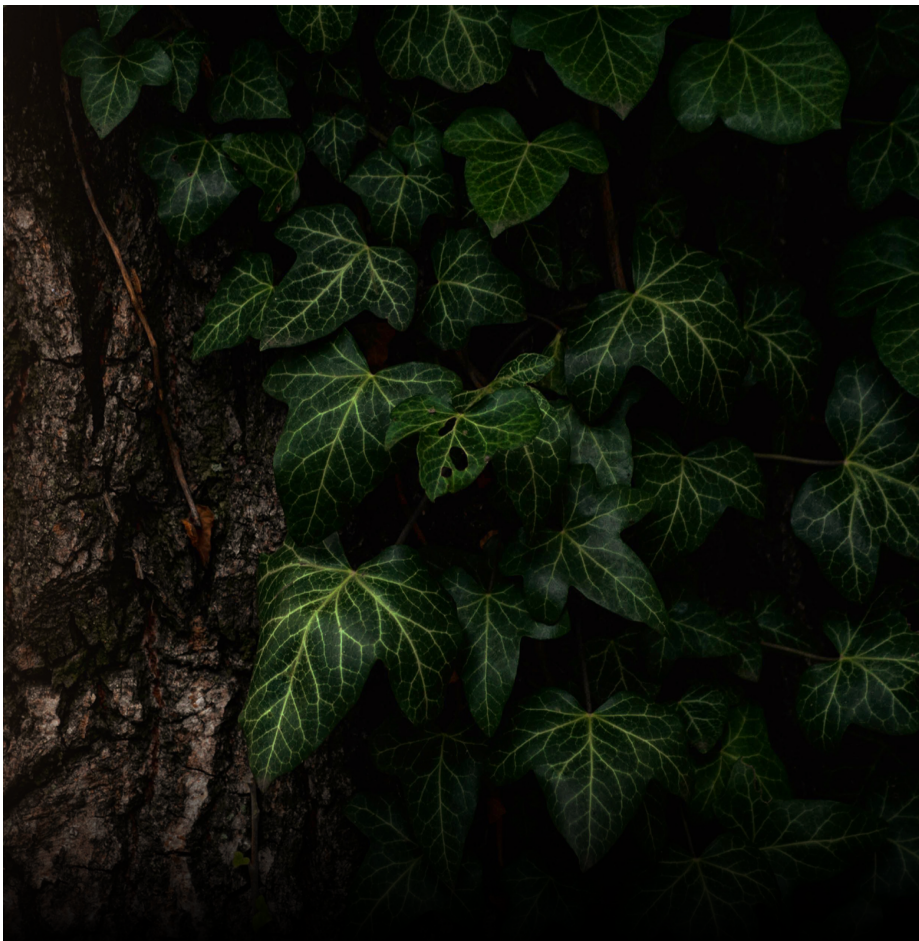
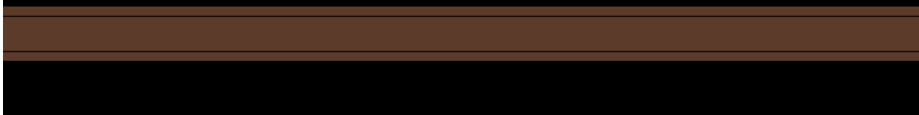

Marĩp̃ya Kerere Wereri Turi

New Testament in Siriano

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	41
SAN LUCAS	66
SAN JUAN	108
LOS HECHOS	139
ROMANOS	173
1 CORINTIOS	189
2 CORINTIOS	204
GÁLATAS	214
EFESIOS	221
FILIPENSES	227
COLOSENSES	231
1 TESALONICENSES	235
2 TESALONICENSES	238
1 TIMOTEO	240
2 TIMOTEO	245
TITO	248
FILEMÓN	250
HEBREOS	251
SANTIAGO	264
1 SAN PEDRO	268
2 SAN PEDRO	273
1 SAN JUAN	276
2 SAN JUAN	280
3 SAN JUAN	281
SAN JUDAS	282
EL APOCALIPSIS	284

Marĩpaya Kerere Wereri Turi New Testament in Siriano

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Siriano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siriano

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

ISBN 978-1-5313-0599-4

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016

1a0774e8-d152-5929-891b-95e0d2238786

SAN MATEO

Jesucristo ñekūsamarā āārīturiāmūrīridea
(Lc 3.23-38)

¹Jesucristo ñekūsamarā iripoeague marā āsū āārīnerā āārīmá. Jesucristo, David parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí. David, Abraham parāmi āārīturiagu āārīdi āārīmí.

²Abraham Isaac pagu, Isaac Jacob pagu,
Jacob Judásā pagu āārīdi āārīmí.

³Judá pūrā Fares, Zara wāikurā āārīnerā āārīmá. Īgūsā pago Tamar wāikudeo āārīmó.
Fares Esrom pagu, Esrom Aram pagu,

⁴Aram Aminadab pagu, Aminadab Naasón pagu,
Naasón Salmón pagu, ⁵Salmón Booz pagu āārīdi āārīmí. Īgū pago Rahab wāikudeo āārīmó.
Booz, Obed pagu āārīdi āārīmí. Īgū pago Rut wāikudeo āārīmó.
Obed Isaí pagu āārīdi āārīmí.

⁶Isaí Israel bumarā opu David pagu āārīdi āārīmí.
David, Urías marāpo āārīdeo merā Salomón wāikugure pūrākudi āārīmí.

⁷Salomón Roboam pagu, Roboam Abías pagu,
Abías Asa pagu, ⁸Asa Josafat pagu,

Josafat Joram pagu, Joram Uzías pagu,

⁹Uzías Jotam pagu, Jotam Acáz pagu,
Acáz Ezequías pagu, ¹⁰Ezequías Manasés pagu,

Manasés Amón pagu, Amón Josías pagu,

¹¹Josías, Jeconíasā pagu āārīdi āārīmí. Īgūsā āārīpoere Israel bumarārē Babilonia marā gapu ñeā, Īgūsāya
nikūgue āānerā āārīmá.

¹²Irasirigu, Jeconías Babilonia nikūgue Salatiel wāikugure pūrākudi āārīmí.
Salatiel Zorobabel pagu, ¹³Zorobabel Abiud pagu,

Abiud Eliaquim pagu, Eliaquim Azor pagu,

¹⁴Azor Zadoc pagu, Zadoc Aquim pagu,

Aquim Eliud pagu, ¹⁵Eliud Eleazar pagu,

Eleazar Matán pagu, Matán Jacob pagu,

¹⁶Jacob, José pagu āārīdi āārīmí.

José, María marāpu āārīdi āārīmí. María, Jesús masakare taubu “Cristo” wāikugu pago āārīdeo āārīmó.

¹⁷Abraham merā keopurori, Daviguere marí keotūnumakū, āārīpererā Abraham parāmerā āārīturiarā
catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá. David merā ĩgū parāmerā āārīturiarārē keomakū, Babiloni-
ague Israel bumarārē ĩgūsā āāburo dupuyuro keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá.
Dupaturi Babiloniague ĩgūsā ejadero puru, ĩgūsā parāmerā āārīturiarārē keopurorimakū, Cristo deyoadero
puru keotūnumakū, catorce burigora masāporewāgānerā āārīmá doja.

Jesucristo deyoadea
(Lc 2.1-7)

¹⁸Jesucristo deyoaburi āsū waayuro. Īgū pago María, José merā marāpukubo iriyupo. Īgūsā suro merā
āārīrikuburo dupuyuro Ōāgū deyomarīgū turari merā nijipo āārīnugāsiayupo. ¹⁹José igo merā mojōsiabu
diayemarē irigu āārīyupu. Irasirigu, igo nijipo āārīrírē masīgū, masaka ĩūrōgue ĩgore: “Ñerō irideo āārīmó”,
ārī weresāduabi, ĩgūsā masībirimakūta ĩgore béobu iriadiyupu. ²⁰Irire ĩgū gūñaripoe Marīpure wereboegu,
kērōgue ĩgūrē deyoa, āsū ārīyupu:

—José, David parāmi āārīturiagu, Marīare ñerō gūñabirikōāka! Igo, Ōāgū deyomarīgū turari merā nijipo
āārīnugāsiamo. Irasirigu guiro marīrō igo merā mojōsiaka! ²¹Igo majīgūrē pūrākugokumo. Īgū ĩgūyarā
masakare ĩgūsā ñerī iridea wajare taubu āārīgukumi. Irasirigu ĩgūrē “Jesús”^{*} wāiyegukoa, ārīyupu Marīpure
wereboegu Jeseé.

²²I āārīpereri Marīpu ĩgūya kerere weredupuyudire gojadorederosūta waayuro. Āsū ārī gojasūdero āārībū:
²³Sugo nomeō ūmū merā āārībirikerego, sugu majīgū pūrākugokumo. Īgū “Emanuel” wāikugukumi, ārī
gojasūdero āārībū.[☆]

“Emanuel”, ārīrō: “Marīpu marí merāta āārīmí”, ārīduaro yáa.

²⁴José kārīadi yobeja, puru Marīpure wereboegu ĩgūrē dorederosūta María merā mojōsiayupu.

²⁵Irasirikeregu, igo magūrē pūrākuburo dupuyuro ĩgore marāpokubi irirosū āārīkōāyupu. Igo pūrākudero
puru, majīgūrē “Jesús” wāiyeyupu.

^{*} 1:21 “Jesús”, ārīrō: “Marí Opū marīrē taumi”, ārīduaro yáa. [☆] 1:23 Is 7.14

¹ Herodes wāikugu, Judea nikū marā opu āārīripoe Jesús iri nikūma makā Belégue deyoayupu. Īgū deyoadero puru, abe murīriro gapu marā neñukārē ōārō masīrīmasā Jerusalégue ejañurā. ² Irogue eja, iri makā marārē sērēñañurā:

—Sugu majīgū deyoadi judío masaka opu āārību, ¿noógue āārīrī? Guaya nikūgue gua āārīmakū, abe murīriro gapu neñukāmu īgū deyoarire imugū boyopurorimakū iābū. Irasirirā īgūrē buremurā aarirā iriabu, āriñurā.

³ Opu Herodes īgūsā irasū āradeare pēbokagu, buro gūñarikuyupu. Āārīpererā Jerusalén marāde gūñarikuñurā. ⁴ Irasirigu Herodes āārīpererā paia oparārē, Moisés doredeare buerimasādere siu need, īgūsārē sērēñayupu:

—Cristo, Marīpu iriubu, ¿noógue deyoabu āārāyuri? āriyupu. ⁵ Īgū irasū ārīmakū, āsū ārī yujuñurā:

—Judea nikūma makā Belégue deyoagukumi. Iripoegue Marīpuya kerere weredupuyudi āsū ārī gojadi āārīmī:

⁶ Belén wāikuri makāgue sugu Opu deyoagukumi. Īgū Marīpyarā Israel bumarārē korebu āārīgukumi. Irasiriro Belén Judea nikū āārīrī makārī watope ubu āārīrī makā āārīkerero, gajī makārī nemorō āārīrokoa, ārī gojadi āārīmī, ārī wereñurā Herodere.[☆]

⁷ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Herodes masīrīmasārē siu, masaka péberogue sērēñayupu:

—¿Naásū āārīmakū neñukāmu deyoari? āriyupu. ⁸ “Irinugue deyoami”, ārī yujumakū pégu, īgūsārē Belégue āsū ārī iriuyupu:

—Iro marārē: “¿Noógue āārīrī, majīgū deyoadi?” ārī sērēñarā waaka! Īgūrē bokajarā, ōōta goedujarika, yure īgū āārīrōrē weremurā! Yude īgūrē buremugū waaduakoa, āriyupu īgūsārē.

⁹⁻¹⁰ Īgū irasū ārīmakū pé, Belégue waakōñurā. Maague waamakū, neñukāmu, abe murīriro gapu boyoadi īgūsā dupuyuro waadupuyuyupu, īgūsā waarī maarē imugū. Īgūsā neñukāmurē iārā, buro usuyañurā. Neñukāmu īgūsā dupuyuro waa, majīgū īgū āārīrī wii weka dujanugājayupu.

¹¹ Irasirirā iri wiigue ñajārā, majīgūrē, īgū pago María merā āārīgūrē bokajañurā. Īgūrē iā, īgū puro ñadukupuri merā ejamejā: “Ōātarimi”, ārī buremuñurā. Īgūsā āiadea kūmarirē tūpā: oro, incienso, mirra wāikuri sūrōrī wajaparire īgūrē siñurā. ¹² Puru īgūsā kārīripoe Marīpu kērōgue wereyupu:

—Musāya makāgue goedujārā, Herodes puro waarī maarē dujāabirikōāka! Gajī maa gapu dujāaka! ārī wereyupu. Irasirirā gajī maa gapu goedujāñurā.

José, María merā majīgūrē Egiptogue āiduriadea

¹³ Masīrīmasā goedujáadero puru, Marīpure wereboegu Josére kērōgue deyoa, āsū ārī wereyupu:

—Yobeka! Majīgūrē, īgū pago merā Egipto nikūgue āiduriwāgāka! Yū murē: “Dujarika!” ārī weremakūgue dujarika! Herodes majīgūrē āmabu yāmi īgūrē wējēbu, ārī wereyupu.

¹⁴ Īgū irasū ārīmakū pégu, José yobe, majīgūrē āi, pago merā ñamita Egiptogue waakōyupu. ¹⁵ Herodes okaropā irogue āārīñurā. Irasiriro Marīpuya kerere weredupuyudi Marīpu magūrē īgū ārīdeare gojaderosūta waayuro. Marīpu āsū āridi āārīmī: “Yū magūrē Egiptogue āārīgūrē siubu”.

Herodes ūma pūrārē wējēbéodoredea

¹⁶ Herodes, masīrīmasā īgū puro goedujāabirimakū iāgū, guatariakōyupu. Irasirigu Belén marārē, iri makā turo āārīrādere ūma pūrāgārē wējēpeokōādoreyupu. Masīrīmasā ārīdeare gūñagū: “Ōōpāta majīgū masākumi”, ārī gūñayupu. Irasirigu pe bojori oparārē, pe bojori doka oparārē wējēbéodoreyupu. ¹⁷ Īgū irasiriri Jeremías Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta waayuro. Āsū ārī gojadi āārīmī:

¹⁸ Ramā wāikurogue buro bujawereri merā dujaritua, orerākuma. Raquel parāmerā āārīturiarā Israel bumarā nome īgūsā pūrārē buro orerākuma.

Īgūsā pūrārē wējēmakū iārā, bujawereduūbirimakū, gajerā īgūsārē gūñaturamakū irimasībirikuma, ārī gojadi āārīmī.[☆]

¹⁹ Herodes boadero puru, Marīpure wereboegu Josére Egiptogue āārīgūrē kērōgue deyoa, āsū āriyupu doja:

²⁰ —Majīgūrē wējēduanerā boapereakōāma. Irasirigu majīgūrē, pago merā Israel bumarāya nikūgue āi dujāaka doja! āriyupu.

²¹ Īgū irasū ārīmakū pégu, José yobe, majīgūrē, pago merāta Israel bumarāya nikūgue āiākōyupu.

²² José gapu Judea nikūgue ejaḡu, Herodes magū Arquelao wāikugu īgū pagu dagure gorawayudi āārīmī, ārīrī kerere pégu, gūiyupu. Irasirigu, kērōgue Marīpu īgūrē werederosūta Judea nikūrē taria, Galilea nikūgue waakōyupu. ²³ Iri nikūguere Nazaret wāikuri makāgue eja, āārīyupu. Irasiriro Marīpuya kerere weredupuyunerā gojaderosūta waayuro. Āsū ārī gojanerā āārīmā: “ ‘Cristo, Marīpu iriudi Nazaretmuta āārīmī’, ārīrākuma masaka”, ārī gojanerā āārīmā.

3

Juan masakare wāiyerimasū buedea

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Iripoere Juan masakare wāiyerimasū Judea nikū masaka marīrōgue īgū puro ejarārē Marīpuyare buenugāyupu. ² Āsū ārī werenayupu:

—Musā ñerō iririre bujawereka! Musā gūñarirē gorawayuka! Mérō duyáa, Marípu ìgūyarārē doreri ejaburo, ãri werenayupu.

³Iripoeguemu Isaías Marípuya kerere weredupuyudi, Juan iriburire ãsū ãri gojadi ãarími: Sugu, masaka marirōgue buro gainíri merā: “Marí Opñ aariburi dupuyuro ìgū aariburi maaré diayema maa òari maa ãmurá irosū diayemarē irika!” ãri weregukumi, ãri gojadi ãarími.[☆]

⁴Juáya suríro camellu poari merā suadea suríro ãaríyuro. Ìgūya yujwēñarídade waibu gasiro merā irideada ãaríyuro. Porerōa, mume makánú maráyare baarikuyupu. ⁵Jerusalén marā, ãaríperero Judea nikū marā, dia Jordán wáikudiya turo marāde ìgūrē pérá ejañurā. ⁶Ìgūsā ñerō irideare bujawere, Marípure weretarimakū ìgū, ìgūsārē deko merā wáiyeyupu dia Jordán wáikudiayague.

⁷Juan, wárā fariseo bumarā, saduceo bumarā ìgūrē wáiyedorerā ejamakū ìgū, ãsū ãrípupñ:

—Musā ãña irososū ñerā ãārā. ÌNoā musārē òòguere aaridoreari? “Marípu, gua ñerō iriri waja guare wajamoábirikòáburo”, ãrírā, Ìyure wáiyedorerā aariri? ⁸Musā: “Gua ñerō irideare bujawere, gūñarirē gorawayuabū”, ãrírā, musā ñerō irideare piri, òari gapure irika! Musā irasirimakū, Marípu musārē wajamoábirikumi. ⁹Musā: “Gua Abraham parāmerā ãaríturiarā ãarímakū, Marípu guare wajamoábirikumi”, ãri gūñabirikòaka! Yu musārē ãsū ãrā: “Musā gūñarirē gorawayubirimakū, musā Abraham parāmerā ãaríturiari wajamāa. Marípu i ùtāyeri merā Abraham parāmerā ãaríturiarā waamakū irimasími”. ¹⁰Musā ñerī iririre piribirimakū ìgū, Marípu musārē béogukumi. Sugu yuku ñerī dukakudire ìā, kóme merā nugúrigue merāta diti, peamegue soebéorosū musārē béogukumi. ¹¹Musā ñerō irideare bujawere, musā gūñarirē gorawayumakū ìgū, yu musārē deko merā wáiyegukoa. Yu puru aarígū, yu nemorō turagu ãarími. Yu gapu ubu ãarígū, ìgūrē neō suropebirikoa. Ìgū musārē Òágū deyomarígū merā, peame merā wáiyegukumi. Irasirigñ Òágū deyomarígūrē musā merā ãarínímakū irigukumi, ñerirē soebéorosū musārē ñerirē béoburo, ãrígū. ¹²Trigo gasirire korobéogu irososū ãarími. Gasirire koro òdo, iri yerire baari duripíri wíigue duripígu irososū òarō irirārē ìgū purogue ãlagukumi. Gasiri gapure peamegue soebéogu irososū ñerō irirārē peamegue béogukumi. Iri peame neō yaribirikoa, ãri werenayupu Juan masakare.

Juan Jesúre deko merā wáiyedea
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Juan masakare dia Jordán wáikudiayague deko merā wáiyeripoe Jesús Galileague ãarādi ìgūrē wáiyedoregu waayupu. ¹⁴Iroque ejamakū, Juan ìgūrē wáiyeduabiradiyupu:

—ÌMu gapu yure wáiyeronō irigu yure wáiyedoregu aaríri? ãrípupñ.

¹⁵⁻¹⁶Jesús gapu ìgūrē yujuyupu:

—Yure wáiyeka! Marirē ãarípereri Marípu dorederosūta iriro gāamea.

Ìgū irasū ãrimakū pégu: “Jáu”, ãri, Jesúre wáiyeyupu. Wáiyē odomakū, Jesús diague níadi majānugā-makūta, ùmugasi tūpākóyuro. Òágū deyomarígū buja irososū deyogu dijari, ìgū weka ejabejamakū ìayupu.

¹⁷Marípu ùmugasigue ãarígū ãsū ãrípupñ Jesúre:

—Ìi yu magū, yu maígū ãarími. Ìgū merā buro usuyáa, ãrípupñ.

4

Wātí Jesúre ãrimesádidea
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹Puru Òágū deyomarígū Jesúre masaka marirōgue ãayupu, wātí ìgūrē ãrimesáburo, ãrígū.

²Iroque Jesús cuarenta nurí, cuarenta ñamírígora baabiriyupu. Puru waboakóyupu. ³Ìgū waboamakū ìgū, wātí ìgū puro eja, ãsū ãrípupñ:

—Diyeta Marípu magū ãarígū, mu turaro merā i ùtāyerire pá duparu waamakū irika! ãrípupñ.

⁴Jesús gapu ìgūrē yujuyupu:

—Yupuya wereníri gojadea pūgue: “Baari dita masakare okamakū iribea. ãarípereri Marípuya wereníri gapu ìgūsārē okamakū yáa”, ãri gojasúdero ãaríbú, ãri wereyupu Jesús wātirē.

⁵Puru wātí Marípuya makā Jerusalégue Jesúre ãia, Marípuya wii wekague ãimuríra, “ìgūrē ãsū ãrípupñ:

—Diyeta Marípu magū ãarígū, yebague parimadijaka! Ìgūya wereníri gojadea pūgue:

Marípu ìgūrē wereboerārē murē koredoregukumi, neō ùtāyegue meébejabirikòáburo, ãrígū, ãri gojasúdero ãaríbú, ãri wereyupu wātí Jesúre.[☆]

⁷Jesús ìgūrē yujuyupu:

—Yupuya wereníri gojadea pūgue: “Buremurí marirō Marípure: ‘Mu turari merā yure gajino iri ìmuka!’ ãribirikòaka!” ãri gojasúdero ãaríbú, ãri wereyupu Jesús wātirē.

⁸Puru wātí Jesúre ùmarí buúru wekague ãimuríayupu doja. Iroque ãarípereri i ùmuma makārirē, masaka oparidere ìmupeokóyupu. ⁹Irire ìmupeo, Jesúre ãsū ãrípupñ:

—Mu ñadukupuri merā ejamejāja, yure: “Mu, yu Opñ ãārā”, ãri buremumakū, i ãarípereri murē sígura, ãrípupñ.

¹⁰Ìgū irasū ãrimakū, Jesús ãsū ãrípupñ:

—Satanás, yu purore wirika! Yupuya wereníri gojadea pūgue: “Marípu direta buremuka! Ìgū doreri direta irika!” ãri gojasúdero ãaríbú, ãri wereyupu Jesús wātirē.

¹¹ Igũ irasũ ārimakũ pégũ, wātĩ waakōāyupũ. Igũ waadero purũ, Marĩpure wereboerā Jesúre iritamurā ejañurā.

Jesús Galilea nikũgue masakare buenũgādea
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Juārē peresu iridea kerere pégũ, Jesús Galilea nikũgue waakōāyupũ. ¹³ Iro āārĩrĩ makā Nazarere tariwāgā, Capernaum wāikuri makāgue ejayupũ. Galilea wāikuri ditaru turo āārĩbũ Capernaum. Iri makā Zabulón bumarāya nikũ, Neftalĩ bumarāya nikũ āārĩunadero āārĩbũ. ¹⁴ Jesús irogue ejagu, iripoeguemũ Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaías gojaderosũta iriyupũ. Āsũ ārĩ gojadi āārĩmĩ:

¹⁵ Zabulón bumarāya nikũ, Neftalĩ bumarāya nikũ āārĩunadero, judío masaka āārĩmerāya nikũ āārā. Ditaru turo, dia Jordán wāikudiya abe ñajārōgue Galilea wāikuri nikũ āārā.

¹⁶ Iro marā, naĩtĩārōgue āārĩrā irirosũ Marĩpũyare masĩbema. Igũsā masĩbiri waja peamegue waabonerā āārĩma. Irasũ āārĩkererā, siāgorire iārā irirosũ igũsārē taubure iārākuma. Igũta igũsārē Marĩpure masĩmakũ irigu aarigukumi. Irasirirā boyorogue āārĩrā irirosũ āārĩrākuma, ārĩ gojadi āārĩmĩ. ☆

¹⁷ Jesús irogue āārĩgũ, masakare āsũ ārĩ buenũgāyupũ:

—Musā ñerĩ iririre bujawereka! Musā gũñarĩrē gorawayuka! Mérō dũyāa, Marĩpu igũyarārē doreri ejaburo, āriyupũ.

Jesús wapikurā waaĩ wējērĩmasārē siuidea
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesús Galilea wāikuri ditaru turogue ejagu, Simórē, igũ pagumũ Andrére bokajayupũ. Simóta “Pedro” wāikuyupũ. Igũsā waaf wējērĩmasā āārĩñurā. Ditarugue igũsāya buidire meýorā iriñurā. ¹⁹ Jesús igũsārē:

—Náka, yu merā! Daporare musārē waaĩ wējērĩmasā āārĩrĩrē piri, Marĩpũya kerere wererimasā āārĩmakũ irigukoa, āriyupũ.

²⁰ Igũ irasũ ārimakũ pérā, mata igũsāya buiriyukure pĩkōā, Jesús merā waakōāñurā.

²¹ Purũ Jesús yoawayaro waa, Santiagore, igũ pagumũ Juārē bokajayupũ. Igũsā Zebedeo wāikugu purā āārĩñurā. Igũsāya doódirugue igũsā pagu merā igũsāya buiriyukure āmurā iriñurā. Jesús igũsārē: “Náka, yu merā!” ārĩ siuyupũ. ²² Igũ irasũ ārimakũ pérā: “Jáu”, ārĩ, igũsāya doódirure, pagure pĩkōā, Jesús merā waakōāñurā.

Jesús wārā masakare buedea
(Lc 6.17-19)

²³ Jesús āārĩperero Galilea nikūrē judío masaka nerērĩ wiirigue buegorenayupũ. Ōārĩ kerere, Marĩpu igũyarārē doregue āārĩrĩrē bueyupũ. Irasũ āārĩmakũ pũrĩrikurārē āārĩpereri igũsā pũrĩrĩrē tauyupũ.

²⁴ Igũ irasiriri kerere āārĩperero Siria nikũ marā masĩpereakōāñurā. Irasirirā gajerosũperi sirĩrĩ oparārē, pũrĩrikurārē, wātēa ñajāsũnerārē, ñamasĩrĩrĩ oparārē, waamasĩmerādere Jesús purogue āañurā. Irasirigu āārĩpererārē tauyupũ Jesús.

²⁵ Igũ irasirimakũ iārā, wārā Galilea nikũ marā, Decápolis wāikuri nikũma makārĩ marā, Jerusalén marā, Judea nikũ marā, dia Jordán wāikudiya abe murĩriro gapu marā igũ merā waañurā.

5

Jesús buúrugue masakare buedea

¹ Jesús, masaka wārā igũ puro ejamakũ iāgũ, buúrugue murĩa, eja doayupũ. Igũ irogue doamakũ, igũ buerā igũ puro nerēnugājañurā. ² Igũsā nerēnugājamakũ iāgũ, Jesús igũsārē āsũ ārĩ buerĩriyupũ:

“Āsũ irirāno usũyama”, ārĩ buedea
(Lc 6.20-23)

³ —“Marĩpu iritamubirimakũ, igũ gāāmerĩrē irimasĩña marĩboko”, ārĩ gũñarāno, ũmugasigue Marĩpu igũyarārē dorerogue waarākuma. Iroguema igũsāya āārā. Irasirirā usũyama.

⁴ Bujawereri merā āārĩrārē Marĩpu igũsārē gũñaturamakũ irigukumi. Irasirirā usũyama.

⁵ “Gajerā ñemorō āārā”, ārĩ gũñamerā, Marĩpu igũsārē: “I nikūrē sigura”, ārĩdeare oparākuma. Irasirirā usũyama.

⁶ Marĩpu gāāmerĩrē iriduarā, uaboarā baaduarā, ñemesiburā iriduarā irirosũ āārĩma. Marĩpu igũsārē iritamugukumi, igũ gāāmerĩrē iriburo, ārĩgũ. Igũsārē iritamugũ, iirĩ, baayapianerā irirosũ āārĩmakũ irigukumi. Irasirirā usũyama.

⁷ Gajerārē bopoñarĩ merā iārārē Marĩpu igũsārē bopoñarĩ merā iāgukumi. Irasirirā usũyama.

⁸ Ñerĩ opamerā Marĩpure iārākuma. Irasirirā usũyama.

⁹ Gajerārē ōārō siuñajārĩ merā āārĩmakũ iriduarārē Marĩpu igũsārē: “Yu purā āārĩma”, ārĩgukumi. Irasirirā usũyama.

¹⁰ Marĩpu gāāmerĩrē iriri waja, gajerā igũsārē ñerō tarimakũ irisurā ũmugasigue Marĩpu igũyarārē dorerogue waarākuma. Iroguema igũsāya āārā. Irasirirā usũyama.

¹¹ Yure musā buremurĩ waja gajerā musārē ñerō werenĩkerepurũ, musārē ñerō irikerepurũ, āārĩpereri gajerosũperi ñerĩ kere ārikerepurũ, usũyaka! ¹² Marĩpũya kerere weredupuyunerārē musā dupuyuro

äärinerärē āsūta ñerō irinerā āārīmá. Irasirirā musārē ñerō irikerepuru, òārō usuyari merā āārīrikuka! Purugue wáro òāri oparākoa ùmugasiguere, āriyupu Jesús.

I ùmuguere Marīpuyare irirā moā, siāgori irirosū āārīma, āri buedea
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Irasū āri òdo, Jesús āsū āri buenemoyupu:

—Musā i ùmuguere Marīpuyare irirā moā okari irirosū āārā. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasibirikoa. Béokōākoa. Béoadero puru, masaka kurawasiribéokōākuma. Irasirirā musā moā okari irirosū Marīpuyare irinīkōāka!

¹⁴ Musā i ùmu marārē siāgori irirosū āārā. Irasirirā Marīpuyare musā irimakū iārā, iğūrē masīrākuma. Buūru wekague āārīrī makārē duúmasīña máa. ¹⁵ Masaka siāgodirure siāgorā, dupa kuma dokague pībirikuma. Siāgo, wii dekgue siukuma, iri wii marā āārīpererā òārō boyorogue āārīburo, ārīrā. ¹⁶ I irirosū musāde Marīpuyare òārō iriri merā masakare musā iğūyarā āārīrīrē masīmakū irika, iğūrē ùmugasigüe āārīgūrē: “Òatarigu āārīmi”, āri bremuburo, ārīrā!

Jesús Moisés doredeare buedea

¹⁷ Musā yure āsū āri gūñabirikōāka: “Marīpu Moisére doreri pídeare, irasū āārīmakū Marīpuya kerere weredupuyunerā gojadeare béogu aarīgú irikumi”, āri gūñabirikōāka! Irire béogu aarīgú meta iribu. Iri āārīpererire keoro iriyuwarikugu aarīgú iribu. ¹⁸ Diayeta musārē werea. ùmugasi, i nikū āārīrōpāta Marīpu neō mérōgā su wāi iğū doreri pídeare béobirikumi. āārīpereri iğū: “Āsū irigura”, ārideare keoro iriyuwarikugukumi. ¹⁹ Iri dorerire su wārē tarinugārāno, gajerārē: “Gua irirosū irika!” āri buerā, ùmugasigüe Marīpu iğūyarārē dorerogue iğū iāmakū ubu āārīrā āārīrākuma. Gajerā gapu iri dorerire òārō irirā, gajerārē iğūsā irirosū iridorerā, ùmugasigüe iğūyarārē dorerogue iğū iāmakū oparā irirosū āārīrākuma. ²⁰ Ire musārē werea. Musā, Moisés doredeare buerimasā, fariseo bumarā nemorō Marīpu gāamerīrē iribirikererā, Marīpu iğūyarārē doreroguerē neō waabirikoa.

Jesús masaka guarimarē buedea
(Lc 12.57-59)

²¹ Marīpu musā ñekūsamarārē doredeare musā pēnerā āārībú. Iğūsārē āsū ārīdi āārīmí: “Masakare wejēbirikōāka! Gajigüre wejēdinorē wajamoāka, iğū wejēdea waja!” ²² Yu gapu musārē werea. Sugu iğūyagu merā guagu, wajamoāstugukumi. Iğūyagüre: “Mu wajamāa”, āri buridagunorē marī oparā wajamoārākuma. Iğūyagüre: “Waibu irirosū pémasirī opabea mu”, ārīgūnorē peamegüe waamagoegorāa.

²³ Irasirirā Marīpuya wiima soepeorogue iğūrē buremurā gajino pírā waamurā: “Yaagu yu merā guami”, āri gūñabokarā, ²⁴ Marīpure siburiire píkōā, musāyagu purogue waa: “Yu murē ñerō irideare kātika!” āri sērēka iğūrē! Musā gāme āmuadero puru, dupaturi Marīpuya wiigüe musā síduadeare iğūrē sīrā waaka!

²⁵ Sugu musārē weresāduagu, weresārīrē beyerimasū purogue musārē āiduamakū, mata maague iğū merā waarā, iğū musārē weresārīrē āmuka! Iğū merā òārō āmubirimakū, beyerimasūguere musārē weresāgukumi. Iğū musārē weresāmakū pégu, beyerimasū musārē suraraguere wia, peresu iridoregukumi. ²⁶ Diayeta musārē werea. Beyerimasū musārē wajaridoredeare wajaripeobirimakū, neō musārē wiubirikumi.

Jesús: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” āri buedea

²⁷ Irīpoeque marā weredeare musā pēnerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōāka!” ²⁸ Yu gapu musārē werea. Sugu nomeōrē ñerō iriduari merā iāgu, iğū gūñarīgüe igo merā ñerō irisiami.

²⁹ Irasirirā musāya koyeru diaye gapumarū merā iā, ñerō irirā, irirure goreweabéorosū iri ñerō iririre pirika! Musā koyerure béomakū, iriru dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri musāya dupu merā peamegüe béosūrākoa. ³⁰ Musāya diayema mojō merā ñerō irirā, iri mojōrē dītītā béorosū iri ñerō iririre pirika! Musāya mojōrē béomakū, iri mojō dita dediria. Ñerō iririre pirimerā āārīpereri musāya dupu merā peamegüe béosūrākoa.

Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” āri buedea
(Mt 19.1-12; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Irīpoeque marā idere ārīnerā āārīma: “Sugu iğū marāpore béoduagu: ‘I waja merā murē béoa’, āri gojari purē sīrō gāamea”, ārīnerā āārīmá. ³² Yu gapu musārē werea. Sugu, iğū marāpo gajigu merā ñerō iribirikererepuru igore béogu, igore gajigu merā marāpukumakū irigu, igore ñerō irimakū irikumi. Irasū āārīmakū, iğū béodeo merā marāpokugude ñerō irigu irikumi.

Jesús: “Āsū irigura”, ārīrīmarē buedea

³³ Irīpoeque marārē weredeare musā pēnerā āārībú. Āsū āri werenerā āārīmá iğūsārē: “Marīpu wāi merā āsū irigura”, āriderosūta marī Opu iūrō keoro irika!” ³⁴ Yu gapu musārē werea. Musā gajerārē: “Āsū irigura”, ārīrā, Marīpure wāipeobirikōāka! “Āmugasima merā āsū irigura”, ārībirikōāka! Āmugasi, Marīpu doaro ubu āārīrō meta āārā. ³⁵ I nikūma merādere wāipeobirikōāka! I nikū Marīpuya nikū āārā. Irasirio iğū kuraña doanrō irirosū āārā. Jerusalén merādere wāipeobirikōāka! Jerusalén marī Opu turatarīguya makā āārā. ³⁶ “Yaa dipuru merā āsū irigura”, āri wāipeobirikōāka! Musā irasū ārīrī merā neō musāya dipuruma poarire nīrīda, o borerīda waamakū irimasibirikoa. ³⁷ “Āsū irigura”, o “Āsū iribirikoa”, ārīrā, wāipeoro marīrō su diayeta wereka! Wāipeori merā: “Āsū irigura”, ārīrā, wātī gāamerīrē irirā yāa.

Jesús masaka ñerō iri gāmīrīmarē buedea
(Lc 6.29-30)

³⁸ 'Iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Murē gajigu muya koyerure pátíaderosúta mude ígüya koyerure pátíā gāmika! Muya guikarure ígü pánuaderosúta mude ígüya guikarure pánua gāmika!” ārīnerā āārīmá. ³⁹ Yu gapu musārē werea. Musārē ñerō iridire irasú iākōōka! Ígūrē ñerō iri gāmībirikōōka! Sugu musāya wayupārā diaye gapure pámakú, kúgapuma wayupārādere pádoreka! ⁴⁰ Sugu murē weresārīrē beyerimasú puro āia: “Ígüya surírore sídoreka, ígü yure ñerō iridea waja”, āri weresāmakú, iriñerē sika! Irasú āārīmakú, muya wekamañedere sínemoka ígūrē! ⁴¹ Sugu surara gajinorē su kilómetro murē āiwāgādozemakú, gaji kilómetro āiwāgānemobosaka doja! ⁴² Sugu murē gajinorē sērēmakú, sika ígūrē! Gajino murē wayumakú sika ígūrē! “Wayubirikoa”, āribirikōōka!

Jesús: “Musārē iāturiarē maika!” āri buedea
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ 'Gaji iripoegue marā weredeare musā pénerā āārībú. Āsū ārīnerā āārīmá: “Musā merāmarārē maika! Musārē iāturiarē gapure iāturi doo, gāmika!” ārīnerā āārīmá. ⁴⁴ Yu gapu musārē werea. Musārē iāturiarē maika! Musārē ñerō werenírārē: “Ōārō āārīburo”, ārika! Musārē iāturi doorārē ōārō irika! Musārē ñerō āri burīdamakú, musārē ñerō irīmakú, ígūsāya āārīburi Marīpure sērēbosaka! ⁴⁵ Irasirirā Marīpu ūmugasigue āārīgú purā āārīrākoa. Marīpu ñerārē, ōārādere abe asimakú yámi. Ígü dorerire irirā puro, irimerā purodere deko merēmakú yámi. Irasirirā musāde ígü irirosúta masakare surosú ōārō irika! ⁴⁶ Musārē maírā direta maírā, ¿ñeénorē ūmugasigue wajatabokuri? Romano marā opure niyeru wajaseabosarimasāde ñerā āārīkererā, ígūsārē maírārē maíma. ⁴⁷ Musāyarā direta ōārō bokatírīñeāra, ¿ñeéno ōārīrē gajerā nemorō iribokuri? Marīpure masīmerāde ígūsāyarārē ōārō bokatírīñeāma. ⁴⁸ Irasirirā, Marīpu ūmugasigue āārīgú neō ñerī marīgú āārīrōsúta musāde neō ñerī marīrā āārīka! āri wereyupu Jesús.

6

Jesús ōārō irīrikurimarē buedea

¹ Jesús āsū āri werenemoyupu:

—“Ōārīrē irirā āārā”, ārīrā, masaka iūrō musā iririre iri imubirikōōka! Musā irire irasirimakú, Marīpu ūmugasigue āārīgú musā irasirīdea wajare sībirikumi. ² Irasirirā boporārē iritamurā, āārīpererārē werebirikōōka! Irigatorimasā irirosú iribirikōōka! Ígūsā boporārē iritamurā, marī nerērī wiirigue nerēanerā, makā dekogue āārīrā iūrō: “Ōārā āārīma”, āriburo, ārīrā, iri imuma. Diayeta musārē werea. Masaka ígūsārē ōārō ārīrī merā wajatarī opasīama. ³ Musā gapu boporārē gajino sīrā, masaka iāberogue sika! ⁴ Marīpu, musā irasirimakú iāgū, musārē ōārō wajatamakú irīgukumi.

Jesús Marīpure sērērīrē buedea
(Lc 11.2-4)

⁵ 'Marīpure sērērā, irigatorimasā irirosú iribirikōōka! Ígūsā marī nerērī wiirigue, makā dekogue masaka iāburo, ārīrā, sērē imuma. Diayeta musārē werea. Masaka ígūsārē iārī merā wajatarī opasīama. ⁶ Musā gapu Marīpure sērērā, musāya taribugue ñajāa, disipuro bia, gajerā iāberogue ígūrē sērēka! Ígü deyomarīgú āārīkeregu, musā merā āārīgukumi. Irasirigu, gajerā iāberogue musā ígūrē sērēmakú iāgū, musārē ōārō wajatamakú irīgukumi.

⁷ 'Marīpure sērērā, ubu āārīrī werenírī merā dupaturi sērēdujabirikōōka! Marīpure masīmerā irasú yáma. “Wári werenírī merā gua sērēmakú, guare pégukumi”, āri gūñama. ⁸ Ígūsā irirosú iribirikōōka! Musā sērēburo dupuyuro Marīpu musā gāamerīrē masīsīami. ⁹ Irasirirā āsū āri sērērō gāamea Marīpure: Guapu ūmugasigue āārīgú, āārīpererā murē goepeyari merā buremuburo.

¹⁰ Mu āārīpererārē doreri aariburo. Ūmugasigue marā mu gāamerō irirosúta i nikū marāde iriburo.

¹¹ Ūmuriku guare baari sika!

¹² Gajerā guare ñerō irideare gua kātīrosúta mude gua ñerō irideare kātika!

¹³ Gua ñerō iriduamakú kāmataka! Ñegū guare ñerī ārīmesārīrē tau kāmataka! Mu suguta guare doregu, turatarigu, gua buremugē āārīngukoa, āri sērēka Marīpure!

¹⁴ 'Gajerā musārē ñerō irideare musā kātīmakú iāgū, Marīpu ūmugasigue āārīgú musā ñerō irideare kātīgukumi. ¹⁵ Gajerā musārē ñerō irideare musā kātībirīmakú, Marīpu musā ñerō irideare kātībirikumi.

Jesús bererimarē buedea

¹⁶ 'Marīpure buremurā bererā, irigatorimasā irirosú iribirikōōka! Ígūsā bererā, ígūsāya diapure bujawererā irirosú iri imuma, masaka ígūsā bererire iāmasīburo, ārīrā. Diayeta musārē werea. Masaka ígūsārē iārī merā wajatarī opasīama. ¹⁷ Musā gapu bererā, musā irinarōsúta irika! Musāya diapure waakoe, ōārō wuupukōōka! ¹⁸ Musā irasirimakú, gajerā musā bererire masībīrikuma. Marīpu gapu deyomarīgú āārīkeregu, musā merā āārīmi. Ígü dita musā gajerā iāberogue iririre iāgū, musārē ōārō wajatamakú irīgukumi.

Jesús marī ūmugasigue wajataburire buedea
(Lc 12.33-34)

¹⁹ 'Wári i nikūmarē sea neeō durīpībirikōōka! I nikūma borewiji boakōārōkoa. Boabīrimakú, burua baadediukōārākuma. Baadediubīrimakú, yajarīmasā ñajāa, yajakōārākuma. ²⁰ Irasirirā musā ūmugasima

opaburi gapure gūñaka! Ʋmugasima neō borewiji boabirikoa. Iroguere burua musā opaburire neō baadediubirikuma. Yajarimasāde neō ñajāa, yajabirikuma. ²¹ Musā i Ʋmuma direta: “Opaduakoa”, āri gūñarā, irire buro maĩrākoa. Ʋmugasima gapure: “Opaduakoa”, āri gūñarā, irire buro maĩrākoa.

Jesús masakaya koye siāgodiru irososū āārīrīrē buedea
(Lc 11.34-36)

²² ‘Musāya koye musāya gūñariguere siāgodiru irososū āārā. Musā ōārī koye oparā irososū āārīmakū, musāya gūñariguere ōārō siāgoro irososū āārā. Irasirirā Marīpuyare masīa. ²³ Musā ñerī koye oparā irososū āārīmakū, musāya gūñariguere naĩtiārō irososū āārā. Marīpuyare masībea. I naĩtiārī, ñetaria. Irire masībirimakū ñegorāa.

Jesús: “Niyerure maĩrā, Marīpure maībema”, āri buedea
(Lc 16.13)

²⁴ ‘Neō sugu moāboerimasū pērā oparārē moāboemasībirikumi. Sugu opure maĩgū, gajigu gapure maībīrikumi, o sugu opure buremugū, gajigu gapure yujubīrikumi. Niyerudere maĩtarigu, Marīpu gapure maībemi.

Jesús, Marīpu iḡū pūrārē korerimarē buedea
(Lc 12.22-31)

²⁵ ‘Irasirigu musārē ire weregura. Musā āārīrikurire gūñarā, “ƲÑeonorē baarākuri, ñeonorē iirīrākuri, ñeonorē sānarākuri?” āri gūñarikubirikōāka! Marī okari gapu, baari nemorō wajakua. Mariya dupu, surī nemorō wajakua. ²⁶ Mirārē Ʋmarōgue wūrārē iāka! Iḡūsā baaduārā, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripīri wiiridere opabema. Marīpu Ʋmugasigue āārīḡū gapu iḡūsārē baari sīmi. Musā gapu, mirā nemorō wajakutarinugāa. ²⁷ Musā buro gūñarikuri merā neō mērōḡā masānemobirikoa. Musā irasū gūñarikuri wajamāa.

²⁸ ‘Irire masīkererā, Ʋnasirirā musā surī sāñaburire gūñarikuri? Makānāuma goori masārīrē gūñakal Iri moābirikerero, suabirikerero ōārī surī sāñarō irososū deyoa. ²⁹ Musārē werea. Opu Salomón surī ōārī sāñadero nemorō iri goori gapu ōārī deyoa. ³⁰ Iri goorire Marīpu ōārī goori deyomakū irikerepuru, mērōḡā puru ñaĩdija pereakōāa. Gajinu gapu peamegue soebēokōāsūa. Iri mata pereburi āārīkerepuru, Marīpu iri goorire ōārī deyomakū yāmi. Iri goorire ōārī āārīmakū irososū nemorō musārē ōārō irigukumi. Surīre sīgukumi. Musā gapu iḡūrē mērōḡā buremurī opāa. ³¹ Irasirirā: “ƲÑeonorē baarākuri, ñeonorē iirīrākuri, ñeonorē sānarākuri?” āri gūñarikubirikōāka! ³² Marīpure masīmerā buro gūñarikuri merā irire āmanīkōāma. Marīpu Ʋmugasigue āārīḡū gapu āārīpereri musā gāāmerīrē masīsiami. Irire musārē sīgukumi. ³³ Irasirirā, Marīpu musā Opu āārīrīrē, iḡū gāāmerīrē, iḡū dorerire, āārīpereri nemorō gāāmeperurika! Musā irasirimakū, āārīpereri musā baa, iirīburire, musā surī sāñaburidere sīwekapeogukumi. ³⁴ Irasirirā: “ƲNaāsū waarokuri ñamigārē?” āri gūñarikubirikōāka! Gajinumarē musā ñerō tariburire gūñarikudupuyubirikōāka! Dapagāma direta gūñakal Dapagārē musā ñerō tariburi āārīsīaā, āri wereyupu Jesús.

7

Jesús, gajerārē: “Ñerā āārīma”, āri werewuabirikōāka! āri buedea
(Lc 6.37-38, 41-42)

‘Jesús irire āri odo, ārīnemoyupu doja:

—Gajerārē: “Ñerā āārīma”, āri werewuabirikōāka! Musā werewuabirimakū iāḡū, Marīpu musārē: “Ñerā āārīma”, āri iābirikumi. ³¹ Gajerārē: “Ōārō iribema”, āri iārōsūta Marīpu musārē iāḡukumi. Gajerārē: “Āsū āārīma”, āri iārōsūta Marīpu musārē iāḡukumi. ³² Musā ñerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū ñetariirī āārīrīrē gūñabirikererā, musāyagu ñerō iridea, koyerugue niktūyegā oparosū āārīrīrē: “Ñegorāa”, āri gūñāa. ³³ Irasirirā musā ñerō iridea, koyerugue wāri turu oparosū āārīrā, musāyagure iḡūya koyerugue āārīrī niktūyegārē: “ƲĀibēosi?” ārimasībea. ³⁴ Musā ñerō iririkurā, irigatorikurā āārā. Musāya koyerugue āārīrī turu gapure āībēopuroriro irososū musā ñerō iririre piripurorika! Irasirī odo, musāyagure: “Mu ñerō iririre pirikōāka!” āri masīa.

⁶ ‘Marīpure ñerō āri buridarārē iḡūya kerere werebirikōāka! Iḡūsārē wererā, diayéare ōārīrē sīrā, o yeseare ñaguīda wajaparidare sīrā irososū iribokoa. Diayéa guarā, ōārī sikerepuru, gāmenugā kūrikōākuma. Yesea iridare noō gāāmerō kurawasiribēokuma. Iḡūsā irososū āārīrārē, ubugorata Marīpuya kerere werebirikōāka!

Jesús: “Marīpure sērērā, āsū āri sērēka!” ārīdea
(Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ ‘Marīpure sērēka! Iḡūrē sērēmakū, sīgukumi. Ōārīrē āmarā, bokarākoa. Wiigue ñajāduarā oemakū, Marīpu disipuro tūpā ñajādeḡu irososū musā sērērīrē pēgukumi. ⁸ Iḡūrē sērērānorē sīgukumi. Āmarāno, bokarākuma. Wiigue ñajāduarā oerā irososū iḡūrē sērēmakū iāḡū, iḡūsārē ñajādeḡu irososū iḡūsā sērērīrē ōārō pēgukumi.

⁹“Musā pūrā pāre sērēmakū, ūtāyere sibirikoa. ¹⁰Waaf sērēmakūdere, ānarē sibirikoa. ¹¹Ōarē āārīkererā, musā pūrārē ōārīrē sīmasīa. Marīpu ūmugasigūe āārīgū gapu, musā nemorō ōārīrē sīmasīmi. Irasirigu īgūrē sērērārē irire sīgukumi.

¹²“Musā, gajerā musārē ōārō irimakū gāāmerōsūta musāde īgūsārē ōārō irika! Moisés gojadea pūgue, Marīpuya kerere weredupuyunerā gojadea pūguedere irasūta iridoredero āārībū.

Jesús eyabiri disipurore űajāri keori merā buedea

(Lc 13.24)

¹³Marīpu pūroque űajāduarā īgūyare irika! Irogue űajāmākū diasagorāa. Eyabiri disipuro űajārō irirosū āārā. Peamegue waarō gapu eyari disipuro űajārō, eyari maarē waarō irirosū āārā. Iri maarē waamakū diasabea. Irasirirā wārā masaka irogue waarā yāma. ¹⁴Marīpu pūro gapure waamakū diasagorāa. Irasirirā mērāgāta masaka, eyabiri disipuro űajārōrē, irogue eyabiri maarē bokama. Irogue waarā, Marīpu merā ōārō āārīrākuma.

Jesús yukure duka merā īāmasīsūa, āri buedea

(Lc 6.43-44)

¹⁵“Ōārō pēmasika! “Marīpuya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārīgatorārē pēbirikōāka! Īgūsā oveja guamerā, ōārīrē irirā irirosū musā pūroque ejarākuma. Irasirikererā, īgūsā gūnarīguere diayēa makānūu marā guarā irirosū, űērā āārīma. ¹⁶Īgūsā űērō irimakū musā īgūsārē: “űērā āārīma”, āri īāmasīrākua. Poragu īguire dukakubirikoa. űaagūde higo wāikurire dukakubirikoa. ¹⁷Ōādi yuku ōārīrē dukakua. űēdi gapu űērīrē dukakua. ¹⁸Yuku ōādi űērīrē dukakubirikoa. űēdide ōārīrē dukakubirikoa. ¹⁹Ōārī dukakubiridire pābéo, peamegue soekōāma. ²⁰Irasirirā: “Marīpuya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārīgatorārē īgūsā iriri merā: “Ārīgatorikurā āārīma”, āri īāmasīrākua musā.

Jesús āārīpererā masaka Marīpu pūroque waabirikuma, āri buedea

(Lc 13.25-27)

²¹“Wārā yure: “Muta āārā gua Opu”, ārīkererā, āārīpererā ūmugasigūe Yūpu īgūyarārē doreroque űajābirikuma. Yūpu ūmugasigūe āārīgū gāāmerīrē irirā dita īgū āārīrōguere űajārākuma. ²²Yūpu āārīpererā űērārē wajamoārīnu ejamakū, wārā yure: “Gua Opu, mūyare masakare buebu. Mu wāi merā wātēārē bēowīu, wārī ōārīrē iri īnubū”, ārīrākuma. ²³Īgūsā irasū ārīkerepuru: “Musārē neō masibiribu. űērīrē irirā āārā musā. Irasirirā yu pūrore wirika!” ārīgukua.

Jesús pe wii keori merā buedea

(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

²⁴Yu werenīrīrē pēduripīgūno, yu dorerire irigūno, ōārō pēmasīgū āārīmi. Sugu ūtāyegue ūkūārī goberi māñajāa, wii ōārō nūdi irirosū āārīmi. ²⁵Puru deko merē, dia wārō yura, mirū buro wējēpukerepuru, iri wii ūkūārō nūdea wii āārīsīā, neō mirūabirikoa. ²⁶Yu werenīrīrē pēkeregu, yu dorerire iribi gapu sugu īmiparogue wii iridi irirosū āārīmi. ²⁷Puru deko merē, dia wārō yura, mirū buro wējēpumakū, mata ōjēdija, kōmopereakōākoa, āri wereyupu Jesús.

²⁸Īgū bue odomakū, masaka īgū buerire pēgukari merā: “Ōātariro buemi”, āri gūñañurā. ²⁹Moisés gojadeare buerimasā irirosū buebiriyupu. Sugu doregu irirosū bueyupu Jesús.

8

Jesús kāmi boagure taudea

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹Jesús buūrūgue āārādi dijarimakū īārā, wārā masaka īgūrē tuyañurā. “Sugu kāmi boagu Jesūre īāgū, īgū pūro űadukupuri merā ejamejā, īgūrē sērēyupu:

—Yu Opu, mu yu pūrīrikurire tauduagu taumasīa, āriyupu.

²Īgū irasū ārimakū pēgu, Jesús īgūya mojō merā īgūrē moāñayupu.

—Murē taugura. Kāmi marīgū dujaka! āriyupu.

Īgū irasū ārimakūta, kāmi yariakōāyuro. “Irasirigu Jesús īgūrē āriyupu:

—Gajerā masakare mu тариadeare werebirikōāka! Paī pūroque murē kāmi yariadeare īgūrē īmugū waaka,

īgū murē: “Kāmi marīgū āārīmi”, āriburo, ārigū. Īgū irasū ārādero puru, Moisés gojadea pūgue sīdoredeare sīka! Mu irire irimakū īārā, masaka murē kāmi yariadeare masīrākuma, āriyupu Jesús īgūrē.

Jesús surara opure moāboegure taudea

(Lc 7.1-10)

³Puru Jesús Capernaugue ejamakū, romano marā surara opu īgū pūro ejanugā, īgūrē iritamurī sērēyupu:

—Gua Opu, yure moāboegu buro pūrīrikugu yaa wiigūe oyami. Buari merā buro pūrīsīgū iriami, āriyupu.

“Jesús īgūrē āriyupu:

—Īgūrē taugu waagura.

*Surara opu īgūrē yujuyupu:

—Yu Opu, yaa wiire murē: “űajārika!” āri masībirikoa. Yu ubu āārīgū āārā. Irasirigu mu ōōgueta doreri merā yure moāboegu tarīgukumi. *Gajerā oparā yure dorema. Yude gajerā surarare dorea. Yu sugure:

“Waaka!” ārimakū, waami. Gajigure: “Aarikal!” ārimakū, aarími. Yū, yure moāboegure: “Ire irikal!” ārimakū, irire yāmi, āriyupū.

¹⁰ Jesús surara opū irasū āririrē pégū, pégukakōāyupū. Īgūrē tuyarārē āsū āriyupū:

—Diayeta musārē werea. Ī surara opū Israel bumu āaribirikeregu, yure buremumi. Ī irirosū yure buremugū neō sugu Israel bumurē bokajabiribu. ¹¹ Musārē werea. Wārā masaka ĩ irirosū yure buremurākuma. Īgūsā āariperero marā judío masaka āarimerā āarikererā, ūmugasigue Marīpū ĩgūyarārē dorerogue eja, marī űnekūsamarā Abraham, Isaac, Jacob merā doa, baarākuma. ¹² Gajerā judío masaka: “Gua Opū āarirōgue waamurā āārā”, ārikererupū, ĩgūsā buremubiri waja Marīpū ĩgūsārē naītiārōgue bēodediugukumi. Iroguere pūrīsūrā buro ore, bujawereri merā ĩgūsāya guikare kūrīduūtūrākuma, āriyupū Jesús.

¹³ Irasū āri odo, surara opure āriyupū:

—Dujāaka mūya wiigule! Mū buremurōsūta waarokoa murē moāboegure, āriyupū.

Īgū irasū āriipoeta, ĩgūrē moāboegure pūrīri tariakōāyuro.

Jesús, Pedro mūñekōrē taudea

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Purū Jesús Pedroya wiigue waayupū. Iri wiigue ñajāgū, Pedro mūñekōrē peyarogue buro nimakurikugo oyagore bokajayupū. ¹⁵ Irasirigu igoya mojōrē moāñayupū. Īgū moāñamakūta, nimakuri tariakōāyuro. Iri tarimakū wāgānugā, ĩgūsārē baari ejoyopū.

Jesús wārā pūrīrikurārē taudea

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Naīmejāripoe āarimakū, masaka wārā wātēa ñajāsūnerārē Jesús purogue āījañurā. Īgū wereníri merā wātēa ĩgūsāguere ñajānerārē bēowiuyupū. Irasū āarimakū, āaripererā pūrīrikurārē tauyupū. ¹⁷ Irire irigu, iriopoeguemu Marīpūya kerere weredupuyudi Isafas gojaderosūta iriyupū. Āsū āri gojadi āarími: “Marī turabirire, marī sīrīrīrē marīrē taubosami”, āri gojadi āarími.

Gajerā Jesúre: “Murē tuyaduakoa”, āridea

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesús wārā masaka ĩgū puro nerēmakū ĩāgū, ĩgū buerārē:

—Nāka, ditaru sikoepugue taribujarā! āriyupū. ¹⁹ Īgū irasū ārimakū, sugu Moisés gojadeare buerimasū Jesús puro eja, āriyupū:

—Buegu, mū noó waaró murē tuyagura, āriyupū.

²⁰ Jesús ĩgūrē yujñyupū:

—Makānūu marā diayēa ĩgūsā kārīri toreri opama. Mirāde ĩgūsā kārīrō opama. Yū āaripererā tīgū gapu kārīrō opabea, āriyupū.

²¹ Gajigu ĩgū buerire tuyagu ĩgūrē āriyupū:

—Yū Opū, yupū boamakū ĩgūrē yāa odo, murē tuyagura, āriyupū.

²² Jesús ĩgūrē yujñyupū:

—Yure tuyaduagu, daporata yū merā aarika! Yure buremumerā, boanerā irirosū āarírāta boanerārē yāaburo, āriyupū.

Jesús mirū, makūrīrē toemakū iridea

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Irasū āri odo, doódirugue ĩgū buerā merā murīñajāyupū. ²⁴ Īgūsā murīñajāa, taribujaripoe ditarure mirū buro waayuro. Makūrī doódirure pāñajāmiūkōādiyuro. Irasū waaripoere Jesús gapu kārīgū iriyupū.

²⁵ Irasirirā ĩgūrē yobeñurā:

—Gua Opū, guare tauka! Marī mirīmurā yāa, āriñurā.

²⁶ Īgūsā irasū ārimakū, Jesús yujñyupū:

—¿Nasirirā buro giiri musā? Yure mērōgā buremurī opāa musā, āriyupū.

Irasū āriģūta wāgānugā: “Mirū, makūrī iropāta, toeaka!” āriyupū. Īgū irasū ārimakū, mirū, makūrīde toedijapereakōāyuro. ²⁷ Īgū irasirimakū ĩāguka, āsū āri gāme werenīñurā:

—¿Neémuno masakū āarīri ĩi? Mirū, makūrīde ĩgūrē tarinugābea, āriñurā.

Jesús Gadara marārē wātēa ñajānerārē bēowiudea

(Mt 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Purū Jesús ditarure taribuja, Gadara marāya nikūgue ejayupū. Iroque ejamakū, pērā ūma masāgoberi watopegue āārānerā ĩgūrē bokatīrīñurā. Īgūsā wātēa ñajāsūnerā goerā āarīñurā. Irasirirā iro waarī maarē masaka neō waabirīñurā. ²⁹ Īgūrē bokatīri, āsū āri gainīñurā:

—Jesús, ūmugasigue marā Opū magū, ¿nasirigu aarīgū yāri mū gua puroguere? ¿Īgū āaripererā ñerārē wajamoārīñu ejabirikerepuru, guare poyarikumakū irigu aarīri mū? āriñurā.

³⁰ Īgūsā koregue wārā yesea āma baarā iriñurā. ³¹ Irasirirā wātēa Jesúre āsū āri sērēñurā:

—Guare bēowiugu, sīsā yeseaguere ñajādoreka! āriñurā.

³² —Jáu, ĩgūsārēta ñajārā waaka! āriyupū Jesús.

Īgū irasū ārimakū, ĩgūsā pērā ūmaguere āārānerā yeseaguere ñajāñurā. Īgūsā ñajāmakūta, yesea dupaturugue ūma mirēbuāa, ditarugue meebia dijāa, mirī boapereakōāñurā.

³³Irasū waamakū iārā, yeseare korerimasā gukari merā makāgue ūmadujāa, āārīpereri īgūsā iādeare, irasū āārīmakū wātea űajāsūnerārē waadeare wereñurā. ³⁴Irire pērā, iri makā marā āārīpererā Jesūs purogue waa, īgūrē iārā, turaro merā īgūsāya nikūrē wiridoreñurā.

9

Jesús dupu buadire taudea

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹Irasirigu Jesūs doódirugue murīñajāa, ditarure taribuja, īgūya makāgue ejayupu. ²Iroguere sugu dupu buadire īgū peyaro merā Jesūs purō āijañurā. Jesūs, īgūsā īgūrē būremumakū iāgū, dupu buadire āsū āriyupu:

—Gūñaturaka! Yū, mū ñerō irideare kātia, āriyupu.

³Īgū irasū ārīmakū pērā, surāyeri Moisés gojadeare buerimasā āsū ārī gūñañurā: “Īgū werenírí merā Marīpure ñerō wereními”. ⁴Jesūs gapu īgūsā gūñarírē iāmasí, āsū āriyupu:

—ĶNasirirā yure ñerō gūñarí musā? ⁵ĶNaásū ārírí gapu diasaberí tī buadire: “Yū, mū ñerō irideare kātia”, ārírí, o “Wāgāñugā, waaka!” ārírí gapu diasaberí? ⁶Yū āārīpererā tīgū í ūmugue āārírārē īgūsā ñerō irideare Marīpu dorero merā kātīmasía. Irasirigu tī buadire taugura, musārē irire masídoREGU, āriyupu. Irasū ārī odo, buadire āriyupu:

—Wāgāñugā, mū oyaderore āí, mūya wiigue waaka! āriyupu.

⁷Īgū irasū ārīmakū pēgu, buadī āārādī wāgāñugā, īgūya wiigue waakōāyupu. ⁸Masaka, īgū irasū waaríre iārā, iāgukakōāñurā. Marīpure: “Ōātaria, mū turarí masakure sírí”, ārí, ūsuyari sīñurā.

Jesús Mateore siuidea

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Puru Jesūs iro merā waa, yure iābokami. Yū Mateo*, romano marā opure niyeru wajaseabosagu āārībú. Jesūs, yū moārí taribugue doagure iā, yure: “Náka, yū merā!” ārīmi. Īgū irasū ārīmakū pēgu, wāgāñugā, īgū merā waakōābū.

¹⁰Puru yaa wiigue Jesūs īgū buerā merā baaripoe wārā niyeru wajaseabosarimasā, gajerā ñerō irirāde baarē ejama. ¹¹Īgūsā merā īgū baamakū iārā, fariseo bumarā gapu īgū buerārē sērēñama:

—ĶNasirigu musārē buegu niyeru wajaseabosarimasā, ñerō irirā merā baarí? ārīma.

¹²Īgūsā irasū ārīmakū pēgu, Jesūs ārīmi:

—Pūrírí marírā kūrīrimasūrē āmabema. Pūrīrikurā gapu īgūrē āmama. ¹³Marīpuya werenírí gojadea pūgue īgūsā gojadeare buerā waaka! Āsū ārī gojasūdero āārībú iri pūguere: “Yure būremurā, waimurārē wejē soepeomakū gāamebea. Gajerārē musā bopoñarí merā iāmakū gāamea”, ārīmi Marīpu, ārī gojasūdero āārībú. “Ōārā āārā”, ārī gūñarārē siugu aaribiribu. “Ñerō irirā āārā”, ārī gūñarā direta siugu aarigú iribu, īgūsā ñerō irideare bujawere, gūñarírē gorawayuburo, ārīgū, ārīmi Jesūs fariseo bumarārē.

Jesúre bererimarē sērēñadea

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Puru Juan masakare wāiyegu buerire tuyarā Jesúre sērēñarā ejama:

—Gua Marīpure būremurā berea. Irasū āārīmakū fariseo bumarāde berema. ĶNasirirā mū buerā gapu gua irirosū iriberí? ārīma.

¹⁵Jesūs īgūsārē yujumi:

—Sugu mojōsiadi bosenu irimakū, īgū siiuanerā īgū merā āārírā bujawerebirikuma. Puru īgūrē gajerā āīamakū, bujawereri merā bererākuma†.

¹⁶Masaka maama suríro gasiro merā buguñerē seretúbirikuma. Irasū seretúmakū, maama gasiro īgūsā koeadero puru, tūāneeō, buguñerē wārí gobe yeguenemomakū irikoa. ¹⁷Waimurā gasiri merā iridea ajuri bugu ajurigue maama igui dekore diribirikuma. Irasū dirimakū, maama igui deko pāmu, bugu ajuro sērāturabiri ooreakōākoa. Irasiriro igui deko, ajurode kōmoko. Irasirirā maama igui dekore maama ajurogue diriro gāamea, ārīmi Jesūs īgūsārē‡.

Jesús Jairo magōrē, gajego nomeō īgūya surírore moāñagōrē taudea

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Jesūs īgūsārē wereripoe judío masaka nerērí wii opu Jesūs purō eja, ñadukupuri merā ejamejā, īgūrē ārīmi:

—Yū magō daporata kōmoakōāmo. Igore mūya mojō merā ñapeogu aarika! Irasirimakū, dupaturi okagokumo, ārīmi.

¹⁹Īgū irasū ārīmakū pé, Jesūs wāgāñugā, īgū merā waami. Gua īgū buerāde īgū merā waabu. ²⁰Gua maague waaripoe sugo nomeō Jesūs purupu gapu eja, īgūya suríro yuware moāñayupo. Igo pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wiriri merā pūrīrikugo āārīyupo. ²¹Āsū ārī gūñayupo: “Īgūya surírore

* 9:9 Mateo pe wāi opayupu. † 9:15 Jesūs irire irasū ārīgū: “Yū sugu mojōsiadi bosenu irigu irirosū āārā. Yū buerā, mojōsiadi siiuanerā irirosū āārīma. Irasirirā, purugue yū īgūsā merā āārībirimakū iārā, bujawereri merā bererākuma”, ārīgū irimi. ‡ 9:17 Masaka, iripogue iririkudeama, maama bueri merā buemorēduamakū iāgū, Jesūs irasū ārīmi.

yu moañarí merā dita yu pūrīrikuri tarirokoa”, āri gūñayupo. ²²Igo moañamakū péña, Jesús gāmenugā, igore iā, ārimi:

—Gūñaturaka! Mu yure buremuri opāa. Irasirigo mu pūrīrikurire tausūa, ārimi. Igū irasū ārimakūta, pūrīri marīgō dujamo.

²³Puru Jesús Jairoya wiigüe ejami. Irogue ñajājagu, majīgō boadeore yáburo dupuyuro bayapeorimasārē, gajerā buro ore, gainírārē bokaja, ²⁴īgūsārē āsū ārimi:

—Wiriaka musā! Majīgō boabemo. Kārīgō yāmo.

Igū irasū ārimakū pérā, igūrē burima. ²⁵Jesús igūsārē wiriadore, boadeo āārīrī taribugue ñajāa, igoya mojōrē ñeāyupo. Igū ñeāmakūta masābeja, wāgānugāyupo. ²⁶Masaka āārīperero iro āārīrā Jesús iriadea kerere pépereakōāñurā.

Jesús pérā koye iāmerārē taudea

²⁷Jesús iro āārādi wiriamakū, pérā koye iāmerā igūrē gainí tuyama:

—David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārima.

²⁸Jesús, wiigüe ñajāmakū, koye iāmerāde ñajāa, igū purogue ejanugāma. Irasirigu Jesús igūsārē sērēñami: —¿Yu musārē koye iāmakū irimasīrīrē buremuri? ārimi.

—Gua Opu, buremua, āri yujuma.

²⁹Igūsā irasū ārimakū pégu, igūsāya koyere ñapeomi:

—Musā buremurōsūta musārē iāmakū irigura, ārimi.

³⁰Igū irasū ārimakū, igūsā oārō iākōāma. Irasirigu Jesús igūsārē ārimi:

—Yu musārē taurire gajerārē werebirikōāka! ārimi.

³¹Igū irasū ārikerepuru, āārīperero iro marārē Jesús igūsārē iriadeare werewasiripeokōāñurā.

Jesús werenĩbire werenĩmakū iridea

³²Koye iāmerā āārānerā iri wiire wiriari poeta, gajerā sugu werenĩbi wātī ñajāsūdire Jesús puro āijama.

³³Jesús igūrē iā, wātī igūguere ñajādire bėowiumi. Igū wātīrē bėowiumakūta, werenĩbiradi werenĩnugāmi. Igū irasirimakū iārā, āārīpererā iāguka:

—Marī ōō Israel nikūrē āsū iririnorē neō iābiribu, ārima.

³⁴Fariseo bumarā gapu Jesúre:

—Īi, wātēa opu turari merā wātēārē bėowiumi, āri werewuama.

Jesús masakare bopoñarí merā iādea

³⁵Jesús āārīpereri makārīrē judío masaka nerērī wiirigüe masakare buegorenagū waami. Ōārī kerere, Marīpu igūyarārē doregu āārīrīmarē buenami. Irasū āārimakū, pūrīrikurārē āārīpereri gajerosūperi sīrīrī oparārē taunami. ³⁶Masakare iāgū, bopoñarí merā igūsārē iāmi. “Igūsā bujawererā, gūñaturamerā, oveja sugu igūsārē korerimasū opamerā irirosū āārīma”, āri gūñayupo. ³⁷Irasirigu āsū ārimi guare igū buerārē:

—Marīpuyare neō pémerā, poeague oteri duka buribejadea irirosū wārā āārīma. Igūsārē igūyare weremurā gapu iri pooore moārīmasā irirosū mērāgā āārīma. ³⁸Irasirirā marī Opure iri pooe opu irirosū āārīgūrē: “Gajerā muyare weremurārē iriuka!” āri sērēka! ārimi Jesús guare.

10

Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā igū buedoregu pīmurārē beyede

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹Puru Jesús guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā igū buerā āārīmurārē siiu, guare igū turarire sīmi, āārīpereri pūrīrīrē tau, wātēa masakare ñajānerādere bėowiuburo, ārīgū.

²Āsū wāikurā āārībú gua Jesús beyenerā: Simón wāikugu āārīmí. Igūrēta “Pedro” wāiyemi Jesús. Simón pagumu Andrés wāikumi. Gajigu Santiago āārīmí. Igū pagumu Juan wāikumi. Igūsā Zebedeo pūrā āārīmá.

³Gajerā Felipe, Bartolomé, Tomás āārīmá. Yu Mateo, romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū āārīdi āārībú. Gajigu Santiago, Alfeo magū āārīmí. Gajigu Tadeo āārīmí. Igūta Lebeo wāikumi. ⁴Gajigu Simón, celote wāikuri bumu āārīmí. Gajigu Judas Iscariote wāikugu āārīmí. Igūta Jesúre wejēduarāguere igūrē imubu āārīmí.

Jesús igū buerārē buedoregu iriudea

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Jesús guare igū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarārē turarire sī odo, āsū āri were iriumi:

—Judío masaka āārīmerā purogue waabirikōāka! Irasū āārimakū, Samaria nikūma makārīguedere waabirikōāka! ⁶Israel bumarā Marīpuyare masīmerā, oveja dedirinerā irirosū āārīrā puro gapu waaka! ⁷Igūsārē āsū āri wererā waaka: “Mérō duyāa, Marīpu igūyarārē doreri ejaburo”, ārika! ⁸Pūrīrikurārē tauka! Boanerārē masūka! Kāmi boarādere tauka! Wātēa masakare ñajānerārē bėowiuka! Yu turarire musārē wajamarirō sia. Irasirirā, yu musārē wajamarirō sīrōsūta wajamarirō igūsārē tauka!

⁹Waarā, neō niyeru oro, plata, cobrere, ¹⁰musāyaaju āābirikōāka! Surí, sapatu musā sñārī merā dita waaka! Tuariyukure āābirikōāka! Moārīmasā igūsā moārī waja merā wajata baama. Irasirirā musā masakare bueri waja baari musārē sīrākuma.

¹¹Makārē ejarā, iri makā marā: “Īta oārō irigu āārīmí”, igūsā ārīgū puro dujaka! Musā iro āārīrōpā igūya wiire āārīka! Waarágue iri wiire wirika! ¹²Iri wiire ñajārā, wii marārē: “Marīpu musārē siuñajārī sīburo”,

ārī ōādoreska! ¹³ Musārē ōārō bokatirīneāmākū, īgūsārē: “Marīpu siuñajārī sīrī merā ōārō āārīrikuka!” ārika! Musārē gāāmemerā, i siuñajārī merā āārībirikuma. ¹⁴ Musārē īgūsā ñeābirimākū, musā buerie pēduabirimākū iārā, īgūsāya wiire, o īgūsāya makārē wiriarā, nikūwera musāya guburigue tuadeare mojbéoka, īgūsārē wajamoāburire imurā! ¹⁵ Dayeta musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārinu ejamakū Sodoma, Gomorra marārē wajamoārō nemorō musārē gāāmemerārē wajamoāgukumi.

Jesūre buremurārē gajerā ñerō iriburire weredea

¹⁶ Yūre ōārō péka! Ovejare makānū marā dayéa guarā watopegue iriurosū ñerā masaka watopegue musārē iriua. Irasirirā ōārō pēmasika! Īgūsā watopegue ñerō iriuro marīrō āārīrikuka! ¹⁷ Pēmasika! Masaka musārē īgūsā oparārē wiarākuma, musārē wajamoādorerā. Judío masaka īgūsā nerērī wiirīguedere musārē tārārākuma. ¹⁸ Irasū āārīmakū, musā yure buremurī waja, īgūsāya makārī marā oparā pūroque, īgūsāya nikū marā oparā pūroque āārākuma musārē wajamoādoremurā. Irasirirā musārē iroque āāmakū, oparārē, judío masaka āārīmerārē yaa kerere wererākoa musā. ¹⁹ Musārē oparā pūroque āāmakū: “ĪNaásū āārīrākuri īgūsārē?” āri gūñarikubirikōāka! Oparā musārē sērēñamakū, Marīpu gūñarī sīrī merā wererākoa. ²⁰ Irasirirā musā gūñarī merā wererākoa. Marīpu, ōāgū deyomarīgū merā musārē masīrī sīrī merā werenīrākoa.

²¹ Iripoere masaka, īgūsāyarā yure buremumakū iārā, īgūsārē oparāguere wējēdorerā wiarākuma. Pagusāmarā īgūsā pūrārē oparāguere wējēdorerā wiarākuma. Gajerā, īgūsā pagusāmarārē iāturi, oparāguere wējēdorerā wiarākuma. ²² Irasirirā masaka āārīperero i ūmu marā yure musā buremurī waja musārē iāturi doorākuma. Marīpu gapu yure piriro marīrō buremugūrē taugukumi. ²³ Su makā marā musārē ñerō irimākū, gajī makāgue duriwāgāka! Dayeta musārē werea. Āārīpereri Israel nikūma makārīrē musā buegorena odoburo dupuyuro, yu āārīpererā tīgū Marīpu iriudi i ūmugue duputari aarīgukoa doja.

²⁴ Neō sugu buegu, īgūrē buegu nemorō āārībemi. Moāboerimasūde īgū opu nemorō āārībemi. ²⁵ Sugu buegu īgūrē buedi irirosū dujaduamakū ōāgorāa. Moāboerimasūde īgū opu irirosū dujaduamakū ōāgorāa. Masaka yure musā Opure: “Ī Beelzebū, wātēa opu āārīmi”, āārīrā, musā yaarādere ñerō āri werenīrākuma.

Jesús: “ĪNoārē giiri merā buremurō gāāmerī?” āri weredea

(Lc 12.2-7)

²⁶ Irasirirā musārē ñerō iriduārārē giubirikōāka! Āārīpereri gajerā iāberogue irideare, duriroque irideare pūroque masīsūrokoa. ²⁷ Yu musārē masaka péberogue weredeare īgūsā péroque wereka! Yu musārē gajerā iāberogue werenideare makā dekogue buro busūro merā wereka! ²⁸ Musārē wējērā musāya dupu direta boamakū irirākuma. Musāya yujupūrārī gapure boamakū irimasībirikuma. Irasirirā giubirikōāka! Marīpu gapure giika! Īgū gapu musāya dupu, musāya yujupūrārīrē peamegue beomasimi. Irasirirā īgūrē giiri merā buremuka!

²⁹ Masaka pērā mirā wajarirā, su niyeru tigā, mērōgā wajakuri tigārē sikuma. Īgūsā mērōgā wajakukerepuru. Marīpu gapu īgūsārē ōārō koremi. Īgūsārē: “Boaburo”, āribirikerepuru, neō sugugā yebague yuridija, boabemi. ³⁰ Marīpu āārīpereri musā āārīrikurire masīgū, musāya poarire: “Iriku āārā”, āri masīpeokōāmi. ³¹ Irasirirā giubirikōāka! Musā, mirā nemorō wajakua. Irasirigu Marīpu mirārē korero nemorō musārē koregukumi.

Jesús: “Masakare yure buremurīrē wereka!” āridea

(Lc 12.8-9)

³² Sugu, masaka péuro: “Jesúyagu āārā”, āri weremakū, yude Yūpu ūmugasigue āārīgū péuro īgūrē: “Yaagu āārīmi tī”, āri weregura. ³³ Sugu yure masīkeregu, masaka péuro: “Īgūrē masībea”, āri weremakū, yude Yūpu ūmugasigue āārīgū péuro: “Yude īgūrē masībea”, āri weregura, ārimi Jesús.

Jesús: “Masakare gāme dukawarirākuma”, āri weredea

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Irasū āri ōdo, masakare āsū werenemomi:

—Musā yure: “Īgū i ūmugure aarīgū, masakare siuñajārī merā āārīmakū irīgū aarimī”, āri gūñabirikōāka! Irasirigu aarīgū meta iribu. Yu ejarita, masakare īgūsā basi gāme dukawarimākū yāa. Irasirirā surāyeri yure buremurākuma. Gajerā yure buremumerā gapu īgūsārē iāturiākuma. ³⁵ Sugu yure buremurī waja, īgū magū īgūrē iāturiūkumi. Sugo yure buremurī waja, īgo magō igore iāturiūkumo. Sugo māñekō yure buremurī waja, īgo bepo igore iāturiūkumo. ³⁶ Irasirirā su wii marā īgūsāyagu yure buremumakū iārā, īgūrē iāturiākuma.

³⁷ Sugu yure maīrō nemorō īgū pagusāmarā gapure maītarinūgāgū, yaagu āārīmasībirikumi. Yure maīrō nemorō īgū pūrā gapure maītarinūgāgūde, yaagu āārīmasībirikumi. ³⁸ Sugu yure tyaaduari waja curusague pābiatū wējēsūbu irirosū āārīkeregu, neō piriro marīrō yure tyanīkōāburo. Yure tyaaduabi, yaagu āārīmasībirikumi. ³⁹ Sugu i ūmugue īgū okarire maīgū, peamegue beosīgukumi. Gajigu yure tyaari waja gajerā īgūrē wējēkerepuru, Marīpu gapu īgūrē taugukumi, īgū pūroque īgū merā āārīburo, ārīgū.

Jesús marī ūmugasigue wajataburire weredea

(Mr 9.41)

⁴⁰ Sugu musārē yaarārē ōārō bokatirīneāgū, yudere bokatirīneāmi. Yure bokatirīneāgū, yure iriuididere bokatirīneāgukumi. ⁴¹ Marīpu īgūya kerere weregure ōārī wajatamakū irigukumi. Sugu Marīpuya kerere weregu āārīrīrē iāmasī, īgūrē ōārō bokatirīneāgū, īgū irirosū ōārī wajatagukumi. Sugu gajigu īgū ōāgū āārīrīrē iāmasī, īgūrē ōārō bokatirīneāgū, īgū irirosū īgūde ōārī wajatagukumi. ⁴² Sugu ubu āārīgū yure

tuyagure gajigu igūrē iritamuduagu deko yusari tiāmākū iāgū, Marīpu igūdere oārō irigukumi, āri weremi Jesús.

11

Juan masakare wāiyerimasū igū buerire tuyarārē Jesús puro iriudea
(Lc 1.17; 7.18-35)

¹Jesús guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā igū buerārē irasū ārādero puru, Galilea nikūgue āārīrī makārī marārē buegorenagū waakōāmi.

²Juan masakare wāiyerimasū peresugue āāriyupu. Irogue āārīgū, Cristo iriri kerere pégu, igū buerire tuyarārē Jesúre āsū āri sērēñarā waaka:

³—“¿Muta āārīrī, Cristo masakare taugu aaribu iriayupu, igūsā ārīdi, o gajigure yūrākuri gua?” āri sērēñarā waaka! āri iriuyupu.

⁴Irasirirā, Jesús purogue ejarā, Juan sērēñadoredeare igūrē sērēñama. Jesús igūsārē yujūmi:

—Musā périre, musā iārīrē Juārē wererā waaka! ⁵Koye iābiranerā oārō iāma. Waamasībiranerā waamasīakōāma. Kāmi boanerā yaripereakōāsūama. Gāmpipū pébiranerā péakōāma. Boanerāde masākōāma. Boporā, Marīpu masakare tauri kerere weremakū péma. “Yure buremurirē piribi, usuyari opagukumi”, āri wererā waaka Juārē! ārimi Jesús.

⁷Igūsā waadero puru, Jesús Juāyamarē masakare āsū āri werenūgāmi:

—Musā masakare marīrōgue Juārē iārā waarā, gūigure gūñaturabire iārā waarā meta irikuyo. Igū turabi, mirū táborere wējēpubéorosū āārībemi. ⁸Irasū āārīmakū, musā igūrē irogue iārā waarā, oārī suri sāñagūrē iārā waarā meta irikuyo. Oārī surī sāñarāno oparāya wiirigue āārīkuma. Juan igūsā irirosū āārībemi. ⁹Musā irogue igūrē iārā waarā, Marīpuya kerere weredupuyurimasūrē iārā waarā iriyo. Musārē werea. Diayeta Juan Marīpuya kerere weredupuyunerā nemorō āārīmi. ¹⁰Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojasūdero āārībū Juan iriburire. Irasirigu Marīpu igū magūrē āsū ārīdi āārīmi: Mu waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyurimasūrē iriugura mu waaburore āmuyudoregu, āri gojasūdero āārībū.✠

¹¹Musārē diayeta werea. Juan aariburi dupuyuro neō sugu igū nemorō yaamarē masīgū marīdi āārīmi. Irasū āārīkerepuru, sugu Marīpu ūmugasigue āārīgūyagu gapu Juan nemorō yaamarē masīgū āārīgukumi. Āārīpererā nemorō ubu āārīgū āārīkeregu, masīgū āārīgukumi.

¹²Juan masakare wāiyedi buenūgādeapoegeta, daporaguedere masaka ūmugasigue Marīpu igūyarārē dorerogue nājāduarārē buro ñerō tarimakū yāma. Igūsā turari merā igūsārē peremakū iriduarā iriadima. ¹³Juan aariburo dupuyuro āārīpererā Marīpuya kerere weredupuyunerā igūsā gojadea merā, Moisés gojadea merā Marīpu igūyarārē doreri kerere werenerā āārīma. ¹⁴Iripoeque Marīpu igūya gojadea pūgue: “Yaa kerere weredupuyurimasūrē Elias irirosū āārībure iriugura”, ārīdi āārīmi. Juan irasū ārisūdita āārīmi. Irire buremurō gāānea. ¹⁵Gāmpipūrī oparā, yu wererire oārō pékal!

¹⁶Masaka datora marā, ¿ñeēmarāno irirosū āārīrī? Majīrā makā dekogue igūsā merāmarā merā bira gainī doanīrā irirosū āārīma. Āsū āri gainīma: ¹⁷“Gua tērēdiru purimakū, bayabirabu. Bujawereri merā gua bayamakū, orebirabu”, ārīma. ¹⁸Juan masakare wāiyerimasū pá baabirī, igui deko pāmudeare iirībirimi. Igū irasirīmakū iārā: “Wātī nājāsūdi āārīmi ī”, āribu musā igūrē. ¹⁹Puru yu āārīpererā tīgū baa, iirīmakū iārā: “Baapagu, iirīpagu āārīmi”, āribu. “Romano marā opure niyeru wajaseabosarimasā merāmu, ñerō irirā merāmu āārīmi”, āribu musā yure. Musā guare* buremubirikererā, gua iririre iārā: “Marīpu igūsārē masīrī sīmi”, āri masībokoa, ārimi Jesús.

Jesús makārī marārē Igūsā igūrē buremubirire weredea
(Lc 10.13-15)

²⁰Puru Jesús iroma makārī marārē turimi. Igūsā wāri igū Marīpu turari merā iririre iri īmumakū iākererā, igūsā ñerō iririre bujawerēbiri, neō piribirima. Irasirigu igūsārē āsū ārimi:

²¹—Musā Corazín marā, Betsaida marāde ñerō tarīrākoa. Iripoeque marā Tiro, Sidón marā, musā iūrō Marīpu igū turari merā iri īmurōsū iri īmumakū iārā, igūsā ñerō irideare piribonerā āārīma. Igūsā ñerō irideare buro bujawererire īmurā, bujawereri surī sāña, nitirē dipuru weka mawasiripeobonerā āārīma. Musā gapu Marīpu turari merā yu iri īmurirē iākererā, musā ñerō iririre neō piribea. ²²Irasirigu musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē igū wajamoārīnu ejamakū, Tiro, Sidón marārē wajamoārō nemorō musārē wajamoāgukumi. ²³Musā Capernaum marāde: “Ūmugasigue murīārākoa”, āri gūñadāa. Iroguere neō waabirīkoa. Boanerā āārīrōgue bédijusūrākoa. Sodoma marārē yu musārē Marīpu igū turari merā iri īmuderosūta iri īmumakū, iri makā daporaderē āārībokoa dapa. ²⁴Irasirigu musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē igū wajamoārīnu ejamakū, Sodoma marārē wajamoārō nemorō musā gapure wajamoāgukumi, musā ñerō iririre piribiri waja, ārimi Jesús.

Jesús: “Yu purogue siuñajārā aarika!” āridea
(Lc 10.21-22)

²⁵Iripoeere Jesús igū Pagure āsū ārimi:

✠ 11:10 Mal 3.1 * 11:19 Jesús: “guare”, irasū ārīgū: “igū basī iririre, Juan irideare”, ārīgū irimi.

—Au, yu murē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīa. Mu ūmugasi marā, i nikū marā Opu āārā. Irasirigu: “Masitarinugārā, āārīpererire pēmasiā”, āri gūnarārē muyare masimākū iribea. Majirā irirosū murē buremurā gapure muyare masimākū yāa. ²⁶ Au, irasūta āārā. Mu gāāmederosūta usuyari merā irasū yāa, ārimi Jesús igū Pagure.

²⁷ Puru masakare āsū āri werenemomi:

—Yupu yure āārīpereri irimasirirē simi. Neō sugu masaku yu āārīrikurire masibemi. Yupu dita yure masimi. Neō sugu masaku Yupu āārīrikurire masibemi. Yu dita igūrē masiā. Yu igūrē masidorerāde igūrē masiā. ²⁸ Musā Marīpura tuyaduārā nukūrī ūūma ōērā irirosū āārīrā yu puru aarika! Yu musārē siuñajārī sīgura. ²⁹ Musā yu iridoreri gapure irika! Yu irirīkurire masika! Yu musārē bopoñarī merā iā, iritamugū āārā. Irasirirā yu iridorerire irirā, yu merā ōārō siuñajārī bokarākoa. ³⁰ Yu iritamurō merā yaare musā irimākū diasabea. Irasirirā yu dorerire irirā, nukūbiri kārāwūririre ūūmarōsū āārīrākoa, ārimi Jesús.

12

Siuñajārīnu āārīmakū, Jesús buerā trigo yerire tārīdea

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Iripoere judío masaka siuñajārīnu āārīmakū, Jesús trigo otedero watope waamakū, gua igū buerā uaboasīā, trigo yerire tūrī koro baabu*. ² Gua irasirimākū iārā, fariseo bumarā Jesúre āsū ārima:

—Iākā! ĺNasirirā siuñajārīnurē moādorebirikerepuru, mu buerā irasū yāri? ārima.

³ Jesús igūsārē ārimi:

—ĺIripoeguemu David, igū merāmarā merā uaboagu, igū irideare musā buebiriri? ⁴ Igū merāmarā merā Marīpuya wiigwe ñajāa, Marīpu iūrō peyari pá duparure baadi āārīmī. Marīpu paía āārīmerārē: “Iri pá duparure baabirikōāka!” āridi āārīmī. David gapu paí āārībirikeregu, irire baagu, Marīpu iūrō igū dorerire tarinugagū meta iridi āārīmī. ⁵ Paía Marīpuya wiigwe moārā, siuñajārīnurē siuñajābema. Siuñajābirikererā, Marīpu dorerire tarinugābema. ĺIri buebiriri musā, Marīpu Moisére doreri pīdea pūguere? ⁶ Musārē werea. Marīpuya wiire buremurō nemorō yu gapure buremurō gāamea. ⁷ Marīpu igūya werenirī gojadea pūgue āsū āridi āārīmī: “Yure buremurā waimurārē wējē soeptomakū gāamebea. Gajerārē musā bopoñarī merā iāmakū gāamea”, āridi āārīmī. Musā irire pēmasirā yu buerā ñerō iribirikerepuru, igūsārē: “Ñerō yāma”, āribiribokoa. ⁸ Yu āārīpererā tīgū āārīsīā, siuñajārīnurē masaka gajino igūsā iriburire doremasiā, ārimi Jesús.

Jesús mojó diŵweredire taudea

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Irasū āri ōdo, waa, judío masaka nerērī wiigwe ñajāmi. ¹⁰ Iro sugu masaku mojó diŵweredi āārīmī. Irasirirā fariseo bumarā Jesúre: “Ñerō yāmi”, āri weresāduārā, igūrē sērēñama:

—ĺSiuñajārīnu āārīmakū, sugu pūrīrikugere taudoreri āārīrī? ārima.

¹¹ Jesús yujumi igūsārē:

—Siuñajārīnu āārīkerepuru, musāyagu oveja gobegue meēñajāmakū iārā, igūrē āi wiukōākoa. ¹² Marīpu sugu masakure, oveja nemorō maitarinugāmi. Irasirirā siuñajārīnurē masakare ōārō irirā, Moisés doredeare tarinugārā meta yāa, ārimi.

¹³ Irasū āri ōdo, mojó diŵweredire ārimi:

—Muya mojōrē soeoka!

Igūya mojōrē soeomakūta, gajī mojó irirosū ōārī mojó dujabu. ¹⁴ Igū irasirimākū iārā, fariseo bumarā gua wiria: “ĺNasirisīā, marī Jesúre wējērākuri?” āri gāme werenīnurā.

Iripoeguemu Marīpuya kerere weredupuyudi Jesús igū iriburire gojadea

¹⁵ Jesús igūsā igūrē wējēduarire masi, waakōāmi. Igū waamakū, wārā masaka igūrē tuyama. Irasirigu āārīpererā pūrīrikurārē taumi. ¹⁶ Igūsārē taugu: “Yaamarē gajerārē werebirikōāka!” ārimi. ¹⁷ Jesús irasirigu, Marīpuya kerere weredupuyudi Isaias gojaderosūta irimi. Ąsū āri gojadi āārīmī:

¹⁸ Ąsū ārimi Marīpu: “Īi yure moāboegu, yu beyedi, yu maigū āārīmī. Igū merā usuyāa. Ōāgū deyomarīgūrē igūrē sīgura. Irasirigu yu turari merā āārīpererā masakare diayema iririre weregukumi.

¹⁹ Igū guaseo, gainībirikumi. Igū makā dekogue buro gainīgorenamakū neō pēbirikuma.

²⁰ Turamerārē bopoñarī merā iā, iritamugukumi. Irasirigu, igūsā miūmerēnu biu peaboadiñu irirosū āārīmakū iāgu, peabēogu irirosū igūsārē iribirikumi.

Bujawererārē gūñaturamakū irigukumi. Irasirigu, igūsā siāgodiru yauboadiru irirosū āārīmakū iāgu, yaubēogu irirosū igūsārē iribirikumi. Igū Opu ñajāburi dupuyuro igūsārē irasirigukumi. Igū Opu ñajādero puru, masakare diayema iririre irimākū irigukumi.

²¹ Irasirirā āārīperero marā igū doreburire usuyari merā yūrākuma”, ārimi, āri gojadi āārīmī Isaias.☆

Jesúre: “Wātī turari opami”, āri werewuadea

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

* 12:1 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Sugu masaku gajiguya poeegue waagú, igūya mojōrī merā trigo yerire tūrī koro baaburo. Wiirimajī merā diti āābirikōāburo”, āri gojasūdero āārībú.

☆ 12:21 Is 42.1-4

²² Puru masaka wātī ñajāsūdire Jesúre taudorerā āijama. Īgū wātī ñajāsūdi: wereníbi, koye iābi āārīmí. Īgūsā āijamakū iā, Jesús Īgūrē taumi. Īgū irasirimakū, òārō iā, wereními. ²³ Āārīpererā masaka, Īgū tarimakū iāguka, āsū ārī gāme sērēñama:

—Īlī David parāmi āārīturiagu masakare taubu meta āāríkuri? ārīma.

²⁴ Īgūsā irasū ārīmakū pérā, fariseo bumarā gapu āsū ārīma:

—Īlī wātēa opu Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi, ārīma.

²⁵ Jesús Īgūsā gūñarirē masísā, Īgūsārē āsū ārīmi:

—Su nikū marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. Su makā marā, o su wii marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. ²⁶ Irasūta wātēa opu Īgūyarā wātēārē béowiuugu, Īgū basita Īgūyarārē dukawari pereakōāmakū iribokumi. Irasirigu, ĭnoārē dorenemobokuri? ²⁷ Musā yure: “Wātēa opu Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi”, ārī werewuāa. Musā buerire tuyarā gapu wātēārē béowiuurā, ĭnoā turari merā béowikuri? Musā Īgūsārē: “Marīpu turari merā wātēārē béowiuma”, ārā. Irasiriro musā yure werewuari diaye āārībea. ²⁸ Yū Ōāgū deyomarīgū turari merā wātēārē béowiuu. Irasiriro Marīpu Īgūyarārē doreri musā puruguere ejasiāa, ārī masísūa.

²⁹ Irire keori merā musārē werenemogura. Neō sugu masakū, turaguya wiire Īgūrē siapuroribirikeregu, Īgū oparire ēmagū ñajamasibirikumi. Īgūrē siadero purugue merē Īgūyare ēmamasíkumi, ārīmī†.

³⁰ Irasū ārī odo, āsū ārīnemomi:

—Yure gāāmemerā, yure iāturiā āārīma. Masakare yure siiu neeōtamumerā, Īgūsārē waawasirimakū irirā āārīma.

³¹ Musārē diayeta werea. Marīpu āārīpereri masaka ñerō iririre, ñerō ārī werenírídere kātimasími. Ōāgū deyomarīgūrē Īgūsā ñerō ārī werenímakū tamerārē neō kātibirikumi. ³² Yū āārīpererā tīgūrē Īgūsā ñerō ārī werenímakū, Marīpu irire kātimasími. Ōāgū deyomarīgū gapure Īgūsā ñerō ārī werenímakū, irire neō kātibirikumi. Dapora, i ūmu peredero puruguedere Īgūsā irasū ārīdeare neō kātibirikumi, ārīmī Jesús.

Yukure irigu duka merā iāmasísūa, ārī weredea
(Lc 6.43-45)

³³ Irasū ārī odo, Jesús gaji keori merā buenemomi:

—Ōādi yuku ōārīrē dukakua. Nēdi yuku ñerīrē dukakua. Yukure irigu duka merā iāmasísūa†. ³⁴ Musā āña irososū ñerā āārā. Musā ñerā āārísā, ōārīrē werenímasíbea. Marī gūñarōsūta marī werenírī wirikōāa.

³⁵ Ōāgū ōārī gūñarī opami. Irasirigu ōārīrē wereními. Negū ñerī gūñarī opami. Irasirigu ñerīrē wereními.

³⁶ Musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, āārīpereri masaka noō gāāmerō werenímoāmadeare Īgūsārē masímakū irigukumi. ³⁷ Musā ōārō werenídea waja Marīpu musārē: “Waja opabema”, ārīgukumi. Musā ñerō werenídea waja musārē: “Waja opama”, ārīgukumi, ārīmī Jesús fariseo bumarārē.

Masaka ñerā Jesúre Marīpu turari merā iri ĩmudoredea
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Puru surāyeri fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā Īgūrē ārīma:

—Buegu, Marīpu turari merā guare iri ĩmuka! ārīma. “Īgū irire irimasíbi, Marīpu iriudi meta āārīmī”, ārīduarā irasū ārīñurā.

³⁹ Jesús yujumi:

—Musā dapora marā masaka ñerā, Marīpure gāāmemerā āārā. Musā yure Marīpu turari merā gajino iri ĩmudorea. Musā irasiridorekerepuru, Marīpuya kerere weredupuyudi Jonás iridea direta weregura. ⁴⁰ Jonás ūrenū, ūre ñami waaf wáguya paru poekague āārīderosūta yude āārīpererā tīgū ūrenū, ūre ñami yeba poekague āārīgukoa. ⁴¹ Iripoegue Nínive marā Jonás Marīpuya kerere weremakū pérā, Īgūsā ñerō irideare bujawere, Īgūsā gūñarirē gorawayunerā āārímā. Dapora yu Jonás nemorō masígū ōōgue musā merā āārā. Yū Marīpuya kerere wererekerepuru, musā ñerō iririkirire bujawerebea. Irasirirā, Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, Nínive marā musā dapora marārē: “Negorabu”, ārīrākuma. ⁴² Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, sugu iripoeguemo Sabá nikū marā opu musā dapora marārē: “Negorabu”, ārīgokumo. Yoaromogue āārīkeregō, ōōgue i nikūgue aarideo āārímō, marī ñekūsamarā opu Salomón wári masírī merā wererire pégo aarigō. Dapora yu Salomón nemorō masígū ōōgue musā merā āārā. Yū musā merā āārīkerepuru, musā gapu yu wererire péduabea, ārīmī Jesús.

Jesús, wātī dupaturi masakuguere ñajārīmarē weredea
(Lc 11.24-26)

⁴³ Irasū ārī odo, keori merā werenemomi doja:

—Wātī masakuguere āārādi wiri, puru deko marīrōgue Īgū siuñajāburore āmagorenagū waakumi. ⁴⁴ Irore bokabi, āsū ārī gūñakumi: “Yū wirīdi, yaa wii irososū āārīmī. Dupaturi yū wirīdiugereta goeñājāgura doja”, ārī gūñakumi. Irasirigu Īgūguere dupaturi goeñājāgū, gajino marīrī wii, òārō āmu, ooaweadea wiire irirosū bokajakumi. ⁴⁵ Irasirigu gajerā wātēa su mojóma pere gaji mojó peru pērēbejarā Īgū nemorō ñerārē siiu, Īgūsā āārīpererā merā masakuguere āārīnīkōākumi. Irasirigu masakū Īgū dupuyuro āārīrikudero nemorō ñerō āārīkumi. Dapora marā Marīpure gāāmemerā, yure péduamerā irasūta ñerō waarākuma, ārīmī Jesús.

† 12:29 Jesús: “Wātī nemorō turagū āārā”, ārīgū, irasū ārīmī. ‡ 12:33 Jesús: “Yukure irigu duka merā iāmasísūa”, ārīgū: “Marī, gajerā werenírīrē pérā, Īgūsā āārīrikurire masīa”, ārīgū irimi.

Jesús pago igũ pagupũrã merã igũrẽ iãgõ ejadea
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesús masakare wereripoe igũ pago, igũ pagupũrã merã igũ aãrĩrĩ wii disipuro ejayupo igũ merã werenĩduago. ⁴⁷ Sugu igore iã, Jesũre weremi:

—Mũpo, mũ pagupũrã disipuro nĩama, mũ merã werenĩduarã, aĩrĩmi.

⁴⁸ Igũ irasũ aĩrimakũ pẽgu, Jesús igũrẽ aĩrĩmi:

—¿Noã aãrĩrĩ yũpo, yũ pagupũrã? aĩrĩmi.

⁴⁹ Irasũ aĩrigũ, guare igũ buerãrẽ soepu, aũũ aĩrĩmi:

—Iĩsã, yũpo, yũ pagupũrã irirosũ aãrĩma. ⁵⁰ Yũpũ ãmugasigue aãrigũ gããmerĩrẽ irirãno, yũ pagumũ, yũ pagumũ, yũpo irirosũ aãrĩma, aĩrĩmi Jesús.

13

Jesús oterimasũ keori merã buedea
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Irinuta Jesús wiigũ aãrãdi ditarugue waa, iri ditaru turo eja doami. ² Masaka wãrã igũ puro nerẽmakũ iãgũ, doodĩrugue mũrĩñajãa, eja doami. Aãrĩpererã masaka ãmparogue dujanugãma igũ buerire pẽmurã.

³ Irasirĩgu wãri keori merã igũsãrẽ aũũ aĩrĩ buemi:

—Sugu oterimasũ igũya oterĩ yerire meẽwasirĩgu waakumi. ⁴ Igũ meẽwasirĩwãgãmakũ, gajĩ yerĩ maague yurikoa. Iro yuriadea yerire mirã eja, baapeokõakuma. ⁵ Gajĩ yerĩ ãtãyerikurogue yurikoa. Iro sĩmerẽrõgã nikũ aãrĩmakũ, iro yuriadea yerĩ mata purĩadikoa. ⁶ Iri nikũ sĩmerẽrõgã aãrĩmakũ, purĩñajãdi, purũ abe asimakũ, nugũrĩ marĩsĩã, ñaĩ, boakõakoa. ⁷ Gajĩ yerĩ pora watopegue yurikoa. Pora gapũ puritarĩmurĩã, oterĩ gapũrẽ wẽjẽkõakoa. ⁸ Gajĩ yerĩ õarĩ nikũgue yurikoa. Iri yerĩ purĩ, õarõ dukakukoa. Sũũũ cien yerĩ, gajĩũũ sesenta yerĩ, gajĩũũ treinta yerĩ dukakukoa. ⁹ Musã gãmpĩrĩ oparã, yũ wererire pẽdurĩpĩka! aĩrĩmi Jesús.

Jesús buerã igũrẽ: “¿Nasirĩgu keori merã buerĩ?” aĩrĩ sẽrẽñadea
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Purũ gua igũ buerã igũ puro waa, igũrẽ sẽrẽñabũ:

—¿Nasirĩgu masakare keori merã buerĩ? aĩrĩbũ.

¹¹ Jesús guare yũjũmi:

—Marĩpu igũyarãrẽ doregu aãrĩrĩrẽ, iripoeque masĩbirideare musãrẽ masĩmakũ yãmi. Gajerã igũrẽ buremumerã gapũrẽ irasirĩbemi. ¹² Igũyare masĩrãnorẽ masĩnemomakũ irĩgukumi. Irasirĩrã wãro masĩrĩ oparãkuma. Gajerã igũrẽ buremumerã igũyare masĩmerãrẽ igũsã mero masĩadideare pẽmasĩbirĩmakũ irĩgukumi. ¹³ Irasirĩgu yũ igũsãrẽ keori merã buea. Igũsã Marĩpu irĩrĩrẽ iãkererã, iãmasĩbema. Igũyare pẽkererã, pẽdurĩpĩbema. Neõ pẽmasĩbema. ¹⁴ Irasirĩrã Marĩpũya kerere weredupuyudi Isaiãs gojaderosũta yãma. Aũũ aĩrĩ gojadi aãrĩmi:

Aũũ aĩrĩmi Marĩpu: “Yaare pẽkererã, musã neõ pẽmasĩbea. Yũ irĩrĩrẽ iãkererã, musã neõ iãmasĩbea.

¹⁵ Yaa werenĩrĩrẽ pẽduabĩrĩsĩã, musã neõ pẽmasĩbea. Gãmpĩrĩ pẽmerã, koye iãmerã irirosũ aãrã. Musã irasũ aãrĩmerã, yaare iãmasĩ, õarõ pẽmasĩbokoa. Yũ pẽmasĩrĩ sĩrĩrẽ oparã yũre buremubokoa. Irasirĩgu musãrẽ taubokoa”, aĩrĩmi Marĩpu, aĩrĩ gojadi aãrĩmĩ Isaiãs.[✠]

¹⁶ Gua gapũrẽ aĩrĩmi:

—Musã gapũ pẽmasĩã. Irasirĩrã usuyãa. Yũ irĩrĩrẽ iãrã, yũ wererire pẽrã, yũre buremua. ¹⁷ Diayeta musãrẽ werea. Wãrã iripoeque marã Marĩpũya kerere weredupuyunerã, gajerã Marĩpũre buremumerã musã dapora iãrĩrẽ burũ iãduanerã aãrãdĩma. Irĩrẽ iãduakererã, irĩrẽ iãbirĩnerã aãrĩmã. Musã dapora pẽrĩrẽ burũ pẽduakererã, pẽbirĩnerã aãrĩmã.

Jesús oterimasũ keori merã igũ bueadeare: “Aũũ aĩrĩduaro yãa”, aĩrĩ weredea
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Irasirĩrã õarõ pẽka! Yũ oterimasũ keori merã bueadeare musãrẽ weregura. Iri aũũ aĩrĩduaro yãa. Marĩpu ãmugasigue aãrigũ igũyarãrẽ dorerĩ kere, oterĩ yerĩ irirosũ aãrã. ¹⁹ Surãyerĩ masaka irĩ kerere pẽkererã, pẽmasĩbema. Maa burĩrĩ maa irirosũ aãrĩma. Iri kerere pẽadero purũ, oterĩ yerĩ irĩ maague yurĩdea yerire mirã baapeoderosũ, wãtĩ aarĩ, igũsã pẽadideare ãmapeokõãmĩ. ²⁰⁻²¹ Gajerã masaka ãtãyerĩkuri yeba irirosũ aãrĩma. Iri kerere pẽrã, mata usuyarĩ merã: “Õãgorãa”, aĩrĩ gũũama. Irĩrẽ pẽkererã, oterĩ yerĩ ãtãyerĩkurogue yurĩadero purũ, purĩ, nugũrĩ purĩñajãbirĩderosũ waama. Mero gã purũ igũsã Marĩpũyare pẽduarĩ waja gajerã igũsãrẽ ñerõ irĩmakũ iãrã, o ñerõ tarĩsĩã, mata igũyare pirĩkõãma. ²² Gajerã masaka porakurĩ yeba irirosũ aãrĩma. Iri kerere pẽkererã, oterĩ yerĩ porakurogue yurĩadero purũ, pora gapũ puritarĩmurĩã wẽjẽderosũ, i ãmumarẽ burũ gũũarĩkuma. Doebirĩdere burũ gããmenemoma. Irasirĩrã Marĩpũyare kãtima. Otedĩũũ duka marĩdĩũũ irirosũ dujama. ²³ Gajerã masaka õarĩ nikũ irirosũ aãrĩma. Marĩpũya kerere pẽrã, õarõ pẽmasĩma. Irasirĩrã oterĩ yerĩ õarĩ nikũgue yurĩadero purũ, purĩ õarõ dukakuderũ õarĩrẽ yãma. Surãyerĩ cien yerĩ, gajerã sesenta yerĩ, gajerã treinta yerĩ dukakuderũ irĩrã aãrĩma, aĩrĩmi Jesús.

Jesús trĩgo otedea watopeque ñerĩ tã oterĩ keori merã buedea

²⁴ Jesús irasū āri ōdo, gaji keori merā guare buemi:

—Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugu pooe opu īgūya poeuegē ōārī yerire otekumi. ²⁵ Su ū nāmi merā āārīpererā kārīripoe īgūrē īāturigū poeuegē eja, īgū trigo oteadea watopegue ūerī tāre otekumi. Ote ōdo, waakōākumi. ²⁶ Trigo yerī puriwiiridero puru, ūerī tāde purikoa. Puru trigo dukakukoa. Iri dukakumakū īārā, iri pooe opure moāboerimasā ūerī tā āārīmakū īānasikuma.

²⁷ Irasirirā iri pooe opure wererā waakuma:

—Gua opu, ūnasiriro ōārī yerī direta mūya poeue otesūdero āārīkerepuru, ūerī tāde puriyuri? ārikuma.

²⁸ Īgūsā irasū ārīmakū pēgu, āsū ārikumi:

—Yure īāturigū iri ūerī tāre otekumi, ārikumi.

Īgū irasū ārīmakū pērā, īgūrē moāboerimasā sērēnākuma doja:

—ĪŪerī tāre gua tāāseabēorā waamakū gāāmekuri mū? ārikuma.

²⁹ —Tāāseabirikōāka! Ūerī tāre tāāsearā trigodere duuabokoa. ³⁰ Iri, ūerī tā merāta puri masākōāburo. Trigo ūāīmakū, gajerā duka seaboerimasārē āsū āri iriugura: “Ūerī tāre tāāseapurori, dupa dotori siaka, irire soemurā! Puru trigore seaka, irire yu duripiri wiigūe duripīmura!” ārigura, ārikumi, ārimi Jesús.

Jesús mostaza wāikuri yegā puri masādea keori merā buedeā
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Irasū āri ōdo, gaji keori merā buemi:

—Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri sugu masaku īgūya poeuegē suye oterīye mostaza wāikuri yegārē oterosū āārā. ³² Iri oterī yegā āārīpereri oterī yerī nemorō mērī yegā āārīkoa. Irasū āārīkerero, otemakū, puru yuku wādi irirosū puri masākōa. Irasirirā wūrā irigū dupurīgū īgūsāya surī suakuma, ārimi Jesús*.

Jesús pá wemasārī morērī poga keori merā buedeā
(Lc 13.20-21)

³³ Puru gaji keori merā buemi:

—Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugo nomeō pá duparure iribo, mērōgā pá wemasāmakū iriri poga merā trigo pogare morēkumo. Irire wemasāseyaburo, ārigō, irasirikumo. Irasiriro Marīpu īgūyarārē doreri iri pá wemasārī morērī poga irirosū āārā, ārimi†.

Jesús masakare keori merā buenadea
(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesús masakare i āārīpereri buerire weregu, keori merā dita buenami. Keori marirō īgūsārē buenabirimi. ³⁵ Irasirigu Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta irimi. Āsū āri gojadi āārīmī Jesús masakare wereburimarē:

Keori merā weregukoa. Iri merā weregu, Marīpu i ūmurē iridero purugue marā neō masībirideare dapora marārē weregura, āri gojadi āārīmī.*

Jesús ūerī tā, trigo otedea watopegue puri masādeare buenemodea

³⁶ Puru Jesús masakare seretu ōdo, wiigūe ūājāmi. Īgū ūājāmakū tā, gua īgū buerā īgū purogue ūājā, īgūrē sērēnābu:

—Trigo otedea watopegue ūerī tā puri masādea keorire werenemoka! ĪNaásū ārīduaro iriari? āribu.

³⁷ Gua irasū ārīmakū pēgu, Jesús yujūmi:

—Yu āārīpererā tīgū, iri pooe opu ōārī yerī otedi irirosū āārā. ³⁸ Poee gapu i ūmu irirosū āārā. Marīpu īgūyarārē dorerogue āārīmura gapu ōārī yerī irirosū āārīma. Wātīyarā ūerī tā irirosū āārīma.

³⁹ Wātī poee opure īāturigū irirosū āārīmī. I ūmu pererīnu iri otedea dukare searīnu irirosū āārā. Marīpure wereboerā, poee opure duka seaboerimasā irirosū āārīma.

⁴⁰ Iri ūerī tāre īgūsā tāāseadeare peamegue soebēoderosūta i ūmu pererīnu ejamakū waarokoa. ⁴¹ Irasū waaripoe yu āārīpererā tīgū, yure wereboerārē iriugukoa. Irasirirā īgūsā masakare ūerī irimakū irirārē, Marīpu dorerire tarīnūgārādere neeōrākuma. ⁴² Neeō ōdo, perebiri peamegue īgūsārē bēorākuma. Irogo buro purīsūrā īgūsāya guikare kūrīduūtū orerākuma. ⁴³ Marīpu gāāmerirē irirā gapu ūmugasigū īgūyarārē dorerogue āārīrā, abe ūmumu irirosū gosewasirirākuma. Musā gāmpīrī oparā, yu wererire pēdurīpīka!

Jesús wāro ūiyeru yāpīdea keori merā buedeā

⁴⁴ Gaji musārē werea. Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugu masaku wāro ūiyeru gajiguya nikū poekague yāpīdeare bokakumi. Irire bokagu, buro usuyakumi. Irasirigu īgū

* 13:32 Jesús i kere merā buegu: “Marīpu ūmugasigū āārīgū īgūrē buremurā mērāgā āārīnūgākerepuru, purugue gajerā īgūsā merā īgūrē buremunūgāmakū, wārā āārīrākuma; o sugu Marīpure buremunūgāgū, mērōgā buremurī opami. Purugue, mostaza wāikuri yegārē otedero puru yuku wādi puri, masārōsū Marīpu iritamurī merā wāro īgūrē buremurī opagukumi”, āri buegu irimi. † 13:33 Jesús i kere merā buegu: “Marīpure buremurā āārīperero i ūmugue īgūyarārē doregu āārīrīrē masakare buerā waamakū, āārīpereri buri marā watopegue wārā irire pé, īgūrē buremunūgārākuma; o sugu Marīpure buremunūgāgū Marīpu īgūyarārē doregu āārīrīrē buenīgū, Marīpu iritamurī merā Marīpu doreri direta iriduagukumi”, āri buegu irimi.

* 13:35 Sal 78.2

bokadeare buro gāamesiā, dupaturi yáapfkōākumi doja. Irasirigu āārīpereri ĩgūyare gajerārē duakumi. ĩgū duadea waja merā iri nikūrē wajarikumi[‡].

Jesús perla wāikuriye keori merā buede

⁴⁵ Gaji musārē werea doja. Marīpu ũmugasigie āārīgū ĩgūyarārē doreri i irirosū āārā. Sugu wajaririmasū wajapari yeri perla wāikuri yerire āma wajariduakumi. ⁴⁶ Iri yerire āmagū, wajapatariri yere bokakumi. Iri yere buro gāamesiā, āārīpereri ĩgūyare duakumi. ĩgū duadea waja merā iri yere wajarikumi.

Jesús buidi keori merā buede

⁴⁷ Gaji musārē werea doja. Marīpu ũmugasigie āārīgū ĩgūyarārē doreri, waaf wējērīmasā buidi meéyo, āārīpererā waaf āārīrāku ñeārō irirosū āārā. ⁴⁸ ĩgūsāya buidire waaf ũturimakū ĩārā, waaf wējērīmasā ĩmparogue tūāmājā, waairē beyekuma. Ōārā waairē ĩgūsāya puurigie seasākuma. Ñerārē béokōākuma. ⁴⁹ I ũmū pererīnū āārīmakū, masakare āsūta waarokoa. Marīpure wereboerā ōārārē, ñerārē beyerā aarīrākuma. ⁵⁰ Beye odo, ñerārē perebiri peamegie beorākuma. Iroque buro pūrisūrā ĩgūsāya guikare kūrīduūtū orerākuma, ārimi Jesús.

Jesús iripoeguema buerire, maama bueridere weredea

⁵¹ Puru guare sērēñami:

—Ī āārīpererire pémasīrī musā? ārimi.

—Ūū, pémasiā, āri yujubu.

⁵² Gua irasū ārimakū, ārimi:

—Sugu Moisés gojadeare buerimasū Marīpu ũmugasigie āārīgū ĩgūyarārē doregu āārīrīmarē masīgū, wii opū irirosū āārīgukumi. Irasirigu wii opū, iripoegue ĩgū opadeare, maama ĩgū oparidere āwiugu irirosū, maama buerire, iripoeguema bueridere ōārō masīrī merā weregukumi, ārimi Jesús guare.

Jesús Nazaretgue goeduǵadea

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jesús iri keori merā were odo, iro āārādi waa, ⁵⁴ ĩgū masādea makāgue ejami. Iroque eja, judío masaka nerērī wiigie buemi. Masaka, ĩgū buemakū pérā, pégukakōāma. Āsū āri gāme wereníma:

—Ī Noógue bueyuri, ĩi iropā masību? Ī Nasirisīā, iri ĩmurīrē irimasīyuri? ⁵⁵ ĩi taboa moādi magū āārīmi. ĩgū pago María wāikumo. Santiago, José, Simón, Judas ĩgū pagupūrā āārīma. ⁵⁶ ĩgū pagupūrā nomede i makā marāta āārīma. ĩgū marī irirosū āārīkeregū, ĩ nasirisīā, i āārīpererire masīrī? ārima.

⁵⁷ Irasirirā ĩgūrē buremuduabirima. Jesús gapū ĩgūsārē ārimi:

—Āārīpererogue sugu Marīpuya kerere weredupuyugue gajerā buremuma. ĩgūya nikū marā, ĩgūya wii marā gapū ĩgūrē buremubema, ārimi.

⁵⁸ Irasirigu Jesús, ĩgūsā ĩgūrē buremubirimakū ĩgū, iri makārē wāri Marīpu turari merā iri ĩmubirimi.

14

Juan masakare wāyerimasū boadea

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Iripoere Herodes Galilea nikū marā opū, Jesús iriri kerere péyupu. ² Irire pégu, ĩgūrē moāboerārē āsū āriyupu:

—ĩgū irire irasū irigu, Juan masakare wāyerimasūta boadigie masādi āārīkumi. Irasirigu wāri iri ĩmurīrē irikumi, āriyupu.

³ Juan boaburi dupuyuro Herodes ĩgū pagumu Felipe marāpo Herodías wāikugore ēma, marāpokumakū ĩgū, ⁴ āsū ārīdi āārīmī:

—Mū pagumu marāpore marāpokugu, Marīpu dorerire tarinugagū yāa, ārīdi āārīmī. Irasirigu Herodes ĩgūrē ñeā, peresu iridi āārīmī. ⁵ ĩgū Juārē wējēduadi āārīmī. Judío masaka gapū: “ĩi Juan Marīpuya kerere weredupuyurimasū āārīmī”, āri guānerā āārīmā. Irasirigu Herodes: “Juārē yu wējēmakū yu merā guabokuma”, ārīgū, ĩgūsārē guīdi āārīmī. ⁶ Puru Herodes ĩgū deyoadea bosenu irigu iridi āārīmī. ĩgū irasirirīnārē Herodías magō ĩgū siuanerā ĩūrō baya ĩmudeo āārīmó. Igo baya ĩmumakū ĩgū, Herodes buro ũsuyadi āārīmī. Irasirigu igore: ⁷ “Ārīgatoro marīrō, mū yure sērērīnorē sīgura”, ārīdi āārīmī. ⁸ ĩgū irasū ārimakū pégo, igo pagore: “Ī Neēnorē sērēgokuri yu?” ārīdeo āārīmó. Irasirigo igo pago sērēdoreaderosūta ĩgūrē sērēdeo āārīmó:

—Juan masakare wāyerimasūya dipurure dītītā, soropa wāripa merā ĩgūya dipurure yure sika! ārīdeo āārīmó.

⁹ Igo irasū ārimakū pégu, Herodes buro bujaweredi āārīmī. ĩgū siuanerā péuro: “Ārīgatoro marīrō, mū yure sērērīnorē sīgura”, ārādi āārīsīā, guyasirīgū, igore: “Murē sibirikoa”, ārimasībīridi āārīmī. Irasirigu, igo ĩgūrē sērērōsūta iridi āārīmī. ¹⁰ Irasirigu, ĩgūyagu surara Juan peresugue āārīgū puro waa, ĩgūya dipurure dītītādī āārīmī. ¹¹ Puru soropa merā ĩgūya dipurure āiri, Herodías magōrē wiadi āārīmī. ĩgū wiamakū ñeā, igo pagore āia sīdeo āārīmó.

¹² Juan boadero puru, ĩgū buerire tuyanerā ĩgūya dupure āiwāgā, yāarā waanerā āārīmā. Yāa odo, Juan boadeare Jesúre wererā ejama.

[‡] 13:44 Jesús i kere merā buegu: “Masaku āārīpereri ĩgūyare gāāmerō nemorō Marīpuyare gāāmegū āārīkumi”, āri buegu irimi.

*Jesús cinco mil úmarē baari ejodea
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

¹³ Juārē wējēadea kerere pégu, Jesús doódirugue murīñajāa, masaka marīrōgue gua īgū buerā merā waakoāmi. Īgū iroque waarīre pērā, masaka īgūsāya makārīrē wiri, īgū dupuyuro maague waa, ejasianerā āārīmā. ¹⁴ Gua ditaru gaji koepugue taribujaja, Jesús doódirugue sāñadi majānugā, wārā masakare bokajami. Irasirigu īgūsārē bopoñari merā īā, pūrīrikurā īgūsā āirianerārē taumi. ¹⁵ Naimejāwāgāripoe gua Jesús buerā īgū puro waa, āsū āribu īgūrē:

—Naimejārōgue yāa. Oō masaka marīrōgue āārā. Irasirigu masakare waadoreka! Makārīgue īgūsā baaburire wajarirā waaburo, ārādibu.

¹⁶ Gua irasū ārimakū pégu, Jesús ārimi:

—Waabirikōāburo. Musā īgūsārē baari sīka! ārimi.

¹⁷ Gua īgūrē āribu:

—Su mojōma pá duparu, waafidere pērāta opāa, āribu.

¹⁸ —Irire yure ārika! ārimi Jesús.

¹⁹ Puru masakare tā weka doadoremi. Irasirigu su mojōma pá duparure, pērā waairē āi, ūmugasigue īāmu, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārimi. Ārī odo, iri pá duparure pea, guare īgū buerārē sīmi masakare gueredoregu. Irasirirā gua īgūsārē irire guerebu. ²⁰ Irasirirā āārīpererā baayapiakōāma. Puru īgūsā baaduāadeare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora seasā, ūtadobobu. ²¹ Iro baanerā: nome, majirā keoña mārīrō ūma direta keomakū cinco mil gora āārīmā.

*Jesús deko weka waadea
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)*

²² Puru Jesús gua īgū buerārē doódirugue murīñajāadore, ditarugue īgū dupuyuro taribujadoremi. Īgū gapu iroque dujami dapa masakare seretubu. ²³ Seretu odo, buūru wekague suguta waayupu Marīpure sērēgū waagā. Nami ejaripoe suguta āārīyupu iroguere. ²⁴ Gua gapu ditaru dekgue āārībū. Mirū buro waabu. Irasiriro makūrī doódirure pátūpaukōābu. Irasirirā taribujajabiribu dapa.

²⁵ Puru āgābo wereripoe Jesús ditarugue buaja, gua purogue deko weka aarimī. ²⁶ Īgū deko weka aarimakū, gua īgūrē īāmasībirisīā, īāgukakōābu. Gūiri merā: “Masaku boadi wātī āārīmī”, āri gainibu.

²⁷ Gua gūimakū īāgū, Jesús guare āsū ārimi:

—Gūñaturaka! Yūta āārā. Gūimerāta! ārimi.

²⁸ Īgū irasū ārimakū pégu, Pedro ārimi īgūrē:

—Mu, yu Opu āārīgū, yure deko weka waa, mu purogue aaridoreka! ārimi.

²⁹ —Jáu, aarika! ārimi Jesús.

Irasū ārimakū pégu, Pedro doódirugue sāñadi dujinugā, deko weka Jesús purogue waami.

³⁰ Īgū irasū waakeregu, mirū buro wējēpumakū īāgū, gūigorami. Irasirigu mirīdijagu:

—Yu Opu, yure tauka! āri gainīmī.

³¹ Īgū irasū ārimakūta, Jesús īgūya mojōrē ñeā: “Yure mērōgā buremurī opāa. ¿Nasirigu yure buremuraberi?” ārimi.

³² Puru Jesús Pedro merā doódirugue aari, murīñajāmakū, mirū waadea toekōābu. ³³ Irasū waamakū īārā, gua doódirugue āārīrā ñadukupuri merā Jesús puro eja doa, īgūrē:

—Mu diayeta Marīpu magū āārā, āri buremubu.

*Jesús Genesaret marārē pūrīrikurārē taudea
(Mr 6.53-56)*

³⁴ Puru taribujaja, Genesaret* wāikuri nikūgue ejabu. ³⁵ Iro marā Jesúre īāmasīsīā, āārīpererā iro āārīrārē īgū ejari kerere wereñurā. Irasirirā āārīpererā pūrīrikurārē taudorerā īgū purogue āijama. Īgūrē āsū āri sērēma:

³⁶ —Mūya surīro yuwa direta īgūsārē moāñadoreka! ārīma. Irasirirā āārīpererā pūrīrikurā īgūya surīrore moāñanerā īgūsā sīriri opadeare tarisūma.

15

*Masakare ñerā waamakū iririre buedea
(Mr 7.1-23)*

¹ Puru surāyeri fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jerusalégue āārānerā Jesús puro eja, īgūrē sērēñama:

² —¿Nasirirā mu buerā, marī ñekūsāmarā iriunaderosū iriberi? Marī ñekūsāmarā baaburi dupuyuro mojōkoederosū iribema, ārīma.

³ Jesús īgūsārē yujumi:

—Yude musārē sērēñagura. ¿Nasirirā Marīpu doreri gapure irirono irirā, musā ñekūsāmarā iriunadeare yāri? “Marīpu āsū ārīdi āārīmī: “Mupure, mupore buremuka! Sugu īgū pagusāmarārē ñerō werenīgū wējēdosesūgukumi”, ārīdi āārīmī. ⁵ Īgū irasū ārikerepuru, musā gapu masakare īgūsā pagusāmarāya āārīburire buerā, āsū ārā: “Sugu īgū pagure, o īgū pagore: ‘Yu musārē sīboadeare Marīpure sīpeokōābu. Irasirigu

* 14:34 Genesaret wāikuri nikū, Galilea wāikuri ditaru turo āārīyuro.

musārē iritamumasibirikoā', ārimakū ōāgorāa", āri buea. ⁶ Irasū buerā, masakare īgūsā pagusāmarārē iritamubirimakū, Marīpu dorerire ubu iābéomakū yāa, musā űekūsāmarā iriunadeare irituyadorerā. ⁷ Masaka iūrō dita ōārō yāa musā. Īgūsā iāberogue űērō iririkurā āārā. Iripoeque Marīpuya kerere weredupuyudi Isaías diayeta gojadi āārimī musā irigatorire gojagu. Āsū āri gojadi āārimī:

⁸ Īsā masaka īgūsāya disi merā yure ōārō werenikererā, īgūsāya yujupūrārigue yure neō buremubema.

⁹ Irasiriro īgūsā yure buremurā nererī wajamāa. Īgūsā bueri, yu doreri meta āārā. Masaka doreri āārā, āri gojadi āārimī, āri yujumi Jesūs fariseo bumarārē. [☆]

¹⁰ Irasū āri ōdo, masakare īgū puro siuu, āsū ārimī:

—Yū wererire ōārō pēkūūnū pēka! ¹¹ Sugu masakuya disigue baari űājāri, īgūrē űegū waamakū iribea. Īgūya disigue wiriri gapu, īgūrē űegū waamakū yāa, ārimī.

¹² Īgū irasū ārādero puru, gua īgū buerā īgū puro waa, īgūrē āribu:

—ĲMu masirī? Mu irasū ārādeare pērā, fariseo bumarā guakōāma, āribu.

¹³ Gua irasū ārimakū, Jesūs āsū āri yujumi:

—Yupū űmugasigue āārigū āāripereri īgū otebirideare nugūrī merāta duua béogu irirosū īgūsārē béogukumi. ¹⁴ Irasirirā īgūsārē irasū iākōāka! Īgūsā Marīpuyare masibirikererā, gajerā īgūyare masimerārē buema. Irasirirā koye iāmerā gajerā koye iāmerārē tūadupuyurā irirosū āārimā. Sugu koye iābi gajigu koye iābire tūadupuyuwāgāgū, īgūsā pērāgueta gobegue meēñajākōārākuma, ārimī Jesūs.

¹⁵ Īgū irasū ārimakū pēgu, Pedro gapu Jesūre ārimī:

—Guare wereka! Masaku īgūya disi wiriri keori, Ĳnaāsū āriđuaro yāri? ārimī.

¹⁶ Jesūs yujumi:

—ĲMusāde pēmasiberi dapa? ¹⁷ Āāripereri marī baari, mariya disigue űājāa, parugue waa, puru tariwereakōāa. ¹⁸ Masaka werenirī, īgūsāya disi wiriri āārā. Īgūsā gūñarigue űērīrē oparā űērō werenīma. Iri īgūsārē űērā waamakū yāa. ¹⁹ Īgūsā gūñarigue űērī oparā āsū āārimā. Nerī gūñarā, masakare wējēbēorā, gajigu marāpo, gajego marāpu merā űērō irirā, űma nome merā, nome űma merā űērō gāmebirarā, yajarā, ārigatorā, masakare űērō kere wererā āārimā. ²⁰ Iri nerī īgūsā gūñarigue opari, īgūsārē űērā waamakū yāa. Masaka īgūsā űekūsāmarā iriunaderosū baaburi dupuyuro mojōkoebirimakū, īgūsārē űērā waamakū iribea, ārimī Jesūs.

*Judío masako āāribeo Jesūre buremudea
(Mr 7.24-30)*

²¹ Puru Jesūs Tiro, Sidón wāikuri makārī āārīrōgue waami. ²² Iroque ejamakū, sugo nomeō Canaán nikūmo iroque āārīgō Jesūs puro gainījamo:

—Yū Opū, David parāmi āārīturiagu yure bopoñaka! Yū magō wātī űājāsūdeo buro űērō tarigo yāmo, ārimo.

²³ Igo irasū ārimakū pēkeregu, Jesūs igore yujubirimi. Irasirirā gua īgū buerā īgūrē āribu:

—Waadoreka igore! Marīrē űērō gainī tuyawāgārimo, āribu.

²⁴ Gua irasū ārimakū pēgu, Jesūs igore ārimī:

—Yupū yure, Israel bumarā oveja dedirinerā irirosū āārīrā direta iritamudoregu iriumi, ārimī.

²⁵ Igo Israel bumō āāribirikerego, Jesūs guburi puro űadukupuri merā ejamejā, āsū ārimo:

—Yū Opū, yure iritamuka! ārimo.

²⁶ Jesūs igore yujumi:

—Wii opu īgū purā baarire ēma, diayēare ejomakū ōābea, ārimī.

²⁷ Īgū irasū ārikerepuru, īgo gapu īgūrē ārimo doja:

—Yū Opū, irasū āārikerepuru, diayēa gapu wii marā baawasiridijurire baaboema, ārimo.

²⁸ Igo irasū ārimakū, Jesūs igore yujumi:

—Mu yure buremurī opataria. Mu sērērōsūta waarokoa, ārimī.

Īgū irasū āriřipoeta, īgo magōguere wātī űājādi wiriakōāyupu. Irasirigo tariyupo.

Jesús wārā purīrikurārē taudea

²⁹ Jesūs iroque āārādi waa, Galilea wāikuri ditaru turo tariwāgāmi. Puru buūrugue murā, eja doami.

³⁰ Īgū iro doamakū, wārā masaka ejama. Waamasimerārē, koye iāmerārē, werenīmasimerārē, poyarimasārē, wārā gajerā purīrikurārē īgū puro āijapīma. Irasirigu Jesūs īgūsārē taumi. ³¹ Irasirimakū iārā, masaka iāgukakōāma. Werenīmasibirinerā werenīmakū iārā, poyarimasā āārīnerā tarimakū iārā, waamasibirinerā waamasimakū iārā, koye iābirinerā iāmakū iārā, iāgukakōāma. Irasirirā Marīpure: “Marī Israel bumarā Opū, turatarigu āārimī”, āri, usuyari sīma.

*Jesús cuatro mil űmarē baari ejodea
(Mr 8.1-10)*

³² Puru Jesūs guare īgū buerārē siuu, ārimī:

—Īsā masakare bopoñarī merā iāa. Yū merā űrenugora āārīsiama. Īgūsārē baari pereakōāa. Īgūsārē űa merā īgūsāya wiirigue goedujāamakū gāamebirikoa. Īgūsā baamerāta waarā, maa dekota turari perea kōmoakōābokuma, ārimī.

³³ Īgū irasū ārimakū, gua īgū buerā īgūrē āribu:

—¿Nasirisĩā, marĩ òò masaka marĩrōgue iĩsā wārā masaka baaburire bokabokuri? āribũ.

³⁴Jesús guare sērēñami:

—¿Diĩku pá duparure opari musā? ārimi.

—Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari duparu, irasũ āārimakũ waaĩ mērāgā opāa, āri yujubũ.

³⁵Irasirigu Jesús masakare yebague doadore, ³⁶su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari pá duparure, waaigádere āi, Marĩpure usuyari sĩmi. Odo, pá duparure, waaigádere pea, guare sĩmi. Irasirirā gua irire masakare guerebu. ³⁷Irasirirā āārĩpererā irire baayapiakōāma. Pũru ĩgũsā baaduáadeare su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari puuirigora seasā, utuudobobu. ³⁸Iro baanerā: nome, majĩrā keoña marĩrō ũma direta keomakũ, cuatro mil gora āārimā. ³⁹Pũru Jesús masakare seretu odomakũ, doódirugue murĩñajāa, Magdala wāikurogue ĩgũ merā waakōābu.

16

Fariseo bumarā, saduceo bumarā Jesúre Marĩpu turari merā iri ĩmudoredea

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹Jesús Magdala wāikurogue ejadero pũru, fariseo bumarā, saduceo bumarā ĩgũrē ĩārā ejarā: “Marĩpu turari merā iri ĩmurĩrē irikal!” ārima. “Ĭgũ irire imasĩbi, diayeta Marĩpu iriudi meta āārimĩ”, āriduarā, irasũ ārima. ²Jesús gapu ĩgũsārē yujumi:

—Musā ñamika abe òārō diiañajāmākũ ĩārā: “Ōārĩ ñami āārĩrokoa”, ārā. ³Boyoripoe ñĩpimākũ ĩārā: “Dekonu āārĩrokoa”, ārā. Ūmarōmarē ĩārā: “Ĭsũ waarokoa”, āri masĩa. Irire òārō masĩkererā, inu Marĩpu turari merā yu iri ĩmurĩ gapure ĩārā, neō òārō pēmasĩbea. “Dapora marā masaka ñerā, Marĩpure gāamemerā āārima. Yure Marĩpu turari merā gajino iri ĩmudorema. ĩgũsā irasiridorekerepũru, Marĩpũya kerere weredupuyudi Jonás iridea direta weregura, ārimi.

Irasũ āri òdo, ĩgũsārē bēowāgā, gajerogue waakōāmi.

Jesús fariseo bumarā, saduceo bumarā ñerĩ buerire weredea

(Mr 8.14-21)

⁵Pũru gua ditarugue taribujarā, párē kātikōānerā āāribũ. ⁶Irasirigu Jesús guare ārimi:

—Fariseo bumarā, saduceo bumarā ĩgũsā pá wemasārĩ morēĩrē òārō pēmasĩka! ārimi.

⁷Ĭgũ irasũ āĩrĩrē gua gapu pēmasĩbirĩbu. Irasirirā gua basi gāme āsũ āri werenĩbu:

—Marĩ párē āĩribiradeare ĩāgũ, irasũ ārikumi, āribũ.

⁸Gua irasũ āĩrĩrē masĩsĩā, guare sērēñami:

—¿Nasirirā: “Pārē āĩribirabũ”, āri gāme werenĩrĩ musā? Yure mērōgā buremurĩ opāa musā. ⁹¿Musā pēmasĩberi dapa? ¿Yu cinco mil ũmarē su mojōma pá duparure dukawa ejodeare gũñaberi musā? ĩgũsā baayapiadero pũru, ¿diĩku puuirigora ĩgũsā baaduáadeare musā seasā utuudobori? ¹⁰¿Pũru yu su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari pá duparure dukawa, cuatro mil ũmarē ejodeadere gũñaberi musā? ĩgũsā baayapiadero pũru, ¿diĩku puuirigora ĩgũsā baaduáadeare musā seasā utuudobori? ¹¹¿Nasirirā musā yu wererĩ pēmasĩberi? Yu: “Fariseo bumarā, saduceo bumarā pá wemasārĩ morēĩrē òārō pēmasĩka!” ārĩgũ, párē ārĩgũ meta iriabũ, ārimi.

¹²Ĭgũ irasũ ārimakũ pērā, gua pēmasĩbu. Pá wemasārĩ morēĩrē ārĩgũ meta irimi. Fariseo bumarā, saduceo bumarā ārĩgatori merā buerĩ gapure: “Ōārō pēmasĩka!” ārĩgũ irimi.

Pedro Jesúre: “Mu Cristo āārā”, āri weredea

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Pũru Jesús Cesarea Filipo wāikuri makā pũrogue waami. Irogue eja, guare ĩgũ buerārē sērēñami:

—Masaka yure āārĩpererā tĩgũrē, ¿naásũ āri gũñarĩ? ārimi.

¹⁴Gua ĩgũrē yujubũ:

—Surāyerĩ murē: “Juan masakare wāĩyerimasũ āārĩmi”, ārima. Gajerā: “Elías āārĩmi”, gajerā: “Jeremías āārĩmi, o gajigu Marĩpũya kerere weredupuyurimasũ āārĩmi”, ārima, āribũ.

¹⁵Irasũ ārimakũ, Jesús guare sērēñami:

—Musākoa yure, ¿naásũ āri gũñarĩ? ārimi.

¹⁶Ĭgũ irasũ ārimakũ pégu, Simón Pedro ĩgũrē ārimi:

—Mu, Marĩpu iriudi, Cristo āārā. Marĩpu okanĩgũ magũ āārā mu, ārimi.

¹⁷Irasũ ārimakũ, Jesús ĩgũrē yujumi:

—Simón, Jonás magũ, mu yure yujuri, masaka murē weredea meta āārā. Yũpu ũmugasigue āārĩgũ irire murē masĩmakũ yāmi. Irasirigu mu usuyari opāa. ¹⁸Murē werea. Mu “Pedro”^{*} wāikua. I ũtāye weka turari wĩire iriboderosũ yu mu merā yaarārē yure buremuturarā āārimakũ irigukoa. Irasirigu wātĩ ĩgũ turari merā yure buremurārē neō tarinugābirikumi. ¹⁹Yu murē Marĩpu ĩgũyarārē doreroquema sawire sīgukoa, mu iroguemarē iridoreburire. Irasirigu mu Marĩpu ũmugasigue āārĩgũ dorerosũta: “I ũmuguere āsũ waabirĩkōāburo”, ārimakũ, irire waabirĩmakũ irigukumi. Mu ĩgũ dorerosũta: “I ũmuguere āsũ waaburo”, ārimakũ, irire waamakũ irigukumi, ārimi Jesús.

²⁰Jesús irasũ āraderō pũru, guare ārimi:

* 16:18 “Pedro”, āĩrĩrō: “ũtāye”, āriduarō yāa.

—Gajerā masakare yure: “Marīpu iriudi, Cristo āārīmi īī”, āī werebirikōāka! āīmi.

Jesús īgū boaburire weredea

(Mr 8.31–9.1; Lc 9.22–27)

²¹Īgū irasū āīrīnu merāta Jesús guare īgū buerārē īgū boaburire werenūgāmi:

—Yure Jerusalégue waarō āārā. Irogue marā: judío masaka murā, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā yure buro űerō tarimakū irirākuma. Yure wējērākuma. Īgūsā irasirikerepuru, űrenu waarō merā Marīpu yure masūgukumi, āīmi.

²²Īgū irasū āīrimakū pēgu, Pedro Jesúre yoawayarogue āīa, īgūrē āsū āīmi:

—Yu Opu, irire āībirikōāka! Marīpu, mu āīrīrōsū murē waamakū kāmūtuburo. Mu āīrīrōsū murē waabirikōāburo, āīmi.

²³Īgū irasū āīrimakū pēgu, Jesús gāmenugā, īgūrē āsū āīmi:

—Satanās, yu puroe wirika! Mu, Marīpu yure dorerire iribirimakū iriduagu yāa. Marīpu gāamerirē gūñabea. Masaka gūnarōsū gūñāa mu, āīmi.

²⁴Īgū irasū āīrī odo, guare āīmi:

—Sugu yure tuyaduagu īgū iriduare piriburo. Irasirigu yure tuyaduari waja curusague pábiatú wējēsūbu irirosū āārikeregu, neō piriō marīrō yure tuyanīkōāburo. ²⁵Sugu i űmugue īgūya okari direta maīgū peamegue bēosūgukumi. Gajigu gapu yure tuyari waja gajerā īgūrē wējekerepuru, Marīpu purogue īgū merā űsuyari bokagukumi. ²⁶Sugu masaku i űmumarē āāripereri opakeregu, īgū boari puru waaburi gapure gūñabiri waja peamegue waagū, űārīrē neō wajatabirikumi. Irasirigu i űmugue opari direta gūñagū, īgū boadero puru, peamegue bēosūgukumi. Iroguere īgū wiriduagu i űmugue opari merā neō wajarimasibirikumi. ²⁷Yu āāripererā tīgū, Yupu gosewasiriri merā, īgūrē wereboerā merā i űmuguere dupaturi aarigū, āāripererā masakare īgūsā irideaku keoro wajarigukoa. ²⁸Diayeta werea yu. Surāyeri musā űōguere āārīrā musā boaburo dupuyuro yu āāripererā tīgū, Opu űajāmakū īārākoa, āīmi Jesús.

17

Jesús īgū deyori gorawayudea

(Mr 9.2–13; Lc 9.28–36)

¹Su mojōma pere gajī mojō suru pērēbejarinurī puru, Jesús Pedrore, Santiagore, īgū pagumu Juārē űmarī buūrugue siiu murīāmi. ²Iri buūru wekague īgūsā murījadero puru, īgūsā iūrō īgū deyori gorawayuakōāyupu. Īgū diapu abe űmumu irirosū gosewasiriyuro. Īgūya surīro goserīne, űārō borero waayuro. ³Irasū waariipoeta iripoegue marā Moisés, Elías Jesús merā weretamunīmakū īāñurā. ⁴Īgūsārē īāgū, Pedro Jesúre āīyupu:

—Gua Opu, marī űō āārimakū űātariduāa. Mu gāāmemakū, űōguere űre wiigā irigura. Muya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irigura, āīyupu.

⁵Īgū irasū āīrī werenīrīpoe, űārō gosewasiriri mikāyebo īgūsārē túbiakōāyuro. Iri yebo poekague Marīpu āsū āīrī werenīmakū pēñurā:

—Īi yu magū, yu maīgū āārīmi. Īgū merā buro űsuyāa. űārō péka īgūrē! āīyupu.

⁶Irasū āīrimakū pérā, Jesús buerā buro gūiri merā, ejamejā, īgūsāya diapurire yebague moomejākōāñurā. ⁷Īgūsā irasirimakū īāgū, Jesús īgūsā puro waa, īgūsārē moāña:

—Wāgānugāka! Gūibirikōāka! āīyupu.

⁸Īgū irasū āīrimakū iūrā, gajerārē īābiriñurā. Jesús direta īāñurā.

⁹Puru buūrugue āārānerā dijariñurā. Irogue dijarigu Jesús īgūsārē turaro merā āīyupu:

—Dapora musā īādeare gajerārē werebirikōāka! Yu āāripererā tīgū boa, masādero purugue irire wereka! āīyupu.

¹⁰Īgū irasū āīrimakū, īgū buerā īgūrē sērēñāñurā:

—¿Nasirirā Moisés gojadeare buerimasā: “Cristo, Marīpu iriubu aariburo dupuyuro Elías aaripuror-igukumi”, āīrī? āīrī sērēñāñurā.

¹¹Jesús īgūsārē yujnyupu:

—Musā āīrīrōsūta Elías aaripurorīgukumi āāripererire āmuyubu. ¹²Yu gapu āsū āīrī weregura musārē. Elías ejasiami. Īgū ejakerepuru, masaka īgūrē īāmasibirima. Irasirirā īgūsā gāāmerō iriduare īgūrē űerō irima. Īgūrē iriderosūta yu āāripererā tīgūrē űerō irirākuma, āīyupu.

¹³Īgū irasū āīrimakū pérāgue, pēmasiñurā. “Īgū: ‘Elías ejasiami’, āīgū, Juan masakare wāīyedire āīgū yāmi”, āīrī masiñurā pama.

Jesús űamasirīri opagure taudea

(Mr 9.14–29; Lc 9.37–43)

¹⁴Puru īgūsā buūrugue āārānerā wārā masaka puro dijjajama. Īgūsā dijjajamakū īāgū, sugu masaku aari, Jesús puro űadukupuri merā ejamejā, īgūrē āīmi:

¹⁵—Yu Opu, yu magūrē bopōñakal Īgū űamasirīrī opagu āārīmi. Buro űerō tarinami. Irasirigu peamegue meēmejāma, diaguedere meēbianokōāmi. ¹⁶Irasirigu īgūrē mu buerā purogue āījadabu. Īgūsā īgūrē taumasibirama, āīmi.

¹⁷Īgū irasū āīrimakū pēgu, Jesús yujumi:

—Musā dapura marā, yure buremurī opamerā, diayemarē neō pēmasīmerā āārā. ¿Noópā yoaripoe musā merā āārīgukuri? ¿Noópā yoaripoe musā yure buremubirire gūñaturagukuri? Majīgūrē ōō gapu āirika! ārīmi.

¹⁸ Īgūrē āijamakū, Jesús wātī majīgūguere āārīgūrē: “Wirika ĭgūrē!” ārīmi. Jesús ĭgūrē béowiumakūta, majīgū тариакōāmi.

¹⁹ Puru gua Jesús buerā gajerā péberogue ĭgūrē sērēñabu:

—¿Nasirirā gua gapu wātirē béowiumasībirayuri? ārību.

²⁰ Jesús yujumi:

—Musā Marīpure mērōgā buremurī opasīā, ĭgūrē béowiumasībirabu. Diayeta musārē werea. Musā buremurī opari mostaza wāikuri yegāpā irirosū āārīkerepuru, i buūrure: “Sōōgue waaburo”, ārī masibokoa. Musā irasū ārimakū, i buūru musā dorerosūta waabokoa. Marīpure buremurī oparā āārīpererire irimasīa.

²¹ Tīno wātirē béowiuduārā, bereri merā Marīpure buro sērērō gāamea, ārīmi.

Jesús ĭgū boaburire werenemodea

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Puru Galilea nikūgue gua waagorenabu. Irogue Jesús guare ārīmi:

—Masaka yure āārīpererā tīgūrē ñeā, gajerāguere wiarākuma. ²³ Īgūsā yure wējērākuma. Yure wējēadero puru, urenu waarō merā Marīpu yure masūgukumi, ārīmi. “Yure wējērākuma”, ārimakū pērā, gua buro bujawerebu.

Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajasearire sērēñadea

²⁴ Puru gua Jesús merā Capernaugue waabu. Irogue ejadero puru, Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajaseabosarimasā Pedro puro eja, ĭgūrē sērēñama:

—¿Musārē buegu Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajariri? ārīma.

²⁵ Pedro ĭgūsārē yujumi:

—Wajarimi, ārīmi.

Puru Pedro wiigue ñajāa, Jesúre sērēñaburipoeta Jesús gapu ĭgūrē sērēñapurorimi:

—Simón, ¿ñaasū gūñarī mu? I ūmu marā oparā masakare niyeru wajaseaduārā, ¿noā gapure wajaseakuri? Īgūsāyarārē, o gajero marā ĭgūsāya nikūgue ejanerā gapure wajaseakuri? ārīmi.

²⁶ —Gajero marā gapure wajaseakuma, ārī yujumi Pedro.

Īgū irasū ārimakū, Jesús ārīmi:

—Irasirigu sugu opu ĭgūyarārē wajaseabirikumi. ²⁷ Marīpuyarā marī āārīkererā, Marīpuya wiima āārīburire niyeru wajaseabosarārē marī merā guamakū iribirikoa. Irasirirā wajarirākōa. Wejerida āi, ditarugue waai wējēgū waaka! Baapurorigure túwea āika! ĭgūya disigue niyeru tire bokagukōa. Puru iriti merā marī pērāyare Marīpuya wiima āārīburire wajarigu waaka! ārīmi.

18

Jesús sugu gajerā nemorō āārīgūyamarē weredea

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Iripoere gua Jesús buerā ĭgū puro eja, sērēñabu:

—Ūmugasigue Marīpu ĭgūyarārē doreroguerē, ¿noā gua watopere āārīpererā nemorō āārīgukuri? ārību.

² Gua irasū ārimakū, Jesús majīgūrē siu, ĭgūrē gua watopegue āinū, ārīmi:

³ —Diayeta musārē werea. “Majīgū irirosū āārā, gajerā nemorō āārībea”, ārī gūñaka! Musā: “Gajerā nemorō āārā”, ārī gūñarirē gorawayumerā, ūmugasigue Marīpu ĭgūyarārē doreroguerē neō waabirikoa.

⁴ Sugu ĭgū basi: “Yū ubu āārīgū, majīgū irirosū āārā”, ārī gūñagū, Marīpu ūmugasigue āārīgū iūrō gajerā nemorō āārīmi. ⁵ Sugu yaagure, ĩ majīgū irirosū āārīgūrē ōārō bokatirīñēgū yudere bokatirīñēāmi.

Gajerārē ñerō irimakū iribirikōāka! ārī weredea

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Sugu yure buremurārē ĩ majīgū irirosū āārīrārē ñerō irimakū iriguno, buro wajamoāsūgukumi. Irasiriro ĭgū gajerārē ñerō irimakū iriburi dupuyuro masaka ĭgūrē wāriye ūtāye merā wūnugūgue siasu, wādiyague meéyomakū ōābokoa. ⁷ I ūmuguerē masakare ñerō irimakū iriri āārā. Irasirirā ñerō tarima. I ĭgūsārē ñerō irimakū iriri āārīnikōārokoa. Gajerārē ñerō irimakū iriguno gapu ñetariro tarigukumi.

⁸ Irasirirā musāya mojó, o gubu merā ñerō irirā, iri mojóre, o iri gubure ditiā béorosū iri ñerō iririre pirika! Su mojó, o su gubu opakrerā, Marīpu purogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe mojó, o pe gubu opakrerā, peamegue waamakū ñetarirokoa.

⁹ Musāya koyeru merā ĩā, ñerō irirā, irirure goreweabéorosū iri ñerō iririre pirika! Su koyeru opakrerā, Marīpu purogue waamakū ōātarirokoa. Ñerō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Īgūsā pe koyeru opakrerā, peamegue waamakū ñetarirokoa.

Jesús oveja dediridi keori merā buedea

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Neō sugu ĩsā majīrārē ubu ĩābéobirikōāka! Musārē werea. Ūmugasigue Yūpure wereboerā ĭgūsārē korerā ĭgū merā āārīnikōāma, ĭgūsārē ĭgū iritamudorerire irimurā. ¹¹ Yū āārīpererā tīgū dediribonerārē taugu aarīgū irību.

¹² 'Yu wererire, ¿naásu gũñarĩ? Ovejare korerimasu cien oveja opagu, sugu oveja dedirimaku iagu, gajerã noventa y nueve ovejare makã turo igusa baarogue duripikõã, dediriadire amagũ waakumi. ¹³ Diayeta musãre werea. Igũre bokagu, gajerã noventa y nueve dediribiranerã nemorõ igũre usuyakumi. ¹⁴ Asũta Marĩpu umugasigüe aarĩgu iisã majirã irirosu aarĩrãre dedirimaku gaãnebemi, arĩmi Jesús.

"Muyagu murẽ ñerõ irimakũ asũ irika!" arĩdea
(Lc 17.3)

¹⁵ Irasũ arĩ odo, asũ arĩ werenemomi:

—Muyagu murẽ ñerõ irimakũ, gajerã pẽberogue igũ merã irire werenĩka! Igũ irire õarõ merã amuduagu: "Murẽ ñerõ iribu! Kãtika yu irideare!" arĩmakũ, musã dupaturi usuyari merã gãme wapikurãkoa. ¹⁶ Igũ irire amuduabirimakũ, sugu o pẽrãre siiu, dupaturi igũ puro waaka! Igũsã pẽurogue igũ murẽ ñerõ irideare wereka! Irasĩro Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue dorederosũta pẽrã o urerã iri ñerõ irideare wererire pẽdero puru: "Diayeta irasũ waabu", arĩ masĩrakuma. ¹⁷ Murẽ ñerõ iridi igũsã pẽurogue amuduabirimakũ, aarĩpererã yure buremurã merã nerẽ, igũsãre igũ ñerõ irideare wereka! Igũsã pẽuroguedere amuduabirimakũ iarã, igũre: "Marĩpure buremubi, o romano marã opure ñegũ niyeru wajaseabosarimasũ irirosu aarĩmi", arĩ iaka!

¹⁸ "Diayeta musãre werea. Musã Marĩpu umugasigüe aarĩgu dorerosũta: "I umugue asũ waabirikõãburo", arĩmakũ, irire waabirimakũ irigukumi. Musã igũ dorerosũta: "I umugue asũ waaburo", arĩmakũ, irire waamakũ irigukumi.

¹⁹ 'Gajidere musãre werea. Musã pẽrã sũrosu gũñarĩ merã: "Asũ Marĩpure sẽrẽrãl" arĩmakũ, Yũpu umugasigüe aarĩgu musã sẽrẽrosũta irigukumi. ²⁰ Pẽrã, o urerã yure buremurã nerẽmakũ, yude igũsã watopegue aarã, arĩmi Jesús.

²¹ Irasũ arĩmakũ pẽgu, Pedro Jesús puro ejanugã, asũ arĩ sẽrẽñami igũre:

—Yu Opu, ¿diikugora yaagu yure igũ ñerõ irimakũ kãtigukuri? ¿Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarigora igũ yure ñerõ irimakũ kãtigukuri? arĩmi.

²² Jesús igũre yujumi:

—"Su mojõma pere gaji mojõ peru pẽrẽbejarigora igũ yure ñerõ irimakũ kãtigukua", arĩbirikõaka! Igũ ñerõ irinariku kãtika! arĩmi.

Jesús sugu moãboerimasũ igũ merãmu ñerõ irideare kãtiduabi keori merã buedea

²³ Irasũ arĩ odo, keori merã buemi guare Jesús:

—Irasĩro Marĩpu umugasigüe aarĩgu igũyarãre doreri asũ aarã. Sugu opu igũre moãboerimasãre igũsã igũre wajamorĩre wajariidorekumi. ²⁴ Igũsã igũre wajamorĩre amunugãripoe gajerã igũyarã sugu wãro wajamogũre igũ puro aĩakuma. ²⁵ Igũ wajamorĩre wajarimasĩbirimakũ iagu, igũ opu igũyarãre: "Igũre, igũ marãpore, igũ pũrãre igũ opari aarĩpereri merã gajerãguere duarã waaka!" arĩkumi. "Irasĩrigu igũsãre duari waja merã igũ yure wajamorĩre wajariigukumi", arĩkumi.

²⁶ Irasũ arĩmakũ pẽgu, wãro wajamogũ gapu ñadukupuri merã ejamejã, igũ opure buro sẽrẽkumi: "Yu opu, guare gajerãguere duabirikõaka! Yũka dapa! Bopoñaaka yure! Murẽ yu wajamorĩ aarĩpererire wajaripeokõagukua", arĩkumi.

²⁷ Irasũ arĩmakũ pẽgu, igũre bopoñarĩ merã iã, igũre wiukumi. "Igũ wajamodea pereakõã", arĩ, irire kãtipeokõakumi. ²⁸ Igũ irasĩriadero puru, wãro wajamodi waa, gajigu igũ merãmu igũ opure moãboerimasãre bokajakumi. Igũ merãmu gapu igũre meroãgã wajamokumi. Igũre bokajagu, mata igũya wãnugũre buro ñeã: "Murĩgora, yure mu wajamorĩre wajariipurumuka!" arĩkumi.

²⁹ Igũ irasũ arĩmakũ, igũ merãmu gapu ñadukupuri merã ejamejã, igũre buro sẽrẽkumi: "Yũka dapa! Bopoñaaka yure! Murẽ yu wajamorĩ aarĩpererire wajaripeokõagukua", arĩkumi. ³⁰ Igũ buro sẽrẽmakũ pẽkeregu, igũre yujubirikumi. Irasĩrigu igũre peresugue iridorekumi. "Yure igũ wajamorĩre wajaripeomakũgue wiuka!" arĩkumi.

³¹ Wãro wajamodi igũre meroãgã wajamogũre irasĩrimakũ iarã, gajerã moãboerimasã buro bujwereri merã igũ irideade aarĩpererire igũsã opure wererã waakuma. ³² Irire pẽgu, igũsã opu wãro wajamodire siiu, asũ arĩkumi: "Mu ñetaria. Mu yure buro sẽrẽmakũ, mu yure wajamodeare kãtipeokõabu. ³³ Yu irasĩrikerepuru, mu gapu mu merãmurẽ igũ murẽ meroãgã wajamodeare kãtibirayuro. Mu yure wajamodeare yu kãtiderosũta igũ murẽ wajamodeadere mu kãtimakũ õatariboakuyo. ¿Nasĩrigu igũre bopoñabirari mu?" arĩkumi.

³⁴ Irasũ arĩ odo, igũ merã buro guagu, igũre peresu irikumi buro wajamoadoregu. Igũ wajamorĩre wajaripeobi neõ wiribirikumi, arĩ weremi Jesús.

³⁵ Pũpu asũ arĩnemomi:

—Yũpu umugasigüe aarĩgu musãre irasũta wajamoadugukumi, musãyarã igũsã musãre ñerõ irideare musã õarõ merã kãtibirimakũ, arĩmi.

¹Jesús irire wereadero puru, Galilea nikúgue aaradi gua igu buera merá Judea nikúgue waa, dia Jordán waikudiya gají koepugue waami. ²Irogue waamakú iara, wára masaka igurê tuyama. Irasirigu irogue puririkirarê taumi.

³Irasirimakú iara, surayeri fariseo bumará Jesús puro eja, igurê ñerí igu werenimákú iriduará, sêrêñama: —¿Sugu masaku igu gâamerô igu marâpore béomakú, marí doreri aaríkuri? árimi.

⁴Jesús igúsarê yujumi.

—¿Marípuya werenirí gojadesa purê buebiriri musá? Ású ari gojasúdero aaribú: “Neôgoraguere Marípu i umurê irigu, umúu, nomeô iridi aarími”, ari gojasúdero aaribú. ⁵Ású ari gojanemosúdero aaribú doja: “Sugu umúu igu pagusámararê wiri, igu marâpo merá aarígukumi. Irasirirâ igúsá pêrá aarikererâ, Marípu iurô su duputa irirosú aarirákuma”, ari gojasúdero aaribú. ⁶Irasirirâ pêrá irirosú aaribema. Su duputa irirosú aaríma. Marípu igúsarê su duputa irirosú aarímakú iridero puru, gajigu igúsarê gâme béomakú iribirikôârô gâamea, árimi Jesús.

⁷Igu irasú árimakú pêrá, fariseo bumará sêrêñama doja:

—Mu irasú árikerepuru, Moisés gapu ású ari gojádi aarími: “Sugu igu marâpore béoduagu: ‘I waja merá murê béoa’, ari gojari purê sirô gâamea”, ari gojádi aarími. ⁸Nasirigu irasú ari gojayuri? árimi.

⁸Jesús igúsarê yujumi:

—Musá ñekúsamarâ Marípu dorerire iriduabirimakú iagú: “Musá marâposâ nomerê béomasia”, ari gojádi aarími Moisés. Igu irasú ari gojakerepuru, neôgoragueta Marípu musá marâposâ nomerê béomakú gâamebiridi aarími. ⁹Musarê werea. Sugo marâpukugo gajigu merá ñerô iribirikerepuru, igo marâpu gapu igore béo, gajegore marâpokugu, igo merá ñerô irigu yámi. Gajigu béodeore marâpokugude igo merá ñerô irigu yámi, árimi.

¹⁰Igu irasú árimakú pêrá, gua igu buera aaribú:

—Igúsá marâposâ nomerê béo, gajego merá aarímakú ôábea. Irasirirâ marâpo marímakú ôábokoa, áribu.

¹¹Jesús guare yujumi:

—Aarípererâ masaka marâpo, o marâpu marírita aaríbokatitúbirikuma. Marípu marâpokudorebirinerâ, o marâpokudorebirinerâ dita bokatiúmasíma. ¹²Surayeri úma marâpokumasibema. Igúsá watopegue surayeri úma deyoarâgueta poyarimasâ aarínerâ nomerê marâpokumasibema. Masaka gajerâ úmarê marâpokumasibirimakú yáma. Gajerâ úma, Marípu umugasigue aarígú igúyararê doreguya direta iriduarâ marâpokubema. Irasirirâ marâpo, o marâpu marírá aaríbokatitúduarâ, ásúta aarínikôáburo, árimi Jesús.

Jesús majirâya aaríburire Marípure sêrêbosadesa

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Puru masaka majirârê Jesús puro áijama, igúsarê ñapeo, Marípure igúsaya aaríburire sêrêbosadorerâ. Igúsá áijamakú iara, gua igu buera igúsarê bokatíri: “Iguré garibobirikôaka!” áribu. ¹⁴Jesús gapu guare árimi:

—Majirâ yu purogue aariburo. Kâmutabirikôaka igúsarê! Umugasigue Marípu igúyararê dorerogue aarímurâ, iisâ majirâ yure usuyari merá bokatíriñeârâ irirosú aaríma, árimi.

¹⁵Irasirigu majirârê ñapeo, Marípure igúsaya aaríburire sêrêbosa odo, gajerogue waakôami doja.

Sugu maamu wári doebiri opagu Jesús merá werenídea

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Puru sugu maamu Jesús purogue eja, igurê sêrêñami:

—Ôágú buegu, yu umugasigue perebiri okari opaduagu, ¿ñeéno ôarírê irigukuri? árimi.

¹⁷Jesús igurê árimi:

—¿Nasirigu yure: “Ôágú aarâ”, árirí? Marípu suguta ôágú aarími. Mu umugasigue perebiri okari opaduagu, Marípu dorerire irika! árimi.

¹⁸Igu irasú árimakú pégu, maamu ású ari sêrêñami doja:

—¿Dí gapure irigukuri? árimi.

Jesús igurê yujumi:

—Masakare wêjêbirikôaka! Gajigu marâpo merá ñerô iribirikôaka! Yajabirikôaka! Gajerâyamarê árigatori merá werebirikôaka! ¹⁹Mupu, mupore goepeyari merá buremuka! Mu basi maírosúta mu puro aarírarê maíka! árimi.

²⁰Igu irasú árimakú, maamu Jesúre árimi doja:

—Iri doreri aarípererire majígúgueta neô tarinugábiribu yu. ¿Ñeéno duyari, yure yu irinemoburi? árimi.

²¹Jesús igurê árimi:

—Mu, Marípu iurô igu dorerire iripeoduagu, mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporârê síka! Irasirigu umugasiguere wári ôarí opagukoa. Irasiri odo, yu merá aarika! árimi.

²²Igu irasú árimakú pégu, maamu igu wári oparire maísâ, buro bujawereri merá waakôami.

²³Igu bujawereri merá waamakú iagú, Jesús guare igu buerarê árimi:

—Diayeta musarê werea. Wári doebiri oparârê Marípu umugasigue aarígú igúyararê doreroguere waamakú diasagorâa. ²⁴Musarê dupaturi werea. Camellu awiru gobegêrê ñajatareremasibirikumi. I nemorô wári doebiri opagure Marípu igúyararê doreroguere waamakú diasâ, árimi.

²⁵Igu irasú árimakú pêrá, gua igu buera péguka, ású ari gâme sêrêñabu:

—Iro merê, ¿noâ gapu Marípu tausumurâ igu purogue waamurâ aaríbokuri? áribu.

²⁶ Jesús guare iā, ārimī:

—Masaka ĭgūsā basi ĭgūsā iriri merā Marīpu purogue waamasībema. Marīpu dita masakare ĭgū puro āārīmurā waamakū irimasīmi. Āārīpererire irimasīmi, ārimī.

²⁷ ĭgū irasū ārimakū pēgu, Pedro ĭgūrē ārimī:

—Gua Opū, gua murē tuyarā, āārīpereri gua opadeare pīpeokōābu. Irasirirā gua gapū, ĭñeénorē oparākuri? ārimī.

²⁸ Jesús guare āsū āri yujumi:

—Diayeta musārē werea. I ūmu peredero puru āārīpereri maama gorawayuripoe yu āārīpererā tīgū ūmugasi gosewasirogue Opū doarogue doagukoa. Yu iro doamakū, musāde yure tuyarā, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari oparā doarigue doarākoa. Irasirirā musā Israel bumarārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marārē dorerākoa. ²⁹ Yu merā waarā, ĭgūsāya wiirire, ĭgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē, ĭgūsāya pooerire pīpeorā, wāri ōārī wajatarākuma. ĭgūsā iro dupuyuro opaderosū cien memorō opanemorākuma. Irasū āārīmakū Marīpu merā perebiri okari oparākuma. ³⁰ Wārā daporare oparā āārīrā, puruguere ubu āārīrā dujarākuma. Wārā daporare ubu āārīrā gapū, puruguere oparā āārīrākuma, āri weremi Jesús guare ĭgū buerārē.

20

Jesús ĭgui poee moārā keori merā buedea

¹ Irasirigu dupaturi Jesús keori merā buemi doja:

—Marīpu ūmugasigue āārīgū ĭgūyarārē doreri āsū āārā. Sugu ĭgui poee opū boyodujimejāripoe ĭgūya pooere moāmūrārē siigu waakumi. Āsū ārikumi: ² “Sunu moārī waja suti niyeru ti wajarigura”, ārikumi ĭgūsārē. Puru ĭgūsārē ĭgūya pooegue moādogu iriukumi. ³ Puru goeripoe dupuyuro nueve hora āārīmakū, makā dekogue waa, gajerā moārī opamerārē bokajakumi. ⁴ ĭgūsārē bokaja, ārikumi: “Musāde yaa pooere moārā waaka! Keoro wajarigura”, ārikumi. Irasirirā ĭgūya pooegue moārā waakuma. ⁵ Puru poee opū goeripoe āārīmakū, űamika tres hora āārīmakūdere gajerārē moādoerekumi doja. ⁶ Puru űamikague cinco hora āārīmakū, makā dekogue waakumi doja. Irogue eja, gajerā moārī opamerārē bokaja, ĭgūsārē sērēñakumi: “ĭNasirirā dapagārē moābirikererā doaneākōārī musā?” ārikumi. ⁷ “Neō sugu guare: ‘Moārā waaka!’ āribirami”, āri yujukuma. Irasirigu poee opū ĭgūsārē: “Musāde yaa pooere moārā waaka! Keoro wajarigura”, ārikumi. Irasirirā ĭgūsāde ĭgūya pooere moārā waakuma.

⁸ Abe űajāripoegue āārīmakū, poee opū ĭgūya pooere siuu moāgūrē āsū ārikumi: “Moārārē siuu, moārā ejatūnunerārē wajaripurori, ĭgūsā ejaburi dupuyuro ejanerārē wajari odo, ejapurorianerārē wajaritūnuka!” ārikumi. ⁹ Irasirigu, cinco hora āārīmakū moānugānerārē sunu moārī wajataropā suti niyeru ti wajarikumi. ¹⁰ ĭgū irasū wajarīmakū iārā, moāpurorianerā: “Gua gapure ĭgūsā memorō wajarīgukumi”, āri gūñadikuma. ĭgūsādere surosūta wajarikōākumi. ¹¹ Irasū wajarīmakū iārā, poee opū merā gua, ĭgūrē ārikuma: ¹² “ĭīsā gua purugue ejanerā gapū su horata moāma. Gua gapū sunu ōārō moāneākōābu. Buro abe asiripoe moābu. Gua irasū moāneākerepuru, surosū wajarikōābu mu”, ārikuma. ¹³ ĭgūsā irasū ārimakū pēgu, poee opū gapū sugu ĭgūsā watope āārīgūrē ārikumi: “Yu merāmu, yu murē űerō irigu meta yāa. Yu murē: ‘Suti niyeru ti wajarigura’, ārimakū pēgu: ‘ĭāu’, ārābu mu. Irasirigu yu ārāderosūta murē keoro wajariabu. ¹⁴ Irasirigu yu wajariadeare āi, waakōāka! ĭrē mu purugue ejadidere murē wajariaderopāta wajarigura. ¹⁵ I yaa niyeru āārā. Irasirigu yu gāāmerō wajarīmasiā. Gajerārē yu ōārō sīmakū iāgū, ĭyure iāturiri mu?” ārikumi poee opū.

¹⁶ I keori ārīrōsūta Marīpu ĭgūyarā āārīpurorianerārē, ĭgūsā puru ĭgūyarā āārīrādere surosū ōārīrē sīgukumi, āri weremi Jesús guare.

Dupaturi Jesús ĭgū boaburire weredea

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jesús Jerusalén waarī maague waagū, guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ĭgū buerārē gajerā péberogue siuwwāgā, ārimī:

¹⁸ —Ōārō péka! Marī Jerusalégue waarā yāa. Irogue yu āārīpererā tīgū, paia oparāguere, irasū āārīmakū Moisés gojadea buerīmasāguere wiasūgukoa. ĭgūsā yure: “Boaburo”, ārīrākuma. ¹⁹ Irasirirā judío masaka āārīmerāguere yure wiarākuma. ĭgūsā yure burida, tārā, curusague pábiatū wējērākuma. ĭgūsā yure wējēadero puru, űrenu waarō merā masāgukoa, ārimī Jesús.

Santiago, Juan pago Jesúre sērēdea

(Mr 10.35-45)

²⁰ Puru Zebedeo marāpo igo pūrā Santiago, Juan merā Jesús purogue eja, ĭgūrē sērēdeo űadukupuri merā ejamejāmo.

²¹ Igo irasirīmakū, Jesús ĭgore sērēñami:

—ĭNeénorē gāāmerī mu? ārimī.

Igo ĭgūrē yujumo:

—Mu, Opū űājāgū, ĭīsā yu pūrā pērārē mu merā doremurā sóoka! Sugure mu diaye gapū, gajigure kúgapu doadoreka! ārimo Jesúre.

²² Igo irasū ārimakū pēgu, Jesús igo pūrārē ārimī:

—Musā yure sērērīrē pémásibea. Yu buro ñerō tarigukoa. ¿Yu ñerō tarirosū musāde ñerō tarirā, bokatiūrākuri? ārimi.

Īgūsā yujuma:

—Bokatiūkōārākua, ārima.

²³ Jesús Īgūsārē ārimi:

—Diayeta āārā. Yu irirosū musāde ñerō tarirākua. Yu gapu musārē yu diaye, kúgapu doamurārē beyemasíbea. Yupu āmusiadi āārimí irire. Irasirirā Īgū beyenerā dita yu diaye, kúgapu doarākuma, ārimi.

²⁴ Gua pe mojomarā Īgū buerā gapu Santiago, Juan Īgūsā Jesúre sērērīrē pérā, Īgūsā merā guabu. ²⁵ Gua guamakū tāgū, Jesús āārīpererārē guare siu need, āsū āri weremi:

—I nikū marā oparā Marīpure buremumerā gapu Īgūsāyarārē dorerā, turaro merā dorema. Īgūsā doka marāde irasūta dorema. Irire masía musā. ²⁶ Musā tamerā Īgūsā irirosū iribirikoa. Musā watopeguere opu āārīduagu, musārē moāboegu irirosū āārīburo. ²⁷ Sugu musā watopegue āārīgú, gajerā nemorō āārīduagu, moāboegu irirosū āārīburo. ²⁸ Yude irasūta āārā. Yu āārīpererā tīgū masaka yure iritamuburo, ārīgū meta aaribú. Yu gapu Īgūsārē iritamugū aaribú. Irasirigu wárā masakare yu boari merā Īgūsā ñerō iridea wajare wajaribosagu aarīgú iribu, ārimi Jesús guare.

Jesús pérā koye tāmērārē taudea

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Pupu Jericógue āārānerā gua wirimakū, wárā masaka Jesúre tuyama. ³⁰ Gua waarí maa turo, pérā koye tāmērā doama. Jesús iro tariwāgārīrē pēñarā āsū āri gainíma:

—Gua Opu, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārima.

³¹ Īgūsā irasū āri gainímakū, masaka gapu Īgūsārē: “Toeaka!” ārima. Īgūsā irasū ārikerepupu, Īgūsā gainíADERO nemorō gainínemoma:

—Gua Opu, David parāmi āārīturiagu, guare bopoñaka! ārima.

³² Īgūsā irasū ārimakū pé, Jesús dujanugāja, Īgūsārē siu, āsū āri sērēñami:

—¿Ñeonorē yu musārē irimakū gāameri? ārimi.

³³ —Gua Opu, guare koye tāmākū irika! āri yujuma.

³⁴ Īgūsā irasū ārimakū, Jesús Īgūsārē bopoña, Īgūsāya koyere moñami. Īgū moñānamakūta, tākōāma. Irasirirā Jesúre tuyama.

21

Jesús Jerusalégue ejadea

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Gua Jesús merā Jerusalégue ejaburo dupuyuro Betfagé wāikuri makāgue ejapuroribu. Betfagé, buúru Olivos wāikuri buúru puro āārībú. Jesús irogue ejagu, gua merāmarā pērārē ² āsū āri iriumi:

—Si makā marí bokatiūrō āārīrī makāgue waaka! Irogue ejarā, burra Īgūsā sianúadeore majīgū merā bokajarākua. Īgūsārē bokajarā, Īgūsā siadeadare kura, ārika! ³ Musārē: “¿Nasirimurā Īgūsārē kurari?” ārimakū pérā: “Marí Opu gāameami. Dapora wiagukumi doja”, ārika! āri iriumi.

⁴ Ire irasū irigu, Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta irimi. Āsū āri gojadi āārīmí:

⁵ Jerusalén marārē āsū āri wereka: “Musā Sión” ^{*} marā tākā! Musā Opu musā purogue musārē iritamugū aarimi.

Ubu āārīgū irirosū burra majīgū weka peyawāgārimí”, āri gojadi āārīmí. [☆]

⁶ Irasirirā Jesús iriuanerā iri makāgue waa, Īgū iridoreaderosūta iriñurā. ⁷ Burrore, pago merā Jesús purogue āijmakū, guaya surí wekamarē túwea, Īgūsā weka peobu. Gua irasiriADERO pupu, Jesús, majīgū wekague muríbejami. ⁸ Muríbeja, Jesús Jerusalégue peyawāgāmakū tārā, masaka wárā Īgūsāya weka sñānī suríre túwea āi, Īgū waarí maarē sēōpídupuyuma Īgūrē buremurā. Irasū āārīmakū, gajerā yuku dupuri pūrikurire diti āi, maarē pídupuyuma, Īgū waarí maa òarí maa āārīburo, ārārā. ⁹ Irasirirā Īgū dupuyuro waarā, Īgū pupu tuyarā āsū āri gainíma:

—Opu David parāmi āārīturiagure usuyari sirā! Īi Marīpu marírē taugu iriudi òarō aarīburo. Marīpure: “Ōātaria mu āārīpererā Opu ūmugasigue āārīgú”, āri, usuyari sirā! ārima.

¹⁰ Jesús Jerusalégue ejamakū, irogue āārīrā tīgukapereakōāma. Wárā Īgūsā basi āsū āri gāme sērēñama:

—¿Noā āārīrī īi? ārima.

¹¹ Gajerā masaka yujuma Īgūsārē:

—Īi Marīpuya kerere weregu Jesús wāikugu āārīmí. Galilea nikūma makā Nazaretmu āārīmí, ārima.

Jesús Marīpuya wiigue duarārē beówiudea

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Pupu Jesús Marīpuya wiigue ñajāmi. Ñajāa, doebiri duarārē, Īgūsā duarire wajarirādere bokajagu, Īgūsārē beówiumi. Niyeru gorawayurimasāya niyeru sñānī kūmarírē yomeéwiunokōāmi. Bujare dua doanrāya doaripēridere irasūta irimi. ¹³ Īgūsārē āsū ārimí:

* 21:5 Zacarías 9,9: Iripogue marā Jerusalén wāikuri makārēta “Sión” ārīnerā āārīmá. ☆ 21:5 Zac 9,9

—Marĩpu ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩdi āārĩmĩ: “Yaa wii, yũre buremurā yũre sērērĩ wii āārā”, ārĩdi āārĩmĩ. Musā gapu yajarimasāya wii irirosũ āārĩmakũ yāa, ārĩmĩ.

¹⁴Jesũ Marĩpũya wiigũe āārĩripoe koye ĩāmerā, waamasĩmerāde ĩgũ pũroque ejama. ĩgũsā ejamakũ ĩāgũ, ĩgũsārē taumi. ¹⁵Paĩa oparā, Moĩsēs gojadeare buerimasā gapu ĩgũ turarĩ merā irĩ ĩmumakũ ĩārā, irĩ wiigũe majĩrā ĩgũrē: “Opũ David parāmi āārĩturiagu ōātaria mu”, ārĩ gainĩmakũ pērā, ĩgũ merā guama. ¹⁶Irasĩrĩrā Jesũre āsũ ārĩma:

—Ĵĩĩsā majĩrā ārĩrĩrē pēri mu? ārĩma.

Jesũ yujumi:

—Pēa. ĴMarĩpũya werenĩrĩ gojadea pũrē ire buebirĩri musā? Ąsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ:

Mu majĩrārē, mirĩrāgārē ōārō usuyarĩ merā murē bayapeomakũ irĩbu, ārĩ gojasũdero āārĩbũ, ārĩmĩ Jesũ ĩgũsārē. ☆

¹⁷Irasũ ārĩ ōdo, ĩgũsārē bēowāgā, Betania wāĩkuri makāgue waakōāmi. Iroque eja, kārĩmĩ.

Jesũ higueraque ñaĩnugāmakũ iridea

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸Gajĩnu boyoripoe Jesũ Jerusālēgue goedujāagu, uaboakōāmi. ¹⁹Irasũ uaboagu, maa turo nĩdi higuera wāĩkudire ĩāgũ, irĩgu dukare āmagũ waadĩmĩ. Duka marĩbu irĩgu gapu. Pũrĩ dita āārĩbũ. Duka marĩmakũ ĩāgũ, Jesũ āsũ ārĩmĩ:

—Ĵgu yuku neō dupaturi dukakubĩrĩkoa, ārĩmĩ.

Ĵgũ irasũ ārĩrĩ merāta, irĩgu ñaĩnugākōābu. ²⁰Irigu irasũ waamakũ ĩārā, gua ĩgũ buerā ĩāgukakōābu.

—ĴNasĩrĩro mata irĩgu ñaĩakōārĩ? ārĩ sērēñabu Jesũre.

²¹Jesũ guare yujumi:

—Diayeta musārē werea. Musā: “Marĩpu āsũ ĩmasĩbirĩkumi”, ārĩ gũñarō marĩrō ĩgũrē buremurā, yũ ĩrigure ñaĩmakũ ĩriaderosũ musāde ĩmasĩrĩrākoa. ĩrigure yũ ĩriadero nemorō diasarĩre ĩmasĩrĩrākoa. ĩnasĩrĩrā Marĩpure: “Ĵ buũrũre dia wādiyague bēoka!” ārĩmakũ, musā ārĩrōsũta waarokoa. ²²Musā Marĩpure buremurĩ merā sērēmākũ, musā sērērōsũta Marĩpu musārē ĩrigukumi, ārĩmĩ Jesũs.

Judĩo masaka oparā Jesũre: “ĴNoā murē dorerĩ?” ārĩ sērēñadea

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³Pũru Jesũ Marĩpũya wiigũe ñajāmi. Ĵgũ iroque bueripoe paĩa oparā, gajerā judĩo masaka murā ĩgũ pũroque waa, ĩgũrē sērēñama:

—ĴNoā murē dorerĩ, mu ĩrĩre irasĩrimakũ? ĴNoā murē: “Ąsũ irĩka!” ārĩrĩ? ārĩma.

²⁴Jesũ ĩgũsārē yujumi:

—Yũde musārē sērēñagura. Musā yujumakũ, yũde musārē yujugura. ²⁵Juan masakare deko merā wāiyemākũ, Ĵnoā ĩgũrē wāiyedoregu ĩriuri, Marĩpu, o masaka? ārĩmĩ.

Ĵgũ irasũ ārĩmakũ pērā, ĩgũsā basi āsũ ārĩ gāme werenĩma:

—ĴNaāsũ ārĩ yujurākuri marĩ? “Marĩpu Juārē doredĩ āārĩmĩ”, marĩ ārĩmakũ, Jesũ marĩrē: “ĴNasĩrĩrā ĩgũ weredeare buremubĩrĩri musā?” ārĩbokumi. ²⁶Ąārĩpererā masaka: “Juan Marĩpũya kerere weredupuyudĩ āārĩmĩ”, ārĩ gũñama. Marĩ: “Masaka Juārē wāiyedorenerā āārĩmā”, ārĩmakũ, masaka marĩ merā guabokuma, ārĩma. ²⁷Irasĩrĩrā Jesũre āsũ ārĩ yujuma:

—Juārē wāiyedoredire gua masĩbea, ārĩma.

Ĵgũsā irasũ ārĩmakũ, Jesũ ĩgũsārē ārĩmĩ:

—Musā yũre: “ĴNoā murē ĩrĩre ĩrĩdorerĩ?” ārĩ sērēñadeare yũde musārē yujubea, ārĩmĩ.

Jesũ sugũ pũrā pērā keorĩ merā buedea

²⁸Jesũ irasũ ārĩ ōdo, ĩgũsārē keorĩ merā buemi:

—ĴNaāsũ ārĩ gũñarĩ, yũ āsũ ārĩ weremākũ pērā? Sugũ pērā pũrā opakumi. Sugũre āsũ ārĩkumi: “Maku, ĩgui otedea poeque moāgũ waaka!” ārĩkumi. ²⁹“Waabea”, ārĩ yujukumi. Pũru: “Waagura”, ārĩ gũña, poeque moāgũ waakumi. ³⁰Pũru ĩgũsā pagũ gajĩgu ĩgũ magũ pũro waakumi. Ĵgũ ārāderosũta ĩgũdere: “Poeque moāgũ waaka!” ārĩkumi. Ĵgũ: “Ĵāu”, ārĩkeregu, waabĩrĩkumi. ³¹ĴNĩf gapu pagũ dorerĩre ĩriyurĩ? ārĩ sērēñami Jesũs.

—Ĵgũ moādorepũrorĩadi gapu ĩriyupu, ārĩ yujuma.

Ĵgũsā irasũ ārĩmakũ, Jesũ ārĩmĩ:

—Musārē diayeta werea. Musā romano marā opure ĩiyeru wajaseabosarĩmasārē, ũma merā gāmebira wajatarĩmasā nomerē: “Nerā āārĩma”, ārĩkerepũru, ĩgũsā gapu musā nemorō Marĩpu ĩgũyarārē doreroguerẽ waarākuma. ³²Juan masakare wāiyedi musārē: “Ąsũ irĩka, Marĩpu dorerĩre ĩrĩrā!” ārĩ buegu aarĩkerepũru, musā ĩgũ buerĩre neō buremubĩrĩbu. Ĵĩsā romano marā opure ĩiyeru wajaseabosarĩmasā, ũma merā gāmebira wajatarĩmasā nome gapu ĩgũ buerĩre pērā, ĩrĩre buremurā. Ĵgũsā irasĩrimakũ ĩākererā, musā gapu musā ñerō ĩrĩrĩre bujawere, musā gũñarĩrē neō gorawayubĩrĩbu. Ĵgũ buerĩre neō buremubĩrĩbu, ārĩmĩ Jesũs.

Jesũ ñerā moārā keorĩ merā buedea

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³Jesũ dupaturi āsũ ārĩ werenemomĩ:

—Gaji keori merā yu weremakū péka doja! Sugu masaku ĭgūya nikūrē pooe opakumi. Iri pooe iguidarire otekumi. Ote odo, iri pooe turore sārīsākōākumi. Iro ūtāyegue igui kurabipiri gobere irikumi. Wii ūmarī wiigārē irikumi, iri pooe korerā ōārō tā koreburo, ārigū. Irasiri odo, gajerārē iri pooe wayukumi. “Yaa oterī dukare deko merā sirākoa, yu musārē iri pooe wayuri waja”, ārikumi. Irasū āri odo, gajerogue waakōākumi. ³⁴ Pūru igui nīripoe ejamakū, ĭgūrē moāboerārē ĭgūya pooe moārā pūroque ĭgūya oterī dukare deko merā sērēdoregu iriukumi. ³⁵ Iri pooe moārā gapu ĭgū iriuanerā iroque ejamakū iārā, ĭgūsārē nērō irikuma. Sugure buro pá, gajigure wējē, gajigure ūtāyeri merā deakuma. ³⁶ ĭgūsā irasiriadeare pégu, iri pooe opu gajerā ĭgūrē moāboerārē ĭgū iriupurorianerā nemorō iriukumi. ĭgūsā ejamakū iārā, iri pooe moārā ĭgūsādere irasūta nērō irikuma doja.

³⁷ ĭgūsā irasiriadero pūru, pooe opu ĭgū magūrē iriukumi. “Yu magū gapure buremurākuma”, āri gūñadikumi. ³⁸ Iri pooe moārā gapu ĭgū magū ejamakū iārā, ĭgūsā basi āsū āri gāme werenīkuma: “Īi pūrugue i pooe opabu āārīmi. ĭgūrē wējēkōārā! Irasirirā marī basi i pooe oparākoa”, ārikuma.

³⁹ Irasirirā ĭgūrē nēā, pooe turoque āīwāgā, wējēbēokōākuma, ārīmi Jesús.

⁴⁰ Irasū āri odo, judío masaka oparārē sērēñami:

—Iri pooe moārā ĭgū magūrē wējēadero pūru, pooe opu iroque ejagu, ĭnasirigukuri ĭgūsārē? ārīmi.

⁴¹ ĭgūrē yujuma:

—ĭgūsā nērārē bopoñarō marirō wējēkōāgukumi. Pūru gajerārē ĭgūya pooe wayugukumi. ĭgūsā gapu ĭgū igui oterī dukare deko merā ĭgūrē sirākuma, ārīma.

⁴² ĭgūsā irasū ārimakū, Jesús āsū ārīmi ĭgūsārē:

—ĭMusā Marīpuya werenīri gojadea pūrē ire buebiriri? Āsū āri gojasūdero āārībū: Suye ūtāye wii irimasā ĭgūsā bēoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi.

Marīpu irasiridi āārīmī. Marī ĭgū irasirideare iārā: “Ōātaria”, āri gūñā, āri gojasūdero āārībū.[☆]

⁴³ Irasirigu musārē werea yu. Marīpu ĭgūyarārē dorerogue āārīmurārē ĭgū ōārī sirirē musārē sibirikumi. Musārē ĭgū sīboadeare gajerā ĭgū dorerire irirā gapure sīgukumi. ⁴⁴ Sugu i ūtāye weka meémejāgū, mutākōāgukumi. I ūtāye gapu ĭgū weka meébejaro, ĭgūrē ōārī pogagāgue meémūtūbēokōārokoa, ārīmi Jesús. ((Jesús i keori merā weregu: “Sugu yure gāamebi wajamoāsīgukumi”, ārigū irimi.))

⁴⁵ Paia oparā, fariseo bumarā iri keori merā Jesús irasū āri weremakū péra: “Marirē ārigū irasū ārikumi”, āriñurā. ⁴⁶ Irasirirā ĭgūrē nēaduadiñurā peresu irimurā. Irasū nēaduakererā, āsū āri gūñāñurā: “Masaka Jesúre: ‘Marīpuya kerere weredupuyugu āārīmī’, ārīma”, āriñurā. Irasirirā ĭgūsārē gūisīā, Jesúre nēamasibiriñurā.

22

Jesús sugu mojósiari bosenu iriri keori merā buede

¹ Jesús dupatiri gaji keori merā ĭgūsārē buenemomi. Āsū ārīmi:

² —Marīpu ūmugasigūe āārīgū ĭgūyarārē doreri āsū āārā. Su nikū marā opu ĭgū magū mojósiari bosenu irikumi. ³ Irasirigu opu ĭgūrē moāboerārē: “Yu magū mojósiari bosenu iārā aarikal” ĭgū ārīnerārē siudoregu iriukumi. ĭgūsā siiumakū ĭgūsā gapu: “Waabea”, ārikōākuma. ⁴ Irasirigu opu gajerā ĭgūrē moāboerārē iriukumi doja. “Yu siunerārē āsū āri wererā waaka: ‘Yure moāboerārē yaarā wekuare, gajerā yaarā ejorā ōārō dikūrārē wējēdoregiabu. Āārīpereri yu magū mojósiari bosenu baaburi amu odosiabu. Irasirirā: Bosebaarā aarikal!’ āri wereka ĭgūsārē!” āri iriukumi. ⁵ ĭgū siunerā gapu irire pékererā, bosenuirē iārā waabiririkuma. Sugu ĭgūya poeque waakōā, gajigu ĭgū moārīrē iāgū waakōākumi. ⁶ Gajerā gapu opu moāboerārē nēā, pá, wējēbēokōākuma. ⁷ ĭgūsā irasirirē pégu, opu buro guakumi. Irasirigu ĭgūyarā surare iriukumi, ĭgūsārē wējēanerārē wajamoādoregu. Irasirirā ĭgūyarā surara ĭgūsārē wējēpeokōā, ĭgūsāya makārē soebēokōākuma. ⁸ Pūru opu gajerā ĭgūrē moāboerārē āsū ārikumi: “Yu magū mojósiari bosenu marē āmusiabu. Yu siunerā gapu nērā āārīsīā, aaribirikuma. ⁹ Irasirirā āārīpererā makā dekoma maarīgue āārīrārē musā bokajarārē siurā waaka!” ārikumi. ¹⁰ ĭgū irasū ārimakū, ĭgūrē moāboerā waa, āārīpererā ĭgūsā bokajarārē: nērārē, ōārārē siiu, opu ya wiigūe āākuma. Irasirirā, ĭgū bosenu iriri taribure uturiakōākuma.

¹¹ Pūru opu ĭgūsārē iāgū nājāgū, sugure mojósiari bosenu surirō sāñabire iākumi. ¹² Irasirigu ĭgūrē āsū āri sērēñakumi: “Yu merāmu, ĭnasirigu mojósiari bosenu surirō sāñabirikeregu, nājāriari mu?” ārikumi. ĭgū irasū āri sērēñamakū pégu, ĭgū gapu yujubirikumi. ¹³ ĭgū yujubirimakū iāgū, opu ĭgūrē moāboerārē āsū ārikumi: “Īrē nēā, ĭgūya mojóirē, guburidere sia, āi wiria, naitīārōgue ĭgūrē bēorā waaka! Iroque buro pūrisīgū ĭgūya guikare kūrīduútū oregukumi”, ārikumi, āri weremi Jesús.

¹⁴ Irasū āri odo, āsū ārinemomi:

—Īi opu keori irosū Marīpu wārā siukerepūru, ĭgū beyerā gapu mērāgā āārīma, ārīmi.

Romano marā opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sērēñadea

(Mr 12.13-17; Lc 20.26)

¹⁵ Jesús irasū ārādero pūru, fariseo bumarā waakōāma. ĭgūrē weresāduarā: “ĭgūrē diaye yujubirimakū irimurā ire sērēñarāl” āri gāme werenīñurā. ¹⁶ Irasirirā surāyeri ĭgūsā buerire tuyarārē, Herodeya bumarā merā Jesús pūroque iriñurā. ĭgūsā Jesús pūroque ejarā, ĭgūrē ārīma:

—Buegu, gua mu iririkurire masia. Mu ārigatoro marirō werenia. “ĭNaāsū gūñārī masaka yure?” āri gūñarō marirō Marīpuyare diayeta ĭgūsārē buea. Oparārē, ubu āārīrādere āārīpererārē surosūta

iāa. ¹⁷ Irasirigu guare wereka! ¿Naásū gūñarī mu? Romano marā opu marirē niyeru wajasearire marī wajarimakū, ¿ōāgorari, o ōāberi? ārima Jesúre.

¹⁸ Jesús gapu ĩgūsā ĩgūrē ñerō iriduarire masísā, āsū ārimī:

—Irigatorikurā āārā musā. ¿Nasirirā yure ñerō yujumakū iriduari musā? ¹⁹ Niyeru tire musā romano marā opure wajariburi tire āirika! ārimī.

Īgū irasū ārimakū pérā, sunu moārī waja wajataropā wajakuri tire āiāma. ²⁰ Īgūsā iri tire āijamakū, ĩgūsārē sērēñami:

—I tiguere, ¿noāya diapu keori, noāya wāi tuuyari? ārimī.

²¹ —Romano marā opuya diapu keori, ĩgūya wāita tuuyāa, āri yujuma.

Īgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgūsārē āsū ārimī:

—Iro merē romano marā opuya āārírírē ĩgūrē sika! Marīpuya gapure Marīpure sika! ārimī.

²² Īgū irasū ārimakū pérā, péguka, ĩgūrē piriwāgākōāma.

Saduceo bumarā, Marīpu boanerārē masūburire Jesúre sērēñadea

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Irinārēta surāyeri saduceo bumarā Jesús pūroque ejama. Īgūsā: “Masaka boanerāgue masābirikuma”, āri buremurā āārimā. Irasirirā Jesúre āsū ārima:

²⁴ —Buegu, Moisés āsū ārīdi āārimī: “Sugu marāpokudi pūrā marikeregu ĩgū marāpore boaweomakū, ĩgū pagumu ĩgore dúunorēgukumi. Irasirirā, ĩgo merā ĩgū pūrākura, ĩgū tīgū dagu pūrā irirosūta āārīrākuma”, ārīdi āārimī. ²⁵ Iripoegue gua watopeguere sugu pūrā su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarā āārīunanerā āārimā. Īgūsā tīgū gapu marāpuka, pūrā marīgūta boakōāyupu. Irasirigu ĩgū dagu dokamuta ĩgū marāpo āārīdeore dúunorēyupu. ²⁶ Īgūde ĩgū tīgū dagu irirosūta pūrā marīgūta boakōāyupu. Īgūsā pérā dokamude pūrā marīgūta boakōāyupu. Irasū dita pūrā marīrāta boapereakōānūrā. ²⁷ Īgūsā paru ĩgūsā marāpode boakōāyupo pama. ²⁸ Īgūsā su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarā ũma āārīpererā ĩgore marāpokunūrā. Irasirirā boanerā masāmakū, ¿niño marāpogora āārīgokuri? āri sērēñama.

²⁹ Jesús ĩgūsārē yujumi:

—Musā diaye gūñabea. Marīpuya werenírī gojadeare, Marīpu turaridere masíbea. ³⁰ Boanerā ĩgūsā masādero paru, ĩgūsā ũmugasigwe Marīpure wereboerā irirosū āārīrākuma. Iroguere marāpokūbirikuma. Īgūsā pūrā nomehere nomesūbirikuma. ³¹ ¿Marīpuya werenírī gojadea pūgue boanerā ĩgūsā masāburire musā buebiriri? Āsū ārīdi āārimī: ³² “Yu Abraham, Isaac, Jacob Opu āārā”, ārīdi āārimī. Irasirirā ĩgūsā boanerā āārīkererā, Marīpu merā okarā āārīma. Irasirigu Marīpu okarā Opu āārimī. Boanerā neō dupaturi masābirikōāmūrā Opu āārībemi, ārimī Jesús.

³³ Īgū irasū ārimakū pérā, masaka: “Ōārō buemi”, āri pégukakōāma.

“¿Díí gapu Marīpu doreri gajī doreri nemorō āārírí?” āri sērēñadea

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jesús saduceo bumarārē ĩgūsā ĩgūrē sērēñanemomasībirimakū iririre pérā, fariseo bumarā nerēma.

³⁵ Irasirigu sugu ĩgūsā merāmu, Moisés gojadeare buerimasū Jesúre diaye yujubirimakū iriduagu, āsū āri sērēñami:

³⁶ —Buegu, ¿díí gapu Marīpu doreri gajī doreri nemorō āārírí? ārimī.

³⁷ Jesús ĩgūrē yujumi:

—Muya yujupūrā merā, mu āārīrikuri merā, āārīpereri mu gūñarī merā Marīpure mu Opure maika! ³⁸ I doreri, gajī nemorō āārītarinugārī āārā. ³⁹ I doreri puruma āsū ārā: “Mu basī maīrōsūta mu puro āārírārē maika!” ⁴⁰ Marī i pe dorerire irirā, āārīpereri Moisés doredeare, Marīpuya kerere weredupuyunerā buedeare irirā yāa, ārimī Jesús.

“¿Noā parāmi āārīturiagu āārírí Cristo?” āri sērēñadea

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Fariseo bumarā iroque nerēanerā āārīripoe Jesús ĩgūsārē sērēñami:

⁴² —¿Naásū gūñarī musā Cristo, Marīpu iriudire? ¿Noā magū āārírí ĩgū? ārimī.

—Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīmi, āri yujuma.

⁴³ Īgūsā irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgūsārē ārimī:

—David, Cristo ñekū āārīkeregu, ¿nasirigu Ōāgū deyomarīgū ĩgūrē weredorederosūta Cristore: “Yu Opu āārīmi”, āriyuri? David āsū āri gojādī āārimī:

⁴⁴ Marīpu yu Opure āsū ārimī: “Ōō, yu diaye gapu doaka, yu merā dorebu!

Irasiripoe murē iāturirārē mu dorerire tarinugānemobirimakū irigura”, ārimī.✠

⁴⁵ David, Cristo ñekū āārīkeregu, ĩgūrē: “Yu Opu āārīmi”, ārīdi āārimī. ¿Nasirigu, Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīkerepu, David ĩgūrē irasū āriyuri? ārimī Jesús.

⁴⁶ Īgū irasū ārírírē pérā, neō ĩgūrē yujumasībirima. Irasirirā giirā, ĩgūrē dupaturi sērēñanemobirima.

¹ Pūru Jesūs masakare, gua igū buerādere ārimi:

² —Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā, Marīpu Moisére doreri pīdeare: “Āsū āriđuaro yāa”, āri wererā āārima. ³ Irasirirā ĩgūsā wererire ōārō irituyaka musāl ĩgūsā iririkuri gapure iākūbirikōāka! ĩgūsā wererosūta iribema. ⁴ Masakare dorerā: “Āsū irikal” ārirā, ĩgūsārē gajino buro nukūri kōātārirā irirosū āārimakū yāma. Masaka ĩgūsā dorerire bokatiūbirikerepuru, ĩgūsārē neō iritamubema, ĩgūsā dorerire iriburo, ārirā.

⁵ Masaka iāmākū dita ōārīrē iri imuma. Marīpuya werenīrī ĩgūsā gojadea pūrī sārī kūmarīgā gajerāya nemorō eyari kūmarīgārē ĩgūsāya diapuserorire, ĩgūsāya dukaridere siatūma, masaka ĩgūsārē: “Marīpuyare ōārō masīma”, āridorerā. Irasū āārimakū, ĩgūsāya dipuru peyari gasirore gajerāya nemorō yoari yuradari opari gasirire peyama, masaka ĩgūsārē: “Marīpure buremutarima”, āridorerā. ⁶ Bosenurī āārimakū, oparā doarigue dita doaduama. Marī nerērī wiiriguedere űajārā, ōārī doaripērīgue dita doaduama. ⁷ Makā dekoguere masakare ōārō buremurī merā ĩgūsārē bokatīrī ōādozemakū gāāmema. Gajerārē ĩgūsārē: “Guare buerā āārima”, ārimakū gāāmema.

⁸ ĩgūsā irasū ārikerepuru, musā gapu masakare: “Musā guare buerā āārā”, āridorebirikōāka! Musā sugu pūrāta āārā. Yu musārē buegu suguta āārā. ⁹ I űmuguere neō sugu masakare: “Guapu āārimi”, āribirikōāka! űmugasigie āārīgū dita Marīpu āārimi*. ¹⁰ Neō sugu musā watopegue āārīgūrē: “Marī opu āārimi”, āribirikōāburo. Yu, Marīpu iriudi Cristo, suguta musā Opu āārā. ¹¹ Musā watopegue āārīgū gajerā nemorō āārīgū, musārē moāboerimasū irirosū musārē iritamugū āārīgukumi. ¹² Sugu igū basi: “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñagūnorē Marīpu ĩgūrē ubu āārīgū dujamakū irigukumi. Gajigu: “Gajerā nemorō āārībea”, āri gūñagū gapure Marīpu ĩgūsā opu āārimakū irigukumi.

¹³ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Musā bueri merā masakare űmugasigie Marīpu ĩgūyarārē dorerogue waabonerārē kāmutarā yāa. Musāde iroguere waabirikoa. Gajerā iroguere waaduarādere kāmūtāa. Irasirirā űērō tarirākoa.

¹⁴ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Wapiweyarā nome wajamomakū iā, ĩgūsāya wiirire emanokōāa. ĩgūsārē bopoñabirikererā, yoiripoe Marīpure sērē imugatoa, masaka musārē: “Marīpure ōārō buremuma”, āriburo, ārirā. Irasirirā űērō tarirākoa. Marīpu musārē gajerā nemorō wajamaōgukumi.

¹⁵ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Dia wādiyague taribuja, yoaroma makārīgue musā buerire tuyabure āmarā waāa. ĩgūrē boka, musā bueri merā ĩgūrē musā nemorō perebiri peamegue waabu āārimakū yāa. Irasirirā űērō tarirākoa.

¹⁶ Musā koye iāmerā gajerārē tūādupuyuwāgāmasīmerā irirosū masakare Marīpuyare keoro buebea. Irasirirā űērō tarirākoa. ĩgūsārē āsū āri buea: “Sugu: ‘Marīpuya wii merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opabemi”, ārā. Idere āsū āri buea: “Gajigu: ‘Marīpuya wiima oro merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opami”, ārā. ¹⁷ Koye iāmerā irirosū Marīpuyare diaye gūñamerā, pēmasīmerā āārā musā. Marīpu ĩgūya wiire, iri wiima oro nemorō ōārī āārītarinugāmākū yāmi. Irasirigu marīrē, ĩdiif gapure buremurī merā gūñamakū gāāmerī, orore, o ĩgūya wii gapure? ¹⁸ Musā idere āsū āri buea: “Sugu: ‘Marīpuya wiima soepeoro merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opabemi”, ārā. Idere āsū āri buea: “Gajigu: ‘Iri soepeoro weka peodea merā āsū irigura’, āri wāipeodeare iribirimakū, waja opami”, ārā.

¹⁹ Koye iāmerā irirosū Marīpuyare diaye gūñamerā, pēmasīmerā āārā musā. Marīpu ĩgūya wiima soepeorore, marī iro weka peodea nemorō ōārī āārītarinugāmākū yāmi. Irasirigu marīrē, ĩdiif gapure buremurī merā gūñamakū gāāmerī, soepeorore, o iro weka peodea gapure? ²⁰ Irasirigu sugu: “Marīpuya wiima soepeoro merā āsū irigura”, āri wāipeogu, āārīpereri iri soepeoro weka peyari merādere wāipeogu irikumi. ²¹ Sugu: “Marīpuya wii merā āsū irigura”, āri wāipeogu, Marīpu iri wiigue āārīgū merādere wāipeogu irikumi.

²² Sugu: “űmugasima merā āsū irigura”, āri wāipeogude, Marīpu iroguere Opu doarogue doagu merādere wāipeogu irikumi.

²³ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā űērō tarirākoa. Musā oterī mutārīgā: menta, anís, comino wāikuri baari morērinorē sea neēō, dukawa, pe mojōma diurī irikoa. Sudiru Marīpuya wiigue āiākoa, ĩgū dorerire irimurā. Irasirikererā, iri nemorō ōārī gapure iribea. Diayema iririre, gajerārē bopoñari merā iārīrē, Marīpure buremurī neō iribea. Irasirirā musā oterire Marīpure sīduúro marīrō diayemadere irika! Gajerārē bopoñaka! Marīpure buremuka! ²⁴ Koye iāmerā gajerārē tūādupuyuwāgāmasīmerā irirosū masakare Marīpuyare keoro buebea. āārīpereri musā doreri gapure irikererā, iri nemorō doreri gapure neō iribea.

²⁵ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā űērō tarirākoa. Musā masaka iūrōgue dita ōārō irirā, soropa weka gapu dita ōārō koeadeapa irirosū āārā. Irasirirā musā basi wāri opaduarā gajerāyare yajārā, iripa poekague koeña marīrīpa gurari uturiripa irirosū āārā. ²⁶ Musā fariseo bumarā, koye iāmerā irirosū, Marīpuyare pēmasīmerā āārā. Irasirirā musā gūñarīrē gorawayupurorika, soropa poeka gapure ōārō koeadeapa irirosū āārimurā. Irasirirā, soropa weka gapudere ōārō koeadeapa irirosū āārīrākoa.

²⁷ Musā Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā irigatorikurā āārā. Irasirirā űērō tarirākoa. Musā masāgoberī irirosū āārā. Masaka, iri masāgoberire űtā majīrī boreri merā ōārō wūkādea majīrī merā biamakū iārā: “Ōārō deyoa”, āri iāma. Iri ōārō deyokerepuru, poekague boanerāya gōārī, āārīpereri űērī

* 23:9 Jesūs irire ārīgū: “I űmuguere neō sugu masaku Marīpu āārīnīgū irirosū māmī”, ārīgū irimi.

boadea sãñakoa. ²⁸ Musãde i irososũta aãrã. Masaka musãrẽ iãmakũ, õãrã irososũ aãrã. Irasũ aãrikererã, poekague musã gũñariguere ñerirẽ opataria. Irasirirã irigatorikurã, ñerõ iririkurã aãrã.

²⁹ Musã Moisés gojadeare buerimasã, fariseo bumarã irigatorikurã aãrã. Irasirirã ñerõ tarirãkoa. Musã, iripoegue marã Marĩpuya kerere weredupuyunerãya masãgoberire õãrõ ãmuã. Gajerã õãrõ irinerãya masãgoberi weka weanũdeadeare õãrõ ãmuã. ³⁰ ãmu odo, ãsũ ãrĩ werenĩa: “Marĩ ñekũsãmarã darã Marĩpuya kerere weredupuyunerãrẽ wẽjẽnerã aãrĩmã. Gua ãgũsã aãrideapoeague aãrĩnerã tamerã ãgũsãrẽ wẽjẽtamubiribokuyo”, ãrã. ³¹ Musã irire irasũ ãrĩrã, musã basita: “Gua Marĩpuya kerere weredupuyunerãrẽ wẽjẽnerã parãmerã aãrituriarã aãrã”, ãrĩrã yãa. ³² Irasirirã musã ñekũsãmarã ñerõ iripuroriwãgãriderosũta iriyuwarikukõãka musãde!

³³ Musã ñerõ iririkurã ãña irososũ aãrã. Musã ñerõ iriri waja Marĩpu musãrẽ peamegue beoburire neõ duribirikoa. ³⁴ Irasirigu yu musã pũroque Marĩpuya kerere weredupuyurãrẽ, ãgũyare masĩrãrẽ, musãrẽ buerimasãdere iriugura. Yu irasũ iriukerepũrũ, musã gapũ surãyerire wẽjẽrãkoa. Gajerãrẽ curusague pãbiatũ wẽjẽrãkoa. Gajerãrẽ musã nerẽrĩ wiirigũ tãrã, noõ ãgũsã waarĩ makãrĩ waamakũ tuyagorenarãkoa ãgũsãrẽ ñerõ iriduarã. ³⁵ Irasirirã aãripererã masaka õãrãrẽ wẽjẽdea waja, musã waja opãa. Musã ñekũsãmarã Abel diayemarẽ iridire wẽjẽpuroriwãgãrĩrã, Zacarías Berequías magũguere wẽjẽtũunerã aãrĩmã. ãgũrẽ Marĩpuya wiima soepeoro Marĩpu aãrĩrĩ taribu watopegue wẽjẽnerã aãrĩmã. ³⁶ Diayeta musãrẽ werea. Aãripererãrẽ ãgũsã wẽjẽdea waja dapora marã wajakurãkuma.

Jesús Jerusalén marãrẽ bujawereri merã weredea

(Lc 13.34-35)

³⁷ Musã Jerusalén marã, Marĩpuya kerere weredupuyurãrẽ wẽjẽkõãa. Marĩpu iriunerãrẽ ãtãyeri merã dea wẽjẽa. Wãri yu musãrẽ ãgãbo igo pũrãrẽ igoya kẽdupuri merã neeõnũrõsũ neeõnũ koreduadibũ. Musã gapũ yu irasũ irimakũ neõ gããmebiribũ. ³⁸ Irasiriro musã aãrĩrĩ makã, beodea makã dujarokoa. ³⁹ Diayeta musãrẽ werea. Dapora merãta musã yure tãnemobirikoa. Pũrũgue musã: “Marĩpu iriudi õatarigu aãrĩmĩ, õãrõ aariburo”, ãrĩrãgue, yure dupaturi iãrãkoa doja, ãrĩmi Jesús.

24

Jesús: “Marĩpuya wii beosũrokoa”, ãrĩ weredea

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesús Marĩpuya wiigũ aãrãdi wiriadero pũrũ, gua ãgũ buerã ãgũ pũro waa, ãsũ ãrĩbũ:

— ãka i wiire! Õãrĩ wii, wãri wii aãrã, ãrĩbũ.

² Jesús gapũ yũjũmi:

— Musã i wiire daporare iãdãa. Diayeta musãrẽ werea. I wiima aãripereri musã iãdea, i ãtãyeride mutãdijapereakõãrokoa. Neõ suye ãtãye gajiyẽ weka weamurĩadeade dujabirikoa, ãrĩmi.

Jesús: “I ãmũ pereburi dupuyuro ãsũ waarokoa”, ãrĩ weredea

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Pũrũ Olivos wãikuri buũrugue eja, irogue doami Jesús. Iro ãgũ doamakũ, gua ãgũ buerã ãgũ pũroque eja, gajerã pẽberogue sẽrẽñabũ:

— Guare wereka! ¿Naásũ aãrĩmakũ, mũ ãrãderosũ waarokuri? ¿Ñeéno iri ãmugukuri, mũ dupaturi aarigũ? ¿Naásũ waarokuri, i ãmũ pereburi dupuyuro? ãrĩbũ.

⁴ Jesús yũjũmi:

— Õãrõ pẽmasĩka! Gajerã musãrẽ ãrigatorire pẽbirikõãka! ⁵ Wãrã ãrigatorimasã aarirãkuma. “Marĩpu iriudi, Cristo aãrã yu”, ãrĩrãkuma. ãgũsã ãrigatomakũ pẽrã, wãrã masaka ãgũsãrẽ bũremurãkuma. ⁶ Masaka musã pũro gãmewẽjẽrĩrẽ pẽrã, yoorogue marã gãmewẽjẽrĩ kerere pẽrã, gũkabirikõãka! Irasũta waarokoa. Irasũ waakerepũrũ, i ãmũ pereburo dũyarokoa dapa. ⁷ Su bumarã gajĩ bumarã merã gãmekẽãrãkuma. Su nikũ marã gajĩ nikũ marã merã gãmewẽjẽrãkuma. Masaka wãrã uaboarĩ merã boarãkuma. Gajerã pũrĩrũ ñerõ tarirãkuma. Wãrĩ makãriguere nikũ ñomerokoa. ⁸ I aãripereri merã masaka ñerõ taripũrĩrĩ-wãgãrĩrãkuma.

⁹ Irasirirã gajerã musãrẽ ñeã, ãña, oparãguere ñerõ iridorerã wiarãkuma. Musãrẽ wẽjẽrãkuma. Yure bũremurĩ waja aãripererã i ãmũ marã musãrẽ iãturi doorãkuma. ¹⁰ Irasũ waaripoe wãrã yure bũremuadinerã bũremuduĩrãkuma. Irasirirã gãme iãturi doo, ãgũsã merãmarã aãrãdinerãrẽ ãgũsãrẽ iãturirãguere wiarãkuma. ¹¹ Wãrã: “Marĩpuya kerere weredupuyurimasã aãrã”, ãrigatorãkuma. Irasirirã wãrã masaka ãgũsãrẽ bũremurãkuma. ¹² Masaka iro dupuyuro ñerõ iridero nemorõ ñerõ irirãkuma. Irasirirã wãrã ãgũsã gãme maĩrĩrẽ pirirãkuma. ¹³ ãgũsã musãrẽ ñerõ irikerepũrũ, musã yure neõ bũremuduĩbirimakũ, Marĩpu musãrẽ taugũkumĩ, ãgũ pũro aãrĩnĩkõãburo, ãrĩgũ. ¹⁴ Marĩpuyare wererã aãripererã i ãmũ marãrẽ ãgũyãrẽ doregu aãrĩrĩ kerere wererãkuma, aãripereri bumarã irire masĩburo, ãrĩrã. ãgũsã aãripererã iri kerere pẽperederõ pũrũ, i ãmũ pererokoa.

¹⁵ Iripoeague Marĩpuya kerere weredupuyudi Daniel i ãmũ pereburo dupuyuro waaburire ãsũ ãrĩ gojadi aãrĩmĩ: “Ñegũ Marĩpure iãturigu Marĩpuya wii ñerĩ marĩrĩ wiigũ ñajãgũkumĩ”, ãrĩ gojadi aãrĩmĩ. ((Irasirirã iri wiigũ ãgũ aãrĩmakũ iãrã, i pũrẽ buerãno: “I ãmũ pereburo yãa”, ãrĩ masĩrãkuma.)) ¹⁶ Ñegũ irogue aãrĩmakũ iãrã, Judea nikũ marã buurĩgũ ãmaduriburo. ¹⁷ Sugũ ãgũyã wii wekague aãrĩgũ, wii poekague ãgũyare ãgũ ñajãbita ãmaduriburo. ¹⁸ Sugũ ãgũyã poeague aãrĩgũde, ãgũyã surĩrẽ wiigũ ãgũ ñajãbita ãmaduriburo. ¹⁹ Irasũ waarĩnurĩrẽ nijĩpagosã nome, ãgũsã pũrã mirĩrãgã oparã nomede ñerõ tarirãkuma.

²⁰Irasirirā Marīpure āsū āri sērēka: “Puibure, siuñajārīnu* āārīmakū, guare i irasū waabirikōāburo”, ārika ĩgūrē! ²¹Irasū waarīnūrīrē masaka buro ñerō tarirākuma. Marīpu i ūmurē iripuroridero purure masaka ñerō taridero nemorō ñerō tarirākuma. I ĩgūsārē ñerō waaburi neō dupaturi irasū waanemobirikoa. ²²Irasirigu Marīpu masakare i ñerō waarīre: “Yoaripoe waabirikōāburo”, ārigukumi. ĩgū irasiribirimakū, neō sugu masaku taribiribokumi. Irasirigu ĩgū beyenerārē bopoñasīā, ĩgūsārē ñerō waarīre: “Iropāta waaburo”, ārigukumi.

²³Gajerā musārē: “Īāka! Ōōta Cristo āārīmi”, ārimakū pērā, o gajerā musārē: “Cristo sōōgue āārāmi”, ārimakū pērā, buremubirikōāka! ²⁴Wārā ārigatorimasā aarirākuma. Surāyeri: “Yū Cristo āārā”, ārirākuma. Gajerā: “Marīpuya kerere weredupuyurimasū āārā”, ārirākuma. Musārē ĩgūsā ārigatorire buremudorerā, wārī gajino iri ĩmurākuma. Irasirikererā, Marīpu beyenerārē ĩgūrē buremuduūmakū irimasibirikuma. ²⁵Iri waaburi dupuyuro yū musārē weresiāa, irire masiburo, ārigū. ²⁶Irasirirā gajerā masaka musārē: “Cristo sōō masaka marīrōgue āārāmi”, ārimakū pērā, ĩārā waabirikōāka! Gajerā musārē: “Īāka! I wiima taribugue āārīmi”, ārimakū pērā, ĩgūsārē buremubirikōāka! ²⁷Yū āārīpererā tīgū gūñaña marīrō i ūmugue dupaturi aarigukoa. Ūmarōgue, abe murīro gapu, ĩgū ñajārō gapu bupu miārō irirosū aarigukoa. ²⁸Mimua nerēmākū ĩārā, masaka sugu waibu boadi āārīrōrē masikuma. I irirosū yū aarimakū ĩārā, ĩgūsā wajamoāstūburire masirākuma, āri weremi Jesús.

*Jesús āārīpererā tīgū: “Āsū aarigukoa”, āri werede
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)*

²⁹Irasū āri ōdo, guare āsū ārinemomi:

—Masaka ñerō taririnurī puruta abe ūmumu naītīākōāgukumi. Abe ñamimu boyonemobirikumi. Neñukā ūmugasigue āārīrā yuridijarirākuma. Ūmarōgue marā turarāde naradari merā bēosūrākuma. ³⁰Irasū waaripoere masaka yū āārīpererā tīgū ūmugasigue merā aarimakū ĩārākuma. Irasirirā āārīpereri i ūmuma makārī marā yū wārī Marīpu turari merā, ĩgū gosewasiriri merā mikāyebori weka aarimakū ĩārā, gūirā orerākuma. ³¹Yū aarigū, yure wereboerārē āārīperero i ūmugure iriugukoa. Puridiru buro busumakū, ĩgūsā yū beyenerārē āārīpererogue āārīrārē neeōrākuma.

³²Ire musā masiburo, ārigū, higuera gu keorī merā weregura. Irigu pū maamamakū ĩārā: “Bojori waaburo mērōgā duyāa”, āri masīa. ³³Irigū waarōsūta i āārīpereri yū āirīrī irasū waamakū ĩārā: “Cristo dupaturi aariburo mērōgā duyāa”, āri masīrākoa. ³⁴Diayeta musārē werea. I āārīpereri yū āirīrī, dapora marā pereburo dupuyuro irasū waarokoa. ³⁵Ūmugasi, i nikūde pereakōārokoa. Yū werenīrī gapu neō perebirikoa. Āārīpereri yū āirīrōsūta waayuwarikurokoa.

³⁶Yū dupaturi aariburinurē, iri horare neō sugu masibirikumi. Marīpure wereboerā ūmugasigue āārīrārē masibema. Yū Marīpu magūde masībea. Yūpu suguta masīmi.

³⁷Noē āārīdeapoe marārē waaderosūta yū āārīpererā tīgū aariburo dupuyurogārē waarokoa. ³⁸Iripoe i nikū Marīpu miūburo dupuyuro masaka ōārō baa, ĩirī, mojosia, ĩgūsā pūrā nomerē nomesu āārīrikunerā āārīmā. Noesā doōdirugue ñajārīnugedere irasūta irinīkōānerā āārīmā. ³⁹Gūñaña marīrō merā wārō deko merē, i nikū mirīpereakōādero āārībū. ĩgūsāde mirīpereakōānerā āārīmā. Irasūta yū āārīpererā tīgūde gūñaña marīrō merā i ūmugure dupaturi aarigukoa. ⁴⁰Irasū waaripoere pērā poeague moārā āārīrākuma. Sugu yure buremugū āāsūgukumi. Gajigu yure buremubi irogueta bēowāgāsūgukumi. ⁴¹Nomede pērā nome ojoduka biurā āārīrākuma. Sugo yure buremugū āāsūgukumo. Gajego yure buremubeo irogueta bēowāgāsūgukumo.

⁴²Ōārō pēmasīka! Yū musā Opū dupaturi aariburi horare neō masībea musā. ⁴³Ire ōārō masīka! Wii opu ĩgūya wiire sugu yajarimasū ñami merā ejaburi horare masīgū, kārīrō marīrō korekumi, ĩgūya wiire ñajāburire kāmutabu. ⁴⁴Yū āārīpererā tīgū gūñaña marīrō aarigukoa. Irasirirā, wii opu irirosū musāde yū aariburi ōārō yūro gāamea, ārimi Jesús.

*Jesús pērā moāboerimasā keorī mērā buede
(Lc 12.41-48)*

⁴⁵Puru Jesús gajī keorī merā guare buenemomi:

—Sugu moāboegu ĩgū opure buremugū, pēmasīgū āsū irikumi. ĩgū opu gajerogue waagū, ĩgūrē ĩgūya wiire gajerārē ĩgūrē moāboerārē koredoregu pīkumi. Irasirigu ĩgūrē ĩgūsārē baarire keoro siiu baadoregu pīkumi. ⁴⁶Irasirigu ĩgū opu ĩgūya wii goedujajamakū ĩāgū, ĩgūrē moāboegu ĩgū doredorosūta iridi āārīsīā, usuyakumi. ⁴⁷Diayeta musārē werea. ĩgū pīderosūta ĩgū keoro irideare ĩāgū, ĩgū opu ĩgūrē āārīpereri ĩgūyare koredoregu pīgukumi. ⁴⁸⁻⁴⁹ĩgūrē moāboegu ñegū gapu āsū irikumi. “Yū opu mata goebirikumi”, āri gūñagū, gajerā ĩgū opure moāboerārē ñerō pābira, mejārikurā merā ĩirī baagorenakumi. ⁵⁰ĩgū irasirigorenarinurē gūñaña marīrō ĩgū opu goejakumi. ĩgūrē moāboegu gapu: “ĩgū iri hora goegukumi”, āri masibirikumi. ⁵¹ĩgū opu goejagu ĩgūrē moāboegu ñerō irideare pēgu, ĩgūrē buro wajamoāgukumi. Irasirigu irigatorikurārē bēorogue ĩgūrē bēogukumi. Iroguere ĩgū buro pūrisīgū ĩgūya guikare kūrīduūtū oregukumi, ārimi Jesús.

25

Jesús pe moñōmarā maamarā nome keorī merā buede

¹Puru Jesús dupaturi keorī merā guare āsū āri buemi doja:

* 24:20 Judío masaka siuñajārīnu, sábadō āārā.

—Marīpu ūmugasigūe āārīgū īgūyarārē doreri āsū āārā. Pe mojomārā nōome āārīkuma. Su űami īgūsāya siāgori duparu merā mojosīadiare bokatīrīrā waakuma. ²Su mojomārā nome siāgori duparu īgūsā āiiburire ōārō āmuyubirikuma. Gajerā su mojomārā nome gapu īgūsā āiiburire ōārō āmuyukuma. ³Āmuyumerā nome īgūsāya siāgori duparure āiakererā, īgūsā gorawayuburire ūye āiabirikuma. ⁴Āmuyurā nome gapu īgūsāya siāgori duparure āi, gaji ūye īgūsā gorawayuburire āiakuma. ⁵Irasirirā, mojosīadi mata ejabirimakū, īgūsārē waja ejamakū kāriakōākuma. ⁶Puru űami deko āārimakū, gajerā masaka: “Mojosīadi aarisiami. Īgūrē bokatīrīrā aarika!” āri gainīmakū pēkuma. ⁷Īgūsā gainīmakū pērā, yobe, īgūsāya siāgori duparure āmukuma. ⁸Ūye gorawayuburire āiabiranerā nome gapu, gajerā gaji ūye āiānerā nomerē āsū ārikuma: “Guaya siāgori duparu yairo yāa. Irasirirā mērōgā musāya ūyere guadere sika!” āri sērēadikuma. ⁹Āmuyuanerā nome gapu āsū āri yujukuma: “Guaya ūye musārē sīmakū, musārē, guadere ejabiribokoa. Irasirirā ūye duarā puro musā basi wajarirā waaka!” ārikuma. ¹⁰Irasirirā āmuyubiranerā nome ūye wajarirā waakōākuma. Īgūsā waadero puru, mojosīadi ejakumi. Īgū ejamakū iārā, āmuyuanerā nome gapu īgūrē bokatīrīkuma. Irasirirā īgū merā bosenu iriri wiigūe iārā űajākōākuma. Īgūsā űajāperemakū, iri wii marā disipūore biakōākuma. ¹¹Purugue āmuyubiranerā nome gapu ejakuma. “Gua Opu, guadere tūpāsōkala” ārikuma. ¹²Īgūsā irasū ārimakū pēgu, mojosīadi āsū āri yujukumi: “Diayeta yu musārē masībea”, ārikumi īgūsā nomerē, āri weremi Jesús.

¹³Irasū āri ōdo, guare ārimu:

—Yu āārīpererā tīgū dūpaturi aariburinūrē, iri horadere neō masībea musā. Irasirirā āmuyunerā nome mojosīadiare bokatīrīrā waamurā īgūsāya siāgori duparure āmuyuderostū musāde yu aariburire ōārō āmuyuka! ārimi Jesús.

Jesús sugū opu īgūrē moāboerārē niyeru siri keori merā buedea

¹⁴Irasū āri ōdo, gaji keori merā guare īgū buerārē buenemomi doja:

—Marīpu īgūyarārē doregu, sugū wii opu irirosū āārīmi. Wii opu gaji nikūgue waabu, īgūrē moāboerārē siiu, īgūya niyerure koredoregu pikumi.

¹⁵Irasirigu, īgūsārē: “Ōōpā merā wajatanemorākuma”, āri iāmasīsīā, īgūya niyeru wajapari tirire dukawakumi. Sugū su mojomā tiri, gajigūe pe ti, gajigūe su ti sīkumi. Īgūsārē sī ōdo, waakōākumi.

¹⁶Irasirigu su mojomā tiri opagu, mata iri tiri merā gajino wajari, dua, gaji su mojomā tiri wajatanemokumi. Irasirigu pe mojomā tiri opakumi. ¹⁷Pe ti opagude irasūta gaji pe ti wajatanemokumi. Irasirigu wapikuri tiri opakumi. ¹⁸Su ti opagu gapu yebague gobe mā, iri gobegue īgū opu siādea tire yāapīkōākumi.

¹⁹Yoadero puru, wii opu goekumi. Goeja, īgūya niyeru tiri merā īgūsā wajatanemodeare āmubu, īgūrē moāboerārē siukumi. ²⁰Irasirigu su mojomā tiri sīsūdi īgū opu purugue eja, pe mojomā tiri īgūrē wiakumi. “Yu opu, su mojomā tiri yure sību mu”, ārikumi. “Īkala! Iri tiri merā gaji su mojomā tiri wajatanemobu”, ārikumi īgū opure. ²¹Īgū irasū ārimakū pēgu, īgū opu ārikumi: “Ōāgorāa. Mu yure moāboegu ōāgū āārā. Yu dorederosūta yu mērōgā murē pīdea merā ōārō iriyo. Irasirigu wāri yaare koredoregu pīgura. Yu merā āārīgū, ūsuyari merā āārīka!” ārikumi īgū opu īgūrē. ²²Puru pe ti sīsūdide īgū opu purugue eja, īgūrē āsū ārikumi: “Yu opu, pe ti yure sību mu. Īkala! Iri tiri merā gaji pe ti wajatanemobu”, ārikumi. ²³Īgū irasū ārimakū pēgu, īgū opu ārikumi: “Ōāgorāa. Mu yure moāboegu ōāgū āārā. Yu dorederosūta yu mērōgā murē pīdea merā ōārō iriyo. Irasirigu wāri yaare koredoregu pīgura. Yu merā āārīgū, ūsuyari merā āārīka!” ārikumi īgū opu īgūrē.

²⁴Puru su ti sīsūdi gapu, īgū opu purugue eja, īgūrē āsū ārikumi: “Yu opu, murē moāboerārē buro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, īgūsārē oterire otedore, īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Murē moāboerāya moārī merā wajatarire mu basita opāa. Irire masīa yu”. ²⁵Irasirigu murē gūigū, yebague gobe mā, iri gobegue mūya niyeru tire yāapīkōābu. Īkala! I ti āārā mūya niyeru ti”, ārikumi īgū opure.

²⁶Īgū irasū ārimakū pēgu, īgū opu ārikumi: “Mu yure moāboegu űegū āārā. Térīkugu āārā. Mu yure āsū āri: ‘Mu basi moābirikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Murē moāboerāya moārī merā wajatarire mu basita opāa. Irire masīa yu’, ārā mu yure.

²⁷Mu irasū ārīgū, űnasirigu, yu murē sīdea tire niyeru duripīri wiigūe duripībiriri? Irogue duripīmakū, i wii moārā iri ti merā wāro wajatanemobosabokuma murē. Irasirigu, yu goejamakū, mu yure īgūsā iriri merā wajatanemobosadeare wiaboakuyo”, ārikumi īgū opu īgūrē. ²⁸Irasū āri ōdo, gajerārē irogue āārīrārē ārikumi: “Īgūrē niyeru tire ēma, pe mojomā tiri opagu gapure sika! ²⁹Sugū wāri opagu sīnemostūgukumi. Irasirigu īgū wāri opadero nemorō opagukumi. Gajigu opabi īgū mērīgā opadideare ēmapeokōāsūgukumi. ³⁰Ti yure moāboegu keoro iribire naitīrōgūe bēokōāka! Irogue buro pūrisūgū īgūya guikare kūrīduūtū oregukumi”, ārikumi īgūsā opu, āri weremi Jesús.

Jesús i űmu marārē wajamoāburire wuredea

³¹Irasū āri ōdo, guare ārinemomi:

—Yu āārīpererā tīgū, āārīpererā yure wereboerā merā i űmu marārē doregu aarīgū, gosewasiriri merā Opu doarogūe doagukoa. ³²Yu irogue doamakū, yure wereboerā āārīpereri buri marā masakare yu diaye neeōrākuma. Īgūsārē neeō ōdomakū, sugū ejorā koregu ovejare, cabrare boje dukawanūrōsū yu īgūsārē dukawanūgukoa. ³³Yure buremurārē oveja irirosū āārīrārē yu diaye gapu nūgukoa. Yure buremunerārē cabra irirosū āārīrārē yu kūgapu nūgukoa. ³⁴Yu irasiriadero puru, yu āārīpererā Opu, yu diaye gapu nīrārē āsū āri weregukoa: “Yupu musārē ōārō irisiami. I űmurē irigugueta musāya āārīburire īgūyarārē

doreroguere amuyusiami. Irasirirā īgū merā āārīrā aarika! ³⁵ Yū uaboamakū iārā, musā yure baari ejobu. Yū nemesibumakū, musā yure iiriri tiābu. Yū musā puro gāmeñajāgū ejamakū, yure kārīrō wayubu. ³⁶ Surī marīgū yū āārīmakū iārā, musā yure surīre sābu. Pūrīrikumakū, musā yure iārā ejabu. Peresugue yū āārīmakūdere yure iārā ejabu”, ārigukoa. ³⁷ Yū irasū ārīmakū pérā, yū diaye gapu nírā Yūpu: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iānerā yure sērēñārākuma: “Gua Opu, ĵnaásū āārīmakū, mū uaboamakū gua murē baari ejori? ĵNaásū āārīmakū, mū nemesibumakū murē iiriri tiāri? ³⁸ ĵNaásū āārīmakū, mū gua puro gāmeñajāgū ejamakū, kārīrō wayuri? ĵNaásū āārīmakū, mū surī marīgū āārīmakū gua murē surī sārī? ³⁹ ĵNaásū āārīmakū, mū pūrīrikumakū, o peresugue mū āārīmakūdere gua murē iārā ejari?” ārīrākuma yure. ⁴⁰ Īgūsā irasū ārīmakū pégu, yū āārīpererā Opu, Īgūsārē āsū āri yujugukoa: “Diayeta musārē werea. Musā sugu yaarā watopegue āārīpererā nemorō ubu āārīgūrē ōārō irirā, yureta ōārō irirā iribu”, ārigukoa Īgūsārē.

⁴¹ Īgūsārē irasū āri ōdo, yū kúgapu nírārē āsū āri weregukoa: “Yūpu wajamoāsūmurā āārā musā. Yū purore wirika! Perebiri peamegue waaka! Yūpu iri peamerē wātēa opu, Īgūyarā merā āārīburore amuyusiami. ⁴² Yū uaboamakū iārā, musā yure baari ejobiribu. Yū nemesibumakū, musā yure iiriri tiābiribu. ⁴³ Yū musā puro gāmeñajāgū ejamakū, yure kārīrō wayubiribu. Surī marīgū yū āārīmakū, musā yure surī sābiribu. Yū pūrīrikumakū, peresugue yū āārīmakūdere musā yure iārā ejabiribu”, ārigukoa Īgūsārē. “Yū irasū ārīmakū pérā, Īgūsā yure sērēñārākuma: “Gua Opu, ĵnaásū āārīmakū, mū uaboamakū, nemesibumakū, gua puro gāmeñajāgū ejamakū, surī opabirimakū, pūrīrikumakū, peresugue mū āārīmakū gua murē iritamubiriri?” ārīrākuma yure. ⁴⁴ Īgūsā irasū ārīmakū, yū āārīpererā Opu Īgūsārē āsū āri weregukoa: “Diayeta musārē werea. Musā sugu yaarā watopegue āārīpererā nemorō ubu āārīgūrē iritamumerā, yureta iritamumerā iribu”, ārigukoa Īgūsārē. ⁴⁶ Pūru Īgūsā perebiri peamegue wajamoāsūrākuma. Yūpu: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iānerā gapu Īgū purogue perebiri okarire oparākuma, āri weremi Jesús.

26

Oparā Jesúre ñeāburire āmudea
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesús iri āārīpererire bue ōdo, guare Īgū buerārē ārīmi:

² —Penu duyāa, pascua bosenu ejaburo. Irire musā masā. Iri bosenu āārīmakū, yū āārīpererā tīgūrē ñeā, oparāguere wiārākuma, curusague pábiatú wējēdoremurā, ārīmi.

³ Iripoere paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murāde Caifás paia opu yā wii disipūroma yebague nerēñurā. ⁴ Irogue nerērā, Īgūsā Jesúre ārigatori merā ñeā, wējēburire āmuñurā.

⁵ Irire āmurá:

—Bosenu āārīmakū, Īgūrē ñeābirikōārā! Masaka marī merā guarā, marīrē gainí turibokuma, ārīñurā.

Sugo nomeō Jesúre sūrōrī piupeodea
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Īgūsā Īgūrē wējēburire āmuripoere Jesús Betania wāikuri makāgue Simón kāmī boadiya wiigue āārīmī.

⁷ Irogue Īgū āārīmakū, sugo nomeō suru sūrōdiru opago, Jesús puro ejamo. Igo opadiru “alabastro” wāikuri ūtāye merā iridiru, sūrōrī wajapari opadiru āārībū. Jesús baa doanrípoo Īgūya dipurure iri sūrōrīrē piupeomo. ⁸ Igo irasū piupeomakū iārā, gua Jesús buerā guarā āsū āribu:

—ĴNasirigo igo irire irasiriwasiribéokōārī? ⁹ Iri sūrōrīrē duago, wáro niyerure wajataboakumo. Iri niyeru merā boporārē iritamubookumo, āribu.

¹⁰ Jesús, gua irasū ārīmakū pégu, guare ārīmi:

—ĴNasirirā igore garibori musā? Ire yure irasirigo, ōārīrē irigo yámo. ¹¹ Boporā musā watopeguere āārīnikōārākuma. Yū tamerārē musā merā āārīnīmakū iābirikoa. ¹² Igo i sūrōrī yure piupeogo, yā dupure Īgūsā yure yāaburo dupuyuro amuyugo irosū irigo yámo. ¹³ Diayeta musārē werea. Marīpu masakare tauri kerere wererā āārīperero i ūmugue waagorenarā, igo yure irideadere gajerārē wererākuma, igore gūñaburo, ārīrā, ārīmi Jesús guare.

Judas Iscariote Jesúre wējēduarāguere Īgūrē imuburire āmudea
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jesús irasū ārādero puru, sugu gua Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemū Judas Iscariote wāikugu paia oparā merā werenīgū waayupu. ¹⁵ Īgūsārē āriyupu:

—Yū Jesúre musārē wiamakū, ĵnoópā niyeru wajarirākuri yure? āriyupu.

Īgū irasū ārīmakū pérā, Īgūrē treinta niyeru tiri plata merā iridea tirire wajariñurā. ¹⁶ Īgūsā wajarimākū, Judas: “ĴNaásū āārīmakū Īgūsārē yū Jesúre wiamakū ōākuri?” āri gūñayupu.

Jesús Īgū buerā merā baatūnudea
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Pūru pá wemasārī morēña marīrī baari bosenu puroririnu āārīmakū, gua Jesús buerā Īgū purogue waa, Īgūrē sērēñabu:

—ĴNoógue mū pascua bosenu baaburire āmumakū gāāmekuri? āribu.

¹⁸ Īgū guare ārīmi:

—Jerusalégue waaka! Iro musā bokajagure āsū ārika: “Guare buegu murē āsū āri weredoreami: ‘Yū ñerō tariburo mērōgā dayāa. Pascua bosenu āārīmakū, yu buerā merā maya wiigue baagukoa’, ārāmi”, ārika! ārīmi Jesús.

¹⁹ Irasirirā, pascua bosenu āārīmakū, Jesús doreaderosūta gua baaburire āmunerā āārīmā.

²⁰ Nañejāripoe Jesús gua īgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā merā baa doanīmi. ²¹ Gua baaripoe guare ārīmi:

—Diyeta musārē werea. Sugu musā watope āārīgū yure wējēduarāguere yure īmugukumi, ārīmi.

²² Īgū irasū ārīmakū pērā, gua buro bujawereri merā suguno dita īgūrē sērēñayobu:

—Gua Opu, zyū āārīrī murē īmubu? āribu.

²³ Gua irasū ārī sērēñamakū, guare yujūmi:

—Yū merā i pare pá yosa baaguta āārīmi yure wējēduarāguere yure īmubu. ²⁴ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta yu āārīpererā tīgūrē waaró yāa. Yure īmubu gapure ñetariro waarokoa. Īgū deyoabirimakū ōāboyo, ārīmi Jesús.

²⁵ Īgū irasū ārīmakū, Judas Jesúre wējēduarāguere īgūrē īmubu sērēñami:

—Guare buegu, zyū murē īmubu āārīrī? ārīmi.

Jesús īgūrē yujūmi:

—Ūū, muta āārā, ārīmi.

²⁶ Irasū ārī ōdo, gua baaripoe Jesús párē āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, párē pea, guare īgū buerārē āsū ārī gueremi:

—Ire baaka! Yaa dupu āārā, ārīmi.

²⁷ Puru iirīripare āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, guare iripare sīu, āsū ārīmi:

—Musā āārīpererā ire iirika! ²⁸ I yaa dí āārā. Yū boagu, dí béori merā wārā masaka ñerō iridea wajare wajaribosagukoa. Irasirigu yaa dí béori merā Yupu īgūsārē: “Ōārō irigura”, ārideare iriyuwarikugukumi. Irasirigu īgūsā ñerō irideare kātigukumi. ²⁹ Musārē werea. Igui dekore marī dapora iirīrosū yu dupaturi neō iirīnemobirikoa. Puru Yupu īgūyarārē dorerogue musā merā maama igui dekore iirīgukoa, ārīmi Jesús guare.

Jesús Pedrorē: “Yure masikeregu: ‘Masībea’, ārīgukoa”, ārī weredea

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Puru Marīpure bayapeo ōdo, gua iri wiigue āārānerā wiria, Olivos wāikuri buúrugue waabu. ³¹ Iroque ejagu, Jesús guare ārīmi:

—Dapagā ñami musā āārīpererā gūñaturaro marīrō yure béowāgāpereakōārākua. Musā irasiriburire Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībú: “Yū oveja koregure wējēmakū irīgukoa. Irasirimakū, īgūyarā oveja ūmawasiriakōārākuma”, ārī gojasūdero āārībú. ³² Yū boadigue masādero puru, musā dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, ārīmi guare.

³³ Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro āsū ārī yujūmi:

—Gajerā āārīpererā murē béowāgākerepuru, yu gapu murē neō béowāgābirikoa, ārīmi.

³⁴ Jesús Pedrorē ārīmi:

—Diyeta murē werea. Dapagā ñami āgābo wereburo dupuyuro mu yure masikeregu, urea gajerārē: “Masībea”, ārīgatogukoa, ārīmi.

³⁵ Pedro īgūrē ārīmi:

—Yū mu merā boabu āārīkeregu: “Masībea”, ārīgatobirikoa, ārīmi.

Āārīpererā gua īgū buerā, Pedro īgū ārīrōsūta āribu Jesúre.

Jesús Getsemanígue Marīpure sērēdea

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Puru Jesús gua īgū buerā merā waa, Getsemaní wāikurogue eja, guare ārīmi:

—Ōōta doaka musā dapa! Sōōgue Marīpure sērēgū waagú yāa, ārīmi.

³⁷ Irasū ārī ōdo, Pedrorē, Zebedeo pūrā pērāguereta siiuwāgāmi. Īgū buro gūñariku, bujawereyupu. ³⁸ Irasū bujaweregu, īgū siiuwāgānerārē āriyupu:

—Buro bujawereri merā kōmoma goero péñakoa. Ōōta dujaka! Musāde yu kārīberosūta kārīmerāta yure yúka! āriyupu.

³⁹ Irasū ārī ōdo, yoweyaro waanemo, yebague īgūya diapure moomejā, Marīpure āsū ārī sērēyupu:

—Au, yū ñerō tariburire tauduagu taumasía. Yū irasū ārīkerepuru, yū gāāmerōsū iribirikōāka! Mu gāāmerōsū gapu yure waaburo, āriyupu.

⁴⁰ Irasū ārī sērē ōdo, urerā īgū buerā purogue ejagu, īgūsā kārīrārē bokaja, Pedrorē āriyupu:

—¿Nasirirā su horanogāgora musā yure kārīmerāta yūmasiberi? ⁴¹ Kārīmerāta! Marīpure sērēka, wātī ārīmesārīrē iribokoa, ārīrā! Musā gūñarī merā ōārīrē iriduadāa. Irire iriduakererā, bokatiūbea, āriyupu.

⁴² Irasū ārī ōdo, dupaturi waa, Marīpure sērēyupu doja:

—Au, i yū ñerō tariburire tauduabi, mu gāāmerōsū irika! āriyupu.

⁴³ Puru īgū buerā urerā puro dupaturi ejagu, kārīrārēta bokajayupu doja. Īgūsārē wuja pūrītariyuro.

⁴⁴ Īgūsārē iakōā, dupaturi Marīpure sērēgū waayupu doja. Īgū sērēaderosūta sērēyupu. ⁴⁵ Puru īgūsā puro eja, āriyupu:

—¿Musā siuñajā, kārīrā yāri dapa? Yure āārīpererā tīgūrē ñerāguere īgūsā wiari hora ejasiāa.
 46 Wāgānugāka! Náka, waarā! Yure wējēduarāguere yure imubu aarisiami, āriyupu Jesús.

Jesúre ñeāwāgādea

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Īgū irasū āri wereripoe Judas, gua Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu āārādi ejami. Wārā masaka sareri majirī, yuku dukari oparā īgū merā ejama. Īgūsā paia oparā, judío masaka murā īgūsā iriuanerā āārīmā. 48 Īgūsā ejaburi dupuyuro Judas īgūsārē Jesúre imubu āsū āri weredi āārīmī: “Yū īgūya wayupārā mimigūta āārīgukumi. Īgūrē ñeāka!” āridi āārīmī. 49 Irasirigu Jesús puro ejagu, īgūrē ārīmī:

—Guare buegu, ¿āārīrī mu? āri, īgūya wayupārārē mimimi.

50 Īgū irasirimakū īāgū, Jesús īgūrē ārīmī:

—Yū merāmu, ¿nasirigu aarīgū iriari? Mu irigura, ārādeare irika! ārīmī.

Irasirirā masaka Jesús puro eja, īgūrē ñeāwāgākōāma.

51 Īgūsā īgūrē ñeāwāgāripoe sugu īgū buegu īgūya sareri majirē tūāwea āi, paia opure moāboeguya gāmpūrē ditiitā dijukōāmi. 52 Īgū irasirimakū īāgū, Jesús gapu īgūrē ārīmī:

—Mūya sareri majirē duripikōāka! Sareri maji merā gajerā merā gāmewējērāno, sareri maji merāta wējēsūrākuma. 53 ¿Musā masīberi? Yūpure yū sērēmakū, daporata īgūrē wereboerārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari burigora yure iritamumurārē iriubokumi. 54 Yū sērēmakū, Marīpuya werenirī gojadea pūge gojaderosū waabiribokoa, ārīmī Jesús.

55 Irasū āri odo, masakare ārīmī:

—¿Nasirirā sareri majirī merā, yuku dukari merā sugu yajarimasūrē ñeārā aarirā irososū yure ñeārā aarirī? Ūmuriku Marīpuya wiigue yū musārē bue doanīmākū, musā yure neō ñeābiribu. 56 Daporare i āārīpereri musā yure irasirirā, Marīpuya kerere weredupuyunerā gojaderosūta irirā yāa, ārīmī Jesús.

Īgūrē ñeāmākū iārā, gua īgū buerā īgūrē sugureta ūmaweonūwāgākōābu.

Jesúre oparā pūrogue āādea

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Irasirirā Jesúre ñeānerā paia opu Caifāya wiigue āāñūrā. Iri wiiguere Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murāde nerēsiañūrā. 58 Pedro gapu yoawayaro Jesúre tuyañajāa, Caifāya wii disipuro ñajārōma yebague eja, Marīpuya wiire korerā surara merā doayupu. “¿Naāsū iriyuwarikurākuri?” ārīgū, irogue iā doaníyupu.

59 Paia oparā, judío masaka murā, āārīpererā oparā irogue nerēanerā Jesúre ārīgatori merā weresāmūrārē āmarā iriñūrā īgūrē wējēmūrā. 60 Īgūsā pūrogue wārā masaka ārīgatori merā īgūrē weresārā ejakererā: “Īgū i ñerō iridea waja boaburo”, āri weresārīrē neō bokabiriñūrā. Puru gajerā pērā īgūrē ārīgatori merā weresārā ejañūrā.

61 Āsū ārīñūrā:

—Īi āsū ārīmī: “Marīpuya wiire bēomasia. Ūrenu waarō merāta iri wiire dupaturi iri odomasia”, ārīmī, ārīñūrā.

62 Īgūsā irasū ārimakū pēgu, paia opu wāgānugā, Jesúre āriyupu:

—¿Īgūsārē yujuberi mu? ¿Nasirirā murē irasū āri weresārī? āriyupu.

63 Jesús gapu yujubiriyupu. Īgū yujubirimakū īāgū, paia opu īgūrē āriyupu:

—Marīpu okanīgū péuro diaye wereka! ¿Muta āārīrī, Cristo Marīpu magū? āriyupu.

64 Jesús īgūrē āriyupu:

—Īgūta āārā mu ārīrosūta. Idere musārē werea. Puru yū āārīpererā tīgūrē Yupu turagu diaye gapu doamakū iārākōa. Ūmugasima mikāyebori weka yū aarimakūdere iārākōa, āriyupu.

65 Īgū irasū ārimakū pēgu, paia opu īgū guarire imugū, īgūya surīrore tūāyegue, āsū āriyupu:

—Īi irasū āri werenīgū, Marīpure ñerō ārīgū yāmi. ¿Nasirimurā gajerā īgūrē weresārīrē neō pēnemobokuri mari? Musā, īgū basita Marīpure ñerō ārīrīrē pēsīāa. 66 ¿Naāsū gūñari? āriyupu.

—Marīpure īgū ñerō ārīrī waja boaburo, āri yujūñūrā.

67 Irasū āri odo, īgū diapure sīku eotū, īgūrē doteñūrā. Gajerā īgūya diapure pá, 68 āsū ārīñūrā:

—Mu Cristo āārīgū, āribokaka: “¿Noā murē pári?” ārīñūrā.

Pedro Jesúre masikeregu: “Masíbea”, āridea

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Iri wii poekague īgūsā irasiriripoere Pedro disipuro ñajārōma yebague doaníyupu. Īgū irogue doamakū, sugo paia opure moāboego īgū puro eja, īgūrē āriyupu:

—Mude Jesús Galileamu merā āārīdita āārā, āriyupu.

70 Īgo irasū ārimakū pēgu, Pedro āārīpererā iro āārīrā péurogue ārīgatori merā:

—Mu irasū ārīrīrē pēmasībirikōa yū, āriyupu.

71 Puru iri wii turoma sārīrō disipurogue waayupu. Irogue gajego īgūsārē moāboego īgūrē īāgō, iro āārīrārē āriyupu:

—Jesús Nazaretmu merā āārīdita āārīmī īi, āriyupu.

72 Pedro ārīgatori merā dupaturi yujuyupu:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yū īgūrē masíbea, āriyupu.

⁷³ Mérōgā puruta masaka iroque āārírā Pedro purogue waa, ĩgūrē ārīñūrā:

—Mu diayeta Jesús buerā merāmuta āārā. Pemasirōta ĩgūsā irirosū werení, ārīñūrā.

⁷⁴ ĩgūsā irasū ārimakū, Pedro yujuyupu:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yu musārē diaye werebirimakū, Marīpu yure wajamoāburo. ĩgūrē neō masíbea yu, āriyupu.

ĩgū irasū ārīpoeta āgābo wereyupu. ⁷⁵ Pedro, āgābo weremakū pégu, Jesús ĩgūrē: “Āgābo wereburo dupuyuro mu yure masíkeregu, urea: ‘Masíbea’, ārīgatogukoa”, ārādeare gūñabokayupu. Irīre gūñaboka, wiria, bujawereri merā buro oreypu.

27

Jesúre Pilato puro āījadea

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Boyodujimejāripoe āārīpererā paía oparā, judío masaka murā merā nerē: “Āsū iri, Jesúre wējērā”, ārī āmuñūrā. ² Irasū ārī āmu odo, Jesúre sia, āīwāgā, Poncio Pilato wāikugure Judea nikū marā opure wiañūrā.

Judas Iscariote boadea

³ ĩgūsā Jesúre wējērākuma, ārīrīrē pégu, Judas gapu buro bujawereri merā ĩgū Jesúre ĩmuadeare gūñayupu. Irasirigu treinta niyeru tiri plata merā iridea tiri ĩgūsā ĩgūrē wajaridea tirire paía oparārē, judío masaka murārē wiagu waayupu. Iroque eja, ĩgūsārē āriyupu:

⁴ —Yu ñetariro iriakubu. Yu ñerī iribire oparāguere wiadire: “Boaburo”, ārāñūrā, āriyupu.

ĩgū irasū ārimakū, ĩgūrē yujñūrā:

—Mu irasiriadea guaya meta āārā. Muya āārā, ārīñūrā.

⁵ ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Judas Marīpuya wiigwe niyeru tirire meéwasiribéo, waakōāyupu. Waa, pūgubudare siasu, ĩgū basi ĩgūya wūnugūrē túsānū, parimadija, boakōāyupu.

⁶ Paía oparā niyeru tirire sea neeōrā, āsū ārīñūrā:

—I niyeru ĩgūsā masakure wējēburi waja wajariadea āārā. Irasirirā i niyerure Marīpuya wiima duripiri kūmague pīmasibirikoa. Marīrē doreri irasiridorebea, ārīñūrā.

⁷ Puru āsū ārīñūrā: “I niyeru merā diari sorori weaguya nikūrē wajarimakū ōārokoa. Irasirirā gajero marā ōōgue boamakū, iri nikū ĩgūsārē yáaburi nikū āārīrokoa”, ārīñūrā. ⁸ Irasirirā masaka iri nikūrē: “Dí beodea nikū āārā”, ārī wāiyema. Daporaguedere irasūta wāikukōāa. ⁹ ĩgūsā irasirimakū, Jeremías Marīpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta waaba. Āsū ārī gojadi āārīmí: “Israel bumarā treinta niyeru tiri plata merā iridea tirire ĩgūrē wajarideare āima. ¹⁰ Irasirirā iri tiri merā diari sorori weaguya nikūrē wajarima. Irasirirā, Marīpu yure: ‘Āsū irirākuma’, ārī gojadorederosūta yáma”, ārī gojadi āārīmí.

Pilato Jesúre sērēñadea

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Pilato, Jesúre ĩgū purogue ĩgūsā āījamakū, ĩgūrē sērēñayupu:

—ĬMuta āārírī judío masaka opu? āriyupu.

—Mu ārīrōsūta ĩgūta āārā, ārī yujñuyupu Jesús.

¹² Paía oparā, judío masaka murā ĩgūrē weresārī gapure yujubiriyupu. ¹³ Irasirigu Pilato ĩgūrē āriyupu:

—ĬĀrīpereri ĩgūsā murē weresārīrē péberi mu? āriyupu.

¹⁴ Jesús gapu neō yujubiriyupu. ĩgū yujubirimakū ĩāgū, Pilato ĩāgukakōāyupu.

Jesúre wējēdoredea

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Bojoriku pascua bosenu āārīmakū, Pilato sugu peresugue āārīgūrē masaka wiudoregure wiunayupu. ¹⁶ Iripoeere sugu Barrabás wāikugu peresugue āārīyupu. Masaka ĩgū ñerō irideare masīñūrā. ¹⁷ Irasirigu ĩgūsā nerēmākū ĩāgū, Pilato ĩgūsārē sērēñayupu:

—ĬNí gapure yu wiumakū gāāmerī musā? ĬBarrabáre, o Jesús: “Cristo” ĩgūsā ārīgū gapure? āriyupu.

¹⁸ Wárā masaka Jesúre buremumakū ĩārā, oparā ĩgūrē ĩaturisā, Pilato purogue āāñerā āārīmā. Pilato gapu ĩgūsā ĩaturirire masīkōāyupu. Irasirigu Jesúre wiuduadiyupu.

¹⁹ Puru Pilato masaka weresārīrē beyerimasū doarogue doaripoe, ĩgū marāpo ĩgūrē kere iriuyupo: “Ĭgū diayema irigure gajerosū neō iribirikōāka! Dapagā ñami ĩgūrē waaburire buro goero kēākubu”, ārī kere iriuyupo.

²⁰ Paía oparā, judío masaka murā gapu masakare āsū ārīdoreñūrā: “‘Barrabáre wiuka, Jesús gapure wējēka!’ ārika!” ārīdoreñūrā. ²¹ Puru Pilato masakare dupaturi sērēñayupu doja:

—ĬĬgūsā pērārē ní gapure yu wiumakū gāāmerī musā? āriyupu.

—Barrabás gapure wiuka! ārī yujñūrā.

²² ĩgūsā irasū ārimakū pégu, Pilato sērēñayupu:

—ĬNasirigukuri yu, ĩ Jesús: “Cristo” ĩgūsā ārīgū gapure? āriyupu.

Āārīpererā:

—Curusague pábiatū wējēka ĩgūrē! ārī yujñūrā.

²³ Irasirigu Pilato āsū āriyupu:

—ĬNeéno ñerīrē iriari ĩ, musā irasū ārimakū? āriyupu.

Masaka gapu dupaturi gainīnemoñūrā:

—Curusague pábiatú wējeka ĩgūrē! āriñurā.

²⁴Īgūsā ĩgūrē pēduabirimakū, ĩgūsā guari merā gainimākū pēgu, Pilato dekore āiwāgāridoreyupu. Iri merā masaka ĩūrō mojókoje, āsū āriyupu:

—Īrē waja opabire wējedoreri, yu doreri meta āārā. Musā doreri āārā, āriyupu.

²⁵Īgū irasū ārimakū pērā, āārīpererā masaka āsū āriñurā:

—Gua murē ĩrē wējedoreri waja, gua, gua pūrā āārīpererā merā waja oparākoa, āriñurā.

²⁶Īgūsā irasū ārimakū pēgu, Pilato Barrabáre peresugue āārīgūrē wiuyupu. Puru surarare Jesúre tārādore, ĩgūrē ĩgūsārē wiayupu, ĩgūrē curusague pábiatú wējedoregu.

²⁷Irasirirā surara Jesúre Pilatoya wiima yebague āijañurā. Irogue āārīpererā surarare Jesús puro neeñurā. ²⁸Puru ĩgūya surírore túwea āi, opaya suríro irosú deyoríne diariñerē ĩgūrē sāñurā. ²⁹Pora merā iriadea berore ĩgūya dipurure peoñurā. Irasiri odo, yukure diaye gapu moásua, ĩgū puro ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūrē āsū āri buridañurā:

—Buremurā aarika judío masaka Opure! āriñurā.

³⁰Īgūrē síku eotú, ĩgūsā moásuadire túaweā āi, irigu merāta ĩgūya dipurure páñañurā. ³¹Īgūrē burida odo, ĩgūsā sádea surírore túwea, ĩgūya suríro gapure sāñurā doja. Sā odo, curusague pábiatú wējēmurā ĩgūrē āi wiriakōañurā.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³²Īgūsā ĩgūrē āiwāgārā, sugu masakure Simón wāikugu Cirenemurē bokatĩrĩma. ĩgūrē Jesús kōádea curusare kōadorema.

³³Īgūrē irasū āiwāgārā, Gólgota wāikurogue āijama. “Gólgota”, āirĩro: “Masaku dipuru boaweadea pero”, āriduaro yāa. ³⁴Irogue eja, ĩgui deko sūĩri merā morēdeare Jesúre tiādima. Jesús irire iirĩña, puru iirĩbirimi.

³⁵Īgūrē curusague pábiatú āiwāgūnū odo, surara ĩgū surí sāñadeare: “Ubu āriboka birarā: ‘¿Noārē dujarokuri?’” ārĩma, irire ĩgūsā basi gāme dukawamurā. ĩgūsā irasirirā, Marĩpuya kerere weredupuyudi gojaderosūta irima. Āsū āri gojadi āarĩmĩ: “Yaa suríre ĩgūsā basi āriboka bira dukawarākuma”, āri gojadi āarĩmĩ. ³⁶Irasiriadero puru, surara curusa puro eja doama, Jesúre korerā. ³⁷“Ī āsū irideā waja boamĩ”, āirĩrā: “Īta judío masaka Opu āarĩmĩ”, āri gojadea majĩrē curusague Jesúya dipuru weka pábiatúma.

³⁸Pērā yajarimasādere curusarigue pábiatú āiwāgūnūma. Sugure ĩgū diaye gapu, gajigure ĩgū kúgapu pábiatú āiwāgūnūma. ³⁹Masaka Jesús puro tariwāgānarā, ñerō āri burida, ĩgūsāya dipure yure, ārĩma:

⁴⁰—Mu āsū āri werenĩbu: “Marĩpuya wiire bēo, puru űrenu waarō merāta iri wiire dupaturi iri odogukoā”, āribu. Irasirigu mu basi taukal Mu diayeta Marĩpu magū āarĩgū, curusague merā dijarika! ārĩma.

⁴¹Irasūta paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā, judío masaka murāde āri buridama. Āsū āri gāme werenĩma:

⁴²—Gajerā gapure taumi. ĩgū basi gapu taumasĩbemi. “Israel bumarā Opu āārā”, ārĩmi. Irasirirā, curusague merā ĩgū dijarimakū ĩārā, marĩ ĩgūrē buremurākoa. ⁴³Īgū: “Marĩpure buremua, ĩgū magū āārā”, ārĩmi. Irasirigu ĩgū āriderosūta Marĩpu ĩgūrē maĩgū, iritamuburo, āri buridama.

⁴⁴Yajarimasā Jesús puro curusarigue pábiatú āiwāgūnūsũanerāde irasūta ĩgūrē ñerō āri buridama.

Jesús boadea

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵Goeripoe āarĩmakū, i nikū āārīpererogue naĩtiākōābu. űre hora gora naĩtiābu. ⁴⁶űre hora ejamakūta Jesús buro gainĩmi:

—Elĩ, Elĩ, ¿lama sabactani? ārĩmi. Irasū ārĩgū: “Yu Opu, yu Opu, ¿nasirigu yure bēori mu?” ārĩgū irimi.

⁴⁷Surāyeri irogue āarĩrā, ĩgū irasū āri gainimākū pērā:

—Marĩpuya kerere weredupuyudire Elĩare siugū yāmi, ārĩma.

⁴⁸Mata sugu ĩgūsā merāmu űmawāgā, ĩgui deko piari yosadea yusure yuku yuwague siatú, āiwāgā, Jesúre iirĩburo, ārĩgū, soemuũmi. ⁴⁹Īgū irasirimakū ĩārā, gajerā gapu āsū ārĩma:

—Iropāta irikal Elĩas ĩgūrē taugu aarimakū ĩānarā dapa marĩ, ārĩma.

⁵⁰Jesús dupaturi buro gainĩnemo, kōmoakōāmi. ⁵¹Īgū kōmomakūta, Marĩpuya wii poekama taribu disipuro kāmutori gasiro űmarō gapu merā yegue dijari, deko merā yeguesiajayuro. Nikū buro ñomebu. űtāyeri pagayeride waariakōābu. ⁵²Masāgoberi tūpākōāyuro. Wārā Marĩpure buremurā boanerā masāñurā. ⁵³Jesús masādero puru, ĩgūsā masāgoberigüe āārĩnerā wiria, Marĩpuya makāgue Jerusalégue waañurā. ĩgūsā irogue ejamakū, masaka wārā ĩgūsārē ĩāñurā.

⁵⁴Romano marā surara opu ĩgūyarā surara merā Jesúre koreanerā, nikū ñomemakū, āārīpereri irasū waarĩre ĩārā, buro guka, giĩiri merā āsū ārĩma:

—Ī diayeta Marĩpu magū āāradañumi, ārĩma.

⁵⁵Wārā nome yowewayarogue Jesúre tūnĩma. ĩgūsā Galileague Jesúre iritamugorenanerā nome āarĩmā.

⁵⁶Īgūsā nome watopeguere María Magdalena wāikugo, gajego María wāikugo Santiago, José pago, gajego Zebedeo marāpo āarĩmā.

Jesúya dupure masāgobegue pídea

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷Puru naĩmejāripoe āarĩmakū, José wārĩ opagu, Arimatea wāikuri makāmu irogue ejami. ĩgū Jesús buerire tuyagu āarĩmĩ. ⁵⁸Irasirigu Pilato purogue waa, Jesúya dupure yāabu sērēyupu. ĩgū āri sērēmakū

pégũ, Pilato surarare Jesúya dupure sídoreyupũ ígürẽ. ⁵⁹ Irasirigũ José waa, Jesúya dupure áidjũ, òarĩ suríro gasiro gurari marĩrĩ gasiro merã ígũya dupure òmayupũ. ⁶⁰ Òma odo, ígürẽ yáabodea masãgobegue píyupũ. Iri gobe, maama gobe útáyegue mádea gobe áarĩyuro. Irogue Jesúya dupure pí odo, wári majĩ útã majĩ merã iro ñajãrõrẽ òarõ biakõã, waakõayupũ. ⁶¹ Ígũ irasiriripoe María Magdalena, gajego María merã iri gobe bokatiürõ ïũdoanínurã.

Surara Jesúya dupure pídea gobere koredea

⁶² Gajinũ gapũ judío masaka siuñajãrĩnũ* áarĩmakũ, paía oparã, fariseo bumarã Pilato pũrogue waañurã.

⁶³ Ásũ áriñurã Pilatore:

—Gua opũ, sõi áarĩdi okagugue árigatorikugũ árideare gua gũñãã. Ásũ árimi: “Yũ boa, urenũ purũ masãgukoa”, árimi. ⁶⁴ Irasirigũ muyarã surarare urenũgora ígũya dupure píaderogue koredoregu iriuka, ígũ buerã ñami merã ígũya dupure yajabirikõáburo, árigũ! Ígũsã yajadero purũ masakare: “Jesús boadigue masakõami”, áribokuma. Irasiriro ígũ árigatodea nemorõ ígũsã árigatori gapũ ñetarirokua, áriñurã.

⁶⁵ Ígũsã irasũ árimakũ, Pilato yujyupũ:

—Jáu, ïsã yaarã surara òogue áarĩma. Ígũsãrẽ áiaa, iri masãgobe gajerosũ waari, árirã! Irasirirã musã bokatiürõ ígũsãrẽ koredoreka! áriyupũ.

⁶⁶ Ígũ irasũ árimakũ, ígũsã waa, iri gobe biadea útã majĩrẽ òarõ wĩtãbiatoñurã, masaka ígũsã ñajãdeare ïamasĩrãra, árirã. Irasũ áarĩmakũ, surarare iri gobere òarõ koredoreñurã.

28

Jesús masãdea

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Judío masaka siuñajãrĩnũ purũ, gajinũ boyodujimejãripoe gajĩ semana ñajãrĩnũ áarĩmakũ, María Magdalena, gajego María merã Jesúre pídea gobere ïarã waañurã. ² Gũñaña marĩrõ nikũ buro ñomeyuro. Irasũ waaripoe marĩ Opure wereboegu ñmugasigüe merã dijari, masãgobere ígũsã biadea útã majĩrẽ tũpã, iri majĩ weka doayupũ. ³ Ígũ bupũ miãrõsũ òarõ gosewasirigũ áarĩyupũ. Ígũya suríro òarõ borero áarĩyuro. ⁴ Surara iri gobere koreanerã ígürẽ ïarã, buro giĩiri merã narada, kõmorã irirosũ waañurã. ⁵ Purũ Marĩpure wereboegu irogue ïarã waanerã nomerẽ áriyupũ:

—Gũibirikõãka! Yũ masã, musã Jesús ígũsã curusague pábiatũ wējẽadire ámarã yãã. ⁶ Ígũ òorẽ mámi. Ígũ áriderosũta masãsiami. Ígũya dupure ígũsã píaderore ïarã aarika! ⁷ Purũ mumurõ merã ígũ buerãrẽ: “Ígũ boadi áarĩkeregu, masãmi. Musã dupuyuro Galileague waagukumi. Irogue ígürẽ ïarãkoa”, ári wererã waaka! Irire musãrẽ weregu aarigũ iriabu, áriyupũ Marĩpure wereboegu.

⁸ Ígũ irasũ árimakũ pérã, masãgobere ïarã waanerã nome gũikererã, mumurõ merã usuyari merã Jesús buerãrẽ wererã ñmadujãñurã. ⁹ Ígũsã ñmadujãarã nomerẽ Jesús ígũsãrẽ bokatiĩrĩ, òãdoreyupũ. Ígürẽ ïarã, ígũ puro ñadukupuri merã ejamejã, ígũya guburire ñeã, ígürẽ buremuñurã.

¹⁰ Jesús ígũsãrẽ ási áriyupũ:

—Gũibirikõãka! Yaarã yũ buerãrẽ: “Galileague waaka!” ári wererã waaka! Irogue yũre ïarãkuma, áriyupũ.

Surara ígũsã ïadeare weredeã

¹¹ Ígũsã nome Jesús buerãrẽ wererã waaripoe surãyeri surara masãgobere koreanerã Jerusálégue waañurã. Irogue eja, paía oparãrẽ áarĩpereri masãgobegue waadeare werepeokõañurã. ¹² Ígũsã irasũ ári weremakũ pérã, paía oparã, judío masaka murã merã nerẽñurã. Irasirirã ígũsã: “¿Nasirirãkuri?” ári ámu odo, surarare wãro nyerure sũ, ¹³ ási áriñurã:

—Masakare ási árika: “Ñami merã gua kãrĩripoe Jesús buerã masãgobegue eja, ígũya dupure yajakõãnerã áarãma”, árika! ¹⁴ Pilato musã irasũ ári kerere pémakũ, gua ígũ merã werenĩrãkoa, musãrẽ wajamõabirikõáburo, árirã, áriñurã.

¹⁵ Ígũsã irasũ árimakũ pérã, surara nyerure ñeã, waakõañurã. Purũ paía oparã ígũsãrẽ weredoreaderosũta gajerãrẽ werenurã. Irasirirã, ígũsã irasũ áriĩrĩ kerere wãrã judío masaka pẽnẽrã áarĩmã. Daporaguedere ígũsã árigatodeare buremukõãma dapa.

Jesús ígũ buerãrẽ ígũyare buedoregu pídea

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Purũ gua Jesús buerã pe mojóma pere su gubu suru pẽrẽbejarã Galileague waa, buĩrugue ígũ guare waadoredẽa buĩrugue waabu. ¹⁷ Irogue eja, Jesúre ïarã, ígürẽ buremubũ. Surãyeri gua merã waanerã gapũ: “¿Ígũta áarĩkuriye ñ?” ári gũñama. ¹⁸ Irasirigũ Jesús gua puro aari ejanũgã, ási árimi:

—Yupũ yũre áarĩpererogue i nikũ, ñmugasiguedere dorebure sóosiami. ¹⁹ Irasirirã áarĩpereri buri marã masakare yaa kerere buerã waaka, ígũsãde musã irirosũta yaa buerire tuyaburo, árirã! Yupũ wãĩ merã, yũ wãĩ merã, Òãgũ deyomarigũ wãĩ merã ígũsãrẽ deko merã wãiyeka! ²⁰ Áarĩpereri yũ musãrẽ doredeare ígũsãrẽ bueka, irire iriburo, árirã! Ire masika musã! Yũ musã merã áarĩnĩkõãgukoa. I ñmũ pereadero puruguedere musã merã áarĩnĩkõãgukoa, ári weremi guare Jesús.

Iropãta áarã.

* 27:62 Judío masaka siuñajãrĩnũ, sãbado áarã.

SAN MARCOS

Juan masakare wāiyerimasū buedea
(Mt 3.1-12; Lc 1.80; 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Marīpu magū Jesucristoya kere wereri, āsū nugādero āārībū:

² Iripoegue Isaias Marīpuya kerere weredupuyudi, Marīpu īgū magūrē ārideare gojadi āārīmī. Marīpu īgū magūrē āsū ārīdi āārīmī:

Mu waaburo dupuyuro yaa kerere weredupuyubure iriugukoa, mu waaburore amuyudoregu.*

³ Īgū masaka marīrōgue buro gainīrī merā āsū ārī weregukumi:

“Marī Opū aariburi dupuyuro īgū aariburi maarē diayema maa ōārī maa amurā irirosū diayemarē irika!”
ārī gainīgukumi, ārī gojadi āārīmī.*

⁴ Irasirigu Juan masaka marīrōgue masakare wāiyepuroriwāgārīgu, āsū ārī werenayupū īgūsārē:

—Musā ñerō irideare bujawereka! Musā gūñārīrē gorawayuka! Deko merā wāiyesūanerā dujaka! Irasirirā musā ñerō irideare kātisūrākoa. ⁵ Āārīpererā Judea nikū marā, Jerusalén marāde īgū wererire pérā ejañurā. Īgūsā ñerō irideare Marīpure weretaripeomakū īāgū, Juan īgūsārē dia Jordán wāikudiyague wāiyeyupū.

⁶ Juāya surī camellua poari merā suadea āārīyuro. Īgūya yujuwēñarīda waibu gasiro merā irideada āārīyuro. Poreroa, mume makāñū marāyare baarikuyupū. ⁷ Masakare āsū ārī werenayupū:

—Gajigu yu puru aaribu, yu nemorō turagu āārīmī. Yu gapu ubu āārīgū, īgūrē neō sūropebirikoa. ⁸ Yu musārē deko merā wāiyēa. Īgū gapu Ōāgū deyomarīgū merā wāiyegukumi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīnkōāgukumi musārē iritamubu, āriyupū.

Juan Jesúre deko merā wāiyēda
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Iripoere Jesús Galilea nikūma makā, Nazaret wāikuri makāgue āārādi, Juan purogue ejayupū. Īgū ejamakū, Juan īgūrē dia Jordán wāikudiyague wāiyeyupū. ¹⁰ Īgū wāiyē odomakū, Jesús diague āārādi majānugāgūta umugasi tūpāmakū īayupū. Ōāgū deyomarīgū buja irirosū deyogu īgū weka dijariyupū.

¹¹ Irasū waaripoe Marīpu umugasiguer merā Jesúre āsū ārī werenayupū:

—Mu yu magū, yu maigū āārā. Mu merā buro usuyāa, āriyupū.

Wātī Jesúre ārīmesādīdea
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Jesúre Juan wāiyeri purugāta Ōāgū deyomarīgū masaka marīrōgue āiayupū. ¹³ Irasirigu Jesús iroguē waa, cuarenta nurīgora makāñū marā waimurā guarā watopegue āārīyupū. Īgū iroguē āārīmakū, wātēa opū Satanās wāikugu īgūrē ārīmesādiyupū. Marīpure wereboerā īgūrē iritamurā ejañurā.

Jesús Galilea nikūgue masakare buenugādea
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Herodes Juārē peresugue sódobodero puru, Jesús Galilea nikūgue masakare Marīpuya kerere were-gorenagū wāgāyupū. ¹⁵ Āsū ārī werenayupū:

—Marīpu iripoegue: “Āsū waarokoa”, āridea ejasiāa. Daporare mērōgā duyāa, īguyarārē doreri ejaburo. Irasirirā musā ñerō iririre bujawereka! Musā gūñārīrē gorawayuka! Īgū masakare tauri kere gapure buremuka! āriyupū Jesús.

Jesús wapikurā waai wējērīmasārē siudea
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Puru Jesús Galilea wāikuri ditaru turo waagū, Simórē, īgū pagumu Andrére bokajayupū. Īgūsā waai wējērīmasā āārīsā, ditarugue īgūsāya buidire meýorā iriñurā. ¹⁷ Jesús īgūsārē āsū āriyupū:

—Náka, yu merā! Daporare musārē waai wējērīmasā āārīrīrē piri, masakare Marīpuya kerere wererimasā āārīmakū irigukoa.

¹⁸ Īgū irasū ārīmakū pérā, mata īgūsāya buiriyukure irota píkōā, īgū merā waakōāñurā.

¹⁹ Puru Jesús yoaweyaro waa, Zebedeo purā Santiagore, īgū pagumu Juārē doódirugue īgūsāya buiriyukure āmu sñānānīmakū īayupū. ²⁰ Jesús īgūsārē siuyupū. Īgū siiumakū pérā: “Jáu”, ārī, īgūsāya doódirugue īgūsā pagu Zebedeore, īgūrē iritamurā merā pí, Jesús merā waakōāñurā.

Wātī ñajāsūdi Jesúre bokatirīdea
(Lc 4.31-37)

²¹ Īgū merā waa, Capernaum wāikuri makāgue ejañurā. Iroguē judío masaka siuñajārīnū* āārīmakū, Jesús īgūsā nerērī wiiguet† ñajāa, masakare buenugāyupū. ²² Moisés gojadeare buerimasā irirosū buebiriypū. Ōārō doreri opagu irirosūta bueyupū. Īgū irasū buemakū pérā, pégukakōāñurā. ²³ Iri wiiguere īgūsā merā sugu wātī ñajāsūdi āariyupū. Āsū ārī gainiyupū:

☆ 1:2 Mal 3.1 ☆ 1:3 Is 40.3 * 1:21 Judío masaka siuñajārīnū, sábado āārā. † 1:21 Judío masaka nerērī wii, sinagoga wāikuri wii āārā. Iroguē īgūsā siuñajārīnū āārīmakū nerē, Marīpuya werenirī gojadesa pūgue gojadeare buena.

²⁴ —Jesús Nazaretna, ¿nasiribu gua puro aaríri? ¿Guare peamegue béogu aarigú yári? Yu murē īamasikōāa. Mu, Mupu iriudi, ōatarigu āārā, āriyupu.

²⁵ Jesús wātīrē:

—Werenibita! Wirika igūrē! āriyupu.

²⁶ Īgū irasū ārimakū pégu, wātī masakure meémejā, naradamakū iri, buro gainí, wiriakōāyupu. ²⁷ Jesús wātīrē béowumakū īārā, āārīpererā masaka īāguka, īgūsā basi āsū āri gāme sērēñāñurā:

—¿Ñeéno āārīrī, ñeéno maama bueri āārīrī i? Īi wātēārē īgū turaro merā wiridoremakū, neō īgūrē tarinugābema, ārīñurā.

²⁸ Mērōgā puruta āārīperero Galilea nikū marā Jesús iriadea kerere péseyakōāñurā.

Jesús, Simón Pedro múnēkōrē taudea

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jesús nerērī wiigue āārādi Santiago, Juan merā wiria, Simón, Andréya wiigue waayupu. ³⁰ Simón múnēkō buro nimakurikugo peyarogue oyayupo. Irasirirā Jesúre: “Sírīgō yámo”, āri wereñurā. ³¹ Irasū ārimakū pégu, Jesús igo puro ejanugā, igoya mojóre ñeā tūāwāgūnūmakūta nimakuri тариakōāyuro. Iri tarimakū, īgūsārē baari ejoyupo.

Jesús wārā pūrīrikurārē taudea

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Abe ñajādero puru naimejāripoe iri makā marā āārīpererā pūrīrikurārē, wātēa ñajāsūnerādere Jesús purogue āijañurā. ³³ Irasirirā āārīpererā iri makā marā īgū āārīrī wii dispurogue nerēñurā. ³⁴ Jesús wārā pūrīrikurārē tauyupu. Wārā wātēa masakare ñajānerādere béowuiyupu. Wātēa, Jesús Marīpu magū āārīrīrē masiñurā. Irasirigu Jesús: “Werenímerāta!” āriyupu.

Jesús Galilea nikūgue masakare buede

(Lc 4.42-44)

³⁵ Jesús gajinu gapu naītīāweyaripoegāta yobe, iri makā turo masaka marīrōgue Marīpure sērēgū waayupu. ³⁶ Simón, īgū merāmarā merā Jesús marimakū īāgū, īgūrē āmagū waayupu. ³⁷ Īgūrē bokagu:

—Āārīpererā masaka murē āmarā iriama, āriyupu.

³⁸ Īgū irasū ārimakū, Jesús āsū āriyupu:

—Nāka, gaji makārī ōō puro weya āārīrī makārī marādere buegu waaduakoa. Ire iributa i ūmugue aaribū.

³⁹ Irasirigu āārīperero Galilea nikūgue judío masaka nerērī wiirigue buegorenagū, wātēa masakare ñajānerārē béowuiyupu.

Jesús kāmī boagure taudea

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jesús irasiriripoe sugu kāmī boagu īgū puro eja, ñadukupuri merā ejamejāja, īgūrē sērēyupu:

—Mu, yu pūrīrikurire tauduagu taumasīa, āriyupu.

⁴¹ Īgū irasū ārimakū pégu, Jesús buro bopoñarī merā īgūrē īā, īgūya mojó merā moāña, āsū āriyupu:

—Murē taugura. Kāmī marīgū dukaja!

⁴² Īgū irasū ārīrī merāta kāmī yaripearekōāyuro. Irasirigu kāmī marīgū dujayupu. ⁴³⁻⁴⁴ Jesús īgūrē turaro merā āsū āriyupu:

—Gajerā masakare mu tariadeare werebirikōāka! Paí purogue mūya kāmī yariadeare īgūrē īmugū waaka, īgū murē: “Ōāa, kāmī marīgū āārā”, āriburo, ārīgū! Īgū irasū ārādero puru, Moisés gojadea pūgue sīdoredeare sika! Mu irire irimakū īārā, masakade mūya kāmī yariadeare masīrākuma.

⁴⁵ Jesús īgūrē: “Gajerārē yu murē tauadeare werebirikōāka!” ārikerepuru, kāmī boadi gapu irire masaka āārīperero marārē werepuroriyupu. Irasirigu Jesús masaka īūrō makārīguere ñajāmasibiriyupu. Makā turogue dita waanayupu. Iroque īgū āārīkerepuru, masaka āārīperero marā īgū purogue īārā ejanañurā.

2

Jesús dupu buadire taudea

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Mērōgā puru Jesús dupaturi Capernaugue goedujāyupu. Īgū goejadero puru, iro marā masaka īgū wiigue āārīrīrē masiñurā. ² Irasirirā mata wārā masaka iri wiire nerē, dispurogueta uturiwirinugājakōāñurā. Jesús īgūsārē Marīpuya kerere weregu iriyupu. ³ Īgū wereripoe wapikurā ūma dupu buadire Jesús purogue āijañurā. ⁴ Masaka wārā āārimakū, īgūrē āñīñāmasibiriñurā. Irasirirā iri wii wekague murīa, Jesús weka su gobe āiwea, īgū oyaro merāta īgūrē dijuñurā. ⁵ Jesús, īgūsā īgūrē būremumakū īāgū, buadire āsū āriyupu:

—Yu, mu ñerō irideare kātia.

⁶ Īgū irasū ārimakū pérā, surāyeri Moisés gojadeare buerimasā iri wiigue doarā Jesúre āsū āri gūñāñurā: ⁷ “¿Nasirigu īi īgū werenīrī merā Marīpure ñerō ārīrī? Masaka ñerō irideare neō sugu masaku kātīmasibirikumi. Marīpu suguta masikumi”, āri gūñāñurā. ⁸ Jesús īgūsā gūñārīrē īāmasī, āsū āriyupu:

—¿Nasirirā irasū gūñārī musā? ⁹ ¿Naāsū ārīrī gapu diasaberi īi buadire: “Yu, mu ñerō irideare kātia”, ārīrī, o “Wāgāñugā, mu oyarore āikōā waaka!” ārīrī gapu diasaberi? ¹⁰ Yu āārīpererā tīgū i ūmugue āārīrārē

İğüsâ ñerô irideare Marîpu dorero merâ kâtimasîa. Irasirigu ñ buadire taugura, musârê irire masîdoregu, âriyupu. Irasû ârî odo, buadire âriyupu:

¹¹—Yû murê âsû ârâ: Wâgânugâ, mu oyaderore âikôâ, mûya wiigüe waaka!

¹²İğû irasû ârîrî merâta âârîpererâ masaka iûrô wâgânugâ, igû oyaderore âi, waakôâyupu. Irasiririre îârâ, îâguka, Marîpûre: “Ôâtaria mu, neô âsû iririnorê îâñamerâ âârîbû”, ârî, usuyari siñurâ.

Jesús Levíre siiudea

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³Puru Jesús dupaturi ditaru turogue waayupu. Irogue wârâ masaka igû puro nerêmakû îâgû, igûsârê bueyupu. ¹⁴Puru iro âârâdi waa, Alfeo magûrê Levî* wâikugure igû moârî taribugue doagure îayupu. İğû romano marâ opure niyeru wajaseabosagu âârîyupu. Jesús igûrê îa:

—Nâka, yû merâ! âriyupu.

İğû irasû ârimakû pégu, Levî wâgânugâ, igû merâ waakôâyupu.

¹⁵Jesús Levîya wiigüe waamakû îârâ, wârâ niyeru wajaseabosarimasâ, gajerâ ñerô irirâde igûrê tuyañurâ. Levîya wiigüe eja, Jesús igûsâ merâ igû buerâ merâ baa doanîyupu. ¹⁶Jesús igûsâ merâ baa doanîmakû îârâ, fariseo bumarâ, Moisés gojadeare buerimasâde Jesús buerârê âsû ârîñurâ:

—¿Nasirigu musârê buegu niyeru wajaseabosarimasâ, ñerô irirâ merâ iirî, baari?

¹⁷İğüsâ irasû ârimakû pégu, Jesús âriyupu:

—Pûrîrî marîrâ kûririmasûrê âmabema. Pûrîrikurâ gapu igûrê âmama. Yû: “Ôârâ âârâ”, ârî gûñarârê siugû aaribiribu. “Ñerô irirâ âârâ”, ârî gûñarâ gapure siugû aaribû, âriyupu.

Jesúre bererimarê sêrêñadea

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸Juan buerâ, fariseo bumarâde bererâ iriñurâ. Irasirirâ gajerâ masaka Jesús puro eja, igûrê sêrêñañurâ:

—Juan buerâ, fariseo bumarâ buerire tayarâde Marîpûre buremurâ berenama. ¿Nasirirâ mu buerâ gapu igûsâ irirosû iriberi?

¹⁹Jesús igûsârê uyjuyupu:

—Sugu mojosiadi bosenu irimakû, igû siuanerâ igû merâ âârîrâ, berebirikuma. ²⁰Puru igûrê gajerâ âîamâkû, baro bujawereri merâ bererâkuma.

²¹Masaka maama surîro gasiro merâ buguñerê seretûbirikuma. Irasû seretûmakû, maama gasiro igûsâ koeadero puru, tûañeê, buguñerê wârî gobe yeguenemomakû irikoa. ²²Waimurâ gasiri merâ iridea ajuri bugu ajurigüe maama igui dekore diribirikuma. Irasû dirimakû, maama igui deko pâmu, bugu ajuro sêraturabirî, ooreakôâkoa. Irasiriro igui deko, ajurode kômokoa. Irasirirâ maama igui dekore maama ajurogue diriro gâamea, âriyupu†.

Siuñajârînu âârîmakû, Jesús buerâ trigo yerire tûrîdea

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³Sunu, judío masaka siuñajârînu âârîmakû, Jesús trigo otedero watope waamakû, igû buerâ trigo yerire tûrî, koro, baawâgâñurâ‡. ²⁴Fariseo bumarâ, Jesús buerâ irasirimakû îârâ, Jesúre ârîñurâ:

—İâka! ¿Nasirirâ siuñajârîñurê moâdorebirikerepuru, mu buerâ irasû yârî?

²⁵Jesús igûsârê uyjuyupu:

—¿Iripoegue opu David igû merâmarâ merâ uaboagu, igû irideare buebirirî? ²⁶İğû merâmarâ merâ Marîpûya wiigüe ñajâa, Marîpu iûrô peyari pâ duparure baadi âârîmî. Abiatar paia opu âârîripoe irasiridî âârîmî. Marîpu paia âârîmerârê: “İri pâ duparure baabirikôâka!” âridî âârîmî. David gapu paia âârîbirikeregu, irire baagu, Marîpu iûrô igû dorerire tarinugâgû meta iridi âârîmî, âriyupu.

²⁷İrasû ârî odo, âsû âriyupu doja:

—İripoegue Marîpu masakaya âârîburire siuñajârîñurê igûsârê pídi âârîmî. Masaka gapu inunorê igûsâ iriburire doremasibema. ²⁸Yû âârîpererâ tîgû âârîsîa, siuñajârîñurê masakare gajino igûsâ iriburire doremasîa, âriyupu Jesús.

3

Jesús mojô diîweredire taudea

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹Gajinu Jesús judío masaka nerêrî wiigüe ñajâyupu doja. İri wiigüe sugu masaku diayema mojô gapu diîweredî âârîyupu. ²Fariseo bumarâ, Moisés gojadeare buerimasâ Jesúre îaduripîtaya: “Siuñajârînu âârâ, irasirirâ ñi mojô diîweredire igû taumakû igûrê weresârâ!” ârî gûñañurâ. ³Jesús mojô diîweredire:

—Wâgânugâ, masaka iûrôgue ejanugâgû aarika! âriyupu. ⁴İrasû ârî odo, gajerâ iri wii âârîrârê âsû ârî sêrêñayupu:

—¿Siuñajârîñurê Marîpu marîrê ñeênorê iridoreyuri, ôârîrê, o ñerîrê, masakare taurire, o wejêrîrê?

* 2:14 Levî pe wâi opayupû. İğûta Mateo wâikuyupu. † 2:22 Fariseo bumarâ, Moisés gojadeare buerimasâ iripoegue marâ iriunadeama bueri, maama bueri merâ buemorêduamakû îâgû, irasû âriyupu Jesús. ‡ 2:23 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadesa pîgue âsû ârî gojasûdero âârîbû: “Sugu masaku gajigûya poogue waagû, igûya mojôrî merâta trigo yerire tûrî, koro, baaburo. Wiirimajî merâ diti âabirikôâburo”, ârî gojasûdero âârîbû.

Ígūsā gapu ígūrē yujubiriñurā. ⁵ Irasirigu Jesús ígūsārē guari merā iāyupu. Ígūsā pémasíduabirimakū iāgū, bujawereyupu. Irasirigu mojó díweredire:

—Muya mojóre soeoka! āriyupu.

Ígū irasū ārimakū pégu, soeoyupu. Ígū soemakū, ígūya mojó ōākōāyuro. ⁶ Irire iārā, fariseo bumarā iri wiigue āārānerā wiria, Herodes merāmarā merā nerē: “¿Nasirisīā, marí ígūrē wējērākuri?” āri gāme wereníñurā.

Jesús ditaru turogue wárā masakare buedeā

⁷ Jesús gapu ígū buerā merā ditaru turogue waakōāyupu. Gajerā masaka Galilea nikū marā wárā ígūrē tūyañurā. ⁸ Judea nikū marā, Jerusalén marā, Idumea nikū marā, dia Jordán wāikudiya gaji koepu marā, gajerā Tiro, Sidón wāikuri makārī turo marāde Jesús iriri kerere pérā, ígūrē iārā ejañurā. ⁹⁻¹⁰ Jesús wárā pūrīrikurārē taugu iriyupu. Ígū irasū taumakū iārā, āārīpererā pūrīrikurā ígū pūrogu ejanugāñurā ígūrē moāñamurā. Irasirigu, ígūsā wárāgora āārimakū iāgū, Jesús ígū buerārē suru doódirure āmudoreyupu, masaka ígūrē kūñarōgāgora ejanugābirikōāburo, ārigū. ¹¹ Wātēā ígūrē iā, ígū iūrō ñadukupuri merā ejamejā:

—Mu ūmugasigue marā Opu magū āārā, āri gainíñurā.

¹² Ígūsā irasū ārimakū, Jesús wātēārē turaro merā:

—Yaamarē werenímerāta! āriyupu.

Jesús pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā ígū buedoregu pímurārē beyedeā

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Gajinu Jesús buúru wekague murā, ígū gāāmerārē siiuyupu. Ígū siiumakū pé, ígū pūro nerēñurā.

¹⁴ Irasirigu Jesús pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā ígū merā āārimurārē, Marípuya kerere ígū buedoremurārē beyeyupu. ¹⁵ Ígūsārē ígū turarire siyupu, pūrīrikurārē tau, wātēā masakare ñājanerādere béowiuburo, ārigū.

¹⁶ Āsū wāikurā āāriñurā: Simón wāikugu āāriyupu. Ígūrēta “Pedro” wāiyeyupu Jesús. ¹⁷ Gajigu Santiago, ígū pagumu Juan ígūsā Zebedeo wāikugu pūrā āāriñurā. Jesús ígūsārē “Boanerges” wāiyeyupu. “Boanerges”, āriřō: “Bupua masā”, āriđuaro yāa. ¹⁸ Gajerā: Andrés, Felipe, Bartolomé*, Mateo, Tomás, Santiago āāriñurā. Santiago, Alfeo magū āāriyupu. Gajerā: Tadeo, Simón āāriñurā. Simón, celote wāikuri bumū āāriyupu. ¹⁹ Gajigu Judas Iscariote wāikugu āāriyupu. Ígūta Jesúre wējēduarāguere ígūrē imubu āāriyupu.

Jesús: “Wātī turari opami”, āri werewuadeā

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

Puru Jesús ígū buerā merā su wiigue ñājāyupu. ²⁰ Dupaturi wárā masaka ígū pūro nerēñurā doja. Irasirigu Jesús, ígū buerā merā baamasibiriyupu. ²¹ Jesiŷa wererā irasū waarire pérā: “Niārōtāriākōākumi”, āriñurā. Irasirirā gajerogue ígūrē āiaduārā ejadiñurā.

²² Gajerā Moisés gojadeare buerimasā Jerusalégue merā aaranerā āsū āriñurā:

—Ī, wātēā opu Beelzebú ñājāsūdi āārīmi. Irasirigu Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi, āriñurā.

²³ Ígūsā irasū ārimakū pégu, Jesús masakare siiu, su keori merā āsū āri wereyupu:

—¿Nasirigu Satanás ígū basita béowiubokuri? ²⁴ Su nikū marā ígūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. ²⁵ Su wii marā ígūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. ²⁶ Satanás ígūyarā merā dukawari gāmekēāgū, ígū basita yuwarikudijakōākumi.

²⁷ Neō sugu masakū, turaguya wiire ígūrē siapuroribirikeregu, ígū oparire ēmagū ñājāmasibirikumi. Ígūrē siadero purugue merē ígūyare ēmamasikumi, āriyupu. Jesús wātī nemorō turagu āārā, ārigū, irasū āriyupu.

²⁸ Puru āsū ārinemoyupu:

—Musārē diayeta werea. Marīpu āārīpereri masaka ñerō iririre, ígūsā ñerō āri wereníridere kātimasīmi.

²⁹ Ōāgū deyomarīgūrē ígūsā ñerō āri werenímakū tamerārē neō kātibirikumi. Irasū waja opaníkoārākuma, āriyupu.

³⁰ Ígūsā ígūrē: “Wātī ñājāsūdi āārīmi ĩ”, āri werewuari waja irasū āriyupu Jesús.

Jesús pago ígū pagupūrā merā ígūrē iāgō ejadeā

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Ígū iro āārīripoe Jesús pago, ígū pagupūrā merā ejayupo. Ígū āārīřī wii disipurogueta ejanugāja, iro āārīřārē Jesúre siudoreñurā. ³² Irasirirā Jesús pūro doarā ígūrē āriñurā:

—Mupo, mu pagupūrā disipurogue murē āmarā ejañurā.

³³ Jesús gapu āsū āriyupu:

—¿Noā āārīřī yupo, yu pagupūrā?

³⁴ Irire āri odo, ígū pūro doarārē iā, āsū āriyupu:

—Īsā, yupo, yu pagupūrā irososū āārīma. ³⁵ Marīpu gāāmerīřē irirāno, yu pagumu, yu pagumo, yupo irososū āārīma, āriyupu.

* 3:18 “Bartolomé”, āriřō: “Tolomé magū”, āriđuaro yāa. Ígūta Natanael wāikugu āārīdi āārīmi. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siiudea kere āārā.

Jesús oterimasū keori merā buedea
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹Gajinu Jesús ditaru turogue buenugayupu doja. Masaka wārā igū puro nerēnūrā. Igūsā wārā nerēmākū iā, Jesús doódirugue murinājāa, eja doayupu. Masaka imiparogue dujanugānūrā igū buerire pémurā.

²Irasirigu wāri keori merā igūsārē āsū āri bueyupu:

³—Ōārō péka! Sugu oterimasū igū oterire otegu waakumi. ⁴Igū irire meéwasiriwāgāmākū, gaji yeri maague yurikoa. Iro yuriadea yerire mirā eja, baapeokōākuma. ⁵Gaji yeri ūtayerikurogue yurikoa. Iro nikū simerērōgā āārīmākū, iri yeri mata puriadikoa. ⁶Puriñajādi, puru abe asimakū nugūrī marīsīā, ñaī, boakōākoa. ⁷Gaji yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapu puritarimurīa, iro yuridea yerire wējēkōākoa. Irasiro duka marīrīta boakōākoa. ⁸Gaji yeri ōārī nikūgue yurikoa. Iri yeri puri, masā, ōārō dukakukoa. Suñu treinta yeri, gajinu sesenta yeri, gajinu cien yeri dukakukoa, āriyupu.

⁹Irire were odo:

—Gānipūrī oparā, yu wererire pēduripīka! āriyupu Jesús.

Jesús buerā igūrē: “¿Nasirigu keori merā bueri?” āri sērēñadea
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰Masaka waadero puru, Jesús suguta āārīmākū iārā, igū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā, gajerā igū merā āārīrāde iri keori merā bueadeare:

—¿Naāsū ārīduaro iriari, guare mu bueadea? ārīñūrā. ¹¹Irasū ārīmākū pégu, Jesús igūsārē āriyupu:

—Marīpu igūyarārē doregu āārīrē iripoeque masibirideare musārē masimākū yāmi. Yu gajerārē igūrē būremumerā gapure keori merā dita buea. ¹²Irasirirā Marīpu iririre iākererā, iāmasibema. Igūyare pékererā, ōārō pēmasibema. Marīpu, igūsā ñerō iriri gapure pirimākū iāgu, kātibokumi, āriyupu.

Jesús oterimasū keori merā igū bueadeare: “Āsū ārīduaro yāa”, āri weredea
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³Jesús gaji igūsārē ārīnemoyupu doja:

—¿Musā, iri keori merā yu bueadeare pēmasiberi? Irire pēmasimerā, ¿nasiri gaji gapure pēmasibokuri?

¹⁴Marīpuya kerere weregu, oteri yerire otegu irirosū āārīmi. ¹⁵Surāyeri masaka buriri maa irirosū āārīma. Marīpuya kerere péadero puru, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirā baapeoderosū, wātēa opu Satanās aari, igūsā péadideare ēmapeokōāmi. ¹⁶⁻¹⁷Gajerā masaka ūtayerikuri yeba irirosū āārīma. Igūsā Marīpuya kerere usuyari merā péma. Irire pékererā, oteri yeri ūtayerikurogue yuriadero puru, puri nugūrī purinājābiriderosū waama. Irasirirā mērōgā puru igūsā Marīpuya pēduari waja gajerā igūsārē ñerō irimākū iārā, o ñerō tarirā, igūsā péadeare pirikōāma. ¹⁸Gajerā masaka porakuri yeba irirosū āārīma. Marīpuya kerere péma. Irire pékererā, oteri yeri porakurogue yuriadero puru, pora gapu puritarimurīa wējēderosū, ¹⁹i ūmuma gapure buro gūñarikuma. “Wāri oparā ōārō āārīrākoa”, āri gūñari, gajinorē buro gāāmenemorī Marīpuya kerere péadideare kātīmākū yāa. Otediñu duka marīdiñu irirosū dujama. Irasirirā Marīpuya iribema. ²⁰Gajerā masaka ōārī nikū irirosū āārīma. Marīpuya kerere ōārō pēduripīma. “Ōāgorāa”, āri, Marīpuya ōārō yāma. Irasirirā otediñu wāri dukakurosū āārīma. Surāyeri treinta yeri, gajerā sesenta yeri, gajerā cien yeri dukakurosū āārīma, āriyupu Jesús.

Jesús siāgodirure keori merā buedea
(Mt 5.15-16; Lc 8.16-18)

²¹Gaji Jesús ārīnemoyupu doja:

—Masaka siāgodirure āia, dupa kūma dokague, o kārīrō dokaguedere pībirikuma. Ubu gapu ūmarōgue siukuma, ōārō siāgoburo, ārīrā. ²²Masaka iāberogue duripideare siāgorogue iāmasirō irirosū āārīpereri masaka masibirideare masisūrokoa. Irasiro yayedea irirosū neō āārībirikoa. ²³Gānipūrī oparā, yu wererire ōārō pēduripīka!

²⁴Irasū ārī odo, āsū ārīnemoyupu doja:

—Musā périre ōārō pēmasīka! Mērōgā pēmasīduarā, mērōgā pēmasīrākoa. Wāro pēmasīduarā, wāro pēmasīrākoa. Marīpu igūya kerere musā pēmasīduaropā pēmasīrērē sīgukumi. Irasū āārīmākū, wāro pēmasīduarārē sīnemogukumi. ²⁵Irasirigu igūya kerere ōārō pēmasīrārē wāri pēmasīrī sīnemogukumi. Gajerā pēmasīmerā gapure igūsā pēmasīadideare ēmasūrākuma. Irasirirā neō pēmasīmerā āārīrākuma, āriyupu.

Oteri masārī keori merā buedea

²⁶Irasū ārī odo, gaji keori merā bueyupu doja:

—Marīpu igūyarārē doreri āsū āārā. Sugu masakū igūya poeque oteri yerire meéwasirigu irirosū āārā. ²⁷Igū irasū meéwasiridero puru, ñami merā kārīkumi. Puru boyoripoe yobekumi. Ūmurī, ñamirī tarikoa. Igū oteadea yeri puri masākoa. Igū gapu irire: “Irasū waakoa”, āri masībirikumi. ²⁸Iri yeri yeba poekague āārīsīā, puri, pūrī wiripurori, puru dupañerīgā wiri, duka yeri deyoakoa. Pūrugue pama ōārō duka buribejakoa. ²⁹Iri buribeja odomākū iā, igūrē moāboerārē irire sea duripimurārē iriukumi, āriyupu Jesús.

Jesús mostaza wāikuri yegā puri masādea keori merā buedea
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ Irasū āriŋ odo, gaji ārinemoyupu doja:

—Marīpu igūyarārē doreri, ħneéno irirosū āarikuri? ħNeéno keori merā weregukuri? ³¹ I irirosū āārā. Suye oteriyē mostaza wāikuri yegārē oterosū āārā. Iri oteri yegā āārīpereri oteri yeri nemorō mērī yegā āārā. ³² Irasū āarikero, otemakū, puru yuku wādi dupuri padi masākoa. Irasirirā mirā irigu dupurigue, yusurogue igūsāya surī suakuma, āriyupu Jesús igū buerārē, igūsā merā āārīrādere.

Jesús masakare keori merā buenadea
(Mt 13.34-35)

³³ Jesús masakare āsū buenayupu. Marīpuya kerere weregu, wāri keori merā masaka pēmasirōgueta buenayupu. ³⁴ Igūsārē buegu, keori merā dita buenayupu. Igū buerā merā dita āārīgū gapu: “Āsū ārīduaro yāa iri”, āri werenayupu igūsārē.

Jesús mirū, makūrīrē toemakū iridea
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Jesús masakare oteri keori merā bueadeana naimejāripoe igū buerārē āsū āriyupu:

—Nāka, ditaru sikoepugue taribujarā!

³⁶ Igū irasū ārimakū pé, masakare seretu, igū sānadea doódirugue murīñajāa, igūrē āi taribujakōāñurā. Gajerā gaji doóriduparu merā wapikwāgāñurā. ³⁷ Igūsā taribujaripoe mirū buro waa, makūrī igūsāya doódirugue pāñajāmiūakōādiyuro. Buro goero waayuro igūsārē.

³⁸ Jesús gapu wejaturoma doaripērōgue peyari gasiro merā ēōtū kārībejakōāyupu. Irasirirā igū buerā igūrē āsū āri yobeñurā:

—ĤGuare buegu, mu īāberi? Marī mirīmūrā yāa, āriñurā. ³⁹ Igūsā irasū ārimakū pégu, Jesús wāgāñugā, mirūrē, makūrīdere toedoreyupu:

—Iropāta, toeaka! āriyupu. Igū irasū ārimakū, mirū, makūrī buro waadea toedijapereakōāyuro.

⁴⁰ Puru Jesús igū buerārē āriyupu:

—ĤNasirirā güiri musā? ĤYure buremurī opaberi dapa musā iropā güirā?

⁴¹ Igūsā gapu buro guka, āsū āri gāme werenīñurā:

—ĤNeémuno masaku āārīrī īī? Mirū, makūrīgueta igūrē tarinugābea, āriñurā.

5

Jesús Gerasamūrē wātēa ñajānerārē béowiudea
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesús igū buerā merā ditarure taribuja, Gerasa* marāya nikūgue ejayupu. ² Jesús doódirugue āārādi majāñugāripoe sugu masaku wātī ñajāsūdi, masāgoberi watopegue āārādi Jesúre bokatīriyupu. ³ Igū masāgoberi watopegue āārīgū āriyupu. Neō sugu igūrē pūguburi merā, kōmedari merādere siapīmasibiriñurā. ⁴ Wāri igūya guburire, mojōrīdere kōmedari merā siapīnadiñurā. Igūsā siapīriku, igūsā siadeadarire tūātawasiri béonokōāyupu. Neō sugu igūrē tarinugāmasibiriñurā. ⁵ Ūmuriku, ñamiriku buurīgue, masāgoberi watopegue gainīgorenayupu. Igū basita ūtāyeri merā igūya dupure pá kāmītūnayupu. ⁶ Jesúre yoaroguetā īāgū, ūmawāgāri, igū iūrō ñadukupuri merā ejamejāyupu. ⁷⁻⁸ Jesús āriyupu:

—Wātī, mu ñajādire wirika!

Irasū ārimakū pégu, buro gainīrī merā āsū āriyupu:

—Jesús, ūmugasigū āārīpererā nemorō turagu magū, ħnasiribu yāri mu yure? Muru ūmugasigū āārīgū péuro murē sērēa. Yure poyarikumakū iribirikōāka!

⁹ Jesús igūrē sērēñayupu:

—ĤNaásū wāikuri mu?

—Wārā āārā gua. Irasirigu Legiōn wāikua yu, āriyupu.

¹⁰ Irasū āriŋ odo, Jesúre buro sērēyupu doja:

—Guare i nikūrē béowibirikōāka! āriyupu. ¹¹ Iro buúru puro wārā yesea āma baarā iriñurā. ¹² Igūsārē iārā, wātēa Jesúre sērēñurā:

—Guare yeseaguere ñajādogu iriuka!

¹³ —Jāu, igūsārēta ñajārā waaka! āriyupu Jesús wātēārē. Igū irasū ārimakū, masakuguere āārānerā wiria, yesea dos mi āārīrārē ñajāñurā. Igūsā ñajāmakū, yesea ūma mirēbuāa, ditarugue meēbia dijāa, mirī boapereakōāñurā.

¹⁴ Irasū waamakū iārā, yeseare korerimasā gukari merā ūmadujāa, igūsāya makā marārē, iri makā turo marādere wererā waañurā. Igūsā weremakū pérā, masaka āārīpererā: “ĤNaásū waáyuri?” āri, iārā ejañurā.

¹⁵ Jesús puro ejarā, wātēa ñajāsūdi āārādire iro doagure iāñurā. Surīro sāñadi, ōārō pēmasirī merā āriyupu. Masaka igūrē iārā, buro güiñurā. ¹⁶ Jesús masakure wātēārē béowiudeare iānerā yeseare waadeadere wereñurā. ¹⁷ Irire pérā, Gerasa marā Jesúre: “Waaka guaya nikūrē!” āriñurā.

¹⁸ Igūsā irasū ārimakū pégu, Jesús doódirugue murīñajāyupu. Igū murīñajāmakū, wātēa ñajāsūdi āārādi Jesúre: “Yude mu merā waaduakoa”, āri sērēadiyupu. ¹⁹ Igū irasū ārimakū pégu, Jesús igūrē āsū āriyupu:

* 5:1 Gerasa, Gadara wāikuri makārī Decápolis wāikuri nikūgue āārīyuro.

—Yu merā waabirikōāka! Muya wiigue goedujāaka! Murē mu Opū ōārō iriadeare, ĩgū bopoñarī merā ĩadeare muya wii marārē weregu waaka! āriyupu.

²⁰ ĩgū irasū ārimakū pégu, Decápolis† wāikurogue waa, iroma makārī marārē āārīpereri Jesús ĩgūrē iriadeare werenugāyupu. Āārīpererā ĩgū wererire pérā, péguakōāñurā.

Jesús Jairo magōrē, gajego nomeō ĩgūya surĩrore moāñagōrē taudea
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

²¹ Jesús Gerasa marāya nikūgue āārādi doódirugue murĩñajāa, gaji koepugue taribujakōāyupu. ĩgū iroque ejamakū ĩā, ditaru turogue wārā masaka ĩgū puro nerēñurā. ²² ĩgū iroque āārīripoe sugu judío masaka nerēñi wii oparā merāmu Jairo wāikugu ejayupu. Jesúre ĩāgū, ĩgūya guburi puro ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūrē buro sērēyupu:

²³ —Yu magō kōmobogue iriamo. Muya mojōrī merā ñapeo, igore taugu aarika! Mu irasirimakū, okagokumu, āriyupu. ²⁴ ĩgū irasū ārimakū pégu, Jesús ĩgū merā waayupu. ĩgū waamakū, wārā masaka ĩgūrē kūñarōgā tuuyañurā. ²⁵ ĩgūsā watopegue sugu nomeō pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojorigora dí wiriri merā pūrīrikugo āāriyupu. ²⁶ Wārā kúririmasā igore kúrikerepuru, neō taribiriyo. Igo niyeru opadideare āārīpereri ĩgūsārē wajaripeokerepuru, sōō gapu buro waayuro. ²⁷⁻²⁸ Igo, Jesús pūrīrikurārē taurire péyupo. Irasirigo masaka watopegue waa: “ĩgūya surĩrore yu moāñamakū, pūrīrī yure tarirokoa”, āri gūñarī merā, Jesús purupu gapu ejanugā, ĩgūya surĩrore moāñayupu. ²⁹ Mata igo dí wiriadea тариакōāyuro. “Yure pūrīrī tarikoa”, āri péñayupu. ³⁰ Igo moāñamakūta, Jesús ĩgū turaro merā sugu pūrīrikugore tauadeare masikōāyupu. Irasirigu masakare gāmenugā ĩā:

—¿Noā yaa surĩrore moāñarī? āriyupu.

³¹ ĩgū irasū ārimakū pérā, ĩgū buerā ĩgūrē ārĩñurā:

—¿Mu ĩāberi? Wārā masaka murē kūñarōgā tuuyama. ¿Nasirigu ĩgūsārē: “¿Noā yure moāñarī?” āri sērēñarī?

³² Jesús gapu masaka āārīpererārē ĩāyupu, ĩgūrē moāñadeore ĩābokabu. ³³ Jesús igo pūrīrikuri tariadeare masimakū ĩā, gūi naradari merā ĩgūya guburi puro ñadukupuri merā ejamejā, āārīpererire diaye ārĩrī merā werepeokōāyupu.

³⁴ Jesús igore āriyupu:

—Mu yure buremurī opāa. Irasirigo mu pūrīrikurire tausūa. Usuyari merā waaka! Mu pūrīrikuadea tariakōāa, āriyupu.

³⁵ Jesús irasū ārĩripoe Jairoya wiigue āārānerā ejañurā:

—Mu magō kōmoakōāmo. Iropāta marĩrē buegure garibonemoka! ārĩñurā.

³⁶ ĩgūsā irasū ārĩkerepuru, Jesús Jairore āsū āriyupu:

—Gūibirikōāka! Buremurī opaka yure!

³⁷ Irasirigu Jesús masakare: “Aaribirikōāka!” āri, Pedro, Santiago, ĩgū pagumu Juārē siiu, Jairoya wiigue ĩgūsā merā waayupu. ³⁸ Iri wiigue ejagu, wārā masaka buro busuro orerārē bokajayupu. ³⁹ Jesús, wiigue ñajāa, ĩgūsārē āsū āriyupu:

—¿Nasirirā musā iropā busuro oreri? Igo majīgō boabemo. Kārīgō yāmo.

⁴⁰ ĩgū irasū ārimakū pérā, ĩgūrē buriñurā. Irasirigu Jesús āārīpererārē wiriadoreyupu. ĩgūsā wiriadero puru, majīgō pagusāmarārē, ĩgū merāmarārē igo peyarogue siiu ñajayupu. ⁴¹ Najāa, igoya mojōrē ñeā, igore: —Talita, cumi, āriyupu. “Talita, cumi”, ārĩrō: “ ‘Majīgō, wāgānugāka!’ ārā”, ārĩduaro yāa.

⁴² ĩgū irasū ārimakūta, majīgō wāgānugā, waamasīyupo. Igo pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojori opago āārīyupo. Masaka, igo masāmakū ĩārā, ĩāgukatariakōāñurā. ⁴³ Jesús gapu ĩgūsārē turaro merā: —Igo masādeare gajerārē werebirikōāka! āriyupu. Irasū ārĩ odo, igo pagusāmarārē: “Igre baari ejoka!” āriyupu.

6

Jesús Nazaretgue goedujāadea
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Puru Jesús iro āārādi ĩgūya nikūgue goedujāayupu. ĩgū buerāde ĩgū merā waañurā. ² Judío masaka siuñajārĩnu āārimakū, Jesús ĩgūsā nerēñi wiigue ñajāa, masakare buenugāyupu. Wārā masaka iro āārĩrā ĩgū buemakū pérā, péguakōāñurā:

—¿Noógue bueyuri ĩi iropā masibu? ¿Noā ĩgūrē iropā masĩrĩrē siyuri, ĩgū turari merā iri ĩmuburire?

³ ĩ taboa merā gajino irigu āārĩmi. María magū, Santiago, José, Simón, Judasā tĩgū āārĩmi. ĩgū pagupūrā nomede ōō mariya makāta āārĩma, ārĩ gāme werenĩñurā ĩgūsā basī. Irasirirā ĩgūrē buremuduabirĩñurā.

⁴ Jesús gapu ĩgūsārē āriyupu:

—Āārīpererogue sugu Marĩpuya kerere weredupuyugure gajerā buremuma. ĩgūya nikū marā, ĩgūya wererā, ĩgūya wii marā gapu ĩgūrē buremubema, āriyupu.

⁵ Irasirigu iro āārīgū, wārī Marĩpu turari merā iri ĩmubiriyupu. Surāyerita pūrīrikurārē ĩgūya mojōrī merā ñapeo tauyupu. ⁶ Iro marā ĩgūrē buremubirimakū ĩāgū, gukatariakōāyupu. Puru iri makā turoma makārī marārē buegu waayupu.

† 5:20 Gerasa, Gadara wāikuri makārī Decápolis wāikuri nikūgue āārīyuro.

*Jesús ĩgũ buerārē buedoregu iriudea
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)*

⁷ Irasirigu Jesús ĩgũ buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarārē siu neō: “Yũ turari merā wātēa masakare ñajānerārē bēowiuurā waaka!” āri, ĩgũsā āārīpererārē pērā dita dukawa iriuyupu. ⁸ ĩgũsārē iriugu, gajino baari, aju, niyeru āiādobiriyupu. ĩgũsā tuari yuku direta āiādobeyupu. ⁹ ĩgũsā sāñarī merā dita waadoreyupu. Gaji ĩgũsā surī sāñaburi āiādobiriyupu. ¹⁰ Asū āriyupu:

—Sugu musārē ōārō bokatīrīñēamākū, ĩgũya wiita dujaka! Iri makārē wiri waarāgue iri wiire wirika!

¹¹ Su makā marā musārē gāamebirimakū ĩārā, musā werenīrīrē pēduabirimakū ĩārā, iri makārē tariwāgā, iri makāma nikūwera musāya guburigue tuadeare mojbēokōāka! ĩgũsā musārē gāamebiri waja irasirika, ĩgũsārē Marīpu wajamoāburire pēmasīburo, āirīrā! Yũ musārē diayeta werea. Marīpu āārīpererā ñērārē wajamoārinu ejamakū, Sodoma, Gomorra marārē wajamoārō nemorō ĩgũsārē wajamoāgukumi, āriyupu.

¹² ĩgũ irasū ārādero puru, waakōāñurā. Waa, masakare: “Musā ñērō irideare bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka!” āriñurā. ¹³ Irasū āārimakū, wārā wātēa masakare ñajānerārē bēowiuñurā. Wārā pūrīrikurārē h̄ye merā wūkā, tauñurā.

*Juan masakare wāiyerimasū boadea
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)*

¹⁴ Āārīperero marā masaka Jesús ĩgũ iriri kerere péseyakōāñurā. Herodes, Galilea nikū marā opude péyupu. Irire pégu, asū āriyupu:

—Juan masakare wāiyerimasū boadigue masādi āārikumi. Irasirigu turari merā wāri iri ĩmurīrē irikumi, āriyupu.

¹⁵ Gajerā gapu āriñurā:

—ĩgũ, Elías iripoegue Marīpuya kerere weredupuyudi āārikumi.

Gajerā āriñurā:

—ĩgũ, sugu iripoeguemu, Marīpuya kerere weredupuyudi irirosū āārīgū āārikumi, āriñurā.

¹⁶ Herodes irire pé, asū āriyupu:

—ĩgũ, Juan āārikumi. Yũ ĩgūrēta ĩgũya dipurure ditiťadōrebu. Daporare dupaturi masākumi doja, āriyupu.

¹⁷⁻¹⁸ Juan boaburi dupuyuro Herodes ĩgũ pagumu Felipe marāpore ēma, ĩgore marāpokudi āārimī. Igo Herodías wālkudeo āārimō. ĩgũ irasirimakū ĩā, Juan Herodere:

—Mu pagumu marāpore marāpokugu, Marīpu dorerire tarinugāgū yāa, ārīdi āārimī. ĩgũ irasū ārīrī waja Herodes ĩgūyarā ūmarē Juārē peresu iridoredi āārimī.

¹⁹⁻²⁰ Herodías gapu Juārē pūrīsīgū ĩādeo āārimō. Irasirigo ĩgūrē wējēduadeo āārādimō. Herodes gapu Juārē: “Ōārīrē irigu, ōāgū āārimī”, āri gūña, buremurī merā ĩgūrē gūidi āārimī. Juan weremakū pégu, buro gūñarikudi āārimī. Irasū gūñarikukeregu, usuyari merā ĩgũ wererire pēdi āārimī. Irasirigo ĩgūrē wējēdobiridi āārimī. Irasirigo Herodías ĩgūrē wējēduakerego, wējēdoremasībiriideo āārimō. ²¹ Puru Herodías ĩgūrē wējēduadeo āārīsīā, ōārō bokadeo āārimō. Herodes ĩgũ deyoadeanu āārimakū, ĩgũya nikū marā oparārē, ĩgūyarā surara oparārē, gajerā Galilea marā oparādere siu, ĩgũsā merā bosebaadi āārimī.

²² ĩgũ siuanerā merā baari taribugue baaripoe Herodías magō ñajāa, ĩgũsā ĩūrō baya ĩmudeo āārimō. Igo baya ĩmumakū ĩārā, Herodes, ĩgũ siuanerāde usuyanērā āārimā. Irasirigu Herodes ĩgore ārīdi āārimī:

—Mu gāamerīnorē sērēka yure! Mu sērērīrē murē sigura, ārīdi āārimī.

²³ Irasirigu iro āārīrā péuro: “Ārīgatoro marīrō mu sērērōsūta murē sigukoa. Yũ opari, yaa nikū āārīrī deko ejatuaropā murē sigukoa”, ārīdi āārimī. ²⁴ ĩgũ irasū ārimakū pégo, igo pago puro waa, sērēñadeo āārimō:

—ĴNeonorē sērēgokuri yũ?

—Juan masakare wāiyerimasūya dipurure sērēka! āri yujudeo āārimō.

²⁵ Igo pago irasū ārimakū pégo, mata opu Herodes purogue waa, ĩgūrē ārīdeo āārimō:

—Daporata Juan masakare wāiyerimasūya dipurure ditiť, soropa wāripa merā sīmākū gāamekoa.

²⁶ Igo irasū ārimakū, opu Herodes buro bujaweredi āārimī. ĩgũ siuanerā péuro: “Mu sērērīrē murē sigura”, ārādi āārīsīā, guyasīrīgū, ĩgore: “Mu sērērīrē sībirikoa”, ārimasibiridi āārimī. ²⁷ Irasirigu mata ĩgūyagu surarare peresu iriri wiigue Juāya dipurure ditiť āiwāgāridoregu iriudi āārimī. ²⁸ Irasirigu surara iroque waa, Juāya dipurure ditiť, soropa merā āiadi āārimī. Āija, Herodías magōrē wiadi āārimī. ĩgũ ĩgore iripare wiamakū, ñeā, igo pagore āia sīdeo āārimō.

²⁹ Juan buerā ĩgūrē waadea kerere pērā, iroque waa, ĩgũya dupure āiwāgā, yāañurā.

*Jesús cinco mil ūmarē baari ejodea
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)*

³⁰ Jesús ĩgūyare buedoregu iriuanerā ĩgũ puro goedujajarā, ĩgũsā iriadeare ĩgũsā masakare bueadeare werepeokōāñurā.

³¹ ĩgũsā goedujajadero puru, wārā masaka ĩgũsā puro gāmeñajārā ejañurā. Irasirirā Jesús buerā baamasibiriniñurā. Irasirigu Jesús ĩgũsārē:

—Nāka, marī dita masaka marīrōgue siuñajārā! āriyupu. ³² Irasirigu Jesús ĩgũ buerā merā doódirugue murīñajāa, ĩgũsā dita masaka marīrōgue waakōāñurā. ³³ ĩgũsā waamakū ĩārā, wārā masaka Jesúre ĩamasiniñurā. Irasirirā āārīpereri makārī marā maague waa, Jesús ejaburogue ūmajasiañurā. ³⁴ Jesús doódirugue sāñadi majānugāja, wārā masakare ĩayupu. ĩgũsārē ĩāgū: “Ĵisā oveja sugu ĩgũsārē koregu

opamerā irirosū āārīma”, āri gūñayupu. Irasirigu ĩgūsārē bopoñarī merā ĩā, wāri buenugāyupu. ³⁵ ĩamika āārīmakū, Jesūs buerā ĩgū puro waa, ĩgūrē ārīñurā:

—Ōō masaka marīrōgue āārā. ĩamikague āārīsīāa. ³⁶ Irasirigu masakare waadoreka! Makārīgue, makārī turo ma wiirigue baari wajarirā waaburo. Marī ōōguere baari opabea, ārīñurā.

³⁷ Jesūs gapu:

—Musā ĩgūsārē baari sika! āriyupu.

Īgū irasū ārīmakū pērā:

—ĴGua ĩgūsā baaburire wajarirā waamakū gāamekuri? ĩgūsā baaburi doscientos nurī moā wataropā wajakurokoa, ārīñurā.

³⁸ Jesūs ĩgūsārē āriyupu:

—ĴDīku pá duparu opari musā? Īārā waaka!

—Jáu, ārī, baarire ĩārā waa:

—Su mojōma pá duparu āārā, waaī pērāta āārīma, ārīñurā.

³⁹ Irasirigu Jesūs ĩgūsārē āriyupu:

—Masakare tā weka boje yebori dita doayodoreka! ⁴⁰ Irasirirā su yebore cien, gajī yebore cincuenta doajañurā. Āārīpererā irasū dita doajañurā. ⁴¹ ĩgūsā eja doaperemakū, Jesūs su mojōma pá duparu, pērā waaire āī, ūmugasigie ĩāmu, Marīpure: “Murē ūsuyari sīa”, āriyupu. Ārī ōdo, iri pá duparure pea, ĩgū buerārē sīyupu, masakare gueredoregu. Waaidere irasūta iriyupu, āārīpererārē gueredoregu. ⁴² Irasirirā āārīpererā ōārō baayapiakōñurā. ⁴³ Puru ĩgūsā baaduādeare Jesūs buerā seasārā, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora utuadoñoñurā. ⁴⁴ Pá duparure baanērā: nome, majirā keoña marīrō ūma direta keomakū, cinco mil gora ārīñurā.

Jesús deko weka waadea

(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Puru Jesūs ĩgū buerārē doódirugue murīñajādore, Betsaida wāikuri makāgue ĩgū dupuyuro taribu-jadoreyupu. ĩgūsā taribujaripoe Jesūs masakare: “Ōārō waaka!” ārī seretuyupu. ⁴⁶ Seretu ōdo, buúrugue Marīpure sērēgū murīayupu. “Naiwāgāriripoe Jesūs suguta buúru wekague āārīyupu. ĩgū buerā gapu ditaru dekogora āārīñurā. ⁴⁷ Mirū ĩgūsārē taribujamasīña marīrō ĩgūsā diaye wējēpumakū ĩāyupu. Jesūs. Puru boyo murīriripoe ditarugue buaja, deko weka ĩgūsā puro aari, ejanugā, ĩgūsārē tariwāgābu irirosū iriyupu. ⁴⁸ ĩgū irasū deko weka ejanugāmakū ĩārā: “Masaku boadi wātī āārīmi”, ārī gūña, buro gukari merā gainīñurā. ⁴⁹ Āārīpererā ĩgūrē ĩārā, buro gukañurā. ĩgūsā gukamakū ĩāgū, mata Jesūs ĩgūsārē āriyupu:

—Ĵñaturaka! Yuta āārā. Gūimerāta!

⁵¹ ĩgū irasū ārādero puru, ĩgūsā sāñadiru doódirugue murīñajāyupu. ĩgū murīñajāmakūta, mirū toeakōayuro. Irasū waamakū ĩārā, ĩāgukatariakōñurā. ⁵² ĩgū pá duparure Marīpu turari merā iri ĩmuadeare pēmasībirīñurā. ĩgūyamarē ōārō pēmasīturabirīñurā.

Jesús Genesaret marārē pūrīrikurārē taudea

(Mt 14.34-36)

⁵³ Jesūs doódirugue murīñajāmakū, ĩgū merā taribuja, Genesaret* wāikuri nikūgue eja, doódirure siatūpau majākōñurā. ⁵⁴ ĩgūsā majāmakū, mata masaka Jesūre ĩāmasīñurā. ⁵⁵ Irasirirā ĩgūsāya nikū āārīpererogugue ūmawāgā, pūrīrikurārē ĩgūsā peyari merāta ĩgū āārīrōgue āījañurā. ⁵⁶ Āārīperero ĩgū waarō ĩgū ejaburi dupuyuro paga makārī marā, mutā makārīgā marā, makārī turo marāde pūrīrikurārē wiiri disipurorogugue āīwiupīñurā. ĩgūsā puro ĩgū ejamakū ĩā, ĩgūrē:

—Muya surīro yuwa direta ĩgūsārē moāñadoreka! ārī sērēñurā. Irasirirā āārīpererā ĩgūya surīrore moāñarā ĩgūsā pūrīrikuadeare tarisūñurā.

7

Masakare ñerā waamakū iririre buedea

(Mt 15.1-20)

¹ Puru fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jerusalégue āārānerā eja, Jesūs puro nerēñurā. ² Irasū nerērā, ĩgūsā: “Baaburi dupuyuro mojōkoeka!” ārideare surāyeri Jesūs buerā mojōkoero marīrō baamakū ĩārā, ĩgūsārē werewuñurā. ³ Fariseo bumarā, āārīpererā judío masaka ĩgūsā ñekūsāmarā iriunaderosū ĩgūsāya mojōrīrē mojōkoepurori baanañurā. ⁴ ĩgūsā baari duarogugue ejanerāde mojōkoepurorisīā, baanañurā. Wāri gajī ĩgūsā ñekūsāmarā iriunadeare irituyañurā. Irasirirā ĩgūsā ñekūsāmarā: “Āsū dita irika!” ārideare irirā, ĩgūsā ĩirīriduparure, ĩgūsā ĩirīburi durīpīriduparure, ĩgūsāya kōmesororire, ĩgūsā doaripērīrē koenañurā. ⁵ Irasirirā fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jesūre āsū ārī sērēñañurā:

—ĴNasirirā mu buerā marī ñekūsāmarā iriunaderosū baaburi dupuyuro mojōkoeberī? ārīñurā.

⁶ Jesūs ĩgūsārē āriyupu:

—Musā masaka ĩāberogugue ñerō iririkurā, irigatorikurā āārā. Iripogugue Marīpuya kerere weredupuyudi Isafas musā dapora irigatorire gojagu, diayeta āsū ārī gojādī āārīmi:

Masaka ĩgūsāya disī merā yure ōārō werenīkererā, ĩgūsāya gūñarīgue yure neō buremubema.

* 6:53 Genesaret wāikuri nikū, Galilea wāikuri ditaru turo āārīyuro.

⁷Irasiriro igūsā yure buremurā nerērī wajaáa. Igūsā bueri, yu doreri meta āārā. Masaka doreri āārā, āri gojadi āārimí.✠

⁸Irasirirā musā nekūsāmarā iriunaderosū irimurā Marīpu dorerire pirikōāa, āriyupu Jesús.

⁹Āsū ārinemoyupu doja:

—Musā nekūsāmarā doredeare irituyarā, Marīpu doreri gapure bóokōāa. ¹⁰Iripoegue Moisés āsū āri gojadi āārimí: “Mupure, mupore buremuka! Sugu igū pagusāmarārē nerō werenígū wējēdoresugukumi”, āri gojadi āārimí. ¹¹Musā gapu masakare āsū āri buea: “Sugu igū pagure, o igū pagore: ‘Yu musārē siboadeare Marīpure sípeokōābu. Irasirigu musārē iritamumasibirikoa’, ārimakū ōāgorāa”, āri buea. ¹²Musā masakare irasū āri buerā, masakare igūsā pagusāmarārē iritamubirimakū yāa. ¹³Irasirirā musā nekūsāmarā pídeare gajerārē irire irituyadorerā, igūsārē Marīpu doreri gapure ubu iāmakū yāa. Gaji wāri irinorē yāa, āriyupu Jesús fariseo bumarārē.

¹⁴Irasū āri odo, Jesús masakare siuu, āsū āriyupu:

—Yu wererire āāripererā ōārō pékūnū, péka! ¹⁵Masakaya disigue nājāri igūsārē nērā waamakū iribea. Igūsāya disi wiriri gapu, igūsārē nērā waamakū yāa. ¹⁶Gāmpūrī oparā, yu wererire pēduripika! āriyupu. ¹⁷Puru Jesús masaka merā āārādi, wiigue nājākōāyupu. Iroque igū buerā igū keori merā wereadeare sērēñānūrā. ¹⁸Igūsā sērēñāmakū pégu, āriyupu:

—¿Musāde pēmasiberi dapa? Āāripereri baari masakaya disigue nājāri, igūsārē nērā waamakū irimasibea. ¿Irire pēmasiberi musā? ¹⁹Igūsā baadea igūsā gūñarígue nājābea. Igūsāya paru gapu nājāa, puru tariwiria, āriyupu. Irire āriḡū: “Āāripereri baari ōāri āārā”, āriḡū iriyupu. ²⁰Gaji ārinemoyupu doja:

—Masaka igūsā gūñaríguere opari gapu, igūsārē nērā waamakū yāa. ²¹Igūsā gūñarígue nērī oparā, āsū āārīma. Nērī gūñarā, gajerā marāposā nomerē gāmebirarā, nome merā nērī iririkurā, masakare wējēbēorā, ²²gajerāyare yajarā, gajigu oparinorē buro uaribejarā, gajerārē nerō irirā, āriḡatorā, nērā, gajino oparārē iāturirā, gajerārē nerō kere wererā, “Gajerā nemorō āārā yu”, āri gūñakererā pēmasirī marīrō irirā āārīma. ²³Iri āāripereri nērī masaka gūñarígue opari igūsārē nērā waamakū yāa, āriyupu Jesús igū buerārē.

Judío masako āārībeo Jesúre buremudea
(Mt 15.21-28)

²⁴Puru Jesús iro āārādi waa, Tiro, Sidón wāikuri makārī turogue ejayupu. Iroque eja, su wiigue nājāyupu masaka igū āārīrōrē masibirikōāburo, āriḡū. Irasirikeregu, masikōāsūyupu. ²⁵Sugo nomeō wātī nājāsūdeo pago igū ejadeare pégo, mata igū puro waa, igūya guburi puro nādukupuri merā ejamejāyupu. ²⁶Igo judío masako āārībeo āārīyupu. Igo deyoadea makā Sirofenicia wāikuri makā āārīyuro. Jesús puro nādukupuri merā ejamejāja, igūrē sērēyupo:

—Wātīrē bóowiuka yu magōrē! āriyupu. ²⁷Jesús igore āriyupu:

—Wii opu pūrā baarire ēma, diayéare ejomakū ōābea.

²⁸Igo igūrē yujyupu:

—Irasūta āārā yu Opu. Irasū āārikerepuru, diayéagueta baari peyaro doka majirā baawasiridijurire baaboema, āriyupu.

²⁹Jesús igore āriyupu:

—Mu ōārō yujua. Irasirigo muya wiigue goedujáaka! Wātī mu magōrē nājādi wirisiami, āriyupu.

³⁰Iḡū irasū āāradero puru, igoya wiigue goedujāa, igo magōrē peyarogue oyagore bokajayupu. Wātī igore nājādi wiriasiyupu. Irasirigo tariyupu.

Jesús sugu werenírī kukugure gāmpipū pēbire taudea

³¹Jesús Tiro wāikuri makā turogue āārādi dupaturi wiri, Sidón wāikuri makārē tariwāgā, Decápolis wāikuri nikūrē tariwere, Galilea wāikuri ditarugue ejayupu doja. ³²Iroque ejamakū tā, iro marā sugu gāmpipū pēbire werenírī kukugure Jesús puro āia:

—Muya mojóri merā napeoka igūrē! āri sērēñūrā. ³³Irasirigu Jesús masaka iābero gapu igūrē āia, mojósurī merā pēbiya gāmpipūrīrē soesóo, síku eoepo, igūya nedirure moñāyupu. ³⁴Puru āmugasigūe iāmu, siuñājānūgāja, āsū āriyupu:

—Efata! āriyupu. “Efata”, āriḡō: “Toyokal” āriḡuaro yāa.

³⁵Iḡū irasū ārimakūta, pēbiya gāmpipūrī toyokōāyuro. Mata igūya nediru turadea niirōāmakū, ōārō werenímasiyupu. ³⁶Jesús gapu igūrē taumakū iānerārē: “Gajerārē werebirikōāka!” āriyupu. Igū: “Werebirigorakōāka!” ārikerepuru, igūsā gapu gajerārē werepeokōāñūrā. ³⁷Buro iāguka, usuyari merā āsū āriñūrā:

—Āāripererire ōārō yāmi. Gāmpipū pēmerārē ōārō pēmakū yāmi. Werenímasimerādere ōārō werenímasimakū yāmi, āriñūrā.

8

Jesús cuatro mil ūmarē baari ejodea
(Mt 15.32-39)

¹Puru dupaturi wārā masaka Jesús purogue nerēanerārē baari peremakū iāḡū, igū buerārē siuu, āriyupu:

²—Ürenugora waáa, iisá masaka yu merá áäriró. Ígüsärë baari pereakôáa. Irasirigu ígüsärë bopoñari merá iáa. ³Suräyeri yoarogue aarinerá áärímá. Ígüsá baamerärëta ígüsáya wiirigue goedujáadoremakú, maa dekota turabiriakôábokuma, áriyupú.

⁴Ígü irasú árimakú pérá, ígü buerá yujuñurá:

—¿Nasirisíá, ôó masaka marirôguere baari boka ejobokuri marí ígüsärë?

⁵Jesús ígüsärë sérëñayupú:

—¿Dííku pá duparu opari musá?

—Su mojóma pere gají mojó peru përebejari duparu opáa, ári yujuñurá.

⁶Irasirigu Jesús masakare yebague doadore, iri pá duparure ái, Marípu: “Muré usuyari sía”, áriyupú. Irasiri odo, pá duparure pea, ígü buerärë síyupú, masakare gueredoregu. ⁷Waaigádere mérágá opañurá. Jesús ígüsägärë ái, Marípu: “Muré usuyari sía”, ári, iridere ígü buerärë masakare gueredoreyupú. ⁸Áärípererá irire baayapiakôañurá. Puru ígüsá baaduáadeare Jesús buerá su mojóma pere gají mojó peru përebejari puuiri seasá utuudobonurá. ⁹Iro baanerá: nome, majirá keoña mariró üma direta keomakú, cuatro mil gora áäríñurá. ¹⁰Puru Jesús ígüsärë seretu, ígü buerá merá doódirugue muríñajáa, Dalmanuta wáikuri maká turogue waayupú.

Fariseo bumará Jesúre Marípu turari merá iri imudoredea
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹Puru fariseo bumará Jesús merá werenírá ejañurá. Irasú ejará: “Marípu turari merá iri imurirë irikal!” áriñurá. “Ígü irire irimasibi, Marípu iriudi meta áärími”, áriduará, irasú áriñurá. ¹²Ígüsá irasiridoremakú pégu, Jesús buro bujawereri merá siuñajänugája, áriyupú:

—Musá daporá mará masaka, ¿nasirimurá Marípu turari merá iri imurirë iáduari? Diayeta musärë werea. Marípu turari merá iri imurirë musá iürö neó iribirikoa, áriyupú.

¹³Ígüsärë irasú ári odo, ígüsá iro nfröta, doódirugue muríñajáa, ditaru sikoepugue taribujakôäyupú ígü buerá merá.

Jesús Fariseo bumará, Herodeya bumará ñerí buerire werede
(Mt 16.5-12)

¹⁴Iroque taribujará, ígüsá baaburire kátikôañurá. Doódirugue suruta pá opañurá. ¹⁵Irasirigu Jesús ígüsärë goepeyari merá wereyupú:

—Fariseo bumará, Herodeyaráya pá wemasári morërírë ôärö pémasíka! áriyupú.

¹⁶Ígü buerá gapú ígü irasú árirírë pémasímerá, ígüsá basi ásu ári gáme wereníñurá:

—Marí pá opabirimakú iägü, irasú árikumi, áriñurá.

¹⁷Jesús, ígüsá irasú árirírë masíköäyupú. Irasirigu ígüsärë áriyupú:

—¿Nasirirá: “Pá opabea”, ári gáme wereníri? ¿Masíberi? ¿Pémasíberi musá dapa? ¹⁸¿Koye opakrerá, iáberi? ¿Gámipürí opakrerá, péberi? ¿Yu irideare güñaberi musá? ¹⁹¿Yu cinco mil masaka ümaré pe mojóma pá duparure yu dukawa sídeare güñaberi? Ígüsá baayapiadero puru, ¿dííku puuiri ígüsá baaduáadeare seasá utuudobori? áriyupú Jesús.

—Pe mojóma pere su gubu peru përebejari puuiri, ári yujuñurá.

²⁰Ígüsá irasú árimakú pégu:

—Puru su mojóma pere gají mojó peru përebejari pá duparure cuatro mil masakare yu sídero puru, ¿dííku puuiri ígüsá baaduáadeare seasá utuudobori?

—Su mojóma pere gají mojó peru përebejari puuiri, ári yujuñurá.

²¹Ígüsá irasú ári yujumakú, ígüsärë:

—¿Musá irire güñakererá, pémasíberi dapa? áriyupú Jesús.

Jesús Betsaidamurë koye iábire taudea

²²Ditarure taribuja, puru Betsaida wáikuri makärë ejañurá. Ígüsá iroque ejamakú iárá, iro mará sugu koye iábire Jesús puro áia:

—Muya mojó merá moañaka, ígürë taridoregu! ári, buro sérëñurá. ²³Ígüsá irasú árimakú pégu, Jesús koye iábiya mojóre ñeá, iri maká turogue ígürë tüáwágá, siku merá ígüya koyere eoepoyupú. Irasiri odo, ígüya mojóri merá ígürë ñapeo:

—¿Muré gajino deyori? ári sérëñayupú Jesús. ²⁴Ígü iápá, iádiyupú. Irasirigu Jesúre:

—Masakare iádaa. Ígüsá yuku irirosú deyorá waanamakú iáa, áriyupú.

²⁵Ígü irasú árimakú, Jesús dupaturi ígüya mojóri merá ígüya koyere ñapeoyupú doja. Iropágueta áärípereri ôärö deyoyuro ígü iámakú. ²⁶Irasirigu Jesús ígürë:

—Muya wiigue diayeta goedujáakôaka! Makáguere waabirikôaka! I muré yu irideare gajerá masakare iro áäríráre werebirikôaka! áriyupú.

Pedro Jesúre: “Mu Cristo áärá”, ári werede
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷Puru Jesús ígü buerá merá Cesarea Filipino wáikuri maká turo áärírá makárigue waañurá. Maa waagú, ígü buerärë ásu ári sérëñayupú:

—Masaka yure, ¿naású ári güñari? áriyupú.

²⁸Ígü buerá ígürë yujuñurá:

—Surāyeri murē: “Juan, masakare wāiyerimasū āārīmi”, ārīma. Gajerā: “Elías āārīmi”, gajerā: “Marīpuya kerere weredupuyurimasā merāmu āārīmi”, ārīma, ārīnūrā.

²⁹—Musākoa yure, ŷnaāsū gūñari? ārī sērēñayupu.

Pedro īgūrē yujuyupu:

—Mu, Marīpu iriudi, Cristo āārā, ārīyupu.

³⁰Īgū irasū ārīmakū, Jesús īgūsārē:

—Yu āārīrikurire gajerārē werebirikōāka! ārīyupu.

Jesús īgū boaburire weredea

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹Puru īgūsārē āsū ārī buenagāyupu:

—Yu āārīpererā tīgū buro ñerō tarigukoa. Judío masaka murā, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā yure gāamemerā yure wējērākuma. Yure wējēkerekupu, űrenu waarō merā masāgukoa doja, ārīyupu Jesús.

³²Īgūsārē pémasīma ōārō wereyupu. Īgū irasū ārīmakū pégu, Pedro gapu Jesúre gajero gapu āñjanugā, īgūrē turaro merā: “Irire ārībirikōāka!” ārīyupu. ³³Jesús gapu gāmegoronugā, īgū buerārē iā, Pedroe ārīyupu:

—Satanás, yu pūrore wirika! Mu, Marīpu yure dorerire kāmuteduagu yāa. Mu gūñarī, Marīpu gūñarī āārībea. Masaka gūñarōsū gūñāa mu, ārīyupu.

³⁴Irasū ārī ōdo, masakare, īgū buerārē siuu, ārīyupu:

—Sugu yure tuyaduagu īgū iriduare piburo. Irasirigu yure tuyari waja curusague pábiatú wējēsūbu iirosū āārīkeregū, neō piriro marīrō yure tuyanīkōāburo. ³⁵Sugu i űmugue īgūya okari direta maīgū, peamegue waagukumi. Gajigu yure būremugū, Marīpu masakare tauri kerere īgū wereri waja gajerā īgūrē wējēkerekupu, īgū gapu tarigukumi. ³⁶Sugu masaku i űmumarē āārīpereri opakeregu, īgū boari puru waaburi gapure gūñabiri waja peamegue waagū, ōārīrē neō wajatabirikumi. ³⁷Irasirigu peameguere wiriduagu, i űmu opari merā neō wajarimasibirikumi. ³⁸Dapora marā ñerā Marīpue gāamemerā āārīma. Noó yure, yu wereníríre masikererā, guyasíriri merā yure: “Masíbea”, ārīmakū, yude guyasíriri merā īgūsārē: “Masíbea”, ārīgukoa. Yu āārīpererā tīgū, Yupu gosewasiriri merā, īgūrē wereboerā ōārā merā i űmugue dupaturi aarigū, yure guyasírinerārē yude guyasírīgukoa, ārī wereyupu Jesús īgūsārē.

9

¹Jesús ārīnemoyupu doja:

—Diayeta musārē werea. Surāyeri musā ōoguerē āārírā, musā boaburo dupuyuro, Marīpu īgū turaro merā īgūyarārē doreri aarimakū iārākoa, ārīyupu.

Jesús īgū deyori gorawayudea

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

²Jesús, su mojōma pere gajī mojō suru pērēbejarinurī puru Pedroe, Santiagore, Juārē űmarī buúrugue īgūsā direta siuu murīayupu. Iroque īgūsā iūrō īgū deyori gorawayuakōāyupu. ³Īgūya suríro goseríne, ōārō boroero waayuro. Neō sugo nomeō surí koego irasū boreri waamakū irimasīgō mámo. ⁴Irasū waaripoeta iripoegue marā Moisés, Elías deyoanugā, Jesús merā weretamunímakū iāñurā. ⁵Irasirirā buro gūñurā.

Pedro naāsū ārīmasībirisā, Jesúre:

—Guare buegu, marī ōō āārīmakū ōatariduāa. Irasirirā űre wiigā irirāra. Mūya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irirāra, ārīyupu. ⁷Īgū irasū ārīripoe su yebo mikāyebo dijari īgūsārē túbiakōāyuro. Iri yebo poekague Marīpu āsū ārī werenímakū péñurā:

—Īi yu magū, yu maīgū āārīmi. Īgūrē ōārō péka!

⁸Irasū ārīmakū, Pedrosā gāmenugā iūrā, Moisére, Elíare iābirinūrā. Jesús direta nímakū iāñurā.

⁹Puru Jesús buúru wekague īgūrē waamakū iādeare: “Gajerārē werebirikōāka!” ārī dijariyupu.

—Yu āārīpererā tīgū boa, masādero purugue irire gajerārē wereka! ārīyupu. ¹⁰Irasirirā īgū doreaderosūta gajerārē werebirikererā, īgūsā basī gāme āsū ārī sērēñañurā:

—“Yu boa, masādero puru”, ārīgū, ŷnasirigu irasū ārāyuri? ārīñurā. ¹¹Irasirirā Jesúre āsū ārī sērēñañurā:

—ŷNasirirā Moisés gojadeare buerimasā: “Cristo, Marīpu iriubu aariburi dupuyuro Elías aaripūror-igukumi”, āriri? ārī sērēñañurā.

¹²Jesús īgūsārē yujuyupu:

—Musā ārīrōsūta Elíata aaripūrorigukumi, āārīpererire āmuyubu. Marīpuya werenírī gojadea pūgue yure āārīpererā tīgūrē waaburire āsū ārī gojasūdero āārībú:

Īgūta buro ñerō tarigukumi. Masaka īgūrē gāamebirikuma, ārī gojasūdero āārībú.☆

¹³Yu gapu musārē: “Elías ejasiami”, ārā. Īgū irasū ejamakū, masaka īgūsā gāamerō iriduare īgūrē ñerō irima. Īgūrē waaburire iripoegue Marīpuya werenírī gojadea pūgue gojaderosūta īgūrē irisīama, ārīyupu Jesús Pedrosārē.

Jesús sugu majīgūrē wātī ñajāsūdire taudea

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴Jesús Pedrosā merā buúrugue āārādi dijajagu, gajerā īgū buerā puro wārā masaka nerēanerārē bokajayupu. Moisés gojadeare buerimasāde āārīñurā. Īgū buerā merā gāme guaseorā iriñurā. ¹⁵Puru Jesúre iārā, āārīpererā iāguka, īgū puro űmawāgā, īgūrē ōādoreñurā.

¹⁶ Jesús ìgũ buerārē:

—¿Neénorē gāme guaseoari, musā ìgūsā merā? āri sērēñayupũ.

¹⁷ Ìgũ sērēñamākũ pégũ, sugũ ìgūsā watope āārīgũ Jesúsē āriyupũ:

—Buegũ, murē yũ magūrē wātĩ ñajāsũdire āiriabu. Wātĩ ìgūrē werenĩbirimakũ irinami. ¹⁸ Noó ìgũ waaró wātĩ ìgūrē yebague ñeā meépiunokóāmi. Ìgũ irasirimākũ ìgũya disigue sũmu wiri, ìgũya guikare kũriđuúta, buanokóāmi. Yũ mu buerārē: “Majīgūrē wātĩrē béowiubosaka!” ārādabu. Neó bokatĩubirama, āriyupũ.

¹⁹ Jesús ìgūsārē āriyupũ:

—Musā yure buremurĩ opabirigorakóāa. ¿Noópā yoaripoe musā merā āārīgukuri? ¿Noópā yoaripoe musā yure buremubirire gũñaturagukuri? Majīgūrē óo gapũ āirika! āriyupũ.

²⁰ Irasirirā majīgūrē Jesús puro āāñurā. Ìgũ puro āijamakũ, wātĩ Jesúsē ìāgũ, majīgūrē narada, yebague tũrũjamejā, sũmutumakũ iriyupũ. ²¹ Irasũ waamakũ ìāgũ, Jesús ìgũ pagure sērēñayupũ:

—¿Diĩpoegue āsũ waanũgārĩ ìgũ? āriyupũ.

Ìgũ pagũ yujyupũ:

—Majīgũgāgueta irasũ āārimĩ. ²² Wātĩ ìgūrē wējēduagu peamegue meémejā, diaguedere meébiamakũ irinami. Irasirigũ mu guare iritamumasīgũ, bopoñari merā ìā, guare iritamuka! āriyupũ Jesúsē.

²³ Jesús āriyupũ ìgūrē:

—Marĩpũ, mu yure buremumakũ ìāgũ, mũa āārĩburire irigũ, āārĩpererire irimasĩmi, āriyupũ.

²⁴ Ìgũ irasũ ārimākũ pégũ, majīgũ pagũ āsũ āri gainĩyupũ:

—Murē buremua. Nemoró buremumakũ irika yure! āriyupũ.

²⁵ Jesús, wárā masaka ìgūsā puro ũma nerēmākũ ìāgũ, wātĩrē wiridoreyupũ:

—Ìĩ majīgūrē werenĩbirimakũ, pébirimakũ iridĩ ìgūrē wirika! Dupaturi ìgūrē ñajābita pama! āriyupũ.

²⁶ Ìgũ irasũ ārimākũ pégũ, wātĩ gainĩ, majīgūrē buro naradari merā yebague tũrũjamejāmakũ, kómoadi irirosũ waamakũ irisā, ìgūrē wiriyupũ. Irasũ waamakũ ìārā, āārĩpererā masaka: “Kómoakóāmi”, āriñurā.

²⁷ Jesús ìgũya mojóre ñeā, ìgūrē tũwāgũnũmakũ, wāgũnũgũyupũ.

²⁸ Puru Jesús, wiigue ñajājamākũ, ìgũ buerā masaka péberogue ìgūrē sērēñañurā:

—¿Nasirirā gua gapũ wātĩrē béowiumasĩbirayuri?

²⁹ Jesús ìgūsārē yujyupũ:

—Ìĩno wātĩrē béowiuduārā, bereri merā Marĩpure buro sērērō gāamea, āriyupũ.

Jesús ìgũ boaburire werenemodea

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Puru Jesús irogue āārādi ìgũ buerā merā waa, Galilea nikũgue tariwerewāgũyupũ. Ìgũ waaróre gajerā masĩmakũ gāamebiridiyupũ. Ìgũ buerārē buegu irasiriyupũ. Āsũ āri bueyupũ ìgūsārē:

—Masaka yure āārĩpererā tĩgūrē ñeā, gajerāguere wējēdorerā wiarākuma. Ìgūsā yure wējēadero purũ, urenu waaró merā masāgukoa doja, āriyupũ. ³² Ìgũ irasũ āririrē ìgūsā gapũ pemasĩbirĩñurā. Pemasĩbirikererā, ìgūrē giĩrĩ: “¿Naásũ ārĩduagu iriari, irasũ ārigũ?” āri sērēñabirĩñurā.

Jesús sugũ gajerā nemoró āārīgũyamarē weredea

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jesús Capernaugue eja, purũ wiigue ñajāja, ìgũ buerārē sērēñayupũ:

—Musā maa aarirā, ¿ĩneénorē gāme werenĩ guaseowāgārĩrā iriari? āriyupũ.

³⁴ Ìgũ irasũ ārimākũ pérā, yujubirĩñurā. Maa aarirā, ìgūsā basi: “¿Noā marĩ watopere āārĩpererā nemoró āārīgukuri?” āri werenĩ guaseowāgārĩrā irĩñurā. Irasirirā Jesúsē yujubirĩñurā. ³⁵ Ìgūsā yujubirimakũ ìāgũ, Jesús eja doja, ìgũ buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarārē siiu, āsũ āriyupũ:

—Sugũ āārĩpererārē doregu āārĩduagu āārĩpererārē moāboegu irirosũ āārĩpererārē iritamuró gāamea, āriyupũ.

³⁶ Irasũ āri, majīgūrē ìgūsā dekogue āinũ, ìgūrē kóā, ìgũya gosowekague āĩpeo, āriyupũ:

³⁷ —Sugũ yaagure ìĩ majīgũ irirosũ āārīgūrē óāró bokatĩrĩñeāgũ yudere bokatĩrĩñeāmi. Yure bokatĩrĩñeāgũ yũ direta bokatĩrĩñeāgũ meta yámi. Yupũ yure iriuidere bokatĩrĩñeāmi, āriyupũ Jesús.

Jesús: “Marĩrē ìaturibi, marĩ merāmũ āārĩmi”, āri weredea

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

³⁸ Puru Juan Jesúsē āriyupũ:

—Guare buegu, sugũ masakũ mu wāi merā wātēārē: “Wirika musā ñajādire!” āri béowiumakũ ìābu. Ìgũ, marĩ merā āārĩbirimakũ ìārā, ìgūrē: “Irire neó irinemobirikóāka!” ārābu, āriyupũ.

³⁹ Jesús gapũ āriyupũ:

—Kāmutabirikóāka ìgūrē! Neó sugũ yũ wāi merā gajino iri ìmugũ, purũ yure ñeró werenĩbirikumi.

⁴⁰ Marĩrē ìaturibi, marĩ merāmũta āārĩmi. ⁴¹ Diayeta musārē werea. Musārē: “Cristoyarā āārĩma”, āri, musārē deko tiārānorē diayeta Marĩpũ ìgūsārē wajatari opamakũ irigukumi.

Gajerārē ñeró irimakũ iribirikóāka! āri weredea

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² “Sugũ yure buremurārē ìĩ majīgũ irirosũ āārĩrārē ñeró irimakũ iriguno, buro wajamoāšũgukumi. Irasiriro, ìgũ gajerārē ñeró irimakũ iriburi dupuyuro masaka ìgūrē wáriye ũtāye merā wũnũgũgue siasiu, wádiyague meéyomakũ óābokoa. ⁴³ Irasirirā musāya mojó merā ñeró irirā, iri mojóre tititā béorosũ ñeró

iririre pirika! Su mojó meräta Marípu purogue waamakū ōatarirokoa. Nērō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Ígūsā pe mojó opakererā, iroque waamakū ñetarirokoa. Iroguere peame neō yaribirikoa. ⁴⁴Beka iroque waarārē baaníkoārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁵Musāya gubu merā ñērō irirā, iri gubure ditiťá béorosū ñērō iririre pirika! Su gubu merāta, Marípu purogue waamakū ōatarirokoa. Nērō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Ígūsā pe gubu opakererā, iroque waamakū ñetarirokoa. Iroguere peame neō yaribirikoa. ⁴⁶Beka iroque waarārē baaníkoārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁷Musāya koyeru merā iā, ñērō irirā, irirure gorewea, béorosū ñērō iririre pirika! Su koyeruta opakererā, Marípu ígūyarārē dorerogue waamakū ōatarirokoa. Nērō iririre pirimerā gapu perebiri peamegue béosūrākuma. Ígūsā pe koyegueta opakererā, iroque waamakū ñetarirokoa. ⁴⁸Beka iroque waarārē baaníkoārākuma. Neō boabirikuma. Peame neō yaribirikoa.

⁴⁹Í ūmuguerē āārípererā Marípure buremurā moā okari irirosū āārírā, peamegue ĩjū pūrísūrōsū ñērō tariri merā ōārō āārírākuma. ⁵⁰Moā okamakū ōāgorāa. Irasirirā gajerā merā ōārō āārírā moā okari irirosū āārā. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasibirikoa. Irasirirā moā okari irirosū āāríka! Gajerā merā ōārō āāríníkoāka! ārī wereyupu Jesús ígūsārē.

10

Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” ārī buedea
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹Jesús Capernaugue āārīdi waa, Judea níkūgue eja, dia Jordán wāikūdiya gaji koepugue ejayupu doja. Iroque wārā masaka ígū puro nerēmākū iāgū, ígū irinarōsūta dupaturi ígūsārē bueyupu. ²Ígū bueripoe fariseo bumarā Jesúre ñērī werenímākū iriduārā, āsū ārī sērēñarā ejañurā:

—Sugu masakū ígū marāpore béomākū, ¿marī doreri āāríkuri? ārīñurā.

³Jesús ígūsārē yujuyupu:

—¿Naásū doreyuri Moisés musārē?

⁴Ígū irasū ārimākū, ígūrē āsū ārīñurā:

—“Sugu masakū ígū marāpore béoduagu: ‘Í waja murē béoa’, ārī gojari pūrē sīrō gāāmea”, ārī gojadi āārímí, ārīñurā.

⁵Ígūsā irasū ārimākū, āsū ārīyupu Jesús:

—Musā ñekūsāmarā Marípu dorerire iriduabirimakū iāgū: “Ígūsā marāposā nomerē béoduārā, béokōāburo”, ārī gojadi āārímí Moisés. “Ígū irasū ārī gojakerepuru, neōgoragueta Marípu í ūmurē irigu, ūmū, nomeō iridi āārímí. ‘Sugu ūmū ígū pagusāmarārē wiri, ígū marāpo merā āārígukumi. ⁸Irasirirā ígūsā pērā āāríkererā, Marípu iūrō su duputa irirosū āārírākuma. Irasirirā pērā āārībema. Su duputa irirosū āāríma. ⁹Marípu ígūsārē su duputa irirosū āārímākū iridero puru, gajigu ígūsārē gāme béomākū iribirikōārō gāāmea, ārīyupu.

¹⁰Jesús irasū ārī ōdo, ígū buerā merā wiigue ñajākōāyupu. Iroque ígū buerā irire sērēñanemoñurā doja.

¹¹Jesús ígūsārē yujuyupu:

—Sugu masakū ígū marāpore béodi gajego merā marāpokugu, igo merā ñērō irigu yámi. ¹²Nomeōde igo marāpure bóego, gajigu merā marāpokugu, ígū merā ñērō irigo yāmo, ārīyupu.

Jesús majirāya āārīburi Marípure sērēbosadea
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³Puru masaka majirārē Jesúre moāñadorerā ígū puro āiñurā. Ígūsā āijamakū iārā, ígū buerā gapu ígūsārē bokatiř: “Ígūrē garibobirikōāka!” ārīñurā. ¹⁴Ígūsā irasū ārimākū pēgu, Jesús ígūsā merā gua, āsū ārīyupu:

—Majirā yu purogue aariburo. Kāmutabirikōāka ígūsārē! Marípu ígūyarārē dorerogue āārímurā iīsā majirā yure usuyari merā bokatiřñeārā irirosū āāríma. ¹⁵Diayeta musārē werea. Iīsā majirā Marípure ígūsā Opure gāāmerā irirosū āārimerāno, ígūyarārē doreroguere waabirikuma, ārīyupu.

¹⁶Irasū ārī ōdo, majirārē āi, kōā, ígūsārē ñapeo, Marípure ígūsāya āārīburi sērēbosayupu.

Sugu maamu wári doebiri opagu Jesús merā werenídea
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷Jesús iroque āārādi waaripoe sugu maamu ūmaja, ígū ñadukupuri merā Jesúya guburi puro ejamejāja, sērēñayupu:

—Ōāgū buegu, yu ūmugasigue perebiri okarire wajataduagu, ¿ñeéonorē irigukuri? ārīyupu.

¹⁸Jesús ígūrē yujuyupu:

—¿Nasirigu yure: “Ōāgū”, āriri? Marípu suguta ōāgū āārími. ¹⁹Mu, ígū doreri pídeare masā: “Masakare wējebirikōāka! Gajigu marāpo merā ñērō iribirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerā irideare ārīgatori merā werebirikōāka! Gajerāyare ārīgatori merā āibirikōāka! Mu pagusāmarārē gopeyari merā buremuka!” ārī wereyupu Jesús ígūrē.

²⁰Maamu Jesúre yujuyupu:

—Buegu, iri doreri āārípererire majígueta tarinugābiribu yu, ārīyupu.

²¹Jesús ígūrē mairi merā iā, āsū ārīyupu:

—Murē su wāi duyáa. Mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē sika! Irasirigu ūmugasiguere wári ōari opagukoa. Irasiri odo, yu merā aarika! āriyupu.

²² Igū irasū ārimakū pégu, Igū wári oparire maísā, buro bujawereri merā waakōāyupu.

²³ Igū bujawereri merā waamakū iāgū, Jesús igū buerārē iā, āriyupu:

—Wári doebiri oparārē Marīpu Igūyarārē doreroguerē igūsā waaduamakū diasagorāa, āriyupu.

²⁴ Igū irasū ārimakū, igūsā gapu pégu, pémāsibiriñurā. Jesús dupaturi werenemoyupu doja igūsārē:

—Yu buerā, musārē werea. Masaka: “Wári opari merā ōārō waarokoa yure”, āri gūñarārē Marīpu Igūyarārē doreroguerē igūsā waamakū diasagorāa. ²⁵ Camellu awiru gobegague ñajātariweremasibirikumi. I nemorō, wári doebiri opagure Marīpu Igūyarārē doreroguerē waamakū diasāa, āriyupu.

²⁶ Igū irasū ārimakū pérā, nemorō pégu, igūsā basi gāme sērēñanurā:

—Iro merē, ¿noā gapu Marīpu tausūmurā igū purogue waamurā āaribokuri? āriñurā.

²⁷ Jesús igūsārē iā, āriyupu:

—Masaka igūsā basi igūsā iriri merā Marīpu purogue waamasibema. Marīpu dita igūsārē igū puro āarimurā waamakū irimasimi. Igū dita āaripereri irimasimi, āriyupu.

²⁸ Igū irasū ārimakū pégu, Pedro igūrē āriyupu:

—Gua opu, gua murē tuyarā, āaripereri gua opadeare pípeokōābū, āriyupu.

²⁹ Jesús yuyuyupu:

—Diayeta musārē werea. Yu merā Marīpuya kerere wererā waarā, igūsāya wiirire, igūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē, igūsāya pooerire pípeorā, wári ōari wajatarākuma. ³⁰ Igūsā iro dupuyuro opaderosū i ūmuguere cien nemorō igūsāya wiiri, igūsā pagupūrā, pagosā nome, pūrā, igūsāya pooeri oparākuma. Igūsā, yaarā āarimakū iārā, gajerā igūsārē ñerō tarimakū irikerepuru, wári ōari wajatarākuma. I ūmu peremakū, ūmugasiguerē perebiri okari oparākuma. ³¹ Wārā daporare wári oparā, puruguere neō gajino opamerā dujarākuma. Opamerā gapu, puruguere wári oparā dujarākuma, āriyupu Jesús.

Dupaturi Jesús igū boaburire werea

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Puru Jesús Jerusalégue waarī maague igū buerā dupuyuro majāyupu. Igū dupuyumakū iārā, iāgukakōñurā. “¿Marirē iroque naasū waarokuri?” āri gūña, giūiri merā igū puru tuyañurā. Irasirigu Jesús igū buerā pe mojomā pere su gubu peru pērēbejarārē siu, igūrē waaburire werenugāyupu doja:

³³ —Ōārō péka! Marī Jerusalégue waarā yāa. Iroque yu āaripererā tīgū, paía oparāguere, Moisés gojadeare buerimasāguere wiasūgukoa. Igūsā yure: “Boaburo”, ārirākuma. Irasirirā judío masaka āarimerāguere wiarākuma. ³⁴ Igūsā yure burida, siku eotúbira, buro tārārākuma. Irasiri odo, yure wējērākuma. Igūsā yure wējēadero puru, ūrenu waarō merā masāgukoa, āriyupu Jesús.

Santiago, Juan merā Jesúre sērēdea

(Mt 20.20-28)

³⁵ Puru Zebedeo pūrā Santiago, Juan Jesús puro waa ejanugā, igūrē āsū āri sērēñurā:

—Guare buegu, gua sērērōsūta guare irika! āriñurā.

³⁶ Jesús igūsārē sērēñayupu:

—¿Neónorē yu irimakū gāamerī musā?

³⁷ Igūrē yujañurā:

—Mu opu ñajāgū, guadere mu merā doremurā sóoka! Sugñe mu diaye gapu, gajigñe kúgapu doadoreka! āriñurā.

³⁸ Jesús igūsārē āriyupu:

—Musā yure sērērērē pémāsibea. Yu buro ñerō tarigukoa. ¿Yu ñerō tarirosū musāde ñerō tarirā, bokatiūrākuri? ¿Yure igūsā wējērōsū musādere igūsā wējēmakū, bokatiūrākuri? āriyupu.

³⁹ —Bokatīūkōārākua, āri yujañurā.

Jesús igūsārē āriyupu:

—Yu irirosū musāde ñerō tari, boarākua. ⁴⁰ Yu gapu musārē yu diaye, kúgapu doamurārē beyemasibea. Yupu āmuyadi āarimī irire. Irasirirā igū beyenerā dita yu diaye, kúgapu doarākuma, āriyupu.

⁴¹ Gajerā Jesús buerā pe mojomārā gapu Santiago, Juan igūsā Jesúre sērērērē pérā, igūsā merā guañurā. ⁴² Igūsā guamakū iāgū, Jesús igūsārē igū puro siu neō, āriyupu:

—I nikū marā oparā Marīpure buremumerā igūsāyarārē turaro merā dorema, igūsā dorerire iridorerā. Irire masā musā. ⁴³ Musā tamerā igūsā irirosū iribirikoa. Musā watopeguerē opu āariduagu, musārē moāboegu irirosū āarirō gāamea. ⁴⁴ Sugu musā watopegue āarigū gajerā nemorō āariduagu, āaripererārē moāboegu irirosū āariburo. ⁴⁵ Yude irasūta āārā. Yu āaripererā tīgū masaka yure iritamuburo, āarigū meta aaribū. Yu gapu igūsārē iritamugū aaribū. Irasirigu wārā masakare yu boari merā igūsā ñerō iridea wajare wajaribosagu aarigū iribu, āriyupu Jesús.

Jesús Bartimeo wāikugure koye iābire taudea

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Puru Jesús igū buerā merā Jericógue ejayupu. Iri makārē tariwāgāmakū, wārā masaka igūsā merā waañurā. Igūsā waarī maa turo sugu koye iābi doayupu. Igū Bartimeo wāikugu, Timeo magū āarīyupu. Ūmuriku iri maa turo masakare niyeru sērē doanīnayupu. ⁴⁷ Masaka: “Jesús Nazaretmu aarimī”, ārimakū pégu, āsū āri gainīnugāyupu:

—Jesús, David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā iāka! āriyupū.

⁴⁸Īgū irasū āri gainīmakū pērā, wārā masaka: “Toeaka!” ārādiñurā. Īgūsā irasū ārikerepūru, Īgū gapū Īgū gainiadero nemorō:

—David parāmi āārīturiagu, yure bopoñarī merā iāka! āri gainiyupū.

⁴⁹Īgū irasū ārimakū pé, Jesús dujanugāja, masakare:

—Siurika Īgūrē! āriyupū.

Īgū irasū ārimakū pērā, gajerā Īgūrē siu: “Usuyaka! Wāgānugāka! Murē siiumi”, āriñurā.

⁵⁰Īgūsā irasū ārimakū pé, Īgūya suriō wekamañerē tūweapí, pari wāgānugā, Jesús puro ejanugājayupū.

⁵¹Jesús Īgūrē sērēñayupū:

—¿Neénorē yu murē irimakū gāāmerí? āriyupū.

Bartimeo uyjuyupū:

—Buegu, yure koye iāmakū irika! āriyupū.

⁵²Jesús Īgūrē āriyupū:

—Mu yure buremurí opāa. Irasirigu tausūa, āriyupū.

Īgū irasū ārimakūta, koye iābiradi ōārō iāmasiākōāyupū. Puru maague Jesúre tuyawāgāyupū.

11

Jesús Jerusalégue ejadea

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹Puru Jesús Īgū buerā merā Jerusalégue ejaburo dupuyuro, Betfagé, Betania wāikuri makārī puro ejapuroriyupū. Iri makārī Olivos wāikuri buuru āaridujimejārō āariyuro. Irogue ejaqu, Jesús pērā Īgū buerārē āsū āri iriuyupū:

²—Si makā marī bokatiūrō āārírí makāgue waaka! Irogue ejarā, sugū burrore Īgūsā sianúadire neō suñarō peyasūña marīgūrē bokajarākoa. Īgūrē kura, āirika! ³Sugū musārē: “¿Nasirimurā yári?” ārimakū: “Marī Opū gāāmeami. Dapora wiagukumi doja”, ārika! āri iriuyupū.

⁴Īgū irasū ārimakū, pērā waa, maa turo āārírí wii dispuro burrore Īgūsā sianúadire bokaja, Īgūrē kurañurā. ⁵Īgūsā irasirimakū iārā, iro āārírā sērēñañurā:

—¿Nasirirā yári? ¿Nasirimurā burrore kurari? āriñurā.

⁶Īgūsā irasū ārimakū pērā, Jesús ārāderosūta wereñurā. Īgūsā irasū āri weremakū pērā: “Āiaka!” āri uyjñurā. ⁷Puru burrore Jesús purogue āiññurā. Āija, Īgūsāya wekama suríre tūwea, burro weka peoñurā. Jesús Īgū wekague maríbeja waayupū. ⁸Masaka wārā Īgūsāya wekama suríre tūwea āi, Īgū waaburi maaré sēōpídupuyunūrā Īgūrē buremurā. Gajerā yuku dūpuri pūrikurire diti, maaré pídupuyunūrā, Īgū waarí maa ōārī maa āārīburo, āirirā.

⁹Irasirirā Īgū dupuyuro waarā, Īgū puru tuyarāde āsū āri gainiñurā:

Marī Opūre usuyari sirā! Īi Marīpu marirē taugu iriudi ōārō aariburo.

¹⁰Marī Opū ñajāburi ōārō aariburo. Marī ñekū David opū āārīderosūta ōārō āārīburo.

Marīpure: “Ōātaria mu āārīpererā Opū ūmugasigue āārīgū”, āri, usuyari sirā! āriñurā. ☆

¹¹Irasirigu Jesús Jerusalégue eja, Marīpuya wiigue ñajāa, āārīpereri iri wiimague āāríríre iāpeokōāyupū. Īā ōdo, Betaniague Īgū buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā merā waayupū. Īgūsā irogue waaripoere ñamikague āārīsiayuro.

Jesús higueraqu duka marídire ñaimakū iridea

(Mt 21.18-19)

¹²Gajinu gapū Betaniague āārānerā Jerusalégue goedujāañurā doja. Jesús irogue goedujāagu, haboakōāyupū. ¹³Yorogue merā higuera wāikudire ōārō pūrikudire iā: “Dukakukoa”, ārīgū iāgū waadiyupū. Irigu gapū duka mariyuro. Dukakuripoē āārībiriyo. Irasirigu pūrī direta bokajayupū. ¹⁴Irigu duka marīmakū iāgū, Jesús āsū āriyupū:

—Igu dukare masaka neō dupaturi baabirikuma. Neō dukakubirikoa, āriyupū.

Īgū irasū ārimakū, Īgū buerā péñurā.

Jesús Marīpuya wiigue duarārē béowiudea

(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Puru Jerusalégue eja, Jesús Marīpuya wiigue ñajāyupū. Irogue doebiri duarārē, wajarirādere béowiuyupū. Niyeru gorawayurimasāya niyeru sñarī kūmarirē yomeēwiunokōāyupū. Bujare dua doanírāya doaripērídere irasūta iriyupū. ¹⁶“Neō duari āi ñajābirikōāka, Marīpuya wiiguere!” āriyupū Jesús masakare.

¹⁷Āsū āri bueyupū Īgūsārē:

—Marīpu Īgūya werenírí gojadea pūgue āsū ārīdi āārímí: “Yaa wii, yure buremurā yure sērērī wii wāikurokoa. Irasirirā āārīpereri níkū marā i wiigue yure sērērā aarirākuma”, ārīdi āārímí. Musā gapū, Īgū irasū ārikerepūru, yajarimasāya wii irirosū ārimakū yāa, āriyupū Jesús.

¹⁸Īgū irasū ārimakū, āārīpererā masaka pégukakōañurā. Irasirirā pafa oparā, Moisés gojadeare buerimasāde Īgūrē gūñurā. “¿Nasiri iirē wējērākuri?” āri gūñamañurā. ¹⁹Puru naimejāripoe Jesús Īgū buerā merā iri makārē wiriwāgākōāyupū doja.

Jesús buerā higueraḡu boanugādire iādea
(Mt 21.20-22)

²⁰Gajinu boyoripoe maague waarā, higueraḡu nugūrīgue merāta nāinugādire iāñiurā. ²¹Pedro irigure Jesús ārādeare gūna, īgūrē āriyupu:

—Bueḡ, iāka! Iḡu higueraḡu mu boadoredi boakōāsiayo, āriyupu.

²²Jesús yujyupu:

—Marīpure buremuka! ²³Diayeta musārē werea. Sugu Marīpure buremugū, īgūrē: “I buūrure dia wādiyague bēokal” ārimakū, īḡū ārāderosūta waarokoa. Musā: “Marīpu āsū irimasibirikumi”, āri gūñarō marirō: “īgūrē yu sērēderosūta waarokoa”, āri buremumakū, Marīpu diayeta irasirigukumi. ²⁴Irasirigu musārē irire weregura doja. Marīpure sērērā: “Yu sērērōsūta waarokoa yure”, āri buremumakū, musā sērērōsūta irigukumi. ²⁵Irasirirā Marīpure musā sērēburo dupuyuro gajerā musārē ñerō iridea waja īḡūsā merā guarire pirika! īḡūsā ñerō irideare kātika! Irasirimakū īāḡū, Musāpu ūmugasigū āārīgū musā ñerō irideare kātigukumi. ²⁶Gajerā musārē ñerō irideare musā kātibirikumakū īāḡū, īḡūde musā ñerō irideare kātibirikumi, āriyupu Jesús.

Judío masaka oparā Jesúre: “¿Noā murē doreri?” āri sērēñadea
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷īḡū irasū ārādero puru, dupaturi Jerusalégue waañiurā doja. Irogue eja, Jesús Marīpuya wiigū weanamakū iārā, paia oparā, Moisés gojadeare buerimasāde, judío masaka murā merā īḡū purogue waa ejanugā, ²⁸īḡūrē sērēñāñiurā:

—¿Noā murē doreri mu irasirimakū? ¿Noā murē: “Āsū irika!” āriñi? āriñiurā.

²⁹Jesús īḡūsārē yujyupu:

—Yude musārē sērēñagura. Musā yujumakū, yude musārē yujugura. ³⁰¿Noā Juārē masakare deko merā wāyēdoreḡu iriuyuri, Marīpu, o masaka? Yujuka! āriyupu Jesús.

³¹īḡū irasū ārimakū pērā, īḡūsā basi āsū āri gāme wereniñiurā:

—“Marīpu Juārē doredi āārimī”, marī ārimakū, Jesús marirē: “¿Nasirirā īḡū wereideare buremubiriri musā?” āribokumi. ³²Āārīpererā masaka: “Diayeta Juan Marīpuya kerere weredupuyudi āārimī”, āri gūñama. Marī: “Masaka Juārē wāyēdorenerā āārimā”, ārimakū, masaka marī merā guabokuma, āriñiurā. Masakare gūisiā, irire irasū āriñiurā. ³³Irasirirā: “Masibirikoa”, āri yujñiurā Jesúre.

Irasirigu Jesús īḡūsārē āriyupu:

—Musā yure: “¿Noā murē irire doreri?” āri sērēñadeare yude musārē yujubea, āriyupu.

12

Jesús ñerā moārā keori merā buedea
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹Puru Jesús paia oparārē, Moisés gojadeare buerimasārē, judío masaka oparārē keori merā āsū āri wereyupu:

—Sugu masakū īḡūya poeḡue iguidarire otekumi. Ote odo, iri poe turo ūtāyeri merā sārīsākumi. Ūtāyegue igui kurabipiri gobere irikumi. Wii ūmarī wiigārē irikumi, iri poeere korerā ōārō iā koreburo, āriḡū. Irasirirā odo, gajerārē iri poeere wayu: “Yaa oteri dukare yure deko merā sirākoa, yu musārē iri poeere wayuri waja”, ārikumi. Irasū āri odo, gajerogue waakōākumi. ²Puru igui ñiripoe ejamakū, īḡūrē moāboegure īḡūya poeere moārā purogue iriukumi, īḡūya poeema oteri dukare deko merā sērēdoreḡu. ³Iri poeere moārā gapu īḡū irogue ejamakū iārā, īḡūrē ñeā, pākuma. Neō gajino sirō marirō īḡūrē iridujukuma. ⁴Puru iri poeere opu gajigu īḡūrē moāboegure iriukumi doja. īḡūrē dipurure pá, kāmītūkuma. īḡūrē burida, iridujukuma. ⁵Iri poeere opu gajigure iriukumi doja. īḡūrē wējekōākuma. Puru wārā iriukumi doja. Surāyerire pá, gajerārē wējekōākuma.

⁶Irasirigu iri poeere opu magū, īḡū buro maīḡū dita duyakumi. “Yu magūrē buremurākuma”, āri gūñarī merā īḡūrē iritūnuadikumi. ⁷Iri poeere moārā gapu īḡū magū ejamakū iārā, īḡūsā basi āsū āri gāme werenikuma: “Ītita puruḡuere i poeere opabu āārimī. īḡūrē wējekōārā! Irasirirā marī basi i poeere oparākoa”, ārikuma. ⁸Irasirirā īḡūrē ñeā, wējē, poe turoḡue īḡūya dupure āiwāḡā bēokōākuma, āriyupu Jesús.

⁹Irasū āri odo, īḡūsārē sērēñayupu:

—Iro merē poeere opu, ¿nasirigukuri īḡūya poeere moārārē? Āsū irigukumi. Irogue waa, īḡūsārē wējē, īḡūya poeere gajerā gapure siḡukumi.

¹⁰¿Musā Marīpuya werenirī gojadea pūrē ire buebiriri? Āsū āri gojasūdero āārībú:

Suye ūtāye wii irimasā īḡūsā bēoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi.

¹¹Marīpu irasiridi āārimī. Marī īḡū irasirideare iārā: “Ōātaria”, āri gūñāa, āri gojasūdero āārībú, āri wereyupu Jesús īḡūsārē.✠

¹²Judío masaka oparā īḡū i keori merā irasū āri weremakū pērā: “Marirē: ‘īḡūsā irosos ñerā āārā’, āriḡū irikumi”, āri pémasi, īḡūrē ñeā, peresu iriduadiñiurā. Irasiriduakererā: “Masaka īḡūrē marī irasirimakū iārā, marī merā guabokuma”, āri gūñāñiurā. Irasirirā īḡūsārē gūi, Jesúre pirikōā, gajerogue waakōāñiurā.

Romano marā opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sērēñadea
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³Puru Jesúre weresāduarā, surāyeri fariseo bumarārē, Herodeya bumarādere Jesús purogue ĩgūrē wári sērēña, diaye yujubirimakū iridorerā iriñunūrā. ¹⁴Īgūsā iriuanerā Jesús purogue ejarā, āsū āriñunūrā:

—Buegu, mu iririkurire masía. Mu ārigatoro marirō werenía. Maripuyare diayeta buea. “¿Naásū gūñarī masaka yure?” āri gūñarō marirō diayeta ĩgūsārē werea. Oparārē, ubu āarirādere āaripererārē surosūta ĩāa. Irasirigū guare wereka! Romano marā opu marirē niyeru wajasearire marī wajarimakū, ĩōāgorarī, o ōāberi? ¿Wajariro gāāmerī, o wajaribirikōārō gāāmerī? āriñunūrā.

¹⁵Jesús gapu ĩgūsā irigatorī merā ĩgūrē ñerō iriduarire masisía, āsū āriyupu:

—¿Nasirirā yu ñerō yujumakū iriduari musā? Niyeru tire yure āirika! Iri tire ĩamurā! āriyupu.

¹⁶Īgū irasū ārimakū pérā, suti āāñunūrā. Jesús ĩgūsārē sērēñayupu:

—I tiguere, ĩnoāya diapu keorī, noāya wāi tuuyari? āriyupu.

—Romano marā opu diapu keorī, ĩgū wāita tuuyāa, āri yujuñunūrā.

¹⁷Irasirigū Jesús ĩgūsārē āriyupu:

—Iro merē romano marā opu āaririrē ĩgūrē sika! Maripuya gapure Maripure sika! āriyupu.

Īgū irasū ārimakū péguakakōāñunūrā.

Saduceo bumarā, Maripu boanerārē masūrirē Jesúre sērēñadea
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸Puru surāyeri saduceo bumarā Jesús purogue ejañunūrā. Īgūsā: “Masaka boanerāgue masābirikuma”, āri būremurā āarīñunūrā. Irasirirā Jesúre āsū āriñunūrā:

¹⁹—Buegu, Moisés marirē āsū āri gojapídī āarimī: “Sugu marāpokudi pūrā marikeregu ĩgore boaweomakū, ĩgū pagumu ĩgore dúunorēgukumi. Irasirirā, ĩgū igo merā pūrākūrā ĩgū tígū dagu pūrā irirosūta āarirākuma”, āridī āarimī. ²⁰Iripoeguere sugu pūrā su mojóma pere gajī mojó peru pērēbejarā āarīñunānerā āarimā. Īgūsā tígū gapu marāpoku, pūrā marīgūta boakōāyupu. ²¹Irasirigū ĩgū dagu dokamuta ĩgū marāpo āarideore dúunorēyupu. Īgūde, ĩgū tígū dagu irirosūta pūrā marīgūta boakōāyupu. Īgūsā pérā dokamude pūrā marīgūta boakōāyupu. ²²Irasū dita pūrā marirāta boapereakōāñunūrā. Īgūsā puru ĩgūsā marāpode boakōāyupo pama. ²³Īgūsā su mojóma pere gajī mojó peru pērēbejarā ūma ĩgore marāpokudiñunūrā. Irasirirā boanerā masāmakū, ĩñino marāpogora āarīgokuri? āriñunūrā.

²⁴Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Musā diaye gūñabea. Maripuya werenirī gojadeare, ĩgū turaridere musā neō masibea. ²⁵Boanerā ĩgūsā masādero puru, ĩgūsā ūmugasigūe Maripure wereboerā irirosū āarirākuma. Iroguere marāpokubirikuma. Īgūsā pūrā nomedere nomesubirikuma. ²⁶¿Moisés gojadea pūguere boanerā ĩgūsā masāburire buebirirī? Iripoeguere yukugāgue ūjūrōgue Maripu Moisére āsū āridī āarimī: “Yu Abraham, Isaac, Jacob Oputa āārā”, āridī āarimī. ²⁷Irasirirā ĩgūsā boanerā āarikererā, Maripu merā okarā āarima. Irasirigū Maripu boanerā dupaturi masābirimurā Opu āarībemi. Okarā, boanerāgue dupaturi masāmurā Opu āarimi. Irasirirā musā: “Boanerā masābirikuma”, āri gūñarā, diaye gūñabea, āriyupu Jesús.

“¿Díí gapu Maripu doreri gajī doreri nemorō āarirī?” āri sērēñadea
(Mt 22.34-40)

²⁸Īgūsā Jesús merā werenirīpoe sugu Moisés gojadeare buerimasū ĩgūsā puro ejayupu. Jesús ĩgū ōārō yujurire pé, āsū āri sērēñayupu ĩgūrē:

—¿Díí gapu Maripu doreri gajī doreri nemorō āarirī?

²⁹Jesús ĩgūrē yujuyupu:

—Gajī doreri nemorō āarirī i āārā: “Israel bumarā ōārō péka! Maripu suguta musā Opu āarimi. ³⁰Irasirirā musāya yujupūrārī merā, musā āaririkuri merā, āaripereri musā gūñarī merā, musā turari merā Maripure musā Opure maika!” ³¹I doreri puruma āsū ārā: “Mu basi maĩrōsūta mu puro āarirārē maika!” I pe dorerita gajī āaripereri doreri nemorō āārā, āriyupu Jesús.

³²Īgū irasū ārimakū, Moisés gojadeare buerimasū āsū āri yujuyupu:

—Buegu, irasūta āārā. Mu āarirī diayeta āārā. Maripu suguta āarimi. Gajigu ĩgū irirosū āarīgū mami. ³³Marirē marīya yujupūrārī merā, marī gūñarī merā, āaripereri marī turari merā Maripure maĩrō gāamea. Marī basi maĩrōsūta gajerārē maĩrō gāamea. Maripure būremurā ĩgū ĩūrō waimurā wējē soepeomakū ōāgorāa. I nemorō Maripure, masakadere marī maĩmakū ōātaria, āriyupu.

³⁴Īgū pémasirī merā ōārō yujumakū ĩā, Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Mérō duyāa, Maripu mu Opu āaririrē mu pémasiburo, āriyupu.

Jesús irire irasū ārādero puru, neō sugu ĩgūrē sērēñanemobiriñunūrā.

“¿Noā parāmi āarīturiagu āarirī Cristo?” āri sērēñadea
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Jesús Maripuya wiigue buegu, āsū āri sērēñayupu:

—¿Nasirirā Moisés gojadeare buerimasā: “Cristo, David parāmi āarīturiagu āarimi”, ārirī? ³⁶David, Cristo ñekū āarikeregu, Ōāgū deyomarīgū ĩgūrē weredorederosūta āsū āri gojadi āarimī:

Marĩpu yu Opure ášũ árimĩ: “Óõ, yu diaye gapu doaka, yu merã dorebu! Irasiriripoe murẽ iaturirãrẽ mu dorerire tarinugãnemobirimakũ irigura”, árimĩ, ári gojadi áarĩmĩ David.³⁷

³⁷ David, Cristo ñekũ áarikeregu, igũrẽ: “Yu Opũ áarĩmĩ”, áridi áarĩmĩ. ¿Nasirigu, Cristo, David parãmi áarĩturiagu áarikerepuru, David igũrẽ irasũ áriyuri? áriyupu Jesũs.

Wárã masaka iri wiigũe áarĩrã igũ wererire usuyari merã péñurã.

Jesũs Moisés gojadeare buerimasãyamarẽ weredea

(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Jesũs ášũ ári buenemoyupu:

—Moisés gojadeare buerimasã ñerõ iririre óãrõ pémasĩka! Oparã irirosũ surĩ yoiri sãña, masaka iũrõgue waagorenama. Makã dekoguere masakare óãrõ buremurĩ merã igũsãrẽ bokatĩrĩ óãdoremakũ gããmema.

³⁹ Marĩ nerẽrĩ wiirigũe ñajãrã, óãrĩ doaripẽrigũe dita doaduama. Bosenurĩ áarĩmakũdere oparã doarigũe dita doaduama. ⁴⁰ Wapiweyarã nome wajamomakũ iã, igũsãya wiirire ãmanokõãma. Igũsãrẽ bopoñarĩ merã iãbirikererã, yoiripoe Marĩpure sãrẽ imugatomã, masaka igũsãrẽ: “Marĩpure óãrõ buremuma”, áriburo, árirã. Igũsã irasiriri waja, Marĩpu igũsãrẽ gajerãrẽ wajamoãrõ nemorõ wajamoãgukumi, áriyupu Jesũs.

Wapiweyo bopogo Marĩpũya wiigũe igo niyeru tiri sãdea

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Pũrũ Jesũs Marĩpũya wiima igũsã ámburĩ niyeru neeõrĩ kũma puro masaka igũsã niyeru sãmakũ iã doanĩyupu. Wári doebiri oparã iri kũmagũe wáro niyeru sãñurã. ⁴² Sũgo wapiweyo iri kũma puro ejanugã, pe tigã mërõgã wajakuri tirigãrẽ sãyupo. ⁴³ Iri tirire igo sãmakũ iãgũ, Jesũs igũ buerãrẽ siuu, áriyupu:

—Diayeta musãrẽ werea. Igo wapiweyo bopogo niyeru sigõ, Marĩpu iũrõ gajerã áarĩpererã siadero nemorõ siãmo. ⁴⁴ Gajerã wári doebiri oparã wáro sikerepuru, igũsãya wáro duyãa. Igo gapu bopogo áarikerego, igo baari wajariboadeare áarĩpererĩ sĩpeokõãmo Marĩpure buremugõ, áriyupu Jesũs.

13

Jesũs: “Marĩpũya wii béosũrokoa”, ári weredea

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesũs Marĩpũya wiigũe áarãdi wiriaripoe sũgu igũ buegu ášũ áriyupu:

—Guare buegu, iãka i wiire pagari útãyeri merã iridea wii miẽrẽ, áriyupu.

² Jesũs igũrẽ yũyũyupu:

—Musã i wiire wári wiire daporare iãdãa. Pũrugũe neõ suye útãye gajiyẽ wekamũriadeade dujabirikoa. Áarĩpererĩ mutãdijapereakõãrokoa, áriyupu Jesũs.

Jesũs: “I ãmũ pereburi dupuyuro ášũ waarokoa”, ári weredea

(Mt 24.3-38; Lc 21.7-36)

³ Pũrũ Jesũs igũ buerã merã Olivos wãikuri buũru Marĩpũya wii bokatiũrõ áarĩrĩ buũrugũe waayupu. Jesũs irogũe eja doamakũ, Pedro, Santiago, Juan, Andrés igũrẽ igũsã seyaro sãrẽñañurã:

—Guare wereka! ¿Naásũ áarĩmakũ, mu áraderosũ waarokuri? ¿Ñeéno iri imugukuri, iri áarĩpererĩ irasũ waaburi dupuyuro? áriñurã.

⁵ Jesũs igũsãrẽ yũyũyupu:

—Óãrõ pémasĩka! Gajerã musãrẽ árigatorire pébirikõãka! ⁶ Wárã árigatorimasã aarirákuma. “Yu Marĩpu iriudi Cristo áarã”, árirákuma. Igũsã irasũ árigatomakũ pérã, wárã masaka igũsãrẽ buremurákuma.

⁷ Masaka musã puro gãmewẽjẽrĩ pérã, yoarogue marã gãmewẽjẽrĩ kerere pérã, gukabirikõãkal Irasũta waarokoa. Irasũ waakerepuru, i ãmũ pereburo duyãrokoa dapa. ⁸ Su bumarã, gajĩ bumarã merã gãmewẽjẽrãkuma. Su nikũ marã, gajĩ nikũ marã merã gãmewẽjẽrãkuma. Wári makãrigũere nikũ ñomerokoa. Masaka wárã uaboari merã boarákuma. I áarĩpererĩ merã masaka ñerõ taripũrori-wãgãrirákuma.

⁹ Gajerã musãrẽ ñeã, ãña, oparãguere ñerõ iridorerã wiarákuma. Musã judío masaka nerẽrĩ wiirigũe áarĩmakũ, musãrẽ párákuma. Musã yare buremurĩ waja makãrĩ marã oparã pũrogũe, iri nikũ marã oparã pũrogũe áĩsũrãkoka. Irasirimakũ, musã Marĩpũya óãrĩ kerere wererãkoka igũsãrẽ. Irasirirã musã basi óãrõ pémasĩka! ¹⁰ I ãmũ pereburo dupuyuro Marĩpũyare wererã áarĩpererĩ buri marãrẽ igũya kerere wererãkuma. ¹¹ Masaka musãrẽ oparã pũrogũe áĩmakũ: “¿Naásũ áarĩrãkuri igũsãrẽ?” ári gũñarikumerãta waaka! Oparã musãrẽ sãrẽñamakũ, Marĩpu gũñarĩ sirĩ merã wererãkoka. Irasirirã musã basi werenbirikoa. Óãgũ deyomarigũ iritamurĩ merã, igũ werenĩrĩ sirĩ merã wererãkoka.

¹² I ãmũ pereburo dupuyuro masaka igũsã pagupũrãrẽ, igũsã tĩrãrẽ oparãguere wẽjẽdorerã wiarákuma. Pagusãmarã igũsã pũrãrẽ, pũrã igũsã pagusãmarãrẽ oparãguere wẽjẽdorerã wiarákuma. ¹³ Yũre musã buremurĩ waja áarĩpererõ marã masaka musãrẽ iãturi doorákuma. Musãrẽ igũsã ñerõ irikerepuru, yũre buremurĩrẽ piribirimakũ, Marĩpu musãrẽ taugukumi.

¹⁴ I ãmũ pereburo dupuyuro ñegũrẽ Marĩpure iãturigũe iãrãkoka. Marĩpũya wiigũe igũrẽ áarĩdorebiridea wiigũe nĩmakũ iãrãkoka. Irĩpogũe Marĩpũya kerere weredupuyudi Daniel igũrẽ gojadi áarĩmĩ. Igũ gojadeare bueguano, pémasĩburo. Ášũ ári gojadi áarĩmĩ: “Iro igũ nĩmakũ iãrã, Judea nikũgũe áarĩrã buirigũe ãmadurĩburo”. ¹⁵ Irasũ waarĩpoere masakare ñerõ waarokoa. Sũgu igũya wii wekagũe áarĩgũ wii poekagũe igũyare áĩgũ ñajãbirikõãburo. ¹⁶ Sũgu igũya pooerigũe áarĩgũde igũya surĩre wiigũe áĩgũ dujãbirikõãburo.

¹⁷ Irasū waarínurirē nijipagosā nome, gajerā igūsā pūrā mirirāgā oparā nomede burō ñerō tarirākuma.

¹⁸ Irasirirā Marīpure āsū āri sērēka: “Puibu āarimakū, irasū waabirikōāburo”, āri sērēka!

¹⁹ Irasū waarínurirē masaka ñerō tarirākuma. Marīpu i ūmurē iripuroridero purure masaka ñerō taridero nemorō ñerō tarirākuma. I igūsārē ñerō waaburi neō dupaturi irasū waanemobirikoa. ²⁰ Irasirigu Marīpu masakare i ñerō waarire: “Yoaripoe waabirikōāburo”, ārigukumi. Igū irasiribirimakū, neō sugu masakū taribirikokumi. Irasirigu igū beyenerārē bopoñasā, igūsārē ñerō waarire: “Iropāta waaburo”, ārigukumi.

²¹ Irasū ñerō waaripoere gajerā musārē: “Iāka! Ōōta Cristo āārīmi”, o “Sōō āārāmi Cristo”, ārimakū pérā, buremubirikōāka! ²² Wārā ārigatorikurā aarirākuma. Surāyeri: “Yū Marīpu iriudi Cristo āārā”, o “Marīpuya kerere weredupuyurimasā āārā”, ārirākuma. Irasirirā masakare igūsā ārigatorire buremudorerā, wāri gajino iri imurākuma. Irasirikererā, Marīpu beyenerārē igūrē buremuduūmakū irimasibirikuma. ²³ Iri irasū waaburi dupuyuro musārē i āarīpererire weresiāa. Irasirirā ōārō pēmasika! āri wereyupu Jesús igū buerārē.

Jesús i ūmugue igū dupaturi aariburire weredea

(Mt 24.29-35, 42-44; Lc 21.25-36)

²⁴ Jesús āsū āri werenemoyupu igūsārē:

—Irasū ñerō waarínurī puru, abe ūmumu nañtiākōāgukumi. Namimude boyonemobirikumi. ²⁵ Neñukā ūmugasigue āārīrā yuridijarirākuma. Ūmarōgue marā turarāde naradari merā beósūrākuma. ²⁶ Irasū waaripoere masaka yu āarīpererā tīgū, burō turari merā, gosewasiriri merā mikāyebogue i nikūguere dupaturi aarimakū iārākuma. ²⁷ Yure wereboerārē āarīperero i nikūguere iriugura. Irasirirā yaarārē Marīpu beyenerārē āarīpererogue āarīrārē yu purogue neeōrākuma.

²⁸ Ire musā masiburo, ārigū, higeragu keori merā weregura. Irigu pū maamamakū iārā: “Bojori waaburo mérōgā dūyāa”, āri masīa. ²⁹ Irigu waarōsūta i āarīpereri yu āriri irasū waamakū iārā: “Marīpu iriudi dupaturi aariburo mérōgā dūyāa”, āri masīrākoa. ³⁰ Diayeta musārē werea. I āarīpereri yu āriri, dapora marā igūsā boapereburo dupuyuro irasū waarokoa. ³¹ Ūmugasī, i nikūde pereakōārokoka. Yū werenirī gapu neō perebirikoa. āarīpereri yu musārē āririōsūta waayuwarikurokoa.

³² Yū dupaturi aariburinurē, iri horare neō sugu masibemi. Marīpure wereboerā ūmugasigue āarīrāde masibema. Yū Marīpu magūde masibea. Yupu suguta masīmi.

³³ Musāde yu aariburinurē masibea. Irasirirā ōārō pēmasirī merā yūka! “Guare iritamuka!” āri sērēka Marīpure! ³⁴ I keori merā musārē weregura. Wii opu yoarogue gāmeñajāgū waaburi dupuyuro igūrē moāboerārē igūya wiire koredorekumi. Surāyerire igū moārīrē pikumi. Gajigure wii dispuro koredorekumi, igū dujariburire ōārō yūdoregu. ³⁵ Irasiri ōdo, waakōākumi. Igūrē moāboerā gapu igū dujariburinurē neō masibirikuma. Namika, o ñami deko, āgābo wereripoe, o boyoripoe aaribokumi. Igūsā ōārō yūbirimakū, igū guñaña marirō aarigū, igūsārē kārīrārē bokajagukumi. Wii opure moāboerā igū dujariburinurē igūsā masibiriderosūta musāde yu dupaturi aariburinurē masibea. ³⁶ Guñaña marirō yu aariburire masirā, yure ōārō pēmasirī merā yūka! Sugu kārīgū irososū āarīgū yure ōārō yūbirikumi. Igū irososū āaribirikōāka! ³⁷ Yū musārē āririārē āarīpererārē ārigura. Ōārō pēmasirī merā yūka! āri wereyupu Jesús igū buerārē.

14

Oparā Jesúre ñeāburire āmudea

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Penū pascua bosenu, judío masaka pá wemasārī morēña marirī baari bosenu dūyaripoe paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā nerēñurā. Jesúre ārigatori merā igūsā igūrē ñeā, wējeburire āmuñurā. ² Irire āmurā, āsū ārīñurā:

—I bosenu āarimakū igūrē ñeābirikōārā! Masaka marī merā guarā, marirē gaini turibokuma, ārīñurā.

Sugo nomeō Jesúre sūrōri piupeodea

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betania wāikuri makāgue, Simón kāmī boadiya wiigue āarīyupu. Igū iri wiigue āarīrā merā baa doaniripoe sugo nomeō suru sūrōdiru opago Jesús puro ejanugāyupo. Igo opadiru “alabastro” wāikuri ūtāye merā iridiru, sūrōri “nardo” wāikuri wajapari opadiru āarīyuro. Iriure tūpā, Jesúya dipurure piupeoyupo.

⁴ Gajerā iri wiigue āarīrā igo irasirimakū iārā, gua, āsū āri gāme werenīñurā:

—¿Nasirigo iri sūrōrīrē irasiriwasiiribéokōārī? ⁵ Igo irire duamakū, trescientos niyeru tiri su bojori moā wajataropā wiriboakuyo. Iri waja merā boporārē iritamuboakumo, ārīñurā. Igo irasiririre suyubirīñurā.

⁶ Jesús gapu igūsārē ārīyupu:

—Iгоре garibobirikōāka! ¿Nasirirā igore garibori? Igo yure ōārīrē yāmo. ⁷ Boporā musā watopeguere āarīñikōārākuma. Irasirirā igūsārē iritamuduarā iritamumasā. Yū tamerārē musā merā āarīñimakū iābirikoa. ⁸ Igo ōārō iriduaro bokatiūrō yure ōārō iriamo. Yaa dupure masāgobegue igūsā piburi dupuyuro āmuyugo, yure sūrōri piupeosiamo. ⁹ Diayeta musārē werea. Marīpu masakare tauri kerere wererā āarīperero i ūmugue waagorenarā, igo yure irideadere gajerārē wererākuma, igore guñaburo, ārīrā, ārīyupu Jesús.

Judas Iscariote Jesúre wējēduarāguere igūrē imuburire āmudea

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰Puru Judas Iscariote wāikugu sugu Jesús buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu paía oparā pūroque waa, igū Jesúre igūsāguere igūrē imuburire wereniyupu.

¹¹Igū irasū ārimakū pērā, usuyari merā: “Igūrē mu guare imumakū, niyeru murē wajarirākoa”, āriñurā. Irasirigu Judas: “¿Naásū āārimakū igūsārē yu Jesúre wiamakū ōakuri?” āri gūñayupu.

Jesús igū buerā merā baatūnudea

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹²Puru judío masaka pā wemasārī morēña marīrī baari bosenu puroririnu āārimakū, Marīpu iūrō oveja majīrārē wējē baañurā. Irinuta Jesús buerā igūrē āsū āri sērēñañurā:

—¿Noogue mu pascua bosenu baaburire āmumakū gāāmekuri? āriñurā.

¹³Igūsā irasū ārimakū pé, Jesús igū buerā pērārē āsū āri iriuyupu:

—Jerusalégue waaka! Iroque sugu dekosoro kōāwāgāgū musārē bokatīrigukumi. Igūrē tuyaka! ¹⁴Igū, wiigue ñajāmakū, iri wī opure: “Guare buega, āsū āri sērēñadoreami: ‘¿Díí taribugue yu buerā merā i pascua bosenure baagukuri?’ ārāmi”, ārika! ¹⁵Musā irasū ārimakū pé, wāri taribu ūmarōgue āmuadea taribugue imugukumi. Iroque marī baaburire āmuka! āriyupu Jesús.

¹⁶Irasirirā iri makāgue waa, iroque eja, Jesús wereaderosūta bokaja, pascua bosenu baaburire āmuñurā.

¹⁷Puru naimejāripoe Jesús igū buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā merā iri taribugue baagu ejayupu. ¹⁸Igūsā baa doanīripoe Jesús igūsārē āriyupu:

—Diayeta musārē werea. Sugu musā watopemu yu merā baa doanīgūta yure wējēduarāguere yure imugukumi, āriyupu.

¹⁹Igū irasū ārimakū pērā, buro bujawereri merā suguno dita igūrē sērēñayoñurā:

—¿Yu āārīrī murē imubu? āriñurā. Gajerāde irasū dita āārīñurā.

²⁰Jesús igūsārē yujuyupu:

—Sugu musā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu yu merā baaguta āārīmi. ²¹Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta yure āārīpererā tīgūrē waarō yāa. Yure imubu gapure ñetararo waarokoa. Igū deyoabirimakū ōāboyo, āriyupu.

²²Jesús, igūsā baaripoe pārē āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, āri, pea, igūsārē āsū āri guereyupu:

—Ire baaka! Yaa dupu āārā, āriyupu.

²³Puru iirīripare āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, āri, igūsārē iripare sīyupu. Irasirirā āārīpererā iirīñurā.

²⁴Igūsārē āsū āriyupu:

—I yaa dí āārā. Yu masakare boabosagu yaa dí béori merā wārārē Yupu: “Igūsārē ōārō irigura”, ārideare iriyuwarikugukoa. ²⁵Diayeta musārē werea. Igui dekore marī datora iirīrosū yu dupaturi neō iirīnemobirikoa. Puru Yupu igūyarārē doreroque musā merā maama igui dekore iirīgukoa, āriyupu Jesús igū buerārē.

Jesús Pedrorē: “Yure masikeregu: ‘Masíbea’, ārigukoa”, āri werēdea

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶Puru Marīpure bayapeo odo, Olivos wāikuri buúrūgue waakōñurā doja. ²⁷Iroque Jesús igūsārē āriyupu:

—Musā āārīpererā gūñaturaro marīrō yure béowāgāperekōārākoa. Musā irasiriburire Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū:

Yu oveja koregure wējēmākū irīgukoa. Irasirimakū, igūyarā oveja ūmawasiriakōārākuma, āri gojasūdero āārībū.✠

²⁸Yu boadigū masādero puru, musā dupuyuro Galileague waadupuyugukoa, āriyupu.

²⁹Pedro gapu Jesúre āriyupu:

—Igūsā āārīpererā murē béowāgākerepuru, yu gapu murē neō béowāgābirikoa, āriyupu.

³⁰Jesús igūrē yujuyupu:

—Murē diayeta werea. Dapagā ñami āgābo pea wereburi dupuyuro mu yure masikeregu ūrea gajerārē: “Masíbea”, ārigatogukoa, āriyupu.

³¹Pedro igūrē āriyupu:

—Yu mu merā boabu āārīkeregu: “Masíbea”, ārigatobirikoa, āriyupu.

Āārīpererā igū buerā Pedro ārīrōsū dita āriñurā.

Jesús Getsemanígue Marīpure sērēdea

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³²Puru Getsemaní wāikuroque ejañurā. Iroque Jesús igū buerārē:

—Ōōta doaka musā dapa! Marīpure sērēgū waagú yāa, āriyupu.

³³Irasū āri odo, Pedro, Santiago, Juārē siuwāgāyupu. Igū buro gūñariku, bujawereyupu. ³⁴Igūsārē āriyupu:

—Buro bujawereri merā kōmoma goero péñakoa. Kārīmerāta ōō doa yúka! āriyupu.

³⁵⁻³⁶Irasū āri odo, yoaweyaro waanemo, yebague moomejāja, Marīpure āsū āri sērēyupu:

—Au, āārīpererire irimasía mu. I yu ñerō tariburire tauduagu tauka! Yu irasū ārīkerepuru, yu gāāmerōsū iribirikōāka! Mu gāāmerōsū gapu yure waaburo, āriyupu.

³⁷Puru igūsā pūroque ejagu, igūsā kārīrārē bokajayupu. Pedrorē āriyupu:

—Simón, ¿kārīgū yári? ¿Nasirigu su horanogora yure kārībita yúmasiberi? ³⁸ Kārīmerāta! Marīpure sērēka, wātī ārimēsārīrē iribokoa, ārirā! Musā gūñarī merā ōārīrē iriduadāa. Irire iriduakererā, bokatiūbea, āriyupū.

³⁹ Irasū āri ōdo, Marīpure īgū sērēaderosūta dupaturi sērēgū waayupū doja. ⁴⁰ Dupaturi īgūsā puro ejagu, kārīrārēta bokajayupū doja. īgūsārē wūja pūrītariyuro. Irasirirā, naásū āri yujumasibiriñurā.

⁴¹ Ũreagora kārīrārē bokajaga, Jesús īgūsārē āriyupū:

—Siunājā, kārīka pama! Iropāta ejāa. Yure āārīpererā tīgūrē ñerāguere wiari hora ejasiāa. ⁴² Wāgānugāka! Nāka, waarā! Yure wējēduarāguere yure imubu aarisiami, āriyupū Jesús.

Jesúre ñeāwāgādea

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴³ īgū irasū āri wereripoe Judas, Jesús buerā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā watopemū āārādi ejayupū. Wārā masaka sarerī majīrī, yuku dukari opanerā Jesús purore īgū merā ejañurā. īgūsā paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murā iriuanerā āārīñurā. ⁴⁴ īgūsā Jesús puro ejaburi dupuyuro Judas īgūsārē āsū āri weredi āarīmī: “Yū īgūya wayupārārē mimigūta āarīgukumi. īgūrē ñeā, ōārō sia, āīaka!” ārīdi āarīmī.

⁴⁵ Judas, Jesús puro ejaguta: “Guare buegu”, āri, īgūya wayupārārē mimiypū.

⁴⁶ īgū mimimakū iārā, Judas merā aaranerā Jesúre turaro merā ñeāwāgāñurā.

⁴⁷ Sugu Jesús buegu gapu paía opure moāboegure sarerī majī merā īgūya gāmpūrē ditiť dijukōāyupū.

⁴⁸ Jesús gapu īgūsārē āriyupū:

—¿Nasirirā sarerī majīrī merā, yuku dukari merā sugu yajarimasūrē ñeārā aarirā iirosū yure ñeārā aarirī? ⁴⁹ Ũmurīku Marīpuya wiigue musā watopegue buebu. Iroguere musā yure neō ñeābirību. Musā irasirirī Marīpuya werenirī gojadea pūgue gojaderosūta waarō yāa yure, āriyupū Jesús.

⁵⁰ Jesúre ñeāmakū iārā, āārīpererā īgū buerā sugureta ũmaweonūwāgākōāñurā.

⁵¹ Sugu maamu īgū ōmasiariñe merā dita Jesúre tuyayupū. īgūdere ñeākōāñurā. ⁵² īgūsā īgūrē ñeāmakū, īgū ōmasiariñerē meépī, surī marīgū ũmaduriwāgākōāyupū.

Jesúre oparā pūroque āīadea

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵³ Puru Jesúre paía opu pūroque āīañurā. Iroguere paía oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murā āārīpererā nerēñurā. ⁵⁴ Pedro gapu yoawayaro Jesúre tuyañajāa, paía opuya wii disipuro ñajārōma yebague eja, Marīpuya wiire korerā surara merā peame turo sūma doanīyupū.

⁵⁵ Paía oparā, judío masaka murā, āārīpererā iroque nerēanerā Jesúre ārīgatori merā weresāmurārē āmarā iñiñurā īgūrē wējēmurā. Irasirikererā, bokabiriñurā. ⁵⁶ Wārā gajerā ārīgatori merā Jesúre weresākerepuru, keoro ejabiriyuro. ⁵⁷ Gajerāde wāgānugāja, ārīgatori merā āsū āri weresāñurā:

⁵⁸ —Gua, īgū āsū ārīmakū pébu: “Marīpuya wii masaka iridea wiire bēokōāgura. Puru ũrenu waarō merā gajī wii, masaka iribiri wiire irigura”, ārīmī, ārīñurā.

⁵⁹ īgūsā irasū ārīrīde keoro ejabiriyuro.

⁶⁰ Irasirigu paía opu īgūsā watopegue wāgānugāja, Jesúre sērēñayupū:

—¿īgūsārē yujuberi mu? ¿Nasirirā murē irasū āri weresārī? āriyupū.

⁶¹ Jesús gapu yujubiriyupū. īgū yujubirimakū iā, paía opu dupaturi sērēñayupū doja:

—¿Mu Marīpū ōātarigu magū Cristota āārīrī?

⁶² Jesús īgūrē āriyupū:

—Yū īgūta āārā. Yū āārīpererā tīgūrē Yuru turagu diaye gapu doamakū iārākoa. Ũmugasima mikāyebori weka yū aarīmakūdere iārākoa, āriyupū Jesús.

⁶³ īgū irasū ārīmakū pégu, paía opu īgū guarire imugū, īgūya surīrore tūāyegue, āsū āriyupū:

—¿Nasirimurā gajerā īgūrē weresārīrē pénemobokuri marī? ⁶⁴ Musā, īgū basita Marīpure ñerō ārīrīrē pēsīāa. ¿Naásū gūñarī? āriyupū.

īgū irasū ārīmakū péra, āārīpererā āsū ārīñurā:

—Marīpure īgū ñerō ārīrī waja boaburo, ārīñurā.

⁶⁵ Irasirirā surāyeri Jesúre síku eotū, surīro gasiro merā īgūya koyere siabiato, īgūrē pá:

—“¿Noā murē pári?” āribokaka! ārīñurā. Marīpuya wiire korerā Jesúre āia, īgūya diapure buro pāañurā.

Pedro Jesúre masīkeregu: “Masībea”, ārīdea

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Pedro gapu paía opuya wii disipuro ñajārōma yebague doanīyupū. Iro īgū doaripoe sugo nomeō paía opure moāboego ejayupū. ⁶⁷ īgū peame turo sūma doanīmakū iāgō, īgūrē āsū āriyupū:

—Mude Jesús Nazaretmu merā āārīdita āārā, āriyupū.

⁶⁸ Pedro ārīgatori merā āsū āri yujuyupū igore:

—īgūrē masībea. Mu irasū ārīrīrē pēmasibirikoa yū, āriyupū.

Irasū āri, iri wii turoma sārīrō disipuroque wiriaripoeta āgābo wereyupū.

⁶⁹ Moāboego Pedroro dupaturi iā, iro āārīrārē āriyupū doja:

—īī, Jesús merāmūta āārīmī, āriyupū.

⁷⁰ Pedro dupaturi igore ārīgatoypū doja:

—Āārībea yū, āriyupū.

Mérôgā pūrta iro āārírā Pedrorē ārīnūrā doja:

—Mu diayeta Jesús buerā merāmuta āārā. Mu Galileamuta āārā. Pémasīrōta īgūsā irirosū werenia, ārīnūrā.

⁷¹Īgūsā irasū ārīmakū, Pedro ārīyupu:

—Marīpu péuro diayeta werea. Yu musārē diaye werebirimakū, Marīpu yure wajamoāburo. Yu musā werenīgūrē masībea, ārīyupu.

⁷²Īgū irasū ārīripoeta dupaturi āgābo wereyupu. Pedro, āgābo weremakū pégu, Jesús īgūrē: “Āgābo pea wereburo dupuyuro mu yure masikeregu, ūrea: ‘Masībea’, ārīgatogukoa”, ārādeare gūñaboka, buro oreyupu.

15

Jesúre Pilato puro āījadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹Boyodujimejāriipoē āārīpererā judío masaka oparā, paia oparā, murā, Moisés gojadeare buerimasā nerē: “ĶNasirīrākuri marī Jesúre?” ārī werenīnūrā. Werenī odo, īgūrē sia, āiwāgā, Pilatore wiañūrā. ²Pilato Jesúre sērēñayupu:

—ĶMuta āārīrī judío masaka Opū? ārīyupu.

—Mu ārīrōsūta īgūta āārā, ārī yujyuyupu Jesús.

³Paia oparā Jesúre: “Ķī ñerō iridi āārīmi”, ārī, wári weresāñūrā.

⁴Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Pilato dupaturi Jesúre āsū ārī sērēñayupu:

—ĶNeō yujuberi? Péka! Īgūsā murē wári weresārā yāma, ārīyupu.

⁵Jesús gapu neō yujubiriyupu. Irasirigu Pilato īāgukakōāyupu.

Jesúre wējēdoredea

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶Bojoriku pascua bosenu āārīmakū, Pilato sugu peresugue āārīgūrē masaka wiudoregure wiunayupu. ⁷Iripoere Barrabás wāikugu gajerā romano marā oparārē bēoduārā masakare wējēnerā merā peresugue āārīyupu. ⁸Iri bosenu āārīmakū, Pilato purogue wārā masaka nerē:

—Mu bojoriku irinarōsūta irika doja! ārī sērēñūrā.

⁹Pilato īgūsārē yujyuyupu:

—ĶMusā judío masaka Opure yu wiumakū gāāmeri? ārīyupu. ¹⁰Pilato, paia oparā Jesúre iāturisā, īgūsā īgūrē wiamakū masīgū, irasū ārīyupu. ¹¹Paia oparā gapu masakare: “Barrabáre wiuka!” ārī gainīdoreñūrā.

¹²Īgūsā irasū ārīmakū pé, Pilato īgūsārē sērēñayupu:

—Musā judío masaka Opū, ārīgū merā gapure, Ķnasirimakū gāāmekuri?

¹³Īgū irasū ārīmakū, buro gainīrī merā:

—Curusague pábiatú wējēka īgūrē! ārīñūrā.

¹⁴Pilato īgūsārē ārīyupu:

—ĶNeēno ñerīrē iriari īgū, musā irasū ārīmakū?

Īgūsā gapu dupaturi:

—Curusague pábiatú wējēka īgūrē! ārī gainīñūrā.

¹⁵Irasirigu Pilato īgūsā īgū merā ōārō dujamakū iriduagu, īgūsā gāāmerōsūta Barrabáre wiuyupu. Jesús gapure tārādore, puru surarare wiayupu, īgūrē curusague pábiatúdoregu.

¹⁶Irasirirā surara Jesúre Pilatoya wii disipuroma yebague āijañūrā. Irogue āārīpererā surarare Jesús puro neeñūrā. ¹⁷Puru surfro buro diariñerē īgūrē sāñūrā. Īgūya dipurure pora bero īgūsā iriadea berore peoñūrā. ¹⁸Puru: “Buremurā aarika judío masaka Opure!” ārī gainīñūrā.

¹⁹Īgūya dipurure yukū duka merā pá, īgūrē siku eotúbiranañūrā. Īgūrē buridarā ñadukupuri merā ejamejājanañūrā. ²⁰Puru irasiri burida odo, surfro diariñerē túwea, īgūya surfrore sāñūrā doja. Irasiri odo, īgūrē curusague pábiatú wējēmurā āiākōañūrā.

Jesúre curusague pábiatúdea

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹Īgūrē āiārā, sugu Cirenemu Simón wāikugure poeegue āārādi dujarigure bokatīrīñūrā. Īgū Alejandro, Rufo wāikurā pagu āārīyupu. Īgūrē bokatīrī, Jesús kōadea curusare kōadoreñūrā.

²²Gólgota wāikurogue Jesúre āijañūrā. “Gólgota”, ārīrō: “Masaku dipuru boaweadea pero”, ārīduaro yāa.

²³Irogue eja, Jesúre igui deko mirra wāikuri merā morēadeare tiādiñūrā. Jesús gapu iiribiriyupu. ²⁴⁻²⁵Puru irogue ñamigāgā nueve hora āārīmakū Jesúre curusague pábiatú āiwāgāñūkōañūrā pama. Odo, īgūya surfrē: “ĶNoārē dujarokuri?” āriboka birañūrā, irire īgūsā basi gāme dukawamurā.

²⁶“Ķī āsū iridea waja boami”, ārīrā: “Ķita judío masaka Opū āārīmi”, ārī gojadea majirē curusague īgū weka pábiatúñūrā. ²⁷Jesús merā pērā yajarikurārē gaji curusariguge pábiatú āiwāgūñūñūrā. Sugure īgū diaye gapu, gajigure kúgapu pábiatú āiwāgūñūñūrā. ²⁸Jesúre īgūsā irasirimakū, Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderosūta waayuro: “Īgū ñerī irigu irirosū ñerā merā wējēsugukumi”, ārī gojasūdero āārībū.

²⁹Masaka irogue āārīrā Jesús puro ejanugāja, buridari merā īgūrē īgūsāya dipure sagui, ñerō werenīñūrā.

—Jiú, mu Marípuya wiire béo, puru urenu waaró meráta iri wiire dupaturi iri odogukoa, ári wereníbu.
³⁰ Irasirigu mu basi tauka! Curusague merá dijarika! áriñurá. ³¹ Paía opará, Moisés gojadeare buerimasáde igüre ásu ári buridañurá:

—Gajerá gapure taumi. Igü basi gapu taumasíbemi. ³² Diayeta Cristo, Israel bumará Opu áarígü, curusague merá igü dijarimakü iará, marí igüre buremurákoa, ári buridañurá. Igü merá pábiatú áiwägünúsüanaréde irasüta ári buridañurá.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Goeripoe áarimakü, i nikü áarípererogue naítákóäyuro. Ure hora gora naítäyuro. ³⁴ Ure hora ejamaküta Jesús buro gainiyupu:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? áriyupu. Irasü árigü: “Уи Ору, уи Ору ¿nasirigu yure béori mu?” árigü iriyupu. ³⁵ Suráyeri iro áarírá, igü irasü ári gainímakü pérá:

—Péka! Marípuya kerere weredupuyudire Elíare siugu yámi, áriñurá. ³⁶ Sugu igüsá merámu úmawágá, igüi deko piari yosadea yusure yuku yuwague siatú, Jesúre iiríburo, árigü soemuúyupu. Irasü soemuúgü, ásu áriyupu:

—Íañará marí, igü curusague áarígüré Elías áidijugu aarimakü, áriyupu.

³⁷ Jesús buro gainí, kómoakóäyupu. ³⁸ Igü kómomaküta Marípuya wii poekama taribu disipuro kámutari gasiro úmaró gapu merá yegue dijari, deko merá yeguesiajuyuro.

³⁹ Jesús boamakü iägü, romano surara opu:

—Íi diayeta Marípu magü áarádañumi, áriyupu.

⁴⁰ Nomedede yoaweyarogue Jesúre iüníñurá. Igüsá nome watopeguere María Magdalena áariyupo. Gajego María Santiago, igü tígü José pago áariyupo. Gajego Salomé áariyupo. ⁴¹ Jesús Galileague áarimakü, igüré iritamunerá nome áariñurá. Gajerá nome wára áariñurá, Jerusalégue igü merá waanerá nome.

Jesúya dupure maságobegue pídea

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Naímejáripoe áarimakü, judío masaka siuñajärínu ñajáburo dupuyuro José, Arimatea wáikuri makámu Pilato púrogu ejayupu. Judío masaka opará watopemu áariyupu. Igü Marípu igüyaráré doreburire yúgu iriyupu. Irasirigu güiro maríró Pilato puro eja, Jesúya dupure yáabu sērēyupu.

⁴⁴ Igü irasü ári sērēmakü, Pilato pégukakóäyupu. Irasirigu surara opure siu:

—¿Jesús áaríróta boakóäri? ári sērēñayupu.

⁴⁵ Surara opu igüré: “Boakóämi”, ári yujumakü pégu, Pilato Josére Jesúya dupure áidijudoreyupu.

⁴⁶ Irasirigu José óári suríro gasiro wajari, Jesúya dupure áidiju, iri gasiro merá ómayupu. Puru su gobe maságobe útáyegue mádea gobegue píyupu. Irasiri odo, iri gobere útá mají merá biayupu. ⁴⁷ Igü Jesúya dupure yáamakü, María Magdalena, gajego María José pago iñañurá.

16

Jesús masádea

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Judío masaka siuñajärínu* tariadero puru, María Magdalena, gajego María, Santiago pago, gajego Salomé, sūrōri wajariñurá Jesúya dupure piupeomurá. ² Semana áarípurorirínuré† igüsá nome ñamigágá, abe muríriripoe Jesúya dupure yáadea maságobegue waañurá. ³ Irogue waará:

—¿Noá maríre iri maságobe biadea útá majíre túpábosarākuri? ári wereníwägāñurá.

⁴ Irogue ejará, iri gobere biadea útá mají miērē gajerogue oyamakü iñañurá. ⁵ Irasirirá iri gobegue ñajáa, sugu maamu diayemapārē gapu suríro yoaro óaró borero sñadi doamakü iñañurá. Igüré iará, iägukakóñurá.

⁶ Igü gapu igüsáno meré áriyupu:

—Gukabirikóäka! Musá Jesús Nazaretmurē, igüsá curusague pábiatú wējéadire ámará yáa. Masásiami. Óörē mámi. Íäka, igüsá igüré píaderore! ⁷ Igü bueräre, irasü áarimakü Pedroe wererá waaka! Igü musá dupuyuro Galileague waasiami. Irogue musá igüré iarákoa igü áriderosüta, áriyupu.

⁸ Igü irasü áarimakü pé, buro guka naradari merá waakóñurá. Buro güisiá, gajeräré igüsá iádeare werebiríñurá.

Jesús María Magdalenarē deyoadea

(Jn 20.11-18)

⁹ Jesús semana áarípurorirínu boyoripoe, igü masádero puru María Magdalenarē deyoapurroririyupu. Igo su mojóma pere gají mojó peru pērēbejará wātēārē igü béowiusúdeo áariyupo. ¹⁰ Jesús igore deyoadero puru, igü bueräre igo iádeare werego waayupo. Igüsá buro bujawereri merá orerá iriñurá. ¹¹ Igo igüsārē: “Jesús okami, igüré iábu”, ári wererire pérá, buremubiríñurá.

Jesús igü buerire tuyará pērārē deyoadea

(Lc 24.13-35)

* 16:1 Judío masaka siuñajärínu, sábado áarā. † 16:2 Semana áarípurorirínuno, domingo áarā.

¹² Pɔɔ Jesúſ gajerā pērārē makā turogue waarārē deyoayupɔ. Ígũ deyoapɔrorigu, deyoderosũ dey-obiriyupɔ. Irasirirā ígũrē tãmasibiriĩurā.

¹³ Ígũrē tãmasĩ, pɔɔ ígũ buerā āārĩrógue waa, Jesúſ ígũsārē deyoadeare wereĩurā. Ígũsādere bure-muduabiriĩurā.

Jesús ígũ buerārē ígũyare buedoregu pídea

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Jesúſ ígũ boa, masādero pɔɔ, ígũ buerā pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarārē ígũsā baa doanĩrógue deyoa, āriyupɔ:

—¿Nasirirā, yu masādea kerere pékererā, buremuberi, ígũsā musārē werekerepɔɔ? Buremurĩ opabea musā, āriyupɔ.

¹⁵ Pɔɔ ígũsārē āsũ āriyupɔ doja:

—Āārĩpererogue marārē Marĩpɔ masakare tauri kerere wererā waaka! ¹⁶ Yure buremurā, deko merā wāiyesūrā tausūrākuma. Yure burenumerā gapɔ peamegue béosūrākuma. ¹⁷ Yure buremurā yu wāi merā, yu turaro merā wātēārē masakaguere najānerārē béowiurākuma. Gaji masā ya ígũsā dupuyuro werenĩmasibirideare werenĩrākuma. ¹⁸ Āñarē ñeāmakũ, ígũsārē ñerō waabirikoa. Nima iirĩmakũdere pũrĩbirikoa. Pũrĩrikurārē ígũsāya mojōrĩ merā ñapeomakũ, ígũsārē pũrĩrĩ tarirokoo, āriyupɔ Jesúſ ígũ buerārē.

Jesús ãmugasigue murĩadea

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Marĩ Opɔ Jesúſ irasũ ārĩ were odoadero pɔɔ, Marĩpɔ ígũrē ãmugasigue āĩmurĩayupɔ. Irasirigu iroque ejagɔ, Marĩpɔ diaye gapɔ eja doayupɔ. ²⁰ Ígũ buerā ígũ masakare tauri kerere āārĩpererogue wererā waaĩurā. Ígũsā irasũ weregorenamakũ, marĩ Opɔ Jesúſ ígũsārē iritamunĩkōāyupɔ. Irasirigu ígũ turari merā ígũsārē iri ĩmurĩrē irimakũ irinayupɔ, masakare ígũsā wererire: “Diayeta āārā”, ārĩ buremudoregu.

Iropāta āārā.

SAN LUCAS

Lucas, opu Teófilo wáikugure gojadea

¹⁻² Opu Teófilo, yu murê ôádore. Gua watopere Jesús irinugádeare iānerā guare igüya kerere buema. Wárā gajirā, igüsā guare buederosüta keoro gojanugāsianerā āārímá. ³⁻⁴ Yude āārīpereri Jesús irinugádeare masipeodnagu, ôārō buebu. Irasirigu murê gajirā buedeare: “Diayeta āārā”, āri masiburo, ārigū, irire keoro gojáa.

Marĩpure wereboegu Juan masakare wāiyerimasū deyoaburire weredea

⁵ Herodes, Judea nikū marā opu āārīpoe sugu paí Zacarías wáikugu āāriyupu. Igū, paí Abías wáikuguya bumū āāriyupu. Igū marāpo Isabel wáikugo, paí Aarón wáikugu parameō āārīturiagogue āāriyupo. ⁶ Igüsā pēragueta Marĩpu iūrōrē dayemārē irirā, Moisére doreri pídeadere tarinugābirinūrā. Irasirirā gajirā igüsāre: “Nerī irirā āāríma”, ārimasibirinūrā. ⁷ Isabel pūrā marigōno āāriyupo. Irasirirā pūrā marirāta, muñuakōānūrā.

⁸ Sunu Zacaríaya bumarārē Marĩpuya wiigue Marĩpu iūrō moārī āāriyuro. Irasirirā, igū paíare iridorederosüta irirā irogue waañūrā. ⁹ Irogue ejadero puru, igüsā paía irinarosū Zacariare sūrōrī soemubure beyebokañūrā. Irasirigu Zacarías Marĩpuya wiima taribugue soemugū ñajāyupu. ¹⁰ Igū irire soemuripoe iri taribu wirinugārōgue wárā masaka Marĩpure sērērā irinūrā. ¹¹ Igū soemuripoe sugu Marĩpure wereboegu sūrōrī soemurō díaye gapu Zacariare deyoayupu. ¹² Zacarías igūrē iāgū, iāguka, nasirimasibiriyupu. Buro güiyupu. ¹³ Igū güimakū iāgū, Marĩpure wereboegu gapu āsū āriyupu:

—Zacarías, güibirikōāka! Marĩpu mu sērērīrē pémi. Mu marāpo Isabel sugu majigū pūrākugokumo. Igūrē “Juan” wāiyeka! ¹⁴ Igū merā buro usuyagukoa. Wárā gajirā igū deyoamakū, usuyarākuma. ¹⁵ Igū Marĩpu iūrōrē ubu āarīgū meta āarīgukumi. Igui deko pāmūrīrē, siburidere neō iiribirikumi. Igū deyoaburi dupiyorogueta ôāgū deyomarīgūrē opatarisiagukumi. ¹⁶ Wárā Israel bumarārē Marĩpure güñaduñerārē dupaturi güñamakū irigakumi doja. ¹⁷ Marĩ Opu aariburi dupiyuro Elías Marĩpuya kerere weredupiyudi werederosüta ôāgū deyomarīgū turari merā masakare weregukumi. Pagusāmarā igüsā pūrā merā ôārō āarīburo, ārigū; tarinugārīmasādere oparā dorerire ôārō yujuburo, ārigū, Marĩpuyare weregukumi. Irasirigu masaka marĩ Opure ôārō usuyari merā bokatirīñēaburo, ārigū, irire weregukumi, āriyupu Marĩpure wereboegu Zacariare.

¹⁸ Igū irasū ārimakū pégu, Zacarías sērēñayupu:

—¿Nasirigu yu ire: “Diayeta āārā”, ārimasibukuri? Yu bugurogora āārā. Yu marāpode búro āarímo, āriyupu.

¹⁹ Igū irasū ārimakū pégu, āsū āri yujuyupu:

—Yu Marĩpure wereboegu, Gabriel wáikugu, Marĩpu puro āarīgū āārā. Igūta yure iriuami, murē i ôārī kerere weredoregu. ²⁰ Dapagorare yu wererire mu buremubiri waja, wereníbi dujagukoa. Mu magū deyoadero puru, wereníguakoa doja. Marĩpu: “Irasū waaburo”, ārimakū, yu murē ārāderosüta waarokoa, āriyupu Gabriel Zacariare.

²¹ Igū irasū āri wereripoere masaka, iri taribu wirinugārōgue āārírā Zacariare yúrā irinūrā. “¿Naásū waayuri, igū iropa yoaripoe deyomarīgū?” āri güñañūrā. ²² Zacarías iri taribugue āārādi wirijagu, igüsāre wereduagu, neō werenímasibiriyupu. Irasirigu igüya mojóri merā irikeoyupu. Masaka, igū irasirimakū iārā: “Iri taribugue Marĩpu imuadeare iāgukakōākumi”, āri güñañūrā.

²³ Zacarías Marĩpuya wiigue Marĩpu iūrō moārīrē iripeo, igüya wiigue goedujākōāyupu. ²⁴ Puru Igū marāpo Isabel nijipo āārīnugāyupo. Su mojómarā abe neō wiriro marirō igoya wiigue āarīkōāyupo. ²⁵ Āsū āri güñayupo: “Marĩpu, yu pūrā marigō āārīdeore iritamugū irasū yámi, masaka yure iābéobirikōāburo, ārigū”.

Marĩpure wereboegu Mariare Jesús deyoaburire weredea

²⁶ Isabel nijipo āārīnugádero puru, su mojóma pere gajī mojó suru pērebajari abe waaró merā Marĩpu igūrē wereboegu Gabriere Galilea nikūma makā Nazaret wáikuri makāgue, ²⁷ sugo nomeō Mariā wáikugo, neō sugu ñmū merā āārībeo purogue iruiyupu. Igo, José wáikugu opu David parāmi āārīturiagu merā marāpukūbo iriyupo. ²⁸ Gabriel, igo āārīrōgue ñajāa, igore:

—Murē ôádore. Marĩpu murē ôārō irigu āarími. Igū marĩ Opu mu merā āarími. Āārīpererā nome nemorō murē ôārō iritarinugāgukumi, āri ôādoreyupu.

²⁹ Mariā, igūrē iāgō, igū irasū ārīrīrē pégo, pégukakōāyupo. “¿Naásū ārīduaro irikuri igū yure ôādereri?” āri, buro güñayupo. ³⁰ Igo gukamakū iāgū, Marĩpure wereboegu āriyupu:

—Mariā, güibirikōāka! Marĩpu iūrōrē mu ôārī bokabu. Mu merā usuyami. ³¹ Irasirigo mu dapagorare nijipo āārīnugāgokoa. Sugu majigū pūrākugokoa. Igūrē “Jesús” wāiyegokoa. ³²⁻³³ Igū ubu āarīgū meta āarīgukumi. Marĩpu āārīpererā nemorō turagu, igūrē: “Yu magū āārā mu”, ārigukumi. David, mu magū ñekū, Israel bumarā opu āārīdi āarími. Marĩpu Davire opu píderosüta mu magūdere Opu pígukumi Israel bumarārē dorenibure. Igū doreri neō perebirikoa, āriyupu.

³⁴ Igū irasū ārimakū pégo, Mariā igūrē sērēñayupo:

—¿Nasiriyo yure irasū waabukuri, yu neō sugu ñmū merā āārībirikeremakū? āriyupo.

³⁵ Igo irasū ārimakū pégu, āsū āriyupu:

—Ōāgū deyomarigū muguere dijariyukumi. Marīpu āārīpererā Opu turari, su ūimikāyebo túbiano irirosū ejarokoa murē. Irasirigu mu magū deyoabu, Marīpuyagu ōāgū āārīgukumi. Masaka īgūrē: “Marīpu magū āārīmi”, ārīrākuma. ³⁶ Mu basudeo Isabede, búro āārīkeregō, sugū majīgū pūrākugokumo. Masaka igore: “Pūrā marīgō āārīmo”, ārīkeremakū, su mojōma pere gajī mojō suru pērēbejari abegora opasiāmo.

³⁷ Marīpure īgū iriduari, neō diasabea, āriyupu.

³⁸ Īgū irasū ārimakū pégo, Marīa āriyupo:

—Yu marī Opure moāboego āārā. Marīpu, mu ārīrōsūta iriburo yure, āriyupo.

Igo irasū ārādero puru, Marīpure wereboegu waakōāyupu.

Marīa Isabere iāgō waadea

³⁹ Irinūrīta Marīa mumurō merā Judea nikū ūtāyuku watopegue āārīrī makāgue waayupo. ⁴⁰ Irogue eja, Zacarīaya wiigue nājāa, Isabere ōādoeyupo. ⁴¹ Igo ōādorerire pémakū, Isabel magū igoya patoregue āārīgū būro gāmeñayupu. Igo, Ōāgū deyomarigūrē opatariyupo. ⁴² Irasirigo turaro merā āsū āriyupo:

—Marīpu āārīpererā nome nemorō murē ōārō iritarinugāmi. Mu magūdere ōārō yāmi. ⁴³ Mu, yu Opu pago yure iāgō ejamakū ōātaria. ⁴⁴ Mu ōādorerire yu pémakūta, yu magū yaa patoregue āārīgū būro ūsuyari merā gāmeñami. ⁴⁵ Marīpure wereboegu murē wereadeare: “Keoro waarokoa”, ārī buremusiā, ōārō ūsuyari merā āārā, āriyupo Isabel Marīare. ⁴⁶ Irasirigo Marīa āsū āriyupo: Yaa yujupūrāgue yu Opure: “Ōātaria mu”, ārī, ūsuyari sīa.

⁴⁷ Marīpu yure taugu merā būro ūsuyāa.

⁴⁸ Yu ubu āārīgō āārīkeremakū, Marīpu yure īgūrē moāboegore gūñami. Irasirirā dapagora merā masaka yure: “Marīpu igore ōārō iridea merā būro ūsuyadeo āārīmō”, ārīnīkōārākuma.

⁴⁹ Marīpu turatarigu yure wāri ōārīrē yāmi. Īgū ōātariyu, neō nērī opabī āārīmi.

⁵⁰ Āārīpererā gopeyari merā īgūrē buremurārē bopoñanīkōāgukumi.

⁵¹ Īgū turari merā wāri ōārīrē iri īmumi. “Gua gajirā nemorō āārā”, ārī gūñarānorē ubu āārīrā dujamakū yāmi.

⁵² Oparārē ubu āārīrā dujamakū yāmi. Ubu āārīrā: “Gajirā nemorō āārībea”, ārī gūñarā gapure oparā dujamakū yāmi.

⁵³ Ūboarimasārē wāri ōārī sīmi. Wāri oparā gapure neō gajino opamerā dujamakū yāmi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Marī nēkūsamarārē: “Iritamugura”, ārīderosūta Abrahārē, īgū parāmerā āārīturiarādere iritamunīkōāmi. Irasirigu marī Israel bumarārē, īgūrē moāboerārē īgū ārīdeare neō kātiro marīrō bopoñarī merā iritamunīkōāmi, āriyupo Marīa.*

⁵⁶ Marīa, Isabel merā ūrerā abegora āārīyupo. Puru igoya wiigue goedujāakōāyupo.

Juan masakare wāiyerimasū deyoadea

⁵⁷ Puru Isabel majīgū deyoarinopoe nijīwāgūdero puru, igo magū deyoayupu. ⁵⁸ Irasirirā igo puro āārīrā, igoyarā, Marīpu igore ōārō iridea kerere pērā, igore ūsuyatamurā waañurā. ⁵⁹ Igo magū deyoadero puru, su mojōma pere gajī mojō ūreru pērēbejarinurī waarō merā majīgūrē īgūya dupuma gasirogārē* wiirirā waañurā. Īgūrē īgū pagū “Zacarías” wāirē wāiyeduadīnurā. ⁶⁰ Isabel gapu īgūsārē:

—Āārībea. Īgū: “Juan” wāikugukumi, āriyupo.

⁶¹ Igo irasū ārimakū pērā, igore:

—¿Nasirigu irasū wāikubukuri? Neō mūyarā irasū wāikurā máma, ārīñurā.

⁶² Irasirirā Zacarīare: “¿Mu naásū wāiyeduakuri?” ārīrā, mojōrī opabī irikeo, sērēñañurā. ⁶³ Irasirigu Zacarías su taboa majī sērē, iri majīgūe:

—“Juan wāikugukumi”, ārī gojayupu. Īgū gojarire iārā, gukakōāñurā. ⁶⁴ Irire gojaguta Zacarías werenfbi āārādi wereniākōāyupu doja. Irasirigu Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, ūsuyari siyupu. ⁶⁵ Āārīpererā Zacarías puro āārīrā, īgū werenimākū pērā, gukakōāñurā. Āārīpererogue Judea nikū marā ūtāyuku watopegue āārīrārē Juan deyoadeare wereñurā. ⁶⁶ Īgū deyoadea kerere pērā, āārīpererā gūña, āsū ārī gāme sērēñañurā: —Ī majīgū buguro waagū, ¿naásū āārīrikugukuri Marīpu turari merā deyoadi? ārīñurā.

Zacarías Marīpure bayapeodea

⁶⁷ Zacarías, Ōāgū deyomarigūrē opatarigu Marīpu īgūrē weredorerire āsū ārī wereyupu:

⁶⁸ Marīpure Israel bumarā Opure ūsuyari sīrā! Marī īgūyarā purogue marīrē taugu aarīmi.

⁶⁹ Irasirigu marīrē taubure turatarigure iriugukumi. Īgū, David Marīpure moāboerimasū āārīdi parāmi āārīturiagugue āārīmi.

⁷⁰ Iripoegue Marīpu, īgūya kerere weredupiyurimasā nērī marīrā merā marīrē tauburire āsū ārī weredi āārīmi:

⁷¹ “Āārīpererā musārē iāturiarārē, wajarākūrārē, musārē tariweremakū irigura”, ārī weredi āārīmi.

* 1:54-55 1 S 2.1-10; Sal 113.5-9; Gn 17.7 * 1:59 Gn 17.1-14: Iripoegue Marīpu Abrahārē īgū pūrā ūmarē: “Yaarā āārīburo”, ārīgū, īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmī. Puru iri dorerire Moisére pīdi āārīmī. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, īgūsā pūrā ūmarē su mojōma pere gajī mojō ūreru pērēbejarinurī waarō merā īgūsā deyoadero puru irasū yāma.

⁷² Irasirigu marí ñekūsamarārē: “ ‘Musārē bopoñarí merā iāgū, òārō irigura’, ārīdeare neō kātibirikoa”, ārī weredi āārīmí.

⁷³ Irire Marípu marí ñekū Abrahārē weredi āārīmí.

⁷⁴ Irasirigu marirē iaturirārē wíjatagukumi, güiri marirō igū dorerire irituyaburo, ārīgū.

⁷⁵ Āāríperero marí okaro bokatíurō marirē igūyarā, diayemarē irirā āārímakū irigukumi, āriyupu Zacarías. Irasū ārī odo, igū magügārē āriyupu:

⁷⁶ Maku, masaka murē: “Marípu āārípererā nemorō turaguya kerere weredupiyurimasū āārími”, ārírākuma. Mú, marí Opú aariburi dupiyuro igū aariburi maaré diayema maa āmugū irirosū igūyare weregu waagukoa.

⁷⁷ Marípuyarārē āsū ārī weregukoa: “Marípure: ‘Gua ñerō irideare kátika!’ ārī sērēmakū, musārē kátigukumi. Irasirigu musārē perebiri peamegue waabonerārē taugukumi”, ārígukoa.

⁷⁸ Marípu marirē bopoñarí merā maísíā, ūmú, maamanu boyoro irirosū waamakū irigukumi, ūmugasigue merā marirē taubure irigu.

⁷⁹ Naítārōgue āārírārē boyori sígukumi perebiri peamegue waabonerārē igūrē masiburo, ārīgū. Irasirigu marirē igū merā òārō siñajārí bokamakū irigukumi, ārī wereyupu Zacarías.[✠]

⁸⁰ Majīgū òārí güñarí merā, Marípu turari merā masāyupu. Masaka marirōgue yoaripoe āāríyupu. Iroque āārīgúta Israel bumarārē buenūgāyupu.

2

Jesús deyoadea (Mt 1.18-25)

¹ Marípu magū deyoaburi dupiyuro romano marā opu Augusto wāikugu igūya nikū marārē āārípererārē keonabu, igūsā wāirē gojatúdoreyupu. ^{2,3} Irasirirā āārípererā masaka igūsā ñekūsamarā deyoadea makārígue igūsā wāirē gojatúrā waañurā. Siria nikū marā opu Cirenio wāikugu āāríripoe gojatúnugāñurā.

⁴ Irasirigu Josédé, Galilea nikūma makā Nazaretgue āārādi, Judea nikūma makā Belégue waayupu. Belén, David deyoadea makā āāríyuro. Igū, David parāmi āāríturiagu āārísíā, iroque waayupu. ⁵ Igū marāpo āāríbo María merā igū wāirē gojatúgu waayupu. María gapu nijípo āāríyupo. ⁶ Irasirigo iroque āārígó, nijíwāgiyupo. ⁷ Kārírí wíi uturimákū iā, José, María merā wekua wígue kārírā waañurā. Iri wígue María neō pūrākubeo āārídeo, majīgū pūrākunūgāyupo. Igū deyoamakū, surí gasiri merā òma, wekua baari korogue igūrē sāyupo.

Marípure wereboerā oveja korerimasārē deyoadea

⁸ Belén turogue ovejare korerimasā āāríñurā. Namirikū iroque dita igūsāyarā ovejare koreboyoanañurā. ⁹ Iroque igūsārē güñaña marirō sugū Marípure wereboegu deyoayupu. Igū deyoamakū, Marípu gosēsiriri igūsārē boyoyuro. Irasū waamakū iāguka, buró güiñurā. ¹⁰ Marípure wereboegu āsū āriyupu igūsārē:

— Güibirikóaka! Musārē òārí kerere ārígū yāa, āārípererā masaka usuyaburire. ¹¹ Dapagā ñami, David deyoadea makāguere musārē taubu deyoami. Igū Marípu iriudi, Cristo musā Opú āārími. ¹² Musā majīgūrē iārā waarā, surí gasiri merā òmadire, wekua baari korogue sāñagūrē bokajarākoa. Irasirirā igūrē iārā: “Diayeta āārāñumi”, ārírākua, āriyupu.

¹³ Igū irire āríripoeta gajirā wārā Marípure wereboerā deyoa, Marípure buremurā āsū ārī bayañurā:

¹⁴ Marípu ūmugasigue āārígūrē: “Ōātaria mú”, ārī, usuyari sirá! I ūmugue igū merā òārō āārírā siñajārí opaburo, ārī bayañurā.

¹⁵ Marípure wereboerā ūmugasigue muríadero puru, ovejare korerimasā igūsā basi gāme wereníñurā:

— Nāka, dapagorata Belégue! Marípure wereboegu marirē wereaderosíta iārā waarā! āríñurā.

¹⁶ Irasirirā mumurō merā iārā waañurā. Iroque eja, Joséré, Maríare bokajañurā. Majīgū gapure wekua baari korogue sāñagūrē iañurā. ¹⁷ Igūrē iārā, iro āārírārē Marípure wereboegu majígüyamarē wereadeare werenurā. ¹⁸ Igūsā irire weremakū pérā, āārípererā péguakakōañurā. ¹⁹ María gapu āārípereri igūsā wererire pégo, igoya yujupūrāgueta güñadurípíyupo. ²⁰ Ovejare korerimasā Marípure wereboegu wereaderosíta āārípereri igūsā péadea, iādea keoro waamakū iārā, Marípure: “Ōātaria mú”, ārī, usuyari merā goedujáakōañurā.

Jesúre Marípuya wígue āiadea

²¹ Puru su mojóma pere gají mojó ureru pērebejarinurí waaró merā majígūrē igūya dupuma gasirogārē wiiríñurā. Wiiri odo, Marípure wereboegu Maríare, igo nijípo āāríburo dupiyuro āriderosíta igūrē “Jesús” wāiyenurā.

²² Puru Moisés: “Āsū irika ūmúurē pūrākuadero puru!” ārīdeare iripeo, José, María merā Jesúre Jerusalégue āiñurā, Marípuya wígue Marípure: “Muyagu āārími”, ārī imurā waarā. ²³ Irire irirā, Marípu dorederosíta iriñurā. Āsū ārī gojasúdero āāríbú Marípu doreri gojadea púgue: “Āārípererā ūma deyoapñorirā Marípuyarā āāríburo”, ārī gojasúdero āāríbú. ²⁴ Irasirirā José, María merā Jerusalégue Marípu dorederosíta irirā waañurā. Āsū ārī gojasúdero āāríbú doja: “Pērā buja, o igūsā marímakū buja irirosú deyorāgā pérā síka, Marípu iñurō wējē soepeuburo, ārírā”.

²⁵ Iripoere Jerusalégue sugu buguro Simeón wāikugu āārīyupu. Īgū ōāgū, Marīpure buremugū āārīyupu. Israel bumarārē taugu aaribure yūgu iriyupu. Ōāgū deyomarīgū īgū merā āārīnkōāyupu. ²⁶ Iripoegue Ōāgū deyomarīgū īgūrē āsū ārī weredi āārīmī: “Cristo, Marīpu iriubure īābita boabirikoa mu”, āridi āārīmī. ²⁷⁻²⁸ Jesúre īgū pagusāmarā Jerusalégue āījarinurē Ōāgū deyomarīgū Simeónrē Marīpuya wiigwe waadoreyupu. Marīpu dorederosūta Jesúre iri wiigwe āījamakū īā, Simeón īgūrē kōā, Marīpure usuyari sī, āsū ārīyupu: ²⁹ Yu Opu, mu iripoegue āriderosūta keoro yāa. Irasirigu dapagorare yu murē moāboegu usuyari merā boomasā.

³⁰ Īī majīgūrē masakare taubure yaa koye merā īāa.

³¹ Īgūrē masīdoregu, āārīpererā masaka tūrōgue iriubu.

³² Īgūta judío masaka āārīmerārē murē masīmakū irigu, sīāgori sīgū irirosū irigukumi.

Āārīpererā masaka: “Marīpu īgūyarā Israel bumarārē ōārō iritamumi”, ārīrākuma, ārīyupu Simeón.[☆]

³³ Simeón majīgūyamarē irasū ārīmakū pērā, īgū pagusāmarā pégukakōāñurā. ³⁴ Simeón īgūsārē: “Marīpu musārē ōārō iriburo”, ārī ōdo, Jesús pagore āsū ārīyupu:

—Īī majīgū Marīpu beyedi āārīmī. Wārā Israel bumarā īgūrē buremumerā perebiri peamegue bēodijusūrākuma. Īgūrē buremurā gapu ūmugasigwe āīmuriāsūrākuma. Marīpu turari merā īgū iri īmumakū īārā, wārā masaka nērō werenīrākuma īgūrē. ³⁵ Irasiriri merā āārīpererā masaka īgūsāya yujupūrārīgue gūnarirē masīsūrokoa. Mu gapu i merā muya yujupūrārē sareri majī merā saremakū pūrisūrōsū buro bujaweregokoa, ārīyupu Simeón Marīare.

³⁶ Gajigo Marīpuya wiigwe Marīpuya kerere weredupiyugode āārīyupu. Igo Ana wāikugo, Fanuel magō, Aser bumō, būro āārīyupu. Maamogora marāpukudeo āārādimo. Pūru, su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejari bojori waarō merā igo marāpu boakōāyupu. ³⁷ Irasirigo wapiweyo dujayupu. Īgūsā Jesúre Marīpuya wiigwe āījaripoere ochenta y cuatro bojorigora opayupu. Iri wiigwe ūmuriku, nāmīrīku bereri merā Marīpure sērēnayupu. ³⁸ Jesúre āījamakū īāgō, īgū puro aari ejanugā, Marīpure usuyari sīyupu. Pūru āārīpererā Jerusalēn marārē taubure yūrārē Jesús deyoadeare wereyupu.

Nazaretgue goedujáadea

³⁹ José, Marīa Jerusalégue āārānerā, Marīpu dorederosūta āārīpereri iripeo, Galilea nikū īgūsāya makā Nazaretgue goedujākōāñurā. ⁴⁰ Iroque majīgū turagu ōārō masīgū masāyupu. Marīpu īgūrē ōārō iritamuyupu.

Jesús Marīpuya wiigwe waadea

⁴¹ Bojoriku Jesús pagusāmarā pascua bosenuī āārīmakū, Jerusalégue waanañurā. ⁴² Jesús pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari bojori oparipoe īgūsā irinarōsū īgū merā iri bosenuī iroque taurā waañurā.

⁴³ Iri bosenu tariadero pūru, īgūsāya makāgue Nazaretgue goedujākōāñurā. Jesús gapu Jerusalégue ta dujakōāyupu. Īgū pagusāmarā īgū iroque dujarire masībiriñurā. ⁴⁴ “Gajirā marī merāmarā merā aarikumi”, ārī gūñadiñurā. Pūru Jerusalérē īgūsā wiriadeanu nāmika āārīmakū, īgūsā merāmarā watopegue īgūrē āmadiñurā. ⁴⁵ Āma, īgūrē bokabiri, maa deko merāta gāme dujakōāñurā doja Jerusalégue āmarā waarā.

⁴⁶ Ūrenu pūru Marīpuya wiigwe Moisés gojadeare buerimasā watopegue doagure bokañurā. Īgūsā werenīrē pé, īgūsārē sērēnanayupu. ⁴⁷ Īgū masīrī merā wererire, īgū ōārō yujurire pērā, āārīpererā pégukakōāñurā. ⁴⁸ Īgū iroque doamakū īārā, īgū pagusāmarā īāgukakōāñurā. Pago īgūrē ārīyupu:

—Maku, īnasirigu guare irasiriri mu? Yu, mupu merā buro gūnarikuri merā murē āmaabu, ārīyupu.

⁴⁹ Jesús pagore āsū ārī yujuyupu:

—ĪNasirirā yūre āmaari? Yūpuyare yūre iriro gāāmea īgūya wiigwe. ĪIrire masīberi musā? ārīyupu.

⁵⁰ Īgū irasū ārīrīrē īgū pagusāmarā gapu pēmasībiriñurā.

⁵¹ Pūru Jesús īgūsā merā Nazaretgue goedujākōāyupu. Īgū irinīrōsūta īgūsā dorerire tarinugārō marīrō yujunayupu. Īgū pago gapu āārīpereri īgū Jerusalégue iriadeare igoya yujupūrāgue gūnaduripīyupu. ⁵² Jesús wārī masīrī merā masāyupu. Marīpu īgūrē: “Ōāgū āārīmī”, ārī īāyupu. Masakade āārīpererā irasūta ārī īāñurā.

3

Juan masakare wāyerimasū buedea

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28; 8.31-47)

¹ Pe mojōma pere su gubu pērēbejari bojori Tiberio wāikugu romano marā opu āārīrī nājādero pūru, gajirā īgū dokamarā īsāku āārīñurā: Poncio Pilato, Judea nikū marā opu āārīyupu. Herodes, Galilea nikū marā opu āārīyupu. Īgū pagumu Felipe: Iturea, Traconite, pe nikū marā opu āārīyupu. Gajigu Lisania, Abilinia nikū marā opu āārīyupu. ² Gajirā pērā: Anás, Caifás wāikurā paīa oparā āārīñurā. Īgūsā oparā āārīpoere Zacarías magū Juārē masaka marīrōgue āārīgūrē Marīpu īgūyare weredoreyupu.

³ Irasirigu Juan āārīperero dia Jordán wāikudiya turogue masaka iroque ejarārē:

—Musā nērō irideare bujawereka! Musā gūnarirē gorawayu, wāiyedoreka! Irasirimakū, musārē Marīpu musā nērō irideare kātīgukumi, ārī werenayupu. ⁴ Juan irire irigu, iripoegue Marīpuya kerere weredupiyudi Isaiās gojaderosūta iriyupu. Āsū ārī gojadi āārīmī:

☆ 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

Masaka marirōgue sugu buro gaguinirī merā weregukumi: “Marī Opū aariburi dupiyuro ĭgū aariburi maarē diayema maa ōārī maa āmurā ĭrirosū diayemarē irika!

⁵ Dupa tururi āārādeare yasurope piūsūrokoa. Ūtāyuku āārādeade keoro dujarokoa. Maarī dupaberori āārādeade diayema maarī dujarokoa. Goberikuri maarīde su bāparogueta dujarokoa.

⁶ Marīpu marirē taubure iriumakū, āārīpererā masaka ĭārākuma”, āri gojadi āārīmi.[☆]

⁷ Wārā masaka Juan pūroge wāiyedorerā ejañurā. Juan ĭgūsārē āriyupū:

—Musā āña ĭrirosū ñerā āārā. ĭNoā musārē ōōguere aaridoreari? Marīpu, gua ñerō ĭriiri waja wajamoābirikōāburo, ārīrā, ĭmusā yure wāiyedorerā aarari? ⁸ Musā: “Gua ñerō ĭrideare bujawere, gūñarirē gorawayuabu”, ārīrā, musā ñerō ĭrideare piri, ōārī gapure irika! Musā: “Gua Abraham parāmerā āārīturiarā āārīmakū, Marīpu guare wajamoābirikumi”, āri gūñabirikōāka! Yū musārē āsū ārā: “Musā gūñarirē gorawayubirimakū, musā Abraham parāmerā āārīturiari wajamāa. Marīpu ĭ ūtāyeri merā Abraham parāmerā āārīturiarā waamakū ĭrimasīmi”. ⁹ Musā ñerī ĭririre piribirimakū ĭāgū, Marīpu musārē bēogukumi. Sugu yuku ñerī dukakudire tā, kōme merā nugūrīgue merāta diti, peamegue soebēorosū musārē bēogukumi, āriyupū Juan.

¹⁰ ĭGū ĭrasū ārīmakū pérā, Juārē sērēñañurā:

—ĭGuare nasiriro gāāmerī?

¹¹ Juan ĭgūsārē yujyupū:

—Sugu peñe surīro opagu, opabire suñe sīburo. Baari opagu, baari opabire dukawaburo, āriyupū.

¹² Gajirā romano marā oparārē niyeru wajaseabosarā, Juan puro wāiyedorerā ejañurā. ĭGūsāde Juārē sērēñañurā:

—Guare buegu, ĭguare nasiriro gāāmerī?

¹³ ĭGūsā ĭrasū ārīmakū, Juan āriyupū:

—Musā oparā musārē wajaseadoreaderopata wajaseaka! ĭGūsā doreadero nemorō wajaseabirikōāka! āriyupū.

¹⁴ Gajirā surara Juārē sērēñañurā:

—ĭGuakoare nasiriro gāāmerī? ārīñurā.

ĭGūsā ĭrasū ārīmakū, āsū āri yujyupū:

—Gajirā oparire ēmabirikōāka! ĭGūsārē niyeru ēmaduarā ārīkatori merā ĭgūsā ĭribirideaguereta weresābirikōāka! Musā moā wajatari merā usuyaka! āriyupū.

¹⁵ Masaka: “ĭNaāsū āārīmakū Marīpu ĭriubu aarīgukuri?” āri gūñārē ĭrīñurā. ĭrasirirā, Juan wererire pérā: “ĭĭ Juan, Cristo āārīkuri?” āri gūñañurā. ¹⁶ Juan āārīpererā masakare āsū āriyupū:

—Yū musārē deko merā wāiyea. Gajigu yū pūru aarīgū, yū nemorō turagu āārīmi. Yū gapū ubu āārīgū, ĭgūrē neō suropebirikoa. ĭGū aarīgū, musārē Ōāgū deyomarīgū merā, peame merā wāiyegukumi. ĭrasirigu musārē Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīnīmakū ĭrigukumi, ñerirē soebēorosū musārē ñerirē bēoburo, ārīgū. ¹⁷ Trigo gasirire korobēogu ĭrirosū āārīmi. Gasirire koro odo, ĭri yerire baari duripīri wiigie duripīgukumi. ĭri gasirī gapure peamegue soebēokōāgukumi. ĭri peame neō yaribirikoa, āriyupū. ¹⁸ Juan gajī wārī ĭrasū wererī merā masakare: “Āsū irika!” āri werenayupū. ĭrasirigu ĭri merā Marīpūya ōārī kerere werenayupū.

¹⁹ ĭripoere opū Herodes ĭgū pagumū Felipe marāpore Herodías wāikugore ēma, marāpokuyupū. ĭri waja, gajī wārī ñerō ĭridea waja, Juan ĭgūrē: “Mu ĭrasirīmakū ñetaria”, āri wereyupū. ²⁰ Herodes, Juan wererire pérono ĭrigū, ñerō ĭrinemo, ĭgūrē peresu ĭriiri wiigie sóodoreyupū.

Juan Jesúre deko merā wāiyede

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Juan peresu ĭriiri wiigie sóosūburi dupiyuro āārīpererā masaka ĭgū puro wāiyedorerā ejarārē wāiyeyupū. Jesúde ĭgū pūroge wāiyedoregu ejayupū. Juan ĭgūrē wāiye odomakū, Jesús Marīpure sērēripoe ūmugasī tūpākōāyuro. ²² Ōāgū deyomarīgū, buja ĭrirosū deyogu dijari, Jesús weka ejabejayupū. Marīpu ūmugasigie āārīgū āsū āriyupū Jesúre:

—Mu yū magū, yū maīgū āārā. Mu merā buro usuyāa, āriyupū.

Jesucristo ñekūsāmarā āārīturiadea

(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treinta bojori opagu masakare buenugāyupū. Masaka Jesúre: “José magū āārīmi ĭi”, āri gūñadiñurā.

José, Elí magū āārīyupū. ²⁴ Elí Matat magū,

Matat Leví magū, Leví Melqui magū,

Melqui Jana magū, Jana José magū,

José Matatías magū, ²⁵ Matatías Amós magū,

Amós Nahum magū, Nahum Esli magū,

Esli Nagai magū, Nagai Maat magū,

²⁶ Maat Matatías magū, Matatías Semeí magū,

Semeí José magū, José Judá magū,

²⁷ Judá Joana magū, Joana Resa magū,

Resa Zorobabel magü, Zorobabel Salatiel magü,
 Salatiel Neri magü, Neri Melqui magü,
²⁸Melqui Adi magü, Adi Cosam magü,
 Cosam Elmodam magü, Elmodam Er magü,
 Er Josué magü, ²⁹Josué Eliezer magü,
 Eliezer Jorim magü, Jorim Matat magü,
 Matat Leví magü, ³⁰Leví Simeón magü,
 Simeón Judá magü, Judá José magü,
 José Jonán magü, Jonán Eliaquim magü,
 Eliaquim Melea magü, ³¹Melea Mainán magü,
 Mainán Matata magü, Matata Natán magü,
 Natán opu David magü aārīdi aārīmí.
³²David Isaí magü, Isaí Obed magü,
 Obed Booz magü, Booz Salmón magü,
 Salmón Naasón magü, ³³Naasón Aminadab magü,
 Aminadab Aram magü, Aram Esrom magü,
 Esrom Fares magü, Fares Judá magü,
 Judá Jacob magü aārīdi aārīmí.
³⁴Jacob Isaac magü, Isaac Abraham magü aārīdi aārīmí.
 Abraham Taré magü, Taré Nacor magü,
 Nacor Serug magü, ³⁵Serug Ragau magü,
 Ragau Peleg magü, Peleg Heber magü,
 Heber Sala magü, ³⁶Sala Cainán magü,
 Cainán Arfaxad magü, Arfaxad Sem magü,
 Sem Noé magü aārīdi aārīmí.
 Noé Lamec magü, Lamec Matusalén magü,
³⁷Matusalén Enoc magü, Enoc Jared magü,
 Jared Mahalaleel magü, Mahalaleel Cainán magü,
 Cainán Enós magü, Enós Set magü,
 Set Adán magü aārīdi aārīmí.
³⁸Adán neōgorague Marīpu iridi, igü magü aārīdi aārīmí.

4

Wātī Jesúre ārimésáidea
 (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹Jesús Ōägü deyomarīgürē opatariakōāyupu. Irasirigu Ōägü deyomarīgü igü dia Jordán wāikudiyague aārādīre masaka marīrōgue āīayupu. ²Iroque Jesús cuarenta nurīgōra āāriyupu. Iroque āārīripoe wātī igürē ārimésāgü ejayupu. Iri cuarenta nurīrē Jesús neō baabiriyupu. Irasirigu naboakōāyupu. ³Igü naboamakü iāgü, wātī Jesúre āsü āriyupu:

—Diayeta Marīpu magü āārīgü, mu turaro merā i ütāyere pá waamakü irika! āriyupu.

⁴Jesús igürē yujyupu:

—Yupuya werenírī gojadea pūgue: “Baari dita masakare okamakü iribea. Āārīpereri Marīpuya werenírī gapu igūsārē okamakü yāa”, āri gojasüdero āārībú, āri wereyupu Jesús wātīrē.

⁵Puru wātī Jesúre ütāu wekague āimurīayupu. Iroque suñarōta āārīpereri i ūmuma makārīrē īmupeokōāyupu. ⁶Irire īmupeo odo, āsü āriyupu:

—I yure sídea āārā. Irasirigu yu síduagure sīgukoa, igü i āārīpereri opu āārīburo, ārīgü. ⁷Mu yure āadukupuri merā ejamejāja, būremumakü, i āārīpereri murē sīgura, āri wereyupu wātī Jesúre. ⁸Jesús igürē yujyupu:

—Satanás, yu purore wirika! Yupuya werenírī gojadea pūgue: “Marīpu ditare būremuka! Igü doreri ditare irika!” āri gojasüdero āārībú, āri wereyupu Jesús wātīrē.

⁹Puru wātī Jesúre Jerusalégue āia, Marīpuya wii wekague āimurīa, igürē āsü āriyupu doja:

—Diayeta Marīpu magü āārīgü, ōōgue merā yebague parimadijaka! ¹⁰⁻¹¹Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsü āri gojasüdero āārībú:

Marīpu igürē wereboerārē murē koredoregukumi, neō ütāyegue meébejabirikōāburo, ārīgü, āri gojasüdero āārībú, āri wereyupu wātī Jesúre.✠

¹²Jesús igürē āriyupu:

—Yupuya werenírī gojadea pūgue: “Būremurī marīrō Marīpure: ‘Mu turari merā yure gajino iri īmuka!’ āribirikōāka!” āri gojasüdero āārībú, āri wereyupu Jesús wātīrē.

¹³Irasirigu wātī Jesúre gajī ārimésārī bokabiri, waakōāyupu dapa.

Jesús Galilea nikūgue masakare buenūgādea
 (Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Puru Jesús masaka marirōgue āārādi Galilea nikūgue goedujáayupu. Ōāgū deyomarīgū turarire opatariyupu. Āārīperero Galilea nikū marā īgū iridea kerere masipereakōāñurā. ¹⁵ Jesús iroque ejagu, makārīku judío masaka nerērī wiirigū* buenayupu. Īgū buemakū pérā, āārīpererā: “Ōārō buemi”, āri buremuñurā.

Jesús Nazaretgue goedujáadea
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6; Jn 4.44)

¹⁶ Puru Jesús Nazaretgue īgū masādea makāgue goedujáayupu. Īgū irinarōsūta judío masaka siñajārīnu† āārīmakū, īgūsā nerērī wiigue waa, ñajáyupu. Iri wiigue Marīpuya werenírī gojadea pūrē bue imubu wāgāñugāyupu. ¹⁷ Irasirigu iri wii koregu Jesúre Marīpuya kerere weredupiyudi Isaiás gojadea pūrē siyupu. Īgū sīmakū, Jesús iri pūgue āsū āri gojadeare boka, bue imuyupu:

¹⁸ Yū Opū, Ōāgū deyomarīgū yū merā āārīmakū yámi, īgū dorerire iriburo, ārīgū. Īgūyare iridoregu yūre beyepídi āārīmí.

Irasirigu boporārē īgūya kerere weredoregu, buro bujawererārē usuyamakū iridoregu, peresugue āārīrārē taudoregu, koye iāmerārē iāmakū iridoregu, ñerō irisūrārē taudoregu yure iriudi āārīmí.

¹⁹ Marī Opū īgūyarārē taugu aariburire weredoredi āārīmí, āri gojadi āārīmí Isaiás, āri bue imuyupu Jesús.✠

²⁰ Bue imu odo, īgū bueadea pūrē tūrā, iri wii koregure wia, eja doayupu. Āārīpererā iri wiigue āārīrā īgūrē iāduúbiriñurā. ²¹ Jesús āsū āri werenugāyupu īgūsārē:

—Dapagā merā yū musārē bue imumakū, Isaiás gojaderosūta waāa.

²² Jesús irasū ārīmakū pérā, āārīpererā pégukakōāñurā. “Ōārī werenírī merā weremi”, āri gūñañurā. Irasū gūñakererā, īgūsā basi gāme sērēñañurā:

—¿Írī José magū meta āārīrī? ārīñurā.

²³ Jesús, īgūsā irasū ārīmakū pégū, īgūsārē āsū ārīyupu:

—Masaka īgūsā ārīnarōsū musā yūre: “Mu ōārō kūrīgu āārīrírē imugū, mu basita kúrīka!” ārīkoa. Gajidere ārīkoa: “Gua, mu Capernaugue iri imudea kerere pébu. Irasirigu iroguere mu iriderosūta i makā, mu masādea makādere iri imuka!” ārīkoa, ārīyupu.

²⁴ Irasū āri odo, āsū ārīnemoyupu:

—Diyeta musārē werea. Neō sugū Marīpuya kerere weredupiyurimasūrē īgūya nikū marā ōārō bokatírīñebema. ²⁵ Irasirigu musārē ire ōārō masīmakū gāamea. Iripoeque Elías Marīpuya kerere weredupiyudi āārīdeapoere masaka Marīpure buremubiri waja, ure bojorī gajī bojorī dekogora neō deko merēbiridero āārībū. Āārīpereroguerē baaride marīdero āārībū. Marīya nikūrē wārā wapiweyarā nome āārīnerā āārīmā. ²⁶ Īgūsā wārā āārīkeremakū, Marīpu Elíare īgūsārē iritamudoregu neō iriubiridi āārīmí. Gajī nikūmo Sarepta wāikuri makāmo Sidón puro āārīgō gapure iritamudoregu Elíare iriudi āārīmí. ²⁷ Eliseo Marīpuya kerere weredupiyudi āārīdeapoedere wārā kāmī boarā marīya nikūrē āārīunanerā āārīmā. Īgūsā wārā āārīkeremakū, Marīpu Eliseore īgūsārē taudoregu neō iriubiridi āārīmí. Siria nikūmu Naamán wāikugu gapure taudoregu Eliseore iriudi āārīmí, āri wereyupu Jesús.

²⁸ Jesús irasū ārīmakū pérā, āārīpererā iri wiigue āārīrā īgū merā buro guañurā. ²⁹ Irasirirā wāgāñugā, īgūrē ñeā, āiākōāñurā. Iri makā ūtāu weka iridea makā āārīyuro. Irasirirā iri makā turogue īgūrē āia, túméedijuduarā iriadiñurā. ³⁰ Jesús gapu īgūsā watopeta tariwerewāgākōāyupu.

Wātī ñajāsūdi Jesuré bokatírīdea
(Mr 1.21-28)

³¹ Puru Jesús Capernaugue waayupu. Iri makā Galilea nikūgue āārīyuro. Iroque eja, judío masaka siñajārīnu āārīmakū, īgūsā nerērī wiigue īgūsārē bueyupu. ³² Sugu doregu irirosū ōārō masírī merā īgū buemakū pérā, pégukakōāñurā.

³³ Iri wiiguere īgūsā merā sugū wātī ñajāsūdi āārīyupu. Āsū āri gaguiníyupu:

³⁴ —Jesús Nazaretmu, ¿nasiribu gua puro aarírī? ¿Guare peamegue béogu aarīgú yári? Yū murē iāmasikōāa. Mu, Marīpu iriudi, ōatarigu āārā, ārīyupu.

³⁵ Jesús wātírē:

—Wereníbita! Wirika īgūrē! ārīyupu.

Īgū irasū ārīmakū, wātī masaka iūrō īgū ñajādire yebague túméépī, ñerō iriro marirō wiriakōāyupu.

³⁶ Jesús wātírē béowiumakū iārā, āārīpererā masaka iāguka, īgūsā basi āsū āri gāme wereníñurā:

—¿Neéno werenírī āārírī i? Īgū turaro merā wātēārē wiriadoremakū, mata wirianokōāma, ārīñurā.

³⁷ Puru Jesús iriadeare āārīperero iri makā turo marārē weresiríñurā.

Jesús, Simón Pedro múñekōrē taudea
(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jesús, nerērī wiigue āārādi wiria, Simóya wiigue waayupu. Simón múñekō buro nimakurikugo iriyupu. Jesús ejamakū iārā, igore taudorerā īgūrē sērēñurā. ³⁹ Īgūsā irasū sērēmakū pégū, Jesús igo puro waa ejanugā: “Pūrírī tarika igore!” ārīyupu. Īgū irasū ārírī merāta igore nimakuri āārādea тариākōāyuro. Irasirigo wāgāñugā, īgūsārē baari ejoyupu.

* 4:15 Judío masaka nerērī wii, sinagoga wāikuri wii āārā. Iroque īgūsā siñajārīnu āārīmakū nerē, Marīpuya werenírī gojadea pūgue gojadeare buenama. † 4:16 Judío masaka siñajārīnu, sábado āārā. ✠ 4:19 Is 61.1-2

Jesús wárā pūrīrikurārē taudea
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰Namika, abe ñajadero puru, iri makā marā āārīpererā gajirosūperi pūrīrikurārē Jesús purogue āijañurā. Jesús pūrīrikurārē, ĩgūya mojóri merā ñapeo, tauyupu. ⁴¹Wárā wātēa masakare ñajānerādere bēowiuyupu. Wātēa wirirā, Jesúre āsū āri gaguiniñurā:

—Mu, Marīpu magū āārā, āriñurā. ĩgūsā Jesúre, ĩgū Cristo, Marīpu iriudi āārīrīrē masiñurā. Irasirigu Jesús wātēārē werenidorebiriyupu.

Jesús Galilea nikūgue masakare buedea
(Mr 1.35-39)

⁴²Gajinu boyoripoe Jesús makā turo masaka marīrōgue waayupu. ĩgū waadero puru, masaka ĩgūrē āma, ĩgū purogue ejañurā. ĩgūrē: “Gua merā dujaka dapa!” ārādiñurā.

⁴³Jesús gapu ĩgūsārē āriyupu:

—Marīpu ĩgūyarā Opu āārīrīrē yure weredoregu iriudi āārīmī. Irasirigu gaj makārī marādere ire weregu waagura, āriyupu.

⁴⁴Irasirigu āārīperero Galilea nikū marārē judío masaka nerērī wiirigue buegorenayupu.

5

Jesús ĩgū buerārē wárā waai wējēmakū iridea
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20; Jn 21.3, 6)

¹Gajinu Jesús Genesaret* wāikuri ditaru turogue āārīmakū, wárā masaka ĩgū purore uturinḡgājañurā Marīpuya kerere pēduarā. ²Jesús iri ditaru turo waai wējērīmasāya doóriduparu peru masaka marīrī payamakū ĩayupu. Waai wējērīmasā gapu ĩgūsāya buiriyukure koerā iriñurā. ³Jesús Simóyarugue mūrīñajāa, ĩgūrē soewijudoreyupu. Soewijupau odomakū ĩā, Jesús irirugue eja doa, masakare buenḡgāyupu.

⁴Bue odo, Simórē āsū āriyupu:

—Doódiru merā ditaru doo ũkūārōgue wija, musāya buiriyukure meéyoka waai ñeāmūrā, āriyupu.

⁵Simón ĩgūrē yujyupu:

—Guare buegu, dapagā ñamirē wējēboyokōādabu. Neō wējēbirakubu. Mu dorerosūta buidire meéy-oñagura doa, āriyupu.

⁶ĩgūsā meéyomakū, waai wárā ñajāa, buidire ooreakōādiñurā. ⁷Wárā ñajāmakū ĩā, ĩgūsā merāmarā gajiru doódirugue āārīrārē buadeañurā, ĩgūsārē ñeātamudorerā. Irasirirā ĩgūsā eja, waairē seasāmakū, perugueta miriboyakōāyuro.

⁸Irasū waamakū ĩāgū, Simón Pedro Jesús puro ñadukupuri merā ejamejāya, ĩgūrē āriyupu:

—Yu Opu, mu oātariḡu āārā. Yu gapu ñegū āārā. Irasirigu yu purore āārībirikōāka! āriyupu. ⁹Simón, wárā waai ñajāmakū ĩāgukagu, irasū āriyupu. ĩgū merā āārīrāde ĩāgukakōāñurā. ¹⁰Gajiru doódiru āārīrā ĩgū merāmarā Zebedeo pūrā Santiago, Juan āārīñurā. ĩgūsāde ĩāgukakōāñurā. Jesús gapu Simórē āriyupu:

—Gūibirikōāka! Dapagorare mu waai wējērīmasū āārīrīrē piri, Marīpuya kerere masakare wererimasū āārīgukoa, āriyupu.

¹¹Irasirirā ĩgūsāya doóriduparure ditaru turo tūamajūpīkōā, āārīpereri ĩgūsāyare pīkōā, Jesús merā waakōāñurā.

Jesús kāmi boagure taudea
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹²Puru Jesús su makāgue āārīripoe sugu kāmi boagu ejayupu. Jesúre ĩāgū, ĩgū puro ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūya diapure yebague moomejāya, ĩgūrē sērēyupu:

—Yu Opu, mu yu pūrīrikurire tauduagu taumasā, āriyupu.

¹³ĩgū irasū ārīmakū pēgu, Jesús ĩgūya mojó merā ĩgūrē moāña, āsū āriyupu:

—Murē taugura. Kāmi marīgū dujaka! āriyupu. ĩgū irasū ārīrī merāta kāmi yaripereakōāyuro. ¹⁴Irasirigu turaro merā Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Gajirā masakare mu тариadeare werebirikōāka! Paire murē kāmi yariadeare ĩmugū waaka! ĩgū murē ĩāgū: “Kāmi marīgū āārā”, ārīgukumi. Puru Moisés gojadea pūgue sīdoredeare sīka! Mu irire irimakū ĩārā, āārīpererā masaka murē kāmi yariadeare masirākuma, āriyupu.

¹⁵Jesús ĩgūrē: “Gajirārē mu тариadeare werebirikōāka!” ārikeremakū, āārīpererogue marā masaka Jesús ĩgūrē iriadeare pēpereakōāñurā. Irasirirā wárā masaka ĩgū purogue ĩgū buerire pērā, ĩgūsā pūrīrikuridere taudorerā, ejañurā. ¹⁶Jesús gapu masaka marīrōgue Marīpure sērēgū waanayupu.

Jesús dūpu buadire taudea
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Sunu Jesús buemakū, surāyeri fariseo bumarā gajirā Moisés gojadeare buerimasāde iroque doañurā. ĩgūsā āārīperero Galilea nikūma makārī marā, Judea nikūma makārī marā, Jerusalén marā āārīñurā. Jesús pūrīrikurārē taubu, Marīpu turarire opayupu. ¹⁸ĩgū bueripoe gajirā iro marā sugu dūpu buadire ĩgū oyaro merāta āijañurā. ĩgūrē wiigue āiñajāa, Jesús purogue pīduarā iriadiñurā. ¹⁹Masaka wárā āārīmakū,

* 5:1 Genesaret wāikuri nikū, Galilea wāikuri ditaru turo āārīyuro. Irasiriro Galilea ditaruta Genesaret wāikuyuro.

āñajāmasibiri, iri wii wekague murīa, su gobe āiwea, ĩgūrē masaka watopegue ĩgū oyaro merāta Jesús puro dijuñurā. ²⁰ Jesús, ĩgūsā ĩgūrē buremumakū ĩāgū, buadire āriyupu:

—Yū, mu ñerō irideare kātia.

²¹ ĩgū irasū ārimakū pérā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā āsū āri gūñañurā: “¿Ñeémuno masaku āārīrī īi? ĩgū werenīrī merā Marīpure ñerō ārimi. Masaka ñerō irideare neō sugu masaku kātimasibirikumi. Marīpu suguta masikumi”, āriñurā.

²² Jesús ĩgūsā gūñarīrē ĩamasī, āsū āriyupu:

—¿Nasirirā irasū gūñarīrē musā? ²³ ¿Naāsū ārirī gapu diasaberī īi buadire: “Yū, mu ñerō irideare kātia”, ārirī, o “Wāgānugā, waaka!” ārirī gapu diasaberī? ²⁴ Yū āārīpererā tīgū ī ũmugue āārīrārē ĩgūsā ñerō irideare Marīpu dorero merā kātimasīa. Irasirigu īi buadire taugura, musārē irire masīdoregū, āriyupu. Irasū āri odo, buadire āriyupu:

—Yū murē āsū ārā. Wāgānugā, mu oyaderore āi, mūya wiigwe waaka! āriyupu.

²⁵ ĩgū irasū ārirī merāta ĩgūsā iūrō wāgānugā, ĩgū oyaderore āi, ĩgūya wiigwe waagū, Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīyupu. ²⁶ Masaka, Jesús irasiririre ĩāguka, ĩgūsāde Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīñurā. Buro gūiri merā āsū āriñurā:

—Dapagārē neō marī ĩābirideare ĩāa, āriñurā.

Jesús Levīre siudea

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Puru Jesús iro merā waa, Levī[†] wāikugure bokajayupu. Levī romano marā opure niyeru wajaseabosagu āāriyupu. ĩgū moārī taribugue doamakū ĩāgū, Jesús ĩgūrē āriyupu:

—Nāka, yū merā!

²⁸ ĩgū irasū ārimakū pégu, Levī wāgānugā, ĩgū moādea āārīpererire pípeo, Jesús merā waakōāyupu. ²⁹ Puru Levī ĩgūya wiigwe eja, Jesure bosenu iripeoyupu. Wārā niyeru wajaseabosarimasā, gajirā masaka ĩgūsā merā baa doaññurā. ³⁰ Jesús ĩgūsā merā doamakū ĩārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā Jesús buerārē āsū āri werewuññurā:

—¿Nasirirā niyeru wajaseabosarimasā, ñerō irirā merā iirī, baari musā? āriñurā.

³¹ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—Pūrīrī marārā kūrīrimasūrē āmabema. Pūrīrikurā gapu ĩgūrē āmama. ³² Yū: “Ōārā āārā”, āri gūñarārē siugu aaribiribu. “Ñerō irirā āārā”, āri gūñarā ditare siugu aarigū iribu, ĩgūsā ñerō irideare bujawere, gūñarīrē gorawayuburo, ārigū, āriyupu.

Jesure bererimarē sērēñadea

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jesús irasū ārimakū pérā, ĩgūrē sērēñañurā:

—Juan buerā, fariseo bumarā buerire tūyarāde Marīpure buremurā bere, ĩgūrē sērēñama. ¿Nasirirā mu buerā gapu ōārō iirī, baari? āriñurā.

³⁴ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—¿Sugu mojosuadi bosenu irimakū, musā ĩgū siuanerārē ĩgū merā āārīrārē bujawereri merā beremakū irimasibukuri? ³⁵ Puru ĩgūrē gajirā āimamakū, bujawereri merā bererākuma, āriyupu.

³⁶ Irire āri odo, keori merā ĩgūsārē āsū āri wereyupu doja:

—Masaka neō surīro maamañerē tābirikuma bugūñerē seretūmurā. Irasū seretūrā, maamañerē poy-anorērā irikuma. Maama gasiro merā bugūñerē seretūadero ōārō deyoibirikoa. ³⁷ Waimurā gasiri merā iridea ajuri bugu ajurigue maama ĩgui dekore diribirikuma. Irasū dirimakū, maama ĩgui deko pāmu, bugu ajuri sērāturabiri, ooreakōākoa. Irasiriro ĩgui deko, ajuride kōmoko. ³⁸ Irasirirā maama ĩgui dekore maama ajurigue diriro gāamea. ³⁹ Masaka ĩgui deko pāmuriirē iirirā, maama ĩgui dekore gāamebirikuma, maama buerire pēduaberosū. “ĩgui deko pāmudea gapu, maama ĩgui deko nemorō ōāa”, ārirākuma, āriyupu Jesús ĩgūsārē.

6

Siñajārīnu āārimakū, Jesús buerā trigo yerire tūrīdea

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Gajinu, judío masaka siñajārīnu āārimakū, Jesús trigo otedero watope waamakū, ĩgū buerā trigo yerire tūrī koro baawāgāñurā^{*}. ² ĩgūsā irasirimakū ĩārā, surāyeri fariseo bumarā ĩgūsārē sērēñañurā:

—¿Nasirirā siñajārīnurē moādobirikeremakū, irasū yārī musā? āriñurā.

³ Jesús ĩgūsārē yujuyupu:

—¿Musā iripoeguemu David ĩgū merāmarā merā haboagu, ĩgū irideare buebiriri? ⁴ ĩgū merāmarā merā Marīpūya wiigwe ñajāa, Marīpu iūrō peyari pá duparure baadi āārimī. Marīpu paía āārīmerārē: “Iri pá duparure baabirikōāka!” āridi āārimī. David gapu paí āāribirikeregu, irire baagu, Marīpu iūrō ĩgū dorerire tarinugāgū meta iridi āārimī, āriyupu.

⁵ Irasū āri odo, āsū āriyupu doja:

[†] 5:27 Levī pe wāi opayupū. ĩgūta Mateo wāikuyupu. ^{*} 6:1 Deuteronomio 23.25: Moisés gojadesa pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Sugu masaku gajigūya poeague waagū, ĩgūya mojóri merā trigo yerire tūrī koro baaburo. Wiirimajī merā diti āābirikōāburo”, āri gojasūdero āārībū.

—Yu āārīpererā tīgū āārīsīā, siñajārīnurē masaka gajino igūsā iriburire doremasīā, āriyupu Jesús.

Jesús mojó diíweredire taudea

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶Gajinu siñajārīnu āārīmakū, Jesús judío masaka nerērī wiigue ñajāa, igūsārē bueyupu. Iri wiigue sugu masaku dayema mojó gapu diíweredi āārīyupu. ⁷Fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā Jesúre buro iaduripituya: “Siñajārīnu āārā, irasirirā īi mojó diíweredire igū taumakū, igūrē weresārāra”, āri gūñānurā.

⁸Jesús igūsā gūñarirē iāmasi, mojó diíweredire:

—Wāgānugā, masaka iūrōgue ejanugāgū aarika! āriyupu. Igū irasū ārīmakū pégu, mojó diíweredi wāgānugā, Jesús puro ejanugāyupu. ⁹Igū ejanugāmakū, Jesús gajirā iroque āārīrārē āsū āriyupu:

—Musārē sērēñaduakoa. ¹⁰Siñajārīnurē Marīpu marirē ñeēnorē iridoreyuri, dārīrē, o ñerīrē, masakare taurire, o wējērīrē? āriyupu.

¹⁰Sērēña odo, masaka āārīpererārē tā, mojó diíweredire āriyupu:

—Muya mojóre soeuka!

Igū irasū ārīmakū pégu, soeyupu. Igū soeumakū, igūya mojó ōākōāyuro. ¹¹Igū irasirimakū tārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā buro guañurā: “¹²Siñajārīrākuri marī īirē?” āri gāme werenīñurā.

Jesús pe mojóma pere su gubu peru pērebejarā igū buedoregu pīmurārē beyede

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹²Irinurirē Jesús ūtāūgue Marīpure sērēgū waayupu. Iroque iri ñamirē Marīpure sērēboyōakōāyupu.

¹³Boyoripoe igū buerire tuyarārē siiu neō, igūsā watopegue āārīrārē pe mojóma pere su gubu peru pērebejarā ūmarē beyeyupu: “Musārē yaa kerere buegorenaturārē beyepīa”, āriyupu. ¹⁴Īsākū āārīñurā: Simón wāikugu āārīyupu. Igūrēta “Pedro” wāiyeyupu Jesús. Simón pagumu Andrés; gajirā: Santiago, Juan,

Felipe, Bartolomé¹⁵, ¹⁶Mateo, Tomás, Santiago āārīñurā. Santiago, Alfeo magū āārīyupu. Gajigu Simón āārīyupu. Igū celote wāikuri bumū āārīyupu. ¹⁷Gajigu Judas āārīyupu. Igū Santiago magū āārīyupu. Gajigu Judas Iscariote wāikugu āārīyupu. Igūta Jesúre wējēduarāguere igūrē imubu āārīyupu.

Jesús wārā masakare buede

(Mt 4.23-25)

¹⁷Jesús iri ūtāūgue āārādi igūsā merā dijja, iri ūtāū āārīdijimejārōgue āārīyupu. Igū beyeānerā, gajirā wārā igū buerire tuyarā merā āārīyupu. Gajirā wārā āārīperero Judea nikū marā, Jerusalén marā, wādiya turo marā Tiro, Sidón marā āārīñurā. Igūsā Jesús puro igū buerire pērā, igūsā pūrīrikarire taudorerā ejanerā āārīñurā. ¹⁸Jesús wātēa ñajāsūnerādere tauyupu. ¹⁹Igū āārīpererārē Marīpu turaro merā taumakū tārā, āārīpererā masaka igūrē moāñaduñurā.

Jesús usuyari, bujawereridere buede

(Mt 5.1-12)

²⁰Puru Jesús igū buerārē iā, āsū āriyupu:

—Marīpu musā Opū āārīmi. Irasirirā boporā āārīkererā, usuyaka!

²¹Dapagorare musā uaboari merā āārīrā, purugue yapirākoa. Irasirirā usuyaka!

²²Dapagorare buro bujawereri merā orerā, purugue usuyari merā burirākoa. Irasirirā usuyaka!

²³Musā yure āārīpererā tīgūrē buremumakū tārā, gajirā musārē iāturi doorākuma. Musārē: “Gua merā āārīmerāta!” āri bōrākuma. Musārē ñerō werenīrākuma. “Nerā āārīma”, āri werewuarākuma. Igūsā irasū ārīkeremakū, usuyari merā āārīrikuka! ²⁴Iripoegue marī ñekūsāmarā Marīpuya kerere weredupiyunerārē irasūta iriuanerā āārīmā. Irasirirā dapagora marā musārē murārōta ñerō irimakū tārā, buro usuyaka! Buro usuyari merā āārīrikuka! Musā ūmugasigū waamakū, Marīpu dārī wáro wajatarī sīgukumi musārē.

²⁵Musā i ūmumarē wārī oparā gapu usuyari bokasiāa. Purugue usuyari neō bokabirikoa. Irasiriro musārē ñegorāa.

²⁶Musā dapagorare yapirā, purugue buro uaboarākoa. Usuyari neō bokabirikoa. Irasiriro musārē ñegorāa.

²⁷Dapagorare Marīpuyare buridarā, purugue buro bujawereri merā orerākoa. Usuyari neō bokabirikoa. Irasiriro musārē ñegorāa.

²⁸Masaka āārīpererā musārē: “Ōārā āārīma”, ārīkeremakū, usuyari neō bokabirikoa. Iripoegue musā ñekūsāmarā Marīpuyare ārīkatori merā wererimasārē: “Ōārā āārīma”, āriuanerā āārīmā.

Jesús: “Musārē iāturiārē maika!” āri buede

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁹Yu werenīrīrē ōārō pēduripīrānorē āsū āri weregura. Musārē iāturiārē maika! Musārē doorārē ōārō irika! ³⁰Musārē: “Nerō waaburo”, ārīrārēta ōādoreka! Musārē ñerō āri buridarārēta Marīpure igūsā ōārō āārīburire sērēbosaka! ³¹Sugu masaku musāya wayupārārē pāmākū, gajipārē gapudere pādoreka! Musāya surīro wekamañerē ēmamakū, musāya camisadere sika! ³²Āārīpererā musārē gajino sērērānorē sika! Sugu masaku musā oparire āīmakū, igūrē: “Wiaka!” ārībirikōāka! ³³Gajirā musārē ōārō irimakū gāāmerōsūta musāde igūsārē ōārō irika!

[†] 6:14 “Bartolomé”, ārirō: “Tolomé magū”, ārīduaro yāa. Igūta Natanael wāikugu āārīdi āārīmī. San Juan 1.43-51: Jesús Natanaere siudea kere āārā.

³² 'Musārē maīrā ditare maīmakū ōābea. Musā irasū maīrī wajamāa. Gajirā, nērā āārīkererā, ĩgūsārē maīrārē maīkuma. ³³ Musārē ōārō irirā ditare ōārō irimakū ōābea. Musā irasiriri wajamāa. Nerāde ĩgūsārē ōārō irirārē ōārō irikuma. ³⁴ Gajirārē wayurā ĩgūsārē: "Gua wayuadeare keoro wiaka doja!" ārimakū ōābea. Musā irasiriri wajamāa. Nerō irirāde gajirā nērārē wayukuma. ĩgūsā wayuadeare: "Āārīpereri wiarākuma doja", ārī gūñakuma. ³⁵ Irasirirā nērā irirosū iribirikōāka! Musārē ĩaturirādere maīka! ĩgūsārē ōārō irika! ĩgūsārē wayurā, musā wayuadeare: "Wiaka doja!" āribirikōāka! Irasirirā wāri ōārī wajatari bokarākoa. Marīpu āārīpererā nemorō turagu pūrā āārīrākoa. Masaka Marīpure usuyari sībirikeremakū, ĩgūsārē bopoñarī merā ĩāmi dapa. Nērā āārīkeremakū, ĩgūsārē irasū ĩāmi dapa. ³⁶ Irasirirā musāde Musāpu ūmugasigwe āārīgū masakare bopoñarī merā ĩārōsūta gajirārē bopoñarī merā ĩāka!

Jesús: "Gajirārē: 'Nērā āārīma', ārī werewuabirikōāka!" ārī buedea
(Mt 7.1-5; Jn 13.16; 15.20)

³⁷ "Gajirārē: "Nērā āārīma", ārī werewuabirikōāka! Musā werewuabirimakū ĩāgū, Marīpu musārē: "Nērā āārīma", ārī ĩābirikumi. Gajirā musārē nerō irimakū ĩārā: "Marīpu ĩgūsārē wajamoāburo", āribirikōāka! Musā irasū āribirimakū, Marīpu musārē: "Wajamoāgura", āribirikumi. Gajirā musārē nerō irideare kātika! Musā kātimakū, Marīpude musā nerō irideare kātīgukumi. ³⁸ Gajirārē sika! Musā simakū, Marīpu musārē wāri ōārī sigukumi. Ajuro wāri ajuro gajino uturiri ajuro ōārō ñadiuadea ajuro irirosū sigukumi. Musā gajirārē sideropata Marīpu musārē sigukumi, āriyupu Jesús.

³⁹ Irasū ārī ōdo, keori merā wereyupu doja:

—Sugu masakū koye ĩābi gajigu koye ĩābire tūdupiyuwāgamasībirikumi. ĩgūsā pērāgueta maarē ĩāmerā gobegwe meññajākōākuma. ⁴⁰ Sugu buerimasā ĩgū buerā nemorō masikumi. ĩgū buerāde ĩgū buederosū buepesā, ĩgūsārē buedi masīderosūta ĩgūsāde masīrākuma.

⁴¹ "Musā nerō iridea, koyerugwe wāri turu oparosū ñetariri āārīrīrē gūñabirikererā, musāyagu nerō iridea, koyerugwe nikūyegā oparosū āārīrīrē: "Ñegorāa", ārī gūñāa. ⁴² Irasirirā musā nerō iridea, koyerugwe wāri turu oparosū āārīrā, musāyagure ĩgūya koyerugwe āārīrī nikūyegārē: "Īāībēosi?" ārimasībea. Musā nerō iririkurā, irikatorikurā āārā. Musāya koyerugwe āārīrī turu gapure āībēopuroriro irirosū musā nerō iririre piripurorika! Irasiri ōdo, musāyagure: "Mu nerō iririre pirikōāka!" ārī masā, āriyupu Jesús.

Jesús yukure duka merā ĩāmasīsūa, ārī buedea
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Irasū ārī ōdo, gajī keori merā wereyupu doja:

—Yuku ōādi nērī dukakubirikoa. Yuku ñedide ōārī dukakubirikoa. ⁴⁴ Āārīpereri yukure duka merā ĩāmasīsūa. Poragu higo wāikurire dukakubirikoa. Naagūde ĩguire dukakubirikoa. ⁴⁵ Irasirigu sugu masakū ōāgū, yuku ōārī dukakudi irirosū āārīmi. ĩgū gūñarigwe ōārī gūñarī opasīā, ōārīrē yāmi. Gajigu ñegū, ĩgū gūñarigwe nērī gūñasīā, nērīrē yāmi. Marī gūñarigwe gūñarōsūta werenīrākoa. Irasirirā masaka nērī gūñarī oparā, nērī werenīrākuma. ōārī gūñarī oparā gapu ōārī werenīrākuma.

Jesús pe wii keori merā buedea
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ "ĪNasirirā musā yure: "Yu opu āārā mu", ārīkererā, yu dorerire neō iriberi? ⁴⁷ Sugu yu puro eja, yu werenīrīrē pēduripī, puru yu dorerire irigu, āsūpero irigu irirosū āārīmi. ⁴⁸ Sugu ūtāyegwe ĩkūārī goberi māñājāa, wii ōārō nugūdi irirosū āārīmi. Puru dia wāro yura, ĩgūya wiiguere deko ūma meētīkeremakū, neō mirīabirikoa. ⁴⁹ Yu werenīrīrē pēkeregwe, yu dorerire iribi gapu sugu ĩmparogwe wii iridi irirosū āārīmi. Dia wāro yuraro, ĩgūya wiire ūmabēokōākoa. Irasiriro āārīpereri kōmopreakōākoa, ārī wereyupu Jesús masakare.

7

Jesús surara opure moāboegure taudea
(Mt 8.5-13)

¹ Jesús masakare irire were ōdo, Capernaugwe waakōāyupu. ² Iroguere romano marā surara opu āārīyupu. ĩgūrē moāboegwe sirīgū kōmorī purogāgwe āārīyupu. Surara opu ĩgūrē buro maīyupu. ³ Irasirigu, Jesús ĩgūrē kerere pēgu, judío masaka marārē Jesús purogwe iriuyupu, ĩgūrē moāboegure taugu aaridoregu. ⁴ ĩgūsā Jesús purogwe ejārā, ĩgūrē turaro merā āsū ārī sērēñurā:

—Surara opu guare mu puro iriuidi, ōāgū āārīmi. Irasirigu ĩgūrē iritamuka! ⁵ ĩgū judío masakū āārībirikeregu, marīya nikū marārē buro maīmi. ĩgūta ĩgūya niyeru merā gua nerērī wiire moādoremi. Irasirigu ĩgūrē iritamuka! ārīñurā.

⁶ Irire pēgu, Jesús ĩgūsā merā waayupu. Surara opu, ĩgūya wii puro ĩgūsā ejawāgārimakū ĩāgū, ĩgū merāmarārē Jesúre āsū ārī weredoregu iriuyupu:

—Yu opu, murē garibonemoduabirikoa. Yu ubu āārīgū āārīsīā, yaa wiire mu ñajārimakū, buro guyasirīkoa. ⁷ Irasirigu yude mu purogwe waabea. Mu werenīrī turari merā yure moāboegure: "Sīriri tarika ĩgūrē!" ārimakū tarīgukumi. ⁸ Gajirā oparā yure dorema. Yude gajirā surarare dorea. Yu sugure: "Waaka!" ārimakū, waami. Gajigure: "Aarika!" ārimakū, aarīmi. Yu, yure moāboegure: "Ire irika!" ārimakū, irire yāmi, ārika Jesúre! ārī iriuyupu.

⁹ Igũ weredoreadeare igũsā weremakũ pégu, Jesús gukakōāyupu. Igũrē tuyarārē gāmenugā iā, āsũ āriyupu:

—Musārē werea. Sīi surara opu Israel buma āārībirikeregu, yure būremumi. Israel bumarā watopeguere sīi irirosũ yure būremugũrē neō bokajabiribu, āriyupu Jesús.

¹⁰ Igũ irasũ ārādero puru, surara opu iriuanerā igũya wiigue goedujāñurā. Irogue goedujajarā, sīrīgũ āārādire tariadiguere bokajāñurā.

Jesús wapiweyo magũrē masũdea

¹¹ Puru Jesús Capernaugue āārādi Naín wāikuri makāgue waayupu. Igũ buerā, gajirā masaka wārā igũ merā waañurā. ¹² Iri makārē ejariopoe iri makā marā, sugu masaku boadire kōāwāgāriñurā igũrē yāarā waarā. Igũ wapiweyo magũ, sugu āārīgũ āārādiyupu. Igũ pago igũrē yāamurā merā waamakũ, wārā masaka wapikwāgāriñurā. ¹³ Igore iāgũ, marī Opu Jesús buro bopoñarī merā iā, āsũ āriyupu:

—Orebirikōāka!

¹⁴ Irasirigu Jesús masāpore puro ejanugā, moñāyupu. Igũ moñāmakũ iārā, iri porere kōārā dujanugāñurā. Jesús boadire āsũ āriyupu:

—Yu murē ārā: “Wāgānugākā!”

¹⁵ Igũ irasũ ārimakũ, boadi wāgādo, werenīnugāyupu. Irasirigu Jesús igũrē pagore wiayupu. ¹⁶ Irire iārā, āārīpererā masaka iāgukakōāñurā. Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīñurā. Igũsā basi āsũ āri gāme werenīñurā:

—Ī Marīpuya kerere wererimasũ, turatarigu, marī watopeguere ejami.

Idere āriñurā:

—Marīpu ĩrē iriũñumi igũyarārē iritamudoregu, āriñurā.

¹⁷ Irasirirā āārīpererogue Judea nikũ marā, iri nikũ turo marāde Jesús igũrē masũdea kerere pēpereakōāñurā.

Juan masakare wāiyerimasũ igũ buerire tuyarārē Jesús purogue iriudea

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Juan masakare wāiyerimasũ peresugue āārīripoe igũ buerire tuyarā āārīpereri Jesús irideare igũrē wererā waañurā. Juan irire pégu, igũsā merāmarā pērārē sīiu:

¹⁹—Jesũre āsũ āri sērēñarā waaka! “ĲMuta āārīrī Cristo guare taugu aaribu iriayupu, igũsā ārīdi, o gajigure yūrākuri gua?” āri sērēñarā waaka! āri iriuyupu. ²⁰ Irasirirā, Jesús puro ejarā, igũrē āriñurā:

—Juan masakare wāiyerimasũ guare murē āsũ āri sērēñadoreami: “ĲMuta āārīrī Cristo guare taugu aaribu iriayupu, igũsā ārīdi, o gajigure yūrākuri gua?”

²¹ Igũsā ejariopoe Jesús wārā pūrīrikurārē, wātēa ñajāsũnerārē, koye iāmerādere taugu iriayupu.

²² Irasirigu Jesús āsũ āri yuyuyupu Juan iriuanerārē:

—Musā iārīrē, musā pērire, Juārē wererā waaka! Koye iābiranerā ōārō iāma. Waamasībiranerā waa-masīākōāma. Kāmi boanerā yaripereakōāsũama. Gāmpipū pēbiranerā péakōāma. Boanerāde masākōāma. Boporā, Marīpu masakare tauri kerere weremakũ péma. ²³ “Yure būremurirē piribi, usuyari opagukumi”, āri wererā waaka Juārē! āriyupu Jesús.

²⁴ Igũsā waadero puru, Jesús Juāyamarē masakare āsũ āri werenūgāyupu:

—Musā masaka marīrōgue Juārē iārā waarā, gūigure gūñaturabire iārā waarā meta irikuyo. Igũ turabi, mirũ tāborere wējāpúbéorosũ āārībemi. ²⁵ Irasũ āārīmakũ, musā igũrē irogue iārā waarā, ōārī surī sāñagũrē iārā waarā meta irikuyo. Ōārī surī sāñarāno oparāya wiirigue āārīkuma. Juan igũsā irirosũ āārībemi. ²⁶ Musā irogue igũrē iārā waarā, Marīpuya kerere weredupiyurimasũrē iārā waarā iriyo. Musārē werea. Juan diayeta Marīpuya kerere weredupiyunerā nemorō āārīmi. ²⁷ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojasũdero āārībũ Juan iriburire. Irasirigu Marīpu igũ magũrē āsũ ārīdi āārīmi:

Mu waaburo dupiyuro yaa kerere weredupiyubure iriugura, mu waaburore āmuyudoregu, āri gojasũdero āārībũ.✠

²⁸ Musārē werea. Juan aariburi dupiyuro neō sugu igũ nemorō yaamarē masīgũ marīdi āārīmi. Irasũ āārīkerepuru, sugu Marīpu ūmugasigue āārīgũyagu gapu Juan nemorō yaamarē masīgũ āārīgukumi. Āārīpererā nemorō ubu āārīgũ āārīkeregu, masīgũ āārīgukumi, āriyupu Jesús.

²⁹ Igũ irasũ ārīrīrē pérā, āārīpererā masaka, romano marā opure niyeru wajaseabosarimasāde Juan wāiyēsũnerā āārīsīā: “Marīpu diayeta irigu āārīmi”, āri masīñurā. ³⁰ Fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasā gapu Juārē wāyedorebirinerā āārīsīā, Marīpu igũsārē iriduarire gāāmebirīñurā. ³¹ Irasirigu marī Opu Jesús āsũ ārīñemoyupu:

—Masaka dapagora marā, ĳneémarāno irirosũ āārīrī? ³² Majīrā makā dekogue igũsā merāmarā merā bira gaguinī doanīrā irirosũ āārīma. Āsũ āri gaguinīma: “Gua tērēdiru purimākũ, bayabirabu. Bujawereri merā gua bayamakũ, orebirabu”, ārīma. ³³ Juan masakare wāiyerimasũ pā baabirimakũ, igui deko pāmudeare iirībirimakũ iārā, igũrē: “Wātī ñajāsũdi āārīmi ĩ”, ārību musā. ³⁴ Puru yu āārīpererā tīgũ baa, iirīmakũ iārā: “Baapagu, iirīpagu āārīmi”, ārību. “Romano marā opure niyeru wajaseabosarimasā merāmu, ñerō

irirā merāmu āārīmi”, āribu musā yure. ³⁵ Musā yaamarē, Juāyamarē masibirikeremakū, guare masirā gapu: “Diayeta Marīpu iriunerā āārīma”, āri masīma, āriyupu Jesūs.

Jesūs, fariseo bumu Simón wāikugūya wiigue ejadea

³⁶ Igū irasū ārādero puru, sugu fariseo bumu Jesúre igūya wiigue baadoregu siiuayupu. Irasirigu Jesūs igūya wiigue waa, eja, baari peoro puro eja, doayupu. ³⁷ Sugo nomeō iri makāmo, ñerō iririmasō, Jesūs fariseoya wiigue baagu ejadea kerere pé, iroque waayupo. Suru borewariru “alabastro” wāikuri ūtāye merā iridirire ōārō sūrōri opadirure āiayupo. ³⁸ Āia, Jesūs purupu gapu ejanugāja, igo ñerō irideare buro bujawereri merā gūña, ore, Jesūs puro meēdoaja, igūya guburi wekare igoya kódeko meébejamakū tā, igoya poañapu merā tūkoe bojoyupo. Tūkoe bojo, buremurī merā igūya guburire mimi, igo sūrōri āiadea merā igūya guburire pípeoyupo. ³⁹ Igo irasirimakū iāgu, fariseo bumu Jesúre baadoregu siiuadi igū basi gūñayupu: “Igo igūya guburire moāñagō ñerō iririmasō āārīmo. Ī diayeta Marīpuya kerere weregu āārīgū, irire masīabukumi”, āri gūñayupu. ⁴⁰ Jesūs igū gūñarirē iāmasi, igūrē āriyupu:

—Simón, yu murē gajino wereduakoa, āriyupu.

—Buegu, wereka yure! āriyupu Simón.

⁴¹ Igū irasū ārimakū pégu, Jesūs i keori merā wereyupu igūrē:

—Sugu masakare niyeru wayurimasū āārīkumi. Pērā ūma wajamokuma igūrē. Sugu wári niyeru koeri quinientos moārīnūrī wajataropa wajamokumi. Gajigu mērī koerigā cincuenta moārīnūrī wajataropa wajamokumi. ⁴² Igūsā pērā, igūsā wajamorirē wajariri opabirimakū iāgu, niyeru wayudi igūsārē pērāguereta: “Iropata, musā wajamorī pereburo. Irire kātigukoa”, ārikumi. Irasirimakū, ĩnif gapu niyeru wayudire buro maikuri? wāro wajamodi, o mērōgā wajamodi gapu, āriyupu Jesūs.

⁴³ Simón yujuyupu:

—Wāro wajamodi gapu buro maibukumi, āriyupu.

—Diayeta yujua mu, āriyupu Jesūs igūrē.

⁴⁴ Irasū āri ōdo, Jesūs nomeōrē iā, Simōrē āriyupu:

—Īgo yure irideare iārī mu? Muya wiigue yu ñajājamakū, mu yure yaa guburi koeburire deko sibirabu. Igo gapu yaa guburire igoya kódeko merā koe, igoya poañapu merā tūkoe bojoamo. ⁴⁵ Yu ōādozemakū, mu yure bokatirī pābua, mimibirabu. Igo gapu yu ñajājadero purague yaa guburire mimiadeo neō mimiduūbemo. ⁴⁶ Mu gapu yaa dipurure ūye ōārī sūrōri merā pípeobirabu. Igo gapu yaa guburire sūrōri pípeoamo. ⁴⁷ Irasirigu Simón, yu murē werea. Igo ñerō irideare wári āārīkeremakū, yu irire kātia. Yu irasirimakū, yure buro maīmo. Gajigu gapu, yu igū ñerō irideare kātimakū: “Yu mērōgāta ñerō irideare opāa”, āri gūñasīa, yure sirūta maīmi, āriyupu Jesūs.

⁴⁸ Igūrē irasū āri ōdo, nomeōrē āsū āriyupu:

—Mu ñerō irideare kātia yu, āriyupu.

⁴⁹ Igū irasū ārimakū pērā, gajirā masaka iri wiigue igū merā baadoregu siiuanerā āsū āri gāme werenīnūrā:

—ĪNeémuno masaku āārīrī ĩ, irasū ñerō irideare kātigu? ārīnūrā.

⁵⁰ Jesūs gapu nomeōrē āriyupu doja:

—Yure buremurī, perebiri peamegue waabodeo tausūsīa. Irasirigo ōārō siñajārī merā waaka! āriyupu.

8

Nome Jesúre iritamudea

¹ Puru Jesūs paga makārī marārē, mutā makārīgā marādere Marīpu igūyarārē doreri kerere weregorenagū waayupu. Igū buerā pe mojoma pere su gubu peru pērēbejarā igū merā waañurā. ² Nomedē igū merā waañurā. Pūrīrikurā āārīnerā Jesūs taunerā nome āārīnūrā. Gajirā nome, wātēa ñajānerārē Jesūs béowiusūnerā āārīnūrā. Sugo María Magdalena wāikugo āārīyupo. Igo su mojoma pere gajī mojó peru pērēbejarā wātēārē Jesūs béowiusūdeo āārīyupo. ³ Gajigo Juana wāikugo, Cuza wāikugo marāpo āārīyupo. Cuza Herodeya wiigue moāboerimasā opu āārīyupu. Gajigo Susana wāikugo āārīyupo. Gajirā nomede wārā Jesūs merā waañurā igū buerire pēduarā. Igūsā nome, igūsā opari merā Jesúre, igū buerādere iritamunūrā.

Jesús oterimasū keori merā buedea

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Wārā masaka wári makārī marā Jesūs puro igūrē iāduarā nerēñurā. Igūsā wārā nerēmakū, Jesūs i keori merā āsū āri bueyupu igūsārē:

⁵ —Sugu oterimasū igūya oteri yerire meésirigu waakumi. Igū meésiriwāgāmakū, gajī yeri maague yurikoa. Masaka iri maague waaṛā, iro yuriadea yerire karamutūkōākuma. Mirāde iri yerire boka, baapeokōākuma. ⁶ Gajī yeri ūtayerikurogue yurikoa. Iri yeri puriadikoa. Puriadi, deko marīmakū ñāi, boakōākua. ⁷ Gajī yeri pora watopegue yurikoa. Pora gapu puritarimurīa, oteri gapure wējēkōākua. ⁸ Gajī yeri ōārī nikūgue yurikoa. Iri yeri ōārō puri, wári dukakukoa. Su dupañu cien yerigora dukakukoa, āriyupu. Iri keori merā were ōdo, igūsārē turaro merā āsū āriyupu doja:

—Musā gāmpūrī oparā, yu wererire pēduripīka! āriyupu Jesūs masakare.

Jesús buerā igūrē: “ĪNasirigu keori merā bueri?” āri sērēñadea

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Puru igū buerā igūrē sērēñañurā:

—ĪNaásū ārīduaro iriari, guare mu wereadea? ārīñurā. ¹⁰ Jesūs igūsārē yujuyupu:

—Marīpu īgūyarārē doregu āārīrīrē iripoegue masībirideare dapagorare musārē masīmakū yāmi. Gajirā gapure keori merā dita buea. Irasirirā īgūsā Marīpu iririre tākererā, īamasībirikuma. Īgūyare pēkererā, pēmasībirikuma.

Jesús oterimasū keori merā īgū bueadeare: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī weredeā
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹Yū iri keori merā bueadea āsū ārīduaro yāa. Iri oteri yeri Marīpuya werenīrīrē irirosū āārā. ¹²Surāyeri masaka Marīpuya werenīrīrē pēkererā, pēmasībema. Maa buriri maa irirosū āārīma. Īgūya werenīrīrē péadero puru, oteri yeri iri maague yuridea yerire mirā baapeoderosū, wātī īgūsā gūnarīgue eja, īgūsā péadideare ēmapeokōāmi. Īgūsā Marīpure buremubiri, tausūbirikōāburo, ārīgū, irasū yāmi. ¹³Gajirā masaka ūtāyerikuri yeba irirosū āārīma. Īgūsā Marīpuya werenīrīrē ūsuyari merā pēkeremakū, oteri yeri ūtāyerikurogue yuriadero puru, nugūrī marīderosū īgūsārē waāa. Irasirirā yoaweyariopoe buremuadima. Puru Marīpuyare iriduari waja gajirā īgūsārē űerō irimakū īārā, mata īgūyare pirikōāma. ¹⁴Gajirā masaka porakuri yeba irirosū āārīma. Marīpuya werenīrīrē pēkererā, oteri yeri porakurogue yuriadero puru, pora gapu puritarimurā, wējēderosū, i ūmumarē buro gūnarikuma. Irasirirā wāri oparire gūnataria, īgūsā gāāmerō iriduasiā, Marīpuya werenīrīrē kātima. ¹⁵Gajirā masaka ōārī nikū irirosū āārīma. Irasirirā Marīpuya werenīrīrē ōārō pérā, péduripīma. Ōārī gūnarīrē oparā, Marīpuyare iriduārā āārīma. Gajirā īgūsārē űerō irikeremakū, īgūyare piribema. Wāri ōārī dukakudiū irirosū āārīma, āriyupu.

Jesús siāgodiru keori merā bueadea
(Mt 5.15-16; Mr 4.21-25)

¹⁶Puru gaji keori merā bueyupu doja:

—Masaka siāgodirure siāgorā, kōmesoro merā muūpībirikuma. Kārīrō dokaguedere dobobirikuma. Ūmarō, wii dekogue siukuma. Irasirirā gajirā iri wiire űajārā, siāgodiru ūjūgorore ōārō īā, űajākuma. ¹⁷Āārīpereri masaka iripoegue masībirideare masīsūrokoa. Masaka īāberogue duripīdeare siāgoro āārīrōgue īamasīrō irirosū masīsūrokoa. Yayedea irirosū neō āārībirikoa.

¹⁸Irasirirā Marīpuya werenīrīrē pérā, ōārō pēmasīka! Irire ōārō péduripīgunorē Marīpu wāri pēmasīrī sīnemogukumi. Gajigu ōārō pébirikeregu: “Masīa yu”, ārī gūnami. Īgū irasū ārī gūnakeregu, ōārō pēmasībemi. Īgū pēmasīadiere ēmasūgukumi. Irasirigu neō pēmasībi dujagukumi pama, āriyupu Jesús.

Jesús pago, īgū pagupūrā merā īgūrē iāgō ejadea
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹Puru Jesús pago, īgū pagupūrā merā īgūrē iāgō ejayupo. Masaka wārā īgū purogue āārīmakū, ejamasībiriyo. ²⁰Irasirigu sugu irogu āārīgū Jesúre wereyupu:

—Mupo, mu pagupūrā merā murē īāduārā, masaka purupugue níama, āriyupu.

²¹Īgū irasū ārīmakū pégu, Jesús āsū ārī yujyupu:

—Marīpuya werenīrīrē ōārō péduripīrā, īgūyare ōārō irituyarā, yupo, yu pagupūrā irirosū āārīma, āriyupu.

Jesús mirū, makūrīrē toemakū iridea
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²²Sunu Jesús ditaru turogue āārīgū, īgū buerā merā doódirugue murīñajāa, īgūsārē:

—Nāka, ditaru sipārēgue taribujarā! āriyupu.

—Jāu, āri, waakōānūrā. ²³Iro taribujagu, Jesús kārīñajākōāyupu. Puru ditaruguere buro mirū waayuro. Doódirugue makūrī pāñajāa, miūkōādiyuro. Buro goero waayuro īgūsārē. ²⁴Irasū waamakū īārā, Jesúre yobeñūrā:

—Guare buegu, marī mirīmurā yāa, ārī gaguīñūrā.

Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús yobe, mirū, makūrīrē toedoreyupu. Īgū toedoremakū, mirū, makūrī buro waadea toedijapereakōāyuro. ²⁵Puru īgū buerārē āriyupu:

—ĪMusā yure buremurī opaberi?

Īgūsā gapu gukanerā āārīsīā, iāguka, īgūsā basi gāme sērēñanūrā:

—ĪNeémuno masakū āārīrī īi? Īgū mirūrē, makūrīrē toedoremakū toedijakōāa, neō tarinugābea īgūrē, ārīñūrā.

Jesús Gadaramurē wātēa űajānerārē béowiudea
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶Puru Galilea nikū bokatīrō, Gadara wāikurogue taribujajañūrā. ²⁷Jesús doódirugue āārādi majānugāmakū, sugu masakū iri makāmu īgū puro ejanugāyupu. Īgū wātēa űajāsūdero puru yoakōāyuro. Neō surī sāñabi, wiiguere āārībi, masāgoberi watopegue dita āārīgū āārīyupu.

²⁸⁻²⁹Wātī masakure wāri űeā meēmējanayupu. Irasirirā masaka īgūrē űeā, īgūya mojōrīrē, guburidere kōmedari merā suanadīnūrā īgūrē biadobomurā. Īgū gapu īgūsā suariku, tūātanokōāyupu. Irasirigu wātī īgūrē masaka marīrōgue waamakū irinayupu.

Jesús wātīrē: “Wirika mu űajādire!” āriyupu. Masakū Jesúre iāgū, īgū puro űadukupuri merā ejamejā, buro gaguīñyupu:

—Jesús, ūmugasigue marā Opū āārīpererā nemorō turagu magū, ĳnasiribu yāri mu yure? “Yure poyarikumakū iribirikōāka!” ārī, buro sērēa, āriyupu.

³⁰ Jesús ìgūrē sērēñayupu:

—¿Neému wāikuri mu? āriyupu.

—“Legión” wāikua yu, āri yujyupu. “Legión”, āriro: “wára”, āriɗuaro yáa. Wára wātēa ñajasúdi āārīsīa, irasū wāikuyupu. ³¹ Wātēa masakugue ñajānerā Jesúre:

—Guare buro ũkūārī gobegue waadobirikōāka! āri sērēñurā.

³² Iro ũtāñgue wára yesea āma baarā iriñurā. Ìgūsārē iārā, wātēa Jesúre sērēñurā:

—Yeseagure guare ñajādoreka!

—Jáu, ìgūsāguere ñajāñā waaka! āriyupu. ³³ Ìgū irasū ārimakū, wātēa masakugue āārānerā wirirā, yeseagure ñajāñurā. Ìgūsā ñājamakū, yesea ũma mirēbuáa, ditarugue meébia díjāa, miri boaperekōāñurā.

³⁴ Irasū waamakū iārā, yeseare korerimasā gukari merā ũmadujāa, ìgūsāya makā marārē, iri makā turo marādere wererā waañurā. ³⁵ Irire pérā: “¿Naásū waáyuri?” āri, Jesús puro iārā waañurā. Iroque eja, wātēa béowiusuadi bokañurā. Jesús puro, suríro sāñadi, ōārō pémasiri merā doayupu. Masaka ìgūrē iārā, buro güiri merā iāñurā. ³⁶ Wātēārē béowiumakū iānerā iroque ejarārē irire wereñurā.

³⁷ Irire pérā, āārīpererā Gadara nikū marā buro güisīa, Jesúre: “Waaka ōōrē!” āriñurā. Ìgūsā waadoremakū pégu, Jesús doódirugue murīñajāyupu.

³⁸ Ìgū murīñajamakū iāgū, wātēa béowiusuadi Jesúre:

—Yude mu merā waaduakoa, āri sērēadiyupu.

Jesús gapu ìgūrē āriyupu:

—Yu merā waabirikōāka! ³⁹ Muya wiigie goedujāaka! Āārīpereri Maripu murē ōārī iriadeare weregu waaka! āriyupu.

Ìgū irasū ārimakū pégu, ìgūya makāgue waakōāyupu. Iroque eja, Jesús ìgūrē ōārī iriadeare āārīpererā ìgūya makā marārē wereyupu.

Jesús Jairo magōrē, gajigo nomeō ìgūya suríro moāñagōrē taudea

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jesús Gadara nikūgue āārīripoe wára masaka Galilea nikūgue ìgūrē yúrā iriñurā. Irasirirā, ìgū taribujajamakū iārā, buro ũsyari merā bokatirīñurā. ⁴¹ Iripoeere sugu judío masaka nerērī wii opu Jairo wāikugu Jesús puroque ejayupu. Eja, Jesúya guburi puro ñadukupuri merā ejamejāja, ìgūrē: “Yaa wiigie waaka!” āri, buro sērēyupu. ⁴² Ìgū magō buro sirīgō kōmorī purogāgue āārīyupu. Igo sugota āārīyupu. Pe mojóma pere su gubu peru pērebejari bojori opayupu. Jesús Jairoya wiigie waamakū, wára masaka ìgūrē kūñarōgā tuuyañurā.

⁴³ Ìgūsā watopegue sugu nomeō pe mojóma pere su gubu peru pērebejari bojorigora dí wiriri merā pūrīrikugo āārīyupu. Irasirigo igo opadea nyerure kúrimasārē wajari peremejākōāyupu. Ìgūsā kúrik-eremakūta, igo pūrīrikuri neō taribiriyuro. ⁴⁴ Jesús iro waamakū iāgō, ìgū purupu gapu waa ejanugā, ìgūya suríro yuware moāñayupu. Igo moāñamakūta, igo dí wiririadea tariakōāyuro.

⁴⁵ Irasirigu Jesús sērēñayupu:

—¿Noā yure moāñari? āriyupu.

Āārīpererā: “Gua neō moāñabea”, āriñurā.

Pedro, ìgū merāmarā merā:

—Guare buegu, ¿nasirigu irasū āri sērēñari? Masaka wára kūñarōgā tuuyama murē, āriñurā.

⁴⁶ Jesús gapu ìgūsārē āriyupu:

—Sugo nomeō moāñañumo yure. Igo moāñamakū, yu turari merā igo pūrīrikurire tauayo. Irire masīa yu, āriyupu.

⁴⁷ Ìgū irasū ārimakū pégo: “Yu iriadeare masīmi”, āri güña, buro güi naradari merā ìgū guburi puro ñadukupuri merā ejamejāja, āārīpererā péuro Jesúre: “Yu muya surírore moāñamakūta yu pūrīrikuadea tariakōābu”, āri wereyupu. ⁴⁸ Jesús igore āriyupu:

—Mu yure buremurī opāa. Irasirigo mu pūrīrikurire tausūa. Ũsyari merā waaka! āriyupu.

⁴⁹ Jesús irasū ārīripoe sugu masaku Jairoya wii āārādi ejayupu, Jaiore weregu ejagu:

—Mu magō kōmoakōāmo. Marirē buegure garibonemobirikōāka! āriyupu.

⁵⁰ Ìgū irasū ārimakū pégu, Jesús Jaiore āsū āriyupu:

—Güibirikōāka! Buremurī opaka yure! Mu magō tarigokumo, āriyupu.

⁵¹ Irasirigu Jairoya wiigie eja, gajirārē ñajādorebiriyupu. Pedrore, Juārē, ìgū tígū Santiagore, boadeo pagusāmarā ditare siiu ñajāyupu. ⁵² Ìgūsā ñajājaripoere āārīpererā iri wiigie āārírā buro orerā iriñurā. Jesús āriyupu ìgūsārē:

—Orebirikōāka! Majīgō boabemo. Kārīgō yámo.

⁵³ Ìgū irasū ārimakū pérā, oreanerā gapu ìgūrē buriñurā. “Igo boadeare masīa gua”, āri güñañurā. ⁵⁴ Jesús gapu boadeo puro ejanugā, igoya mojóre ñēa, turaro merā igore āsū āriyupu:

—Majīgō, wāgānugāka!

⁵⁵ Ìgū irasū ārimakū, igoya yujupūrā goeyuro. Irasirigo mata wāgādoakōāyupu. Jesús igo pagusāmarārē: “Baari ejoka igore!” āriyupu. ⁵⁶ Igo okamakū iārā, igo pagusāmarā gukatariakōāñurā. Jesús igore ìgū masīadeare gajirārē weredorebiriyupu.

*Jesús ĩgũ buerārē buedoregu iriudea
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

¹Puru Jesús ĩgũ buerārē pe moĵoma pere su gubu peru pērēbejarārē siiu need, ĩgũ turarire siyupu: “Iri turari merā āārīpererā wātēārē bėowiumasīrākoa. Pūrīridere taumasīrākoa”, āriyupu. ²Irasirĩgu ĩgũsārē Marĩpu ĩgũyarārē doreri kerere weredoregu, pūrīrikurādere taudoregu āsũ ārĩ iriuyupu:

³—Waarā, gajinorē neō āābirikōāka! Musā tuadire, ajuro, baari, niyeru, gaji surĩ musā gorawayuburidere āābirikōāka! ⁴Makā ejarā, musā ejadea wiita āārīkōāka! Iri makārē waarāgue iri wiire wirika! ⁵Gaji makā marā masaka musārē gāamebirimakū, iri makārē diayeta tariakōāka! Irasũ tariatā, nikũwera musāya guburigue tuadeare moĵebėkōāka! ĩgũsā musārē gāamebiri waja Marĩpu ĩgũsārē wajamoāburire masīburo, ārĩrā, irasirika! āriyupu Jesús.

⁶ĩgũ irasũ ārĩ odoadero puru, waakōāñurā. Irasirirā āārīpereri makārīgue Marĩpu masakare tauri kerere weregorenarā, pūrīrikurādere taugorenarā waañurā.

*Juan masakare wāyerimasũ boadea
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

⁷Iripoere Galilea nikũ marā opu Herodes āārīpereri Jesús iriri kerere pėyupu. Gajirā Jesũre masīmerā: “ĩgũ, Juan masakare wāyerimasũta boadigue masādi āārīkumi”, ārĩñurā. Herodes gapu irire pėgu: “ĽNasiriro irasũ waāari?” ārĩ, buro gũñarikuyupu. ⁸Gajirā: “Elías iripoegue āārīñunadi deyoakumi”, ārĩñurā. Gajirā: “Sugu Marĩpũya kerere weredupiyudi iripoegue āārīñunadi masākumi”, ārĩñurā. ⁹Herodes gapu āsũ āriyupu: “Yuta Juārē ĩgũya dipurure ditiťadobebu. ĽNiĩno gapu āārĩbukuri iropa wāri werenĩsũgũ?” āriyupu. Irasirigu Jesũre buro ĩaduadiyupu.

*Jesús cinco mil ĩmarē baari ejodea
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

¹⁰Jesús ĩgũ buerā buedoregu iriunerā goedujajarā, ĩgũsā irideare werepeokōāñurā ĩgũrē. Puru Jesús ĩgũsārē masaka marĩrōgue Betsaida wāĩkuri makā turogue siuayupu. ¹¹ĩgũsā irogu waarĩ kerere pērā, wārā masaka Jesũre tuyañurā. Jesús ĩgũsārē ōadore, Marĩpu ĩgũyarārē doreri kerere wereyupu. Pūrīrikurā ĩgũrē taudorerārē tauyupu.

¹²Namika āārīmakū, Jesús buerā pe moĵoma pere su gubu peru pērēbejarā ĩgũ puru eja, ĩgũrē ārĩñurā: —Masakare waadoreka! Ōo puru āārĩrĩ makārĩma wiirigue ĩgũsā kārĩrĩ, baari āmarā waaburo. Ōo marĩ āārĩrōguere neō gajino maa, ārĩñurā.

¹³Jesús gapu āriyupu:

—Musā ĩgũsārē baari sĩka!

ĩgũsā yujñurā:

—Gua pá duparu su moĵoma duparuta, waaidere pērāta opāa. Mėrōgā baari āārā. Masaka gapu wārāgora āārĩma. Irasirirā gua gaji baari wajarirā waamerā ĩgũsārē ejobirikoa, ārĩñurā.

¹⁴Wārā masaka āārĩñurā ĩgũsā merā. Ŭma ditare keomakū, cinco mil āārĩñurā. Irasirigu Jesús ĩgũ buerārē āriyupu:

—Masaka āārīpererārē boje yebori cincuenta dita dukawa, ĩgũsārē doadoreka! āriyupu. ¹⁵Irasirirā ĩgũ buerā ĩgũ ārĩrōsũta āārīpererā masakare doadoreñurā. ¹⁶Masaka doaperemakū, Jesús su moĵoma pá duparure, pērā waairē āĩ, ĩmugasigue ĩamu, Marĩpure usuyari sĩ, irire peayupu. Pea, ĩgũ buerārē masakare gueredoregu siyupu. ¹⁷Irasirirā āārīpererā masaka irire baayapiakōāñurā. Puru ĩgũsā baaduadeare Jesús buerā pe moĵoma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora seasā utudobofurā.

*Pedro Jesũre: “Mu Cristo āārā”, ārĩ weredea
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29; Jn 6.68-69; 12.24-25)*

¹⁸Gajĩnu Jesús ĩgũ suguta Marĩpure sėrėgũ iriuyupu. ĩgũ buerā ĩgũ merā āārĩñurā. Irasirigu Jesús ĩgũsārē āsũ ārĩ sėrėñayupu:

—Masaka yure, Ľnaasũ ārĩ gũñarĩ? āriyupu.

¹⁹ĩgũsā yujñurā:

—Surāyeri murē: “Juan, masakare wāyerimasũ āārĩmi”, ārĩma. Gajirā: “Elías iripoegue āārīñunadi āārĩmi”, gajirā: “Sugu Marĩpũya kerere weredupiyudi iripoegue āārīñunadi, masādi āārĩmi”, ārĩma, ārĩñurā.

²⁰Irasũ ārĩmakū, Jesús ĩgũsārē sėrėñayupu:

—Musākoa yure, Ľnaasũ ārĩ gũñarĩ? āriyupu.

Pedro āriyupu ĩgũrē:

—Mu, Marĩpu iriudi, Cristo āārā, āriyupu.

*Jesús ĩgũ boaburire weredea
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1; Jn 12.24-25)*

²¹Pedro irasũ ārĩrĩrē pėgu, Jesús ĩgũ buerārē buro turaro merā: “Gajirārē ire werebirikōāka!” āriyupu.

²²Irasũ ārĩrĩrē odo, āsũ āriyupu doja:

—Yure āārīpererā tĩgũrē buro ñerō tariro āārā. Judĩo masaka murā, paía oparā, Moĩsės gojadeare buerimasā yure gāamebirisĩť, gajirārē yure wejėdorerākuma. ĩgũsā yure wejėadero puru, ñrenu waarō merā Marĩpu yure masũgukumi, āriyupu.

²³ Puru aaripererā masakare āriyupu:

—Yure tuyaduarāno ĩgūsā iriduare piriburo. Irasirirā yure tuyari waja curusague pábíatú, wējēsūmurā irirosū aarikererā, piri ro marirō yure tuyanikōāburo. ²⁴ I ũmugue ĩgūsāya okari ditare maĩrāno perebiri peamegue bēosūrākuma. Gajirā gapu yure tuyari waja, masaka ĩgūsārē wējēkeremakū, Marĩpu purogue waarākuma, ĩgū merā ōārō āarĩnĩmurā. ²⁵ Sugu masakū i ũmumarē āarĩpereri opakeregu, ĩgū boari puru waaburi gapure gũñabiri waja peamegue waagū, ōārĩrē neō wajatabirikumi. ²⁶ Masaka yure, yaa kerere guyasĩrimakū, yude ĩgūsārē guyasĩrĩgukoa. Yu āarĩpererā tĩgū yu gosesiriri merā, Yupu, ĩgūrē wereboerā ōārā gosesiriri merā dupaturi aarĩgukoa. Irasū aarigū, yure guyasĩrĩnerārē guyasĩrĩgukoa. ²⁷ Dayeta musārē werea. Surāyeri musā ōogue āarĩrā, musā boaburi dupiyuro Marĩpu ĩgūyarārē doregu āarĩrĩrē tārākoo, āriyupu Jesús.

Jesús ĩgū deyori gorawayudea

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ ĩgū irasū ārādero puru su mojōma pere gajĩ mojō ureru pērēbejarinurĩ waadero puru, Jesús ũtāũ wekague Marĩpure sērēgū waagū, Pedro, Santiago, Juārē siu murĩayupu. ²⁹ Iroque Marĩpure sērēri poe ĩgūya diapu deyori gorawayuakōāyuro. ĩgūya surĩro buro borero kũmijũrĩne waayuro. ³⁰ Irasū waarĩ poe ĩgū puro ũma pērā deyori, ĩgū merā weretamunĩnurā. ĩgūsā iripoegue marā Moisés, Elías āarĩnĩurā. ³¹ ĩgūsāde gosesiriri merā deyoañurā. Iripoegue: “ĩgūrē āsū waarokoa”, ārĩderosũta Jerusalégue ĩgū boaburire Jesús merā werenĩnĩurā.

³² Pedrosā buro wujakukererā, kārĩrō marirō Jesús gosesiririre, ĩgū merā āarĩrārē tānũrā. ³³ Moisés, Elías Jesús puro āarānerā waarĩ poe Pedro āriyupu:

—Guare buegu, marĩ ōogue āarĩmakū ōatarĩduāa. Irasirirā ure wiigā irirāra. Muya wii, Moiséya wii, Elíaya wii irirāra, āriyupu.

ĩgū irasū ārĩkereguta, ĩgū ārĩrĩrē neō pēmasĩbiri yupu. ³⁴ ĩgū irasū ārĩri poe su yebo ĩmĩkāyebo túbiayuro ĩgūsārē. Iri ĩgūsārē túbiamakū, buro gũĩnũrā. ³⁵ Marĩpu ĩmĩkāyebo poekague āsū ārĩ werenĩmakū pēnũrā:

—Ī yu magū, yu beyedi āarĩmi. ĩgūrē ōārō péka! āriyupu.

³⁶ Marĩpu werenĩadero puru, Jesús ditare tānũrā. Pedrosā gapu Jesús i nikũgue āarĩrĩnũrĩrē neō sugu masakure ĩgūsā ĩadeare werebiriĩnũrā.

Jesús sugu majĩgūrē wātĩ ĩajāsũdire taudea

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Gajĩnu gapu ĩgūsā ũtāũgue āarānerā dijjadero puru, wārā masaka Jesúre bokatĩrĩnũrā. ³⁸ Sugu masakū ĩgūsā watopegue āarĩgū turaro merā āriyupu:

—Guare buegu, yu marē buro sērēa. Yu magū suguta āarĩgūrē bopoñarĩ merā ĩāka! ³⁹ Wātĩ ĩgūrē ñēa, gũñañā marirō gaguĩnĩ, naradamakū irinami. Irasirigu majĩgū ĩgūya disigue sũmu wirisũnami. Wātĩ ĩgūrē buro ñerō tarĩmakū irinami. ĩgūrē neō piriduabemi. ⁴⁰ Mu buerārē wātĩrē buro bēowiudoreadaba. ĩgūsā neō bokatĩũbirama, āriyupu.

⁴¹ Jesús yũjuyupu:

—Musā dapagora marā, yure buremurĩ opamerā, diayemarē neō pēmasĩmerā āārā. ¿Noopa yoarĩ poe musā merā āarĩgukuri? ¿Noopa yoarĩ poe musā yure buremubirire gũñaturagukuri? āriyupu. Irasū ārĩ ōdo, wātĩ ĩajāsũdi pagure:

—Mu magūrē ārĩka! āriyupu.

⁴² Majĩgū Jesús puro waa ejanugāmakū, wātĩ ĩgūrē yebague túmeepĩkōāyupu. ĩgūrē dupaturi buro naradamakū iriyupu. Jesús gapu wātĩrē: “Majĩgūrē wirika!” ārĩ, tauyupu. Irasirĩ ōdo, ĩgūrē pagure wiayupu.

⁴³ Masaka āarĩpererā Marĩpu wārĩ turarĩ merā iririre tārā, ĩagukakōānũrā.

Jesús dupaturi ĩgū boaburire weredea

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

ĩgūsā āarĩpererā Jesús iriadeare: “Ōataria”, ārĩ gũñarĩpoeta Jesús ĩgū buerārē āriyupu:

⁴⁴ —Yu musārē wererire ōārō pēdurĩpĩka! Kātĩbĩrĩkōāka! Masaka yure āarĩpererā tĩgūrē ñēa, gajirāguere wiarākuma, āriyupu.

⁴⁵ ĩgūsā gapu ĩgū irasū ārĩrĩrē ōārō pēmasĩbiriĩnũrā. Marĩpu ĩgūsārē irire pēmasĩmakū irĩbiri yupu dapa. Irasirirā Jesúre gũĩrā: “¿Naāsũ ārĩduagu irĩari, mu irasū ārĩgū?” ārĩ sērēñabiriĩnũrā.

Jesús sugu gajirā nemorō āarĩgūyamarē weredea

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37; Jn 13.20)

⁴⁶ Puru ĩgū buerā āsū ārĩ guaseonugānũrā: “Marĩ watopere, ¿noā marĩ āarĩpererā nemorō āarĩrĩ?” ārĩnũrā.

⁴⁷ Jesús ĩgūsā gũñarĩrē ĩamasĩkōāyupu. Irasirigu sugu majĩgūrē ĩgū puro āĩnũ, āriyupu:

⁴⁸ —Sugu yaagure, ĩ majĩgū irirosū āarĩgūrē ōārō bokatĩrĩñēagū, yudere bokatĩrĩñēamĩ. Yure ōārō bokatĩrĩñēagū, yure iriuididere bokatĩrĩñēamĩ. Sugu musā watopema: “Gajirā nemorō āarĩbea”, ārĩ gũñagū, gajirā nemorō āarĩmi, āriyupu.

Jesús: “Marĩrē ĩaturĩbi, marĩ merāmu āarĩmi”, ārĩ weredea

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Puru Juan Jesúre āriyupu:

—Guare buegu, sugu masaku mu wāi merā wātēārē: “Wirika musā ñajādire!” āri béowiumakū iābu. Īgū, marī merāmu āārībirimakū iārā, īgūrē: “Irire neō irinemobirikōāka!” ārābu, āriyupu.

⁵⁰ Jesús gapu āriyupu:

—Kāmutabirikōāka īgūrē! Sugu marīrē iāturibi, marī merāmuta āārīmi, āriyupu.

Jesús Santiagore, Juārē weredeā

⁵¹ Puru Jesús ūmugasigūe mūriaburi dupiyuro ejawāgāriropoe: “Jerusalégue waagura”, āriyupu. ⁵² Īgū waaburi dupiyuro gajirārē Samaria nikūgue āārīrī makāgue īgū kārīburore āmayudoregū iriuyupu.

⁵³ Samaria marā gapu judío masaka merā gāmesuribirisīā, Jesús Jerusalégue waaburire pērā, īgūrē bokatīrīñēāduabiriñurā. ⁵⁴ Jesús buerā Santiago, Juan Samaria marā īgūrē bokatīrīñēāduabirimakū iārā, āsū āriñūrā:

—Gua Opu, ĵiripoegue Elías Marīpuya kerere weredupiyudi iriderosū, ūmugasima peamerē diju, īgūsārē wējēdoremakū gāāmekuri? āriñūrā.

⁵⁵ Īgūsā irasū ārimakū pé, Jesús īgūsārē gāmenugā, iā, āriyupu:

—Irasū āribirikōāka! Musārē irasū werenimakū irigure masībea. Musā werenirī Ōgū deyomarīgū wereri āārībea. ⁵⁶ Yu āārīpererā tīgū masakare béogu aaribiribu. Īgūsārē taugu aarīgū iribu, āriyupu. Irasū āri odo, gaji makāgue waakōayupu doja.

Gajirā Jesúre: “Murē tuyaduakoa”, āridea

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Īgūsā maague waamakū, sugu masaku īgūsā puro eja, Jesúre āriyupu:

—Yu Opu, mu noó waaró murē tuyagura, āriyupu.

⁵⁸ Jesús īgūrē yujyupu:

—Makānūu marā diyāea īgūsā kārīrī toreri opama. Mirāde īgūsā kārīrō opama. Yu āārīpererā tīgū gapu kārīrō opabea, āriyupu.

⁵⁹ Puru Jesús gajigūe āriyupu:

—Nāka, yu merā!

Īgū gapu yujyupu:

—Yu Opu, yupu boamakū īgūrē yāa odo, murē tuyagura, āriyupu.

⁶⁰ Jesús īgūrē yujyupu:

—Yure buremumerā, boanerā irirosū āārīráta boanerārē yāaburo. Mu gapu Marīpu īgūyarārē doreri kerere weregu aarika! āriyupu.

⁶¹ Gajigu Jesúre āriyupu:

—Yu Opu, murē tuyagura. Yu murē tuyaburi dupiyuro yaa wii marārē seretugu waaduakoa dapa, āriyupu.

⁶² Jesús īgūrē āriyupu:

—Sugu masaku moānugāgū waadi, moāduabi gāmenugādujāgu, moābirikumi. Marīpu dorerire irituyānugāgū, īgū gāāmerirē piribi, gāmenugādujāgu irirosū āārīkumi. Irasirigu Marīpuyare ōārō irituyabirikumi, āriyupu.

10

Jesús setenta y dos īgū buerārē iriudea

¹ Puru marī Opu Jesús gajirā setenta y dos ūmarē beye, pērā dita dukawa, īgūsārē āārīpereri īgū waaburi makārīgūe ² āsū āri iriuyupu:

—Wārā masaka Marīpuyare neō pémerā, poeegue oteri duka buribejadea irirosū āārīma. Īgūsārē Marīpuyare weremurā gapu, iri pooere moārīmasā irirosū mērāgā āārīma. Irasirirā marī Opure: “Gajirā muyare weremurārē iriuka!” āri sērēka! ³ Musāde Marīpuyare wererā waaka! Oveja majīrārē makānūu marā diyāea watopegue irirosū yu musārē ñerā āārīrōguere iriua, Marīpuyare weredoregu. ⁴ Musāya ajuri, niyeru āābirikōāka! Gubu surī, musā sāñarī merā dita waaka! Maague masakare bokajarā, ōādore yoarīpoe weretamunībirikōāka!

⁵ “Su wiino ñajārā, iri wii marārē: “Marīpu musārē siñajārī sīburo”, āri ōādorepurorika! ⁶ Iri wii marā Marīpu siñajārī sīrīrē opaduārā musārē ōārō bokatīrīñēārā, Marīpu siñajārī sīrī merā ōārō āārīrikurākuma. Musārē gāāmemerā, i siñajārī merā āārībirikuma. ⁷ Musā ejadea wiita dujaka! Iri wii marā musārē ejorire baa, irīrka! Sugu moārīmasū īgū moārī waja keoro wajatakumi. Musā Marīpuyare buerā, moārīmasā irirosū āārā. Musārē iri wii marā ejori, musā īgūsārē Marīpuyare bueri waja āārā. Irasirirā gajī wiirigūe āārīgorenabirikōāka! ⁸ Musā su makāgue ejarā, iro marā musārē ōārō bokatīrīñēā, īgūsā baari ejomakū, ōārō baaka! ⁹ Iri makā marā pūrīrikurārē tauka! Āsū āri wereka: “Mērō duyāa, Marīpu doreri musā purogue aariburo”, ārika!

¹⁰ “Gajī makāgue musā ejamakū, iro marā musārē bokatīrīñēabirimakū, wiriwāgārā, āsū ārika īgūsārē:

¹¹ “Musāya makāma nikūwera guaya guburire tuadeare mojēbéoa. Musā guare gāāmebiri waja Marīpu musārē wajamoāburire masīmakū irirā, irasū yāa. Ire ōārō pēmasika! Musā guare gāāmebirikeremakū, mērō duyāa, Marīpu doreri aariburo”, ārika īgūsārē! ¹² Musārē werea. Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, musārē gāāmebirinerārē Sodoma marārē wajamoārō nemorō wajamoāgukumi, āriyupu Jesús.

Jesús makāri marārē ĩgūsā ĩgūrē buremubirire weredea
(Mt 11.20-24)

¹³ Pũrũ Jesús gajĩ makāri marārē āsũ āriyũpũ:

—Musā Corazĩn marā, Betsaida marāde ñerō tarĩrākoa. Iripoegue marā Tiro, Sidón marā, musā ĩūrō Marĩpu ĩgũ turari merā iri ĩmurōsũ iri ĩmumakũ ĩārā, ĩgūsā ñerō irideare piribonerā āārĩmā. ĩgūsā ñerō irideare burō bujawererire ĩmurā, bujawereri surĩ sāña, nitĩkurogue doabonerā āārĩmā. ĩgūsā ñerō irideare piri, òārĩ gapũre iribonerā āārĩmā. Musā gapũ Marĩpu turari merā iri ĩmurĩrē ĩakererā, musā ñerō iririre neō piribea. ¹⁴ Irasĩrigũ musārē werea. Marĩpu ĩgũ āārĩpererā ñerārē wajamoārĩnũ ejamakũ, Tiro, Sidón marārē wajamoārō nemorō musārē wajamoāgukumi. ¹⁵ Musā Capernaum marā: “Ũmugasĩgue murĩārākoa”, ārĩ gũñadāa. Iroguere neō waabiriko. Boanerā āārĩrōgue bėodijusũrākoa, āriyũpũ.

¹⁶ Irasũ ārĩ odo, ĩgũ buerārē āriyũpũ:

—Musā wererire pėdurĩpĩrāno yũ wereridere pėdurĩpĩma. Musārē gāāmemerāno yudere gāānebema. Yũre gāāmemerāno yũre iriuididere gāānebema, āriyũpũ.

Jesús setenta y dos iriunerā goedeā

¹⁷ Pũrũ Jesús setenta y dos iriunerā burō usũyari merā goejañũrā:

—Gua Opũ, wātēārē mũ dorero merā, mũ wāĩ merā gua bėowiumakũ, òārō yũjuama, ārĩñũrā.

¹⁸ Jesús āriyũpũ ĩgūsārē:

—Bupu miārō irirosũ wātēa opũ Satanās ũmugasĩgue āārādi, yurimadijarimakũ ĩābu. ¹⁹ Őārō pėka! Yũ musārē turari sĩbu, āñarē, korebabare kũrapeo, āārĩpereri wātĩ turaridere neō ñerō irisũrō marĩrō tarĩnũgāburō, ārĩgũ. ²⁰ Musā wātēārē wiridoremakũ ĩgūsā òārō yũjuadeare usũyabirĩkōāka! Musā Marĩpũyārā āārĩmakũ, ũmugasĩgue musā wāĩ gojatũsũdero āārĩbũ. Iri gapũre usũyaka! āriyũpũ.

Jesús ĩgũ Pagure usũyari sĩdea

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ ĩgũ irasũ ārĩripoe Őāgũ deyomarĩgũ Jesũre burō usũyamakũ iriyũpũ. Irasĩrigũ Jesús ĩgũ Pagure āsũ āriyũpũ:

—Au, yũ murē: “Őātaria mũ”, ārĩ, usũyari sĩa. Mũ ũmugasĩ marā, i nikũ marā Opũ āārā. Irasĩrigũ: “Masĩtarĩnũgārā, āārĩpererire pėmasĩa”, ārĩ gũñārārē mũyare masĩmakũ iribea. Majĩrā irirosũ murē buremurā gapũre mũyare masĩmakũ yāa. Au, irasũta āārā. Mũ gāāmederosũta usũyari merā irasũ yāa, āriyũpũ.

²² Pũrũ masakare āriyũpũ:

—Yũpũ yũre āārĩpereri irimasĩrĩrē sĩmi. Neō sugu masakũ yũ āārĩrĩkũrĩre masĩbemi. Yũpũ dita masĩmi. Neō sugu masakũ Yũpũ āārĩrĩkũrĩre masĩbemi. Yũ dita masĩa. Yũ ĩgūrē masĩdorerāde ĩgūrē masĩa, āriyũpũ.

²³ Irasũ ārĩ odo, ĩgũ buerārē ĩā, ĩgūsā ditare āsũ āriyũpũ:

—Musāya koye merā yũre ĩāa. Irasĩrĩrā usũyāa. ²⁴ Musārē werea. Wārā iripoegue marā Marĩpũyā kerere weredupiyunerā, irasũ āārĩmakũ oparā iripoegue āārĩnerā musā dapagora ĩārĩrē ĩāduanerā āārādima. Irire ĩāduakererā, ĩābirĩnerā āārĩmā. Musā dapagora pėrĩre pėduakererā, pėbirĩnerā āārĩmā, āriyũpũ.

Jesús ōāgũ Samariamũ keori merā weredea

²⁵ Pũrũ sugu Moisės gojadeare buerimasũ Jesũre diaye yũjubirĩmakũ iriduagu wāgānũgā, ĩgūrē āsũ ārĩ sērēñayũpũ:

—Buegu, ĩñeénorē yũre iriro gāāmerĩ, ũmugasĩgue perebiri okari opabu? āriyũpũ.

²⁶ Jesús ĩgūrē yũñyũpũ:

—ĩNaásũ ārĩ gojasũyuri, Moisės gojadea pũgue? Mũ irire buegu, ĩnaásũ pėñarĩ? āriyũpũ.

²⁷ Moisės gojadeare buerimasũ ĩgūrē yũñyũpũ:

—Āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ: “Marĩpu mũ Opũre burō maĩka! Mũyā yũjupũrā merā, mũ āārĩrĩkũrĩ merā, mũ turari, āārĩpereri mũyā gũñarĩ merā ĩgūrē maĩka! Mũ basi maĩrōsũta mũ puro āārĩrādere maĩka!” ārĩ gojasũdero āārĩbũ, āriyũpũ.

²⁸ Irire pėgu, Jesús ĩgūrē āriyũpũ:

—Diyeta yũjua mũ. Irire irĩgu, ũmugasĩgue perebiri okarĩre opagukoa, āriyũpũ.

²⁹ Moisės gojadeare buerimasũ gapũ masaka ĩgūrē: “Őāgũ āārĩmĩ”, ārĩ gũñamakũ gāāmegũ, Jesũre sērēñayũpũ doja:

—ĩNoā āārĩrĩ, yũ puro āārĩrā? āriyũpũ.

³⁰ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pėgu, Jesús keori merā wereyũpũ ĩgūrē:

—Sugu masakũ Jerusalėgue āārādi Jericō waarĩ maague buāakumi. ĩgũ iroque buāamakũ, yajarimasā ĩgūrē bokatĩrĩ, ñeā, ĩgũ opadea āārĩpererire emapeo, ĩgũyā surĩdere tũwea, āĩ, ĩgūrē burō pá, kāmĩtũ, waakōākuma. ³¹ ĩgūsā irasũ iriadero pũrũ, sugu paĩ iri maarē waakumi. ĩgūrē ĩākeregu, yoarogue ĩātariakōākumi. ³² ĩgũ pũrũ, gajĩgu Levĩyā bumũ iri maarē waakumi. ĩgũde ĩgūrē ĩākeregu, yoarogue ĩātariakōākumi. ³³ Pũrũ sugu Samariamũ iri maarē waakumi. ĩgūrē ĩāboka, burō boponārĩ merā ĩgūrē ĩākumi. ³⁴ Irasĩrigũ ĩgũ puro waa ejanũgā, ĩgũyā kāmĩrē uye, ĩgui deko pāmudea merā pĩpeo, surĩ gasiri merā ōmakumi. Őma odo, ĩgũyagu burro wekague āĩpeo, ĩgūrē āĩākōākumi. Āĩa, su wĩĩ naarĩmasā kārĩrĩ wĩĩgue eja, iroque ĩgūrē korekumi dapa. ³⁵ Gajĩnũ gapũ ĩgũyā niyeru penũ moā wajataropa iri wĩĩ opure sĩkumi.

“Ōārō koreka iirē!” ārikumi. “Dupaturi aarigú, murē wajarinemogura iirē koreri waja”, ārikumi, āriyupu Jesús. ³⁶Irire were odo, Moisés gojadeare buerimasūrē sērēñayupu:

—¿Naásū gūñarī mū irire pégu? ¿Niño gapu iisā ʼrerā watopemū yajarimasā pádire igū puro āārīgūrē irirosū ōārō iriyuri? āriyupu.

³⁷Moisés gojadeare buerimasū yujuyupu:

—Īgūrē bopoñarī merā iā iritamudi gapu, āriyupu.

Īgū irasū ārimakū, Jesús Īgūrē āriyupu:

—Mude tī bopoñarī merā iādi iriderosūta gajirārē irigu waaka! āriyupu.

Jesús Marta, Maríaya wiigue ejadea

³⁸Puru Jesús Īgū buerā merā waa, su makāgue ejayupu. Iri makāguere sugo Marta wāikugo Īgūrē bokatirīneā, igoya wiigue ñajādoreyupo. ³⁹Jesús iri wiigue ñajājamakū, Marta pagumo Marí wāikugo Īgūya guburi puro eja doayupo Īgū werenirirē péduago. ⁴⁰Marta gapu āārīpereri igo moārirē buro gūñarikuyupo. Irasirigo igo pagumo Jesúya guburi puro doamakū iāgō, Īgū puro waa, Īgūrē āriyupo:

—Gua opu, yu sugota āārīpererire moāgō irikōādāa. ¿Mū iāberi, yu pagumo yure neō iritamubirimakū? Igo ire iritamudoreka yure! āriyupo.

⁴¹Igo irasū ārimakū pégu, Jesús yujuyupu:

—Marta, mū wári gajino moārirē gūñarikua. ⁴²Su wāirēta iriro gāamea marirē. María i ōārirē beyemo. Irasirirā, yu werenirirē igo péduamakū, gajirā neō igore irire pirimakū iribirikuma, āriyupu.

11

Jesús Marípure sērērirē buedea

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹Sunu Jesús gajirogue Marípure sērēgū iriyupu. Īgū sērē odomakū, sugu Īgū buegu āriyupu Īgūrē:

—Gua opu, Juan masakare wāiyerimasū Īgū buerārē Marípure sērērirē buederosū guadere bueka! āriyupu.

²Jesús Īgūsārē āriyupu:

—Marípure sērērā, āsū ārika:

“Guapu ūmugasigue āārīgū, āārīpererā murē gopeyari merā buremuburo. Mū āārīpererārē doreri aariburo. Ūmugasigue marā mū gāamerō irirosūta i nikū marāde iriburo.

³Ūmuriku guare baari sika!

“Gajirā guare ñerō irideare gua kātirosūta mude gua ñerō irideare kātika! Gua ñerō iriduamakū kāmutaka! Ñegū guare ñerī ārimēsārirē tau kāmutaka!” ārika Marípure sērērā! āriyupu Jesús.

⁴Irasū āri odo, keori merā wereyupu Īgūsārē:

—Yu ire weremakū pérā, ¿naásū gūñarī musā? Nami deko āārimakū, sugu masaku Īgū merāmuya wiigue waa, Īgūrē āsū āri sērēkumi: “Yu merāmu, ʼreru pá duparu sika yure! “Gajigu yu merāmu yaa wiigue naagū ejāmi. Yu Īgūrē gajino mērō ejorino neō opabirakuba. Irasirigu murē sērēgū aarabu”, ārikumi. ⁷Īgū irasū ārimakū pékeregū, wii poekague āārīgū gapu āsū āri yujukumi: “Yure garibobirikōāka! Makāpurore ōārō biakōāsiabu. Yu pūrā yu merā kārīrague yāma. Wāgānugā, murē sīgū waasubirikoa”, ārikumi Īgūrē. ⁸Ire musārē werea. Īgū merāmu āārīkeremakū, Īgūrē sibirikumi. Sibirikeregū, Īgūrē piriro marirō sērēmakū iā, Īgūrē: “Garibonemobirikōāburo”, ārigū, āārīpereri Īgū gāamerirē sikoākumi pama. ⁹Irasirigu musārē werea. Marípure sērēka! Musā sērēmakū, sīgukumi. Ōārirē āmarā, bokarākoa. Wiigue ñajāduarā oemakū, Marípu makāpuro tūpā ñajādoregu irirosū musā sērērirē pégukumi. ¹⁰Īgūrē sērērānorē sīgukumi. Āmarāno bokarākuma. Wiigue ñajāduarā oerā irirosū Īgūrē sērēmakū iāgū, Īgūsārē ñajādoregu irirosū Īgūsā sērērirē ōārō pégukumi. ¹¹Musā pūrā pāré sērēmakū, ūtāyere sibirikoa. Waaf sērēmakūdere āñarē sibirikoa. ¹²Āgābo diu sērēmakū, korebabare sibirikoa. ¹³Nerā āārīkererā, musā pūrārē ōārirē sīmasia. Marípu ūmugasigue āārīgū gapu musā nemoro ōārirē sīmasīmi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgūrē sīgukumi Īgūrē sērērārē, āriyupu Jesús.

Jesúre: “Wātī turari opami”, āri werewuadea

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴Puru Jesús wātī masakure werenīmasībirimakū irigure béowiugu iriyupu. Wātirē béowiumakū, werenībiradi wereniākōayupu. Masaka, Īgū irasirimakū iārā, iāgukakōāñurā. ¹⁵Gajirā gapu Jesúre āsū āri werewuāñurā:

—Īi wātēa opu Beelzebú turaro merā wātēārē béowiumi, āriñurā.

¹⁶Gajirāde Īgūrē:

—Mū diayeta turari opagu, iri turari merā gajino ūmugasimarē iri imuka! āriñurā. ¹⁷Jesús gapu Īgūsā gūñarirē masisā, āsū āriyupu:

—Su nikū marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. Su wii marā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōākuma. ¹⁸Musā yure: “Wātēa opu Beelzebú turari merā wātēārē béowiumi”, āri werewuāa. Yure Īgū turari merā wātēārē béowudoregu, Īgū basi Īgūyarārē béobukumi. Irasirirā Īgūsā basi dukawari gāmekēārā, pereakōābukuma. ¹⁹Iri irasū āārimakū, musā buerire tuyarā gapu wātēārē béowiuā, ¿noā turari merā béowiwuri? Musā Īgūsārē: “Marípu turari merā wātēārē béowiuma”, ārā. Irasiro musā

yure werewuari diaye āārībea. ²⁰ Yu gapu Marīpu turari merā wātēārē béowiumakū, Marīpu doreri musā puroguere ejasiāa, āri masisūa.

²¹ 'Sugu wii opu turagu āārīpereri mojōkugu, īgūya wiimarē ōārō koremasikumi. Gajirā īgū oparire ēmamasibirikuma. ²² "I mojōkusia, yaa wiire ōārō koremasia", āri gūñakeremakū, gajigu īgū nemorō turagu gapu īgūrē tarinugā, āārīpereri īgū mojōkurire ēmagukumi. Irasirigu īgū oparire ālpeo, īgū merāmarārē gueregukumi. ²³ Yure gāāmemerā, yure īaturirā āārīma. Masakare yure siiu neēōtamumerā, īgūsārē waasirimakū irirā āārīma, āriyupu.

Jesús, wātī dupaturi masakuguere ñajārīmarē weredea
(Mt 12.43-45)

²⁴ Irasū āri ōdo, gajī keorī merā īgūsārē wereyupu doja:

—Wātī masakuguere āārādi wiri, puru deko marirōgue īgū siñajāburore āmagorenagū waakumi. Irore bokabi, āsū āri gūñakumi: "Yu wiridi, yaa wii irirosū āārīmī. Dupaturi yu wiridiguereta goeñajāgura doja", āri gūñakumi. ²⁵ Irasirigu īgūguere dupaturi goeñajāgū, gajino marirī wii, ōārō āmu, ooweadea wiire irirosū bokajakumi. ²⁶ Irasirigu gajirā wātēa su mojōma pere gajī mojō peru pērebejarā īgū nemorō ñerārē siiu, īgūsā āārīpererā merā masakuguere āārīnikōākumi. Irasirigu masaku īgū dupiyuro āārīrikudero nemorō ñerō āārīkumi, āriyupu Jesús.

Jesús diayema usuyarimarē weredea

²⁷ Jesús irire wereripoe sugo nomeō masaka watopegue āārīgō gaguinīyupo:
—Murē pūrāku masūdeo usuyatarikumo, āriyupo Jesúre.

²⁸ Jesús gapu igore āriyupu:

—Marīpuya werenirirē pérā, īgū dorerire irirā gapu ōārō usuyārākuma, āriyupu.

Masaka ñerā Jesúre Marīpu turari merā iri īmudoredea
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Puru Jesús īgū puro masaka wārā nerēwāgāriripoe āsū āri wereyupu īgūsārē:

—Dapagora marā masaka ñetarirā āārīma. Yure Marīpu turari merā gajino iri īmudorekeremakū, Marīpuya kerere weredupiyudi Jonás irideia ditare weregura. ³⁰ Iripoegue Marīpu Jonārē Nínive wāikuri makā marārē weredorederosū yure āārīpererā tīgūrē dapagora marā masakare weredoremi. ³¹ Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārinu ejamakū, sugo iripoeguemo Sabá nikū marā opo musā dapagora marārē: "Ñegorabu", ārigokumo. Yoaromogie āārīkeregō, ōogue i nikūgue aarideo āārīmō, marī ñekūsāmarā opu Salomón wāri masirī merā wererire pégo aarigō. Dapagora yu Salomón nemorō masigū ōogue musā merā āārīkeremakū, musā gapu yu wererire péduabea. ³² Iripoegue Nínive marā Jonás Marīpuya kerere weremakū pérā, īgūsā ñerō irideare bujawere, īgūsā gūñarirē gorawayunerā āārīmā. Dapagora yu Jonás nemorō masigū ōogue musā merā āārā. Yu Marīpuya kerere werekeremakū, musā ñerō iririkirire bujawerebea. Irasirirā, Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārinu ejamakū, Nínive marā musā dapagora marārē: "Ñegorabu", ārirākuma, āriyupu.

Jesús masakaya koye siāgodiru irirosū āārīrīrē buedea
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Irasū āri ōdo, gajī keorī merā wereyupu:

—Masaka siāgodirure siāgorā, deyomarirōgue duūbirikuma. Dupa kūma dokaguedere pībirikuma. Siāgo, wii dekogue siukuma, gajirā iri wiire ñajārā iri siāgodiru boyorore ōārō tā ñajāburo, ārirā. ³⁴ Musāya koye musāya gūñarīguere siāgodiru irirosū āārā. Musā ōārī koye oparā irirosū āārīmakū, musāya gūñarīguere ōārō siāgoro irirosū āārā. Irasirirā Marīpuyare masīa. Musā ñerī koye oparā irirosū āārīmakū, musā gūñarīguere naītiārō irirosū āārā. Marīpuyare masībea. ³⁵ Irasirirā pémasika, musāya gūñarīgue siāgori, naītiārī waabirikōāburo, ārirā! ³⁶ Musāya gūñarīgue siāgori, naītiārō marirō irirosū āārīmakū, āārīpereri Marīpuyare pémasirākoa. Irasirirā siāgori boyorogue iārōsū ōārō pémasirī merā īgūyare irityarākoa, āriyupu Jesús.

Jesús fariseo bumarārē, Moisés gojadeare buerimasārē īgūsā ñerō iririre weredea
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús irasū āri ōdoadero puru, sugu fariseo bumū īgūya wiigie baadoregu siuayupu īgūrē. Irasirigu Jesús īgū merā waa, īgūya wiigie ñajāa, eja doayupu īgū merā baabu. ³⁸ Fariseo bumū gapu judio masaka irinirōsū Jesús baaburi dupiyuro īgū mojōkoebirimakū iāgū, iāgukakōāyupu. ³⁹ īgū iāgukamakū iāgū, marī Opu Jesús īgūrē āriyupu:

—Musā fariseo bumarā masaka iūrōgue dita ōārō irirā, soropa weka gapu dita ōārō koeadeapa irirosū āārā. Irasirirā gajirāyare yajaduarā, ñerī ditare iriduarā āārīsīā, iripa poekague gurari uturiro irirosū āārā. ⁴⁰ Irasirirā neō pémasībea. Marīpu, marīya dupure irigu, marī gūñaridere iridi āārīmī. ¿Irire pémasīberi musā? ⁴¹ Musā oparire gajirārē sirā, ōārō gūñarī merā sīka! Irasirirā soropa poeka gapudere koeadeapa irirosū āārīrākoa.

⁴² Musā fariseo bumarā buro ñerō tarirākoa. Musā oterī mutārīgā: menta, ruda wāikuri baari morērīnorē, āārīpereri oteridari dukakurinogādere sea neō, keoro dukawa, pe mojōma diruri irīkoa. Sudiru Marīpuya wiigie āia: "īgūrē yu sirī āārā", āri, irogu pīkoa, īgū dorerire irimurā. Irasirikererā, gajirārē diayema iririre

iribea. Marĩpure maĩbea. Irasirirã musã oterire ĩgũrẽ sĩduũro marĩrõ diayemadere irika! Marĩpure maĩrĩ merã buremuka!

⁴³ Musã fariseo bumarã buro ñerõ tarirãkoa. Musã nerẽrĩ wiiriguere nerẽrã, òãrĩ doarigue dita doaduãa. Makã dekogue masakare musãrẽ goepeyari merã bokatĩrĩ òadoremakũ gãamea.

⁴⁴ Musã Moisés gojadeare buerimasã, fariseo bumarãde buro ñerõ tarirãkoa. Musã masãgoberi irirosũ ããrã. Irasirirã masaka iri goberi ããrĩrõ weka tãpĩtariãrã, iri goberi poekague ããrĩrẽ masiberosũ musã ñerõ oparire masibema, ãriyupu Jesũs.

⁴⁵ ĩgũ irasũ ãrimakũ pẽgu, sugũ Moisés gojadeare buerimasũ ãriyupu ĩgũrẽ:

—Buegu, mu fariseo bumarãrẽ irasũ ãrĩgũ, guadere ãrĩ turigu yãa, ãriyupu.

⁴⁶ Jesũs gapũ ĩgũrẽ ãsũ ãriyupu:

—Musãde, Moisés gojadeare buerimasã buro ñerõ tarirãkoa. Musã gajirãrẽ: “Ãsũ irika!” ãrĩ, dorerã, ĩgũsãrẽ gajino buro nukũrĩ kòãtarĩrã irirosũ ããrimakũ yãa. Irasirirã iri dorerire bokatiũbema. ĩgũsã musã dorerire bokatiũbirikeremakũ, ĩgũsãrẽ neõ iritamubea iri dorerire iriburo, ãrĩrã.

⁴⁷ Irasirirã musã buro ñerõ tarirãkoa. Iripoegue marã Marĩpũya kerere weredupiyunerã masãgoberi weka weanũdeare musã ãmua. ĩgũsãrẽta musã ñekũsãmarã wẽjẽnerã ããrimã. ⁴⁸ ĩgũsã irasũ wẽjẽdero purugue, dapagora musã ĩgũsã iripoegue irideare iriwekabekãkõã, ĩgũsã wẽjẽnerãya masãgoberi weka weanũdeare ãmurã. Irasirirã musã ĩgũsã wẽjẽdeare: “Ñegorabu”, ãrĩ gũñabea. Musã ñekũsãmarã Marĩpũya kerere weredupiyunerãrẽ gãamebiriderosũ musãde yure gãamebea.

⁴⁹ Irasirigũ iripoegue Marĩpu ĩgũ masĩrĩ merã ãsũ ãrĩdi ããrimĩ: “Yaa kerere weredupiyurimasãrẽ, yaare buerimasãdere iriugũra. Irire buemakũ ĩã, surãyerire masaka wẽjẽrãkuma. Gajirãrẽ ñerõ iriduarã, noõ ĩgũsã waarõ tuyagorenarãkuma”, ãrĩdi ããrimĩ Marĩpu. ⁵⁰⁻⁵¹ Marĩpu i ãmurẽ iriadero puru, Abere ĩgũ tĩgũ wẽjẽdi ããrimĩ. Puru Marĩpũya kerere weredupiyunerãrẽ wẽjẽnerã ããrimã. Puru Zacariãdere Marĩpũya wiima soepero Marĩpu ããrĩrĩ taribu watopegue wẽjẽnerã ããrimã. Irasirigũ Marĩpu ããripererãrẽ ĩgũsã wẽjẽdea waja dapagora marãrẽ wajamoãgukumi.

⁵² Musã Moisés gojadeare buerimasã buro ñerõ tarirãkoa. Musã Marĩpũyare masĩkererã, musã basi irire iriduabea. Irasirirã gajirãrẽ irire masĩduarãrẽ masĩbirimakũ yãa, ãriyupu Jesũs.

⁵³ ĩgũ irasũ ãrãdero puru, Moisés gojadeare buerimasã, fariseo bumarãde ĩgũ merã guatariakõãnurã. Irasirirã buro ĩgũrẽ werewua, wãrĩ ĩgũrẽ sãrẽñanugãñurã. ⁵⁴ ĩgũ diaye yũjubirimakũ pãrã, ĩgũrẽ weresãduarã, irasirĩnurã.

12

Jesũs fariseo bumarã irikatorire weredea

¹ ĩgũsã irasiriripoe Jesũs puro masaka wãrã nerẽñurã. ĩgũsã wãrã ããrĩsĩã, gãme kuratĩanokõãñurã. Jesũs ĩgũ buerãrẽ ãsũ ãrĩ werenũgãyupu:

—Fariseo bumarã irikatorire òãrõ pẽmasĩka! ĩgũsã irikatori pã wemasãrĩ morẽrĩ irirosũ ããrã. ² ããripereri gajirã ĩãberogue irideare, durĩrogue irideadere purugue masĩũrokoa. ³ Musã naĩtiãrõgue irirosũ gajirã pẽberogue werenĩdeare boyorogue irirosũ Marĩpu ĩgũsãrẽ pẽmakũ irigukumi. Musã wii poekague yayero werenĩdeadere makã dekogue gaguĩnĩrõsũ gajirãrẽ òãrõ pẽmakũ irigukumi.

Jesũs: “Noãrẽ gũiri merã buremurõ gããmerĩ?” ãrĩ weredea

(Mt 10.26-31)

⁴ Musãrẽ yu merãmarãrẽ werea. Musãrẽ wẽjẽrã, musãya dupũ ditare boamakũ irirãkuma. Purugue musãrẽ neõ ñerõ irinemobirikuma. Irasirirã musãrẽ wẽjẽduarãrẽ gũibirikõãka! ⁵ Yu musã goepeyari merã gũibure weregura. Marĩpu gapure gũiri merã buremuka! Masakare ĩgũsã okarire ãmamasĩmi. ĩgũ ãmadero puru, ĩgũsãrẽ perebiri peamegue bẽomasĩmi. Irasirirã ĩgũ gapure gũiri merã buremuka!

⁶ Masaka su mojomãrã mirã wajarĩrã, pe niyeru koegã, mẽrõgã wajakuri koerigãrẽ sũkuma. ĩgũsã mẽrõgã wajakureremakũ, Marĩpu gapũ ĩgũsãrẽ òãrõ koremi. Neõ sugure kãtibemi. ⁷ Marĩpu ããripereri musã ããrĩkurire masĩgũ, musãya poarire: “Iriku ããrã”, ãrĩ masĩpeokõãmi. Irasirirã gũibirikõãka! Musã, mirã nemorõ wajakua. Irasirigũ Marĩpu mirãrẽ korero nemorõ musãrẽ koregukumi.

Jesũs: “Masakare yure buremurĩrẽ wereka!” ãrĩdea

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Musãrẽ werea. Sugũ, masaka pẽuro: “Jesũyagu ããrã”, ãrĩ weremakũ, yu ããripererã tĩgũde Marĩpure wereboerã pẽuro: “Yagũ ããrimĩ ĩĩ”, ãrĩ weregukoa. ⁹ Sugũ yure masĩkeregu, masaka pẽuro: “ĩgũrẽ masĩbea”, ãrĩ weremakũ, yu ããripererã tĩgũde Marĩpure wereboerã pẽuro: “Yude ĩgũrẽ masĩbea”, ãrĩ weregukoa.

¹⁰ Sugũ yure ããripererã tĩgũrẽ ñerõ ãrĩ werenĩmakũ, Marĩpu kãtimasĩmi. Òãgũ deyomarĩgũ gapure ñerõ ãrĩ werenĩmakũ, neõ kãtibirikumi.

¹¹ Masaka musãrẽ ĩgũsã nerẽrĩ wiiri oparã purogue, weresãrĩrẽ beyerimasã purogue, o makãrĩ marãrẽ dorerã purogue musãrẽ ĩgũsã weresãmurã ãĩmakũ: “¿Naãsũ yũjurãkuri, o naãsũ ãrĩrãkuri ĩgũsãrẽ?” ãrĩ, buro gũñarikubirikõãka! ¹² ĩgũsã musãrẽ sãrẽñamakũta, Òãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã ĩgũsãrẽ wererãkoa, ãriyupu Jesũs.

Jesũs: “Wãrĩ doebiri oparãrẽ goegorãã”, ãrĩ weredea

¹³ Puru sugũ masaka watopegue ããrĩgũ Jesũre ãriyupu:

—Buegu, gnapu boagu igũ opadeare guare pími. Irasirigu yu tĩgũrẽ irire keoro dukawa, yudere sĩdoreka! ariyupu.

¹⁴Jesús gapu igũrẽ uyuyupu:

—Musāpu pídeare musārẽ dukawabu aarĩbea yu, ariyupu.

¹⁵Irasũ aarĩ odo, aarĩpererārẽ ariyupu:

—Pemasika musā! Doeberire, gajinodere wáro gāamebirikōaka! Masaka wári oparā, ōarĩ okari gapure opabema, wári opari ditare gũnarā, ariyupu.

¹⁶Irasũ aarĩ odo, keori merā wereyupu igũsārẽ:

—Sugu masaku wári doebiri opakumi. Igũ otedeade wárigora dukakukoa. ¹⁷Irasirigu igũ basi gũnakumi: “¿Nasirigukuri? Yaa oteri duka sea duripĩburi wii máa”, arikumi. ¹⁸Puru gũnakumi doja: “Ásũ irigura. Yu gajino duripĩ wii aarĩpuroridea wiire béo, nemorō wári wii irigura. Iri odo, iri wiigue yaa oteri dukare aarĩpereri, yaa doebiridere duripĩgura. ¹⁹Puru yu basi ásũ aarĩgura: ‘Wári doebiri opáa. Wári bojorima baaburidere opáa. Irasirigu siñajā, baa, iirĩ, usuyagura’”, arikumi. ²⁰Marĩpu gapu igũrẽ aarĩkumi: “Mu neō pēmasibi aarā. Dapagā ñamita boagukoa. Mu boamakū, ¿noā oparākuri mu duripiadeare?” arikumi. ²¹Irasũta waarākuma, masaka igũsāya doebiri ditare gũnarā. Igũsāya aarĩburi ditare gũña, wári doebirire duripĩrākuma. Irasirikererā, Marĩpure gũnamerā, igũ iūrōrẽ boporā irirosũ aarĩrākuma, ariyupu Jesús.

Jesús, Marĩpu igũ pũrārẽ korerimarẽ buedea

(Mt 6.25-34)

²²Puru musārẽ igũ buerārẽ ásũ ariyupu doja:

—Irasirigu musārẽ ire weregura. Musā aarĩrikurire gũnarā: “¿Ñeēnorẽ baarākuri, ñeēnorẽ iirĩrākuri, ñeēnorẽ sãnarākuri?” aarĩ, buro gũnarikubirikōaka! ²³Marĩ okari gapu, baari nemorō wajakua. Marĩya dũpu, surĩ nemorō wajakua. Irasiriro musā aarĩrikuri, musā opari nemorō wajakua. ²⁴Mirārẽ gũñaka! Igũsā baaduarā, otebema. Otedea dukare seabema. Baari duripĩ wiiridere opabema. Marĩpu gapu igũsārẽ baari simi. Musā gapu, mirā nemorō wajakutarinugāa. ²⁵Musā buro gũnarikuri merā neō mērogā masānemobirikoa. ²⁶Musā irasũ gũnarikuri wajamarikeremakū, ¿nasirirā gajinorẽ buro gũnarikuri? Musā gũnarikuri merā aarĩpererire neō irimasibirikoa.

²⁷‘Makānũgua goori masārĩrẽ gũñaka! Iri moābirikerero, suabirikerero, ōarĩ surĩ sãnarō irirosũ deyoa. Musārẽ werea. Opu Salomón surĩ ōarĩ sãnadero nemorō iri goori gapu ōarĩ deyoa. ²⁸Iri goori makānũgue mata purideade goori aarĩkeremakū, Marĩpu ōarĩ goori deyomakū irikeremakū, mērogā puru ñaĩdija pereakōa. Gajinu gapu peamegue soebēokōāsũa. Iri mata pereburi aarĩkeremakū, Marĩpu iri goorire ōarĩ deyomakū yāmi. Iri goorire ōarĩ aarĩmakū irirosũ nemorō musārẽ ōarō irigukumi. Musā igũrẽ mērogā buremukeremakū, musārẽ surĩ sigukumi. ²⁹Irasirirā ūmuriku musā baaburire, musā iirĩburire buro gũnarikuri merā āmabirikōaka! ³⁰I ūmu marā Marĩpure buremumerā buro gũnarikuri merā irire āmanikōāma. Igũsā irasũ aarĩkeremakū, Marĩpu musā gāamerĩrẽ masĩsiami. Irire musārẽ sigukumi. ³¹Irasirirā musā Marĩpure masĩrā, igũ musā Opu aarĩrĩrẽ gāamepurorika! Musā irasirimakū, musā baa, iirĩburire, musā surĩ sãnaburidere siwekapeogukumi.

Jesús marĩ ūmugasigue wajataburire buedea

(Mt 6.19-21)

³²‘Musā yaarā, mēragā, oveja su yebo marā irirosũ aarā. Irasũ aarĩkererā, gũbirikōaka! Musāpu ūmugasigue aarĩgũ igũyarārẽ dorerogoe musā igũ merā aarĩmakū gāamemi, igũ merā doreburo, aarĩgũ. ³³Irasirirā musā oparire duaka! Iri duadea wajare niyerure boporārẽ sika! Ūmugasiguemarẽ gũñaka! Irasirirā irogue perebiri wajatarire, ajurogue doebiri neō perebirire oparosũ oparākua. Irogue wajatarire yajarimasā ñajāa, āmasibirikuma. Buruade baadedeubirikuma. ³⁴Musā i ūmuma ditare: “Opaduakoa”, aarĩ gũnarā, irire buro maĩrākua. Ūmugasima gapure: “Opaduakoa”, aarĩ gũnarā, irire buro maĩrākua.

Jesús i ūmugue dupaturi aariburi dupiyuro ōarō āmuyudoredea

³⁵‘Yu i ūmugue dupaturi aariburi dupiyuro ōarō āmuyuanerāgue aarĩka! Siāgodirure siāgoanerā irirosũ yure yúka! ³⁶Sugu masaku, mojōsuadi purogue mojōsuari bosenu waamakū, igũrẽ moāboerā igũ dujariburire yúkuma. Igũsā opu igũya wiigue goedujaja, ñajāduagu makāpurore igũ dotemakū pérā, igũrẽ moāboerā mata tũpakuma. Igũsā yúrosũta musāde yu dujariburire yúka! ³⁷Igũsā opu goemakū, igũ doreaderosũa irirā, usuyarākuma. Igũsā irasirimakū iāgũ, igũsā opu igũsārẽ moāboegu irirosũ igũsārẽ: “Baari peoro puro doarā aarika!” aarĩgukumi igũsārẽ baari ejobu. ³⁸Igũrẽ moāboerā igũ ñami deko aarĩmakū, o boyoripoe aarĩmakū, igũ goeburire ōarō yúanerā aarĩsiā, usuyarākuma. ³⁹Ire masika! Sugu wii opu igũya wiigue yajarimasā ejaburi horare masigũ, igũrẽ yúkumi igũya wiigue ñajaburire kāmutabu. ⁴⁰Irasirirā musāde ōarō yúka! Yu aarĩpererā tĩgũ gũñaña marĩrō aarĩgukoa. Irasirirā yaare iririre neō piroo marĩrō yure yúka musā! ariyupu Jesús.

Jesús pérā moāboerimasā keori merā buedea

(Mt 24.45-51)

⁴¹Igũ irasũ aarĩmakū, Pedro gapu sērēñayupu:

—Gua Opu, i keori merā weregu, ¿gua ditare weregu yári, o aarĩpererārẽ wereri? ariyupu.

⁴²Igũ irasũ aarĩmakū, Jesús gajĩ keori merā ásũ aarĩ wereyupu igũsārẽ doja:

—Sugu moāboerimasā igũ opure buremugũ ōarō pēmasigũ ásũ irikumi. Igũ opu gajirogue waagú, igũrẽ: “Yaa wii marārẽ ōarō koreka!” aarĩ pikumi. Irasirigu baaripoe aarĩmakū, gajirā moāboerimasārẽ baarire

keoro ejokumi. ⁴³ Irasirigu, ĩgũ opũ ĩgũya wii goedujajamakũ ĩāgũ, ĩgũ opũ dorederosũta iriadi āārĩsĩā, ōārō usuyakumi. ⁴⁴ Diaye musārē werea. ĩgũ irasirimakũ ĩāgũ, ĩgũ opũ āārĩpereri ĩgũyare ĩgũrē koredoregu pĩgukumi. ⁴⁵ Gajigu moāboerimasũ ñegũ gapũ āsũ irikumi. “Yũ opũ yoaripoe deyobemi”, ārĩ gũñagũ, gajirā ĩgũ opũre moāboerārē ũmarē, nomedere ñerō pābira, baa, iirĩ, mejākumi. ⁴⁶ ĩgũ irasiriripoe gũñaña marĩrō ĩgũ opũ goejakumi. ĩgũrē moāboegu gapũ: “ĩgũ iri hora goegukumi”, ārĩmasĩbirikumi. Irasirigu ĩgũ opũ goejagu, ĩgũ ñerō irideare pėgu, ĩgũrē burō wajamoāgukumi. Marĩpure buremumerārē bėorogue ĩgũrē bėogukumi.

⁴⁷ Irasirigu sugu moāboerimasũ ĩgũ opũ iridorerire masĩkeregu, ōārō āmubiri, irire neō iribirimakũ ĩāgũ, ĩgũ opũ ĩgũrē wajamoā, burō tārāgukumi. ⁴⁸ Gajigu moāboerimasũ gapũ ĩgũ opũ iridorerire masĩbi, irire iribirimakũ ĩāgũ, ĩgũ opũ ĩgũrē sirũweyata tārāgukumi. Marĩpu masakare ĩgũ iridorerire masĩmakũ yāmi. Irasirigu ōārō masĩgũrē ĩgũ iridorerire ōārō iridoremi. Pũrũ ĩgũrē masĩnemomakũ irigu, ĩgũ iridea nemorō ōārĩrē iridoremi, āriyupũ Jesũs.

Jesũs: “Masakare gāme dukawarĩrākuma”, ārĩ weredea

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Pũrũ Jesũs ĩgũsārē āriyupũ doja:

—Bėoadeare peame merā soebėorosũ i ũmũ marā ñerō iririre bėogu aarĩgũ iribu. Dapagoragāta iri ñerĩ āārĩpererire soebėomakũ ĩāduasiadāa. ⁵⁰ Yũ ñerō tarigukoa. Yũ ñerō tariburire gũñagũ, burō bujawereri merā āārĩrikua. Irasirigu irire tariwerepeogugue burō usuyagukoa. ⁵¹ Musā yure: “ĩgũ i nikĩguere aarĩgũ, masakare siñajārĩ merā gāme āārĩrikumakũ irigu aarĩmĩ”, ĵārĩ gũñarĩ? Irasũ āārĩbea. Musārē werea. Masakare ĩgũsā basi gāme dukawarimakũ irigu aarĩbũ. Irasirirā surāyeri yure buremurākuma. Gajirā yure buremubirikuma. ⁵² Dapagā merā su wii marā su mojō marā yaa kerere pėadero pũrũ, ĩgũsā basi gāme dukawarĩrākuma. Ũrerā, pērā merā, pērā, ũrerā merā gāme ĩaturĩrākuma. ⁵³ Surāyeri masaka yure buremunugādero pũrũ, gajirā yure buremubiridero pũrũ, āsũ waarākuma. Sugu ĩgũ magũrē ĩaturigukumi yure buremumakũ ĩāgũ. Gajigu ĩgũ pagure ĩaturigukumi. Gajigo igo magōrē ĩaturigukumo. Gajigo igo pagore ĩaturigokumo. Sugo mũñekō igo beporē ĩaturigokumo. Sugo bepo igo mũñekōrē ĩaturigokumo yure buremumakũ ĩāgō, āriyupũ Jesũs.

Masaka Jesũs iririre ĩamasĩbiridea

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Pũrũ Jesũs masakare āsũ ārĩ wereyupũ doja:

—Musā abe ñajārō gapũ ĩĩmikāyeborire ĩārā: “Deko merėburo yāa”, ārā. Musā ārāderosũta waāa. ⁵⁵ Sur gapũ merā mirũ aarĩmakũ: “Asirĩnũ āārĩrokoa”, ārā. Musā ārāderosũta asirĩnũ āārā. ⁵⁶ Musā irikatorikurā, i nikĩumarē, ũmarōmarē ĩārā: “Ōārĩnũ, o ñerĩnũ waarokoa”, ārĩ masĩa. Irire ōārō masĩkererā, ĵnasirirā inurĩrē Marĩpu turari merā yũ iri ĩmuri gapũre ĩārā, neō ōārō pėmasĩberi? āriyupũ.

Marĩrē ĩaturigure ōārō merā gāme āmudoredea

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Irasũ ārĩ ōdo, āsũ ārĩnemoyupũ doja:

—ĴMusā diayema iririre ĩā beyemasĩberi dapa? ⁵⁸ Sugu musārē weresāduamakũ, ĩgũ merā oparā pũroque waarā, ĩgũrē: “Dupaturi irasũ iribirikoa”, ārĩ gāme āmuka! Musā ĩgũrē āmubirimakũ, weresārĩrē beyerimasĩguere musārē weresāgukumi. Pũrũ beyerimasũ musārē peresu iridoregu, suraraguere wiagukumi. ⁵⁹ Musārē werea. Beyerimasũ musārē wajariidorerire musā wajaripeobirimakũ, neō musārē wiubirikumi, āriyupũ.

13

Jesũs masakare: “Musā gũñarĩrē gorawayuka!” ārĩdea

¹ Jesũs irasũ ārĩripoe gajirā ĩgũrē āsũ ārĩ wereñurā:

—Galilea marā Marĩpu ĩĩrō waibure wějē, soepoe buremuripoe Pilato gapũ ĩgũsārē wějēyupũ. ĩgũ irasũ wějēmakũ, waibu dĩ merā masaka dĩ morėākōayuro, ārĩñurā. ² ĩgũsā irasũ ārĩmakũ pėgu, Jesũs āriyupũ:

—Pilato wějēnerārē, ĵnaāsũ gũñarĩ? ³ ĩgũsā irasũ wějēsũrā, gajirā Galilea marā nemorō ñerā āārĩdea waja boayuri? ⁴ Āārĩbea. Musārē werea. Musāde ñerĩ iririre bujaweremerā, musā gũñarĩrē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākua. ⁵ Irinugue gajirā dieciocho masakare Siloė wāĩkuri wii ũmarĩ wii ĩgũsā weka turidija, tāũ wějeyuro. ⁶ ĴNaāsũ gũñarĩ musā ĩgũsārē waadeare? ⁷ ĩgũsā irasũ boarā, gajirā Jerusalėn marā nemorō ñerā āārĩdea waja boayuri? ⁸ Āārĩbea. Musārē werea. Musāde ñerĩrē bujaweremerā, musā gũñarĩrē gorawayumerā, boarā, perebiri peamegue waarākua, āriyupũ Jesũs.

Jesũs higuerau duka marĩdi keori merā weredea

⁹ Jesũs ĩgũsārē irasũ ārĩ ōdo, keori merā wereyupũ:

—Pooe opũ ĩgũya poeque ĩgũ otedi higuerau wāĩkudire opakumi. Sunũ: “Dukakukoa”, ārĩ, ĩāgũ waakumi. Neō bokabirĩkumi. Duka marĩkoa. ¹⁰ Bokabirĩsĩā, iri pooe moāgũrē werekumi: “Ĵāka! Ũre bojorigora igu dukare āmadāa. Duka maa. Irasirigu irigure pābėokōāka! Duka marĩkerero, gajino oteboaderore kāmutanĩa”, ārĩkumi. ¹¹ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pėgu, ĩgũrē moāboegu āsũ ārĩkumi: “Yũ opũ, i bojorigora tamerārē nĩñaburo dapa. Yũ irigu pũrore nikĩrē sea ōdo, waibu gura merā ũjātũñagura. ¹² Yũ irasũ iriadero pũrũ, gajipoe iriro dukakubukoa. Duka marĩmakũ ĩāgũ, pābėodoreka!” ārĩkumi, ārĩ wereyupũ Jesũs.

Siñajārīnu āārīmakū, Jesūs dupamutirō nīgōrē taudea

¹⁰ Sunu judío masaka siñajārīnu āārīmakū, Jesūs īgūsā nerērī wīgue buegu iriyupu. ¹¹ Iro sugo nomeō dieciocho bojorigora pūrīrikugo āārīyupo. Wātī igore dupamutirō nīmakū iriyupu. Irasirigo diaye nīmasībiriyo. ¹² Igo irasū āārīmakū īgū, Jesūs igore: “Aarika!” āri siuyupu:

—Nomeō, mū pūrīrikuri tausūsīāa, ārīyupu.

¹³ Irasū ārīgūta, igore īgūya mojōri merā űapeoyupu. Īgū űapeomakūta, diaye nīyupu. Pūru Marīpūre: “Ōātaria mū”, āri, usuyari sīnūgāyupo. ¹⁴ Jesūs siñajārīnu igore taumakū īgū, iri nerērī wii opū gapū īgū merā guayupu. Irasirīgu, masakare āsū ārīyupu:

—Semanariku, marī moārīnurī, su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarīnurī āārā. Irasirirā musā pūrīrikurā taudoreduarā, irīnurirē taudorerā aarika! Dapagāno marī siñajārīnurē irīnorē irībirikōārō gāāmea, ārīyupu.

¹⁵ Īgū irasū ārīmakū pēgu, marī Opū Jesūs āsū ārīyupu:

—Musā irīkatorikurā āārā. Musā wekure, o burrore oparā siñajārīnu āārīkeremakū, īgūsārē suadeadarire kura, īgūsārē deko irīdorerā āībūdā. ¹⁶ Igo Abraham parāmeō āārīturiagore wātēa opū Satanās dieciocho bojorigora pūrīrikumakū irimi. Iro merē siñajārīnu āārīmakū, ıigore taubirikōārō gāāmeadayuri? ārīyupu Jesūs. ¹⁷ Īgū irasū ārīmakū pērā, Jesūre īātūrīrā āārīpererā guyasirīpereakōānūrā. Gajirā gapū āārīpereri Jesūs ōārī iririre īārā, usuyañurā.

Jesūs mostaza wāikuri yegā puri masādea keori merā weredea

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Pūru ārīyupu doja:

—Marīpu īgūyarārē doreri, ıñeēno irirosū āārīkuri? ıñeēno keori merā weregukuri? ¹⁹ I irirosū āārā. Suye oterīye mostaza wāikuri yegārē oterosū āārā. Iri yegārē sugū masakū īgūya poeegue otekumi. Īgū oteadero pūru, yuku wādi irirosū puri, masākoa. Irasirirā mirā wārā irigu dupurīgue īgūsāya surī suakuma, ārīyupu.

Jesūs pā wemasārī morērī poga keori merā weredea

(Mt 13.33)

²⁰ Dupaturi keori merā werenemoyupu:

—Marīpu īgūyarārē dorerire, ıñeēno keori merā werenemogukuri? ²¹ I irirosū āārā. Pā wemasārī morērī poga irirosū āārā. Sugo nomeō pā irigo, mērōgā pā wemasāmakū iriri poga merā trigo pogare morēkumo. Igo irasū morēadero pūru, iri poga mērōgā āārīkerero, wemasāseyakōākoa, ārīyupu.

Jesūs eyabiri makāpūrore űajāri keori merā weredea

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Pūru Jesūs Jerusalgēue waagū, paga makārīrē, mutā makārīgādere buetariwāgāyupu. ²³ Irogue sugū masakū īgūrē āsū āri sērēñayupu:

—Yū Opū, ıMarīpu perebiri peamegue waabonerārē taumurā mērāgā āārīkuri? ārīyupu.

Īgū irasū ārīmakū pēgu, Jesūs i keori merā wereyupu:

²⁴ —Marīpu pūroque űajāduarā, īgūyare irika! Musārē werea. Wārā īgū pūroque űajāduakererā, űajāmasībīrikuma. Irogue űajāduamakū diasagorāa. Eyabiri makāpūro űajārō irirosū āārā. ²⁵ Marīpu, sugū wii opū irirosū āārīmi. Wii opū wāgānūgā, makāpūrore biadero pūru, musā gapū makāpūroque āārīrā īgūya wīre űajāduarā, āsū ārīrākoa īgūrē: “Gua opū, guare tūpāsōgu aarika!” ārīrākoa. Irasū ārīkeremakū, wii opū gapū: “Musārē masībea. Noō marā āārīrā āārīkoa”, ārīgukumi. ²⁶ Īgū irasū ārīmakū, musā gapū āsū ārīrākoa: “Gua mū merāta baa, iri iribu. Guaya makāguedere buegorenabu”, ārīrākoa. ²⁷ Musā irasū ārīmakū, āsū yūyūgukumi: “ ‘Musārē masībea. Noō marā āārīrā āārīkoa’ ārīsīāa. Musā űerō irirā āārā. Irasirirā āārīpererā waaka! Yū pūrore wirika!” ārīgukumi wii opū musārē. ²⁸ Irasirirā, Abraham, Isaac, Jacob, āārīpererā Marīpūya kerere weredupiyunerā merā Marīpu īgūyarārē dorerogue āārīmakū īārā, musā gapū makāpūroque bēosūnerā āārīsīā, pūrīsūrā musāya guikare kūrīduūtū orerākoa. ²⁹ Irasū waaripoere norte marā, sur marā, abe murīrīro marā, abe űajārō marā Marīpu īgūyarārē dorerogue eja, usuyari merā baa doanīrākuma. ³⁰ Irasirirā dapagorare ubu āārīrā, pūruque oparā dujarākuma. Dapagorare: “Oparāgora āārā”, ārīrā gapū pūruque ubu āārīrā dujarākuma, ārīyupu Jesūs.

Jesūs Jerusalén marārē īgū oredea

(Mt 23.37-39)

³¹ Jesūs irasū ārīrīpoe surāyeri fariseo bumarā īgū pūroque eja, āsū ārīñūrā:

—Herodes murē wējēduami. Irasirīgu gajiroque waaka! ārīñūrā.

³² Jesūs gapū īgūsārē yuyūyupu:

—Āsū āri wererā waaka, īgū ārīkatorikugure: “Dapagārē, űamīgādere āsūta irigura. Wātēārē bēowīugukoa. Pūrīrikurārē taugukoa. Irasirīgu űamīgā sīnū gapū odogukoa”, ārāmi, āri wereka īgūrē! ³³ Dapagā, űamīgā, űamīgā sīnū gapūdere Jerusalgēue waagūra. Iro marā Marīpūya kerere weredupiyunerārē wējēnerā āārīmā. Irasirīgu yure Marīpūya kerere weredupiyugure īgūsā wējēbure iri makāgue āārīrō gāāmea.

³⁴ Musā Jerusalén marā Marīpūya kerere weredupiyurimasārē wējēkōāa. Īgū iriunerārē űtāyeri merā dea wējēa. Wāri yu musārē, āgābo igo pūrārē, igoya kēdupuri merā neeōnūrōsū neeōnūduadibu. Musā gapū

yū irasū irimakū neō gāamebiribū. ³⁵ Irasiriro musā āārīrī makā, bēodea makā dujarokoa. Musārē diayeta werea. Musā yure dupaturi īābirikoa. Purugue musā: “Marīpu iriudi ōatarigu ōārō aariburo”, ārīrā, yure dupaturi īārākōa doja, āriyupū Jesūs.

14

Jesūs sugu bijiri pūrīrikugure taudea

¹ Sunu Jesūs, judío masaka siñajārīnu āārimakū, sugu fariseo bumarā opuya wiigue baagu waayupū. Irogue āārīrā gajirā fariseo bumarā īgūrē īānurīnkōānūrā. ² Īgūsā baaro pūrogue sugu masaku bijiri pūrīrikugu Jesūs diaye āāriyupū. ³ Irasirigu Jesūs, Moisés gojadeare buerimasārē, fariseo bumarādere āsū ārī sērēñayupū:

—Siñajārīnu āārimakū, ĩsugu pūrīrikugure taudoreri, o taudoreberi? āriyupū.

⁴ Īgū irasū ārimakū pérā, neō yujubirīnūrā. Īgūsā yujubirimakū īāgū, Jesūs bijiri pūrīrikugure tauyupū. Odo, īgūrē: “Ōārō waaka!” āriyupū. ⁵ Puru īgūsārē sērēñayupū doja:

—Siñajārīnu āārikeremakū, musāyagu burro, o musāyagu weku gobegue meēñajādire īārā, ĩmata āi wiubiribukuri? āriyupū.

⁶ Īgūsā gapu, īgū irasū ārī sērēñārīrē yujumasībirīnūrā.

Mojsuari bosenu siiusūnerāya keori merā weredea

⁷ Jesūs fariseo bumarā opuya wiigue āārīgū, iri wiimu siuanerā ejamakū īāyupū. Īgūsā ōārī doaripērīrē beyenūrā, oparā irososū doamūrā. Īgūsā irasirimakū īāgū, Jesūs i keori merā wereyupū īgūsā āārīpererārē:

⁸⁻⁹ —Sugu wii opu mojsuari bosenu irigu musārē siuadero puru, musā īgūya wiigue ejarā, oparā doarire beye doabirikōāka! Iri wii opu gajirā īgū siuanerārē musā nemorō gopeyarā ejamakū īāgū, musārē āsū ārigukumi: “Īisā gapure musā doarire sika! Musā gapu sōogue doarā waaka!” ārigukumi. Īgū irasū ārimakū pérā, musā guyasīrīrī merā ubu āārīrā doarigue doarā waarākōa. ¹⁰ Irasirirā, wii opu musārē siiumakū, ubu āārīrā doarigue doaka! Musā irasirimakū īāgū, iri wii opu musārē: “Oparā doarigue doarā aarika!” ārigukumi. Īgū irasirimakū īārā, gajirā īgū siuanerā musārē buremurī merā īārākuma. ¹¹ Sugu īgū basi: “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūñagunorē Marīpu īgūrē ubu āārīgū dujamakū irigukumi. Gajigu: “Gajirā nemorō āārībea”, ārī gūñagū gapure Marīpu īgūrē gajirā nemorō āārimakū irigukumi, āriyupū.

¹² Irasū ārī odo, īgūrē siuadire āsū āriyupū:

—Mu bosenu irigu, mu merāmarārē, mu pagupūrārē, muyarārē, doebiri oparārē siubirikōāka! Mu īgūsārē siiumakū, murē īgūsāde siu gāmbukuma. Īgūsā irasiriri merā īgūsā baadeare murē ejo gāmbukuma. ¹³ Mu bosenu irigu, boporārē, poyarimasārē, guburi buanerārē, koye īāmerārē siika! ¹⁴ Mu irasirimakū, Marīpu murē ōārō irigukumi. Īgūsārē mu siudea waja, īgūsā murē siu gāmbirikuma. Irasirigu Marīpu diayemarē irirā boanerārē masūrīnu āārimakū, murē ōārīrē wajarigukumi, āriyupū Jesūs.

Jesūs bosebaarinu keori merā buedea

¹⁵ Īgū irasū ārimakū pēgu, sugu irogue baa doanīgū īgūrē āriyupū:

—Marīpu īgūyarārē dorerogue īgū puro baa doanīrā buro usuyarākuma, āriyupū.

¹⁶ Īgū irasū ārimakū, Jesūs keori merā wereyupū īgūrē:

—Sugu wāri bosebaarinu irigu wārā masaka siuukumi. ¹⁷ Īgū siuadero puru, bosenu āārīrīnurē īgūrē moāboegure īgū siuanerārē weredoregu iriukumi. “Aarika! Āārīpereri bosenuarē āmusiami”, ārī weredorekumi. ¹⁸ Īgū irire weremakū pérā, āārīpererā: “Masīña maa, waabirikoa”, ārikuma. Īgū siupurorisiadi moāboegure āsū ārikumi: “Dapagorata nikū wajari odo. Irore īāgū waabu yāa. Irasirigu mu opure: ‘Masīña maa, waabirikoa’, ārāmi, ārī wereka!” ārikumi. ¹⁹ Gajigu āsū ārikumi: “Wekua pe mojōmarā wajariabu. Īgūsārē keonagū waabu yāa. Irasirigu mu opure: ‘Masīña maa, waabirikoa’, ārāmi, ārī wereka!” ārikumi. ²⁰ Gajigu āsū ārikumi: “Yu dapagorata mojsua odo. Irasirigu iri bosenure waabirikoa”, ārikumi. ²¹ Īgū irasū ārimakū, moāboegu gapu goedujāa, īgū opure īgūsā ārādeare werekumi. Īgū weremakū pēgu, opu buro gua, āsū ārikumi īgūrē moāboegure: “Murīgorāa. Makā dekoma maarīgū āārīrārē āmagū waaka! Irasirigu boporārē, poyarimasārē, koye īāmerārē, gubu buanerārē mumurō merā yaa wiigue āirika!” ārikumi. ²² Puru moāboegu īgū opure werekumi: “Yu opu, mu doreaderosūta masakare siuabu. Wii gapure uturibema dapa”, ārikumi. ²³ Īgū irasū ārimakū pēgu, īgū opu īgūrē dorekumi doja: “Maarīgū waaka! Paga maarīgū, mutā maarīgāgue mu bokajarārē turaro merā siuwāgārika! Irasirimakū, yaa wiire uturirākuma. ²⁴ Diayeta murē werea. Neō sugu yu siupuroridiinerā baaboadeare mērōgā baabirikuma”, ārikumi opu īgūrē moāboegure, ārī wereyupū Jesūs.

Jesūs: “Sugu yure tuyaduamakū diasagorāa”, ārī weredea

(Mt 10.37-38)

²⁵ Wārā masaka Jesúre tuyānūrā. Irasirigu īgūsārē gāmenugā īā, āsū āriyupū:

²⁶ —Sugu yaa buerire buetuyaduagu, īgū pagure, pagore, marāpore, pūrārē, pagupūrārē, pagupūrā nomerē, īgū basi maīrō nemorō yu gapure maīrō gāamea. ²⁷ Sugu yure tuyaduari waja curusague pābiatú wējēsūbu irirosū āārikeregu, yure neō piri ro marīrō yure tuyanīkōāburo. Yure tuyaduabi, yu buegu āārimasībirikumi. ²⁸ Sugu, musā watopegue āārīgū, ūmarī wiire iriburo dupiyo: “ĪNeēno merā iripeogukuri?” ārī gūñagū, iri wiire iriburi wajakuburire keoproririkumi. ²⁹ Wajakuburire keoproriribi, iri wiire iripeobirikumi. Īgū iripeobirimakū īārā, gajirā īgūrē buridakuma. ³⁰ “Īāka! Īi wiire iridiñumi.

Iripeomasibiriñumi”, ari buridakuma igūrē. ³¹ Su nikū marā opu, gajigu opu merā gāmewējēburo dupiyuro igūyarā surarare keopurorikumi. “¿Yu diez mil surara merā, gajigu veinte mil surara opagu merā gāmewējēgū waagū bokatiūbukuri?” ari gūñakumi. ³² Keoña: “Bokatiūbirikoa”, arikumi. Irasirigu, gajigu opu igūyarā surara merā gāmewējēgū aarimakū, yorogue igū aarimakūta: “Gāmewējēbirikōārā”, ari kere iriukumi igūyagure. ³³ I irirosūta yu buerā āārīduarā musā iriburire oārō gūñadupiyuro gāamea. Āsū āārā. Musā gāamerirē piriduamerā yu buerā āarimasibeā.

*Moā oārō okari irirosū āārīrō gāamea, ari weredea
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

³⁴ Moā oārō okari āarimakū oāgorāa. Moā okadea okabirimakū, dupaturi okamakū irimasīña maa. ³⁵ Moā okabirimakū oābea. Béokōārō gāamea. Irasirirā musā moā okabirimakū bēosūburi irirosū neō āaribirikōāka! Gāmpūrī oparā, ire oārō péka! ari wereyupu Jesús.

15

*Jesús oveja dederidi keori merā buedea
(Mt 18.10-14)*

¹ Gajinu wārā romano marā opure niyeru wajaseabosarimasā, ñerō iririmasāde Jesús puro igū buerire pérā ejañurā. ² Igūsā irasū ejamakū tārā, fariseo bumarā, Moisés gojadeare buerimasāde Jesúre āsū ari werewuñurā:

—Ī ñerārē bokatiñīñeā, igūsā merā baami, āriñurā.

³ Igūsā irasū ārimakū pégu, Jesús i keori merā wereyupu igūsārē:

⁴ Oveja korerimasū cien oveja opagu, sugu oveja dederimakū iāgū, noventa y nueve ovejare makā turo igūsā baarogue duripíkōā, dederiadire āmagū waakumi. Igūrē bokagugue āmuduūkumi. ⁵ Igūrē bokagu, usuyari merā igūrē āikōā, “igūya wiigue āi dujáakōākumi. Āi dujaja, igū puro āārīrārē, igūyarārē siu neeōkumi. “Yaagu oveja dederiadire bokāabu. Irasirirā yu merā usuyaka!” arikumi.

⁷ Musārē werea. Sugu ñerō irigu, oveja dederiadi irirosū āārīmi. Irasirigu igū ñerō iririre bujawere, igū gūñarirē gorawayumakū, Marīpu puro āārīrā buro usuyama. Gajirā wārā masaka igūsā noventa y nueve oveja, makā turogue duripīnerā irirosū āārīrā, āsū ari gūñadima: “Ñerō iribea gua gapu. Irasirirā gua ñerō iririre bujowereri opabea”, ari gūñama. Igūsā irasū ari gūñamakū, Marīpu puro āārīrā usuyabema.

Jesús niyeru koe dederideā keori merā buedea

⁸ Sugo nomeō pe mojōma niyeru koeri wajapari koeri opakumo. Su koe dederimakū iāgō, siāgodirure siāgo, wiire ooa, oārō āmapeokumo. Iri koere bokagogue āmaduūkumo. ⁹ Iri koere bokago, igo puro āārīrārē, igoyarārē siu neeōkumo. “Yaa niyeru koe, dederideā koere bokāabu. Irasirirā yu merā usuyaka!” arikumi. ¹⁰ Musārē werea. Sugu ñerirē irigu igū ñerī iririre bujawere, igū gūñarirē gorawayumakū, Marīpure wereboerā buro usuyarākuma. Igū dederiboadi dederibirimakū iārā, buro usuyarākuma, āriyupu Jesús.

Jesús sugu pérā pūrākudi keori merā buedea

¹¹ Irasū ari odo, Jesús gajī keori merā bueyupu doja:

—Sugu masakū pérā āma pūrākukumi. ¹² Sunu pagumū gapu pagure āsū arikumi: “Au, mu boagu, yure siburire dapagorata yure siweoka!” arikumi. Igū irasū ārimakū pégu, igū purā perāguereta igū oparire dukawa, sīkumi. ¹³ Mērōgā puruta, pagumū gapu igū pagu siadeare āārīpereri duapeokōākumi. Puru igū duadea waja niyeru merā yorogue gajī nikūgue waakōākumi. Iroque eja, igūya niyerure ñerō iriri merā irisiripekōākumi. ¹⁴ Igūya niyeru irisiriéoadero puru, iri nikūguere baari pereakōākoa. Irasirigu buro uaboapororinugākumi. ¹⁵ Irasirigu, sugu iri nikūmu puro, moārī āmagū waakumi. Igū gapu igūrē igūya moārī āārīrōgue yeseare koredoregu iriukumi. ¹⁶ Yapiduagu, yesea baarireta baaduadikumi. Neō gajirā igūrē baari ejobirikuma. ¹⁷ Irasirigu āsū ari gūñanugākumi: “Yupuya wiire wārā igūrē moāboerā āārīkeremakū, baari wáro dūyanabu. Yu gapu oōguere buro uaboari merā kōmogūgue irikoa. ¹⁸ Irasirigu yuru purogue goedujāgura doja. Āsū ārigura igūrē: ‘Au, yu Marīpu iūrōrē ñerō irikubu. Mudere irasūta irikubu’, ārigura. ¹⁹ ‘Negū āārā. Yure: ‘Yu magū āārā’, āribirikōāka! Irasirigu yure sugu murē moāboegu irirosū opaka! ārigura yupure’, ari gūñakumi. ²⁰ Irasū ari gūña, maague waa, igū paguya wiigue goedujāakōākumi.

²¹ Igū yorogue aarimakūta, igū pagu igūrē iā, buro bopoñakumi. Puru ūmawāgā, igūrē bokatiñī, pábua, mimi irikumi. ²² Irasirigu igū pagure arikumi: “Au, yu Marīpu iūrōrē ñerō irikubu. Mudere irasūta irikubu. Negū āārā. Yure: ‘Yu magū āārā’, āribirikōāka! Irasirigu yure sugu murē moāboegu irirosū opaka!” arikumi igū pagure. ²³ Igū irasū ārikeremakū, igū pagu gapu igūrē moāboerārē arikumi: “Murīgorāa. Surī oārīrē āārā waa, sāka! Mojōsūrū túsārī berodere sāka! Gubu surídere sāka! ²⁴ Weku majīgū oārō diikugure āārā waa, wējēka, igūrē baa, yu magū goejari bosenu irimurā. ²⁵ Īi yu magū boakōākumi, ārādi goejami. Okami. Dederidire marī bokāa”, arikumi. Puru bosenu irinugākuma.

²⁶ Igūsā bosenu iriripoē, masā tīgū gapu pooegue āarīkumi. Iroque āārādi goedujarigu, wii puro ejagu, igūsā bayarire pékumi. ²⁷ Igūsā bayamakū pégu, sugu igū pagure moāboegure siu, sērēñakumi: “¿Naásū wáarī wīguere?” arikumi. ²⁸ “Mu pagumu pūrīrī marīgū, oāgū goejami. Irasirigu mupu usuyari merā weku majīgū diikugure wējēdoreami”, ari yujukumi moāboegu igūrē. ²⁹ Igū irasū ari weremakū pégu, masā

tígū gapu buro guakumi. Wiigue ñajābirikumi. Igū ñajābirimakū tīgū, Igū pagu wiria, Igūrē: “Ñajārika!” āradikumi. ²⁹ “Au, péka! Yu wári bojori mu dorerire neō suñarō tarinugārō marirō murē moābosabu. Yu irasirikeremakū, neō sugu waibu sibiribu, yu merāmarā merā bosenu iriburo, ārigū. ³⁰ Ii mu magū gapu ñerā nome merā mayare irisiribéodi āarimí. Irire irisiribéo odo, Igū goejamakū, weku dikugure Igūrē wējē, ejoa”, ārikumi Igū pagure. ³¹ “Maku, mu yu merā āarínikōāa. Irasiriro āaripereri yu opari muya dita āārā. ³² Ii mu pagumu boakōakumi, ārādi goejami. Okami. Dederidre mari bokāa. Irasirirā Igū goejamakū, mari bosenu iri usuyamakū ōāgorāa”, ārikumi Igū magūrē, āri weryupu Jesús.

16

Jesús, wári doebiri opaguyare koreboegu keori merā werede

¹ Jesús irasū āri odo, Igū buerārē i keori merā weryupu:

—Sugu masakū wári doebiri opagu āaríkumi. Irasirigu, Igūyare koregure opakumi. Gajirā gapu Igū ōārō korebirimakū iārā, Igū opugure: “Muya niyerure irisirigu iriami”, āri weresākuma. ² Igūsā weresamakū pégu, Igūyare koregure siu: “Gajirā yaa niyeru mu irisiririre weresāma. Yaare mu moārīrē gojatūri pūrē yure imuka! Irasirigu yaare korenemobirikōāka pama!” ārikumi Igū opu Igūrē. ³ Igū irasū ārimakū, niyeru koregu āsū āri gūñakumi: “Yu opu yure béowiubu yāmi. Yu turabea. Irasirigu turaro moārīrē bokatiūbirikoa. Gajirārē niyeru sērē doanīgū, guyasirigorakoa. ¿Nasirigukuri yu?” āri gūñakumi. ⁴ Puru gūñanemokumi doja: “Dapagorare yu iriburire masisāa. Yure moārī marimakū, yu āsū irimakū iārā, yure gajirā Igūsāya wirigue ñajādorerākuma”, āri gūñakumi. ⁵ Irasirigu, Igū opure wajamorārē suguno ditare siu, sērēñakumi ejapurorigure: “¿Yu opure noopa wajamorī mu?” āri sērēñakumi. ⁶ Wajamogū Igūrē yujukumi: “Cien dukari olivo wāikudi yere wajamokoa”, ārikumi. Igū irasū āri weremakū, āsū ārikumi Igūrē: “Doaka, murigorāa! Mu wajamorīrē gojatúdea pū, i pū āārā. Iri pūrē āi, gajī pūguere cincuenta dukarita gojatúka!” ārikumi. ⁷ Puru gajigure sērēñakumi: “¿Mukoa, noopa wajamorī?” ārikumi. Wajamogū Igūrē yujukumi: “Cien trigo ajuri wajamokoa”, ārikumi. Igū irasū ārimakū, āsū ārikumi Igūrē: “Mu wajamorīrē gojatúdea pū, i pū āārā. Iri pūrē āi, gajī pūguere ochenta ajurita gojatúka!” ārikumi. ⁸ Igū opu, Igū irasū ōārō irikatomeremakū tīgū: “Mu ñegū āarikeregu, mu masirī merā ōārō niyerure moāmasiā”, ārikumi. I umugue marā Maripure masibirikererā, Maripuyarā Igūsāya niyerure moāmasirī nemorō moāmasiā, āri weryupu Jesús.

⁹ Irasū āri odo, āsū āri werenemoyupu:

—Musā i umuma oparire boporārē sika, musārē maiburo, ārirā! Musā irasū simakū, musā opadea pereadero puru umugasigue musā ejamakū, iroque āarirā musārē usuyari merā bokatirīñeārākuma.

¹⁰ “Sugu mērigā opari merā ōārō irigu, wári opari merādere ōārō irigukumi. Gajigu mērigā opari merā ōārō iribi, wári opari merādere ōārō iribirikumi. ¹¹ Musā i umuma merā ōārō iribirimakū, ¿noā Maripuyare diaye ōārī oparire sibukuri musārē? ¹² Gajiguyare musā ōārō iribirimakū, ¿noā musā ōārō āariburire sibukuri musārē?

¹³ “Neō sugu moārīmasū pērā oparārē moāboemasibirikumi. Sugu opure maīgū, gajigu gapure maibirikumi, o sugu opure buremugū, gajigu gapure yujubirikumi. Igūsā irirosūta niyerure maitarigu, Marīpu gapure maibemi, āriyupu Jesús.

¹⁴ Igū irasū ārimakū pērā, fariseo bumarā gapu niyerure maīrā āarīsā, Igūrē buridañurā. ¹⁵ Igūsā irasū buridamakū pégu, Jesús Igūsārē weryupu:

—Musā, masaka iūrōrē ōārō iriadāa. Igūsā, musā iririre iārā: “Ōārā diayemārē irirā āarīma”, ārirīrē buro péduāa. Marīpu gapu musā gūñarirē masimi. Masaka Igūsā basi iririre: “Ōataria”, āri gūñadima. Marīpu gapu Igūsā iririre: “Netaria”, āri iāmi.

Jesús, Marīpu dorerire, Igū marī Opu āarīrīrē werede

¹⁶ Juan masakare wāiyedi ejaburo dupiyuro Marīpu Igū Moisére doreri pídea merā, Igūya kerere weredupiyunerā buede merā marirē doredi āarimí. Dapagora gapure Juan ejadero puru, Marīpuya ōārī kerere, Igūyarārē dorerire yu werea. Yu irire weremakū pērā, masaka Igūsā turari merā Igūyarārē dorerogure buro ñajāduama.

¹⁷ Umugasī, i nikūde pererokoa. Iri perekeremakū, Marīpu Moisére doreri pídeare neō béobirikumi. Iri doreri merā āaripereri Igū: “Āsū irigura”, ārideare iriyuwarikugukumi Igū āriderosūta, āriyupu Jesús.

Jesús masakare: “Musā marāposā nomerē béobirikōāka!” āri buede
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Irasū āri odo, āsū ārinemoyupu:

—Sugu Igū marāpore béo, gajigo merā marāpokugu, igo merā ñerō irigu yāmi. Gajigu béodeore marāpokugude igo merā ñerō irigu yāmi, āriyupu.

Jesús doebiri wári opaguya, gajigu Lázaro wāikuguya keori merā buede

¹⁹ Puru Jesús gajī keori merā weryupu doja:

—Sugu wári doebiri opagu āarīdi āarimí. Surī wajaparire sāñadi āarimí. Irasirigu wári opagu āarīsā, umuriku bosenu irigu irirosū ōārī ditare baarikudi āarimí. ²⁰ Gajigu bopogu Lázaro wāikugu, Igūya dupu āarīperero kāmikugu wári doebiri opaguya wii makāpuro doanadi āarimí. ²¹ Wári doebiri opagu baamakū, bopogu gapu Igū baasiridijuri pogare baayapiduaga, sea, baadi āarimí. Igū iro doaripoe diayēa Igū puro eja, Igūya kāmīrē neerēnerā āarimā.

²² 'Puru bopogu boakōadi āārīmí. Īgū boamakū, Marīpure wereboerā paraíso wāikurogue Abraham āārīrogue Īgūrē āimurīānerā āārīmá. Mērōgā puru wāri doebiri opagude boakōadi āārīmí. Īgū boamakū, Īgūrē yāānerā āārīmá. ²³ Irasirigu doebiri opagu āārādi boānerā āārīrogue ejagu, buro poyari merā āārīdi āārīmí. Īgū irogue āārīgū, ūmugasigue tāmu, Abrahārē yoarogue āārīmākū īadi āārīmí. Lázarodere Īgū merā āārīmākū īadi āārīmí. ²⁴ Irasirigu buro gaguinídi āārīmí: "Yu űekū Abraham, bopoñarī merā tāka yure! Lázarore iriuka! Īgū yure Īgūya mojōsūrū merā dekore yosa, yaa nedorire yusañajāmakū irigu aariburo. Yu i peameguere buro poyagu irikoa", āridi āārīmí. ²⁵ Īgū irasū ārikeremākū, Abraham gapu Īgūrē āsū āridi āārīmí: "Maku, okagu āārīgūgue āārīpererire ōārīrē opabu mu. Lázaro gapure ūmuriku űerō waabu. Dapagorare mu űerō tariripoere Īgū gapu ōoguerē usuyari merā āārīkōāgū yāmí.

²⁶ Gaji āsū āārā. Ūkūārī gobe miē āārā. Irasirirā ōoguerē āārīrā mu purogue waamasībema. Mu purogue āārīrā ōogue aariduakererā, aarimasībema", āridi āārīmí Abraham. ²⁷ Īgū irasū ārīmākū, doebiri opadi āsū āridi āārīmí: "Yu űekū Abraham, murē buro sērēa. Lázarore yuṗya wiigē iriuka! ²⁸ Yu su mojōma pererā pagupūrākua. Lázarore weredoregu iriuka, Īgūsārē ōoguerē űerō waarōguere aaribirikōāburo, ārīgū", āridi āārīmí. ²⁹ Īgū irasū ārīmākū, Abraham gapu yujudi āārīmí: "Marīpu Īgū dorerire Moisére pídeare, Marīṗya kerere weredupiyunerā gojadeadere opama mu pagupūrā. Irasirirā irire bue, buremuburo", āridi āārīmí. ³⁰ Īgū irasū ārīmākū, doebiri opadi gapu yujudi āārīmí: "Yu űekū Abraham, Īgūsā irire opakererā, ōārō buremubirikuma. Lázaro boadigē masā, Īgūsā puro waa, Īgūsārē weremākū, Īgūsā űerō iririre bujawere, Īgūsā gūñarīrē gorawayurākuma. Irasirirā ōārī gapure irirākuma pama yu pagupūrā", āridi āārīmí. ³¹ Īgū irasū ārīmākū, Abraham gapu Īgūrē āsū ārī weredi āārīmí: "Mu pagupūrā Marīpu Īgū dorerire Moisére pídeare, Īgūya kerere weredupiyunerā gojadeadere buremumerā, Lázaro boadigē masā, Īgūsārē weremākūdere Marīpure buremubirikuma", āridi āārīmí Abraham, ārī wereyupu Jesús.

17

*Gajirārē űerō irimākū iribirikōāka! ārī weredeā
(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)*

¹ Jesús Īgū buerārē āsū ārī wereyupu:

—Masakare űerō irimākū iriri, āārīnkōārōkoa. Gajirārē űerō irimākū iriguno gapu űetariro tarigukumi.

² Sugu yure buremugūrē majīgū irososū āārīgūrē űerō irimākū irigu, buro wajamoāsūgukumi. Irasiriro, Īgū gajigure űerō irimākū iriburi dupiyuro masaka Īgūrē wāriye ūtāye merā wūnugūgue suasu, wādiyague meeyomākū ōābukoa. ³ Irasirirā ōārō pēmasika musā! Muyaṗu murē űerō irimākū Īgū: "Irinorē iribirikōāka!" ārika Īgūrē! Irasirigu Īgū űerō iriadeare bujawere, Īgū gūñarīrē gorawayumākū Īgū, Īgū űerō iriadeare kātika! Irasirigu sunūrē su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarigora murē űerō irimākū Īgū, irikuta murē kātiri sērēgū ejamakū, kātika! āriyupu.

*Marīpure buremurīrē weredeā
(Mt 13.31-32)*

⁵ Jesús irasū ārīmākū pérā, Īgū buerā āsū ārīñurā:

—Guare Marīpure buremunemomākū irika!

⁶ Īgūsā irasū ārīmākū, marī Opū Jesús āriyupu:

—Marīpure musā buremurī opari, mostazayegā irososū mērōgā āārīkeremākū, Īgū sicómoro wāikudire: "Tūāduuawāgā, wādiyague ejanugārō waaka!" āribukoa. Musā buremurī merā doremākū, musā ārīrōsūta waakoa, āriyupu.

Sugu moāboerimasū iririre weredeā

⁷ Irasū ārī ōdo, āsū ārīnemoyupu doja:

—Musā watopegue āārīgū sugu moāboegure opakumi. Īgū poeague moākumi, o wekuare korekumi. ĪĪgū moā ōdo, wiigē dujajamakū Īārā, Īgūrē: "Murīgōra, baagu aarika!" āribukuri? ⁸ Āribirikoa. Āsū gapu ārika: "Yu baaburire āmuka! Puru yu baa, iirī iriripoere yure baari sīnemobu yūka! Yu baa ōdoadero puru, mude baagukoa pama", ārika musārē moāboegure. ⁹ ĪĪgū musā moādorere ōārō irimākū Īārā, Īgūrē: "Ōāa, mu merā usuyāa", āribukuri? Āribirikoa. ¹⁰ Musāde Īgū irososūta āārīpereri Marīpu dorerire iri ōdo, āsū ārika! "Gua Īgūrē moāboerā, ubu āārīrā āārā. Īgū doreri guare pídea ditare iriabu", ārika! āriyupu.

Jesús pe mojōmarā kāmī boarārē taudea

¹¹ Gajinu Jesús Jerusalégue waagū, Samaria nikū, Galilea nikū watope tariwāgāyupu. ¹² Iro āārīrī makāgue Īgū ejaripoe pe mojōmarā ūma kāmī boarā Īgūrē bokatīrīrā aarīñurā. Kāmī boarā āārīsīta, yoaweyarogue dujanugā, suro merā gaguinīñurā:

¹³ —Jesús, buegu, guare bopoñarī merā tāka! ārīñurā.

¹⁴ Jesús Īgūsārē Īgū, āsū āriyupu:

—Paíare masāya dupure ĩmurā waaka! āriyupu.

Īgūsā maague waaripoe Īgūsāya kāmī yaripereakōāyuro. Kāmī marīrā dujanūrā. ¹⁵ Irasirigu sugu Īgūsā watopegu Īgūya kāmī yarimakū Īgū, Jesús purogue gāmedujarīgu, busuro merā Marīpure: "Ōātaria mu", ārī, usuyari sīyupu. ¹⁶ Jesús puro ejagu, Īgūya guburi puro űadukupuri merā ejamejāja, Īgūya diapure yebague moomejāja, Jesúre: "Ōāa", ārī, usuyari sīyupu. Īgū Samariamū āārīyupu. ¹⁷ Jesús, Īgū suguta irasirimākū Īgū, āsū āriyupu:

—Pe mojomarā āārāma kāmi tausūanerā. ¿Gajirā su mojomā pere gaji mojō wapikudiru pērēbejarā gapu noógue āārikuri? ¹⁸ Ī guaya nikūmu āāribi dita Marīpure usuyari sigū gāmedujariañumi. ¿Nasirirā gajirā īgū merā āārānerā gapu aaribirayuri? āriyupu.

¹⁹ Irasū āri odo, īgūrē āsū āriyupu:

—Wāgānugā, waaka! Mū Marīpure buremurī opasīā, kāmi marīgū dujabu, āriyupu.

Jesús, Marīpu doreri ejaburire weredeā

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Iro āārīrā fariseo bumarā Jesúre āsū āri sērēñañurā:

—¿Naāsū āārimakū, Marīpu īgūyarārē doreri ejarokuri? āriñurā. Īgūsā irasū āārimakū pégū, yñyupu:

—Marīpu īgūyarārē doreri ejamakū, musā īāmasībea. ²¹ “Marīpu īgūyarārē doreri oógue āārābu, o sōógue āārā”, ārimasīña maa. Īgūyarārē doreri musā watopegue āārisiāā, āriyupu.

²² Irasū āri odo, īgū buerārē āsū āriyupu:

—Purūgue yu āārīpererā tīgū i ūmūgue dupaturi aariburire buro īāduarākoa. Yu aariburi dupiyuro sunu yure īāduakererā, neō sunu īābirikoa. ²³ Gajirā musārē āsū āārikuma. “Īaka! Cristo oōta āārīmi”, o gajirā: “Cristo sōógue āārāmi”, āārikuma. Īgūsā irasū āārikeremakū, īgūsārē neō tuyabirikōāka! ²⁴ Yu āārīpererā tīgū i ūmūguere dupaturi aarigū, bupu āārīperero ūmarōrē gūñaña marīrō miārōsū, gūñaña marīrō aarīgukoa. ²⁵ Yu dupaturi aariburo dupiyuro yure buro ñerō tariro āārā. Dapagora marā yure gāāmebirikuma. ²⁶ Noē āārīdeapoe marārē waaderosūta yu āārīpererā tīgū aariburo dupiyurogārē waarokoa. ²⁷ Noē āārīdeapoere masaka baa, iirī, mojosuaunanerā āārimā. Īgūsā pūrā nomerē nomesunanerā āārimā. Noē doōdiru wādiruge ñajārīnūgedere irasūta irinīkōāunanerā āārimā. Pūru Marīpu īgūsā āārīpererārē miūbēopekōādī āārimī. Irasūta waarokoa yu dupaturi aarimākūdere. ²⁸ Lot āārīdeapoedere murārōta iriunanerā āārimā. Baa, iirī, wajari, dua, ote, wiirire iriunanerā āārimā. ²⁹ Īgūsā irasū iriripoe īgūsāya makā Sodoma wāikuri makārē Lot wirideanurē deko merērōsū, ūmugasima peame, azufre wāikuri poga ūjūdjari, īgūsārē wējēpeokōādēro āārībū. ³⁰ Yu āārīpererā tīgū gūñaña marīrō i ūmūgue dupaturi aarīnūrē masakare irasūta waarokoa.

³¹ Irasū waaripoere sugu īgūya wii wekague āārīgū, wii poekague īgūyare āīgū dijabirikōāburo. Murārōta gajigu īgūya poeague āārīgū, īgūya wiigue dūjāābirikōāburo. ³² Lot marāpo igoya makārē īāgāmedujugo, moā turu irirosū poyanūgādeare gūñaka! ³³ Sugu īgūya āārīburi ditare gūñagū perebiri peamegue waadederīgukumi. Gajigu yaare gūñagū tarīgukumi. Marīpu purogue waagukumi īgū merā oārō āārīñibu.

³⁴ Musārē werea. Irasū waaburi ñamirē, pērā peyarogue kārīrākuma. Sugu yure buremugū āāisīgukumi. Gajigu yure buremubi dūjagukumi. ³⁵ Nomedē pērā ojoduka biurā āārīrākuma. Sugo yure buremugō āāisīgokumo. Gajigo yure buremubeo dūjagokumo. ³⁶ Pērā poeaguere moārā āārīrākuma. Sugu āāisīgukumi. Gajigu dūjagukumi, āriyupu.

³⁷ Īgū irasū āārimakū pērā, īgū buerā sērēñañurā:

—Gua Opū, ¿noógue irasū waarokuri? āriñurā.

Jesús yñyupu:

—Mimua nerēmākū īārā, masaka sugu waibu boadi āārīrōrē masikuma. I irirosū yu aarimākū īārā, īgūsā wajamoāsūburire masīrākuma, āri wereyupu Jesús.

18

Jesús sugo wapiweyo, weresārīrē beyerimasū keori merā buedea

¹ Pūru Jesús īgū buerārē buegu, āsū āriyupu: “Musā Marīpure sērērā, piriro marīrō gūñaturari merā sērēka!” āriyupu. Irasirigu i keori merā wereyupu. ² Āsū āriyupu:

—Su makārē sugu weresārīrē beyerimasū āārikumi. Īgū Marīpure, masakadere buremubirikumi. ³ Iri makārēta sugo wapiweyo āārikumo. Igo īgū purogue īgūrē iritamurī sērēgō waanakumo: “Yure īāturigure wajamoādoreka!” āārinakumo. ⁴ Igo irasū āārikū, igore: “Iribirikoa”, āārinakumi. Īgū irasū āārikeremakū, wārī īgūrē sērē, garibokumo. Igo gariborire piribirimakū īāgū, āsū āri gūñakumi īgū basi: “Yu Marīpure, masakadere buremubi āārikeremakū, ⁵ igo yure garibotarimo. Yure irasū garibogo yure gariboreamakū yāmo. Irasirigu igore īāturigure igo weresārīrē pē, īgūrē wajamoādoregukoa pama”, ārikumi, āri wereyupu Jesús.

⁶ Irasū āri odo, marī Opū werenemoyupu:

—Ī weresārīrē beyerimasū ñegū āārikeregu, igo sērēñirīrē pékumi. Īgū irasirideare oārō pēmasīka musā! ⁷ Īgū nemorō Marīpu gapu īgū beyenerārē ūmuri, ñamirī īgūrē buro sērēñirārē iritamugukumi. “Iritamubirikoa”, āābirikumi īgūsārē. ⁸ Musārē werea. Marīpu gajirā īgūsārē ñerō irimakū īāgū, īgūsā sērērē pē, yooboro marīrō īgūsārē iritamugukumi. ¿Īgū irasū oārō pēgu āārikeremakū, yu āārīpererā tīgū i ūmūgue dupaturi aarigū, Marīpure buremurārē īgūrē sērērārē bokagukuri? āriyupu.

Jesús fariseo bumu, gajigu romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū keori merā buedea

⁹ Jesús irasū āri odo, gaji keori merā bueyupu. “Gua gapu oārā āārā. Gajirā gapu ñerō irirā āārīma”, āri gūñārārē i keori merā āsū āri wereyupu:

¹⁰ —Pērā ūma Marīpūya wiigue īgūrē sērērā waakuma. Sugu fariseo bumu, gajigu romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū āārikuma. ¹¹ Fariseo bumu gapu ejanugā, īāmu, āsū āri werenikumi: “Gua pu, yu murē usuyari sīa. Yu, gajirā yajarimasā, ñerī iririmasā, nome merā ñerō iririmasā irirosū āārībea. Irasū

äärimakū, neō īi romano marā opure niyeru wajaseabosarimasū irirosū āārībea. Irasirigu murē usuyari sīa. ¹²Semanariku penū berea murē buremugū. Pe mojōma niyeru koeri wajatagu, su koe murē sīa. Āārīpereri yu wajatarire murē irasū dita sīa”, ārikumi. ¹³Niyeru wajaseabosarimasū gapu neō űajārōgue dujanugā, muūsiunugāja, īgū űerī oparire gūña, bujawere, űmugasigue neō űamurō marīrō īgūya koretibire pá, āsū ārikumi Marīpure: “Yu űegū āārā, irasirigu yure bopoñarī merā űākā!” ārikumi. ¹⁴Musārē werea. Īi niyeru wajaseabosarimasū, Marīpu űūrō űagūgue īgūya wiigie dujāakumi. Fariseo bumū gapu, Marīpu űūrō waja opaguta īgūya wiigie dujāakōākumi. Āsū āārā. Sugu īgū basi: “Gajirā nemorō űagū āārā”, āri gūñagūnorē Marīpu īgūrē ubu āārīgū āārimakū irigukumi. Gajigu Marīpure: “űerō iriabu, irasirigu yure bopoñarī merā űākā!” ārīgū gapure Marīpu īgū űūrō űagū āārimakū irigukumi, āri wereyupu Jesūs.

Jesús majirāya āārīburire Marīpure sērēbosadea

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵Puru masaka majirāgārē Jesure moāñadorerā īgū puro āijañurā. Īgūsā āijamakū űārā, Jesús buerā īgūsārē bokatīri: “Īgūrē garibobirikōākā!” āriñurā. ¹⁶Jesús gapu majirāgārē īgū puro sīu, īgū buerārē āriyupu:

—Majirā yu purogue aariburo. Kāmutabirikōāka īgūsārē! Marīpu īgūyarārē dorerogue āārimurā, űīsā majirā yure usuyari merā bokatīriñēārē irirosū āārīma. ¹⁷Diayeta musārē werea. Īīsā majirā Marīpure īgūsā Opure gāamerā irirosū āārīmerāno, īgūyarārē dorerogue waabirikuma, āriyupu.

Sugu maamu wāri doebiri opagu Jesús merā werenīdea

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸Puru sugu judío masaka oparā merāmū Jesure sērēñayupu:

—űagū buegu, yu űmugasigue perebiri okarire wajataduagu, űñēēnorē irigukuri? āriyupu.

¹⁹Jesús īgūrē āriyupu:

—ĲNasirigu yure: “űagū”, āriñi? Marīpu suguta űagū āārīmi. ²⁰Mu, īgū doreri pídeare masīa: Gajigu marāpo merā űerō iribirikōāka! Masakare wējēbirikōāka! Yajabirikōāka! Gajirāyamarē ārikatori merā werebirikōāka! Mu pagusāmarārē goepeyari merā buremuka! āriyupu.

²¹Īgū irasū ārimakū pēgu, Jesure yujuyupu:

—Iri doreri āārīpererire majīgūgāgueta iripeosiabu yu, āriyupu.

²²Īgū irasū ārimakū pēgu, Jesús īgūrē āsū āriyupu:

—Murē su wāi duyāā. Āārīpereri mu oparire duagu waaka! Mu duadea wajare boporārē guereka! Irasirigu űmugasiguere wāri űārī opagukoa. Odo, yu merā aarika! āriyupu.

²³Īgū irasū ārimakū pēgu, īgū gapu īgū wāri oparire maīsīā, buro bujawereri merā āārīnugāyupu. ²⁴Īgū bujaweremakū űagū, Jesús āsū āriyupu:

—Wāri doebiri oparārē Marīpu īgūyarārē dorerogue īgūsā waaduamakū diasatariakōāa. ²⁵Camellu awiru gobegāgue űajātariweremasībirikumi. I nemorō wāri doebiri opagure Marīpu īgūyarārē dorerogue waamakū diasāā, āriyupu.

²⁶Īgū irasū ārimakū pērā, masaka āsū āriñurā:

—Iro merē, űnoā gapu Marīpu tausūmurā īgū purogue waamurā āārībukuri? āriñurā.

²⁷Jesús īgūsārē āriyupu:

—Masaka īgūsā basī īgūsā iriri merā Marīpu purogue waamasībema. Marīpu dita īgūsārē īgū puro āārīmurā waamakū irimasīmi, āriyupu.

²⁸Īgū irasū ārimakū pēgu, Pedro īgūrē āriyupu:

—Gua Opū, gua murē tuyarā, āārīpereri gua opadeare pípeokōābu, āriyupu.

²⁹Īgūrē Jesús āsū āri yujuyupu:

—Diayeta musārē werea. Marīpu īgūyarārē doreri kerere wererā waarā, īgūsāya wiirire, marāposā nomerē, īgūsā pagupūrārē, pagusāmarārē, pūrārē pípeorā, wāri űārī wajatarākuma. ³⁰Īgūsā iro dupiyuro opaderosū i űmuguere nemorō wāri űārī wajatarākuma. Puru i űmū peremakū, űmugasigue perebiri okari oparākuma Marīpu merā āārīñimurā, āriyupu.

Dupaturi Jesús īgū boaburire weredeā

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹Puru Jesús īgū buerārē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā ditare sīiuwāgā, āriyupu:

—űārō péka! Marī Jerusalēgue waarā yāa. Iroque āārīpereri Marīpuya kerere weredupiyunerā yure āārīpererā tīgūrē gojaderosūta yure waarokoa. ³²Irasirirā yure űēā, judío masaka āārīmerāguere wiarākuma. Īgūsā yure burīda, űerō werenī, siku eotūbirarākuma. ³³Yure buro tārārākuma. Irasiri odo, wējērākuma. Īgūsā yure wējēadero puru, arenu waarō merā masāgukoa, āriyupu.

³⁴Īgū buerā īgū irasū āri wererire āārīpererire neō pémasībiriñurā. Marīpu irire īgūsārē pémasīmakū iribiriypu dapa.

Jesús Jericómurē koye űābire taudea

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵Puru Jesús Jericó wāikuri makā turogue ejaripoe īgū waarī maa turo sugu koye űābi niyeru sērē doaniypu. ³⁶Irasirigu masaka wārā īgū puro tariwāgānamakū pēgu, iro āārīrārē sērēñayupu: “ĲNasirirā masaka wārā tariwāgānarī?” āriyupu.

³⁷—Jesús Nazaretmu aarīgū yāmi, āriñurā.

³⁸ Īgūsā irasū ārimakū pégu, āsū āri gaguinīyupu:

—Jesús, David parāmi āārituriagu, yure bopoñari merā iāka! āriyupu.

³⁹ Īgū irasū āri gaguinīmakū, masaka īgū dupiyuro āārīrā gapu īgūrē: “Toeaka!” āriñurā. Īgūsā irasū ārikeremakū, īgū gaguinīadero nemorō gaguinīnemoyupu:

—David parāmi āārituriagu, yure bopoñari merā iāka! āriyupu.

⁴⁰ Īgū irasū ārimakū pé, Jesús dujanugāja, masakare: “Āirika īgūrē!” āriyupu. Īgū irasū ārimakū pérā, gajirā īgūrē āiwāgāñurā. Īgū purogue āijamakū, Jesús īgūrē sērēñayupu:

—¿Neénorē yu murē irimakū gāāmeri? āriyupu.

—Yu opu, yure koye iāmakū irika! āri yujuyupu.

—Jáu, iāka pama! Mu yure būremurī opāa. Irasirigu tausūa, āriyupu Jesús īgūrē.

⁴³ Īgū irasū ārimakūta, ōārō iāmasiakōāyupu. Irasirigu Jesúre tuyawāgā, Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari siyupu. Āārīpererā īgūrē irasū waamakū iārāde, Marīpure usuyari siñurā.

19

Jesús Zaqueore iābokadea

¹ Puru Jesús Jericógue eja, iri makārē тариwāgāgū iriyupu. ² Irore sugu masakū Zaqueo wāikugu wári doebiri opagu, romano marā opure niyeru wajaseaboerimasā opu āāriyupu. ³ Īgū Jesúre iāduadiyupu. Masaka wārā watopeguere ūmabi āārīsīā, Jesúre neō iābokabiriyupu. ⁴ Irasirigu ūmadupiyuwāgā, Jesús тариwāgāburo puromu yuku sicómoro wāikudigue murīayupu īgūrē: “Iāgura”, ārigū. ⁵ Jesús irigu puro tariagu, ūmarōgue peyagure iāboka, īgūrē āsū āriyupu:

—Zaqueo, murīgora, dijirika! Yu dapagārē muya wiita dujagukoa, āriyupu.

⁶ Īgū irasū ārimakū pé, Zaqueo mumurō merā dijiri, Jesúre būro usuyari merā bokatīrigū waayupu. ⁷ Īgū irasirimakū iārā, āārīpererā masaka werewuañurā: “¿Nasirigu Jesús ñegūya wiigue dujagu waāari?” āriñurā. ⁸ Irasirigu Zaqueo īgūya wiigue ejadero puru, wāgāñugā, marī opu Jesúre āriyupu:

—Yu opu, péka! Gajino boporārē yu oparire duko merā dukawagura. Yu gajirārē ārikatori merā yajadeare wapikuri āārīnemorō īgūsārē wiagura, āriyupu.

⁹ Jesús irire pégu, iri wii āārīrārē āsū āriyupu:

—Dapagā merā īgū, īgūya wii marā, īgūsā ñerō iridea wajare tausūma. Īgūde Abraham parāmi āārituriagu, yure būremugū āārīmi. ¹⁰ Yu āārīpererā tīgū perebiri peamegue waadederibonerārē āma, taugu aarigū iribu, āriyupu.

Jesús pe mojóma niyeru koeri keori merā buedea

¹¹ Jesús Zaqueo merā werenimākū masaka péñurā. Īgū Jerusalén turogue āārimakū iārā, āsū gūñañurā: “Gūñaña marīrō Marīpu īgūyarārē dorero ejaburo yāa”, āri gūñañurā. Irasirigu Jesús keori merā īgūsārē

¹² āsū āri wereyupu:

—Sugu masakū, opu ñajāburo dupiyuro yorogue gajī nikūgue waakōākumi. Īgūrē opu sóoadero puru, īgūya nikūrē goekumi. ¹³ Īgū waaburo dupiyuro īgūrē moāboerā pe mojómarārē siukumi. Siu, īgūsaku su koe wajapari niyeru koe sī, īgūsārē āsū ārikumi: “Yu iroque āārīripoe i niyeru koe merā gajino wajari, duaka, gajī niyeru koeri wajatanemomurā!” ārikumi. ¹⁴ Irasū āri odo, opu ñajābu waakōākumi pama. Īgūya nikū marā gapu īgūrē gāāmebirikuma. Irasirirā, īgū waadero puru, gajirārē īgūrē weredererā iriukuma. Irasirirā īgūrē: “Mu, gūa opu āārimakū gāāmebea”, ārikuma. ¹⁵ Īgūsā īgūrē gāāmebirikeremakū, īgūsā opu ñajākumi. Opu ñajāa odo, īgūya nikūgue goedujāakumi. Irasū goedujajagu, īgūrē moāboerārē īgūsā niyeru koe merā wajatanemoadeare masību, īgūsārē siukumi. ¹⁶ Īgū puro ejapurorigu āsū ārikumi: “Yu opu, mu niyeru koe yure sīdea koe merā gajī pe mojóma koeri wajatanemobu”, ārikumi. ¹⁷ Īgū irasū ārimakū pégu, īgū opu ārikumi: “Ōāgorāa. Mu yure moāboegu ōāgū āārā. Yu dorederosūto yu mērogā murē pídea merā ōārō iriyo. Irasirigu pe mojóma makārīrē doregu āārigukoa”, ārikumi īgū opu īgūrē. ¹⁸ Puru gajigu āsū ārikumi: “Yu opu, mu niyeru koe yure sīdea koe merā gajī su mojóma koeri wajatanemobu yude”, ārikumi. ¹⁹ Īgū irasū ārimakū pégu, īgū opu ārikumi: “Su mojóma makārīrē doregu āārigukoa”, ārikumi.

²⁰ Puru gajigu āsū ārikumi: “Yu opu, muya niyeru koe ōō āārā. Iri koere surīro gasiro merā ōma, duripību. ²¹ Mu gajirārē būro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa. Irasirigu murē gūiabu”, ārikumi īgū opu. ²² Īgū irasū ārimakū pégu, īgū opu ārikumi: “Mu yure moāboegu ñegū āārā. Irasirigu murē wajamoāgura. Mu yure wereri merāta murē weregura. Mu yure āsū ārā: ‘Mu gajirārē būro turaro merā moādoregu āārā. Mu basi moābirikeregu, otebi āārikeregu, murē moāboerārē oterire otedore, īgūsārē oteri dukare seadore, irire mu basita opāa’, ārā mu yure. ²³ Mu irasū ārigū, ¿nasirigu yu murē sīdea koere niyeru duripiri wiigue duripībiriri? Iroque duripīmakū, i wii moārā iri koe merā wāro wajatanemobosabukuma murē. Irasirigu, yu goejagu, mu yure īgūsā iriri merā wajatanemobosadeare ñeāboakuyo”, ārikumi īgū opu īgūrē. ²⁴ Irasū āri odo, gajirārē īgū puro āārīrārē ārikumi: “Īgūrē niyeru koere ēma, pe mojóma koeri opagu gapure sīka!” ārikumi. ²⁵ Īgū irasū ārimakū, īgūsā āsū ārikuma īgūrē: “Gua opu, pe mojóma koeri opagu opasiami”, ārikuma. ²⁶ Īgūsā irasū ārimakū, opu āsū āri yujukumi: “Musārē werea. Āārīpererā īgūsā opari merā ōārō irirā ōārīrē sīnemosūrākuma. Gajirā ōārō irimerā īgūsā mērogā opadideare ēmapeokōāsūrākuma. ²⁷ Dapagorata yure iāturiarē yure opu ñajāmākū gāāmemerārē yu purogue āirika! Yu iūrō wējēka īgūsārē!” ārikumi opu īgūrē moāboerārē, āri wereyupu Jesús.

Jesús Jerusalégue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Irasū āri ōdo, gajirā dupiyuro Jerusalégue waayupu doja. ²⁹ Irogue waa, Betfagé, Betania wāikuri makāri puro ejapuroriyupu. Iri makāri, Olivos wāikudi ūtāū āaridujimejārōgue āariyuro. Irogue ejagu, igū buerā pērārē āsū āri iriuyupu:

³⁰ —Si makā marī bokatiūrō āariri makāgue waaka! Iro ejarā, sugū burrore igūsā suanúadire neō suñarō peyasūña marīgūrē bokajarākoa. Igūrē kura, ōōgue ārika! ³¹ Sugū musārē: “¿Nasirimurā igūrē kurari?” ārimakū: “Marī Opū gāameami”, ārika! āri iriuyupu.

³² Igū irasū ārimakū, igū buerā pērā makāgue waañurā. Irogue Jesús igū ārāderosūta waayuro. ³³ Irasirirā burrore igūsā kuramakū iārā, igū oparā igūsārē sērēñañurā:

—¿Nasirimurā burrore kurari? āriñurā.

³⁴ Igūsā irasū ārimakū pērā, āsū āri yujñurā:

—Marī Opū igūrē gāameami, āriñurā.

³⁵ Puro burrore Jesús purogue āiñurā. Āija, igūsāya wekama surire túwea, burro weka peo, Jesúre igū wekague maribejamakū iriñurā. ³⁶ Jesús peyawāgārimakū, masaka igūsāya wekama surire túwea āi, igū waaburi maarē sēōpidupiyuñurā igūrē buremurā. ³⁷ Irasirirā Jerusalén purogue eja, Olivos wāikudi ūtāū dijarirā, āaripererā Jesúre buremurā igūrē irogue tayanerā āaripererā igū Marīpu turaro merā iri imumakū iādeare gūñarā, usuyari merā Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, buro gaguiniñurā igūrē buremurā. ³⁸ Āsū āriñurā: Marī Opure usuyari sirāl! Īi Marīpu marirē taugu iriudi ōārō aariburo. Ūmugasigue āarirā siñajaburo.

Igūsāde Marīpure: “Ōātaria mu āaripererā Opū āarīgū”, āri, usuyari siburo, āriñurā.[☆]

³⁹ Igūsā irasū ārimakū pērā, surāyeri fariseo bumarā irogue āarirā Jesúre āriñurā:

—Buegu, mu buerārē wereka! Toedoreka igūsārē! āriñurā.

⁴⁰ Igūsā irasū ārimakū, Jesús igūsārē yujyupu:

—Musārē werea. Igūsā usuyari merā werenibirimakū, Marīpu i ūtayerire gaguiniñakū iribukumi, āriyupu. ⁴¹ Puro Jesús Jerusalén turo eja, iri makārē iā, oreyupu. ⁴² Āsū āriyupu:

—Jerusalén marā, dapagā Marīpu musārē ōārō siñajārī sīduarire pēmasimakū ōatariboakuyo. Marīpu irasū sīduakeremakū, musā irire neō pēmasiduabea. Irasirigu Marīpu musārē irire pēmasidorebemi.

⁴³ Irasiriro musārē ñerō waarīnu ejarokoa. Musārē iaturirā musāya makā turore wea kāmutejējā-jarakuma. Musā wiriboadeare āaripererogue biapeokōārākuma musārē ñeāmurā. ⁴⁴ Irasirirā musārē yebague wējēmeépīrākuma. Musārē iri makā marā āaripererārē wējēpeokōārākuma. Ūtayeri weadeade neō gajiyē weka dujabirikoa. Musārē Marīpu igū tauduarinu ejakeremakū, musā igūrē iāmasibirideade waja, igūrē béodeade waja irasū waarokoa, āri wereyupu Jesús.

Jesús Marīpuya wiigue duarārē béowiudea

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Puro Jerusalégue ejagu, Jesús Marīpuya wiigue ñajayupu. Irogue ñajāa, doebiri duarārē, igūsā duarire wajarirādere bokaja, igūsārē béowiuyupu. ⁴⁶ Igūsārē āsū āriyupu:

—Marīpu igūya wereniri gojadea pūgue āsū āridi āarimi: “Yaa wii, yure buremurā yure sērēri wii āārā”, āridi āarimi. Musā gapu yajarimasāya wii irirosū āarimākū yāa, āriyupu Jesús.

⁴⁷ Ūmuriku Jesús Marīpuya wiigue masakare buegu waanayupu. Igū irasū buegu ejamakū iā, Moisés gojadeare buerimasā, paia oparā, gajirā judío masaka oparāde: “¿Nasiri igūrē wējērākuri?” āri gūñamañurā.

⁴⁸ Igūsā igūrē wējēduakeremakū, masaka āaripererā igū werenirirē ōārō pēñurñurā. Irasirirā Jesúre wējēduarā: “Āsū irirā, igūrē wējēmurā”, āri, ānumasibiriñurā.

20

Judío masaka oparā Jesúre: “¿Noā murē doreri?” āri sērēñadea

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Gajinu Jesús Marīpuya wiigue āarirārē Marīpu masakare tauri kerere buegu iriuyupu. Igū irasū buemakū, paia oparā, Moisés gojadeare buerimasā, judío masaka murā merā igū purogue eja, ² igūrē sērēñañurā:

—Wereka guare! ¿Noā murē doreri, mu irasirimakū? ¿Noā murē: “Āsū irika!” āriti? āriñurā.

³ Jesús igūsārē yujyupu:

—Yude musārē sērēñagura. Yujuka yudere! ⁴ Juan masakare deko merā wāiyemakū, ¿noā igūrē wāiyedoregu iriuyuri, Marīpu, o masaka? āriyupu.

⁵ Igū irasū ārimakū pērā, igūsā basi āsū āri gāme wereniñurā:

—¿Naásū āri yujurākuri marī? “Marīpu Juārē doredi āarimi”, marī ārimakū, Jesús marirē: “¿Nasirirā igū wereadeare buremubiriri musā?” āribukumi. ⁶ Āaripererā masaka: “Diayeta Juan Marīpuyare weredupiyudi āarimi”, āri gūñama. Marī: “Masaka Juārē wāiyedorenerā āarimā”, ārimakū, masaka marirē ūtayeri merā dearākuma, āriñurā. ⁷ Irasirirā Jesúre āsū āri yujñurā:

—Juārē wāiyedoredire gua masibeā, āriñurā.

⁸ Igūsā irasū ārimakū, Jesús igūsārē āriyupu:

—Iro merē musā yure: “¿Noā murē irire doreri?” āri sērēñadeare yude musārē yujubea, āriyupu.

*Jesús ñerā moārā keori merā buedea
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹Puru Jesús i keori merā masakare āsū āri buenugāyupu:

—Sugu masakā igūya pooegue iguidarire otekumi. Ote odo, gajirārē iri pooere wayu: “Yū otedea dukare deko merā sirākoa, yū musārē iri pooere wayuri waja”, ārikumi. Irasū āri odo, gajirogue waakōākumi. Yoaripoe deyomarikumi. ¹⁰Puru igui ñiripoe āārimakū, igūrē moāboegure igūya pooema oteri dukare deko merā sērēdoregu iriukumi. Pooere moārā gapu igū iriuidare iroque ejamakū iārā, igūrē pākuma. Neō sutō iguitō sirō marirō igūrē iridujukuma. ¹¹Puru pooe opu gajigu igūrē moāboegure iriuidikumi doja. Pooere moārā gapu igūdere pá, ñerō irikuma. Neō gajino sirō marirō igūdere iridujukuma. ¹²Puru pooe opu gajigu igūrē moāboegure iriuidikumi doja. Pooere moārā gapu igūrē kāmítú, iri pooe turogue beokōākuma.

¹³“Igūsā irasiridero puru, pooe opu āsū āri gūñakumi: “¿Nasirigukuri yu?” ārikumi. “Āsū irigura. Yū magū yū maigūrē iriugura. Igūrē iriumakū, igūrē buremurākuma”, āri gūñadikumi. ¹⁴Irasirigu igū magūrē iriukumi. Igū iroque ejamakū iārā, pooe moārā gapu igūsā basi āsū āri gāme werenikuma: “Ita purugue i pooere opabu āārini. Igūrē wējekōārā! Irasirirā marī basi i pooere oparākoa”, ārikuma. ¹⁵Irasirirā igūrē ñeā, pooe turogue āiwāgā, wējebēokōākuma, āriyupu Jesús.

Irasū āri odo, igūsārē sērēñayupu:

—Musā pēñamakū, igū magūrē wējēadero puru, ¿nasirigukuri pooe opu igūya pooere moārārē? Āsū irigukumi. ¹⁶Iroque waa, igūsārē wējē, iri pooere gajirā gapure sigukumi, āriyupu Jesús.

Igū irasū ārimakū pērā, masaka gapu āsū āriñurā:

—Neō marirē irasū waabirikōāburo, āriñurā.

¹⁷Jesús gapu igūsārē iā, āsū āri sērēñayupu:

—Maripuya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojasūdea, ¿naāsū āriduaro yári? Āsū āri gojasūdero āāribá:

Suye útāyere wii iririmasā beoadeaye merā gajigu gapu oārō turari wii irigukumi.☆

¹⁸Sugu i útāye weka meēmejāgū, mutākōāgukumi. I útāye gapu igū weka meēbejaro igūrē oāri pogagāgue meēmūtūbēokōārōkoa, āriyupu Jesús.

Romano marā opu masakare niyeru wajasearire Jesúre sērēñadea

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹Paía oparā, Moisés gojadeare buerimasāde igū i keori merā irasū āri weremakū pērā: “Marirē: ‘Pooe moārā irirosū ñerā āārā, ārigū irikumi’, āri pēña, igūrē peresu irimurā buro ñeāduadiñurā. Irasū ñeāduakererāta: “Masaka, igūrē marī irasirimakū iārā, marī merā guarākuma”, āriñurā. Irasirirā igūsārē gūiistā, ñeāmasibiriñurā. ²⁰Irasirirā: “Gajinu igūrē ñeārāra”, āri, iānurūtuyañurā. Igū ñerō yujumakū weresāmura pēduarā iriadiñurā. Irasirirā gajirārē irikatorārē igū puro iriñurā igū werenirirē pēdorerā. “Igūrē sērēñarā waarā, masaka iūrōrē diaye irirā irirosū āārīka!” āri, igūsārē iriñurā. “Jesús ñerō werenimākū pērā, iri nikū marā opu purogue peresu iridorerā āiwāgārāra”, ārirā, igūsārē iriuidiñurā.

²¹Igūsā Jesús purogue ejarā, āsū āriñurā:

—Buegu, mu iririkurire masīa. Mu ārikatoro marirō werení. Maripuyare diayeta buea. “¿Naāsū gūñari masaka yure?” āri gūñarō marirō diayeta igūsārē werea. Oparārē, ubu āārirādere āāripererārē surosūta iāa. ²²Irasirigu guare wereka! Romano marā opu marirē niyeru wajasearire marī wajarimākū, ¿ōāgorari, o oāberi? āriñurā Jesúre.

²³Jesús gapu igūsā ñerō iriduarire masīstā, igūsārē āriyupu:

²⁴—Niyeru koere āārīka! I koegure, ¿noāya diapu keori, noāya wāi tuuyari? āriyupu.

—Romano marā opuya diapu keori, igū wāita tuuyāa, āri yujñurā.

²⁵Igūsā irasū ārimakū pēgu, Jesús igūsārē āsū āriyupu:

—Iro merē romano marā opuya āāririrē igūrē sīka! Maripuya gapure Maripure sīka! āriyupu.

²⁶Irasirirā masaka pēuro neō igūrē ñerō āri werenimākū irimasibiriñurā. Ubu gapu igū yujurire pērā pēguka, toekōāñurā.

Saduceo bumarā, Maripu boanerārē masūburire Jesúre sērēñadea

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷Puru surāyeri saduceo bumarā Jesús purogue ejañurā. Igūsā: “Masaka boanerāgue masābirikuma”, āri buremurā āāriñurā. Irasirirā Jesúre āsū āriñurā:

²⁸—Buegu, Moisés marirē āsū āri gojapídi āārimí: “Sugu marāpokudi purā marikeregu igore boaweomakū, igū pagumu igore dúunorēgukumi. Irasirirā, igū igo merā purākura igū tīgū dagu purā irirosūta āārirākuma”, āri gojapídi āārimí.

²⁹Iripoeguere sugu purā, su mojóma pere gají mojó peru pērēbejarā āāriunanerā āārimá. Igūsā tīgū gapu marāpoka, purā marīgūta boakōāyupu. ³⁰Irasirigu igū dagu dokamūta igū marāpo āārideore dúunorēyupu. Igūde, igū tīgū dagu irirosūta purā marīgūta boakōāyupu. ³¹Igūsā pērā dokamude purā marīgūta boakōāyupu. Irasū dita purā marirāta boapereakōāñurā. ³²Igūsā puru igūsā marāpode boakōāyupo pama. ³³Igūsā su mojóma pere gají mojó peru pērēbejarā ūma igore marāpokuañurā. Irasirirā boanerā masāmākū, ¿niño marāpogora āārigokuri? āriñurā.

³⁴Jesús igūsārē yujuyupu:

—I ūmugue āārīrā, ūma, nome merā marāpokuma. Īgūsā pūrā nomedere nomesuma. ³⁵Īgūsā irasirikere-makū, ūmugasigue āārīmurā gapu irasū āārībirikuma. Marīpu: “Ōārā āārīma”, āri iārā, boanerāgue masā, puru ĭgū purogue marīārākuma. Iroguere marāpokubirikuma. Īgūsā pūrā nomedere nomesubirikuma. ³⁶Marīpure wereboerā ĭrososū neō dupaturi boabirimurā āārīsā, irasiribirikuma. Īgūsā Marīpu masūnerā, ĭgū pūrā āārīrākuma. ³⁷Ipoeguere Moisés ĭgū yukugāgue ĭjūrōgue waadeare gojadi āārīmī. Īgū iroguere āārīmakū, Marīpu āsū ārīdi āārīmī ĭgūrē: “Yū Abraham, Isaac, Jacob Opūta āārā”, ārīdi āārīmī. I merā boanerā masāburire marī masā. ³⁸Abraham, Isaac, Jacob boanerā āārīkererā, Marīpu merā okarā āārīma. Irasirigu Marīpu boanerā dupaturi masābirimurā Opū āārībemi. Okarā Opū āārīmī. Āārīpererā masaka boakererā, Marīpu iūrō okarā āārīma, āriyupu Jesūs.

³⁹Īgū irasū ārīmakū pérā, surāyeri Moisés gojadeare buerimasā āsū ārīñurā:

—Buegu, mu ōārō yujua, ārīñurā. ⁴⁰Irasirirā neō dupaturi gajī ĭgūrē sērēñaduabirīñurā.

*“¿Noā parāmi āārīturiagu āārīrī Cristo?” ārī sērēñadea
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

⁴¹Jesūs gapu āsū āriyupu:

—¿Nasirirā Moisés gojadeare buerimasā: “Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīmī”, ārīrī? ⁴²David, Salmos wāikuri gojadea pūgue āsū ārī gojadi āārīmī:

Marīpu, yu Opure āsū ārīmi: “Ōō, yu diaye gapu doaka yu merā dorebul

⁴³Irasiripoe murē tāturirārē mu dorerire tarinugānemobirimakū ĭrigura”, ārīmi, ārī gojadi āārīmī David. ⁴⁴David, Cristo ñekū āārīkeregū, ĭgūrē: “Yū Opū āārīmī”, ārīdi āārīmī. ¿Nasirigu, Cristo, David parāmi āārīturiagu āārīkeremakū, David ĭgūrē irasū āriyuri? āriyupu Jesūs.

*Jesús, Moisés gojadeare buerimasārē: “Ñerō yāa”, ārī weresādea
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵Āārīpererā masaka péroguere Jesūs ĭgū buerārē āsū āriyupu:

⁴⁶—Moisés gojadeare buerimasā ñerō iririre ōārō pémasika! Oparā ĭrososū surī yoari sāña, masaka iūrōgue waagorenama. Makā dekoguere masakare ōārō būremurī merā bokatirī ōādoremakū gāāmema. Ñerērī wiiriguere ñajārā, ōārī doaripērīgūe dita doaduama. Bosenurī āārīmakūdere oparā doarīgūe dita doaduama. ⁴⁷Wapiweyārā nome wajamomakū ĭā, ĭgūsāya wiirire ēmanokōāma. ĭgūsārē bopoñarī merā tābirikererā, yoarīpoe Marīpure sērē ĭmukatoma, masaka ĭgūsārē: “Marīpure ōārō būremuma”, āriburo, ārīrā. Īgūsā irasirirī waja Marīpu ĭgūsārē gajirā nemorō wajamoāgukumi, āriyupu Jesūs.

21

*Wapiweyo bopogo Marīpuya wiigūe niyeru koeri sādea
(Mr 12.41-44)*

¹Jesūs Marīpuya wiigūe āārīgū, ĭrī wiima ĭgūsā āmuburi niyeru neeōrī kūmague wāri doebiri oparā ĭgūsā niyeru sāmākū ĭayupu. ²Sugo wapiweyo bopogode ĭrī kūmague pe koegā, mērōgā wajakuri koerīgārē sāmākū ĭayupu. ³ĭrī koerire ĭgo sāmākū ĭāgū, āsū āriyupu:

—Diayeta musārē werea. ĭgo wapiweyo bopogo ĭ kūmague niyeru sāgō, Marīpu iūrō gajirā āārīpererā ĭgūsā siādero nemorō sāamo. ⁴Gajirā wāri doebiri oparā wāro sīkeremakū, ĭgūsāya wāro dūyāa. ĭgo gapu bopogo āārīkeregō, ĭgo baari wajariboadeare sīpeokōāmo Marīpure būremugō, āriyupu.

*Jesús Marīpuya wiire beóburimarē weredea
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵Surāyeri ĭgū buerā Marīpuya wiimarē iārā, āsū ārīñurā:

—Ōārī ūtāyeripa merā irīdea wīi āārā. Masaka ĭrī wiire ĭgūsā sīdeade ōārī āārā, ārīñurā.

Īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesūs ĭgūsārē āriyupu:

⁶—Musā ĭ wiimarē dapagorare ĭādāa. Sunu ĭ wiima āārīpereri marī ĭādea, ĭ ūtāyeride mutādi-japereakōārokoa. Neō suye ūtāye gajīye weka weamarīadeade dujabirīkoa, āriyupu.

*Jesús: “I ūmu pereburi dupiyuro āsū waarokoa”, ārī weredea
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷Īgū irasū ārīmakū pérā, ĭgūrē sērēñañurā:

—Guare buegu, ¿naāsū āārīmakū mu ārāderosū waarokurī? ¿Ñeéno ĭrī ĭmugukuri, ĭrī irasū waaburi dupiyuro? ārīñurā.

⁸Jesūs yujuyupu:

—Ōārō pémasika! Gajirā wārā ārīkatorimasā aarīrākuma. “Yū Marīpu ĭriudi, Cristo āārā”, ārīrākuma. “Dapagorare ĭ ūmu pereburo aarīsāa”, ārīrākuma. ĭgūsā ārīkatorire pébirikōāka! ⁹Masaka musā puro gāmewējērīrē pérā, gajiroguere marā ĭgūsā oparārē béori kerere pérā, gukabirīkōāka! I ūmu pereburi dupiyuro irasū waapūrorīrokoa. Irasū waakeremakū, ĭ ūmu pereburo dūyarokoa dapa, āriyupu.

¹⁰Irasū ārī ōdo, ĭgūsārē āsū ārīnemoyupu doja:

—Su bumarā, gajī bumarā merā gāmewējērākuma. Su nikū marā, gajī nikū marā merā gāmewējērākuma.

¹¹Wārī makārīgūere nikū burō ñomerokoa. Masaka wārā ūaboarī merā boarākuma. Pūrīrikuri merā ñerō tarīrākuma. Ūmugasiguere burō goerī, wārī gajino deyoarire iārā, masaka burō guīrākuma.

¹² I āārīpereri irasū waaburo dupiyuro musā yure buremurī waja gajirā musārē ñeā, ñerō irirākuma. Irasirirā marī judío masaka nerērī wiirigue musārē weresā, peresu irirākuma. Makārī marā oparā purogue āānārākuma musārē wajamoādorera. ¹³ Īgūsā irogue musārē āījamakū, musā gapu Marīpūya ōārī kerere wererākōa īgūsārē. ¹⁴ Īgūsā musārē oparā purogue āīwāgāmakū tārā, oparārē yujuburire gūñarikubirikōāka! “ĪNaāsū āīrākuri īgūsārē?” ārī gūñarikubirikererāta āārīka! ¹⁵ Musā werenimākū iritamugura. Musārē irasū iritamugū, masirī merā ōārī werenirī merā weremakū irigura. Musā irasū weremakū pérā, musārē tāturirā gapu musā werenirīrē bokatiūbirikuma. “Iri diaye āārībea”, ārīmasībirikuma. ¹⁶ Surāyeri musā pagusāmarā, musā pagupūrā, musāya makā marā, musā merāmarāde musārē oparāguere wējēdorera wiarākuma. Irasirirā musārē surāyeri wējērākuma. ¹⁷ Yure musā buremurī waja āārīperero marā masaka musārē tāturi doorākuma. ¹⁸ Īgūsā irasirikeremakū, sudagā musāya poadagā neō dederibirikōa. ¹⁹ Irasirirā musārē ñerō irikeremakū, yure buremurirē pirimerā, Marīpu purogue perebiri okari oparākōa.

²⁰ Irasirirā wārā surara Jerusalén turo gāmegorobiatumakū tārā, iri makārē īgūsā beóburo mērōgā duyāa, ārī masirākōa. ²¹ Irasū waamakū tārā, Judea nikūgue āārīrā ūtāyukugue ūmaduriburo. Jerusalégue āārīrāde iri makārē wiriburo. Iri makā turo āārīrā Jerusalégue dupaturi goedujāabirikōāburo. ²² Irasū waarinurī Marīpu ñerārē wajamoārinurī āārīrōkōa. Irasiriro āārīpereri īgūya werenirī gojādea pūgue gojāderosūta waarokōa. ²³ I nikū marā buro pūrīrō péñarākuma. Marīpu īgūsārē buro wajamoāgukumi. Irasū waamakū, nijīpagosā nome, īgūsā pūrā mirirāgā oparā nomede buro ñerō tarirākuma. ²⁴ Surāyeri i makā marā gāmewējērōgue boarākuma. Boamerā gapure āārīpereri nikūgue āīwāgā, peresu irirākuma. Judío masaka āārīmerā Jerusalérē ñerō irirākuma. Irasirirā iri makā marārē tarinugārākuma. Marīpu, judío masaka āārīmerārē: “Iri makā marārē neō opabirikōāka pama!” ārīmakūgue opaduārākuma.

*Jesús i ūmūgue īgū dupaturi aariburire weredea
(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)*

²⁵ I ūmu pereburi dupiyuro abe ūmumu, abe ñamimu, neñukāde deyori gorawayuakōārākuma. Wādiya turo busuri, makūrī nikūguere buro ejarokōa. Irasirirā i ūmu marā āārīpererā buro gukarī merā diaye gūñamasībirikuma. ²⁶ Ūmarōgue marā turarā naradari merā beósūrākuma. Irasū waamakū tārā, masaka i ūmu pereburire: “ĪAarisīakuri?” ārī gūñarā, buro giiri merā kōmorā irirosū neō gūñajabirikuma. ²⁷ Irasū waaripoere masaka yu āārīpererā tīgū, wāro Marīpu turari merā, īgū gosesiriri merā īimikāyebogue i nikūguere yu dupaturi aarimakū tārākuma. ²⁸ Yu ārīderosūta iri goerire waapurorimakū tārā, musā yaarā āārīrā gūibirikōāka! Gūñaturari merā ūmugasigūe tāmuka! Mērōgā duyāa, Marīpu musārē perebiri peamegue waabonerārē tauri ejaburo, ārīyupu Jesús.

²⁹ Irasū ārī ōdo, i keori merā īgūsārē werenemoyupu:

—Higueragu, o gajigu yukū noō gāāmedire tāka! ³⁰ Irigu pū maamamakū tārā: “Bojori waaburo mērōgā duyāa”, ārī masīa. ³¹ Irigu waarósūta i āārīpereri yu ārīrī irasū waamakū tārā: “Marīpu īgūyarārē doreri aariburo mērōgā duyāa”, ārī masirākōa. ³² Diayeta musārē werea. I ūmu marā boapereburo dupiyuro i āārīpereri yu ārīrī irasū waarokōa. ³³ Ūmugasī, i nikūde pereakōārōkōa. Yu werenirī gapu neō perebirikōa. Āārīpereri yu ārīrōsūta waayuwarikurōkōa.

³⁴⁻³⁵ Yu dupaturi aariburinurē neō masībea musā. Irasirirā ōārō pémasīka! Bosenurirē irirā, ñerirē iribirikōāka! Mejābirikōāka! I ūmumare buro gūñarikubirikōāka! Musā ire irasirimerā, gūñaña marirō i ūmūguere yu aarimakū tārā, gukabirikōa. Waibu gūñaña marirō weadeadague īgū meésīajarosūta gūñaña marirō yu aarinūn masakare āārīpereri nikū marārē waarokōa. ³⁶ Irasirirā ōārō pémasirī merā yūka! Marīpure āsū ārī sērēnikōāka! “I ūmu peremakū, guare iritamuka! Turarirē sika, guare ōārō tariburo, ārīgūl Irasirirā gua āārīpererā tīgūrē giiri marirō bokatirirākōa”, ārī sērēka īgūrē! ārīyupu Jesús.

³⁷ Jesús ūmariku Marīpūya wiigūe buenayupu. Ñamiriku bue odogu, Olivos wāikudi ūtāūgue waa, irogue āārīboyanayupu. ³⁸ Boyoripoe āārīmakū, āārīpererā masaka Marīpūya wiigūe īgū buerire pérā waanañurā.

22

*Judas Iscariote Jesúre wējēduarāguere īgūrē imuburire āmudea
(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)*

¹ Iripoeere judío masaka pā wemasārī morēña marirī baari bosenu, mērōgā duyayuro. Iri bosenu pascua wāikuyuro. ² Paía oparā, Moisés gojādere buerimasā Jesúre wējēduarā: “ĪNasirī īgūrē wējērākuri marī?” ārīñurā. Īgūsā Jesúre wējēduakererā, masakare giñiñurā.

³ Iripoeere wātī, Judas Iscariote wāikūguere ñajāyupu ñerō iridoregu. Judas, Jesús buerā pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā watopemu āārādiyupu. ‘Wātī ñajādero puru, Judas paía oparā, Marīpūya wiire korerā surara oparā puro waayupu. Irogue eja, īgū Jesúre imuburire īgūsā merā wereniyupu. ⁴ Īgū irasū ārīmakū pérā, ussyari merā: “Īgūrē mu guare imumakū, murē niyure wajarirākōa”, ārīñurā. Judas: “Jáu”, ārī, puru: “ĪNaāsū āārīmakū, masaka tāberogūe oparāguere yu Jesúre wiamakū ōārōkuri?” ārī gūñayupu.

*Jesús īgū buerā merā baatūnudea
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)*

⁷ Puru pā wemasārī morēña marirī baari bosenu āārīñugārīnu āārīyuro. Irinu pascua bosenu irirīnu āārīmakū, Marīpu tūrō oveja majīgārē īgūsā wējērīnu āārīyuro. ⁸ Irinuta Jesús Pedrōe, Juārē āsū ārī iriuyupu:

—Marī pascua bosenu baaburire āmurā waaka!

⁹Ígũ irasũ árimakũ pérá, ášũ ári sêrêñañurá:

—¿Noógue marí pascua bosenu baaburire ámunakũ gãámekuri? áriñurá.

¹⁰⁻¹¹Jesús ígũsārē yujuyupu:

—Jerusalégue waaka! Irogue sugũ dekosoro kôawágágurē bokajarákoa. Ígũrē tuyaka! Ígũ ñajari wiigue ejarã, iri wii opure: “Guare buegu, ášũ ári sêrêñadoreami: ‘¿Díi taribugue yu buerã merã i pascua bosenu baaugukuri?’ árami”, árika! ¹²Musã irasũ árimakũ pé, wári taribu, ámarógue ígũsã ámu odoadea taribure imugukumi. Irogue marí baaburire ámuka! áriyupu Jesús.

¹³Irasirirã iri makágue waa, irogue eja, Jesús wereaderosũta bokaja, pascua bosenu baaburire ámuñurã.

¹⁴Ígũsã baaripoe ejamakũ, Jesús ígũ buerã pe mojóma pere su gubu peru pêrêbejarã merã baa doanýupu.

¹⁵Irogue baa doanígũ, ígũsārē áriyupu:

—Yu boaburo dupiyuro i pascua bosenu baarire musã merã buro baaduaã. ¹⁶Musārē werea. I bosenu marí dapagora irirosũ yu dupaturi neó irinemobirikoa. Puru Yupu ígũyarārē doreroque dupaturi iriyuwarikugukoa, áriyupu.

¹⁷Irasũ ári odo, iiriripare ái, Marípure: “Murē usuyari sĩa”, ári, ígũsārē ášũ áriyupu:

—Ire ái, dukawa iirika! ¹⁸Musārē werea. I ígui dekore marí dapagora iirirosũ yu dupaturi neó iirinemobirikoa. Yupu ígũyarārē doreri ejadero purugue dupaturi iirígukoa doja, áriyupu.

¹⁹Puru pârē ái, Marípure: “Murē usuyari sĩa”, ári, pârē pea, ígũsārē ášũ ári guereyupu:

—I yaa dupũ aārã. Yu musã ñerõ iridea waja boagukoa. Irasirirã musã dapagora iriaderosũ nerē, pârē baariku, yu musārē boabosarire gũñaka! áriyupu.

²⁰Ígũsã baa odoadero purũ, pârē áiaderosũta iiriripadere ái, ígũsārē ášũ áriyupu:

—Yu musārē boabosagu, yaa dí béori merã Yupu musārē: “Ôarõ irigura”, árideare iriyuwarikugukoa.

²¹Dapagorare yure wêjêduarágue yure imubu ôõ yu merã baa doaními. ²²Marípu áriaderosũta yure áarípererã ígũrē waarõ yáa. Yure imubu gapure ñetariro waarokoa, áriyupu.

²³Ígũ irasũ árimakũ pérá, ígũsã basi ášũ ári gãme sêrêñañurá:

—¿Noã marí watopegue irasiribukuri? áriñurã.

Jesús buerã: “Marí watopere, ¿noã áarípererã nemorõ áarígukuri?” ári guaseodea

²⁴Puru Jesús buerã ášũ ári gãme guaseoñurã:

—Marí watopere, ¿noã áarípererã nemorõ áarígukuri? áriñurã.

²⁵Jesús gapũ ígũsārē áriyupu:

—I nikũ marã oparã Marípure buremumerã gapũ ígũsáyarārē dorerã, turaro merã dorema. Irasirirã ígũsã oparārē: “Masakare ôarõ iritamurã áaríma”, árima. ²⁶Musã tamerã i nikũ marã oparã irirosũ iribirikõaka! Ášũ gapũ irika! Musã watopegue sugũ gajirã nemorõ áaríduagu, musã nemorõ ubu áarígũ maamu irirosũ áaríburo. Musārē doredugu, moãboegu irirosũ musārē iritamugũ áaríburo. ²⁷Musã gũñamakũ, ¿niño gapũ gajigu nemorõ áarígũ áarírĩ? ¿Baa doanígũ gapũ, o ígũrē baari ejogu gapũ áarírĩ? Ášũ aārã. Baa doanígũ gajigu nemorõ áarími. Yu gapũ musã watopegue áarígũ, musārē moãboegu irirosũta musārē iritamugũ aaribũ.

²⁸‘Masaka yure ñerõ irikeremakũ, musã yu merã áarínikõabu. ²⁹Irasirigu, Yupu yure ígũyarã Opũ píderosũ, yu musãdere oparã sóogura. ³⁰Irasirirã, yu ígũyarã Opũ áarírógue musãde, yu merã iirí, baa doanírãkoa. Irogue musã pe mojóma pere su gubu peru pêrêbejari oparã doarire doarãkoa. Irasirirã Israel bumarārē pe mojóma pere su gubu peru pêrêbejari buri marārē dorerãkoa, áriyupu.

Jesús Pedroré: “Yure masíkeregu: ‘Masíbea’, árigukoa”, ári weredeia

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹Irasũ ári odo, marí Opũ Jesús Pedroré ášũ áriyupu:

—Simón, yure péka! Wátëa opũ Satanás Yupure sêrêadami, trigo gasirire koro, yusasiribéoro irirosũ musārē yure buremurirē pirimakũ iriduagu. ³²Ígũ irasũ iriduakeremakũ, yu gapũ muya áaríburi Yupure sêrêbosabu, mu yure buremurirē piribirikõaburo, árigũ. Irasirigu yure dupaturi ôarõ gũñaturadero purũ, muyarã yure buremurārē gũñaturamakũ irika! áriyupu.

³³Ígũ irasũ árimakũ pégu, Pedro áriyupu:

—Yu Opũ, murē peresu irirã, yudere mu merãta peresu iriburo. Murē wêjêrã, yudere mu merãta wêjêburo, áriyupu.

³⁴Jesús ígũrē áriyupu:

—Pedro, murē werea. Dapagã ñami ágãbo wereburo dupiyuro yure masíkeregu urea gajirārē: “Masíbea”, árikatogukoa, áriyupu.

Jesús ígũsã ñeãburo dupiyuro waadea

³⁵Irasũ ári odo, Jesús ígũ buerārē ášũ ári sêrêñayupu doja:

—¿Sôõ áarídeapoere musã niyeru, surí áarí ajuri, gubu surí opamerã musārē yu iriudeapoere ñeénorē gãamenemorĩ?

—Neó gajino gãamenemobiribũ, ári yujñurã.

³⁶Ígũsã irasũ árimakũ, áriyupu doja:

—Dapagora gapure surí, niyeru áarí ajuri oparã, irire áika! Musārē sareri majírĩ marímakũ iārã, musãya surí wekamarē dua, su mají wajarika! ³⁷Ire musārē werea. Marípuya werenírĩ gojadea pũgue

gojaderosüta yure waaró yáa. Ásü ári gojasüdero aaribú: “Ígüde ñegü irirosü ñerā watopeguere aaridi aarimi’, árisügakumi”, ári gojasüdero aaribú, áriyupu. Ígü irasü árimakü pērā, ígü buerā ígürē áriñurā:

³⁸—Gua Opu, pe maji sareri majiri opáa, áriñurā.

—Oásiáa, ári yujuyupu Jesús.

Jesús Getsemanígue Maripure sērēdea

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹Puru Jesús ígü irinarosü Olivos wáikudi ütāūgue waakōāyupu. Ígü buerāde ígü merā waañurā. ⁴⁰Iroque ejagu, Jesús ígüsārē áriyupu:

—Maripure sērēka, wāti árimēsārīrē iribukoa, áriřā, áriyupu.

⁴¹Irasü ári odo, ígü suguta yoawayaro waa, ñadukupuri merā ejamejāja, Maripure ásü ári sērēyupu:

⁴²—Au, yu ñerō tariburire tauduagu, tauka! Yu irasü árikeremakü, yu gāamerosü iribirikōāka! Mu gāamerosü gapu yure waaburo, áriyupu.

⁴³Ígü irasü árimakü, Maripure wereboegu ūmugasigue aarādi Jesúre deyoayupu ígürē gūñaturamakü irigu. ⁴⁴Jesús buro pürisügü Maripure sērēadero nemorō ígürē sērēnemoyupu doja. Ígü ñajāsūritā dí yeri pagayeri wiri, yebague yuriyuro.

⁴⁵Maripure irasü ári sērē odo, wāgānugā, ígü buerā purogue ejagu, buro bujawereri merā kārīrārē bokajayupu. ⁴⁶Irasirigu ígüsārē áriyupu:

—¿Nasirirā kāriri? Yobeka! Maripure sērēka, wāti árimēsārīrē iribukoa, áriřā, áriyupu.

Jesúre ñeāwāgādea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷Ígü irasü ári wereripoe masaka wárā ejañurā. Judas pe mojóma pere su gubu peru pērēbejarā buerā watopeñu aarādi masakare dupiyuyupu. Jesús puro eja, ígürē bokatiri, ígüya wayupārārē mimiyupu. ⁴⁸Ígü irasü mimimakü iāgü, Jesús gapu ígürē áriyupu:

—Judas, ¿yure aaripererā tígürē yure iaturirāguere wiagu, yaa wayupārārē mimiri mu? áriyupu.

⁴⁹Ígü irasü árimakü, Jesús buerā ígürē masaka ñeāburire masirā: “Gua Opu, ¿gua sareri majiri merā ígüsā merā gāmekēāsi?” áriñurā.

⁵⁰Irasü ári, sugu Jesús buegu ígüya sareri maji merā paia opure moāboagure diaye gapuma gāmpipūrē ditiťa dijukōāyupu. ⁵¹Ígü irasirimakü iāgü, Jesús áriyupu:

—Iropata irika! Inorē irinemobita! áriyupu.

Ári odo, gāmpipū aarāderore moāñayupu. Ígü moāñamakü, ígüya gāmpipū oākōāyuro doja. ⁵²Irasiri odo, ígürē ñeāmūrārē: paia oparārē, Maripuya wiire korerā surara oparārē, judío masaka mūrādere áriyupu:

—¿Nasirirā sareri majiri merā, yuku dukari merā sugu yajarimasūrē ñeārā aarirā irirosü yure ñeārā aariri? ⁵³Ūmuriku Maripuya wiigue musā merā yu aarimakü, yure neō ñeābiribu. Irasü aarikeremakü, dapagora musā yure ñerō iriripoe ejasíáa. Wāti naitiārōgue aarigü musārē dorerire irirā yāa musā, áriyupu.

Pedro Jesúre masikeregu: “Masíbea”, árīdea

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Puru Jesúre ñeā, paia opuya wiigue aīñurā. Ígüsā ígürē aīñamakü, Pedro ígüsārē yoawayarogue tūyayupu. ⁵⁵Iroque ejarā, makāpuro ñajārōma yeba dekogue peame diiñurā. Irasirirā irime turo sūma doañiñurā. Pedro ígüsā puro eja, ígüsā watopegue doayupu. ⁵⁶Sugo moāboerimasō, ígü peame turo doamakü iāgō, ígürē oārō iā, gajirārē ásü ári wereyupo:

—Íde ígü merā aaridita aarāmi, áriyupu.

⁵⁷Igo irasü árimakü pégu, Pedro árikatori merā:

—Yu ígürē neō masíbea, ári yujuyupu. ⁵⁸Mérōgā puru gajigu ígürē iā, ásü áriyupu:

—Mude Jesús buerā merāmuta aarā, áriyupu.

—Neō aaríbea yu, áriyupu Pedro.

⁵⁹Su hora puru gajigu gajirārē ásü ári wereyupu:

—Íi diayeta ígü merā aaridita aarími. Galileamuta aarími, áriyupu.

⁶⁰Ígü irasü árimakü, Pedro yujuyupu:

—Yu, mu werenígürē masíbea, pēmasibirikoa, áriyupu.

Ígü irasü áriřipoeta āgābo wereyupu. ⁶¹Ígü weremakü, marí Opu Jesús yoawayarogue aarigü Pedrone iā gāmeuyupu. Ígü irasü iāmakü, Pedro, Jesús ígürē: “Dapagā ñami āgābo ígü wereburo dupiyuro mu yure masikeregu, urea: ‘Masíbea’, árikatogukoa”, árīdeare gūñabokayupu. ⁶²Irire gūñaboka, wiria, bujawereri merā buro oreypu.

Jesúre ñerō iri buridadea

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Jesúre korerā surara ígürē burida, pañurā. ⁶⁴Irasü ígürē párá, suríro gasiro merā ígüya koyere suabiato:

—¿Noā murē pári? Áribokaka! áriñurā.

⁶⁵Wári gaji ñerō ári buridañurā.

Jesúre oparā purogue āīadea

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Gajinu gapu boyodujimejariopoe judío masaka murā, paía oparā, Moisés gojadeare buerimasāde nerēñurā. Puru igūsā nerērōgue Jesúre āija, āsū āri sērēñañurā:

⁶⁷ —Wereka guare! ĶMu, Maripu iriudi Cristota āāriri? āriññurā.

Jesús igūsārē yujnyupu:

—Musārē: “Yu igūta āārā”, ārimakū, yure buremubirikoa. ⁶⁸ Musārē gajinorē yu sērēñamakū, yure yujubirikoa. ⁶⁹ Musā yure buremubirikeremakū, mērōgā puru Yupu turatarigu yure āāripererā tīgūrē igū diaye gapu doamakū irigukumi, āriyupu.

⁷⁰ Igū irasū ārimakū pérā, āāripererā igūrē sērēñañurā:

—ĶIrasū ārigū, Maripu magūta āāriri mu? āriññurā.

—Igūta āārā musā ārīrōsūta, āri yujnyupu Jesús.

⁷¹ Igū irasū ārimakū, āsū āriññurā:

—Nasirimurā gajirā igūrē weresārirē pēnemobirikoa marī! Igū werenirirē marī basita pésiāa, āriññurā.

23

Jesúre Pilato puro āijadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Irasū āri odo, āāripererā wāgānugā, Jesúre opu Pilato wāikugu purogue āiññurā. ² Jesúre irogue āijarā, āsū āri weresānugāññurā:

—Ķi mariya nikū marārē ñerō iridoremakū péabu. Romano marā opu niyeru wajasearire: “Wajaribirikōāka!” ārīrīrē péabu. Gajidere: “Yu judío masaka Opu, Cristo āārā”, ārami, āriññurā.

³ Igūsā irasū ārimakū pégu, Pilato Jesúre sērēñayupu:

—ĶMuta āāriri, judío masaka Opu?

—Mu ārīrōsūta igūta āārā, āri yujnyupu Jesús.

⁴ Igū irasū ārimakū, Pilato paía oparārē, masaka irogue āārīrārē āriyupu:

—Ķirē neō ñeri iridea máa, yu iāmakū, āriyupu.

⁵ Igū irasū ārikeremakū, igūsā gapu buro weresānemoññurā:

—Igū bueri merā masaka oparārē tarinugāmakū iriami. Galilea nikūgue irire irinugāmi. Dapagorare i makāguedere irasūta irigu ejāami, āriññurā.

Jesúre Herodes puro āijadea

⁶ Igūsā irasū ārimakū pégu, Pilato gapu sērēñayupu:

—ĶĶi Galileamuta āāriri? āriyupu.

⁷ “Iromuta āarimi”, āri, igūsā yujmakū pégu, Pilato surarare: “Jesúre Galilea nikū marā opu Herodes puro āiāka!” āriyupu. Iriopere Herodes Jerusalégue āariyupu. ⁸ Iro dupiyuro Herodes Jesús iridea kerere pédi āarimi. Irasirigu yoiaripoe igūrē buro iāduagu iriadiyupu. Jesús igū turari merā iri imumakū iāduagu iriadiyupu. Irasirigu igū puro igūsā Jesúre āijamakū iāgū, buro usuyayupu. ⁹ Wari Jesúre sērēñadiyupu. Igū sērēñakeremakū, Jesús gapu igūrē neō yujubiriyupu. ¹⁰ Paía oparā, Moisés gojadeare buerimasāde Herodes puro ejanerā, Jesúre turaro merā weresāññurā. ¹¹ Puru Herodes igūya surara merā Jesúre burida, ñerō iriññurā. Igūrē buridarā, oāri surīrore opuyañerē sāññurā. Irasiri odo, Herodes: “Igūrē Pilato purogue āiāka doja!” āriyupu. ¹² Herodes, Pilato merā iro dupiyuroguere gāme iāduabirinerā āārīkererā, irinu merā gāmesuriññurā.

Jesúre wējēdoredea

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Puru Pilato paía oparārē, judío masaka oparārē, masakadere siiu neō, ¹⁴ āsū āriyupu:

—Musā iirē yu puro āijarā: “Ķi masakare ñerō iridoremi”, ārābu musā yure. Musā iūrō, yu iirē sērēñapeoabu. Musā iirē weresākeremakū, Ķi ñerō iridea máa, yu iāmakū. ¹⁵ Herodede: “Ķirē neō ñeri iridea máa”, ārayupu. Duputari iirē yu puro iriuañumi doja. Irasiriro iirē wējēdoreri máa. Musāde ire masā.

¹⁶ Irasirigu yu igūrē tārādoreguko. Puru igūrē wiugura, ārādiyupu Pilato.

¹⁷ Pilato, bojoriku pascua bosenu āarimakū, sugu peresugue āārādire igūsā wiudoregure wiunayupu.

¹⁸ Irasirirā, Pilato: “Jesúre wiugura”, igū ārimakū pérā, āārīpererā masaka suro merā āsū āri gaguiniññugāññurā:

—Jesúre wējēkōāka! Barrabā gapure wiuka! āriññurā.

¹⁹ Ķi Barrabāre iro dupiyuro Jerusalégue oparārē igū béoduadea waja, gajirārē igū wējēdea waja, peresu irinerā āarimā. ²⁰ Pilato Jesús gapure wiuduadiyupu. Irasirigu masakare igūrē wiuburire duputari sērēñayupu doja. ²¹ Igū Jesúre wiuduakeremakū, igūsā gaguiniadere nemorō gaguiniññurā doja:

—Curusague pábiatú wējēka igūrē! Wējēkōāka igūrē! āriññurā.

²² Igūsā irasū ārimakū, Pilato urea waarō merā igūsārē āsū ārādiyupu doja:

—ĶNeéno ñerirē iriari Ķi, musā irasū āri gaguiniññurā? Yu iāmakū, neō igūrē ñeri iridea máa. Irasiriro iirē wējēdoreri máa. Irasirigu igūrē tārādore, wiugura, ārādiyupu.

²³ Igū irasū ārimakū, masaka, paía oparāde buro gaguiniññemo: “Curusague pábiatú wējēka igūrē!” āriññurā. Pilato, igūsā irasū āri gaguiniññurā neō bokatiññuri: “Musā gāamerō irika!” āriyupu. ²⁴ Irasirigu, igūsā ārīrōsūta Jesúre curusague pábiatú wējēdoreyupu. ²⁵ Puru igūsā sērēññurā Barrabāre peresugue

äärīgūrē, oparārē béoduadire, masakare wējēdi gapure wiuyupu. Irasiri odo, Pilato: “Musā gāamerōsū irika Jesūrē!” āriyupu.

Jesúre curusague pábiatúdea
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jesúre curusague wējēmūrā īgūsā āiwāgāripoe sugū Simón wāikugu Cirene wāikuri makāmu Jerusalén turogue āārādi goedujariyupu. Irasirirā īgūrē bokatīri, nēā, Jesús kōādea curusare kōātuyadoreñurā.

²⁷ Wárā masaka Jesúre waaburire iārā īgūrē tuyañurā. Īgūsā watopegue nome īgūrē iārā, gaguinī bujawereri merā oretuyañurā. ²⁸ Īgūsā oremakū pégu, Jesús īgūsārē iāgāmeu, āsū āriyupu:

—Jerusalén marā nome yure orebirikōāka! Musā basi, musā pūrāya āārīburi oreka! ²⁹ Purūgue masaka ñetariro tarirākuma. Āsū ārirākuma: “Neō pūrākumerā, miūñamerā nome āārimakū ōātaribuyo”, ārirākuma. ³⁰ Ūtāyukure āsū ārirākuma: “Guare tāu wējē, dedeukōāburo”, ārirākuma. ³¹ Masaka yure waja opabire ñerō irimakū, waja oparā gapu ñetariro tarirākuma, āriyupu.

³² Jesúre āiwāgārā, pērā ñerō iririmasādere īgū merā wējēsūmurārē āiwāgāñurā. ³³ Īgūsārē āiwāgārā, masaku dipuru boaweadea pero wāikurogue eja, Jesúre curusague pábiatú āiwāgūñurā. Ñerō iririmasādere curusarigüe pábiatú āiwāgūñurā. Sugure īgū diaye gapu, gajigure īgū kúgapu pábiatú āiwāgūñurā. ³⁴ Īgūsā Jesúre curusague pábiatú āiwāgūñumakū, Jesús āriyupu:

—Au, īgūsā ñerō iririre kātika! Īgūsā yure irasiririre pémasibema, āriyupu.

Surara īgū surí sñādeare: “Ubu āriboka birarā: ‘¿Noārē dujarokuri?’” āriñurā irire īgūsā basi gāme dukawamurā. ³⁵ Masaka iroque āārīrā iāñiñurā. Oparāgueta Jesúre āsū āri buridañurā:

—Gajirā gapure taumi. Irasirigu diayeta Cristo, Marīpu beyedi āārīgū īgū basi tauburo, āriñurā.

³⁶ Surarade īgūrē buridañurā. Īgū puro waa ejanugārā, īgui deko sñirirē īgūrē iiridoreadiñurā. ³⁷ Irire irirā, īgūrē āsū āriñurā:

—Mu diayeta judío masaka Opu āārīgū, mu basi tauka! āriñurā.

³⁸ “Ī āsū iridea waja boami”, ārirā: “Īta judío masaka Opu āārīmi”, āri gojadea majirē curusague īgū weka pábiatūñurā. Griego ya merā, latín ya merā, hebreo ya merā gojasūyuro.

³⁹ Sugu ñerō iridi, Jesús merā īgūsā pábiatú āiwāgūñudi Jesúre ñerō āri turiyupu:

—Mu diayeta Cristo āārīgū, mu baside tau, guadere tauka! āriyupu.

⁴⁰ Īgū irasū ārimakū pégu, gajigu gapu īgūrē āsū āriyupu:

—Irasū āribirikōāka! ¿Marīpure güiberi irasū ārigū? Marīre surō merā wajamoāma. ⁴¹ Marī gapure marī ñeri iridea waja diayeta wajamoāma. Ī gapu ñerirē neō iribi āārīmi, āriyupu.

⁴² Irasū āri odo, Jesúre āsū āriyupu:

—Jesús, muyarā Opu ñajāgū, yudere güñaka! āriyupu.

⁴³ —Diayeta murē werea. Dapagāta yu merā paraíso wāikurogue āārīgukoa, āriyupu Jesús īgūrē.

Jesús boadea
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Puru goeripoe āārimakū, i nikū āārīpererogue naitiākōāyuro. Ūre hora gora naitiāyuro. ⁴⁵ Abede deyomariyupu irasū waaripoere. Marīpuya wii poekama taribu makāpuro kāmūtari gasiro deko merā yeguesiajakōāyuro. ⁴⁶ Irasirigu Jesús turaro merā āsū āri gaguinīyupu:

—Au, yaa yujupūrārē murē wiāa, āriyupu.

Irasū ārigūta, kōmoakōāyupu.

⁴⁷ Romano marā surara opu waamakū iāgū, Marīpure usuyari siyupu. Āsū āriyupu:

—Diayeta ĩ ñerō iribi āārādañumi, āriyupu.

⁴⁸ Āārīpererā masaka iro Jesúre waarīre iārā ejanerā īgū boamakū iārā, buro bujawereri merā īgūsāya koretibirire páwāgā, īgūsāya wiirigue dujāakōāñurā. ⁴⁹ Āārīpererā Jesús merāmarā, Galileague īgūrē tuyenarā nomede joarogue Jesúre irasū waarīre iāñiñurā.

Jesúya dūpure masāgobegue pídea
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Iroque sugū José wāikugu Judea nikūmu, Arimatea wāikuri makāmu āārīyupu. Īgū ōāgū, diayemarē irigu, Marīpu īgūyarārē doreri ejaburire yūgu āārīyupu. Īgū judío masaka oparā watopemu āārīkeregu, Jesúre īgūsā: “Wējēka!” ārimakū pégu: “Jáu”, āribiridi āārīmi. ⁵² Irasirigu Pilato purogue waa, Jesúya dūpure yāabu sērēyupu. ⁵³ Sērē odo, Jesúya dūpure curusague āārīrī dūpure āidiju, ōārī surí gasiro merā ōmayupu. Ōma odo, ūtāyegue mádea gobegue piyupu. Iri gobe neō sugū boadire yāsūñña marīri gobe āārīyuro. ⁵⁴ José Jesúre yāarinu judío masaka siñajārīñuma āārīburi īgūsā āmuyurinu āārīyuro. I siñajārīñu ñajāburo mérōgā dūyayuro.

⁵⁵ Galileague Jesúre tuyenarā nome masāgobegue José waamakū iārā, waañurā. Iri gobegue Jesúya dūpure īgū pīmakū iāñurā. ⁵⁶ Īgūsā irasū iādero puru, īgūsā āārīrī wiigue dujāakōāñurā. Dujaja, sūrōrīrē īgūya dūpure pipeoburire āmuñurā. Āmu odo, siñajārīnu āārimakū, Moisés dorederosūta siñajāñurā.

¹ Semana aaripuroririnu* aarimakū, boyodujimejariopoe igūsā nome dupaturi Jesúya dupure yáadea masāgobegue waaiñurā. Igūsā sūrōrī āmuadeare āiñurā. Gajirā nomede igūsā merā wapikuwāgāñurā. ² Irogue ejarā, iri gobe biadea ūtā majirē gajirogue oyamakū iññurā. ³ Irirē iññurā, diayeta ñajākōññurā. Irogue ñajajarā, neō marī Opu Jesúya dupure bokabirirñurā. ⁴ Irasirirā buro guka, naásū irimasibirirñurā. “¿Naásū waáyuri?” āri gūñaripoeta gūñaña marirō pērā ūma surī gosesirirī sāñarā igūsā puro nímakū iññurā. ⁵ Igūsārē iññurā, buro gūirī merā muññurā. Igūsā irasirimakū iññurā, ūma igūsārē āriñurā:

—¿Nasirimurā boanerārē yáarogue okagure āmarī? “Ōōrē mámi. Masāsiami. Gūñaka, igū musā merā Galileague aarīgū musārē ārideare! ⁷ Āsū ārimī: “Yū aaripererā tīgū aarīgū masaka ñerāguere wiasīgukoa. Igūsā yure curusague pábíatū wējēmākū, ūrenu waaró merā Marīpu yure masīgukumi”, ārimī, āriññurā.

⁸ Igūsā irasū ārimakū pērā, Jesús ārideare gūñabokaññurā. ⁹ Irasirirā masāgobegue āārānerā goedujajarā, aarīpererī igūsā iādeare Jesús buerā pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarārē wereññurā. Irasū ārimakū, gajirārē Jesúre buremurā aarīpererārē irirē wereññurā. ¹⁰ Jesús buerārē iri kerere wererā ejanerā nome iññakū āriññurā: María Magdalena, Juana, gajigo María Jacob pago, irasū ārimakū gajirā nome āriññurā. ¹¹ Igūsā iādeare werekeremākū, Jesús buerā gajigo buremubirirñurā. “Irasū ārikōārā yāma iññurā”, āri gūññurā.

¹² Pedro gapu masāgobegue iāgū ūmawāgāyupu. Iri gobegue iāgū ejagu, Jesúya dupure ōmadea gasiro gajiro gapu tūpeoadea gasiro ditare iāyupu. Irirē iāguka: “¿Naásū waáyuri?” āri gūña, igū āarirī wīguē dujākōāyupu.

Emaús wāikuri makā waarī maague Jesús pērārē deyoadea

(Mr 16.12-13)

¹³ Jesús masādeanurēta pērā igū buerire tuyarā Emaús wāikuri makā waarī maague waarā iriññurā. Emaúgue waaró, Jerusalén merā wiriwāgāmākū pe mojōma pere su gubu suru pērēbejari kilómetro yoaro āriññurā. ¹⁴ Maa waarā, aarīpererī Jesúre waadeare werenññurā. ¹⁵ Irirē werenññurā Jesús igūsā puro aari, igūsā merā waayupu. ¹⁶ Igū, igūsā merā waamakū iākeremākū, gajino igūsārē igūrē iāmasibirimākū iriyuro.

¹⁷ Jesús igūsārē sērēññayupu:

—¿Neénorē werenirā yāri, musā maa waarā? āriyupu.

Igū irasū ārimakū pērā, buro bujawereri merā maa deko dujanugāññurā. ¹⁸ Cleofas wāikugu Jesúre āsū āri wujñayupu:

—Aarīpererā inurī Jerusalégue waadeare masīma. ¿Mu suguta irogue āārādi irasū waadeare masīberī? āriyupu.

¹⁹ Igū irasū ārimakū, Jesús igūsārē:

—¿Naásū waārī? āriyupu.

Igūrē āriññurā:

—Jesús Nazaretmurē igūsā iriadeare werenirā iriabu. Igū Marīpuya kerere weregu āārādīmi. Aarīpererā masaka iññurā, Marīpu iññurādeare igū turari sirī merā irigu, igūyare weregu āārādīmi. ²⁰ Paía oparā, gajirā marī oparā merā igūrē wejēdorerā, romano marā oparārē wíāma. Igūsā irasū wiamakū, curusague pábíatū wējēma. ²¹ “Igū marirē taubu, marī Israel bumarā Opu āaribu, marī yūdi āārīmi”, āri gūñadibu gua igūrē. Irasiriro dapañ merā ūrenu wāā, igūrē wejēdoro puru. ²² Surāyeri gua merāmarā nome, igūsā wereri merā guare gukamakū iriama. Dapañ ñamigāgora igūrē yáaderogue ejaññurā. ²³ Irogue eja, igūya dupure bokamerāta, gua purogue goedujajama. “Irogue guare kērō irirosū waamakū, Marīpure wereboerārē iābu”, ārāma. Marīpure wereboerā igūsārē: “Jesús okami”, ārādeare wereama guare igūsā nome. ²⁴ Puru gajirā gua merāmarā igūrē yáaderogue eja, igūsā nome ārāderosūta iññurā. Igūsāde Jesúre iābirāññurā, āri wereññurā Cleofasā Jesúre.

²⁵ Igūsā irasū ārimakū pégu, Jesús igūsārē āriyupu:

—Musā pēmasīmerā āārā. ¿Noopa yoaripoe Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare ōārō pēmasirī merā buremubirikōārī musā? ²⁶ Marīpu iriudi Cristo igū ūmugasigū merāburo dupiyuro, igūyarā Opu ñajāburo dupiyuro igūrē ñerō tarigukumi, āri gojanerā āārīmā. ¿Ire masīberī musā? āriyupu.

²⁷ Jesús irasū āri ōdo, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue aarīpererī igūsā igūrē gojayudeare: “Āsū āriññurā yāa”, āri wereyupu igūsārē. Moisés gojadeare werenugāyupu. Puru aarīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare wereyupu.

²⁸ Puru igūsā waaró Emaúgue ejamakū, Jesús iri makārē tariwāgāgū irirosū iriyupu. ²⁹ Igū irasū tariwāgāmākū iññurā, igūrē āsū āriññurā:

—Gua merā dujaka! Ñamikague āārā. Naimejārōgue yāa, āriññurā.

Irasirigu Jesús igūsā merā waa, igūsāya wīguē ñajākōāyupu igūsā merā dujagu. ³⁰ Puru igūsā merā baa doanīgū, páre āi, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, āri, páre pea, igūsārē guereyupu. ³¹ Igū irasirimakū iññurā: “Jesúta āārīmi”, āri iāmasiññurā. Igūsā iāmasimākūta, dederiākōāyupu igūsārē. ³² Igū irasū dederiadero puru, igūsā basi āsū āri gāme werenññurā:

—Maague igū marirē: “Marīpuya werenirī gojadeare: ‘Āsū āriññurā yāa’”, āri weremākū pērā, buro usuyari merā: “Ōātaria”, āri pēñabu, āriññurā.

³³ Irasirirā mata Jerusalégue gāme dujākōññurā. Irogue eja, Jesús buerā, pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarā nerēanerārē, gajirā igūsā merāmarādere bokajaññurā. ³⁴ Igūsā ejamakū iññurā, iro nerēanerā āsū āriññurā:

* 24:1 Semana aaripuroririnu, domingo āārā.

—Diayeta marí Opu masāñumi. Simóré deyoayupu, āriñurā.

³⁵ Īgūsā irasū ārimakū pérā, Emaúgue waanerāde Īgūsārē maague waadeare wereñurā. Jesús párē pea, Īgūsārē Īgū simakū, Īgūrē tāmasiadeare wereñurā iro nerēanerārē.

Jesús Īgū buerārē deyoadea

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Īgūsā irire irasū āri werenirípoe Jesús Īgūsārē deyoa, āsū āri ōādozeyupu:

—ĪĀāriī musā? Siñajārī merā āārīrikuka! āriyupu.

³⁷ Īgū deyoamakū, tāgukakōñurā. “Boadi yujupūrā deyoamakū iārā irikoa marí”, āri gūñañurā. Irasirirā buro gūññurā. ³⁸ Īgūsā gūimakū tāgū, Jesús Īgūsārē āriyupu:

—ĪNasirirā tāgukari musā? ĪNasirirā yure iārā: “Īgū boadi dupaturi okabiribukumi”, āri gūñārī musā? Irire gūñābirikōāka! ³⁹ Īāka, yaa mojóirirē, yaa guburidere! Yuta āārā. Yure moñāka! Irasirirā masirākoa yu āārīrīrē. Sugu boadi Īgū yujupūrā merā deyoagu dupu opabemi. Dií, gōāri opabi āārīkumi. Yu gapu diíre, gōāriīrē opāa, āriyupu Jesús. ⁴⁰ Irasū āārīgūta, Īgūya mojóirirē soeu, Īgūya guburidere ĩmuyupu Īgūsārē.

⁴¹ Īgūsā gapu mērōgā buremurī opakererā, buro usuyari merā: “ĪDiayeta Īgūta āārīkuri?” āri gūñañurā.

Īgūsā irasū mērōgā buremurī opamakū, Jesús masikōayupu. Irasirigu Īgūsārē sērēñayupu:

—ĪMusā baari opari ōōrē? āriyupu. ⁴² Īgū irasū ārimakū pé, waaf mupūadea dukare siñurā. Mume dekodere Īgūrē siñurā baaburo, ārirā. ⁴³ Irire simakū, Īgūsā iūrō āi baayupu. ⁴⁴ Baa odo, Jesús Īgūsārē wereyupu doja:

—Sōō āārīdeapoe musā merā āārīgū, yu musārē werederosūta dapagorare yure waabu. Moisés yaamarē gojaderosūta yure waabu. Marípuya kerere weredupiyunerā gojaderosūta, Salmos wāikuri pūrē gojanerāde Īgūsā yure gojaderosūta waabu. Āārīpereri Marípu Īgūsārē irasū gojadorederosūta yure waabu, āriyupu Jesús. ⁴⁵ Irasū āri odo, Marípuya werenirī gojadeare Īgūsārē pémasimakū iriyupu. ⁴⁶ Āsū āriyupu:

—Iripoegue Marípuya kerere weredupiyunerā gojadea pūgue āsū gojasūdero āārībú: “Cristo, Marípu iriudi boakōāgukumi. Īgū boagu, urenu waaró merā masāgukumi doja. ⁴⁷ Īgū masādero puru, Īgūrē buremurā Īgūya wāi, Īgū turaro merā āārīpereri nikū marāguere Īgūya kerere weregorenarākuma. Jerusalén marārē werepuroriwāgārākuma. Āsū āri wererākuma: ‘Musā ñerī iririre bujawereka! Musā gūñārīrē gorawayuka! Irasirigu Marípu musā ñerī irideare kātigukumi’”, ārirākuma, āri gojasūdero āārībú. ⁴⁸ Musā i āārīpereri yure waadeare iānerā āārā. Irasirirā irire gajirārē wererākoa. ⁴⁹ Yupu iripoegue ārīderosūta yu musārē Ōāgū deyomarīgūrē iriugura, Īgū musāguere āārīnikōāburo, ārigū. Irasirirā ōō Jerusaléta dujaka dapa, Īgū musārē ūmugasima turarire siğū aarimakū, āriyupu Jesús.

Jesús ūmugasigue murīadea

(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Puru Jesús Īgūsārē Betania wāikuri makā turogue āiayupu. Iroque eja, Jesús Īgūya mojóirī soemu: “Yupu musārē ōārō iritamuburo”, āriyupu. ⁵¹ Irasū āārīgūta Īgūsārē píkōā, ūmugasigue āimurīākōāsūyupu.

⁵² Īgūsā, Īgū murīāmakū iārā: “Ōātariгу āārīmi”, āri buremuñurā. Puru buro usuyari merā Jerusalégu goedujaakōñurā. ⁵³ Ūmuriku Marípuya wiigue Īgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari siñañurā.

Āsū āārā. Irasūta āārīburo.

Lucas

SAN JUAN

Jesucristo Marípuya wereníríre weregu marí irirosú dupukugu áarínugárimarē gojadea

¹Neōgoragueta i ūmu áaríburi dupiyuro Jesucristo Marípuya wereníríre weregu áarísiadi áarími. Marípu merā áarígú, Maríputa áarími. ²Neōgoragueta Igū Marípu merā áarísiadi áarími. ³Irasirigu Marípu Igū merā i ūmuma áaríburi áarípererire iridi áarími. Irasiriro i ūmuma áarípereri Marípu Igū merā iridea áarā. ⁴Jesucristo, Marípu merā perebiri okarire sīgū áarími. I okari merā masakare siāgori sīgū áarími. Irasirigu Igūsārē Marípure masímakū yámi. ⁵Marípure masímerā náitīārōgue áarírā irirosú áaríma. Jesucristo siāgori sīgū áarígú Igūsārē Marípure masímakū yámi. Náitīārī siāgorire neō yaumasíbea.

⁶Jesucristo i ūmugue aariburi dupiyuro Marípu Juan* wāikugure iriudi áarími. ⁷Juan, Jesús masakare siāgori sīgū áarígú Igū i ūmugue aariburire weremi, áarípererā irire pérā Igūrē buremuburo, áarígū. ⁸Juan masakare siāgori sīgū áarígú meta áarími. Igūsārē Jesucristo aariburi gapure weredupiyudi áarími. ⁹Jesucristo diayeta áarípererā masakare siāgori sīgū áarígú i ūmugue áarírārē Marípure masímakū irigu aaridi áarími.

¹⁰Jesucristo i ūmugue áarídi áarími. Marípu Igū merā i ūmurē irikeremakū, i ūmu marā gapu Igūrē neō masíbirinerā áaríma. ¹¹Igūya níkūgue aarikeremakū, Igūya níkū marā gapu Igūrē bokatírīneábirinerā áaríma. ¹²Igūrē bokatírīneā, buremurā gapure Marípu pūrā áarímakū yámi. ¹³Igūsā pagusāmarā Igūsārē pūrākūrā, Marípu pūrā áarímakū iribema. Irasú áarímakū, Igūsā pagu Igū gāamerō iriri merā Igūsārē Marípu pūrā áarímakū iribemi. Marípu gapu Igūsārē Igū pūrā áarímakū yámi.

¹⁴Jesucristo, Marípuya wereníríre weregu marí irirosú dupukugu áarínugādero puru, i ūmugue gua merā áarígú, masakare buro maírī merā, diaye werenígū áarími. Gua Igū gosesiririre iābu. Igū Marípu magū sugu áarígú, Igū irirosúta turagu, ōāgū áarími. ¹⁵Juan masakare wāiyedi Jesucristore iāgū, guare ášū ári weremi: —Íi áarími yu musārē weredi. Musārē ášū ári werebu: “Igū yu puru aarikeregu, yu deyoaburo dupiyuro áarísiadi áarími. Irasirigu yu nemorō áarími”.

¹⁶Jesucristo marírē maítarigu áarísiā, marí áarípererārē ōārō iritamuníkōāmi. ¹⁷Marípu Igū dorerire Moisés merā marírē pídi áarími. Jesucristo merā gapure Marípu Igū marírē maírīre, Igū werenírī diaye áarírīre imumi. ¹⁸Neō sugu masaku Marípure iādi mámi. Jesucristo Igū magū sugu áarígú gapu Igū Pagu merā áarísiā, marírē Igūrē masímakū yámi.

Juan masakare wāiyerimasū Jesucristoyare weredea
(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹Judío masaka oparā Jerusalén áarírā paíare, Levíya bumarādere Juan purogue Igūrē: “¿Noā áarírī mu?” ári sērēñadorerā iriunūrā. ²⁰Igūsā irasú ári sērēñarā ejamakū, Juan Igūsārē pémasíma ōārō ášū ári yujumi: —Yu, Cristo Marípu masakare taudoregu iriudi áaríbea, áriimi.

²¹Irasirirā Igūrē dupaturi sērēñama doja:

—Iro merē, ¿níino gapu áarírī? ¿Iripoeguemu Marípuya kerere weredupiyudi Elías áarírī? áriima.

Juan Igūsārē yujumi:

—Áaríbea, áriimi.

Igū irasú yujumakū pérā, dupaturi Igūrē sērēñama doja:

—¿Mu, sōō áarídeapoe masaka Marípuya kerere weredupiyugu aaribu áarāyupu, Igūsā ári di áarírī? áriima.

Juan yujumi:

—Áaríbea.

²²Irasirirā Igūrē ášū áriima:

—¿Níino gapu áarírī? Guare iriuanerā Igūsā purogue mu yujurire gua áāmakū gāāmema. Irasirigu wereka guare! Mu basi, ¿naásū ári gūñarī? áriima.

²³Irasirigu Juan iripoeguemu Isaías Marípuya kerere weredupiyudi gojadea merā Igūsārē ášū ári yujumi: —Masaka marírōgue sugu buro busuro merā were gaguinígorenagū ášū ári werea: “Marí Opū aariburi dupiyuro Igū aariburi maarē diayema maa ōārī maa ámurā irirosú diayemarē irikal” ári werea, áriimi Juan.

²⁴⁻²⁵Igū irasú ári yujumakū pérā, fariseo bumarā iriuanerā Igūrē sērēñama doja:

—Mu, Cristo Marípu iriudi, o Elías, o sōō áarídeapoe Marípuya kerere weredupiyudi áarā, áriibi, ¿nasirigu masakare wāiyeri?

²⁶Juan Igūsārē áriimi:

—Yu masakare deko merā wāíyee. Sugu musā watopeguere musā masíbi áarími. ²⁷Igū, yu puru aarikeregu, yu nemorō áarími. Yu ubu áarígú, Igūrē neō suropebirikoa, áriimi.

²⁸Juan Igū masakare wāiyenarōgue Betania wāikuro, dia Jordán wāikudiya abe murírīro gapu i áarípererire Igūsārē weremi.

Marípu Jesúre oveja majígū irirosú áarígúrē iriudi áarírīmarē Juan weredea

²⁹Gajinu gapu Juan, Jesús Igū puro aarimakū iāgū, guare ášū áriimi:

* 1:6 Jesucristo i ūmugue aariburi dupiyuro Marípu iriudi, Juan wāikugu masakare wāiyedi áarími.

—Īaka! Īi Marīpu iriudi, oveja majīgū[†] ĩrosū āārīmi. Īgū boari merā i ūmu marārē ĩgūsā ñerō iridea wajare peremakū irigukumi. ³⁰ Īita āārīmi yu musārē iro dupiyuro āsū āārīmi, āri weredi. “Īgū yu puru aarikeregu, yu deyoaburo dupiyuro āārīsiadi āārīmi. Irasirigu yu nemorō āārīmi”, āri werebu. ³¹ Yude ĩgūrē: “Marīpu iriudi āārīmi”, ārimasibiribu. Īgūrē masibirikeregu, Israel bumarā masakare deko merā wāiyegu aarigū iribu, ĩgūsā ĩgūrē masiburo, ārigū, ārimi.

³² Irasū āri odo, Juan āsū āri werenemomi doja:

—Ōāgū deyomarīgū ūmugasigie merā buja ĩrosū deyogu dijari, Cristo weka ejamakū ĩābu. ³³ Marīpu yure masakare deko merā wāiyedoredi dupiyuroge āsū ārimi: “Mu Ōāgū deyomarīgū dijari, sugū masakū weka ejamakū ĩagukoa. Īgūta masakare Ōāgū deyomarīgū merā wāiyegukumi, ĩgū ĩgūsā merā āārīnikōāburo, ārigū”, ārimi Marīpu yure. ³⁴ Irasū waamakū ĩāgū: “Īgūta Marīpu magū āārīmi”, āri masibu. Irasirigu musārē ĩrire werea, ārimi Juan.

Jesús buerā ĩgū merā āārīpuroridea

³⁵ Gajinu gapu irogueta Juan dupaturi āārīmi doja. Gua pērā ĩgū buerā ĩgū merā āārībū. ³⁶ Jesús gua puro tariamakū ĩāgū, Juan āsū ārimi:

—Īaka! Īi oveja majīgū ĩrosū Marīpu iriudi āārīmi.

³⁷ Īgū irasū ārimakū pērā, gua pērā Juan buerā Jesúre tuyabu. ³⁸ Irasirigu, gua ĩgūrē tuyamakū gāmenugā ĩā:

—ĪNeénorē gāāmeri? ārimi.

Gua ĩgūrē āribu:

—ĪBuegu, noogue āārārī mu?

³⁹ Īgū guare ārimi:

—Īārā aarika!

Irasirirā gua ĩgū merā waa, ĩgū kārīrōgue ñamika cuatro hora āārimakū ejabu. Irogue eja, ĩri ñamirē ĩgū merā āārībū. ⁴⁰ Gua pērā: yu, Andrés merā Juan weredeare pēnerā āārīsīā, Jesúre tuyabu. Andrés, Simón Pedro pagumu āārīmi.

⁴¹ Gajinu gapu, Andrés ĩgū tīgū Simón Pedroe āmapurumugū waami. Īgū purogue eja, ĩgūrē āriyupū:

—Marīpu iriudi Mesīare bokajabu, āriyupū. “Mesías”, ārīrō: “Cristo”, āriduaro yāa.

⁴² Irasirigu Andrés Simórē Jesús purogue āijami. Jesús ĩgūrē ĩāgū, āsū ārimi:

—Mu, Simón wāikugu Jonás magū āārā. Puru mu “Cefas” wāikugukoa, ārimi. “Cefas”, ārīrō: “Pedro”, āriduaro yāa.

Jesús Felipe, Natanaere siuudea

⁴³ Gajinu gapu Jesús: “Galilea nikūgue waagura”, āri, Felipe bokaja:

—Nāka, yu merā! ārimi.

⁴⁴ Felipe Betsaida wāikuri makāmu āārīmi. Pedro, Andrésāde ĩri makā marāta āārīmā. ⁴⁵ Jesús ĩgūrē: “Nākal” ārimakū pégu, Felipe Natanaere siugū waami. Īgū purogue eja, ĩgūrē āriyupū:

—Moisés ĩgūya doreri gojadea pūgue ĩgū gojadire bokajabu. Marīpuya kerere weredupiyunerāde ĩgūrēta gojanerā āārīmā. Īgūsā gojadi Jesús Nazaretmu, José magū āārāmi, āriyupū Felipe.

⁴⁶ Īgū irasū ārimakū pégu, Natanael gapu ĩgūrē āriyupū:

—Neō sugū Nazaretmu dārō irigu māmī, āriyupū.

Felipe gapu ĩgūrē āriyupū:

—Nāka, ĩmusi.

⁴⁷ Jesús, Natanael ĩgū puro ejarimakū ĩāgū, āsū ārimi:

—Īi ōāgū, diayeta Israel bumugora, ārikatori marīgū āārīmi.

⁴⁸ Īgū irasū ārimakū pégu, Natanael ĩgūrē sērēñami:

—ĪNaāsūpero merā yure masirī mu?

Jesús ārimi:

—Felipe, murē siiburi dupiyuro higueraḡu doka mu āārīmakū ĩābu, ārimi.

⁴⁹ Īgū irasū ārimakū pégu, Natanael ĩgūrē ārimi:

—Buegu, mu Marīpu magū, Israel bumarā Opū āārā, ārimi.

⁵⁰ Jesús ĩgūrē ārimi:

—Yu murē: “Higueraḡu doka mu āārīmakū ĩābu”, ārīrī ditare pēsīā, yure buremua. Puruguerē i nemorō Marīpu turari merā yu ĩri ĩmurirē ĩāgukoa, ārimi.

⁵¹ Īsū ārīnemomi doja:

—Diayeta musārē werea. Puruguerē ūmugasi tūpāmakū ĩārākoa. Irasū tūpāmakū, Marīpure wereboerā yu āārīpererā tīgū purore murīāna, dijarina ĩrimakū ĩārākoa, ārimi Jesús.

2

Jesús Canā wāikuri makāgue mojosuadiya bosenurē ĩāgū waadea

[†] 1:29 Exodo 29.38-43; Números 28.1-4,9, 16-19; 29.7-8: ĩripoegue Marīpu Moisére ĩgū dorerire āsū āri pídi āārīmi: “Israel bumarārē āsū ārika: ‘Musā yu dorerosūta yure buremurā, oveja majīgūrē ōāgūrē yu ĩūrō wējē soepeokal Musā irasirimakū ĩāgū: ‘Musā ñerō iridea wajare opamerā āārā, musārē wajamoābirikoa’, āri ĩāgukumi’, ārika!’ ārīdi āārīmi.

¹Jesús Felipere, Natanaere siudero puru, urenu waaró merá, Galilea nikíguere Caná wáikuri makáre sugu mojósuadiya bosenu áaribú. Jesús pagode iri bosenure íágó waamo. ²Gua Jesús buerádere, ígü merá iri bosenure íádorerá siiuma. ³Puru iri bosenuma igui deko peremakú íágó, Jesús pago ígüre árimo:

—Igü deko pereakóabu ígüsäre.

⁴Igo irasú árimakú pégu, Jesús árimi:

—¿Nasirigo irire yure wererí mu? Masaka yure masíburo duyakóaa dapa, árimi.

⁵Igo gapu, ígü irasú árikeremakú, tiáboeräre árimo:

—Yu magú musäre dorerosíta irika!

⁶Iri wiiguere su mojoma pere gají mojó suru pèrèbejari sorori ütayeri merá iridea sorori áaribú. Judío masaka Marípu dorederosú irirá ígüsá gurari koeburi deko duripíri sorori áaribú. Sororiku wáro deko cincuenta o setenta litros ejari sorori áaribú.

⁷Jesús tiáboeräre árimi:

—I sororire deko piusá utuudobopeokóaka! árimi.

Ígü irasú árimakú péra, iri sororire piusá, utuudobopeokóama. ⁸Ígüsá odomakú, Jesús árimi:

—Méró áisíá, bosenu siiu irigure tiará waaka! árimi.

“Jáu” ári, áiama.

⁹Iri bosenu siiu irigu Jesús dekoreta igui deko iriadeare masíbiriimi. Tiáboerá dita irire masíma. Irasirigu iri bosenu siiu irigu irire iirínagú, mojósuadiye siiu, ásu árimi:

¹⁰—Gajirá igui deko óariré tiádorepurorikuma. Puru ígüsá siuanerá wáro iiríadero puru, igui deko ubu áaririré tiádorekuma pama. Mu gapu igui deko óariré duripíayo guare tiátunubu, árimi.

¹¹Jesús Galilea nikúma maká Caná wáikuri makáguere irire irigu, Marípu turaro merá iri imupurorimi. Ígü irasirimakú iará, gua ígü buerá: “Diyeta Marípu iriudi áarími”, ári buremubu.

¹²Puru Jesús Capernaum wáikuri makáguere waakóami. Ígü pago, ígü pagupúrá, gua ígü bueráde ígü meráta waabu. Iri makáguere eja, yoaweyaripoe áaribú.

Jesús Marípuya wiigüe duarimasäre béowiudea

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³Pascua bosenu méró duyariipoe Jesús Jerusalén wáikuri makáguere waami. ¹⁴Iroque ejagu, Marípuya wiigüe najáa, wekua, oveja, buja duarimasäre bokajami. Irasú áarimakú, niyeru gorawayurimasá ígüsáya kúmarí puro doaräre bokajami. ¹⁵Ígüsá irasirimakú íágü, pügubu merá táráridari iri, ígüsäre, ígüsáyará ovejare, wekuare makáguere táránuráwiumi. Niyeru gorawayurimasäre ígüsáya niyeru kúmariré túmeépísirimi.

¹⁶Irasiiri odo, buja duarimasäre ásu árimi:

—Ísäre áiwiriaka! Yupuya wiire doebiri duari wii iribirikóaka! árimi Jesús.

¹⁷Ígü irasú árimakú péra, gua ígü buerá Marípuya werenírí gojadea pügüe ásu ári gojadeare gūñabokabu: Yu Opu, muya wiire buro maia. Ígüsá iri wiire néró irimakú íágü, buro bujowereri merá áará, ári gojasúdero áaribú. ☆

¹⁸Judío masaka opará Jesús irasirimakú iará, ígüre sērēñama:

—¿Nasirigu ígüsäre béowiuari? Marípu irire muré iridoremakú, ígü turari merá iri imuka, gua masíma óaró! árima.

¹⁹Jesús ígüsäre árimi:

—I wiire musá béomakú, urenu meráta yu dupaturi odonúgukoa doja, árimi.

²⁰Ígü irasú árimakú péra, árima:

—I wiire irirá, cuarenta y seis bojorigora irima. ¿Nasiribu mu gapu urenu meráta odobukuri?

²¹Jesús iri wiire weregu, ígüya dupu gapure weregu irimi. ²²Jesús boa, masádero puru, gua ígü buerá ígü irasú árideare gūña, pémasibu. Irasirirá Marípuya werenírí gojadea pügüe ígüre gojadeare, ígü wereadeare: “I diyeta áaríyo”, ári buremubu.

Jesús áarípererá masaka gūñariré iámasídea

²³Pascua bosenu áarimakú, Jesús Jerusalégue áarímí. Masaka ígü Marípu turari merá iri imumakú iará, wára: “Marípu iriudi áarími”, ári buremuma. ²⁴Ígüsá irasú buremukeremakú, Jesús gapu áarípererá ígüsá gūñariré iámasikóami. Irasirigu ígüsäre: “Yure gūñaturari merá buremunikóarákuma”, ári iábiriimi.

²⁵Masaka gūñariré óaró iámasigú áarísíá: “¿Naásü gūñarí ígüsá?” ári sērēñabirikeregu, iámasími.

3

Nicodemo Jesús merá werenídea

¹Sugu judío masaka opará merá fariseo bumú Nicodemo wáikugu áarímí. ²Su ñami Jesúre íágü ejayupu. Ígü purogue eja, ígüre áriyupu:

—Buegu, Marípu mu merá áarími. Irasirigu ígü turari merá mu iri imumasía. Mu iri imuriré iará, gua masía. Marípu muré iriudi áarímí guare buedoregu, áriyupu.

³Ígü irasú árimakú pégu, Jesús ígüre áriyupu:

—Diyeta muré werea. Sugu masaku dupaturi deyoagu irirosú áarígú dita Marípu ígüyaráre dorerogue waamasími, áriyupu.

⁴Ígü irasú árimakú pégu, Nicodemo Jesúre sērēñayupu:

—¿Nasiri irasū waabukuri? Sugu masaku bugurogue dupaturi deyoabu, igū pagoya patoreguere ñajamasibirikumi, ariyupū.

³Jesús igūrē yujyupū:

—Diyeta murē werea. Sugu masaku deko merā, Ōāgū deyomarīgū merā deyoagu dita Marīpu igūyarārē dorerogue waamasimi. ⁴Masaka pūrākumakū, igūsā pūrā masakata āārīma. Ōāgū deyomarīgū igū merā deyoarā gapure Marīpu pūrā āārīmakū yāmi. ⁵Irasirigu mu: “Āārīpererā dupaturi deyoarā irirosū āārīrō gāamea”, āārīrē pégu, pégukabirikōāka! ⁶Mirū noō gāamerō wējāpuwāgāa. Iri busurire péa. Irire pékererā, sōō merā aara, iro waarō yāa, āri masīña maa. Irasūta āārā, Ōāgū deyomarīgū igū merā deyoarārē Marīpu pūrā āārīmakū iriri āsū waarō yāa, āri masīña maa, ariyupū Jesús.

⁷Igū irasū āārīmakū pégu, Nicodemo āsū āri sērēñayupū Jesúre doja:

—¿Nasiri irasū āārībukuri? ariyupū.

¹⁰Jesús igūrē yujyupū:

—¿Mu Israel bumarārē Marīpuayare buegu āārīkeregū, ire masīberi? ¹¹Diyeta murē werea. Gua masīrīrē, gua iādeare musārē werea. Musā gapū irire buremubea. ¹²Yu i ūmuma ubu āārīrīrē weremakū mañurē buremubea. ¿Nasirimurā ūmugasimarē yu wereri gapure buremubukuri?

¹³Neō sugu masaku ūmugasiguere murā, puru dijaridi māmi. Yu suguta āārīpererā tīgū ūmugasiguere āārīdi ōō i ūmugue dijaribu.

¹⁴Iripoegue masaka marīrōgue Moisés kōme merā āña keori irideare yukugue āisiu, āīwāgūnūdi āārīmī. I āña keorire yukugue āisiu, āīwāgūnūderosū masaka yure āārīpererā tīgūrē curusague pābiatū, āīwāgūnūrākuma. ¹⁵Irasirirā āārīpererā yure buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Ūmugasiguere perebiri okari gapure oparākuma.

Jesús Nicodemorē: “Marīpu i ūmu marārē buro maīmi”, āri weredea

¹⁶Marīpu i ūmu marārē buro maīstā, igū magū sugu āārīgūrē iriudi āārīmī. Igūrē buremurāno perebiri peamegue waabirikuma. Ūmugasiguere Marīpu merā perebiri okari gapure oparākuma. ¹⁷Marīpu igū magūrē masakare peamegue waabonerārē taudoregu i ūmugue igūrē iriudi āārīmī. Masakare wajamoādoregu meta i ūmugue igūrē iriudi āārīmī.

¹⁸Marīpu igū magūrē buremurārē neō wajamoābirikumi. Igūrē burenumerā gapure: “Wajamoāgura”, āri weresiami. Igū magūrē suguta āārīgūrē buremubirideade waja igūsārē wajamoāgukumi. ¹⁹Marīpu magū i ūmugue aarimī, masakare Marīpure masīmakū iribu. Irasirigu igūsārē siāgori sīgū āārīmī. Igūrē burenumerā gapū igūrē gāamebema. Igūsā ñerī iriri gapure buro gāamema. Irasirirā boyorogue āārīmerā, naītiārōgue āārīduarā irirosū āārīma. Irasirigu Marīpu igūsārē wajamoāgukumi. ²⁰Āārīpererā ñerō irirā Marīpu magūrē gāamebema. Boyorogue āārīduamerā irirosū āārīma, gajirā igūsā ñerō iririre masībirikōāburo, āārīrā. ²¹Marīpuayare keoro irirā gapū igū magūrē gāamema. Boyorogue āārīduarā irirosū āārīma, gajirā igūsā ōārīrē irimākū iārā: “Marīpu igūsārē iritamumi”, āri masīburo, āārīrā, āri wereyupū Jesús.

Juan masakare wāiyerimasū Jesúyare weredea

²²Puru Jesús guare igū buerārē Judea nikūgue siiuwāgāmi. Irogue eja, iro marā merā yoaweyaripoe āārī, igūsārē wāiyerā iribu. ²³Juāde masakare Enón wāikuri makāgue wāiyeyupū. Enón, Salim wāikuri makā puro āārībū. Irogue dia wādiya āārībū. Irasirirā masaka igū purogue wāiyedorerā waanañurā. ²⁴Gajirā igūrē peresu iriburi dupiyuro āārīyuro.

²⁵Iripoere surāyeri Juan buerā sugu judío masaku merā igūsā koerikuri merā guaseopuroriñurā. ²⁶Puru Juan purogue waa, igūrē āsū āri wereñurā:

—Buegu, dia Jordān wāikudiya gaji koepugue mu merā āārīdi, guare mu weredi, dapagorare masakare wāiyegu iriami. Āārīpererā igū purogue waarā iriama, ārīñurā.

²⁷Igūsā irasū āārīmakū pégu, Juan ariyupū:

—Sugu masaku Marīpu turari merā ōārīrē iriri, Marīpu igūrē pídea āārā. ²⁸Musā yu weredeare pébu. “Marīpu iriudi Cristo āārībea yu”, āribu. Yu Cristo āārībirikeremakū, Marīpu gapū Cristo aariburi dupiyuro yure igūyare weredupiyudoregu iriumi. ²⁹Āsū āārā. Sugu mojšuamakū, nomeō igū merā āārīgō waakumo. Igū merāmu, mojšuamakū iāgū, igū werenīmakū pégu, buro usuyakumi. Irasirigu mojšuadi merāmu usuyaderosūta masaka Cristo merā waamakū iāgū, yude usuyari opataria. ³⁰Masaka Cristore tuyaro gāamea. Yu gapure tuyaduūkōārō gāamea, ariyupū Juan.

Jesucristo ūmugasiguere merā dijaridi āārīmī, āri weredea

³¹Irasū āri ōdo, Juan āsū ārīnemoyupū doja:

—Ūmugasiguere merā dijaridi āārīpererā nemorō masīgū āārīmī. Sugu masaku i ūmumu, i ūmumarē werenikumi. Ūmugasiguere merā dijaridi gapū āārīpererā nemorō masīgū āārīmī. ³²Igū iādeare, igū pédeare weremi. Igū irire werekeremakū, neō sugu igū wererire buremubemi. ³³Igū wererire buremurā gapū: “Marīpu diaye āārīrīmarē ārikatori marīrō ārīgū āārīmī”, āri imuma. ³⁴Marīpu Cristore igū iriudire Ōāgū deyomarīgūrē opatarimākū iridi āārīmī. Irasirigu Cristo Marīpuya werenīrīrē weremi. ³⁵Marīpu igū magū Cristore buro maīmi. Irasirigu igūrē āārīpereri, āārīpererārē doregu āārīmakū iridi āārīmī. ³⁶Marīpu

magūrē buremurā ūmugasigwe ĩgū merā perebiri okarire opama. Ĩgū magūrē buremuduamerā gapu iri okarire neō opabirikuma. Marĩpu ĩgūsārē būro wajamoōgukumi, āriyupu Juan.

4

Jesús Samaria nikūmo merā werenídea

¹Jesús buerā, Juan buerā nemorō wārā āārĩrĩ kerere, Jesús, Juan nemorō masakare wāiyeri kerere, fariseo bumarā pēnūrā. ²Ĩgūsā iri kerere pēkeremakū, Jesús gapu ĩgū basi masakare wāiyebirimi. Gua ĩgū buerā gapu ĩgūsārē wāiyebu. ³Fariseo bumarā iri kerere péadeare masĩgū, Jesús Judea nikūgue āārādi, Galilea nikū gapu guare siiu, goedujáami.

⁴Galileague goedujáagu, Samaria nikūgue tariwāgāmi. ⁵Iro tariwāgāgū, iri nikūma makā Sicar wāikuri makāgue ejami. Iri makā, Jacob iripoeguemu ĩgū magū Joséré sídea nikū puro āārĩbū. ⁶Iroguere deko gobe Jacob iridea gobe āārĩbū. Jesús yoaro aaradi, garibore, iri gobe puro siñajā eja doami. Goeripoe ejaburi dupiyuro āārĩbū. ⁷⁻⁸Ĩgū iroguere doaripoeta gua ĩgū buerā makāgue baari wajarirā waabu. Gua waadero puru, iri gobeguere sugo nomeō Samariamo deko wāgo ejayupo.

Igo iroguere ejamakū ĩgū, Jesús igore āriyupu:

—Yure deko tiāka!

⁹Ĩgū irasū ārimakū pégo, ĩgūrē āriyupo:

—¿Nasirigu mu judío masakū āārĩkeregu, yure Samariamorē: “Deko tiāka!” ārĩ sērēri? āriyupo. Iripoere judío masaka Samaria marā merā neō gāmesuribirima. Irasirigo irasū āriyupo ĩgūrē.

¹⁰Igo irasū ārimakū, Jesús āriyupu:

—Mu Marĩpu masakare sīrĩrē masĩgō, yudere masĩgō, yure: “Okari sīrĩ dekore sīka*!” ārĩ sērēboakuyo. Mu sērēmakū, yu iri dekore sīboakuyo, āriyupu.

¹¹Ĩgū irasū ārimakū, ĩgūrē āriyupo doja:

—Mu deko āiburi sorore opabea, i gobe ūkūāgorāa. ¿Noōgue mu i okari sīrĩ deko bokagukuri? ¹²Iripoegue marĩ nekū Jacob i gobema dekore iirĩdi āārĩmĩ. Ĩgū pūrā, ĩgūyarā ejorāde iirĩnerā āārĩmā. Ĩgū marĩrē i gobere pídi āārĩmĩ. ¿Mu gapu ĩgū nemorō masĩgū āārĩrĩ? āriyupo.

¹³Jesús igore yujuyupu:

—Āārĩpererā i gobema deko iirĩrā, dupaturi ñemesiburi oparākuma. ¹⁴Yu sīburi gapure iirĩrā, neō ñemesiburi opabirikuma. Ĩgūsārē ĩgūsāya yujupūrāriguere deko ūmayoro irirosū āārĩrokoa. Irasirirā i merā perebiri okari oparākuma, āriyupu.

¹⁵Ĩgū irasū ārimakū pégo, ĩgūrē āriyupo:

—Iri dekore sīka yure! Mu yure sīmakū, yu neō dupaturi ñemesiburi opabirikoa. Irasū āārĩmakū, i gobeguere neō dupaturi deko wāgo aaribirikoa pama, āriyupo.

¹⁶Jesús igore āriyupu:

—Mu marāpure siiugo waaka! Ĩgūrē siiu, dōgue ĩgū merā dupaturi aarika! āriyupu.

¹⁷Igo ĩgūrē yujuyupu:

—Yu, marāpu marĩgō āārā.

Jesús igore āriyupu:

—Mu yure: “Marāpu marĩgō āārā”, ārĩgō, diayeta yujua. ¹⁸Mu su mojōmarā ūma merā marāpukusiadibu. Dapagora mu merā āārĩgū mu marāpu diaye āārĩbemi, mu ĩgūrē neō mojōsuabiribu. Irasiriro mu yujuri diayeta āārā.

¹⁹Ĩgū irasū ārimakū pégo, āriyupo:

—“Mu Marĩpuya kerere weredupiyurimasū āārĩkoa”, ārĩ gūñāa yu. ²⁰Gua ñekūsāmarā Samaria marā sigu ūtāūgue Marĩpure buremunerā āārĩmā. Musā judío masaka gapu guare: “Jerusalégue Marĩpure buremurō āārā. Iroguere Marĩpure buremurā waaka!” ārā guare musā, āriyupo.

²¹Igo irasū ārimakū pégu, Jesús āsū āriyupu:

—Yu werenĩrĩrē péka! Parugue musā i ūtāūguere, Jerusaléguedere Marĩpure buremurā waabirikoa. Musā irasiriburo mērogā duyāa. ²²Musā Samaria marā musā buremugūrē masĩbea. Gua judío masaka gapu gua buremugūrē dōrō masĩa. Ĩgū masakare taubu judío masakū āārĩmĩ. ²³Marĩpure diayeta buremurā ĩgūsāya yujupūrārigue buremurākuma. Marĩpu ĩgūrē buremurārē āsūta buremurō gāāmemi. Ĩgūrē āsū buremuripoe ejaro, dapagorare ejasiāa. ²⁴Marĩpu deyomarĩgū āārĩmĩ. Irasirigu ĩgūrē buremurāya yujupūrārigue āārĩmĩ. Irasirirā ĩgūsāya yujupūrārigue diayeta ĩgūrē buremurō gāāmea ĩgūsārē, āriyupu.

²⁵Ĩgū irasū ārimakū, ĩgūrē āriyupo:

—Yu masĩa. Mesías, Marĩpu iriudi Cristo aarigukumi. Ĩgū aarigū, marĩrē āārĩpererire weregukumi, āriyupo.

²⁶Igo irasū ārimakū pégu, āsū ārĩ deyoromuyupu:

—Yu mu merā werenĩgū Marĩpu iriudita āārā, āriyupu Jesús.

* 4:10 Jn 11:25. Jesús ārĩmi: —Yu boanerārē masāmakū irigu, ĩgūsārē okari sigū āārā. Yure buremugū boadigue āārĩkeregu, okagukumi. Jn 14:6. Jesús ārĩmi: —Yu dita Yupu purogue waarĩ maa irirosū āārā. Yu diayema āārĩrĩrē masakare masĩmakū irigu, ĩgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yupu purogue waarākuma.

²⁷ Īgūsā irasū weretamuripoe gua baari wajarirā ejanerā Jesūs pūrogo goedujaabu. Īgū sugo nomeō Samariamo merā werenimākū iārā, iāgukakōābu. Īgūrē neō: “¿Neenōrē gāameari? o ¿neenomarē igo merā wereniari?” āri sērēñabiribu Jesúre.

²⁸ Pūru nomeō igo deko wārisorore irota bēodobokōā, makāgue waakōāmo. Irogo ejago, masakare wereyupo:

²⁹ —Nāka, musāde iārā aarika! Sōo sugu ūmūu āārāmi. Īgū āārīpereri yu irideare masīpeokōāmi, irire werepeokōāmi yure. Īgū Cristo, Marīpu iriudi āārīkuri? āriyupo igoya makā marārē.

³⁰ Igo irasū ārimakū pērā, Jesūs pūrogo Īgūrē iārā waañurā. ³¹ Īgūsā Īgū pūro aariburi dupiyuro gua Īgūrē āribu:

—Buegu, gua murē āiriadea baarire baaka! āri siadibu.

³² Jesūs gapu guare ārimī:

—Yu baari opāa, irire musā masībea.

³³ Īgū irasū ārimakū pērā, gua basi āsū āri gāme sērēñapūroribū:

—¿Gajipoe irirā gajirā Īgūrē baari ejoayuri? āribu.

³⁴ Jesūs gapu guare ārimī:

—Yure iriudi gāamerirē irigu, Īgū yure moādoredeare iriyuwarikugu, baayapigu irirosū āārā. ³⁵ Musā āsū ārā: “Wapikurā abe duyāa, Īgūsā otedea duka siburo”. Yu gapu musārē āsū ārā: “Īgūsā otederore iāka! Duka borerire searipoe ejasiāa”. ³⁶ Sugu otedea dukare searimasū Īgū moādea wajare wajatami. Marīpuya werenirirē weregu Īgū irirosū āārīmi. Īgū wererire pērā, yure buremuma. Irasirirā ūmugasigie perebiri okarire oparākuma. Īgūsā, Īgū otedea duka seari irirosū āārīma. Irasirirā oterimasū, Īgū otedea dukare searimasū irirosū āārīrā, ushyama, masaka yure buremumakū iārā. ³⁷ Masaka āsū āri werewuakuma: “Sugu masaku otekumi. Pūru gajigu i otedea dukare seakumi”, ārikuma. Īgūsā irasū āri werewuadea diayeta āārā. ³⁸ Iripoeue Marīpuya werenirirē weredupiyunerā oterimasā irirosū āārīnerā āārīmā. Dapagora yu musārē iriua. Musā Īgūsā iripoeue otedea dukare searimasā irirosū āārā. Irasirirā Īgūsā moādea wajare musā wajatarā irirosū āārā. Īgūsā moāderoguerē moāwekabejarā irirosū irirā yāa, ārimī Jesūs.

³⁹ Samariamo makāgue ejadero pūru: “Sōo āārādi āārīpereri yu irideare masīpeokōāmi”, ārimakū pērā, wārā iri makā marā Jesúre buremuñurā. ⁴⁰ Irasirirā Jesūs pūro aarirā, Īgūrē: “Gua merā dujaka!” āri sērēma. Īgūsā irasū ārimakū pēgu, Jesūs Īgūsā merā penu dujami. ⁴¹ Īgū wererire pērā, gajirāde wārā Īgūrē buremuma. ⁴² Irasirirā nomeōrē ārima:

—Gua mu wereadea ditare pērā, Jesúre buremuadabu. Dapagora tamerārē gua basi Īgū wererire pēsīa, Īgūrē buremua. Gua masīa. Īgū diayeta Marīpu iriudi, i ūmu marārē peamegue waabonerārē tangu āārīmi, ārima.

Jesús Galilea nikū marā opu dokamu magūrē taudea

⁴³ Jesūs penu Samariague āārādi, Galilea nikūgue waami. ⁴⁴ Iro dupiyuro Jesūs āsū ārīdi āārīmi: “Marīpuya kerere weredupiyugure Īgūya nikū marā Īgūrē buremubema”, ārīdi āārīmi. ⁴⁵ Galileague ejamakū, iro marā Īgūrē ōārō bokatirīñeama. Iro dupiyuro Īgūsāde Jerusalégue pascua bosenu iārā ejanerā āārīmā. Irasirirā āārīpereri Jesūs irogo irideare iānerā āārīmā.

⁴⁶ Jesūs Galileague ejadero pūru, Canā wāikuri makāgue Īgū dekoreta igui deko iridea makāgue goemi. Iri makāguere sugu Galilea marā opu dokamu āārīmi. Īgū magū Capernaum wāikuri makāgue āārīgū, pūririkugu iriyupu. ⁴⁷ Irasirigu opu dokamu, Jesūs Judeague āārādi Īgū Galileague ejari kerere pēgu, Jesūs pūro aarimī. Āsū āri sērēmi Īgūrē:

—Yu magū boabu iriami. Īgūrē taubosagu aarika! ārimī.

⁴⁸ Īgū irasū ārimakū pēgu, Jesūs ārimī:

—Marīpu turari merā yu iri imurirē iābirikererā, neō yure buremubea musā, ārimī.

⁴⁹ Opu dokamu gapu Jesúre ārimī:

—Gua opu, yu magū boaburo dupiyuro aarika!

⁵⁰ Jesūs Īgūrē ārimī:

—Mūya wiigue dujāaka! Mu magū okagukumi, ārimī.

Opu dokamu, Īgū irasū āritirē pēgu, buremurī merā Īgūya wiigue dujāakōāmi. ⁵¹ Īgūya wiigue ejawāgāripoe Īgūrē moāboerā bokatirī wereñurā:

—Mu magū okami, āriñurā.

⁵² Īgūsā irire ārimakū pēgu: “¿Naāsū āārīmakū ōārī?” āri sērēñayupu. Īgūsā Īgūrē āriñurā:

—Namika goeripoe purugāta nimakuri tariabu Īgūrē, āriñurā.

⁵³ Irasū ārimakū pēgu, Īgū pagu āriyupu: “Jesūs yure: ‘Mu magū okagukumi’, āri wereripoeta nimakuri tariakuyo”, āriyupu. Irasirigu, āārīpererā Īgūya wii marā merā Jesúre buremuyupu.

⁵⁴ Jesūs Judea āārādi dupaturi Galileague ejadero pūru, opu dokamu magūrē Īgū tauadea merā Canā wāikuri makāgue pea Marīpu turari merā iri imumi.

Jesús dupu buadire taudea

¹ Pūru Jesūs Jerusalégue judío masaka bosenu iāgū waami. ² Iri makā turo sārīrōgue su makāpūro “Oveja” wāikuri makāpūro pūro wāri gobe deko gobe Īgūsā iridea gobe āārībū. Iri gobe hebreo ya merā “Betzata”

wāikubū. Iri gobe turoguere su mojóma taridupabu tiaña marĩĩ āārībú. ³⁴Iri taridupabugue wárā masaka pūrĩrikurā oyama. Koye iāmerā, waamasīmerā, guburi buasūnerā āārīmā. Gajipoere Marĩpure wereboegu iri gobegue dijajanayupū. Irogue dijajagū, dekore gāmeñamakū irinayupū. Īgū irasiriadero purū, iri gobegue buañajāpurorīgūno ĩgū sīrĩrĩrē tarisūnayupū. Irasirirā deko gāmeñaburire yūrā irogue oyama. ³⁵Irogue sugū dupū buadi oyami. Īgū treinta y ocho bojorigora pūrĩrikugū āārĩyupū. ³⁶Jesús iri gobe turo tariwāgāgū, ĩ buadi oyagure iāmi. “Yoaripoe pūrĩrikugū āārĩmi”, āri masĩkōāmi. Irasirīgū ĩgūrē āsū āri sērēñāmi:

—¿Mu pūrĩrikurire taumakū gāāmerĩ? ārĩmi.

³⁷Īgū Jesúre yujūmi:

—Yū Opū, sugū yure iritamugū neō māmĩ. Deko gāmeñamakū, yū iri gobe ñajāduamakū, gajirā yū dupiyuro ñajāpurorināma, ārĩmi.

³⁸Jesús ĩgūrē ārĩmi:

—Wāgānugāka! Mu oyarore āĩaka! ārĩmi.

³⁹Irasū ārĩmakūta, ĩgū pūrĩrikurĩ taribu. Irasirīgū wāgānugā, ĩgū oyarore tuūtūrā, āĩākōāmi. Jesús ĩgūrē tauadeanu judío masaka siñajārĩnu* āārībú.

⁴⁰Irasirirā judío masaka oparā Jesús tausūadi ĩgū oyarore āĩāmakū iārā, ĩgūrē ārĩñurā:

—Dapagā marĩ siñajārĩnu āārā. Mu oyarore kōāgū, marĩ dorerire tarinugāgū yāa, ārĩñurā.

⁴¹Īgū ĩgūsārē yujuyupū:

—Yure tauadi: “Mu oyarore āĩaka!” ārĩmi.

⁴²Īgū irasū ārĩmakū pérā, ĩgūrē āsū āri sērēñāñurā:

—Irire murē irasū ārādi, ĩnoāno āārāri?

⁴³Jesús buadire tauadero purū, iro āārĩrā masaka wárā watopegue waakōāmi. Irasirīgū buadi āārādi ĩgūrē tauadire: “Īgūta āārĩmi”, āri masĩbiriyupū. ⁴⁴Purū Jesús Marĩpuya wiigue ĩgūrē bokajagū, ārĩmi:

—Pemasika! Dapagorare mu pūrĩrikurĩ marīgū āārā. Irasirīgū ñerĩrē irinemobirikōāka! Dupaturi ñerĩrē irīgū, mu pūrĩrikudero nemorō ñerō tarigukoa, ārĩmi.

⁴⁵Īgū irasū ārādero purū, buadi āārādi judío masaka oparā purogue waa, ĩgūsārē wereyupū:

—Yure tauadi Jesús wāikugū āārĩmi, ārĩyupū.

⁴⁶Irire pérā, judío masaka oparā ĩgūsā siñajārĩnu āārĩmakū Jesús buadire tauadea waja ĩgūrē ñerō iripurori, wējēduadiñurā.

⁴⁷Īgūsā ĩgūrē ñerō iriduamakū ĩāgū, Jesús ĩgūsārē ārĩmi:

—Yupū piro marĩrō moāgū yāmi. Yude moāa, ārĩmi.

⁴⁸Īgū irire ārĩmakū pérā, judío masaka oparā dupiyuro ĩgūrē wējēduadero nemorō wējēduadiñurā. Īgūsā siñajārĩnu āārĩmakū buadire ĩgū tauadea waja, ĩgū Marĩpure: “Yupū”, ārĩrĩ waja ĩgūrē irasū wējēduadiñurā. “Īgū: ‘Yupū’, ārīgū, ĩgū basi: ‘Yū Marĩpū suro merā āārā’, ārīgū yāmi”, āri gūñañurā.

Jesús ĩgū Pagu ĩgūrē dorerosūta ĩgū iririre weredea

⁴⁹Irasirīgū Jesús ĩgūsārē āsū āri weremi:

—Diyeta musārē werea. Yū Marĩpū magū yū gāāmerō neō iribea. Yupū iririre ĩāgū, iri ditare yāa.

⁵⁰Yupū yure ĩgū magūrē māmĩ. Irasirīgū āārĩpereri ĩgū iririre yure imumi. I dapagorare ĩgū turari merā yū iridea nemorō gajire yure iridoregukumi. Īgū turari merā irire yū iri imumakū iārā, ĩāgukarākoa musā.

⁵¹Yupū boanerārē masū, okari sīrōsūta yude yū okari sīduarārē sigukoa. ⁵²Yupū masaka ñerō iridea waja ĩgūsārē wajamoābemi. Yū gapure āārĩpereri ĩgū turarire pĩmi, ĩgūsārē wajamoābure. ⁵³Āārĩpererā ĩgūrē buremurōsūta yudere buremuburo, ārīgū, yure irasiridoremi. Yure ĩgū magūrē buremumerā Yupudere buremubema. Īgū yure iriudi āārĩmi.

⁵⁴“Diyeta musārē werea. Yū werenĩrĩrē pérā, yure iriudire buremurā, ũmugasigū Yupū merā perebiri okari opama. Wajamoābubirikuma. Īgūsā perebiri peamegue waabonerā tarisiamā. ⁵⁵Diyeta musārē werea. Peamegue waabonerā yū Marĩpū magū werenĩmakū pĩpoe dapagorare ejasíaa. Yū werenĩrē pérā, yure buremurā Marĩpū merā okarākuma. ⁵⁶Yupū masakare okari sīgū āārĩmi. Irasirīgū yū ĩgū magūrē ĩgū irirosūta ĩgūsārē okari sīmakū yāmi. ⁵⁷Yū āārĩpererā tīgū āārā. Irasirīgū Yupū yure masaka ñerō iridea waja ĩgūsārē wajamoāadoremi. ⁵⁸Musā ire pérā, pégukabirikōāka! Sunu boanerā āārĩpererā yū werenĩmakū pérākuma. ⁵⁹Īgūsā, yū werenĩmakū pérā, masāgoberigū āārĩnerā masā, wiripereakōārākuma. Ōārĩrē irinerā masārākuma, ũmugasigū perebiri okari opamurā. Nerĩ irinerā gapū masārākuma, perebiri peamegue wajamoāsumurā.

Jesús ĩgūyamarē werenemodea

⁶⁰Yū gāāmerō neō imasĩbea. Yupū yure iriudi gāāmerĩrē, ĩgū yure masakare wajamoādorerosūta yāa. Irasirīgū ĩgūsārē wajamoāgū diyeta yāa. ⁶¹Yū basi: “Yū Marĩpū magū ĩgū iriudi āārā”, āri weremakū: “Mu werenĩrĩ neō diaye āārĩbea”, ārĩbukoa musā. ⁶²Gajīgū āārĩmi yaamarē weregū. Īgū Yupū āārĩmi. Īgū yaamarē wereri diyeta āārā. Irire yū ōārō masā. ⁶³Musā gajĩrārē Juārē masakare wāyeyimasārē yaamarē sērēñadorerā iriubu. Īgūde yaamarē diyeta weremi. ⁶⁴Yū gapū sugū masakare yure: “Marĩpū iriudi āārĩmi”, āri werebure neō āmabea. Irasū āmabirikeregū, Juan yaamarē weredeare: “Diyeta āārā”, āri werea, musā yure buremu, peamegue waabirikōāburo, ārīgū. ⁶⁵Juan musārē siāgodiru irirosū āārĩmi. Īgū

* 5:9 Judío masaka siñajārĩnu, sábado āārā.

wereri siāgodiru ūjūgoro irirosū āārībú. Ígū wererire pérá, yoaweyariپoe musā usuyadibú. ³⁶ Juan weredea memoró yu iriri merā yu āārīrikurire masīsūa. Yūpu turari merā ígū yure iriyuwarikudoredeare irigu yāa. I merā yure ígū iriudi āārīrírē masīsūa. ³⁷ Yūpu yure iriudi, yaamarē ōārō weremi. Ígū irasū werekeremakū, ígū werenírírē musā neō pébea. Ígū deyorire neō iābea. ³⁸ Yūre Yūpu iriudire musā neō būremubea. Irasirirā ígūya kerere neō péduripíbea. ³⁹ Yūpuya werenírí gojadea pūrē musā ōārō bueníkōāa. “Gua i pūrē buerā, Marīpu merā perebiri okarīe bokarākoa”, ārī gūñāa musā. Iri pūguere yaamarēta gojasūdero āārībú. ⁴⁰ Iri pūguere yaamarē irasū gojasūkeremakū, musā gapu yure gāāmebea. Irasirirā i okari yu sirírē opabirikoa.

⁴¹ Masakare yaamarē ōārō werenímurārē āmabea. ⁴² Yū musā masaka āārīrikurire masīa. Musā Marīpure maírā meta āārā. ⁴³ Yūpu gāāmerōsūta yu aarikeremakū, musā yure gāāmebea. Gajigu gapu ígū basi ígū gāāmerō aarimakū, musā ígūrē gāāmerākoa. ⁴⁴ ¿Nasirirā yure būremubukuri musā? Musā basi: “Ōārō yāa”, ārī gāme werenírírē gāāmea. Marīpu sugu āārīgū musārē: “Ōārō yāa”, ārī werenírí gapure gāāmebea. ⁴⁵ Musā yure gāāmebiri waja: “Ígū Pagūguere guare weresāgukumi”, ārī gūñabirikōāka! “Moisés dorerire irirā, Marīpu merā ōārō āārīrākoa”, ārī gūñakeremakū, Moisés gapu musārē weresāgukumi. ⁴⁶ Moisés ígū gojadea pūgue yaamarē gojadi āārīmí. Irasirirā ígū gojadeare būremurā, yudere būremuboayo musā. ⁴⁷ Moisés gojadeare musā būremumerā, ¿nasirirā yu wereri gapure būremubukuri? ārīmi Jesús.

6

Jesús cinco mil āmarē baari ejodea

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Jesús Jerusalegūe dupu buadire taudero puru, gua ígū buerā ígū merā Galilea wāikuri ditaru gajī koepūgue taribujabú. Iri ditaruta “Tiberias” wāikubú. ² Masaka Jesús ígū turari merā pūrīrikurārē taumakū iāsīā, wārā ígūrē tuyama. ³ Ditaru gajī koepūgue ígū ejadero puru, gua merā ūtāūgue murīa, doami. ⁴ Irinū judío masaka bosenu, pascua bosenu ejaburo mérōgā duyabú. ⁵ Jesús wārā masaka ígū puro aarimakū iāgū, Felipe sērēñami:

—¿Noógue marī iīsā masaka āārīpererā baaburire wajarirākuri? ārīmi.

⁶ Jesús ígū basi ígū iriburire masikeregu: “Felipe yure, ¿naásū yujugukuri?” ārīgū, irasū ārīmi. ⁷ Felipe ígūrē yujumi:

—Marī dosciento narī moādea waja wajataropa pá duparu wajari, masakare marī guereamakū, neō ejabirikoa, ārīmi.

⁸ Ígū irasū ārimakū pégu, gua merāmu Andrés, Simón Pedro pagumu Jesúre ārīmi:

⁹ —Ōō tī majīgū su mojōma pá duparu, pérā waaf opami. Masaka gapu wárāgora āārīma. Irasiriro ígūsārē baari neō ejabirikoa.

¹⁰ Ígū irasū ārimakū pégu, Jesús guare ígū buerārē ārīmi:

—Masakare āārīpererārē doadoreka! ārīmi.

Iro ōārō tákuro āārībú. Irasirirā iri weka doama. Ūma ditare keomakū, cinco mil gora āārīmā. ¹¹ Ígūsā eja doaperemakū iāgū, Jesús pá duparure āi, Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sīmi. Irasirī odo, guare āārīpererā iro doarārē irire gueredoremi. Waafere gueredoremi. Irasirirā āārīpererārē ígūsā baaduaropa guereyobu.

¹² Ígūsā yapimakū iāgū, Jesús guare ígū buerārē ārīmi:

—Ígūsā baaduāarire seaka! Ubogorata kōmobukoa, ārīmi.

¹³ Su mojōma pá duparure masaka baaduāadeare seasārā, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari puuirigora ūtaudobobu. ¹⁴ Masaka Jesús Marīpu turari merā ígūsārē baari sīmakū iārā, āsū ārīma:

—Diayeta āārā. “Í Marīpuya kerere weredupiyurimasū i ūmugue aaribu āārāyupu”, ígūsā āridita āārīmi.

¹⁵ Irasirirā Jesúre turaro merā āia, ígūsā Opū āārībure sóoduārā iriadima. Ígū gapu irire masikōāmi. Irasirigu dupaturi suguta ūtāūgue murīākōāmi.

Jesús deko weka waadea

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Naítāwāgāriripoe āārīmakū, gua ígū buerā ditarugue buabú. ¹⁷ Buaja, doódirugue ñajāa, Capernaugue taribujapuroribu. Naítārōgue iribu. Jesús gua pūroque ejabirimi dapa. ¹⁸ Gua taribujamakū, mirū būro wējāpuwāgāribu. Pagari makūrī wāgābu. ¹⁹ Su mojōma kilómetro gua waadero puru, guayaru puro Jesús deko wekague aarimakū iābu. Ígū irasū aarimakū iārā, būro giūbu. ²⁰ Jesús gapu guare ārīmi:

—Yuta āārā. Güimerāta!

²¹ Ígū irasū ārimakū pérā, gua ígūrē ōārō bokatírī ñajādorebu. Ígū ñajādero puru, mata gua waaderoguerē ejabu.

Masaka Jesúre āmadea

²² Gajinu gapu masaka ditaru gajī koepūgue dujanerā iri ñamirē guayaru suru dujadiru merā gua taribujamakū, Jesús gua merā waabirideadeare masīñurā. ²³ Iroque ígūsā āārīpoere gajī doóriduparu Tiberias wāikuri makāgue āārādea duparu, Jesús Marīpure: “Ōāa”, ārī, usuyari sī, masakare baari gueredero puroweyague ejayuro. ²⁴ Irasirirā Jesús, gua ígū buerā marīmakū iārā, iri doóriduparugue ñajāa, Capernaugue taribujañurā Jesúre āmarā waarā.

Jesús pá irirosū ígū āārīrīmarē weredea

²⁵ Ditarure taribuja, Jesúre bokajarā, ígūrē sērēñama:

—Buegu, ¿naású āārīmakū òòguere aarari mu? ārīma.

²⁶ Jesús ìgūsārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Yū Marīpu turari merā iri ìmurīrē ìākererā, ìgū iriudi yū āārīrīrē buremubea. Irasirirā, yū musārē ejodeare baayapinerā dita āārīsīā, yure āmāa. ²⁷ Musā baari pereburi gapu ditare wajatamurā, moābirikōāka! Gaji baari yū āārīpererā tīgū sīburi gapure āmaka! Iri baarire āmarā, Marīpu merā perebiri okari oparākoa. Yūpu yure irire musārē sīdoregu āārīmi. Ìgū iriudi yū āārīrīrē musārē ìmusiami, ārīmi.

²⁸ Ìgū irasū ārīmakū pérā, ìgūrē sērēñāma:

—¿Nasirirākuri Marīpu iridorerire òārō iriyuwarikumurā?

²⁹ Jesús ìgūsārē yujumi:

—Marīpu musārē iridoreri āsū āārā. Yure ìgū iriudire buremudoremi, ārīmi.

³⁰ Ìgū irasū ārīmakū pérā, ìgūrē ārīma:

—Guare murē buremudoregu, ¿ñeēnorē mu turari merā iri ìmugukuri? ¿Naāsūperire iri ìmugukuri?

³¹ Masaka marīrōgue marī ñekūsāmarā manā wāikurire baanerā āārīmā. Marīpuya werenirī gojadea pūgue ārīderosūta ùmugasima baarire ìgūsārē sīdī āārīmī, ārīma Jesúre.

³² Ìgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús ìgūsārē ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Moisés ùmugasima baarire musārē sībiri ìdī āārīmī. Yūputa baari ùmugasima, diayemarē musārē sīgū āārīmī. ³³ Yū ùmugasigwe āārīdī Marīpu iriudi, ìgū baari irirosū āārīgū, ì ùmu marārē okari sīgū āārā, ārīmi.

³⁴ Ìgū irasū ārīmakū pérā, ìgūrē ārīma:

—Gua Opu, iri baarire guare sīnīkōāka!

³⁵ Jesús ìgūsārē ārīmi:

—Yū okarire sīgū, baari irirosū āārīgū āārā. Yure tuyagu, neō haboabi irirosū āārīgukumi. Yure buremugū, neō ñemesibubi irirosū āārīgukumi. ³⁶ Dupiyuro yū musārē ārīderosūta, musā gapu yure ìākererā, buremubea dapa. ³⁷ Āārīpererā Yūpu yure sīnerā yure tuyarākuma. Ìgūsārē yū neō bēobirikoa. ³⁸ ùmugasigwe āārīdī yū gāāmerīrē irīgu aarīgū meta iribu. Yure iriudi gāāmerī gapure irīgu aarībū. ³⁹ Yure iriudi āsū gāāmēmi. Ìgū yure sīnerārē neō sugure yū dedeubirimakū gāāmēmi. ì ùmu peremakū, yū ìgūsārē masūmakū gāāmēmi. ⁴⁰ Yūpu yure iriudi āārīpererā yure ìgū magūrē ìārā, yure buremurā ìgū merā perebiri okarire opamakū gāāmēmi. Irasirigu ì ùmu peremakū, ìgūsārē masūgukoa, ārīmi Jesús.

⁴¹ Jesús: “Yū ùmugasigwe merā ìdīarīdea baari irirosū āārīgū āārā”, ārīrīrē pérā, judío masaka oparā ìgūrē werewuama. ⁴² Āsū ārīma:

—¿Ì Jesús, José magū āārīberī? Marī ìgū pagu, ìgū pagore masīa. ¿Nasirigu ìgū: “ùmugasigwe āārīdī ìdīarību”, ārīrī?

⁴³ Ìgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús āsū ārī yujumi:

—Musā yure werewuarire pirika! ⁴⁴ Neō sugu ìgū gāāmerō yure tuyabirikumi. Yūpu gapu yure iriudi masaka yure buremumakū irigu āārīmī. ì ùmu peremakū, yure buremurārē masūgukoa. ⁴⁵ Marīpuya kerere weredupiyunerā āsū ārī gojanerā āārīmā: “Marīpu āārīpererārē buegukumi”. Irasirirā āārīpererā Yūpuya buerire pé buremurā, ìgyāure masīrā yure tuyarākuma.

⁴⁶ Neō sugu masaku Yūpure ìāgū māmī. Yū suguta ìgū merā āārīdī ìgūrē masīa. ⁴⁷ Diayeta musārē werea. Yure buremugū Yūpu merā perebiri okari opami. ⁴⁸ Yū baari irirosū āārīgū okari sīgū āārā. ⁴⁹ Musā ñekūsāmarā masaka marīrōgue manārē baanerā āārīmā. Irire baakererā, boanerā āārīmā. ⁵⁰ Yū ùmugasigwe merā ìdīarīdea baari gapure werea. Irire baagu, neō boabirikumi. ⁵¹ Yū ùmugasigwe merā ìdīarīdea baari okari sīrī irirosū āārīgū yuta āārā. ì baarire baagu, Yūpu merā okanīgukumi. ì baari yū sīrī, yaa dupu āārā. ì ùmu marā Yūpu merā okanīkōāburo, ārīgū, yaa dupure sīgukoa, ārīmi Jesús.

⁵² Ìgū irasū ārīmakū pérā, judío masaka oparā ìgūsā basi gāme guaseo, āsū ārīma:

—¿Nasirigu marīrē ìgyāa dupure baadoregu sībukuri?

⁵³ Ìgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús ārīmi:

—Diayeta musārē werea. Yū āārīpererā tīgū āārā. Musā yaa dupure baamerā, yaa ìdīre ìirīmerā okari opabea. ⁵⁴ Yaa dupure baagu, yaa ìdīre ìirīgu, Yūpu merā perebiri okari opami. ì ùmu peremakū, ìgūrē masūgukoa. ⁵⁵ Yaa dupu diayema baari āārā. Yaa ìdī diayema ìirīrī āārā. ⁵⁶ Yaa dupure baagu, yaa ìdīre ìirīgu yū merā òārō āārīmī. Yude ìgū merā òārō āārā. ⁵⁷ Yūpu yure iriudi okanīgū āārīmī. Ìgū okanīgū āārīsīā, yudere okanīmakū yāmī. Irasirigu yure baagure yū irirosū okanīmakū irīgukoa. ⁵⁸ Yū irire ārīgū, ùmugasigwe merā ìdīarīdea baarire werea. ì baari, manā musā ñekūsāmarā baadea irirosū āārībea. Ìgūsā irire baakererā, boanerā āārīmā. ùmugasigwe merā ìdīarīdea baari gapure baaguno, okanīkōāgukumi, ārīmi Jesús.

⁵⁹ Jesús Capernaugue judío masaka nerērī wiigwe buegu, irire weremī.

Jesús werenirīrē pérā perebiri okari opaburire weredea

⁶⁰ Ìgū irasū ārī buemakū pérā, wārā Jesúre tuyarā āsū ārī gāme werenīma ìgūsā basi:

—Ìgū wereri marī pémakū, diasagorāa. ¿Noā ire bokatīūbukuri? ārīma.

⁶¹ Ìgūsā werenirīrē Jesús pékōāmi. Irasirigu ìgūsārē sērēñāmi:

—¿Yū wererire péduabirikuri? ⁶² Yū āārīpererā tīgū yū āārīderogue murīāmakū ìārā, ¿naāsū gūñabukuri musā? ⁶³ Òāgū deyomarīgū masakare okarire sīmī. Ìgūsāya dupu gapu ìgūsārē okamakū irimasīña māa. Yū

wererire pérá Òägü deymarigü okari sirirê opama. ⁶⁴ Irasü äärikeremakü, gajirä müsä merāmarā gapu yure buremubema dapa, ärimi Jesús.

Neōgoraguere ïgürê buremumerä äärimurärê, irasü äärimakü ïgürê wējēduarāguere ïgürê imubure masisiayupu. ⁶⁵ Äsü ärimi:

—Äsü äri wereabu müsärê. Neō sugu ïgü gāamerō yure tuyabirikumi. Yupu, yure buremumakü irigu äärimi. ïgü irasiribirimakü, neō suguno yure buremubiribukumi, ärimi Jesús.

⁶⁶ ïgü irasü äririrê pérá, wárä Jesüre tuyanerä neō tuyanemobirima. ⁶⁷ ïgüsä irasirimakü ïägü, Jesús guare pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarä ïgü buerärê sērēñami:

—¿Musäde yure tuyaduürä yäri? ärimi.

⁶⁸ ïgü irasü ärimakü pégu, Simón Pedro ïgürê yujjumi:

—Gua Opu, ¿noärê gua tuyabukuri? Mu wereri, guare Maripu merä perebiri okari opamakü yáa. ⁶⁹ Gua murê buremusiáa. Gua ire masisiáa. Mu òägü, Maripu iriudi äärä, ärimi.

⁷⁰ ïgü irasü ärimakü pégu, Jesús guare ärimi:

—Yu müsärê pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarärê beyebu. Yu irasirikeremakü, sugu müsä merä äärigü wätiyagu äärimi.

⁷¹ Jesús irasü ärigü, Judare Simón Iscariote magürê ärigü iriyupu. Judas pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarä gua merä ääríkeregu, Jesüre wējēduarāguere ïgürê imubu äärimi.

7

Jesús pagupürä ïgürê buremuduabiridea

¹ Jesús masakare irire buedero puru, Galilea niküguë naagü waami. Judío masaka oparä ïgürê wējēduarire masigü, Judea niküguere ääriduabirimi. ² Iripoeere judío masaka ñeküsāmarä masaka marirōguë äärirä, wiirigä irideare gūñari bosenu ejaburo dupiyuro äärübü. ³ Irasirirä Jesús pagupürä ïgürê ärima:

—Öörê dujabita, Judeague bosenu ïägü waaka! Irasirirä iroguë mu buerä mu turari merä iri imurirê ïäräkuma. ⁴ Masaka murê masimakü gāamegü, mu turari merä iri imurirê ääripererä tüör iri imugü waaka! ïgüsä ñaberoque iribirikōaka! ärima.

⁵ ïgü pagupürä äärikererä, Jesüre buremubirima. ⁶ Irasirigu Jesús ïgüsärê ärimi:

—Masaka ïgüsä yure masiburo duyakōāa dapa. Musärê iri bosenu ïärä waadumakü òägōrāa. ⁷ I ümu marä müsärê ñaturibema. Yu gapure ïgüsä ñerō irideare yu weremakü ñaturima. ⁸ Musä bosenu ïärä waaka! Yure yu waaburo duyakōa dapa. Irasirigu iri bosenu ïägü waabea dapa, ärimi Jesús.

⁹ ïgü irire ärädero puru, Galileague dujami.

Jesús ïgüsä wiirigä iriri bosenu ïägü waadea

¹⁰ ïgü pagupürä bosenu ïärä waadero puru, Jesüde masaka imurō marirō waami, ïgüsä ïgü waarire masibirikōaburo, ärigü. ¹¹ Iri bosenu judío masaka oparä ïgürê ämarä iriñurä. Äsü äri sērēñañurä:

—¿Noōguë ääríkuri ïgü? äriñurä.

¹² Wárä masaka Jesúyamarê werenirä iriñurä. Gajirä: “Öögü äärimi”, äriñurä. Gajirä gapu: “Öögü meta, masakare ärikatorikugu äärimi”, äriñurä.

¹³ Judío masaka oparärê güirä, ääripererä péurogue: “Jesús äsü äärimi”, äri werebirinurä.

¹⁴ Jesús iroguë eja, iri bosenu dekokuaripoe Maripuya wiigü ñajāa, masakare buemi. ¹⁵ ïgü buemakü pérä, judío masaka oparä péguca, äsü ärima:

—Ii buebiridi ääríkeregu, ¿nasirigu öärō masirí?

¹⁶ ïgüsä irasü ärimakü pégu, Jesús ïgüsärê ärimi:

—Yu bueri, yaa meta äärä. Yure iriudiya bueri gapu äärä. ¹⁷ Maripu gāamerirê iriduara yu buerire pérä: “Maripu ïgürê buederosüta buemi. ïgü gāamerō werebemi”, äriräkuma. ¹⁸ Sugu ïgü gāamerō weregu, gajirärê: “ïgü öärō weremi”, äri buremumakü iriduagu äärimi. Gajigu Maripu ïgürê iriudi gāamerirê weregu gapu masakare: “Maripu öatarimi”, äri buremumakü yämi. ïgü ärikatori marirō diayeta weregu äärimi.

¹⁹ Moisés Maripu doreri gojadea pürê müsärê pídi äärimi. Musä gapu neō sugu iri dorerire iribea. ¿Nasirirä müsä yure wējēduari? ärimi.

²⁰ Masaka ïgürê ärima:

—Mu wätí ñajäsüdi äärä. ¿Noä murê wējēduari?

²¹ Jesús ïgüsärê ärimi:

—Suñarō siñajärinu äärimakü yu sugu püririkugure taumakü ñärä, müsä ääripererä ñagukakōābu.

²² Iripoeque Moisés müsä pürä ümarê ïgüsäya dupuma gasirogärê* wiiridoredi äärimi. ïgü irire doreburo dupiyuro müsä ñeküsāmarä irasirisianerä äärimä. Irasirirä müsä majirägärê su mojōma pere gají mojō ureru pērēbejarinurä waarō merä ïgüsä deyoadero puru siñajärinu äärikeremakü, ïgüsärê irasirināa.

²³ Irasirirä Moisés dorederosüta irirä, siñajärinu äärikeremakü müsä majirägä ümarê ïgüsäya dupuma gasirogärê wiiria. Siñajärinu äärimakü yu sugure ääripereri ïgüya dupumarê öamaku iribu. ¿Nasirimurä

* 7:22 Gn 17.1-14: Iripoeque Maripu Abrahärê ïgü pürä ümarê: “Yaarä ääríburo”, ärigü, ïgüsäya dupuma gasirogärê wiiridoredi äärimi. Puru iri dorerire Moisére pídi äärimi. Irasirirä judío masaka Abraham parāmerä ääriturarä iri dorerire irirä, ïgüsä pürä ümarê su mojōma pere gají mojō ureru pērēbejarinurä waarō merä ïgüsä deyoadero puru irasü yāma.

yu merā guari musā? ²⁴ Musā yu irideare iādero puru: “Ñerō irimi”, āri werewuabirikōāka! Yu irideare oārō keoro pēmasi odorāgue werenika! ārimi Jesús.

Jesús ūmugasigue merā aaribū, āri weredea

²⁵ Īgū irasū āriřipoere gajirā Jerusalén marā āsū āri wereníma:

—Īi marī oparā wējēduagu meta āāriri? ²⁶ Īgū āārīpererā iūrōgue buegu yámi. Suguno gaputa Īgūrē gajino neō āribema. Gajipoe irirā marī oparā: “Īi diayeta Cristo, Marīpu iriudi āārīmi”, ĵāri gūñabukuri? ²⁷ Marī ĩi aariderore masía. Cristo, Marīpu iriugu gapure aarimakū, Īgū āārīderoguerē masībirikoa. Irasirigu Cristo āārībirikumi ĩi, ārīma.

²⁸ Jesús Marīpūya wiigue bueripoe Īgūsā irasū āri werenímakū pégu, buro busuro merā āsū āri weremi:

—Musā yure masía, ārā. Īgū aariderodere masía, ārā. Yu gāamerō aaribiribū. Yure iriudi keoro irigu āārīmi. Musā Īgūrē masíbea. ²⁹ Yu Īgū pūroque āārīdi āārīsīā, Īgūrē masía. Īgūta yure iriumi, ārimi Jesús.

³⁰ Īgū irasū ārimakū pérā, Īgūrē peresu iriduakererā, ñeābirima. Īgū ñerō tariburinu duyabu dapa. Irasirirā Īgūrē ñeābirima. ³¹ Gajirā wārā masaka Īgūrē buremuma. Āsū ārīma:

—Neō sugu, ĩi nemorō Marīpu turari merā iri imugū mámi. Irasirigu ĩi Cristo, Marīpu iriudi āārīmi.

Fariseo bumarā Jesúre peresu iridoredea

³² Fariseo bumarā, masaka Jesúre: “Īi Marīpu iriudi āārīmi”, ārīrīrē péñurā. Irasirirā Īgūsā paía oparā merā Marīpūya wiire korerā surarare Īgūrē ñeā, peresu iridorerā iriudiñurā.

³³ Irasirigu Jesús masakare āsū ārimi:

—Yoaweyariipoe musā merā āārīgukoa. Puru yure iriudi pūroque waagukoa. ³⁴ Yu āārīburore musā waamasībirikoa. Irasirirā yure āmakererā, neō bokabirikoa.

³⁵ Īgū irasū ārimakū pérā, judío masaka oparā Īgūsā basi āsū āri gāme sērēñāma:

—Īgū marīrē: “Yure musā neō bokabirikoa”, ārīgū, ĵnoóque waagukuri? Īgū judío masaka griego āārīrōgue makārī waanerā pūroque griego masakare buegu waabukuri? ³⁶ Īgū marīrē: “Yu āārīburore musā waamasībirikoa. Irasirirā yure āmakererā, neō bokabirikoa”, āriri, ĵnaásū āriduaro iriayuri? ārīma.

Jesús okari sirī dekomarē weredea

³⁷ Īgūsā bosenu iritūnurīnu dupanugora āārīmakū, Jesús wāgānugā, buro busuro merā masakare āsū āri weremi:

—Ñemesiburā yu pūroque iirirā aarika! ³⁸ Marīpūya werenírī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Yure buremurāya yujupūrāriuguerē okari sirī deko ūmayoro irososū āārīnikōārōkoa”, āri gojasūdero āārībú, ārīmi.

³⁹ Jesús irire ārīgū: “Yure buremurā Ōāgū deyomarīgūrē oparākuma”, ārīgū irimi. Jesús ūmugasigue murāburo dupiyuro Ōāgū deyomarīgū ejabirimi dapa.

Masaka dukawaridea

⁴⁰ Jesús ārīrīrē pérā, gajirā āsū ārīma:

—Īi diayeta Marīpūya kerere weredupiyurimasū: “Marī puro aaribu āārīyupu”, Īgūsā ārīdi āārīmi.

⁴¹ Gajirā āsū ārīma:

—Īi, Cristo Marīpu iriudi āārīmi.

Gajirā gapu:

—Cristo, ĵnasiribu Galileamū āārībukuri? ārīma. ⁴² Marīpūya werenírī gojadea pūgue āsū gojasūdero āārībú: “Cristo Marīpu iriubu, opu David parāmi āārīturiagu āārīgukumi. David deyoadea makā Belén wāikuri makāgue deyoagukumi”, āri gojasūdero āārībú.

⁴³ Irasirirā Jesúre surosū gūñabisīā, gāme dukawariakōāma. ⁴⁴ Surāyeri Jesúre ñeā, peresu iriduakererā, iribirima.

Judío masaka oparā Jesúre buremubiridea

⁴⁵ Irasirirā Marīpūya wiire korerā surara Jesúre ñeādererā iriunerā, paía oparā, fariseo bumarā pūroque goedujāñurā. Īgūsā goedujajamakū iārā, Īgūsārē sērēñāñurā:

—ĪNasirirā Jesúre ñeā, āaribirari?

⁴⁶ Surara Īgūsārē yujñurā:

—Neō sugu Īgū irososū werenīgū mámi.

⁴⁷ Īgūsā irasū ārimakū pérā, fariseo bumarā Īgūsārē ārīñurā:

—ĪMusāde Īgū ārikatori merā weremakū: “Diayeta weremi”, āri buremuri? ⁴⁸ Neō sugu marī oparā, neō sugu gua fariseo bumarā Īgūrē buremugū mámi. ⁴⁹ Sīīsā masaka gapu Īgū wererire buremurā, Marīpu Moisére doreri pídeare masībema. Wajamoāšūmurā āārīma.

⁵⁰ Nicodemo fariseo bumu iro dupiyuro ñami merā Jesúre iāgū ejadi, Īgūsā merā āārīyupu. Īgūsā irasū ārimakū pégu, Īgūsārē ārīyupu:

⁵¹ —Marīrē doreri āsū ārā. Sugu masaku Īgū irideare weremakū marī péburo dupiyuro Īgūrē: “Ñerō iribu”, āri wajamoāmasíbea, ārīyupu.

⁵² Īgū irasū ārimakū pérā, āsū āri yujñurā:

—ĪMude Īgū irososū Galileamū āārīrī? Marīpūya werenírī gojadea pūrē bueka! Iri pūrē buegu: “Neō sugu Galileamū Marīpūya kerere weredupiyurimasū mámi”, āri masīgukoa.

Ūmū merā ñerō irigore weresādea

⁵³ Igūsā irasū ārādero puru, igūsāya wiirigue dujáakōāñurā.

8

¹ Jesús gapu ūtāū Olivos wāikudigue waami. ² Gajinu gapu boyoripore āārīmakū, Marīpuya wiigue waami doja. Igū ejamakū tārā, masaka āārīpererā Igū puro nerēma. Irasirigu eja doa, igūsārē buenūgāmi. ³ Moisés gojadeare buerimasā, fariseo bumarā sugo nomeōrē gajigu igo marāpu āārībi merā igo ñerō irigore bokajañurā. Irasirirā Jesús bueripore iri wiigue āārīpererā masaka iūrō igore āñajānū, Jesúre ārīma:

⁴ —Buegu, igo marāpukugo āārīkeregō, gajigu merā ñerō irigore bokajabu. ⁵ Moisés Marīpu doreri gojadesa pūgue igo nomeō irirosū irigonorē ūtāyeri merā dea wējēdoredi āārīmī. Mukoa, ¿naásū āārīrī?

⁶ “¿Naásū yujugukuri?” ārīrā, igūrē irasū ārī sērēñadima. “Igū keoro yujubirimakū, marī oparāguere weresārākoa”, ārī gūñañurā. Igūsā irasū sērēñamakū pégu, Jesús gapu muúbia doaja, nikūgue igūya mojosūrū merā gojami. ⁷ Igūsā igūrē sērēñaduúbirimakū pégu, Jesús wāgānugā, āsū ārīmi:

—Musā merāmu ñerō iribino igore ūtāye merā deapūroriburo.

⁸ Irasū ārī odo, dupaturi muúbia doaja, nikūgue gojami doja. ⁹ Igū irasū ārīmakū pérā, igūsā ñerī irideare pémasī, guyasirirī merā, murā sugu puru, gajigu puru wiriapūrorima. Irasirirā Jesúre suguta nomeō iro dujago merā pikōā, waakōāma. ¹⁰ Jesús wāgānugā, igore ārīmi:

—¿Noógue āārīrī murē weresānerā? ¿Neō sugu murē wajamoādoregu mārī?

¹¹ —Māmi, yu Opū, ārī yujumo.

Igo irasū ārīmakū, Jesús igore ārīmi:

—Yude murē wajamoāderebea. Irasirigo waaka! Dupaturi ñerīrē neō irinemobirikōāka!

Jesús i ūmu marārē siāgori sigū āārīrīmarē weredeā

¹² Jesús dupaturi masakare āsū ārī weremi:

—Yu i ūmu marārē siāgori sigū āārā. Yure tuyarā naitīārōgue āārīrā irirosū āārībema. Boyorogue āārīrā irirosū āārīma. Irasirirā yu okari sirirē oparākuma.

¹³ Igū irasū ārīmakū pérā, fariseo bumarā ārīma:

—Mu basi mu āārīrikurire werea. Irasiriro mu werenirī neō wajamāā.

¹⁴ Jesús igūsārē āsū ārī yujumi:

—Yu aariderore, yu waaburodere yu masā. Musā gapu irire neō masībea. Irasirigu yu basi yu āārīrikurire werekeremakū, yu werenirī diayeta āārā. ¹⁵ Musā i ūmu marā irirosū yure werewuāa. Yu gapu neō sugure musā irirosū werewuabea. ¹⁶ Yu masaka āārīrikurire: “I gapu ōāa, i gapu ōābea”, ārigū, keoro ārā. Yu suguta yu gāāmerō irire ārībea. Yupu yure iriudi merā irire irasū yāa. ¹⁷ Musārē doreri gojadesa pūgue āsū ārā: “Pérā masaka igūsā iādeare surosū weremakū: ‘Diayeta āārā’, ārī buremurō gāāmea”, ārī gojasūdero āārībū. ¹⁸ Yu basi yu āārīrikurire werea. Yupu yure iriudide yu āārīrikurire weremi, ārīmi.

¹⁹ Igū irasū ārīmakū pérā, igūrē sērēñama:

—¿Noógue āārīrī mupū?

Jesús igūsārē yujumi:

—Musā yure, Yupudere masībea. Yure masirā, Yupudere masīboayo.

²⁰ Jesús irasū ārī weregu, Marīpuya wiigue āārīmī. Masaka niyeru sirā, igūsā sārī kumarī puro āārīmī. Igū ñerō tariburinu ejabiribu dapa. Irasirirā neō sugu igūrē ñeā, peresu iribirima.

Jesús: “Yu waaburore musā waamasībirikoa”, ārī weredeā

²¹ Jesús dupaturi judío masaka oparārē weremi:

—Yu āārīderogue waagukoa. Yu waadero puru, musā yure āmarākoa. Musā ñerī iridea waja, waja oparā boarākoa. Yu waaburoguere musā waamasībirikoa.

²² Igū irasū ārīmakū pérā, gāme sērēñama:

—¿Nasirigu: “Yu waaburoguere musā waamasībirikoa”, ārīrī? ¿Igū basi wējē boagukuri irasū ārigū?

²³ Jesús igūsārē ārīmi:

—Musā gapu i ūmugue āārīrā, i ūmu marā āārā. Yu gapu ūmugasigū āārīdi, i ūmumu meta āārā.

²⁴ Irasirigu musārē: “Musā ñerī iridea waja, waja oparā boarākoa”, ārābu. Musā: “Yu igū āārā^{*}”, ārī wereadeare buremubirisīā, musā ñerī iridea waja, waja oparā boarākoa.

²⁵ Irasū ārigū pérā igūrē sērēñama:

—¿Noāno āārīrī mu?

Jesús igūsārē yujumi:

—Buenūgāgūgueta musārē: “Yu igū āārā”, ārī weresiabu. ²⁶ Yu musāyamarē, musā ñerō iridea waja musārē wajamoāburire wereduari, wārī āārā. Yure iriudi gapu diaye weremi. Irasirigu igū weremakū yu pédea ditare musā i ūmu marārē werea, ārīmi.

* 8:24 Exodo 3.13-15: Iripoege Moisés Marīpūre sērēñadi āārīmī: “Israel bumarā yure: ‘Mu iriudi wāi, ¿naásū āārīrī?’ ārī sērēñamakū, ¿naásū ārī weregukuri?” Marīpu igūrē āsū ārīdi āārīmī: “Yu wāi ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsū ārī wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregu iriumi’, ārīka!” ārīdi āārīmī. “YO SOY EL QUE SOY”, ārīrō: “Yu āārīnīgūta āārā, o igūta āārā yu”, ārīduaro yāa.

²⁷Jesús: “Yure iriudi”, árigū, ĩgū Pagureta werenígū irimi. ĩgūsā gapu irire pémāsibirima. ²⁸Irasiřigu Jesús ĩgūsārē āřimi:

—Yure āārīpererā tīgūrē musā curusague pábiatú āiwāgūnūrākoa. Musā irasū irirā: “Yū ĩgū āārā”, āři wereadeare: “Diayeta āārā”, āři masīrākoa. Yū gāāmerō neō iribi, irasū āārīmākū Yūpū yure buedea ditare yū weregu āārīřrē masīrākoa. ²⁹Yure iriudi yū merā āārīmi. ĩgū gāāmerī ditare irinía. Irasiřigu ĩgū yure neō béobemi.

³⁰Jesús irasū āārīmākū pérā, wārā masaka ĩgūrē būremuma.

Jesús Marīpū pūrāyamarē, űerō iririmasāyamarē weredea

³¹Jesús, judío masaka: “Marīpū iriudi āārīmi”, āři būremurārē āsū āřimi:

—Yū werenīřrē būremuduúmerā, diayeta yū buerā āārā. ³²Irasiřirā diayema āārīřrē masīrākoa. Irire masīrā, űerō iririre pirīrākoa. Moāboeānerā musā opure wirianerā irirosū āārīrākoa.

³³ĩgū irasū āārīmākū pérā, ĩgūrē āřima:

—Gua Abraham parāmerā āārīturiarāgue āārā. Irasiřirā neō gajirāyarā ĩgūsārē moāboerā āārībea. Irasiřigu: “Moāboeānerā musā opure wirianerā irirosū āārīrākoa”, āřigū, ĩnaásū āřiduagu irasū āřiri mu?

³⁴Jesús ĩgūsārē āřimi:

—Diayeta musārē werea. Āārīpererā űerīrē irirā, űerīrē iridoreguyarā ĩgū dokamarā irirosū āārīma.

³⁵Sugu moāboegu wii opu magū irirosū neō āārībemi. Wii opu magū gapu ĩgū paguya wiimu āārīnīkōākumi.

³⁶Yū, űmugasīgue āārīgū magū āārā. Irasiřigu musārē űerīrē iridoreguyarā irirosū āārībirimākū irigū, diayeta moāboeānerā musā opure wirianerā irirosū āārīmākū irigukoa. ³⁷Yū musā Abraham parāmerā āārīturiarire masīa. Irasū āārīkererā, musā yū wererire péduabea. Irasiřirā yure wējēduāa. ³⁸Yūpū yure masīmākū irideare musārē werea. Musā gapu musāpū dorerire yāa.

³⁹ĩgūsā ĩgūrē āřima:

—Abraham gua űekū āārīdi āārīmi.

Jesús gapu ĩgūsārē āřimi:

—Musā diayeta Abraham parāmerā āārīturiarā āārīrā ĩgū iriunaderosūta iririkuboayo. ⁴⁰Yūpū yure diaye wererire musārē yū werekeremākū, yure wējēduāa. Abraham gapu musā irirosū neō irasiřibiridi āārīmi.

⁴¹Musā musāpū irirosūta yāa.

ĩgū irasū āārīmākū pérā, āřima:

—Gua, pagu marīrā irirosū āārībea. Marīpū suguta guapu āārīmi.

⁴²Jesús ĩgūsārē āřimi:

—Yūpū diayeta musāpū āārīmākū, musā yure maīboayo. Yū ĩgū merā āārīdita űō musā pūrogu aarībū. Yū gāāmerō aaribiribū. Yūpū yure iriumi. ⁴³ĩNasiřirā yū wererire pémāsiberi musā? Musā yū wererire péduabirisiā, pémāsibea. ⁴⁴Musāpū wātī āārīmi. Musā ĩgūyarā āārā. Irasiřirā ĩgū gāāmerīrē iriduāa.

Neōgoragueta masakare wējēbēdi āārīgū yāmi. ĩgūguere diayema neō māa. Irasiřigu ĩgū neō diayemarē werebemi. Neōgoraguere masakare āřikatopūroridi āārīmi. Irasiřigu ĩgū irasū āřikatorikūgu āārīsiā, āřikatori ditare weremi. ⁴⁵Yū gapu diayemarē werea. Irasiřirā yū wererire pérā, musā irire būremubea.

⁴⁶ĩNoā yure: “Mu āsū irigu, űerō iriabū”, āři masībukuri? Yū musārē diayemarē werekeremākū, ĩnasiřirā yū wererire būremuberi? ⁴⁷Yūpū pūrā ĩgū werenīřrē péma. Musā gapu ĩgū pūrā āārībirisīā, irire péduabea, āřimi Jesús.

Cristo Abraham dupiyuro āārīdeamarē weredea

⁴⁸Jesús irasū āārīmākū pérā, judío masaka ĩgūrē āřima:

—Gua: “Mu Samariamū, wātī űajāsūdi āārā”, āřirā, diayeta āřirā yāa.

⁴⁹Jesús ĩgūsārē āřimi:

—Yū wātī űajāsūdi āārībea. Yū iriri merā masaka Yūpūre: “űātaria mu”, āřimākū yāa. Musā gapu yū iririre ĩākererā: “űerīrē irigu āārīmi”, āřā. ⁵⁰Yure: “űārō yāa”, āři būremurārē āmabea yū. Yūpū gapu masakare yūre būremumākū gāāmemi. ĩgūta yū iririre ĩāgū, yure: “űārō yāa”, āřimi. ⁵¹Diayeta musārē werea. Yū wererire irigu neō boabirikumi.

⁵²ĩgū irasū āārīmākū pérā, ĩgūrē āřima:

—Dapagora gua ire masīa. Mu wātī űajāsūdi āārā. Abraham iripoeque boakōādi āārīmi. Marīpūya kerere weredupiyunerāde boakōānerā āārīmā. Mu gapu: “Yū wererire irigu neō boabirikumi”, āřā. ⁵³ĩGua űekū Abraham nemorō āārīři mu? ĩgū, Marīpūya kerere weredupiyunerāde boakōānerā āārīmā. ĩNoā āārīři mu irasū āři weregu?

⁵⁴Jesús ĩgūsārē āřimi:

—Yū, yū basi űārō werenīři wajamāa. Yūpū gapu musā: “Guapu āārīmi”, āřigū gapu yure űārō weremi.

⁵⁵Musā gapu Yūpūre neō masībea. Yū ĩgūrē masīa. Yū: “ĩgūrē masībea”, āřigū, musā irirosū āřikatorikūgu āārībukoa. Yū gapu ĩgūrē űārō masīa. Irasū āārīmākū, ĩgū wererire yāa. ⁵⁶Musā űekū Abraham yū i űmuge aariburire masīdi āārīmi. Irasiřigu yū aarimākū ĩāgū, buro usuyari merā āārīdi āārīmi.

⁵⁷ĩgūsā Jesūre āřima:

—Mu cincuenta bojori opabirikeregu, ĩnasiřigu Abrahārē ĩādi āārībukuri?

⁵⁸Jesús ĩgūsārē āřimi:

—Diayeta musārē werea. Abraham dupiyuro āārīdi yuta āārā.

⁵⁹ Igū irasū ārimakū pérā, ĩgūsā ũtāyeri āi, ĩgūrē dea wējēduamakū, Marīpuya wiigue āārādi ĩgūsā watope duriwiriakōāmi.

9

Deyoagugueta koye tāmasibire Jesús taudea

¹ Gajinū Jesús maague waagū, deyoagugueta koye tāmasibire bokajami. ² Gua ĩgūrē ĩārā, Jesúre sērēñabu: —Buegu, ĩnoā ñerō iridea waja ĩgū koye tāmasibi deyoayuri? ĩĭgū pagusāmarā ñerō iridea waja, o ĩgū basi ĩgū ñerō iridea waja ĩgūrē irasū waayuri? āribu.

³ Jesús guare ārimi:

—ĩgū ñerō iridea, ĩgū pagusāmarā ñerō iridea ĩgū deyoagugueta koye tāmasibi āārimakū iribiribu. Marīpu ĩgū turari merā ĩgūrē ōārī iririre masakare ĩmugukumi. Irasirigu ĩgū koye tāmasibi deyoami. ⁴ Ūmu merā masaka moāmasirā irirosū dapagora Marīpu yure iriugu pídeare marīrē iriro gāamea. Nami merā moāmasirā irirosū purugue ĩgū pídeare irimasibirikoa pama. ⁵ Yū i ĩmuguerē āārīgū, masakare sīgari sīgū āārā. Irasirigu ĩgūsārē Marīpure masimākū yāa, ārimi.

⁶ Irasū āri odo, nikūgue sīkure eomeépī, iri merā morē, koye tāmasibiya koyeguerē túwūkāmi. ⁷ Irasiri odo, ĩgūrē ārimi:

—Siloé wāikuri deko gobegue ĩgūsā iridea gobegue muya koyere koegu waaka! ārimi. “Siloé”, ārīrō: “Iriugu”, āriđuaro yāa.

ĩgū irasū ārimakū pégu, koye tāmasibi iroque ĩgūya koyere koegu waakōāmi. Koe odo, koye tāmasīgūgue dujariyupu. ⁸ ĩgūya wiigue dujamakū, ĩgūya wii puro āārīrā, iro dupiyuro ĩgū niyeru sērēdi āārimakū ĩānerā, sērēñañurā:

—ĩĭ dupiyuro niyeru sērē doanídita āārīr?

⁹ Gajirā āriñurā:

—ĩgūta āārīmi.

Gajirā gapu āriñurā:

—ĩgū āāribemi. ĩgū irirosū deyogu āārīmi.

ĩgūsā irasū ārimakū pégu, koye tāmasibi āārādi gapu āsū āriyupu:

—ĩgūta āārā yu.

¹⁰ ĩgū irasū ārimakū, masaka ĩgūrē sērēñañurā:

—Mu tāmasibiradi āārīgū, ĩnasirigu dapagorare irasū tāmasir?

¹¹ ĩgūsārē yujuyupu:

—Jesús wāikugu ĩgūya sīku nikū merā moāmorē, yu koyere túwūkāmi. Túwūkā odo, yure: “Siloé wāikuri deko gobegue ĩgūsā iridea gobegue muya koyere koegu waaka!” ārāmi. Yū iroque waa, koyere koe odo, tāmasipuroriabu.

¹² ĩgū irasū ārimakū, ĩgūrē sērēñañurā doja:

—Murē irasiriadi, ĩnoógue āārār?

—Masibirikoa. Noó āārīgū āārīkumi, āriyupu.

Fariseo bumarā koye tāmasibi āārīdire sērēñadea

¹³ Puru ĩgūsā koye tāmasibiridire fariseo bumarā purogue āāñurā. ¹⁴ Jesús ĩgūya sīku nikū merā moāmorē, koye tāmasibire taudeanu judío masaka siñajārīnu āārībū. ¹⁵ Irasirirā fariseo bumarā koye tāmasibiridire sērēñañurā:

—ĩNasirigu dapagorare ōārō ĩār?

ĩgūsārē yujuyupu:

—Sugu ĩgūya sīku nikū merā moāmorē, yaa koyere túwūkāmi. Irasirigu yaa koyere koeadero puru, tāmasipuroribu.

¹⁶ ĩgū irasū ārimakū, surāyeri fariseo bumarā merāmarā āriñurā:

—ĩgūrē irasiridi, marī siñajārīñurāma dorerire iribi āārīmi. Irasirigu Marīpu iriudi āārībemi.

Gajirā gapu āriñurā:

—ĩgū ñerō iriguno āārīgū, i iri ĩmurirē irimasibiriboayupu. Irasirirā ĩgūsā surosū gūñabirisā, dukawar- ĩñurā. ¹⁷ Irasirirā dupaturi koye tāmasibiridire sērēñañurā doja:

—Mukoa, ĩnaásū ārīrī murē koye tāmasimākū iridire?

ĩgū yujuyupu:

—ĩgū Marīpu kerere weredupiyugu āārīmi, ārā yu, āriyupu.

¹⁸⁻¹⁹ Judío masaka oparā gapu: “ĭi koye tāmasīgū, dupiyuro koye tāmasibi āārīdi āārībemi”, ārī gūñadiñurā. Irasirirā ĩgū pagusāmarārē siu, sērēñañurā:

—“ĩĭ mu magū neó deyoagugueta koye tāmasibi āārīdi āārīmi”, ārīr? ĩgū diayeta koye tāmasibiridi āārīgū, ĩnasiri dapagorare ōārō tāmasir?

²⁰ ĩgū pagusāmarā yujuyupu:

—Ire gua masā. ĭi gua magūta āārīmi. ĩgū deyoagugueta koye tāmasibiridita āārīmi. ²¹ ĩgū dapagora koye tāmasir gapure, ĩgūrē ĩamakū irididere masibe. ĩgūrē sērēñaaka! Buguro āārīmi. ĩgū basi musārē yujumasimi.

²² Judío masaka oparā dupiyurogue āsū āriñurā:

—Jesúre: “Marípu iriudi Cristo aarími”, árigünorē marí nerērī wiirigue neō ñajādorebirikōārā! áriñurā. Irasirirā, ígūsā árideare pénerā aarísia, koye iāmasibiridi pagusamarā ígūsārē güigorañurā. ²³ Irasirirā ígūsārē: “Buguro aarími. Ígūrē sērēñaka!” áriñurā.

²⁴ Judío masaka opará irire pérá, dupaturi koye iāmasibiridire siiu, ígūrē áriñurā doja:

—Marípu mu wererire pémi. Irasirigu ígū péuogwe guare diaye wereka! Gua ire masía. Jesús ñerō irigu aarími.

²⁵ Ígūsā irasū árimakū pégu, ígūsārē ásu ári yujuyupu:

—Jesúre ígū ñegū, o òágū aarírírē masibirikoya yu. I ditare masía. Yu dupiyuroguere koye iāmasibi aaríbú. Dapagorare iāa, áriyupu.

²⁶ Ígū irasū árimakū pérá, dupaturi ígūrē sērēñañurā doja:

—¿Nasiriri ígū murē? ¿Nasirigu ígū murē koye iāmasimakū iriri?

²⁷ Ígū yujuyupu ígūsārē:

—Irireta musārē weresiabu. Yu irasū ári werekeremakū, musā gapu yu wererire péduabirabu. ¿Nasirirā dupaturi yu irire weremakū péduari? ¿Musāde ígū buerā aaríduakuri?

²⁸ Ígū irasū árimakū pérá, ígūrē turiñurā:

—Mu ígū buegu aarā. Gua gapu Moisés gojadeare buerā aarā. ²⁹ Ire gua masía. Marípu Moisére weredi aarími. Jesúre iriudi gapure gua masíbea.

³⁰ Ígūsā irasū árimakū, ígūsārē ásu ári yujuyupu:

—Musā irasū árimakū, péguakakōākoa. Ígū yure koye iāmasimakū irikeremakū, musā ígūrē iriudire masíbea, aarā. ³¹ Marí ire òārō masía. Marípu ñerō irirā ígūrē sērēmakū pébemi. Ígūrē buremugū, ígū dorerire irigure ígū sērērī ditare pémi. ³² Marí neō sugu deyoagugueta koye iāmasibire iāmakū irigu aarírírē pébea.

³³ Marípu Jesúre iribirimakū, yure koye iāmasimakū iribiriboanumi, áriyupu.

³⁴ Ígū irasū árimakū pérá, áriñurā:

—Mu deyoagugueta ñerī merā deyoadi aaríkeregu, ¿irire wereduari guare buebu? áriñurā. Irasirirā judío masaka nerērī wiigwe ígūrē ñajādorebiriñurā.

Jesús ígūyare pémerā koye iāmasimerā irirosū aaríma, ári weredea

³⁵ Jesús koye iāmasibiridire ígūsā béowiuadeare pémi. Irasirigu ígūrē bokajagu, sērēñami:

—¿Marípu magū aarípererā tígūrē buremurī mu?

³⁶ Ígū Jesúre árimi:

—Yu Opū, ¿noā aarírí ígū? Wereka yure! Ígūrē masígū, buremugura.

³⁷ Jesús ígūrē árimi:

—Mu ígūrē iásiáa. Yu mu merā werenígū, ígūta aarā.

³⁸ Irire árimakū pégu, Jesús puro ñadukupuri merā ejamejā, ígūrē:

—Yu Opū, murē buremua, árimi.

³⁹ Puru Jesús ásu árimi:

—Yu masaka irideare: “I gapu òāa, i gapu òābea”, árigū, i ñmugwe aaribú. Yupu gāāmerírē masímerā, koye iāmasimerā irirosū aaríma. Irasirigu koye iāmasimerā irirosū aarírārē ígū gāāmerírē masíburo, árigū, “Gua òārō masía”, ári güñarā gapure koye iāmasimerā irirosū waaburo, árigū aaribú.

⁴⁰ Ígū irasū árimakū pérá, surayeri fariseo bumarā ígūrē árima:

—¿Mu irire árigū, guadere: “Koye iāmasimerā irirosū aarā”, árigū yári?

⁴¹ Jesús ígūsārē árimi:

—Musā koye iāmasimerā irirosū Yupu gāāmerírē masímerā aarírā, musā ñerī iridea wajare opabiribukoa. “Gua òārō masía”, árirā aarísia, musā ñerō iridea wajare opáa dapa, árimi.

10

Jesús oveja korerimasū iririkuri keorí merā weredea

¹ Jesús irire ári odoadero puru, keorí merā ásu ári weremi:

—Diayeta musārē werea. Oveja korerimasū ígūsārē duripírī sárirō makāpurore ñajágū irirosū iribino, yajarimasū aaríkumi. Makāpuro marirōgue ñajákumi. ² Makāpuro ñajágū gapu oveja korerimasū aaríkumi.

³ Makāpurore koregu tūpākumi, oveja korerimasūrē ñajáridoregu. Oveja korerimasū ñajāmakū, oveja ígū werenimakū pékuma. Ígūyarārē ígūsā wāi merā oekumi. Irasū oegu, ígūsārē siiu wiukumi. ‘Ígūyarā aarípererārē oe, siiu wiu odo, ígūsārē dupiyuwágākumi. Oveja ígū werenírírē masírā aarísia, ígūrē tuyakuma.

⁵ Gajigure ígūsā iāmasibire tuyabirikuma. Ígū werenírírē masímerā aarísia, ígūrē güi ñmaduriwágākōākuma.

⁶ Jesús iri keorí merā ígūsārē weremakū pérá gapu pémasibirima. “Ásu áriduaro irikoa i”, árimasibirima.

Jesús ovejare òārō koregu irirosū aarírímarē weredea

⁷ Irasirigu Jesús ígūsārē werenemomi doja:

—Diayeta musārē werea. Yu ovejare duripírī sárirō makāpuro irirosū aarā. ⁸ Aarípererā ñerā yu dupiyuro aarinerā, yajarimasā irirosū aaríma. Yaarā oveja irirosū aarírā gapu ígūsārē pébema. ⁹ Yu makāpuro irirosū aarā. Yure buremurā iri makāpurore ñajārā irirosū aaríma. Ígūsārē peamegue waabonerārē taugukoa. Oveja güiro marirō ígūsārē duripírī sárirō makāpurore ñajārā, wirirā ígūsā baaburi bokarā irirosū aarírākuma.

¹⁰Yajarimasā ovejare yajamurā, wējēmurā, poyanorēmurā aarīma. Yu gapu īgūsārē okarire opamakū irigu aaribū. Aārīpereri ōārīrē opaburo, ārigū, aaribū. ¹¹Yu ovejare ōārō koregu irirosū āārā. Ovejare ōārō koregu wējēsūbu āārīkeregū, īgūsārē bēobirikumi. īgūsā ōārō āārīburire boabosagukumi. ¹²Gajigu moārīmasū gapu īgū moāwajatarī ditare gūñami. Ovejare ōārō koregu irirosū āārībemi. Oveja īgūyarā āārībema. Irasirigu makānūmu diayēe ovejare ñēā wējēgū aarimakū īāgū, ovejare bēo, gūī ūmaduriwāgākōāmi. īgūsārē bēowāgādero puru, makānūmu diayēe ovejare ñēamakū īārā, gajirā oveja ūmasiriwāgākōāma. ¹³Moārīmasū īgū moāwajatarī ditare gāāmemi. Irasirigu ovejare īgūsā ōārō āārīburire gūñabemi.

¹⁴⁻¹⁵Yu ovejare ōārō koregu irirosū āārā. Yupu yure masīmi. Yude Yupure masīa. I irirosū yaarā ovejare yu masīa. Yaarāde yure masīma. Irasirigu yu okarire maībea. īgūsā ōārō āārīburire boabosagukoa. ¹⁶Gajirā oveja gajī duripirī sārīrō marā irirosū āārīma. īgūsāde yaarā āārīma. īgūsādere āīgukoa. Yu werenīrīrē pérākuma. Irasirirā yaarā āārīpererā su buta āārīrākuma. Yu suguta īgūsārē koregukoa.

¹⁷Yaarā ōārō āārīburire boabosagukoa. Yu okarire maībi āārīsīā, irasirigukoa masā, dupaturi okabu. Yu irasiribu āārīmakū, Yupu yure maīmi. ¹⁸Yu gāāmebirimakū, neō sugu yure boamakū irimasībiribukumi. Yu gāāmerō merā boagukoa. Yu turaro merā yu gāāmerīrē irimasīgū āārīsīā, yu gāāmerō merā boa, puru masāgukoa. Yupu yure irireta iridoremo, ārīmi Jesús.

¹⁹īgū irasū ārīmakū pérā, judío masaka dupaturi surosū īgūrē gūñabirisīā, dukawarima.

²⁰Gajirā wārā īgūsā merāmarārē īgūyamarē ārīma:

—īgū wātī ñajāsūdi, nīāsīgū yāmi. ¿Nasirirā īgūrē péri musā?

²¹Gajirā gapu ārīma:

—Wātī ñajāsūdi, īgū irirosū ōārō werenībiribukumi. Koye īāmasībidere īāmakū irimasībiribukumi, ārīma.

Judío masaka Jesúre gāāmebiridea

²²Puibū āārīmakū, Jerusalégue judío masaka bosenu irima. Iripoeque marā Marīpuya wiire iripeodeare gūñarī bosenu āārībū. ²³Iri bosenu Jesús, Pórtico de Salomón wāikuri taribu Marīpuya wii turo biaña marīrī taribugue waagorenami. ²⁴Iroque īgū āārīmakū īārā, judío masaka oparā īgū puro nerē, īgūrē sērēñama:

—¿Naāsū āārīmakū guare ōārō diaye weregukuri? ¿Mu Cristo, Marīpu iriudita āārīrī?

²⁵Jesús īgūsārē yujūmi:

—Musārē weresiabu. Musā gapu yu wererire buremubea. Yu, Yupu yure dorerosūta īgū turari merā iri īmurirē irinagū yāa. I merā yu āārīrikurire masīsūa. ²⁶Yu īgū turari merā iri īmurirē īakererā, musā gapu yure buremubea. Musā yaarā āārībirisīā, yure buremubea. Yu dupiyuro werederosūta musā gajīgūyarā oveja irirosū āārā. ²⁷Yaarā oveja yu werenīrīrē masīma. Yu īgūsārē masīa. Irasirirā yure tūyama. ²⁸Yu īgūsārē ūmugasigue perebiri okarī opamakū yāa. Irasirirā perebiri peamegue neō waabirikuma. Yu īgūsārē korea. Gajirā īgūsārē neō yure ēmamasībema. ²⁹Yupu īgūsārē yure sīdi āārīmī. īgū āārīpererā nemorō turagu āārīmī. īgūde īgūsārē koremi. Gajirā īgūsārē neō īgūdere ēmamasībema. ³⁰Yu, Yupu merā suguta āārā, ārīmi Jesús.

³¹īgū irasū ārīmakū pérā, dupaturi judío masaka ūtāyeri āīma, īgūrē dea wējēduarā. ³²īgūsā irasiridua-makū īāgū, Jesús īgūsārē ārīmi:

—Yu, Yupu yure dorederosūta wārī īgū turari merā iri īmurirē iribu. Musā irire īābu. ¿Ñeéno yu iridea waja musā yure ūtāyeri merā dea wējēduari?

³³īgūsā īgūrē ārīma:

—Mu ōārō iriri waja gua murē ūtāyeri merā dea wējēduabea. Mu Marīpure ñerō werenīrī waja murē ūtāyeri merā dea wējēduāa. Mu masaku āārīkeregū: “Marīpu āārā yu”, ārī werenīa.

³⁴īgūsā irasū ārīmakū pégu, Jesús īgūsārē ārīmi:

—Marīpu āsū ārīdi āārīmī īgū musārē doreri gojadea pūgue: “Musā yu irirosū āārā”, ārīdi āārīmī. ³⁵Marī ire masīa. Marīpu īgūya werenīrī gojadea pūgue ārīrī diayeta āārā. Marīrē neō irire: “Diaye āārībea”, ārī masīña maa. Irasiriro iri pūguere īgūya kerere pérārē: “Yu irirosū āārīma”, ārīrī diayeta āārā. ³⁶Marīpu yure beyesīā, i ūmuguere iriumi. Irasū āārīkeremakū: “Yu Marīpu magū āārā”, ārīdea waja musā gapu yure: “Marīpure ñerō werenīmī”, ārā. ¿Nasirirā yure irasū ārīrī musā? ³⁷Yupu yure dorerosūta īgū turari merā yu iri īmubirimakū īārā, yu wererī gapure buremubirikōāka! ³⁸Yupu yure dorerosūta yu iri īmumakū īārā, yu wererire buremubirikererā, yu iriri gapure: “Marīpu turari merā iriri āārā”, ārī buremuka! Musā irire ārī buremurā, Yupu yuguerē ōārō āārīrīrē, irasū āārīmakū yu īgū merā suguta āārīrīrē masīrākoa.

³⁹īgū irasū ārīmakū, īgūrē peresu iriduarā ñēāduarā iriadima doja. īgū gapu īgūsārē duriwiriakōāmi.

⁴⁰Wiria, Juan masakare wāīyepñoriderogue dia Jordán wāīkudiya gajī koepugue dupaturi waa, iroque dujami. ⁴¹Masaka wārā īgūrē īārā ejama. Āsū ārīma:

—Juan masakare wāīyedi Marīpu turari merā iririre iri īmubirikeregū, āārīpereri Jesúyamarē weredea diayeta āārā, ārīma.

⁴²Irasirirā wārā iroque Jesúre buremuma.

¹⁻² Iripoere Betania wāikuri makāmu Lázaro wāikugu pūrīrikugu iriyupu. Iri makā, ĭgū tīrā nome María, Marta wāikurāya makā āārībū. María marī Opū Jesúya gubure sūrōrī merā piupeo, ĭgo poari merā túkoebo āārímó. ³ Lázaro pūrīrikumakū ĭārā, ĭgū tīrā nome gajirā merā Jesúre kere iriuiñurā:

—Gua Opū, mu maĩgū pūrīrikugu yámi, ārī kere iriuiñurā.

⁴ Jesús iri kerere pégu, ārīmi:

—Iri pūrīrī ĭgūrē boamakū iriburi āārībea. Iri merā Marīpu masakare ĭgū turarire ĭmugukumi. ĭgū irire ĭmugū, yu ĭgū magū āārīrīrē, ĭgū turari opagu āārīrīdere ĭmugukumi.

⁵⁻⁶ Irasirigu Jesús Martare, ĭgo pagumōrē, Lázaro buro maĩsīā, Lázaro pūrīrikuri kere péadero puru, penu ĭgū āārīrōguere dujanemomi. ⁷ Penu puru guare ĭgū buerārē ārīmi:

—Náka, dupaturi Judea nikūgue waarā doja!

⁸ Gua ĭgūrē ārībū:

—Buegu, irinugue marī irogue āārīmakū, judío masaka murē ūtāyeri merā dea wējēduama. ¿Nasirigu mu irogue dupaturi waaduari?

⁹ Gua irasū ārīmakū, Jesús keori merā guare āsū ārī weremi:

—Sunurē pe mojóma pere su gubu peru pērēbejari horagora āārā. Irasirirā, i ūmugue sīagori āārīyumakū, ĭri boyori merā masaka noó waaró waarā, gubutuabirikuma. ¹⁰ Nāmi merā sīagori marīrō waarā gapu gubutuama.

¹¹ ĭgū irire ārī odo, guare ārīmi:

—Marī merāmu Lázaro kāriakōāmi. Yu ĭgūrē yobegu waagukoa.

¹² Gua ĭgūrē ārībū:

—Gua Opū, Lázaro kārīmakū, ĭgū sīrīrī tarirokoa, ārībū.

¹³ Jesús: “Kāriakōāmi”, ārīgū, ĭgū kōmoadeare weregu iridi āārīmī. Gua gapu: “ĭgū kārīrīrē weremi”, ārī gūñadibu. ¹⁴ Irasirigu Jesús pémasīma ōārō guare weremi:

—Lázaro boakōāmi. ¹⁵ Yu usuyāa, yu marīrō boami. ĭgū boari merā musā yure buremunemorākoa. Náka, marī ĭgūrē ĭārā! ārīmi.

¹⁶ Jesús irire ārīmakū pégu, Tomás “Suduadi” ĭgūsā ārīgū guare ārīmi:

—Marī Jesús merā waarā! ĭgū irogue boamakū, marīde ĭgū merāta boakōārā!

Jesús boanerārē masāmakū irigu, okari sīgū āārīrīmarē werede

¹⁷ Jesús Betaniague ejamakū, iro marā ĭgūrē werema:

—Wapikurinu taria, Lázaro dagure ĭgūsā yáadero puru, ārīma.

¹⁸ Betania, Jerusalén purogā, pe kilómetro gaji kilómetro deko yoaro āārībū. ¹⁹ Irasirirā judío masaka wárā Lázaro boadea kerere pérā, Marta, Maríare ĭārā waañurā, ĭgūsārē ĭā gūñaturaburo, ārīrā. ²⁰ Jesús ĭgūsā puro ejaburi kerere pégo, Marta ĭgūrē bokatīrīgō aarimó. María gapu wiigueta dujakōādeo āārīmó. ²¹ Marta Jesús puro ejago, ĭgūrē ārīmo:

—Yu Opū, mu ōōgue āārīmakū, yu pagumu boabiriboadi āārāmi. ²² Yu masīa. Mu Marīpure sērēmākū, āārīpereri mu sērērōsūta irigukumi.

²³ Jesús igore ārīmi:

—Mu pagumu dupaturi okagukumi.

²⁴ ĭgo ĭgūrē ārīmo:

—Yu masīa. I ūmu peremakū āārīpererā boanerā masāmakū, ĭgūde dupaturi okagukumi.

²⁵ ĭgo irasū ārīmakū, Jesús āsū ārīmi:

—Yu boanerārē masāmakū irigu, ĭgūsārē okari sīgū āārā. Yure buremugū boadigue āārīkeregu, okagukumi. ²⁶ Irasirirā okarā yure buremurāno neō boabirikuma*. ¿Mu ire buremurī?

²⁷ ĭgo ĭgūrē ārīmo:

—Yu Opū, murē buremua. Mu, Cristo Marīpu magū, i ūmugue aarigukumi, ĭgūsā ārīdi āārā.

Jesús Lázaroa dupure yáadea masāgobe puro oredea

²⁸ Marta irasū ārī odo, ĭgo pagumu Maríare sīiugo waamo. Gajirā péberogā igore āsū ārīyupo:

—Marīrē buegu ejasiami. Murē sīuami.

²⁹ ĭgo irasū ārīmakū pégo, mata María ĭgū purogue mumurō merā aarimó. ³⁰ Jesús makāgue ejabirimi dapa. Marta ĭgūrē bokatīrīaderogueta āārīmī. ³¹ Judío masaka wiigūe Maríare ĭā gūñaturaburo, ārīrā, ĭgo merā āārānerā, ĭgo mumurō merā waamakū ĭārā, igore tūyawāgāñurā. “ĭgo pagumu yāa masāgobegue orego waagó irikumo”, ārī gūñañurā.

³² María Jesús purogue ejago, ĭgūrē ĭā, ĭgū guburi puro ñadukupuri merā ejamejā:

—Yu Opū, mu ōōgue āārīmakū, yu pagumu boabiriboadi āārāmi, ārīmo.

³³⁻³⁴ ĭgo, igore tūyanerā merā oremakū ĭāgū, Jesús buro bopoña, bujawereri merā ĭgūsārē ĭā:

—¿Noógue ĭgūrē yāari musā? ārī sērēñami.

ĭgūsā ĭgūrē ārīma:

—Gua Opū, ĭāgū aarika!

³⁵ Jesús oremi.

³⁶ ĭgū oremakū ĭārā, judío masaka ārīma:

* 11:26 Jesús: “Okarā yure buremurāno neō boabirikuma”, ārīgū, ĭgūsā ūmugasigūe perebiri okaburire, perebiri peamegue neō waabiriburire werenīgū irimi.

—Īaka! Noópagora ĩgūrē maīayuriye!

³⁷ Gajirā ĩgūsā merāmarā gapu ārima:

—Koye ĩamasĩbire ĩamakū iridi āārĩmi. ĽLázaro boaburi dupiyuro ĩgūrē ĩāgū taukōāboayuri?

Jesús Lázaro masũdea

³⁸ Jesús buro bujawereri merā masāgobe puro waami. Iri gobe ũtātore āārĩbú. Iri gobe ñajārōrē wári majĩ ũtā majĩ merā biasũbu.

³⁹ Jesús ārĩmi:

—Ũtā majĩrē āi weanúka!

Īgū irasũ ārĩmakũ pēgo, Marta boadi tĩgō ārĩmo:

—Yu opu, ĩgũya dupu daro ũrĩasiakuyo. Wapikurinu tarisiáa, ĩgū boadero puru.

⁴⁰ Jesús gapu ĩgore ārĩmi:

—Murē wereabu: “Yure buremugō Marĩpu turarire ĩāgokoa”, ārābu.

⁴¹ ĩgū irasũ ārĩ odomakũ, ĩgūsā ũtā majĩrē āi weanúma. Jesús ũmugasĩgue ĩamu, Marĩpure āsũ ārĩmi:

—Au, yu sērērĩrē mu pésiabu. Irasirigu murē: “Ōāa”, ārĩ, usũyari sĩa. “Yu masĩa. Yu murē sērērĩrē irasũ pēnikōāa. Yu irire masĩkeregu, ōo nĩrā yu mu iriudi āārĩrĩrē masĩburo, ārĩgũ, ĩgūsā pēurogue murē: “Yu sērērĩrē mu pésiabu”, ārĩ werea.

⁴³ Irasũ ārĩ ōdo, Jesús buro busuro merā ārĩmi:

—Lázaro, irore wirika!

⁴⁴ ĩgū irasũ ārĩmakũta, masāgobegue wiririmi. ĩgũya mojōrĩ, guburire surĩ gasiri merā durasũdi, ĩgũya diapure surĩro gasiro merā ōmasũdi āārĩmi. Irasirigu Jesús ĩgūsārē:

—Kuranoka ĩgũ waamakũ! ārĩmi.

Judío masaka oparā Jesúre ñeāduadea

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Wárā judío masaka María merā masāgobegue wapikunerā Jesús iriadeare ĩārā, ĩgūrē buremuma. ⁴⁶ Gajirā ĩgūsā merāmarā gapu fariseo bumarā purogue waa, Jesús iriadeare ĩgūsārē wereñurā. ⁴⁷ Irasirirā fariseo bumarā, irasũ ārĩmakũ paía oparā gajirā judío masaka oparā merā nerē, āsũ ārĩ werenĩñurā:

—ĽNasirirākuri marĩ? Jesús wári turari merā iri ĩmugũ yámi. ⁴⁸ Marĩ ĩgūrē: “Iropata irika!” ārĩbirimakũ, āārĩpererā masaka ĩgūrē buremurākuma. Irasirirā romano marā oparā aarirākuma, Marĩpuya wiire bēo, marĩrē marĩya nikūrē ēmamurā, ārĩñurā.

⁴⁹ Sugũ ĩgūsā merāmu, Caifás wāikugu iri bojorire paía opu āārĩmi. ĩgūsā irire irasũ ārĩmakũ pēgu, ĩgūsārē ārĩyupu:

—Musā irima āārĩpererire neō masĩbea. ⁵⁰ Ire pēmasĩbea. Sugũta marĩ judío masakaya āārĩburire boabosamakũ ōarokoa. ĩgũ boabirimakũ, marĩ āārĩpererā judío masaka gapu pereakōābukoa.

⁵¹ ĩgũ Jesús judío masakaya āārĩburire boabosaburire weregu, ĩgũ basĩ gũñarĩ merā irasũ ārĩbiriyupu. Iri bojorire ĩgũ paía opu āārĩmakũ, Marĩpu ĩgūrē irire ārĩmakũ iriyupu. ⁵² Jesús boagu, judío masakaya āārĩburire, irasũ ārĩmakũ āārĩpererā Marĩpu pũrā āārĩperero āārĩrādere ĩgūsāya āārĩburidere boami, su buta āārĩburo, ārĩgũ. ⁵³ Caifás ĩgūsārē irasũ ārādero puru: “ĽNasiri Jesúre wējērākuri marĩ?” ārĩ werenĩrā iriñurā.

⁵⁴ Jesús, ĩgūsā ĩgūrē wējēduarire masĩkōāmi. Irasirigu judío masaka oparā ĩūrōgue neō waagorenabirimi. Judea nikũma makā, masaka marĩrō puro āārĩrĩ makā Efraín wāikuri makāgue waakōāmi. Iroque gua ĩgũ buerā merā dujami.

⁵⁵ ĩipoere pascua bosenu gua judío masaka bosenu āārĩburo mērōgā duyabu. Irasirirā bosenu dupiyuro masaka wárā gajĩ makārĩ marāde Jerusalēgue iri bosenu marē baaburo dupiyuro Marĩpu dorederosũta koerā waama ĩgũ ĩgūsārē: “Ñerĩ opamerā, ōārā āārĩma”, ārĩ ĩāburo, ārĩrā. ⁵⁶ ĩgūsā iroque ejarā, Jesúre āmagoreñañurā. Marĩpuya wiigue āārĩrā, āsũ ārĩ gāme werenĩñurā:

—ĽNaásũ gũñarĩ? ĽBosenurē ĩāgũ aarĩgukuri, o aarĩbirikuri?

⁵⁷ Paía oparā, fariseo bumarā masakare doreñurā. Āsũ ārĩñurā:

—Jesús āārĩrōrē masĩrā, guare wereka! ĩgūrē ñeā, peresu iriduārā irasũ ārĩñurā.

12

María Jesúya guburire sũrōrĩ piupeodea

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Su mojōma pere gajĩ mojō suru pērēbejarinurĩ pascua bosenu waaburi dupiyuro Jesús Betaniague waami. Iri makā, Lázaro boadiguere Jesús masĩdiya makā āārĩbú. ² Iroque Jesúre bosenu iriipeoma. Marta baarire gueremo. Lázaro ĩgũ merā baa doami. Guade ĩgūsā merā baabu. ³ Gua ĩgūsā merā baaripoe María suru sũrōdiru wádiru su litro deko opadirure Jesús puro āĩja, ĩgũya guburire piupeomo. Iri sũrōrĩ “nardo” wāikuri sũrōrĩ, gajino merā morēña marĩrĩ, wajapari sũrōrĩ āārĩyuro. Irire piupeo ōdo, igoya poañapu merā ĩgũya guburire tũkoemo. Iri wĩ āārĩperero sũrōseyakōābu. ⁴ Igo irasirimakũ ĩāgũ, gua Jesús buerā watopemũ Jesúre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu Judas Iscariote āsũ ārĩmi:

⁵ —ĽNasirigo i sũrōrĩrē duabirari? Irire duago, trescientos nurĩ moādea wajare wajataropa wajataboakuyo. Irasirigo iri niyerure boporārē siboakuyo, ārĩmi.

⁶Yajarikusā, irasū ārimi. Boporārē iritamuduagu meta āārimí. Īgū guaya niyeru ajurore koregu āārimí. Iri ajurogue gua niyeru duripírire yajanokōāmi.

⁷Jesús ĩgūrē ārimi:

—Iropata ārika! Igo iri sūrōrī duripiadeare yure piupeogo, ĩgūsā yure yáaburi dupiyuro iriburire irasū yámo.

⁸Boporā musā merā āārinfōārākuma. Yu gapu musā puro āārinbirikoa.

Judío masaka oparā Lázaro wējēduadea

⁹Jesús Betaniague āāriní kerere pérā, judío masaka wārā iroque ĩgūrē ĩārā aarirā, ĩgū ditare ĩārā aaribirima. Lázaro boadiguere Jesús masūdidere ĩārā aarimá. ¹⁰⁻¹¹Jesús ĩgūrē masūmakū ĩādero puru, wārā judío masaka paía oparā bueri gapure tayanemobiri, Jesúre buremupurorinūrā. Irasirirā paía oparā Jesúre wējēduarosūta Lázarodere wējēduañurā.

Jesús Jerusalégue ejadea

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹²Gajinu gapu wārā masaka Jerusalégue pascua bosenurē ĩārā ejanerā, Jesús iroque waaburi kerere péñurā. ¹³Irasirirā beje pū diti āiwagā, ĩgūrē āsū āri gaguiní bokatirirā aarimá:

—Marí Opure usuyari sirā! Īi Marípu marirē taugu iriudi ōārō aariburo. ĩgū marí Israel bumarā Oputa āārimi, ārima.

¹⁴Jesús burrore bokaja, ĩgū weka muribejami. Irasirigu Marípuya wereníri gojadea pūgue ārīderosūta irimi. Āsū āri gojasūdero āāribú:

¹⁵Jerusalén marā gūibirikōāka!

Īāka! Musā Opū burro weka peyawāgārimi, āri gojasūdero āāribú.★

¹⁶Gua ĩgū buerā iri gojadeare pēmasibiribu. “Dapagora Jesús iri gojaderosūta irigu yámi”, āri gūñabiribu. Ūmugasigue ĩgū murīadero puru, iri gojadeare gūñaboka, pēmasibu. “Marípuya wereníri gojadea pūgue ārīderosūta Jesúre waabu”, āri gūñabu.

¹⁷Jesús Lázaro ĩgūsā yáadea gobere wiridore, ĩgūrē masūmakū ĩānerā gajirārē ĩgūsā ĩadeare wererā irima. ¹⁸Irasirirā wārā masaka Lázaro Jesús masūdea kerere pēnerā āārisā, Jesúre bokatirirā aarimá.

¹⁹Īgūsā irasirimakū ĩārā, fariseo bumarā ĩgūsā basi āsū gāme āri wereníñurā:

—Īāka! Āārīpererā ĩgū merā dita waarā yáma. Marí neō ĩgūsā iririre kāmutamāsíbea.

Surāyeri griego masaka Jesúre ĩāduadea

²⁰Jerusalégue pascua bosenu āārimakū, Marípure buremurā ejanerā watopere surāyeri griego masaka āārimá. ²¹Īgūsā Jesúre ĩāduarā, Felipe wererā aarimá. Felipe Betsaida wāikuri makāmu āārimí. Betsaida, Galilea nikūgue āāriní makā āāribú. Āsū ārima ĩgūrē:

—Jesúre ĩāduakoa gua.

²²Īgūsā irasū ārimakū pégu, Felipe Andrére weregu waami. Irasirirā ĩgūsā pēragueta Jesúre wererā waama. ²³Jesús, griego masaka ĩgūrē ĩāduarire pégu, guare ārimi:

—Mérōgā duyāa yu āārīpererā tígū boa, masā, ūmugasigue murīaburo. ²⁴Diayeta musārē werea. Oteri yere otebirimakū, suyetā dujarokoa. Iri yere otedero puru, yeba poekague boa, puru puri wiri, wári duka síkoa. ²⁵Sugu ĩgū i ūmūgue okarire maigāno, perebiri peamegue waagukumi. ĩgū i ūmūgue okarire maibi gapu ūmūgasigue perebiri okari opagukumi. ²⁶Yu dorerire iriduagu, yure tuyaburo. Yure tuyagu, yu āārīburoguere yu merā āārīgukumi. Yupu yu dorerire irigure: “Ōārō irigu yámi”, āri, ĩgūrē ōārō irigukumi.

Jesús ĩgū boaburire weredea

²⁷Dapagore yu buro bujawereri merā āārā. ¿Naāsū ārīgukuri? “Añ, yu ñerō tariburore tauka!” ¿ārīgukuri? Irire ārībea. Ñerō taributa i ūmūguere aaribú, ārimi. ²⁸Irasū āri ōdo, ĩgū Pagure: “Añ, mu turagu āārīrīrē masakare ĩmuka!” ārimi.

Īgū irasū ārimakū, Marípu ūmūgasigue āārīgū werenírīrē pébu. Āsū ārimi:

—Yu turagu āārīrīrē masakare ĩmusiabu. Irire dupaturi ĩmūgura doja.

²⁹Masaka iroque āārīrā ĩgū werenírīrē pérā, ārima:

—Bupu busukumi.

Gajirā ārima:

—Marípure wereboegu Jesúre wereníami.

³⁰Jesús gapu āsū ārimi:

—Yupu irire werenígū, yure pēdoregu meta wereníami. Musā gapure pēdoregu wereníami. ³¹Dapagore waarí merā, i ūmu marā ĩgūsā ñerí iridea waja wajamoāsūrākuma. Irasū āārimakū, ñegū i ūmu marārē doregu beósūgukumi. ³²Curusague ĩgūsā yure pábiatú, āiwāgūnūmakū, āārīpererā masakare siugukoa, yu merā āāriburo, ārīgū.

³³Irasū ārīgū, ĩgū curusague boaburire weregu irimi. ³⁴Īgū ārīrīrē pérā, masaka ĩgūrē ārima:

—Marípuya wereníri gojadea pūgue ĩgūsā fue ĩmumakū pébu. “Marípu iriudi Cristo okanikōāgukumi”, āri fue ĩmuma. ¿Nasirigu mu gapu: “Āārīpererā tígūrē curusague pábiatú, āiwāgūnūrākuma”, āriri? ¿Noā āārīrī āārīpererā tígū?

³⁵ Igūsā irasū ārimakū, Jesūs ārimi:

—Yu masakare siāgori sīgū āārā. Yoawayaripoe musā purogue āārīgukoa dapa, Marīpure masiburo, ārīgū. Irasirirā siāgori merā ōārō waamasirā irirosū āārīka! Naitiārōgue waagorenagūno, igū waaburore neō masibirikumi. ³⁶ Yu musārē siāgori sīgū āārīgū musā merā āārā, Marīpure masiburo, ārīgū. Irasirirā, musā merā yu āāritūnuburo dupiyuro yure buremuka! Yure buremurā, boyorogue āārīrā irirosū, yaarā āārīrākoa. Irasū āri odo, igūsārē duriwāgākōāmi.

Judío masaka Jesúre buremubirideā

³⁷ Jesūs wāri Marīpu turari merā iri imumakū iākererā, igūrē buremubirima. ³⁸ Marīpuya werenirī gojadea pūgue Isaías gojaderosūta irima. Āsū āri gojadi āārimī Isaías: Gua Opu, masaka gua muya kere wererire pékererā, buremubema. Mu turari merā mu iri imurirē iākererā:

“Gua Opu iriri āārā i”, āribema, āri gojadi āārimī.✠

³⁹ Igūsā Marīpure buremmasibirideade Isaías gajirogue Marīpuya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojadi āārimī:

⁴⁰⁻⁴¹ Marīpu igūsārē koye iāmasimerā irirosū āārimakū iridi āārimī. Igūyare pēmasibirimakū iridi āārimī. Irasirirā igū turari merā iri imurirē iākererā, irire neō iāmasibema. Igūyare pékererā, irire neō pēmasibema.

igūrē neō buremuduabema.

Igūrē buremumakū, igūsārē taubukumi, āri, Isaías Jesūs turarire, igū gosesiririre iādi āārīsā, irasū āri gojadi āārimī.✠

⁴² Gajirā Jesúre buremubirikeremakū, wārā judío masaka, igūsā oparāgueta igūrē buremuñurā. Irasū buremukererā, fariseo bumarārē gūisiā, gajirārē Jesúre igūsā buremurirē werebirinūrā. Fariseo bumarā igūsārē: “Neō mari judío masaka nerērī wiigwe ñajānemobirikōāka!” āribukuma, ārīrā, irasiririñurā. ⁴³ Irasirirā Jesúre buremukererā, gajirā masaka, Marīpu nemorō igūsārē: “Ōārā āārīma”, ārimakū gāāmeñurā.

Masaka Jesús wererire péduabiri waja wajamoāsūrākuma, āri gojadea

⁴⁴ Jesūs masaka péburo, ārīgū, būro busuro merā āsū āri weremi:

—Yure buremugū yu ditare buremubemi. Yupu yure iriuididere buremumi. ⁴⁵ Yure iāgū, yure iriuididere iāmi. ⁴⁶ Yu siāgori sīgū āārīgū i imūguere yure buremurā yure iriuidere masimerā irirosū āārībirikōāburo, ārīgū aaribū. Irasirirā naitiārōgue āārīrā irirosū āārībirikuma. ⁴⁷ Yu wererire pékererā, irire irimerārē yu wajamoābirikoa. Yu i imūguere masakare wajamoāgū aaribiribu. Ubu gapu taugu aaribū, igūsā perebiri peamegue waabirikōāburo, ārīgū. ⁴⁸ Yure gāāmemerā, yu wererire péduamerā wajamoāsūrākuma. Igūsārē wajamoābu, Yupu āārīmi. I imū peremakū, yu igūya werenirī wererire pébirideā waja igūsārē wajamoāgukumi. ⁴⁹ Yu gāāmerō werebea. Yupu yure iriudi igū weredorerosūta werea. Igū yure buedorerosūta buea. ⁵⁰ Yupu dorerosūta iriguno, imūgasigue perebiri okarire opagukumi. Irasirigu Yupu yure weredorerosūta musārē werea, ārimi Jesús.

13

Jesús igū buerāya guburire koedea

¹ Pascua bosenu waaburo mērōgā duyabu. Jesús i imurē wiri, igū Pagu puro waaburo mērōgā duyarire masisiami. Igūyarā i imūgue āārīrārē neō maīduúbirimi. Igūsārē būro maīrīrē imuburo mērōgā duyabu.

²⁻⁴ Wātī Judare Simón Iscariote magūrē igūya gūñarīgue Jesúre wējēduarāguere igūrē imudoresiadi āārimī. Jesús igū Pagu puro merā aarideare, puru igū iroque waaburire masimi. Marīpu igū Pagu āārīpererārē dorebure pídeadere masimi. Irasirigu gua igū buerā merā baa doanádi, wāgānugā, igūya surīro wekamañerē túwea, túkoeri gasiro merā igūya yujurure suami. ⁵ Sua odo, soropa merā deko piusā, guare igū buerārē guaya guburire koenugāmi. Suguya guburire koe odo, igū suadea gasiro merā túkoemi. Gajirāya guburidire irasū dita irimi.

⁶ Igū Simón Pedroya guburire koebu irimakū iāgū, Pedro igūrē ārimi:

—Yu Opu, yaa guburire koeri mu?

⁷ Jesús igūrē ārimi:

—Dapagora yu iririre mu pēmasībea. Purugue pēmasīgukoa.

⁸ Pedro igūrē ārimi:

—Yaa guburire mu neō koebirikoa.

Jesús igūrē ārimi:

—Murē yu koebirimakū, yaagu āārībirikoa.

⁹ Igū irasū ārimakū pégu, Simón Pedro igūrē ārimi:

—Yu Opu, yaa guburi ditare koebirikōāka! Yaa guburire koegu, yaa mojōrī, yaa dipurudere koeka!

¹⁰ Igū irasū ārimakū, Jesús āsū ārimi:

—Sugu masaku dārō guuadigwe dupaturi guuabirikumi. Naagorena odoadero puru, igūya guburi ditare koekumi. Āārīpererā musā gurari marīrā irirosū āārā. Irasū āārīkeremakū, sugu musā merāmu ñegū, gurarikugu irirosū āārīmi.

¹¹ Jesús, Judas igūrē wējēduarāguere igūrē imuburire masisiami. Irire masīsīā: “Sugu musā merāmu ñegū, gurarikugu irirosū āārīmi”, ārīgū irimi.

¹²Guaya guburire koe odo, igüya wekamañerê sãña, igü doaderogue dupaturi eja doaja, guare asü ärimí:
—¿Yu musârê dapagora iririre pémasírí musá? ¹³Musá yure: “Guare buegu, gua opu aarã”, ärrirã, keoro werea. Diayeta yu musârê buegu, musá opu aarã. ¹⁴Yu musârê buegu, musá opu aaríkeregu, musäya guburire koeabu. Irasirirã musâdere musäya guburire gäme koero gäamea. ¹⁵Musâ gäme iritamamakü gäamegü, musârê irasiri imuabu, yu musârê iriaderosüta iriburo, ärigü. ¹⁶Diayeta musârê werea. Neö sugu moäboerimasü, igü opu nemorö äärribirikumi. Sugu iriusüdi, igürê iriudi nemorö äärribirikumi. ¹⁷Musâ ire pémasírã, ire irirã, usuyari merã äärrirãkoa.

¹⁸Yu irire ärigü, musâ äärripererãrê ärríbea. Yu beyenerãrê masía. Marípuya werenírí gojadea püge äriderosüta keoro waarokoa. Asü ärrí gojasüdero äärríbú: “Yu merã baaguta yure iäturigu dujami”, ärrí gojasüdero äärríbú. ¹⁹I waaburi dupiyuro yu musârê werea. Irasirirã yu weredea keoro waadero puru: “Igü aarã yu*”, ärideare buremurãkoa. ²⁰Diayeta musârê werea. Yu iriunerãrê öarö merã bokatiríñeägüno, yudere bokatiríñeämi. Yure öarö merã bokatiríñeägü, yure iriudidere bokatiríñeämi, ärimí Jesús.

Judas Jesúre wējēduarāguere igürē imuburire weredea

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Irasü ärrí odo, Jesús buro bujawereri merã äärrímí. Guare pémasíma öarö asü ärrí weremi:

—Diayeta musârê werea. Sugu musâ merämu yure wējēduarāguere yure imugukumi.

²²Igü irasü ärimakü pérã, gua: “¿Noärê irasü ärrírí?” ärrirã, gäme iä oya doaníbu. ²³Yu Juan, Jesús buegu igü maísügü, igü purögã doabu. ²⁴Simón Pedro igüya mojö merã yure soepumi, Jesúre igü irasü ärrírê sērēñadoregu. ²⁵Irasirigu yu Jesús purögã gäme doaweya, igürê sērēñabu:

—Yu opu, ¿noä äärrírí igü?

²⁶Jesús yure ärimí:

—Yu pärürê moäwa, yosa, igürê sigukoa. Igüta äärrímí yure imubu.

Irasü ärrí odo, pärürê moäwa, yosa, Judare Simón Iscariote magürê simí. ²⁷Judas ire ñeämakü, mata wätí igüguere ñajädi äärrímí. Irasirigu Jesús Judare ärimí:

—Mu iriburire iripurumuka!

²⁸Jesús igürê irasü ärrírêrê pékererã, gua irogue baa doanírã irire pémasíbiribu. ²⁹Suräyeri gua asü ärrí güñabu: “Judas gua niyerure koregu äärrímí. Irasirigu Jesús igürê gua bosenu baaburire wajaridoregu iriuami, o boporãrê niyerure sidoregu iriuami”, ärríbu. ³⁰Judas iri pärürê moäwa, yosadeare ñeä odoguta gua purogue äärrídi wiriaköämi. Igü wiriariopoe ñamigüe äärríbú.

Jesús maama dorerire weredea

³¹Judas waadero puru, Jesús guare ärimí:

—Dapagora Marípu yu äärripererã tígü yu turagu äärrírêrê masakare imugukumi. Irasü äärimakü, yu merã igü turagu äärrírdere imugukumi. ³²Yu merã igü turagu äärrírêrê imugü, yu turagu äärrírdere imugukumi. Dapagorata iripurumugukumi. ³³Yaarã, yure péka! Yoaweyariopoe musá merã äärrigukoa. Musá yure amarãkoa. Irasirigu yu judío masakare dupiyurogue äriderosüta dapagora musâdere: “Yu waaburore musâ waamasíbea”, ärrí werea. ³⁴Maama dorerire musârê píguera. Asü ärrã. Gäme maika! Yu musârê maírosüta gäme maika! ³⁵Musâ gäme maímakü tärã, äärripererã masaka musârê yu buerã äärrírêrê masírákuma, ärimí Jesús.

Jesús Pedrorre: “Yure masíkeregu: ‘Masíbea’, ärrigukoa”, ärrí weredea

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Simón Pedro Jesúre sērēñami:

—Yu opu, ¿noögue waagukuri mu? ärimí.

Jesús igürê ärimí:

—Yu dapagora waaburoguere mu yu merã waamasíbea. Puru yu purogue waagukoa.

³⁷Igü irasü ärimakü pégu, Pedro igürê ärimí:

—Yu opu, ¿nasiribu dapagorata yu mu merã waamasíbirikuri? Igüsã yure wējēduakeremakü, yu murê béobirikoa. Muya äärriburire boabosagukoa.

³⁸Jesús igürê ärimí:

—“Muya äärriburire boabosagukoa”, ärrã mu. ¿Äärríróta yure iribosagukuri? Diayeta murê werea. Ägäbo wereburo dupiyuro mu yure urea gajirãrê: “Igürê masíbea”, ärrigukoa, ärimí.

14

Jesúre buremurã Marípu puro waaburire weredea

¹Jesús guare asü ärimí:

—Buro güñarikubiriköäka! Marípure buremuka! Yudere buremuka! ²Yupü puruguere su wii wári taridupabu opari wii irirosü aarã. Irogue musâ äärriburire amuyugu waagukoa. Iri diaye äärribirimakü,

*
13:19 Exodo 3.13-15: Iripoeue Moisés Marípure sērēñadi äärrímí: “Israel bumarã yure: ‘¿Mu iriudi wäi naásü äärrírí?’ ärrí sērēñamakü, ¿naásü ärrí weregukuri?” Marípu igürê asü ärrí äärrímí: “Yu wäi ‘YO SOY EL QUE SOY’ aarã. Irasirigu Israel bumarãrê äsü ärrí wereka: ‘YO SOY yure musäguere weredoregu iriumi’, ärríka! ärrídi äärrímí. ‘YO SOY EL QUE SOY’, ärríró: ‘Yu äärrínigüta aarã, o igü aarã yu’, ärríduaro yaa.

musārē irire werebiriboayo. ³Musā āārīburore āmu odo, dupaturi aarigukoa musārē āāabu. Irasirirā musāde yu purogue yu merā āārīrākoa. ⁴Musā yu waaburore, yu iroque waaburi maarē masīa, āārimi Jesús.

⁵Tomás īgūrē āārimi:

—Gua Opu, mu waaburore masībea. ¿Nasiri mu waaburi maarē gua masīrākuri?

⁶Jesús īgūrē āārimi:

—Yu dita Yupu purogue waarī maa irosū āārā. Yu diayema āārīrīrē masakare masīmakū irigu, īgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yupu purogue waarākuma. ⁷Musā yure masīrā, Yupudere masīboayo. Dapagora merā īgūrē masīsiāa. īgūrē īāsiāa.

⁸Īgū irasū āārimakū, Felipe īgūrē āārimi:

—Gua Opu, Marīpure īmuka guare! Iropata gāamea gua.

⁹Jesús īgūrē āārimi:

—Felipe, yu yoiripoe musā merā āārīkeremakū, ¿yure masīberi? Sugū yure īāgūno, Yupudere īāmi. ¿Nasirigu mu yure: “Marīpure īmuka guare!” āārī? ¹⁰¿Yupu yuguere āārīrīrē, irasū āārīmakū yu īgū merā āārīrīrē buremuberi? Yu musārē weregu, yu gāāmerō werebea. Yupu yuguere āārīgū yu merā iri īmugū yāmi. ¹¹Yu musārē: “Yupu yuguere āārīmi, irasū āārīmakū yu īgū merā āārā”, āri wererire: “Diayeta āārā”, āri buremuka! Musā yu wererire pédero puru buremumerā, Yupu turari merā yu iri īmurī gapure gūñakal Irire gūñarā, yu wereridere buremuka! ¹²Diayeta musārē werea. Yure buremugū, yu iriderosūta irigukumi. Yu, Yupu purogue waabu yāa. Yu waamakū, yure buremugū yu nemorō wāri Yupu turari merā iri īmurīrē irigukumi. ¹³Musā yure buremumakū, āārīpereri musā yu wāi merā yure sērērīrē pégukoa. Irasirigu musā yure sērērōsūta irigukoa. Yu irasiriri merā musārē Yupu turagu āārīrīrē masīmakū irigukoa. ¹⁴Musā yu wāi merā yure sērērōsūta irigukoa.

Jesús: “Ōāgū deyomarīgūrē musārē iriugura”, āri weredea

¹⁵Musā yure maīrā, yu dorerire irirākoa. ¹⁶Yupure musāya āārīburi sērēbosagukoa. Irasirimakū, Yupu gajigure iriugukumi, musārē iritamuburo, ārīgū. Īgū iriubu musā merā āārīnīkōāgukumi. ¹⁷Īgū Ōāgū deyomarīgū musārē diayemarē masīmakū irigu āārīmi. Ī ūmu marā yure buremumerā gapu īgūrē masībema. Irasirirā īgūrē bokatīrīneāmasībema. Īgū musā merā āārīmi. Irasū āārīmakū, musāguere āārīnīkōāgukumi. Irasirirā īgūrē masīa. ¹⁸Yu musārē bēowāgābirikoa. Musā merāta āārīgū aarigukoa doja. ¹⁹Mérōgā dūyāa yu waaburo. Yu waadero puru, Ī ūmu marā yure buremumerā neō īābirikuma. Musā gapu yure īārākoa. Yu okāa. Irasirirā musāde okarākoa. ²⁰Yu aariburinurē yu, Yupu merā suguta āārīrīrē masīrākoa. Irasū āārīmakū, musā yu merā āārīrīrē, yu musāguere āārīrīrē masīrākoa. ²¹Yu dorerire masīgū irire irigu yure maīgūta āārīmi. Yupu yure maīgūrē maīgukumi. Yude īgūrē maīgukoa. Īgūrē yaamarē ōārō masīmakū irigukoa, āārimi Jesús.

²²Īgū irasū āārimakū, gajigu Judas wāikugu Jesúre sērēñami. Judas Iscariote meta āārīmi.

—Gua Opu, ¿nasirigu gua ditare mu āārīrikurire masīmakū irigukuri? ¿Nasirigu Ī ūmu marā gapure irire masīmakū iribirikuri?

²³Jesús īgūrē āārimi:

—Yure maīgū yu dorerire irigukumi. Yupu īgūrē maīgukumi. Yupu, irasū āārīmakū yu īgū merā āārīrā aarirākoa. ²⁴Yure maībi gapu yu dorerire iribemi. Yu musārē wereri, yaa werenirī āārībea. Yupu yure iriudiya gapu werenirī āārā.

²⁵Yu musā merā āārīgū, Ī āārīpererire musārē werea. ²⁶Yu sērēmākū, Yupu Ōāgū deyomarīgūrē musāguere iriugukumi. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū musārē iritamubu āārīsīā, āārīpererire buegukumi. āārīpereri yu musārē weredeare gūñamakū irigukumi.

²⁷Yu musārē siñajārī merā āārīmakū irigukoa. Yu siñajārī merā āārīgū irirosū musādere siñajārī merā āārīmakū irigukoa. Yu musārē siñajārī merā āārīmakū iriri, Ī ūmuma irirosū āārībea. Buro gūñariku, gūibirikōāka! ²⁸Yu musārē: “Waa, dupaturi musā merāta āārīgū aarigukoa doja”, āri weremakū pébu musā. Yupu yu nemorō āārīmi. Irasirirā īgū purogue yu waaburi pédero puru, musā yure diaye maīrā, usuyari merā āārīboayo. ²⁹Yu musārē ire wereyugu iriabu. Irasirirā ire keoro waamakū, yu musārē weredeare: “Diayeta guare weremi”, āri buremurākoa.

³⁰Ī ūmu marāre doregu ñegū āārīmi. Īgū aaribu yāmi. Irasirigu yu musārē mérōgā werenīnemogura. Īgū yure neō doremasībemi. ³¹Yu, Yupu gapure maīa. Irasirigu īgū yure doreri gapure yāa, yu īgūrē maīrīrē Ī ūmu marāre masīburo, ārīgū. Wāgānugāka! Náka waarā! āārimi Jesús.

15

Jesús iguida keori merā weredea

¹Jesús keori merā guare āsū āri weremi:

—Yu diayeta iguida irirosū āārā. Yupu iridare koregu irirosū āārīmi. ²Yaarā iridama dupuri irirosū āārīma. Yupu iguidare koregu duka marīrī dupurire ditibéogu irirosū yāmi. Gaji dukakuri dupuri gapure ditiwea āmugū irirosū yāmi dukakunemoburo, ārīgū. ³Musā yu weredeare buremurā āārā. Irasirigu Yupu musārē ñerī opamerā āārīmakū irisiami. ⁴Yu merā ōārō āārīka! Irasirigu musāguere ōārō āārīnīkōāgukoa.

Su iguidama dupu iridaguere marirō iri dupu seyaro dukakubirikoa. I irirosūta yu merā ōārō āārimerā neō ōārī duka sibirī dupuri irirosū āārīma.

⁵Yu iguida irirosū āārā. Musā yaarā iridama dupuri irirosū āārā. Yu merā ōārō āārīnirāno, yude igūsāguere ōārō āārīnīmakū, igūsā ōārō dukakuri dupuri irirosū āārīma. Musā yu merā ōārō āārimerā, ōārīrē neō irimasībea. ⁶Yu merā ōārō āārimerā ditibēodea dupuri bojegue ñai oyanirī dupurire sea, peamegue soebéoro irirosū āārīrākuma.

⁷Musā yu merā ōārō āārīnirā, yu buerire kātimerā, musā gāāmerīnorē Yūpure: “Sīka!” ārī sērēmākū, sīgukumi. ⁸Musā wārī ōārī dukakuri dupuri irirosū āārīmakū iārā, gajirā masaka Yūpure: “Ōātarigu āārīmi”, ārī masīrākuma. Irasirirā musā wārī ōārī irirā, diayeta yu buerā āārīrīrē gajirārē masīmakū yāa. ⁹Yūpu yure maīrōsūta yude musārē maīa. Irasirirā yu musārē maīgū merā āārīnīka, yu maīrīrē masīmura! ¹⁰Yu, Yūpu yure maīgū dorerire irigu, igū merā ōārō āārīnīkōāa. Irasūta musāde yu dorerire irirā, yu musārē maīgū merā ōārō āārīnīkōāa.

¹¹Ire musārē werea musā yu merā usuyaburo, ārīgū. Irasirirā usuyari opatarirākōa. ¹²Yu doreri āsū ārā. Yu musārē maīrōsūta gāme maika! ¹³Sugu masaka igū merāmarārē boabosagu, gajirā nemorō igūsārē maīmi. ¹⁴Musā yu dorerire irirā yu merāmarā āārā. ¹⁵Dapagorare yu musārē: “Yure moāboerā āārā”, ārībirikoa. Moāboerā igūsā opu iririre masībirikuma. Yu gapu Yūpu yure wereade musārē werepeobu. Irasirigu musārē: “Yu merāmarā”, ārā. ¹⁶Musā yure beyebiribu. Yu gapu musārē beyebu wārī ōārīrē irirā waaburo, ārīgū. Musā ōārī irirī, ōārī duka neō boabiri irirosū āārā. Irasirirā musā yure buremumākū, Yūpu musā yu wāi merā igūrē sērērōsūta musārē sīgukumi. ¹⁷Yu musārē dorea. Musā basi gāme maika!

I ūmu marā Jesūre, Igūyarārē iāturburire weredea

¹⁸I ūmu marā musārē iāturburimākū iārā, yure iāturburideare masīka! ¹⁹Musā diayeta i ūmu marā āārīmakū, igūsā merāmarārē maīrōsūta musādere maībukuma. Yu musārē i ūmu marā watopegue āārīrārē beyebu. Irasirirā i ūmu marāgora āārībea. Musā igūsā irirosū āārībirimākū iārā, i ūmu marā musārē iāturburimākū. ²⁰Yu musārē ārīdeare gūñaka! “Neō sugu moāboerimasū, igū opu nemorō āārībirikumi”, ārību. Igūsā yure ñerō irirā, musādere ñerō irirākuma. Yu buerire pērā, musā bueridere pērākuma. ²¹I ūmu marā yure iriudire masībema. Irasirirā musā yure buremumākū iārā, musārē āārīpereri ñerī irirākuma.

²²Yu igūsārē weregu aarībirimākū, neō ñerī iridea wajare opabiribukuma. Dapagorare yu igūsārē weredere puru: “Ñerī iridea wajare opabea gua”, ārīmasībema. ²³Yure iāturburigu Yūpudere iāturburimākū. ²⁴Yu, Yūpu turari merā iri imugū, gajirā neō iribirideare iribu. Yu igū turari merā iri imubirimākū, neō waja opabiribukuma. Igūsā yu iri imurirē iāma. Irire iādero puru, yure, Yūpudere iāturburimākū. ²⁵I iāturburimākū, Marīpuya werenirī gojadea pūge gojaderosūta keoro waarō yāa. Āsū ārī gojasūdero āārībū: “Igūsā yure: ‘Ñerō yāmi’, ārīmasībīkererā, iāturburimākū”, ārī gojasūdero āārībū.

²⁶Ōāgū deyomarīgū, musārē iritamugū aarīgukumi. Igū musārē diayema āārīrīrē masīmakū irīgukumi. Yu igūrē Yūpu merā āārīgūrē musārē irīgukoa. Igū yaamarē weregukumi musārē. ²⁷Yu musārē buerurimākūgueta yu merā āārībū. Irasirirā musāde yaamarē wererākōa, ārīmi Jesūs.

16

¹Jesūs guare āsū ārīnemomi doja:

—Yu musārē irire wereabu, yure pirībirikōāburo, ārīgū. ²Judío masaka igūsā nerērī wiirigū musā āārānerārē beōwiurākuma. Gajipoe gajirā musārē wējērā: “Marīpu gāāmerirē yāa”, ārī gūñarākuma. ³Yure, Yūpudere masīmerā āārīsīā, irasirirākuma. ⁴Yu irire werea musā, igūsā irasirimākū iārā: “Jesūs guare irireta weremi”, ārī gūñaburo, ārīgū.

Jesūs, Ōāgū deyomarīgū iririmarē weredea

⁵Yu neōgorague musā merā āārīsīā, ire werebiribu. ⁶Dapagorare yure iriudi purogue waagukoa. Yu musārē ire werekeremākū, neō sugu yure: “Noōgue waagukuri?” ārī sērēñabea. ⁷Irasirirā yu waaburire weremākū pērā, yu waaburo gapure sērēñabirīsīā, buro bujawereri merā āārā. ⁸Diayeta musārē werea. Yu waadero puru, ōārōkoa musārē. Yu waabirimākū, Ōāgū deyomarīgū musārē iritamubu aarībiribukumi. Yu irogue waagū, igūrē musārē irīgukoa, musā merā āārīnīkōāburo, ārīgū. ⁹Igū aarīgū, i ūmu marārē igūsā ñerō irirā āārīrīrē, yu diayema irigu āārīrīrē, igūsā ñerō iridea waja Marīpu igūsārē wajamoāburire masīmakū irīgukumi. ¹⁰Igūsā yure buremubirīsīā, ñerā āārīma. ¹¹Yu, Yūpu purogue waamakū, musā yure iānemobirikoa. Yu irogue waamakū, Ōāgū deyomarīgū aarīgukumi, i ūmu marārē yu diayema irigu āārīrīrē masīmakū iribu. ¹²I ūmu marārē doregu ñegū igūsārē ñerī irldoreri waja, Yūpu igūrē wajamoādoresiamī. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū aarīgū, igūsārē Yūpu igūrē wajamoādoresiamī masīmakū irīgukumi.

¹³Wārī āārā musārē yu wereburi. Dapagorare yu ire weremākū, musā pēmasībīrībukoa. ¹⁴Ōāgū deyomarīgū gapu aarīgukumi. Igū musārē diayema āārīrīrē masīmakū irīgukumi. Irasirigu musārē i āārīpererire buegukumi. Igū gāāmerō werebirikumi. Yūpu igūrē werederire, purugue waaburideare musārē weregukumi. ¹⁵Yu igūrē wererire pēdeare musārē masīmakū irigu, yu ōārō āārīrīrē masīmakū irīgukumi. ¹⁶Āārīpereri Yūpu oparī, yaa āārā. Irasirigu yu musārē: “Ōāgū deyomarīgū musārē yaamarē masīmakū irīgukumi”, ārābu.

Bujawerenerā, usuyari merā āārībūre weredea

¹⁶“Mérōgā puru musā yure t̃anemobirikoa. Yoawayaripoe puru yure t̃ārākoa doja. I Yūpu purogue waadero puru, irasū waarokoa, ārimī.

¹⁷Īgū irasū ārimakū pérā, gua surāyeri āsū āri gāme werenību:

—ĪNaāsū āriduaro irikuri Īgū irasū ārirī? Īgū marirē: “Mérōgā puru musā yure t̃anemobirikoa. Yoawayaripoe puru yure t̃ārākoa doja”. Ire āri odo: “I Yūpu purogue waadero puru, irasū waarokoa”, ārimī.

¹⁸Īgū marirē: “Mérōgā puru”, ārimakū, ĩnaāsū āriduaro irikuri? Īgū irasū āririrē marī pémasíbea, āribu.

¹⁹Jesús ĩgūrē gua sērēñaduare masikōāmi. Irasirigu guare ārimī:

—Yū musārē: “Mérōgā puru musā yure t̃anemobirikoa. Yoawayaripoe puru yure t̃ārākoa doja”, ĳāri wererire gāme sērēñarā yāri? ²⁰Diayeta musārē werea. Yū boamakū t̃ārā, buro bujawereri merā orerākoa. I ũmu marā yure buremumerā gapu usuyari merā āārīrākuma. Musā bujawereri, puru usuyarākoa. ²¹Āsū āārā. Nomeō majīgū kōāburo dupiyurogā, igore pūrīrīrē bujawereri merā gūñakumo. Majīgūgā deyoadire t̃āgō, usuyakumo. Igore pūrīadeare gūñanemobirikumo. ²²Musāde irasūta dapagorare bujawereri merā āārā. Puru yū musārē dupaturi t̃āgū aarigukoa. Yū irasirimakū t̃ārā, musā usuyari opatarirākoa. Musā irasū usuyari merā āārimakū, gajirā musārē bujaweremakū irimasībirikuma.

²³Irinurē yure neō sērēñabirikoa. Diayeta musārē werea. Musā yure buremumakū t̃āgū, Yūpu āārīpereri musā yū wāi merā ĩgūrē sērērīrē pégu, musā sērērōsūta sīgukumi. ²⁴Iro dupiyurogue musā yū wāi merā Yūpure neō sērēbiribu. Dapagorare yū wāi merā ĩgūrē sērēka! Musā irasū sērēmakū, musā sērērōsūta sīgukumi. Irasirirā usuyari opatarirākoa.

Jesús i ũmu marā ñerārē tarinugādeare weredea

²⁵Yū keori merā musārē wereabu. Puru keori merā werebirikoa. Irasirirā, Yūpuyamarē yū wererire ōārō pémasīrākōa. ²⁶Musā Yūpuyamarē ōārō pémasīrinurē yū wāi merā ĩgūrē sērērākōa. Irasū ārigū: “Musāya āārīburire yū ĩgūrē sērēbosagukoa”, ārigū meta yāa. ²⁷Yūpu musārē maimi. Irasirirā musā yū wāi merā musā basi ĩgūrē sērērākōa. Musā yure maīa. Irasū āārimakū musā yure: “Marīpu purogue āārīdi, ĩgū iriudi āārā”, āri buremua. ²⁸Yū, Yūpu purogue āārīdi, i ũmugwere aarībū. Dapagorare i ũmugue āārādi, Yūpu purogue waagukoa doja, ārimī Jesús.

²⁹Īgū irasū ārimakū pérā, gua ĩgū buerā ĩgūrē āribu:

—Dapagorare keori merā mū guare werebea. Irasirirā mū wererire pémasīa. ³⁰Dapagorare gua masīa. Mū āārīpererire masīpeokōāa. Gajirā murē sērēñabirikeremakū, ĩgūsā gūñarīgue sērēñaduare mū masīa. Irasirirā: “Marīpu purogue āārīdi, ĩgū iriudi āārā”, āri buremua, āribu.

³¹Jesús guare ārimī:

—ĪDapagorare buremurī? ³²Mérōgā duyāa, musā yure béowāgāburo. Musāya wiirigwe waasiri, yure suguta dujamakū irirākōa. Musā irasirikeremakū, Yūpu gapu yū merā āārīmi. Irasirigu yū suguta āārībea. ³³Musā yū merā ōārō siñajārī opaburo, ārigū, musārē i āārīpererire wereabu. Musā i ũmugue āārīripoe i ũmu marā musārē ñerō tarimakū irirākuma. ĩgūsā irasirikeremakū, yū merā gūñaturaka! Yū i ũmu marā ñerārē tarinugādigwe āārā. Irasirirā yū merā gūñatura usuyaka! ārimī Jesús.

17

Jesús ĩgū buerāya āārīburire Marīpure sērēbosadea

¹Jesús irasū āri odo, ũmugasigwe t̃āmu, ĩgū Pagure āsū ārimī:

—Au, dapagorare mū āriderosūta yure waaburi ejasiāa. Irasirigu masakare yū mū magū, mū iriudi āārīrīrē t̃muka! Mū irasirimakū, yū mū turagu, mū ōāgū āārīrīrē ĩgūsārē ĩmugukoa. ²Mū yure masaka āārīpererārē doregu pību, mū yure sīnerārē ũmugasigwe perebiri okari opamakū iridoregu. ³Masaka mū diayeta Marīpu sugu āārīgū āārīrīrē, irasū āārimakū yū Jesucristo mū iriudi āārīrīrē masīrā, ũmugasigwe perebiri okari opamurā āārīma.

⁴I ũmugwere mū yure iridoredeare yū iriyuwarikubu. Irasirigu i ũmu marārē mū turagu, ōāgū āārīrīrē t̃mubu. ⁵Au, mū i ũmurē iriburo dupiyuro yū mū merā ōārō āārībū. Mū āārīrikurire opabu. Irasirigu dapagorare mū āārīrōgue yū mū merā ōārō āārimakū murārōta irika!

⁶Mū yure sīnerārē i ũmu marā watope āārīrārē beyenerārē mū āārīrikurire masīmakū iribu. Mū yure sīnerā muyarā āārīma. Mū dorerire irima. ⁷Dapagore masīma. Āārīpereri yū opari, mū yure sīdea āārā. ⁸Mū yure weredoredeare ĩgūsārē werebu. Yū wererire pérā, buremuma. Yū diayeta mū puro āārīdi āārīrīrē masīma. Yū mū iriudi āārīrīrē: “Diayeta āārā”, āri buremuma.

⁹Yū ĩgūsāya āārīburire sērēbosāa. Gajirā i ũmu marā yure buremumerāya āārīburi gapure sērēbosabea. Yure buremurā mū yure sīnerā muyarā āārīma. Irasirigu ĩgūsāya āārīburire sērēbosāa. ¹⁰Āārīpererā yaarā, muyarā āārīma. Irasirirā muyarāde, yaarā āārīma. ĩgūsā yaarā āārīsīā, yū ōārō āārīrikurire masakare masīmakū yāma.

¹¹Yū i ũmugwere dujabirikoa. Mū yure sīnerā gapu i ũmugwere dujarākuma. Au, mū ōāgū āārā. Mū wāi merā mū turari merā ĩgūsārē koreka, marī sugu āārīnīrōsūta ĩgūsāde suro merā āārīnīkōāburo, ārigū. ¹²Yū i ũmugwere mū yure sīnerā merā āārīgū, mū turari merā ĩgūsārē ōārō korebu. Neō sugu dederibirima. Suguta peamegue waaderiribu āārīmi. Muya werenirī gojadea pūgue āriderosūta iri irasū waabu.

¹³Dapagorare yū mū purogue waabu yāa. Yū waaburi dupiyuro i ũmugue āārīgū i āārīpererire yure buremurārē werea, ĩgūsāde yū irirosūta usuyari opatariburo, ārigū. ¹⁴Muya kerere ĩgūsārē werebu. Yū

i ñumũmũ aārĩbea. Irasirirā yure buremurāde i ñumũ marā irirosũ aārĩbema. Irasirirā i ñumũ marā yure iaturirosũta yure buremurādere iaturima. ¹⁵Yu murē: “Yure buremurārē i ñumūrē āĩaka!” āri sērēbea. Āsũ gapu āri sērēa. Īgūsārē ōārō koreka, wātĩ ñerĩ iridorerire pēbirikōāburo, ārigũ! ¹⁶Yu i ñumũmũ aārĩbea. Irasirirā yure buremurāde i ñumũ marā irirosũ aārĩbema. ¹⁷Muya kere diayema āārā. Irasirigu iri merā ĩgūsārē mu dorerire irirā aārĩmakũ irika! ¹⁸Mu yure muya kerere i ñumũ marārē weredoregu iriuderosũta yure buremurārē muya kerere i ñumũ marārē weredoregu iriua. ¹⁹Īgūsāya aārĩburire mu dorerire irigu yāa, ĩgūsāde diayeta mu dorerire iriburo, ārigũ.

²⁰Yu ĩgūsāya aārĩburi ditare sērēbosabea. Īgūsā muya kere wererire pérā, gajirāde yure buremurākuma. Irasirigu yu ĩgūsāya aārĩburidere sērēbosāa. ²¹Yu irire sērēbosāa, yure buremurā aārĩpererā suro merā aārĩburo, ārigũ. Āu, mu yuguere ōārō āārā. Yu mu merā āārā. Irasirirā marĩ aārĩrōsũta ĩgūsā marĩ merā ōārō aārĩburo. Īgūsārē suro merā aārĩmakũ irika, i ñumũ marā yu mu iriudi aārĩrĩrē buremuburo, ārigũ! ²²Mu aārĩrikurire yure sību. Irasirigu ĩgūsārē yu irirosũ aārĩrikumakũ iribu, yu mu merā sugu aārĩrōsũta ĩgūsāde suro merā aārĩburo, ārigũ. ²³Yu ĩgūsāguere āārā. Mu yuguere āārā. Marĩ ĩgūsā merā āārā, ĩgūsā diayeta suro merā aārĩburo, ārĩrā. Īgūsā suro merā aārĩmakũ iārā, i ñumũ marā yu mu iriudi aārĩrĩrē, mu yure maĩrōsũta yure buremurārē maĩrĩrē masĩrākuma.

²⁴‘Āu, mu i ñumūrē iriburo dupiyuro yure maĩbu. Irasirigu mu aārĩrikurire yure sību. Yure mu sīnerārē yu aārĩburogue yu merā aārĩmakũ gāamea mu yure aārĩrikuri sīdeare masĩburo, ārigũ. ²⁵Āu, mu keoro irigu āārā. I ñumũ marā yure buremumerā murē masĩbema. Yu gapu murē masĩa. Yure buremurā yu mu iriudi aārĩrĩrē masĩma. ²⁶Mu aārĩrikurire ĩgūsārē masĩmakũ iribu. Yu ĩgūsāguere āārĩgũ murē irasũ masĩmakũ irinĩkōāgukoa, mu yure maĩrōsũta ĩgūsāde gāme maĩburo, ārigũ, ārĩmi Jesũs.

18

Jesũre peresu ñeāwāgādea

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹Jesũ ĩgũ Pagure sērē ōoadoero puru, gua ĩgũ buerā merā Jerusalérē wiri, Cedrón wāĩkuri ñumayuridijari mārē taribuja, olivos wāĩkuri yuku otederogue waami. ²Iro dupiyuro wāri Jesũs irogue guare siiuwāgānami. Irasirigu Judas Jesũre iaturirāguere ĩgūrē ĩmubu irore masĩmi. ³Jesũs gua merā irogue ejadero puru, Judas subu surara merā aarĩmi. Gajirā surara Marĩpuya wiire korerāde ĩgũ merā aarĩmā. Īgūsā paĩa oparā, fariseo bumarā iriunerā surara aarĩmā. Īgūsā moĩokuri merā, siāgoriduparu, siāgori tururi merā aarĩmā. ⁴Jesũs ĩgūrē waaburire masĩsiami. Irasirigu, ĩgūsā ĩgũ puro ejarimakũ, bokatĩrĩ sērēñami:

—¿Noārē āmarĩ musā?

⁵Īgūrē yujuma:

—Jesũs Nazaretmurē āmāa.

Jesũs ĩgūsārē ārĩmi:

—Īgũta āārā yu*.

Judas Jesũre wējēduarāguere ĩgūrē ĩmubu surara merā aarĩmĩ. ⁶Jesũs: “Īgũta āārā yu”, ārĩmakũ pérā, duusirimawāgā, yebague meēmējākōāma. ⁷Jesũs ĩgūsārē dupaturi sērēñami doja:

—¿Noārē āmarĩ musā?

Īgūrē yujuma:

—Jesũs Nazaretmurē āmāa.

⁸Jesũs ĩgūsārē ārĩmi:

—Yu musārē: “Yu ĩgũta āārā”, āri weresiabu. Yure āmarā, ĩĩsā yu merāmarārē waadoreka!

⁹Īgũ: “Yupũ yure sīnerārē neō sugure dedeubiribu”, ārideare keoro waaburo, ārigũ, irire irasũ ārĩmi.

¹⁰Īgūsā Jesũre ñeāmurā irimakũ ĩāgũ, Simón Pedro sareri majĩrē opagu tūāwea āĩ, paĩa opure moāboegure Malco wāĩkugure diaye gapuma gāmpĩrē dītītā dijukōāmi. ¹¹Jesũs gapu Pedore ārĩmi:

—Muya sareri majĩrē durĩpĩka! Yupũ yure ñerō taridorederosũta ñerō tarigura, ārĩmi.

Jesũre paĩa opu purogue āideade

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54; Jn 11.49-50)

¹²Īgũ irasũ ārĩmakũ, surara, ĩgūsā opu, Marĩpuya wiire korerā surara Jesũre ñeā, suama. ¹³Sua odo, ĩgūrē Anás wāĩkuguya wiigue āĩwāgāpurorima. Anás, Caifás wāĩkugu mũñekũ aarĩmĩ. Caifás iri bojorire paĩa opu aarĩmĩ. ¹⁴Īgũta iro dupiyuro judio masaka oparārē: “Suguta masaku marĩ judio masakaya aārĩburire boabosamakũ ōārokoa”, ārĩdi aarĩmĩ.

Pedro Jesũre masĩkeregu: “Masĩbea”, ārideade

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵Īgūsā Jesũre āĩmakũ, yu, Simón Pedro merā Jesũre yoaweyarogue iātuyabu. Paĩa opu yure masĩmi. Irasirigu yu Jesũre iātuyawāgā, paĩa opuya wii makāpuroma yebague ñajābu. ¹⁶Pedro gapu iri wii turo ñajāri

* 18:5 Exodo 3.13-15: Iripogue Moĩsēs Marĩpure sērēñadi aarĩmĩ: “Israel bumarā yure: ‘¿Mu iriudi wāĩ naásũ aārĩrĩ?’ āri sērēñamakũ, ¿naásũ āri weregũkuri?’” Marĩpu ĩgūrē āsũ ārĩdi aarĩmĩ: “Yu wāĩ ‘YO SOY EL QUE SOY’ āārā. Irasirigu Israel bumarārē āsũ āri wereka: ‘YO SOY yure musāguere weredoregu iriumĩ’, ārĩka!” ārĩdi aarĩmĩ. “YO SOY EL QUE SOY”, ārĩrō: “Yu āarĩngũta āārā, o ĩgũta āārā yu”, ārĩduaro yāa.

makāpurogue dujanugāmi. Igū iro dujanugāmākū tīgū, yu iri makāpuro korego merā werení, Pedroke siiu ñajābu. ¹⁷ Igū ñajāmākū, makāpuro korego Pedroke sērēñamo:

—¿Mu sī buerā merāmu āārīberi?

Pedro igore ārīmi:

—Āārībea yu.

¹⁸ Yusagorabu. Irasirirā iri wii moāboerimasā, surara merā igūsā peame diudeame turo sūma nīma. Pedroke igūsā purota sūma nīmi.

Paía opu Jesúre sērēñadea

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Paía opu Anás Jesúre sērēñayupu:

—¿Noā āārīri mu buerā? ¿Neénorē Igūsārē buerí? āriyupu. ²⁰ Jesús igūrē yujuyupu:

—Yu āārīpererā péurogue buebu. Marí judío masaka nerērī wiirigue, irasū āārīmākū Marípuya wiiguedere masaka nerērōgue buebu. Gajirogue durisā, neō buebiribu. ²¹ ¿Nasirigu yure sērēñarí? Yu buerire sērēñaduagu, yure pénerārē sērēñaka! Igūsā yu weredeare masīma, āriyupu.

²² Igū irasū ārīmākū pégu, Marípuya wii koregu surara igū mojó merā Jesúya diapure pá, igūrē āriyupu:

—¿Nasirigu irasū yujuri paía opure? Irasū ārībita igūrē!

²³ Jesús igūrē yujuyupu:

—Yu ñerō werenímākū: “Ñeéno werenía”, ārika yure! Yu diayema gapure keoro weremākū, ¿nasirigu yure pári?

²⁴ Jesús irasū ārādero puru, Anás igūrē Igūsā suadire paía opu Caifás purogue iriuyupu.

Pedro Jesúre masikeregu, dupaturi: “Masībea”, āridea

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Irasiriripoe Simón Pedro peame turota sūma níkōāmākū tārā, iro āārīrā igūrē sērēñama:

—¿Mu sī buerā merāmu meta āārīrī?

Pedro igūsārē ārīmi:

—Āārībea yu.

²⁶ Igū irasū ārādero puru, sugu paía opure moāboegu Pedro igūya gāmpū ditiadíyagu Pedroke ārīmi:

—Yu olivos otederogue mu igū merā āārīmākū iābu.

²⁷ Pedro dupaturi: “Āārībea, igū merā āārībirabu”, ārīmi. Irire ārīripoeta, āgābo weremi.

Pilato Jesúre sērēñadea

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Puru Jesúre Caifáya wii āārādire Pilato purogue āāma. Boyoripoe āārībú. Pilato romanomu judío masakare doregu āārīmí. Jesúre igū purogue āārā, igūya wiiguere ñajābirima. “Marí judío masaka, igū judío masaku āārībiya wiiguere ñajārā, marí dorerire tarinugābukoa. Irasirirā pascua bosenu baaburire baabiribukoa”, āri gūñama. ²⁹ Igūsā ñajābirimākū tīgū, Pilato igūsā merā werenīgū wiririmi. Igūsārē sērēñami:

—¿Neénorē iriari īī, musā yure wajamoādorerā aarimākū?

³⁰ Igūsā Pilatore ārīma:

—Īī ñerī iribirimākū, murē wiarā aaribiriboakuyo.

³¹ Igūsā irasū ārīmākū, Pilato ārīmi:

—Āāka! Musārē doreri ārīrōsūta musā basi igūrē wajamoāka!

Igūsā igūrē ārīma:

—Gua judío masaka sugure mu guare: “Wējēka!” ārīrō marīrō wējēmasībea.

³² Igūsā irire irasū ārīrā, Jesúre igū curusague boaburire iro dupiyuro weredea keoro waamakū irima[†].

³³ Igūsā irasū ārīmākū pégu, Pilato wiigue gāmenugā ñajāa, Jesúre siiu, sērēñayupu:

—¿Muta judío masaka Opu āārīrī?

³⁴ Jesús igūrē āriyupu:

—¿Mu basi gūñarō merā yure irasū sērēñarī, o gajirā murē yaamarē wereari?

³⁵ Pilato igūrē āriyupu:

—Yu judío masaku meta āārā. Muya nikū marā judío masaka, irasū āārīmākū paía oparā murē ōō yu purogue ājjama. ¿Neénorē iriari mu?

³⁶ Jesús āriyupu:

—Yu Opu āārīrī, i ūmuma āārībea. I ūmuma āārīmākū, yaarā gāmekēābukuma, judío masaka yure ñeā, peresu iribirikōāburo, ārīrā. Yu Opu āārīrī, gajiroguema āārā.

³⁷ Igū irasū ārīmākū pégu, Pilato igūrē āriyupu:

—¿Mu irasū ārīgū: “Opu āārā”, ārīrī?

Jesús igūrē āriyupu:

—Mu ārīrōsūta Opu āārā. Yu deyoabu i ūmu marāguere diayemarē werebu. Āārīpererā diayema āārīrīrē péduarā, yu wererire péma.

[†] 18:32 Judío masaka sugu ñerō iriguere ūtāyeri merā dea wējēnerā āārīmā igūrē wajamoārā. Romano masaka gapu igūrē wajamoārā, curusague pábiatú wējēnerā āārīmā.

³⁸ Igũ irasũ ārimakũ, Pilato ĩgũrẽ āriyupu:

—¿Neeno āārĩrĩ diayema?

Judío masaka Pilatore: “Jesúre wējeka!” āri doredea

(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Irasũ āri odo, Pilato judío masaka oparā merā werenígũ wiriri, ĩgũsārẽ ārimi doja:

—Ĩrẽ neõ ñerĩ iridea máa yu ĩamakũ. ³⁹ Bojoriku pascua bosenu āārimakũ, musā irinarõsũta sugu peresu āārĩgũrẽ yure wiudorea. ¿Musā judío masaka Opure musārẽ wiumakũ gāāmekuri?

⁴⁰ Igũ irasũ ārimakũ pérā, ĩgũsā gaguinĩma:

—Ĩgũrẽ wiubirikõaka! Barrabás gapure guare wiuka! ārima. Barrabás yajarimasũ āārĩmĩ.

19

¹ ĩgũsā irasũ āri gaguinĩmakũ pégu, Pilato ĩgũyarā surarare Jesúre tārādoreyupu. ² Jesúre tārā odo, pora bero iri, ĩgũya dipurure peonũrā. Peo odo, opũya surĩro irirosũ deyoriĩne diaĩniweyariĩnerẽ ĩgũrẽ sãnurā.

³ Sã odo, ĩgũ puro ejanugā, āsũ āri buridañurā:

—Ōarõ āārĩburo judío masaka Opũ! ārĩñurā, Irasũ ārĩrāta, ĩgũsāya mojõrĩ merā ĩgũya diapure pãñurā.

⁴ Pilato dupaturi masakare weregu wiriri, āsũ ārimi:

—Ĩgũrẽ neõ ñerĩ iridea máa yu ĩamakũ. Irasirigu musārẽ masĩburo, ārĩgũ, ĩgũrẽ siu wiugura musārẽ ĩādoregu.

⁵ Irasũ āri odo, Jesúre siu wiumi. Irasirigu, Jesús pora berore peyadi, opũya surĩrore sãñadi ĩgũ wiririmakũ, Pilato masakare ārimi:

—Īaka! Īita āārĩmi ĩgũ.

⁶ Paia oparā, Marĩpũya wii korerā surara Jesúre ĩārā, gaguinĩnugāma:

—Ĩgũrẽ curusague pãbiatũ wējeka! Curusague pãbiatũ wējeka! āri gaguinĩma.

Pilato ĩgũsārẽ ārimi:

—Yu ĩamakũ, ĩgũrẽ neõ ñerĩ iridea máa. Irasirirā musā ĩgũrẽ āĩaka! Musā basita ĩgũrẽ curusague pãbiatũ wējērā waaka!

⁷ Judío masaka oparā ĩgũrẽ ārima:

—Igũ: “Yu Marĩpu magũ āārā”, ārimi. Guare doreri irasũ ārĩgũnorẽ wējẽdorea.

⁸ ĩgũsā: “Igũ: ‘Yu Marĩpu magũ āārā’, ārimi”, ārimakũ pégu, Pilato ĩgũ dupiyuro gũiadero nemorõ gũimi.

⁹ Irasirigu Jesúre dupaturi siu ñajāa, sērẽñayupu doja:

—¿Noómũ āārĩrĩ mu? āriyupu.

Jesús gapũ ĩgũrẽ neõ yujubiriyupu.

¹⁰ Igũ yujubirimakũ ĩagũ, Pilato ĩgũrẽ āriyupu:

—¿Nasirigu yure yujuberi? Yu yaarā surarare murẽ peresu āārĩgũrẽ wiudoremakũ, murẽ wiurākuma, o ĩgũsārẽ murẽ curusague pãbiatũ wējẽdoremakũ, murẽ pãbiatũ wējērākuma. ¿Irire masĩberi mu?

¹¹ Jesús ĩgũrẽ yujuyupu:

—Mu yure irasũ iridoreri, Yũpũ ãmugasigue āārĩgũ murẽ pídea āārā. Irasirigu yure mũguere wiadi, mũ nemorõ waja opami, āriyupu.

¹² Igũ irasũ ārimakũ pégu, Pilato Jesúre: “¿Nasiri wiugukuri yu ĩgũrẽ?” āri pémaadiyupu. ĩgũrẽ irasũ wiuduamakũ tārā, judío masaka gapũ gaguinĩma:

—Mu ĩgũrẽ wiugu, romano marā opu merãmũ āārĩbirikoa. Sugu: “Yu judío masaka opu āārā”, ārĩgũno romano marā opure marĩrẽ doregure beoduagu, ĩgũrẽ ĩaturĩgu yami, ārima.

¹³ ĩgũsā irasũ ārimakũ pégu, Pilato Jesúre wiigũe āārĩgũrẽ ãtā majĩrĩ merā ĩgũsā iridea yebague wiriridoremi. ĩgũ, masaka weresārĩrẽ beyerimasũ doarogue eja doami. Iri ãtā majĩrĩ merā ĩgũsā iridea yeba, hebreo ya merā Gabata wãikubũ. ¹⁴ Irasũ waarĩnũ, gua pascua bosenua baaburi āmurĩnũ āārĩbũ. Goeripoe dupiyuro āārĩbũ. Pilato ĩgũ doarogue eja doa, judío masakare āsũ āri weremi:

—Īita āārĩmi musā Opũ.

¹⁵ Igũ irasũ ārimakũ pérā, judío masaka gaguinĩma:

—Boaburo ĩgũ. Boaburo. Curusague pãbiatũ wējeka ĩgũrẽ! ārima.

Pilato ĩgũsārẽ ārimi:

—¿Yu yaarā surarare musā Opure curusague pãbiatũ wējẽdoremakũ gāāmerĩ musā?

Paia oparā ĩgũrẽ yujuma:

—Gua opu, romano marā opu āārĩmi. Gajigu gua opu mami.

¹⁶ ĩgũsā irasũ ārimakũ pégu, Pilato Jesúre ĩgũsārẽ wiami, curusague pãbiatũ wējẽdoregu. Irasirirā ĩgũrẽ āĩakõama.

Jesúre curusague pãbiatũ wējẽdea

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Irasirigu Jesús curusare kōā, “Masakũ dipuru boaweadea pero” wãikurogue waami. Hebreo ya merā Gólgota wãikubũ. ¹⁸ Irogue eja, Jesúre curusague pãbiatũma. Gajirā pērārẽ pãbiatũma. Sugure ĩgũ diaye gapũ, gajigure ĩgũ kũgapũ curusague pãbiatũ āiwágũnũma. Jesúre ĩgũsā deko āiwágũnũma. ¹⁹ Pilato taboa majĩrẽ ĩgũ gojadea majĩrẽ curusague Jesús dipuru weka pãbiatũdoreyupu. Āsũ āri gojasũdero āārĩbũ: “Īi Jesús Nazaretmũ, judío masaka Opũ āārĩmi”. ²⁰ Hebreo ya merā, latín ya merā, griego ya merā gojadea āārĩbũ.

Jesúre curusague igūsā pábiatú āiwāgūnúdero, makā purōgā āārībú. Irasirirā wārā judío masaka irogue aari, iri gojadeare iā buema. ²¹ Paía opará judío masaka āārīsīā, Pilato gojadeare gāāmebirinurā. Irasirirā igūrē wererā waañurā. Āsū ārinurā:

—Mu: “Īi judío masaka opu āārīmi”, āri gojadeare gorawayuka! Āsū gapu gojaka: “Īi: ‘Judío masaka opu āārā’, ārīmi”, āri gojaka! ārinurā.

²² Pilato gapu igūsārē āriyupu:

—Yu gojadeare gorawayubirikoā, āriyupu.

²³ Jesúre curusague pábiatú āiwāgūnúdero puru, wapikurā surara igūya suri āārādeare sea, igūsaku suñeno dita gāme dukawama. Suñe suriro su gasirota suadea suriro, eañeña marirō merā iridea gasiro āārībú. ²⁴ Iri suriro irasū āārīmakū iārā, gāme āri wereníma:

—Īne surírore yeguebirikōārā! Ubu āriboka birarā! “¿Noārē dujarokuri?” ārīma.

Īgūsā irasirimakū, Maripuya wereníri gojadea pūgue gojaderosūta keoro waabu. Āsū āri gojasūdero āārībú: “Yaa suríre: ‘¿Noārē dujarokuri?’ āriboka birarākuma, irire gāme Īgūsā basi dukawamurā”, āri gojasūdero āārībú. Iri pūgue gojaderosūta surara irasirima.

²⁵ Jesúya curusa purō igū pago, igo tīgō, María Cleofas marāpo, María Magdalena nīma. ²⁶ Jesús, igū pagore, irasū āārīmakū yu igū māsūgū igo puro nīmakū iāgū, igore ārīmi:

—Meō, Īi mu magū āārīmi.

²⁷ Irasū āri odo, yure:

—Igo, mupo āārīmo, ārīmi.

Irasirigu Jesús pagore yaa wiigue āia opabu.

Jesús boadea

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesús irasū āri odo: “Āārīpereri Yupu yure iridoregu pídeare iripeo odosíā”, āri masīmi. Irasirigu āsū ārīmi:

—Nemesibukoa yure. Irire ārigū, Maripuya wereníri gojadea pūgue gojadeare iriyuwarikumi.

²⁹ Irogue suru borewariru igui deko sūirí deko utuudiru āārībú. Irasirirā iro āārírā Jesús irasū ārīmakū pērā, iri igui deko sūirí merā yurayusu merā yosa, hisopo wāikudima dupu yuwague suatú, Jesúya disire soemuúma. ³⁰ Jesús iri yurayusu igui deko sūirí yosadeare mimimi. Mimi odo, āsū ārīmi:

—Āārīpereri iripeo odosíā, ārīmi. Ire ārigūta, igūya dipurure mumusudiija, igūya yujupūrārē Maripure wia, boakōāmi.

Surara Jesúre curusague boadire saredea

³¹ Jesús boarinu gua pascua bosenua baaburire āmurinū āārībú. Gajinu gapu gua judío masaka siñajārīnu, irasū āārīmakū pascua bosenu gua iririnu, ubu āārīrinu meta āārībú. Irinurē boanerā curusarigue āārīmakū judío masaka opará gāāmebirima. Irasirirā Pilato purogue igūrē sērērā waañurā: “Muyarā surarare curusarigue pábiatúsunerārē mata boaburo, āirā, igūsāya nīgā gōārírē pānuadoreka! Puru igūsāya dupurire āidiju, gajirogue pídoreka!” ārīñurā. ³² Irasirirā surara Jesús merā curusarigue pábiatúsunerāya nīgā gōārírē pānuama. Sugure irasū iripurori, gajigudere irasūta irima. ³³ Jesús purō waa ejanugārā, boadiguere iāma. Irasirirā igūya nīgā gōārírē pānuabirima.

³⁴ Sugu surara igūya sareri merā Jesúre igūya arupāma doka saremi. Īgū saremakū, mata igūya dí, deko merā wiribu. ³⁵ Yu, i waamakū iābu. Irasirigu yu i purē gojagu, dayama āārīrírē musārē werea. Yu ire masīa. Yu iādea dayeta waabu. Yu wereri dayeta āārā. Irasirigu musārē irire werea, musāde Jesúre buremuburo, ārigū. ³⁶ Surara Jesúya nīgā gōārírē pānuabirimakū, Maripuya wereníri gojadea pūgue āriderosūta waabu.

Iri pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Īgūya gōārírē, neō su gōārē pānuabirima”, āri gojasūdero āārībú.

³⁷ Gajirogue Maripuya wereníri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Īgūsā saredire iārākuma”, āri gojasūdero āārībú.

José Jesúya dupure masāgobegue āiwāgā yáadea

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Jesús boadero puru, José Arimatea wāikuri makāmu Pilatore Jesúya dupure sērēgū waayupu. José judío masaka oparārē guisīā, Jesúre buremugū āārīrírē gajirārē werebiridi āārīmí. Pilato igūrē: “Jáu, igūya dupure āīaka!” ārīmakū, José curusa puro waa, Jesúya dupure āidijumi. ³⁹ Nicodemode wāri sūrōrírē treinta kilo nukūrírē āījami, Jesúya dupure ōārō āmubu. Īgū iro dupiyuro űami merā Jesúre werenígū ejadi āārīmí. Īgū āidea: mirra wāikuri sūrōrī, áloes wāikuri sūrōrī merā morēdea āārīyuro. ⁴⁰ Irasirirā igūsā pērā Jesúya dupure iri sūrōrī merā piupeo, ōārī suri gasiri merā ōmama. Judío masaka igūsā boanerāya dupure yāaburi dupiyuro āmunaderosūta irima. ⁴¹ Jesúre curusague pábiatú wējēdero puro poee āārībú. Iri poeuguere masāgobe űtayegue mádea gobe āārībú. Iri gobere neō sugu boadire yāabirima dapa. ⁴² Gua judío masaka siñajārīnu ejaburo iribu. Irasirirā iri gobe curusa āiwāgūnúdero purōgā āārīmakū, Jesúya dupure irogue yāama.

¹Judío masaka siñajārīnu* waadero puru, boyoburo dupiyurogā María Magdalena ĩgūsā Jesúya dupure yáaderogue ĩāgō waayupo. Irogue ejago, iri gobere biadea útā majirē bojegue āārīmakū ĩayupo. ²Irasirigo, gua pērā Simón Pedro, irasū āārīmakū yu Jesús maĩsūgū purogue ũmawāgārīmo. Igo gua purogue ejago, guare ārīmo:

—Marí Opuya dupure āĩkōānerā āārāma. ĩgūrē ĩgūsā pīaderore marí masĩbea, ārīmo.

³Igo irasū ārīmakū pērā, yu, Pedro merā ĩgūsā Jesúya dupure yáaderogue ĩārā waabu. ⁴Irogue waarā, gua pērāgueta ũmawāgābu. Yu gapu Pedore ũmatariwāgā, masāgobegue ejapuroribu. ⁵Irogue ejagu, iri gobere muúbia ĩā sóobu. Irasū ĩā sóogu, Jesúya dupure ōmadea surí gasiri ditare ĩābu. Iri gobegue ñajābiribu. ⁶Mérōgā puru Simón Pedro ejami. Irogue eja, iri gobegue ñajāa, ĩgūde Jesúya dupure ōmadea surí gasiri ditare ĩāmi. ⁷ĩgūya dipurure ĩgūsā ōmadea suríro gasirodere ĩāmi. Iri gasiro túpeasūbu. Gaji surí gasiri merā peyabiribu. ⁸Pedro irasū ñajāmakū ĩāgū, yude iri gobegue ejapuroridi ñajāa, iri ditare ĩāgū, buremubu. ⁹Gua, Jesúya dupure masāgobegue marímakū ĩākererā, Marípuya wereníri gojadea pūgue Jesús boadigue masāgukumi, ārīdeare pemasibiribu. Keoro waarokoa, ārī gūñabiribu. ¹⁰Irire ĩā odorā, guaya wiigue goedujáakōābu.

Jesús María Magdalēnārē deyoadea

(Mr 16.9-11)

¹¹María gapu masāgobeguetā dujāa, buro oreyupo. Oregota, iri gobegue muúbia ĩā sóoyupo. ¹²Irasū ĩā sóogo, pērā Marípure wereboerārē boreri surí sāñarārē Jesúya dupu peyaderogue ĩgūsā doamakū ĩayupo. Sugu, ĩgūya dipuru āārīdero gapu, gajigu, ĩgūya guburi āārīdero gapu doañurā. ¹³ĩgūsā ĩgore sērēñañurā:

—ĩNasirigo orego yārī?

Igo ĩgūsārē ārīyupo:

—Yu Opuya dupure āĩkōānerā āārāma. ĩgūrē ĩgūsā pīderore yu masĩbea, ārīyupo.

¹⁴Irire ārī odo, gāmenugā ĩāgō, Jesúre iro nĩmakū ĩayupo. ĩgūrē ĩākerogo: “Jesúta āārĩmi”, ārī ĩāmasibiriyupo.

¹⁵Jesús ĩgore ārīyupu:

—ĩNasirigo orego yārī? ĩNoārē āmarĩ?

Igo gapu: “Īĩ, i pooere koregu āārĩkumi”, ārī gūñagō, ĩgūrē ārīyupo:

—Mu ĩgūya dupure gajirogue āĩadi, yure wereka! ĩNoógue píarĩ? Mu weremakū, ĩgūya dupure āĩgō waagorāa.

¹⁶Igo irasū ārīmakū, Jesús ĩgore ārīyupu:

—María.

ĩgū irasū ārīmakū pégo, gāmenugā, hebreo ya merā ĩgūrē:

—Rabunĩ, ārīyupo. “Rabunĩ”, ārĩrō, hebreo ya merā: “Buegu”, ārĩduaro yāa.

¹⁷Jesús ĩgore ārīyupu:

—Yure pirika! Yupu purogue murĩabea dapa. Gajirā yaarā purogue waaka! ĩgūsārē āsū ārī wereka: “Jesús ārāmi: ‘Yupu purogue waabu yāa. ĩgū musādere musāputa āārĩmi. ĩgū yu Opu, irasū āārīmakū musādere musā Oputa āārĩmi’, ārāmi”, ārĩka ĩgūsārē!

¹⁸ĩgū irasū ārīmakū pégo, María Magdalena gua Jesús buerā purogue aari, guare igo marí Opure ĩādeare, ĩgū ĩgore weredoreadeare weremo.

Jesús ĩgū buerārē deyoadea

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Irinu semana āārĩpurorinuta† ñamigue gua Jesús buerā guaya wiigue nerērā, judío masaka oparārē guĩrā, makāpurorire ōārō biabu. Gua irogue āārĩripoe Jesús gua dekogue deyoa, guare ōādogegu, āsū ārĩmi:

—Musā ōārō siñajārĩ merā āārĩrikuka!

²⁰Irasū ārĩ odo, ĩgūya mojóirē, ĩgūrē arupāma doka sarederore guare ĩmumi. Gua ĩgūrē marí Opure ĩārā, buro usuyabu. ²¹Dupaturi Jesús guare ārĩmi doja:

—Ōārō siñajārĩ merā āārĩrikuka musā! Yupu yure iriuderōsūta yude musārē iriua, ārĩmi.

²²Irasū ārĩ odo, guare puripeo, āsū ārĩmi:

—Ōāgū deyomarĩgūrē bokatĩrĩñeaka, musārē iritamubure! ²³Musā masakare ĩgūsā ñerō irideare kātĩmakū, ĩgūsā ñerō irideare kātĩsūrākuma. Musā gajirārē ĩgūsā ñerō irideare kātĩbirĩmakū, ĩgūsā ñerō irideare kātĩsūbirĩkuma, ārĩmi Jesús.

Tomás Jesúre masādire ĩādea

²⁴Jesús guare deyoamakū, Tomás Jesús buegu “Suduadi” ĩgūsā ārĩdi gua merā āārĩbirĩmi. ²⁵Puru ĩgū gua merā āārĩmakū, ĩgūrē ārĩbu:

—Gua marí Opure ĩābu.

Tomás gapu guare ārĩmi:

—ĩgūya mojóirigue ĩgūsā pábiadea goberire ĩābi, iri goberire yaa mojósurū merā puuñabi, irasū āārĩmakū ĩgū arupāma dokare ĩgūsā saredea gobere yaa mojó merā soesóñabi, ĩgū masādea kerere neō buremubirĩkoa.

* 20:1 Judío masaka siñajārĩnu, sábadō āārā. † 20:19 Semana āārĩpurorinuno, domingo āārā.

²⁶ Su semana Jesús guare deyoadero puru, gua igü buerā dupaturi wiigue nerēbu. Iripoeere Tomás gua merā āārimí. Iri wii biadea wii āārikeremakū, Jesús ñajāa, gua dekogue deyoa, guare oādooregu, āsū ārimí:

—Musā siñajārī merā oārō āārīrikuka!

²⁷ Irasū āri odo, Tomārē ārimí:

—Īāka yaa mojóirirē! Mū mojosūrū merā yaa mojóirigue igūsā pábiadea goberire puuñaka! Mū mojó merā yu arupāma doka igūsā saredea gobere soesóñaka! Yu masādeare: “Diaye āāribea”, āribirikōāka! “Diaye āārā”, āri buremuka!

²⁸ Igü irasū ārimakū, Tomás āsū ārimí:

—Mū, yu Opū, yu buremugū āārā.

²⁹ Jesús igūrē ārimí:

—Mū yure iāsīa: “Diayeta boadigue masādi āārā”, āri buremua. Gajirā gapu yure iābirikererā, yu boadigue masādeare buremurākuma. Irasirirā igūsā buro usuyari merā āārīrākuma, ārimí.

I pūgue āārīrē nasiriburo, āri gojadea

³⁰ Jesús gua merā āārigū, wārī gajī Marīpu turari merā iri imurirē irimi. Iri āārīpereri igü irideare i pūguere gojapeobiribu. ³¹ Iri gojapeobirikeregu, surāyeri Jesús irideare gojāa, Igü Marīpu iriudi Cristo āārīrīrē, igü diayeta Marīpu magū āārīrīrē buremuburo, ārigū. Irasū āārīmakū musā igūrē buremurī merā okari opaburo, ārigū, irasū āri gojāa.

21

Jesús dupaturi igü buerārē deyoadea

¹ Puru Tiberias wāikuri ditaru turo dupaturi guare igü buerārē deyoami. Guare deyoagu āsū irimi.

² Gua irogue āārīrā iisāku āārībū: Simón Pedro, Tomás “Suduadi” igūsā ārīdi, Natanael Galilea nikūma Canā wāikuri makāmu, gua pērā Zebedeo pūrā, irasū āārīmakū gajirā pērā āārībū.

³ Gua irogue āārīripoe Simón Pedro ārimí:

—Waaí wējēgū waagū yāa.

—Guade mū merā waarāra, āribū.

Irasū āri, buāa, doódiru merā waabu. Iri ñamirē waaí wējēboyotamuakōādibu. ⁴ Boyowāgāripoe Jesús ditaru turo nīmakū iābu. Igūrē iākererā, iāmasibirikubu. ⁵ Irasirigu guare ārimí:

—ĪWaaí wējēārī?

—Neō wējēbirakubu, āri yujubu.

⁶ Gua irasū ārimakū pégu, Jesús ārimí:

—Doódiru diaye gapu buidire meéyoka! Iro gapu waaí wējērākoa. Igü ārīrōsūta meéyomakū, wārā waaí ñajāma. Wārā waaí ñajāmakū, buidire doódirugue neō āisāturabiribu. ⁷ Irasū waamakū iāgū, yu Jesús maīsūgū Pedore āribū:

—Īgūta marī Opū āārīmi.

Yu irasū ārimakū pégu, Simón Pedro igūya wekama surīrore túweadi, sāña, ditarugue meébia bāwāgāmi.

⁸ Gua igü merāmarā ditaru turore cien metros yoaro payarā, buidire waaí wārā ñajādire guayaru merā tūānumuabu. ⁹ Majānūgārā, peame nitī dita gose oyanīrīme weka waairē Jesús mupūnugūnerārē, pādere iābu.

¹⁰ Jesús guare ārimí:

—Gajirā waaí, mērā musā wējērārē āirika!

¹¹ Igü irasū ārimakū, Simón Pedro doódirugue ñajāa, buidire imiparogue tūamajāmi. Pagarā waaí ñajānerā ciento cincuenta y tres āārīmā. Wārā waaí ñajānerā āārīkererā, buidire neō yeguebirima.

¹² Jesús guare ārimí:

—Baa yoberā aarika!

Gua neō suguno igūrē: “ĪNoāno āārīrī mū?” āri sērēñabiribu. “Īgū marī Oputa āārīmi”, āri masību. ¹³ Jesús peame puro waa, pá, waairē āi, guare gueremi.

¹⁴ Jesús boadigue masādero puru, pea guare deyoasiami. Irasirigu ditaru turogue deyoagu, urea guare igü buerārē deyoagu irimi.

Jesús Pedro merā werenídea

¹⁵ Gua baadero puru, Jesús Simón Pedore sērēñami:

—Simón, Jonás magū, Īmū iisā nemorō yure maīrī?

Pedro igūrē ārimí:

—Yu Opū, murē maīa. Mū irire masīa.

Jesús ārimí:

—Irasirigu ovejare koregu oveja majīrārē oārō korerosūta yure buremurārē majīrā irirosū āārīrārē oārō koreka!

¹⁶ Irasū āri odo, dupaturi Simón Pedore sērēñami doja:

—Simón, Jonás magū, Īyure maīrī mū?

—Yu Opū, murē maīa. Mū irire masīa, ārimí.

Jesús ārimí doja:

—Ovejare koregu ovejare oārō korerosūta yure buremurārē oārō koreka! ārimí.

¹⁷ Irasū āri ōdo, dupaturi Simón Pedrorē sērēñami:

—Simón, Jonás magū, ¿diayeta yure maĩri mu?

Ūrea ĩgūrē irasū sērēñamakū pégu, Simón Pedro buro bujawereri merā āārīmí. ĩgūrē ārīmi:

—Yũ Opũ, mu āārīpereri masía. Murē yũ maĩrīrē masía.

Irasirigu Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Ovejare koregu ovejare ōārō kererosūta yure buremurārē ōārō koreka! ¹⁸ Diayeta murē werea. Mũ maamu āārīgū suríre sãña, mu gããmerō noó waaduaro waaunabu. Pũũ buguro āārīgū, mũa mojōrīrē soemugukoa. Gajigu murē suríre sãgukumi. Mũ waaduaberoque murē āĩwãgãgukumi.

¹⁹ Jesús, Simón Pedro ĩgū boaburi merā masakare Marĩpu turagu, ōãgū āārīrīrē masĩmakū iriburire irasū ārī weremi. Irire were ōdo, Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Yure tuyaka!

Jesús Juārē ĩgū maĩgūrē werede

²⁰ Pedro gãmenugã, yũ ĩgūsārē tuyawãgãmakū ĩãmi. Yũ, Jesús maĩgū, iro dupiyuro Jesús puro baa doanígū ĩgūrē: “Yũ Opũ, ¿noã murē wējẽduarãguere murē ĩmubu āārĩkuri?” ārī sērēñadi āārībũ. ²¹ Pedro yure ĩãgū, Jesúre sērēñami:

—Yũ Opũ, ¿naásũ waarokuri ĩgūrē?

²² Jesús ĩgūrē ārīmi:

—Yũ i ũmũguere dupaturi aariripoeta ĩgū okamakū yũ iriduarire, o iriduabirire mũa meta āārã. Irire gũñarikubirikōãka! Yure tuyaka!

²³ Jesús irasū ārĩrĩ kerere pérã, gajirã ĩgūrē buremurã: “Juan boabirikumi”, ārĩ gãme weresirima. Jesús: “Juan boabirikumi”, ārĩdi meta āārīmí. “Yũ i ũmũguere dupaturi aariripoeta ĩgū okamakū yũ iriduarire, o iriduabirire mũa meta āārã”, ārĩdi āārīmí.

²⁴ Yũ Jesús buegu, yũ ĩãdeare i pūrē gojáa. Irasirirã musã yũ gojarire: “Diayeta āārã”, ārĩ masía.

²⁵ Jesús wãrĩ gajĩ irimi. Iri āārīpererire yũ gojapeomakū, wãrĩ pūrĩ āārĩbukoa. Yũ péñamakū, masaka iri pūrĩrē i ũmũguere duripĩduamakū, uturiakōãbukoa.

Iropata āārã.

Juan

LOS HECHOS

Jesús igũ buedoregu beyenerärë: “Öägũ deyomarigũ aarigukumi”, äri weredea (Lc 1.1-4)

¹Opu Teófilo, yu murë gojadupiyudea pũguere Jesús neögorague irinũgãdeare, igũ buedea ääripererire gojabu. ²Igũ ãmugasigüe mürĩaburo dupiyuro Öägũ deyomarigũ turaro merã igũ buedoregu beyenerärë: “Äsũ irirãkoa”, äri wereadeare gojabu. ³Jesús igũ boa, masãdero puru, igũsärë cuarenta nurĩgora deyoayupu. Irasirigu igũ dupaturi okarire igũsärë öärö masimakũ iriyupu. Marĩpu igũyarärë doreri kerere igũsärë wereyupu.

⁴Jesús igũsã merã äärigũ, igũsärë äsũ äriyupu:

—Jerusaléta dujaka dapa! Iripoegue Yupu: “Öägũ deyomarigũrë müsärë iriugura”, ärideare yúka! Irire weresiabu. ⁵Juan müsärë deko merã wãiyedi äärimĩ. Yu gapu mérögã puru müsärë Öägũ deyomarigũ merã wãiyegukoa, igũ müsã merã äärinĩkõaburo, ärigũ, äriyupu.

Jesús ãmugasigüe mürĩadea

⁶Puru ütãu Olivos wãikudigüe Jesús merã nerë, igürë sërëñañurã:

—Gua Opu, ¿dapagorare gajigu guaya nikũmurë guare dorebure, opu pígakuri? äriñurã.

⁷Jesús igũsärë yuñyupu:

—Yupu suguta masimĩ. Igũ irasũta waaburo, ärimakũ irasũta waarokoa. Musãya meta äärã i. ⁸Mérögã puru Yupu Öägũ deyomarigũrë iriugu, müsärë igũ turarire opamakũ irigukumi. Igũ irasirimakũ, müsã güiro marĩrö güñaturari merã masakare yaa kerere wererã waarãkoa. Jerusalén marärë, Judea nikũ marärë, Samaria nikũ marärë, ääriperero i nikũgue äärirärë wererã waarãkoa, äriyupu Jesús igũ buedoregu beyenerärë.

⁹Igũ irasũ äri wereadero puru, Marĩpu ãmugasigüe igürë äimurĩãkõayupu. Igũsã igürë ãmutuyamakũ, su yebo ãimikãyebo túbiakõayuro. Irasirirã igürë neö ãnemobirĩñurã. ¹⁰Igũsã ãmutuyaripoe güñaña marĩrö përä ãma surĩ boreri sãñanerã igũsã puro deyoa, ¹¹äsũ äriñurã:

—Galilea marã, ¿nasirirã ãmugasire ãmunirĩ? Jesús ãmugasigüe mürĩaguta dupaturi i ãmũguere aarigukumi doja. Musã igürë mürĩamakũ ãrösũta aarimakũ ãarãkoa, äriñurã.

Judare gorawayurã, Matías wãikugure beyede

¹²Irasirĩ, puru Jesús buedoregu beyenerã Olivos wãikudi ütãugüe äärãnerã dijãa, Jerusalégüe dujãakõañurã doja. Iri makã purögã ääriyuro iri ütãu. ¹³Dujaja, igũsã kãrĩri taribu ãmarõma taribugüe ñajãkõañurã. Ìsãku äärĩñurã: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Simón celote wãikuri bumũ, Santiago Alfeo magũ, Judas Santiago magũ äärĩñurã. ¹⁴Gajirãde igũsã merã nerëñurã: Jesús pagupürã, Jesús pago María, gajirã nome äärĩñurã. Òmuriku iri taribugüe Marĩpure sërëmurã nerëñañurã.

¹⁵Sunũ igũsã merã gajirã Jesũre bæremurã ciento veinte gora nerëñurã. Irasirigu Pedro igũsã watopegue wãgãñugã, igũsärë äsũ äriyupu:

¹⁶⁻¹⁷—Yaarã, gua Judas merã pe mojõma pere su gubu peru përebejarãgora äärãdibu. Jesús guare beyederosũta igũdere beyeadimĩ, gua merã igũya kerere weredoregu. Judas gapu Jesũre peresugüe ñeãwãgãmurãrë igürë ãmumi. Öägũ deyomarigũ Judas waaburire Davire iripoegue gojadorederosũta diayeta waabu. ¹⁸Igũ Jesũre oparãguere ãmudea wajare igũsärë wia, makã ojarogüe waa, dipuru gapu merã meëmejã, igũya paru meë ooreakõã, guramisĩ wirisiri kõmoakõayupu. Irasirirã oparã iri niyeru merã igũ meëmejãdea nikürë wajariñurã. ¹⁹Judas irasũ waadeare äärĩpererã Jerusalén marã péperekõañurã. Irasirirã, igũ irasũ waaderore: “Acéldama” wãiyenurã. “Acéldama”, äriřö, igũsã ya merã: “Dĩ beödero”, äriduaro irikoa. ²⁰Iripoegue Salmos wãikuri pũgue äsũ äri gojasũdero äärĩbũ Judare:

Igũya wii ääridero masaka marĩrö dujaburo. Neö sugu igũ ääriderore dupaturi äärĩbirikõaburo, äri gojasũdero äärĩbũ. ²¹Äsũ äri gojasũdero äärĩbũ doja:

Gajigu igũya moãdeare gorawayuburo, äri gojasũdero äärĩbũ. ²²

²¹⁻²²Irasirirã marĩrë sugu Judas gorawayugure beyero gããmea. Sugu, gua merã äärĩdire, Juan marĩ Opu Jesũre deko merã wãiyemakũ ãdire, äärĩpereri Jesús irideare ãdire, Marĩpu igürë ãmugasigüe äimurĩamakũ ãdire beyero gããmea. Irasirigu, Jesús boadigüe masãdeare gua merã weregu waagukumi, äriyupu Pedro.

²³Igũ irasũ ärimakũ pé, përäřë beyenurã. Sugu José wãikuyupu. Gajirã igürëta “Justo”, gajirã “Barsabás” wãiyenerã äärĩmã. Gajigu Matías wãikuyupu. ²⁴⁻²⁵Beye odo, äsũ äri sërëñurã Marĩpure:

—Gua Opu, mũ äärĩpererã masaka güñarirë öärö masã. Judas igũ dapagora äärirögüe waagũ, muya kere weredoredeare pirikõami. Sugu igũ gorawayubure beyesiabu mũ. Irasirigu mũ beyeadire ãmuka guare! äriñurã.

²⁶Irasũ äri odo, peye ütãyegãgüe Matías, José wãirë goja, puuigãgüe sã, suye ãi ãñurã. Matías wãi gojatũdeayere ãi bokañurã. Irasirirã Matĩare: “Gua pe mojõma pere su gubu suru përebejarã äärãnerã merã Jesũya kerere weregu waagukoa”, äriñurã igürë.

2

Ōāgū deyomarīgū Jesúre buremurārē ejadea

¹ Pentecostés* wāikuri bosenu āārīmakū, āārīpererā Jesúre buremurā ĩgūsā nerēdea wiigueta nerēñurā. ² Puru gūñaña marirō ūmugasigue mirū buro aarirōsū, ĩgūsā āārīrōguere buro busu dijiriyuro. ³ Irasū waariopoe peame ūjūrī pūrā dijari, nediru irirosū deyori masakakure dipu weka deyoayuro. ⁴ Āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opatari, ĩgū iritamurī merā gaji masā ya ĩgūsā dupiyuro werenĩbirideare werenĩnugāñurā.

⁵ Iripoe wārā judío masaka āārīpererī nikū marā Jerusalégue ejanerā āārīmā. ĩgūsā buremurirē ōārō tuyarimasā āārīñurā. ⁶ Irasū busarire pērā, Jesúre buremurā purogue nerēwāgāñurā. Iroque masakaku ĩgūsāya werenĩrī merā Jesúre buremurā werenĩmakū pēñurā. Irasū waarīre pēmasibirīñurā. ⁷⁻⁸ Irasirirā ĩāguka, āsū ārī gāme werenĩñurā:

—ĽNasirirā ĩgūsā Galilea marā āārīkererā, marī yare ōārō werenĩrī? Marī deyoadea nikū marā irirosū werenĩma. ⁹ Marī gajiro marā āārā. Partia marā, Media marā, Elam marā, Mesopotamia marā, Judea marā, Capadocia marā, Ponto marā, Asia marā, ¹⁰ Frigia marā, Panfilia marā, Egipto marā, Libia Cirene wāikuri nikū turo marā āārā. Marī Roma marāde ōōguere naarīmasā āārā. ¹¹ Surāyeri judío masaka, gajirā judío masaka āārībirikererā, judío masaka irirosū buremurā ōōguere āārā. Creta marā, Arabia marāde marī merā āārīma. Irasirirā marī āārīpererā gajiro marā āārīkererā, marī ya merā ĩīsā ōārō werenĩmakū pēa. ĩgūsā Marīpu ōārō icidea kerere werenĩrā yāma, ārīñurā.

¹² Irasirirā āārīpererā pégukakōñurā.

—ĽNasiriro irasū waarī? ārī gāme werenĩñurā.

¹³ Gajirā gapu:

—Mejārā yāma, ārī buridañurā.

Pedro masakare weredea

¹⁴ ĩgūsā irasū ārīmakū pégú, Pedro gajirā pe mojōma pere su gubu suru pērēbejarā Jesús buedoregu beyenerā merā wāgāñugā, buro busuro werenĩyupu:

—Musā āārīpererā judío masaka ōōgue Jerusalégue āārīrā ōārō pēka yu wererire! ¹⁵ Musā guare: “Mejārā yāma”, ārī gūñarā, diaye gūñabea. Goeripoe dupiyuro āārā dapa. Irasirirā gua mejārā meta yāa. ¹⁶ Gua irasū werenĩrīrē Joel Marīpuya kerere weredupiyudi āsū ārī gojadi āārīmī:

¹⁷⁻¹⁸ Marīpu āsū ārīmi: “I ūmu pereburo dupiyuro Ōāgū deyomarīgūrē iriugura, masaka āārīpererī buri marārē. Irasirirā musā pūrā ūma, nomede yaa kerere wererākuma. Maamarā kērō irirosū, murā kērōgue yu ĩmurirē ĩārākuma. Yu dorerire ĩrirārē ūmarē, nomedere Ōāgū deyomarīgūrē iriugura. Irasirirā, yaa kerere wererākuma.

¹⁹ Yu ūmugasiguere gajirosūperi deyoamakū irigura. I nikūdere dí, peame, ĩmīkā deyoamakū irigura.

²⁰ Abe ūmumu naĩtiāgukumi. Abe ñamimu dí irirosū deyogu waagukumi. Musā Opu i ūmuguere dupaturi aariburo dupiyuro irasū waarokoa. ĩgū aarirīnu goerīnu āārīrokoa. Ubu āārīrīnu āārībirikoa.

²¹ “Yu Opu, tauka yure!” ārīgūnorē taugura”, ārīmi Marīpu, ārī gojadi āārīmī Joel.✠

²² “Musā Israel bumarā yu wererire ōārō pēka! Marīpu Jesúre Nazaretmurē iriudi āārīmī. Jesús musā purogue āārīgū, Marīpu turari merā pūrīrikurārē tau, wātēa masakare ñājanerārē béowiu, boanerārē masūdi āārīmī. Irasirīgu Jesús, Marīpu iriudi āārīsīā, ĩgū turari merā irire iri ĩmudi āārīmī. Irire musā ōārō masīā. ²³ Musā ñerārē ĩgūrē curusague pābiatū wējēdoremakū, Marīpu iripoegue Jesúre irasū waarokoa, ārīderosūta waabu. ²⁴ Irasū waakeremakū, Marīpu gapu ĩgū boadiguere masūkōadi āārīmī. Boanerā āārīrōrē ĩgūrē wiudi āārīmī. Irasirīmakū, boari Jesúre tarinugāmasibiridero āārībū. ²⁵ Iripoegue David āsū ārī gojadi āārīmī, Jesús Marīpure werenĩburire:

Yu Opu, murē ĩānīkōāa. Mu yu diaye gapu, yu merā āārīnīkōāa. Irasirīgu yu neō gūibeā.

²⁶⁻²⁷ Yaa yujupūrāgue buro usuyarī merā āārā. Irasirīgu usuyarī merā werenīa. Yu boamakū, boanerā āārīrōgue béobirikoa. Yu masāgobegue āārīmakū, yaa dupu neō boabirikoa. Yure dupaturi okamakū irīgukoa doja. Irasirīgu yu gūiro marirō āārīgukoa.

²⁸ Mu, yu dupaturi okaburire yure ōārō masīmakū yāa. Irasirīgu yu merā mu āārīmakū, buro usuyarī merā āārā, ārī gojadi āārīmī David.✠

²⁹ “Yaarā, yu musārē diayeta weregura. Marī ñekū David boadi āārīmī. Marī ñekūsamarā ĩgūrē yāanerā āārīmā. ĩgūya masāgobe i makāguere āārā dapa. ³⁰⁻³¹ Iripoegue Marīpu Davire āsū ārī weredi āārīmī: Yu murē diayeta werea: “Puruguere mu parāmi i nikū marā Opu āārīgukumi. Yu murē píderosūta pígukoa ĩgūdere”, ārīdi āārīmī.

David Marīpuya kerere weredupiyugu āārīdi āārīmī. Irasirīgu Jesúre Marīpu pĩburire masīsīā, āsū ārī weredi āārīmī ĩgū masāburire:

ĩgū boadero puru, boanerā āārīrōgue neō béosūbirikumi. ĩgūya dupu masāgobegue neō boabirikoa, ārī gojadi āārīmī.✠

³² Marīpu Jesúre boadiguere masūdi āārīmī. ĩgūrē masūadero puru, gua āārīpererā ĩgūrē ĩābu. “Dupaturi okamī”, ārī masīa. ³³ ĩgū Pāgu ĩgūrē masū, ūmugasigue āĩmurīa, ĩgū diaye gapu dobodi āārīmī. ĩgū ārīderosūta Jesúre Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmī. Irasirīgu Jesús guare Ōāgū deyomarīgūrē iriumi.

* 2:1 Pascua bosenu waadero puru, cincuenta nurī puru, Pentecostés wāikuri bosenu waayuro. ✠ 2:21 J1 2.28-32

✠ 2:28 Sal 16.8-11 ✠ 2:30-31 Sal 132.11

Irasirirā musā, ĩgū guaguere ejamakū ĩāa. ĩgū iritamurī merā gua werenímakū péa. ³⁴⁻³⁵ David† gapu ĩgū boadero puru, Jesús muríaderosū muríabiridī āārīmī. ĩgū boaburo dupiyuro āsū ārī gojadi āārīmī, Marĩpu Jesúre ārideare gojagu:

Marĩpu yu Opure āsū ārīmī: “Ōō yu diaye gapu doaka, yu merā dorebu! Irasiriripoe murē tātuirirārē mu dorerire tarinugānemobirimakū irigura”, ārīmī, ārī gojadi āārīmī.*

³⁶ ‘Irasirirā musā Israel bumarā āārĩpererā ōārō pēmasika! Marĩpu Jesúre, musā curusague pábiatú wējēdire marī Opū āārĩmakū iridī āārīmī. Marĩpu ĩgūrē iriudi āārīmī, marĩrē tauburo, ārĩgū, ārī wereyupu Pedro masakare.

³⁷ ĩgū irasū ārĩmakū pérā, ĩgūsāya yujupūrārĩgue buro bujawereri merā gūñariku, Pedore, gajirā Jesús buedoregu beyenerārē āsū ārī sērēñañurā:

—Guayarā, ĩnasirirākuri gua?

³⁸ Pedro ĩgūsārē yujuyupu:

—Musā ñerō irideare bujawere, musā gūñarĩrē gorawayuka! Irasirirā musā āārĩpererā Jesucristore buremuā, ārī, guare deko merā wāiyedoreka! Musā irasirimakū, Marĩpu musā ñerō irideare kätigukumi. Ōāgū deyomarĩgūrē iriugukumi, musā merā āārĩnkōāburo, ārĩgū. ³⁹ Marĩpu ārĩderosūta musārē, musā pūrā āārĩturirārē, gajiro marādere āārĩpererā ĩgū beyenerārē Ōāgū deyomarĩgūrē iriugukumi, āriyupu.

⁴⁰ Irire ārī ōdo, gajī wārī werenemoyupu Pedro ĩgūsārē:

—Ōārō pēmasika musā! I nikū marā Jesúre wējēnerā ñerā āārĩma. ĩgūsā ñerō iridea waja Marĩpu ĩgūsārē wajamoāgukumi. ĩgūsā ñerā irirosū neō irinemobirikōāka pama! Irasiribirimakū, Marĩpu ĩgūsārē wajamoāgū, musā gapure wajamoābirikumi, āriyupu.

⁴¹ Wārā ĩgū wererire ōārō pēñurā. Irasirirā deko merā wāiyesūñurā Jesúre buremurĩrē ĩmurā. Irasirirā Jesúre buremupurorinerā merā āārĩnugāñurā. Pedro ĩgūsārē wereadeanu merāta wārā tres mil gora masaka buremunugāñurā. ⁴² Irasirirā ũmuriku Jesúre buremupurorinerā merā nerēñañurā, ĩgū buedoregu beyenerā buerie pémurā. Irasū nerēñarā, Marĩpure sērē, pärē dukawa, siuu baanañurā.

Jesúre buremupurorinerā iridea

⁴³ Jesús buedoregu beyenerā ĩgū iriderosūta wārī Marĩpu turarī merā iri ĩmunañurā. Irasirirā pūrĩrikurārē tau, wātēa masakare ñajānerārē beówiu, boanerārē masūñañurā. ĩgūsā irasirimakū ĩārā, masaka āārĩpererā ĩāgukanañurā. ⁴⁴ Āārĩpererā Jesúre buremurā su bumarā irirosū ōārō āārĩrikuñurā. Irasirirā ĩgūsā oparire gāme sīñañurā. ⁴⁵ Gajĩnorē oparā, irire dua, iri waja merā gajino opamerārē sīñañurā. ⁴⁶ ũmuriku āārĩpererā surosū gūñarī oparā Marĩpuya wiigue nerēñañurā. ĩgūsāya wiirigue pärē dukawa, ōārō usuyari merā siuu baanañurā. ⁴⁷ Marĩpure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sīñañurā. Gajirā masaka ĩgūsārē: “Ōārā āārĩma”, ārī ĩañurā. ũmuriku marī Opū Jesús gajirārē ĩgūrē buremumakū iriyupu. Irasirirā ĩgūrē buremurā wārā āārĩñurā.

3

Sugu waamasĩbire waamasĩmakū iridea

¹ Sunu, ñamika tres āārĩmakū Pedro, Juan merā Marĩpuya wiigue waañurā. Iri horata masaka Marĩpure sērēñañurā. ² Iri wiima makāpurore sugu masaku deyoagugueta waamasĩbī āārĩdi doayupu. Iri makāpuro: “Ōārī makāpuro” wāĩkuyuro. ũmuriku ĩgū merāmarā ĩgūrē āĩwagā, iri makāpurogue dobonañurā, iri wii ñajārārē niyeru sērē doanĩdorerā. ³ Pedrosā iri wii ñajāmurā iriripoe ĩgūsārē ĩā, niyeru sērēyupu. ⁴ ĩgūsā pēragueta ĩgūrē ĩā, Pedro gapu ĩgūrē āriyupu:

—Guare ĩāka!

⁵ ĩgū irasū ārĩmakū: “Yure niyeru sīmurā irikuma”, ārī gūñarī merā buro ĩayupu. ⁶ Pedro gapu ĩgūrē āriyupu:

—Niyerure opabea. Irire opabirikeregu, yu oparī merā murē iritamugura. Jesucristo Nazaretmu wāi merā, ĩgū turaro merā wāgāñugā waaka! āriyupu.

⁷ Pedro ĩgūrē irasū ārĩgūta, diayema mojōrē ñeā, tūāwāgūñuyupu. Irasirimakūta, ĩgūya guburi, ĩgūya āñagubuyeri turanugājayuro. ⁸ Irasirigu pari wāgāñugāja, waapurorī, puru ĩgūsā merā Marĩpuya wiigue Marĩpure: “Ōātaria mu”, ārī gaguĩnī, pariñājāyupu. ⁹⁻¹⁰ ĩgū usuyari merā Marĩpure: “Ōātaria mu”, ārī, pariñajāmakū ĩārā, iri wiigue āārĩrā āārĩpererā ĩgūrē ĩāmasi:

—Ī, i wii ōārī makāpurogue niyeru sērē doanĩadita āārīmī, ārĩñurā. Irasirirā ĩgū waamasĩmakū ĩārā, “ĩNaāsū waarī?” ārī ĩāgukakōñurā.

Pedro masakare Marĩpuya wiigue weredeā

¹¹ Waamasĩbiradi Pedrosārē duubirimakū, āārĩpererā masaka iri wii āārĩrā ĩāgukari merā, ĩgūsā purogue “Pórtico de Salomón” wāĩkurogue ũmanerēñurā. ¹² ĩgūsā irasū ũmanerēmakū ĩāgū, Pedro ĩgūsārē āriyupu:

—Musā, Israel bumarā, ĩnasirirā iropa gukari? ĩNasirirā guare buro ĩārī? “ĩgūsā Marĩpure buremurī merā, ĩgūsā turaro merā ĩrē waamasĩmakū iriama”, ārī gūñabirikōāka! ¹³ Jesús ĩgū turaro merā ĩgūrē waamasĩmakū iriami. Marī ñekūsāmarā Abraham, Isaac, Jacob Marĩpure ũmugasigue āārĩgūrē buremunerā āārĩmā. Marĩpu ĩgū magū Jesúre, ĩgū doreri ōārō iridire: “Ōātariгу āārĩmī”, ārĩdi āārīmī. Musā gapu

† 2:34-35 David ĩgū boadero puru, ĩgū dupu merā ũmugasigue muríabiridí āārīmī. Irasirigu Jesús muríaderosū muríabiridí āārīmī. ☆ 2:34-35 Sal 110.1

īgūrēta oparāguere wiabu. Pilato īgūrē wiuduakeremakū, musā gapu gāamebiribu. ¹⁴ Jesūs ōāgū, űērērē neō iribi āārīkeremakū, īgūrē neō wiudorebiribu. Sugu űegū masakare wējēdi gapure wiudorebu musā. ¹⁵ Irasirirā, Jesūs marirē okari sīgū gapure wējēdorebu. Īgū boadero puru, Marīpu gapu īgūrē masūdi āārīmī. Gua īgūrē Marīpu masūdire iābu, āri masā. ¹⁶ Jesūta īgū turaro merā īi waamasibiradire musā iāmasīgūrē waamasimākū iriami. Gua Jesūs taumasīrērē būremumakū īāgū, īgūrē tauami. Musā āārīpererā īgū tauadire īgū waamasimākū iāa.

¹⁷ Yaarā, musā, musā oparāde Jesūre: “Marīpu magūta āārīmī”, āri pēmasībirisā, īgūrē wējēdorebu. ¹⁸ Iripoegue Marīpu īgūya kerere weredupiyunerā āārīpererārē: “Cristo yu iriubu űērō tarigukumi”, āriderosūta Jesūre waabu. ¹⁹ Irasirirā musā űērō irideare bujawere, musā gūñarērē gorawayuka! Marīpu dorerire irika! Irasirimākū, Marīpu musārē musā űērō irideare kāti, siñājārī merā āārīrikumakū irigukumi. ²⁰ Irasirigu musārē Cristore dupaturi irigukumi. Cristo, Marīpu beyedi musārē taugu, Jesūta āārīmī. ²¹ Jesucristo űmugasigue marīadi, irogueta āārīmī dapa. Marīpu iripoegue īgū iriburire īgūya kerere weredupiyunerārē weredorederosūta āārīpererire ōārō āmu, puru Jesūre irigukumi. ²² Iripoegue Moisés irimarē marī űēkūsamarārē āsū āridi āārīmī:

Purugu Marīpu marī Opu sugu īgūya kerere werebure irigukumi. Yure iriuderosūta īgūdere irigukumi. Īgūde marīyaguta āārīgukumi. āārīpereri īgū wererire pēka! Īgū dorerire ōārō irityuka!

²³ Īgū dorerire irityamerā gapu bēosūrākuma. Irasirirā Marīpuyarā merā neō āārīnemobirikuma pama, āridi āārīmī Moisés.[✠]

²⁴ āārīpererā iripoegue marā Marīpuya kerere weredupiyunerākū, Samuel puru marāde dapagora waarīre irasūta āri gojanarē āārīmā. ²⁵ Iripoegue Marīpu marī űēkū Abrahārē: “Yu, mu parāmi āārīturiagu merā ī űmu marā āārīpererārē ōārō irigura”, āridi āārīmī. Īgūya kerere weredupiyunerārē īgū Abrahārē ārideare weredoredi āārīmī marī űēkūsamarārē. Irasirigu Marīpu īgūsārē āriderosūta musārē iridi āārīmī. ²⁶ Irasirigu īgū magū Jesūs boadiguere masū, marirē judīo masakare iriupuroridi āārīmī, marirē ōārī gapure iri, marī űērō iririre piriburo, ārigū, āri wereyupu Pedro īgūsārē.

4

Pedrore, Juārē oparā purogue āiadea

¹⁻² Pedro, Juan merā masakare werenīripoe paia, Marīpuya wii korerā surara opu, gajirā saduceo bumarā ejañurā. Pedrosā masakare: “Jesūs boadero puru masādi āārīmī. Irasirirā marīde boadero puru āārīpererā masārākoa”, āri buenañurā. Īgūsā irasū āri buemakū pērā, saduceo bumarā, masaka boanerā masārērē būremubirisā, īgūsā merā buro guañurā. ³ Irasirirā abe űājāripoe āārīmakū, Pedrosārē űēā, iri űāmirē peresu iriñurā. ⁴ Irasirikeremakū, gajirā wārā Jesūya kerere pēnerā, īgūrē būremunugārā āārīñurā. Irasirirā dupiurogue Jesūre būremupurorinerā merā wārā āārīñurā. űma ditare keomakū, cinco mil āārīñurā.

⁵ Pedrosārē peresu iriadero puru, gajinu gapu Jerusalēgue judīo masaka oparā, gajirā marā, gajirā Moisés gojadeare buerimasā nerēñurā. ⁶ Gajirāde, paia opu Anās, Caifās, Juan, Alejandro, gajirā paia opuyarā īgūsā merā āārīñurā. ⁷ Iroque nerē, Pedrosārē īgūsā puro āiridore, īgūsā ejamakū:

—ĪNoā musārē doreri, noā musārē inorē irasiridoreri? āri sērēñañurā.

⁸⁻⁹ Pedro Ōāgū deyomarīgūrē opatarisā, āsū āri yujuyupu īgūsārē:

—ĪMusā judīo masaka oparā, murāde guare īi waamasibiradire ōārō irideare, īgūrē tauadeare sērēñarā yāri? ¹⁰ Musārē ire weregura, āārīpererā Israel bumarā ōārō pēmasiburo, ārigū. Jesucristo Nazaretnu turaro merā, īgū wāi merā īi waamasibiradi waamasīami. Musā īgūrēta curusague pābiatū wējēdorebu. Īgū boadero puru, Marīpu gapu īgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmī. ¹¹ Iripoegue Marīpuya kerere weredupiyudi āsū āri gojādi āārīmī: “Suye űtāye wii iririmasā īgūsā bēoadeaye merā gajigu gapu ōārō turari wii irigukumi”, āri gojādi āārīmī. Jesūs iri űtāye īgūsā bēoadeaye irirosū āārīmī. Marīpu īgūrē beyedi āārīmī marirē taubure. ¹² I nikūguere Jesūs suguta marirē taugu āārīmī. Gajigu marirē taugu neō māmī. Marīpu īgūrēta iriudi āārīmī marirē taubure, āri wereyupu Pedro īgūsārē.

¹³ Judīo masaka oparā Pedro, Juan buebirinerā āārīkererā, ōārō gūñaturari merā, pēmasīrī merā were-makū pērā, pēgukakōāñurā. Īgūsārē: “Diayeta Jesūs merāmarāta āārīma”, āri iāmasīñurā. ¹⁴ Waamasibiradi Pedrosā puro nimākū iārā, īgūsārē: “Neō irirā iriabu”, āri werewuamasibiriñurā.

¹⁵ Irasirirā, īgūsārē īgūsā nerērē taribugue āārīrārē wriadoreñurā, īgūsā basi gāme werenīmurā:

¹⁶ Āsū ārīñurā:

—ĪNasirīrākuri īgūsārē? Īi waamasibiradire īgūsā waamasimākū irideare Jerusalén marā pēperekakōāñurā. Irasirirā: “Iribirama”, ārīmasibirikoa marī. ¹⁷ Gajirārē irire neō pēnemomakū iribirikōārō gāāmea marirē. Irasirirā: “Jesūyamarē gajirāguere neō werenemobirikōāka pama!” ārī īgūsārē, āri werenīñurā.

¹⁸ Irasū āri werenī odo, Pedrosārē siiu, āsū ārīñurā:

—Gajirāguere neō Jesūyamarē werenemobirikōāka! Neō īgūya kerere buenemobirikōāka! ārīñurā.

¹⁹ Īgūsā irasū ārīkeremakū, Pedro, Juan gapu āsū āri yujūñurā īgūsārē:

—ĪMarīpu musā guare dorerire irimakū gāāmerī, o īgū doreri gapure gua irimakū gāāmerī? ĪNaāsū gūñārī musā irire? ²⁰ Gua īgū dorerire irityarā āārā. Irasirirā gua iādeare, gua pēdeare neō wereduumasīña māa, ārīñurā.

²¹⁻²² Igūsā irasū ārimakū pérā, judío masaka oparā gapu dupaturi āriññurā:

—Jesiyamarē neō werenemomerāta pamal! Irirē pirimerā, wajamoāsūrākoa, āriññurā. Gajirā gapu usuyari merā Marīpure: “Mu ñ waamasībiradire tauadea ôatariabu”, āriññurā. Igū cuarenta bojori nemorō opagu āariyupu. Irasirirā oparā gapu Pedrosārē: “Nerō irirā iriama”, ārimasībiri, wajamoāmerāta igūsārē wiukōññurā.

Jesúre buremurā Marīpure iritamurī sērēdea

²³ Pedrosā iroque āārānerā wiria, igūsā merāmarā pūroque waakōññurā. Iroque eja, paía oparā, judío masaka murā igūsārē ārādeare igūsā merāmarārē wereññurā. ²⁴ Igūsā weremakū pérā, āārīpererā iro āārīrā Marīpure sērēññurā:

—Gua Opū, mu diayeta ūmugasi, i nikū, dia wádiya, i ūmuma āārīpererire iridi āārā. ²⁵ Iripoegue gua ñekū Davire murē moāboegure Ōāgū deyomarīgū merā āsū āri weredoredi āārībú:

Judío masaka āārīmerā Marīpu merā buro guama. Israel bumarāde Marīpuyare: “Gāamebea”, āri gūñadima.

²⁶ I nikū marā oparā Marīpu merā gāmekēāduarā nerērākuma. Igū beyedi merādere irasūta gāmekēārākuma, āri weredoredi āārībú.[☆]

²⁷ Mu weredorederosūta diayeta waabu. I makāguere opu Herodes, Poncio Pilato, gajirā Israel bumarā, gajirā judío masaka āārīmerā nerēma Jesús mu magūrē wējēmurā. Igū ōāgū, mu beyedi āārīmi. ²⁸ Irasirirā, iripoegue mu turaro merā mu beyedire: “Irasū waarokoa igūrē”, āriderosūta irima. ²⁹ Gua Opū, dapagora paía oparā muya kerere: “Werebirikōāka! Musā irirē wererā, wajamoāsūrākoa”, ārāma guare. Igūsā irasū ārādeare gūñaka mu! Gua murē moāboerā āārā. Irasirigu guare muyare gajirārē gūiro marīrō weremakū irikal! ³⁰ Guare mu turaro merā pūrīrikurārē taumakū irikal Irasirigu guare mu turaro merā Jesús mu magū, ōāgū wāi merā iri imurirē irimakū irikal! āri sērēññurā Marīpure.

³¹ Igūsā irasū āri sērēadero puru, igūsā āārīrī wii gāmeñayuro. āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opatar-ññurā. Irasirirā, igū iritamurī merā gūiro marīrō Marīpuya kerere wererā waaññurā.

Jesúre buremurā Igūsā oparire gāme dukawadea

³²⁻³³ Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā Marīpu turaro merā masakare: “Marī Opū Jesús boadero puru masādi āārīmi. Igū dupaturi okadero puru, gua igūrē iābu”, āri wereññurā. āārīpererā Jesúre buremurā surosū gūñaññurā. Irasirirā Igūsā oparire: “Yaa āārā”, ārīrō marīrō gāme dukawaññurā. Marīpu igūsārē āārīpererārē ōārō iritamuyupu. ³⁴⁻³⁵ Irasirirā wiiri oparā, nikū oparā, gajirārē irirē duaññurā. Igūsā duadea wajare Jesús buedoregu beyenerārē sīnaññurā. Jesús buedoregu beyenerā irirē igūsā watope āārīrārē gajino opamerārē dukawaññurā. Irasirirā Igūsā watopegue boporā marīññurā pama. ³⁶ Iripoere sugu Jesúre buremugū José wāikugu āariyupu. Igū Chipre wāikuri nugūrōmu, Levíya bumu āariyupu. Jesús buedoregu beyenerā igūrē “Bernabé” wāiyeññurā. “Bernabé”, ārīrō, griego ya merā: “Masakare ōārō yujupūrākumakū irigu”, āriññurā irikoa. ³⁷ Igū nikū opagu āārīsīā, su poe ejatuario gajirārē duayupu. Igū duadea wajare Jesús buedoregu beyenerārē sīpeokōāyupu.

5

Ananías, Safira merā ārikatodea

¹ Gajigu Ananías wāikugu Igū marāpo Safira merā su poe ejatuario nikūrē duayupu. ² Igū duadea wajare Igū basi deko merā duripkōāyupu. Irasirigu āārīpereri niyerure Jesús buedoregu beyenerārē sīpeobirikeregu: “Iropata wajariama”, ārikatoyupu. Igū marāpo āārīpereri Igū irasiriadeare masīyupo. ³ Pedro āsū āriyupu igūrē:

—Ananías, ¿nasirigu wātīrē muya gūñarīguere ñajāadoreari? Igū ñajāmakūta, muya nikū duadea wajare guare sīpeobirikeregu, mu Ōāgū deyomarīgūrē ārikatoa. ‘Iri nikū mu duaburo dupiyuro muya nikū āārībú. Mu duadea waja muya niyeruta āārā. Noó mu sīduaropa sīboakuyo. ¿Nasiribu irasū ārikatori? Gua ditare ārikatogu meta yāa. Marīpudere ārikatoa mu, āriyupu.

⁵ Igū irasū ārimakū pégu, mata Ananías meémejā kōmoakōāyupu. Igū irasū waadea kerere pérā, āārīpererā buro gūññurā. ⁶ Igū kōmoadero puru, gajirā maamarā ñajāja, igūya dupure surīro gasiro merā ōma, āiwiriakōññurā igūrē yáarā waaññurā.

⁷ Tre hora puru, Ananías marāpo āārādeo ñajājayupo. Igū boadeare neō masībiriyo. ⁸ Igo ñajāmakū tīgū, Pedro igore sērēññayupu:

—Wereka yure! ¿Musāya poere duarā, iropata niyeru wajatari musā? āriyupu. Igo igūrē yujñyupo:

—Iropata wajatabu, āriyupu.

⁹ Pedro āriyupu igore:

—¿Nasirirā musā, marī Opū Ōāgū deyomarīgūrē ārikatoari? “Gua irasirimakū masībirikumi”, ¿āri gūñadari musā? Iāka! Mu marāpure yáarā ejanerā sīsā dujarima. Muya dupudere āiwiriārākuma, mu marāpuya dupure āiwiriaderosūta, āriyupu. ¹⁰ Igū irasū ārimakūta, igode Pedroya guburi puro meémejā kōmoakōāyupo. Irasirirā maamarā igo kōmoadeoguere bokaja, igoya dupure āiwiria, igo marāpu dagure igūsā yáadero pūrogueta igodere yáaññurā. ¹¹ Irasirirā āārīpererā Jesúre buremurā, gajirāde Ananías, Safirare waadea kerere pérā, buro gūññurā.

Jesús buedoregu beyenerā Marīpu turaro merā iri imudea

¹² Iripoeere masaka watopegue Jesús buedoregu beyenerārē Marīpu ĩgũ turari merā wári iri ĩmurĩrē irimakũ iriyupu. Āārīpererā Jesũre buremurā Marīpuya wii turo biaña marĩrĩ taribu “Pórtico de Salomón” wáikuri taribugue nerēnañurā. ¹³ Masaka ĩgũsārē: “Ōārā āārĩma”, ārikeremakũ, gajirā gapũ ĩgũsārē gũĩñurā. ĩgũsā merā neō nerēduabiriñurā. ¹⁴ Gajirā gapũ marĩ Opũ Jesũre wārā ũma, nome de buremuñurā. ¹⁵ Irasirirā pũrĩrikurārē ĩgũsā peyari gasiri merā Pedro waaburi maa turo pĩñurā. “Pedro ĩgũsārē ñapeobirikeremakũ, ĩgũ wātĩ meépiro ĩgũsā weka ejamakũ, ĩgũsārē pũrĩrĩ tarirokoa”, āri gũñarā, irasiriñurā. ¹⁶ Wārā Jerusalén turo marāde pũrĩrikurārē, wātēa ñajāstũnerārē iroque āñanañurā. Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā ĩgũsā āārīpererārē taunañurā.

Oparā Jesús buedoregu beyenerārē ĩaturide

¹⁷ Irasirirā paía opũ, gajirā ĩgũ merāmarā saduceo bumarāde Jesús buedoregu beyenerārē buro ĩaturĩ, ¹⁸ ĩgũsā merā buro gua, ĩgũsārē ñēā, peresu iriñurā. ¹⁹ Irasirikeremakũ, sugũ Marīpure wereboegu iri ñamita peresu wii makāpurorire tũpā, ĩgũsā āārĩrĩ taribugue ñajāja, ĩgũsārē āsũ āri āĩwiriayupu:

²⁰ —Marīpuya wiigũe waaka! Iroque eja, Marīpu Jesũre buremurārē ĩgũ merā ōārō āārĩmakũ iriburi kerere wereka masakare! Āriyupu Marīpure wereboegu ĩgũsārē.

²¹ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pérā, ĩgũsā peresu āārānerā wiriakōañurā. Gajinũ gapũ boyoripoe āārĩmakũ, Marīpuya wiigũe ñajāja, masakare buenugañurā, Marīpure wereboegu ĩgũsārē wereadoreosũta.

ĩgũsā iroque bueripoe paía opũ gapũ, ĩgũ merāmarāde, Pedrosā peresu āārānerā wiriadeare masĩbiriñurā dapa. Irasirirā ĩgũsā Israel bumarā oparārē āārīpererārē neeñurā. ĩgũsā nerēperemakũ ĩārā, surarare peresu iriri wiigũe Jesús buedoregu beyenerārē ĩgũsā biadoboanerārē āĩridoreñurā. ²² Irasirirā surara ĩgũsārē āĩrā waadiñurā. Iroque eja, Pedrosārē neō bokabiriñurā. ĩgũsārē bokabirĩsĩ, oparāguere wererā dujāakōañurā doja. ²³ Dujaja, oparārē:

—Peresu iriri wii makāpurori ōārō biadea makāpurori āārādabu. Iroque biadoboanerārē korerāde iri makāpurorikũ ñadama. Irasũ āārīkeremakũ, gua ĩgũsā āārāde taribure makāpuro tũpāmakũ neō marāma, ārĩñurā.

²⁴ ĩgũsā irasũ ārĩmakũ pérā, paía opũ, Marīpuya wii marā surara opũ, paía oparāde: “¿Naasũ waayuri ĩgũsārē?” āri gũñarikuñurā. ²⁵ ĩgũsā irasũ gũñarikuipoe sugũ masakũ ĩgũsā puro eja:

—Musā peresu irianerā Marīpuya wiigũe āārāma. Masakare buerā iriama, āriyupu.

²⁶ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pérā, Marīpuya wii marā surara opũ, ĩgũyarā surara merā ĩgũsārē ñēārā waañurā. Iroque eja, ĩgũsārē ñēā, paía oparā puro āññurā doja. Masakare gũĩsĩ, ĩgũsārē tārābiriñurā. “Gua ĩgũsārē tārāmakũ ĩārā, masaka guare ũtayeri merā deabukuma”, āri gũñañurā. ²⁷ ĩgũsārē judío masaka oparā puro āĩjamakũ, paía opũ ĩgũsārē turiyupu:

²⁸ —Gua musārē: “Jesũyare neō buenemobirikōāka!” ārādibu. Gua irasũ ārikeremakũ, musā āārīperero Jerusalén marārē buegorenāa. Jesús boadea waja guare waja opamakũ iriduarā yāa musā, āriyupu.

²⁹ ĩgũ irasũ ārĩmakũ, Pedro gajirā Jesús buedoregu beyenerā merā ĩgũrē āsũ āri yũyũyupu:

—Masaka doreri memorō Marīpuya gapũre iriro gāamea. Gua musā dorerire irirā, Marīpu doreri gapũre iribiribukoa. ³⁰ Musā Jesũre curusague pabiatũ wējēdoredire Marīpu, marĩ ñekũsāmarā Opũ gapũ ĩgũrē masũdi āārĩmĩ. ³¹ ĩgũrē masũ odo, ũmugasigue āĩmurĩagu, ĩgũ diaye gapũ dobodi āārĩmĩ. Marĩre taubure, marĩ Opũ āārĩbure irasiridi āārĩmĩ. Irasirigu marĩ judío masaka marĩ ñerō irideare bujawere, gũñarĩre gorawayumakũ kātĩgukumi. ³² Gua āārīpereri Jesús irideare ĩānerā āārā. Irasirirā irire werea. Ōāgũ deyomarĩgũde guare irire pēmasĩkumĩ yāmi. Irasirirā ĩgũ iritamurĩ merā werea. Marīpu dorerire pérāñode Ōāgũ deyomarĩgũrē iriugukumi, āri wereyupu Pedro paía opure.

³³ ĩgũ irasũ ārĩmakũ pérā, oparā gapũ guataria, Pedrosārē wējēduadiñurā. ³⁴ Sugũ fariseo bumũ Gamaliel wáikũ gapũ wāgānũgayupu ĩgũsārē werebu. ĩgũ judío masaka oparā merāmu Moisés gojadeare buerimasũ āārĩyupu. Masaka ĩgũrē: “Ōāgũ āārĩmĩ”, āri buremuñurā. ĩgũ wāgānũgā, surarare: “Īsārē āĩwiriaka dapa!” āriyupu. ³⁵ ĩgũsārē āĩwiriadero puro, oparārē āsũ āriyupu:

—Musā Israel bumarā, musā ĩgũsārē iriduarire ōārō gũñaka! ³⁶ Teudas wáikũgu waadeare gũñaka! Irĩnguere ĩgũ masakare: “Masĩtarĩnũgāgũ āārā yu”, ārĩdi āārādimi. Irasirirā wārā cuatrocientos ũma ĩgũ merāmarā āārĩnerā āārādimi ĩgũ buerire pēduarā. Puru gajirā ĩgũrē wējēkōānerā āārĩmā. ĩgũrē wējēadero puro, ĩgũ merāmarā āārādimi waaĩrĩkōānerā āārĩmā. Irasũ waadero puro, ĩgũ buedea pereakōādero āārĩbũ. ³⁷ Puru i nikũ marārē ĩgũsā keoripoe gajigu Judas wáikũgu Galileamũ āārĩdi āārādimi. Wārā ĩgũ merāmarā āārĩnerā āārādimi. Puru gajirā ĩgũdere wējēkōānerā āārĩmā. ĩgũrē wējēadero puro, ĩgũ merāmarā āārādimi waaĩrĩpereakōānerā āārĩmā. ³⁸ Irasirigu musārē werea. Sĩsārē, marĩ peresugue biadoboanerā wiuka! Musā ĩgũsārē iriduarire iribirikōāka! ĩgũsā bueri, Marīpuya bueri āārĩbero, pereakōārokoa Teudas, Judas buedea perederosũta. ³⁹ ĩgũsā bueri, Marīpuya bueri āārĩrō, neō perebirikoa. ĩgũsārē irire pirimakũ iribirikoa. Irasirirā irire ōārō pēmasĩka! ĩgũsā bueri, diayeta Marīpuya bueri āārĩmakũ, musā ĩgũsārē wējēduarā, Marīpu merā gāmekēāduarā irirosũ iribukoa, āriyupu Gamaliel.

⁴⁰ ĩgũ ārĩmakũ pérā: “Jáu, marĩrē diayeta weremi ĩĩ”, āri pēñurā. Irasirirā Jesús buedoregu beyenerārē siuu, surarare tārādereñurā. “Jesũyare neō werenemobirikōāka!” ārĩñurā. Irasũ āri odo: “Waaka!” āri, wiiñurā ĩgũsārē pama. ⁴¹ Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā judío masaka oparā puro āārānerā waakōañurā. “Marĩ Jesũyare bueri waja marĩrē tārādereama guyasĩriburo, ārĩrā”, ārĩñurā. “Marīpu gapũ marĩrē: ‘Irĩre bokatũkōāma’, āri masĩmĩ”, ārĩñurā. Irasirirā oparā ĩgũsārē ñerō irikeremakũ, buro usyañurā. ⁴² Irasirirā ũmurikũ Marīpuya wiigũe, wiiriguedere masakare: “Jesũta Marīpu iriudi, Cristo āārĩmĩ”, āri buenañurā.

6

Jesús buedoregu beyenerä ñgūsārē iritamumūrārē beyedeä

¹ Irasirirä irinurirē wārä judío masaka Jesúre buremunugāñurä. Suräyeri hebreo ya merä werenññurä. Gajirä griego ya merä werenññurä. Ñgūsä wapiweyarä nomerē ñmuriku ñgūsä baarire keoro guerebirimakü iärä, hebreo ya merä werenññä gapure turiññurä. ² Irasirirä Jesús buedoregu beyenerä Jesúre buremurärē äärípererärē ñgūsä puroge siiu neö, äsü äri wereññurä:

—Gua baarire guererä, Marípya kere gapure wereññumakü öäbiribukoa. ³ Irasirirä müsä guayarä, Jesúre buremurä müsä watope ääríñärē su mojóma pere gají mojó peru pērēbejarägora beyeka! “Öärö masirä, Öägü deyomarigü turarire opatarirä ääríma”, müsä äri iärärē beyeka! Musä beye odomakü, gua ñgūsärē baari gueremurärē sóoräkoa. ⁴ Irasirirä gua ñmuriku Marípure sērē, ñgüyare bueräkoa, äññurä.

⁵ Ñgūsä irasü ärimakü pérä, äärípererä: “Jáu, irasüta irirära”, äri, Esteban wäikugure beyeññurä. Ñgü Jesúre öärö buremugü, Öägü deyomarigü opatarigu ääriyupu. Gajirä Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás wäikurärē beyeññurä. Nicolás Antioquíamu judío masaku ääríbirikeregu, judío masaka irirosü buremugü ääriyupu. ⁶ Ñgūsärē beye odo, Jesús buedoregu beyenerä puro äññurä. Ñgūsä äñjamakü iärä, Marípure: “Öärö iritamuka ñgūsärē!” äri sērēbosa, ñgüsäya dipu weka mojóri merä ñapeoññurä.

⁷ Irasirirä Marípya kerere weregorenamakü, wārä masaka irire peññurä. Wārä Jerusalén marä masaka, paíade Jesúre buremunugāñurä.

Estebärē peresu iridoredea

⁸ Esteban Marípu iritamurí merä ñgü turaro merä pürírikurärē tau, gají öäri iri ñmurirē iriyupu masaka wārä watopere. ⁹ Ñgü irasirimakü iärä, suräyeri judío masaka “Eslavos Libertado” wäikuri bumarä ñgü merä guaseopurorirññurä. Ñgüsä: Cirene marä, Alejandría marä, Cilicia marä, Asia marä su wii judío masaka ñgüsä nerērí wiigüe nerēñärä ääríññurä. ¹⁰ Esteban, Öägü deyomarigü ñgürē öäri masirä sirí merä werenññimäkä pérä, ñgürē neö werení bokatiübiriññurä. ¹¹ Irasirirä masaka iäberogue gajirärē niyeru wajari: “Äsü ärikatoka masakarel!” äññurä:

—“Esteban Moisére, Marípure ñerö werenññimäkä péabu gua”, ärika! äññurä. ¹² Irasirirä ñgüsä ärikatodor-esüanerä irire weremakü pérä, iri makä marä, murä, Moisés gojadeare buerimasäde Esteban merä buro gua, ñgürē ñeä, oparä puro äññurä. ¹³ Ñgürē iroque äñja, gajirärē äsü ärikatonemodoreññurä doja:

—Í ñmuriku Marípya wiire, Moisés gojadeadere ñerö werenññorenami. ¹⁴ Masakare: “Jesús Nazaretmu, Marípya wiire böogukumi. Moisés marirē pídeadere gorawayugukumi”, ärimakü péabu gua, ärikatoññurä oparärē.

¹⁵ Ñgüsä irasü ärimakü pérä, oparä äärípererä iroque doarä Estebärē buro iaññurä. Ñgüsä iämakü, ñgüya diapu Marípure wereboeguya diapu irirosü deoyuro.

7

Esteban oparärē weredea

¹ Ñgüsä Estebärē iäripoe paía opu ñgürē sērēñayupu:

—¿Diayeta äñri, ñgüsä murē weresärä? äññupu.

² Esteban yujyupu ñgürē:

—Yaarä, yure öärö péka! Marí ñekü Abraham, Harán wäikuri makägue waaburo dupiyuro Mesopotami-agüe äärídi äärími Caldea masaka äärírógue. Ñgü iroque ääríripoe Marípu öärö gosesiriri merä ñgürē deyoa, ³ äsü äñdi äärími: “Í nikürē, muyarärē béowägäka! Mu waamakü, yu gají nikü mu ääríburí nikürē ñmugäkoa”, äñdi äärími Marípu Abrahärē. ⁴ Marípu irasü ärimakü pégu, Abraham Caldea nikü äärädi Harägue waadi äärími. Iroque ejadero puru, ñgü pagu boadi äärími. Ñgü boadero puru, Marípu Abrahärē wiridoredi äärími doja. Irasirigu Abraham öö, marí ääríri nikürē ejadi äärími pama. ⁵ Ñgü öögue ejamakü, Marípu ñgürē neö nikürē sibiridi äärími dapa. Sibirikeregu, ñgürē: “Purägue muya, mu parämerä ääríturiaräya nikü äärírokoa”, äñdi äärími. Ñgü irasü äñripoere Abraham neö purä marídi äärími dapa. ⁶ Gají Marípu ñgürē äñnemodi äärími doja: “Mu parämerä ääríturiarä gají nikügüe waaräkuma dapa. Cuatrocientos bojorigora iri nikü marärē moäboeräkuma. Ñgüsärē moädore, pábiraräkuma. ⁷ Yu gapu iri nikü marärē wajamoägura ñgüsä irasiriri waja. Yu ñgüsärē wajamoä odoadero puru, mu parämerä ääríturiarä iri nikürē wiriräkuma. Wiri, yu ñgüsärē siburi nikügüe eja, yure buremurä yu dorerire iriräkuma”, äñdi äärími Marípu Abrahärē. ⁸ Ñgü irasü äñdero puru, äsü iridoredi äärími doja: “Äärípererä ñmarē ñgüsäya dupuma gasirogäré* wiirika! Irasirirä müsä yu werenññi buremurirē yure ñmuräkoa”, äñdi äärími. Irasirigu Abraham ñgü magü Isaare su semana ñgü deyoadero puru, ñgürē wiiridi äärími. Muräröta Isaade ñgü magü Jacore iridi äärími. Jacode muräröta ñgü purärē pe mojóma pere su gubu peru pērēbejari buri äärímurärē iridi äärími.

⁹⁻¹⁰ Jacob purä marí ñekäsamarä ñgüsä pagumuré Joséré iäturisiä, Egiptogue waarärē duanerä äärímä, iro marärē moäboegu ääríburo, äñrä. Marípu gapu ñgü merä ääríniköädi äärími ñgürē iritamugü. Ñgü ñerö

* 7:8 Gn 17:1-14: Iripoegu Marípu Abrahärē ñgü purä ñmarē: “Yaarä ääríburo”, äñgü, ñgüsäya dupuma gasirogärē wiiridoredi äärími. Puru iri dorerire Moisére pídi äärími. Irasirirä judío masaka Abraham parämerä ääríturiarä iri dorerire irirä, ñgüsä purä ñmarē su mojóma pere gají mojó wäru pērēbejarinurí waarö merä ñgüsä deyoadero puru irasü yäma.

tarikeremakū, āārīpereri īgū ñerō taririre taudi āārīmī. Wári masīrī sīdī āārīmī. Irasirigu faraón† Egiptomu i nikū marā opu Josére beyedi āārīmī, īgū dokamu opu āārīburo, ārigū. Īgūya wiimadere moādoregu sōdī āārīmī.

¹¹ Pūru āārīperero Egiptogure, Canaán nikūguedere baari pereakōadero āārībū. Irasirirā masaka burō ñerō tarinerā āārīmā. Marī ñekūsāmarā haboanerā āārīmā. ¹² Irasirigu Egiptogue trigo āārīrī kerere pēgu, Jacob īgū pūrārē marī ñekūsāmarārē. “Wajarirā waaka!” āri iriudi āārīmī. Īgū irasū ārimakū pērā, neō waarā irinerā āārīmā irogure. Irogue eja, baari wajari odo, gāme dujarikōānerā āārīmā doja. ¹³ Īgūsā baari wajariadeare baapeo, dupaturi wajariarā waanerā āārīmā doja. Iripoeta pama José īgūsārē: “Musā pagumuta āārā yu”, āri weredi āārīmī. Irasirigu Egipto marā opu José tīrārē masīdī āārīmī. ¹⁴ Pūru José īgū tīrā merā kerere iriudi āārīmī īgū pagure. “Yūpu, īgūyarā merā aariburo”, āri iriudi āārīmī. Jacoyarā setenta y cinco gora āārīnerā āārīmā. ¹⁵ Josē kere iriadeare pēgu, Jacob īgū pūrā merā Egiptogue waadi āārīmī. Jacob irogue boadi āārīmī. Īgū pūrā, marī ñekūsāmarāde boanerā āārīmā. ¹⁶ Purugue īgūsā parāmerā āārīturiarā īgūsāya gōāfrīrē Siquem wāikuri makāgue Abraham, Hamor pūrārē īgū ūtāgobe wajariidea gobegue pīmūrā āāīnerā āārīmā.

¹⁷ Marīpu Abrahamē: “Mū parāmerā āārīturiarārē i nikūrē sīgura”, āridero ejawāgāripoe Abraham parāmerā āārīturiarā Egiptogue āārīrā wārā masāporenerā āārīmā. ¹⁸ Īgūsā irogue āārīmakū, José boadero pūru yoadero pūru, gajigu iri nikū marā opu ñajādī āārīmī doja. Īgū, José ōārō irideare ōārō masībiridī āārīmī. ¹⁹ Irasirigu marī ñekūsāmarā wārā masāporemakū īāgū, īgūsārē tarinugāduagu, ñerō iridī āārīmī. Ūma pūrā deyoarārē boaburo, ārigū, bēdoredī āārīmī. ²⁰ Iripoeta Moisés deyoadi āārīmī. Īgū Marīpu tūrōrē ōāgu āārīdī āārīmī. Irasirirā īgū deyoadero pūru, īgū pagusāmarā īgūsāya wiigue wrērā abegora duri merā īgūrē masūnerā āārīmā. ²¹ Īgūrē duūnemomasīmerā, diague puui merā paubēonerā āārīmā. Pūru Egipto marā opu magō īgūrē boka, īgoya wiigue āimajā, īgo magū diaye irosos masūdeo āārīmō. ²² Moisés iri wiigue masā, āārīpereri Egipto marā buerire buepeodi āārīmī. Irasirigu īgū masīrī merā werenī, āārīpereri ōārō iridī āārīmī.

²³ Pūru cuarenta bojori opagu īgūyarārē Israel bumarārē īāduagu, īgūsā pūrogue waadi āārīmī. ²⁴ Irogue ejagu, sugū Egiptomu īgūyagure ñerō irimakū īādī āārīmī. Irasirigu īgūrē gāmbosagu Egiptomurē wējekōādī āārīmī. ²⁵ Īgū basi: “Marīpu yaarārē wijatadoregu iriuami, īgūsā irire ōārō pēmasikuma”, āri gūñādī āārīmī. Īgūsā gapu īgū gūñarōsū gūñabirinerā āārīmā. ²⁶ Gajinu gapu īgūsā īgūsā pūrogue waadi āārīmī doja. Irogue ejagu, gajirā īgūyarā pērā īgūsā basi gāmekēāmakū īādī āārīmī. “Iropata gāmekēāka! ¿Nasirimurā su bumarā āarikererā, iropa gāmekēākōārī?” āridī āārīmī Moisés īgūsārē. ²⁷ Īgū irasū ārimakū pēgu, burō pādī gapu, Moisére tūmeénū: “¿Noā murē gua opu, guare dorebu āārīburo’, āri sōoarī?” ²⁸ ¿Namika Egiptomurē mu wējēaderosū yudere wējēduagu yārī?” āridī āārīmī Moisére. ²⁹ Īgū irasū ārimakū pēguka, Moisés Egiptore wiri, gajī nikū Media wāikuri nikūgue waadi āārīmī. Irogue īgūsā watopegue āārīgū, iromorē marāpoku, pērā ūma pūrākudi āārīmī.

³⁰ Moisés cuarenta bojorigora iri nikūguere āārīdī āārīmī. Iriku bojori pūru Sinaī wāikudi ūtāū puro, masaka marīrōgue waadi āārīmī. Irogue sugū yukugā dupuri watopegue peame ūjūmakū īādī āārīmī. Marīpure wereboegu iri peame ūjūrī pūrā dekogue deyoadi āārīmī īgūrē. ³¹ Moisés iri peame ūjūmakū īāgū, īāgukakōādī āārīmī. “¿Naāsū waarī?” āri, iri yukugā pūrogāgue īāgū waagū, marī opu āsū āri werenīmakū pēdī āārīmī: ³² “Yū, mu ñekūsāmarā: Abraham, Isaac, Jacob opu āārā”, āridī āārīmī. Īgū irasū ārimakū pēgu, burō giū narada, neō īānemoduabiridī āārīmī. ³³ Marīpu īgūrē: “Yū pūrota nīa mu. Irasirigu mūya gubu surīre tūweaka, yure buremurīrē īmubu. ³⁴ Yaarā Egiptogue āārīrārē burō poyamakū īāa. Īgūsā burō bujowereri merā gaguinīmakū pēa. Irasirigu īgūsārē taubu dijijabu. Irasirigu murē Egiptogueta iriugura īgūsārē iritamudoregu”, āri weredi āārīmī Marīpu Moisére.

³⁵ Īi Moiséreta marī ñekūsāmarā īgūrē gāāmemerā: “¿Noā murē gua opu, guare dorebu āārīburo’, āri sōoarī?” ārīnerā āārīmā. Marīpu gapu īgūrē: “Īgūsā opu pīgura murē”, āri, īgūrē iriudi āārīmī īgūsārē taudoregu. Marīpu īgūrē wereboegu yukugā dupuri watopegue peame ūjūderogue deyoadi merā īgūrē iriudi āārīmī. ³⁶ Irasirigu Moisés Egiptogue eja, Marīpu turaro merā wārī iri īmurīrē iridī āārīmī. Pūru marī ñekūsāmarārē Egiptogue āārīnerārē siuūwāgā, wādiya deko diadiyague eja, Marīpu turaro merā irasūta iridī āārīmī doja. Pūru cuarenta bojorigora masaka marīrōgue īgūsā waagorenamakūdere, irasūta iridī āārīmī doja. ³⁷ Moiséta marī ñekūsāmarā Israel bumarārē āsū āri weredi āārīmī: “Purugue marīyagure Marīpu iriugukumi īgūya kerere werebure. Yure īgū iriuderosūta īgūdere iriugukumi. Īgū wererire ōārō pēdurīpīka!” āri weredi āārīmī. ³⁸ Marī ñekūsāmarā masaka marīrōgue nerēmākū, Moisés īgūsā merā āārīdī āārīmī. Irogue Sinaī wāikudi ūtāūgue Marīpure wereboegu īgūrē weredi āārīmī. Īgū irasū weremakū pēadeare Moisés marī ñekūsāmarārē weretaudi āārīmī. Marī irire pēmakū, Marīpu marīrē īgū merā ōārō āārīmakū yāmi. Iri neō perebirikoa.

³⁹ Moisés iri werekeremakū, marī ñekūsāmarā gapu neō buremubirinerā āārīmā. Īgūdere buremubiri: “Egiptogue dujāakōārā”, āri gūñanerā āārīmā. ⁴⁰ Irasirirā Moisés ūtāūgue āārīripoe īgū tīgū Aarórē: “Marīrē Egiptogue āārīrārē āridi, ¿naāsū waayuri? Marī neō masībea”, ārīnerā āārīmā. Irasirirā Aarórē: “Keori weabosaka guare! I keori weadea merā kōādupiyurākoa, marī waaburi maarē īmuburo, ārīrā”, ārīnerā āārīmā. ⁴¹ Irasū āri odo, sugū weku majīgū keori oro merā weanerā āārīmā. Pūru īgūsāyarā waimurā ejorārē wējē, soepeonerā āārīmā iri weadeare buremurā. Pūru irire usuyari merā īārā, bosenu irinugānerā āārīmā.

† 7:9-10 “Faraón”, ārīrō, Egipto marā ya merā: “opu”, ārīduaro yāa.

⁴² Igūsā weadeare buremumakū iāgū, Marīpu iğūsārē bēodi āārīmī, iğūsā gāāmerō iriburo, ārīgū. Irasirirā neñukārē, abeare buremunugānerā āārīmā. Marīpuya kerere weredupiyunerā āsū ārī gojanerā āārīmā Marīpu ārideare gojarā:

Musā, Israel bumarā masaka marirōgue cuarenta bojori āārīrā, yu gapure musāyarārē waimurā ejorārē wējē soepeo buremubiribu.

⁴³ Irasirirā musā Moloc wāikugu keorire buremurā, iğūrē buremurī wiire, musā surī gasiri merā iridea wiire kōāgorenabu.

Gajigu Refán wāikugu neñukāmu keori musā weadeadere buremubu. Musā iri keorire weabu buremuduārā. Irasirigu, musā yure buremubiridea waja musārē Babilonia wāikuro koregue bēogura, ārī gojanerā āārīmā. ☆

⁴⁴ Irasū ārī odo, Esteban oparārē Marīpuya wiima gapure wereyupu doja:

—Marī nekūsāmarā masaka marirōgue āārīrā, Marīpure buremurī wii, waimurā gasiri merā iğūsā iridea wiire opanerā āārīmā. Iri wiiguere Marīpu pe mojōma doreri gojadea majī ūtā majī āāridero āārībū. Iğūsā iri wiire iriburo dupiyuro Marīpu Moisére iri wii keorire: “Asūpero irikal!” ārīdi āārīmī. Irasirirā marī nekūsāmarā iri wiire Marīpu dorederosūta keoro irinerā āārīmā. ⁴⁵ Iğūsā boadero puru, iğūsā puru marā iri wiire opaturianerā āārīmā. Puru Josué iğūsārē siuwāgāmākū, iri wiire iğūsā noó waarō āānanerā āārīmā. Iğūsā oōgue ejamakū, Marīpu i nikū marārē judío masaka āārībirinerārē bēokōādi āārīmī. Yoaripoe marī nekūsāmarā Marīpure iri wiigwe buremunerā āārīmā. David opu ñajādero purugedere opanerā āārīmā. ⁴⁶ Marīpu Davire iğū iūrō ōārō iridire usuyari merā iādi āārīmī. Irasirigu David Marīpure āsū ārīdi āārīmī: “Gua nekū Jacob buremudi āārā mu. Irasirigu yu murē wāri wii mu āārīburi wiire iribosasi”, ārīdi āārīmī. Iğū irasiriduakeregu, iri wiire iribiridi āārīmī. ⁴⁷ Iğū magū Salomón gapu iri wiire iridi āārīmī pama. ⁴⁸ Irasirikeremakū, Marīpu gapu āārīpererārē doregu āārīsīā, masaka iridea wiirigwe dita āārībemi. Iripoegwe iğūya kerere weredupiyudi āsū ārī gojadi āārīmī Marīpu ārideare gojagu:

⁴⁹ Yu, āārīpererā Opu āārā. Ūmugasi yu doaro irososū āārā. I nikū yaa guburi kuraña doanrō irososū āārā. Irasirirā, yu āārīburi wiire irimasībea musā.

⁵⁰ Yuta āārīpererire iribu, ārīmi Marīpu, ārī gojasūdero āārībū. ☆

⁵¹ Esteban irasū ārī odo, āsū ārī werenemoyupu doja:

—Musā Marīpu dorerire tarinugāa. Iğūrē masīmerā irososū iğū wererire neō péduabea. Ōāgū deyomarīgū dorerire neō iriduabea. Marī nekūsāmarā iriderosūta iririkukōāa. ⁵² Iğūsā āārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerārē ñerō waamakū irinerā āārīmā. Gajirārē: “Jesús marirē taubu, Marīpu doreri iribu aarigukumi”, ārī wererārē wējēnerā āārīmā. Iğūrēta iğū ejadero puru, musā gapu ñeā, gajirārē wia wējēdorebu. ⁵³ Marīpu iğūrē wereboerā merā iğū dorerire marī nekūsāmarārē pīkeremakū, musā irire buro tarinugāa, ārī wereyupu Esteban oparārē.

Estebārē wējēdea

⁵⁴ Iğū irasū ārīmakū pérā, buro guari merā iğūsāya guikare kūrīduútūñurā. ⁵⁵ Esteban gapu Ōāgū deyomarīgūrē opatariyupu. Ūmugasigwe iāmu, Marīpu gosesiririre iāyupu. Marīpu diaye gapu Jesús nīmakū iāyupu. ⁵⁶ Esteban iğūrē iāgū: “Iākal!” ārīyupu. “Ūmugasi tūpāmākū iāa. Jesús āārīpererā tīgū Marīpu diaye gapu nīmakū iāa yu”, ārīyupu oparārē.

⁵⁷⁻⁵⁸ Iğū irasū ārīmakū péduamerā, buro gaguinī, iğūsāya gānipūrīrē biañurā. Suro merā ūmawāgā, iğūrē ñeā, iri makā turogue āiññurā. Iğūsāya surī wekamarē túwea pí, sugu maamu Saulo wāikugure irire koredoreñurā. Odo, Estebārē ūtayeri merā dea wējēñurā.

⁵⁹ Iğūsā irasirimakū, Esteban āsū ārī sērēyupu:

—Jesús yu Opu, yu kōmōmakū, yaa yujupūrārē ñeāka! ārīyupu. ⁶⁰ Puru iğūya ñadukupuri merā ejamejāja, buro gaguinīrī merā:

—Yu Opu, kātika, tīsārē yure iğūsā irasiririre, ārīyupu. Irasū ārī, kōmoakōāyupu pama.

8

Saulo Jesúre buremurārē ñerō iridea

¹ Saulo iğūsā Estebārē dea wējēmakū iāgū: “Ōārō irirā irasū yāma”, ārī gūñayupu. Irinñta Jesúre buremunerā iğūrē buremurārē Jerusalégue āārīrārē ñerō irinugāñurā. Irasirimakū iā, Jesúre buremurā gapu āārīpererā Judea nikūgue, Samaria nikūgue waasiriakōāñurā. Jesús buedoregu beyenerā dita Jerusalégue dujañurā. Gajirogue waabiriñurā. ² Gajirā ūma Marīpure buremurā Estebāya dupure yáarā, buro ore bujawereñurā. ³ Saulo gapu neō sugu Jesúre buremugū marikōāburo, ārīgū, Jesúre buremurāya wiirigwe ñajāja, ūmarē, nomedere ñeā, peresu iribu āiññayupu.

Felipe Samaria marārē buedea

⁴ Iğū irasirimakū, Jesúre buremurā Jerusalérē wirirā, noó iğūsā waarō Marīpu masakare tauri kerere werenañurā. ⁵ Felipe wāikugu Samaria nikū āārīrī makāgue waa, iroque eja, iro marārē Jesucristoya kerere werenayupu. ⁶ Iğū iri kerere weremakū pérā, iğū Marīpu turaro merā iri imumakū iārā, iğū puro nerēñañurā iğū wererire ōārō pémurā. ⁷ Wārā wātēa ñajāsūnerārē tauyupu. Wātēa gapu iğūsāguere āārīnerā buro

gaguinĩrĩ merā wiriñurā. Wārā dupu buarārē, waamasīmerādere tauyupu. ⁹Irasirimakū ĩārā, iri makā marā buro usyafiñurā.

⁹Iri makārē sugu Simón wāikugu yé āārīyupu. Īgū yoiripoe yéa iririkurire irigorenamakū ĩārā, Samaria marā ĩagukanokōañurā. “Yu masitarinugāgū āārā”, āri werenayupu ĩgūsārē. ¹⁰Irasirirā āārīpererā iri makā marā oparā, oparā āārīmerāde ĩgūrē: “Ī ũmugasigue marā Opu irirosū turari opagu āārīkumi”, āri gūñadiñurā.

¹¹Īgū sōo gapu merā wārī yéa iririkurire irimakū ĩārā, wārā masaka ĩgūrē buremuñurā. ¹²Felipe gapu Samaria marārē: “Marīpu āārīpererā Opu āārīmi. Īgū magū Jesucristo marirē taugu āārīmi”, āri wereyupu. Ūma, nome, ĩgū wererire pé buremumakū ĩāgū, ĩgūsārē deko merā wāīyeyupu. ¹³Simódē Jesúre: “Buremua yu”, ārimakū pégu, Felipe ĩgūdere wāīyeyupu. Puru Felipe merā waagorenayupu. Felipe Marīpu turaro merā iri ĩmumakū ĩāgū, ĩagukanokōāyupu.

¹⁴Jesús buedoregu beyenerā Jerusalégue āārīrā: “Samaria marā Marīpuñare ōārō buremunugāñurā”, ārīrĩ kerere pērā, Pedro, Juārē ĩadorerā iriñurā. ¹⁵Iroque ejārā, Jesúre buremurārē Marīpure sērēbosañurā, Ōāgū deyomarīgūrē bokatĩrĩñeburo, ārīrā. ¹⁶Īgūsā marī Opu Jesúre buremunugādero puru, ĩgū wāi merā dita wāīyesūñurā. Ōāgū deyomarīgū ĩgūsārē ejabiriyupu dapa. ¹⁷Irasirirā Pedrosā ĩgūsāya mojóri merā Jesúre buremunugāñerāya dipu weka ñapeoñurā. Īgūsā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū ĩgūsāguere ejayupu.

¹⁸Pedrosā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū ejamakū ĩāgū, Simón gapu ĩgūsā turarire gāamegū, niyeru merā wajariduañyupu. Āsū ārīyupu:

¹⁹—Iri turarire sika yudere! Yu ñapeorāguere Ōāgū deyomarīgū ejamakū iriduakoa, ārīyupu.

²⁰Īgū irasū ārimakū, Pedro ĩgūrē yujuyupu:

—Mu Marīpu turari sīrīrē: “Niyeru merā wajarīgukoa” āri gūñarī waja, muya niyeru, mu merāta beósūkooka. ²¹Marīpu ĩūrōrē mu gūñarī diaye āārībea. Irasirigu gua irirosū irimasībirikoa. ²²⁻²³Mu ñerō iririre iripautariadi āārā. Irasirigu mu ñerō iririre bujawere, mu gūñarirē gorawayuka! Marīpure sērēka, mu ñerō gūñarirē kātiburo, ārīgū. Gajipoe irigu irire kātibukumi mu ĩgūrē sērēmakū, ārīyupu.

²⁴Irasū ārimakū pégu, Simón ĩgūsārē ārīyupu:

—Musā Marīpure sērēbosaka, yure musā ārādea waabirikōāburo, ārīrā, ārīyupu.

²⁵Pedrosā, Jesús irimakū ĩadeare, ĩgū buemakū pédeare iri makā marārē were odo, Jerusalégue goedu-jaañurā. Goedujārā, wārā masakare Samaria nikū āārīrĩ makārĩ marādere Jesúya kerere werewāgāñurā.

Felipe Etiopíamurē weredea

²⁶Puru sugu Marīpure wereboegu Felipere āsū ārīyupu:

—Jerusalén merā āārīnugāwāgārī maa, Gaza wāikuri makā buari maague waaka! Iri maa masaka marirōgue āārīwāgā, ārīyupu.

²⁷Īgū irasū ārimakū pé, Felipe iri maague buagu, sugu Etiopíamurē bokajayupu. Īgū iri nikū marā opo dokamu, āārīpereri igoya niyerure korerimasū āārīyupu. Īgū Jerusalégue Marīpure buremugū ejadi āārīyupu. ²⁸Iroque ejadi ĩgūya nikūgue goedujāgu, ĩgūya tūrūdiru caballua tūādiru wegague doagu, Isaías Marīpuñare kerere weredupiyudi gojadea pūrē buegu iriyupu. ²⁹Īgū bueripoe Ōāgū deyomarīgū Felipere:

—Iriru puroweya waaka! ārīyupu.

³⁰Īgū irasū ārimakū pé, Felipe iriru puro ũmawāgā, Etiopíamu Isaías gojadea pūrē buemakū péyupu. Īgū irire buemakū pégu:

—¿Mu buerire pēmasirĩ? āri sērēñayupu.

³¹Īgū gapu yujuyupu:

—¿Nasiri pēmasībukuri, yu gajigu yure i irasū ārīduaro yāa, ārīgū marīkeremakū? Murīñajāka, irire yure buebu, ārīyupu Felipere.

³²Īgū bueri āsū ārīyuro:

Ovejare ñēa wējēderosūta ĩgūdere ñēa wējērākuma. Oveja majīgūrē ĩgūya poarire ĩgūsā peramakū, ĩgū gaguinībīderosūta ñ masakude gaguinībīrikumi.

³³Masaka ĩgūrē buridarākuma. Īgū ñerō iribīrīkeremakū, neō sugu ĩgūrē: “Waja opabemi”, āribīrikuma. Irasirirā, ĩgū i nikūgue āārīripoe ĩgūya nikū marā ĩgūrē ñerō iri, wējērākuma. Īgūsā ñerō irideare neō sugu werepeomasībīrikumi, āri gojadea āārīyuro.✠

³⁴Irire bue odo, Felipere sērēñayupu:

—Wereka yure! ¿Noārē gojagu iriyuri Isaías, ĩgū basi, o gajiguguere?

³⁵Felipe āsū āri yujuyupu ĩgūrē:

—Iri Jesúre āri gojadea āārā, ārīyupu. Irasirigu Jesúyare ĩgū ōārō irideare kerere wereyupu ĩgūrē. ³⁶Irasū werenīwāgārā, ditarugue ejañurā. Iri ditaruge ĩāgū, Etiopíamu Felipere:

—Īaka! Deko āārā. ¿Mu yure wāīyemakū ōāgorabukuri? ārīyupu.

³⁷Felipe gapu ĩgūrē:

—Mu Jesucristore ōārō buremumakū, murē deko merā wāīyegura, ārīyupu. Etiopíamu ĩgūrē ārīyupu doja:

—Jesucristore buremua yu. Īgūta Marīpu magū āārīmi, ārīyupu.

³⁸Irasirigu Etiopíamu ĩgūya tūrūdiru wejātugure dujupídore, ĩgūsā pērā diñinugā, ditarugue ñumuwija, Felipe ĩgūrē deko merā wāīyeyupu. ³⁹Īgūrē wāīye odo, ñumuwāgāripoe gūñañā marirō merā Ōāgū

deyomarigū Felipere gajirogue āīākōāyupū. Etiopīamū īgūrē dupaturi īānemobirikeregu, īgūrē waadeare gūña, buro usuyari merā īgūya makāgue dujāakōāyupū. ⁴⁰ Felipe gapu Ōāgū deyomarigū īgūrē āiadero puru, Azote wāikuri makāgue ejayupū. Irogue eja, makārīku Jesūya kerere weregorenagū, Cesarea wāikuri makāgue weretūnjayupū.

9

Saulo Jesūre būremunūgādea

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Felipe buegorenaripoe Saulo gapu Jesūre būremurārē īāturigu: “Wējēpeokōāgura”, āīrīrē piribirisā, paia opu pūroque waa, āsū āīyupū:

² —Yure papera pū āmubosaka, Damascogue waaburire. Iri pūrē marī nerērī wiiri marā oparārē wiabu yāa. Iri makā marā Jesūre būremurārē ūma, nomerē, noō yu bokajarārē nēā āīrigura Jerusalēgue peresu iribu, āī sērēyupū Saulo paia opure. ³ Iri pūrē siadero puru, Saulo gajirā merā Damascogue waakōāyupū. Īgū iri makā ejabu iriripoe gūñaña marīrō ūmugasigū merā buro kūmijūrō īgū purore gosesiridijuyuro. ⁴ Irasū waamakū, Saulo yebague meēmejāgū, āsū āī werenīmākū pēyupū:

—Saulo, ;nasirigu yure nērō yāri mu?

⁵ Īgū irasū āīrimākū pēgu: “;Noā āārīrī mu?” āīyupū.

—Yu Jesūs, mu nērō iriguta āārā. Mu yure nērō irigu, mu basita nērō yāa, āīyupū.

⁶ Īgū irasū āīrimākū, Saulo buro gūi naradari merā:

—Yu Opu, ;naāsūpero gapu yu irimakū gāāmerī? āīyupū.

Īgū irasū āīrimākū, īgūrē:

—Wāgānūgā, makāgue waaka! Irogue sugu yu murē iridoreburire weregukumi, āīyupū Jesūs Saulore.

⁷ Saulo merā waanerāde Jesūs werenīrīrē pērā guka, werenīmasibiriñurā. Irire pékererā, Jesūs gapure neō īābiriñurā. ⁸ Saulo yebague oyadi wāgānūgāja, īāpāgū, neō īābiriñurā. Irasirirā īgū merāmarā īgūrē tūāwāgāñurā Damascogue waarā. ⁹ Irogue eja, ūrenūgora koye īābiri, neō baabiri, iiribiri iriyupū.

¹⁰ Damascoguere sugu Jesūre būremugū Ananías wāikugu āārīyupū. Kērō irirosūgue Jesūs īgūrē werenīyupū:

—;Ananías, āārīrī mu?

—Yu Opu, ōōta āārā, āī yujuyupū.

¹¹ Īgū irasū āīrimākū, Jesūs īgūrē:

—Wāgānūgāka! “Diayema maa” wāikuri maague waaka! Iri maague waagū, Judaya wiigū nājāa, sugu Tarsomurē Saulo wāikugure sērēñaka! Dapagorare īgū yure sērēgū yāmi. ¹² Īgūdere neāgue kērō irirosū āārīrī merā īmuabu. Mu īgū puro nājāa, īgūya dipurure napeori merā dupaturi īgūya koye īāburire īmuabu. Mu wāidere īmuabu īgūrē, āīyupū Jesūs Ananiare.

¹³ Īgū irasū āīrimākū pēgu, āsū āīyupū:

—Yu Opu, īgū murē būremurārē Jerusalēgue āārīrārē nērō iriadeare wārā masaka yure wereama. ¹⁴ I makā marādere murē būremurārē āārīpererā mu wāi merā Marīpure sērērārē peresu iribu, paia oparā: “Āsū irikal!” āī iriuadea pū merā ejāayupū, āī wereyupū.

¹⁵ Īgū irasū āīkeremākū, Jesūs gapu:

—Īgū pūroque waaka! Īgū yu beyesūdi āārīmi. Irasirigu yaa kerere gaji nikū marārē, īgūsā oparārē, Israel bumarādere weregukumi. ¹⁶ Irire weregorenagū, buro nērō tarigukumi. Yu basī īgūrē weregura, āīyupū.

¹⁷ Īgū irasū āīrimākū pé, Ananías Judaya wiigū waa, iri wiigū nājāa, Saulore bokaja, īgūya dipurure napeo, āsū āīyupū:

—Yaagu Saulo, péka yure! Marī Opu Jesūta murē maague deyoadi yure iriuami, murē dupaturi koye īāburo, āīgū. Ōāgū deyomarīgūdere opatariburo, āīgū, iriuami, āīyupū.

¹⁸ Īgū irasū āīripoeta Sauloya koyeguere waaf nūtūrī irirosū deyori tuuyadea yurisiridijakōāyuro. Ōārō īākōāyupū doja. Irasirigu wāgānūgā, deko merā wāyesūadi dujayupū. ¹⁹ Pūru baa, turakōāyupū. Iri makāguere yoaweyaripoe Jesūre būremurā merā dujayupū dapa.

Saulo Damasco marārē Jesūyare buenūgādea

²⁰ Iro āārīgū, judío masaka nerērī wiirigū waa, irogue āārīrārē: “Jesūs, Marīpu magū āārīmi”, āī werenayupū. ²¹ Īgū weremākū pērā, āārīpererā pēguka, īgūsā basī āsū āī gāme werenīñurā:

—Ī Jerusalēgue Jesūre būremurārē īgū wāi merā Marīpure sērērārē wējēdoredita āārīmi. Dapagorare i makāguedere ōō marārē Jesūre būremurārē nēāgū aarīgū iriañumi Jerusalēgue āia, paia oparāguere wiabu, āīñurā.

²² Īgūsā irasū āīkeremākū, Saulo gapu ūmuriku judío masakare, Damascogue āārīrārē gūiro marīrō ōārō merā: “Jesūs diayeta Marīpu iriudi, Cristo āārīmi”, āī werenayupū. Īgū irasū āī weremākū pērā, īgūrē: “Ārikatogu yāmi īī”, āīmasibiriñurā.

Saulo judío masakare duriwāgādea

²³ Yoadero puru, surāyeri judío masaka Saulore īgūsā wējēburire werenīmurā nerēñurā. ²⁴ Irasirirā ūmuriku, nāmīriku makā turo īgūsā ūtā koeri merā weadea sārīrō makāpurore koreñañurā īgūrē wējēduarā. Saulo gapu īgūsā īgūrē wējēduarire masikōāyupū. ²⁵ Irasirirā su nāmī Jesūre būremurā wāri puui merā īgūrē iri sārīrōma gobegue yótaudijuñurā. Āsū irisā, Saulo iri makārē wiriyupū.

Saulo Jerusalégue goedujáadea

²⁶ Puru Jerusalégue goedujayupri doja. Irogue ejagu, Jesúre buremurā merā āārīduadiyupri. Īgūsā gapu ĩgūrē güiigorañurā. “Jesúre buremugū āārībemi īī”, āārīñurā. ²⁷ Īgūsā irasirimakū ĩāgū, Bernabé gapu Saulore Jesús buadoregu beyenerā puro āīayupri. Irogue eja, ĩgūsārē Saulo maague waagū ĩgū Jesúre ĩadeare, Jesús ĩgū merā wereníadeare, ĩgū Damascogue Jesúya kerere güiro marīrō merā wereadeadere ĩgūsārē wereyupri. ²⁸⁻²⁹ Īgū irasū ārī wereadero puru, Saulo ĩgūsā merā āārīñugāyupri. Irasirigu ĩgūsā merā Jerusalégue güiro marīrō marī Opū Jesúya kerere weregorenayupri. Iri kerere weregorenagū, surāyeri judío masaka, griego ya merā werenírārē were, ĩgūsā merā gāme wereníyupri. Īgūsā gapu ĩgū wererire péduabiristā, ĩgūrē wējēduadiñurā. ³⁰ Irasirirā ĩgūsā wējēduamakū ĩārā, Jesúre buremurā gapu ĩgūrē Cesarea wāikuri makāgue āā, irogue eja, ĩgūya makā Tarsogue iriukōāñurā pama.

³¹ Īgū irogue waadero puru, āārīpererā Jesúre buremurā Judea marā, Galilea marā, Samaria marā siñajārī merā dujañurā. Ōāgū deyomarīgū iritamurō merā buremunemoñurā. Jesúyare goepeyari merā irituyañurā. Gajirā wārā ĩgūrē buremunugāñurā.

Pedro Enearē taudea

³² Pedro āārīpereri makārī marārē Jesúre buremurārē ĩāgorenagū waagū, Lida wāikuri makāguedere ejayupri. ³³ Irogue eja, sugu Eneas wāikugure bokajayupri. Su mojóma pere gajī mojó ureru pērēbejari bojorigora ĩgūya wiiguerē dupu buadi peyayupri. ³⁴ Pedro ĩgūrē ārīyupri:

—Eneas, Jesucristo murē taugukumi. Wāgāñugā, mu peyaderore āmu duripika!

Īgū irasū ārīmakūta, Eneas wāgāñugākōāyupri. ³⁵ Āārīpererā Lida marā, Sarón marāde ĩgūrē ĩārā, iripoegue ĩgūsā buremunadeare piri, Jesús gapure buremunugāñurā.

Pedro Dorcare masūdea

³⁶ Gajī makā Joep wāikuri makāgue sugo nomeō Jesúre buremugō “Tabita” wāikugo āārīyupo. Griego ya merā “Dorcas” wāikuyupo. Igo ōārīrē irigo, boporārē ōārō iritamugō āārīyupo. ³⁷ Iripoere Pedro Lidague āārīripoe igo pūiririku kōmoakōāyupo. Igo kōmoadero puru, ĩgūsā irinaderosūta igo merāmarā ĩgoya dupu darore koefñurā. Koe odo, ūmarōma taribugue pīñurā. ³⁸ Joep, Lida purōgā āārīyupo. Irasirirā Joep marā Jesúre buremurā Pedro Lidague āārīmakū pērā, ūma pērārē ĩgū purōgue iriñurā. Irogue ejarā, ĩgūrē:

—Mumurō merā Joepgue waaka! ārīñurā.

³⁹ ĩgūsā irasū ārīmakū pégu, mata Pedro ĩgūsā merā Joepgue waayupri. Irogue ejarā, ĩgūrē Dorcas boadeo peyari taribugue siu marīāñurā. ĩgū iri taribugue ejamakū, wapiweyarā nome Pedro puro nerēñugāñurā. Orerāta, igo ĩgūsārē surī eabosadeare ĩmuñurā ĩgūrē. ⁴⁰ Pedro iri taribugue āārīrārē āārīpererārē wiriadoreyupri. ĩgūsā wiriadero puru, ñadukupuri merā ejamejāja, Marīpure sērēyupri. Sērē odo, boadeore gāmenugā ĩā:

—Tabita, wāgāñugāka! ārīyupri.

Īgū irasū ārīmakūta, koye ĩāpā, Pedreore ĩāgōta wāgādoayupo. ⁴¹ Pedro ĩgoya mojógue ñēā, tūāwāgūñu, puru wapiweyarā nomerē gajirā Jesúre buremurādere siiumu, ĩgūsārē wiayupri igore. ⁴² Āārīpererā Joep marā igore ĩgū masūdea kerere pēpereakōāñurā. Irasirirā wārā Jesúre buremunugāñurā. ⁴³ Pedro yoaripoe Joepguere sugu Simón wāikugu, waimurā gasirire āmurīmasūya wiigue āārīyupo.

10

Cornelio Pedreore siudoredea

¹ Cesareaguere Cornelio wāikugu wārā surara, “Italiano” wāikuri bumarā opu āārīyupri. ² Cornelio, āārīpererā ĩgūya wii marā merā Marīpure goepeyari merā buremuñurā. Irasirigu judío masaka boporārē iritamugū wārī niyeru sīnayupri. Ūmuriku Marīpure sērēnayupri. ³ Sunu ñamika tres āārīmakū, kērō irirosūgue sugu Marīpure wereboegu deyoa, ĩgū puro ñajāmakū ĩayupri. Ñajāa, ĩgūrē:

—Cornelio, ārīyupri.

⁴ Cornelio buro güiri merā ĩgū ditare ĩā:

—Үн Ору, ĩñeēnorē gāāmerī? ārīyupri.

Īgū irasū ārīmakū, Marīpure wereboegu ĩgūrē ārīyupri:

—Marīpu mu sērērītē pémi. Mu boporārē niyeru sīrīdere ĩāmi. ⁵ Irasirigu Simón Pedro wāikugure siudoregu, Joepgue iriuka mūyarā ūmarē! ⁶ ĩgū gajigu Simón wāikugu waimurā gasirire āmurīmasūya wiigue āārīmi. Iri wii wādiya turo āārā, ārīyupo.

⁷ Marīpure wereboegu irasū ārī odo, waadero puru, Cornelio ĩgūrē moāboerā pērārē, gajigu surara ĩgūrē iritamugūrē Marīpure goepeyari merā buremugūrē siuyupri. ⁸ ĩgūsārē siiu, āārīpereri Marīpure wereboegu ĩgūrē wereadeare wereyupri. Were odo, ĩgūsārē Joepgue iriukōāyupo.

⁹ ĩgūsā waadeanu gajinu gapu goeripoe āārīmakū, Joepgue ejamurā iriripoe Pedro ĩgū āārīrī wii wekague Marīpure sērēgū murīayupri. ¹⁰ ĩgū irogue āārīgū buro ūaboa, baaduadiyupri. Iri wii marā ĩgūsā baari āmuripoe kērō irirosū waasū, ūmugasi tūpāmakū ĩayupri. ¹¹ Irasū tūpāmakū, suñe surīro irirosū deyori gasiro wapihuri turori suadea gasiro miē, yebague dijarimakū ĩayupri. ¹² Iri gasiro poekaguere āārīpererā waimurā: paārā, yebague sīgūwāgārā, wūrā sāñañurā. ¹³ Marīpu ĩgūrē:

—Pedro, wāgāñugā, ĩsārē wējē baaka! ārīyupri.

¹⁴ ĩgū irasū ārīmakū:

—Үн Ору, үн ĩgūsānorē neō baañabea. Ñērārē, mu guare baadorebirinerārē neō baabea, ārīyupri.

¹⁵ Marīpu īgūrē dupaturi ārinemoyupu doja:

—Yu: “Ōārā āārīma”, ārirārē, īgūsārē: “Nērā, baaya marīrā āārīma”, āribirikōāka! ¹⁶ Urea īgūrē irire īmuadero puru, iri gasirore ūmugasigue āimurīkōāyupu doja. ¹⁷ Pedro: “ĶNaāsū ārīduaro irikuri iri yure īmuadea?” āri gūnarikuripoe Cornelio iriuanerā īgū āārīrī wii makāpuro: “ĶSimōya wii noōgue āārīrī?” āri sērēnārā ejañurā. ¹⁸ Irogue eja, iri wii marārē: “ĶŌōta āārīrī, Simón Pedro wāikugu?” āri oēñurā. ¹⁹ Pedro īgū īadeare gūñagū iriyupu dapa. Īgū irire gūñaripoe Ōāgū deyomarīgū īgūrē:

—Īāka! Ūma ūrerā āmarā yāma murē. ²⁰ Murīgōra dijapurumuka! “ĶNaāsū waarokuri yure?” āri, neō gūñarikuro marīrō īgūsā merā waaka! Yu īgūsārē iriuaabu murē, āriyupu Pedrore.

²¹ Īgū irasū ārimakū pēgu, Pedro dija, īgūsārē:

—Yuta āārā musā āmagū. ĶNasirirā aarari? āriyupu.

²² Īgūsā īgūrē āriñurā:

—Surara opu Cornelio wāikugu guare iriuami. Īgū ōārīrē irigu, Marīpure goepeyari merā buremugū āārīmi. Āārīpererā judío masaka īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, āri īama. Sugu Marīpure wereboegu murē īgūya wiigue waadoregu siudoreayupu. Mu īgū puro waamakū, mu wererire pēgukumi. Irasirirā murē siurā aarirā iriabu, āriñurā.

²³ Īgūsā irasū ārimakū pēgu, Pedro: “Nājārika! Ōō kārika dapaġā űamirē!” āriyupu. Gajinu gapu īgūsā merā waakōāyupu. Gajirāde Jope marā Jesūre buremurā īgūsā merā wapikuwāġāñurā.

²⁴ Gajinu gapu Cesareaguere ejañurā. Cornelio gapu, īgūyarārē, īgū merāmarādere īgūya wiigue siiu neō, Pedore yūyupu. ²⁵ Pedro īgūya wii ejamakū, Cornelio makāpurogue bokatirīgū wiria, űadukupuri merā ejamejāyupu īgūrē buremugū. ²⁶ Īgū irasirimakū īā, Pedro gapu īgūrē tūāwāġūnū:

—Wāġāñugāka! Yude mu irirosūta masaku āārā, āriyupu.

²⁷ Īgūya wiigue weretamu űajārā, Pedro wārā masaka irogue nerēanerārē bokajayupu. ²⁸ Irasū bokajagu, īgūsārē āriyupu:

—Gua judío masaka āārīrā, judío masaka āārīmerāya wiriguere űajārā, Moisés guare pīdeare tarinugābukoa. Musā irire ōārō masā. Marīpu gapu gajī bumarārē: “Nērā āārīma”, ārīdorebirami yure. ²⁹ Irasirigu mu iriuanerā yure siiuirimakū, “Waabea”, ārīrō marīrō mata aarabu. Dapagora yu ōōgue ejasīā, musārē: “ĶNasiribu yure siiuari?” āri sērēñaduakoa, āriyupu.

³⁰ Cornelio īgūrē āriyupu:

—Wapikurinu taria i horanota tres āārīmakū, i wii yu bere, Marīpure sērēripoe gūñāña marīrō sugu ūmu surīro buro goseriñe sāñagū deyoa: ³¹ “Cornelio, Marīpu mu sērērīrē pēmi. Mu boporārē iritamurīdere īāmi”, ārimi yure. ³² “Muyarā ūmarē iriuka, Jopegue Simón Pedro wāikugure siudoregu. Īgū gajigu Simón wāikugu waimurā gasirire āmugūya wiigue wādiya turo āārīrī wiigue āārīmi. Īgū mu puro ejagu, murē weregukumi”, āri weremi yure. ³³ Irasirigu mata yaarā ūmarē murē siudoregu iriuaabu. Irasirigu mu gua puro ōārō aarayo. Marī āārīpererā ōōrē Marīpu īūrō āārā. Irasirirā āārīpereri merē Marīpu weredorerire mu guare weremakū pēduakoa, āriyupu Cornelio Pedrore.

Pedro Cornelioya wii āārīrārē weredea

³⁴ Īgū irasū ārimakū pēgu, Pedro āsū āri werenugāyupu īgūsārē:

—Yu dapagoragueta pēmasīa. Diayeta āārā. Marīpu marī āārīpererārē surosū īāmi. ³⁵ Irasirigu āārīpereri bumarā īgūrē buremu, ōārīrē irirānorē īābēobirikumi. ³⁶ Marīpu īgūya kerere judío masakare pīdi āārīmi. “Jesucristo merā siñajārī bokarākuma”, ārīdi āārīmi. Īgūta āārīpererā Opu āārīmi. ³⁷ Āārīpereri gua judío masaka āārīrī nikūgue waadeare ōārō masīkoa musā. Juan masakare bue, īgūsārē deko merā wāiyemi. Īgū irasiriadero puru, Jesūs Galileague buenġāmi. ³⁸ Idere masīkoa musā. Ī Jesūs Nazaretmurē Marīpu Ōāgū deyomarīgū merā īgūrē turarire sīdi āārīmi. Marīpu īgū merā āārīnīkōādi āārīmi. Irasirigu Jesūs masakare ōārīrē irigorenami. Noō īgū waarō āārīpererā wātī doreri irirārē taumi. ³⁹ Gua judío masaka āārīrī nikūgue Jerusalēguedere āārīpereri īgū irideare īābu. Irogue īgūrē curusague pābiatū wējēma. ⁴⁰ Īgūsā wējēkeremakū, urenu waarō merā Marīpu gapu īgūrē masīkōādi āārīmi. Īgūrē masū, puru guare deyoamakū irimi, īgū dupaturi okarire masīburo, ārīgū. ⁴¹ Jesūs āārīpererā masakare deyoabiridi āārīmi. Gua ditare deyoami. Īgū deyoamakū, gua īgū merā baa, irīfū. Iripegueta Marīpu guare beyedi āārīmi, Jesūre īgū masīadiire īāmurārē. ⁴² Marīpu Jesūreta masaka āārīpererā okarārē, boanerādere: “Ōārārē taugukoa, ñerā gapure wajamoāġukoa!” āri beyebure pīdi āārīmi. Irre masakare weredoremi guare Jesūs. ⁴³ Āārīpererā Jesūre buremurārē Marīpu īgūsā ñerō irideare kātīgukumi, āārīrē gojanerā āārīmā āārīpererā Marīpuya kerere weredupiyunerā, āri wereyupu Pedro Cornelioya wii nerēanerārē.

Judío masaka āārīmerāde Ōāgū deyomarīgūrē opanugādea

⁴⁴ Pedro werenīrīrē pērāguere Ōāgū deyomarīgū dijīyayupu. ⁴⁵⁻⁴⁶ Īgū ejadero puru, īgūsā gajirā ya merā werenīmasibirideare werenīnugā, usuyari merā Marīpure: “Ōātārigu āārā mu”, āri buremuñurā. Īgūsā irasū ārimakū pērā, Pedro merā irogue ejanerā judío masaka Jesūre buremurā pēgukakōāñurā. “Marīpu Ōāgū deyomarīgūrē iriūmi judío masaka āārīmerādere”, āriñurā. ⁴⁷ Irasirigu Pedro īgū merāmarārē āriyupu:

—Marīpu Ōāgū deyomarīgūrē marī judío masakare iriuderosūta īīsādere iriūmi. Irasirirā īgūsā Ōāgū deyomarīgūrē opamakū īārā, marī īgūsārē deko merā wāiyebirikōārā, ārimasīña māa. ⁴⁸ Irasirirā: “Musā Jesucristore buremurā īgūyarā āārā”, āri wāiyeka īgūsārē! āri wereyupu Pedro īgū merāmarārē.

Īgūsārē wāiyeadero puru, Pedrosārē: “Yoaweyaripoe dujaka gua merā dapa!” āriñurā.

11

Pedro Jerusalén marãê Jesúre buremurãrê weredeá

¹Jesús buedoregu beyenerã, gajirã igürê buremurã Judeague aãrírã: “Judío masaka aãrímerãde Marípu-yare buremuma”, árirí kerere peñurã. ²Pedro Cesareague aãrãdi Jerusalégue dujjajamakũ iãrã, iro marã judío masaka Jesúre buremurã igürê ãsũ ári werewua, sërëñañurã:

³—¿Nasirígu judío masakũ aãríkeregu, judío masaka aãrímerãya wiigue ñajãa, igüsã merã baári?

⁴Igüsã irasũ árimakũ, Pedro aãrípereri igürê iroguere waadeare ãsũ ári wereyupu:

⁵—Yu Jopegue aãrígu, Marípure sërëripoe kërõ irosũ waabu yure. ðmugasigue suñe suríro irosũ deyori gasiro wapikuri turori suadea gasiro miê, yu puro dijarimakũ iãbu. ⁶Yu iri gasiro poekaguere: “¿Ñeéno aãrírí?” ári, ðãrõ iãgu, aãrípererã waimurã: paárã, makãnúu marã, yebague sigüwãgãrã, wúrá sãñamakũ iãbu. ⁷Yu igüsãrê iãnirípoe Marípu yure: “Pedro, wãgãnugãka! Igüsãrê wëjê baaka!” árimakũ pebu. ⁸Yu gapu igürê yujubu: “Baabea yu Opu. Gajirã waimurã gua judío masaka baaya marírã aãríma. Neõ sunarõ igüsãnorê baañabi aãríkubu”, áribu igürê. ⁹Yu irasũ árimakũ, Marípu ðmugasigue aãrígu dupatirí árimi doja: “Yu baadorerãrê: ‘Baaya marírã aãríma’”, áribirikõaka! árimi yure. ¹⁰Þrea igü irire ñuadero puru, iri gasirore aãrípererã merã ðmugasigue aĩmurĩãkõãmi doja. ¹¹Irasiriripoeta urerã ðma Cesarea marã yure siudorerã iriuanerã yu aãrírí wiiguere ejama. ¹²Õãgũ deyomarigũ yure: “‘Igüsã judío masaka aãrímerã merã waabea’, ári gũñabita waaka!” árimi. Irasirigu yu Jope marã Jesúre buremurã su mojóma pere gají mojó suru përebëjarã merã waa, Cesareaguere eja, gua aãrípererã Corneliyo wiigue ñajãbu. ¹³Gua iro ñajãjamakũ, Cornelio guare: “Sugu Marípure wereboegu yaa wii ñajãjamakũ iãbu. Igü yure: ‘Jopegue ðma muyarãrê iriuka, Simón Pedro wãikugure siudoregu!’ árimi”, ári weremi. ¹⁴“‘Igü murê Marípu yare weremakũ buremugũ, mu, muyarã aãrípererã ðãrõ tarirãkoa. ðmugasiguere Marípu merã ðãrõ usuyari bokarãkoa’, ári weremi yure Marípure wereboegu”, árimi Cornelio. ¹⁵Irasirigu yu igüsãrê werenugãripoe ðãgũ deyomarigũ marírê neõgora igü dijjaderosũta igüsãguere dijjami. ¹⁶Irasirimakũ iãgu, Jesús árideare gũñabokabu. Ásũta árimi: “Juan musãrê deko merã wãiyedi aãrími. Yu gapu musãrê ðãgũ deyomarigũ merã wãiyegukoa, igü musã merã aãrínikõãburo, árigũ”. ¹⁷Marípu marírê iriuderosũta ðãgũ deyomarigũrê iriumi, judío masaka aãrímerãdere, marí Opu Jesucristore igüsã buremumakũ. Igü irasirimakũ iãgu, Marípure: “Irasiribirikõãka igüsãrê!” árimasibiribu yu, ári wereyupu Pedro iro aãrírárê.

¹⁸Igü wereadero puru, toeperea:

—Marípu judío masaka aãrímerãdere igüsã ñerõ irideare bujawere, piridoremi, igüsãde ðmugasigue igü merã ðãrõ usuyari bokaburo, árigũ, ári, usuyari siñurã Marípure.

Antioquía marã Jesúre buremudea

¹⁹Estebãrê wëjëadero puru, Jesúre buremurãrê ñerõ iriñurã. Irasirirã surãyeri Feniciague, gajirã Chipre nugũrõguere, gajirã Antioquíague duriwãgãñurã. Igüsã iroguere ejarã, Jesúya kerere wereñurã judío masaka ditare. ²⁰Surãyeri Jesúre buremurã Chipre marã, Cirene marã aãríñurã. Igüsã Antioquíague eja, judío masaka aãrímerãrê Jesúya kerere wereñurã. “Jesús, marírê taugu, aãrípererã Opu aãrími”, ári wereñurã igüsãrê. ²¹Marípu irasũ ári wererãrê ðãrõ iritamuyupu. Irasirirã igüsã weremakũ përá, iro marã wãrá Jesúre buremunugãñurã. Igüsã dupiyuro buremudeare pirikõãñurã.

²²“Igüsãde Jesúre buremuma”, árirí kerere përá, Jerusalén marã Jesúre buremurã Bernabére Antioquíague iriñurã: “‘¿Naásũ waári?’ ári iãgu waaka!” árirã. ²³Irasirigu iroguere eja, Marípu igüsãrê igü iritamuadeare iã, buro usuyari merã:

—Marí Opu Jesúre ðãrõ buremuníka! Igürê buremurirê neõ piribirikõãka! ári wereyupu igüsãrê.

²⁴Bernabé ðãgũ deyomarigũrê opatarigu, ðãgũ, Jesúre ðãrõ buremugũ aãríyupu. Irasirirã igü weremakũ përá, wãrá masaka Jesúre buremunurã.

²⁵Puru Bernabé Antioquíague aãrãdi Saulore Tarsogue aãrígũrê ãmagũ waayupu. ²⁶Igürê bokaja, igüsã përagueta Antioquíague goedujaja, Jesúre buremurã merã su bojorigora iri makãguere aãríñurã. Iroguere wãrá masakare Jesúyare bueñurã. Iripoe merãta iro marãrê Jesúre buremurãrê: “Cristoyarã, Cristiano aãríma”, ári wãiyepuroriñurã.

²⁷Bernabé, Saulo merã Antioquíague aãríripoe gajirã Jerusalén marã Marípu yare kerere weredupiyurã iroguere waañurã. ²⁸Sugu igüsã merã, Agabo wãikugu aãríyupu. Igü iroguere eja, ðãgũ deyomarigũ masirí sirí merã iro marãrê:

—Aãrípereroguerere masaka uaboarãkuma, ári wereyupu igüsãrê. Claudio wãikugu romano marã opu ñajãdero puru Agabo igü áridea waayuro. ²⁹Igü irasũ árimakũ përá, Antioquía marã Jesúre buremurã ãsũ aãríñurã:

—Marí Judeague aãrírárê Jesúre buremurãrê marí niyeru oparire, marí sirõ bokatiürõ iriurã! áriñurã.

³⁰Irasirirã niyeru neõ, Bernabé, Saulo merã: “Jesús buedoregu beyenerãrê iritamurãrê wiaka!” ári iriñurã.

12

Santiagoore wëjëdea, Pedrore peresu iridea

¹Iripore Herodes wãikugu Judea marã opu, surãyeri Jesúre buremurã Jerusalégue aãrírárê ñerõ irinugãyupu. ²Irasirigu igüyãrã surarare Santiagoore Juan tígürê sareri mají merã wëjëdoreyupu. ³Igürê wëjëmakũ iãrã, judío masaka usuyañurã. Herodes igüsã usuyamakũ iãgu, Pedrore ñeãdore, peresu iriyupu.

Irasiriripoe pá wemasári morēña mariri baari bosenu pascua bosenu aariyuro. ⁴Igure peresu iriadero puru, wapikuri bu surarare gorawayu koredoreyupu. Iri buriku wapikura dita aarinura. “Pascua bosenu puru, aiwiugura masaka iurogue igure wejedorebu”, ari gunadiyupu Herodes. ⁵Irasirira Pedroro surara oaro korenikoanura. Igu irogue aariripoe Jesure buremurā gapu Maripure buro serebosanikoanura.

Maripu Pedroro peresugue aarigure taudea

⁶Herodes Pedroro masaka iurogue igure aiwiuburi namire pera surara watopegue peda komeda merā suastiadi kariyupu. Gajira surara pera makapuro wiararore koreinura. ⁷Aariperera kariyupu gunana mariro sugu Maripure wereboegu Pedro aariri taribugue deyoayupu. Irasiro iri taribu poekague oaro boyosiriakoayuro. Maripure wereboegu Pedroya dukare tukare, igure yobeyupu.

—Murigora wagānugāka! ariyupu. Igu irasū arimakuta, Pedroya mojorire igusa komedari suadea kuradijakoayuro. ⁸Maripure wereboegu igure:

—Yujutuka! Muya gubu surire sana! ariyupu.

Igu irasū arimakū pegu, yujutu, iguya gubu surire sanayupu. Igu sana odomakū, ariyupu doja:

—Wekamañe surirore sana! Naka, yu merā! ariyupu.

⁹Igu irasū arimakū pegu, Pedro igure tuyawiriyupu. “¿Diayeta Maripure wereboegu yure aiwiriagu irikuri? Gajipoe irigu kegū iribukoa”, ari gunayupu. ¹⁰Maripure wereboegu, Pedro merā surara korerā aaripurorirare tari, puru gajirare tari, iri wii najapuroriri kome makapurogue ejañura. Iro igusa ejamakū, iri makapuro basi tūpakoayuro. Iri makapurore tariwiri, yoweyaro waa, Maripure wereboegu dederiakoayupu. Pedro suguta dujayupu pama. ¹¹Maripure wereboegu dederiadero puru, Pedro igure waadeare oaro pema:

—Diayeta Maripu yure wijatadoregu, igure wereboegure iriuanumi Herodes yure nerō iribirikōaburo, arigu, gajī aaripereri judio masaka yure nerō iriduarire kamutadoregu, ari gunayupu.

¹²Irire gunawaga, Maríaya wiigue ejayupu. Igo, Juan Marcos waikugu pago aariyupo. Iri wiigure masaka warā nerē, Maripure serebosarā irinura igure. ¹³Irogue ejagu, Pedro iri wii turo najari makapurore doteyupu. Igu dotemakū pego, sugo Rode waikugu iri wii marare moaboego: “¿Noa aariri?” ari iago waayupu. ¹⁴Igu werenirire pema, makapurore tūpabeota usuyari merā umañaja, iro nerēanerare: “Pedro makapuro aarigū kárinami”, ari wereyupu. ¹⁵Igo irasū arimakū pera, igore: “Mu irasū arimoamakōagō yaa”, ari, igo wererire buremubirinura.

Igo gapu igusare: “Diayeta ara yu”, ariyupu.

“Iro merē Pedroya yujupura aarikoa”, ariñura.

¹⁶Pedro gapu makapurore dotegu iriyupu dapa. Irasirimakū waa, iri makapurore tūpā, igu iro nimakū iara, gukakoanura. ¹⁷Igu gapu iguya mojō merā irikeo, igusare todoreyupu. Puru wiigue najaja, igu peresu aarigure Maripu igure aiwiriadeare wereyupu igusare:

—Irire wereka, Santiago, gajira Jesure buremurare! ari were odo, gajirogue waakoayupu.

¹⁸Puru boyoripoe peresu korerā Pedro arimakū iara: “¿Naasū waayuri?” ari game gaguinina igusa basi. ¹⁹Irasirigu Herodes iguyarā surarare Pedroro amadoreyupu. Igusa bokabirimakū iagu, Pedroro koreadinare buro sereña, igusa yujubirimakū, igusare wejedoreyupu. Puru Judeare wiri, Cesareague aarigū waayupu Herodes.

Herodes boadea

²⁰Iripoere Herodes Tiro, Sidón waikuri makari marā merā buro guayupu. Iri makari marā baari, Herodeya niku marā duadea aariyuro. Irasirira, igu guamakū iara: “Guare baari duabiribukumi”, ari, igu purogue irire amurā waañura. Irogue eja, Herodeya wii koregu Blasto waikugue: “Iritamuka guare!” ariñura. Igu: “Jau”, arimakū pera: “Herodere werenibosaka, igu gua merā guanemobirikōaburo, arigu!” ariñura igure. ²¹Irasirigu Herodes igusa merā wereniduarina ejamakū, opu sanari surire sana, masaka iurō opu doarogue doa, igusare wereniyupu. ²²Igu irasū werenimakū pera, masaka gaguinina:

—Ii oō werenigu masaku aaribemi. Umugasigue marā opu aarimi, ariñura.

²³Igusa irasū arimakū pegu, Herodes igusare: “Masakuta aara yu”, aribiriyupu. Irasirigu Maripure buremubiri waja, mata Maripure wereboegu Herodere puririkumakū iriyupu. Irasirigu Herodes beka baawesū boakoayupu. ²⁴Iri irasū waadero puru, Jesure buremurā Maripuya kerere aaripererogueri weregonanura. Warā masaka irire pñura. ²⁵Bernabé, Saulo merā Jerusalégue gajira Jesure buremurare iritamu odo, Antioquíague game dujañura. Juan Marcos waikugude igusa merā waayupu.

13

Bernabé, Saulo merā Jesuya kerere buenugadea

¹Antioquíague Jesure buremurā watopegue surayeri Maripuya kerere weredupiyurā, gajira masakare buerimasā ariñura. Bernabé igusa meramu aariyupu. Gajigu Simón waikugu aariyupu. Igureta masaka: “Nigu” ari waiyñura. Gajigu Lucio waikugu Cirenemu aariyupu. Gajigu Manaén waikugu, Herodes Galilea marā opu dagu merā suro merā masadi aariyupu. Gajigu Saulo aariyupu. ²Sunu igusa bere, Maripure serehipoe Ōagu deyomarigu igusare wereyupu:

—Bernabé, Saulore beyepika! Igusa yure moaboemurā, yu beyesunerā aarima, ariyupu.

³Igu irasū arimakū pera, igusa bere, Maripure sere odo, igusaya dipure ñapeo, seretu iriñura.

Bernabé, Saulo merä Chipre marârê buedea

⁴Puru Bernabé, Saulo merä Öägü deyomariğü İğüsârê iriuderosüta Seleucia wâikuri makâgue waa, iroque eja, doódiru merä Chipre wâikuri nugûrögue waañurâ. ⁵Iri nugûröma makâ Salamina wâikuri makârê eja, judío masaka nerêri wiirigue Marîpuya kerere wereñurâ. Juan Marcode İğüsârê iritamugorenayupu. ⁶Puru iri nugûrôrê tariwerewâgâ, Pafos wâikuri makâgue ejañurâ. Iroque ejarâ, sugu judío masakure yê aarigûrê bokajañurâ. İğü Barjesûs wâikugu aarîyupu. Griego ya merä Elimas wâikuyupu. Iri makâ marârê: “Ümugasigue marâ Opuya kerere weredupiyurimasû aarâ yu”, ârikatogorenayupu. ⁷Sergio Paulo wâikugu merâmu aarîyupu. Sergio Paulo iri nugûrö marâ opu, wâri masîğü aarîyupu. İğü Marîpuya kerere peduagu, Bernabé, Saulore siudoreyupu. ⁸İrasirirâ İğüsâ İğü pûroque wererâ waañurâ. Elimas, yê aarîğü gapu Sergio Paulo Jesûre buremumakû gâamebirîyupu. İrasirigu İğüsâ wererire kâmutaduadiyupu. ⁹İrasirimakû, Saulo Öägü deyomariğârê opatarigu, İğürê buro İâyupu. Saulota, “Pablo” wâikuyupu. ¹⁰Âsü aarîyupu:

—Mu ârikatorikugu, ñegü, aarîpereri ôârô iririre kâmutaduagu, wâtî irirosû aarâ. Marî Opuya diayemarê gorawayuduagu aarâ. ¹¹Mu irasiriri waja marî Opu murê wajamoâgukumi. İrasirigu mu koye İâbi dujagukoa. Marî Opu murê wajamoârôpa abe gosesiririre İâbirikoa, aarîyupu Pablo İğürê. İğü irasû ârîrî merâta İğürê naîtîkôâyuro. Neô koye İâbi dujayupu. İrasirigu İğürê tüâwâgâbure âmayupu. ¹²İğü irasû waamakû İägü, Sergio Paulo marî Opu Jesûya buerire pégukakôâyupu. İrasirigu Jesûre buremuyupu.

Pablo, Bernabé merä Pisidia nikûma makâ Antioquía wâikuri makâgue ejadea

¹³Puru Pablo İğü merâmarâ merâ Pafogue aarânerâ wiri taribuja, Perge wâikuri makâgue ejañurâ. Iri makâ Panfilia wâikuri nikûgue aarîyuro. İğüsâ Pergegue ejamakû, Juan Marcos gapu İğüsârê iro pí, Jerusalégue gâme dujâkôâyupu doja. ¹⁴Puru Pergegue aarânerâ gajî makâ Antioquía wâikuri makâgue waañurâ. Iri makâ Pisidia wâikuri nikûgue aarîyuro. Iroque eja, judío masaka siñajârînu * aarîmakû İğüsâ nerêri wiigüe† ñajâa, doañurâ. ¹⁵Iri wii marâ oparâ Moisés gojadeare, Marîpuya kerere weredupiyunerâ gojadeare buedero puru, Pedrosârê siuu:

—Guayarâ, masakare wereduarâ, wereka, İğüsârê ôârô aarîrikuburo, ârîrâ! ârîñurâ.

¹⁶İğüsâ irasû ârîmakû pégu, Pablo wâgânugâ, İğüya mojó merâ irikeo, İğüsârê wereyupu:

—Musâ Israel bumarâ, gajîrâ İğüsâ irirosû Marîpure buremurâ, ôô aarîrâ, yu wererire ôârô pékal!

¹⁷Marîpu, gua judío masaka Israel bumarâ buremugû, gua ñekûsâmarârê beyedi aarîmî. İrasirigu iripoegue İğüsâ Egiptogue aarîrârê wârâ masâporemakû iridi aarîmî. Puru iri nikûgue aarîrârê İğü turaro merâ âiwiridi aarîmî. ¹⁸İğüsâ Egiptore wiridero puru, cuarenta bojorigora masaka marîroque waagorenanerâ aarîmî. Iroque İğüsâ İğü dorerire tarinugâkeremakû, Marîpu İğüsârê ôârô koredi aarîmî. ¹⁹Puru İğüsâ Canaân nikûgue ejamakû, iri nikû marârê su mojóma pere gajî mojó peru pêrêbejari buri marârê Marîpu beosiâ, gua ñekûsâmarârê pidi aarîmî iro aarîdoregu. ²⁰Marîpu İğüsârê iri nikûgue pidero puru, cuatrocientos cincuenta bojorigora aarînerâ aarîmî. İğüsâ iroque aarîmakû, Marîpu İğüsârê doremurârê pidi aarîmî. İğüsâ Samuel wâikugu Marîpuya kerere weredupiyudi İğü aarînugâriipoegue doretîñunerâ aarîmî. ²¹Gua ñekûsâmarâ Samuere: “Sugu gua opu gâamekua”, ârî sêrêmakû pégu, Marîpu İğüsâ opu aarîbure Saure pidi aarîmî. Saúl, Cis wâikugu magû, Benjamîya buma aarîdi aarîmî. İğü cuarenta bojorigora İğüsâ opu aarîdi aarîmî. ²²Puru Marîpu Saure Israel bumarâ opu aarîrîrê béo, David wâikugure İğüsâ opu aarîbure pidi aarîmî. Âsü ârîdi aarîmî İğürê: “Davire Isaî magûrê bokabu. Buro usuyâa İğü merâ. Aarîpereri yu gâameirê irigukumi”, ârîdi aarîmî. ²³“Sugu David parâmi aarîturiagu, musârê Israel bumarê taugu aarigukumi”, ârî weredi aarîmî Marîpu gua ñekûsâmarârê. İrasirigu İğü âriderosüta Jesûre iriudi aarîmî. ²⁴Jesús masakare buenugâburi dupiyuro Juan aarîpererâ Israel bumarârê: “Musâ ñerô irideare bujawere, musâ gûñarîrê gorawayuka! Musâ irasirimakû İägü, musârê deko merâ wâiyegukoa”, ârî buedi aarîmî. ²⁵İğü buetîñunuri dupiyuro İğüsârê ârîdi aarîmî: “Musâ yure: ‘Guare taugu aarîmî’, ârî gûñadâa. Aarîbea yu. Yu puru gajîgu aarigukumi. Yu gapu ubu aarîğü, İğürê neô suropebirikoa”, ârîdi aarîmî.

²⁶Yaarâ, Abraham parâmerâ aarîturiarâ, gajîrâ İğüsâ irirosû Marîpure buremurâ ôô aarîrîrê ôârô pékal! Marîpu marîrê: “Taugura”, ârî kere iriudi aarîmî. ²⁷Jerusalén marâ, İğüsâ oparâde Jesús marîrê taugare İâmasîbirinerâ aarîmî. Siñajârînurîku Marîpuya kerere weredupiyunerâ gojadeare buekererâ, neô pémasîbirinerâ aarîmî. Pémasîbirisâ, Jesûre wêjêdorerâ, Marîpuya werenîrî gojadea pûgue âriderosüta irinerâ aarîmî. ²⁸Jesús İğü ñerô irideare bokabirikererâ, Pilatore: “Wêjêka İğürê!” ârî sêrêñurâ. ²⁹İrasirirâ iripoegue Marîpuya kerere weredupiyunerâ gojadea pûgue âriderosüta Jesûre aarîpererire iri odo, İğürê curasague boadire âidîju, masâgobe ütâyegue mádea gobegue pînerâ aarîmî. ³⁰İğürê wêjêkeremakû, Marîpu gapu boadigüere masûdi aarîmî. ³¹İğü masâdero puru, wârînurî deyoadi aarîmî İğü merâmarârê. Dupiyurogue İğüsâ İğü merâ Galileague wiri, Jerusalégue wapikugorenarâ waanerâ aarîmî. Dapagorare İisâta İğü masâdire İânerâ, İğüyare werema guayarârê.

³²⁻³³İrasirirâ yu, yu merâmu Bernabé musârê Jesûya kerere wererâ aarîbû. Iripoegue Marîpu İğü Jesús merâ ôârô iriburire weredi aarîmî gua ñekûsâmarârê. İğü âriderosüta guare İğüsâ parâmerâ aarîturiarârê irasiridi aarîmî Jesûre boadigüere masûgû. Salmos wâikuri gojadea pûgue âsü ârî gojasûdero aarîbû: “Yu magû aarâ mu. Dapagâ murê masâmakû yâa”, ârîdi aarîmî Marîpu. ³⁴Gajî pûgue Marîpu âsü ârîdi aarîmî, Jesûre boadigüere masûburire, İğü dupu boabiriburire: “Iripoegue yu Davire: ‘Ôârô irigura’, âriderosüta

* 13:14 Judío masaka siñajârînu, sâbado aarâ. † 13:14 Judío masaka nerêrî wii, sinagoga wâikuri wii aarâ. Iroque İğüsâ siñajârînu aarîmakû nerê, Marîpuya werenîrî gojadea pûrê buenama.

murē irigukoa”, āridi āārimī. ³⁵ Gaji Salmos pū David ĭgū gojadea pūgue āsū āri gojadi āārimī: “Mu dorerire ōārō iridiya dūpūre neō boadobirikoa”, āri gojadi āārimī. ³⁶ Dayeta werea. David okagu, Marīpu gāāmederosūta ĭgū āārideapoe marārē iritamunīkōādi āārimī. ĭgū boadero puru, ĭgū űekūsamarā darārē yāaderogueta gajirā ĭgūrē yāānerā āārimā. ĭgūrē yāadero puru, ĭgūya dūpu boakōāyuro. ³⁷ Jesūs Marīpu masūdiya dūpu gapu neō boabiridero āāribū. ³⁸⁻³⁹ Musā āārīpererā Jesūya kerere yu weremakū, ōārō pēkal ĭgū merā marī űērō irideare kātiri bokarākoa. ĭgūrē buremurānorē ĭgūsā űērō irideare Marīpu kātigukumi. Moīsēs doreri iriri merā neō kātiri bokabirikoa. ⁴⁰ Irasirirā musā dapagora marā ōārō pēmasika! Musā ōārō pēmasībirimakū, iripoegue marā Marīpuya kerere weredupiyunerā gojaderosūta musādere waarokoa. ⁴¹ Āsū āri gojanerā āārimā Marīpuya werenīrī gojadea pūgue:

Ōārō pēka, yure buridarimasā! Musā okarinurīrē musārē gajino buro goerire ĭmugura. Gajirā musārē irire weremakū pēkererā, buremubirikoa. Irasirirā musā buremubiridea waja bēosūrākoa, āri gojanerā āārimā,[☆]

āri wereyupu Pablo Antioquía marārē. ⁴² Pablosā irire were odo, wiriamakū, judío masaka āārimērā iri wiigue nerēānerā ĭgūsārē:

—Gaji siñajārīnu āārimakū, guare irireta werenemoka doja! āri sērēñūrā. ⁴³ Irasirirā iri wii nerēānerā wiriamakū, wārā judío masaka, judío masaka irososū buremurāde Pablosā wererire buremusiā, ĭgūsārē tuyañūrā. Irasirirā Pablosā ĭgūsārē: “Marīpu musārē buro maīrī merā ĭāgūrē buremurīrē neō piribirikōāka!” āriñūrā.

⁴⁴ Gaji semana siñajārīnu āārimakū, wārā iri makā marā Marīpuya kerere pēmurā iri wiigue nerēñūrā doja. ⁴⁵ ĭgūsā wārā nerēmakū ĭārā, judío masaka Pablore buro ĭāturiñūrā. Irasirirā űērō werenīrī merā Pablo wererire: “Diaye āārībea”, āriñūrā. ⁴⁶ ĭgūsā irasū ārimakū pērā, Pablo, Bernabē gūiro marīrō merā ĭgūsārē āriñūrā:

—Marīpu dorederosūta gua musārē judío masakare ĭgūya kerere werepuroriadabu. Musā gapu irire neō gāāmebea. Marīpu puro perebiri okari opaburidire gāāmebea. Irasirirā gua judío masaka āārimērā gapure iri kerere wererākoa. ⁴⁷ Āsuta doredi āārimī Marīpu ĭgūya werenīrī gojadea pūguere:

Musārē judío masaka āārimērārē yaa kerere weredoregu pīgukoa. Irasirigu ĭgūsārē āārīpererā i nikū marā musā irire weremakū pērānorē taugukoa perebiri peamegue waabonerārē, āridi āārimī Marīpu, āri wereñūrā.[☆]

⁴⁸ ĭgūsā irasū ārimakū pērā, judío masaka āārimērā buro usuyari merā: “Marīpuya kere gapu ōāri āārā”, āriñūrā. Irasirirā Marīpu beyesūnerā, ĭgū purogue perebiri okari ĭgū sisūmurā, Jesūre buremuñūrā. ⁴⁹ Irasirirā Marīpuyare āārīpererogue iri nikū marārē weregoreñañūrā. ⁵⁰ Irasirimakū ĭārā, surāyeri judío masaka Pablosārē űērō werenīñūrā. ĭgūsā wererire pērā, gajirā wāro niyeru oparā judío masaka iririkurire buremurā nome Pablosā merā guañūrā. Iri makā marā oparāde ĭgūsā merā guañūrā. Irasirirā ĭgūsārē űērō irinugā, ĭgūsāya nikūrē bēowiuukōāñūrā. ⁵¹ Irasirirā Pablo, Bernabē ĭgūsāya gubu surīre tuadea nikūwerare mojębēoñūrā, iri makā marā ĭgūsā űērī iriri waja ĭmurā. Irasiri odo, Iconiogue waakōāñūrā. ⁵² ĭgūsā waakeremakū, Jesūre buremurā gapu irogue āārīrā Ōāgū deyomarīgūrē opatari, buro usuyari merā dujañūrā.

14

Pablo, Bernabē merā Iconiogue ejadea

¹ Pablo, Bernabē merā Iconiogue eja, judío masaka nerērī wiigue űajāa, Jesūya kerere wereñūrā. ĭgūsā weremakū pērā, judío masaka, gajirā judío masaka āārimērāde wārā Jesūre buremunugāñūrā. ² Judío masaka Jesūyare pēduamerā gapu, Jesūre buremurārē űērō werenīñūrā. Judío masaka āārimērārē, Jesūre buremurā merā guamakū iriñūrā. Irasirirā judío masaka āārimērā Jesūre buremurārē űērō gūñāñūrā. ³ ĭgūsā irasū gūñamakū ĭārā, Pablosā gapu yoiripoe irore duja, gūiro marīrō merā: “Marīpu masakare buro maīrī merā ĭāmi”, āri bueñūrā. ĭgūsā buemakū, Marīpu ĭgūyare: “Diayeta buema”, ārigū, ĭgū turaro merā iri ĭmurīrē ĭgūsā irimakū iritamuyupu. ⁴ Irasirirā iri makā marā dukawariñūrā. Surāyeri judío masaka buerire gāāmerā, gajirā Pablosā buerire gāāmerā dujañūrā. ⁵ Jesūya kerere gāāmemerā: judío masaka, judío masaka āārimērāde, oparā merā nerē, Pablosārē űērō āri, űtāyeri merā dea wējēduañūrā. ⁶⁻⁷ ĭgūsā irasū wējēduarire pērā, Pablo, Bernabē merā Licaonia nikūgue duriwagāñūrā. Irogue eja, iro marārē Jesūya kerere buegoreñañūrā. ĭgūsā irasū buegorenarā, iri nikū āārīrī makārī Litra, Derbe wāikuri makārīgue ejañūrā.

Listrague Pablore űtāyeri merā deadea

⁸ Listrague eja, sugu neō deyoagueta waamasībiridire iro doagure bokajañūrā. ⁹ Irasirigu irogue doagu, Pablo buemakū pēyupu. ĭgū pēmakū, Pablo su diayeta ĭāyupu ĭgūrē. “ĭi Jesūre buremumi. ‘ĭgū yure taumasimi’, āri gūñakumi”, āri gūñayupu Pablo ĭgūrē ĭāgū. ¹⁰ Irasirigu turaro merā:

—Wāgānugāka! āriyupu ĭgūrē.

ĭgū irasū ārimakū pēgu, pariwāgānugā waayupu. ¹¹ Pablo ĭgūrē irasirimakū ĭārā, Licaonia marā ĭgūsā ya merā āsū āri gaguiniñūrā:

—Marī buremurā űmarōgue āārānerā űma irososū deyorā marī purogue dijajama, āri gaguiniñūrā.

¹² Irasirirā Bernabé: “Marī buremurā opu Zeus wāikugu āārīmi”, āri wāiyeñurā. Pablo gapure īgūsārē werepñorori āārīmakū: “Marī buremugū Hermes wāikugu āārīmi”, āri wāiyeñurā. ¹³ Iri makā ñajārō turo Zeure buremurī wii āārīyuro. Sugu paí iri wiire koregu wekuare, goori īgū āmuadeare āiwāgāyupu. Īgū, iro marā merā wekuare wējē soepeoduadiyupu Pablosārē buremuduagu. ¹⁴ Īgūsā irasū iriduamakū iārā, Pablosā īgūsāya surīre yege, iro āārīrā watopegue ūmawāgā, āsū āri gaguiniñurā:

¹⁵ —Musā guare, ŷnasirimurā irasū yāri? Guade musā irirosūta masaka āārā. Gua musārē Marīpuya kerere āsū āri wererā aaribū. Keori weadeare bēokōāka! Marīpu okagu gapure buremuka! Īgūta ūmugasi, i nikū, dia, āārīpererā i ūmuge āārīrārē iridi āārīmi. ¹⁶ Iripoegue āārīpereri buri marārē īgūsā gāāmerō irimakū kāmubiridi āārīmi. ¹⁷ Masaka īgūrē buremubirikeremakū, marīrē ōārō irigu, īgū ōārō āārīrikurire imumi āārīpererārē. Irasirigu deko merēmākū yāmi. Marī oterire dukakumakū yāmi marī baaburire sīgū. Irasirigu usuyari merā āārīmakū yāmi marīrē, āriñurā Pablosā īgūsārē.

¹⁸ Īgūsā irasū ārīmakū pékererā, Pablosārē buremuduārā, wekuare wējē soepeoduadiñurā dapa. Pablosā gapu īgūsārē: “Iropata irika! Iririre pirikōāka!” ārīmakū pérā, irire pirikōāñurā pama.

¹⁹ Puru gajirā judío masaka, Antioquía marā, Iconio marāde Listrague ejañurā. Iroque ejarā, Pablore ñerō wereniñurā. Īgūsā irasū ārīmakū pérā, iro marāde īgū merā gua, īgūrē ūtāyeri merā deañurā. Oda odo: “Īi kōmoakōāmi”, āri, iri makā turogue tūāwāgā meépibēokōāñurā. ²⁰ Īgūsā irasirikeremakū, Jesúre buremurā gapu īgū puro nerējañurā. Īgūsā nerējamakū, wāgānugā, īgūsā merā makāgue dujāakōāyupu doja. Gajinu gapu Bernabē merā Derbegue waayupu.

²¹ Iroque eja, Jesúya kerere wereñurā. Īgūsā weremakū pérā, wārā iro marā Jesúre buremuñurā. Irire were odo, Listrague goedujañurā. Iro eja, Iconioque waañurā. Puru Pisidiama makā Antioquíague ejañurā.

²² Iri makārigue weregorenarā, Jesúre buremurārē ōārō āārīrikumakū iriñurā. “Jesúre buremurārē neō piribirikōāka! Marīpu īgūyarārē doreroguerē waaduārā, ōdoguerē wāri poyari merā āārīrākoa”, āri bueñurā īgūsārē.

²³ Puru iri makārīku marārē Jesúre buremurārē iritamumurārē beyeñurā. Beye odo, bere, āsū āri sērēñurā Marīpure īgūsā buremugūrē:

—Gua Opu, īisā muyarārē iritamuka! āriñurā.

Pablo, Bernabē merā Siria nikūma makā Antioquíague dujāadea

²⁴ Īgūsā Pisidia nikūgue weregorenadero puru, Panfilia nikūgue ejañurā. ²⁵ Iri nikūma makā Pergere Marīpuya kerere were odoadero puru, Atalia wāikuri makāgue waañurā. ²⁶ Iri makā āārānerā Antioquíague dujāarā, doóduru merā waañurā. Iripoegue iri makā marā Jesúre buremurā Pablosārē iriupñorirā, Marīpure īgūsāya āārīburire āsū āri sērēbosanerā āārīmā: “Guapu, mu maīrī merā īisārē muyare buegorenamakū, ōārō koreka!” āri sērēnerā āārīmā. Irasirirā Pablo, Bernabē merā īgūsā buedoreadeare buepeo, iri makārē goeñurā doja. ²⁷ Irasirirā iri makārē goejarā, gajirā Jesúre buremurā merā nerē, āārīpereri īgūsā Marīpu turari merā iriadeare, Marīpu judío masaka āārīmerādere Jesúre buremumakū iriadeare wereñurā īgūsārē.

²⁸ Yoaripoe iroguere Jesúre buremurā merā āārīñurā.

15

Jerusalégue Jesúre buremurā nerēdea

¹ Pablo, Bernabē Antioquíague āārīrīpoe gajirā Judea nikū marā iroque eja, Jesúre buremurārē āsū āri buenugāñurā.

—Moisés dorederosūta āārīpererā musāya dupuma gasirogārē wiiribirimakū, Marīpu musārē taubirikumi, āriñurā. ² Īgūsā irire ārīmakū pérā, Pablosā īgūsā merā buro gāme guaseoñurā. Irasirirā Antioquía marā Jesúre buremurā Pablore, Bernabé, gajirā iro marādere Jerusalégue waamurārē beyeñurā. Āsū āriñurā: “Jerusalégue waaka! Jesús buedoregu beyenerārē, īgūsārē iritamurādere: ‘¿Judea marā buerire diayeta āārīrī?’ āri sērēñarā waaka!” āri iriñurā.

³ Irasirirā Jesúre buremurā īgūsārē iriudadero puru, Pablo, Bernabē merā Fenicia nikū waa, puru Samaria nikūrē tariwāgā, judío masaka āārīmerā īgūsā ñekūsamarā buremunadeare piri, Marīpuya gapure buremunugārī kerere wererā iriñurā Jesúre buremurārē. Irire pérā, āārīpererā buro usuyañurā.

⁴ Pablosā Jerusalégue ejamakū iārā, Jesúre buremurā, Jesús buedoregu beyenerā, īgūsārē iritamurāde ōārō usuyari merā bokatiñiñurā. Irasirirā Pablo, Bernabē merā āārīpereri īgūsā Marīpu turari merā irideare wereñurā. ⁵ Iroguere surāyeri fariseo bumarā Jesúre buremurā āārīñurā. Pablosā weremakū pékererā, īgūsā gapu wāgānugā, āsū āriñurā:

—Judío masaka āārīmerā Jesúre buremurā, īgūsāya dupuma gasirogārē wiiriburo. “Moisés doredeare irika musāde!” āriñō gāamea īgūsārē, āriñurā.

⁶ Īgūsā irasū ārīmakū pé, Jesús buedoregu beyenerā, gajirā īgūsārē iritamurā nerē, irire āmuduārā wereniñurā. ⁷ Īgūsā yoaripoe wereniñadero puru, Pedro wāgānugā, weryupu īgūsārē:

—Yaarā, ōārō péka yure! Iripoegue, yu musā merā āārīgūrē Marīpu beyedi āārīmī, yure īgūya kerere judío masaka āārīmerārē weredoregu. Irasirigu īgū masakare tauri kerere werea, Jesúre buremuburo, ārīgū.

⁸ Marīpu āārīpererā gūñarīrē masīgū, judío masaka āārīmerārē Jesúre buremurārē: “Yaarā āārīma”, āri imubu, īgūsādere Ōgū deyomarīgūrē iriumi marīrē iriuderosūta. ⁹ Irasirigu marīrē īgūsā merā surosū īāmi. Īgūsā Jesúre buremumakū, īgūsādere īgūsā gūñarīgue ōārō āārīrikumakū yāmi. ¹⁰ Marīpu Moisére doreri pídeare marī ñekūsamarā bokatiñubirinerā āārīmā. Marīde īgūsā irirosū bokatiñubirikererā, ŷnasirimurā

Jesúre buremurārē judío masaka āārimerārē irire iridorebukuri? ¹² Nasirimurā Marīpu judío masaka āārimerārē īgūyarā āārimakū iririre: “Iro āārībea”, āri gūñabukuri? ¹³ Āsū gapu gūñarō gāamea. Marī Opu Jesús marīrē maīrī merā, Marīpu marīrē taumi. Irasirigu marīrē taurosūta judío masaka āārimerādere taumi, āriyupu Pedro īgūsārē.

¹² Īgū irasū āārimakū pérā, āārīpererā toepereakōāñurā. Irasirirā Pablo, Bernabé merā judío masaka āārimerā watopegue Marīpu turari merā īgūsā iri īmudeare weremakū ōārō péñurā. ¹³ Īgūsā irire were odoadero puru, Santiagode wereyupu:

—Yaarā, péka yure! ¹⁴ Marīpu judío masaka āārimerārē īgūyarā āārīnugāmakū neō irideare weresiāmi Simón Pedro musārē. ¹⁵ Marīpuya kerere weredupiyunerā werederosūta waabu judío masaka āārimerārē. Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojanerā āārīmā īgū ārideare gojarā:

¹⁶ Puru Daviya bumarā īgūsā oparā āārīdea pereadero purugue dupaturi īgū parāmi āārīturiagure īgūsā Opu sóogura doja. Irasirigu īgūyarārē īgūsā ōārō āārīrikumakū irigukoa.

¹⁷⁻¹⁸ Irasirirā āārīpererā judío masaka āārimerā yu beyenerā, yure īgūsā Opure buremurākuma, ārīmi Marīpu masakare irire masīdoregu, āri gojanerā āārīmā. ¹⁹

¹⁹ Irasirigu āsū gūñāa yu. Judío masaka āārimerārē Jesúre buremunugārārē wāri: “Āsū irika!” āri garibobirikōārō gāamea marīrē. ²⁰ Irasirirā marī īgūsārē āsū āri gojarā: “Keori weadea puro baari pīdeare baabirikōāka! Nome merā ñerō iribirikōāka! Nomedē ūma merā ñerō iribirikōāka! Waimurā wūnugū biu wējēanerāya dīkuri dīre baabirikōāka! Dīre iirbirikōāka!” āri gojarā! ²¹ Iripoegueta marī nerērī wiirigue siñājārīnuriku Marīpu Moisére doreri pīdeare masaka buema. Irasirirā āārīpereri makārī marā iri dorerire masikuma. Irasirirā yu āradea ditare gojarā! āriyupu Santiago īgūsārē.

Judío masaka āārimerārē gojadea

²² Irasirirā Jesús buedoregu beyenerā, īgūsārē iritamurā, gajirā āārīpererā Jesúre buremurā merā Santiago āradeare: “Irasūta irirā!” āri, īgūsā merāmarā pērārē beyeñurā Antioquíague Pablo, Bernabé merā waamurārē. Irasirirā Judare, Silare beyeñurā. Judata, “Barsabás” wāikuyupu. Īgūsā Jesúre buremurā watopegue āārīrā oparā irirosū āārīrā āārīñurā. ²³ Puru īgūsā gojadea pūrē īgūsā merā iriñurā. Āsū āri gojañurā:

Gua, Jesús buedoregu beyenerā, guare iritamurā, gajirā Jesúre buremurā ōōgue āārīrā ōādorea musārē.

Āārīpererā judío masaka āārimerā Antioquíague, Siriague, Ciliciague āārīrārē Jesúre buremurārē ōādorea.

²⁴ Gajirā gua merāmarā musā pūroque ejarā, musārē garibogoreñañurā. Musāya dupuma gasirogārē wiiridore: “Āārīpereri Moisés doredeare irika!” ārigoreñañurā. Gua gapu īgūsārē irire: “Buerā waaka!” āribiradibu. ²⁵ Irasirirā gua āārīpererā nerē, gua merāmarā Judas, Silas wāikurārē beyeabu musā pūroque iriñurā. Īgūsā marī maīrā Pablo, Bernabé merā waarākuma. ²⁶ Masaka Pablosārēta Jesucristo marī Opu kerere gūiro marīrō merā buemakū wējēboyaunanerā āārīmā. Mérōgā tarinerā āārīmā. ²⁷ Judas musā pūroque ejarā, gua gojadeare wererākuma. ²⁸ Ōāgū deyomarīgū guare gūñarī sirōsūta: “Gaji dorerire pībirikoa musārē”, āri gūñāa. Irasirirā i doreri ditare pīrākoa: ²⁹ “Keori weadea puro baari pīdeare baabirikōāka! Dīre iirbirikōāka! Waimurā wūnugū biu wējēanerāya dīkuri dīre baabirikōāka! Nome merā ñerō iribirikōāka! Nomedē ūma merā ñerō iribirikōāka!” I gua dorerire irirā, ōārīrē irirākua musā. Iropata āārā musārē gua wereduari, āri gojañurā Jesúre buremurā Jerusalégue āārīrā.

³⁰ Iri pūrē goja odo, Pablosārē: “Ōārō waaka!” āri seretuñurā. Puru Pablosā Antioquíague waañurā. Iroque eja, Jesúre buremurārē siiu neō, iri pūrē wiañurā. ³¹ Iri pūrē bue odo, ōārī īgūsā were gojadeare iārā, buro usuyañurā. ³² Judas, Silas merā Marīpuya kerere weredupiyurā āārīñurā. Irasirirā Jesúre buremurārē Marīpu īgūsārē weredoredeare wereñurā. Īgūsā weremakū pérā, Jesúre buremurā gapu usuya, ōārō gūñaturari merā dujañurā. ³³ Judas iroguere yoawayaripoe āārī: “Dujāagu yāa”, āri seretuyupu iro marārē. Irasū āārimakū pé: “Ōārō waaka! Buro siñājārī merā dujāaka Jerusalégue. Ōāburo iro marā, musārē iriuanerā”, āri dujañurā. Īgūsā irasū āraderō puru, Judas, gajirā merā Jerusalégue dujāakōyupu doja. ³⁴ Silas gapu: “Ōōgue dujagura”, āri gūñasīa, Antioquíague dujāakōyupu dapa. ³⁵ Pablo, Bernabé merā yoawayaripoe iroguere dujañurā. Irasirirā wārā gajirā merā iro marārē bue, marī Opu Jesúya kerere weregoreñañurā.

Dupaturi Pablo Jesúya kerere buegorenagū waadea

³⁶ Mérōgā puru Pablo Bernabé wereyupu:

—Nāka, āārīpereri makārī marī Opu Jesúya kerere marī buegorenadea makārī marārē: “ĪNaásū āārīrikuri?” āri, iāgorenarā! āriyupu.

³⁷ Īgū irasū āārimakū pégu, Bernabé gapu Juan Marcore āiaduadiyupu. ³⁸ Dupiyuroque Juan Marcos īgūsā merā Panfiliague āārīgū, īgūsā moārīrē bokatiūbiridea waja Pablo dupaturi īgūrē āiaduabiriyupu. Irasirigu Bernabé: “Īgūrē āiābirimakūdere ōārokoa”, āriyupu. ³⁹ Irasirirā īgūsā basi irire buro gāme guaseo, dukawariakōāñurā. Irasirigu Bernabé gapu Juan Marcore āiayupu, doōdiru merā Chipre nugūrōgue waagū.

⁴⁰ Pablode Silare beyeyupu īgū merā waabure. Īgūsā buerā waaburi dupiyuro Jesúre buremurā īgūsārē: “Marī Opu musārē maīgū ōārō koreburo”, āri sērēbosa, iriñurā. ⁴¹ Irasirirā Siria nikū, Cilicia nikūdere tariwāgā, Jesúre buremurārē īgūyare bue, ōārō gūñaturamakū iriñurā īgūsārē.

Timoteo, Pablo, Silas wāpikuwāgādea

¹ *Puru* Pablo, Silas merā Derbegue, Listrague ejañurā. Irogue ejarā, Timoteore Jesúre buremugūrē bokajañurā. Īgū pagode Jesúre buremugūrē, judío masako āārīyupo. Pagu gapu griego masaku āārīyupo. ² Jesúre buremurā Litra marā, Iconio marāde Timoteore: “Ōāgū āārīmi”, āri iāñurā. ³ Irasirigu Pablo Timoteore ĩgūrē wāpikubure āiadauyupo. Judío masaka iri nikū marā gapu Timoteo pagu griego masaku āārīrīrē masīñurā. Irasirigu Pablo ĩgūsā merā guamakū iriduabi, Timoteoya dupuma gasirogārē wiiriyupo judío masaka irinarōsū irigu. ⁴ *Puru* Pablo, Timoteo merā waa, ĩgūsā gojadea pūmarē Jesúre buremurārē ĩgūsā ejari makārī marārē wereñurā. Iri pū Jerusalégue Jesús buedoregu beyenerā, ĩgūsārē iritamurā: “Āsū irikal!” āri gojadea pū āārīyuro. ⁵ ĩgūsā irire weremakū pérā, Jesúre buremurā: “Jáu”, āri, gūñaturari merā Jesúre buremunemoñurā. Gajirāde ūmariku Jesúre buremubirinerā, buremunemowāgāñurā.

Pablo kērōgue iirosū Macedoniamurē iādea

⁶⁻⁷ *Puru* Pablosā Asia nikūgue Jesúya kerere buerā waaduarārē Ōāgū deyomarīgū waadobiriyupo. Irasirirā ĩgūsā Frigia nikūrē taria, Galacia nikūdere taria, Misia nikū turogue eja, Bitinia nikūgue waaduadiñurā. Ōāgū deyomarīgū gapu iroguedere waadobiriyupo. ⁸ Irasirirā Misia nikū turore tariwāgā, Troas wāikuri makāgue buajañurā. ⁹ Irogue iri ñamirē Pablo kērōgue iirosū sugu Macedonia nikūmu ĩgū puro nīmakū iāyupo. “Guare Macedonia marārē iritamugū aarika!” āri siuiyupo. ¹⁰ Pablo kērō iirosū waadeare guare weremakū pérā: “Marīpu iri nikū marārē ĩgūya kerere weredoregu iriugu irikumi marirē”, āri gūña, guayare āmu, Macedoniague waakōābu. ((Yu Lucas i pūrē gojabude ĩgūsā merā waabu.))

Pablo, Silas merā Filipogue waadea

¹¹ Irasirirā Troague āārānerā doódiru merā Samotracia wāikuri nugūrōgue taribuja, gajinu gapu Neápoligue waabu. ¹² Iri makārē taria, Filipino romano marāya makāgue ejabu. Iri makāta Macedonia nikūma makārīrē doreri makā āārībū. Irogueere yoaweyaripoe āārībū. ¹³ Judío masaka siñajārīnu āārīmakū, ĩgūsā Marīpure sērērā nerēnarōrē āmarā waarā, iri makā turo, dia wekague waabu. Irogue eja, iro nerēanerā nomerē Jesúya kerere were doanību. ¹⁴ Irogueere sugu Tiatira wāikuri makāmo, Lidia wāikugo ōārī suri diari surire duarimasō āārīmō. Marīpure buremugō āārīmō. Irasirigu Marīpu ĩgore Pablo wererire ōārō pémasirī merā pé buremumakū irimi. ¹⁵ Irasirigu Pablo ĩgore, igoya wii marā āārīpererārē deko merā wāiyemi. ĩgū wāiyeadero puru, āsū ārīmo:

—Musā yure: “Diyeta Jesúre buremugō āārīmo”, āri gūñarā, yaa wiigue dujaka! ārīmo guare.
Igo irasū ārīmakū pérā, igoya wiigue dujaba.

¹⁶ Sunu iro marā Marīpure sērērā nerēnarōrē dupaturi waarā, wātī ñajāsūdeore bokajabu. Igo gajirārē moāboego āārīmō. Irasirigo wātī masirī sirī merā masakare: “Āsū waarokoa musārē”, āriboka, wáro niyeru wajatabosamo igo oparārē. ¹⁷ Igo gua noó waarō gua merā waagō, āsū āri gaguinīmo:

—Īgūsā Marīpu āārīpererārē doregure moāboerimasā āārīma. Marīpu marirē tauri kerere werema musārē, āri gaguinīmo.

¹⁸ Wárinurī guare garibomakū, Pablo gāmenugā, wātī igoguere āārīgūrē āsū ārīmi:

—Jesucristo wāi merā, ĩgū turari merā murē: “Īgore iropata wirika!” ārīmi.

Īgū irasū ārīmakūta, wātī ĩgore wiriakōāmi.

¹⁹ Wātī ĩgore wiriadero puru, masakare: “Āsū waarokoa”, āri weremasībiri, igo oparārē niyeru wajanemobosabirimo pama. Irasirirā, igo oparā gapu Pablo, Silare ñeā, iri makā marā oparā purogue āiāma.

²⁰ *Puru* weresārīrē beyerimasā purogue ĩgūsārē āija, āsū ārīma:

—Īisā judío masaka āārīma. Marīya makā marārē gariborā yāma. ²¹ ĩgūsā marirē buerā, marī romano marā iririkurire iridorebema. Irasirirā ĩgūsā buerire gāamebea. ĩgūsā doreridere irimasíbea, ārīma.

²² ĩgūsā irasū ārīmakū pérā, masaka wārā irogue āārīrā Pablosā merā guama. Weresārīrē beyerimasā gapu Pablosāya surire tūweadore, yuku merā tārādorema. ²³ ĩgūsārē buro tārā ōdo, peresu irima. ĩgūsārē koreburo ōārō iāduripidorema. ²⁴ Irasirigu ĩgūsārē koregu gapu iri wii dekoma taribugue ĩgūsārē ĩgūsāya guburire taboa majirīma goberigue suadobo, ōārō biadobokōāyupo.

²⁵ *Puru* ñami deko āārīmakū, Pablosā Marīpure sērē, bayapeoñurā. ĩgūsā irasū bayamakū, gajirā peresugue āārīrā péñurā. ²⁶ ĩgūsā bayaripoe gūñaña marirō nikū buro ñomeyuro. Irasiriro iri wiide buro gāmeña, suro merā āārīpereri iri wiima makāpurori tūpāpereakōāyuro. Peresugue āārīrārē ĩgūsā kōmedari merā suadeadaride kurakōāyuro. ²⁷ Irasū waamakū, ĩgūsārē koregu yobe, iri wiima makāpurori toymakū iāgū: “Peresu āārānerā duriwiriapereakōāñuma”, āri gūñayupo. Irasirigu ĩgūya sareri majirē āi, ĩgū basi sareboadugu iriadiyupo. ²⁸ ĩgū irasirimakū iāgū, Pablo ĩgūrē gaguinīyupo:

—Mu basi ñerō neō iribirikōāka! Āārīperekoāa gua, āriyupo.

²⁹ ĩgū irasū ārīmakū pégu, siāgodore, Pablosā puro ūmawāgā, ĩgūsāya guburi puro naradari merā ejamejāyupo. ³⁰ *Puru* ĩgūsārē āiwiu, āsū āri sērēñayupo:

—¿Nasirigukuri, yu Marīpu yure taumakū gāamegū? ³¹ Pablosā yujuñurā:

—Marī Opū Jesucristore buremuka! Muya wii marāde ĩgūrē buremuburo. Musā ĩgūrē buremumakū iāgū, Marīpu musārē taugukumi, āriñurā.

³² Irasū āri ōdo, ĩgūya wii marādere Jesúya kerere wereñurā. ³³ Ñami deko puru ĩgūsārē koreadi ĩgūsāya kāmīrē koeyupo. ĩgū koe odoadero puru, Pablosā ĩgūrē, ĩgūya wii marādere deko merā wāiyenurā. ³⁴ ĩgūsārē

wāiyeadero puru, Pablosārē Īgūya wiigue āia, baari ejoyupu. Īgū, Īgūya wii marā merā Marīpure buremusiā, buro usuyañurā.

³⁵ Boyoripope oparā surarare iriñurā, peresu wii koregure Pablosārē wiudorerā. ³⁶ Iri wii koregu irire pēgu, Pablosārē āriyupu:

—Oparā musārē wiridoreañurā. Irasirirā güiro marirō usuyari merā wirika! āriyupu.

³⁷ Īgū irasū ārimakū pēgu, Pablo gapu āriyupu surarare:

—Oparā gua ñerō irideare bokabirikererā, masaka wārā iūrō guare tārādoreama. Īgūsā, gua romano marā āārikeremakū, tārādoreama. Puru peresu iriama. ¿Dapague guare masaka iābero wiuduari? Āāribea. Īgūsā basita wiurā aariburo guare, āriyupu Pablo.

³⁸ Īgū irasū ārimakū pērā, surara Pablo ārādeare oparārē wererā waañurā. Pablo, Silas romano marā āārima, āriñi kerere pērā, oparā güigorañurā. ³⁹ Irasirirā Pablosā puro ejarā, āsū āriñurā:

—Kātika, gua musārē peresu irideare! Irasū āri odo, Īgūsārē peresugue āārānerārē wiu: “Guaya makārē wirika!” āriñurā. ⁴⁰ Irasirirā Pablosā peresugue āārānerā wiria, Lidiaya wiigue waañurā. Irogue eja, Jesúre buremurā nerēanerārē bokajarā, ōārō güñaturanemomakū iriñurā. Puru waakōañurā.

17

Tesalónica marā Pablo, Silas merā guadea

¹ Pablo, Silas merā waaṛā, Anfípolire, Apoloniare taria, Tesalónicague ejañurā. Iri makāguere judío masaka nerērī wii āāriyuro. ² Irogue eja, Pablo iri wiigue waayupu Īgū gajī makārērē irinaderosūta. Ūre semana judío masaka siñajārīñurā āārimakū, iro marārē Marīpure werenayupu. ³ Āsū āri bueyupu:

—Marīpu iriudi, Cristo āārimī. Marī ñerō iridea waja ñerō taridi āārimī. Īgū boadero puru, Marīpu gapu ĩgūrē masūdi āārimī marī ōārō āārīburire. Īi Jesús yu āsū āri weregu, ĩgūta Cristo āārimī marirē taugu. Āsūta āri werea, Marīpuya kerere ĩgūsā gojadea pūguere, āri werenyupu.

⁴ Īgū irasū ārimakū pērā, surāyeri judío masaka Īgū wererire: “Diayeta āārā”, āri buremuñurā. Irasirirā Pablosā merā waañurā. Gajirā wārā griego masaka Marīpure buremurīmasā, oparā nomede, Pablo wererire pērā, buremuñurā. Irasirirā ĩgūsāde ĩgūsā merā waañurā. ⁵ Gajirā judío masaka irasirimakū iārā, Pablosārē iāturi, wārā ñerā moāmerārē siiu neō: “Pablo ĩgū merāmarā merā ñerō irigu yāmi”, āri gaguinīrā waaka i makā marārē, āri iriñurā. Irasū āri gaguinīrā, āārīpererā iri makā marārē Pablosā merā guamakū iriñurā. Irasirirā Jesúre buremugū Jasón wāikuguya wiima makāpūrore turaro merā tūākoro, ñajāa, Pablosārē āmadiñurā masakaguere wiaduārā. ⁶ ĩgūsārē bokabirisīā, Jasórē, gajirā Jesúre buremurādere ñeā tūāwāgā, iri makā marā oparā pūroguē āia, irogue eja, gaguinīñurā:

—Pablosā āārīpererogue masakare gariborā iriama. Dapagore marīya makārē ejasiama. ⁷ Īi Jasón ĩgūsārē ĩgūya wiigue ñajādoreami. Īisā āārīpereri marī romano marā opu dorerire tarinūgāma. “Gajigu musā Opu, Jesús wāikugu āārimī”, āri buema masakare, āri gaguinīñurā oparārē.

⁸ ĩgūsā irasū āri gaguinīmakū pērā, āārīpererā iri makā marā, ĩgūsā oparāde Pablosā merā guañurā. “¿Naāsū waāari?” āri gaguinīsirikōañurā. ⁹ Irasirirā oparā Jasórē, ĩgū merāmarādere peresu waadoremerā: “Dupaturi Pablosārē iritamubirikōākā!” āri, niyeru wajaridore, wiukōañurā.

Pablo, Silas merā Bereague ejadea

¹⁰ Puru iri ñamita Jesúre buremurā Pablosārē Bereague iriukōañurā. Irogue eja, judío masaka nerērī wiigue waañurā. ¹¹ Judío masaka Berea marā gapu Tesalónica marā nemorō Jesúya kerere ōārō pēduañurā. Irasirirā irire: “¿Diayeta āārīrī?” āri masīduarā, ūmuriku Marīpuya werenīrī gojadea pūmarē buenīkōañurā.

¹² Irasirirā wārā Jesúre buremuñurā. Gajirā griego masakade, iri makā marā oparā nomede buremuñurā.

¹³ Pablo, Berea marārē Marīpure wereni kerere pērā, Tesalónica marā judío masaka ejañurā. Irore eja, Berea marārē kere āri, Pablosā merā guamakū iriñurā. ¹⁴ ĩgūsā irasirimakū iārā, Jesúre buremurā Pablōre mumurō merā dia wādiya turogue iriñurā. ĩgū merāmarā gapu Silas, Timoteo merā Bereague dujañurā. ¹⁵ Pablōre āiwwāgānerā Atenas wāikuri makāguē eja, ĩgūrē irogue pí, Bereague gāme dujáakōañurā doja. Irogue dujarā, Pablo ĩgū: “Murīgōra Silas, Timoteode ōōgue aariburo”, āri kere iriadeare wereñurā ĩgūsārē.

Pablo Atenague āārīde

¹⁶ Pablo Atenague Silas, Timoteore yūgu, iri makā marā keori weadeare wāri opamakū iāgu, buro bujawereyupu. ¹⁷ Irasirigu judío masaka nerērī wiigue ĩgūsā merā werenīgu waayupu. Iroguere gajirā judío masaka āārīmerā Marīpure buremurā āārīñurā. ĩgūsā merādere werenīyupu. Ūmuriku iri makā marā ĩgū bokajarā merā werenīyupu. ¹⁸ Gajirā ūmade Epicúreos wāikuri bumarāyare buerimasā, gajirā Estoicos wāikuri bumarāyare buerimasā Pablo merā werenīñurā. ĩgū weremakū pērā, āsū āri gāme sērēñañurā:

—¿Naāsū āri wereduagu yāri, ĩi iropa werenīgu? āriñurā.

Pablo Jesúyare, ĩgū masā marīadeare weremakū pērā, gajirā āsū āriñurā:

—Gajiro marā ĩgūsā buremurāyare weregu irikumi, āriñurā. ¹⁹ Irasirirā ĩgūsā nerērō Areópago wāikurogue Pablōre āiñañurā. Irogue āiñā, ĩgūrē āriñurā:

—Gua maama bueri mu wererire masīduakoa. ²⁰ Mu bueri gajirosū āārā. Irasirirā gua: “¿Naāsū āriñuaro yāri iri?” āri masīduakoa, āriñurā Pablōre.

²¹ Āārīpererā Atenas marā, gajiro marā iri makā ejānerāde maama bueri ditare werenīduañurā.

²² Irasirigu Pablo Areópagogue ĩgūrē āiñadero puru, wāgānugā, āsū āri werenyupu ĩgūsārē:

—Keori weadeare musā āārīpererā ōārō buremua. Irire masīa yu. ²³ I makā musāya makārē naagorenagū, musā buremurōrē iābu. Sugu musā buremugūrē sīdea soepeorogue gojatúdeadeare iābu. “Ūmugasigue marā Opū marī masīña marīgūrē buremurō āārā”, āri gojatúdeare iābu. Musā īgūrē masibirikeremakū, īgūrēta werea yu musārē, āriyupū Pablo. Irasū āri ōdo, ārinemoyupū doja:

²⁴ —Marīpu i ūmurē āārīpereri iridi āārīmī. Ūmugasī, i nikū Opū āārīmī. Masaka iridea wiirire āārībemi. ²⁵ Marī iritamurirē gāamebemi. Īgū gapu marirē iritumumi. Marī āārīrikurire, āārīpereri gajinodere sīmi. Okari opamakū yāmi. Yūyūāīmākū yāmi marirē.

²⁶ Marīpu sugu ūmūu merāta āārīpereri buri marā āārīmākū iridi āārīmī, īgūsārē i nikū āārīpererogue āārīburo, āriḡū. “Ōopa yoaripoe okarākuma īgūsā āārīrōguere”, āri pīdi āārīmī. ²⁷ Marīpu: “Yure āmarā bokaburo”, āriḡū, irasiridi āārīmī. Īgūrē marī bokaburo, āriḡū, yoarogue āārībemi. Marī merāta āārīmī.

²⁸ Marīpu marirē āārīmākū yāmi. Īgū marīmākū marībukuyo. Marī okari, marī irimasirī, marī āārīrikurire sīgū āārīmī. Musā bayarire gojarimasāde āsū āri gojanerā āārīmā: “Marīde ūmugasigue marā Opū pūrā āārā”, āri gojanerā āārīmā. ²⁹ Irasirirā marī īgū pūrā āārīrā, keori masaka weadeare īgūsā gūñarō merā irideare: “Marīpu irirosū āārīmī”, āri gūñabirikōārā! Marīpu, masaka oro, plata, ūtāyeri merā keori weadea irirosū āārībemi. ³⁰ Marīpu iripoegue marā īgūrē masīmerā īgūrē buremubirimakū irasū īākōādi āārīmī. Irasirigū, dapaguere pama marirē āārīpererā i nikūgue āārīrārē: “Musā ñerō irideare bujawereka! Musā gūñarirē gorawayuka!” ārimī. ³¹ Pūru Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, īgū beyedi Jesús merā āārīpererā i nikūgue āārīrārē diayeta irigukumi ōārārē beye, ñerā gapure béobu. Jesús boadero pūru, Marīpu īgūrē masīgū, īgū beyedi āārīrārē imudi āārīmī āārīpererārē, āri wereyupū Pablo Atenas marārē.

³² Īgū Jesús boadigue masādeare weremakū pérā, gajirā īgūrē ubu burikōāñurā. Gajirā gapu:

—Dupatari ire mu weremakū pēduakoa doja, āriñurā.

³³ Pablo īgūsārē piri waakōāyupū. ³⁴ Gajirā, īgū wererire pēnemoduarā īgū merā waañurā. Irasirirā Jesúre buremunugāñurā. Īgūsā merā sugu Dionisio wāikugu Areópagogue oparā merā nerērīmasū āārīyupū. Gajigo Dámaris wāikugode gajirā merā Jesúre buremunugāyupū.

18

Pablo Corintogue ejadea

¹ Pūru Pablo Atenague āārādi waa, Corinto wāikuri makāgue ejayupū. ² Irogue judío masaku Aquila wāikugure Ponto nikūmurē bokajayupū. Aquila, īgū marāpo Priscila merā Italia nikūgue āārīmerā āārādima. Īgūsā irogue āārīripoe romano marā opū Claudio wāikugu āārīpererā judío masakare Romarē wiridoremakū, Aquila īgū marāpo merā Corintogue ejanerā āārīmā. Īgūsā irogue āārīmākū, Pablo īgūsārē īāgū waayupū. ³ Īgūde īgūsā moārīkurinorēta moāgū āārīyupū. Irasirigu dujakōāyupū īgūsā merā moābu. Īgūsā surī gasiri merā wiiri irirā āārīñurā. ⁴ Pablo, judío masaka siñajārīnūriku īgūsā nerērī wiigū waa, judío masakare, judío masaka āārīmerādere Jesúya kerere werenayupū, īgūsā iri kerere: “Diayeta āārā”, āri gūñaburo, āriḡū.

⁵ Timoteo, Silas merā Macedoniague āārānerā Pablo purogue īgūsā ejadero pūru, Pablo surī gasiri merā wiiri moārīrē piri, ūmariku judío masakare Jesúya kerere diaye ārīrī merā bueyupū:

—Jesús āārīmī marī yoaripoe yūdi. Īgūta Marīpu iriudi, Cristo āārīmī, āriyupū.

⁶ Īgū irasū āri buekeremākū, judío masaka gapu īgūrē pēduabiriñurā. Irasirigu īgūsā ñerō werenirī merā īgūrē werewuamakū pégu, Pablo īgūsārē: “Buenemobirikoa”, āri imugū īgūya surīre iroma nikū tuadeare pásiri, āsū āriyupū:

—Marīpu dorederosūta musārē bueabu. Musā gapu yure pēduabea. Irasirirā musā pēduabiri waja perebiri peamegue waarākoa. Irasirigu yu musārē bueadeare pirigukoa. Dapagorare judío masaka āārīmerārē buegu waagura, āriyupū.

⁷ Irasū āri, iri wiigū āārādi wirīa, Ticio Justo wāikuya wiigū waayupū. Īgūya wii judío masaka nerērī wii turo āārīyuro. Īgū Marīpure buremugū āārīyupū. ⁸ Nerērī wii opū Crispo wāikugu, āārīpererā Īgūya wii marāde Jesúre buremuñurā. Gajirā Corinto marāde Jesúya kerere pérā, īgūrē buremunugāñurā. Irasirirā deko merā wāīyesūñurā, īgūsā Jesúre buremurirē imurā. ⁹ Su ñami Pablōre kērōgue irirosū marī Opū īgūrē āsū āri wereyupū:

—Gūibirikōāka! Neō piriro marirō yaa kerere buenikōāka i makā marārē! ¹⁰ Yu, mu merā āārā. Irasirirā masaka murē ñerō irimasībema. I makārē wārā yaarā āārīma, āriyupū.

¹¹ Irasirigu Pablo iro marā merā su bojori gajī bojori deko āārīyupū Marīpuya kerere buegu.

¹² Iripoeere romanomu Galión wāikugu Acaya nikū marā opū āārīripoe judío masaka suro merā nerē, Pablōre ñeā, Galión purogue ātja, ¹³ āsū āriñurā:

—Īi masakare: “Āsū gapu irika, Marīpure buremurā!” āri buegu, i nikūma doreri gapure béodoremi, āriñurā Galiorē.

¹⁴ Īgūsā irasū ārīmakū, Pablo īgūsārē werebu iriripoeta Galión gapu judío masakare āriyupū:

—Īgū ñerō iriadero pūru tamerārē yu pēboakuyo musā judío masaka weresārīrē. ¹⁵ Musā dorerire tarinugāmakū, musā basi āmuka! Ire masībeya yu. Irasirigu irire: “Irasūta irika!” ārīmasibirikoa, āriyupū.

¹⁶ Irasū Īrīgūta Īgūyarā surarare Pablōre weresārārē béowiudoreyupū. ¹⁷ Irasirimakū īārā, āārīpererā iri wii āārīrā Sōstenērē judío masaka nerērī wii opūre ñeā, Galión iūrō pāñurā. Īgūsā pāmakū īāgū, Galión gapu: “Īgūsā gāāmerō iriburo”, āri īākōāyupū.

Pablo Antioquíague goedujáa, dupaturi buegorenadea

¹⁸ Pablo Corintogwe yoaripoe aariyupu dapa. Puru Jesúre buremurārē: “Waagú yáa”, āri odo, doódiru merā Priscila, Aquila merā Siriama makāgue waakōāñurā. Īgū doódiru merā waaburi dupiyuro Cencreague aarīgū, Marīpure: “Āsū irigura murē buremugū”, āriderosūta īgūya poarire wuuapeokōādozeyupu. ¹⁹ Puru īgūsā merā waa, Efeso wāikuri makāgue eja, Priscila, Aquilare pikōā, judío masaka nerērī wiigwe waayupu. Iri wiigwe eja, judío masaka iro nerēanerā merā Marīpure wereyupu. ²⁰ Īgū irasū weremakū pérā, īgūrē: “Yoaripoe dujaka gua merā!” ārādiñurā. Īgū gapu: “Dujabea musā merā”, ²¹ ārīgūta īgūsārē seretyupu:

—Jerusalégue bosenu iāgū waagú yáa. Marīpu gāamemakū dupaturi iāgū dujaribukoa musārē, āriyupu.

Irasū āri odo, Efesogwe aarādi doódiru merā waakōāyupu. ²² Irasirīgū Cesareare tariwāgā, Jerusalégue eja, iro marā Jesúre buremurārē ōādozegu ejayupu. Puru Antioquíague waayupu doja. ²³ Irore yoaweyaripoe aarī, puru Galaciana makārigue Frigiana makārīrē dupaturi eja, iri makārī marārē Jesúre buremurārē bue, īgūsārē ōārō usuyari merā āārīrikumakū iriyupu.

Apolos Efesogwe buedea

²⁴ Iripoeere judío masaku Apolos wāikugu, Alejandría wāikuri makāmū Efesogwe ejayupu. Īgū ōārō weregu, Marīpuya werenirī gojadeare masīgū aariyupu. ²⁵ Gajirā īgūrē marī Opu Jesúya kerere weresianerā āārīmā. Irasirīgū usuyari merā Jesús irideare diaye ārīrī merā wereyupu. Irasirikeregu, Juan masakare deko merā wāiyedea ditare masiyupu. ²⁶ Güiro marīrō judío masaka nerērī wiigwe āārīrārē buenūgāyupu. Īgū buerire péanerā Priscila, Aquila īgūsāya wiigwe īgūrē āia, iroque ōārō diaye ārīrī merā wereñurā īgū Marīpuyare masibirire. ²⁷ Puru Apolos Acayague waaduamakū, Jesúre buremurā īgūrē su pū gojabosañurā. Irasirirā Jesúre buremurārē Acayague āārīrārē: “Apolore ōārō bokatirīñeaka!” ārīrī pūrē īgū merā iriñurā. Irasirīgū Apolos iroque ejamakū, Marīpu īgūsārē maīgū, īgū merā ōārō iritamuyupu. ²⁸ Irasirīgū Apolos āārīpererā iūrō judío masakare ōārō turari merā:

—Marīpu iriudi, musā yoaripoe yúdi, Cristo āārīmi. Īgūta Jesús āārīmi, āriyupu. Irasirirā Marīpuya werenirī gojadea pūrē keoro weremakū pérā, judío masaka: “Diaye āārībea”, ārimasibiriñurā.

19

Pablo Efesogwe buedea

¹ Apolos Corintogwe āārīpoe Pablo gapu ūtāyuku watopegue taria, Efesogwe eja, wārā Jesúre buremurārē bokajayupu. ² Bokaja, īgūsārē sērēñayupu:

—¿Musā Jesúre buremurā, Ōāgū deyomarīgūrē bokatirīñeārī? āriyupu.

Īgūrē yujñurā:

—“Ōāgū deyomarīgū āārīmi”, ārimakū, neō pébiribu gua.

³ Pablo īgūsārē sērēñayupu doja:

—¿Noāya buerire pédero puru, deko merā wāiyeri musārē? āriyupu. Īgūsā gapu yujñurā:

—Juāya buerire gua pédero puru, guare wāiyema, ārīñurā.

⁴ Pablo āsū āriyupu doja:

—Juan masakare īgūsā ñerī irideare bujawere, güñarirē gorawayurārē wāiyedi āārīmī. Irasū wāiyekeregu: “Yū puru aaribure buremuka!” āri buedi āārīmī. Irasū ārīgū: “Jesúre Marīpu iriudire buremuka musā!” ārīgū iridi āārīmī, āriyupu Pablo.

⁵ Īgū irasū ārimakū pérā, marī Opu Jesús wāi merā wāiyesñurā īgūrē buremurirē imurā. ⁶ Puru Pablo īgūsāya dipu weka īgūya mojōrī merā ñapeomakū, Ōāgū deyomarīgū diijayupu īgūsārē. Īgū diijamakū, gajī masā ya werenirī merā īgūsā werenimasibirideare werenirīñurā. Marīpu īgūsārē weredorire wereñurā. ⁷ Īgūsā āārīpererā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarāgora āārīñurā.

⁸ Pablo iri makāguere ūrerā abe āārīgū, judío masaka nerērī wiigwe ñajāa, güiro marīrō Marīpu marī Opu āārīrī kerere masakare werenayupu. Irire güñaturari merā weremakū pérā: “I diayeta āārā”, ārīñurā. ⁹ Gajirā gapu Marīpuyare péduamerā, īgū wererire buremubiriñurā. Irasirirā masaka péuogwe marī Opu bueri: “Negorāa”, āri wereñurā. Īgūsā irasū ārimakū pégu, Pablo gapu Jesúre buremurārē siu wiria, Tiranno wāikuguya bueri wiigwe waayupu. Iroguere ūmuriku masakare buenayupu. ¹⁰ Pe bojorigora bueyupu īgūsārē iri wiigwe. Īgū irasū buemakū, āārīpererā Asia nikū marā judío masaka, judío masaka āārīmerāde marī Opuare pépereakōāñurā.

¹¹ Pablo iri makāgue āārīmakū, Marīpu īgū turari merā īgūrē wāri iri imurirē irimakū iriyupu. ¹² Irasirimakū iārā, masaka surī gasiri, Pabloya dupu pērēadea gasirire pūrīrikurā puro āīanañurā. Īgūsā āīamakū, pūrīrikurā iri gasirire moaña, tarinañurā. Wātēa ñajāsūnerāde irire moaña, wirisūnañurā.

¹³⁻¹⁴ Iripoeere gajirā judío masaka wātēārē béowiugorenarā iriñurā. Īgūsā Esceva wāikugu pūrā su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarāgora āārīñurā. Esceva paía opu āariyupu. Īgū pūrā Pablo irirosuta marī Opu Jesús wāi merā wātēārē béowiuduarā, āsū ārīñurā:

—Jesús, Pablo weredi wāi merā dorea musārē. Wirika musā ñajādire! āri béowiuadiñurā. ¹⁵ Īgūsā irasū ārikeremakū, wātī masakuguere ñajādi āsū āriyupu:

—Jesúre, Pablora masía. Musā gapure masíbea. ¿Nífsāno āārīrī musā? āriyupu.

¹⁶ Īgū irasū ārimakūta, wātī ñajāsūdi gapu parī meébeja, buro turaro merā īgūsā āārīpererārē ñeā, tarinugāyupu. Īgūsārē pá, kāmítū, īgūsāya surirē yeguepeokōāyupu. Irasirirā surī marirā, kāmīkurāgue

umawiriañurā. ¹⁷ Igūsā irasū waadea kerere pérā, āārīpererā Efeso marā, judío masaka, judío masaka āārimerāde péguka, buro gūññurā. Irasirirā marī Opu Jesús wāirē ōārō goepeyari merā buremuññurā pama.

¹⁸ Irasirirā wārā dupiyyuro Jesúre buremunugānerā gapu Igūsā ñerō irideare masaka péuogwe weretarirā ejaññurā. ¹⁹ Igūsā merā wārā yéa āārīrā āārīññurā. Irasirirā Igūsā bayirima gojadea papera turirire irogue āia, masaka tūro irire soebéokōññurā. Āārīpereri iri wajakudeare Igūsā keofiamakū, cincuenta mil niyeru koeri wajuuadiyyuro. ²⁰ Igūsā irasirimakū iādero puru, umuriku wārā masaka Marīphya kerere pérā, igū turari merā Jesúre buremunugāññurā.

²¹ Irasū waadero puru, Pablo āsū āri gūñayupu: “Macedonia nikū waapñorori, iri nikūrē taria, Acaya nikūdere taria, Jerusalégue waagura. Iro merāta Romarē iāgū waagura”, āri gūñayupu. ²² Irasirigu Igū waaburi dupiyyuro pérā igūrē iritamurārē Erasto, Timoteore iriyyupu Macedoniague. Pablo gapu suguta dujayupu dapa Asiaguere.

Efeso marā Pablo merā gua, gaguinídea

²³ Pablo Efesogue āārīrpoe gajirā iro marā buro werenírí merā igūrē iāturiññurā, masaka wārā Jesúre buremumakū iārā. ²⁴ Sugu plata wāikuri kóme merā moārīmasū Demetrio wāikugu Pablore iāturiwāguyupu. Igū plata merā iro marā buremugō Artemisa wāikugo buremurí keori wiirigārē weanayupu. Igū, gajirā moārē merā Igūsā weadeare masakare duarā, wáro wajatanaññurā. ²⁵ Irasirigu Demetrio Igū merā moārārē, gajirā Igū irirosū plata moārārē siu neō, āsū āriyyupu:

—Yu merāmarā, ōārō péka! Irire masía musā. Marī weadeare duari merā wáro wajata, ōārō āārīkōāa.

²⁶ Pablo buedeadeare masía. Āsū āri buegorenami: “Masaka buremurā keori weadea, turari oparā irirosū āārībea. Umugasigue marā Opu irirosū neō āārībea, keori weadea āārā”, āri buemi. Irire pérā, wārā masaka ōo marā, āārīperero Asia marāde Igū buedeare: “Diayeta āārā”, āri gūñama. ²⁷ I marirē buro goea. Marīya moārī wajamarīākōāburo yāa. Marī buremugō Artemisaya wiide ubu āārírí wii dujakōārokoo. Dapagueta āārīperero Asia marā buremuadima igore. Masaka Pablo wererire buremurā sōo gapu merā igore buremunemobirikuma pama, āriyyupu Demetrio Igūsārē.

²⁸ Igū irasū ārimakū pérā, buro guari merā:

—Artemisa, Efeso marā buremugō turago āārīmo, āri gaguinípuroriññurā.

²⁹ Igūsā gaguinímakū, gajirā wārā Efeso marā: “¿Naásū waari?” āri pémasibirikererā, Igūsāde gaguinípereakōññurā. Irasū gaguinífrāta Gayore, Aristarcore ñeā, iri makā marā nerērōgue Igūsārē tūāwāgāññurā. Gayo, Aristarco Macedonia marā, Pablore wapikuwāgānerā āārīññurā. ³⁰ Igūsārē ñeāmakū iāgū, Pablo gapu masaka wārā watopegue Igūsārē weregu waaduadiyyupu. Jesúre buremurā gapu waadore-biriññurā. ³¹ Gajirā iri nikū marā oparāde, Pablo merāmarā igūrē: “Gua murē dorea: ‘Igūsā nerērōgue waabirikōāka!’” āri kere iriññurā.

³² Irogue nerēanerā buro gaguinírā iriññurā dapa. “¿Nasirirā marī ōōgue nerērī?” ārimasimerā Igūsā gāāmerō gaguinímirekōññurā. ³³ Irasirirā judío masaka Igūsāyagure Alejandro wāikugure gaguinífrā tūrōgue túmeénúññurā Igūsārē weredorerā. Irasirigu Igū gapu Igūya mojó merā irikeo: “Iropata gaguiníka, toeaka!” āri duadiyyupu. “Gua judío masaka ñerō iribeā”, āri wereduadiyyupu. ³⁴ Igū judío masaka āārírífrē iāmasirā, āārīpererā suro merā pe hora gaguiníññurā:

—Artemisa, Efeso marā buremugō turago āārīmo, āri gaguiníññurā.

³⁵ Igūsā buro gaguinímakū iāgū, sugu iri makā marā oparārē iritamugū masakare toedore, āsū āriyyupu:

—Musā, Efeso marā ōārō péka! Artemisa, marī buremugō turago āārīmo. Iгоре buremurí wiire, igo keori umugasigue djarideadere korerā āārā marī. Irire āārīperero marā ōārō masíma. ³⁶ “I diaye āārībea”, ārimasibema. Irasirirā iropata gaguiníka, toeaka! Gaguinínemobirikōāka pama! Diaye gūñaka musāde! Noó gāāmerō pémasirí marirō gajinorē iribirikōāka! ³⁷ Íisā musā ñeānerā marī buremurí wiirimarē neó yajabirama. Marī buremugōrē ñerō neō āri wereníbirama. Igūsā ñerō iribirikeremakū, Igūsārē ñeā, ōōgue āiriayo. ³⁸ Demetrio, Igū merā moārā Igūsārē weresāduarā, weresārírē beyerimasā purugue waaburo. Irogue i nikū marā oparā tūrōgue Igūsārē weresādeare āmumasíma. ³⁹ Oparā i makā marārē siu neeōmakū iārā, gajino serēduarā, werenirā aarika! ⁴⁰ Dapagā musā guari merā gaguiníadea kerere marī oparā pérā: “Marirē tarinugāduarā yáma”, āri weresābukuma. Irasirirā marī buro gaguiníadea waja marírē weresāmakū neó yujumasibirikuboa, āriyyupu oparārē iritamugū Igūsārē. ⁴¹ Irire were odo: “Iropata āārā. Waaka musāya wiiriguel!” āriyyupu.

20

Pablo Macedoniague, Greciague ejadea

¹ Igūsā irasū āri gaguinímiredero puru, Pablo gapu Jesúre buremurārē siu neō, Igūsārē ōārō āāríríku-doregu, wereyupu. Were odo, mojó ñeā, Igūsārē seretu, Macedoniague waakōāyupu. ² Irogue eja, iroma makārī marārē Jesúre buremurārē Igū werenírí merā ōārō gūñaturamakū iriyyupu. Puru Greciague waayupu. ³ Irore urerā abegora āārīyyupu. Puru Siria nikūgue doódiru merā taribujabu iriripoe judío masaka: “Murē ñerō iriduarā iriama”, ārirí kerere péyupu. Irasirigu: “Maa merā Macedoniagueta dujāagura doja”, āri gūñayupu. ⁴ Gua, Igū merā waaburi dupiyyuro gajirā Igū merāmarā Troas wāikuri makāgue waa, guare yūññurā. Íisaku āārīmā: Sópater wāikugu Bereamu, Pirro wāikugu magū āārímí. Gajirā Tesalónica marā pérā Aristarco, Segundo wāikurā āārīmā. Gajigu Derbemu Gayo wāikugu, gajigu Timoteo, gajirā Asia marā Tíquico, Trófimo āārīmā. ⁶ Igūsā yúripoe gua gapu pá wemasārí morēña marírí baari bosenu puru, Filipogue

ääränerä doódiru merä su mojõma nurí taribuja, Troague ejabu. Irogue igúsärë bokaja, igúsä merä su semana dujabu.

Troague Pablo naadea

⁷ Siñajärinu aärimakü, gajirä Jesúre buremurä merä pärë dukawa baamurä nerëbu. Pablo gajinu gapu waabu aärisä, yoiripoe buemi igúsärë. Nami deko aärimakü bue odobirimi dapa. ⁸⁻⁹ Gua nererí taribu, ure kaya wekama taribu, siägori wári opari taribu aäríbü. Pablöre iro aärirä péripoe sugu maamu Eutico wáikugu ventanague doami. Pablo igúsärë yoiripoe buemakü, igürë wuja ejayuro. Irasirigu káritari, yebague yuridijakõami. Igü yuridijamakü iärä, igü puro waa, kõmoadigüere äiwägü doboma. ¹⁰ Igúsä irasü irimakü iägü, Pablo dijari, maamurë pábua äiwägünü, igúsärë weremi:

—Gukabirikõaka! Okami dapa, ärimi.

¹¹ Igü irasü ärimakü, maamu kõmoadigüe aäríkeregü, masäkõami. Igü masämakü iägü, Pablo dupaturi murä, pärë dukawa, igúsä merä baami. Igü irasiriadero puro, yoiripoe buenemomi doja. Boyoburo dupaturogä igúsärë bue odo, wiriakõami. ¹² Igü wiriadero puro, irogue nerëanerä Eutico kõmoadigüe masädire usuyari merä igüya wiigüe äiäma.

Pablosä Troas aäränerä Miletogue waadea

¹³ Pablo guare äriaderosüta doódiru merä igü dupiyuro Asogue waabu. Igü gapu igü waaduaderosüta maague waami. ¹⁴ Asogue guare bokaja, gua merä doódirugüe iäjäa, Mitilenegüe waami. ¹⁵⁻¹⁶ Gajinu iro merä waarä, Quío wáikuri nugürö bokatiürögüe ejabu. Gajinu waarä, Samogue ejabu doja. Iro merä waa, Trogilio wáikurogue káribu. Pablo, Pentecostés bosenu dupiyuro Jerusalégüere ejaduagu, guare: “Asiare yoiripoe aäríduabirikoa yu”, ärimi. “Irasirirä Efesore diayeta taria, Miletogue waapurumurä!” ärimi. Irasirirä gajinu gapu waa, Miletogue ejabu.

Pablo Efeso marä Jesúre buremurä oparärë werede

¹⁷ Pablo Miletogue aärigü, Efeso marä Jesúre buremurä oparärë kere iriumi igü puro aaridoregü. ¹⁸ Igúsä igü puro ejamakü, igúsärë ärimi:

—Asiague ejagu, musä merä neögöra yu irideare öärö masä musä. ¹⁹ Musä merä aärigü, marí Opnyare iribu. Irasirigu musärë neö tarinugäbiribu. Masaka Jesúre buremubirimakü iägü, orebu. Judío masaka yure wējēduakeremakü, musärë buebu. ²⁰ Musä nererögüe, musäya wiiriguedere aärípereri musä öärö aäririkuburire buebu. ²¹ Judío masakare, judío masaka aärimerädere irireta buebu. “Öärö péka! Musä ñerö iririre piri, Marípuya gapure öärö irinugäka! Marí Opü Jesúre buremukal!” äri buebu. ²² Irasirigu dapagorare Öägü deyomarigü dorederosüta Jerusalégüere waagü yäa. Irogue yure äsü waarokoa, ärimasibirikoa dapa. ²³ Yu ejadea makärikü Öägü deyomarigü äsü ärimi yure: “Mu irogue waamakü, masaka murë peresu iri, ñerö tarimakü iriräkuma”, ärimi. Iri ditare masä. ²⁴ Irire masíkeregü, güübea. Yaa okaridere maibe. Marípu masaka aärípererärë maírí merä iämi, ärirí kerere marí Opü Jesús weredoremi yure. I ditare igü yure moärí pídeare iripeoduäa.

²⁵ Yu musä merä aärigü, Marípu igüyarärë doreri kerere weregorenabu. Dapagorare musä neö dupaturi yure iänemobirikoa. Irire masä yu. ²⁶⁻²⁷ Irasirigu dapagärë irire werea musärë. Aärípereri Marípu yure igü yure weredoredeare werebu musärë. Irasirirä musä aärípererä irire: “Neö pébea yu”, ärimasibirikoa. Perebiri peamegüe waamakü, igúsä péduabirideä waja aärirokoo. Yaa waja aäribirikoo. ²⁸ Irasirirä Marípu yure öärö péduripíka! Musä Jesúre buremurärë, Öägü deyomarigü musärë koredorerädere: “Öärö péka musäde!” äri wereka! Igü magü boagu dí beodea merä Marípu igúsärë igüyarä aärimakü iridi aärími. Irasirirä igúsärë öärö koreka, oveja korerä igúsäyarä ovejare öärö korederosüta! ²⁹ Yu waadero puro, gajirä ärikatorimasä, makänüu marä diayea ovejare wējēduarä irosü musä puro ejaräkuma. Igúsä ärimasibirikoa merä musärë dukawarimakü iriduäräkuma. ³⁰ Purugüere gajirä musä merämaräta musärë Jesúre buremurärë ärikatoräkuma igúsä buerire pédorerä. ³¹ Irasirirä öärö pémasika! Üre bojorigora ümurí, ñamirí oreri merä musä aärípererärë werebu. Irasirirä yu weredeare güñaníkõaka!

³² Dapagorare Marípu sërëbosagura musärë koreburo, ärigü. Igü musärë maírí merä iäri kerere buerä, öärö aärírikuräkoo. Ümuriku igü turari merä musärë igürë buremunenomakü yämi. Musärë igüyarärë aärípererärë öärirë sigükumi igü iripoegüe äriaderosüta. ³³ Yu musä merä aärigü, musäya niyerure, musäya surídere: “Yure sika!” neö äribiribu. ³⁴ Yu basi moädea waja merä, yu gäamerirë, yu merämarä gäameridere bokabu. Irire öärö masä musä. ³⁵ Marí moä wajatadea merä gajino opamerärë iritamurö gäamea. Ire musärë iri imubu: “Äsü iririkuka musäde!” ärigü. Marí Opü Jesús ärideare güñaka! Äsü äriyupü: “Sugu gajino sigü gapu igü sirirë ñeägü nemorö usuyami”, äri weremi Pablo Efeso marä Jesúre buremurärë.

³⁶ Irasü äri odo, Pablo igúsä merä ñadukupuri merä ejamejä, Marípu sërëmi. ³⁷⁻³⁸ Sërë odo: “Musä dupaturi neö iänemobirikoa yure”, igü ärideare güñarä, buro bujawereri merä dujama. Irasirirä aärípererä igürë pábua, orema. Puru igürë perague tuyabuajama gua doódiru merä waamakü iätüyarä.

Pablo dupaturi Jerusalégüe waadea

¹ Gua Efeso marä Jesúre buremurärë seretu odo, doódiru merä Cos wáikuri nugürögüe diaye waakõabu. Gajinu Rodas wáikuri nugürörë taria, Pátara wáikuri makägue ejabu. ² Irogue eja, doódiru Feniciague waaburidirure bokaja, iriru merä waabu doja. ³ Waa, Chipre wáikuri nugürörë taria, iri nugürö kúgapu

dujamakū iābu. Irore taria, Siria nikūrē eja, Tiro wāikuri makāma perague ejabu. Iroque doódirure moārā iriruma doebirire pīma. ⁴Iroque eja, Jesúre buremurārē bokaja, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī īgūsā merā āārībū. Īgūsā Ōāgū deyomarīgū masīrī sīsūnerā āārīsīā, Pablōre: “Jerusalégue waabirikōāka murē wējērī!” ārī werema. ⁵Īgūsā irasū ārīkeremakū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarinurī puru, waakōābu. Gua waamakū, āārīpererā Jesúre buremurā, īgūsā marāposā nome, īgūsā pūrā iri makā turogue guare iātyarā ejama. Irasirirā gua āārīpererā īgūsā merā perague buāa, iroma īmiparogue īnadukupurī merā ejamejāja, Marīpure sērēbu. ⁶Puru īgūsārē pābua seretu odo, doódiru merā waakōābu. Īgūsā gapu īgūsāya wiirigue majākōāma.

⁷Irasirirā gua Tirore āārānerā waa, Tolemaida wāikuri makāgue ejabu. Iroque eja, Jesúre buremurārē ōādore, sunu īgūsā merā āārībū. ⁸Gajinu gapu Pablō gua merā maague waami, Cesarea wāikuri makāgue waagū. Iroque eja, Felipe wāikugu Jesúya kerere weregorenaguya wiigue waa, īgū merā āārībū. Felipe Jesúre buremurā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā baari guerenerā watope āārīdi āārīmī. ⁹Felipe pūrā wapikurā nōome, marāpu marīrā nome āārīmā. Īgūsā Marīpu weredoderosūta īgūya kerere wereturiarā nome āārīmā. ¹⁰Gua irore yoaweyaripoe āārādero puru, Agabo wāikugu Marīpuya kerere weredupiyugu Judeague āārādi guare iāgū ejami. ¹¹Īgū gua puro eja, Pablōya yu yuwēnarīdare āi, īgū basi īgūya guburire, īgūya mojōrīrē suami. Sua odo, guare ārīmi:

—Āsū ārīmi Ōāgū deyomarīgū yure: “Idare opagu Jerusalégue ejamakū, mu basi ida merā suaderosūta judío masaka suārākuma īgūrē. Sua odo, judío masaka āārīmerārē īgūrē wiarākuma”, ārīmi yure, ārī weremi Agabo guare.

¹²Īgū irasū ārīmakū pérā, gua Cesarea marā merā Pablōre: “Jerusalégue waabirikōāka!” ārī werebu.

¹³Pablō gapu guare ārīmi:

—¿Nasirimurā iropa ore, yure buro bujoweremakū yārī? Jerusalégue īgūsā yure sua, peresu irimakū ōārokoa. Marī Opu Jesúya kerere weredeā waja yu boamakū ōārokoa. Nērō yure āārīkeremakū waagura, ārīmi.

¹⁴Irasirirā gua īgūrē: “Waabirikōāka!” ārānerā pirikōābu pama. Āsū ārību:

—Marī Opu īgū gāāmerōsūta iriburo, ārīkōābu.

¹⁵Puru guayare āmu, Jerusalégue waakōābu. ¹⁶Iroque waamakū, gajirā Cesarea marā Jesúre buremurā gua merā waama. Īgūsā merāmu Mnasón wāikugu Chipremu āārīdi, yoaripoe Jesúre buremugū āārīmī. Irasirirā Jerusalégue eja, īgūya wiigue īgū merā āārībū.

Pablō Santiagore iāgū ejadea

¹⁷Gua Jerusalégue ejamakū, iro marā Jesúre buremurā usuyari merā bokatīrīma. ¹⁸Gajinu Pablō gua merā Santiagore iāgū waami. Īgū puroguere āārīpererā Jesúre buremurā oparā, nerēnerā āārīmā. ¹⁹Pablō īgūsārē ōādore odo, judío masaka āārīmerārē āārīpereri Marīpu īgū merā irideare weremi. ²⁰Īgū weremakū pérā, Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, usuyari sīma. Puru āsū ārīma Pablōre:

—Guayagu, ire ōārō masīa mu. Wārā judío masaka Jesúre buremukerērā, āārīpererā: “Moisés doredeare iriro gāāmea dapa”, ārīma. ²¹Gajirā masaka āsū ārī werewuama murē: “Īgū judío masaka āārīmerā āārīrōgue āārīgū, judío masaka iroque āārīrārē Moisés doredeare iridorebemi. Īgūsā pūrārē īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridorebemi. Marī judío masaka iririkurire iridorebemi”, ārī werewuama. ²²Īgūsā mu ōōrē ejayupu, ārīrī kerere pérā, nerē, murē turirākuma. Iro tamerārē, ¿nasirīgukuri mu? ²³Āsū irika! Ōōrē wapikurā ūma āārīma. “Marīpure buremurā, āsū irirāra!” ārīnerā āārīma. ²⁴Īgūsā merā Marīpuya wiigue waaka! Mude īgūsā irirosūta irika! Moisés doredeare irirā waamurā yāma. Irasirigu Marīpu iūrōrē īgūsā iriri wajare wajaribosaka! Mu irasirīadero puru, īgūsāya poarire wuadoderākuma. Mu irasirimakū iārā, āārīpererā masaka murē werewuadeare: “Ārīkatorā iriñuma”, ārīrākuma. “Īgūde Moisés doredeare ōārō irigu āārīmī”, ārīrākuma. ²⁵Judío masaka āārīmerārē Jesúre buremurārē gua gojadea purē iriusiabu. Āsū ārī gojabu: “Keori weadea puro baari pīdeare, waimurā wēnugū biu wējēanerāya dīkuri dīre baabirikōāka! Dīre iiribirikōāka! Nome merā nērō iribirikōāka! Nomedē ūma merā nērō iribirikōāka!” ārī gojabu gua, ārīma Pablōre.

Marīpuya wiigue judío masaka Pablōre nēadea

²⁶Irasirigu Pablō gajinu gapu wapikurā ūma merā Marīpu iūrō Moisés doredeare irigu waayupu. Puru Marīpuya wiigue nājāa, Pablō paīre āriyupu: “Su semana duyāa, gua Moisés doredeare iri odoburo. Gua odorinu āārīmakū, guaku waimurā ejorārē āirirākōa. Marīpu iūrō īgūsārē wējē soepeoka! ārīrāl” āriyupu.

²⁷Īgūsā Moisés doredeare iri odoburipoe Asia marā judío masaka Pablōre Marīpuya wiigue āārīgūrē iāñurā. Irasirirā gajirārē iri wii āārīrārē īgū merā guamakū iri, Pablōre nēā, āsū ārī gaguinīñurā:

²⁸—Guayarā Israel bumarā, guare iritamuka! Īta āārīmī, āārīpereroguerē marīrē nērō ārī werenīgore-nagū. “Judío masaka negorāma. Moisés doredeā wajamāa. I wiide negorāa”, ārī buegorenami masakare. Gajire griego masakare i wiigue āiñajāgū nērō irigu yāmi i wiire, ārīñurā.

²⁹Pablō iro dupiyuro Trófimo merā makāgue āārīmakū iānerā āārīsīā, Pablō īgūrē Marīpuya wiigue āiñajāgū irikumi, ārī gūñañurā. Trófimo Efesomu judío masaku āārībi āariyupu. Irasiriro īgūñorē iri wiiguere nājāmasīña marīyuro.

³⁰Pablōre weresā gaguinīmakū pérā, iri makā marā āārīpererā buro guañurā. Irasirirā ūmañajāa, Pablōre nēā tūāwiria, iri wii makāpurorire mata biakōañurā. ³¹Īgūsā Pablōre wējēmurā iriripoe gajirā surara

opuguerer wererā waañurā. Īgū pūroge eja: “Āārīpererā Jerusalén marā nerē, būro guari merā gaguinīrā iriama”, āri wereñurā. ³²Īgūsā irasū ārimakū pégu, surara opu ĩgūyarā surarare, ĩgūsārē dorerādere siu neeō, ĩgūsā merā Pablōre wējēduarā pūroge ūmawāgāyupu. ĩgūsā ejamakū ĩārā, Pablōre pānerā piriñurā. ³³Surara opu Pablō pūroge eja, ĩgūyarā surarare ĩgūrē ñeādoore, pe kōmeda merā suadoreyupu. ĩgūsā sua odomakū ĩāgū, surara opu masakare sērēñayupu:

—ĪNiño āārīrī ĩi? ĩNasiriari, ĩgū musā irasirimakū? āri sērēñayupu.

³⁴Īgū irasū ārimakū, masaka gapu: “Āsū iriami”, āri, gajirā gajirosū, gajirā gajirosū gaguinīmīrēkōāñurā. ĩgūsā irasū gaguinīmakū, surara opu neō diaye pébiriyupu. Irasirigu ĩgūyarā surara āārīrī wiigie Pablōre āiadoreyupu. ³⁵⁻³⁶Īgūsā iroge ĩgūrē āiāmakū ĩārā, wārā masaka: “Wējēkōāka ĩgūrē!” āri gaguinī, tūyañurā. Irasirirā surara ĩgūsāya wii makāpuro murīaro ejarā, Pablōre āikōā murīāñurā, masaka ĩgūrē wējērī, ārīrā.

Pablō masakare: “Neō ñerō iribea yu”, āri weredea

³⁷Irī wiigie eja, ĩgūrē peresu irimurā iriripoe surara opure:

—Yu, mu merā wereníduakoa, āriyupu.

Pablō griego ya merā werenímakū pégu, surara opu gapu āriyupu:

—ĪMu griego yare masirī? ³⁸ĪSōō āārādi, Egiptomu meta āārīrī mu? ĩgū romano marā oparā merā gāmekēāduagu, wārā cuatro mil wējērīmasārē siu neeō, masaka marīrōge āiayupu. ĪĪgū meta āārīrī mu?

³⁹Īgū irasū ārimakū pégu, Pablō yujuyupu:

—Yu, ĩgū meta āārā. Judío masakū āārā. Tarso, Cilicia nikū āārīrī makā deyoabu. Ubu āārīrī makāmu āārībea. Irasirigu murē sērēa. ĩsā masaka merā werenídooreka yure! āriyupu.

⁴⁰Īgū irasū ārimakū pégu, surara opu: “Jáu, wereníka!” āriyupu. Irasirigu Pablō murīroge murīnugā, ĩgūya mojō merā masakare toeburo, ārīgū, irikeoyupu. ĩgū irasirimakū ĩārā, toekōāñurā. ĩgūsā toemakū, Pablō hebreo ya merā wereyupu ĩgūsārē:

22

¹—Yarā, yu irideare musārē weremakū, ōārō péka! āriyupu Pablō.

²Īgū hebreo ya merā werenímakū pérā, masaka toepereakōāñurā. Irasirigu Pablō ĩgūsārē āsū āri wereyupu:

³—Yu judío masakuta āārā. Cilicia nikū Tarso wāikuri makāge deyoabu. Iro deyoadi āārīkeregu, ōō Jerusalén masābu. Gamaliel wāikugu buemi yure. Irasirigu marī ñekūsāmarārē Moisés doreri pídeare ōārō masā. Irasirigu musā irirosūta yude Marīpu doredeare ōārō yāa. ⁴Iripoeguerer Jesúre būremurārē ñerō iriunabu. Surāyerire wējēdorebu. Ūmarē, nomedere ñeā, peresu iriunabu. ⁵Paía opu, āārīpererā judío masaka oparā yu ārīrīrē: “Irasūta iriunamī”, āri weremasīma musārē. ĩgūsāta yure su pū gojabosama marīyarā Damasco marārē Jesúre būremurārē ñeādorerā. Irasirigu iri pū merā Jesúre būremurārē ñeāgū waadibu, ōō Jerusalégue ĩgūsārē āija peresu iribu.

Pablō ĩgū Jesúre būremunugādeare weredea

⁶Goeripoe āārīmakū, yu Damascogue ejabu iriripoe gūñañā marīrō ūmugasi būro kūmijūrō yu pūrore gosesiribu. ⁷Irasū waamakū, yebague meēmejā, pūru āsū āri werenímakū pébu. “Saulo, ĩnasirigu yure ñerō yārī mu?” ⁸Īgū irasū ārimakū pégu: “ĪNoā āārīrī mu?” āri sērēñabu. ĩgū gapu: “Yu, Jesús Nazaretmu mu ñerō iriguta āārā”, ārimī yure. ⁹Yu merā āārīnerā iri gosesiririre ĩāgukakōāma. Irirē ĩākererā, Jesús yure werenímakū pébirima. ¹⁰Puru: “Yu Opu, ĩnasirīgukuri yu?” āri sērēñabu ĩgūrē. ĩgū yure yujumi: “Wāgāñugā, Damascogue waaka! Iroge sugu āārīpereri yu murē iridoreburire murē weregukumi”, ārimī. ¹¹Būro kūmijūrō waadea yaa koyere neō deyomarīmakū irikubu. Irasirirā yu merāmarā yaa mojōge ñeā, Damascogue āiāma.

¹²Yu iro ejadero pūru, Ananías wāikugu, Marīpure būremugū, Moisés doredeare ōārō irigu yure ĩāgū ejami. ĩgū iro marā judío masaka āārīpererā būremugū āārīmī. ¹³Īgū yu pūro ejanugāja: “Yaagu Saulo, mu dupaturi koye ĩāgukoa doja”, ārimī. ĩgū irasū ārimakūta, dupaturi ĩābu doja. Irasirigu Ananías yu pūro nīmakū ōārō ĩābu. ¹⁴Yu ĩāmasiadero pūru, yure ārimī doja: “Iripoegue Marīpu marī ñekūsāmarā būremudi murē beyesiadi āārīmī, ĩgū dorerire ōārō iribure, ĩgū magūrē ñeri opabire ĩābure, ĩgū werenīrīrē pébure. ¹⁵Irasirigu āārīpererā masakare mu ĩādeare, mu pédeare weregorenagukoa. ¹⁶Dapagorare yoaripoe yūbirikōāka! Wāgāñugā, deko merā wāiyedoreka, mu marī Opu Jesúre būremurīrē ĩmugū! Marīpure: ‘Jesúre būremua, irasirigu yu ñerō irideare kātika!’ āri sērēka, mu ñerō irideare kātīburo, ārīgū!” ārimī Ananías yure.

Pablō judío masaka āārīmerārē Marīpu ĩgūrē buedoredeare weredea

¹⁷Pūru Damascogue āārādi i makā Jerusalégue dujajagu, Marīpuya wiigie ĩgūrē sērēgū waabu. Iroge kērō irirosū waarire ĩābu. ¹⁸Iroge Jesús yure deyoa, weremi: “Jerusalén marā yaare mu weremakū péduabema. Irasirigu murīgōra gajiroge waaka!” ārimī. ¹⁹Īgū irasū ārimakū pégu, ĩgūrē āribu: “Yu Opu, Jerusalén marā yu irideare ōārō masīma. Yu judío masaka nerērī wiirigie āārīrārē murē būremurārē ñeā pá, peresu iribu. ²⁰Muya kerere weredi Estebārē ĩgūsā wējēmākū, ĩgūrē wējērāya surī wekamārē korebosabu. ‘Ōārō irirā, wējēma’, āri gūñabu”, āri werebu yu Opu. ²¹Yu irasū ārimakū pégu, yu Opu weremi: “Yoarogge waaka! Judío masaka āārīmerārē buedoregu iriugura murē”, ārimī, āri wereyupu Pablō ĩgūsārē.

Surara opu Pablō merā werenídea

²² Pablo: “Yu Opu Jesús judío masaka āārimerārē buedoregu iriugura”, āārīrīrē pérā, buro guari merā gaguinīnūrā:

—Dapagorare īī āārīnemobirikōāburo. Dapagorata boaburo, ārī gaguinīnūrā.

²³ Irasū ārī gaguinīrā, īgūsāya surī wekamarē wējāsiri, nikūwera merā meēsiriinūrā. ²⁴ Irasirimakū īāgū, surara opu īgūyarārē Pablōre īgūsāya wiigue āīñāāadoreyupu. Pablōre: “ĴNasirirā masaka murē guari merā gaguinīrī?” ārī masīduagu īgūrē tārāadoreyupu. ²⁵ Irasirirā īgūrē sua, tārāmūrā iriripoe Pablo gapu īgū puro nīgūrē surarare doregure āriyupu:

—Yu romano marāya nikūmu āārā. Irasirirā weresārīrē beyerimasū yure: “Ĵsū iriami ñerō irigu”, ārī weresābirikeremakū, ubugorata tārāmasībea musā yure, āriyupu.

²⁶ Ĵgū irasū ārimakū pēgu, surarare doregu īgū opure weregu waayupu:

—Ōārō pēmasīka! “Romano marāya nikūmu āārā yu”, ārāmi. Irasirigu ñerō iribirikōāka īgūrē! āriyupu.

²⁷ Ĵgū irasū ārimakū, surara opu Pablōre sērēñagū waayupu:

—Ĵdiayeta romano marāya nikūmu āārīrī mu? Wereka yure!

Pablo gapu īgūrē:

—Ĵgūta āārā, ārī yuyuyupu.

²⁸ Surara opu īgūrē āriyupu:

—Yu romanomu āārīduagu wāro niyeru wajaribu.

Pablo īgūrē āriyupu doja:

—Yu tamerā romanoma makāgue deyoabu. Irasirigu deyoagugeta romanomu āārīdi āārā yu.

²⁹ Ĵgū irasū ārimakū pérā, īgūrē tārāboanerā gūi wiriakōānūrā. Surara opude Pablo romanomu āārīrīrē pēgu, kōmedari merā īgūrē sua tārādoreadeare gūñagū, gūiyupu.

Pablo judío masaka oparā puro āārīdea

³⁰ Irasirigu gajinu gapu judío masaka Pablōre weresādeare masīduagu, paía oparārē, gajirā āārīpererā judío masaka oparārē siu neeoyupu. Ĵgūsā nerēmakū īāgū, Pablōre īgūsā suadea kōmedarire kura, āi, īgūsā iūrō doboyupu.

23

¹ Pablo judío masaka oparārē tābokatiūnugāja, āsū āriyupu:

—Yaarā, yu okaro bokatiūrō Marīpu iūrō ōārō āārīrikua, ārī pēñāa. Irasirigu gūñarikuro marīrō āārīkōāa.

² Ĵgū irasū ārimakū pēgu, paía opu Ananías Pablo werenīrīrē pēduabi īgū puro āārīrārē īgūya disire pādoreyupu. ³ Irasirigu Pablo Ananīare āsū āriyupu:

—Marīpu murē wajamoāgukumi gajirārē mu yure pādoreri waja. Mu irikatorikugu āārā. Yure: “Moisés doredeare tarinugāa”, ārī tākeregu, mu gapu iri dorerire tarinugāa, gajirārē yure pādoregu, āriyupu.

⁴ Irasū ārimakū pérā, iro āārīrā āsū āriinūrā Pablōre:

—Ñerō ārī werenībirikōāka paía opure Marīpu beyedire!

⁵ Ĵgūsā irasū ārimakū pēgu, Pablo āriyupu doja:

—Yaarā, yu masībirakubu īgū paía opu āārīrīrē. Masīgū irasū āribiriboakuyo. Marīpuya werenīrī gojadea pūguere: “Musāya makā marā opure ñerō ārī werenībirikōāka!” ārī gojasūdero āārībū.

⁶ Iroque āārīrā: Saduceo bumarā, gajirā fariseo bumarā āārīnūrā. Irasirigu īgūsārē īāgū, Pablo busuro werenīyupu:

—Yaarā, yude fariseota āārā. Fariseo bumū magūta āārā. Irasirirā masaka boanerā masārīrē yu buremurī waja yure wajamoāduakoa, āriyupu.

⁷ Ĵgū boanerā masārīrē weremakū pérā, fariseo, saduceo bumarā merā gāme guaseonugānūrā. Irasirirā iri wiigue suro merā āārānerā āārīkererā, gāme dukawariakōānūrā. ⁸ Saduceo bumarā: “Masaka boanerā masābirikuma. Marīpure wereboerā marikuma. Masaka boanerā yujupūrārīde marīkoa”, ārī wererā āārīnūrā. Fariseo bumarā gapu āārīpereri irimarē buremurā āārīnūrā. ⁹ Irasirirā irimarē gāme guaseo, buro gaguinīnugānūrā. Irasirirā surāyeri fariseo bumarā Moisés doredeare buerimasā wāgānugā, wereñūrā:

—Masaku boadi, o Marīpure wereboegu diayeta īī merā werenīakumi. Irasirirā īgūrē ñerō iriami, neō ārīmasībea. Ĵgūrē wajamoārā, Marīpure ñerō irirā iribukōāa marī, āriinūrā.

¹⁰ Ĵgūsā buro gaguinīmakū īāgū, surara opu gapu Pablōre gūisāyupu. “Ĵgūrē ñeā, tūāwējāsiribēokōābukuma”, ārīgū, īgūyarā surarare: “Pablōre āiaka, dupaturi marī āārīrī wiiguel!” ārī iriuyupu.

¹¹ Iri ñamita marī Opu Jesús Pablōre deyoa, wereyupu:

—Gūñaturaka! Gūibirikōāka! I makā Jerusalén marārē yaa kerere wereāderosūta Roma marādere weregu waaka! āriyupu.

Judío masaka Pablōre wējēduadea

¹² Gajinu gapu surāyeri judío masaka Pablōre wējēduarā nerē, āsū āriinūrā:

—Dapagā merā neō baabiri, iiribirikōārā! Ĵgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Ĵgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo, āriinūrā.

¹³ Irasū ārī werenīrā cuarenta nemorō āārīnūrā. ¹⁴ Pūru paía oparā, gajirā judío masaka oparā pūroque wererā waañūrā:

—“Dapagā merā neō baabirikōārā! Ĵgūrē wējēmerā uamerāta boarā! Ĵgūrē wējēbirimakū, Marīpu marīrē wajamoāburo”, ārābū, āriinūrā. ¹⁵ Irasirirā musā, musā merāmarā oparāde ārīkatori merā kere iriuka surara

opuguerē! “Ŋamigā Pablore dupaturi igū irideare weremakū péduakoa”, ārika igūrē! Surara opu iri kerere pégu, Pablore ôogue āiwāgāridoregukumi. Irasirirā maague yūrā, igū ôorē ejaburo dupiyyuro igūrē wējēmūrā, āriñūrā.

¹⁶ Pablo tīgō magū gapu igūsā irasū āri werenimākū péyupu. Irasirigu Pablore surara āāriri wiigue āārigūrē weregu waayupu. ¹⁷ Pablo irire pégu, sugu surarare siu wereyupu:

—Ī maamu mu opure gajino wereduayupu. Irasirigu igū purogue āiaka! āriyupu.

¹⁸ Igū irasū ārimakū pégu, surara Pablo tīgō magūrē igū opu purogue āija, āriyupu:

—Pablo peresugue āārigū yure ī maamūrē mu puro iriuami. Igū mūrē gajino weregu aarigū iriami, āriyupu.

¹⁹ Igū irasū ārimakū pégu, surara opu maamūrē igūya mojōrē ñeā tūāwāgā, masaka péberogue sērēñayupu:

—ĲNaāsū āribu iriari mu yure?

²⁰ Maamu gapu igūrē āriyupu:

—Judío masaka oparā mūrē igūsā purogue Pablore āiadorerākuma. Mūrē āsū āri wereníama: “Ŋamigārē dupaturi Pablore sērēñaduakoa igū irideare ôārō masimūrā”, ārikatorākuma. ²¹ Irasirigu igūsārē yujubirikōāka! Ūma cuarenta nemorō maague Pablore wējēmūrā duriri merā yūsíama. “Dapagā merā neō baabirikōāra! Igūrē wējēmerā uamerāta boara! Igūrē wējēbirimakū, Maripu marirē wajamoāburo”, ārama, āri wereyupu maamu surara opure.

²² Igū irasū ārimakū pégu, surara opu gapu:

—Waaka doja! Irire gajirārē neō werebirikōāka! āriyupu igūrē.

Surara opu Pablore Félix purogue iriudea

²³ Maamu waadero puru, opu pērā igūyarā surarare dorerārē siu wereyupu:

—Yaarā surarare doscientos gubu merā waamurārē, setenta caballu weka peyamurārē, doscientos sareri yuku oparādere Cesareague waamurārē igūsāyare amudorerā waaka! Igūsā āmu odomakū, dapagā ñami nueve āārimakū, igūsārē siiuaka! ²⁴ Pablo peyamurā caballuadere amubosaka! Irasirigu ôārō waagukumi. Ôārō pírā waaka, igūrē opu Félix puro Cesareague! āriyupu surara opu igū dokamarārē.

²⁵ Irasū āri odo, Félice su papera pū āsū āri gojayupu:

²⁶ Yu, Claudio Lisias, mūrē opu Félice yu buremugūrē ôādoarea.

²⁷ Judío masaka ī Pablo wāikugure ñeā, wējēadima. Igū romano marā nikūmu āāririñē masīgū, yu gapu igūrē igūsā wējēboadire yaarā surara merā wijatagu ejabu. ²⁸ Irasirigu igūrē igūsā weresādeare masiduagu judío masaka oparā puro āijabu. ²⁹ Judío masakaya doreri ditare igū tarinugādea waja igūsā weresāmakū pégu, igūrē peresu iribiribu. Ñeéno waja wējēmasiña maribu igūrē. ³⁰ Irasirigu judío masaka igūrē wējēkōārā, āriñi kerere pégu, mu purogue iriua. Igūrē weresānerā mu purogueta waa, mūrē weresārā waaburo, āribu igūsārē. Iropata āārā, āri gojayupu surara opu Félice.

³¹ Irasirirā surara igūsā opu doreaderosūta iri ñami merā Pablore Antípatris wāikuri makāgue āiñūrā.

³² Gajinu gapu surara gubu merā waanerā iro merāta igūsā āāriri wiigue gāme dujāakōāñūrā. Caballua weka waanerā dita Pablore Cesareague āi tariañūrā. ³³ Puru Cesareague Pablore āija, surara opu igū iriudea pūrē Félice wiañūrā. Irasirirā Pablore Félix purogueta píkōāñūrā. ³⁴ Félix iri pūrē bueña odo, āsū āri sērēñayupu:

—ĲDíñi nikūmu āāriri ī?

—Cilicia nikūmu āārimi, āri yujñūrā.

³⁵ Félix Pablore āriyupu:

—Mūrē weresānerā ôorē ejamakū, mu wererire pégu, āriyupu.

Irasū āri odo, opu Herodes daguya wiigue Pablore pí, igūyarā surarare koredoreyupu.

24

Pablore Félix iūrō weresādea

¹ Su mojōma nurī tariadero puru, paía opu Ananías Cesareague waayupu. Igū merā gajirā judío masaka oparā, gajigu masakare werenibosarimasū Tértulo wāikugude opu Félice Pablore weresārā waañūrā.

² Pablore igūsā nererōgue āijamakū, Tértulo igūrē Félice āsū āri weresānugāyupu:

—Gua opu, wári masiri merā guare i nikū marārē doregu āārā mu. Mu doreri merāta i nikū ôāri gorawayuro yāa. Gāmekēārō marirō ôārō āārikōāa. ³ Irasirirā gua āāriperero marāgue mu merā ôārō usuyāa. ⁴ Yoaripoe mu merā werenibirikoa. Irasirigu yu mu merā mérōgā werenimākū péka dapa! ⁵ Gua ire wereduakoa mūrē. Ī Pablo wāikugu guare garibotarimi. Āāripereri nikūgue judío masakare guari merā gaguini, igūsā basi gāme dukawarimakū irigorenami. “Nazarenos” wāikuri bumarā opu āārimi. ⁶ Maripuya wiire igū ñerō iriduamakū iārā, igūrē peresu irimurā ñeābu, gua judío masakaya dorerire igū tarinugāri waja igūrē wajamoāduarā. ⁷ Gua irasiriduamakū iāgu, surara opu Lisias wāikugu gapu gua puro eja, igūrē turaro merā ēmakōāmi. ⁸ Puru Lisias, gua igūrē weresānerārē mu purogue iriuami. Igū irasū ārimakū pérā, ôogue arabu. Mu basita igūrē sērēñagū, āāripereri gua igūrē weresāriñē diayeta ārima, ārigukoa, āriyupu Tértulo Félice.

⁹ Gajirā judío masaka iro āārirāde: “Tértulo diayeta wereními”, āriñūrā. ¹⁰ Igūsā irasū ārimakū pégu, opu Félix Pablore mojō merā irikeo, weredoreyupu. Pablo āriyupu igūrē:

—Wári bojori i nikú marârê mu dorerire ôârô masía yu. Irasirigu yaamarê usuyari merâ murê weregura.
¹¹Pe mojóma pere su gubu peru pêrêbejarinurita taria, yu Jerusalégue Marîpure buremugû ejadero puru. Irire diaye masiduagu, gajirârê sêrêñaka! ¹²Yu iri makâgue âârimakû, yure weresânerâ yu gajirâ merâ guaseomakû neô ãbirama. Marîpuya wiire, judío masaka nerêri wiiriguedere, noô gajiro iri makâ marârê gua gaguinîmakû iribirabu. ¹³Irasirirâ yure weresânerâ: “Âsû iriami, irasirigu waja opami”, ârimasibema. ¹⁴Murê gaji gapure weregura. Gua ñekûsamarâ Marîpure, Moisés doreri pídeare, Marîpuya kerere weredupiyunerâ gojadeare buremuderosûta yu buremua. Irire buremukeregu, Jesús buedeadeare buremua. Yure weresânerâ: “Jesús buedea ârikatori âârâ”, âri werenîma. ¹⁵Îgûsâ: “Marîpu ââripererâ masaka boanerârê ôârârê, ñerâdere masîgukumi”, âri gûñarôsûta yude gûñâa. ¹⁶Irasirigu yu Marîpu iûrô, masaka iûrôdere yu turaro bokatîûrô ôârô iriduakoa.

¹⁷Yaa makâ Jerusalêrê yu wiriadero puru, wári bojori gajirogue naagorena, puru irogueta dujáabu. Irogue eja, yaarâ boporârê niyeru sigû ejabu. Irogue âârîgû, Marîpu iûrô waibure soepeoduadibu îgûrê buremugû.
¹⁸Marîpuya wiigue waa, îgû iûrô Moisés doredeare yu iriripoe judío masaka Asia marâ yure bokajama. Yu merâ gajirâ masaka mérâgâ âârimâ. Neô îgûsârê gua gaguinîmakû iribiribu. ¹⁹Judío masaka Asia marâ yu Marîpuya wiigue irideare îanerâ, yure: “Nêrô iriami”, âri weresâduarâ, ôôgue mu iûrôgue weresârâ aariburo. ²⁰Îgûsâ aaribirimakû, judío masaka oparâ ôôgue âârîrâ yu îgûsâ oparârê wereadeare péanerâ: “Âsû âârâ”, âri weresâduarâ, weresâburo. ²¹I tamerârê yure weresâmasîma. Yu îgûsâ merâ âârîgû, buro turaro merâ: “Boanerâ masârâkuma”, âridea waja yure wajamoâduakoa”, âribu îgûsârê, âri wereyupu Pablo Fêlire.

²²Îgû irasû ârimakû pégu, Fêlix gapu Jesûre buremurâ iririkurire ôârô masîsî, âsû âriyupu Pablore:
 —Iropata pégu. Surara opu Lisias ejadero puru, murê yu iriburire weregukoa, âriyupu.
²³Irasû âri odo, Pablore koregure: “Peresugue ôârô koreka îgûrê! Iri wiigueta naâa âârîkôâburo. Îgû merâmarâ îgûrê iritamuduamakû kâmutabirikôâka!” âriyupu.

²⁴Yoawayaripoe tariadoero puru, Fêlix îgû marâpo judío masako Drusila wâikugu merâ eja, Pablore âiridoreyupu, Jesucristore îgû buremurirê weremakû péduarâ. ²⁵Pablo îgûsârê âsû âriyupu: “Marîpu masakare diayemarê irimakû, îgûsâ basî ñerô iriduare iribirimakû gâamemi. I ãmu peremakû, Marîpu ââripererâ ñerârê wajamoâgukumi”, âri weremakû, Fêlix gapu pégu, gûi, “Waaka!” âriyupu îgûrê:
 —Gajipoe yure gajino moârî marîmakû siigura doja murê, âriyupu.

²⁶Fêlix irasû ârikeregu: “Pablo yure niyeru siburo”, ârîgû, îgû merâ werenîgû wári îgûrê siunayupu.
 “Gajipoe irigu niyeru simakû îgûrê wiubukoa”, âri gûñadiyupu. ²⁷Pe bojori puru, Porcio Festo wâikugu Fêlire gorawayugu, opu ñajâyupu. Irasirigu Fêlix gapu îgû opu âârîrîrê wirigu, judío masaka merâ ôârô âârîduagu, Pablore peresuguetâ âârîdorekôâyupu dapa.

25

Pablo, Festo merâ werenîdea

¹Urenu îgû opu âârîrî ñajâdero puru, Festo Cesareague âârâdi, Jerusalégue waayupu. ²Îgû irogue ejadero puru, paía oparâ, gajirâ judío masaka oparâ Pablore îgûsâ weresâdeare Festoguere wererâ waañurâ. ³Îgû puro eja, turaro merâ: “Guare iritamuka! Pablore ôô Jerusalégue âiridoreka!” âri sêrêñañurâ. Îgûsâ îgûrê maague aarigûre: “Wêjêkôârâ!” âri âmuyusiadiñurâ. ⁴Festo gapu îgûsârê yujyupu:

—Pablo Cesareague peresu âârîmi dapa. Mêrôgâ puru irogue goedujâagukoa doja. ⁵Pablo ñerô iririkugu âârimakû îârâ, musâ oparâ Cesareague yu merâta waa, îgûrê weresârâ waaburo, âriyupu.

⁶Irasirigu Festo su semana pere, gaji semana urenu waarô merâ Jerusalégue âârâdi Cesareague goedu-jâakôâyupu. Îgû dujajadero puru, gajinu gapu weresâirîrê beyeri wiigue waayupu. Iro eja, opu doarogue doa, Pablore âiridoreyupu. ⁷Pablo irogue ejamakû îârâ, judío masaka Jerusalén merâ aaranerâ îgû puro waa ejanugâ, îgûrê wári ñerî weresâdiñurâ. Irasû âri weresâkererâ: “Âsû irimakû ãabu”, neô ârimasibiriñurâ.
⁸Puru Pablo îgû irideare wereyupu:

—Judío masaka dorerire, Marîpuya wiima dorerire, romano marâ opu doreridere neô tarinugâbiribu yu, âriyupu.

⁹Festo gapu judío masaka merâ ôârô âârîduagu, Pablore sêrêñayupu:

—¿Jerusalégue waaduakuri? Irogue mu irideare yure weremakû, îgûsâ murê weresâdeare weremakû péduakoa, âriyupu.

¹⁰Îgû irasû ârimakû, Pablo yujyupu:

—Yu ôô romano marârê weresâirîrê beyerogue âârîsiâa. Irasirigu Jerusalégue waaduabirikoa. Ôôta yure irire beyero gâamea. Judío masakare neô ñerô iribiribu. Mu irire ôârô masîkoa. ¹¹Yu ñerô iridi tamerâ: “Yure wêjêbirikôâka!” âribiriboakuyo. Îgûsâ yure ârikatori merâ weresâdea âârimakû, neô sugu opuquere wîamasîña máa. Yu irideare romano marâ opu beyemakû gâamekoa, âriyupu Pablo Festore.

¹²Îgû irasû ârimakû pégu, Festo îgû merâmarâ merâ werenî odo, Pablore âriyupu doja:

—Mu irideare romano marâ opu wereduamakû, îgû purogue iriugura murê, âriyupu.

Pablo, opu Agripare weredea

¹³Yoawayaripoe puru Festo opu ñajâdero puru, Judea marâ opu Agripa wâikugu, îgû îgû Berenice merâ Cesareague Festore ôâdorerâ waañurâ. ¹⁴Agripa irore yoaripoe âârimakû, Festo Pablore îgûsâ irideare wereyupu îgûrê:

—Ōrē sugu āārīmi Félix peresu iridi. ¹⁵Yu Jerusalégue āārīmakū, paía oparā, gajirā judío masaka oparā ġūrē yure weresārā ejama. “Ġgū ñerō iridea waja wējēdorekal” āri sērēma yure. ¹⁶Yu gapu: “Gua romano marā ubugorata gajirārē neō wējēdorebea. Irasirirā sugu masakure weresānerā ġgūsā weresādi merā weresārīrē beyerimasū iūrō gāme werenībirikererā: ‘Wējēkōāka!’ ārimasībema”, āri yujubu. ¹⁷Irasirigu ġūrē weresānerā yu merā ōogue ġgūsā ejadero puru, yooboro marīrō gajinu gapu weresārīrē beyeri wiigie waabu. Iro eja, opu doarogue doa, ġgūsā weresādire āiridorebu. ¹⁸Ġgū yu puru ejamakū iārā, ġgūrē weresānerā wāgānūgāma. Ġgūsā wāgānūgāmakū iāgū: “Ġgū ñerī irideare wāri weremurā yāma”, āri gūñadibu. Ġgūsā gapu: “Ġgū ñerī irimakū iābu”, āri neō weremasībirima. ¹⁹Judío masaka buremurī ditare weresāma. “Jesús wāikugu boa, puru masādi āārīmi”, ġgū āridea waja weresāma ġgūrē. ²⁰Nasirimasībirisīā, ġgūrē sērēñabu: “ĴJerusalégue mude yu merā waaduakuri? Iroque yu merā waasīā, mu irideare wereaso yure”, āribu ġgūrē. ²¹Yu irasū ārīmakū pēgu: “Iroque waaduabirikoā, Romano marā opu gapure yu irideare weregu waaduakoa”, ārīmi. Irasirigu yu gapu ġgūrē ōōta pīkōābu dapa. “Yu murē iriumakū, romano marā opu Augusto puro waagukoa mu”, āribu ġgūrē, āri wereyupu Festo Agripare.

²²Agripa Festore āriyupu:

—Yude ġgū weremakū péduakoa.

—Jāu, ñamigāta ġgūrē pégukoa mu, āriyupu.

²³Gajinu gapu Agripa, ġgū tīgō Berenice merā iri makā marā nerērī taribugue waañurā. Iroque ñajārā, oparā sāñarī surī merā ñajāñurā. Gajirā surara oparā, iri makā marā oparāde ġgūsā merā ñajāñurā. Ġgūsā nerēadero puru, Festo Pablore āiridoreyupu. ²⁴Pablo ġgūsā purogue ñajājamakū, Festo iro āārīrārē āriyupu: —Opu Agripa, āārīpererā i taribugue nerēanerā ōārō péka yure! Wārā judío masaka Jerusalén marā, i makā marāde iirē weresāma yure. “Wējēkōāka ġgūrē!” āri gaguñima. ²⁵Ġgūsā irasū ārikeremakū, yu gapu ġgūsā ġgūrē wējērō gāamea, āriri wajare bokabiribu. Irasirigu opu Augustore ġgū irideare weregu waaduakoa, ārīmakū: “Ġgū purogue iriugura”, āri gūñabu. ²⁶Yu gapu ġgūrē ġgūsā weresādeare ōārō masībirisīā, opu Augustore irimarē gojabiribu dapa. Irasirigu ġgūrē āiridoreabu, ġgū irideare musā péuro weredoregu. Opu Agripa, ġgū irideare weremakū mu péadero puru, ġgūrē sērēña, puru yu ōārō gojagukoa pama marī opu Augustore. ²⁷Sugu masakure ġgū ñerō irideare masībikererā, marī opu Augusto purogue iriumasīña maa. Ġgūrē weresādeare ōārō masībikererā ġgūrē iriurā, ubugorata iriubukoa, āriyupu Festo Agripare.

26

Pablo Agripa weredeā

¹Irasirigu Agripa Pablore:

—Wereka yure mu irideare! Ġgūsā murē weresādeare mu yujumakū péduakoa, āriyupu.

Ġgū irasū ārīmakū pēgu, Pablo ġgūya mojōrē soemu, ġgū irideare werenūgāyupu:

²—Opu Agripa, dapagorare mu yure weredoremakū, buro usuyāa. Irasirigu yu irideare, judío masaka yure weresādeare āārīpererē murē weregura. ³Gua judío masaka iririkurire gua gāme werenīridere ōārō masīkoa. Irasirigu bopoñarī merā yu weremakū, ōārō pékal

Pablo Jesúre buremuburi dupiyuro ġgū āārīrikudeare weredeā

⁴Āārīpererā judío masaka yaa nikū marā, Jerusalén marāde yu majīgūgueta ġgūsā merā āārīdeare masīma.

⁵Yu maamūgueta fariseo bumū āārīdi āārībū. Murē irire wereduarā, weremasīma. Āārīpererā gua judío masaka watopeguere fariseo bumarā gua buremurirē gajirā nemorō ōārō yāma. ⁶Marīpu gua ñekūsāmarārē masaka boanerārē masūgura, ārideare yu buremurī waja yure weresārā ōogue iriuma wajamoāburo, ārīrā.

⁷Gua judío masaka, Israel bumarā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marāgora, Marīpu marī boadero puru masīburiire usuyari merā yūa. Irasirirā ūmurī, ñamirī Marīpure buremunikōāa. Opu Agripa, gua irire yūkeremakū, surāyeri judío masaka weresāma yu irire buremurī waja. ⁸Musā gapu, Ĵnasirirā Marīpu boanerārē masīburiire buremuberi?

Pablo Jesúre buremurārē ġgū ñerō iriunadeare weredeā

⁹Iripoeque Jesús Nazaretmurē buremurārē yu bokatiūrō ñerō iriduadibu. ¹⁰Jerusalégue paía oparā dorero merā wārā Jesúre buremurārē peresu iribu. Irasirigu oparā ġgūsārē wējēdoremakū, yude neō kāmūtābiribu. ¹¹Āārīpererī ġgūsā nerērī wiirigue ñajāa, Jesúre buremurārē ñerō iriunabu, ġgūrē buremurirē piriburo, ārīgū. Ġgūsā merā buro guabu. Gaji makārīguedere irasūta ñerō irigorenabu.

Pablo Jesúre buremunūgādeare weredeā

¹²Irasirigu Damascogue Jesúre buremurārē ñerō irigu waadibu, paía oparā yure: “Gua dorero merā waaka!” ārīmakū pēgu. ¹³Opu Agripa, yu maague waamakū, āsū waabu. Goeripoe ārīmakū, ūmūgasigie abe ūmūmu gosero nemorō gosēsiribu yu puro, yu merā waanerā purodere. ¹⁴Gua āārīpererā yebague meēmejābu. Sugu yure hebreo ya merā werenīmakū pēbu. “Saulo, Ĵnasirigu yure ñerō yārī mu? Mu yure ñerō irigu, mu basita ñerō yāa”, ārīmi yure. ¹⁵Ġgū irasū ārīmakū pēgu, yu gapu: “ĴNoā āārīrī mu?” āri sērēñabu. Marī Opu gapu āsū ārīmi: “Yu, Jesús, mu ñerō iriguta āārā. ¹⁶Wāgānūgākā! Yu murē deyoa, yure moāboegu āārīburo, ārīgū. Irasirigu mu yure iādeare, purūgue yu murē ġmuburidere gajirārē weregukoa. ¹⁷Yu murē judío masaka āārīmerārē buebure iriugura. Judío masaka, judío masaka āārīmerāde murē ñerō irimakū wijatagura. ¹⁸Yu murē judío masaka āārīmerārē buedoregu iriugukoa, yaa kerere masīburo, ārīgū. Irasirirā ñerērē pirirākuma. Koye iāpāmerā, naītīārōgue āārīrā irirosū āārībīrikuma. Boyorogue āārīrā

irirosū āārīrākuma. Wātī Īgūsā opu āārībirikumi pama. Marīpu gapu Īgūsā Opu āārīgukumi. Irasirigu, Īgūsā yure būremumakū Īgū, Marīpu Īgūsā ĩerī irideare kātīgukumi. Īgūsārē Īgūyārā āārīmakū irīgukumi”, ārīmi Jesūs yure.

Pablo, Jesūs dorerire yujudea

¹⁹Opu Agripa, ūmugasigue Jesūs yure werenideare tarinugābiribu. ²⁰Irasirigu Damasco marārē Īgūya kerere werepuroribu. Puru Jerusalén marārē, āārīpererogue Judea marārē werebu. Judío masaka āārīmerādere werebu. “Musā ĩerō irideare bujawere, musā gūñarīrē gorawayuka! Marīpu gāāmerī gapure irika! Irasirirā musā gūñarī gorawayuadeare ĩmurākoa”, ārī buebu Īgūsārē. ²¹Yu ĩrire budea waja judío masaka Marīpuya wiigue yu āārīgūrē ĩeā wējēduarā irima. ²²Īgūsā irasirikeremakū, Marīpu gapu yure iritamunīkōāmi. Irasirigu āārīpererā oparārē, ubu āārīrādere yu Īgūya kerere wererire neō pirībea. Irīpoeque Moīsēs, gajirā Marīpuya kerere weredupiyunerā, purūgue āsū waarokoa, ārīdeare werea. Āsū ārī gojanerā āārīmā: ²³“Cristo, Marīpu iriudi buro ĩerō tarīgukumi. Īgū boadero puru, Īgūta masāpurori, neō dupaturi boabirikumi. Irasirigu Īgū masakare taugu āārīrīrē judío masakare judío masaka āārīmerādere masīmākū irīgukumi”, ārī gojanerā āārīmā, ārī wereyupu Pablo Agripare.

Pablo Agripare: “Jesúre būremuka!” ārī weredea

²⁴Īgū irasū ārīripoeta Festo gaguĩnyupu:

—Pablo, mirēgū yāa. Wārī buetarisīā, mirērīmasū waāa, ārīyupu.

²⁵Pablo gapu Festore ārīyupu:

—Yu opu, mirēbea. Yu wereri diayeta āārā. Irasirigu ire goepeyaro merā werea. ²⁶Opu Agripa gapu, yu wereri āārīpererire dārō masīkumi. ĩrire masīa yu. Irasirigu Īgūrē gūiro marīrō werea. Yu Jesūyare weregu, yayerogue werebea, ārīyupu Pablo Festore. Irasū ārī odo, āsū ārīyupu Agripare:

²⁷—Opu Agripa, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeare būremua mu. Mu ĩrire būremurīrē masīa yu, ārīyupu.

²⁸Agripa Īgūrē yujnyupu:

—Īropagā werekeregu, ūyure Jesúre būremumakū iriduārī? ārīyupu.

²⁹Īgū irasū ārīmakū pégu, Pablo yujnyupu Īgūrē:

—Jesūyare wārī, o mērōgā weregu, musā āārīpererārē yu irirosū Īgūrē būremumakū gāāmea. Marīpuguere ĩrire sērēbosāa. Yu peresugue āārīgū ĩrirosū musā āārīmakū tamerārē gāāmebea, ārīyupu.

³⁰⁻³¹Īgū irasū ārīmakū pérā, Agripa, Festo, Berenice gajirā Īgūsā merā doanerāde wāgānugā, gajī taribugue waa, Īgūsā basi āsū ārī gāme werenīñurā:

—Īgūrē ĩ waja wējērō gāāmea, ārīrī maa. ĩ waja peresu ĩriro gāāmea, ārīrīde maa, ārī gāme werenīñurā.

³²Irasirigu Agripa āsū ārīyupu Festore:

—Pablo romano marā opure yu irideare wereduakoa, Īgū ārībirimakū, marī Īgūrē peresugue āārīgūrē wiukōāboakuyo, ārīyupu.

27

Pablora Romague ĩrīudea

¹Irasirirā Pablora, gajirā peresu āārīrādere doódiru merā Italia nikūma makā Romague gua merā iriuma. Julio wāikugu surara opudere iriuma Īgūsārē koredorerā. Īgūsā romano marā opu Augusto wāikuguyarā surara āārīmā. ²Gua Adramitio wāikuri makā marāya doódiru Asia nikūma perague waadiru merā waabu. Gajigu Aristarco wāikugu Macedonia nikūma makā Tesalónica wāikuri makāmude gua merā waami. ³Gajinu gapu Sidón wāikuri makāma perague ejabu. Iroque ejadero puru, Julio Pablora bopoñarī merā ĩā, Īgūrē Īgū merāmarā puro naadoregu iriumi, Īgūsā Īgū gāāmerīrē sīburo, ārīgū. ⁴Gua ĩri makāgue āārānerā doódiru merā waamakū, buro mirū guare gajipārēgue wējāputaribujubu. Irasirirā Chipre wāikuri nugūrō kúgapu dujamakū taribu. ĩro gapu mirū wējāpubiriweyabu. ⁵Ciliciare, Panfiliadere taribu. Puru Licia nikūma makā Mīra wāikuri makāgue ejabu.

⁶Gua iroque ejamakū, surara opu gajiru doódiru bokajami. ĩriru Alejandriague aaradiru, Italiague waaburidiru āārībū. Irasirigu guare ĩrirugue ñajādoremi. ⁷ĩriru merā waarā, mirū guare buro wējāpu kāmutamakū, yoiripoe yoobobu. Buro ĩerō tariri merā waa, Gnido wāikuri makā bokatiūrō ejabu. ĩrore gua tarimakū, mirū dupaturi buro wējāpubu. Gua waaderogue ejamasibiribu. Irasirirā Creta wāikuri nugūrōgue waa, Salmón wāikuri ĩorōrē tariadero puru, mirū guare neō wējāputaribujubiribu pama. ⁸ĩri nugūrō turo taria, gariboretarianerāgue “Ōārī pera” wāikurogue ejabu. ĩri pera Lasea wāikuri makā purogue āārībū.

⁹Gua yoiripoe yooboadea waja puibu waaburo mērōgā dūyabu. Irasirigu Pablo doódiru moārārē weremi:

¹⁰—Péka! Marī dapagora waamakū, ĩru doódiru, doebiride dederibukoa. Marīdere mirīboama goegorāa, ārādīmi.

¹¹Īgū irasū ārīkeremakū, surara opu Pablo wererire pébirimi. Doódiru opu, ĩriru wejatugu wereri gapure būremūmi. ¹²Īgūsā ejadea pera gapu puibu tamumakū, ñegorayuro. Irasirirā: “Fenice wāikuri makāgue waakōādorea. Gajipoe ĩrirā iroque puibu tamubukoa”, ārīma. Fenice, Creta nugūrōma makā abe ñajārō gapu āārīrī makā āārīyuro. ĩri makāma pera gapure mirū wējāpubiriweyayuro.

Wādīyague buro mirū waadea

¹³ Irasirirā sur gapu mirū wējāpuweyamakū iārā, doódiru moārā: “Ōārīnu āārīrokoa”, āri gūñadima. Gua irirure hājāa, Creta nugūrō turo waabu Fenicegue waaduārā. ¹⁴ Mérōgā puru buro mirū nordeste wāikuri aaribú. ¹⁵ Irasiriro guaya doódirure mirū wējāpubéokōābu. Mirū iro wējāpumakū gāme goroamasibiri, mirū wējāpuro gaputa waabu. ¹⁶ Gua Cauda wāikuri nugūrōgā turogue ejamakū, mirū wējāpubiriweyabu. Irasirirā gua buro moātarianerāgue doódirumarū médiru kumagārē ōārō tūāmu suapeoba. Iriru wádiru marimākū, ĩgūsā ñajaburidirugā āārībú. ¹⁷ Irirugārē suapeo ōdo, wádirure pūgubudari merā suanemoma mirū merā waarīri, ārīrā. Puru gūi, Sirte wāikuri ĩmiparo miēgue marirē mirū āārī, ārīrā, ĩgūsā mirū ñeārī gasiri suatúdea gasirire kuradijukōāma. ĩgūsā kuradijuadero puru, mirū wējāpuro gaputa waabu. ¹⁸ Gajinu gapu murārōta buro mirū wējāpumakū iārā, iriruma doebirire diague béobu. ¹⁹ Gajinu gapudere iriruma āārīrē diague béobu. ²⁰ Yoaripoe ñipirinurī āārīmakū, abe ūmumu, ñeñukāde neō deymarīma. Buro mirū wējāpubu dapa. Irasirirā: “Iro diaye waakōāa”, āri masīña marību guare. “Mirī boakōārākoa”, āri gūñabu.

²¹ Irasirigu yoaripoe gua baabirimakū ĩgū, Pablo gua watopegue āārādi wāgānugā, āārīpererārē ārīmi:

—Musā yu Cretague weredeare pémakū ōgorabukuyo. Marī iro wirimerā, irure poyanorē, doebiridere dedebiribokuyo. ²² Irasirirā dapagorare yu weremakū péka! Gūñutakā! Gūibirikōāka! Neō sugu boabirikoa. Iru doódiru dita dederirōkoa. ²³ Yu Marīpuhagu āārā. ĩgūrē buremua. Dapagā ñami ĩgūrē wereboegu yure deyoami. ²⁴ Āsū ārāmi: “Pablo, neō gūibirikōāka! Mu romano marā opure mu irideare weregukoa. Marīpu murē maīrī merā ĩgū, mu sērēaderosūta murē, mu merāmarā irugue āārīrādere taugukumi”, ārāmi. ²⁵ Irasirirā gūñaturaka! Marīpu ĩgūrē wereboegu yure ārāaderosūta waamakū irigukumi, āri buremua. ²⁶ Irasiriro marirē nugūrōgue mirū wējāpumeētūrokoa, āri weremi Pablo.

²⁷ Su ñami, pe semana gua Cretare wiriadero puru, wádiya Adria wāikudiya mirū buro wējāpuro gaputa waabu dapa. Ñami deko āārīmakū, doódiru moārā: “Marī nikūgue ejarā irisuyua”, ārīma. ²⁸ Irasirirā pūgubudague kōmerūrē suatúdiyu keōñama. ĩgūsā keōñamakū, treinta y seis metrogora ūkūābu. Mérōta waa, dupaturi keōñamakū, veintisiete metrogora ūkūābu. ²⁹ Irasirirā ñami āārīyomakū, ūtayerigue meētū-abukoa, āri gūirā, āsū irima. Wapikuri majī kōme majīrīpare iriyaburigue pūgubudari merā suatúdeare wejaturo gapu meēyoma irirure tūāñeāpauburo, ārīrā. Irasiri ōdo: “Murīgora boyoro gāameadāa”, āri gūñarikuma. ³⁰ Iri ñamita irirure moārā gapu duriduarā irima. Irasiri gaji kōme majīrīrē wejadupiyuro gapu meēyomurā yāa, ārīkato, doódirumarū médirugārē āidiju, iriru merā duriduarā irima. ³¹ ĩgūsā duriduamakū ĩgū, Pablo surara opure ĩgūyarā suraradere weremi:

—Īsā iru moārā médirugā merā waamakū, musā āārīpererā taribirikoa, ārīmi.

³² ĩgū irasū āārīmakū pérā, surara gapu médirugā ĩgūsā suadeadarire ditiť, diague béokōāma.

³³ Boyoburi dupiyuro Pablo ĩgūsārē baadoregu, āsū ārīmi:

—Pe semanagora waāa, musā baamerāta buro gūñarikuro. ³⁴ Irasirigu tariduarā baaka! āri, buro sērēa. Neō sugu musā dederibirikoa. Musāya poadaride neō dederibirikoa, ārīmi.

³⁵ Irasū āri ōdo, Pablo pärē āi, āārīpererā ĩūrō Marīpure: “Mu merā usuyāa”, āri, irire dukawa baami.

³⁶ ĩgū baamakū iārā, ĩgūsāde āārīpererā gūñatura baama. ³⁷ Gua irirugue āārīrā āārīpererā doscientos setenta y seis gora āārībú. ³⁸ Irasirirā ĩgūsā āārīpererā baayapi, puru irirugue āārīrī, wāri trigore diague béoma, kārāwuridiru dujaburo, ārīrā.

Doódiru ĩmiparogue soemuribeja mirīdea

³⁹ Boyoripoe doódiru moārā nugūrōrē ĩaboka: “Āsū wāikuri nugūrō āārā”, āri ĩamasibirima. Dupatūgūguere ĩmiparo āārīmakū iārā: “Sōo buanumuarā! Gajipoe irirā ĩro majābukoa”, ārīma. ⁴⁰ Irasirirā kōme majīrīrē ĩgūsā suadeadarire ditimeēdijubéokōāma. Iri ōdo, wejadupabu wejaturi ĩgūsā suadeadarire kurama. Puru iriru wejadupiyuro gapu āārīrī surī gasirore āiwāgūnūma mirū āāburo, ārīrā. Irasiriro ĩmiparo puro gapu numuabu. ⁴¹ Numua, wejadupiyuro gapu ĩmiparo ūkūāberogue soemuribejabu. Neō soebumasīña marību. Iriru wejaturo gapu makūrī pagari meētuumakū waariakōābu.

⁴² Irasū waamakū iārā, surara gapu ārīma:

—Iru mirīmakū, marī peresu irianerā bānumuā, duriakōābukuma. Irasirirā ĩgūsārē wējēpeokōārā! āri wereníma ĩgūsā basi.

⁴³ ĩgūsā opu gapu Pablore tauduagu: “Neō sugure wējēbirikōāka! Āārīpererā bāmasirā mata nugūrō turogue bānumuaka!” ārīmi. ⁴⁴ “Gajirā taboa majīrī merā, gaji iriruma waariadea majīrī merā payanumuaka!” ārīmi. Irasirirā āārīpererā iri merā bānumuā, ōārō tarīperekōābu.

28

Pablo, Malta wāikuri nugūrōgue ejadea

¹ Āārīpererā turogue majānugādero puru iri nugūrōrē ĩamasību. Malta wāikuri nugūrō āārīdero āārībú.

² Iri nugūrō marā masaka guare ōārō irima. Deko merēmakū, guare buro yusakubu. Irasirirā guare peame diubosa, sūmadorema. ³ Pablode pea bojoñajāri seagu waa, seatīami. ĩgū seatīaripoe āña ĩgū seadeague āārādi peame asiri gūiirigū, Pablode ĩgūya mojógue kūrīmeesīami. ⁴ ĩgūrē kūrīmeesīamakū iārā, iri nugūrō marā ĩgūsā basi āsū āri gāme wereníma:

—Īi masakare wējēdi āārīkumi. ĩgū dia wádiyare tariadi āārīkeremakū, marī buremugō masakare wajamoādorego ĩgūrē okadorebirikumo, ārādima.

⁵ Pablo gapu āñarē peamegue wējāsiri meēpeokōāmi. Neō pūrīsūbirimi. “Irasirimakū iārā, iro marā gapu: “Bijjakōārōkoa”, ārīma. ĩgūrē bijbirimākū iārā: “Gūñaña marirō kōmoakōāgukumi”, ārīma doja. Yoaripoe ĩgū pūrīsūbirimākū iārā: “Īi sugu ūmugasigue marā opu āārīkumi”, ārīma.

⁷Gua majádero puro iri nugūrō marā opu Publio wāikuya nikū āārībū. Guare īgūya wiigwe siuami. Irasirirā gua urenu īgū merā āārīmakū, guare ōārō irimi. ⁸Publio pagu nimakuri yojo merā sīrīgū īgū kārīrōgue peyami. Irasirigu Pablo īgūrē īāgū waa, īgūya taribugue űajāa, Marīpure sērē odo, īgūya mojōrī merā īgū weka űapeo, taumi. ⁹īgūrē taumakū īārā, āārīpererā gajirā iri nugūrō marā pūrīrikurā Pablo puro ejama. īgūsā ejamakū īāgū, Pablo īgūsādere taumi. ¹⁰īgū irasirimakū īārā, wārī gajino sīma, guare īgūsā buremurirē imurā. Puru gua waaburi dupiyurogā āārīpereri gua gāāmerī, gua baaburidere doódirugue durisābosama.

Pablo Romague ejadea

¹¹Gua iri nugūrōgue urerā abe āārādero puru, doódiru Alejandriague aaradiru merā waabu doja. Iriru iri nugūrōgue puibu tamudero āārībū. Iriru wejadupiyurore pērā masaka buremurā Cástor, Pólux wāikurā keori weadea āārībū. ¹²Gua iriru merā waa, Siracusa wāikuri makāma perague ejabu. Irore urenu āārībū. ¹³Iri makārē wiriwāgā, iri nugūrō turo taria, Regio wāikuri makāgue ejabu. Gajinu gapu gua waaripoe gua puru gapu mirū wejāpuwāgāribu. Irasirirā gajinu gaputa Puteoli wāikuri makāgue ejabu. ¹⁴Irogu gajirā Jesúre buremurārē bokajabu. īgūsā guare: “Su semana gua merā dujakal!” ārīmakū pērā, su semanagora īgūsā merā dujabu. Puru Romague waarā, maa merā waabu. ¹⁵Gajirā Roma marā Jesúre buremurā gua waarī kerere pērā, Apio wāikuri makāgue guare bokatīrīrā ejama. Iri makā doebiri duari makā āārībū. Puru maague yoaweyaro waaripoe naarā kārīrī wiiri, ure wii āārīrōgora gajirā guare bokatīrīrā ejama. īgūsā bokatīrīrā ejamakū īāgū, Pablo usuyari merā Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, siñajā gūñaturakōāmi. ¹⁶Romague gua ejadero puru, surara opu peresu āārīrārē Pablo merā āāīnerārē iro marā peresu āārīrārē korerā opure wiami. Pablo gapure: “Suguta āārīduamakū ōārōkoa”, ārī, sugu surara īgūrē korebure pīmi.

Pablo Roma marārē buidea

¹⁷Urenu puru Pablo judío masaka oparārē iro āārīrārē siiu neeōmi. īgūsā nerēperemakū īāgū, āsū ārīmi: —Yaará, yu marīyarārē, marī űekūsāmarā iriunadeadere tarinugābirikeremakū, Jerusalén marā yure űeā, romano marā oparāguere wia, yure peresu irima. ¹⁸Romano marā oparā gapu yure sērēña wiuduadima wejērō gāāmea, ārīrī bokabirīsī. ¹⁹Marīyarā judío masaka gapu neō yure wiuduabirima. īgūsā irasirimakū īāgū: “Romano marā opure yu irideare weredorerā iriukal!” ārī sērēbu. Irire sērēgū, yu gapu marīyarārē: “Nerō irima”, ārī weresābiribu. ²⁰Irasirigu musārē ire werebu siuabu. Marī judío masaka yoaripoe yúdi, marīrē taugu, Jesucristo āārīmi. Yu īgūrē buremurī waja peresugue i kōmeda merā suasūdi āārā, ārī weremi Pablo judío masaka oparārē.

²¹īgūsā īgūrē ārīma:

—Neō su papera pū, marīyarā Judea marā, muymarē gojadea pūrē űeābea. īgūsā ōōgue naarā ejanerāde murē neō űerō ārī weresābirima. Gajirāde: “Nerō irimi”, ārī werebirima guare. ²²I ditare mastia. āārīpererogue marā masaka mu merāmarārē: “īgūsā bueri űegorāa”, ārī werenīma. Irasirirā mu buerire pēduakoa, ārīma.

²³Irasirirā sunu irire werenīburinurē beye odo, waakōāma. Puru irinu ejamakū īārā, wārā masaka Pablo āārīrī wiigwe ejama. Irasirigu boyoripoe āārīmakū, īgūsārē buenugādi, bueneākōāmi. Marīpu īgūyarārē doreri kerere buemi. Moisés gojadeare, Marīpuya kerere weredupiyunerā gojadeadere buemi, Jesúre buremuburo, ārīgū. ²⁴Surāyeri īgū buerire buremuma. Gajirā gapu neō pēduabirima. ²⁵Irasirirā surosū gūñabiri, wirianokōāma. īgūsā wiriaripoe Pablo ārīmi:

—Ōāgū deyomarīgū Marīpuya kerere weredupiyugu Isaiás merā marī űekūsāmarārē diayeta weredi āārīmī. Āsū ārī weredi āārīmī:

²⁶Masakare āsū ārī weregu waaka: “Ŭmuriku musā yaare pēkererā: ‘Irasū ārīduaro irikoa’, ārī neō pēmasībea. Ŭmuriku yu ōārō iririre īākererā: ‘Irasū ārīduaro irikoa’, ārī neō īāmasībea”, ārī wereka īgūsārē!

²⁷Yaa werenīrīrē pēmerā diayeta pēmasībema. Irasirirā gāmpūrī pēmerā, koye īāpāmerā irirosū āārīma. Irasū āārīmerā īāmasī, ōārō pēmasībukuma. Irasirirā yu pēmasīrī sīrīrē oparā yure buremubukuma. Irasirigu īgūsārē tauboakuyo, ārīdi āārīmī.✠

²⁸Irasirirā musā yure pēduabiri waja dapagora merā Marīpu masakare tauri kerere judío masaka āārīmerā gapure wererā waarākoa. īgūsā gapu pērākuma, ārīmi Pablo judío masaka īgū puro nerēanerārē.

²⁹īgū irasū ārīmakū pērā, īgūsā basi buro gāme turi wiriama.

³⁰Pe bojorigora Pablo iro marā īgūrē wayudea wiigwe āārīmī. īgū iri wiigwe āārīrī waja īgūsārē niyeru merā wajarinami. Iri wiigwe āārīgū, īgūrē īārā ejanerārē usuyari merā bokatīrīñeānami. ³¹Gūiro marīrō Marīpu īgūyarārē doreri kerere, Jesucristoya keredere buenami. Neō sugu īgūrē: “Buebirikōākal!” ārībirima.

Iropata āārā.

Lucas

ROMANOS

Pablo Roma marārē ōādoxeda

¹Yu Pablo, Jesucristore moāboegu āārā. Marīpu yure īgū masakare tauri kerere buedoregu beyepími.

²Iripoegue Marīpu īgūyare weredupuyunerārē iri kerere weredi āārímí. Irasirirā irire īgūya werenírí gojadea pūgue gojanerā āārímā. ³Īgūsā gojadea, Marīpu magū marí Opu Jesucristoya kere āārā. Īgūta i ūmūguere marí irirosū dupukugu deyoagu, David parāmi āāríturiagu āāridi āārímí. ⁴Īgū, Ōāgū deyomarīgū opagu āārími. Īgū boadero puru, Marīpu īgū turari merā īgūrē masūdi āārímí āārīpererārē: “Diayeta yu magū āārímí”, āri imugū. ⁵Īgūta guare ōārō irigu, Jesucristo merā īgūyare weredoregu pími, āārīpereri buri marārē īgūrē buremurāno īgū dorerire iriburo, ārigū. ⁶Musādere Jesucristoyarā āārīburo, ārigū, beyedi āārímí.

⁷Irasirigu yu musārē Marīpu beyenerārē āārīpererā Roma marārē ōādoxeda. Marīpu āārínīgū, marí Opu Jesucristo musārē ōārō iritamu, siuñajāri merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo: “Romague waaduakoa”, āri gojadea

⁸Ire musārē werepurorigura. Āārīperero marā masaka, musā Jesucristore buremurārē werenípereakōāma. Irire pēgu, Jesucristo iritamurí merā Marīpure usuyari sīa. ⁹Āārīpereri yu turari merā Marīpu yure dorerosūta masakare īgū magūya kerere werea. Irasirigu īgūrē sērēriku, musāya āārīburi sērēbosanikōāa. Marīpu irire masími. ¹⁰Irasirigu Marīpure: “Mu yure Romague iriuduagu, yu waaburi amuyuka!” āri sērēnāa. ¹¹Musā puro ejagu, gūñaturari merā Jesúre buremunemoburo, ārigū, īgūyare wereduakoa, Ōāgū deyomarīgū yure iritamurōsūta musādere iritamuburo, ārigū. ¹²Marí Jesúre buremurā āārā. Irasirirā musā, yu īgūrē buremumakū iārā, nemorō gūñaturārakoa. Yude, musā īgūrē buremumakū īāgū, gūñaturagukoa.

¹³Yaarā, yu musā puro waaduare masímakū gāāmekoa. Gajero marā masaka yu Jesúya kerere weremakū pérā, īgūrē buremuma. Irasirigu musāya makā marādere irire weregu waaduakoa, īgūsāde īgūrē buremuburo, ārigū. ¹⁴Marīpu yure āārīpererārē iri kerere weredoremi. Paga makārī marārē, mutā makārī marārē, masīrārē, masīrārē weredoremi. ¹⁵Irasirigu musāya makā marārē Jesúre buremumerārē īgūya kerere buro wereduakoa.

Jesúya kerere pérā, īgūrē buremunugārākuma, āri gojadea

¹⁶Masaka iri kerere pérā, īgūrē buremunugārākuma. Irasirigu Marīpu āārīpererā Jesúre buremurārē īgū turari merā taugukumi, perebiri peamegue waabirikōāburo, ārigū. Judío masaka, judío masaka āārīmerāde iri kerere pé, īgūrē buremumakū, Marīpu īgūsārē taugukumi. Irasirigu yu, guyasírírí marírō gūñaturari merā iri kerere werea.

¹⁷Iri kere āsū ārā. Marīpu Jesucristore buremurā direta: “Ōārā āāríma”, āri iāmi. Marīpuya kerere gojadea pūguedere āsū āri gojasūdero āārībú: “Marīpu irasū buremurārē: “Ōārā āāríma”, āri iāmi. Irasirirā īgū merā āārīnkōārākuma”, āri gojasūdero āārībú.

Masaka īgūsā ñerí iriri merā waja opama, āri gojadea

¹⁸⁻¹⁹Marīpu masakare īgūyamarē ōārō masímakū yāmi. Īgū irire masímakū irikerepuru, ñerírē yāma. Irasirirā Marīpuya diayamarē masímerā dujama. Irasirigu Marīpu ūmugasigue āārīgū āārīpererā diayamarē irimerārē, ñerō irirārē īgū buro wajamoāburi masímakū yāmi. ²⁰Marīpu deyomarīgū āārīkerepuru, īgū neōgorague i ūmurē āārīpereri iridea merā īgū perebiri turarire, īgūyamarē masísúa. Irasirirā masaka īgūrē: “Masíbirisīā, waja opabea”, ārimasíbirikuma.

²¹Marīpuyamarē masíkererā, īgūrē: “Ōātaria mu”, āri buremubema. Īgū ōārō irikerepuru, īgūrē: “Ōāa”, āri, usuyari sībema. Irasirirā īgūyare pémasímerā dujama. Ñerí direta gūñarí opama. Irasiriro īgūsā gūñaríguere naítīārō irirosū āārā. ²²“Gua masírā āārā”, ārikererā, Marīpuyare neō pémasímerā waama. ²³Irasirirā āārīnīgū gapure buremubema. Pūrugue boaburi gapure: masaka keorire, mirā, waimurā paárā, pírua keorí īgūsā weadeare buremuma.

²⁴Irasirigu Marīpu īgūsārē īgūsā ñerírē uaribejari direta irinaburo, ārigū, béomi. Irasirirā guyasíurō ñerírē gāme irinikōāma. ²⁵Marīpuya diayema gapure buremubema. Ārīgatori direta ōārō péma. Irasirirā Marīpu āārīpereri i ūmurarē iridi gapure buremumerā, īgū iridea gapure buremuma. Īgūsā īgūrē buremubirikerepuru, marí gapu īgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sínkōārō gāāmea. Irasūta irirāl

²⁶Īgūsā buremubiri waja Marīpu īgūsārē béomi, īgūsā gāāmerō guyasíurō ñerírē iriburo, ārigū. Irasirirā nome ūmarē marāpukuduabema. Nome basita gāme marāpukuduārā irirosū āāríma. Irasirirā īgūsā nome seyaro ñerō yāma. ²⁷Ūmade irirosūta yāma. Nomerē marāpukuduabema. Ūma basita gāme marāpukuduārā irirosū āāríma. Īgūsā ūma seyaro ñerō yāma. Irasirirā īgūsā basita ñerō iriri waja īgūsāya dupurire poyanorēma.

²⁸Īgūsā Marīpure masíduabiri waja īgūsārē béomi, ñerí gūñarí direta opaburo, ārigū. Irasirirā noó gāāmerō ñerírē irinikōāma. ²⁹Āārīpereri ñerírē iririkuma. Ūma nome merā, nome ūma merā ñerō iririkuma. Netariro iririkuma. Gajerāyare buro gāāmema. Gajerārē ñerō iriduama. Gajerā gajino opamakū iārā, īgūsārē iaturima. Gāmewējērikurā, gāmekēārikurā, ārīgatorikurā, ñerō āārīrikurā, buro kerekurā āāríma. ³⁰Gajerārē ārīgatori merā ñerō āri wereníma. Marīpure gāāmemerā dooma. Gajerārē iāmuiríkuma.

“Gajerā nemorō āārā”, āri gūñārā: “Ōārō yāa”, āri weregorenama. Gajerosūperi ñerī iririre iribokaduama. Īgūsā pagusāmarārē tarinugārikuma. ³¹ Ōārīrē pēmasīduabema. Gajerārē: “Āsū irirārā”, ārideare neō keoro iribema. Neō sugunorē maīrī merā iābema. Īgūsārē gajerā ñerō irideare neō kätimasibema. Gajerārē bopoñabema. ³² Marīpu irasirirārē: “Wajamoāgura”, āridearosūta irīgukumi. Perebiri peamegue bēogukumi. Īgūsārē bēoburire masikererā, ñerīrē neō piribema. Gajerā Īgūsā irirosū ñerīrē irimakū iārā, ōārō usuyari merā iāma.

2

Ñerī irirārē Marīpu diayeta wajamoāgukumi, āri gojadea

¹ Irasirirā gajerārē werewuarā Īgūsā irirosū irikererā, musā basita werewuarā yāa. Īgūsārē: “Īgūsā ñerō iriri waja, waja opama”, ārirā, musā basita: “Guade waja opāa”, ārirā irirosū ārirā yāa. ² Marīpu ñerī irirārē: “Īgūsā ñerī iriri waja, wajamoāgura”, ārigū, diayeta ārigū yāmi. Irire masīa marī. ³ Musā gajerārē: “Ñerō yāma”, āri werewuarā, Īgūsā irirosū irikererā: “Marīpu gua gapure wajamoābirikumi”, ĵāri gūñārī? Irire irasū āri gūñabirikōāka! Marīpu musādere musā ñerō iriri waja, wajamoāgukumi.

⁴ Musā ñerī irirā: “Marīpu guare buro bopoñārī merā iāgū, mata wajamoābemi”, āri gūñabirikōāka! Ōārō pēmasīka! Musā ñerō iririre bujaweremakū iāduagu, musā gūñārīrē gorawayumakū iāduagu, mata wajamoābemi. ⁵ Mata wajamoābirikeregū, musā ĩgūrē neō pēbirimakū iāgū, ñerō iririre neō piriduabirimakū iāgū, musā merā guanemomī. Irasirigu purugue āārīpererā ñerārē ĩgū wajamoārinu ejamakū, musārē buro wajamoāgukumi. ĩgū irasirimakū iārā, āārīpererā: “Diayeta ĩgūsārē wajamoāgūta yāmi”, āri masīrākuma. ⁶ Irinurē Marīpu masakakure ĩgūsā irideare iā beye, keoro wajarīgukumi. ⁷ Ōārīrē irinirā gapu: Marīpu merā āārīduarā: “Musā ōārō yāa”, ārimakū pēduarā, ĩgū purugue perebiri okarire opaduārā āārīma. Irasirigu ĩgūsārē perebiri okarire sīgukumi, ĩgū merā āārīnīkōāburo, ārigū. ⁸ ĩgūsā gāāmerō irirā gapu diayemarē iriduabema. Ñerī direta iriduama. Irasirigu Marīpu ĩgūsā merā gua, buro ĩgūsārē wajamoāgukumi. ⁹ Āārīpererā ñerī irirā ñerō tari, buro gūñarīkurākuma. Judío masakare waapurorirokoa. Judío masaka āārīmerādere irasūta waarokoa. ¹⁰ Marīpu āārīpererā ōārī irirā gapure: “Ōārō yāma”, āri iāgukumi. ĩgūsārē ĩgū merā ōārō āārīmakū irīgukumi. Irasirigu siuñajārī opamakū irīgukumi. Judío masakare irire iripurorigukumi. Judío masaka āārīmerādere irasūta irīgukumi.

¹¹ Marīpu marī āārīpererārē: judío masakare, judío masaka āārīmerādere surosūta iāmi. ¹² Judío masaka āārīmerā, Marīpu Moisére doreri pīdeare opabirikererā ñerī irimakū iāgū, Marīpu ĩgūsārē perebiri peamegue bēogukumi. Judío masaka ĩgū doreri pīdeare oparāde ñerī irimakū iāgū, ĩgūsādere irire tarinugārī waja, wajamoāgukumi. ¹³ ĩgū Moisére doreri pīdeare pēkererā irire iribirimakū iāgū, ĩgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri iābemi. Irire irirā gapure: “Ōārā āārīma”, āri iāmi. ¹⁴ Judío masaka āārīmerā Marīpu Moisére doreri pīdeare opabirikererā ōārō irirā, Marīpu dorederosūta yāma. Irasirirā ĩgūsā basi Marīpu doredeare oparā irirosū irire yāma. ¹⁵ Marīpu ĩgūsā gūñarīgue ĩgū doredeare masīmakū iridi āārīmi. Irasirirā ĩgū dorederosūta irirā, irire masīrā irirosū yāma. Ōārō irirā, o ñerō irirā, ĩgūsā gūñārī merā ĩgūsā irideare masīma. Nerīrē irianerā: “Waja opāa”, āri gūñama. Irasūta ōārīrē irianerāde: “Waja opabea”, āri gūñama.

¹⁶ Irasirigu Marīpu āārīpererā ñerārē wajamoārinu ejamakū, Jesucristore: “Āārīpererā gūñārīrē, ĩgūsā gajerā iāberogue irideare iā beyeka!” ārigukumi. Irasirigu Jesucristo ñerī gūñārī oparārē, ñerī iririkurārē: “Wajamoāgura”, ārigukumi. Ōārī gūñārī oparārē, ōārō iririkurārē: “Wajamoābirikoa”, ārigukumi. Marīpu masakare tauri kerere buegu, irireta buea yu.

Marīpu Moisére doreri pīdeamarē gojadea

¹⁷ Musā gapu: “Gua judío masaka Marīpu Moisére doreri pīdeare buremusīā, gajerā nemorō Marīpuyārā āārā”, āri gūñadāa. ¹⁸ Gajire āsū āri gūñāa: “Gua Marīpu gāāmerīrē, ĩgū Moisére doreri pīdeare masīrā āārīsīā, ōārī direta beyemasīa. ¹⁹ Irasirirā koye iāmerārē tūādupuyuwāgārā irirosū Marīpuyare masīmerārē buemasīa. Naītīārōgue āārīrārē sīāgoro irirosū diayema iririre masīmerārē diayema gapure ĩgūsārē iridorea. ²⁰ Marīpu Moisére doreri pīdeare opasīā, diayema iririre ōārō masīa. Irasirirā masīmerārē, majirā irirosū āārīrārē buerimasā āārā”, āri gūñadāa musā. ²¹ Gajerārē irasū āri buekererā, ĵnasirirā musā basi bueberi? “Yajabirikōāka!” āri buekererā, ĵnasirirā yajari musā? ²² “Gajigu marāpo, gajego marāpu merā ñerō iribirikōāka!” āri buekererā, ĵnasirirā irasū yārī? Masaka buremurī keori weadeare dookererā, ĵnasirirā ĩgūsā buremurī wiirimarē yajari, irire opamurā? ²³ “Marīpu Moisére doreri pīdeare opasīā, gajerā nemorō āārā”, āri gūñakererā, iri dorerire tarinugārā, gajerādere ĩgūrē buremubirimakū irirā yāa. ²⁴ Marīpuya werenūrī gojadea pūgue musā irasiririre āsū āri gojasūdero āārībū: “Musā judío masaka, judío masaka āārīmerārē Marīpure ñerō āri werenīmakū yāa”, āri gojasūdero āārībū.

²⁵ Musā judío masaka Marīpu Moisére doreri pīdeare irirā, musāya dupuma gasirogārē* wiirisūnerā āārīmakū ōāgorāa. Marīpu musārē: “Yaarā āārīma”, āri iāmi. Irire tarinugārā, musāya dupuma gasirogārē wiirisūbirinerā irirosū āārā. ²⁶ Judío masaka āārīmerā irasū wiirisūbirinerā āārīkerepuru, Marīpu Moisére doreri pīdeare irimakū: “Yaarā āārīma”, āri iāgukumi. Judío masakadere ĩgūsā irire irimakū, irasūta āri iāgukumi. ²⁷ Judío masaka āārīmerā gapu ĩgūsāya dupuma gasirogārē wiirisūbirinerā āārīkererā, Marīpu

* 2:25 Gn 17.1-14: Irīpogue Marīpu Abrahārē ĩgū pūrā ūmarē: “Yaarā āārīburo”, ārigū, ĩgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmi. Puru iri dorerire Moisére pīdi āārīmī. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, ĩgūsā pūrā ūmarē su mojōma pere gaji mojō ūreru pērēbejarinurī waarō merā ĩgūsā deyoadero puru irasū yāma.

doredeare irirā, musārē judío masakare iri doredeare oparārē musā irire tarinūgārī waja: “Waja opama”, ārirākuma. ²⁸ Sugu judío masaku irasū wiirisūdi: “Marīpuyagu āārā”, āri gūñakeregu, Marīpure buremubi, diayeta Marīpuyagu, judío masakagora āāribemi. ²⁹ Marīpuyarā gapu irasū wiirisūnerā dita āāribema. Ōāgū deyomarīgū igūsāya gūñarīgūe ōārī merā gorawayumakū iridero puru, igūsā Marīpuyarā, judío masakagora āārīma. Masaka igūsārē: “Ōārā āārīma”, āri iābirikerepuru, Marīpu gapu: “Ōārā āārīma”, āri iāmi.

3

¹ Musā, yu irasū ārimakū pérā: “¿Gua judío masaka, guaya dupuma gasirogārē wiirisūnerā āārīri wajamarīkuri?” ¿ārī gūñarī? ² Gua judío masaka āārimakū ōāgorāa. Marīpu guare wārī ōārīrē sīdi āārīmī. Irasirigu guare igūya kerere pīpuroridi āārīmī, irire gajerārē weredoregu. ³ Yu irasū ārimakū pérā: “Judío masaka surāyeri Marīpu igūsārē: ‘Āsū irigura’, ārideare buremubirimakū, irire iribirikumi” ¿ārī gūñarī? ⁴ Neō irasū āri gūñabirikōāka! Āarīpererā masaka ārigatokerepuru, Marīpu gapu neō ārigatobemi. Igūya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āāribū:

Guapu, mu werenīri merā masakare mu diayema iririre masīmakū yāa. Mu āriderosūta keoro irimakū, neō sugu masaku mūrē: “Diaye iribemi”, ārimasībirikumi, āri gojasūdero āāribū. ☆

⁵ Gajerā irire pérā, āsū ārimoāmabokuma: “Gua ñerō iriri merā Marīpu diaye iriri masakare masīmakū yāa. Gua irasirikerepuru, Marīpu guare wajamoāgū, diaye iribemi”, āribokuma. ⁶ Neō irasū āārībea. Igūsā irasū ārīrī keoro āārimakū, Marīpu neō sugunorē igūsā ñerō irikerepuru, wajamoābiribokumi.

⁷ Gajerā idere ārimoāmabokuma: “Gua ārigatori merā Marīpu ārigatobi āārīrīrē masakare masīmakū yāa. Irasirirā igūrē: ‘Ōatarimi’, āri buremuma. Gua irasirikerepuru, Marīpu guare wajamoāgū, diaye iribemi”, āribokuma. ⁸ Āsū āribokuma doja: “Gua ñerī irimakū, gajerā Marīpu ōāgū āārīrī gapure masīnemorākuma”, āribokuma. Surāyeri guare ñerō gūñarī merā: “Pablosāde irasūta āri buema”, āri werenīma. Igūsā irasū ārīrī waja Marīpu igūsārē wajamoāgū, diayeta irigukumi.

Āarīpererā masaka waja oparā dita āārīma, āri gojadea

⁹ ¿Naāsū āri gūñarī? ¿Marīpu iūrō marī judío masaka, gajerā nemorō ōārā āārīrī? Neō irasū āārībea. Marī āarīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerāde ñerō irirā āārīsā, waja oparā dita āārā. Irire yu musārē weresiabu.

¹⁰ Marīpuya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āāribū:

Neō suguno ōāgū māmī. Neō marīgorakōāmi.

¹¹ Neō Marīpuyare pēmasīgū māmī. Neō suguno igūrē masīduagu māmī.

¹² Āarīpererā Marīpuyare irityamerā, dedirimurā dita āārīma. Neō suguno ōārīrē irigu māmī. Neō marīgorakōāmi. ☆

¹³ Masāgobe toyori gobe āriwiurosū igūsā ñerī werenīri āārā. Ārigatorikuma. Āña disigue nima opagu irirosū pūrīrō werenīma. ☆

¹⁴ Ñerī direta werenī, gajerārē dojama. Buro turirikuma. ☆

¹⁵ Masakare wējēbéoduari direta opasurima.

¹⁶ Noō igūsā waarō masakare poyanorē, igūsārē ñerō tarimakū yāma.

¹⁷ Gajerārē siuñajārī merā āārimakū neō iribema. ☆

¹⁸ Marīpure goepeyari merā buremubema. Irasirirā igūrē gūibema, āri gojasūdero āāribū. ☆

¹⁹ Marī ire masīa. Āarīpererā Moisés doreri gua judío masakare: “Āsū irika!” āri pīdeare iripeobirisā: “Waja opabea”, ārimasībema. Irasirirā āarīpererā judío masaka, judío masaka āārīmerāde waja opasīa, Marīpu wajamoāsūmurā dita āārīma. ²⁰ Neō sugu masaku Moisés doredeare iripeomasībemi. Irasirigu: “Marīpu yure: ‘Ōāgū āārīmī’, āri iāgukumi”, ārimasībirikumi. Marīpu iri dorerire pīdea merāta marīrē: “Ñerā āārā”, āri masīmakū yāmi.

Marī Jesucristore buremurī merā tausūrākoa, āri gojadea

²¹⁻²² Daporare Marīpu marīrē ire masīmakū yāmi. Marī Jesucristore buremumakū, igū Moisére doreri pīdeare iripeobirikerepuru, marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Irasirigu marī āarīpererārē Jesucristore buremurārē surosūta iāmi. Igū irasū āri iāburire Moisés, gajerā igūyare weredupuyurimasāde igūya kerere gojadea pūgue gojanerā āārīma.

²³ Marī āarīpererā ñerī irirā dita āārā. Irasirirā, Marīpu: “Yu merā ōārō āārīrākoa”, ārideare marī basi neō bokabirikoa. ²⁴ Marī irasū āarīkerepuru, Marīpu marīrē maīgū igū magū Jesucristore iriudi āārīmī, marī ñerī iridea wajare wajaribosadoregu. Irasirigu, marīrē Jesucristore buremurārē: “Waja opamerā āārīma”, āri iāmi. ²⁵ Marīpu Jesucristore āarīpererā masakare igūsā ñerī iridea wajare wajaridoregu, igūrē iriudi āārīmī. Irasirigu, Jesucristo boagu dí béodea merā igūrē buremurārē igūsā ñerī iridea wajare kātidi āārīmī. Bopoñagū āārīsā, iripoegue marādere igūsā igū: “Āsū irigura”, ārideare buremudea merā igūsā ñerō iridea wajare kātidi āārīmī. Irire irigu, igū diaye irigu āārīrīrē imudi āārīmī. ²⁶ Marīpu dapora marādere Jesús marī ñerī iridea wajare wajaribosadea merā igūrē buremurārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Irasirigu marīrē igū diaye irigu āārīrīrē masīmakū yāmi.

²⁷ Irasirirā Marīpu iūrō marī basita: “Ōārā āārā, īgū Moisére doreri pīdeare iripeorā yāa”, ārīmasībea. Āsū gapu ārī masīa. Marīpu, Jesúre marī buremumakū, marīrē: “Ōārā āārīma”, ārī iāmi. ²⁸ Ire masīa. Marīpu Moisére doreri pīdeare marī irimakū meta marīrē: “Ōārā āārīma”, ārī iāmi. Marī Jesúre buremumakū, marīrē: “Ōārā āārīma”, ārī iāmi.

²⁹⁻³⁰ ĶMarīpu judío masaka direta Opu āārīrī? Neō irasū āārībemi. Judío masaka, judío masaka āārīmerādere īgū suguta āārīpererā Opu āārīmi. Irasirigu, īgūsā Jesúre buremumakū: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. ³¹ Irasirirā marī Jesúre buremurā, ĶMarīpu Moisére doreri pīdeare bēorā yāri? Āārībea. Marī īgūrē buremurā Marīpu dorerire nemorō irinemowāgārākoa.

4

Pablo, Abraham Marīpure buremudeare gojadea

¹ Irasirirā, ĶNaāsū ārīrākuri Abrahārē, marī űēkū āārīproridire? ĶNaāsū waayuri īgūrē? ² Marīpu Abrahārē: “Ōārō irigu āārisiā, ōāgū āārīmi”, ārī iābodi āārīkerepuru, Abraham īgū basi: “Marīpu iūrō ōārō yāa”, neō ārīmasībiriunadi āārīmi. ³ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Abraham Marīpure buremumakū, Marīpu īgūrē: ‘Ōāgū āārīmi’, ārī iādi āārīmi”, ārī gojasūdero āārībū.

⁴ Āsū āārā. Sugu gajino moādire wajarirā, irasū sīkōārā meta irikuma. īgū moādea waja wajarirā irikuma. ⁵ Marīpu gapu irasirībemi. Nerārē, īgūsā ōārīrē iribirikerepuru, īgūrē buremumakū: “Waja opamerā āārīma”, ārī iāmi. Irasirigu, marī īgūrē buremumakū: “Yu iūrō ōārā āārīma”, ārī iāmi. ⁶ Iripoeguemu Davide yu ārīrōsūta gojadi āārīmi. Marīpu masaka iririre iāgū: “Ōārā āārīma”, ārī iāgū meta āārīmi. īgūrē buremurā direta: “Ōārā āārīma”, ārī iāgū āārīmi. Irasirirā īgū merā ōārō usuyama. ⁷ Irire āsū ārī gojadi āārīmi David: Marīpu dorerire tarinugārārē īgūsā űērō iridea wajare īgū kātīmakū, ōārō usuyama.

⁸ Marīpu īgūsā űērō iridea wajare: “Neō gūñabirīkoa”, ārīmakū, ōārō usuyama, ārī gojadi āārīmi David.✠

⁹ Judío masaka īgūsāya dupuma gasirogārē wiirisūnerā dita usuyabirikuma. Judío masaka āārīmerāde usuyarākuma. Abrahārē dupaturi gūñakal īgū Marīpure buremumakū, Marīpu īgūrē: “Ōāgū, waja opabi āārīmi”, ārī iādi āārīmi. ¹⁰ ĶNaāsū āārīmakū, Marīpu Abrahārē: “Ōāgū āārīmi”, ārī iāyuri? īgūya dupuma gasirogārē wiiridero puru, Ķīgūrē irasū ārī iāyuri? Āārībea. īgū irire iriburi dupuyurogueta: “Ōāgū āārīmi”, ārī iāsiadi āārīmi. ¹¹ Marīpu īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī iādero puru, īgūrē irasū wiiridoredi āārīmi, īgūyagu āārīrīrē imudoregu. Irasirigu dupuyurogue īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī iādeare diaye masīmakū iridi āārīmi. Sugu Abraham buremuderosūta Marīpure buremumakū, Marīpu īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī iāmi. Irasirigu Abraham āārīpererā Marīpure buremurā űēkū āārīproridi āārīmi, īgūsāya dupuma gasirogārē wiirisūbirikerepuru.

¹² Āārīpererā īgūsāya dupuma gasirogārē wiirisūnerā Marīpure buremurā, diayeta Abraham parāmerā āārīma. Abraham irasū wiirisūburi dupuyuro Marīpure buremuderosū īgūsāde buremurā, diayeta Abraham parāmerā āārīma.

Marīpu, Abraham īgūrē buremumakū: “Āsū irigura”, ārīdeare gojadea

¹³ Marīpu Abrahārē: “I nikūrē murē, mu parāmerā āārīturiarādere sīgura”, ārīdi āārīmi. īgū doredeare irimakū iāgū meta irasū ārīdi āārīmi. īgūrē buremumakū: “Ōāgū āārīmi”, ārī iādi āārīmi. Irasirigu īgūrē: “I nikūrē sīgura”, ārīdi āārīmi. ¹⁴ Marīpu īgū doredeare irirā direta: “Sīgura”, ārīdeare sīmakū, marī īgūrē buremurī wajamarībokuyo. Irasū āārīmakū, īgū Abrahārē: “Sīgura”, ārīdea ubu āārīrīta āārīyuwarīkukōābokuyo. ¹⁵ Marīpu Moisére doreri pīdeare masīkererā, irire tarinugārā, wajamoāsūrākuma. Iri doreri marīmakū, irire neō tarinugārī marībokuyo.

¹⁶ Irasirigu Marīpu īgūrē buremurā direta īgū Abrahārē ārīderosūta sīgukumi. īgū doreri pīdeare irirā direta: “Sīgura”, ārībirikumi. Abraham Marīpure buremuderosū buremurāno īgū parāmerā āārīturiarā āārīma. Irasirigu Marīpu Abrahārē ārīdeare īgūsārē āārīpererārē wajamarīrō sīgukumi. Abraham, marī āārīpererā Marīpure buremurā űēkū āārīdi āārīmi. ¹⁷ Marīpu īgūya werenīrī gojadea pūgue Abrahārē āsū ārīdi āārīmi: “Murē wārī buri marā űēkū āārībure pību”, ārīdi āārīmi. Marīpu irasū ārīmakū pēgu, Abraham īgūrē buremudi āārīmi. Irasirigu Marīpure buremugū, īgū iūrō marī űēkū āārīdi āārīmi. Marīpu boanerārē masūgū āārīmi. īgū werenīrī merā dupuyurogue marīdeare āārīmakū irimasīmi.

¹⁸ Marīpu Abrahārē: “Mu parāmerā āārīturiarā wārā āārīrākuma”, ārīripoere Abraham gapu pūrā marīdi āārīmi. Pūrā marīkeregu: “Marīpu īgū yure ārīderosūta irigukumi”, ārī buremudi āārīmi. Irasirigu Abraham wārī buri marā űēkū waadi āārīmi. ¹⁹ īgū cien bojori opakeregu, īgū marāpode būro āārīkerepuru, Marīpure buremūsā: “Neō pūrākubirīkoa”, ārī gūñabiridi āārīmi. Āsū gapu ārī gūñadi āārīmi: “Guare pērāguereta pūrākuboadero tarikerepuru, Marīpu īgū yure ārīderosūta irigukumi. Yu irire masīa”, ārīdi āārīmi. ²⁰ “Marīpu ārīderosūta irigukumi”, ārī buremurīrē neō pīribiridi āārīmi. Irasirigu gūñatura, Marīpure buremudemodi āārīmi. “Marīpu turatarigu āārīmi”, ārī, usuyari sīdi āārīmi. ²¹ Irasirigu Abraham: “Marīpu yure ārīderosūta diayeta īgū turari merā iriyuwarīkugukumi. Yu irire ōārō masīa”, ārī buremudi āārīmi. ²² īgū buremumakū, Marīpu īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, ārī iādi āārīmi.

²³ Irire Marīpuya werenīrī gojadea pūguere gojasūdero āārībū. Iri Abrahāyama direta gojadea meta āārīdero āārībū. ²⁴⁻²⁵ Marīpu Abrahārē: “Ōāgū āārīmi”, ārī iāderosūta marīdere: “Ōārā āārīma”, ārī iāburire

gojadea aaridero aaribú. Irasirigu Marípu, marí igürë buremumakú, maridere: “Ôärä aaríma”, ári iámi. Marí ñerí iridea waja Marípu Jesúre igürë wejémuráguere wiadi aarímí, marirë boabosaburo, árigü. Marí Opu Jesús boadero puru, Marípu marirë ôärä, waja opamerä aarímakú iribu, igürë masúdi aarímí.

5

Marípu iürö waja opamerä aarä, ári gojadea

¹ Marí Opure Jesucristore marí buremumakú, Marípu marirë: “Ôärä, waja opamerä aaríma”, ári iámi. Irasirigu Marípu, Jesús marí ñerí iridea waja boabosadea merä marirë igü merä siuñajári opamakú iridi aarímí. ² Marí Jesucristore buremurä, Marípu marirë maigü merä ôärö aarä. Puruque Marípu igü irirosú marirë ôärä aarímakú irigukumi. Irasirirä gññaturari merä, ôärö usuyari merä igü ôärö iriburire yúa. ³ Gajire masía. Marí ñerö tarirä, Marípure marirë iritamugürë gññaturanemoräkoa. Irasirirä marí ñerö tarikererä, usuyamasía. ⁴ Marí igürë gññaturari merä ñerö taririre bokatüimakú, Marípu marirë: “Ôärö yáma”, árigukumi. Irasirirä, igü marirë ôärö iriburire gññaturari merä yúa. ⁵ Marípu marirë Ôägü deyomarigürë iriudi aarímí marí merä aaridoregu. Irasirigu Ôägü deyomarigü merä marirë igü mañirë opatarímakú yámi. Irasirirä: “Marípu marirë: ‘Ôärö iritamugura’, árideare keoro irigukumi”, ári masía.

⁶ Marí basi peamegue waaburire tarimasibirimakú, Marípu marirë tauripoe ejamakú, Cristo marí ñerärë boabosadi aarímí. ⁷ Marí gapu sugu boaboadeare boabosabiríkoa, igü diayemarë irigu aaríkerepuru. Gajipoe irirä sugu ôägü gapure boabosabokoa. ⁸ Marípu gapu marí ñerä aaríkerepuru igü marirë buro mañirë masímakú iribu, Cristore iriudi aarímí. Irasirigu Cristo marí aaríburire boabosadi aarímí. ⁹ Cristo boagu igüya dí béodea merä Marípu marirë waja opamerä aarímakú iridi aarímí. Igü irasiridero nemorö igü aarípererä ñerärë wajamoärínu ejamakú, Cristo meräta marirë taugukumi. ¹⁰ Marí Marípure gäämemerä aaríkerepuru, igü magü marirë boabosadea merä igü merä siuñajári opamakú iridi aarímí. Igü irasiridero nemorö Cristo marirë boabosa, dupaturi okadea merä marirë igü merä siuñajári oparärë taugukumi. ¹¹ I gají aarínemoa. Marípu, marí Opu Jesucristo merä marirë igü merä siuñajámakú irideare gññarä, igü merä buro usuyáa.

Adán, irasü aarímakú Cristo iridea

¹² Ásü aarä. Neögoraguere Adán ñerí iripuroridi aarímí. Igü ñerí iridea waja boadi aarímí. Igü suguya waja meräta aarípererä igü parämerä aaríturiaräde ñerí iri, boamurä dita aaríma. ¹³ Marípu Moisés igü doreri píburi dupuyurogueta masaka ñerí irisianerä aarímá. Igüsä ñerí iríkerepuru iri doreri marímakú, Marípu igüsärë: “Iri dorerire tarinugári waja, waja opama”, áribiridi aarímí dapa. ¹⁴ Irasü aaríkerepuru, Adán parämerä aaríturiarä Moisés aarídeapogue aaríneräde boanerä aarímá. Igüsä Marípu doredeare Adán tarinugäderosú iribirikererä, igüsä ñerí iridea waja boanerä aarímá. Adán i ümurë aarípurorigu, Marípu doredeare tarinugäpuroridi aarímí. Jesucristo gapu i ümuguerë aarigü, Marípu dorerire tarinugäbiripuroridi aarímí.

¹⁵ Marí Adán tarinugädeare, Marípu marirë maigü ôärö irideare masía. Adán suguya waja meräta masaka aarípererä boamurä dita aaríma. Marípu gapu marirë maigü, marirë taubure Jesucristore iriudi aarímí. Irasirigu Jesucristo sugu aaríkeregu, aarípereräya aaríburire wajamarirö boabosadi aarímí. Irasirigu Marípu Jesucristo merä marirë wáro ôári iridi aarímí. ¹⁶ Adán Marípu doredeare suñarö tarinugädeare waja meräta aarípererä masaka waja opama. Marí wári ñerí iríkerepuru, Marípu marirë maigü, wajamarirö Jesucristore iriudi aarímí, marí ñerö iridea wajare taudoregu. Irasirigu Jesús merä marirë waja opamerä aarímakú iridi aarímí. ¹⁷ Adán sugu Marípu doredeare tarinugädeare waja meräta marí aarípererä boamurä dita aarä. Marípu gapu marirë buro maigü Jesucristore iriudi aarímí, marirë boabosadoregu. Irasirigu Jesucristo sugu marirë wajamarirö boabosadea merä Marípu marirë: “Ôärä, waja opamerä aaríma”, ári iámi. Igü irasiridero nemorö Jesucristo merä igü irasü ári iärärë maama okari opamakú irigukumi, igü turari merä igüyare iriburo, árigü.

¹⁸ Adán, Marípu doredeare tarinugädeare waja meräta masaka aarípererä ñerirë iriwekabejama. Irasirirä Marípu wajamoäsümurä dita aaríma. Jesucristo diayema irigu marí ñerí iridea waja boabosadea merä gapu Marípu marirë: “Ôärä, waja opamerä aaríma”, ári iámi, igü merä aaríníkoáburo, árigü. ¹⁹ Ásü aarä. Adán, Marípu doredeare tarinugädeare waja meräta masaka aarípererä ñerirë irirä dita aaríma. Jesucristo Marípu dorerire iridea merä aarípererä igürë buremuränorë waja opamerä aarímakú iridi aarímí. Irasirigu Marípu igüsärë: “Ôärä aaríma”, ári iámi.

²⁰ Marípu igü dorerire pídi aarímí, marirë iri dorerire tarinugärirë masínemomakú iribu. Wári ñerí marí iríkerepuru, Marípu gapu marirë buro maigü, marí ñerí iriro nemorö Jesucristo merä marirë ôatariro iridi aarímí. ²¹ Marí aarípererä ñerí iridea waja boamurä dita aaríunanerä aaribú. Irasü aaríkerepuru, Marípu marirë maigü, bopoñarä merä iásiä, marí Opu Jesucristo boabosadea merä marirë waja opamerä aarímakú iridi aarímí, igü puro perebiri okarire opadoregu.

6

Cristo merä ôärö aarirä, waja opamerä aaríñmarë gojadea

¹ Marípu marirë bopoñamakú iärä, ¿ñaásü áriräkuri? Marirë igü bopoñanemomakú iäduarä, ¿ñerirë irinemoräkuri? ² Irasü neö aaríbea. Marí Jesucristo marirë boabosadi merä boanerä irirosú aarä. Irasirirä, boanerä ñerirë neö irinemomasímerä irirosú ñerirë irinemobiriköarö gäämea. ³ Musä ire masía. Marí

deko merā wāyesūrā, marī Jesucristoyarā āārīrīrē imubu. Marī īgūyarā āārīsīā, īgū boamakū, marīde īgū merā boanerā iirosū waanerā āārībū. ⁴Marī wāyesūrā, īgū boadero puru yāasūmakū, marīde īgū merā yāasūnerā iirosū waanerā āārībū. Marīpu ūmugasigue āārīgū īgū turari merā īgūrē masāgū, marīdere īgū merā masānerā iirosū āārīmakū iridi āārīmī, īgū merā maama okarire opaburo, ārīgū.

⁵Marī Cristoyarā āārīsīā, īgū boaderosūta marīde īgū merā boanerā iirosū waanerā āārībū. Irasirirā, īgū boadigue masāderosūta marīde masārākoa. ⁶Asū masīa. Cristo curusague boamakū, marī űerī direta iririkunerā īgū merā curusague boanerā iirosū waanerā āārībū. Irasiriro marī űerīrē űaribejari, marīrē tarinugāmasībirikoa pama. ⁷Masaka boadero puru, īgūsā űerī iririkurire neō irinemobirikuma.

⁸Marī Cristo merā boanerā iirosū āārīrā: “īgū merā űārō āārīnīkōārākoa”, ārī buremua. ⁹Idere űārō masīa. Cristo boadero puru, Marīpu īgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmī. Irasirigu Cristo dupaturi neō boabirikumi pama. Boari neō dupaturi īgūrē tarinugāmasībirikoa. ¹⁰īgū suűārōta boari merā marī űerī iridea wajare boa, wajaripeokōādi āārīmī. īgū boadero puru, Marīpu īgūrē masū, dupaturi okamakū iridi āārīmī. īgūrē masū, dupaturi okamakū iridero puru, Marīpu gāāmerōsūta irigu Marīpu merā űārō āārīnīkōāmi. ¹¹Irasirirā musā āsū ārī gūűaka! “Gua Opū Jesucristo merā gua boanerā iirosū āārīsīā, gua űerīrē iriunaderosū irinemobirikoa”, ārī gūűaka! “Irasirirā īgūyarā āārīsīā, Marīpu gāāmerōsūta iri, īgū merā űārō āārīnīkōārāl” ārī gūűaka!

¹²Irasirirā musāya dupu boaburi dupu merā űerīrē neō irinemobirikōāka, musā űerīrē űaribejari musārē tarinugābirikōāburo, ārīrāl! ¹³Musāya mojōrī, musā gūűarī, āārīpereri musāya dupugue āārīrī merā űerīrē iribirikōāka! Musā Cristo merā boanerā dupaturi okarā iirosū āārā. Irasirirā āsū gapu irika! Āārīpereri musāya dupugue āārīrē Marīpure wiaka, īgū gāāmerōsūta űārī direta irimurāl! ¹⁴Marī irire irasirimakū, marī űerī iriduari marīrē tarinugāmasībirikoa. Marīpu marīrē: “Yū Moisére doreri pīdeare iribirimakū, musārē bēogura”, āribemi. Asū gapu marīrē yāmi. īgū marīrē maigū āārīsīā, marīrē iritamumi, īgū doredeare iriburo, ārīgū.

Marī, Cristore moāboerā āārīrīmarē gojadea

¹⁵Marīpu marīrē maīmakū iārā: “Marī, Marīpu doreri pīdea merā āārībea. Irasirirā űerīrē irirāl!” ĵārīrī? Irire neō ārībirikōārāl! ¹⁶Musā ire űārō masīa. Marī sugu dorerire irirā, īgūyarā īgūrē moāboerā āārīrākoa. īgū marī opū āārīgukumi. Iri iirosūta marī űerī iriduari, marī opū, marīrē doregu iirosū āārīrokoa. Irasirirā marī űerī iririre pirimerā, Marīpu merā perebiri okari bokabirikoa. īgū doreri gapure irirā īgūrē moāboerā diayemarē irinīrākoa. ¹⁷⁻¹⁸Iripoegue űerī iridoreguyarā īgūrē moāboerā iirosū musā űerī iriduare irinerā āārībū. Marīpu musārē īgūya buerire pēmasīmakū iridero puru, īgū doreri gapure musā űārō irituyāa. Irasirirā űerī iridoreguyarā īgūrē moāboerā iirosū neō āārībea pama. īgūrē wirīnerā iirosū āārīrā, Marīpure moāboerā űajānerā āārā, diayema gapure irimurā. Irasirirā irire gūűarā: “Mu guare irasiridea űātaria”, ārī, usuyari sika īgūrē! ¹⁹Yū ire musārē pēmasīmakū gāāmegū, masaka īgūsā gūűarī merā wererosū werea. Iripoegue āārīpereri musāya dupugue āārīrī merā űmuriku űerī direta irinīkōānerā āārībū. Daporare āārīpereri musāya dupugue āārīrīrē Marīpure wiaka, īgūrē moāboerā diayema direta irimurāl! Irasirirā īgū gāāmerī direta iririkurākoa.

²⁰Iripoegue musā űerī iriduari direta irirā, Marīpure moāboerā īgū gāāmerī direta iriro gāāmekoa, ārībirīnerā āārībū. ²¹Musā űerīrē irasirirā, ĵűeēno űārīrē bokari? Dapora musā űerī iriunadeare gūűarā, buro guyasīrīa. Iri űerīrē musā iridea waja perebiri peamegue waabokuyo. ²²Iripoegue marī űerī direta iridoregure moāboerā iirosū āārīunanerā āārībū. Daporare Marīpu marīrē wiudero puru, īgūrē moāboerā āārā. Irasirirā īgū gāāmerīrē iriűagārā, īgū puro perebiri okarire opamurā āārā. ²³űerī irirāno, īgūsā űerī iriri waja, perebiri peamegue waarīre wajatarākuma. Marīpu, marī Opū Jesucristore buremurā gapure wajamarīrō īgū puro perebiri okari opaburire sīgukumi.

7

Mojōsiarima keori merā weredea

¹Yarā, musā Marīpu Moisére doreri pīdeare űārō masīa. Sugu masakū īgū okarinurī direta iri dorerire irimasīmi. ²Marīpu doreri pīdea āsū ārā. Sugo nomeō igo mojōsiadero puru, igo marāpu okaripoere igo īgū merā āārīnīkōākumo. īgū boamakū, igo marāpu dagu merā āārīdea perekoa. Gajigu merā mojōsiamasīkumo doja. ³Igo marāpu okakerepuru gajigu merā marāpukugo, īgū merā űerō irigo Marīpu dorerire tarinugāgō irikumo. Igo marāpu boadero purugue dita gajigu merā marāpukumasīkumo. Irasirigo īgū merā űerō irigo meta irikumo. Marīpu dorerire tarinugābirikumo.

⁴Yarā, musāde āsūta āārā. Iripoegue Marīpu Moisére doreri pīdea merā āārīnerā āārībū. Jesucristo boamakū, īgū merā boanerā iirosū āārīsīā, daporare iri doreri pīdea merā āārībea. Jesucristo boa, masārī merā Marīpu marīrē īgūyarā āārīmakū iridi āārīmī, īgū gāāmerīrē iriburo, ārīgū. ⁵Iripoegure marī űerīrē űaribejari direta iriunanerā āārībū. Marīpu Moisére doreri pīdeare masīdero puru, iri dorerire tarinugā, āārīpereri marīya dupuma merā űerīrē űaribejanemonerā āārībū. Irasirirā perebiri peamegue waamurā dita āārīnerā āārībū. ⁶Daporare pama marī Cristo merā boanerā iirosū āārīsīā, Marīpu Moisére doreri pīdea merā āārībea. Irire tariwerenerāgue āārā. Irasirigu Marīpu, űāgū deyomarīgū merā marīrē maama okarire opamakū yāmi, īgū gāāmerīrē iridoregu.

Marīrē űerī irimakū iriri marīguere āārīrīmarē weredea

⁷ Irasirirā, Marīpu Moisére doreri pídeare: “Ñegorāa”, ¿ārīrākuri? Neō irasū āribirikōārā! Irita yu ñeri iririkurire masimākū iribu. Iri doreri pídea āsū ārā. “Gajerāyare buro uaribejabirikōāka!” Irasirigu, iri doreri marīmakū, yu gajerāyare uaribejarire masibirikokuyo. ⁸ Iri doreri: “Āsū iribirikōāka!” ārideare masidero puru, iri yure āārīpereri ñerirē uaribejamākū iribu. Iri doreri marīmakū: “Irire tarinugāgū irikoa”, ārimasibirikokuyo. ⁹ Yu iri dorerire masiburi dupuyuro: “Yu, Marīpu merā ōārō āārikōāgū irikoa”, āri gūñadibu. Iri dorerire masidero puru, irire tarinugāgū: “Nerō irigu irikoa, Marīpu merā ōārō āāribirikoa”, āri masibu pama. ¹⁰ Marī iri dorerire irirā, Marīpu merā ōārō āārikōābokoa. Yu gapu irire iripeomasibirisīā, ñeri iridea waja, waja opagu, perebiri peamegue waabodi dujabu. ¹¹ “Marīpu dorerire irigu, igū merā ōārō āārikōāgū irikoa”, āri gūñakerepuru, yu ñeri uaribejari, yure Marīpu dorerire tarinugāmākū iribu. Irasirigu iri dorerire tarinugāsīā, ñeri iridea waja, waja opagu peamegue waabodi dujabu.

¹² Irasū āārikerepuru, Marīpu Moisére doreri pídea ōārī āārā. Diayema doreri āārā. Marīpu irire pídi āārimí marirē iritamubu. ¹³ Iro tamerārē Marīpu doreri ōārī āārikerero, ¿marirē peamegue waabonerā dujamākū irikuri? Neō irasū āāribirikoa. Marī ñeri iriri gapu marirē peamegue waabonerā dujamākū iribu. Irasiro Marīpu igū ōārī doreri pídea merā marī ñerō iririre: “Ñegorāa”, āri masisūa.

¹⁴ Ire masīa marī. Marīpu igū dorerire Ōāgū deyomarīgū merā Moisére pídi āārimí. Irasiro ōārī dita āārā. Marī gapu marī ñerirē uaribejari merā ñeri iridoregure duasūnerā irirosū āārā. Irasirirā ñerirē iririkurā āārā. ¹⁵ Ōārirē iriduakererā, iribea. Ñerirē iriduabirikererā, irinikōāa. Marī irasiririre pēmasībea. ¹⁶ “Ñerirē iriduabirikoa”, ārikererā, irikōāa. Irasirikererā: “Ñerirē iriduabirikoa”, ārirā, Marīpu dorerire: “Ōārī āārā”, āri masīa. ¹⁷ “Marī ñerirē dupaturi iribea pama”, ārikererā, ñerirē irirā, marī basi meta irire yāa. Marīguere ñeri āārīrī gapu marirē irire irimakū yāa. ¹⁸ Marī ñerirē uaribejari merā ñeri direta irirā yāa. Irasirirā: “Marīguere ōārī maa”, āri masīa. Marī ōārirē iriduakererā, bokatiūbea. ¹⁹ Marī ōārī iriduakererā, iribea. Ñeri iriduabirikererā, iri gapure yāa. ²⁰ Irasirirā marī basi: “Ñerirē dupaturi iribirikoa”, ārikererā, irikōāa doja. Marīguere ñeri āārīrī gapu marirē irire irimakū yāa.

²¹ Irasiro āsū waāa marirē. Ōārirē marī iriduakerepuru, marīguere ñeri āārīrī marirē ñeri direta irimakū yāa. ²² Marī basi marī gūñarīgue: “Marīpu dorerire iriduakoa”, āri gūñāa. ²³ Iri dorerire iriduakerepuru, marī ñeri iriduari gapu marī gūñarīgue ōārī iriduare tarinugāa. Irasirirā marī basi iri ñeri iriduare tarinugāmasībea.

²⁴ Marī basi ñeri iriduare tarinugāmasīmerā, buro bujawereri merā: “¿Noā marirē ñeri iridea wajare taugukuri, Marīpu merā ōārō āāriburo, ārigū?” āri gūñāa. ²⁵ Marīpu dita Jesucristo marī Opū merā marirē taumasīmi. Irasirirā Marīpure: “Ōataria mu”, āri, usuyari sīa. Irasirirā marī gūñarīgue: “Marīpu dorerire iriduakoa”, āri gūñāa. “Gua Opū āārā mu”, ārā igūrē. Marī irasū ārikerepuru, marī ñerirē uaribejari, marirē ñerirē iridoregu irirosū āārikōāa dapa.

8

Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā ōārō āārīrīmarē gojadea

¹ Dapora Marīpu marirē Jesucristoyārē ñerirē uaribejarire piri, Ōāgū deyomarīgū dorerosū irirārē: “Wajamoāgura”, ārirīno neō maa. ² Ōāgū deyomarīgū, marī Jesucristoyārā igū dorerosū irimakū, marī ñeri iririkurire pirimakū yāmi. Irasirigu marirē, perebiri peamegue waabonerārē Marīpu merā ōārō āārimākū yāmi. ³ Marī ñeri iriri direta uaribejasīā, Marīpu Moisére doreri pídeare neō iripeomasibirinerā āāribū. Irasirigu Marīpu gapu igū magūrē iriudi āārimí, marī ñeri iridea wajare boa, wajaribosadoregu. Igū ñerirē iribirikeregu, marī ñeri iridea waja, waja oparā irirosū dupukugu, marirē boabosadi āārimí, marī ñeri iridea waja oparire wajarigu. ⁴ Marīpu, marirē igū dorerire iriburo, ārigū, irasiridi āārimí. Irasirirā marī ñeri iririre uaribejabea. Ōāgū deyomarīgū dorerosū irirā yāa.

⁵ Ñeri iririre uaribejarā, iri direta gūña, iriduama. Ōāgū deyomarīgū dorerosū irirā gapu, igū gāāmeri direta gūña, iriduama. ⁶ Ñeri direta gūña, iriduara, perebiri peamegue waarākuma. Ōāgū deyomarīgū gāāmeri direta gūña, iriduara gapu Marīpu merā perebiri okari oparākuma. Irasirirā siuñajārī merā āārirākuma. ⁷ Ñeri direta gūña, iriduara, Marīpure iaturirā āārima. Igū dorerire iriduabiri, irire neō irimasībema. ⁸ Irasirirā ñeri iriri direta uaribejarā, Marīpure usuyamakū irimasībema.

⁹ Musā gapu ñeri iriri direta uaribejabea. Ōāgū deyomarīgū musāguere āārimí. Irasirirā igū turari merā igū dorerosū yāa. Ōāgū deyomarīgūrē opamerā gapu, Cristoyārā āāribema. ¹⁰ Marī ñerō iridea waja mariya dupu boaburi dupu āārikerepuru, Cristo marīguere āārimākū, Marīpu marirē: “Ōārā, opamerā āārima”, āri iāmi. Irasiro mariya dupu boakerepuru, mariya yujupūrā ūnugasigie okanikōārokoa. ¹¹ Marīpu, Ōāgū deyomarīgū merā Jesucristore boadiguere masū, dupaturi okamakū iridi āārimí. Ōāgū deyomarīgū marīguere āārimākū, Marīpu Jesucristore masūdita mariya dupu boadero puru, maridere masū, maama okari opamakū irigukumi.

¹² Yaara: “Marīpu marirē irasūta irigukumi”, āri masirā, ñeri iririre uaribejabirikōārā! ¹³ Ñeri iriri direta uaribejarā, perebiri peamegue waarākua. Ōāgū deyomarīgū turari merā marī ñerirē uaribejarire pirirā, Marīpu merā perebiri okarire oparākua.

¹⁴ Ōāgū deyomarīgū dorerosū irirāno, Marīpu pūrā āārima. ¹⁵ Marīpu marirē Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārimí. Igū marirē Marīpu pūrā āārimākū yāmi. Igū merā Marīpu marirē wajamoāburire gūiderosū dupaturi gūibea. Irasirirā igū iritamurī merā giuro marirō Marīpure: “Yūpu”, āri masīa. ¹⁶ Ōāgū deyomarīgū marī gūñarīgue marirē: “Diayeta Marīpu pūrā āārā”, āri masimākū yāmi. ¹⁷ Irasirirā marī igū pūrā āārīsīā:

“Āārīpererire yu pūrārē sīgura”, ārideare Cristo merā irire oparākoa. Marī Cristoyarā āārīsīā, ĩgū i ũmugue ñerō tariderosū maride ñerō tarikereā, purugue ũmugasigue ĩgū āārīrōsūta ĩgū merā ōārō āārīrākoa.

¹⁸ Dapora marī i ũmugue ñerō tarikereā, purugue ũmugasigue Marīpu marīrē ōārī sīburiere gūñarā: “Buro ñerō taribea”, ārī masīa. ¹⁹ Sunu Marīpu marīrē: “Īsā yu pūrā āārīma”, ārī, ōārīrē sīgukumi. ĩgū marīrē sīburiere āārīpereri ĩgū i ũmuma iridea, masaka gajinorē buro ĩāduarā irirosū yūro yāa.

²⁰ Iripoege Adān ñerīrē iripuroridea waja i ũmuma poyakōādero āārībū. Iri gāamerō poyabiridero āārībū. Marīpu dorederosū poyadero āārībū. Irasirikeregu, purugue ōārī gorawayugukumi. ²¹ Irasirigu Marīpu, i ũmuma boapereburi āārīkerepuru, marīrē ĩgū pūrārē ōārā gorawayurosū, i ũmuma āārīpererire ōārī dita gorawayugukumi doja. ²² Ire marī masīa. Adān ñerīrē iripuroridero puru, daporaguedere āārīpereri i ũmuma Marīpu iridea, nomeō majīgū nijiwāgūgō pūrīsūrōsū āārā. ²³ I ĩgū iridea irirosūta maride poyari merā āārā. Marī ĩgūyarā āārīnugamakū, Ōāgū deyomarīgūrē marīrē sīdi āārīmī. Daporare buro ñerō tarikereā, purugue ĩgū marīrē: “Yu pūrā āārīma”, ārī, boabiri dupure maama dupure sīburiere usuyari merā yūa. ²⁴ “Marīpu marīrē: ‘Taugura’, ārīderosūta taugukumi”, ārī yūmasīa. ĩgū marīrē taudero puru, marī irire yūderosū neō yūnembirikoa. ²⁵ Marī gajinorē ĩābirikererā gūñaturari merā: “Īrārākoa”, ārī yūrosū, Marīpu purugue ĩgū marīrē tauburiere gūñaturari merā yūro gāamea.

²⁶ Marī Marīpure: “¿Naásū sērērō gāamerī?” ārī masībirimakū, Ōāgū deyomarīgū marīrē iritamumi. Irasirigu, marī Marīpure keoro sērēmasībirimakū, Ōāgū deyomarīgū marīya āārīburiere Marīpure ōārō sērēbosami. Masaka werenīrōsū sērēbemi. Marīrē buro bopoñarī merā, ōārō masīrī merā sērēbosami. ²⁷ Marīpu gāamerōsūta Ōāgū deyomarīgū marī ĩgūyarā āārīburiere sērēbosami. Irasirigu Marīpu, āārīpereri marī gūñarīrē masīpeogu, Ōāgū deyomarīgū marīrē sērēbosaridere ōārō masīmī.

Jesucristo turari merā ñerīrē tarinugāmasīa, ārī gojadea

²⁸ Idere marī masīa. Marīpu ĩgū gāamederosūta marīrē beyedi āārīmī. Irasirigu āārīpereri marīrē ĩgūrē maīrārē waaburiere ānumi ōārī direta iribu. ²⁹ Neōgoragueta Marīpu marīrē ĩgūyarā āārīmūrārē masīsīadi āārīmī. Marī neō deyoaburo dupuyurogueta beyesiadi āārīmī, marīrē ĩgū magū irirosū āārīburo, ārīgū. Irasirigu ĩgū magū marī tīgū āārīmī. Marī ĩgū pagupūrā wārā āārā. ³⁰ Neōgoragueta Marīpu ĩgūyarā āārīmūrārē: “Yu pūrā āārīma”, ārī beyesiadi āārīmī. Irasirigu marīrē ĩgū beyenerārē Jesūre buremunugādoregu siiu: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmi. ĩgū marīrē irasū ārī ĩārārē ũmugasigue ĩgū āārīrōsūta ĩgū merā ōārō āārīmakū irigukumi.

³¹ Marī irire masīrā, ¿naásū ārīrī? Āsū ārā. Marīpu marīrē iritamumakū, gajerā marīrē ĩaturikererā, neō poyanorēmasībema. ³² Marīpu marī ñerī iridea waja boabosabure ĩgū magū Jesucristore iriudi āārīmī. “Yu magūrē maīsīā, iriubea”, ārībiri di āārīmī. Irasirigu ĩgū magūrē iriudi āārīsīā, āārīpereri marīya āārīburiere ōārī direta sīgukumi. ³³ Marīpu marīrē ĩgū beyenerārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, ārī ĩāmakū, gajerā marīrē: “Ñerā āārīma”, neō ārī weresāmasībema.

³⁴ Cristo marī ñerī iridea wajare boabosa, masā, ũmugasigue murīadi āārīmī. Irasirigu Marīpu diaye gapu doami. Marīya āārīburiere sērēbosanīkōāmi. Irasirirā gajerā Marīpure marīrē: “Īsā ñerī iridea waja ĩgūsārē wajamoāka!” neō ārīmasībema. ³⁵ Cristo marīrē buro maīmakū, gajerā ĩgūrē: “Neō maīnemobirikōāka ĩgūsārē!” ārīmasībirikuma. Marī ñerō tarikerepuru, marī diasaro pēñakerepuru, gajerā marīrē ñerō irikerepuru, marī uabosakerepuru, surī marīrā āārīkerepuru, goero marīrē āārīkerepuru, gajerā marīrē wējēkerepuru, Cristo marīrē maīgū marī merā āārīnīkōāmi. ĩgū marīrē maīrērē neō pīribirikumi. ³⁶ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue marī waaburiere āsū ārī gojasūdero āārībū:

Gua muyarā āārīrī waja gajerā guare ũmuriku wējēduanīkōāma. Ovejare wējēmūrā wējērōgue āārā irirosū guare yāma, ārī gojasūdero āārībū.☆

³⁷ Marī gapu ñerō tarikereā, Cristo marīrē maīgū iritamurī merā, marī āārīpereri ñerīrē tarinugāa. Irasirirā ĩgū merāta gūñaturanemoa. ³⁸ Irasirigu ire ōārō masīa. Marīpu marīrē buro maīmī. Marī Opure Jesucristore iriugu, ĩgū marīrē maīrērē masīmakū iridi āārīmī. Marī boamakū, o marī yoiripoe okamakū, marīrē maīgū marī merā āārīnīkōāmi. Marīpure wereboerā, masaka oparā, wātēa oparāde Marīpure marīrē maīrērē pirimakū irimasībema. Marīrē gajino irimakū, Marīpu marīrē maīgū marī merā āārīmī. Daporama āārīrī, puruma āārīburiere Marīpure marīrē maīrērē pirimakū irimasībirikoa. ³⁹ Marī ũmarōgue waamakū, o ĩkūārōgue waamakū, marīrē maīgū marī merā āārīmī. Gajinode Marīpu iridea āārā. Irasiriro iride ĩgūrē marīrē maīrērē pirimakū irimasībea. Marīrē marī Opū Jesucristoyarārē ĩgū maīrī neō perebirikoa.

9

Israel bumarā Marīpu beyenerā āārīma, ārī gojadea

¹ Yu, Cristore buremugū āārīgū, diayeta werea musārē. Ārīgatobea. Ōāgū deyomarīgūde yu merā āārīgū, yu ārīrērē: “Diayeta āārā”, ārī masīmakū yāmi. ² Yaarā Israel bumarā Cristore buremubirimakū ĩgū, buro bujawereri merā gūñarikua. ³ ĩgūsā ĩgūrē buremumakū gāamegū, yu gapu gorawayuduadāa: “Perebiri peamegue wajamoāsūbokuma”, ārīgū. Yu ĩgūsārē irasiribosagu Cristore dukawarinugājagu, ĩgūrē neō dupaturi ĩānemobirikoboa. ⁴ ĩgūsā, Israel parāmerā āārīturiarā āārīma. Marīpu ĩgūsārē: “Yu pūrā āārā”, ārīdi āārīmī. ĩgū gosewasiriri merā ĩgūsā watope āārīdi āārīmī. ĩgūsārē: “Yu, musā Opū āārā. Musā, yaarā āārā”, ārīdi āārīmī. ĩgūsārē ĩgū dorerire masīburo, ārīgū, Moisére irire pīdi āārīmī. “Yaa wiigue yure

buremurā, āsū irika!'' āri pidi āārimī. "Musā parāmerā āārituriarārē ōārō iritamugura", āridi āārimī. "Israel pūrā pe mojomā pere su gubu peru pērebejarāgora, gua űekūsāmarā āārinērā āārimā. Cristode marī irirosū dupukugu deyoagu īgūsā parāmi āārituriagu, Israel bumeta āāridi āārimī. Īgū āārīpererā, āārīpereri Opu āārimī. Irasirirā īgūrē: "Ōātaria mu", āri, usuyari sīnīrāl Irasūta irirāl!

⁶Israel bumarā āārīpererā diayeta Marīpuyarāgora āārībema. Irasirigu Marīpu Israel bumarārē: "Yaarārē āsū irigura", ārideare īgūsārē āārīpererārē iribirimakū īgū: "Marīpu īgū ārīderosūta iribemi", āri gūñabea yu. ⁷Israel bumarā, īgūsā űekū Abraham parāmerā āārituriarā āārīkerepuru, Marīpu īgūsārē āārīpererārē: "Diayeta yu pūrā āārima", āri īābemi. Irasirigu Abrahārē: "Mu magū Isaac parāmerā āārituriarā dita diayeta mu parāmerā āārituriarā āārīrākuma", āridi āārimī. ⁸Marīpu Abrahārē īgū magū Isaac deyoaburire weregu, āsū āridi āārimī: "Gaji bojori ipapoeta aarigura doja. Iripoeta mu marāpo Sara majīgūrē pūrākugokumo", āridi āārimī. Irasirigu Marīpu ārīderosūta Abraham magū deyoadi āārimī. Irasirirā marī ire masīa. Abraham parāmerā deyoaturiawāgārā āārīpererā Marīpu pūrā āārībema. Marīpu ārideare buremurā dita diayeta Abraham parāmerā āārituriarā, Marīpu pūrā āārima.

¹⁰Gaji āsū āārā. Isaac, Rebeca merā marāpokudeo puru, igo űma pērāgue pūrākudeo āārimō. Īgūsā pagu Isaac, gua űekū āāridi āārimī. ¹¹⁻¹³Īgū pūrā deyoaburi dupuyuro, īgūsā ōārīrē, o űerīrē iriburi dupuyuro Marīpu īgūsā pago āārībore āsū āridi āārimī: "Īgū tīgū īgū pagumūrē moāboegukumi", āridi āārimī. Īgū igore irire ārīderosūta īgūya werenīrī gojadesa pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: "Jacore beyebu. Esaū gapure beyebiribu", āri gojasūdero āārībū. Irasirigu Marīpu Jacore beyederosūta īgūyarā āārimurārē beyegu, īgūsā gajino iriburi dupuyuro īgū gāāmederosūta īgūsārē: "Yaarā āārima", āridi āārimī.

¹⁴Irire pērā, űnaāsū gapu āārīrākuri marī? "Sugu gajino iriburi dupuyuro Marīpu īgūrē beyegu, diaye iribemi", űārīrākuri? Irasū āribirikōārā! Marīpu diayeta irigu āārimī. ¹⁵Iripoegue Marīpu Moisésere āsū āridi āārimī: "Yu bopoñari merā īāduarārē bopoñari merā īāgura. Yu maīrī merā īāduarārē maīgura", āridi āārimī. ¹⁶Irasirirā ire masīa. Marīpu, īgū bopoñaduārārē bopoñari merā īāmi. Masaka īgūrē bopoñadoremakū meta, īgūsā ōārō irimakū meta īgūsārē bopoñari merā īāmi. ¹⁷Marīpu īgūya werenīrī gojadesa pūgue āsū āridi āārimī Egipto marā opure, farāórē: "Yu gāāmerōsūta mūrē Egipto marā opu āārībure pību, mu merā yu turarire āārīpererārē imubu. āārīperero marārē, yu turagu āārīrīrē masīdoregu, irasiribu", āridi āārimī. ¹⁸Irasirigu īgū bopoñaduārārē bopoñari merā īāmi. Īgū dorerire pēduamerārē nemorō pēduabirimakū yāmi.

¹⁹Yu irasū āārīrē pērā, musā āsū āribokoa: "Marīpu īgū basita masakare īgū dorerire pēduabirimakū irikeregu, űnasirigu īgūsārē wajamoāgukuri? űNasirisiā, īgū gāāmerō irasiririre kāmutamasiḃokuri marī?" āri pūriwisi sērēñabokoa. ²⁰Irire irasū āribirikōāka! Marī masaka ubu āārīrā, Marīpu irinerā āārā. Irasirirā īgūrē: "űNasirigu yure irasū yāri mu?" āri pūriwisi sērēñamasībea. Diarisoro irisoro weagore: "űNasirigo yure irasū yāri mu?" āriberosūta marīde Marīpure irasū ārimasībea. ²¹Sorori weago diari merā igo iriduaro irikumo. Irasirigo ōārī soro iriduago, ōārī soro irikumo. Iri diari merāta ubu āārīrī sorodere iriduago, ubu āārīrī soro irikumo. Igo diari merā irirosūta Marīpude masakare īgū iriduaro sūta yāmi.

²²Marīpu peamegue īgū bēomurārē, īgūsārē īgū turari merā buro wajamoāburire masīdoregu, īgūsā űerō iririre gūñatura, mumurō marīrō īgūsārē wajamoābemi. ²³Marī īgū bopoñari merā īārā gapure īgū ōātariгу āārīrīrē masīburo, ārigū, īgūsārē irasirigu yāmi. Neōgoragueta marīrē űmugasigue īgū āārīrōsūta īgū merā ōārō āārimurārē beyedi āārimī. ²⁴Marīrē beyegu, surāyeri judío masaka watopegue āārīrārē, gajerā judío masaka āārīmerā watopegue āārīrādere beyedi āārimī, īgūyarā āārīburo, ārigū. ²⁵Marīpuya werenīrī gojadesa pūgue īgūya kerere weredupuyudi Oseas, judío masaka āārīmerāyamarē āsū āri gojadi āārimī:

Marīpu āsū ārimī: "Yaarā āārībīnerārē: 'Yaarā āārima', ārigukoa. Yu maībīnerārē: 'Yu maīrā āārima', ārigukoa", ārimī.

²⁶Marīpu: "Musā, yaarā meta āārā", āridea nikū marārē: "Yu okanīgū pūrāta āārā", ārisūrākuma, āri gojadi āārimī.✠

²⁷⁻²⁸Isaías, Israel bumarā gapure āsū āri gojadi āārimī: "Marī Opu īgū ārīderosūta i űmu marārē mumurō merā diayeta wajamoāgukumi. Irasirirā Israel bumarā wādīyama imīpayeri irirosū wārā āārīkererā, mērāgā tausūrākuma", āri gojadi āārimī. ²⁹Īgūta idere āri gojadi āārimī doja:

Marī Opu āārīpererā nemorō turagu, marī űekūsāmarā āārituriarārē mērāgārē taubirimakū, marī judío masaka āārīpererā bēosūbonerā āārībū. Sodoma marārē, Gomorra marārē bēoderosūta marīdere bēobodi āārimī, āri gojadi āārimī.✠

Judío masaka Jesucristoya kerere buremubiride

³⁰Irire pērā, űnaāsū āārīrākuri? Āsū āārā. Judío masaka āārīmerā Marīpu merā īgūsā ōārō āārībure āmabirikererā, īgūsā Jesucristore buremurī merā irire bokama. Irasirigu Marīpu īgūsārē: "Ōārā āārima", āri īāmi. ³¹Judío masaka gapu: "Marīpu Moisésere doreri pīdeare marī irimakū, marīrē: 'Ōārā, waja opamerā āārima', āri īāgukumi", āri gūñadima. Irasū āri gūñakererā, iri dorerire iripeomasībirisīā, Marīpu merā ōārō āārībema. ³²űNasirirā Marīpu merā ōārō āārīburi? Jesucristore buremurō marīrō īgūsā basi Marīpu Moisésere doreri pīdeare iridea merā gapu, Marīpu merā ōārō āārīduadima. Irasirirā Cristore Marīpu iriudire buremumerā, Marīpu purogue neō waabirikuma. Īgūsā űtāye, maa deko piādeayegue gubu

tuameémejänerä irirosū āārīrākuma. ³³ Marīpuya werenirī gojadea pūgue Marīpu īgū magūrē iriburire āsū āri gojasūdero āārībū:

Sugu yu iriubure ūtāye irirosū āārīgūrē Jerusalēgue pīgura. Īgūrē būremumerā, iri yegue gubu tuameéme-jārā irirosū āārīrākuma. Irasirirā yu pūroque neō ejabirikuma. Īgūrē būremurā gapu: “Īgūrē ubugorata būremukubu”, āribirikuma. Yu puro ejarākuma, āri gojasūdero āārībū.✠

10

¹ Yaarā, yu Israel bumarārē Marīpu īgū tauburire buro gāāmea. Irasirigu īgūrē īgūsāya āārīburire buro sērēbosāa. ² Diayeta īgūsā Marīpu gāāmerirē buro iriduakererā, īgū gāāmerirē ōārō pēmasībema. ³ Marīpu marirē Jesucristore būremurī merā: “Ōārā āārīma”, āri īārīrē masībema. Irasirirā īgūsā basi ōārīrē iriduakererā, Marīpu Jesucristore būremudoregu iriudire būremubema. Irasirigu Marīpu īgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri īābemi. ⁴ Cristo āārīpereri Marīpu Moisére doreri pīdeare iripeodi āārīmī. Irasirigu Marīpu āārīpererā Cristore būremurānorē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri īāmi.

⁵ Moisés āsū āri gojadi āārīmī: “Marī, Marīpu dorerire āārīpereri iripeomakū, Marīpu marirē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma, yu merā ōārō āārīrākuma’, āri īāgukumi”, āri gojadi āārīmī. ⁶ Marīpu marirē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri īārī gapu āsū āārā. Marī Cristore būremumakū, Marīpu marirē: “Ōārā āārīma”, āri īāgukumi. Irasirirā āsū āri gūñabirikōāka: “ĪNoā Cristore ūmugasigue āārīgūrē āidijugukuri marirē taudoregu?” āri gūñabirikōāka! Cristo i ūmuguerē marirē taugu ejasiadi āārīmī. ⁷ Irasirirā doja: “ĪNoā, boanerā āārīrōgue ūkūārī gobegue dijagukuri Cristore siu mūrīribu?” āri gūñabirikōāka! Marī basi irire irimasīna māa. Īgū boa, masā, mūrīasiadi āārīmī. ⁸ Marīpuya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpuya kerere musā pēsīāa. Irire musāya disī merā werenīa. Musāya gūñarīgue: ‘Diayeta āārā iri’, āri gūñāā”, āri gojasūdero āārībū. Irire, marirē Jesucristo tauri kerere diayeta būremua. Irasirirā masakare irireta werea. ⁹ Irasirirā marīya disī merā: “Jesús, yu Opu āārīmī”, āri werenīmakū, marīya gūñarīgue: “Īgū boadero puru, Marīpu īgūrē masūdī āārīmī”, āri būremumakū, Marīpu marirē perebiri peamegue waabonerārē taugukumi, īgū merā ōārō āārīnkōāburo, ārīgū. ¹⁰ Marīpu, marī Jesucristore būremumakū, marirē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri īāmi. Marī gajerārē: “Jesucristo yure taugu āārīmī, īgūrē būremua”, āri weremakū, marirē peamegue waabonerārē īgū taumurā āārīmakū yāmi.

¹¹ Marīpuya werenirī gojadea pūgue: “Neō sugu īgūrē būremugū: ‘Īgūrē ubugorata būremukubu’, āribirikumi”, āri gojasūdero āārībū. ¹² Marīpu, āārīpererā Opu āārīmī. Irasirigu judīo masakare, judīo masaka āārīmerādere surosūta īāmi. Irasirigu āārīpererārē īgūrē būremurī merā sērērārē ōārīrē wārī sīgukumi. ¹³ Marīpuya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “‘Yu Opu, yu nērō irideare yure kātikal’ āri sērērāno tautūrākuma. Peamegue wajamoāsūbirikuma”, āri gojasūdero āārībū. ¹⁴ Irasū āārīkerēpuru, marī Opure: “Diayeta marirē taugu āārīmī”, āri būremumerā, īgūrē sērēmasībema. Īgūya tauri kerere pēmerā, īgūrē būremumasībema. Īgūya kerere īgūsārē weregu marīmakū, irire masībirikuma. ¹⁵ Marīpu īgūya kerere weremurārē iriubirimakū, irire wererā waabirikuma. Īgūya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpuya ōārī kerere, īgū merā ōārō siuñajārī opari kerere wererā ejamakū īārā, marī buro usuyāa”, āri gojasūdero āārībū.

¹⁶ Irī Marīpu masakare tauri kere āārīkerēpuru, wārā pēduabema. Isaías āsūta āri gojadi āārīmī: “Gua Opu, īgūsā gua wererire pēduabema”, āri gojadi āārīmī. ¹⁷ Irasirirā Cristoya kerere weremakū pēduripirā, īgūrē būremurākuma.

¹⁸ Irasirigu ire sērēñaduakoa musārē. ĪIsrael bumarā iri kerere pēbiriuri? Pēnerā āārīmā. Marīpuya werenirī gojadea pūguedere irasūta āri gojasūdero āārībū: Marīpuyare wererimasā āārīpererogue marārē īgūya kerere wererā waama. Irasiriro īgūsā wererī i ūmu āārīpererogue seyakōāa, āri gojasūdero āārībū.✠

¹⁹ Dupaturī musārē sērēñaduakoa doja. ĪIsrael bumarā pēkererā, ōārō pēmasībiriuri? Pēmasīnerā āārādīma. Yu irire werenemogū, Moisés ārīdeare werepūrorigura. Āsū āri gojadi āārīmī:

Marīpu Israel bumarārē āsū ārīmi: “Ubu āārīrārē, yaare pēmasīnerārē yaarā āārīmakū irigura. Yu irasirimakū īārā, musā gapu īgūsārē īāturirākōa. Irasirigu musārē īgūsā merā guamakū irigukōa”, ārīmi, āri gojadi āārīmī Moisés.✠

²⁰ Puru Isaíade: “Irasū āribokoa”, āri, gūiri marīrō āsū ārīnemopeodi āārīmī:

Āsū ārīmi Marīpu: “Yure āmamerā gapu yure bokama. Irasirigu yure masīmerārē yure masīmakū iribu”, ārīmi, āri gojadi āārīmī Isaías.✠

Judīo masaka āārīmerā Marīpuyārā āārīburire weregu irasū āri gojadi āārīmī. ²¹ Israel bumarā gapure āsū āri gojadi āārīmī: “Āsū ārīmi Marīpu: ‘Ūmuriku yu merā ōārō āārīduarā arikal’ ārādibu īgūsārē. ‘Īgūsā gapu yu dorerire tarinugārā, yure pēduabirima’, ārīmi”, āri gojadi āārīmī Isaías.

11

Marīpu Israel bumarārē beyedeamarē gojadea

¹ Irasirigu musārē ire sērēñagura. ĪMarīpu Israel bumarārē: “Yaarā āārīma”, ārīdero puru, īgūsārē bēokōāyuri? Bēobiridī āārīmī. Yude Israel bumu, Abraham parāmi āārīturiaguta Benjamīya bumu

äärä. ²Iripoegue Marīpu Israel bumarārē īgūyarā āārīburo, āriḡū, beyedi āārīmī. Īḡū irasū beyenerārē béobemī. Musā Marīpuya kerere weredupuyudi Elías īḡūrē: “Israel bumarā waja opama”, ārideare masikoa. Irire Marīpuya werenīrī gojadea pūge āsū ārī gojadi āārīmī: ³“Yū Opū, Israel bumarā mūya kerere weredupuyurimasārē wējēkōāma. Murē sīdea soepeorore tuūmeedījukōāma. Irasirīḡū īḡūsā watope yū suguta murē buremua. Yū irasū āārīmākū īārā, yudere wējēduāma”, ārī gojadi āārīmī. ⁴Īḡū irasū āārīmākū pēḡu, Marīpu āsū ārī yujudi āārīmī: “Mu, suguta āārībēa. Yaarā sīete mil āārīma. Īḡūsārē iritamubu. Irasirirā yure ōārō buremua. Baal wāikugu keori weadeare neō buremubema. Irasirīḡū murē wējēduārārē ḡūibirikōāka!” āridi āārīmī. ⁵Elās āārīripoe Marīpu īḡū beyenerārē iritamuderosūta daporadere Israel bumarā watopere surāyeri īḡū beyenerārē iritamumi. Irasirirā īḡūrē buremua. Īḡūsārē bopoñārī merā īāsīā, beyedi āārīmī. ⁶Īḡūsā iririkurire īāḡū meta beyedi āārīmī. Īḡūsārē bopoñagū beyedi āārīmī. Īḡūsā ōārō iriadero puru īḡūsārē beyegu, bopoñagū meta iribokumi. Īḡūsā ōārīrē iridea waja āārībokuyo.

⁷Āsū āārā. Israel bumarā īḡūsā iriri merā, Marīpu īḡūsārē: “Ōārā āārīma”, ārī īāmākū ḡāamekererā, īḡūsā Marīpu merā ōārō āārīburiere neō bokabema. Irasirirā Marīpuyare neō pēmasīmerā dujama. Marīpu beyenerā gapu īḡū merā ōārō āārīma. ⁸Marīpuya werenīrī gojadea pūge āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marīpu īḡūrē ḡāamemerārē īḡūyare pēmasībirimākū yāmi. Irasirirā diayemārē pēkererā, pēmasībema. Īḡū iririre īākererā, īāmasībema. Daporaguedere irasūta āārīnīkōāma”, ārī gojasūdero āārībū.

⁹Davide āsū āridi āārīmī Marīpure:

Israel bumarā bosenurī irirā nērō yāma. Irasirīḡū, īḡūsā nērīrē iriri merā īḡūsārē wajamoāsūmurā āārīmākū irika!

¹⁰Īḡūsārē pēmasīmerā, koye īāmerā irirosū waamakū irika! Ūmuriku nukūrī ūumarā sūḡū pūrīsūrā irirosū nērō tarimakū irika! āridi āārīmī David Marīpure.✠

Marīpu judío masaka āārīmerārē taugukumi, ārī gojadea

¹¹Gajī musārē sērēñanemogura. Judío masaka Jesucristore buremubirimākū, Marīpu īḡūsārē béopeokōāyuri? Béopeobiridi āārīmī. Īḡūsā Cristore irasū buremubirimākū, daporare judío masaka āārīmerā gapu Marīpu taumurā āārīma. Īḡūsārē īḡūyarā waamakū yāmi, judío masakade īḡūsārē īākūi, īḡūsāde Cristore buremuburo, āriḡū. ¹²Judío masaka Cristore buremubirisīā, Marīpu īḡūsārē: “Yū pūrārē ōārī sīgura”, ārideare opabema. Irasirirā judío masaka āārīmerā gapu Cristore buremurā, irire oparākuma. Puru judío masaka Cristore buremumākū, āārīpererārē ī ūmā marārē nemorō ōārō waarokoa.

¹³Daporare musārē judío masaka āārīmerārē weregura. Jesucristo yure musārē judío masaka āārīmerārē īḡūya kerere weredoreḡu pīmi. Ire weregu, ubugora irigu meta yāa. ¹⁴Īḡūyare weregu, gajipoe irigu surāyeri yaarārē judío masakare musārē īākūimākū iribokoa, īḡūsāde Jesucristore buremuburo, āriḡū. Īḡūrē buremurā, tausūrākuma īḡū merā ōārō āārīmurā. ¹⁵Marīpu judío masakare Cristore buremumerārē béomākū, gajerā gapu īḡū merā siuñajārī opama. Judío masakade īḡūrē buremumākū, ōātarirokoka. Īḡūsā boanerāḡue masānerā irirosū Marīpu merā perebiri okarire oparākuma. ¹⁶Āsū āārā. Pā iriri merā suru iripuroridiru Marīpure sīmakū, āārīpereri iri pā iriri Marīpuya āārā. Yuku nugūrī Marīpuya āārīmākū, irigu dupuride īḡūya āārā. Gua nēkū Abraham, irigu nugūrī irirosū āārīdi āārīmī. Marī Jesucristore buremurā Abraham parāmerā āārīturiarā āārā. Irasirīḡū Marīpu īḡūrē: “Yaagu āārīmī”, ārī īāderosūta marīdere: “Yaarā āārīma”, ārī īāmi.

¹⁷Judío masaka olivogu dupuri irirosū āārīma. Īḡūsā irasū āārīkerepuru, su dupuride ditibéoderosū Marīpu surāyeri īḡūsārē béodi āārīmī. Puru iri dupuri āārīderore gajigu olivo makāñūmuma dupuride purīñeātudoreḡu, wiiri, puññeāturosū iridi āārīmī. Irasiriderosū musārē judío masaka āārīmerārē īḡūyarā nājāmākū iridi āārīmī. Irasirirā musārē judío masaka āārībirikererā, āārīpereri Marīpu Abraham parāmerā āārīturiarārē ōārīrē sīgura, ārideare musāde nēānerā āārībū. ¹⁸Musārē īḡū irasirimākū: “Gua judío masaka nemorō ōārā āārā”, ārī ḡūñabirikōāka! Ire ḡūñaka! Judío masaka olivogu Marīpu otedi irirosū āārīma. Musā gapu irigugue īḡū āītūdea dupuri irirosū āārā. Irasirīḡū judío masaka merā musārē iritamumi. Musā merā meta īḡūsārē iritamumi.

¹⁹Musā judío masaka āārīmerā gapu āsū ārībokoa: “Surāyeri judío masakare, olivogu dupuride ditibéoderosū Marīpu īḡūsārē béodi āārīmī. Irasū béogu, gajī dupuride irigugue īḡū āītūderosū marīrē pīdi āārīmī, īḡūyarā āārīmurārē”, ārībokoa musā. ²⁰Irasūta āārā. Īḡūsā Jesucristore buremubiridea waja Marīpu īḡūsārē béodi āārīmī. Irasirīḡū musādere Cristore buremubirimākū, īḡūyarā āārīmākū iribiribodi āārīmī. Irasirirā: “Gua judío masaka nemorō ōārā āārā”, ārī ḡūñabirikōāka pēmasīka! Irasū āārīmerāta Marīpure ōārō goepeyari merā buremuka! ²¹Purorima dupuri irirosū judío masaka Marīpuyarā āārīpurorinerā āārīma. Musā gapu īḡūsā puru īḡūyarā waanerā āārībū. Irasirīḡū Marīpu īḡūyarā āārīpurorinerā īḡūrē buremubirimākū, īḡūsārē béodi āārīmī. Musā īḡūrē buremubirimākū, īḡūsārē béoderosūta musādere béogukumi. ²²Marīpu ōārō irigu bopoñārīrē, īḡū turari merā wajamoārīrē pēmasīka! Īḡūrē buremumerārē wajamoāḡukumi. Irasirīkereḡu, musā piriro marīrō īḡūrē buremunīmakū, musārē ōārō irigukumi. Īḡūrē buremubirimākū, nērī dupuride īḡū ditibéoderosūta musādere béogukumi. ²³Judío masaka īḡū béosūnerā Jesucristore buremumākū, īḡūsārē yuku dupuride ditibéodeare dupaturi iriguguea āītūro irirosū irigukumi, īḡūyarā nājāmākū irigu. Īḡū suguta īḡū turari merā irire irimasimi. ²⁴Musā judío masaka āārīmerā olivo makāñūmuma dupuri irirosū āārā. Judío masaka gapu īḡū beyepurorinerā āārīmā. Olivogu Marīpu otedi irirosū āārīma. Musā irigugue īḡū āītūdea dupuri irirosū āārā. Irasirīḡū Marīpu musārē īḡūyarā

ñajamākū iridi āārīmī. Musārē irasirikeregu, judío masakare ĩgū beyepurorinerā gapure musā nemorō ĩgūyarā dupaturi ñajamākū irimasīmi.

Purugue Israel bumarārē Marĩpu taugukumi, ārĩ gojadea

²⁵ Yaarā, masaka iripoeque masĩbirideare, Marĩpu ĩgū gũñaderosũta iriburire weregura musārē: “Gua judío masaka nemorō masĩpeokōāa”, ārĩ gũñabirikōāburo, ārĩgū. Wārā judío masaka Marĩpuyare pēmasĩ-turabema dapa. Marĩpu judío masaka āārĩmerārē: “Buremurākuma”, ārĩnerākuta Cristore buremudero puru, judío masakade buremurākuma. ²⁶ ĩgūsā irasũ buremumākū, āārĩpererā Israel bumarārē Marĩpu ĩgūsā peamegue waabonerārē taugukumi. ĩgūya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ: Jerusālēgue, Sión wāĩkuri makāgue, judío masakaya makāgue ĩgūsārē taubu aarĩgukumi. ĩgūsārē Jacob parāmerā āārĩturĩarārē ĩgūsā ñerĩrē bēogukumi.✠

²⁷ Marĩpu āsũ ārĩmi: “ĩgūsārē ñerĩrē bēogu, yu ĩgūsārē ārĩdeare irigukoa”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ.✠

²⁸ Inugue wārā judío masaka Jesucristoya kerere pēduamerā, Marĩpure ĩaturĩrā āārĩma. ĩgūsā irasũ āārĩmakū, musā judío masaka āārĩmerā gapu Cristore buremunugābu. Irasĩrigu Marĩpu judío masaka ñekūsāmarā ĩgū beyenerā ĩgūsā āārĩmakū, ĩgūsārē āārĩturĩarādere maĩmi. ²⁹ “ĩgūsārē ōārĩrē sĩgura”, ārĩ gũñadeare gorawayubemi. ĩgū ārĩderosũta ĩgū beyenerārē ōārĩrē diayeta sĩgukumi. ³⁰ Iripoeque musāde Marĩpu dorerire tarĩnugānerā āārĩbũ. Inugue judío masaka Marĩpu dorerire ĩgūsā tarĩnugāmākū ĩāgũ, musā gapure bopoñarĩ merā ĩāmi. ³¹ Daporare judío masaka ĩgū dorerire tarĩnugārā āārĩma. ĩgūsā irasũ āārĩkerepuru, Marĩpu musārē bopoñarĩ merā ĩārōsũta, ĩgūsādere bopoñarĩ merā ĩāmi. ³² ĩsũ āārā. Marĩpu āārĩpererā masakare ĩgū dorerire ĩgūsā tarĩnugāmākū, ĩgūsārē peresu irĩgu irirosũ iridi āārĩmĩ, purugue ĩgū āārĩpererārē bopoñarĩ merā ĩārĩrē masĩburo, ārĩgū.

³³ Marĩpu marĩrē bopoñatarĩgu, turatarĩgu, āārĩpererire masĩpeogu āārĩmĩ. Irasĩrĩrā marĩ ĩgū gũñarĩrē, ĩgū iriburire ōārō pēmasĩbea. ³⁴ ĩsũ ārĩ gojasũdero āārĩbũ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue: “Masaka Marĩ Opu gũñarĩrē ōārō pēmasĩbema. Irasĩrĩrā ĩgūrē: ‘Āsũ irika!’ ārĩ weremasĩbema. ³⁵ Marĩpure gajino sĩ, puru: ‘Marĩrē wajamomĩ’, neō ārĩmasĩbema”, ārĩ gojasũdero āārĩbũ. ³⁶ Marĩpu āārĩpererire iridi āārĩmĩ. ĩgū turari merā āārĩpererire āārĩmakū iridi āārĩmĩ. Irasĩro āārĩpererĩ ĩgūya dita āārā. Irasĩrĩrā āārĩpererā ĩgūrē: “Ōātaria mu”, ārĩ, usuyari sĩnĩkōārā! Irasũta irĩrā!

12

Marĩpu dorerire irĩnĩkōāka! ārĩ gojadea

¹ Yaarā, Marĩpu marĩrē buro bopoñarĩ merā ĩāmi. Irasĩrĩrā marĩrē ĩgūrē buremurā waibu sũnaderosũta daporare marĩ basita sĩrō gāamea. Irasĩrĩrā marĩ okaro bokatiũrōpā ĩgūyarā āārĩrā ĩgū dorerire ōārō irĩnĩkōārā! ĩgūrē marĩ merā usuyamakū gāamerā, irasĩrĩrākoa. Āsũ iriro gāamea marĩrē ĩgūrē buremurārē.

² I ũmu marā ĩgūsā ñerĩ irĩrikurire neō irĩnemobirikōārā! Āsũpero gapu ārĩrā! Marĩpure: “Gua gũñarĩrē ōārĩ gapure gorawayuwāgānĩkōāka!” ārĩrā! ĩgū marĩrē gorawayumākū, marĩ ĩgū gāamerĩrē: “Āsũ āārā”, ārĩ masĩrākoa. ĩgū gāamerĩ, ōārĩ dita āārā. Iri, ñerĩ marĩrĩ āārā. Marĩ ĩgū gāamerĩrē irĩrā, ĩgūrē usuyamakū irĩrākoa.

³ Marĩpu yure ōārō irĩgu, musārē ĩgūya kerere wereoregu beyedi āārĩmĩ. Irasĩrigu musārē āārĩpererārē āsũ ārĩ weregura. Neō sugu irimasĩbirikeregu: “Yu irĩkōāmasĩa”, ārĩ gũñabirikōārō gāamea. Marĩ irimasĩrĩ direta: “Diaye irimasĩa”, ārĩ gũñarō gāamea. Irasĩrĩrā marĩ masakaku āsũ ārĩ gũñarā: “Marĩpu yure irimasĩrĩ pĩdeare ĩgūrē yu buremurō oparosũta yu bokatiũrō irimasĩa”, ārĩ gũñarā! “Sugu masakaya dupu āsũ āārā. Su dupu āārĩkerero, wārĩ opāa. Wārĩ āārĩkerero, sũrosũ moābea. ⁵ I irirosũta marĩ Jesucristore buremurā wārā āārĩkererā, ĩgū merā āārĩrā suguya dupu irirosũ āārā. Irasĩrĩrā marĩ āārĩpererā su dupuma moārō irirosũ yāa.

⁶ Irasĩrigu Marĩpu marĩrē maĩgũ, marĩ masakakure gajerosũperi dita marĩ irimasĩburire pĩdĩ āārĩmĩ. Irasĩrĩrā irire ōārō iriro gāamea. Marĩrē ĩgūya kerere weretaudoregu pĩmakū, marĩ ĩgūrē buremurō oparosũta ĩgūyare gajerārē ōārō weretauro gāamea. ⁷ Marĩrē gajerārē iritamudoregu pĩmakū, ĩgūsārē ōārō iritamurō gāamea. Gajerārē ĩgūyare buedoregu pĩmakū, ĩgūsārē ōārō buero gāamea. ⁸ Marĩrē gajerārē gũñaturamakū irimurārē pĩmakū, irire ōārō iriro gāamea. Marĩrē gajerārē ĩgūsā gāamerĩrē simurārē pĩmakū, gajĩnorē sĩrā ōārō usuyari merā sĩrō gāamea. Marĩrē gajerārē doremurārē pĩmakū, ōārō merā dorero gāamea. Marĩrē gajerārē bopoñarĩ merā iritamumurārē pĩmakū, ĩgūsārē iritamurā usuyari merā iritamurō gāamea.

Jesucristore buremurā āsũpero āārĩdorea, ārĩ gojadea

⁹ Gajerārē maĩrā, diayeta maĩka! Ñerĩrē dooka! Ōārĩ gapu direta iriwāgānĩka! ¹⁰ Musā Jesucristore buremurā, sugu pũrā gāme maĩrōsũta musā merāmarā merā gāme maĩka! ĩgūsāya āārĩburire musāya nemorō gũñaka! Buremurĩ merā ōārō gāme iritamuka!

¹¹ Marĩ Opu dorerire irĩrā, neō tēborĩ marĩrō ōārō usuyari merā irika!

¹² “Marĩpu ōārō iritamugukumi yure”, ārĩ, usuyari merā ĩgū iritamuburire yũka! Irasĩrĩrā ñerō tarĩrā, Marĩpure pĩriro marĩrō sũrosũ gũñaturari merā buremunĩkōāka! ĩgūrē irasũ sērēnĩkōāka!

¹³ Jesucristore buremurā gajino gāāmemākū ĩārā, musā oparĩ merā ĩgūsārē iritamuka! Musāya wiirigue ejarārē ōārō bokatiĩrĩneaka!

¹⁴ Musārē ñerō irirārē ĩgūsāya āārĩburire Marĩpure sērēbosaka! “Īgūsā yure ñerō iriri waja ĩgūsārē wajamoāka!” āri sērēbirikōāka!

¹⁵ Gajerā usuyamakū ĩārā, ĩgūsā merā musāde usuyaka! Gajerā oremakū ĩārā, musāde ĩgūsā merā oreka!

¹⁶ Gajerā merā surosū usuyari merā āārĩrikuka! “Yu gajerā nemorō ōāgū āārā”, āri gūñabirikōāka! Ubu āārĩrā merādere ōārō āārĩrikuka! “Masĩtarĩnugāgū āārā yu”, āri gūñabirikōāka!

¹⁷ Gajerā musārē ñerō irikerepuru, ĩgūsārē ñerō iri gāmibirikōāka! Nerĩ gapure irirono irirā, āārĩpererā masaka ĩūrōrē ōārĩ gapure irika! ¹⁸ Āārĩpererā merā musā ōārō āārĩrikuburosĩta musā bokatiūrō ōārĩrē irika! ¹⁹ Yaarā yu mairā, gajerā musārē ñerō irikerepuru, ñerō iri gāmibirikōāka! Musā basi ĩgūsārē wajarākubirikōāka! Marĩpu gapu musārē ñerō irinerārē wajamoāgukumi. ĩgūya werenĩrĩ gojadea pūgue āsū āri gojasũdero āārĩbũ: “Marĩ Opu āsū ārĩmi: ‘Yu gapu, masaka ñerō iridea waja ĩgūsārē wajamoāgū āārā. ĩgūsārē diayeta wajamoāgura’, ārĩmi”, āri gojasũdero āārĩbũ. ²⁰ Gaji āsū āri gojasũdero āārĩbũ: “Murē ĩaturĩgu waboamakū ĩāgū, baari ejoka! ĩgū nemesibusũmakū ĩāgū, irirĩ tiāka! Mu irasirĩmakū, ĩgū murē ñerō irideare guyasĩrĩgukumi”. ²¹ Irasirirā musārē ñerō irinerārē ñerō iri gāmibirikōāka! Nerĩ gapure irirono irirā, ĩgūsārē ōārō irika! Irasirirĩ merā ñerĩ iririre tarĩnugārākoa.

13

¹ Marĩpu dita i ũmu marā oparārē sóomi. ĩgū pĩnerā āārĩma. Irasirirā āārĩpererā ĩgūsārē ōārō yujuka! ² Sugu oparārē tarĩnugāgũno, Marĩpu pĩnerārē tarĩnugāgū yāmi. Marĩpu ĩgūsārē tarĩnugārārē wajamoāgukumi. ³ Oparā, ōārō irirārē gũĩmakū iribema. Ñerō irirā gapure gũĩmakū yāma. Gũĩmerāta āārĩrikuduarē, ōārō irika! Irasirĩmakū, oparā musārē: “Ōārō yāa”, ārĩrākuma. ⁴ Marĩpu ĩgūsārē musāya āārĩburire iritamudoregu pĩdi āārĩmĩ. Irasirirā ñerō irirā gũĩka! Oparā, ñerĩ irirārē wajamoārā, Marĩpu dorerō irirāta yāma. Marĩpu ñerō irirārē wajamoādoregu oparārē pĩdi āārĩmĩ. ⁵ Irasirirā oparā marĩrē doremakū, buremurĩ merā ĩgūsā dorerire ōārō yujuro gāamea. Wajamoārĩ, ārĩrā dita yujubirikōārō gāamea. “Marĩpu ĩūrō ĩgū gāamerĩrē iriduakoa”, āri gūñarĩ merā ĩgūsā dorerire ōārō yujuro gāamea. ⁶ Oparā ĩgūsā moārĩrē ōārō irirā, Marĩpure moāboerā irirosū āārĩma. Irasirirā ĩgūsā wajasearopā keoro wajarika!

⁷ Āārĩpererā oparā dorerosũta keoro irika! ĩgūsā wajaseamakū wajarika! ĩgūsā gajĩnorē irimurā wajaseamakũde wajarika! Irasirirā musā oparārē buremuka! ĩgūsārē goepeyari merā ĩāka!

⁸ Neō gajerārē wajamorĩrē opabirikōāka! ĩgūsārē wajamorĩrē oparono irirā, mairĩ gapure opaka! Sugu ĩgū bokajagunorē mairĩ merā iritamugũno, Marĩpu dorerĩ pĩdeare keoro irĩgu yāmi. ⁹ Āsū ārā Marĩpu dorerĩ pĩdea: “Gajĩgu marāpo merā, nomede gajego marāpu merā ñerō iribirikōāka! Masakare wējēbēobirikōāka! Yajabirikōāka! Gajerāyamarē ārĩgatori merā werebirikōāka! Gajerāyare uaribejabirikōāka!” āri werea. Gaji ĩgū dorerĩ pĩdea āsū ārā: “Mu basi mairĩrōsũta mu puro āārĩrādere maika!” āri werea. Musā gajerārē mairā, Marĩpu dorerĩ pĩdea āārĩpererire irirā yāa. ¹⁰ Gajerārē maĩgũno, ĩgūsārē neō ñerō iribemi. Irasirĩgu ĩgūsārē maĩgũno, Marĩpu dorerĩ pĩdeare iripeogu yāmi.

¹¹ I āārĩpererire gũñaka! Irasirirā pēmasĩka! Kārĩrā irirosū āārĩbirikōāka! Marĩ irĩpoegue Jesucristoya kerere buremupurorirā, ũmugasĩgue marĩ waaburi duyataria, ārādĩbu. Daporare marĩ masĩa. Jesucristo dupaturĩ aarĩburo merō duyāa. ¹² Irasirĩro boyomurĩrĩro irirosū āārā. Irire masĩrā, ñerĩrē masaka naĩĩārōgue iririre pirirāl! Ōārĩrē boyorogue masaka ĩūrō irirĩ gapure irirāl! Marĩ irasirirā, Marĩpu turari merā ñerĩ iririre pirikōārākoa. ¹³ Irasirirā masaka ũmu merā deyorogue ōārĩrē irirā irirosū irirāl! Bosenurĩ āārĩmakū, mejā, gainĩbirikōārāl! Nome merā ñerō iribirikōārāl! Nomede ũma merā ñerō iribirikōāburo. Gajerā merā gāme guaseobirikōārāl! Gajerāyare ububirikōārāl! ¹⁴ Āsū gapu āārĩrikurāl! Marĩ Opu Jesucristo iritamurĩ merā ĩgū irirosū ōārō āārĩrikurāl! Marĩ ñerĩ uaribejarire iriduare pirikōārāl!

14

Marĩ Jesucristore buremurā gāme werewuabirikōārō gāamea

¹ Sugu Jesucristore buremuturabi āārĩkeregu, ĩgū musā merā āārĩduamakū, ĩgūrē werewuaro marĩrō ñēaka! ĩgūrē ñēārā, Marĩpure masĩbirĩmakū ĩārā, ĩgū merā guaseobirikōāka! “Gajerā surāyerĩ Jesucristore buremurā: “Marĩ āārĩpererĩ baamakū ōāgorāa”, ārĩma. Gajerā gapu Jesucristore buremuturamerā: “Marĩ waĩbu dĩf baarā, Marĩpu dorerire tarĩnugābokoa”, āri gũñama. Irasirirā oterĩ direta baarĩkuma. ² Āārĩpererire baagu, oterĩ direta baagure irasū ĩābēobirikōāburo. Oterĩ direta baagude āārĩpererire baagure: “Irasū baamakū ñēgorāa”, ārĩbirikōāburo. Marĩpu āārĩpererĩ baagudere: “Yaagu āārĩmi”, āri ĩāsĩadi āārĩmĩ. ³ Marĩ gajĩgure moāboegure: “Ñerō yāa”, ārĩmasĩbirikoa. ĩgū opu dita irasū ārĩmasĩmi. Marĩ Jesucristore buremurāde irasũta āārā. Irasirirā marĩ gajerā Jesucristore buremurārē: “Ñerō yāa”, ārĩmasĩbirikoa. Marĩpu ĩgūsā Opu āārĩmĩ. ĩgū suguta ĩgūsārē: “Ōārō yāa, o ñerō yāa”, ārĩmasĩmi. ĩgū turagu āārĩsĩā, ĩgūyarārē ĩgūrē ōārō buremuturamakū irĩgukumi.

⁴ Gaji werenemogura musārē. Surāyerĩ: “Sunuta gajĩnurĩ nemorō Marĩpure buremurō gāamea”, āri gũñama. Gajerā gapu: “Āārĩpererĩnurĩ surosū, Marĩpure yāārā”, āri gũñama. Irasirirā masakaka: “Marĩpu yure āsū irĩmakū gāamemĩ”, āri gũñarō gāamea. ⁵ Sugu: “Irĩnuno direta nerē, Marĩpure buremudorea”, āri gũñagū, Marĩpure buremubu irasū āri gũñami. Gajĩgu āārĩpererire baagude Marĩpure: “Yu baari, mu sĩdea āārā”, āri, usuyari sĩmi. Irasirĩgu ĩgūde Marĩpure buremugũta āārĩmi. Gajĩgu gajĩnorē baabide Marĩpure buremumi. ĩgūde Marĩpure: “Yu baari, mu sĩdea āārā”, āri, usuyari sĩmi.

⁶ Marĩ okarā, boarāde marĩ basi: “Āsū irĩgura”, ārĩmasĩĩna māa. ⁷ Marĩ, Jesucristoyarā marĩ okarĩnurĩrē ĩgūyare irimurā āārā. Marĩ boadero purugedere ĩgūyarā āārĩnĩkōārākoa. Irasirĩgu marĩ okamakū, marĩ

boamakūdere Cristo marī Oputa āārīnīkōāgukumi. ⁹ Irasūta āārā. Cristo boa, puru masādi āārīmī āārīpererā okarā, boanerā Opu āārību.

¹⁰ Iro merē, ŋnasirirā musā gajerā Jesucristore buremurārē: “Nērō yāma”, āri werewuari? ŋNasirirā īgūsārē irasū īābēokōārī. Cristo marī āārīpererārē īgū diaye nīdoregukumi marī irideare werebu. Irasirirā gajerā Jesucristore buremurārē: “Nērō yāma”, āri werewuabirikōārō gāamea. ¹¹ Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū:

Āsū ārīmī marī Opu: “Yū okagu āārā. Yū werenīrī diayeta āārā. Āārīpererā yū īūrō nīadukupuri merā ejamejārākuma. Āārīpererā yure: ‘Mu, gua Opu ōāgū, turagu āārā’, ārīrākuma”, āri gojasūdero āārībū.✠

¹² Irasirirā, Marīpu marī irideare sērēñamakū, marī masakaku āārīpereri marī irideare wererākoa.

Neō musā iriri merā gajerā Jesucristore buremurārē nērī irimakū iribirikōāka!

¹³ Irasirirā gāme werewuanemobirikōārā! Āsū gapu āri gūñarā! “Gua iriri merā gajerā Jesucristore buremurārē nērī irimakū iriduabirikoa”, āri gūñarā! “Yū, marī Opu Jesucristore buremugū, āsū ōārō masīa. Āārīpereri Marīpu baari pīdea ōāgorāa yure. Gajigu gapu: “Yū irire baamakū, ñegorāa”, āri gūñamakū, īgūrē diayeta ñegorāa. ¹⁴ I diayeta āārā. Gajigu Jesucristore buremugū, īgū baabirire musā baamakū īāgū: “Iri Marīpu baadobirideā āārā”, āri gūñakeregu, musārē īākūī, baabokumi. Irasū baagu: “Nērō iriabu”, āri gūñarikubokumi. Irasirirā, īgū baabirire dupaturi baarā, īgūrē maīrā meta yāa. Cristo īgūdere boabosadi āārīmī. Irasirirā musā baari merā gajigu Cristore buremugūrē poyanorēbirikōāka! ¹⁶ Irasirirā: “Gua āsū iriri ōāgorāa”, āri gūñakerepuru, gajerā gapu musārē: “Nērō yāma”, āri werewuamakū pērā, dupaturi irire irinemobirikōāka! ¹⁷ Marīpu īgūyarārē doreri: baa, iirīri meta āārā. I gapu āārā. Diayemarē irinīrī, īgū merā siuñajārī oparī, usuyari merā āārīrī āārā. Irire Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā irisūa. ¹⁸ Sugu irasūta Cristoyare ōārō irigu Marīpure usuyamakū yāmi. Masakade īgū ōārō irimakū īārā, īgūrē: “Ōārō yāmi”, ārīrākuma.

¹⁹ Marīpu merā siuñajārī opamurā, marī basi gāme iritamumurā irasiriro gāamea. Irire irirā, Jesucristore buremunemowāgānīrākoa. ²⁰ Marīpu Jesucristore buremurānorē īgū merā ōārō āārīmakū yāmi. Irasirirā, musā baari merā Marīpuyare īgūsā iririre pirimakū iribirikōāka! Diayeta āārīpereri Marīpu baari pīdea ōārī dita āārā. Gajigu īgū baabirire musā baamakū īāgū: “Iri Marīpu baadobirideā āārā, irire baagu ñērō iribokoa”, āri gūñakeregu, musārē īākūī, baagu ñērō iribokumi. Irasirirā musā irire baarā, īgūrē ñērō irimakū iribokoa. Musā irasirirī ñegorāa. ²² Gajigu Jesucristore buremugūrē marī iriri merā īgūrē nērī irimakū iribokoa, ārīrā, āsūpero iriro gāamea. īgū waibu dīī baabirimakū īārā, irire baabirikōārō gāamea. Igui deko pāmudeare īgū iirībirimakū īārā, irire iirībirikōārō gāamea. īgūrē Jesucristore buremuturabirimakū iribirikōārō gāamea. ²³ Marīpu īūrō yu iriri ōāgorāa”, āri buremugūno irimarē gajerā buremuturamerārē guaseobirikōāburo. Sugu: “Marīpu īūrō ñērō iribea, waja opabea, diayeta yāa”, āri gūñagū, usuyari merā āārīgukumi. ²³ Gajigu gapu: “Iri baarire baagu, ñērō iribokoa”, āri gūñarikukeregu irire baagu, waja opami. Irasirirā: “Marī āsū irirā, ñērō iribokoa”, āri gūñarikukererā irire irirā, waja opāa. Āārīpereri marī irasirirī, nērī iriri āārā.

15

Gajerāya āārīburiidere gūñarō gāamea, āri gojadea

¹ Marī Jesucristore buremurā, īgūrē buremuturamerārē iritamurō gāamea. Marīya āārīburi direta iribirikōārō gāamea. ² Marī masakaku marī puro āārīrāya āārīburiidere gūñarō gāamea, īgūsade Jesucristore buremunemowāgāburo, ārīrā. ³ Cristode īgūyama direta iribiridi āārīmī. Marīpuya gapure iridi āārīmī. Irasiriro īgūrē waadeare Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Murē ñērō werenīrā, yuguere ārīmeētuma”. ⁴ Āārīpereri iripoegue Marīpuya werenīrī gojadea marīrē buedorero gojasūdero āārībū. Irire buerā, gūñatura, ōārō yujupūrākūrākoa. Irasirirā ñērō tarirā, Marīpu iritamuburire usuyari merā yāa. ⁵ Marīpu marīrē gūñatura, ōārō yujupūrākumakū irigu, Jesucristo gāamerōsūta musārē sugu pūrā iirosū surosū āārīrikumakū iriburo. ⁶ Irasirirā musā āārīpererā suro merā Marīpure marī Opu Jesucristo Pagure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sirākoa.

Jesucristo judío masaka āārīmerārē tauburire gojadea

⁷ Jesucristo īgū marīrē ñeaderōsūta marīde gajerārē ōārō gāme bokatirīñeārō gāamea, āārīpererā Marīpure: “Ōātaria mu”, āriburo, ārīrā. ⁸ Musārē ire werea. Marīpu gua ñekūsāmarārē īgū: “Āsū irigura”, ārīdeare diaye iridi āārīmī. Irasirigu Jesucristo judío masakare iritamugū i ūmuguere aaridi āārīmī. īgū irasirirī merā īgū Pagu ārīdeare iri īmupeodi āārīmī. ⁹ Irasū āārīmakū, judío masaka āārīmerā: “Marīpu guadere bopoñagū ōātariimi”, ārīdoregu, aaridi āārīmī. Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojaderōsūta irasiridi āārīmī. Āsū āri gojasūdero āārībū:

Marīpure āsū ārīmī: “Judío masaka āārīmerā watopegue murē usuyari sīgura. ‘Turatarigu āārā’, āri bayapeogura murē”, ārīmī, āri gojasūdero āārībū.✠

¹⁰ Gajeroguedere āsū āri gojasūdero āārībū:

Musā judío masaka āārīmerā Marīpuyarā judío masaka merā usuyaka! āri gojasūdero āārībū.✠

¹¹ Gajeroguedere āsū āri gojasūdero āārībū:

Āārīpererā judío masaka āārīmerā Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīburo. Āārīperero marā masaka:

“Īgū turatarigu āārīmi”, āriburo, āri gojasūdero āārībú.[☆]

¹² Isafade āsū āri gojadi āārīmí David pagu, Isai wāikugure gojagu:

Isai parāmi āārīturiagu aarigukumi. Irasū aarigú, judío masaka āārīmerā Opu āārīgukumi. Īgūsā ĭgūrē:

“Guare taubu āārīmi”, āri buremurākuma, āri gojadi āārīmí.[☆]

¹³ Marīpu marīrē ĭgū ōārō iriburire usuyari merā yúmakū irigu, musārē ĭgūrē buremurārē usuyari, siuñajārī sīnemoburo. Irasirirā musā Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā nemorō usuyari merā yúrākoa.

¹⁴ Yaarā musā, yu pénamakū, Jesucristore buremurā, gajerā merā ōārō āārīrikua. Cristoyare ōārō masīa. Irasirirā musā basi irire ōārō gāme weremasīa. ¹⁵ Musā irasū masikerepuru, i papera pūguere giūro marīrō irire gojāa, musā masīdeare kātibirikōāburo, ārigū. Marīpu yure ōārō irigu, musārē Jesucristoyare buedoregu pími. ¹⁶ Īgū yure irasū pímakū, paía Marīpure gajino sirō irirosūta yu judío masaka āārīmerārē ĭgūrē wiaduakoa, ĭgūyarā āārīburo, ārigū. Irasirigu ĭgūsārē Jesucristoya kerere buea. Yu irasū buemakū pérā, Jesúre buremurākuma. ĭgūsā irasū buremumakū ĭāgū, Marīpu ĭgūsārē: “Ōārā āārīma”, āri ĭāgukumi. Ōāgū deyomarīgū ĭgūsārē Marīpuyarā waamakū irigukumi. Irasirigu Marīpu ĭgūsārē: “Yaarā āārīma”, āri ñeāgukumi.

¹⁷ Yu Jesucristore buremugū, ĭgū iritamurī merā Marīpu yure pídeare ōārō yāa. Irasirigu yu moārī merā ōārō péñāa. ¹⁸ Irasirigu Jesucristo yu merā iridea direta musārē weregura. Musā judío masaka āārīmerārē Marīpure buremumakū gāāmesāgū, yure iritamumi. Irasirigu yu bueri merā, yu iriri merā musā judío masaka āārīmerārē Marīpure buremumakū irimi. ¹⁹ Yu, Marīpu turari merā iri ĭnurī merā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā musārē buebu. Irasū buegu, Jesucristo masakare tauri kerere Jerusalén merā buepurori, puru āārīpererogue buegorena, puru Ilríco wāikuri níkūgue iri kerere buetūnubu. ²⁰ Gajerā buesūña marīrōgue Jesucristoyare masīmerārē buro bueduarī merā buebu. Irasū buegu, gajerā ĭgūsā buedeaguere buewekapeobiribu. ²¹ Irasū buegu, Marīpuya werenírī gojadea pūgue gojasūderosūta iribu. Āsū āri gojasūdero āārībú Cristore masībīrinerā masībūrire: ĭgūya kerere neō pébirinerā weresūrākuma. ĭgūyare neō pébirinerā ōārō pémasīrākuma, āri gojasūdero āārībú.[☆]

Pablo ĭgū Romague waaburire gojadea

²² Yu gajī makārī marārē buegorenasīā, wārī musārē ĭāgū waaduakeregu, waamasībīribu dapa. ²³ Dapagueta iri makārīguere yu moārī peoa. Irasirigu iripoegueta musā pūroque waaduanídī āārīsīā, puru weya iroque waagura, musā merā āārību. ²⁴ Irasirigu Españague waagú, musā puro eja, musārē ĭā, usūya, musā merā mērōgā āārī, puru musā yure iritamurī merā tariagura. ²⁵ Daporare Jerusalégue waapūroribu yāa dapa. Iro marārē Jesucristore buremurārē iritamugū, niyeru āiabu yāa. ²⁶ Jesucristore buremurā Macedonia, Acaya marā Jerusalégue āārīrārē boporārē gūña, niyerure neō, iriudhama ĭgūsārē iritamurā. Irasirigu iroque iri niyerure ĭgūsārē sīgū waabu yāa. ²⁷ Judío masaka āārīmerā Macedonia, Acayague āārīrā, judío masaka Jerusalégue āārīrārē gūñama ĭgūsārē iritamurā. ĭgūsā irasū gūñarī ōāgorāa. Judío masaka, judío masaka āārīmerā gapure Jesucristoya kerere werepurorima. Irasirirā judío masaka āārīmerā Jesucristore buremurā, Marīpu judío masakare: “Sīgura”, ārideare ĭgūsāde ñeāma. Irasirirā judío masaka āārīmerā ĭgūsā opari merā judío masakare boporārē iritamurō gāāmea. ²⁸ Irasirigu Jerusalén marārē iri niyerure yu sī ōadoero puru, Españague waagú, musārē ĭātariagura. ²⁹ Yu musā pūroque waagú, Jesucristoya kerere musārē weregukoa. Irasirirā musā iri merā ōārō yujupūrākurākua.

³⁰ Yaarā, musā marī Opure Jesucristore buremua. Ōāgū deyomarīgū marīrē gāme maīmakū yāmi. Irasirigu yu musārē āsū irimakū gāāmea. Yure iritamurā, yaa āārībūrire Marīpure sērēbosaka, yu moārīmarē! ³¹ ĭgūrē yaa āārībūrire āsū sērēbosaka! Judea níkū marā Jesúre buremumerā yure ĭgūsā ñerō iriduamakū, Marīpu yure iritamuburire sērēka! Jerusalén marārē iri niyerure yu sīmakū, ĭgūsā irire usuyari merā ōārō ñeāburire sērēka! ³² Musā irasū sērēmakū, Marīpu gāāmemakū, usuyari merā musā puro waagukoa. Irasirigu musā merā usūya, siuñajāgukoa. ³³ Marīpu marīrē siuñajārī merā āārīmakū irigu, musā āārīpererā merā āārīburo. Irasūta āārīburo.

16

Pablo Romague āārīrārē ōādoreri gojadea

¹ Gua merāmo Jesucristore buremugō Febe wāikugo musā pūroque waabo yāmo. Igo Cencrea wāikuri makāgue Jesucristore buremurārē iritamugō āārīmo. ² Musā Jesucristore buremurā usuyari merā ĭgore bokatīrīñeāka! Marīrē Jesucristore buremurārē irasūta ōārō bokatīrīñeārō gāāmea. Igo wārārē iritamudeo āārīmo. Yūdere iritamumo. Irasirirā, ĭgo gajino gāāmemakū iritamuka!

³ Aquila, ĭgū marāpo Priscilade ōāburo. Jesucristoyare yu buemakū, ĭgūsāde yure buetamuma. ⁴ Gajerā yure wejēduamakū, ĭgūsā yure iritamurī waja ĭgūsādere mērō wejēboyama. ĭgūsā yure irasū ōārō iritamurīrē yu dita Marīpure usuyari sībea. Judío masaka āārīmerā Jesucristore buremurā āārīpererā Marīpure usuyari sīma. ⁵ Jesucristore buremurā Aquilaya wiigue nerēnarāde ōāburo. Yu maīgū Epenetode ōāburo. ĭgūta Asiaguere Cristore buremupurorinugādi āārīmí. ⁶ Marīade ōāburo. Igo musā merā buro moāyupo. ⁷ Yaarā Andrónico, Juniade ōāburo. Peresu yu āārīmakū, ĭgūsāta yu merā āārīmā. Yu Cristore

buremuburi dupuyuro ĩgŭsā gapu buremunugāsianerā āārīmá. Jesús buedoregu pínērā ĩgŭsārē: “Diayeta ōārā āārīma”, ārī wereníma.

⁸Amplias yu maĩgŭ Jesúre buremugŭ ōāburo. ⁹Urbano ōāburo. ĩgŭde gua merā moāmi, Jesucristoyā kerere masakare buegu. Yu maĩgŭ Estaquide ōāburo. ¹⁰Apelede ōāburo. ĩgŭ diayeta Jesucristore ōārō buremumi. ĩgŭ iririkirire ĩārā: “Cristore ōārō buremugŭ āārīmi”, ārī masía. Aristóbulo yā wii marāde ōāburo. ¹¹Gajigu yaagu judío masakā Herodióde ōāburo. Narcisoyā wii marā marī Opŭ Jesúre buremurāde ōāburo. ¹²Trifena, Trifosa ōāburo. ĩgŭsā nome marī Opŭ Jesúyare moāma. Gua maĩgŭ Pérsidade ōāburo. Igode marī Opŭ Jesucristoyare burō moāmo. ¹³Rufode ōāburo. Āārīpererā ĩgŭrē: “Jesucristore ōārō buremumi”, ārī ĩāma. ĩgŭ pagode ōāburo. Igo, yu pŭo irirosŭta yure ōārō irimo. ¹⁴Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, gajerā Jesúre buremurā ĩgŭsā merā āārīrāde ōāburo. ¹⁵Filólogo, Julia, Nereo, ĩgŭ pagumode Olimpas, gajerā Jesúre buremurā ĩgŭsā merā āārīrāde ōāburo.

¹⁶Musā gāme ōādererā, ōārō ūsuyari merā, buremurī merā pábua ōādereka! Āārīpererā Jesucristore buremurā musārē ōādereri iriuma.

¹⁷Yarā musā Jesucristore buremurā, surāyeri musā watopegue āārīrā ĩgŭsā iriri merā musārē ĩerō irimakŭ, musārē gāme dukawarimakŭ iriduama. Irasirirā, musārē Jesúyare buedeare goroweoduma. Irasirirā irasŭ āārīrārē wapikubirikōāka! ¹⁸ĩgŭsā, marī Opŭ Jesucristo dorerire irirā meta āārīma. ĩerirē ĩgŭsā ūaribejari direta irirā āārīma. ĩgŭsā ōārō péma ōārī werenírī merā pémasiturerārē ārīgátoma. ĩgŭsā irasŭ ārīgátomakŭ, ĩgŭsārē ōārō pétuyama. Irasirirā ārīgatorimasārē wapikubirikōāka! ¹⁹Āārīpererā masaka musā Jesucristoyare ōārō iririre masísiamā. Irasirigu yu musā merā burō ūsuyā. Yu musārē ōārī gapure masímakŭ gāamekoa. Neō ĩerī tamerārē gāāmesābirikoa. ²⁰Marīpu marīrē ōārō siuñajārī merā āārīmakŭ irigu, mērōgā puru wātēa opŭ Satanárē béogukumi, musārē neō tarinugānemobirikōāburo, ārīgŭ. Marī Opŭ Jesucristo musārē ōārō iritamuníkōāburo.

²¹Timoteo yu merā Jesucristoyā kerere weretamugorenagŭ musārē ōāderemi. Yarā Lucio, Jasón, Sosípater musārē ōāderema.

²²Yu, Tercio wāĩkugu i pŭrē Pablōre gojabosáa. ĩgŭ yure gojadererire gojatúa. Irasirigu yude Jesucristore buremugŭ, musārē Jesucristore buremurārē ōāderema.

²³Yu Pablo, Gayoyā wii āārā. ĩgŭyā wiigŭe Jesucristore buremurā nerēnama. ĩgŭde musārē ōāderemi. Erasto, i makā marā oparārē niyeru duripíboerimasŭ musārē ōāderemi. Cuartode Jesucristore buremugŭ musārē ōāderemi.

²⁴Marī Opŭ Jesucristo musārē āārīpererārē ōārō iritamuburo. Irasŭta iriburo.

Pablo ūsuyari merā gojatŭnudea

²⁵Daporare Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, ūsuyari sīrā! Marīpu, marī Opŭ Jesucristoyā kere merā marīrē ĩgŭrē nemorō buremumakŭ yāmi. Yu iri kerere, Marīpu ĩgŭ Cristo merā marīrē tauri kerere werea musārē. Neōgoragueta Marīpu ĩgŭ masakare: “Taugura”, ārīdea āārīsiadero āārībŭ. Irasŭ āārīkerepuru, āārīpererā masaka gapu irire masībīrinerā āārīmá. ²⁶Daporare Marīpu yare weredupuyunerā gojadea kere merā ĩgŭ marīrē: “Taugura”, ārīdeare marī masía pama. Marīpu āārīnīgŭ ĩgŭ dorerosŭta āārīpererī buri marārē iri kerere, masaka iripoege masībīrideare masímakŭ yāmi. Āārīpererā masakare ĩgŭrē buremu, ĩgŭ dorerire iriburo, ārīgŭ, irasŭ yāmi. ²⁷Marīpu suguta āārīmi. ĩgŭ suguta āārīpererire masípeogu āārīmi. Irasirirā Jesucristo iritamurī merā ĩgŭrē: “Ōātaria mu”, ārī buremuníkōārā! Irasŭta irirā!

Iropāta āārā.

Pablo

1 CORINTIOS

Pablo Corinto marârê ôadoredêa

¹Yu Pablo, Sôstenes merâ musârê ôadoredêa. Marîpu gâamederosûta Jesucristo yure îgüyare buedoregu beyepîmi. Sôstenes Jesûre buremugû, marîyaguta âârîmi. ²Yu îgû merâ musâ Corinto marârê gojâa. Musâ Jesucristore buremurâ, îgû merâ ôârô âârîsîa, Marîpuyarâ âârâ. Marîpu musârê, gajerâ âârîpererogue marâ marî Opu Jesucristore: “Iritamuka yure!” ârî sêrêrârê siudi âârîmî îgüyârâ âârîburo, ârîgû. Jesucristo îgûsâ Opu âârîmi. Irasû âârîmakû, marîdere marî Oputa âârîmi. ³Marîpu âârînîgû, marî Opu Jesucristo musârê ôârô iritamû, siuñajârî merâ âârîrikumakû iriburo.

Marîpu Jesucristo merâ musârê ôârô iritamumi, ârî gojadea

⁴Ûmurîku yu Marîpure usuyari sînkôôa Jesucristo iridea merâ îgû musârê ôârô iritamumakû îagû. ⁵Musâ Cristo merâ ôârô âârîmakû, Marîpu musârê îgüyamarê âârîpereri ôârîrê sîdi âârîmî. Irasirîgu musârê ôârô pémasîrî merâ îgüyare gajerârê weremakû, irire masîmakû yâmi. ⁶Marîpu irire sîgû, yu musârê: “Cristo ôârô iritamugukumi”, ârîderosûta irire irîdi âârîmî. ⁷Irasirîrâ marî Opu Jesucristo dupaturi aariburire yûrâ Marîpu sîrîrê opapekôôa. ⁸I ùmu peremakûguedere îgû turari merâ musârê Jesucristore buremunîmakû irigukumi. Irasirîgu marî Opu Jesucristo dupaturi aarîmakû, marîrê waja opamerâ âârîmakû irigukumi. ⁹Marîpu, îgû: “Âsû irigura”, ârîdeare keoro irigu âârîmî. Îgûta musârê beyedi âârîmî, îgû magû Jesucristo marî Opu merâ ôârô âârîburo, ârîgû.

Pablo Corinto marârê Marîpuyarê: “Gâme dukawarîbirîkôôa!” ârî gojadea

¹⁰Yaarâ, yu marî Opu Jesucristo dorederosûta musârê âsû ârî weregura. Sûrosû gûñarî merâ werenîka! Musâ werenîrî merâ gâme dukawarîbirîkôôa! Ûsuyari merâ werenî, sûrosû gûñarî merâ âârîrikuka! ¹¹Yaarâ, Cloéya wîi marâ yure musâ gâme werenî guaseorire werema. ¹²Musâ âsû ârî gâme guaseoyuro: “Gua Pabloyarâ âârâ”, ârî guaseoyuro. Gajerâ: “Apoloyarâ âârâ”, gajerâ: “Pedroyarâ âârâ”, gajerâ: “Cristoyarâ âârâ”, ârî gâme guaseoyuro. ¹³Irasû ârî gâme guaseobîrîkôôa! Marî Cristore buremurâ âârâ. Irasirîrâ îgû suguyarâta âârâ. Gâme dukawarîmasîña máa. Yu, musâya âârîburire curusague boabosabîribu. Musâ, yu wâi merâ wâiyêsûbîribu. ¹⁴Yu Marîpure: “Ôôa” ârî, usuyari sîa. Yu musârê deko merâ wâiyebîribu. Crispo, Gayosâ direta wâiyebu. ¹⁵Irasirîrâ musâ: “Gua Pablo wâi merâ wâiyêsûnerâ âârâ”, ârîmasîbea. ¹⁶Gajerârê Estéfanya wîi marâdere wâiyebu, ârî gûñabu. Gajerâgue tamerârê wâiyebu, ârîmasîbîrikôa. ¹⁷Cristo yure wâiyedoregu pîbîrimi. Îgû masakare taurî kere gapure weredoregu pîmi. Irire yure pîgu, masîrîmasâ werenîrôsû werenîdorebîrimi. Yu, îgûsâ irirosû werenîmakû, masaka Cristo curusague boabosadeare pémasîbîrikuma. Irasirîrâ îgû tauburire neô masîbîrikuma.

Cristo merâ Marîpu turarîre, îgû masîrîrê masîsûa, ârî gojadea

¹⁸Jesucristore buremumerâ peamegue béosûmurâ, îgû curusague boadea kerere pérâ: “Pémasîmerâya buerî âârâ”, ârîma. Marî îgû tausûmurâ gapure i kerere pémakû, Marîpu îgû turari merâ marîrê îgûrê buremumakû yâmi. ¹⁹Marîpuya werenîrî gojadea pûgue âsû ârî gojasûdero âârîbû: I ùmu marî masîrîmasâ îgûsâ masîrîrê ubu âârîrî dujamakû irigura. Gajînorê êmabéogu irirosû îgûsâ pémasîrîrê êmagura, ârîdi âârîmî Marîpu.[✠]

²⁰Irasirîrâ: “Masîpekokôôa”, ârîrâ, ubu âârîrî dujama. Gajerâ îgûsâ gûñarô buerîmasâde irasûta dujama. I ùmumarê ôârô werenîmasîrâde irasûta dujama. I ùmumarê: “Ôârô masîa”, ârîkerepuru, Marîpu gapu îgûsâ masîrîrê ubu âârîrî dujamakû yâmi. ²¹Marîpu masîgû âârîsîa, i ùmu marârê îgûsâ masîrî merâ îgûrê masîmakû irîbîridi âârîmî. Âsû gapu ârîdi âârîmî. Jesucristoya kerere buremumarê: “Taugura”, ârîdi âârîmî. Îgûrê buremumerâ gapu iri kerere pérâ: “Pémasîmerâya buerî âârâ”, ârîma.

²²Judío masaka iri kerere buremumerâ: “Marîpu turari merâ gajîno iri ùmumakû îârâgue buremurâkoa”, ârîma. Judío masaka âârîmerâ griego masakade i ùmuma îgûsâ masîrî direta masîduama. ²³Gua gapu Jesucristo curusague boadiya kerere werea. Judío masaka iri kerere pérâ: “Îgû guare taugu meta âârîmi”, ârîma. Judío masaka âârîmerâde iri kerere pérâ: “Pémasîmerâya buerî âârâ”, ârîma. ²⁴Marî gapu Marîpu beyenerâ âârîsîa, iri kerere pérâ: “Marîpu masîgû, turatarîgu âârîsîa, Cristo iridea merâ marîrê peamegue waabonerârê taugukumi”, ârî masîa. Marî judío masaka, judío masaka âârîmerâde Cristore buremurâ âârîsîa, irire masîa. ²⁵Cristore buremumerâ gapu Marîpu îgû masîrî merâ, îgû turari merâ irîrîre âsû ârî gûñama: “Ubu âârîrî âârâ”, ârî gûñama. Îgûsâ irasû ârî gûñakerepuru, Marîpu masîrî gapu masaka masîrî nemorô ôârî âârîtarînujârî âârâ. Îgû turari gapu, masaka turari nemorô âârâ.

²⁶Yaarâ, Marîpu musârê îgüyârâ âârîdoregu siuburo dupuyuro musâ âârîrikudeare gûñaka! Musâ i ùmu marâ masîrîmasâ, dorerîmasâ, oparâ pûrâ irirosû âârîrâ mérâgâ âârînerâ âârîbû. ²⁷Marîpu, i ùmu marâ masîrârê guyasîûrô tarîdoregu, îgûsâ pémasîmerâ âârîma, ârîrâ gapure beyedi âârîmî. Irasû âârîmakû, i ùmu marâ oparârê guyasîûrô tarîdoregu, ubu âârîrâ gapure beyedi âârîmî. ²⁸Ubu âârîrâ gapure, masaka îaduana marîrâ gapure beyedi âârîmî îgüyârâ âârîburo, ârîgû. Oparâ irirosû âârîrâ gapure ubu âârîrâ dujaburo, ârîgû, irasîridi âârîmî. ²⁹Irasîrigu neô sugû masakû: “Yu gajerâ nemorô masîtarînujâgû âârîmakû îagû, Marîpu yure beyedi âârîmî”, ârîmasîbîrikumi. ³⁰Musârê Marîpu basîta Jesucristo merâ ôârô âârîmakû

iridi aarími. Irasirigu Marípu Cristo merā marirē ĩgũyare masĩmakũ yámi. ĩgũ merā marirē: “Ōārā, waja opamerā aarĩma”, āri ĩāmi. Irasirirā marĩ ĩgũyarā, peamegue waabonerā ĩgũ tausũnerā āārā. ³¹ Irasiriro Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ āri gojasũdero āārĩbũ: “Neŋ sugu: ‘Gajerā nemorŋ masĩtarinũgāgũ āārā’, āribirikŋaburo. Irasũ ārĩrŋo ĩrigũ marĩ Opũ gapũre: ‘Turatarĩgu āārĩsĩā, marirē ōatariro iridi āārĩmĩ’, āriburo”, āri gojasũdero āārĩbũ.

2

Cristo curusague boadea kerere gojadea

¹ Yaarā, yũ musā pũroque Marĩpũya kerere, masaka masĩbirideare buegu ejagu, masĩrĩmasā diasari werenĩrĩ merā buerosũ buebiribu. ² Yũ musā merā āārĩgũ: “Jesucristoya kerere, irasũ āārĩmakũ ĩgũ curusague boadea directa buegura”, āri gũñabu. ³ Irasirigu musā merā āārĩgũ, ubu āārĩgũ ĩrirosũ pėñabu. “Gajipoe ĩrigũ yũ ĩri kerere ōārŋ buemasĩbiribokoa”, ārĩgũ, gũĩ naradari merā āārĩkuba. ⁴ Yũ musārē ĩri kerere buremumakũ gāāmegũ, masĩrĩmasā werenĩrĩrosũ buebiribu. Irasirirā, Marĩpu turari, Ōāgũ deyomarĩgũ ĩritamurĩ merā yũ musārē ĩri kerere buemakũ pėrā: “Diayeta āārā”, āri buremubu. ⁵ “Masaka masĩrĩ merā ĩgũsā guare buemakũ buremua”, āri gũñamakũ gāāmebiribu. “Marĩpu, ĩgũ turari merā guare Jesucristoya kerere buremumakũ yámi”, āri gũñamakũ gāāmegũ, irasũ buebu musārē.

Marĩ Ōāgũ deyomarĩgũ ĩritamurĩ merā Marĩpure masĩā, āri gojadea

⁶ Gua musārē Jesucristore ōārŋ buremurĩ oparārē buerā, Marĩpu wáro masĩrĩ sĩrĩ merā buea. ĩri masĩrĩ ĩ ĩmuma meta āārā. Irasũ āārĩmakũ, ĩ ĩmũ marā masakare dorerāya meta āārā. ĩ ĩmuma ĩgũsā basi masĩrĩ pereakŋarokoa. ⁷ Gua, Marĩpu ĩgũ masĩrĩ merā ĩrideare, neŋgorague masaka ĩgũsā masĩbirideare buea. ĩ ĩmũ ĩriburo dupuyuro, Marĩpu: “Āsũ ĩrigura”, āri gũñasiadi āārĩmĩ. Irasirigu marirē tauburire, marĩ ĩmugasigue ĩgũ merā āārĩnĩburire gũñasiadi āārĩmĩ. ⁸ Āārĩpererā ĩ ĩmũ marā masakare dorerā gapũ Marĩpu ōārŋ gũñadeare pėmasĩbirinerā āārĩmā. ĩrĩre ōārŋ pėmasĩrāno āārĩrā, marĩ Opũ Jesucristo ōatarĩgure curusague pābiatũ wejėbiribonerā āārĩmā. ⁹ Āsũ āri gojasũdero āārĩbũ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue: Marĩpu ĩgũrē maĩrāya āārĩburire ōārŋ āmuyusiadi āārĩmĩ. ĩ ĩgũ ōārĩ āmubosadea, ĩgũsā neŋ ĩābirideā, pėbirideā, neŋ merŋgā gũñabirideā āārā, āri gojasũdero āārĩbũ.[☆]

¹⁰ Marĩpu ĩgũ ĩrideare, marĩ masĩbirideare Ōāgũ deyomarĩgũ merā marirē masĩmakũ yámi. Ōāgũ deyomarĩgũ Marĩpu gũñarĩrē masĩgũ āārĩpererire masĩpeokŋāmi.

¹¹ Gajigu masaku gũñarĩrē marĩ neŋ masĩbea. ĩgũ basi ĩgũ gũñarĩrē masĩmi. ĩgũ ĩrirosũta Ōāgũ deyomarĩgũ suguta Marĩpu gũñarĩrē masĩmi. ¹² Marirē ĩ ĩmuma directa gũñabirikŋaburo, ārĩgũ, Marĩpu marirē Ōāgũ deyomarĩgũrē sidi āārĩmĩ ĩgũ ĩrirosũ gũñaburo, ārĩgũ. Marirē maĩgũ, Ōāgũ deyomarĩgũ merā āārĩpererĩ ĩgũ sĩdeare masĩburo, ārĩgũ, irasĩrĩdi āārĩmĩ. ¹³ Irasirirā gua musārē Marĩpũyare buerā, Ōāgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merā buea. Gua basi masĩrĩ merā buebea. Irasirirā, Ōāgũ deyomarĩgũ guare buedorerosũta ĩgũrē oparārē buea.

¹⁴ Ōāgũ deyomarĩgũrē opamerā, Marĩpu Ōāgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩrē gāāmebema. ĩrĩre gāāmemerā: “Ubu āārĩrĩ āārā”, ārĩma. Ōāgũ deyomarĩgũ ĩritamurĩ merāta marĩ ĩgũyare pėmasĩā. ĩgũrē opamerā gapũ ĩgũyare neŋ pėmasĩbema. ¹⁵ Marĩ Ōāgũ deyomarĩgũrē oparā, ĩgũ ĩritamurĩ merā āārĩpererĩ ĩnerĩrē, ōārĩrē ĩā beyemasĩā. Ōāgũ deyomarĩgũrē opamerā gapũ, marĩ ĩgũrē oparā ĩrĩrĩre neŋ ĩā beyemasĩbirikuma. ¹⁶ Marĩpũya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ āri gojasũdero āārĩbũ: “Neŋ sugu marĩ Opũ gũñarĩrē masĩgũ māmĩ. Neŋ suguno ĩgũrē buemasĩbirikumi”, āri gojasũdero āārĩbũ. Marĩ gapũ Ōāgũ deyomarĩgũrē oparā āārĩsĩā, marĩ Opũ Cristo gũñarĩrē masĩā.

3

Marĩpũyarā ĩgũrē moāboerā āārĩma, āri gojadea

¹ Yaarā, yũ Ōāgũ deyomarĩgũ dorerĩ ĩrĩrārē buerosũ musārē buebiribu. ĩ ĩmũ marā Ōāgũ deyomarĩgũrē opamerā ĩrirosũ musā āārĩmakũ ĩāgũ, irasĩribu. Cristoyare musā buremuturabĩrimakũ ĩāgũ, majĩrĩgārē buerosũ musārē buebu. ² Irasirigu, majĩrĩgārē baari baamasĩmerā, ũpĩku dita mirĩrā ĩrirosũ musā āārĩmakũ ĩāgũ, diasabirĩ directa musārē buebu. Daporadere musā diasari buerĩre pėmasĩbea dapa. ³ Musā, Ōāgũ deyomarĩgũrē opamerā ĩrirosũ gāme uburĩkurā, gāme ĩāduamerā, gāme dukawarĩduarā yāa. Irasirirā ĩ ĩmũ marā ĩgũsā noŋ gāāmerŋ ĩriduarosũ yāa. ⁴ Musā: “Yũ Pabloyagu āārā”, gajigu: “Yũ Apoloyagu āārā”, āri werenĩā. Irasũ ārĩrā, ĩ ĩmũ marā masaka Ōāgũ deyomarĩgũrē opamerā ĩrirosũ werenĩā.

⁵ Gua Apolos merā, ĩnasĩrĩrā āārĩrĩ musā ĩāmakũ? Gua Marĩpure moāboerā āārā. Gua ĩgũ ĩridorederosũta yāa. Irasirirā gua Jesucristoya kerere weremakũ pėrā, musā ĩgũrē buremunũgābũ. ⁶ Yũ neŋgoraguere musārē buepũrorĩbu. Irasĩrĩgu sugu oterĩ yerĩre otegu ĩrirosũ ĩribũ. Irasĩrĩaderŋ pũrũ, Apolos musārē buenemogũ, oterĩre koregu ĩrirosũ ĩrĩdi āārĩmĩ. Marĩpu gapũ oterĩ purĩmakũ ĩrirosũ musārē Jesũre buremunũgāmakũ ĩrĩdi āārĩmĩ. ⁷ Irasirirā oterĩ yerĩre oterĩmasā, korerĩmasāde ubu āārĩrā āārĩma. Marĩpu gapũ ĩri oterĩre purĩmakũ ĩrigũ āārĩmĩ. ĩgũ suguta ĩrĩre ĩrĩmasĩmĩ. ⁸ Otepurĩrĩdi, pũrũ ĩri oteadeare koredĩ ĩgũsā suro merā moāboerĩmasā āārĩma. Marĩpu ĩgũsā moāderopā ĩgũsārē keoro wajarĩgukumi. ⁹ Gua Marĩpũyarā ĩgũrē moāboerā āārā. Musā guayarā āārĩbea. Marĩpũyarā āārā. Irasirirā musā ĩgũya pooere oteadea ĩrirosũ āārā.

Irasū āārīmakū, musā īgū wāri wii irimarīri wii irirosū āārā. ¹⁰ Wii irimerēgū borari keoro núpūrorīgu irirosū, yu, Marīpu iritamurō merā musārē Jesucristoyare keoro buepūrorību. Pūru gajerā musārē buenemorā, iri wiire peomūrīārā irirosū irirākuma. Iri wiire odorā irirosū musārē buenemorā, goepeyari merā keoro buero gāamea.

¹¹ Marīpu Jesucristore sugureta pīdi āārīmī masakare tauburo, ārīgū. Irasirīgu yu musārē buegu, Jesucristo masakare tauri kerere buepūrorību. Neō suguno iri kerere gorawayumasībirikumi. ¹² Jesucristoyare ōārō keoro buenemorā, oro, plata, gaji wajapari ūtāyeri merā wii irirā peomūrīārā irirosū irirākuma. Gajerā gapu pīriri yuku merā, tā merā, mījī pū merā tiāmūrīārā irirosū irirākuma. Īgūsā irirosū gajerā musārē buenemorā, ubu āārīrīrē, mata pērērīnorē buerākuma. ¹³⁻¹⁴ I ūmu peremakū, Jesucristo masakare īgūsā buedeare: “I musā buedea ōābu, i ōābirību”, āri weregukumi. Oro, plata, wajapari ūtāyeri merā iridea gapu peamegue soemakū ūjūbirīkoa. Yuku, tā, pūrī merā iridea gapu ūjūperekōōrokoka. Irasirīgu, gajīnorē peamegue soegu, ħīfī ūjūrokuri, dīfī ūjūbirīkuri? āri beyerosū, Jesucristo īgūsā ōārō, nērō buedeare beyegukumi. Ōārō keoro buedire keoro wajarīgukumi. ¹⁵ Ōārō keoro buebirīdi gapure wajarībirīkumi. Gajīno ūjūrōsū īgū buedea waja, wajataboadea perekōōrokoka. Īgū wajatabīrīkeregū, peamegue waabīrīkumi. Tausūgukumi. Wīi ūjūmakū durīwīrīagu irirosū mērōgā tarīgukumi.

¹⁶ ĤMusā masīberi? Ōāgū deyomarīgū marīgure āārīmī. Irasirīrā Marīpūya wii irirosū āārā. ¹⁷ Īgūya wii irirosū āārīrā, īgūyarā āārā. Irasirīgu Marīpu īgūyarārē poyanorērānorē poyanorēgukumi.

¹⁸ Musā basī péwisībirīkōāka! “Yu i ūmu marā buerire masītarīnugāgū āārā”, ārībirīkōāka! Irīre masīmerā irirosū āārīka! Irasirīmakū, Marīpu dīayeta ōārō masīrā dujamakū irīgukumi. ¹⁹ I ūmu marā īgūsā masīrī, Marīpu īāmākū ubu āārīrī āārā. Marīpūya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpu gapu masīrīmasā: ‘Āsū irīrārā’, āri gūñaderosū irīduarīre irībirīmakū yāmī”, āri gojasūdero āārībū.

²⁰ Gajeroguedere āsū āri gojasūdero āārībū: “Marī Opū, i ūmu marā masīrīmasā gūñārīrē masīmī. Irīre masīgū: ‘Ubu āārīrī āārā irī’, āri īāmī”, āri gojasūdero āārībū. ²¹ Irasirīrā musārē buegure: “Gajīgu nemorō ōārō buemi”, ārībirīkōāka! Marīpu āārīpererī musāya āārībūrire sīsiadi āārīmī. ²² Irasirīgu yure, Apolore, Pedrore irīumi musā ōārō āārībūrire buedoregu. Irasū āārīmakū, i ūmuma, musāya āārībūrire sīdi āārīmī. Dapora musā āārībūrire, musā boadero purūgue āārībūridere sīdi āārīmī. I āārīpererī musāya āārā. ²³ Irasū āārīmakū, musā Cristoyarā āārā. Cristo Marīpūyagu āārīmī. Irasirīrā musā Cristo merā Marīpūyarā āārā.

4

Pablo, Jesucristo īgūyare buedoregu pīnerā moārīrē gojadea

¹ Musā guare: “Cristore moāboerīmasā āārīma”, āri gūñārō gāamea. Guare Marīpūya kerere, masaka masībīrīdeare buedoregu pīdi āārīmī. ² Moārīmasā īgūsā opu dorerire keoro irīrā irirosū gua Cristore moāboerīmasādere īgū dorerire keoro irīro gāamea. ³ Musā yure: “Marī Opūyare ōārō buemi, o ōārō buebirīmī”, ārīmakū, neō bujawerebirīkoa. Gajerā masaka, yu buerire: “Keoro āārā, o keoro āārībea”, ārīmakūdere neō bujawerebirīkoa. Yu basīde yu buerire: “I gapure ōārō buebu, i gapure ōārō buebirību”, ārīmasībīrīkoa. ⁴ Yu buedeare gūñagū: “Nērō buekubū”, āri gūñabea. Irasirīgu: “Yu nērō buedea waja, waja opāa” ārīmasībea. Marī Opū suguta yu buerire: “Ōāgorāa, o ōābea”, āri masīmī. ⁵ Irasirīrā marī Opū i ūmugue dupaturī aarīburo dupuyuro gajerārē: “Īgū dorederosū keoro irībema”, āri werewuabīrīkōāka! Īgū dupaturī aarīgū, āārīpererārē īgūsā iridea gajerā masībīrīdeare masīmakū irīgukumi. Īgūsā gūñārīgue: “Āsū irīduakoa”, āri gūñadeadere masīmakū irīgukumi. Irasirīgu Marīpu ōārō irīrārē: “Ōārō irībū”, ārīgukumi. Īgūsā ōārō irīderopā īgūsārē keoro irīgukumi.

⁶ Yaarā, musāya āārībūrire gua Apolos merā irīrīkurīre werebu, musāde gua irīrosūta irīburo, ārīgū. Marīpūya werenīrī gojadea pūgue īgū dorerire tarīnugābirīkōāburo, ārīgū, musārē irīre werebu. Irasirīrā musā guare īākūūrā: “Guare buegu gapu, musārē buegu nemorō masītarīnugāmī”, ārībirīkoa. ⁷ Musā gajerā nemorō masītarīnugārā āārībea. Āārīpererī musā oparī, Marīpu musārē sīdea dita āārā. Īgū sīdea āārīkerepūru, īro tamerārē, ħnasirīrā musā basī: “Īgūyare masīpeokoa”, ārīrī? Īgū musārē masīrīrē sībīrīmakū, neō masībīrībokoa. Īgū musārē masīmakū iridea dīreta masīa.

⁸ Musā i gapure āsū āri gūñadāa: “Gua āārīpererī opāa. Marīpūyare masīpeokōāa”, āri gūñadāa. Irasirīrā gua musārē īgūyare buenemomakū gāamebea. Musā oparā irirosū: “Āārīpererī masītarīnugārā āārā”, āri gūñadāa. Musā dīayeta oparā irirosū āārīpererī masītarīnugārā āārīmakū ōatarībokoa. Irasirīrā gua musārē buerāde musā merā oparā irirosū āārībokoa. ⁹ Yu āsū āri pēñāa: “Marīpu guare Jesucristoyare buedoregu pīgu, āārīpererā nemorō ubu āārīrā irirosū āārīdoregu pīdi āārīmī”, āri pēñāa. Irasirīrā gua wejēbēosūmurā irirosū āārā. Āārīpererā i ūmu marā masaka, Marīpūre wereboerā īūrō gua nērō taria.

¹⁰ Jesucristoya kerere gua buemakū, masaka guare: “Pēmasīmerā āārīma”, ārīma. Musā gapu musā basī: “Gua Cristoyare pēmasīpeorā āārā”, ārīkoa. Gua, musā īāmākūta ubu āārīrā āārā. Musā gapu: “Gua oparā irirosū āārā”, ārīkoa. Masaka gua gapure ubu īābēokōāma. Musā gapure goepeyari merā īāma.

¹¹ Gua neōgoragueta nērō tarīpūrorīmūrīrīnerā, daporaguedere irasūta āārīkōāa. Ŭaboāa, nēmesībua, surī opabea. Jesucristore būremumerā guare būro nērō irībīrama. Gua buegorenasīa, wīrī opabea. ¹² Irasū āārīmakū, guaya āārībūrire, gua baaburīdere, gua basī moāpoyāa. Gajerā guare nērō werenīmakū, gua gapu Marīpūre īgūsāya āārībūrire sērēbosāa. Gajerā gua noō waarō guare nērō irīmakū, ubu pēñākōāa. ¹³ Gajerā guare nērō āri werewuamakū, gua gapu īgūsārē āmuduarā, īgūsārē ōārō merā werea. I ūmumarē īgūsā

gāamebirire iğūsā béodea iirosū guare iāma. Neōgoraguetā guare doopurorinerā, daporaguedere irasūta doonfōāma.

¹⁴Irire gojagu, musārē guyasiridoregu meta yāa. Yu musārē maigū, yu pūrārē iirosū werea. ¹⁵Wārā gajerā diez mil gora musārē Cristoyare buebonerā āārīkerepuru, iğū masakare tauri kerere buepuroridi suguta āārīmi. Iri kerere musārē buepuroridi yuta āārā. Yu iri kerere buemakū pērā, musā iğūrē buremunugābu. Irasirigu yu musāpu iirosū āārā. ¹⁶Irasirigu musārē: “Yu iririkurire, majirā iğūsā pagure iākūirōsū iākūituyakal” āri werea.

¹⁷Musā irire irimakū gāamegū, Timoteore musā pūroque iriua. Iğū yu buedi yu magū iirosū, yu maigū āārīmi. Marī Opu gāamerōsū keoro irinfōāmi. Yu Cristore buremugū iririkurire musārē gūnamakū irigukumi musāde irasūta iriburo, ārīgū. Irasirigu, āārīpererā Cristore buremurārē āārīpererogue āārīrārē yu buederosūta musārē buegukumi. ¹⁸Surāyeri musā watope āārīrā: “Pablo gua puro aaribirikumi”, āri gūñañurā. Irasirirā iğūsā basi: “Gua gajerā nemorō masitarinugārā āārā”, āri, gūñanifōāñurā. ¹⁹Yu gapu āsū āri gūñāa: “Marī Opu gāamemakū, mata musā pūroque waagura”, āri gūñāa. Iroque ejagu, masitarinugārā āārā, āri werenirārē iāgura. Iri direta iābirikoa. “I Diayeta iğūsā marī Opu turari merā iğūyare irirāta yāri?” āri iğugkoa. ²⁰Marīpu iğūyarārē doreri āsū āārā. Marī iğūyare werenikererā irire marī iribirimakū, marī werenirī wajamāa. Iğū turari merā iğūyare irimakū gāamemi. ²¹I Neēnorē gāamekuri musā? I Musā pūroque musā ñerō iriri waja musārē turigu waamakū gāamekuri, o musā ōārō iriri waja gapure usuyari merā musārē weregu waamakū gāamekuri?

5

Ñerō irigure béokal āri gojadea

¹Gajerā āsū āri kere werema yure. Sugu musā merāmu iğū búamorēta marāpokuayupu. Irire pégu, péguakōābu. Gajerā Marīpure masīmerā āārīkererā, irasūgora ñerō iribema. ²Iğū ñerī irigu musā merā āārīkerepuru, musā gapu: “Gua gajerā nemorō ōārā āārā”, āri gūñadāa. Irasū gūñarōno irirā, iğū ñerī iriri gapure buro bujawereri merā gūñaka! Irasirirā, iğū ñerō iririre piribirimakū iārā, iğūrē béokōāka! Musā merā nerēdorebirikōāka! ³Yu gapu musā pūroque āārībirikeregu, yu gūñarī merā musā merā āārīgū iirosū āārā. Irasirigu yu gūñarīgue musārē: “Iğū ñerō irigure béokōārō gāamea”, āri gūñasiāa. ⁴Irasirirā musā, marī Opu Jesucristoyārā, iğū dorero merā nerēka! Yude, yu gūñarī merā musā merā nerēgū iirosū āārīgukoa. Marī Opu Jesúde iğū turari merā musā merā āārīgukumi. ⁵Musā irasū ñerērā, iğū ñerō irigure béokōāka, wātēa opu Satanās iğū gāamerō iğūrē iriburo, ārīrā! Irasirigu ñerō tarigu, iğū ñerō iririre pirigukumi. Marī Opu Jesús i ūmugue dupaturi aarīgū, iğūrē taugukumi.

⁶Iğū ñerō irigure béomerā: “Gua gajerā nemorō ōārā āārā”, āri gūñabirikōāka! Musā iğū ñerō iririre ubu iākōārā, āārīpererā musāde iğū ñerō iririre pērēbejarākoa. I Musā āsū āri wererire masīberi? “Pārē irirā, mérōgā pā wemasārī poga merā trigo pogare morēkuma. Puru iri wemasāseyakōākoa”, āri werea. Iri poga wemasāseyarosūta ñerīde musāguere ōārō seyakōārokoa. ⁷Irasirirā iğū ñerī irigure béoka, gajerāde ñerō iriri, ārīrā! Guayarā, judío masaka pascua bosenu irimurā pā wemasāmakū iriri pogare béokuma. Irire béorosūta musā ñerī iririre béoka, ñerīrē opamerā āārīmurā! Pascua bosenu āārīmakū, judío masaka ovejare wējekuma iğūsā ñerī iridea wajare Marīpure béodorerā. Oveja boaderosūta Cristo marī ñerō iridea waja boabosadi āārīmi Marīpu marirē: “Ñerī marirā āārīma”, āri iāburo, ārīgū. ⁸Irasirirā marī ñerī iririkudeare pirikōārō gāamea. Ñerīrē iro marirō āārīrō gāamea. Irigatori marirō, diayema ōārō werenirī merā āārīrō gāamea.

⁹Yu musārē iripoegue gojadea pūgue āsū āri gojabu: “Nomerē ñerō gāmebirarikurārē wapikubirikōāka!” āri gojabu. ¹⁰Yu irasū gojagu: “Āārīpererā ñerō iririmasā i ūmugue āārīrārē neō wapikubirikōāka!” ārīgū meta iribu. I ūmuguerē noō musā waarō Jesúre buremumerā āārīma. Nomerē ñerō gāmebirarikurā, gajerāyare buro gāamerā, yajarīmasā, keori weadeare buremurīmasā wārā āārīma. Iğūsā āārīpererogue āārīmakū, iğūsāno marirōgue waamasīña māa. ¹¹Āsū gapu āri gojabu: “Surāyeri musā merā āārīrā: ‘Jesúre buremua’, ārīkererā ñerī iririkumakū iārā, iğūsārē wapikubirikōāka!” āri gojabu. “Irasirirā nomerē ñerō gāmebirarikurārē, gajerāyare buro gāamerārē, keori weadeare buremurārē, gajerārē ñerō kere wererārē, mejārikurārē, yajārikurārē wapikubirikōāka! Irasiririkurāno merā neō baabirikōāka!” āri gojabu. ¹²⁻¹³Marīpu Jesúre buremumerārē iğūsā ñerō iridea waja wajamoāgukumi. Irasirigu yu musārē: “Wajamoāka iğūsārē!” āribea. Musā tamerā musā merā āārīrārē iğūsā ñerō irimakū iārā, iğūsārē wajamoāka! Marīpuya werenirī gojadea pūgue gojaderosūta irika! Āsū āri gojasūdero āārībū: “Sugu musā merā āārīgū ñerō irimakū iārā, iğūrē béokōāka!” āri gojasūdero āārībū. Irasirirā musā merā āārīgūrē iğū búamorē ñerō irigure béokōāka!

6

Jesúre buremurā gāme weresārīrē gojadea

¹Musā basi gāme guaseorā, Iñasirirā weresārīrē beyerīmasā Jesúre buremumerā pūroque āmudorerā waarī? Jesúre buremurārē musā merāmarārē weresāduarā, gajerā Jesúre buremurārē irire āmudorerā waarō gāamea. ²I Ire musā masīberi? I ūmu peremakū, marī Jesúre buremurā Marīpuyārā āārīsīa, Jesús merā i ūmu marārē dorerā āārīrākoa. Irasirirā iğūsārē doremurā daporadere marī gāme guaseorire

āmudoremasia. ³ ǀdere masiberi musā? Marī Jesús merā Marīpure wereboerā ūmugasigwe āārīrārē dorerākōa. Irasirirā iǃūsārē doremurā āārisiā, i ūmumadere āmudoremasia. ⁴ ǀNasirirā i ūmumarē gāme guaseorā, Marīpuyare masīmerā pūroge irire āmudorerā waari? ⁵ Musārē gūyasirīburo, āriǃū, ire gojāa. ǀMusā watopeguere neō sugu masiǃū, musā guaseoirire āmugūno marīgorakōārī? ⁶ Musā merāmu masiǃūno gapure āmudorerono irirā, gajigu Jesūre buremugūrē weresāduarā, Jesūre buremumerā pūroge āmudorerā waāa.

⁷ Irasiriro, musā gāme guaseorā, musā basi āmumasīmerā, Jesūre buremumerā pūroge irire āmudorerā waamakū ōābea. Iǃūsārē weresārōno irirā, gajerā Jesūre buremurā musārē diaye iribirideare, musārē yajadeare irasū iākoāmakū nemorō ōāboakuyo. ⁸ Musā Jesūre buremurā āārīkererā, gajerā musāyarārē diaye irimerā, musāde iǃūsāyare yajarā yāa.

⁹ ǀIre musā masiberi? Nērō iririkurā Marīpu iǃūyarārē doreroguerē waabirikuma. Ire pēwisibirikōāka! Ūma nomerē nērō gāmebirarikurā, keori weadeare buremurīmasā, gajigu marāpore ēma marāpokurā, gajego marāpu merā nērō iririkurā, ūma seyaro iǃūsā dupuri merā nērō iririkurā, nome de iǃūsā seyaro nērō iririkurā Marīpu pūroge neō waabirikuma. ¹⁰ Irasū āārīmakū, yajarīmasā, gajerāyare buro gāāmerīmasā, mejārikurā, gajerārē nērō kere wererīmasā, āriǃatori merā gajerāyare yajarīmasā neō Marīpu pūroge waabirikuma. ¹¹ Iripoeguere musā surāyeri irasiririkurā āārīnerā āārībū. Irasiririkurā āārīkerepuru, Marīpu musā nērī oparire koedi āārīmī iǃūyarā āārīmakū irigu. Irasirigu musārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Marī Opu Jesucristo iridea merā, Ōāgū deyomarīgū musāguere āārīrī merā irasū āri iāmi.

Marīya dupu merā ōārō iridorea, āri gojadea

¹² Masaka surāyeri āsū āri werenīma: “Marī iriduare neō gāāmerō irimasia”, āri werenīma. Irasūta āārā, ārīrō tamerā. Yū iriduari gajerārē iritamubirimakū iǃūgū, irire iribea. Irasirigu irire piriduagu, pirikōārō gāāmea. ¹³ I masaka werenīri diayeta āārā. Āsū āri werenīma: “Baari, marīya paruma āārīburi āārā. Marīya paru, baari baasādiru āārā”, āri werenīma. Marīpu gapu i pe wāirē peremakū irigukumi. Irasiriro baari, marīya paru irasū āārīkōārō yāa. Āsū gapu āārā. Marīpu, marīya dupu irigu, nērīrē ūaribejaburi dupure iribiridi āārīmī. Marī Opu Jesucristo gāāmerī gapure iriburi dupu āārā. Iǃūta marī merā āārīǃū marīya dupu Opu āārīmī irire ōārō iribu. ¹⁴ Marīpu iǃū turari merā marī Opu Jesucristo boadero puru, iǃūya dupure masūti āārīmī. Iǃūrē masūderosūta marī boadero puru, marīya dupudere masūgukumi.

¹⁵ ǀIre musā masiberi? Marī Cristoyarā āārīmakū, marīya dupu, iǃūya dupuma āārīrī irirosū āārā. Marī irasū āārīrā, nomeō ūma merā nērō iririkurimasō merā nērō irimakū ōābirigorakōāa. Irasirirā irinorē neō iribirikōādorea. ¹⁶ ǀIdere musā masiberi? Marīpuya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Ūmūu, nomeō merā marāpokugu, pērā āārīkererā, Marīpu iāmakū su dupu irirosūta āārīrākuma”, āri gojasūdero āārībū. Irasirigu sugu nēgō merā marāpokumakū, iǃūya dupu igoya dupu merā āārīrō, su dupu irirosūta āārā. ¹⁷ Irasūta sugu marī Opu Jesucristore buremugū iǃū merā pērā āārīkererā, su dupu irirosūta āārīma. Irasirirā su gūñarita opama.

¹⁸ Irasirirā ūma nomerē gāmebirarire neō iribirikōāka! Gaji marī nērō iririre irirā, marīya dupuguere nērō iribea. Ūma iǃūsā marāposā nome āārīmerā nomerē gāmebirārē gapu iǃūsā basi iǃūsāya dupure nētariro irirā yāma. Cristoya dupuguere nērō irirā irirosū yāma. ¹⁹ ǀMusā ire masiberi? Marīpu marirē Ōāgū deyomarīgūrē sīdi āārīmī. Irasirigu Ōāgū deyomarīgū marīguere āārīmakū, marīya dupu iǃūya wii irirosū āārā. Irasiriro marīya dupu marīya dupugora āārībea. ²⁰ Marīpu marirē buro maǃū, Jesucristore iriudi āārīmī marī nērī iridea wajare wajaridoregu. Iǃūyarā āārīburo, āriǃū, irasiridi āārīmī. Irasirirā marī iǃū wajarīnerā āārīsīā, marīya dupu merā Marīpu gāāmerōsūta iriro gāāmea gajerāde iǃūrē buremuburo, ārīrā.

7

Mojōsiarimarē gojadea

¹ Daporare musā yure sērēna gojadeare yujugura. Marāpokubirimakū, marāpukubirimakū, ōāgorāa.

² Irasū āārīkerepuru, āārīpereroguerē ūma nomerē gāmebirari āārā. Irasirirā ūma iǃūsāku marāpokuro gāāmea, gajerā nome merā nērō iriri, ārīrā. Nome de iǃūsāku marāpokuro gāāmea, gajerā ūma merā nērō iriri, ārīrā. ³ Marāpokugu iǃū marāpo merā ōārō āārīrikuro gāāmea. Igode marāpu merā ōārō āārīrikuro gāāmea. ⁴ Marāpokugore igoya dupu igoya dita āārībea. Igo marāpu gāāmerōsūta iǃū merā āārīrō gāāmea. Igo marāpudere iǃūya dupu iǃūya dita āārībea. Iǃū marāpo gāāmerōsūta igo merā āārīrō gāāmea. ⁵ Āsū iriburo. Igo marāpu igo merā āārīduamakū yujuburo. Iǃūde igore yujuburo. Iǃūsā Marīpure sērēmura: “Irikunrī marī iririkurīnorē iribirikōārā”, āri āmuadero puru merē irasū iribirikōāburo. Marīpure sērē ōadoero puru, duputari iǃūsā āārīrikuderosūta āārīburo doja. Iǃūsā irasiribirimakū, wātī iǃūsārē gajerā merā nērō irimakū iribokumi.

⁶ Yū musārē ire dorerigora irirosū werenīgū meta yāa. Musā irasū irimakū ōārōkōa, āriǃū, irasū ārā. ⁷ Yū āsū āri gūñāa. Āārīpererā musā yū irirosūta marāpo marīrā āārīmakū gāāmeadikōa. Marīpu gapu marī āārīpererārē surosū pībiridi āārīmī. Surāyerire marāpo marīmūrārē, o marāpu marīmūrārē pīdi āārīmī. Gajerā gapure marāpokumūrārē, o marāpukumūrārē pīdi āārīmī.

⁸ Irasirigu musā marāpo marīrārē, marāpu marīrārē, wapiweyārā nomerē āsū ārā. Yū irirosū musā marāpokubirimakū, o marāpukubirimakū ōāgorāa. ⁹ Ūma, nome merā āārīduare nūgāmerāno

marāpokuburo. Nomedere irasūta iriburo. Īgūsā marāpokumakū, marāpukumakū ōāgorāa. Irasirirā Īgūsā nome merā, ūma merā āārīduari direta gūñanbirikuma.

¹⁰ Marāpokurārē, marāpukurārē yu āsū dorea. I yu doreri āārībea. Marī Opu ire doredi āārīmī. Āsū ārī doredi āārīmī: “Nomeō igo marāpure bēobirikōāburo”. ¹¹ Nomeō igo marāpure bēogo, gajigure marāpukubirikōārō gāāmea. Igo marāpu āārīdi merā āmubeo, sugota āārikōārō gāāmea. Ūmūde Īgū marāpore bēobirikōārō gāāmea. Īgūde Īgū marāpo āārīdeo merā āmubi, marāpo marīgūta āārikōārō gāāmea.

¹² Gajerārē yu gūñarirē weregura marī Opu weredoredea āābirikerepuru. Āsū ārā. Sugu Jesūre buremugū, Jesūre buremubeore marāpokuadero puru, igo Īgū merāta dujaduamakū, igore bēobirikōārō gāāmea. ¹³ Nomeōde Jesūre buremugō Jesūre buremubire marāpukugo, igo merā Īgū dujaduamakū, Īgūrē bēobirikōārō gāāmea. ¹⁴ Sugu Jesūre buremubi marāpo Jesūre buremugō āārimakū Īgū, Marīpu Īgūrē: “Yaagu irosū āārīmī”, ārī ĩāmi. Irasūta sugo Jesūre buremubeo marāpu Jesūre buremugū āārimakū Īgū, Marīpu igore: “Yaago irosū āārīmo”, ārī ĩāmi. Īgū irasū ĩābirimakū, Īgūsā pūrā Jesūre buremumerā pūrā irosū āāribokuma. Irasirigu Īgūsā pūrādere Jesūre buremurā pūrā irosū ĩāmi. ¹⁵ Jesūre buremubi gapu Īgū marāpo Jesūre buremugūrē bēoduagu, bēoburo. Irasūta Jesūre buremubeo igo marāpu Jesūre buremugūrē bēoduago, bēoburo. Marīpu marīrē gajerā merā gāmekēārō marīrō usuyari merā āārimakū gāāmēmī. Irasirirā Īgūsā bēoduamakū ōāgorāa. ¹⁶ Jesūre buremugō, igo marāpu Jesūre buremubire: “Yu merā āārigū, buremugukumi”, ārīmasiña māa. Irasūta Jesūre buremugū, Īgū marāpo Jesūre buremubeore: “Yu merā āārigō, buremugokumo”, ārīmasiña māa.

¹⁷ Āsū iriro gāāmea marīrē āārīpererā marī Opu Jesucristoyārē. Marīpu marīrē Jesūre buremunugā-doregu siuideapoe Īgū marīrē: “Āsū irikal!” ārī pīderosūta iriwāgārō gāāmea. Yu irire āārīperero marārē Jesūre buremurārē dorea. ¹⁸ Marīpu sugure Īgūya dupuma gasirogārē* wiirisūdire siumakū, irasūta dujaro gāāmea. Irasūta wiirisūbire siumakū, wiirisūbita dujaro gāāmea. ¹⁹ Daporare wiirisūnerā āārīrī, wiirisūbirinerā āārīrīde wajamāa. Marīpu dorerire marī iriri gapu wajakutarinugāa. ²⁰ Irasirirā Marīpu marīrē masakakure siuideapoe Īgū marīrē pīderosūta iriwāgārō gāāmea.

²¹ Marīpu musārē siuideapoe surāyeri gajerārē moāboerimasā āārībū. Irasū āārīkererā, musā moāboerimasā āārīrīrē gūñarikubirikōāka! Gajipoe musā oparā musārē wiuduamakū, wirika! ²² Marīpu musārē marī Opu Jesucristore buremudoregu siuidi āārīmī. Irasirirā surāyeri musā gajerārē moāboerimasā āārīkererā, daporare Jesucristoyārē Īgū wiunerā irosū āārā Īgūyare irimurā. Musā gajerārē moāboerimasā āārībirikererā, daporare Jesucristore moāboerā āārā. ²³ Marīpu marīrē Īgūyarā āārīburo, ārigū, Īgū magū Jesucristo boagu dī bēodea merā wajaridi āārīmī. Irasirirā masakare moāboerā irosū āārībirikōāka! Masaka gāāmerīnorē iribirikōāka! Marīpu gāāmerī gapure irika! ²⁴ Irasirirā, Marīpu musārē Jesucristore buremunugādoregu siuideapoe musārē pīderosūta Īgū merā ōārō āārīnīkōāka!

²⁵ Daporare musā marāpo marīrārē, marāpu marīrādere wereduakoa. I yu wereburi marī Opu weredoredea āārībea. Irasū āārībirikerepuru, yu basi gūñarī merā musārē weregura. Marī Opu yure bopofārī merā ĩāsīā, yure iritamumi. Irasirirā musā yu wererire: “Irimakū ōāgorāa”, ārī masīrākoa. ²⁶ Daporare marīrē marī nerō tariki āārā. Irasirirā musā āārīkurosūta dujamakū ōāgorāa. ²⁷ Marāpokurā, marāpukurā gāme bēobirikōāka! Marāpo marīrā, marāposā nome āmābirikōāka! ²⁸ Yu musārē irire werekerepuru, musā marāpokurā, Marīpu dorerire tarinugārā meta yāa. Nomedere marāpukugo, Marīpu dorerire tarinugāgō meta yāmo. Irasū āārīkerepuru, marāpokurā, marāpukurā gapu Īgūsā okarinurīrē poyari merā āārīrākuma. Irasirigu yu irire: “Poyari merā āārībokuma”, ārigū: “Marāpo marīrā, marāpu marīrā āārīkōāka!” ārā musārē.

²⁹ Yaarā, yu musārē irasū ārigū, āsū ārīduagu yāa. Marī i ūmugue āārīrikuri pereburo mērō duyāa. Irasirirā daporare marāpo marīrā Marīpyare ōārō moārōsūta marāpokurādere ōārō moārō gāāmea. Marāpukurā nomedere irasūta Marīpyare ōārō iriro gāāmea. ³⁰ Marī orekererā, bujaweremerā irosū āārīrō gāāmea. Ūsuyakererā, usuyari merā bosenu irimerā irosū āārīrō gāāmea. Gajino wajarikererā: “I yaa āārīnīkōārōkoa”, ārī gūñābirikōārō gāāmea. Irasirirā, marīrē Marīpyare ōārō iriro gāāmea. ³¹ I ūmuma marī ĩārī perewāgārō yāa. Irasirirā i ūmumarē iriduare buro gūñārikubirikōārō gāāmea.

³² Yu musārē gūñārikuro marīrō āārīmakū gāāmea. Marāpo marīgū, marī Opyare ōārō gūñami. Irasirigu Īgūrē usuyamakū gāāmegū, Īgūyare ōārō yāmi. ³³ Marāpokugu gapu Īgū marīrō ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegū, i ūmumarē gūñami. ³⁴ Irasirigu marī Opu gāāmerīrē, Īgū marāpo usuyamakū gāāmerī gapudere gūñami. Nomedere irasūta āārā. Marāpu marīgō marī Opyare ōārō gūñamo. Igo gūñarī merā Marīpyago ōārō āārīduagu, Īgū gāāmerōsūta iriduamo. Marāpukugo gapu igo marāpu ōārō usuyari merā āārīmakū gāāmegō, i ūmumarē gūñamo.

³⁵ Yu musārē ōārō waaburo, ārigū, marī Opu gāāmerī direta keoro iridoregu ire gojāa. Musārē marāpokurire, marāpukurire kāmutagu meta yāa.

³⁶ Sugu Īgū magō būro waamakū Īgū, āsū ārībokumi: “Yu magōrē ōārō iribirikoa. Igo marāpukumakū ōābokoa”, ārībokumi. Irasū ārigū nomesukōāburo. Irasiriri, fierō iriri āārībea. ³⁷ Gajigu gapu: “Nomesuro

*

7:18 Gn 17.1-14: Iripoeue Marīpu Abrahārē Īgū pūrā ūmarē: “Yaarā āārīburo”, ārigū, Īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmī. Puru iri dorerire Moisére pīdi āārīmī. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, Īgūsā pūrā ūmarē su mojōma pere gaji mojō ūreru pērēbejarinurī waarō merā Īgūsā deyoadero puru irasū yāma.

gäämekoa”, āribiribokumi. Āsū gapu āribokumi: “Yu magō marāpukubirikōāburo”, āribokumi. Īgū irasū ārimakū, ġore dārō waabokoa. Īgū irasū iriduari dāgorabokoa. ³⁸ Magōrē marāpukudoregu, dārō irigu yāmi. Irota marāpukudorebi gapu nemorō dārō iritarinugāgū yāmi. Daporare marirē wāri űērō tariri āārā. Irasiriro marāpukubirimakū, marāpukubirimakū nemorō ōāa.

³⁹ Marīpu marirē doreri āsū ārā. Marāpukugo igo marāpu okamakū, ġū merā āārīnīkōāburo. Īgū boadero purugue, gajigu igo suyugure marāpukumasīgokumo ġū Jesūre buremugū āārīmakū. ⁴⁰ Yu gapu āsū āri gūñāa. Igo dupaturi marāpukubeo, nemorō usuyabokumo. Yude, gajerā musārē buerimasā irosoyō Ōāgū deyomarīgūrē opāa. Irasirigu irire werea musārē.

8

ĴKeori weadea puro baari pīdeare baamakū ōākuri? āri gojadea

¹ Dapora musā: “ĴKeori weadea puro baari pīdeare baamakū ōākuri?” āri sērēñadeare yujugura. Musā irire masia. Īgūsā buremurī weadea neō wajamāa. Irasirirā: “Gua tamerā dārō masia”, āri gūñarā, gajerārē masitarinugāduarā irosoyō yāa. Gajerārē maīrā, āsū gapu iriro gāamea. Nemorō ġūsārē Marīpuyare buremunemomakū iriro gāamea. ² Sugū: “Masīpeokōāa”, āriġano, dārō masībemi. Wāri duyāā ġū masībiri.

³ Marīpu ġūrē maīgū gapure masīmi. “Yaagu āārīmi, ġūrē masia”, āriimi.

⁴ Irasirigu yu musārē keori weadea puro baari pīdea baarire weregura. Diayeta āārā. Īgūsā buremurī weadea neō wajamāa. Gajigu, Marīpu irosoyō āārīgū neō māmī. Īgū suguta āārīmi. ⁵ Gajerā masaka ġūrē buremunerā wārā gajerānorē buremuma. Ūmarōgue āārīrārē, i űmugue āārīrārē buremuma. “Marī buremurā, marī oparā āārīma”, āri buremuma. ⁶ Marīpu suguta āārīpererire iridi āārīmi. Irasirirā marī ġūyārā āārīsīā, ġū dorerire irimurā āārā. Irasū āārīmakū, Jesucristo suguta marī Opu āārīmi. Īgū merā Marīpu āārīpererire iridi āārīmi. Īgū merā marīdere ġūyārā āārīmakū iridi āārīmi. Irasirirā ġū merā āārīnīkōārākoa.

⁷ Yu wereri diaye āārīkerepuru, surāyeri Jesūre buremurā irire masībema. Iripoegue keori weadeare buremunerā āārīsīā, daporadere iri keori weadea puro baari pīdeare baarā: “Marī buremunerā keori weadeare buremurā yāa”, āri gūñadima. Irasirirā dārō masīmerā irire baarā: “Nerō irirā yāa”, āri gūñadima. Irasū gūñakererā, irire baakōāma. ⁸ Marī irire baarā, Marīpu merā nemorō dārō āārīmasībirikoa. Gajerā nemorō dārō waabirikoa. Irire baamerāde, gajerā nemorō űērā waabirikoa. ⁹ Irasū āārīkerepuru, dārō pēmasīka! Musā noō gāāmerō baarā, gajigu Jesūre buremuturabire űērō irimakū iribirikōāka! ¹⁰ Āsū āārā. “Īgūsā buremurī keori weadea neō wajamāa”, āri masia. Irasirirā iri keori weadeare buremurīmasā baarogue baarā: “Ōābea”, āri gūñabea. Jesūre buremuturabi gapu, musā iroque baamakū ġāgū: “Iroque baarā, Marīpure buremubema”, āri gūñabokumi. Irasū āri gūñakeregu, musārē ġākūi, ġāde baakōābokumi. Irasū baagu: “Nerō irigu yāa”, āri gūñabokumi. Īgū irasū gūñamakū, musā ġūrē űērō irimakū irirākoa. ¹¹ Musā dārō masīrā iroque baarā, gajigu dārō masībī gapure űērō irimakū iribokoa. Cristo ġūdere boabosadi āārīmi. Irasirirā musā baari merā Cristoyagure poyanorēbokoa. ¹² Irasū āārīmakū, gajigu dārō masībire: “Ireire baamakū űegorāa”, āri gūñakeregu irire baamakū irirā, Cristodere űērō irirā yāa. ¹³ Irasirigu yu baari merā gajigu Cristoyagure űērō irimakū iribokoa, āriġū, iri baarire neō dupaturi baabirikoa.

9

Jesús buedoregu pīdi ġū wajatarimarē gojadea

¹ Jesucristo yure ġūyare buedoregu pīdi āārīmi. Irasirigu yude gajerā ġū buedoregu pīnerā irosoyāta irimasia. Yude marī Opu Jesūre ġādita āārā. Irasū āārīmakū, yu musārē ġūyā kerere buemakū pērā, ġūrē buremunugābu. ² Gajerā yure: “Īgū Jesús buedoregu pīdi meta āārīmi”, āri werewuakerepuru, musā gapu irasū āribēa. Yu buemakū pērā, musā Jesūre buremubu. Irasirirā ġūrē buremurā āārīsīā, yure: “Īgū Jesús buedoregu pīdi āārīmi”, āri masia.

³ Yure werewuārē āsū āri yujugura. ⁴ Yu musārē bueri waja, musā yure baari ejo, iiriri tīāmakū űēāmasia. ⁵ Gajerā Jesús buedoregu pīnerā, ġū pagupūrā, Pedrosā buegorenarā, ġūsā marāposā nomerē āīānama. Īgūsā irosoyāta yude Jesucristore buremugōrē marāpokugu āīānabokoa. ⁶ ĴNaāsū gūñari musā? Gajerā Jesús buedoregu pīnerā musārē buerā, ġūsā baaburire moā wajatabema. ⁷ ĴNasirirā yu, Bernabē musārē buerā, gua baaburire wajatabema, moādūūmasībirikuri? ⁸ Surara ġū baaburi waja ġū basi wajariirikumi. Īgū surara moārī waja ġū oparā gapu irire wajariibosakuma. Īguidari otedi, ġū otedea dukare tea, baamasīkumi. Ovejare koregude, ġūsāyā űīpikure bīpi, iirīmasīkumi. ⁹ Yu musārē irasū āriġū, masaka gūñari merā werebea. Yu āārīrōsūta Marīpu doreri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: ¹⁰ “Weku trigo yeri gasirire ġūyā guburi merā kura koro, trigore baadwagu baaburo. ġūyā disi tūsārī berore tūsābirikōāka!” āri gojasūdero āārībū. Marīpu irire doregu, wekuayama direta āriġū meta iridi āārīmi. ¹¹ Irire doregu, gua ġūyā kerere buerāyā āārīburiire āriġū iridi āārīmi. Āsū āārā. Sugū oteburore āmukumi. Puru gajigu iro otedea dukare seakumi. Irasirirā iri otedea dukare dukawaburire gūñarā, pērāgueta dārō moākuma. ¹² Gua musārē Marīpuyā werenirirē buerā, oterimasū ġū oteri yerire otegu irosoyō iribu. Oterimasū ġū moārī waja, ġū otedea dukare seamasīkumi ġūyā āārīburiire. Irasiriro, gua musārē bueri waja, musā guaya āārīburiire gajino guare sīmakū ōābokoa. ¹³ Musā guare sībīkererā, gajerā buerā musārē sērēmakū, ġūsā gapure sīyuro. Gua gapu ġūsā nemorō sērēmasia musārē bueri waja.

Gua musārē: “Sīka!” āribonerā āārīkererā, neō irasū āribēa. “Īgūsā Cristoya kerere pēduabiribokuma gua ġūsārē gajinorē sērēmakū”, āri gūñabu. Irasirirā gua gāāmerirē opabirikerepuru, musārē neō sērēbiribu.

¹³ Musā ire masīa. Marīpuya wiigwe moārīmasā, Marīpure buremurā waibu diī āiri sīdeare baama īgūsā irogwe moārī waja. Iri wiima waimurārē wējē soepeoro puro moārāde irireta baama. ¹⁴ I irirosūta marī Opū īgūya kerere wererāya āārīburiere āsū ārīdi āārīmī: “īgūsā moārī merā īgūsā baaburire wajata baaburo”, ārīdi āārīmī. ¹⁵ Irasū āārīkerepuru, yu gapu musārē: “sīka!” neō ārībiriibu. Daporadere jogagu, musārē gajino sērēgū meta gojāa. Ūaboari merā boakeregu, musārē buedeare waja neō wajaseabirikoā. Irasirigu wajamarīrō musārē usuyari merā buea. Yu musārē buedeare waja merā neō wajata baabirikoā.

¹⁶ Marīpu yure īgū masakare tauri kerere weredoregu pīdi āārīmī. Irasirigu yu iri kerere weregu: “Gajerā nemorō masītarinugāgū āārā”, neō ārī gūñabea. Iri kerere werebi, buro bujowereri merā űerō taribokoā. ¹⁷ Iri kerere yu basi yu gūñarī merā buegu, wajatabokoā. Marīpu yure dorederosūta iri kerere buegu, īgū yure pīdea gapure irigu yāa. īgū yure pīderosūta iriro gāamea. Gaji gapure neō irimasīña maa. ¹⁸ Irasirigu Jesucristoya kerere buegu, yu bueri waja musārē: “Wajarika!” ārī sērēbuno āārīkeregu, irire neō sērēbiriibu. Yu irasirimakū, yu wajatari āsū āārā: “Jesucristo īgūrē buremurārē taugukumi”, ārīrī kerere wajamarīrō buegu, űarō usuyari merā āārā. Irita āārā yu wajatari.

¹⁹ Masakare moāboegu neō āārībīrikeregu, āārīpererārē moāboegu irirosū irigu yāa, īgūsā Jesucristoya kerere pēburo, ārīgū. Wārā īgūrē buremumakū gāamegū, irasū yāa. ²⁰ Irasirigu yaarā judīo masaka merā āārīgū, īgūsā űarī iririkurosūta yāa, īgūsā Jesūre buremumakū gāamegū. Āsū āārā. īgūsā Moīśēs dorerire buremuma. Yu Moīśēs doreri direta buremugū āārībīrikeregu, īgūsā merā āārīgū, īgūsā iririkurosūta yāa, yu buerire pēmakū gāamegū. ²¹ Moīśēs dorerire buremumerā merā āārīgū, īgūsā űarī iririkurosūta yāa, īgūsāde Jesūre buremumakū gāamegū. Irasirīkeregu, Cristore buremusiā, Marīpu dorerire tarinugābea.

²² Jesūre buremuturamerā merā āārīgū, īgūsā űarī iririkurosūta yāa, īgūsāde Jesūre buremunemoburo, ārīgū. “Musā nemorō Jesūre buremugū, īgūyare masīpeogu āārā”, neō ārībea īgūsārē. Irasirigu āārīpererā űarī iririkurosūta yāa: “Surāyeri yu buerire pērā, tausūrākuma”, ārīgū. ²³ I āārīpererire irasū yāa: “Jesucristo īgūrē buremurārē taugukumi”, ārīrī kerere īgūsā űarō pēburo, ārīgū. īgūsā iri űarī kerere buremumakū īgū, yu īgūsā merā buro usuyāa.

²⁴ Musārē i keori merā āsū ārī werea. Ūa birarimasā, āārīpererā űmakererā, wajataperebirikuma. Ūmat-uragu dita wajatakumi. Irasirirā, wajataduagu buro űaderosūta musāde Marīpu gāamerirē űarō irika, īgū sīburiere wajatamurā! ²⁵ Āārīpererā űa biramurā īgūsā űaburi dupuyuro űarō űa buekuma. Āārīpereri īgūsāya dupure poyanorērīrē pirikōākuma. Olivo wāikudima pūrī merā iridea berore wajataduārā, irasū űa buekuma. Puru gajerārē īmurā, wajatadiya dipurugue iri berore peokuma. Iri bero mata boakōākoā. Marīde Marīpuyare űarō buero gāamea. Nerirē pirikōā, īgū gāameri gapure iriro gāamea, īgū sīburiere wajatamurā. īgū sīrī neō boabirikoā. ²⁶ Irasirigu yu gapu, űa birarimasū īgū noō gāamerō űmagū irirosū iribeā. Yu gāamerō irimoāmabea. Marīpuyare masisiā, īgū gāamerirē irigu yāa. ²⁷ Irasirigu yu iriduare, yu űaribejarire iribeā. Yu iriduare irimakū, gajerārē Marīpuyare buedi āārīkerepuru, Marīpu yure: “űarō iribu”, ārībīrikokumi.

10

Keori weadeare buremubirikōāka! ārī gojadea

¹ Yaarā, musārē irire masīmakū gāamea. Marīpu, gua űekūsamarā merā āārīdi āārīmī īgūsārē Egiptogwe āārīrārē āi wiugu. īgū iriudea mikāyebō merā īgūsārē dupuyudi āārīmī. Āārīpererā īgūrē tuyarā, dia wādiya, deko diadiya wāikudiya dekogue, bojori maā īgū iridea maague taribujanerā āārīmā. ² īgūsā Moīśēs merā mikāyebō doka, dia wādiyare taribujanerā āārīmā. Iro taribujarā, āārīpererā īgū merā wādiya dekogue wāīyesūrā irirosū waanerā āārīmā. Iri merā īgūyarā āārīrīrē īmunerā āārīmā. ³ īgūsā āārīpererā Marīpu sīdea űmugasima baarire baanerā āārīmā. ⁴ Āārīpererā Marīpu űtāyegue deko wiridoredeare iirīnerā āārīmā. Cristo iri űtāye irirosū āārīdi āārīmī. īgūta okari sīdi āārīmī. Irasirigu īgūta īgūsārē wapikuwāgādi āārīmī. ⁵ Marīpu īgūsārē űarō iritamukerepuru, wārā īgū dorerire tarinugānerā āārīmā. īgūsā irasirimakū īgū, Marīpu īgūsārē īasuyubiridi āārīmī. Irasirigu īgūsārē masaka marīrōgue boamakū iridi āārīmī īgū dorerire tarinugādeare waja.

⁶ Āārīpereri īgūsārē waadea kere, marīrē īgūsā iriderosū űerirē iribirikōāburo, ārī keori pīdea āārā. ⁷ Irasirirā, keori weadeare surāyeri īgūsā buremuderōsū buremubirikōāka! Keori weadeare īgūsā buremudeare Marīpuya werenirī gojadea pūge āsū ārī gojasūdero āārībū: “Masaka baa, iirī űodo, bosenu irinugānerā āārīmā”, ārī gojasūdero āārībū. ⁸ Puru surāyeri űa nomerē űerō iri gāmebiranerā āārīmā. īgūsā iriderosū iribirikōārō gāamea marīrē. īgūsā űerō iriri waja, sunurē veintitrēs mil masaka boanerā āārīmā. ⁹ Gajipoe gajerā: “Marīpu guare űarō korebemi”, ārī werewuanerā āārīmā. īgūsā āriderosū ārībīrikōārō gāamea marīrē. īgūsā űerō werenirī waja īgūsārē āña kūrī wējēnerā āārīmā. ¹⁰ Gajipoe gajerā īgūsā Marīpu irideare űerō ārī werewuamakū, Marīpure wereboegu īgūsārē wējēdi āārīmī. īgūsā āriderosū ārībīrikōārō gāamea marīrē.

¹¹ Marīrē inu marārē i űmu pereburo mērōgā dūyawāgāriro yāa. Irasirigu Marīpu īgūya werenirī gojadea pūge gua űekūsamarārē īgū wajamoādeare gojadorēdi āārīmī, īgūsā iriderosū űerō iribirikōāburo, ārīgū. ¹² Sugu: “Yu tamerā Marīpure űarō buremusiā, űerō iribirikōā”, ārī gūñagūno, űarō pēmasīka, iripogue marā iriderosū űerirē iriri, ārīgū! ¹³ Gajipoere marī āārīpererā sugu dūyaro marīrō űerirē iriduārā, wātī űerī ārīmesāsūrā, űerō tarirā āārā. Irasū āārīkerepuru, Marīpu gapu īgū āriderosūta marīrē iritamunīkōāmi űerirē tarinugāburo, ārīgū. Marī űerirē tarinugānemomasībīrimakū īgū, gaji űerirē tau kāmūtāgukumi marīrē poyanorērī, ārīgū. Irasirigu marīrē īgū merā gūñaturamakū irigukumi űerirē iribirikōāburo, ārīgū.

¹⁴Yaarā yu maīrā, yure péka! Neō keori weadeare buremubirikōāka! ¹⁵Musā ōārō pémasirā āārīmakū, irire musārē werea. Irasirirā yu āārīrē: “Diayeta āārā”, āri masia. ¹⁶Marī nerē bokatīrīrā Marīpure: “Ōāa”, āri, usuyari sī odo, igui deko iirīripare iirīa. Irasū iirīrā: “Cristo boagu, marī űerī iridea wajare īgū dī béodea merā wajaribosadi āārīmī”, āri īmuā. Pārūrē marī dukawa baarā: “Cristo īgūya dupu curusague boadea merā marīrē īgūyarā āārīmakū iridi āārīmī”, āri īmuā. ¹⁷Marī wārā āārīkererā, suru pārūrē dukawa baarā, āārīpererā marī Cristoyarā su duputa iirosu āārā. Irasirirā suguyarāta āārā.

¹⁸Guayārā Israel marī Moisés dorederosūta irīrē gūñāka! Marīpure buremurā, īgūya wiigue waibure āāa wējē soema. Wējē soe odo, Marīpu iūrō diīre baama. Irasū baarā: “Marīpuyarā āārā”, āri īmuma. ¹⁹Yu ire irasū ārīgū: “Keori weadea wajakua, irasiriro iri keori weadea puro waibu diī pīdea, gajī waibu diī pīrā, Marīpure buremubema. Wātēa gapure buremurā yāma. Īgūsā irasū buremumakū, īgūsā buremurī wiigue musā īgūsā merā baarā: “Wātēayarā āārā”, āri īmurā iirosu yāa. Musā irasirimakū, neō gāamebea. ²¹Marī Opū Jesucristoyarā āārīsīā, īgūrē buremurā nerē bokatīrīrā, igui deko iirīripare iirī, pārūrē dukawa baāa. Gajerā īgūsā keori weadeare buremurā iirīrī, waibu diī īgūsā baari, wātēaya āārā. Irasirirā marī Opū Jesūyare baarā, wātēayare baamasībea. Irasūta wātēayare baarā, Jesūyare baamasībea.

²²Marī Opū īgūyarārē īgū direta buremumakū gāāmeme. Irasirirā marī wātēārē buremurā, marī īgūrē guamakū iribokoa. Īgū guamakū, marī īgūrē tarinugāmasībirikoa. Marīrē wajamoāburire kāmutamasiībirikoa.

Marīpu gāāmerī direta irika! āri gojadea

²³Masaka surāyeri āsū āri werenīma: “Marī iriduare neō gāāmerō irimasīā”, āri werenīma. Īgūsā irire irasū ārīkerepuru, āārīpereri marī iriduare irirā, gajerārē iritamurā meta yāa. Noō marī gāāmerō irirā, gajerārē Marīpure buremunemomakū iribiribokoa. ²⁴Marīya āārīburi direta gūñabirikōārō gāāmea. Gajerāya āārīburi direta gūñarō gāāmea.

²⁵Irasirirā baari duarogue baarire wajarirā, noō gāāmerō wajari baaka! “Ī baari keori weadea pūroge pīdea āārīrī?” āri sērēñabirikōāka: “Irire baarā, űerō irirā yāa”, āri gūñarī, ārīrā! ²⁶Marīpuya werenīrī gojadea pūge āsū āri gojasūdero āārībū: “Āārīpereri ī űumma, marī Opuya āārā”, āri gojasūdero āārībū. Irasirirā āārīpereri īgū baari pīdeare baamasīa.

²⁷Jesūre buremubi musārē baadoregu siimakū, waaduarā waaka! Baarā waarā, musārē īgū ejorire baaka! “Ī baari, keori weadea pūroge pīdea āārīrī?” āri sērēñabirikōāka: “Irire baarā, űerō irirā yāa”, āri gūñarī, ārīrā! ²⁸Gajigu iro āārīgū āsū āribokumi musārē: “Ī baari, keori weadea pūroge pīdea diī āārā”, āribokumi. Īgū irasū ārīmakū, iri diīre baabirikōāka! Īgū, musā baamakū: “Nerērē irirā yāma”, āri gūñabokumi. Īgū irasū āri gūñabirikōāburo, ārīrā, irire baabirikōāka! ²⁹Yu irire ārīgū, īgū gūñarīrē werenīgū yāa. Musā gūñarīrē werenībea.

Musā gapu āsū āri sērēñabokoa yure: “Ī Nasirirā, gajigu diaye gūñabiri waja, gua iriduare gawayubokuri? ³⁰Gua baarire Marīpure: ‘Ōāa’, āri, usuyari simakū, gajigu gua baarire werewuamasībemi”, āribokoa musā yure. ³¹Yu gapu āsū āri werea musārē. Musā baa, iirīrā, gajinorē irirāde, Marīpu gāāmerī direta irika, gajerāde īgūrē: “Ōatarigu āārīmī”, āri buremuburo, ārīrā! ³²Neō musā iriri merā judio masakare, judio masaka āārīmerārē, Marīpuyarādere űerō irimakū iribirikōāka! ³³Yu iirosu irika! Āārīpereri yu iriri merā masaka āārīpererārē ōārō iridūāa. Irasirigu ōārō yu āārīburi direta gūñabea. Gajerāya āārīburi gapure ōārō gūñāa, īgūsāde Jesucristore buremuburo, ārīgū. Īgūrē buremumakū, īgūsārē taugukumi, peanegue waabirikōāburo, ārīgū.

11

¹Irasirirā yu Cristore irituyarosūta musāde yure irituyaka!

Jesūre buremurā nerērōgue nome iririmarē gojadea

²Yaarā, yure musā gūñamakū, āārīpereri yu buedeare keoro irimakū īāgū, musārē: “Ōārō yāa”, āri, usuyari merā werea. ³Gajī musārē masīmakū gāāmea. Cristo, āārīpererā űma dipuru āārīmī. űmūu, marāpore igo dipuru āārīmī. Marīpu, Cristo dipuru āārīmī. ⁴Musā Marīpure buremurā nerēmākū, sugū Marīpure sērēgū, Marīpu īgūrē weredoredeare weregu, īgūya dipurure buuabirikumi. Īgūya dipurure buuagu, guyasīūrō irigu iribokumi. Cristore īgū Opure gopepyari merā buremubirikokumi. ⁵Nomeō gapu Marīpure sērēgū, Marīpu īgore weredoredeare werego, īgoya dipurure buuakumo. Īgoya dipurure buuabeo, guyasīūrō irigo iribokumo. Marāpore igo dipurure gopepyari merā buremubirikokumo. Poari pera wuuabéodeo iirosu āārībokumo. ⁶Īgoya dipurure buuaduabirimakū, diayeta īgoya poarire pera wuuabéokōārō gāāmea. Īgoya poarire pera wuuabéoduabeo: “Guyasiūgorāa”, ārīgō, īgoya dipurure buuaburo. ⁷űmūu gapu Marīpu iirosu opū āārīsīā, īgūya dipurure buuabirikōāburo, Marīpu yu Opū āārīmī, āri īmubu. Nomeō gapu īgoya dipurure buuaburo, űmūu yu opū āārīmī, āri īmubu. ⁸Neōgoraguere Marīpu űmūūrē irigu, nomeōya gōā merā iribiridi āārīmī. Nomeō gapure űmūūya gōā merā iridi āārīmī. ⁹Irasirigu űmūūrē irigu, nomeōrē iritamubure iribiridi āārīmī. Nomeō gapure, űmūūrē iritamubore iridi āārīmī. ¹⁰Irasirirā musā Marīpure buremurā nerērōguere, nome īgūsāya dipure buuaro gāāmea. Irasū buuārā, űmūu dorerire ōārō yujūrire īmurākuma. Īgūsā irasiririre Marīpure wereboerā īārākuma. ¹¹Irasū āārīkerepuru, marī Jesucristore buremurā gāme iritama. űma, nome iritamurī marīrō āārīmasībirikuma. Nomeō űma iritamurī marīrō āārīmasībirikuma. ¹²Diayeta āārā. Marīpu nomeōrē űmūūya gōā merā iridi āārīmī. Ide diayeta āārā. űma, nome merā deyoama. Irasirirā āārīpererā masaka: űma, nomeō Marīpu irinerā āārīma.

¹³I āārīpereri diayeta āārīmakū, ħmusā basi naāsū ġūñarī? Musā Marīpure būremurā nerērōgue, nomeō igoya dipurure buuabeota, Marīpure sērēmakū ħōārī, o ðāberi? ¹⁴Ūmū poañapu ūmamakū guyasīūgorāa. Āārīpererā masaka irire masīma. ¹⁵Nomeō poañapu ūmagō āārīmakū: “Ōāgorāa”, ārā. Igo poañapu ūmamakū, igoya dipuru buuaro iirosū āārā. ¹⁶Yu werenīrīrē: “Irasū āārībea”, ārī guaseoduagunorē āsū ārī weregura. Marī Jesūre būremurā, gajerā Marīpuyarāde irire irasū dita yāa.

Marī Opu Jesucristo boadeare ġūñarā, ġū nerē baadorederosū keoro iribirideia

¹⁷Dapora musārē gajī gojāa. Irire gojagu, yu musārē: “Ōārō irirā yāa”, ārībea. Musā nerērā, ðārō iriboanerā, ubu gapu poyanorēayuro. ¹⁸Irasirīgu āsū ārī werepurorigura musārē. Musā nerērā, gāme guaseo dukawariayuro. Gajerā yure irire weremakū pēgu: “Diayeta āārīkoa”, ārī ġūñāa. ¹⁹Musā gāme dukawarirā, āsū ārī ġūñakoa: “Marīrē gāme dukawariro gāamea. Irasirirā, ħnoā gapu Jesucristoyarāgora āārīrī? ārī masīrākoa”, ārīkoa. ²⁰Irasirirā musā gāme dukawariri waja, musā marī Opu Jesucristo boadeare nerē ġūñarā, ġū buerā merā baatūnugū dorederosū keoro iirī, baabea. ²¹Musā nerē baarā, surāyeri noō gāamerō baapurorikōāa. Gajerā haboama. Gajerā mejāma. ²²Musā noō gāamerō iirī, baaduarā, ħnasirirā musāya wirīgue baa, iirīberi? Musā Marīpuyarā āārīkererā, noō gāamerō baa, iirirā, musā nerērīrē wajamarirōsū irirā yāa. Musā watopegue āārīrā baari opamerārē guyasīūrō tarimakū irirā yāa. Musā irasiriri kerere pēgu, ħnaāsū ārī weregukuri yu musārē? “Ōārō irirā yāa”, ārībirikoa.

Marī Opu Jesucristo ġū buerā merā baatūndeare gojadea

²³⁻²⁴Marī Opu Jesucristo yure buedeare yu musārē werebu. Iri āsū āārā. Ġūrē wējēduarāguere Ġūrē Judas īmuburi dupuyuroma űamita marī Opu Jesucristo pārūrē āī, Marīpure: “Murē usuyari sīa”, ārī, irirure pea, ġū buerārē: “I yaa dupu āārā”, ārī gueredi āārīmī. “Irasirirā yu musā merā dapora iriaderosū nerē, pārūrē baariku, yu musārē boabosarire ġūñaka!” ārīdi āārīmī. ²⁵Ġūsā baa odoadero puru, pārūrē āīderosūta iirīripare āī, āsū ārīdi āārīmī: “Yu musārē boabosagu yaa dī bēori merā Yupu musārē: ‘Ōārō irīgura’, ārīdeare iriyuwarikugukumi. Irasirirā musā nerē, iirīripare iirīriku, yu dī bēobosarire ġūñaka!” ārīdi āārīmī. ²⁶Ġū ārīderosūta irirā, marī nerērā, pārūrē baariku, iirīripare iirīriku: “Marī Opu Jesucristo marīrē boabosadi āārīmī”, ārī īmurākoa. Irire irinīkōārō gāamea. Ġū i ūmūgue dupaturi aarimakū, irire irinemobirikoa.

Marī Opu Jesucristo boadeare ġūñarā, āsū iridorea, ārī gojadea

²⁷Marī Opu Jesucristo boadeare marī nerē ġūñaripoe Marīpure būremurī marīrō merā pārūrē baa, iirīripare iirīguno űerō irigu yāmi. Jesucristo marīrē boabosagu dī bēodeare ubu āārīrī iirosū ġūñami. ²⁸Irasirirā pārūrē baa, iirīripare iirīburi dupuyuro masakaku marī irideare: “Nerō irikubu”, ārī ġūñapuroriro gāamea. ²⁹Marī Opu Jesucristoya dupu āārīrīrē pēmasirō marīrō merā pārūrē baa, iirīripare iirīmakū, Marīpu marīrē wajamoāgukumi. ³⁰Musā irire pēmasībirideia waja wārā musā merāmarā pūrīrikurā, turamerā āārīma. Surāyeri boakōāsīama. ³¹Marī baa, iirīburi dupuyuro marī irideare: “Nerō irikubu”, ārī ġūñapurorimakū, marī Opu marīrē wajamoābirikumi. ³²Marī Opu gapu marīrē ġūyarārē marī űerī iririre pīriburo, ārīgū, wajamoāmi. Irasirigu ġūrē būremumerārē peamegue waadore, marī gapure ġūsā merā wajamoābirikumi.

³³Irasirirā yaarā, musā nerē baarā, suro merā baamurā gajerādere yūka! ³⁴Haboaguno ġūya wiigue baaburo. Irasirimakū, musā ðārō nerē baamakū, Marīpu musārē wajamoābirikumi. Gajire musā purogue waagū, ðārō were āmugura.

12

Ōāgū deyomarīgū Marīpuyare marīrē irimasīmakū iririre gojadea

¹Yaarā, Ōāgū deyomarīgū Marīpuyare marīrē irimasīmakū irigu āārīmī. Yu irire musārē ðārō masīmakū gāamea. ²Musā ire ðārō masīsīāa. Jesucristore būremuburi dupuyuro keori weadeare būremutuyanerā āārībū. Iri keori weadea okari opabea. Neō werenībea. ³Irasirigu daporare yu musārē ire masīmakū gāamea. Neō sugū Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā weregu: “Jesūre űerō waanaburo”, ārīmasībirikumi. Gajigu Ōāgū deyomarīgū iritamurī marīrō merā weregu: “Jesús marī Opu āārīmī”, neō ārīmasībirikumi.

⁴Ōāgū deyomarīgū Marīpuyare marīrē irimasīmakū iriri, wārī āārā. Ġū suguta irire sīgū āārīmī.

⁵Marī Opu Jesucristo marīrē moāderori, wārī āārā. Ġū suguta irire moādoregu āārīmī. ⁶Marīpuyare iriri, sūrosū āārībea. Marīpu suguta marī āārīpererārē ġūyare ðārō irimasīmakū irigu āārīmī. ⁷Marīpu Ōāgū deyomarīgūrē marī masakakure sīrī merā ġū marī merā āārīrīrē īmumi, āārīpererā Jesucristore būremurārē gāme iritamuburo, ārīgū. ⁸Ōāgū deyomarīgū surāyerire ðārō masīrī merā Marīpuyare weremakū yāmi. Gajerādere ðārō pēmasirī merā ġūyare weremakū yāmi. ⁹Gajerārē: “Marīpu iritamurī merā marī ðārō irimasīa”, ārī būremumakū yāmi. Irasū āārīmakū, gajerārē ġū turarire sīmī pūrīrikurārē tauburo, ārīgū. ¹⁰Gajerārē ġū turari merā iri īmurīrē irimasīmakū yāmi. Gajerārē Marīpu ġūsārē weredorerire ðārō weremasīmakū yāmi. Gajerārē: “Wātī turari merā, o Ōāgū deyomarīgū turari merā āsū yāmi īī”, ārī masīrīrē sīmī. Gajerārē gajī masā ya werenīrī merā ġūsā dupuyurogue werenīmasībirideare werenīmasīmakū yāmi. Gajerārē, iri werenīrīrē masībirikererā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā: “Āsū ārīduaro yāa īī”, ārī masīmakū yāmi. ¹¹Ōāgū deyomarīgū marī masakakure gajerosūperi dita ġū sīduarire sīmī. Ġū suguta Marīpuyare marī irimasīburire sīgū āārīmī.

Marī Cristoyarā āārīrā su duputa iirosū āārā, ārī gojadea

¹² Mariya dupuma wári āārā. Wári āārikerero, su duputa āārā. Cristode irasūta āārīmi. Marī īgūrē buremurā wārā āārikererā, su duputa irirosū āārā. ¹³ Murārōta marī īgūrē buremurā āārīpererā: judío masaka, judío masaka āārīmerā, gajerārē moāboerā, moāboemerāde wārā āārikererā, Ōāgū deyomarīgū sugu merāta wāyesūbu. Irasirigu marirē su duputa irirosū āārīmakū yāmi. Irasirirā marī āārīpererā Ōāgū deyomarīgūrē opāa.

¹⁴ Mariya dupuma āārīrī su wāita āārībea. Wári āārīkōā. ¹⁵ Mariya gubu werenirī gubu āārīrō āsū āribokoa: “Mojo āārībea. Irasiriro muya dupuma āārībea”, āribokoa. Mariya gubu irasū ārīkerero, mariya dupumata āārā. ¹⁶ Mariya gāmpū werenirī gāmpū āārīrō āsū āribokoa: “Koyeru āārībea. Irasiriro muya dupuma āārībea”, āribokoa. Mariya gāmpū irasū ārīkerero, mariya dupumata āārā. ¹⁷ Mariya dupu, koyeru dita āārīmakū, īnasirisā, pēbokuri marī? Mariya dupu, gāmpū dita āārīmakū, īnasirisā, gajinorē wījibokuri marī? ¹⁸ Mariya mariya dupure irigu, āārīpereri īgū gāamerōsūta keoro iridi āārīmi. ¹⁹ Āārīpereri mariya dupugue āārīrīno su wāita āārīmakū, mariya dupu marībokuyo. ²⁰ Āsū āārā. Mariya dupugue āārīrī wári āārīkerepuru, su duputa āārā. I irirosūta marī Jesūre buremurā wārā āārīkererā, su duputa irirosū āārā.

²¹ Irasiriro koyeru, mojōrē: “Murē gāamebea”, ārimasībirikoa. Dipuru, guburire: “Murē gāamebea”, ārimasībirikoa. ²² Āsū gapu āārā. Gaji mariya dupugue āārīrī, turabiri āārīkerepuru, marī gapu irire buro gāamea. ²³ Gaji mariya dupugue āārīrīrē: “Ubu āārīrī āārā”, āri gūñāa. Irasirirā irire ōārō deyoburo, ārīrā, ōārō āmua. Gaji marī guyasirisārīrē surī sāña kāmūtāa masaka īābirikōāburo, ārīrā. ²⁴ Gaji mariya dupugue āārīrīrē ōārī deyori gapure āmubea. Marīpu mariya dupugue āārīrīrē āārīpererire ōārō āmudi āārīmi, su duputa ōārō dupukuburo, ārigū. Irasirigu: “Ubu āārīrī āārā”, marī ārīrī gapure ōārō gāāmemakū yāmi. Irasirirā marī neō gajigu Jesūyagure: “Ubu āārīgū āārīmi, irasirirā īgūrē gāamebea”, āribirikōārō gāamea. ²⁵ Āsūta āārīdoredi āārīmi, Marīpu mariya dupu suro merā iritamuburo, ārigū. ²⁶ Mariya dupugue āārīrī su wāi īnerō tarimakū, gajide āārīpereri īnerō taria. Su wāirē ōārō āmumakū: “Mariya dupu āārīperero ōārō āārā”, āri gūñāa.

²⁷ Yu irire ārigū, āsū ārīduagu yāa. Marī Cristore buremurā īgūya dupu irirosū āārā. Irasirirā marī masakaku īgūya dupugue āārīrā irirosū āārā. ²⁸ Irasirigu Marīpu marī Jesūre buremurārē gāme iritamuburire pīgu, āsū pīdi āārīmi. Jesucristo buedoregu pīnerārē pīpuroridi āārīmi. Puru Marīpu gajerārē īgū weredorerosū weremurārē pīdi āārīmi. Puru gajerārē īgūyare buemurārē pīdi āārīmi. Gajerārē īgū turaro merā iri īmumurārē, gajerārē pūrīrikurārē taumurārē, gajerārē masakare iritamumurārē, gajerārē dorerimasā āārīmurārē, gajerārē gaji masā ya merā īgūsā dupuyurogue neō werenīmasībirideare werenīmasīmurārē pīdi āārīmi. ²⁹ Irasirigu marī āārīpererārē surosū irimurārē pībiridi āārīmi. Irasirirā marī āārīpererā Jesucristo buedoregu pīnerārē meta āārā. Marī āārīpererā Marīpu weredorerosū wererā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpuayare buerā meta āārā. Marī āārīpererā Marīpu turaro merā iri īmumurā meta āārā. ³⁰ Marī āārīpererā pūrīrikurārē taumasirā meta āārā. Marī āārīpererā gaji masā ya werenirī merā werenīmasirā meta āārā. Marī āārīpererā īgūsā werenirīrē pēadero puru: “Āsū ārīduaro yāa”, āri wererā meta āārā. ³¹ Irasirirā Ōāgū deyomarīgū Marīpuayare irimasirī sirirē gāameka musā! Yu musārē ī āārīpereri nemorō ōārīrē weregura.

13

Gāme maīrīmarē gojadea

¹ Marī gaji masā ya werenirīrē werenīmasīkererā, Marīpure wereboerā ya werenirīrē werenīmasīkererā, gajerārē maībirimakū, marī werenirī wajamarībokoa. Kōme majī pābirimakū busurosū marī werenirī busukōābokoa. ² Marīpu marirē weredorerosū ōārō weremasīkererā, gajerārē maībirimakū, marī wereri wajamarībokoa. Āārīpererire masīkererā, Marīpuayare masaka dupuyurogue masībirideā āārīpererire pēmasīkererā, gajerārē maībirimakū, marī masirī wajamarībokoa. Marīpure buremurī marirē īgū sirī merā buūrure gajerogue waadoremāsīkererā, gajerārē maībirimakū, marī buremurī merā iriri wajamarībokoa. ³ Marī oparī āārīpereri boporārē sīkererā, īgūsārē maībirimakū, marī iriri wajamarībokoa. Marīpuayare marī irīdea waja mariya dupure masaka soekerepuru, marī gajerārē maībirimakū, Marīpu marirē: “Ōārō iribu”, āribiribokumi.

⁴ Marī gajerārē maīrā, mata īgūsā merā guaña maa. Īgūsārē bopoñarī merā ōārō yāa. Īgūsārē īāturiña maa. “Īgūsā nemorō ōāgū āārā”, ārimasīña maa. “Īgūsā nemorō masītarinugāgū āārā”, ārimasīña maa. ⁵ Marī gajerārē maīrā, īgūsārē buremurī merā keoro werea. Mariya āārīburi direta gūñabea. Īgūsāya āārīburi dere gūñāa. Īgūsārē guari merā wereña maa. Īgūsā marirē īnerō irimakū, yoaripoe īgūsā merā guanīña maa. ⁶ Gajerārē maīrā, īgūsā īnerō irimakū īārā, usuyamasīña maa. Diayema gapure īgūsā irimakū īārā, usuyā. ⁷ Marī gajerārē maīrā, īgūsā īnerō irimakū īārā, masakare neō kere werebea. Gajerā īgūsārē werewuakerepuru, marī īgūsārē buremurīrē neō pīribirika. “Purugu īgūsāde ōārī gapure irirākuma”, āri gūñāa. Īgūsā iriri merā marī īnerō tarikererā, īgūsārē maīsīā, neō pīribea.

⁸ Marī gāme maīrī neō perebirikoa. Marīpu weredorerosū wereri gapu pererokoa. Gaji masā ya merā marī werenirīde pererokoa. Marīpuayare masirī merā ōārō wereride, purugue pererokoa. Iri irasū waamakū, marī masīdore nemorō āārīpererire masīrākoa. ⁹ Daporare marī āārīpereri Marīpuayare masībea. Īgū weredorerosūta īgū masirī sirī merā werekererā, āārīpereri īgūyare weremasībea. ¹⁰ Purugue Jesucristo Marīpuayare masīpeogu aarimakū, marī masībirideare masīpeorākoa.

¹¹ Yu majīgū āārīgū, majīrā iirosū gūñarī marīrō werení, ĩgūsā iirosūta iriunabu. Yu buguro waagú, majīrā iirosū āārīdeare pirikōābu. ¹² Daporare Marīpyare marī ōārō masībea. Diuru buguru merā marī āñnamakū ōārō deyomarīrō iirosū āārā. Ōārō deyobea. Puru ōārō deyorogue Marīpure īārākoa. Daporare marī ĩgūrē sīrīgū masīa. Puru Marīpu marīrē masīpeorosūta marīde masīpeorākoa.

¹³ Daporare ure wāi āārā: Marīpure buremurī, ĩgū marīrē ōārō irigukumi, ārī usuyari, marī gāme maīrī āārā. Iri ure wāi neō perebirikoa. Gāme maīrī gapu gaji nemorō ōārī āārā.

14

Gaji masā ya wereníri merā marī werenímasibirikera wereńírimarē gojadea

¹ Gajerārē mańnemokal Irasū āārīmakū, Marīpyare Ōāgū deyomarīgū musārē irimasīrī sīrīrē gāāmekal! Āārīpererī ĩgū irimasīrī sīrīrē gūñarā, gaji nemorō Marīpu weredorerosū weremasīrī gapure buro gāāmekal! ² Sugu gaji masā ya wereníri merā werenímasibirikeregu werenímakū, Marīpu dita ĩgū werenírirē pémi. Masaka gapu ĩgū wereníri rē pēbema. Ōāgū deyomarīgū turari merā Marīpyare masīña marīdeare wereními. ³ Marīpu weredorerosū weregu gapu masakare weremi. ĩgū wererī pērārē Jesucristore buremunemomakū yāmi. ĩgū wererī merā ĩgūsārē ōārō āārīrikumakū, ōārō yujupūrākumakū yāmi. ⁴ Gaji masā ya wereníri merā werenímasibirikeregu werenígū ĩgū basi Jesucristore buremunemogū yāmi. Marīpu weredorerosū weregu gapu gajerā Jesucristore buremurārē ĩgūrē buremunemomakū irigu yāmi.

⁵ Gaji masā ya wereníri merā musā werenímasibirideare āārīpererā musā werenímasīmakū gāāmea yu. Iri nemorō Marīpu weredorerosū musā weremakū buro gāāmea. Marīpu weredorerosū weregu gapu, gaji masā ya wereníri merā werenígū nemorō masakare iritamugū āārīmi. Irasū āārīkerepuru, gaji masā ya wereníri rē pégu: “Āsū ārīduaro yāa”, ārī weremakū ōāgorāa. ĩgū irasū ārī weregu, Jesucristore buremurārē ĩgūrē buremunemomakū irigu yāmi. ⁶ Yaara, yu musā purogue waagú, gaji masā ya wereníri merā werenígū, musārē iritamubiribokoa. Marīpu ĩgūyare yure masīmakū irideare weregu, ĩgūya diayema kerere masīrī merā weregu, ĩgū yure weredorerire weregu, ĩgūyare musārē buegu, musārē iritamubokoa.

⁷ Keori merā musārē weregura. Tērēdirure keoro puribirimakū, o arpa wāikuro buaputērōde keoro buaputēbirimakū, iri wāi bayari āārīkoa, ārimasīña maa. ⁸ Surara gāmwējērā waaburi dupuyuro sugu ĩgūsā merāmu puridirure keoro puribirimakū, gajerā surara ĩgūsā mojókuburire āmubirikuma. ⁹ Musāde irasūta āārā. Musā gaji masā ya wereníri merā werenímakū pērā: “Āsū ārīrā irikuma ĩgūsā”, ārimasibirikuma. Irasirirā musā ubugorata werenímoāmakūōārā irikoa. ¹⁰ ĩ ũmugure wāri buri marā āārīma. ĩgūsā basi ĩgūsā wereníri rē pēmasīma. ¹¹ Yu gaji masā ya wereníri merā werenígūrē pébi: “Gajeromu āārīmi”, ārī gūñagukoa. ĩgūde yu gaji masā ya wereníri merā werenímakū pébi yure: “Gajeromu āārīmi”, ārī gūñagukumi. ¹² Irasūta āārā musādere. Musā Ōāgū deyomarīgū turaro merā irimasīrī sīrīrē gāāmea. Irasirirā gajerā Jesucristore buremurārē ĩgūrē buremunemomakū irimasīrīrē buro gāāmekal!

¹³ Irasirigu sugu gaji masā ya wereníri merā werenímasibirikeregu werenígūno Marīpure: “Yu wereníri rē gajerārē: ‘Āsū ārīduaro yāa’, ārī weremakū iritamuka yure!” ārī sērēburo. ¹⁴ Yu gaji masā ya wereníri merā werenímasibirikeregu wereníri merā Marīpure sērēgū, Ōāgū deyomarīgū gūñarī sīrī merā sērēa. Irasū sērēkeregu, gūñarī merā yu sērēdeare: “Āsū ārīduaro irikoa”, ārī pēmasibirikoa. ¹⁵ Irasirirā āsū iriro gāāmea. Ōāgū deyomarīgū turari merā gaji masā ya wereníri merā Marīpure sērērō gāāmea. Irasū āārīmakū, pēmasīrī merā marī ya wereníri merā Marīpure sērērō gāāmea. Ōāgū deyomarīgū turari merā gaji masā ya wereníri merā Marīpure bayapeoro gāāmea. Irasū āārīmakū, pēmasīrī merā marī ya wereníri merā Marīpure bayapeoro gāāmea. ¹⁶ Marī Ōāgū deyomarīgū turari merā gaji masā ya wereníri merā Marīpure usuyari sīkerepuru, marī merā āārīrā pēbiribokuma. ĩgūsā irire pēmerā: “Irasūta āārā”, ārī, marī merā Marīpure usuyari sibiribokuma. ¹⁷ Marī gaji masā ya wereníri merā Marīpure usuyari sīrī ōāgorāa. Irasū āārīkerepuru, marī merā āārīrā gapu marī wereníri rē pēbirimakū, marī ĩgūsārē Jesucristore buremunemomakū iribirikoa. ¹⁸ Gaji masā ya wereníri merā werenímasibirikeregu wereníri rē yuta musā āārīpererā nemorō werenía. Irire irisīā, Marīpure usuyari sīa. ¹⁹ Irasū āārīkeregu, Jesúre buremurā nerērōgue gaji masā ya wereníri merā wāri musā pēbirire yu weremakū musārē ōābirikoa. Musā pēmasīrīrē yu mērigā weremakū gapu, musārē ōārokoka.

²⁰ Yaara, majīrā pēmasīmerā iirosū gūñabirikōāka! Murā iirosū ōārō pēmasīrī merā gūñaka! Nerō iriri gapure majīrāgā gūñamerā iirosū āārīka! ²¹ Marīpya wereníri gojadea pūge āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marī Opu āsū ārīmi: ‘Gajero marārē ĩgūsā ya wereníri merā i makā marārē weredoregura. Yaare ĩgūsārē irasū weredorekerepuru, i makā marā yure neō buremubirikuma’, ārīmi marī Opu”, ārī gojasūdero āārībū. ²² Irasirigu Marīpu gajero marārē ĩgūsā ya wereníri merā ĩgūrē buremurārē weredoregu, ĩgūsā ĩgūrē buremubirire ĩmumi. ĩgūrē buremurā gapure irasiribemi. ĩgūyare ĩgū weredorerosū wererā merā ĩgūsārē weremi. ²³ Irasirirā musā Jesúre buremurā nerērōgue gaji masā ya wereníri merā werenímasibirikera wereníri rē musā āārīpererā werenibokoa. Musā irasū werenímakū, Marīpyare masīmerā, gajerā Jesúre buremunerāde ıajājabokuma. Musā irasū wereníri rē pērā, musārē: “Nīārīmasā āārīma”, ārībokuma. ²⁴ Musā āārīpererā Marīpu weredorerosū weremakū Marīpyare masībi, Jesúre buremubide ıajāri pégu, ĩgū ıērō irideare masīgukumi. Irasirigu ĩgū ıērī irideare bujaweregukumi. ²⁵ ĩgū gūñarīgū ıērō: “Nerīrē gūñayo yu”, ārī pēmasīgukumi. Irasirigu ıadukupuri merā ejamejā, Marīpure: “Yu Opu āārā”, ārī buremugukumi. Irasū āārīmakū: “Marīpu diayeta musā merā āārīmi”, ārī masīgukumi.

Musā nerērē, gopeyari merā ōārō keoro irika! ārī gojadea

²⁶ Yaarā, musārē āsū āri werea. Musā nerēmākū, surāyeri Marīpure bayapeoma. Gajerā Marīpure buema. Gajerā Marīpu igūyare igūsārē masīmakū irideare werema. Gajerā gaji masā ya werenīri merā werenīmasibirikera werenīma. Gajerā iri werenīrīrē: “Āsū āriduaro yāa”, āri werema. Irasirirā āārīpereri irire musā Jesūre buremurā ōārō keoro irika, musā igūrē buremunemoburosūta! ²⁷ Irasirirā gaji masā ya werenīri merā werenīmasibirikera werenīrā, pērā, o urerā werenīburo. Sugu werenī ōodoadero puru, gajigu werenīburo. Puru gajigu igūsā werenīrīrē: “Āsū āriduaro yāa”, āri wereburo. ²⁸ Musā nerēmākū, igūsā werenīrīrē: “Āsū āriduaro yāa”, āri werebu marīmakū, gaji masā ya merā werenībirikōāburo. Igūsā seyaro igūsā gūnarīgue Marīpu merā werenīburo. ²⁹ Marīpu weredorerosū wererāde, pērā, o urerā wereburo. Irasū keoro weremākū pērā, gajerā igūsā wererire: “Diayeta Marīpuya kereta āārā”, āriburo. ³⁰ Musā nerērōgue sugu weremākū, Marīpu gajigire iroque doagure weredoremākū, werepuroriadi gapu toeburo. ³¹ Musā irasū irirā, musā āārīpererā Marīpu weredorerosū weremasīrākoa. Sugu werepuroriadi were ōodoadero puru, gajigu werewāgānaburo. Irasirimakū, āārīpererā pé, ōārō yujupūrākūrākuma. ³² Marīpu weredorerosū wererā musā wereburi dupuyuro: “ĶNaāsū āārīmakū irire wererākuri?” āri gūnapuroriado gāamea. ³³ Marī nerēmākū, Marīpu marirē keoro irimakū gāamemi. Noō gāamerō iro marirō usuyari merā nerēmākū gāamemi. Āārīpererogue Jesūre buremurā nerērārē irasū dita irimakū gāamemi.

³⁴ Jesūre buremurā nerēmākū, nome werenībirikōāburo. Nomerē werenīdoreri maa. Werenīrōnorē irirā, Marīpuya werenīri gojadea pūgue dorederosūta ōārō péro gāamea. ³⁵ Jesūre buremurā nerēmākū, sugo nomeō werenīgō, guysitūrō iribokumo. Irasirigo igo gajino ōārō pébiradeare masīduago igoya wiigue igo marāpure sērēnaburo.

³⁶ Ire musā masīka! Musā Marīpuya kerere werepurorinerā āārībea. Irasū āārīmakū, musā dita igūyare buremurā āārībea. Gajerāde igūrē buremurā āārīma. ³⁷ Sugu musā merāmu: “Yu Marīpu weredorerosū weregu āārā”, āri gūnagū, o gajigu: “Yu Ōāgū deyoarigū irimasīri sīrīrē opāa”, āri gūnagū, i yu musārē gojarire: “Marī Opu doreri āārā”, āri masīgukumi. ³⁸ Yu gojarire: “Marī Opu doreri āārībea”, ārīmakū, igūrē: “Marīpure weregu āārībemi”, ārika!

³⁹ Yaarā, Marīpu weredorerosū weremasīrīrē buro gāameka musā! Musā merāmarārē igūsā gaji masā ya merā werenīmasibirikera werenīmakū: “Werenīmerāta!” āribirikōāka! ⁴⁰ Musā nerērā, noō gāamerō iribirikōāka! Goepeyari merā āārīpereri musā iririre ōārō keoro irika!

15

Cristo masādeare gojadea

¹ Yaarā, yu musārē iripeogue weredea, Jesucristo masakare tauri kerere daporare gūnamākū gāamea. Musā irire pērā, buremubu. Daporadere irire buremunīkōāa. ² Musā iri kerere buremusā, peamegue waamurā meta āārā. Iri kerere musārē yu weredea buremurīrē piribirimakū, Marīpu musārē taugukumi. Musā iri kerere buremubirinerā, diayeta tausūbiribokoa.

³ Yure buedea musārē weretauba. Iri bueri, gaji bueri nemorō ōātaria. Āsū āārā. Marīpuya werenīri gojadea pūgue gojaderosūta Cristo marī űerō iridea waja marirē boabosadi āārīmi. ⁴ Igū boadero puru, igūrē yāanerā āārīma. Puru Marīpuya werenīri gojadea pūgue gojaderosūta űrenu waarō merā Marīpu igūrē masīdi āārīmi. ⁵ Igūrē masūdero puru, Cristo Pedroro deyoayupu. Puru igū buedoregu pīnerā, pe mojoma pere su gubu peru pērēbejarārē deyoayupu. ⁶ Puru suñarō wārā quinientos masaka nemorō igūrē buremurārē deyoayupu. Wārā igūrē iānerā okama dapa. Gajerā boasianerā āārīma. ⁷ Puru Santiagore deyoayupu. Iro puru āārīpererā igū buedoregu pīnerārē deyoayupu.

⁸ Āārīpererā gajerārē igū deyoadero puru, yudere deyoatūnūmi pama. Majīgūgā keoro deyoabīgā deyoadi irirosū yu āārīkeregu, Jesūre buremutayāa. ⁹ Igū yure deyoaburi dupuyurogue igūrē buremurārē űerō irigorenabu. Irasirigu gajerā Jesús buedoregu pīnerā āārīpererā dokague āārā. Masaka yure: “Igū Jesús buedoregu pīdi āārīmi”, ārīmakū: “Yu Jesús buedoregu pībodi āārībiradibu”, āri gūnāa. ¹⁰ Irasū āārīkerepuru, Marīpu yure ōārō iritamūmi. Irasirigu Jesucristo yure igūyare buedoregu pīmi. Marīpu yure ubugora ōārō iritamugū meta yāmi. Yu āārīpererā gajerā Jesucristo buedoregu pīnerā nemorō moāa. Yu gūnarī merā irasiribea. Marīpu yure ōārō iritamugū, yu merā āārīnīkōāmi. Yure igū iritamurī merā ōārō moāmākū yāmi. ¹¹ Yu bueri, gajerā Jesucristo buedoregu pīnerā bueri irirosūta āārā. Gua āārīpererā Jesucristo boa, masādea kerere buea. I kerere pērā, musā igūrē buremunugābu.

Boanerā masāburire gojadea

¹² Gua, Cristo boa, masādeare buekerepuru, gajerā musā merā āārīrā: “Boanerā neō masābirikuma”, ārīma. ĶNasirirā irasū āārīri ire? ¹³ Boanerā masāburi marīmakū, Cristode masābiribodi āārīmi. ¹⁴ Cristo masābirimakū, gua bueri neō wajamaribokoa. Musā igūrē buremurīde wajamaribokoa. ¹⁵ Marīpu boanerārē masūbi, Cristodere masūbiribodi āārīmi. Igū irasū iribirimakū, gua: “Marīpu Cristore masīdi āārīmi”, ārīrā, ārīgatorā iribokuyo. ¹⁶ “Boanerā masābirikuma”, igūsā āārīri diaye āārīmakū, Cristode masābiribodi āārīmi. ¹⁷ Cristo masābirimakū, igūrē musā buremurī wajamaribokoa. Irasirirā musā űeri iridea waja, waja opakōābokoa dapa. ¹⁸ Diayeta i irasū āārīmakū, Cristore buremurā boanerā, igūrē buremubirinerā peamegue waamurā irirosū āārībokoma. ¹⁹ Marī Cristore buremurā: “Marī okarinūri dita igū merā ōārō āārīrākoa. Marī boadero puru masāburire masīña maa”, āri gūnarā, āārīpererā masaka nemorō boporā āārībokoa.

²⁰ “Cristo boadero puru, masādi āārīmi”, ārīri gapu diaye āārā. Marī āārīpererā masaka boadero puru masāburi dupuyuro masāpuroridi āārīmi. ²¹ Āsū āārā. Neōgorague āārīpuroridi Adān űeri iripuroidea waja marī masaka āārīpererā boamurā dita āārā. Puru Jesucristo ōārīrē iripeodea waja marī boadero

puru masārākoa. ²² Marī masaka āārīpererā Adán parāmerā āārīturiarā āārīrī waja boamurā dita āārā. Cristoyarā marī āārīmakū, marī boadero puru, Marīpu marī āārīpererārē masūgukumi. ²³ Marīpu marīrē keoro masūgukumi. Cristo masāsiadi āārīmī. Puru īgū i ūmugue dupaturi aarīmakū, marī īgūyarā āārīsīā, masārākoa. ²⁴ Irasū waamakū, i ūmu pereakōārokoa. Irinurē Cristo āārīpererā űerārē: oparārē, dorerārē, turarārē bēogukumi. īgū irasiriadero puru, īgū Pague īgū āārīpererā Opu āārīrīrē wiagukumi. ²⁵ īgū wiaburi dupuyuro Marīpu Cristore īāturiā āārīpererārē bēogukumi. īgūsārē bēoburi dupuyuro Marīpu gāāmederosūta Cristo āārīpererā Opu āārīgukumi. ²⁶ āārīpererā īgūrē īāturiarārē bēodero puru, boaridere peremakū irīgukumi. ²⁷ Marīpu īgūya werenīrī gojadea pūgue ārīderosūta Cristore āārīpererārē doregu, āārīpererire opagu āārīmakū iridi āārīmī. Irasū āārīrō: “Marīpu weka doregu Cristo āārīmī”, ārīduaro meta yāa. Marīputa āārīpererire, āārīpererārē Cristo dokague pīdi āārīmī. ²⁸ Marīpu īgūrē irasiri ododero puru, Cristo Marīpu magū īgū āārīpererārē doregu, āārīpereri opagu āārīrīrē Marīpure wiagukumi. Irasirigu Marīpu āārīpereri, āārīpererā Opu āārīgukumi.

²⁹ Gaji āārā. “Boanerā masābirikuma”, īgūsā ārīkerepuru, űnasirirā gajerā masaka boanerāya āārīburire wāyibebosayuri? īgūsā: “Boanerā masābirikuma”, ārīrā, īgūsāya āārīburire wāyibebosabiribokuma.

³⁰ Gua: “Boanerā masārākuma”, ārī bueri waja ūmuriku gajerā guare űerō iriduama. Guare īgūsā űerō iriduakerepuru, boanerā masāburire masīsīā, irire buenīkōāa. ³¹ Yaarā, i diayeta āārā. Marī Opu Jesucristore musā buremumakū īāgū, yu buro usuyāa. Ide diayeta āārā. ūmuriku: “Masaka yure wējēkōārākuma”, ārī pēnāā. ³² Yu Jesucristoya kerere bueri waja Efesoguere makānūu marā yēa buro guarā irirosū āārīrā, yure űerō irima. “Boanerā masābirikuma”, īgūsā ārīrī diaye āārīmakū, yu iroque bueri waja űerō taridea wajamaribokuyo. “Boanerā masābirikuma”, īgūsā ārīrī diaye āārīmakū, maride gajerā irirosū āsū ārī werenībokoa: “Nāka baa, iirirā! űamīgā boakōābokoa. Irasirirā marī boaburi dupuyuro marī gāāmerō irirā!” ārībokoa.

³³ Gajerā ārīgatorire pēbirikōāka! Masaka āsū ārī werewuakuma: “űerārē wapikurā, musā űārō iririkurire pirikōārākōa”. ³⁴ Irasirirā musā dupuyurogue gopeyari merā keoro iriderosūta irika doja! űerirē irinembirikōāka! Musā surāyeri Marīpure masībea. Musārē guyasīrīdoregu irasū ārā.

Boanerā masāburire gojanemodea

³⁵ Gajipoe sugu āsū ārī sērēñabokumi: “űNasiri boanerā masārākuri? űNaāsūperi dupu oparākuri?” ārībokumi. ³⁶ Irasū sērēñagū pēmasībi āārīmī. Marī oterī yeri otedero puru, iri yeri puriburi dupuyuro yeba poekague boakōākoa. Boa, puru puri wirikoa. Boabirīmakū, neō puri wirimasībirikoa. ³⁷ Marī oterā, puridiguere āi otebea. Dupayeri direta otea. Iri yeri trigo yeri āārīrō, o gaji yeri āārīrō āārīkoa. ³⁸ Iri yerire marī otedero puru, Marīpu gapu īgū gāamederosūta iri yerire purīmakū yāmi. Irasirigu ojoduka yerire ojodukaűu waamakū yāmi. Trigo yerire trigo sari waamakū yāmi. Irasū dita yāmi Marīpu. ³⁹ āārīpererā okari oparā surosū dupukurā āārībema. Masakaya dupu, waimurāya dupu irirosū āārībea. Mirāya dupu, waaiya dupu irirosū āārībea. ⁴⁰ ūmarō marāya dupu, i ūmu marāya dupu irirosū āārībea. ūmarō marā űārī dupu opama. I ūmu marā, ūmarō marā irirosū āārībirikererā, īgūsāde űārī dupu opama. ⁴¹ Abe ūmumu kūmijūrī merā asimi. űamimu irirosū boyobemi. Neűukāde gajerosūperi gosema. Neűukārē marī tāmākū, gajerā sīrīgā gosērā deyoma. Gajerā buro gosērā deyoma.

⁴² Marī boanerā masārā āsū āārīrākōa. Marī boamakū yāadero puru, marīya dupu boarokoa. Puru masārā, gaji dupu neō boabiri dupu oparākōa. Irasirirā neō dupaturi boabirīkoa. ⁴³ Marīya dupure yāamakū, boanerāya dupu boari dupu, turabiri dupu daro āārā. Marīpu marīrē masūmakū, marīya dupu űārī dupu, turari dupu āārīrākōa. ⁴⁴ Marīya dupure yāamakū, marīya dupu i ūmuma dupu āārā. Marī boanerā masāmakū, marīya dupu ūmugasima dupu āārīrākōa. Irasirirā āsū ārī masīa. Daporare marī i ūmuma dupure opāa. Puru ūmugasima dupure oparākōa.

⁴⁵ Marīpūya werenīrī gojadea pūgue āsū ārī gojasūdero āārībū: “Marīpu īgū irīpuroridi Adārē okarire sīdi āārīmī”, ārī gojasūdero āārībū. Adán purumu Jesucristo gapu perebiri okarire sīgū āārīmī. ⁴⁶ Marī i ūmuma dupure opapuroria. Pūrūguere ūmugasima dupure oparākōa. ⁴⁷ I ūmugue āārīpuroridi Adán, nikū merā irisūdi āārīmī. īgū purumu marī Opu Jesucristo gapu ūmugasiguema āārīmī. ⁴⁸ Adán nikū merā iridea dupu dupukuderosū marī āārīpererā nikū merā iridea dupu dupukua. Irasū āārīmakū, ūmugasiguemu Jesucristoyarā āārīsīā, īgūya dupu irirosū dupukurākōa. ⁴⁹ Adán nikū merā irisūdi āārīmī. Marī īgū irirosū dupukua. Puru ūmugasiguemu Cristo irirosū dupukurākōa.

⁵⁰ Yaarā, musārē ire werea. Marīrē i ūmuma dupu merā ūmugasigue Marīpu īgūyarārē dorerogue neō waamasīña maa. I ūmuma boaburi dupu merā ūmugasigue perebiri okari āārīrōguere neō waamasīña maa.

⁵¹⁻⁵² Masaka masībirideare daporare musārē weregura. Jesucristo i ūmugue dupaturi aariburi dupuyuro āārīpererā īgūyarā boabirīkuma. Jesucristo aarīpoe Marīpure wereboegu purīdiru purītūnugukumi. Irasū purīadero puru, mata kārī yoberā irirosū marī āārīpererā Jesucristore buremurā gorawayurākōa. Marī boanerā gaji dupu boabiri dupu merā masārākōa. Irasirirā neō dupaturi boabirīkoa. Okarāde gaji dupu boabiri dupu oparākōa. ⁵³ Marīpu marīya dupu pereburi dupure gorawayugukumi, perebiri dupure opaburo, ārīgū. Marīya dupu boaburi dupure gorawayugukumi, neō boabiri dupure opaburo, ārīgū. ⁵⁴ Marīya dupu pereburi dupu, neō perebiri dupure gorawayumakū, marī boaburi dupu, neō boabiri dupure gorawayumakū, Marīpūya werenīrī gojadea pūgue ārīderosūta waarokoa. āsū ārī gojasūdero āārībū iri pūguere: “Marīpu boarire bēokōāmi, dupaturi marīrē neō boabirīkōāburo, ārīgū. ⁵⁵ Marī boakōārākōa, ārī gūīdea pereakōāa”, ārī gojasūdero āārībū. ⁵⁶ Marī űerō iridea waja boamurā dita āārā. Marīpu Moisére doreri

pídea merā marī ñerō irideare masía. ⁵⁷ Irasū āārīkerekerepuru, Marīpu marī Opu Jesucristo iridea merā marīrē peamegue waabonerārē taumi. Irasirirā Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sía.

⁵⁸ Irasirirā, yaarā yu maīrā, musārē āsū āri weregura. Musā marī Opu Jesucristore buremurirē neō pibirikōāka! Gajerā musārē igūyare bēodoremakū, neō bēobirikōāka! Ūmuriku igū moādorerire ōārō irinikōāka! Ire marī masía. Igū merā marī ōārō āārīrā igū marīrē moādorerire irimakū, marī moārī, ubu āārīrī neō āārībea.

16

Corinto marā gajerā Jesúre buremurārē niyeru sīburi neeōrīrē gojadea

¹ Daporare musārē niyeru neeō, musā gajerā Jesúre buremurārē sīburi weregura. Yu gajerā Jesúre buremurārē Galicia nikūgue āārīrārē dorederosūta musāde irika! ² Semanariku siuñajārīnu* āārīmakū, āārīpererā musā gajerā Jesúre buremurārē sīburi niyerure dukawa duripíka! Mērōgā oparā mērōgā dukawa duripíka! Waaweyaro oparā waaweyaro dukawa duripíka! Irasirirā, yu musā pūroque ejamakū, musā sīburi opasīarākoa. ³ Yu musā pūroque ejagu, musā beyenerārē Jerusalégue iriugukoa. Papera pūgue āsū āri gojagukoa: “Īsā āārīma Corinto marā beyenerā”. Irasū āri goja odo, igūsā merā iri pūrē, musā duripí neeōdea niyerure iriugukoa, Jesúre buremurā Jerusalégue āārīrārē sīdoregu. ⁴ Musā yure: “Igūsā merā waamakū gāamea”, ārīmakū, igūsā yu merā waarākuma.

Pablo igū Corintogue waaburire gojadea

⁵ Yu musā pūroque waagū, Macedonia nikūgue waapūrorigukoa. Irore tariwāgā, musā puro waagukoa. ⁶ Gajipoe irigu yoaweyaripoe musā merā āārīgukoa, o gajipoe irigu puibure āārīpeogu, āārīpeokōābokoa. Irasirirā musā yu gajerogue waaburire iritamumasīrākoa. ⁷ Yu musārē ĩārī dita ĩātariaduabirikoa. Irasirigu marī Opu gāāmemakū, yoaripoe musā merā āārīgukoa. ⁸ Pentecostés bosenu āārīmakū, ōō Efesogueta taugukoa dapa. ⁹ Ōōguere wāri moārī āārā. Marī Opuya kerere pēduarā wārā āārīma. Irasū āārīmakū, yu irire weremakū kāmuteduarāde wārā āārīma.

¹⁰ Timoteo musā pūroque igū ejamakū, igūrē ōārō merā bokatīrī, ōārō usuyari merā ñeāka! Musā irasirimakū, igū musā merā bujawereri marīrō āārīgukumi. Igū yu irirosū marī Opuware moāmi. ¹¹ Irasirirā igūrē irasū ĩabéomerāta ōārō merā igūrē iritamuka! Musā irasirimakū, igū yu pūroque ōārō usuyari merā goedujarīgukumi. Gajerā Jesúre buremurā merā gua igūrē yūrā yāa. Irasirirā, igū ōōgue aariburire iritamuka!

¹² Apolore marīyagu Jesúre buremugūrē musārē ĩagū waamakū buro gāāmeadibu. Irasirigu igūrē gajerā Jesúre buremurā merā waadoredibū. Yu waadorekerepuru, igū daporare waaduabemi. Puru igūrē gajino iriri marīmakū, musā pūroque waagukumi.

Pablo Corinto marārē ōādoretūnudea

¹³ Ōārō pémasika! Jesucristore buremurirē neō pibirikōāka! Güiri marīrō ōārō gūñaturarā āārīka! Marīpu turari merā ōārō āārīrikuka! ¹⁴ Āārīpereri gajinorē irirā, gajerārē maīrī merā irika!

¹⁵ Yaarā, musā masía. Acaya nikūguere Estéfnas wāikuguya wii marā, gajerā iro marā Jesúre buremupūroriburi dupuyuro igūrē buremupūrorinerā āārīma. Igūsā, gajerā Jesúre buremurārē ōārō iritamunfōāma. ¹⁶ Igūsā irirosū irirārē ōārō igūsā dorerire irituyaka! Gajerā igūsā merā Jesucristoyare moātamurārē musā ōārō igūsā dorerire irituyamakū gāamea yu. ¹⁷ Musā merāmarā Estéfnas, Fortunato, Acaico yu pūroque ejasīama. Igūsā yu merā āārīmakū, buro usuyāa. Igūsā musā yure iritamukōadeare iritamuma. ¹⁸ Yure ōārō yujupūrākumakū yāma. Musādere irasūta iriñurā. Musārē gajerā péroque igūsā irirosū irirārē: “Ōārō irirā yāma”, āri werero gāamea.

¹⁹ Asia nikū marā Jesúre buremurā musārē ōādorema. Aquila, Priscila, gajerā Jesúre buremurā igūsāya wiigue nerēnarāde musārē buro ōādorema. ²⁰ Ōō marā Jesúre buremurā āārīpererā musārē ōādorema. Ūsuyari merā gāme bokatīrī, ōārō merā mojō ñeānaka!

²¹ Yu Pablo, yu basi: “Musārē ōādoarea”, āri gojāa.

²² Marī Opuare Jesucristore maibino wajamoāsūburo. “Gua Opu aarika!”

²³ Marī Opu Jesucristo musārē ōārō iritamuburo. ²⁴ Marī āārīpererā Jesucristoyarā āārā. Irasirigu yu musā āārīpererārē buro maīa. Āsū āārā. Irasūta āārīburo.

Iropāta āārā.

Pablo

* 16:2 Jesúre buremurāya siuñajārīnu, domingo āārā. Domingo āārīmakū, Jesús boadigue masādi āārīmī. Irasirirā, domingo āārīmakū, igūrē buremurā nerēnama.

2 CORINTIOS

Pablo Corinto marârê ôadoredêa

¹Yu Pablo, mariyagu Timoteo merâ musâ Marîpuyarâ Corinto marârê, irasû âarîmakû âarîpererâ Acaya nikûgue âarîrârê ôadoredêa. Marîpu gâamederosûta Jesucristo yure îgûyare buedoregu pími. ²Marîpu âarîngû, marî Opu Jesucristo musârê ôârô iritamu, siuñajârî merâ âarîrikumakû iriburo.

Pablo îgû ñerô tarideare gojadea

³Marîpu, marî Opu Jesucristo Pagu marîrê bopoñarî merâ îâmi. Îgû suguta marîrê gûñaturamakû irigu âarîmi. Irasirirâ îgûrê: “Ôâtaria mu”, ârî, usuyari sirâ! ⁴Marî ñerô taririku, Marîpu marîrê gûñaturamakû iriderosû maride îgûsârê gûñaturamakû irimasîa. ⁵Marîde Cristoyarâ âarîsîâ, îgû ñerô tariderosû buro ñerô taria. Marî ñerô tariro nemorô Marîpu Cristo merâ marîrê iritamugû ôârô gûñaturamakû irigukumi. ⁶Gua Marîpu musârê taurire gûñaturaburo, ârîrâ, ñerô taria. Gua ñerô tarimakû, Marîpu guare iritamumi gûñaturari merâ tariburo, ârîgû. ⁷Musâ, gua irososû ñerô tarimakû, Marîpu musâdere iritumumasîmi gûñaturari merâ tariburo, ârîgû. ⁸Gua ire masîa. Gua ñerô tarirosû musâde gua merâ ñerô taria. Irasû ñerô tarimakû, Marîpu guare gûñaturamakû irososû musâdere ôârô gûñaturamakû yâmi. Irasirirâ musâ gûñaturari merâ ñerô tariburire gua masîa.

⁹Guayarâ, Asia nikûgue guare waadeare musârê masîmakû gâamea. Gua iroguere âarîrâ buro ñerô tarirâ: “I ñerô taririre neô bokatiñirikoa. Boarâkoa. ¹⁰Wêjêbéokôârâkuma”, ârî gûñadibu. Marîpu direta gua gûñaturaburire irasû ñerô taribu. Irasirirâ: “Marî basi neô iritamumasîbirikoa. Marîpu boanerê masîgû suguta marîrê taumasîmi”, ârî gûñaturabu. ¹¹Guare buro wêjêduakerepuru, Marîpu guare taumi. Irasirirâ: “Daporadere, puruguedere taugukumi”, ârî buremua. ¹²Irasirirâ musâ gajerâ merâ Marîpure guaya âarîburire sêrêbosarosûta îgû guare iritamumakû îârâ, wârâ îgûrê: “Pablosârê ôârô iritamubu”, ârî, usuyari sirâkuma.

Pablo îgû Corintogue waaduadideare gojadea

¹³Gua irideare gûñarâ, usuyari merâ âsû ârî gûñâa: “Gua i ñumuguere Marîpu iûrô ârîgatori marîrô goepeyari merâ masakare buebu”, ârî gûñâa. Musâdere irasûta iribu. Gua masîrî merâ buebiribu. Marîpu guare maîgû îgû turari merâ iritamumi. ¹⁴Gua musârê gojarâ, pémásîma ôârô dita gojabu, ôârô pémásîmakû gâamerâ. ¹⁵Irasirirâ gua musârê gûñarâ: “Guayamarê îgûsâ pémásîturabirideare puruge ôârô pémásîrâkuma”, ârî gûñâa. Irasirirâ, marî Opu Jesús dupaturi aarîmakû, gua musâ iridea merâ usuyarosûta, musâde gua iridea merâ usuyarâkoa.

¹⁶Irasû ârî gûñagû, Macedonia nikûgue waagû musârê îagû waapûroriduadibu. Irasirigu musârê îâtariwâgâ, gâme dujari, musârê dupaturi îâbokuyo. Pea yure musâ îârî merâ usuyamakû iriduagu, irasiriduadibu. Musâ, irasirîmakû, yu Judea nikûgue waaburire iritamubokuyo. ¹⁷“Yu musâ puro waagura”, ârîkeregu, ejabirîmakû îârâ: “Pablo, gajerâ masaka îgûsâ gâamerô irososû iriañumi”, ¿ârî gûñarî? “Îgû âriderosû iribirañumi”, ¿ârî gûñarî? ¹⁸Marîpu îgû: “Âsû irigura”, ârideare yâmi. Guade: “Âsû irirâkoa”, ârideare: “Iribirikoa” ârîrâ meta yâa. Irire masîmi Marîpu. ¹⁹Yu, Silvano, irasû âarîmakû Timoteo, Marîpu magû Jesucristoyare musârê werebu. Marîpu: “Yu magû merâ âsû irigura”, ârîgû, diayeta iriguno âarîmi. “Îgû merâ âsû irigura”, ârî, puru: “Iribirikoa”, ârîgû meta yâmi. ²⁰Irasirigu âarîpereri Marîpu masakare: “Âsû irigura”, ârideare Jesucristo îgû magû merâ iripeokôadi âarîmî. Îgû irasirîmakû îârâ, marî Jesucristoyarâ Marîpure: “Irasûta âârâ, mu magû Jesucristo merâ iridea ôâtaria”, ârî, usuyari sîa. ²¹Guare, irasû âarîmakû musâdere Cristore piri ro marîrô buremurâ, îgû merâ ôârô âarîmakû irigu, Marîputa âarîmi. Îgûta marîrê beyepîdi âarîmî Cristoyarâ âarîdoregu. ²²Irasirigu marîrê îgûyarâ âarîrîrê masîmakû iridoregu, Ôâgû deyomarîgûrê marî merâ âarîmakû iridi âarîmî. Irasirigu âarîpereri îgû marîrê siburire îgû merâ masîmakû yâmi.

²³Marîpu yu wererire, yu gûñarîrê masîmi. Irasirigu yu musâ pûrogu Corintogue waabirideare diayeta weregura. Musâ ñerô iridea waja turiduabi, musâ pûroguere waabiribu, musârê bujaweremakû iribokoa, ârîgû. ²⁴Gua musârê buro doreri merâ: “Jesucristore buremurâ âsûpero gapu iriro gâamea”, ârîrâ meta âârâ. Piri ro marîrô musâ îgûrê ôârô buremua. Irasirirâ, musârê îgû merâ nemorô usuyamakû gâamerâ, ôârô iritamuduâa.

2

¹Iro dupuyuro yu musârê îagû ejagu, yu wereri merâ musârê bujaweremakû iribu. Irasirigu: “‘Dupaturi îgûsârê bujaweremakû iribokoa’, ârîgû, daporare îgûsârê îagû waabea”, ârî gûñabu. ²Musârê bujaweremakû irigu, yude bujawerebokoa. Marî basi gâme bujaweremakû irirâ, gâme usuyamakû irimasîña marîbokoa. ³Irasirigu irinûgue musârê su pû gojabu yu musâ pûrogu waaburi dupuyuro iririre âmudoregu. Irire âmuburi dupuyuro yu musârê îagû waamakû, yure usuyamakû iriboanerâ, yure bujaweremakû iribokoa. Yu âsû ârî gûñâa: Yu musâ merâ usuyamakû, musâde yu merâ usuyarâkoa. Irasirigu musâ merâ bujawereduabi: “Waabea dapa”, ârî gojabu. ⁴Musârê irire gojagu, buro gûñarikuri merâ, ôârô yujupûrâkuri marîrô merâ, buro oreri merâ musârê gojabu. Musârê bujawereburo, ârîgû meta gojabu. Yu musârê buro maîrîrê masîmakû iriduagu, gojabu.

Nērō iridi irideare kătika! āri gojadea

⁵ Sugu musāyagu igū nērō iridea merā yure bujaweremakū irimi. Yu direta irasū iribirimi. Musādere āārīpererārē bujaweremakū iridi āārīmi. Igū yure musā nemorō bujaweremakū irikerepuru: “Igūrē burō wajamoāka!” ārigū meta yāa. ⁶ Musā nerēnarōgue: “Igū nērō iridea waja marī merā neō nerēnemobirikōāburo”, ārideare irisiyuro. Irasirigu yu musārē: “Iropāta igūrē wajamoāka!” āri gojāa. ⁷ Igū nērō irideare bujawerekeregu, igūrē musā wajamoānemomakū, burō bujawereri merā dujabokumi. Irasirirā igū nērō irideare kāti, igūrē iritamuka, gūñaturari merā āārīburo, ārirāl! ⁸ Irasirigu yu musārē: “Dupaturi igūrē ōārō bokatirīneaka, musā dupuyurogue maiderosūta igūrē maīrīrē masīburo, ārirāl!” āri gojāa. ⁹ Iro dupuyuro musārē gojagu: “ĶDiayeta yu dorerire irirākuri?” āri masīduagu gojabu. ¹⁰ Musā igū nērō irideare kătiosūta, yude irire kătia. Yure nērō iribirikerepuru, musārē iritamuduagu: “Igū nērō irideare kătia. Cristo marī nērō irideare kătigu iūrō, irasū yāa”, āri gojāa. ¹¹ Marī igū nērō irideare kătimakū iāgū, wātēa opu Satanās marīrē nērō iridoreduagu marīrē tarinugāmasībirikumi. Igū marīrē nērī irimakū gāāmerirē ōārō masīa.

Pablo: “Troague āārīgū gūñarikubu”, āri gojadea

¹² Yu Troas wāikuri makāgue Jesucristoya kerere buegu ejamakū, marī Opu Jesucristo wārā iroque āārīrārē iri kerere pēduamakū iridi āārīmi. ¹³ Irasū āārikerepuru, marīyagu Titore bokabirisā, burō bujawere gūñarikubu. Irasirigu iro marārē: “Waagū yāa”, āri, Macedonia nikūgue igūrē āmagū waabu.

Cristoyarā wātī nērō iridorerire tarinugāmasīma, āri gojadea

¹⁴ Yu gūñarikukeregu, Marīpure: “Mu yure ōārō iritamunīa”, āri, usuyari sīa. Marī Jesucristoyarā āārīmakū, Marīpu marīrē igū iritamurī merā āārīpereri wātī nērō iridorerire tarinugāmasīmakū yāmi. Marī Jesucristoya kerere bueri merā masakare igūyamarē masīmakū yāmi. Sūrōrī āārīpererogue sūrō seyaro irososū āārīpererogue marārē masīmakū yāmi. ¹⁵ Āsū āārā. Marīpu, marī Jesucristoya kerere were, igūyare irituyamakū iāgū, ōārī sūrōrī igūrē sīdea soemurī merā usuyarosū, marī merā usuyami. Sūrōrīrē igū iūrō soemumakū sūrō seyarosū, marī noō waarō marī Jesucristoyarā āārīrīrē igū taumurārē, peamegue waamurādere masīmakū yāmi. ¹⁶ Peamegue waamurā Jesucristoya kerere marī weremakū pērā, igūrē gāāmebirī waja iroque wajamoāšubirire masīma. Jesucristo taumurā gaja marī kerere marī weremakū pé buremurā, Marīpu puro igū merā āārīburi merā masīma. Marī basi iri kerere ōārō weremasībea. Marīpu iritamurī merā irire ōārō weremasīa. ¹⁷ Wārā gajerā Marīpure buegorenarā, niyeru direta wajataduama. Gua gapu igūsā irososū iribea. Gua Cristore moāboerā, Marīpu iriunerā igū iūrō igū weredoredeare gopeyari merā werea.

3

Marīpu Jesucristo iridea merā: “Ōārō irigura musārē”, ārīrīrē gojadea

¹ Gua musārē irire ārīrā, dupaturi gua basi ōārō werenīra meta yāa. Gajerā buerimasā musā puro ejaburi dupuyuro igūsā buenerārē su papera pūgue igūsā buerire: “Keoro āārā”, ārīrīrē gojadoreñurā. Irasirirā musā puro ejarā, iri pūrē musārē wiañurā. Musā guare masīsiāa. Irasirirā gua igūsā irososū musārē iri pūnorē iriubea. Irasū āārīmakū gajerogue buerā waamurā, musārē iri pūnorē gojabosadorebea. ² Gua iri pūnorē gāāmebea. Musā, gua Jesucristoya kerere weremakū pērā, igūrē buremu, igūyare irinugābu. Masaka, musā irasīrimakū iārā, gua buerire: “Keoro āārā”, āri masīrākuma. Guade gua gūñarīgue musārē: “Diayeta Jesucristore buremu, igūyare irituyarā yāma”, āri masīa. Musā irasirirī merā masaka guare: “Ōāgorama”, āri masīrākuma. Guayamarē gojadea pū merā masīrosū irire masīrākuma. ³ Jesucristo, gua igūyare kerere weremakū, musārē igūrē buremu, igūyare irituyamakū iridi āārīmi. Irasirirā masaka musā igūyare iririre iārā, igūyarā musā āārīrīrē gojadea pū merā masīrosū masīrākuma. Irasirirā musā Cristo gojadea pū irososū āārā. Irire masīdoregu, papera pūgue gojadi merā gojabiridi āārīmi. Marīpu okanīgū gāāmerōsūta Ōāgū deyomarīgū turari merā musāyā gūñarīgue: “Igū iritamurī merā gua āsū āārīrikua”, āri masīmakū yāmi. Irasirigu, iripoegue Marīpu Moisére igū dorerire pīdeare ūtā majīrīgue gojaderosū iribiridi āārīmi.

⁴ Gua Cristo iritamurī merā Marīpure gūñaturasīa, musārē irire gojāa. ⁵ “Gua masīrī merā i moārīrē yāa”, neō ārimasībea. Marīpu iritamurī merāta Jesucristoya kerere werea. ⁶ Irasirigu guare iri kerere, igū masakare: “Ōārō irigura musārē”, ārīrīrē ōārō buemakū yāmi. Iri kere, iripoegue Marīpu Moisére igū doreri pīdea irososū āārībea. Marīpu Jesucristo iridea merā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā marīrē igū merā ōārō āārīmakū iriri kere āārā. Neō sugu igū dorerire iripoegu māmī. Irasirirā marī irire iriobeirī waja peamegue waamurā dita āārībokoa. Ōāgū deyomarīgū iritamurī merāta Marīpu merā ōārō āārīmasīa.

⁷ Marīpu Moisére igū doreri pīdeare ūtā majīrīgue gojagu, igū āārīrōgue gosewasiriri waamakū iridi āārīmi. Irasiriro Moiséyā diapu Marīpu gosewasiriri merā kūmijūdero āārībū. Iri gosewasiriri peredijakerepuru, Israel bumarā igūrē iāmeētūmasībirinerā āārīma. Marīpu burō gosewasiriri merā deyoya, Moisére iri doreri pīdea āārīkerepuru, iri doreri, masakare igūsā irire iriyeomasībiri waja peamegue waamurā dita āārīmakū iridero āārībū. ⁸ Irasirigu Marīpu iri doreri merā iridea nemorō, igū Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā marīrē igū merā ōārō āārīmakū iriri ōātaria. ⁹ Marīpu, masaka Moisére igū doreri pīdeare iriobeirī waja igūsārē: “Wajamoāgura”, ārikerepuru, ōāgoradero āārībū. Iri nemorō, Marīpu Jesucristo iridea merā marīrē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iārī, ōātaria. ¹⁰ Irasiriro Marīpu Moisére igū doreri pīdea ōārī āārīkerepuru, Jesucristoya kere gapu, iri nemorō ōātaria. Iri kere, iri dorerire ubu āārīrī dujamakū yāa.

¹¹ Marĩpu buro gosewasiriri merã Moisére ĩgũ dorerire pĩkerepuru, iri pereburi aãrĩdero aãrĩbũ. Jesucristo ĩgũ iridea merã marĩrẽ tauri kere gapu òataria. Neò ubu aãrĩrĩ aãrĩbirikoa. Neò perebirikoa.

¹² Irasirirã gua irire masĩsã, gũiro marĩrõ merã pẽmasĩma òarõ musãrẽ Jesucristoya kerere werea. ¹³ Iri kere, Marĩpu Moisére ĩgũ doreri pĩdea perederosũ neò perebirikoa. Irasirirã gua iri kerere wererã, Moisés iriderosũ irirã meta yãa. Moisés Marĩpu merã aãrĩdero puru, ĩgũya diapu Marĩpu gosewasiriri merã kũmĩjũdero aãrĩbũ. Israel bumarã iri gosewasiriri peredijarire masĩrĩ, aĩrĩgũ, ĩgũya diapure surĩro gasiro merã buuadi aãrĩmĩ. ¹⁴ Moisés irasirimakũ, iri gosewasiriri peredijarire masĩbiriderosũ, Marĩpu doreri ĩgũrẽ pĩdeare: “Àsũ aĩduaro irikoa”, aĩrĩ pẽmasĩbirinerã aãrĩmã. Daporaguedere Israel bumarã irire buerã, pẽmasĩbema dapa. Cristoyarã dita irire pẽmasĩma. ¹⁵ Daporaguedere Israel bumarã Marĩpu Moisére ĩgũ doreri pĩdeare buekererã, pẽmasĩrĩ marĩrõ buema. ¹⁶ Sugu masaku marĩ Opure buremunugãmakũ, marĩ Oputa ĩgũyare pẽmasĩmakũ yãmi. ¹⁷ Marĩ Opu, Òãgũ deyomarĩgũ merã suguta aãrĩmĩ. Irasirirã, Òãgũ deyomarĩgũ marĩ merã aãrĩmakũ: “Marĩpu Moisére ĩgũ doreri pĩdeare marĩ tarinugãdea waja marĩrẽ wajamoãgũkumi”, aĩrĩ gũñabea. ¹⁸ Irasirirã marĩ Opuyarã aãrĩsĩã, marĩ Opu òatarĩgu aãrĩrĩrẽ masĩa. Gajerãde marĩ ĩgũyarã aãrĩrĩrẽ masĩma. Irasirĩgu marĩrẽ ĩgũ òãgũ aãrĩrõsũ aãrĩmakũ gããmegũ, aãrĩpereri marĩ okarinurĩrẽ gorawayumakũ yãmi. Marĩ Opu, Òãgũ deyomarĩgũ merã suguta aãrĩmĩ. ĩgũta marĩrẽ irasũ yãmi.

4

¹ Marĩpu guare bopoñarĩ merã ĩãgũ, guare Jesucristoya kerere weremurãrẽ pĩdi aãrĩmĩ. Irasirirã pĩro marĩrõ gũñaturari merã masakare iri kerere werea. ² Guyasĩrõ iririre, masaka ĩãberogue ñerĩ iririre doogorãa. Arĩgatorĩ merã buebea. Marĩpuya werenĩrĩrẽ gorawayuro marĩrõ buea. Marĩpu ĩũrõ dayema aãrĩrĩ direta pẽmasĩma òarõ masakare werea, aãrĩpererã guare: “Keoro buema”, aĩrĩburo, aĩrĩrã. ³ Peamegue waamurã dita Marĩpu Jesucristo iridea merã masakare tauri kerere gua wererire pẽmasĩbema. ⁴ ĩgũsã Jesucristore buremubiri waja, wãtĩ i ãmu marã ñerã opu ĩgũsãrẽ iri òarĩ kerere pẽmasĩbirimakũ yãmi. Koye ĩãmerã sĩãgorire ĩãmasĩmerã irirosũ aãrĩmakũ yãmi. Irasirirã Cristo òatarĩgu aãrĩrĩrẽ ĩãmasĩbema. Cristo, Marĩpu aãrĩrikurire opagu, Marĩputa aãrĩmĩ. ⁵ Gua Jesucristoya kerere wererã, masaka guare òarõ gũñaburo, aĩrĩrã meta yãa. ĩgũsãrẽ: “Jesucristo marĩ Oputa aãrĩmĩ. ĩgũrẽta buremurõ gããmea”, aĩrĩ werea. Guayamarẽ wererã: “Jesús guare maĩgũ ĩgũyare weredoredea merã gua musãrẽ moãboerã irirosũ musãrẽ iritamurã yãa”, aĩrĩ werea. ⁶ Neògoraguere aãrĩperero i ãmugue naĩtĩarõ aãrĩmakũ, Marĩpu: “Boyori waaburo”, aĩrĩrĩ merãta boyori waamakũ iridi aãrĩmĩ. ĩgũta iriderosũ marĩya gũñarĩgue boyori aãrĩmakũ yãmi. Irasirĩgu marĩrẽ ĩgũ òatarĩgu aãrĩrĩrẽ masĩmakũ yãmi. Marĩ Jesucristo òatarĩgu aãrĩrĩrẽ masĩrã, Marĩpu òatarĩgu aãrĩrĩderẽ masĩa.

Jesucristore buremurã Marĩpu merã òarõ aãrĩma, aĩrĩ gojadea

⁷ Gua Marĩpu òatarĩgu aãrĩrĩrẽ masĩrã, diarisoro ubu aãrĩrĩ soro, òatariri opari soro irirosũ aãrã. Irasirirã gajerã, gua Marĩpuya kerere weremakũ pẽrã: “Marĩpu turatarĩgu iritamurĩ merãta marĩrẽ ĩgũyare werema ĩgũrẽ buremuburo, aĩrĩrã”, aĩrĩ gũñarãkuma. ⁸ Gua noó waarõ ñerõ tarikerepuru, Marĩpu iritamumi, gajerã guare ĩgũyare wererire pĩrimakũ iribirikõaburo, aĩrĩgũ. Irasirirã: “¿Naásũ waarokuri?” aĩrĩ gũñarikukererã: “Marĩpu marĩrẽ iritamubirikumi”, aĩrĩ gũñabea. ⁹ Gajerã guare ñerõ irikerepuru, Marĩpu guare koregu neò beówãgabemi. ĩgũsã guare wejẽduarã pãmeĩpĩkerepuru, Marĩpu ĩgũsãrẽ guare wejẽdorebemi. ¹⁰⁻¹¹ Jesús i nikũgue aãrĩmakũ, masaka ĩgũrẽ wejẽma. Irasirirã gua ĩgũyarã aãrĩrĩ waja aãrĩpereri gua okarinurĩrẽ aãrĩpererogue gua noó waarõ guadere wejẽduama. Marĩpu gapu Jesũre dupaturi okamakũ iridi aãrĩmĩ. Irasirĩgu, gua boaburi dupure opakerepuru, guare Jesús okari sĩrĩrẽ opamakũ yãmi gajerã irire masĩburo, aĩrĩgũ. ¹² Irasirirã gua Jesũya kerere wereri waja gajerã guare wejẽma goero aãrĩkerepuru, musã gapu iri kerere buremurã, Marĩpu puro perebiri okari opamurã aãrã.

¹³ Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue àsũ aĩrĩ gojasũdero aãrĩbũ: “Yũ Marĩpure buremubu. Irasirĩgu ĩgũyare werebu”. Guade irasũta buremua. Irasirirã ĩgũyare werea. ¹⁴ Ire masĩa. Marĩpu, marĩ Opu Jesũre boadiquere masũdi aãrĩmĩ. ĩgũrẽ masũderosũta marĩ Jesũyarã aãrĩmakũ, marĩdere masũgukumi. Irasirĩgu marĩrẽ ĩgũ purogue aĩmurĩagukumi ĩgũ merã aãrĩdoregu. Gua irire masĩsã, musãrẽ ĩgũyare werea. ¹⁵ Irasirirã musãrẽ iritamuduarã musã òarõ aãrĩburire i aãrĩpererire irirã ñerõ taria. Wãrã gajerãdere gua wererire pẽrã Marĩpu Jesús merã òarõ iririre masĩmakũ gããmerã, irasũ yãa. Irire masĩrã, ĩgũrẽ: “Òataria mu”, aĩrĩ, usuyari sĩrãkuma.

¹⁶ Irasirirã gua ñerõ tarikererã, pĩro marĩrõ gũñaturari merã masakare ĩgũyare werea. ãmurĩku guaya dupuma turari perewãgãkerepuru, Marĩpu guare gũñaturamakũ yãmi. ¹⁷ Irasirirã gua Jesũya kerere wereri waja gua daporare ñerõ taririre, Marĩpu purũgue guare iriburire àsũ aĩrĩ gũñãa: “Marĩ ñerõ tariri, pereburi aãrã. Marĩpu purũgue nemorõ òarĩ iriburĩ gapu neò perebirikoa. Buro usuyari merã ĩgũ puro aãrĩnĩkõarãkoa”. ¹⁸ Daporare gua i nikũmarẽ ĩarĩrẽ gũñarikubea. ãmugasima ĩãña marĩrĩrẽ, irogu Marĩpu merã aãrĩburire gũñãa. Gua daporare i nikũmarẽ ĩarĩ, pereakõarokoa. ãmugasima ĩãña marĩrĩ gapu aãrĩnĩkõarokoa.

5

¹ Marĩ ire masĩa. Marĩya dupu, marĩya wii irirosũ aãrã. Wii irirosũ marĩya dupu boamakũ, Marĩpu gaji wii marĩrẽ sĩrõsũ gaji dupu ãmugasima dupure sĩgukumi. Iri dupu, masaka iridea dupu meta aãrĩrokoa. Irasiriro neò boabiri dupu aãrĩrokoa. ² Marĩ i nikũma dupure oparã yujupũrãkturabiri, bujawereri merã

ñerō taria. Maama wii marī ōārō āārīburi wiire buro opaduarošū, ūmugasima dupure buro gāāmea. ³Surfuro maamañerē sāñaduarošū iri dupure gāāmea. Surī marīrā āārīduamerā irirosū, dupu marīrā āārīduabea. ⁴I nikūma dupure oparā yujupūrākturabiri, gūñarika, ñerō taria. Ñerō tarikererā, marīya dupu, boaburi dupure bēduarā meta yāa. Maama dupu, neō boabiri dupu gapure buro opaduāa. Iri dupure oparā, Marīpu puro igū merā āārīnikōārākoa. ⁵Marīpu marīrē maama dupure opamurā āārīmakū iridi āārīmī igū puro ōārō āārīburo, ārigū. Marīrē irire masiburo, ārigū, Ōāgū deyomarīgūrē marī merā āārīdoregu sīdupuyudi āārīmī.

⁶Irasirirā Marīpure gūñaturanīkōāa. Ire masīa. Marī i nikūma dupukurā, marī Opu puro āārībea. ⁷Igūrē īabirikererā: “Dayeta igū ārīderosūta irigukumi”, āri būremurirē neō pīrībea. ⁸Gūñaturari merā marīya āārīburi āsū āri gūñāa: “Marī boarā, i nikūma dupure bēorā, marī Opu puro buro usuyari merā āārīrākoa. Irīre buro gāāmea marī”. ⁹Irasirirā marī Opure marī merā usuyamakū iriduārā, i nikūge āārīrā, o igū puroge āārīrā, igū gāāmerirē iriduāa. ¹⁰Marī Cristo puroge waamakū, marī āārīpererārē igū diaye nīdoregukumi marī i nikūge āārīrā irideare werebu. Irasirigu, marī ōārī irideare, o ñerī irideare keoro weregukumi. Marī, igū irasiriburi masīrā, igū gāāmerirē iriduāa.

Marīpu merā ōārō āārīrīmarē gojadea

¹¹Irasirirā gopeyari merā marī Opu Jesucristore būremu. Gua masakare igūsā igūrē būremumakū gāāmerā, igūyare werea. Marīpu gua iririre masīmi. Yu, musādere gua iririre: “Ōārō yāma”, āri masīmakū gāāmea. ¹²Yu musārē gojagu, dupaturi guayamarē: “Ōāgorāa”, āri gojagu meta yāa. Guare ōārō masī, usuyari merā gūñaburo, ārigū, musārē gojāa. Gajerā buerimasā: “Gajerā nemorō ōārā āārā”, āri gūñarā, masaka iūrō direta ōārā irirosū āārīma. Igūsā āārīrikuri gapure pēmasibema. Guare: “Keoro buebema”, āri werewuamakū, musā igūsārē ōārō yujurākoa. ¹³Gajerā gua iririre iārā: “Nīāsūrā yāma”, āri īakerepuru, nīāsūrā meta yāa. Marīpu gāāmerirē irirā, irasū yāa. Pēmasiri merā musārē iritamurā yāa. ¹⁴Cristo suguta marī āārīpererārē maigū marī ñerī iridea waja marīrē boabosadi āārīmī. Irasirirā marī āārīpererārē igū merā boanerā irirosū dujabu. Gua irire gūñarā: “Dayeta āārā”, āri gūñāa. Irasirirā igūyare pīriro marīrō yāa. ¹⁵Āārīpererārē marī ñerī iridea waja marīrē boabosadi āārīmī, marī gāāmerō irinemobirikōāburo, ārigū. Marī ōārō āārīburi merā boabosa, masādi āārīmī igū gāāmerirē iridoregu. ¹⁶Irasirirā igūrē masīsiā, i ūmu marā igūrē masīmerā gajerārē werewuari merā iārā irirosū neō īābea. Iripoequere yu igūrē: “Ubu āārīgū, i nikūmuta āārīmī”, āri īaunabu. Dapora gapure igūrē masīa. ¹⁷Marī Cristoyarā ñajāmakū, Marīpu marīrē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmī. Irasirirā marī igūyarā āārīburi dupuyuroge āārīrikuunaderosū neō āārībea.

¹⁸Marīpu marīrē iri āārīpererire irasiridi āārīmī. Iripoequere marī, Marīpu merā ōārō āārībiriunanerā āārībū. Irasirigu Marīpu, Cristo boari merā marīrē igū merā ōārō āārīmakū iridi āārīmī. Āārīpererā irasū āārīmakū gāāmegū, guare igūya kerere weredoregu pīdi āārīmī. ¹⁹Iri kere āsū āra: “Marīpu, Cristo boari merā āārīpererā i ūmu marārē igū merā ōārō āārīburi pīdi āārīmī. Igūsā ñerō iridea wajare peremakū iridi āārīmī”. Irasirigu āārīpererārē igū merā ōārō āārīmakū gāāmegū, guare iri kerere weredoregu pīdi āārīmī. ²⁰Irasirirā Cristore wereboerā igū iriunerā āārā. Gua igūyare wererā, Marīpu igū basi masakare wereboderosūta gua igūsārē āsū āri werea: “Cristore wereboerā igūyare wererā yāa. Irasirirā musārē: ‘Marīpu merā ōārō āārīkal’” āri werea. ²¹Cristo neō ñerī iribirikerepuru, Marīpu, marī ñerī iridea waja marīrē wajamoāboderosū igūrē iridi āārīmī marīrē Cristoyarā āārīdoregu. Igū gāāmerōsūta igū irirosū marīrē diaye irirā āārīdoregu, irasiridi āārīmī.

6

¹Gua Marīpuhare moārā āārīsiā, turaro merā musārē: “Marīpu Cristo merā musārē ōārō iritamudeare ubu āārīrē irirosū īābēobirikōāburo, āārīrā, igūyare irinīkōākal” āri werea. ²Marīpu igūya werenīrī gojadea pūge āsū ārīdi āārīmī:

Yu musārē: “Ōārō iritamugura”, ārideare iriripoe āārīmakū, musā sērērērē pēbu. Yu tauripoe āārīmakūdere musārē iritamubu, ārīdi āārīmī.✠

Irasirirā gua wererire ōārō pēka! Daporare masaka Marīpure: “Yure iritamuka!” āri sērērārē igū pēduaripoe āārā. Daporare igūrē: “Yure tauka!” āri sērērārē igū tauduaripoe āārā, āri werea.

³Gua Marīpuhare buerire ñerō werenīrī, āārīrā, gua neō sugunorē ñerō irībea, igūyare pīribokumi, āārīrā.

⁴Āārīpereri gua iriri merā Marīpure moāboerā āārīrē gajerārē masīmakū gāāmerā, āsū gapu yāa. Igūyare buegorenarā, ñerō taririre, gua gāāmerirē opabirire, ñerō guare waarīre ōārō merā gūñatura, bokatiūa.

⁵Gajipoere gajerā guare tārāma. Peresugue biadoboma. Gajipoere wārā masaka nerē, guarī merā gainīma gua wejēduarā. Gajipoere buro poyari merā moābu. Kārīrō marīrō, uaboari merā moābu.

⁶Gua Marīpure moāboerā āārīrē masakare masīmakū gāāmerā, idere yāa. Igūsārē igūyare buerā, ōārī direta iriduari merā, diayema āārīrī masīrī merā, bopoñarī merā, iritamuduari merā, Ōāgū deyomarīgū guaguere āārīrī merā, diaye maīrī merā, ⁷diayema āārīrīrē wereri merā, Marīpu turari merā buea. Sugu masaku igū mojōkuri merā igū merā gāmekēāduagure kāmuta tarinugāgū irirosū gua diayema iriri merā ñerērē kāmuta tarinugāa. ⁸Gua masakare buemakū, surāyeri guare būremurī merā īāma. Gajerā guare būremubema. Surāyeri guare ōārō werenīma. Gajerā guare ñerō werenīma. Diayema āārīrīrē gua werekerepuru: “Ārigatori merā buema”, ārīma. ⁹Gajerā guare īamasikererā: “Ubu āārīrā āārīma”, ārīsiā, īāmasīmerā irirosū īāma. Gua noó waarō gajerā guare wejēduakerepuru, okāa dapa. Guare buro

wajamoakererā, wējēbema. ¹⁰ Gua bujawereri merā āārīkererā, usuyanīkōāa. Boporā āārīkererā, gua buerie pérārē wajaparire opamakū irososū yāa. Wāri i ūmumarē opabirikererā, Marīpu merā āārīpereri dārīrē opāa.

¹¹ Guayarā Corinto marā, gua musārē gojarā, gua gūñarirē diayeta gojāa. Musārē gua buro maīrīrē masīmakū gāamea. ¹² Gua musārē maīrīrē neō piribea. Musā gapu guare maīturabea. ¹³ Irasirigu sugu īgū pūrārē wererosū, musārē āsū āri weregura. Yū musārē diaye maīrōsūta yudere maika!

Marīpu okanīgū marī merā āārīmi, āri gojadea

¹⁴ Cristore buremumerā merā surosū āārībirikōāka! Sugu dārīrē irigu, ñerīrē irigu merā dārō gāmesuribemi. Boyorogue āārīrā irososū Marīpure masīrā, naītiārōgue āārīrā irososū Marīpure masīmerā gāme wapikumasibema. ¹⁵ Cristo, wātēa opu merā surosū gūñabemi. Cristore buremugū, Cristore buremubi merā surosū gūñarirē opabemi. ¹⁶ Marīpure buremurī wii īgū āārīrī wii, masaka īgūsā buremurī keori weadeare pīburi wii āārībea. Marī, Marīpu okanīgūyā wii irososū āārīsīā, īgū direta buremua. Īgūyā wiigue āārīrōsūta marī merā āārīmi. Īgūyā werenīrī gojadea pūgue irire āsū āri weredi āārīmi:

Yū īgūsā merā āārīgū, īgūsā watopegue āārīnīkōāgukoa. Yū īgūsā Opu āārīgukoa. Īgūsā, yaarā āārīrākuma, āridi āārīmi.✠

¹⁷ Irasirigu marī Opu āsū ārīnemodi āārīmi:

Nerō īrīrikurārē wapikunemobirikōāka! Īgūsā ñerī iririre iribirikōāka! Īgūsā irososū ñerī iribirimakū, yū musārē dārō bokatīrīñēā, wapikunīkōāgukoa.✠

¹⁸ Yū, Musāpu āārīgukoa. Musā yū pūrā āārīrākua, āridi āārīmi marī Opu āārīpererā nemorō turagu.✠

7

¹ Yaarā yū maīrā, musārē ire werea. Marī, i Marīpu ārideare pérā, āārīpereri ñerō iririre, ñerī gūñarīdere pirirā! Irasirirā goepeyari merā īgūrē buremu, īgū gāamerī direta irinīrā!

Pablo, Corinto marā gūñarī gorawayudeare gojadea

² Guare maika! Gua musārē neō poyanorēbiribu. Gua bueri merā musārē ñerō irimakū iribiribu. Neō sugunorē musā merāmūrē ārīgatori merā īgūyare āīabiribu. ³ Yū irire irasū ārīgū: “Musā guare ñerō werenīde waja opāa”, ārīgū meta yāa. Gua musārē buro maīrī merā gūñanīa. Yū irire musārē weresīabu. Irasirirā marī okarā, o boarā, suro merāta āārīnīrākua. “Yū, musā dārō iriri kerere pēgu: “Diayeta yāma”, āri gūñāa. Irasirigu ñerō tarikeregu, gūñatura, buro usuyāa.

⁴ Gua Macedonia nikūgue ejarāgueta neō siuñajārī bokabiribu. Noó waaró ñerō taribu. Gajerā gua merā gāme guaseoduma. Musārē gua buenerārē gūñarā, buro gūñarikubu. ⁶ Marīpu, bujawereri merā āārīrārē gūñaturamakū irigu gapu Tito gua pūrogu ejari merā guare gūñaturamakū irimi. ⁷ Īgū gua pūrogu ejari direta usuyabiribu. Musā īgūrē gūñaturamakū irideare īgū weremakū pérā, buro usuyabu. Musā yure īāduarire, musā yure werewuadeare bujawereri merā āārīrīrē, musā yure gūñarikurire guare weremi. Yū irire pēgu, buro usuyanemobu.

⁸ Yū musā ñerō irideare musārē gojadupuyudea pū merā yoaweyaripoe bujaweremakū iribu. Irasirigu: “Yū gojabirimakū dāboyo”, āri gūñabu. Irasū āri gūñakeregu, daporare: “Yū irire gojamakū dāgorabu”, āri gūñāa. ⁹ Irasirigu daporare usuyagu, musā bujawereadeare usuyagu meta yāa. Yū musārē gojadea pūrē buedero pūru, musā ñerō irideare gūñā, Marīpu gāamerōsūta bujawereyuro. Musā gūñarirē gorawayu, ñerō iririre piriyuro. Iri gapu yure usuyamakū yāa. Musārē bujaweremakū irikeregu, neō poyanorēbiribu. ¹⁰ Marī ñerō irideare gūñarā, Marīpu gāamerōsūta bujawere, marī gūñarirē gorawayu, ñerī iririre pirirā, peamegue waabonerā tausūrākua. Gajerā i ūmu marā Jesúre buremumerā gapu īgūsā ñerō irideare bujawerekererā, īgūsā gūñarirē neō gorawayubema. Ñerī iririre piribema. Irasirirā peamegue waamurā āārīma. ¹¹ Musā gapu musā ñerō irideare gūñarā, Marīpu gāamerōsūta bujawereyuro. Irasirirā musā iririre goepeyari merā gūñanugāyuro. Musā ñerō irideare piririre gajerārē buro masīmakū gāameyuro. Musā ñerō irideare gūñariku, buro bujawere, giuiyuro. Irasirirā yure buro īāduayuro. Ñerī irigure wajamoāyuro, īgū ñerō irideare dupaturi iribirikōāburo, ārīrā. Āārīpereri musā irasiriri merā musā daporare diaye irirā āārīrīrē guare īmu. ¹² Irasirigu yū musārē gojadupuyugu, ñerō iridire īgū ñerō irididire iritamuduagu iribu. Musādere iritamubu, iri pūrē gojabu, Marīpu iūrō guare musā dārō gūñarirē masīburo, ārīgū. ¹³ Irasirirā musā guare gūñaturamakū yāa.

Irasū āārīmakū musā Titore dārō bokatīrīñēārā īgūrē usuyamakū iriyuro. Gua irire pérā, musā merā usuyadero nemorō usuyanemobu. Musā īgūrē dārō āārīrikumakū iriyuro. ¹⁴ Tito musā puro waaburi dupuyuro yū musā merā usuyarire īgūrē werebu. Īgū irogu ejamakū, yū ārīderosūta īgūrē dārō iriyuro. Irasirigu yū īgūrē wereadeare guyasirībea. Gua musārē diayema āārīrī direta wererosūta gua Titore musāyamarē wereadeare diayeta āārībū. ¹⁵ Musā pūrogu īgū ejamakū, āārīpererā buremurī merā īgūrē dārō bokatīrīñēayuro. Goepeyari merā īgū dorerire iriyuro. Musā irasirideare gūñagū, musārē maidero nemorō maīnemomi. ¹⁶ Yū, musā dārō iririre masīsīā, “Dārō yāma”, āri, buro usuyāa.

8

Gajerārē īgūsā gāamerīrē sībūrimarē gojadea

✠ 6:16 Lv 26.12; Ez 37.27 ✠ 6:17 Is 52.11 ✠ 6:18 2 S 7.14; 1 Cr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9

¹Guayará, gua musārē ire masimākū gāamea. Marīpu Jesúre buremurī buri marārē Macedonia nikūge āārīrārē ōārō iritamumi. ²Īgūsā buro ñerō tarikererā, gajerārē iritamuma. Buro bopokererā, Īgūsāya niyerure maīrō marīrō, buro usuyari merā Īgūsārē siburi neeōnama. ³Īgūsā gāāmerō āārīpereri Īgūsā sirō bokatiūrō sikererā, sinemonama. Yu, Īgūsā irasirideare masia. Irasirigu musārē irire werea. ⁴Marīpuyārē boporārē iritamuduarā, Īgūsārē sīduarire guare: “Āīabosakal!” āri sērēma. ⁵Irasū ārīrā, gua gūñadero nemorō ōārō yāma. Niyerure Īgūsā siburi neeōburi dupuyuro marī Opure: “Mu gāāmerī direta iriduakoa”, ārīma. Puru guare: “Marīpu gāāmerōsūta musā dorerire irīrāra” ārīma. ⁶Īgūsā irasirideare iārā, gua Titore musā puro Corintogue waadobebu. Iro dupuyuro musā pūrogue āārīgū, boporārē iritamuburi niyerure sērē, neeōnūgādi āārīmī. Irasirirā, musā ōārō irinūgāderosūta irire odonūburo, ārīrā, Īgūrē iriua. ⁷Musā Marīpuyare āārīpererire ōārō yāa. Īgūrē diayeta buremua. Īgūya kerere Īgū masīrī sirī merā keoro buea. Īgū gāāmerōsūta gajerārē ōārō iritamuduaa. Guare buro maia. Irasirirā musā ī āārīpererire ōārō irirosūta musā boporārē siburi neeōridere ōārō irikal!

⁸Yu irire musārē irasū ārīgū, turaro merā: “Īgūsārē niyeru sika!” ārīgū meta yāa. Macedonia marā boporārē ōārō iritamudeare werea, Īgūsā irirosū musāde diayeta maīrī merā boporārē iritamuduarire masiduagu. ⁹Ire musā masia. Marī Opū Jesucristo marīrē buro maigū, marīrē ōārō iritamudi āārīmī. Āārīpereri ūmugasiguema ōārīrē opagu āārīkeregū, mariya āārīburire ī nikūguere aarīgū, bopogu irirosū aaridi āārīmī, marīrē āārīpereri ūmugasiguema ōārīrē opaburo, ārīgū.

¹⁰Irasirigu yu musārē: “Āsū irimakū ōāgorabokoa”, āri gūñarērē weregura. Musā gapu si bojori merā gajī makā marā dupuyuro boporārē niyeru siburi usuyari merā neeōpūrorisiabu. ¹¹Irasirirā musā usuyari merā neeōpūroriderosūta daporare siyuwarikuka! Wáro oparā, wáro sika! Mérōgā oparā, mérōgā sika! ¹²Usuyari merā musā sīduaropā simākū, Marīpu musā merā usuyagukumi. Wáro opamerārē wáro sīdorebemi.

¹³Yu musārē: “Boporārē iritamuka!” ārīgū, “Īgūsā gapu wáro oparā dujaburo, musā gapu boporā dujakal!” ārīgū meta yāa. ¹⁴Āārīpererā sūrosū āārīrikuburo, ārīgū, irire irasū ārā. Daporare musā opari merā Īgūsārē iritamumasia. Pūrugue musā gāāmerirē opabirimakū, Īgūsāde musārē iritamumasirākuma. Musā irasū gāme sirā, musā gāāmerirē opapeokōārakoa. ¹⁵Marīpuya werenīrī gojadea pūgue marī gāme sirīrē āsū āri gojasūdero āārībū*: “Wáro opadi gajigu nemorō opabirimi. Mérōgā opadide mérōgā opakeregu, Īgū gāāmerirē opapeokōāmi”, āri gojasūdero āārībū.

Tito Īgū merāmarā merā Corintogue waadea

¹⁶Yu musārē buro iritamuduarosūta Marīpu Titore musārē iritamuduamakū yāmi. Irasirigu Marīpure usuyari sīa. ¹⁷Tito, gua Īgūrē musā pūrogue waadobeburi dupuyurogueta musārē iritamugū waadusiadi āārīmī. Irasirigu, gua Īgūrē waadobemakū pégu: “Īāu, waagura”, āri yujumi.

¹⁸Īgū merā gajigu marīyagure iriua. Āārīpererogue Jesúre buremurī buri marā Īgūrē: “Marīpu masakare Jesucristo iridea merā tauri kerere ōārō buemi”, āri werenīnūrā. ¹⁹Īgūrēta beyenerā āārīmā, niyerure boporā pūrogue gua āīāmakū guare wapikuburo, ārīrā. Iri niyerure musā gajerā merā neeōdeare gua boporārē simākū iārā: “Marī Opū marīrē ōārō iritamugū yāmi”, ārīrākuma. Marī Īgūsārē buro iritamuduarire masirākuma. ²⁰Gua iri niyerure wáro musā neeōdeare ōārō kore, boporārē keoro sirākkoa, gajerā guare: “Keoro iribirima”, āri werewwabirikōāburo, ārīrā. ²¹Gua marī Opū iūrō, masaka iūrōdere diayemarē iriduāa.

²²Irasirirā Titosā merā gajigu marīyagure iriua. Gua, Īgū gajerārē ōārō iritamumakū wāri iābu. Irasirigu daporare musā gajerārē iritamuduarire pēsīā, Īgū dupuyuro musārē iritamuduadero nemorō iritamugū waaduaami. ²³Masaka Titoyamarē sērēñamakū, Īgūsārē āsū āri yujuka: “Pablo merāmu, Īgū merā moāgū āārīmī musārē iritamubu”, ārika! Gajerā Īgū merā waamurārē sērēñamakū, āsū ārika: “Jesúre buremurī buri marā iriuanerā āārīma. Cristoyare iriri merā gajerārē Cristore: “Ōatarimi”, āri, usuyari simākū yāma”, ārika! ²⁴Irasirirā gua Titosārē: “Corinto marā musārē ōārō bokatirīneārākuma”, āri wererosūta ōārō bokatirīneāka! Musā irasiririre pērā, Īgūsārē iriuanerā musā Īgūsārē maīrīrē masirākuma.

9

Jesúre buremurārē niyeru siburi neeōrīrē gojadea

¹Yu musārē gojagu: “Īgūsā gajerā Jesúre buremurārē niyeru siburi neeōrīrē masīsīama. Irasirigu irire gojanemobea”, āri gūñāa. ²Yu, gajerārē musā iritamuduarire masīsīāa. Irasirigu usuyari merā Macedonia nikū marārē āsū āri werebu: “Si bojorire Corinto marā Acaya nikūge āārīrā, gajerā Jesúre buremurārē boporārē iritamuduasiama”, ārību. Irire pērā, wārā Macedonia nikū marāde musā irirosū usuyari merā Īgūsārē iritamuduaa. ³Yu Macedonia nikū marārē: “Corinto marā niyeru sirākuma”, ārīderosūta waamakū gāamea. Irasirigu iri niyeru musā sīduarire yu musā pūrogue ejaburi dupuyuro neeō odosiaburo, ārīgū, Titosārē iriua. ⁴Yu Macedonia nikū marā merā musā pūrogue ejagu, musā sīduarire neeō odobirimakū Īgū, guyasirībokoa. Yu Īgūsārē: “Corinto marā boporārē sirākuma”, ārīdero puru musā sibirimakū Īgū, guyasirībokoa. Musāde irasūta guyasirībokoa. ⁵Irasirigu: “Yu musā pūrogue ejaburo dupuyuro Titosārē iriupūrorigura”, āri gūñāa. Īgūsā irogue ejarā, musārē iritamurākuma musā: “Sirākkoa”,

* 8:15 Exodo 16.13-18: Iripoegue Israel bumārā masaka marīrōgue waagorenamakū, ūmurikū Marīpu Īgūsārē manā wāikuri baari sīdi āārīmī. Irasirigu Marīpu dorederosūta Moisés Īgūsārē irire keoro seadoredi āārīmī, Īgūsākū Īgūsā baaburire opaburo, ārīgū.

ārideare iri odoburo, ārirā. Irasirirā gua musā pūroque ejamakū, gua musārē sīdoroero marirō musā gajerārē sīduarire buro iritamuduari merā, neō odosiārākoa.

⁶Ire gūnaka! Méri yeri otedi, mērigā duka seagukumi. Wári yeri otedi, wári duka seagukumi. Iri irosoū marī boporārē mērogā sīmakū, Marīpu marirē mērogā sīgukumi. Wáro marī sīmakū, wáro sīgukumi. ⁷Irasirirā musā: “Ōōpā sīgura”, āri gūnaderosūta sīka! “Sīduabirikerepuru, yure sīdorema. Irasirigu sīgukoa”, āri gūnarō marirō sīka! Marīpu, usuyari merā sīrārē maīmi. ⁸Āārīpereri ōārīrē musārē sīmasīmi musā gāamerirē opapeokōāburo, gajerādere musā opari merā ōārō iritamunikōāburo, ārigū. ⁹Marīpuya werenirī gojadea pūgue irire āsū āri gojasūdero āārībū:

Ōāgū boporārē wáro sīmi. Īgūsārē ōārō iritamurī neō perebirikoa.*

¹⁰Marīpu, oterimasūrē oteri koyere Īgū oteburire opamakū yāmi. Oterimasū irire otedero puru, Marīpu Īgū otedare dukakumakū yāmi masaka baaburire. Irire irosoū musārē āārīpereri musā boporārē sīburire opamakū irīgukumi. Irire sīdero puru, musā opadero nemorō musā boporārē sīnemoburire opamakū irīgukumi. ¹¹Marīpu musārē āārīpereri ōārīrē opamakū irīgukumi gajerārē wáro sīburo, ārigū. Irasirirā gua iri niyerure musā neōdeare mariyārā boporārē sīmakū iārā, Marīpure usuyari sīrākuma. ¹²Musā Īgūsārē iritamurā, Īgūsā gāamerī direta sīrā meta yāa. Marīpure: “Ōātaria, mu Īgūsārē guare sīmakū iriri”, āri, usuyari sīmakū yāa. ¹³Musā Īgūsārē iritamumakū iārā: “Corinto marā Cristoyare ōārō yāa. Guare wáro sīrā, gajerādere ōārō sīma”, ārirākuma. Irasirirā Marīpure buro usuyari sīrākuma. ¹⁴Īgū musārē ōārō iritamurirē masīrākuma. Irasirirā musārē buro maīri merā musāya āārīburire Īgūrē sērēbosarākuma. ¹⁵Marīpu Jesucristo merā marirē ōātariro iridi āārīmī. Īgū irasū irideare marī werenirī merā wereduārā, werepeomasīña maa. Irasirirā Īgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīa.

10

Pablo Īgū Jesús buedoregu pīdi āārīrīrē gojadea

¹Yu Pablo musārē gajī weregura. Ire weregu, Cristo turiro marirō bopoñari merā werederosūta musārē wereduāa. Surāyeri musā puro āārīrā, yure āsū āriñurā: “Marī merā āārīgū, turabi ubu āārīgū irosoū marirē weremi. Gajerogue āārīgū, marirē buro turari merā were gojami”, āriñurā. ²Irasirigu musārē āsū āri werea. Yu musā pūroque ejamakū, yure turaro merā weremakū iribirikōāka! Gajerā musā watopegue āārīrā guare: “Ī ūmu marā irosoū Īgūsā gāamerī direta irirā yāa”, āriñurā. Irasū ārīrārē turaro doreri merā weregura. ³Gua i ūmugue āārīkererā, guare iāturiārē wererā, i ūmu marā irosoū iribeā. ⁴Ī ūmu marā Īgūsā turaro merā Īgūsārē iāturiārē tarinugāmura werema. Gua gapu Marīpu doreri merā Īgūsārē werea, Īgūyare ārigatori merā gūnarirē: “Diaye āārībea”, āri masīburo, ārirā. ⁵Iri doreri merā Marīpayare: “Diaye āārībea”, ārirārē diayema āārīrīrē masīmakū irimasīa. “Masītaria”, āri gūnarārē āārīpereri Īgūsā gajerārē Marīpure masībirimakū iririre pirimakū irimasīa. Iri doreri merā āārīpereri Īgūsā gāamerō gūnarirē pirimakū irimasīa, Cristo gapure gūña, Īgū gāamerī direta iriburo, ārirā. ⁶Musā: “Īgū dorerire tarinugābirikoa”, ārīdero puru, iri dorerire tarinugāgūnorē gua wajamoāmasīa.

⁷Musā gajerārē iārā, Īgūsā iririkuri direta iārā yāa. Īgūsā gūnarī gapure neō iāmasībea. “Cristoyagu āārā”, ārigūno guadere: “Cristoyarā āārīma”, āri masīdorea. ⁸Yu musārē: “Marī Opu guare Īgūyare buedoregu pīmi”, āri werekeregu, irire guyasīrībea. Guare irasū buedoregu, musārē iritamudoregu pīmi. Musārē poyanorēdoregu meta pīmi. ⁹Yu musārē gojagu, yu gojari merā gukamakū iriduagu meta yāa. ¹⁰Surāyeri musā watopegue āārīrā āsū ārīma: “Pablo marirē gojagu, buro turari merā doremi. Irasirikeregu, marī merā āārīgū, turabi ubu āārīgū irosoū marirē weremi”, ārīma. ¹¹Irire irasū ārigūnorē āsū āri weregura: “Gua gajerogue āārīrā, musārē: ‘Āsū irirāra’, āri gojaderosūta musā pūroque ejarā, irire irirākōa”.

¹²Surāyeri musā watopegue āārīrā Īgūsā basi: “Marī gapu ōārō masīa, gajerā nemorō āārā”, āri gāme werenīma. Irasū āri werenīkererā, masībea. Gua gapu Īgūsā irosoū gua basi gua iririre neō werenīnabea. ¹³Irasirirā gua musārē wererā, Marīpu guare buedoregu pīdea direta werea. Gajerārē Īgū pīdeare irirā meta yāa. Īgūta guare pīmi musādere buedoregu. ¹⁴Irasirirā, Īgū guare buedoregu pīderosūta musārē Cristoya ōārī kerere buepurorirā ejabu. Iroque musārē buerā ejarā, Īgū guare dorederosūta iribu. ¹⁵Īgū guare buedoregu pīderosūta iririre wererā, keoro werea. Gajerā iririre: “Gua iriri āārā”, neō ārībea. Musārē buerā, musārē Cristore buremunemomakū gāamea. Musā buremunemomakū iārā, Marīpu guare dorederosūta irirā, gajerā musā pūroque āārīrādere buerākōa Cristore buremuburo, ārirā. ¹⁶Puru yorogue marārē Marīpu Jesucristo merā masakare tauri kerere pēmerārē buerā waarākōa. Gajerā iri kerere buederoguere buerā waa: “Gua bueri gapure pérā, Jesucristore buremunugāma”, ārirā meta yāa.

¹⁷Marīpuya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Neō sugu: ‘Gajerā nemorō masīgū āārā’, āribirikōāburo. Irasū ārīrōno irigu marī Opu gapure: ‘Turatarigu āārīsīā, marirē ōātariro iridi āārīmī’, āriburo”, āri gojasūdero āārībū. ¹⁸Sugu Īgū basi: “Ōārō yāa”, āri werenirī wajamāa. Marī Opu: “Ōārō yāmi”, āri iāsūgū gapu diayeta ōārō irigu āārīmī.

11

Pablo ārigatori merā buerimasāyamarē gojadea

¹Daporare musārē mērogā yaamarē ārīmoāmagū irosoū were gojagura. Yu irasū āri gojarire gariborero marirō buemakū gāamekōa. ²Marīpu musārē maīrōsūta yude buro maīa. Musā yu magō irosoū āārā.

Cristo musā marāpu āārību iirososū āārīmi. Irasirigu, yu magō gajerā ūma merā neō ñerō iribeo sugureta marāpukumakū gāamegū iirososū, yu musārē Cristoyarā dita āārīmakū gāamea. ¹ Irasū gāamekeregu: “Ezare iripoegue waaderosū īgūsādere waabokoa”, āri gūñarikua. Wātī, pīrū iirososū deyoa, īgū masīrī merā āri-gatomakū pégo, Marīpu dorerire tarinugādeo āārīmō. īgū iriderosū gajerā musārē āri-gatomakū pérā, musā gūñarīgue Cristoya direta musā iriduare piribokoa. ⁴ Musā āsū yāa. Gajerā musā puro āri-gatori merā buerā ejamakū, īgūsā buerire ōārō pēsyua. īgūsā Jesūyamarē, ōāgū deyomarīgū musā bokatīrīneādiyamārē, Marīpu Jesús merā masakare tauri kerere gua musārē buedea iirososū īgūsā buebirikerepuru, īgūsā buerire pé buremua. ⁵ īgūsā musārē buerā: “Gua gajerā Jesús buedoregu pīnerā nemorō masīa”, āri pēñakuma. Yu gapu: “Jesús yure īgūyare buedoregu pīmi. Irasirirā yure masītarinugābema”, āri pēñāa. ⁶ Yu ōārō wererimasū iirososū werebirikeregu, Marīpu werenīrīrē ōārō masīa. Yu masīrīrē, āārīpereri yu īgūyare iriri merā musārē masīmakū iribu.

⁷ Yu musārē Marīpu Jesús merā masakare tauri kerere buegu: “Niyeru sīka!” neō āri sērēbiribu. Ubu āārīgū iirososū moā wajata baabu, musārē Marīpuyare ōārō masīburo, ārīgū. ⁸ Yu irasirīdea ōāberī? ⁹ Ūnāsū gūñarī? ¹⁰ Gajerā Jesūre buremurī buri marā yure niyeru sīma musārē bueburo, ārīrā. īgūsā sīrīrē ñeābu musārē iritamubu. Irīre ñeāgū, īgūsāyā niyerure ēmawāgūgū iirososū pēñabu. ¹¹ Musā merā āārīgū, gajino yu gāamerīrē opapeobirikeregu, musārē niyeru neō sērēbiribu. Marīyarā Macedonia nikū marā yu gāamerīnorē āijama. Irasirigu musārē: “Niyeru sīka!” neō āri garībobiribu. Purūguedere musārē neō garībobirikoa. ¹² “Cristo weregu, diayeta weredī āārīmī”, āri masīa. īgū diaye werederosūta yude musārē niyeru sērēbirideare diayeta werea. Neō sugu āārīperero Acaya nikūgue āārīgūno i musārē yu sērēbirideare wererire: “Diaye werebemi”, ārīmasībīrikumi. ¹³ Musārē yu sērēbirideare wererire pérā, ¹⁴ Ūnāsū gūñarī musā? “Pablo guare maībirisīā, irasū āri weremi”, ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰

opu Areta wāikugu dokamu yure ñeāduadi āārādimi. Yure ñeāduagu, iri makā turogue īgūsā ūtā majirī merā weadea sārīrōma disipuroriku surarare koredoredi āārīmī. ³³ Yū merāmarā gapu puui wāri puui merā iri sārīrō āārīrī gobegue yure yótaudijuma. Irasirigu, īgūsā iritamurī merā yure ñerō iriduārē duriwāgākōābu.

12

Pablo kērō irirosū īgū īadeare gojadea

¹ Marī basi: “Ōārō masīa”, āri werenīgorenarī wajamarīkerepuru, marī opu Jesūs kērō irirosū yure īmudeare, īgū yure masīmakū irideare werenemogura. ² Yū Cristore būremunūgādero puru, Marīpu yure ūmūgasigue īgū āārīrōgue āimurīāmi. Irogue āimurīadero puru, catorce bojorigora taria. Yū dupu merā, o yū yūjupūrā merāta irogue waagū waakuyo, masibirikoa. Marīpu dita masīmi. ³⁻⁴ I gapure masīa. Yure irogue āimurīagu, parāiso wāikurogue āimurījāmi. Yū dupu merā, o yū yūjupūrā merāta yure irogue āiagu, āiagukumi, masibirikoa. Marīpu suguta irire masīmi. Yū irogue āārīgū, īgū masaka iripoegue neō masibirideare werenīrīrē pébu. Iri, īgū neō sugu masakure weredoreri meta āārībū. ⁵ Irogue īgū yure āimurīadeare guyasīrīrī marīrō musārē weremasīa. Yaama gapure weregu, guyasīrībokoa. Irasirigu yū turabi āārīrī direta werenemogura. ⁶ Yū basi yaamarē wereduamakū, yū werenīrī diaye āārībokoa. Niārīmasū werenīrī irirosū āārībīrībokoa. Yaamarē weremasīkeregu, werebirikoa musā yure: “Gajerā nemorō ōāmi”, āri gūñabirikōāburo, ārīgū. Yū irīrikurire īādero puru, yū buerī gapure pédero puru, musā yure: “Ōāgorami”, āri gūñamakū gāāmea.

⁷ Marīpu yure īmudea ōātarību. Yū irire gūñagū: “Gajerā nemorō masīa”, āri gūñabokuyo. Marīpu gapu irire gūñabirikōāburo, ārīgū, wātēa opu Satanās yaa dupure pūrīrikumakū iririre kāmutabirīdi āārīmī. Iri pūrīrī poraru ñajārōsū pūrīa. ⁸ Urea yū marī opu: “Yure i pūrīrīrē tauka!” āri sērēadibu. ⁹ īgū gapu yure āsū ārīmi: “Murē maīsīā, ōārō iritamugura. Yū murē iritamurī neō perebirikoa. ‘Turabea’, āri gūñagūnorē yū turari merā ōārō iritamua gajerā yū turarire masīnemoburo, ārīgū”, ārīmi. Irasirigu yū turabi āārīrīrē usuyari merā weregukoa Cristo īgū turari merā yure ōārō iritamunikōāburo, ārīgū. ¹⁰ Irasirigu Cristoyagu yū āārīrīrī waja pūrīrī merā turabi āārīsīā, usuyari merā irire bokatiūa. Gajerā yure ñerō werenīkerepuru, yū gāāmerīrē opabirikeregu, gajerā yure ñerō irīkerepuru, yure ñerō waakerepuru, usuyari merā irire bokatiūa. Āsū āārā. Yū, turari opabirimakū, Cristo gapu yure īgū turarire opamakū yāmi ñerō taririre bokatiūburo, ārīgū. Irasirigu usuyāa.

Pablo Corinto marārē Jesúre būremurārē īgū gūñarikurire gojadea

¹¹ Yū basi yaamarē werenīgū: “Niārīmasū irirosū werenīgū irību”, āri gūñāa. Musā gapu yure irasirimakū irību. Musā yaamarē ōārō werenīmakū, ōāgorabokuyo. Musā yure ōārō werenībirikerepuru, “Ubu āārīgū āārīmī”, ārikerepuru: “Jesūs buedoregu pīnerā āārā”, ārīgatorā yū nemorō āārībema. ¹² Yū musā puro āārīgū, musārē buro iritamuduarī merā, wāri Marīpu turari merā iririre iri īmubu, diayeta Jesūs buedoregu pīdi āārīrīrē masīburo, ārīgū. ¹³ Gajerā Jesúre būremurī buri marārē, musādere surosū irību. Yaa āārīburi merā musārē niyeru wajaseabirību. Musā péñamakū, ĵiri musārē ñegorari? Iri musārē ñemakū, musārē: “Irire kātikal!” āri sērēa.

¹⁴ Pea musā pūrogue ejasiabu. Daporare dupaturi yū irogue waaburire āmugū yāa. Irogue ejagu, musārē: “Niyeru yure sīkal” āri sērēbirikoa. Musāyare gāāmebea. Cristoya gapure musā irituyanemomakū gāāmea. Āsū āārā. Pagusāmarā īgūsā pūrārē masūrā, īgūsā gāāmerīrē sīma. Pūrā gapu pagusāmarārē īgūsā gāāmerīrē sībema. ¹⁵ Irasirigu musārē yū pūrā irirosū āārīrārē iritamugū āārīpereri yū oparire sīmakū ōārōkoka. Musāyā āārīburi, āārīpereri yū turari merā musārē buro iritamuduakoa. Musārē yū buro maīkerepuru: “īgūsā gapu yure sirīgū maīma”, āri gūñāa.

¹⁶ Surāyeri musā watopegue āārīrā, yū musārē sērēbirideare masikererā, āsū ārīma: “Guare sērēbirikeregu, ārīgatori merā guayare āādi āārīmī”, ārīma. ¹⁷ ĴMusā pūrogue yū iriunerā ārīgatori merā musāyare yure āiriyuri? Musā masīkoa. Neō gajino musāyare āirībīrīnerā āārīmā. ¹⁸ Irinugue Titore musā pūrogue waadorebu. Gajigu marīyagure īgū merā iriubu. Tito musā merā āārīgū, Ĵgajino musāyare ārīgatori merā āārī? Musā masīkoa. Neō āābirīdi āārīmī. īgū yū irirosūta musārē iritamuduagu āārīmī.

¹⁹ Gajipoe irirā, yū musārē gojarire buerā: “Pablosā īgūsāyamarē wereri merā guare: ‘Ōāgorama īgūsā’, āri gūñadorerā yāma”, āri gūñabokoa. Āārībema. Gua Cristoyārā āārā. Irasirīrā Marīpu iūrō musārē diayeta werea. Yaarā yū maīrā, āārīpereri gua iriri merā musārē iritamuduāa Cristoyare irituyanemoburo, ārīrā.

²⁰ Yū musārē gūñarikua. Gajipoe irirā, yū musā pūrogue ejamakū, yū gāāmerōsū irībīrībokoa. Irasirigu yude musā gāāmerōsū irībīrībokoa. Gajipoe irirā gāme guaseorikurā, gajerārē īātūririkurā, mata guarīkurā, musāyā āārīburi direta gūñarikurā, gajerārē ñerō kere wererīkurā, ñerō āri werewuarīkurā, “Gajerā nemorō āārā”, āri weregorenarā, musā nerērōgue noō musā gāāmerō irīrikurā āārībokoa. Gajipoe irigu irasū āārīrārē bokajabokoa, ārīgū, irasū āri gūñarikua. ²¹ Irasirigu yū musā pūrogue dupaturi ejamakū, Marīpu musā ñerō irīrikuri waja yure guyasīrō tarīmakū irībokumi. Wārā musā iro dupuyurogue gūñarīgue ñerī opadeare, ūma nome merā, ūma ūma merā ñerō irideare, musā noō gāāmerō guyasīrī ñerī irideare pīriduaro marīrō iriwāgāmakū īāgū, buro bujawereri merā oregukoa.

13

Pablo: “*Āsū irika!*” *āri ōādoretūnudea*

¹Dapora yu musā pūroge waarī merā ūrea waarokoa. Irasirigu musārē: “Marīpuya werenírī gojadea pūge gojaderosūta āārīpererire iro gāamea”, *āri werea*. Iri pūge āsū *āri gojasūdero āārībú*: “Pērā, o ūrerā sugu *ñerō irideare tānerā oparāguere weresārō gāamea*”, *āri gojasūdero āārībú*. ²Iro dupuyuro yu musā pūroge āārīgú, musā āārīpererā péuroge *ñerō irirārē*: “Wajamoāgura”, *āri weresiabu*. Puru ejagu, musārē irireta werebu doja. Daporadere yoarogue āārīkeregu, gopeyaro merā irireta were gojāa doja. Mērōgā puru musā puro dupaturī waagú, yu werederosūta *ñerō irirārē diayeta wajamoāgura pama*. ³Yu irasirimakū *tārā, ire masīrākoa*. Yu musārē Cristo yure gūñarī sīrī merā werea. Cristo turabi āārībemi. Īgū turari merā musā watopegue *ñerō irirārē wajamoāgukumi, Īgūsā ñerō iririre piriburo, ārīgū*. “*Diayeta āārā*. Īgū turari opabi irirosū curusague pábiatūsū, boadi āārīmí. Irasū boakeregu, daporare Marīpu turari merā okami. Guade Īgū āārīderosūta turamerā āārā. Irasū āārīkererā, Cristoyarā āārīsīā, Marīpuya turari merā okāa Īgū turari merā musārē iritamumurā.

³Irasirirā musā basi: “*ĪDiayeta Jesucristore piriro marīrō būremurī yu?*” *āri gūñaka!* Diayeta musā Jesucristoyarā āārīmakū, Īgū musā merā āārīmí. “*Diayeta gua Jesucristoyarā, Īgū buedoregu pínērā āārīrírē musārē masīmakū gāamea*. ⁷Irasirirā *ñerō iribirikōāburo, ārīrā, Marīpure musāyā āārīburire sērēbosāa*. Īgūrē sērērā, musārē guare *ōārō gūñadorerā meta yāa*. Musā guare *ōārō gūñabirikerepuru, Marīpure musāyā āārīburire sērēbosāa, Īgū iritamurī merā ōārīrē iriburo, ārīrā*. ⁸Marīpuya, diayema āārírī āārā. Irasirirā Īgūyare keoro irimakū *tārā, gua musārē*: “*Irire iribirikōāka!*” *neō ārīmasībirikoa*. “*Diayema direta irika!*” *ārīmasīa*. ⁹Irasirirā musā *ōārō yujupūrākuturari merā Īgūyare keoro irimakū ōāgorāa*. Gua būro turari merā musārē: “*Āsū gapu irika!*” *ārīmasīmerā, ūsuyāa*. Marīpure musāyā āārīburire sērēbosaníkōāa, Īgūyare keoro iriwāgānemoburo, ārīrā. ¹⁰Irasirigu musā pūroge waaburi dupuyuro musārē i pūrē gojāa. Iroge ejagu, musā *ñerō iririre piribirimakū Īāgū, marī Opū yure dorederosūta musārē būro wajamoāgura*. Pirimakū Īāgū, wajamoābirikoa. Marī Opū yure: “*Yu dorederosūta irika!*” *āri pími*. Musā Īgūrē būremunemomakū gāāmegū, irasirimi. Musārē poyanorēmākū gāāmebemi.

¹¹Yaarā, iropāta āārā yu musārē gojari. *Ōārō āārīrikuka!* Yu dorerire *ōārō yujupūrākuri merā keoro irika!* Guaseori marīrō suro merā gūña, *ōārō siuñajārī merā āārīka!* Irasirigu Marīpu musārē siuñajārī sīgū, musārē maīgū musā merā āārīgukumi. ¹²Musā merāmarā merā *ōārō merā gāme mojó ñeāka!* ¹³Āārīpererā Jesúre būremurā *ōōgue āārírā musārē ōādorema*.

¹⁴Marī Opū Jesucristo marīrē *ōārō iritamugū, Marīpu marīrē maīgū, Ōāgū deyomarīgū marī merā āārīnīgū āārīpererā musā merā ōārō āārīburo*.

Iropāta āārā.

Pablo

GÁLATAS

Pablo Galacia nikū marārē òǎdoredea

^{1,2}Yū Pablo, āārīpererā marīyarā yū merā āārīrā merā musārē Galacia nikūgue āārīrārē Jesúre buremurārē òǎdore, gojáa. Jesucristo yure īgūyare buedoregu beyepími. Irasū āārīmākū, Marīpu īgūrē boadiguere masūdi yure pidi āārīmī, īgū magūyare bueburo, ārīgū. Masaka yure beyepībiri. ³Marīpu āārīngū, marī Opū Jesucristo musārē òǎrō iritamu, siuñajārī merā āārīrikumākū iriburo. ⁴Jesucristo, Marīpu gāāmederosūta irigu, īgū basi marī ñerī iridea waja boabosadi āārīmī, i ūmu marā ñerī irirā irirosū irinembirikōāburo, ārīgū. ⁵Irasirirā ūmurikū Marīpure: “Òǎtarīa mu”, ārī, ūsuyari sīnīkōārā! Irasūta irirāl

Cristo sugūta marīrē tangu āārīmī, ārī gojadea

⁶Marīpu musārē maīgū, Cristore buremunugāadoregu siuidi āārīmī musārē peamegue waabonerārē taubu. Musā gapū, īgū irasirikerepuru, matagora īgū Cristo merā masakare tauri kerere buremuduūrā irikoa. Gaji bueri gapure tuyakoa. Musā irasiririre pēgu, buro pēgukāa. ⁷Gajerā musārē, musā Cristoya kerere buremunugādeare buremuduūrōderā: “Gaji āārā marīrē tauri kere”, ārīgato, werema. Marīrē gaji tauri kere maa. Cristore buremurī merāta marī tarimasā. ⁸Gua musārē Marīpu Cristo merā marīrē tauri kerere werebu. “Gaji āārā marīrē tauri kere”, ārīgato, wererārē Marīpu buro wajamoāburo. Yū, o Marīpure wereboegu ūmugasiguemu musārē irasū ārīgato, weremakūdere wajamoāburo. ⁹Musārē ire weresiabu. Weredi āārīkeregu, dupaturi musārē werenemoduakoa doja. Sugu, gua Marīpu Cristo merā marīrē tauri kerere musārē weredeare: “Diaye āārībea, gaji āārā marīrē tauri kere”, ārīgato, weremakū, Marīpu īgūrē perebiri peamegue wajamoāburo.

¹⁰Yū ire weregu, Marīpu gāāmerōsūta buea. Masaka yure: “Òǎrō weremi”, ārīdoregu meta buea. Irasū ārīdoregu tamerā Cristoyare iribiribokoa. Īgūrē moāboegu meta āārībokoa.

Pablo: “Jesucristoya kerere weredoregu Marīpu yure pīmi”, ārī weredea

¹¹Yaarā, musārē ire masīmakū gāāmea. Yū musārē Marīpu Cristo merā marīrē tauri kerere bueri, masaka īgūsā basi īgūsā gūñarī merā bueri meta āārā. ¹²Iri kerere neō sugu masakū yure werebirimi. Neō sugu masakū yure irire fuebirimi. Jesucristo īgū basi yure irire masīmakū irimi.

¹³Musā, yū iripoegue judío masaka īgūsā buremurīrē iririkudeare péunakuyo. Yū Marīpuyarārē Jesúre buremurārē ñerō iriduari merā īgūsārē buro īāturituyaunabu. Īgūsā Jesúre buremurīrē peoduagu irasiriunabu. ¹⁴Yū, judío masaka īgūsā buremurīrē òǎrō iririkūunakubu. Gajerā, yū merāmarā nemorō gua ñekūsamarā iririkūunadeare iritarinugāunakubu. ¹⁵Yū irasiririkukerepuru, Marīpu, yū deyoaburi dupuyuro yure beyesiadi āārīmī īgūyagu āārīburo, ārīgū. Irasirigu īgū yure buro maīrī merā īgū gāāmerōsū iridoregu siiumi. ¹⁶Īgū irasiriderosūta keoro īgū magūrē yure masīmakū irimi, judío masaka āārīmerārē īgū magū merā īgūsārē tauri kerere weredoregu. I yure irasū waadero puru, gajerārē: “¿Nasirigukuri yu?” ārī sērēñagū waabiribu. ¹⁷Jerusalégue āārīrārē Jesucristo yū dupuyuro īgūyare buedoregu beyepīnerādere sērēñagū waabiribu. Ubu gapū Arabia nikūgue diaye waakōābu. Puru Damasco goedujāabu doja.

¹⁸Ūre bojori tariadero puru, Jerusalégue Pedrore iāgū waabu. Pe semanata īgū merā āārībū. ¹⁹Iroguē āārīgū, gajerā Jesucristo īgūyare buedoregu beyepīnerārē neō iābiribu. Marī Opū Jesucristo pagumu Santiago direta iābu. ²⁰Marīpu iūrō musārē gojáa. Yū gojari, ārīgatori meta āārā.

²¹Jerusalégue āārīdi Siria nikūgue, Cilicia nikūgue waabu. ²²Iripoere Judea nikūgue āārīrā Jesucristore buremurī buri marā yure iāmasībiri. ²³Yaa kere direta pénerā āārīmā. Īgūsārē yaamarē wererā āsū ārī werenerā āārīmā: “Sōō āārīdeapoeguerē marīrē ñerō iriduari merā buro īāturituyadi, marī Jesucristore buremurīrē peoduadi daporague masakare: ‘Jesucristore buremuka!’ ārī weregorenagū iriayupū”, ārī werenerā āārīmā. ²⁴Irasirirā Judea nikūgue āārīrā Jesucristore buremurā yū īgūrē buremurīrē pérā, Marīpure ūsuyari sīnerā āārīmā.

2

Jesús buedoregu pīnerā Pablōre òǎrō bokatīrīñeādea

¹Catorce bojori puru, dupaturi Jerusalégue Bernabé merā waabu doja. Tito wāikugudere āiabu. ²Marīpu yure iroguē waadoremi. Irasirigu iroguē waabu. Iroguere eja, Jesúre buremurā oparā merā dita nerē, werenību. Judío masaka āārīmerārē Marīpu Cristo merā marīrē tauri kerere yū buedeare īgūsārē werebu. Yū neōgorague buenugādeare, dapora yū buerire: “Diaye āārā, òǎgorāa”, ārī masīburo, ārīgū, irasū ārī werebu. Gajerā yū buerire: “Wajamāa”, ārīrī, ārīgū, irasū ārī werebu. ³Titodere, īgū judío masakū āārībirikerepuru: “Gua judío masaka iririkurosū dupuma gasirogārē* wiiriro gāāmea”, neō ārībirima. ⁴Irire dorebirikerepuru, gajerā ubu ārīboerā gapū: “Moisés doredorederosūta dupuma gasirogārē wiiriro gāāmea”, ārīma. Īgūsā Jesúre buremugatorā, irigatorimasā āārīmā. Irasirirā, gua judío masaka āārīkererā

* 2:3 Gn 17.1-14: Iripoegue Marīpu Abrahārē īgū pūrā ūmarē: “Yaarā āārīburo”, ārīgū, īgūsāya dupuma gasirogārē wiiridoredi āārīmī. Puru iri dorerire Moisés pidi āārīmī. Irasirirā judío masaka Abraham parāmerā āārīturiarā iri dorerire irirā, īgūsā pūrā ūmarē su mojōma pere gaji mojō ūreru pērēbejarinurī waarō merā īgūsā deyoadero puru irasū yāma.

Jesúre buremurá iririre iāmurā gua nerērōgue gua merā nerēnama. “Guare peamegue waabonerārē tausūmurā, Jesucristore buremurō gāamea. Moisés doredeare iriri merā tausūbirikoa”, ārimakū iāma. Irire iārā: “Moisés doredeare irirā dita tausūrākuma, irasirirā iğū doredeare irika!” ārima. Guare irire buremudorerā, irasū ārima. ⁵İğūsā guare irasū dorekerepuru, neō iğūsā dorerire iribiribu. Gua musārē Jesucristore buremurī merā dita tausūrākōa, ārirī kerere: “Diaye āārā”, āri buremunīmakū gāamea. Irasirirā iğūsā dorerire neō iribiribu.

⁶Jesúre buremurā oparā yure: “Āsū gapu wereka!” āribirima. “Judío masaka āārīmerārē: ‘Gua ñekūsāmarārē Moisés iridoredeare iriro gāamea’, āri wereka!” āribirima. İğūsārē masaka buremukerepuru, Marīpu āārīpererārē surosū iāmi. Irasirigu: “İīsā oparā, yu nemorō āārīma”, āri gūñabiribu. “Marīpu iğūsārē beyederosūta yudere beyemi”, āri gūñabu. ⁷Oparā irasū yure: “Āsū gapu wereka!” ārirōno irirā, yure iāmasī, āsū ārima: “Mude, Marīpu judío masaka āārīmerārē Jesucristoya kerere weredoregu beyepīdita āārā. Marīpu Pedore judío masakare iri kerere weredorederosūta mudere iri kerere weredoreñumi”, ārima yure. ⁸Marīpu Pedore judío masakare Jesucristoya kerere weredoregu iriudi āārīmī. İğūta yudere judío masaka āārīmerā puro iri kerereta weredoregu iriumi.

⁹Jerusalégue Jesúre buremurā urerā oparā: Santiago, Pedro, Juan wāikurā āārīmā. Gajerā oparā nemorō āārīmā. İğūsā yure Marīpu iğū maīrī merā beyepīdi yu āārīmakū iāmasī, yure, Bernabédere ōārō bokatīrī: “Marī surosū moārākōa”, ārima. “Musā Jesucristoya kerere judío masaka āārīmerārē wererā waaka!” ārima. “Gua gapu judío masakare wererākōa”, ārima. ¹⁰Guare: “Bopoñarārē iritamuka!” ārirī direta werema. I dita āārībū: “Yu ōārō irīgura”, āri, buro gūñadea.

Pablo Pedore Antioquíague werede

¹¹Puru gua Antioquía wāikuri makāgue āārīripoe Pedro ejami. İğū iroque ejadero puru keoro iribirimakū iā, iğūguereta turaro merā werebu. ¹²Iro dupuyuro iğū iroque āārīgū, judío masaka āārīmerā Jesúre buremurā merā baa, āārīrikukōāyupu. İğū irasiriripoe gajerā judío masaka Santiago iriunerā ejañurā. İğūsā ejamakū iā, judío masaka āārīmerā merā āārādi āārīduūkōāyupu: “Yure turibokuma”, ārīgū. Iroque ejanerā judío masaka āārīmerārē: “Moisés dorederosūta dupuma gasirogārē wiiriro gāamea”, āri weregorenarā iriñurā. Irasirigu Pedro, Antioquía marā iğūsāya dupuma gasirogārē wiirisūbirinerā āārīmakū, iğūsā merā baa, āārīrikuadi duūkōāyupu. ¹³İğū irasirimakū iārā, gajerā judío masaka Jesúre buremurā, iğū irirosūta irigatori merā iriñurā. Judío masaka āārīmerā merā āārīrikuanerā, iğūsā merā baanerā baanemobiriñurā. “İğūsā merā baaduūmakū ōābea”, āri masīkeregu, Bernabéde iğūsā irirosūta iriyupu. ¹⁴İğūsā: “Jesucristore buremurī merā dita tausūrākōa”, ārirī kerere masīkererā, keoro iribirima. Irasirigu, irire iā, Pedore āārīpererā Jesucristore buremurā iūrōgue buro turaro merā āsū āri werebu: “Mu judío masaka āārīkeregu, judío masaka āārīmerā irirosūta iğūsā merā baa, āārīkōābu. Mu irasirigu, Moisés marīrē judío masakare iridorederosū iribiribu. ¿Nasirigu judío masaka āārīmerā gapure: ‘Gua judío masaka iririkurire irika!’ ārīduari?” āribu iğūrē.

Āārīpererā Jesúre buremurā tausūrākuma, āri gojadea

¹⁵Gua neō deyoarāgueta judío masaka āārīsianerā āārībū. Gaji buri marā irirosū Marīpu Moisére doreri pídeare tarinūgābea. ¹⁶Irasū āārīkererā, ire masīa. Marīpu Moisére iğū doreri pídeare masaka irimakū meta iğūsārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Masaka Jesucristore buremunakū, Marīpu iğūsārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Irasirirā guade Jesucristore buremunagābu. İğūrē buremunakū, Marīpu guadere: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri iāmi. Marīpu, iri doreri pídeare gua irimakū meta guare irasū āri iāmi. Neō sugu masaka iri doreri pídeare iripeomasībemi. Irasirigu Marīpu neō sugure: “Yu dorerire iripeokōāmi, irasirigu iğūrē: ‘Ōāgū āārīmī’, āri iāa”, āribirikumi.

¹⁷Irasirirā: “Gua Jesucristore buremunakū, Marīpu guare: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri iāmi”, ārirā: “Gua judío masakade Marīpu Moisére doreri pídeare iripeobirikoa, irasirirā guade ñerō yāa”, āri masīa. ¿Irire irasū āri masīrā: “Jesucristore buremusīa, ñerō irikerepuru, ōāgorāa”, ārirā yāri? Irire neō āribēa. Jesucristo guare iğūrē buremurārē ñerō siiu irigu meta āārīmī. ¹⁸Irasirigu masakare āsū āri werea. “Jesucristore buremunakū, Marīpu musārē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri iāmi” āri werea. “Marīpu Moisére iğū doreri pídeare musā irimakū, musārē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri iāmi”, ārīgū meta yāa. İğūsārē: “Marīpu Moisére doreri pídeare musā iriri merā Marīpu iūrō waja opabirikoa”, ārīgū, yude waja opabokoa irire iripeobirisīa.

¹⁹Iripoequere: “Yu, Marīpu Moisére doreri pídeare irigu, iğū iūrō waja opabi āārīgukoa”, āri gūñadibu. Irasū āri gūñakeregu, bokatiñubirikubu. Waja opagu, peamegue waabodi āārībū. Daporae: “İri dorerire iriri merā Marīpu merā ōārō āārā”, neō āri gūñanemobea. “Jesucristore buremusīa, Marīpu merā ōārō āārī, iğū gāamerirē yāa”, āri masīa. ²⁰Jesucristo Marīpu magū yure maīgū curusague boagu, yu ñerō iridea wajare wajaribosadi āārīmī. Yu iğūyagu āārīsīa, iğū boaderosūta yude iğū merā āārī irirosū waadi āārībū. Sugu boagu iğū iriduarire neō irinemomasībī irirosū waadi āārībū. Irasirigu Cristore buremusīa, yu iriduarire piri, iğū turaro merā iğūyare irigu yāa. ²¹Yu: “Marīpu Cristo merā marīrē ōārō iritamudi āārīm”, āri buremurirē piriduabea. Marīpu Moisére iğū doreri pídeare marī iriri merā waja opabirimakū, Cristo marī ñerō iridea waja boabosadea wamarībokuyo.

¹ Musā Galacia marā pēmasīmerā iirosū irirā yāa. ¿Nasirirā ārigatorimasā buerire pēnugārī? Īgūsā buerire pēsīa, Jesucristoya diayema kerere buremurirē pirirā yāa. Gua, musā purogue āārīrā, musārē Jesucristo curusague boadea kerere diaye werebu. Iri gua wererire musā ōārō pēbu. ² Irasirigu musārē ire sērēñaduakoa. ¿Musā Moisés doredeare iriri merā Ōāgū deyomarīgūrē opanugārī? Īgūrē opabiribu. Jesucristoya kerere pērā, Īgūrē buremunugārā, Ōāgū deyomarīgūrē opanugābu. ³ ¿Nasirirā daporare pēmasīmerā iirosū irirā yāri? Musā Jesucristore buremurā Ōāgū deyomarīgū ititamurī merā Marīpu dorerire irinugābu. ¿Nasirirā daporare Īgū ititamurī marīrō musā basi musā turari merā iri dorerire iripeoduari? ⁴ ¿Musā Jesucristore buremunugāripoe gajerā musārē ñerō tarimakū irideare gūñaberi? Daporare Īgūya kerere buremuduūrā: “Ubugora irire buremubu”, ¿ārī gūñari? ⁵ Marīpu musārē Īgūyagure Ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmī. Ōāgū deyomarīgū musā merā āārīmakū, Marīpu Īgū turari merā musā watopeguere wāri iri ĩmurirē irigu yāmi. Musā Moisés doredeare irimakū, ¿irasirigu yāri? Iribemi. Musā Jesucristoya kerere pé buremumakū gapu irasū yāmi.

⁶ Abraham Marīpure buremumakū, Marīpu Īgūrē: “Ōāgū, waja opabi āārīmī”, āri ĩadi āārīmī. ⁷ Irasirirā musā ire masīka! Abraham Marīpure buremuderosūta buremurāno Abraham parāmerāgora āārīma. ⁸ Marīpya werenīri gojadea pūgue judío masaka āārīmerādere Īgūsā Marīpure buremumakū, Marīpu Īgūsārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩaburire gojasiasūdero āārībū. Marīpu Abrahārē irire weregu, āsū ārīdi āārīmī: “Yū, mu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīdi āārīmī. ⁹ Abraham Marīpure buremumakū, Marīpu Īgūrē ōārō irīdi āārīmī. Irasirigu daporadere āārīpererā Īgūrē buremurānorē ōārō yāmi.

¹⁰ “Moisés doredeare irimakū, Marīpu marīrē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩagukumi”, āri gūñārānorē Marīpu wajamoāgukumi. Marīpya werenīri gojadea pūgue irimarē āsū āri gojasūdero āārībū: “Āārīpereri Moisés doredeare iripeomerāno wajamoāsūrākuma”, āri gojasūdero āārībū. ¹¹ Neō sugu Moisés doredeare iripeomasīgū māmī. Irasirigu Marīpu neō sugure: “Yū dorerire iripeokōāmi, irasirigu Īgūrē: ‘Ōāgū āārīmī’, āri ĩāa”, āribirikumi. Irire marī masīa. Marīpya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpu Īgūrē buremurē: ‘Ōārā, waja opamerā āārīma’, āri ĩāmi. Irasirirā Īgū merā ōārō āārīnkōārākuma”, āri gojasūdero āārībū. ¹² Moisés doreri gojadea pūgue: “Marīpure buremugūno Marīpu ĩūrō waja opabi āārīmī”, neō āri gojasūbiribu. Āsū gapu āri gojasūdero āārībū: “Āārīpereri Moisés doredeare iripeoguno, Marīpu merā ōārō āārīnkōāgukumi”, āri gojasūdero āārībū. Iri dorerire iripeobi gapure Marīpu Īgūrē: “Yū ĩūrō waja opami, yū merā neō ōārō āārībirikumī”, āri ĩagukumi.

¹³ Irasirigu, marī āārīpererā Moisés doredeare iripeobirimakū, Marīpu marīrē: “Iri dorerire iripeobema”, ārigū: “Waja opama”, ārīdi āārīmī. Irasirigu Jesucristo curusague pābiatūsūgū, waja opagu iirosū marīrē wajamoābodeare boa, wajarīdi āārīmī. Marīpya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “Sugu yukuge siasiusūadi, Marīpu wajamoādoreadi āārīmī”, āri gojasūdero āārībū. Jesucristo boari merā marī ñerō irīdea wajare taudi āārīmī. ¹⁴ Īgū marī ñerō irīdea wajare boa, wajarībosadea merā Marīpu Abrahārē: “Irasūta irigura”, ārīderosūta judío masaka āārīmerādere irīdi āārīmī. Irasirigu Īgū ārīderosūta marīrē Jesucristore buremurārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩā, Ōāgū deyomarīgūrē sīdi āārīmī marī merā āārīburo, ārigū.

Marīpu: “Abraham merā āsū irigura”, ārīdea

¹⁵ Yaarā, masaka Īgūsā iririkurire, su keori merā musārē weregura. Īgūsā: “Āsū irirāl” āri, oparā puro papera āmukuma. Īgūsā irire āmuadero puru, neō gajerā Īgūsārē: “I pūrē bēokōāka! Āsū gapu gojakal” āribirikuma. ¹⁶ Marīpu Abrahārē Īgū ārīdea, i iirosūta āārā. Gajerā Īgū ārīdeare neō bēomasībema. Āsū āri weredi āārīmī Īgūrē: “Mu parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīdi āārīmī. “Mu parāmerā āārīturiarā merā ōārō irigura”, āribirīdi āārīmī. Ubu gapu: “Mu parāmi āārīturiagu sugu merāta irasirigura”, ārīdi āārīmī. Irasū ārigū, Jesucristore ārigū irīdi āārīmī. ¹⁷ Yū musārē wereri āsū ārīduaro yāa. Marīpu Abrahārē masakare Īgū ōārō iriburire weredi āārīmī. Puru cuatrocientos treinta bojori puru, Marīpu Īgū doreri Moisére pīdi āārīmī. Irire pīgu, Abrahārē: “Yū irasirigukoa”, ārīdeare peremakū irībirīdi āārīmī. ¹⁸ Marīpu, Moisés doredeare irirā direta: “Yū merā ōārō āārīrākuma”, ārimakū, Īgū Abrahārē ārīdea wajamarībokuyo. Irasū āārīdea. Marīpu Abrahārē maīgū wajamarīrō Īgū: “Āsū irigura”, ārīdeare keoro irīdi āārīmī. ((“Āārīpererā mu iirosū yure buremurārē yū merā ōārō āārīmakū irigura”, ārīdi āārīmī.))

¹⁹ Iro merē, ¿nasirigu Marīpu Īgū dorerire Moisére pīyuri? Masaka ñerō irirā, waja oparā āārīrīrē Īgūsārē masīdoregu irire pīdi āārīmī. Abraham parāmi āārīturiagu Jesucristo aarīripoege Marīpu masakare: “Āsū irikal” āri pītūnudi āārīmī. Jesucristo aarīmakū, Marīpu Abrahārē: “Mu parāmi āārīturiagu merā āārīpereri buri marārē ōārō irigura”, ārīdea keoro waabu. Marīpu Īgū dorerire Īgūrē wereboerārē Moisére weredoredi āārīmī. Irasirigu Moisés irire pēgu, masakare wereturiadi āārīmī. ²⁰ Marīpu Abraham parāmi āārīturiagu merā masakare ōārō iriburire gajerāgue merā Abrahārē weredobirīdi āārīmī. Īgū basita weredi āārīmī. ((Irasiriro Abrahārē Īgū weredea gapu, Moisére Īgū dorerire pīdea nemorō āārā.))

Pablo, Moisés doredeare weredea

²¹ Iro merē, Marīpu Abrahārē weredea, Īgū dorerire Moisére pīdea nemorō āārīmakū, ¿Īgū dorerire Moisére pīdea gapu wajamarīyuri? Irasū āārībirīdero āārībū. Āsū gapu āārā. Masaka āārīpereri Moisés doredeare iripeori merā Marīpu merā ōārō āārīmasīmakū, Marīpu irire iripeorārē: “Ōārā, waja opamerā āārīma”, āri ĩābodi āārīmī. ²² Marīpya werenīri gojadea pūgue irimarē āsū āri gojasūdero āārībū: “Masaka

ääripererä ñerõ irirä, waja oparä ääríma", äri gojasüdero ääribú. Irasirigu Marípu Abrahäre: "Mu parämi ääríturiagu merä äärípereri buri maräre õarõ irigura", äriderosüta irigukumi. Äärípererä Jesucristore buremuräre: "Õärä, waja opamerä ääríma", äri iägukumi.

²³ Marí Jesucristoya kerere pé, igürë buremuburi dupuyuro Marípu igü dorerire Moisére pídea direta masínerä ääribú. Irasirirä marí ñerõ iridee waja peresugue dobosünerä marirë peresu iridi doreri direta masirä irirosü äärínerä ääribú. ²⁴ Marípu igü dorerire Moisére pídea merä marí iri dorerire iripeomerä äärítrirë masímakü iridi äärímí. Puru Cristoyare masímakü iridi äärímí igürë buremumakü, marirë: "Õärä, waja opamerä ääríma", äri iäbu. ²⁵ Daporare Jesucristore buremua. Irasirirä igürë buremusiä: "Marípu Moisére igü doreri pídeare marí irimakü meta marirë: 'Õärä, waja opamerä ääríma', äri iämi", äri masía.

²⁶ Irasirirä müsä äärípererä Jesucristore buremuri merä igüyarä äärísiä, Marípu pürä äärä. ²⁷ müsä äärípererä deko merä wäyesünerä ääribú müsä Cristoyarä äärítrirë imumura. Irasirirä igüyarä äärísiä, igü irirosü ääríkuu. ²⁸ Marí äärípererä igüyarä äärísiä, suguyaräta äärä. Irasirigu Marípu judío masakare, judío masaka äärímerädere, moäboerimasärë, moäboemerädere, ümarë, nomedere sürosüta iämi. Irasiriro marirë Jesucristoyaräre dukawari masíña máa. ²⁹ Marí Cristoyarä äärísiä, Abraham parämerä ääríturiarä äärä. Irasirigu Marípu Abrahäre: "Murë õarõ irigura", äriderosüta maridere irigukumi. Marí Cristoyarä äärímakü, marirë irasirigukumi.

4

¹ Musärë i keori merä wereduakoa. Sugu majígu äärípereri igü paguyare opaturiabu ääríkeregü, majígu äärísiä, sugu moäboegu irirosü ääríkuumi. ² Gajerä igürë, igüya ääríburidere iädurípíbosakuma. Irasirigu, igüsä doreri doka ääríkuumi. Sunu igü pagu, igü boaburi dupuyuro igüya äärädeare igü magürë wiaburinurë werepíkumi. "Inu ejamakü, äärípereri yaa äärídeare yu magürë wiakal" ärikumi. Irasirirä irinu ejamakü, igürë wiakuma pama. ³ Maríde Jesucristore buremuburi dupuyuro marí ñeküsamarä i ümumarë buerie irituyarä, majígu igü ääríderosü marí ñeküsamarä doreri doka ääríunanerä ääribú. Irasirirä gajeräre moäboerä irirosü äärínerä ääribú. ⁴ Irasü ääríkerepuru, Marípu gapu igü: "Äsü irigura", ärideanu ejamakü, keoro igü magürë i ümuguere iriudi äärímí. Igü irimakü, sugo nomeõguere deyoadi äärímí. Igü judío masaku äärísiä, Marípu doreri Moisére pídeare iridi äärímí. ⁵ Marípu igü magürë, marí iri dorerire iripeobiri wajare boa, wajaribosadoregu iriudi äärímí igü pürä waaburo, ärigü.

⁶ Irasirigu Marípu marirë: "Yu pürä äärísiama", ärigü, igü magü Jesucristo merä Öägü deyomarígürë iriudi äärímí. Irasirirä Öägü deyomarígü iritamuri merä Marípure: "Guapu", äri masía. ⁷ Marí, Marípu pürä äärísiä, moäboerimasä irirosü ääríbea pama. Irasirirä äärípereri Marípu igü magü Cristo iridee merä marirë igü püräre siburire ñeäräkoa.

Pablo Jesúre buremuräre Galaciague ääríträre güñarikudea

⁸ Iripeoguere müsä Marípure masibirisiä, gajeräonorë buremunerä ääribú. Igüsärë buremurä, igüsä doreri doka äärítuuyarä irirosü äärínerä ääribú. Marípu gorare buremubirinerä ääribú. ⁹ Dapora müsä Marípure masía. Igü müsärë masígu igürë masímakü iridi äärímí. müsä igürë masísiä, müsä iripeogue ubu äärítrirë buremudeare buremuduúköanerä ääribú. Irasirikererä, daporare Moisés doredeare iripeoduara, müsä ubu äärítrirë buremupurorideare buremurä irirosü irirä yáa. ¹⁰ Nasirirä irire irasirirä yári? ¹¹ Nasirirä dupaturi moäboerimasä irirosü ääríduari doja? ¹² Musäde, Marípu merä õarõ ääríduarä, judío masaka bosenuirä irinarösüta iriadikoa. Iri bosenuirë irirä, siuñajärínuriku, abe deyoarikü, gajinurä bosenuiriku, bojoriku bosenuirirë irikoa. ¹³ müsä irasirimakü pégu: "¿Yu Igüsärë ubugora bueyuri?" ärigü, buro müsärë güñarikua.

¹⁴ Yaarä, yu müsärë äsü irimakü gäämea. müsä judío masaka ääríbirisiä, Moisés doredeare iribirinerä ääribú. Yude, judío masaku ääríkeregü, müsä iriderosüta iri dorerire iribeä. Irasirigu dupaturi müsädere yu irirosü irimakü gäämea. Marí Jesucristore buremusiä, Marípu merä õarõ äärímasía. Yu müsärë Jesucristoyare buemakü, müsä yure neõ ñerõ iribiribu. ¹⁵ müsä masía. Yu, Jesucristo masakare tauri kerere müsärë buenurorigu, pürítrikubu. ¹⁶ Yu pürítrikumakü müsärë diasagorabu. Irasü ääríkerepuru, müsä yure iäturi doobiribu. Ubu gapu Marípure wereboegure irirosü õarõ bokatiríñeäbu. Jesucristore irirosü yure õarõ iribu. ¹⁷ müsä yu merä usuyari opadea, ¿naásü waarí? Ire yu masía. müsä irasirimasirä, müsäya koyere yure wea sibokuyo yure iritamumura. ¹⁸ Yu müsärë diayemarë weredeä waja daporare yure: "Guare iäturigu irirosü irigu yámi", ¿äri iäri?

¹⁹ Gajerä ärigatori merä buerimasä gapu müsärë buro iritamuduara irirosü irikererä, õarõ merä irirä meta ääríma. müsärë gua buerie irituyarire piri, igüsä bueri gapure irituyadorerä yáma. ²⁰ Gajerä müsärë iritamudumakü öagoräa. Igüsä müsärë iritamuduara, õarõ güñari merä iritamunköäburo. Yu müsä merä äärímakü direta irasiribiriköäburo. ²¹ müsä yu pürä irirosü ääríträre müsäya ääríburire güñagü, dupaturi buro pürisürí merä ñerõ tarigu irirosü äärä. Sugo nomeõ pürákuburi dupuyuro pürítrí péñarösü péñakoa. müsä Jesucristo irirosü äärítrikumakügu, irasü poyarikutünugukoa. ²² Yu müsä puro müsä merä buro ääríduadikoa. müsärë daporata turio maríro õarõ pémasíma õarõ wereduadikoa. Wereduakeregü, ñeéno merä wereníumasíbirikoa.

Pablo, Agar, Saraya keori merä weredeä

²³ müsä, Moisés doredeare iriduakererä, ¿nasirirä iri dorerire õarõ pémasíberi? ²⁴ Marípuya wereníri gojadea püge äsü äri gojasüdero ääribú: "Abraham përa üma pürákudi äärímí. Sugure igü maräpore moäboego Agar wäikugo merä pürákudi äärímí. Gajigure igü maräpo diaye Sara merä pürákudi äärímí.

Igo, moãboego meta aãrideo aãrímó,²³ ari gojasüdero aãribú. Abraham marãpore moãboego magü marí masaka deyoarosüta deyoadi aãrimí. Abraham marãpo magü gapu Marípu Abrahãre: “Mu marãpo sugu majigü pürakugokumo”, aãriderosüta deyoadi aãrimí.

²⁴⁻²⁵ Igüsã perã nomeya, pe keori irososü aãrã. Saraya: Abraham, Marípu igürë aãrideare buremuderosüta Jesucristore buremurãya keori irososü aãrã. Agarya: Marípu Sináí wãikuri buúrue Arabia nikügue igü dorerire Moisére pídeare irirãya keori irososü aãrã. Agar, moãboego aãrisiã, igo magüde moãboegu aãridi aãrimí. Irasirirã Moisés doredeare irirã igo magü irososü aãríma. Moãboerã irososü iri doreri doka aãríma. Daporare Jerusalén marã Moisés doredeare irirã, Agar magü irososü aãríma. Irasirirã, moãboerã irososü iri doreri doka aãríma. ²⁶ Saraya: Jerusalén ñmugasima makã marã Jesucristore buremurãya keori irososü aãrã. Sara, moãboego aãribirimakü, igo magüde, moãboegu meta aãridi aãrimí. Irasirirã marí Jesucristore buremurã, Sara magü irososü aãrã. Moãboerã irososü Moisés doreri doka aãrírã meta aãrã. ²⁷ Marípu igüya wereníri gojadea pügue asü aãridi aãrimí:

“Nomeõ, mu pürã maríkerego, usuyaka! Sugo nomeõ, pürakugo püríri peñarösü peñabirikerego, buro usuyaka! Mu pürã maríkerepuru, purugue mu parãmerã aãrituriarã wãrã aãrírakuma.

Gajego marãpukugo igo marãpu merã aãrigó parãmerã aãrituriarã nemorõ wãrã aãrírakuma”, aãridi aãrimí Marípu. ((Iri aãridea asü aãrduaro yãa. Jesucristore buremurã Sara parãmerã aãrituriarã aãríma. Igüsã, Moisés doredeare irirã nemorõ wãrã aãrírakuma.))²⁸

²⁸ Irasirirã yaarã, marí Sara magü Isaac irososü aãrã. Marípu pürã Abrahãre aãriderosüta Sara Isaare pürakudeo aãrimó. Irasirigu Marípu igü aãriderosüta marirë Jesucristore buremurãre igü pürã aãrimakü iridi aãrimí. ²⁹ Iripoeuere Agar magü marí masaka deyoaderosüta deyoadi, Sara magü õägü deyomariügü turari merã deyoadi ire jãturi, ñerõ iridi aãrimí. Daporadere irasüta aãrã. Moisés doredeare irirã, marirë Jesucristore buremurãre jãturi, ñerõ irirã yãma. ³⁰ Marípu igüya wereníri gojadea pügue Abrahãre asü aãridi aãrimí: “Moãboego magü mu siburire opabirikumi. Mu marãpo diaye moãboego aãrbeo magü gapu mu siburire opagukumi. Irasirigu moãboegore, igo magü merãta béoka!” aãridi aãrimí Marípu. ³¹ Irasirirã yaarã, marí Jesucristore buremurã, Sara parãmerã aãrituriarã aãrã. Moãboego parãmerã aãrituriarã meta aãrã. Sara magü igü gapu siburire opaderosüta, marí Marípu igü pürãre siburire oparãkoa.

5

Pablo: “Jesucristoyare buremurirë piribirikõaka!” ari gojadea

¹ Jesucristo marirë Moisés doreri doka aãrinerãre taudi aãrimí. Marí ñerõ iridea wajare igü boari merã wajaribosadi aãrimí, Marípu merã õarõ aãriburo, aãrigü. Irasirirã musã Marípu pürã aãrisiã, Jesucristoyare güñaturari merã buremunikõaka! Aãrigatori merã buerimasã musãre Moisés doredeare iridoremakü, igüsãre pébirikõaka! Iri dorerire irirã, moãboerã irososü aãríma. Irasirirã iri doreri doka neõ aãrinemobirikõaka!

² Õarõ péka yure! Yu Pablo, musãre ire weregura. “Guaya dupuma gasirogãre wiirirã, Marípu merã õarõ aãrírakoa”, ari güñabirikõaka! Musã irasü ari güñamakü, musãre Jesucristo boabosadea wajamariboy. ³ Irasirigu goepeyari merã musãre werea doja. Marípu merã õarõ aãriburire igüsãya dupuma gasirogãre wiirirãnorë Moisés doredeare aãripererire iripeoro gãamea. ⁴ Musã: “Moisés doredeare irimakü, Marípu guare: ‘Õarã, waja opamerã aãríma’, ari iãgukumi”, ari güñarã, Jesucristore pirirã yãa. Musã irasirirã, Marípu musãre maigü õarõ iritamuridere gãamebea. ⁵ Marí: “Õägü deyomariügü iritamuri merã Jesucristore buremunakü, Marípu guare: ‘Õarã, waja opamerã aãríma’, ari iãmi”, ari masã. ⁶ Irasiriro, marí Jesucristoyarã aãrimakü, Marípu iürõ dupuma gasirogãre wiirisünerã aãrirí, wiirisübirinerã aãriride wajamãa. Marípu iürõ marí Jesucristore buremurã aãrirí gapu wajakua. Igürë buremusiã, gajerãre maia.

⁷ Musã Jesucristore buremunugãrã, igüyare õarõ irituyanerã aãribú. Dapora gapure gajerã musãre igüya diayemarë õarõ irituyabirimakü irirã yãma. ⁸ Igüsã musãre irasirirã Marípu gãameri gapure irirã meta yãma. Maríputa musãre Jesucristore buremunugãdoregu siudi aãrimí, Jesucristoyare õarõ irituyaburo, aãrigü. ⁹ Masaka asü ari werema: “Pãre irirã, mérögã pá wemasãri poga merã trigo pogare morëkuma. Puru iri wemasãseyakõakoa”, ari werema. I irososü, aãrigatori merã buerimasã buerire surãyeri irire irituyarã, purugue musã aãripererã aãrigatori buerire irituyarãkoa. ¹⁰ Yu güñaturari merã marí Opu Jesucristore buremua. Musãde, yu irososü igürë buremua. Irasirigu musãya aãriburire asü ari güñãa: “Igüsã aãrigatori merã buerimasã buerire irituyarire piri, dupaturi yu irososü Jesucristoyare diayemarë irituyarãkuma doja”, ari güñãa. Marípu, musãre aãrigatori merã buerã gapure wajamoagukumi.

¹¹ Yaarã, gajerã yure asü aãrma: “Pablo masakare: ‘Marípu merã õarõ aãrídura, dupuma gasirogãre wiirika!’ ari buemi”, aãrma. Yu irire neõ irasü ari buebea. Yu irasü ari buemakü, judío masaka gajerãre irire iridorerã yure ñerõ iribiribokuma. Yu, Jesucristo igü curusague boari merã masakare tauri kere gapure bua. Yu irire bueri waja judío masaka yure ñerõ tarimakü yãma. ¹² Yu, igüsã aãrigatori merã buerimasã musãre dupuma gasirogãre wiiridorerãre musã puro neõ aãrinemobirimakü gãamea. Musãre irasü wiiridoredurã, igüsã basi wiiri, pürã marirã dujaburo.

¹³ Yaarã, Marípu musãre Moisés doreri doka aãriburo, aãrigü meta siudi aãrimí. Irasirirã: “Gua gãamerõ ñerí uaribejarire irimakü õarokoa”, ari güñabirikõaka! Asü gapu irika! Maĩr merã gãme iritamunika! ¹⁴ Musã gajerãre diaye maĩrã, Moisés doredeare aãripererire irirã yãa. Irasüta ari gojasüdero aãribú: “Mu

basi maiñósüta mu puro aarirádere maika!" ari gojasüdero aaribú. ¹⁵ Irasirirā pémāsika! Musā gāme iaturiduúmerā, pürisüri sitiri wereniduúmerā, musā basi gāme dukawaripereakōārākoa.

Pablo: "Öägü deyomarigü gäämerirē irinika!" ari weredea

¹⁶ Yu musārē āsü ari werea. Öägü deyomarigü gäämerirē irinika! Musā irasirirā, musā gäämerō ñeri uaribejarire iribirikoa. ¹⁷ Marī ñeri uaribejari, Öägü deyomarigü gäämeri meta āārā. Irasirirā marī ñeri uaribejarire irirā, Öägü deyomarigü gäämerirē irirā meta yāa. Öägü deyomarigü gäämeri gapure irirā, marī gäämerō ñeri uaribejarire iribirikoa. ¹⁸ Marī Öägü deyomarigü marirē iridorerire irirā, Moisés doreri doka āārirā meta āārā. "Marī Moisés doredeare irirā, Maripu merā öärō āārirākoa", ari gūñabea.

¹⁹ Masaka igūsā ñeri uaribejarire irimakü, marī öärō iāmasiā. Igūsā ñeri uaribejarire irirā, āsü yāma: Ūma, igūsā marāposā nome āārimerārē; nomede, igūsā marāpusāmarā āārimerārē ñerō gāmebiragorenama. Āāripereri guyasüiri, ñerō iririre yāma. Guyasüirō marirō ñerō iririre taubéokōama. ²⁰ Keori weadeare buremuma. Yēa iririre yāma. Gajerārē iaturima. Gāme guaseoma. Gāme iaturima. Gajerā merā mata gua, sitiri wereniāma. Igūsāyā āāriburi direkta gūñama. Igūsā gäämeri direkta iriduārā, igūsāyā bumarārē gāme dukawarimakü yāma. ²¹ Gajerārē gajinorē igūsā opamakü, iaturima. Masakare wējēbēoma. Mejārikurā āārīma. Bosenurirē irirā, mejārā ñerirē yāma. Irasü āārīmakü, wāri gajino ñeridere yāma. Irasirigu yu musārē āriderosüta goepeyari merā werea doja. Iri ñerirē irinīgüno, Maripu igüyārārē doreroguerē waabirikumi.

²² Öägü deyomarigü gapu marirē igüyare irimakü yāmi. Irasirirā igü iritamurī merā masakare maia. Ūsuyari opāa. Siuñajārī merā āārīrikua. Gajerā marirē ñerō irikerepuru, igūsā merā guabea. Masakare boponārī merā iāa. Igūsārē öärō gūñarī merā iritamua. Piriō marirō Maripu gäämerosü gajerārē keoro öärō yāa. ²³ "Gajerā nemorō āārā", ari pēñabea. Marī ñeri uaribejarire iriduakererā, iribea. Öägü deyomarigüyare irirā, irasüta yāa. Gajigu irasirirānorē: "Irire irasiribirikōāka!" neō āribemi. ²⁴ Marī Jesucristoyarā āārīsīā, marī ñeri uaribejarire piribu. Irasirirā marī gäämerirē, marī ñerō iriduare iribea. ²⁵ Marī, Öägü deyomarigü iritamurī merā Maripu merā öärō āārīrikua. Irasirirā Öägü deyomarigü marirē iridorerire igü iritamurī merā irinikōārō gāamea.

²⁶ Irasirirā marī: "Gajerā nemorō āārā", āribirikōārā! Marī werenirī merā gajerārē gāme iaturimakü iribirikōārā! Gajerā öärō āārīrikurire iaturibirikōāka!

6

Pablo: "Musā Jesucristore buremurā gāme iritamuka!" ari gojadesa

¹ Yaarā, sugu Jesüre buremugü ñerirē irimakü iārā, musā Öägü deyomarigü iridorerire irirā igürē iritamuka, igü iri ñerō iririre piriburo, āirirā! "Gua, igü nemorō āārā", ari gūñarō marirō öärō merā igürē wereka! Irasü iritamurā, öärō pémāsika, musāde igü irososüta ñerirē iriri, āirirā! ² Musā bujawererānorē, gūñaturamerānorē, ñeri uaribejarire tarinugāmasimerānorē iritamuka! Musā irasü iritamurā, Jesucristo dorederosüta irirākoa.

³ Sugu öärirē iribirikeregu: "Yu öärirē irigu āārā", ari gūñagü, igü basi ārigatogu yāmi. "Marī masakaku: "¿Öärō irigu yāri?" āirirā, marī basi marī iririre pémāsiri merā gūñarō gāamea. Irasiridero puru, marī iriri öärī āārīmakü: "Gajerā nemorō āārā", ari gūñarō marirō ūsuyari merā: "Yu öärirē yāa", ari masirākoa. ⁴ Irasirirā marī masakaku, Maripu iürō igü: "Yaare irirā, āsü irika!" ari pیدهare öärō iro gāamea.

⁵ Musā Jesüya kerere buerimasirē iritamuka! Igūsā musārē bueri waja, musā öärī oparire igüsārē dukawaka, igūsā gäämerirē opaburo, āirirā!

⁷ Musā basi ārigatobirikōāka! Maripure goepeyari marirō merā: "Yu ñerō irimakü, yure wajaomaōbirikumi", ari gūñabirikōāka! Marī öärī oterā, purugue öärī dukare bokarosü marī öärī irirā, purugue öärirē bokarākoa. Ñerirē irirā, purugue ñerirē bokarākoa. ⁸ Sugu igü ñeri uaribejarire irinīgüno, igü ñerī iridea waja ñerirē bokagukumi. Perebiri peamegue wajaomaōstügukumi. Öägü deyomarigü gäämerirē irigu gapu öärirē bokagukumi. Maripu puro perebiri okari opagukumi. ⁹ Irasirirā Öägü deyomarigü gäämerosü gariborero marirō öärirē irinikōārā! Maripu iriduarinu ejamakü, marirē öärī iririre pirimerārē öärirē sigukumi. ¹⁰ Irasirirā noó waarō āārīpererā marī bokajarānorē öärirē irirā! Mariyarārē Jesucristore buremurārē neō piriō marirō igüsārē öärirē irinikōārā!

Pablo weretünudea

¹¹ Īka! Yu basi musārē ire gojaduakoa. Irasirigu i pagari gojari merā musārē āsü ari gojagu yāa. ¹² Igūsā musārē dupuma gasirogārē wiidorerimasā, igüsārē gajerā judío masaka öärō gūñamakü gäämerā, irasü wiiridorema. Marī Jesucristo igü curusague boadea merā masakare tauri kerere bueri waja judío masaka marirē turi, ñerō yāma. Musārē dupuma gasirogārē wiidorerimasā gapu gajerā igüsārē turi, ñerō irimakü gäämemerā, musārē irasü wiiridorema. ¹³ Igūsā Igūsāyā dupuma gasirogārē wiirisünerā āārīkererā, āāripereri Moisés doredeare iripeobema. Iri dorerire iripeobirikererā, gajerā judío masaka péuro: "Gua Moisés doredeare iridoremakü, Galacia marā, gua iridorederosüta irima", āriduarā, musārē irasü wiiridorema.

¹⁴ Yu tamerā Igūsā irososü irasü āārirē gajerā péuro neō āribirikoa. Marī Opu Jesucristo igü curusague boari merā marī ñerō iridea wajare wajaribosadea kere direkta masakare weregukoa. Jesucristo yure yu ñerō iridea wajare taudi āārīmakü, i ūmuma ñeri uaribejari iririre piribu. I ūmu marā yure igūsā irososü ñerī uaribejarire iridoremakü, neō iribea. ¹⁵ Irasiriro, marī Jesucristoyarā āārīmakü, Maripu iürō dupuma gasirogārē wiirisünerā āārīrī, wiirisübirinerā āārīrīde wajamāa. Marī Jesucristoyarā ñajāmakü, Maripu

marirē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmí. Iri maama āārīrikurire opari dita wajakua. ¹⁶ Marīpu āārīpererārē yu Jesucristoyare buerire irituyarārē bopoñarī merā iā, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo. Marīpu āārīpererārē īgūyarārē irasiriburo.

¹⁷ Yu Jesucristoyare buedea waja gajerā yure pá, yaa dupure kāmítú, ñerō tarimakū irima. Īgūsā irasiridea merā yu Jesucristore moāboegu āārīrírē masīsūa. Irasirirā dapora merā neō sugu yure garibonemobirikōāburo. Yu buerire: “Diaye āārībea”, ārī, yure ñerō werenínemobirikōāburo.

¹⁸ Yaarā, marī Opu Jesucristo musārē āārīpererārē ñārō iriburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

EFESIOS

Pablo Efeso marārē òàdoredea

¹Yu Pablo, musārē òàdoredea. Marĩpu gāamederosũta Jesucristo yure ĩgũyare buedoregu pĩmi. Irasirigu musārē Efeso marārē Marĩpuyarārē Jesucristore buremurārē gojāa. ²Marĩpu āārĩnĩgũ, marĩ Opu Jesucristo musārē òārō iritamũ, siũñajārĩ merā āārĩrikumakũ iriburo.

Marĩpu, Cristo merā marĩrē òārō iritamumi, ārĩ gojadea

³Usuyari sĩrā marĩ Opu Jesucristo Pasure! ĩgũ marĩrē Cristoyarārē āārĩpereri ũmugasimarē, marĩya yũjupũrārĩma òārĩrē sidi āārĩmĩ. ⁴‘I ũmu iriburi dupuyuro marĩrē Cristoyarā āārĩmurārē beyedi āārĩmĩ ĩgũ ĩũrō òārā, waja opamerā āārĩburo, ārĩgũ. ⁵Neōgoragueta ĩgũ marĩrē maĩgũ ĩgũ gāamederosũta Jesucristo iridea merā marĩrē: “Yu pũrā āārĩmakũ irigũra”, ārĩ beyepĩsiadi āārĩmĩ. ⁶Marĩpu marĩrē buro bopoñari merā ĩāsĩā, ĩgũ magũ ĩgũ maĩgũ merā marĩrē ĩgũyarārē òārō iridi āārĩmĩ. Irasirirā ĩgũrē usuyari sĩnĩkõārā! ⁷‘ĩgũ magũ boagu, ĩgũ dĩ bõori merā marĩ ñeri iridea wajare wajaribosadi āārĩmĩ. Irasirigu Marĩpu marĩrē buro maĩgũ, marĩrē bopoñari merā ĩāgũ, marĩ ñeri irideare kātidi āārĩmĩ. ⁸Marĩrē irire masĩburo, ārĩgũ, āārĩpereri masĩrĩ, pēmasĩrĩdere sidi āārĩmĩ. ⁹‘ĩgũ iriburire marĩ dupuyurogue masĩbirideare marĩrē masĩmakũ iridi āārĩmĩ. Irasirigu marĩrē: “Yu gāāmerõsũta usuyari merā āsũ irigũra”, ārĩdeare masĩmakũ iridi āārĩmĩ. ¹⁰‘ĩgũ: “Āsũ irigũra”, ārĩdeare iriripoe ejamakũ, āārĩpereri irigukumi. Irasirigu āārĩpererā ũmugasĩ āārĩrārē, i nikũ āārĩrādere Cristore ĩgũsā Opu āārĩmakũ irigukumi.

¹¹Iripoegueta Marĩpu guare Cristo merā òārō āārĩmurārē beyesiadi āārĩmĩ ĩgũ sĩgura, ārĩdeare opaburo, ārĩgũ. ĩgũ gāamederosũta i āārĩpererire òārĩ irigũra, ārĩdeare irisiadi āārĩmĩ. ¹²Guare Cristore buremupuror-inerārē irasiridi āārĩmĩ. ĩgũ guare wārĩ òārĩrē irimakũ ĩārā, ĩgũrē: “Òātaria mu”, ārĩ, usuyari sĩa. ¹³Marĩpu, Cristo merā masakare tauri kerere musāde pēbu. Iri dayema kerere pērā, Cristore buremunugābu. Irasirigu Marĩpu musārē Cristo merā òārō āārĩmakũ iridi āārĩmĩ. ĩgũ iripoegue ārĩderosũta Òāgũ deyomarĩgũrē musārē iriudi āārĩmĩ ĩgũ merā ĩgũyarā āārĩrĩrē masĩdoregu. ¹⁴Irasirigu Marĩpu marĩrē ĩgũyarārē tariw-ereperemakũ iridero puru, ĩgũ iripoegue: “Sĩgura”, ārĩdeare sĩgukumi. Òāgũ deyomarĩgũ marĩ merā āārĩgũ, Marĩpu marĩrē: “Sĩgura”, ārĩdeare marĩ opaburire masĩmakũ yāmi. Irasirirā Marĩpure: “Òātaria mu”, ārĩ, usuyari sĩnĩkõārā!

Pablo Marĩpure: “Cristore buremurārē muyare masĩburo”, ārĩ sērēbosarire gojadea

¹⁵Yu musā òārō iririkurire masĩa. Musā marĩ Opu Jesũre òārō buremua. Musā āārĩpererā gajerā Marĩpuyarārē maĩa. ¹⁶Irasirigu yu musārē gũñagũ, Marĩpure: “Òātaria ĩgũsā irasũ āārĩmakũ”, ārĩ, ĩgũrē musāya āārĩburire sērēnĩkõāa. ¹⁷Marĩpu, marĩ Opu Jesucristo Pagu òātariimi. Irasirigu yu ĩgũrē musāya āārĩburire āsũ ārĩ sērēbosāa: “Guapu, Òāgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sika, ĩgũsā muyamarē pēmasĩrĩ merā masĩnemoburo, ārĩgũ!” ¹⁸Marĩpu, ĩgũyarā āārĩmurārē iripoegue ārĩderosũta musārē ĩgũ beyepĩnerārē sĩgukumi. Òātaria ĩgũ musārē sĩburi. Irasirigu yu Marĩpure: “ĩgũsā gũñarĩgue ĩgũsārē irire òārō pēmasĩmakũ irika!” ārĩ sērēa. ¹⁹⁻²⁰Gajidere musā òārō pēmasĩburire sērēbosāa. Marĩpu āārĩpererā nemorō turagu āārĩmi. ĩgũ turari merāta marĩ Jesucristore buremurārē ĩgũ merā òārō āārĩmakũ yāmi. ĩgũ iri turari merāta Cristo boadiguere masũ, ũmugasigue ĩgũ diaye gapu doamakũ iridi āārĩmĩ ĩgũrē āārĩpererā Opu āārĩdoregu. ²¹‘ĩgũrē iroque doamakũ irĩgu, āārĩpererā ũmugasĩ, i nikũgue turarārē, dorerārē, oparārē, noó gajerārē dorerānorē doregu wekamu āārĩmakũ iridi āārĩmĩ. Irasirigu Cristo āārĩpererā dapora marā oparārē, purugue marā oparādere doregu āārĩmĩ. ²²Marĩpu āārĩpererire, āārĩpererārē Cristo doka dujamakũ iridi āārĩmĩ. Irasirigu Cristo, āārĩpererā marĩ ĩgũrē buremurĩ bumarā Opu, marĩ dipuru āārĩmĩ. ²³Marĩ ĩgũrē buremurĩ bumarā, suguyarāta āārĩsĩā, ĩgũya dupu irirosũ āārā. ĩgũ āārĩpererogue marĩ āārĩpererā merā āārĩnĩgũ marĩrē āārĩpereri ĩgũyare opamakũ yāmi.

2

Marĩpu marĩrē maĩgũ taurimarē gojadea

¹Iripoeguere Jesucristore buremuburo dupuyuro musā ñerō iririku, Marĩpu dorerire tarĩnũgānerā āārĩbũ. Irasirirā, Marĩpu ĩũrōrē boanerā irirosũ ĩgũ merā òārō āārĩbirinerā āārĩbũ. ²Musā i ũmu marā irirosũ ñerō iriuananerā āārĩbũ. Wātea opu dorerire iriuananerā āārĩbũ. ĩgũta i ũmu marā āārĩpererā Marĩpu dorerire tarĩnũgārārē doregu āārĩmĩ. ³Iripoeguere marĩ āārĩpererā ñeri direktari iriuananerā āārĩbũ. Irasirirā marĩ noó gāāmerō iriduarire, ñeri gũñarĩrē iriuananerā āārĩbũ. Irasirirā marĩde Marĩpure buro wajamoāsũmurā āārĩbonerā āārĩbũ. Gajerā peamegue wajamoāsũmurā irirosũ marĩde wajamoāsũmurā āārĩbonerā āārĩbũ. ⁴Marĩpu gapu marĩrē buro maĩgũ, bopoñari opatarĩgu āārĩmĩ. ⁵Marĩ ñerō iridea waja ĩgũ ĩũrōrē marĩ boanerā irirosũ āārĩkerepuru, marĩrē Cristo merā òārō āārĩmakũ iridi āārĩmĩ. ĩgũ Cristore masũ, dupaturi okamakũ iriderosũta marĩdere ĩgũ puro perebiri okari sidi āārĩmĩ. Irasirigu marĩrē bopoñari merā ĩāsĩā, taudi āārĩmĩ.

⁶Marĩpu Jesucristo boadiguere masũdi āārĩmĩ. Masũ, ũmugasigue ĩgũ merā doamakũ iridi āārĩmĩ āārĩpererārē doregu āārĩburo, ārĩgũ. ĩgũrē masũderosũta marĩdere Cristoyarādere masũ: “Ũmugasigue doarā ĩgũ merā dorerā āārĩma”, ārĩ ĩadi āārĩmĩ. ⁷‘ĩgũ, Jesucristo merā marĩrē wáro maĩrĩrē ĩmudi āārĩmĩ. Purugue āārĩpererārē ĩgũ marĩrē bopoñarĩrē masĩmakũ gāāmegũ, irasiridi āārĩmĩ. ⁸Marĩpu marĩrē

bopoñagü, Cristore buremumakü, marirë taudi aarimí. Marí basi marí iridea merä neö taribirikoa. Marípu marirë taudea: igü marirë wajamarirö sídea, igü marirë iribosadea aara. ⁹Marí öarö iririre iägü meta taudi aarimí marirë. Irasirirä marí basi: “Yü öarö iridea waja Marípu yure taumi”, arimasibirikoa. ¹⁰Marí, Marípu irinerä aara. Igü marirë Jesucristoyarä aaridoregu, irasiridi aarimí. Iripoegue marí öarö iriburire günasiadi aarimí. Irasirigu marirë Jesucristoyaräre ire pídi aarimí öarirë iridoregu.

Marí, Jesucristo merä öarö ushyari opáa, äri gojadea

¹¹Musä iripoegue aaririkudeare öarö güñaka! Gua musäre, judío masaka aarimeräre, musä ümaya dupuma gasirogäre wiiribiri waja: “Marípuyarä aaríbea”, äri iäturiunanerä aaribü. Gua judío masaka gapu irasü wiirisünerä: “Marípuyarä aara”, äri güñakerepuru, iri wiiridea marirë igüyarä waamakü iribea. ¹²Iripoeguere Marípu iriudi Cristore musä buremubirinerä aaribü. Irasirirä musä Israel bumarä merä aaribirinerä aaribü. Marípu Israel bumaräre: “Igüsäre öarö irigura. Igüsä Opu aarigura. Yaara aarirákuma”, äri pídeare opabirinerä aaribü. Irasirirä musä: “Marípu guare taugukumi”, arimasibirinerä aaribü. Marípu merä öarö aaribirinerä aaribü. ¹³Musä iripoegue Marípure masibirinerä aarikererä, daporare musä Jesucristore buremurä igüyaräta aara. Igü boari, igü dí béori merä Marípu musäre igüre masirä, igüyarä waamakü iridi aarimí. ¹⁴Gua judío masaka, musä judío masaka aarimerä merä pe bumarä aarikerepuru, Cristo iridea merä marirë sugu püräta aarimákü iridi aarimí. Irasirigu marí basi game iäturideare pirimákü iridi aarimí. Irasirigu Cristo marirë igüyaräre siuñajámakü yámi. ¹⁵Cristo curusague boagu: “Marípu merä öarö aariduara, aaripereri igü Moisére doreri pídeare iripeoka!” aarideare peremakü iridi aarimí. Irasirigu Cristo marirë igüyaräre pe bumarä aarineräre su bumaräta aarimákü iridi aarimí. Iri meräta marirë siuñajári merä öarö aarimákü iridi aarimí. ¹⁶Igü curusague boari merä marí pe bumarä game iäturideare pirimákü iridi aarimí. Irasirigu marirë pe bumarä aarineräre, Marípuyarä igü merä öarö aarimákü iridi aarimí.

¹⁷Cristo, Marípu merä marí öarö aariburi kerere weregu aaridi aarimí. Musäre judío masaka aarimerä Marípure masibirineräre, guare judío masaka Marípu Moisére doreri pídea oparädere weregu aaridi aarimí, marí aaripereri Marípu merä siuñajári bokaburo, aarigü. ¹⁸Irasirirä Cristo merä, irasü aarimákü Öägü deyomarigü iritamuri merä marí aaripererä judío masaka, judío masaka aarimeräde Marípu marí merä aarimákü igüre sërëmasia. ¹⁹Irasirirä daporare musä gajero marä irirosü aaríbea. Musäya niküre aarimerä irirosü aaríbea. Musä, gua merä su makä marä irirosü, Marípuyaräta aara. Irasirirä sugu püräta aara marí.

²⁰Musä, gua merä Jesucristore buremurä, Marípu moari wii irirosü aara. Iripoegue Marípuya kerere weredupuyurimasä igüyare gojapworinerä aarimä. Puru Jesucristo buedoregu pínérä igüyare werenerä aarimä. Musä, igüsä gojadeare buedero puru, igüsä weredeare pédero puru, Jesucristore buremunügäbu. Jesucristo, Marípuya wiima weanüpuroridea ütaye irirosü aarimí. Marípuyare gojapworinerä, Jesucristo buedoregu pínérä, gaj weanüdea ütayeri irirosü aarimä. ²¹Jesucristo gajerädere igüre buremumakü yámi Marípuyarä kerere buedoro, aarigü. Ütayeri merä wiire peoturiamuriagu keoro weanuri wiire irirosü irigu yámi. Irasirigu marirë gajerä Marípuyarä merä öarö gämesurimákü yámi. Aaripererä marí, igüsä merä Marípuyarä aarisiä, igü aarirí wii irirosü aariräkoa. ²²Irasü aarimákü musäde, gajerä Jesucristore buremurä aaripererä merä Marípuyarä aara. Irasirirä Marípu moari wii, igü aarirí wii irirosü marí aara. Marípu, Öägü deyomarigü merä marí merä aarimí.

3

Pablo judío masaka aarimeräre Jesucristoya kerere weredea

¹Yü Pablo, Jesucristoya kerere musäre judío masaka aarimeräre weredea waja peresugue aara. Marípu, Jesucristo merä musäde igüyarä aarimákü yámi. Irasirigu yu musäya aariburire sërëbosäa igüre. ²Musä ire masisiäa. Marípu musäre bopoñagü, Jesucristoya kerere buedoregu yure pími musä öarö irigu. ³Marípu, igü Cristo merä iriburire, iripoegue marä masibirideare yure masimákü irimi. Musäre irire mero gojasiabu. ⁴Yü gojadeare buerä, Marípu, igü Cristo merä iriburire yu masideare musäde masiräkoa. ⁵Marípu, igü Cristo merä iriburire iripoegue marä gapure masimákü iribiridi aarimí. Dapora gua gapure Jesucristoyare wererimasäre, igüya kerere weredupuyurimasäde Öägü deyomarigü merä masimákü yámi. ⁶Äsü aara Marípu iriburi, iripoegue marä masibirideade. Gua judío masaka, musä judío masaka aarimeräde Marípu masakare tauri kerere buremumakü, guare, musäde Jesucristoyarä aarimákü yámi. Marirë sugu püräta aarimákü yámi. Irasirigu Marípu judío masakare: “Äsü sigura”, aripworiderosüta marirë aaripererä Cristoyaräre öarirë sigukumi.

⁷Marípu Jesucristoya kerere buedoregu yure pídi aarimí. Yure öarö iri, igü turarire sídi aarimí iri kerere öarö wereburo, aarigü. ⁸Aaripererä gajerä Marípuyarä yu nemorö aarimä. Irasü aarikerepuru, Marípu yure öarö iri, judío masaka aarimeräre Jesucristoya kerere buedoregu pími. Irasirigu: “Cristo öatarigu aarimí, igü marirë siburi öatariri aara”, äri werea igüsäre. Ire neö pémasibokajaya máa marirë. ⁹Marípu yure pígu: “Äsü taugakoa judío masaka aarimeräde”, äri güñadupuyudeare yure weredoremi. Igüta aaripereri i ümmarë iridi, iripoegue marärë igü judío masaka aarimeräre Cristo merä tauburire werebiridi aarimí. Daporague yure weredoremi aaripererä masakare irire masidoregu. ¹⁰Marípu marirë Jesucristore buremurä su bumarä igüyaräta aarimákü iririre iärä, ümarö marä dorerä igüre wereboerä, wätëade, igü aaripereri masipeogu aaririrë masiräkuma. Igüsäre irire masimákü gäämemi Marípu.

¹¹ I ūmu iriburo dupuyurogueta Marīpu īgū gāāmederosūta marīrē: “Yaara āārīmurā āārīma”, ārideare marī Opu Jesucristo merā iriyuwarikudi āārīmi. ¹² Marī Cristore buremurā īgū merā ōārō āārīsīā, giūro marīrō gūñaturari merā Marīpure sērēmasīa. ¹³ Yu musārē Jesucristoya kerere weredeā waja peresugue poyari merā āārā. Musā ōārō āārīburi i iri kerere werebu. Irasirirā musā yu poyarire gūñarā, bujawereri merā āārībrikōāka! Poyakeregu, Marīpu musārē ōārō irideare gajerārē masīmakū yāa.

Cristo marīrē buro maīgū āārīmi, āri gojadea

¹⁴ Irasirigu Marīpu, marī Opu Jesucristo Pagu āārīpereri irideare yu gūñagū, īgū iūrōrē yaa ñadukupuri merā ejamejā, īgūrē: “Ōātaria mu”, āri, usuyari sīa. ¹⁵ Īgūta āārīpererā īgūyarā ūmugasigū āārīrā, i nikūgue āārīrā Pagu āārīmi. ¹⁶ Īgūta turatarigu āārīmi. Irasirigu yu musāya āārīburi īgūrē sērēbosāa musāguere Ōāgū deyomarīgū merā īgū turarire opaburo, ārigū. ¹⁷ Musā Cristore buremumakū, īgū musāguere ōārō āārīnkōāburo, ārigū, sērēa. Gaji sērēbosāa Cristo musārē buro maīrīrē masīsīā, gajerārē maīburo, ārigū. ¹⁸ Irasirigu musārē, āārīpererā gajerā īgūrē buremurādere Cristo marīrē buro maīrīrē pēmasīdoregu, sērēbosāa. Cristo marīrē maīrīrē neō keomasīña maa. “Ōōpā eyaro, yoaro, ūmarō, ūkūārō āārā”, neō āri masīña maa. ¹⁹ Cristo marīrē maīrīrē marī neō masīpeobirikerepuru, yu musāya āārīburi Marīpure sērēbosagu: “Ire īgūsārē ōārō masīnemomakū irika!” āri sērēa. Irasirirā marī ire masīpeorā, Marīpuyamarē masīpeorākoa.

²⁰ Irasirirā Marīpure: “Āsū iribosaka guale!” āri sērēmakū, marī sērērī nemorō irimasīmi. Marī basita: “Āsūpero iriburo īgū”, āri gūñamakū, marī gūñarī nemorō irimasīmi. Īgū turagu āārīsīā, īgū turari marīrē sīdea merā irire iribosami. ²¹ Irasirirā Jesucristoyamarē, īgūrē buremurī bumarā marī āārīrīrē masīrā, āārīpereriniurī āārīpererā Marīpure: “Ōātaria mu”, āri, usuyari siburo. Āārīpererā dapora marā, purugue marāde neō īgūrē usuyari sīrīrē pirībrikōāburo. Irasūta āārā.

4

Marī Cristoyarā Ōāgū deyomarīgū merā su bumarāta āārā, āri gojadea

¹ Yu marī Opuya kerere weredeā waja peresugue āārīgū, turaro merā āsū werea musārē doja. Marīpu musārē siudi āārīmī īgūyarā āārīburo, ārigū. Irasirirā īgū musārē: “Āsū irika, yaara āārīsīāl” ārideare ōārō irika! ² “Gajerā nemorō āārā”, āri gūñabirikōāka! Gajerārē ōārō merā irika! Guari marīrō gajerārē bopoñari merā iāka! Gajerā musārē garibokerepuru, īgūsārē maīrī merā iāka! ³ Ōāgū deyomarīgū iritamurī, īgū musārē siuñajārī pīri merā suro merā ōārō āārīrikuka! Musā irasū āārīrīrē pīriro marīrō āārīnkōāka! ⁴ Marī Jesucristoyarā su bumarā āārīsīā, īgūya dupu irirosū āārā. Ōāgū deyomarīgū suguta āārīgū, īgū sugu masaku merā āārīrōsū marī āārīpererā merā āārīmi. Marīpu marī āārīpererārē ūmugasigū perebiri okari sību, siudi āārīmī. ⁵ Marī Opu Jesucristo marī buremugū suguta āārīmi. Marīrē deko merā wāyeride su wāita āārā marī īgūyarā āārīrīrē imuburi. ⁶ Marīpu suguta marīrē iridi āārīmi. Īgūta marī āārīpererā Opu āārīmi. Marī āārīpererā merā āārīmi. Irasirigu īgū gāāmederosūta marī āārīpererā merā āārīpererire ōārō yāmi.

⁷ Marī su bumarā āārīkerepuru, Cristo marī īgūyarārē masakakure Marīpuyare irimasīburi dukawa pīdi āārīmī. Irasirigu īgū dukawa pīderosūta keoro marī gāme iritamumakū yāmi. ⁸ Cristo īgū i nikūgue aariburo dupuyuroguere āsū gojasūdero āārībū Marīpuya werenīrī gojadea pūgue:

Īgūrē iāturiārē tarinugādero puru, ūmugasigū murīākōāgukumi. Irasirigu masakare i nikūgue āārīrārē ōārīrē sigukumi, āri gojasūdero āārībū.[☆]

⁹ Īgū ūmugasigū murīarire āri gojadea, āsū ārīduaro yāa. Jesucristo ūmugasigū murīaburi dupuyuro i nikūgue dijari, ōōgue āārīdi āārīmī. ¹⁰ Īgūta i nikūgue āārīdi, ūmugasigū Marīpu āārīrōgue murīākōādi āārīmī. Irasirigu āārīpererogū āārīgū, āārīpererārē doregu āārīmi. ¹¹ Irasirigu marī īgūyarārē masakakure Marīpuyare irimasīburi pīdi āārīmī ōārō gāme iritamuburo, ārigū. Surāyerire beyepīdi āārīmī īgūyare buedoregu. Gajerārē Marīpu weredoredeare wererimasā āārīmurārē, īgū masakare tauri kerere weregore-narīmasā āārīmurārē, īgūyarārē korerimasā āārīmurārē, īgūyarārē buerimasā āārīmurārē beyepīdi āārīmī. ¹² Irasū beyepīdi āārīmī marī īgūyarā gāme iritamuburo, ārigū. Irasirirā marī īgūyarā su bumarā, īgūya dupu irirosū ōārō turarā masārōsū īgūrē buremuturawāgānemorākoa.

¹³ Irasirirā marī āārīpererā surosū Cristore buremurā, masā odorā irirosū āārīpereri īgū, Marīpu magū āārīrīrē nemorō ōārō masīrākoa. Irasirirā marīde Cristo irirosū āārīrikurākoa. ¹⁴ Majīrāgā irirosū āārīrā meta, pēmasīrākoa. Irasirirā marīrē ārigatomerērā buemakū pērā, diayema āārīrīrē buremurīrē pīrimerā: “Īgūsā maama bueri, diaye āārā”, āri buremubirikoa. ¹⁵ Marī gāme maīrī merā diayema āārīrīrē werero gāamea. Irasirirā majīrāgā masā pēmasīrōsūta marīde marī Opu Cristo marī dipuru āārīgū merā Marīpuyare ōārō pēmasīrākoa. ¹⁶ Marī īgūyarā su bumarā āārīsīā, īgūya dupu irirosū āārā. Sugu masaku turagu masā, āārīpereri īgūya dupuma merā ōārō irimasīmi. I irirosū, Cristo marī masakakure: “Āsū iriburo”, āri dukawa pīdeare irirā, marī āārīpererā ōārō gāme iritatumasīa. Irasirirā gāme maīrā, gāme iritamurā, nemorō turaro merā Cristoyare ōārō iriwāgānemorākoa.

Marīpu Cristoyarārē maama āārīrikurire opamakū iridi āārīmī, āri gojadea

¹⁷ Irasirigü yu marí Opu Cristo dorero merä musärë äsü äri werea. Marîpure masîmerä gapu noó gäämerö gûñamoãmakoãma. Igüsä irososü neö irinembiriköoka! ¹⁸ Igüsä Marîpuyare péduabema. Irasirirä irire neö pémasîbirigoraköãma. Igüsäya gûñarîguere buro naîtîärî oparä irososü äärîma. Irasirirä Marîpu merä öärö äärîburire igü sîrîrë neö opabema. ¹⁹ Nerîrë irirä, neö guyasîribirigoraköãma. Äärîpereri ñerî uaribejarire neö piriduaro marîrö ñerî direta iririkurä yäma. ²⁰ Cristoya bueri gapu, musärë igüsä irososü ñerö iririre iridoreri máa. ²¹ Musä Igüya diayema buerire pérä: “Jesús diayeta äsü äärîmi, diayema äärîrîrë buemi”, äri masikuyo. ²² Iripoegure musä ñerî uaribejarî iririre: “Öägoräa”, äri gûñarä, musä basita ärigatonerä äärîbü. Iri ñerîrë irirä, musä basita poyanorënerä äärîbü. Irasirirä musä iripoegue äärîunaderosüta äärînemobiriköoka! ²³ Musä ñerî direta gûñanadeare piriköoka! Öäri gûñarî gapure gorawayuro gäämea musärë. ²⁴ Marîpu igü gäämederösüta marîrë maama äärîrikurire opamakü iridi äärîmî igü irososü diayema irirä, igü iürö öärä äärîburo, ärigü. Irasirirä, surîro boari dariñe béo, maama surîro öärîñe gorawayu sñarä irososü, iripoegue ñerî iriunadeare piri, maama iririkurire gorawayu irika!

²⁵ Marî Cristoyarä igü dupu irososü äärîrä, su bumarä äärä. Irasirirä marî basi neö gäme ärigatonemobiriköarä! Marî merämarärë ärigatoro marîrö diaye wererä!

²⁶ Gajerä merä guarä, igüsärë ñerö iribiriköoka! Irinu meräta igüsä merä guarire piriköoka! ²⁷ Wätî musärë gajerä merä guamakü iririre kâmutaka! ²⁸ Yajarikugu äärîdi neö dupaturi yajabiriköoburo. Öäri moärî gapure moäburo, igü moä wajatari merä gajerä boporärë iritamubu.

²⁹ Neö ñerö werenîrîrë werenîbiriköoka! Öäri gapu direta werenîka! Musä werenîrî merä gajerärë iritamuka! Irasirirä musä öäri werenîrîrë pérä, igüsäde öärö äärîrikuräkuma. ³⁰ Marî ñerîrë irirä, ñerö werenîrä, Öägü deyomarîgürë bujoweremakü iriräkoa. Irire iribiriköoka! Öägü deyomarîgü marîrë: “Marîpuyarä äärä”, äri masîmakü yämi. Irasirirä marî masä. Marîpu, Jesucristo merä marîrë taurinü ejamakügue öärö taugoraköögukumi.

³¹ Irasirirä musä gajerä merä suyubirire, igüsä merä guataririre, ñerö gainîrî merä gäme turirire, ñerö äri buridarire piriköoka! Irasirirä äärîpereri ñerö iririre pirika! ³² Äsü gapu irika! Bopoñarî merä gäme öärö iritamuka! Marîpu marîrë Cristo merä marî ñerî irideare kâtiderosüta musäde gajerä musärë ñerö irideare kâtika!

5

Marîpu pürä äärîrä äsü äärîrikuro gäämea, äri gojadea

¹ Musä Marîpu pürä, igü maîrä äärä. Irasirirä igü irososü äärîrikuro gäämea. ² Cristo marîrë maîrösüta musäde gajerärë maika! Igü marîrë maîgü igü basita igürë wejëduaräguere wiadi äärîmî marîrë boabosabu. Igü boabosagu, judío masaka oveja majîgürë wejë, Marîpu iürörë soepeosüdi irososü äärîdi äärîmî. Irasirigü igü irasiriri merä Marîpure usuyamakü iridi äärîmî.

³ Irasirirä Marîpuyarä äärîrä, musä maräposä nome äärîmerärë, maräpusämarä äärîmerärë neö ñerö gämebiragorenabiriköoka! Äärîpereri guyasîürî ñerö iririre neö iribiriköoka! Gajeräyare uaribejaririköoka! Neö méroög ñerö iririre iribiriköoka! ⁴ Guyasîürö werenîrîrë werenîbiriköoka! Pémasîmerä irososü werenîmoãmabiriköoka! Nerîrë äri buridabiriköoka! Äsüpero gapu werenîka! Marîpure: “Öärö yä mu guare”, äri, usuyari sika! ⁵ Ire öärö masika musä! Gajigu maräpo merä ñerö iririkurä, gajego maräpu merä ñerö iririkurä, guyasîürö ñerîrë iririkurä, Marîpuyarä äärîbema. Gajeräyare uaribejarikuräde Marîpuyarä äärîbema. Igüsä gajino gapure Marîpure gäämerö nemorö gäämerä, keori weadeare buremurä irososü yäma. Marîpu gapure buremubema. Irasirirä Marîpu igüyarärë doreroguerë neö waabirikuma. Irogue Cristo merä neö äärîbirikuma. ⁶ Gajerä musärë igüsä ñerö irideare: “Äsü irimakü öägoräa”, ärigatorire pébiriköoka! Marîpu, igüsä irasü ñerö iri, igü dorerire tarinugärî waja igüsärë perebiri peamegue wajamoögukumi. ⁷ Igüsä ñerî irirä merä neö ñerîrë iriwekabebiriköoka!

⁸ Marî Opuyarä musä äärîburo dupuyuro ñerîrë irirä, igürë masîmerä naîtîärögue äärîrä irososü äärînerä äärîbü. Dapora gapure igürë masîrä Igüyarä äärîsîä, boyorogue äärîrä irososü äärä. Irasirirä igü iürö öärîrë iririkuka! ⁹ Boyorogue äärîránö, öärîrë, Marîpu dorerire, diayemarë iriräkuma. ¹⁰ Irasirirä marî Opuyare öärö bueka, igürë usuyamakü iririre irimurä! ¹¹ Nerî iririkurä, naîtîärögue äärîrä irososü äärîma. Igüsä irososü neö iribiriköoka! Äsü gapu irika! Igüsä ñerö iririre: “Negoräa”, äri wereka, igüsärë irire masidorerä! Musä wererire pérä, boyorogue äärîrä irososü ñerö irideare piri, öärî gapure irirä dujaräkuma. ¹² Masaka iäberogue igüsä ñerö iriboedeare marî werenîmakü guyasîügoräa. ¹³ Boyorore äärîpereri iämasîsüa. Marî igüsä ñerö iririre: “Negoräa”, ärimakü, igüsä ñerö iririkurire masîräkuma. ¹⁴ Irasirirä gajerä sugu ñerö iririkugunorë äsü äri werema:

Mu pémasîbi, kârîgü irososü äärä. Yobe, pémasîka! Cristo merä öärö äärîbi, boanerä merä äärîgü irososü äärä.

Irasirigü wägänugä, igü merä öärö äärîka! Mu irasirimakü, Cristo murë boyorogue äärîmakü irososü Igüyare masîmakü irigukumi.

¹⁵ Irasirirä öärö pémasîka, öärîrë irimurä! Marîpuyare masîmerä irososü iribiriköoka! Igüya gapure öärö masika! ¹⁶ Dapora marä masaka ñerî iririkuma. Irasirirä musä okarinurîrë Marîpu gäämerî direta irika, gajeräde Igüyare masîburo, ärrä! ¹⁷ Pémasîmerä irososü iririkubiriköoka! Marîpu gäämerîrë öärö pémasîduaka, irire irimurä! ¹⁸ Irasirirä mejäbiriköoka! Mejärä igüsä basita poyanorëma. Mejärönorë irirä, Öägü deyomarîgürë opatarirä äärîka! ¹⁹ Musä igürë opatarirä, Marîpuya bayari merä musä basi gäme werenîräkoa. Salmos gojadea pügie bayarire, gajî marî Opure buremu bayaridere igürë bayapeoräkoa.

Musāya yujupūrārigue ōārō usuyari merā bayapeorākoa īgūrē: “Ōātaria mu”, āri buremurā. ²⁰ Marīpu āārīpererē marīrē ōārō yāmi. Irasirirā marī Opu Jesucristoyarā āārīsīā, īgū wāi merā Marīpure: “Mu iridea ōātaria”, ārinīkōāka!

Su wii marā Cristoyarā āsū āārīrō gāamea, āri gojadea

²¹ Musā āārīpererā Cristore goepeyari merā buremurā āārīsīā, ōārō gāme pé buremuka!

²² Musā marāposā nomerē āsū āri weregura. Cristo marī Opure marī pé buremurōsūta musā marāpusā-marārē ōārō pé buremuka! ²³ Cristo marīrē īgūyarārē oparosūta, marāpusāmarā musārē īgūsā marāposā nomerē opama. Cristo marīrē īgūrē buremurī bumarārē taudi āārīmī. Irasirigu īgū marī Opu āārīmī. Marīrē doregu, marī dipuru āārīmī. Marī, īgūya dupu irirosū āārā. ²⁴ Irasirirā marī Cristore buremurī bumarā īgūrē pé buremurōsūta musā marāpukurā nome musā marāpusāmarārē ōārō pé buremuka!

²⁵ Musā marāpusāmarādere weregura. Cristo marīrē īgūyarārē maigū, marīya āārīburi boabosadi āārīmī. Irasirirā marīrē īgū maīrōsūta musāde musā marāposā nomerē maika! ²⁶ Cristo marīrē boabosadi āārīmī īgūyarā āārīmakū irigu. Irasirigu, marī īgū werenīrīrē buremumakū, deko merā gurarire koebéoro irirosū marīrē űerī opamerā āārīmakū iridi āārīmī. ²⁷ Īgū irire irasirimakū, marī īgū īūrōrē neō mērōgā űerī opamerā, gurari marīrā ōārō deyorā irirosū āārīrākoa. Īgūyarā ōārā dita āārīrākoa. Irasirigu: “Yaarā āārīma”, āri, usuyari merā marīrē opagukumi.

²⁸ Musā marāpokurā musā marāposā nomerē maīrō gāamea. Sugu īgū marāpore maigū, īgū baside maīmi. Irasirigu Cristo marīrē īgūya dupu irirosū āārīrārē maīrī merā korerosūta musā marāposā nomerē maīrī merā ōārō koreka! ²⁹⁻³⁰ Neō marīya dupure űerō waamakū gāamebea. Marī basi marīya dupure korea. Marī Cristoyarā āārīrā īgūya dupu irirosū āārā. Irasirigu Cristo marīrē ōārō koremi. ³¹ Marīpuya werenīrī gojadea pūge āsū āri gojasūdero āārībū: “Sugu űmūu nomeōrē marāpokugu, īgū pagusāmarārē wirigukumi īgū marāpo merā āārībū. Īgūsā pērā āārīkererā, Marīpu īūrōrē su duputa āārīrākuma”, āri gojasūdero āārībū. ³² Iri gojadeare ōārō pēmasīduamakū, diasagorāa marīrē. Irasū āārīkerepuru, yu irire: “Āsū āriduaro yāa”, āri werea. Cristoyarā Marīpu īūrōrē su duputa āārīma. ³³ Gaji i marē musārē āri werenemogura doja. Musā basi korerosūta musā marāposā nomedere maīrī merā koreka! Musā nomede musā marāpusāmarārē ōārō gopeyaro merā pé buremuka!

6

¹ Musā majīrārē āsū weregura. Musā marī Opure buremurā musā pagusāmarārē ōārō yujuka! Irasiriri, ōārī āārā. ²⁻³ Iripoeque Marīpu īgū pe mojōma dorerire pīgu, su dorerire āsū āri pīdi āārīmī: “Musā pagusāmarārē ōārō buremuka!” āri pīdi āārīmī. I dorerireta pīgu, gajidere pīdi āārīmī. “Īgūsārē irasū buremurā, i nikūguere yoaripoe usuyari merā āārīrākoa”, āridi āārīmī.

⁴ Musā pagusāmarādere āsū āri weregura. Musā pūrārē buro turiri merā īgūsārē guamakū iribirikōāka! Āsū gapu irika! Īgūsārē marī Opuare bueka, īgūrē buremuburo, āārīrā! Īgūsā, īgū dorerire iribirimakū tāra, īgūsārē: “Āsū gapu irika!” āri bueka! Irasirirā īgūsārē ōārā masāmakū irirākoa.

⁵ Moāboerimasādere āsū āri weregura. Musā i nikūgue āārīrārē musā oparārē ōārō yujuka! Ōārō buremurī, goepeyari merā moāboeka! Irasū moāboerā, Cristore moāboerā irirosū yāa. “Musā oparā īūrō moārōsūta, īgūsā īāberoguedere moāka! Īgūsā īūrō direta ōārō moārā, īgūsā musārē: “Ōārō moāma”, āri gūnamakū iriduārā dita āārībokoa. Irasirirā īgūsā īāberoguedere ōārō moāka! Cristore moāboerā irirosūta Marīpu gāamerōsū ōārō merā moāka! ⁷ Musā masakare moāboerā āārīkererā: “Cristore moāboerā irirosū āārā”, āri gūnaka! Irasirirā usuyari merā moāboeka musā oparārē! ⁸ Irire masīsiāa musā. Marī Opu Cristo marīrē ōārō moārākure ōārī wajatamakū irigukumi. Irasirigu moāboerimasā āārīrārē, āārīmerādere marī ōārō moāderopāta marīrē ōārī wajatamakū irigukumi.

⁹ Oparādere āsū āri weregura. Musārē moāboerārē ōārō irika! Īgūsārē wajamoāduari merā dorebirikōāka! Ire ōārō pēmasīka! Marī Opu Cristo űmugasigue āārīgū, musā Opu āārīmī. Īgūta musārē moāboerā Opu āārīmī. Marī āārīpererā īgūrē moāboerā āārā. Irasirigu oparā āārīrārē, āārīmerādere surosūta tāmi marī āārīpererārē.

Cristoyarā wātīrē tarinugārīmarē gojadea

¹⁰ Musārē āsū āri weretūnugura. Musā, marī Opuyarā āārīsīā, īgū merā ōārō āārā. Irasirirā īgūya turari merā īgūrē gūnaturaka! ¹¹ Wātī ārīgatori merā musārē űerō iridoremakū, Marīpu iritamurī merā īgū űerī ārīmesārīrē kāmataka! Sugu surara kāmutari kōme surīro sānadi irirosū āārīka! ¹² Marīrē Marīpu dorerire tarinugāmakū iriduārā, masakagora meta āārīma. Wārā űerā: űmarō marā, oparā, turarā, i űmuma űerīrē iridorerā āārīma. Deyomarīrā, masakare gūnārīgue űerō iridorerā āārīma. ¹³ Irasirirā musā, surara īgūya kōme surīro sānadero puru, īgū merā gāmekēāduarārē kāmuta tarinugāmasīgū irirosū āārīka! Irasirirā, Marīpu iritamurī merā wātīrē kāmuta tarinugārākoa. Īgūrē tarinugārā, gūnaturarā dujarākoa.

¹⁴ Āsū irika, wātīrē tarinugāmurā! Marīpuya werenīrī diayema āārīrīrē ōārō pēdurīpīka! Irasirirā musā surara īgūya surīrore yujūwēnarīda merā ōārō yujūwēnadi irirosū āārīrākoa. Marīpu iritamurī merā diayema irika! Irasirirā musā surara īgūya koretibi kāmutari kōme surīro sānadi irirosū āārīrākoa. ¹⁵ Marīpu masakare siuñajārī sīburi kerere weregorenarā waamurā ōārō āmuyuka! Irasirirā musā surara sapatu sānadero puru, īgū waaburire ōārō āmu ododi irirosū āārīrākoa. ¹⁶ I āārīpererē iri odo, gajidere irika, wātīrē tarinugāmurā! Musā Cristore buremurīrē neō piribirikōāka! Irasirirā musā surara īgū kāmutari kōmeti opagu, iriti merā gārūyuku peame opari yukure kāmutagu irirosū āārīrākoa. Irasirigu wātī musārē

bokatībīrikumi mūsā Cristore būremumakū iāgū. ¹⁷ “Cristo marīrē taugukumi”, āri gūñanīkōāka! Irasirirā mūsā surara īgūya dipurugue kōme pero peyarosū āārīrākoa. Gajidere irika! Marīpu werenīrīrē Ōāgū deyomarīgū mūsārē masīrī sīrī merā wereka! Irasirirā mūsā surara īgūya sareri majī opagu irirosū āārīrākoa. Iri merā wātīrē tarinugārākoa.

¹⁸ Irasirirā ūmuriku Ōāgū deyomarīgū gāāmerōsūta Marīpure sērēnīkōāka! Ōārō gūñaka! Īgūrē sērērīrē neō piribīrikōāka! Āārīpererā īgūyarāya āārībūridere sērēbosanīkōāka! ¹⁹ Yūdere Marīpure āsū āri sērēbosaka! “Īgū weremakū iritamuka, īgū mūyare gūiro marīrō ōārō wereburo, ārīgū”, āri sērēka! Irasirigu Marīpu masakare Cristo merā taubūrire yu ōārō weregukoa īgūsā iripoegue masībīrideare masīburo, ārīgū.

²⁰ Marīpu yure iriumi Cristoya kerere weredoregu. Yu irire weredea waja peresugue āārā. Irasirirā Marīpure: “Irogu āārīgū, gūiro marīrō mūyare wereburo”, āri sērēka!

Pablo, Efeso marārē ōādoretūnudea

²¹ Tīquico, marīyagu marī maīgū, yu merā āārīmi. Īgū marī Opūyare ōārō iritamunīkōāmi. Mūsā pūrogu ejagu, yu iririre mūsārē weregukumi. Irasirirā mūsā yure: “Irasūta iriñumi”, āārīrākoa. ²² Irasirirā gūa āārīrikurire mūsārē weredorerā īgūrē iriua. Īgū irire weregu, mūsārē ūsuyari merā āārīmakū irīgukumi.

²³ Marīpu āārīnīgū, marī Opū Jesucristo āārīpererārē mūsārē siuñajāmakū irīburo. Mūsārē Cristore būremurī merā ōārō gāme maīmakū irīburo. ²⁴ Marīpu āārīpererā marī Opū Jesucristore maīnīrārē ōārō irīburo. Irasūta irīburo.

Iropāta āārā.

Pablo

FILIPENSES

Pablo peresugue āārīgū Filipos marārē ōādoxeda

¹ Yū Pablo, Timoteo merā Jesucristore moāboerā āār. Irasirirā āārīpererārē musārē Filipos marārē Jesucristore buremurārē ōādoxeda. Musā oparādere, īgūsārē iritamurādere ōādoxeda. ² Marīpu āārīnīgū, marī Opu Jesucristo musārē ōārō iritamu, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo Marīpure Jesúre buremurāya āārīburire sērēbosadea

³ Yū musārē gūñariku, Marīpure yū Opure usuyari sīa. ⁴ Irasū āārīmakū, yū musāya āārīburire sērēbosariku, Marīpure usuyari merā sērēa. ⁵ Musā neōgoraguetā yū Jesúya kerere weremakū pé buremunugādero puru, yure iritamunugābu. Dapaguedere irasūta ōārō iritamunīkōāa. ⁶ Irasirigu ire ōārō masīa. Marīpu musārē ōārīrē iriduamakū irinugādi irasirigu yāmi. Musārē īgū irinugāderosūta Jesucristo i ūmugue dupaturi aarimakūgue iriyuwarikugukumi. ⁷ Yū musārē āārīpererārē ōārō gūñarī merā gūñamakū ōāgorāa. Musārē buro maīa. Marīpu yure iritamurōsū musādere iritamumi. Irasirirā, yū oparārē Jesús masakare tauri kerere: “Diayeta āārā”, ārī weremakū, musā yure iritamubu. Peresu yū āārīmakūdere iritamubu. Irasirirā marī suro merā Marīpu iritamurīrē opāa. ⁸ Marīpu ire masīmi. Jesucristo musārē gūña maīrōsū yude musārē gūña maīa. ⁹ Marīpure musāya āārīburire āsū ārī sērēbosāa. “Guapu, īgūsā muyare ōārō masīrī merā ōārō pékūinūpeoburo, gajerārē maidero nemorō maīnemoburo”, ārī sērēbosāa. ¹⁰ Irīre irasirirā: “Marīpu gāāmerīrē irirā, gajino nemorō iririre irirā yāa”, ārī, ōārīrē beyemasīrākoa. Musā irire beyemasīrā, Cristo i ūmugue dupaturi aarimakū, ōārīrē irinīnerā, waja opamerā āārīrākoa. ¹¹ Jesucristo musārē Marīpu gāāmerī direta irimakū irigukumi. Irasirirā ōārīrē irinīnerā āārīrākoa. Gajerā īgūrē: “Marīpu ōātarigu, turatarigu āārīmi”, ārī, buremumakū irirākoa.

Pablo īgū Cristoyagu āārīrīrē gojadea

¹² Yaarā, ire musā masīmakū gāāmea. Daporare yū peresugue āārīkerepuru, Jesucristo masakare tauri kere gapu pémosūa. ¹³ Irasirirā āārīpererā surara romano marā opuya wii korerā yū Cristoyagu āārīrī waja peresugue dobobiarire masīperekōāma. āārīpererā gajerāde irire masīma. ¹⁴ Yū peresugue āārīkeregu marī Opu Jesúre gūñaturari merā buremumakū iārā, wārā marīyarāde gūñaturari merā īgūrē buremunemoma. Irasū buremurā, gūiro marīrō Marīpuya kerere gajerārē werema.

¹⁵ Surāyeri Cristoyare buerā āārīkererā, yure iāturima. Masakare yū buerire tuyabirimakū iriduama. Gajerā gapu ōārō gūñarī merā Cristoyare buema. ¹⁶⁻¹⁷ Jesucristo masakare tauri kerere: “Diaye āārā”, ārī wereburire Marīpu yure pīdeare ōārō masīma. Irasirirā yure maīrā Cristoyare buema. Gajerā gapu yure iāturirā, masakare īgūsā gapure tuyamakū gāāmerā īgūsāde Cristoyare buema. Yū peresugue āārīmakū, īgūsā yure bujaweremakū iriduārā, irasū yāma. ¹⁸ īgūsā yure maībirikerepuru ōārokoa. ōārō gūñarī marīrō Cristoyare buekerepuru ōāgorāa. Gajerā ōārō gūñarī merā īgūyare buemakūdere ōāgorāa. āārīpererā īgūsā Cristoyareta buerā yāma. Irasirigu usuyāa. Irasū usuyanīkōāguko.

¹⁹ Ire masīa. Marīpure yaa āārīburire musā sērēbosadea merā, Jesucristo yure Ōāgū deyomarīgū sīdi iritamurī merā Marīpu yure ōārō tarimakū irigukumi. ²⁰ Marīpu iritamurī merā āsūta irinīkōāduāa dapa. Yū irideare gūyāsīrīrō marīrō gūñaduāa. Irasirigu doyarō marīrō yū iriderosūta dapaguedere masaka Cristore: “Ōātarigu, turatarigu āārīmi”, ārī buremumakū irinīkōāduāa. Boagu, o okagugora yū boari merā, o yū okari merā irasūta iriduakoa. ²¹ Yū okaro bokatiūrō Cristoyare irinīkōāguko dapa. Boagu, Cristo puro īgū merā āārīmakū ōātarīrokoa. Yū okagu āārīdero nemorō āārīguko. ²² Okagu, marī Opu Cristoyamarē irinemomasīa. Irasirigu: “Boamakū, o okamakū ōāgorarokoa”, ārimasībirikoa. ²³ “Yū boaduakoa, o okaduakoa”, ārī beyemakū diasagorāa yure. Irasū āārīkerepuru, boaduakoa Cristo puro īgū merā āārību. Irasirigu: “Yū boamakū ōātarīrokoa”, ārī gūñāa. ²⁴ Irasū āārīkerepuru: “Okagu gapu musārē nemorō iritamuguko, irasiriro gāāmea”, ārī gūñāa. ²⁵ Irīre masīgū, musā merā yū āārīburidere masīa. Musā merā āārīgū, musārē iritamuguko Cristoyare buremunemoburo, ārīgū. Irasirirā buremurī merā nemorō usuyārākoa. ²⁶ Yū, musā pūroge musā merā dupaturi āārīmakū, usuyārākoa. Irasirirā, Jesucristo yure iritamurīrē masīrā, īgūrē: “Turataria mu”, ārī, usuyari sīrākoa.

²⁷ I direta irika! Cristoya bueri āārīrōsūta āārīrikuka! Gūñaturarā āārīka! Irasirirā gāme dukawarīro marīrō īgū masakare tauri kerere suro gūñarī merā bueka, gajerā īgūrē buremuburo, ārīrā! Yū musā puro iāgū waabirimakū, o yū iāgū waamakūdere musā irasirimakū gāāmea. Musā suro gūñarī merā ōārō āārīrikumakū péduāa. ²⁸ Musārē iāturirārē neō gūibirikōāka! Musā gūibirimakū iārā, musā Marīpuyarā āārīrīrē masīrākuma. Irasirirā, Marīpu īgūsārē peamegue beoburire, īgū musārē tauburidere masīrākuma. Marīpu masakare āsūta irire masīmakū yāmi. ²⁹ Marīputa musārē Cristore buremudoregu pīdi āārīmī. Irasū āārīmakū: “Cristoyare musā wereri waja ñerō tarīrākoa”, ārī pīdi āārīmī. ³⁰ Irasirirā marī Cristoyarā āārīrī waja gajerā marīrē ñerō yāma. Musā merā yū āārīmakū, yure īgūsā ñerō irasirimakū iābu. Daporadere īgūsā yure irasiririre pékoa musā.

¹Cristo musārē ĩgũyārārē gũñaturamakũ yámi. ĩgũ musārē maĩgũ òārò yujupũrākuri merā usuyamakũ yámi. Òāgũ deyomarĩgũ musā merā āārĩmi. Marĩpu ĩgũ musārē maĩrĩrē, ĩgũ musārē bopoñarĩ merā ĩarĩrē masĩmakũ yámi. ²Irasirirā yure usuyari opatarimakũ irika! Surosũ gũñarĩ merā òārò āārĩrikuka! Surosũ gāme maika! Surosũ òārò yujupũrākuri merā òārò āārĩka! ³Musāyama direta gũñarikuri marĩrò: “Gajerā nemorò āārā”, ārĩ gũñarĩ marĩrò masakare òārò irika! Gajerā gapure: “ĩgũsā nemorò āārĩbea”, ārĩ gũñaka! Buremurĩ merā ĩgũsārē: “Gua nemorò òārā āārĩma”, ārĩ gũñaka! ⁴Musāya āārĩburi direta gũñabirikòaka! Gajerāya āārĩburidere gũñaka! Gāme iritamuka!

⁵Jesucristo ĩgũyamarē gũñaderosũta musāde musāyamarē gũñaka! ⁶ĩgũ Marĩpu āārĩrikurire opakeregu, ĩ ũmũgue aarĩgũ, Marĩpure: “Yu ũmũgasĩgue āārĩrikurire piribirikoa”, ārĩbiridi āārĩmĩ. ⁷Irasirĩgu ĩgũ Opu āārĩrĩrē piri, ĩ ũmũgue aarĩgũ marĩ irirosũ dupukugu deyoa, moārĩmasũ irirosũ āārĩdi āārĩmĩ. ⁸Irasirĩgu marĩ irirosũ dupukugu ubu āārĩgũ irirosũ waadi āārĩmĩ. ĩgũ Pagu ĩgũrē masakare boabosabu iriudeare masĩgũ, ĩgũ Pagure yujugu tarinugābiridi āārĩmĩ. Curusague guyasiũrò boakeregu, ĩgũ Pagure tarinugābiridi āārĩmĩ. ⁹ĩgũ irasirimakũ, Marĩpu ĩgũrē: “Āārĩpererā Opu āārĩbure sòobu, ĩgũ wāi yu ĩgũrē sidea wāi, āārĩpererā gajerā wāi nemorò āārā”, ārĩ pĩdi āārĩmĩ. ¹⁰Irasirirā āārĩpererā ũmũgasi marā, ĩ nikũ marā, boanerā āārĩrògue āārĩrāde Jesús wāirē pērā, ñadukupuri merā ejamejā, ĩgũrē buremurākuma. ¹¹ĩgũsā āārĩpererā: “Jesucristo marĩ Opu āārĩmĩ”, ārĩrākuma. Irasirirā Marĩpure buremurākuma.

Jesucristore buremurā ĩgũyare iriro gāamea, ārĩ gojadea

¹²Irasirirā yu maĩrā, musā merā yu āārĩmakũ, musā Marĩpu dorerire iriderosũta daporadere yu yoarogue āārĩmakũdere irire òārò irika! Marĩpu musārē peamegue waabonerārē taudi āārĩmĩ. Irasirirā, ĩgũ tausũnerā āārĩsĩā: “Gajerā nemorò āārā”, ārĩ gũñarò marĩrò gopeyari merā ĩgũyare irinĩkòaka! ¹³Āsũ āārā. Marĩpu musārē ĩgũ gāamerĩrē iriduamakũ yámi. Irasũ āārĩmakũ, musārē iritamunĩkòāmi, ĩgũ gāameròsũta iriburo, ārĩgũ. Irasirirā, ĩgũ: “Āsũ irika!” āriderosũta irimasĩā.

¹⁴Āārĩpererire gajerārē guaseoro marĩrò usuyari merā irika! ¹⁵Musā Marĩpu pũrā irasirirā, waja opamerā, ñerĩrē irimerā āārĩrākoa. ĩ ũmu marā ñerā, Marĩpuya diayemarē irimerā watopegue musā āārā. ĩgũsā ñerā ĩ ũmu marā naĩtĩārògue āārĩrā irirosũ āārĩma. ĩgũsā watopegue musā Marĩpuyare irirā, neñukā naĩtĩārògue boyorosũ irirā yāa. ĩgũsārē musā Marĩpuyarā āārĩrĩrē masĩmakũ yāa. ¹⁶Irasirirā Cristore buremurā Marĩpu merā perebirĩ okari opaburire ĩgũsārē wererā yāa. Yu, musā irire weremakũ ĩāgũ: “Musārē buegu, ubogorata buebirikuyo”, ārĩ masĩgukoa. Cristo ĩ ũmũgue dupaturi aarimakũ, musā merā usuyagukoa. ¹⁷Yu musārē Cristoyare buerĩ waja yure ĩgũsā wējēduakerepuru, usuyāa. Cristore musā buremuturamakũ, ĩgũyare irimakũ ĩāgũ, Marĩpu, musā ĩgũrē gajinorē sĩrĩ merā usuyarosũ musā merā usuyami. Irasirĩgu yude musā merā usuyāa. ¹⁸Musāde yure usuyatamuka!

Pablo Timoteoyamarē, Epafroditoyamarē weredea

¹⁹Marĩ Opu Jesús gāāmemakũ, mata Timoteore musā purogue iriugura musā āārĩrikurire masĩbu. Musā òārò āārĩrĩ kerere pēguqueta usuyagukoa. ²⁰Timoteo yu irirosũta musā òārò āārĩburire buro gũñami. Gajĩgu ĩgũ irirosũ musā òārò āārĩburire gũñagũ māmi. ²¹Gajerā gapu ĩgũsā āārĩburi direta gũñarikuma. Jesucristo gāamerĩ gapure gũñabema. ²²Musā, Timoteo òārò irinĩrĩrē masĩā. Sugu, pagu merā moāgũ irirosũ ĩgũ yu merā Jesucristoya kerere weretamumi. ²³Irasirĩgu: “Yure waaburire òārò masiadero puru, ĩgũrē musā purogue iriugura”, ārĩ gũñāa. ²⁴ĩgũrē iriduakeregu: “Marĩ Opu Jesús yudere iriugukumi, irasirĩgu mata musā purogue waagukoa”, ārĩ gũñāa.

²⁵Idere ārĩ gũñāa: “Epafroditodere musā purogue iriugura”, ārĩ gũñāa. Musā ĩgũrē yure iritamudorerā, yu purogue iriunerā āārĩbũ. ĩgũ, yaagu yu merā moāgũ, Marĩpuyare yure weretamugũ āārĩmĩ. ²⁶ĩgũ musārē āārĩpererārē buro ĩāduami. ĩgũ pũrĩrikudeare musā masĩmakũ pēgu: “ĩgũsā yure gũña, bujawerekuma”, ārĩ gũñarikumi. ²⁷Diayeta āārā. ĩgũ buro pũrĩrikumi. Mērògā boaboyatarimi. ĩgũ irasũ pũrĩrikukerepuru, Marĩpu ĩgũrē bopoña, tarimakũ irimi. Yudere: “ĩgũ boamakũ buro bujawerebokumi”, ārĩgũ, Marĩpu bopoñarĩ merā ĩāmi. Irasirĩgu ĩgũrē tarimakũ irimi. ²⁸Irasirĩgu, ĩgũrē ĩā, usuya, gũñaturaburo, ārĩgũ, musā purogue dupaturi buro iriduārĩ merā iriua. Musā usuyari kerere pēgu, yude usuyagukoa. ²⁹ĩgũ musā puro ejamakũ, ĩgũrē marĩ Opu Jesũyagure òārò usuyari merā bokatĩrĩneāka! Gajerārē ĩgũ irirosũ āārĩrārē buremurĩ merā ĩāka! ³⁰ĩgũ Cristoyare iriduagu boakòādĩmi. Musā yure iritamumasĩbirire iriduagu, irasũ waami. Irasirirā ĩgũrē òārò bokatĩrĩneāka!

3

Pablo: “Āsũ āārĩrikuka!” ārĩ gojadea

¹Yarā, daporare musā marĩ Opuyarā āārĩsĩā, usuyaka! Yu iro dupuyurogue musārē gojadeare dupaturi musārē gojamakũ òāgorāa, ārĩ gũñāa. Ire dupaturi gojanemogũ, musārē iritamugũ yāa. ²Nerò irirārē pēmasĩka! ĩgũsā ñerā keoro buemārē āārĩma. Āārĩpererārē ĩgũsāya dupuma gasirogārē wiiridorema. ³Irasũ wiiridorerā: “Iri merā Marĩpure buremusā, peamegue waabirikoa”, ārĩ gũñādĩma. Marĩ gapu Òāgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merā diayeta Marĩpure buremua. “Marĩ Jesucristoyarā āārĩsĩā, peamegue waabirikoa”, ārĩ usuyāa. ⁴Irasũ āārĩkerepuru, yaamarē ĩgũsā irirosũ ārĩduagu, ĩgũsārē tarinugākòābokuyo. Gajerā āsũta ārĩ tarinugākòāduama. Yu gapu ĩgũsā nemorò ārĩmasĩā. ⁵Āsũ ārā yure. Su mojóma pere gajĩ mojó ureru pērēbejanurĩ waarò merā yu deyoadero puru, yaa dupuma gasirogārē wiirinerā āārĩmā. Yu Israemu, Benjamĩya bumu āārā. Yu pagusāmarāde hebreo masaka āārĩnerā āārĩmā. Irasirĩgu hebreo

masakuta aārā. Moisés dorerire iripeoduagu fariseo bumū aārībū. ⁶Iri dorerire tarinugārō marirō iriunabu. Neō sugu yure: “Iri dorerire keoro iribemi”, ārimasibirimi. Irasirigu Jesūre buremurā gapure: “Moisés dorerire buremubema”, āri gūña, īgūsārē nērō iriunabu. ⁷Iripoeguere: “Yu āārīrikurire ōāgorāa”, āri gūñanadibu. Daporare: “Jesucristore buremusiā, āārīpereri yu iripoegue iriunadeama wajamāa”, āri gūñāa.

⁸Jesucristore yu Opure yu masimākū ōataria. “Gajino āārīpereri gapu wajamāa”, āri gūñāa. Irasirigu, masaka gajino gāamebirire béorosū iri āārīpereri yu iriunadeare béoba. Cristore ōārō masibu, īgūyagu āārību irasiribu. “Jesucristo yu merā āārīnimākū gāamea. Marīpu īgū Moisére doreri pīdeare yu iridea merā yure: “Waja opabi, ōāgū āārīmi”, āri īābemi. Jesucristo gapure yu buremumakū: “Waja opabi, ōāgū āārīmi”, āri īāmi. Marī īgūrē buremumakū, Marīpu marirē waja opamerā ōārā āārīmakū yāmi. ¹⁰Irasirigu Cristore ōārō masiduakoa. Cristo nērō tarikeregu, Marīpu gāāmerirē iridi āārīmī. Irasirigu curusague boadi āārīmī. īgū iriderosūta yude nērō tarikeregu, Marīpu gāāmerirē iriduakoa. Boagugue irire iriduakoa. Marīpu īgū turari merā Cristo boadiguere masūdi āārīmī. Irasirigu iri turari merā Marīpu gāāmerirē iriduakoa. ¹¹“Marīpu īgū boanerārē masūrīnu ejamakū, Cristore masūderosūta, yudere masūgukumi”, āri gūñāa. Yure irasirimakū buro gāamea.

¹²I āārīpereri irasū ārigū: “Cristo irirosū Marīpu gāāmerirē iripeosiāa”, ārigū meta yāa. Yu irasiribirikerepuru, Cristo yure īgūyagu āārīmakū irisiadi āārīmī. Irasirigu īgū irirosū āārīduagu turaro merā īgūyare yāa. ¹³Yaarā, yu musārē irasū ārigū: “Cristo irirosū āārīgū īgūyare iripeosiāa”, ārigū meta yāa. Āsū gapu ārigū yāa. Yu iripoegue iriunadeare gūñabea. “Yu Opu, žnaāsū irimākū gāāmeri yure?” ārigū, buro īgūyare irituyāa. ¹⁴Ūma birarimasū ejapurorigu wajataduorosū īgūyare buro iripeoduāa. Marīpu īgū gāāmeri direta iriburo, ārigū, yure Jesucristoyagure ūmugasigū īgū merā āārīdoregu siudi āārīmī. Irasirigu irire buro iriduagu Cristoyare turaro merā yāa.

¹⁵Āārīpererā Cristore ōārō buremurā yu āārīrosūta gūñarō gāamea. Musā yu weredeare pēduabirimakū, gajerosū musā gūñamakū, Marīpu musārē diaye gūñamakū iritamugukumi. ¹⁶Irasirirā Cristoyare marī irituyaderosūta ōārō gūña, irituyarā!

¹⁷Yaarā, musā āārīpererā yu iririkirure īākūituyaka! Gajerā gua irirosū irirārē īgūsā iriridere īākūika! ¹⁸Yu musārē wārī gajerā nērō iririre weresiabu. Daporadere oreri merā īgūsārēta werea musārē doja. īgūsā nērō iriri merā: “Cristo, marī nērō iridea waja curusague boabosadi āārīmī”, āri buerire buremumerā āārīma. ¹⁹īgūsā puruguere peamegue waadedirirākuma. Marīpure buremumerā īgūsā uaribejari direta irirā yāma. Gūyasirirō marirō: “Marī iriri ōārī āārā”, āritarinugāma. I ūmuma direta gūñama. ²⁰Marī gapure marīya makā ūmugasigū āārā. Iroge merāta marirē tauge marī Opu Jesucristo dupaturi aarigukumi. Irasirirā īgū aariburire usuyari merā yūrā yāa. ²¹Marirē īgū turari merā marīya dupure ubu āārīrī dupure īgūya dupu irirosū ōārī ūmugasima dupu gorawayugukumi. Iri turari merā āārīpererārē, āārīpererire doregukumi.

4

Marī Opu Jesucristo merā usuyanīkōāka! āri gojadea

¹Irasirirā yaarā yu maīrā, buro yu gūñarā, yure usuyamakū irirā, neō piro marirō gūñaturari merā marī Opure buremunīkōāka!

²Evodiare, Sīntiquere ire weregura: “Musā Jesūyarā nome āārā. Irasirirā musā gāme guaseorire piri, ōārō surosū gūñarī merā āārīrikuka!” ³Yu merāmū, mudere yu merā ōārō moāgūrē weregura: “īgūsā nomerē iritamuka!” Yu, Clemente merā, gajerā yu wapikurā merā Jesūs masakare tauri kerere weremakū, īgūsā nome guare ōārō iritamuma. īgūsā wāirē, Marīpu merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūri pūgue gojatūsūnerā āārīma.

⁴Musā marī Opuyarā āārīsīā, īgū merā usuyanīkōāka! Dupaturi werenemogura doja. Piro marirō usuyanīkōāka! ⁵Musā gajerārē bopoñarī merā ōārō iritamurirē āārīpererā masaka īāmasiburo. Marī Opu Jesucristo i ūmugue dupaturi aariburo mērō duyāa.

⁶Musārē gajerosū waarīre bujawereri merā gūñarikubirikōāka! Āsū gapu irika! Āārīpereri musārē waarīre Marīpure werepeokōāka! Musā gāāmerirē īgūrē sērēka! īgūrē sērērā: “Ōāa”, āri, usuyari sika! ⁷Musā irasirimakū, Marīpu musārē siuñajārī merā āārīrikumakū irigukumi. īgū irasū iriri ōataria. Marī irire neō pēmasipeobirikoa. Marī Jesucristoyarā āārīmakū, Marīpu īgū siuñajārī siri merā marirē ōārō yūjupūrākumakū irigukumi. Irasū āārīmakū, marī gūñarīguere ōārī gūñamakū irigukumi.

Ōārī direta gūñarō gāamea, āri gojadea

⁸Yaarā, musārē ire weretūnugura. Āārīpereri diayema āārīrīrē, Marīpure goepeyari merā buremurirē, diayemarē iririre, ōārīrē, Marīpu: “Ōārī āārā”, āri īārīrē, īgū iūrō keoro iririre, īgūrē: “Mu iriri, ōatariri āārā”, āri, usuyari siriirē gūñaka! I āārīpererire gūñaka irire irimurā!

⁹Yu musā merā āārīgū, musārē yu buederosūta, yu werederosūta, yu iriderosūta irinīkōāka! Musā irasirimakū, Marīpu musārē siuñajārī merā āārīrikumakū irigu musā merā āārīgukumi.

Filipo marā Pablore iritamudea

¹⁰Musā yoadero purugue dupaturi yure gūñarā, musā iritamurirē buro usuyagu, marī Opu Jesucristore: “Ōāa”, āri, usuyari sīa. “Musā yure katiakōāba”, ārigū meta yāa. Musā yure iritamuduakerepuru, iritamusiāna marību. ¹¹Musārē irasū ārigū: “Gajino yu gāāmerirē opabea”, ārigū meta yāa. Yu opari merā usuyamasīa. ¹²Gajinorē opabide, wārī opagude ōārō usuyari merā āārīmasīa. Noō waarō ōārō usuyari merā

āārīmasīa. ʘaboagude, yapigude, wári opatarigude, opabide usuyamasīa. ¹³Cristo yure turamakū irigu merā āārīpererire yu irasū waarīre bokatiūmasīa. ¹⁴Yu irasū āārīkerepuru, yu ńerō tariripoe musā yure iritamurā, ōārō iribu.

¹⁵Musā Filipo marā ire masīa. Yu Macedonia nikū musāya nikū āārīdi Jesús masakare tauri kerere weregu waagorenanugāmakū, musā dita yure iritamubu. Musārē yu Jesúyare buemakū, usuyari merā pébu. Irasirirā yure iritamubu. ¹⁶Musā, yu Tesalónicague āārīmakū, yure iritamunabu. Irasirirā gajino yu gāāmerīrē iriunabu. ¹⁷Yu musārē gajino sīuro dita gāāmegū meta yāa. Marīpu īūrō gajerārē musā iritamudea merā nemorō īgūya ōārī opanemomakū gāāmea. Musā irasū iritamumakū, Marīpu musārē ōārō iritamugukumi. ¹⁸Musā yure yu gāāmerī āārīpereri sību. Musā Epafrodito merā yure iriudero puru, nemorō yu gāāmerī āārīpererire opāa. Musā yure sīdea, Marīpure sīdea irirosū āārā. Musā irasiriri merā Marīpure ōārō usuyamakū yāa. ¹⁹Marīpu yu Opu āārīpereri musā gāāmerīnorē musārē sīgukumi. Īgū wári ōārī oparire Jesucristo merā musārē sīgukumi. Īgū musārē sīburi ōātaria. ²⁰Ūmuriku piriyo marīrō marī Opu Marīpure usuyari sīnīrā! Irasūta irirā!

Pablo ōādooretūnudea

²¹Āārīpererā Marīpuyarā Jesucristore būremurā ōāburo. Marīyarā Jesúre būremurā yu merā āārīrā musārē ōādorema. ²²Āārīpererā ōō marā Marīpuyarā musārē ōādorema. Marīpuyarā romano marā opuya wii āārīrāde buro ōādorema.

²³Marī Opu Jesucristo musā āārīpererārē ōārō iritamuburo.

Iropāta āārā.

Pablo

COLOSENSES

Pablo Colosas marârê ôădoredea

¹Yu Pablo, marîyagu Timoteo merâ musârê ôădoredea. Marîpu gâămederosûta Jesucristo yure îgûyare buedoregu pîmi. ²Irasirigu musârê Colosas marârê Marîpuyarârê Jesûre gûñaturari merâ buremurârê gojâa. Marîpu âarinîgû musârê iritamu, siuñajârî merâ âârikumakû iriburo.

Pablo Jesûre buremurâya ââriburire Marîpure sêrêbosadea

³Marîpure marî Opu Jesucristo Pagure musâya ââriburire sêrêbosariku usuyari sîa. ⁴Gua, musâ Jesucristore buremurî kerere, gajerârê Marîpuyarârê ââripererârê maîrî kerere pêbu. ⁵Iripoegue musâ Jesucristo masakare tauri kerere ôărô pêduripîbu. I diayema kerere pêrâ: “Marîpu Jesucristo merâ marîrê taugukumi. Marîrê taugu, ûmugasigüe îgû merâ ôărô âârimakû irigukumi”, ârî masîbu. Irasirirâ Jesûre buremurâ, gajerârê Marîpuyarârê maîa. ⁶Ââripererogue Jesûya kerere weremakû pêrâ, gajerâde musâ iriderosûta Jesûre buremunugâma. Irasirirâ îgûyare irinugâma. Musâ iri kerere pêpurorirâgueta: “Marîpu marîrê maîsîa, Jesûs merâ marîrê taugukumi”, ârî masîbu. Irasirirâ: “Iri kere diayeta âârâ”, ârî masîa. ⁷Gua maîgû Epafras musârê iri kerere weremi. Îgû, guare moâtamugû, Cristore moăboegu, îgûyamarê musârê weregu âârimî. Iri moârîrê neô piribemi. ⁸Îgûta guare musâ gajerâ Jesûyarârê Ôăgû deyomarîgû iritamurî merâ maîrî kerere weremi.

⁹Irasirirâ Epafras musâya kerere guare weredeaneu merâta Marîpure musâya ââriburire sêrêbosanerâ, inugedere âsû ârî sêrêbosanîkôa: “Guapu, îgûsârê Ôăgû deyomarîgû mu gâămerîrê masipeomakû iriburo, muyare pêmasipeomakû iriburo”, ârî sêrêbosâa. ¹⁰Marîpure musâ marî Opu Cristoyarâ âârisîa, îgû gâămerôsûta ôărô irinîburire sêrêbosâa. Îgû gâămerîrê irirâ, ôârî direta irirâkoa. Marîpure masînemorâkoa. Musâ irasirîmakû îăgû, usuyagukumi. ¹¹Marîpure turatarîgu îgû turari merâ musâ ôărô yujupûrâkturarâ ââriburidere sêrêbosâa. Irasirirâ, ñerô turikererâ, ââripereri musârê waaburire gûñaturari merâ, usuyari merâ âârikurâkoa. ¹²Marîpu marîrê îgûyarâ âârimakû iridi âârimî. Irasirigu îgûyarârê: “Yu gosewasiriri ââriroğue âsû sigura”, ârîdeare marîrê opamurâ âârimakû iridi âârimî. Irasirirâ, musâ Marîpure: “Mu guare irasiriburi, ôâtaria”, ârî, usuyari sîburidere îgûrê sêrêa. ¹³Îgûta marîrê maîtarôgue âârirâ irirosû âârinêrê taudi âârimî, wâtî doesunerâ âârinemobirikôăburo, ârîgû. Îgû magûrê îgû maîgûrê marî Opu ââriburo, ârîgû, irasiridi âârimî. ¹⁴Îgû magû boari merâ marî ñerô iridea wajare taudi âârimî. Irasirigu marî ñerî irideare kâtidi âârimî.

Cristo boagu, marîrê Marîpu merâ siuñajârî bokamakû iridea

¹⁵Marîpure îăna mâa. Cristo îgû magû, îgû Pagu âârikurire îmudi âârimî masakare. Îgû magû ââripererâ dupuyuro, ââripereri dupuyuro âârisiadi âârimî. Irasirigu ââripererâ Marîpu irinerâ nemorô Opu âârimî. ¹⁶Cristo merâ Marîpu ââripererâ ûmugasigüe, i nikûgue âârirâ, marî îârârê, marî îămerâdere iridi âârimî. Gaji marî îârîrê, marî îăbiridere iridi âârimî. Oparârê, dorerârê, turarârê, ûmugasigüe âârirârê, i nikûgue âârirâdere ââripererârê iridi âârimî. Irasiriro ââripererâ, ââripereri îgû iridea âârâ. Irire irigu: “Yu magûya âârâ”, ârîdi âârimî. ¹⁷Cristo ââripererâ, ââripereri dupuyuro âârisiadi âârimî. Irasirigu îgû turari merâ ââripererârê, ââripereridere i ûmuguere îgû gâămerôsûta keoro âârimakû irinîmi. ¹⁸Marî îgûrê buremurî bumarâ, îgûyarâ âârisîa, îgûya dupu irirosû âârâ. Irasirigu marî dipuru, marî Opu âârimî. Îgû boadero puru, marî ââripererâ dupuyuro ûmugasigüe masâ mariapûroridi âârimî ââripererire, ââripererârê dorebu. ¹⁹Marîpu îgû gâămederosûta îgûrê âsû ârîdi âârimî: “Yu magû, yu irirosûta ââriburo”, ârîdi âârimî. Irasirigu Cristo ââripereri Marîpu âârikurire opami. ²⁰Marîpu ââripereri i ûmumarê, ââripererâ i ûmugue âârirâdere îgû merâ ôărô âârimakû gâămegû, Cristore iriudi âârimî. Îgû gâămederosûta Cristo curusague boagu dî bêori merâ ûmugasi marârê, i nikû marâdere: “Yu merâ ôărô ââriburo”, ârîgû, irasiridi âârimî.

²¹Iripoegue musâde ñerîrê iririkusîa, Marîpu merâ ôărô ââribiri, îgûrê îâturi, ñerô gûñaunanerâ ââribû. ²²Musâ irasû âârikerepuru, Marîpu, Cristo boadea merâ musârê îgû merâ ôărô âârimakû iridi âârimî. Cristo, marî irirosû dupukugu ñerô tari, boadi âârimî. Irasirigu Cristo boadea merâ Marîpu musârê îgû pûroque îgûyarâ ôârâ, waja opamerâ ââriburire âmudi âârimî. ²³Musâ piriro marîrô gûñaturari merâ Cristore buremumakû, îgû musârê tauri kerere kâtibirîmakû, Marîpu musârê îgû pûroque îgû merâ âârimakû irigukumi. Iri kerere musâ pèdeare ââriperero i ûmu marâ pêpereakôama. Yu Pablode iri kerere weretamugûta âârâ.

Marîpu Pablode Jesûre buremurârê iritamudoredea

²⁴Cristo marî îgûyarâ ââriburire curusague boagu, bûro ñerô taridi âârimî. Marî Cristore buremurî bumarâ, îgûyarâta âârisîa, îgûya dupu irirosû âârâ. Irasirirâ îgûyarâ âârirî waja ñerô taria. Marî ñerô tariburo duyâa dapa. Irasirigu yude îgûrê buremurârê iritamuduagu, ñerô taria. Ñerô tarikeregu, usuyâa. Pûrugu marî ñerô tariri pererokoa. ²⁵Marîpu yure Jesûre buremurârê iritamubure, musâya ââriburire îgûya kerere musârê werepeobure pîmi. ²⁶Iripoeguere wârî buri marârê iri kerere masîpeomakû iribirinadi âârimî. Dapora marârê îgûyarârê irire ôărô masîpeomakû yâmi. ²⁷Irasirigu iri kerere iripoegue marâ masîbirideare musâ judîo masaka âârinêrâdere masîmakû gâămemi. Iri kere âsû ârâ: “Cristo îgûyarâguere âârimî. Irasirirâ ûmugasigüe îgû ôâtariro ââriroğue îgû merâ âârirâkuma”.

²⁸ Gaa Cristoyamarêta werea. Aaripererârê igüyare pëmasidorerâ, aaripereri Marîpu guare masîrî sîrî merâ buea. Igü gâamerôsûta iridorerâ, igü merâ ôârô aarîburo, ârîrâ, werea. ²⁹ Irita âârâ yu moârî. Cristo turari sîdero bokatiürö masakare igüyare bue, igüsâya aarîburire Marîpure sêrêbosâa.

2

¹ Ire musâ masîmakü gâamea. Musâya aarîburire, Laodicea marâya aarîburire, aaripererâ yure iâmerâya aarîburidere buro gûña, Marîpure sêrêbosâa. ² Asü ârî sêrêa Marîpure: “Guapu, igüsârê ôârô yujupûrâkumakü irika! Ôârô gâme maîrî merâ aarîrikumakü irika! Igüsârê mu magüyamarê ôârô pëmasîmakü irika! Mu magüyamarê pëmasîrâ, gûñaturari merâ aarîrikurâkuma. Iripoegue marâ masîbirideare ôârô masîrâkuma”, ârî sêrêbosâa. ³ Cristo dita aarîpererire ôârô masîgü, ôârô pëmasîgü âârîmî. Igü dita marîrê igüyamarê masîmakü irigu âârîmî. Irire masîrâ, ôataririre masîa. ⁴ Gajerâ musârê ôârô pësuyuri werenîrî merâ ârîgatobokuma, ârîgü, irire werea. ⁵ Yu musâ watopegue aarîbirikeregu, musâ merâ âârîgü irirosü pëñâa. Musârê buro gûñâa. Musâ Cristore gûñaturari merâ ôârô buremurîrê musâ ôârô aarîrikurire pëgu, usuyâa.

⁶ Irasîrîrâ marî Opu Jesucristore buremurâ igürê musâ buremunugâderosûta: “Yure iritamugukumi”, ârî buremunî, ñmurîku igü merâ ôârô âârînikôaka! ⁷ Igürê ôârô masîrâ, igüyare irîrâ âârîka! Gajerâ musârê buederosûta pirîro marîrô gûñaturari merâ igürê buremunemoka! ñmurîku Marîpure: “Ôâa”, ârî, usuyari sîka!

Jesûre buremurâ Marîpu merâ ôârô âârîrîmarê gojadea

⁸ Ôârô pëmasîka! Masaka igüsâ gâamerô buerire, igüsâ ârîgatorire pëbirikôaka! Igüsâ iripoegue marâ aarîrikudeare, igüsâ basi i ñummarê igüsâ gûñarîrê buema. Gajerârê Jesucristoyare buerâ meta âârîma. Igüsâ igüyare pirîmakü iriduarâ, irasü buema. ⁹ Cristo, marî irirosü dupukugu âârîgü aarîpereri Marîpu aarîrikurire opagu âârîmî. ¹⁰ Musâ Cristoyarâ âârîmakü, Marîpu musârê igü irirosü ôârâ âârîmakü yâmi. Cristota ñmugasi marâ, i nikü marâ, deyorâ, deyomarîrâ aarîpererâ oparâ nemorô Opu âârîmî. Irasîrîrâ ârîgatorî merâ buerârê pëbirikôaka!

¹¹ Cristoyarâ âârîsîâ, dupuma gasîrogârê wiirisûbirikererâ, wiirînerâ irirosü âârâ. Masaka musârê irasü âârîmakü irîbirîma. Marîpu gapu musâ Cristoyarâ âârîmakü, musârê igü merâ taudi âârîmî, musâ ñerî uarîbejarîre pirîburo, ârîgü. ¹² Musâ Cristoyarâ âârîsîâ, deko merâ wâyesûrâ, Cristo boa, yâasûderosûta musâde igü merâ boa, yâasûnerâ irirosü waabu. Boanerâ ñerîrê neô irînemomasîbema. Irasîrîrâ musâ wâyesûrâ, musâ iripoegue opabîsîâ, irîre irîbirînerâ âârîbû. Daporare pama Marîpu marîrê igü merâ irasü ôârô âârîñîmurâ âârîmakü yâmi. Cristo boadea merâ irasü yâmi. Igü boadea merâta aarîpereri marî ñerî irideare kâtîdi âârîmî. ¹³ Iripoegue Marîpu igü dorerîre marîrê: “Asü irika!” ârî pîdi âârîmî. Marî irî dorerîre tarînuğânerâ âârîkerepuru, Cristo curusague boadea merâ marî ñerî irîdea wajare kâtipeekôâdi âârîmî. ¹⁴ Irasü âârîmakü, Cristo curusague boarî merâ wâtêa oparârê, igüsârê dorerâ turârê tarînuğâkôâdi âârîmî. Irasîrigu igü igüsârê tarînuğâdeare gajerârê masîmakü irîdi âârîmî.

Ñmugasîmarê, Marîpuhare irituyaka! ârî gojadea

¹⁶ Irasîrîrâ gajerâ musârê doreduarâ: “Irire baarâ, irîre iîrîrâ ñerîrê irîrâ yâa”, ârî werewuamakü irasü pëkôaka! Bojorîku, abe deyoanarîku, semanarîku bosenuîrî âârîrîñînurîrê igüsâ judîo masaka irirosü musâ iriduabîrîmakü werewuarîdere irasü pëkôaka! ¹⁷ Iripoegue Marîpu marîrê igü dorerîre pîdi âârîmî, igü marîrê Cristo merâ iritamuburîre pëmasîburo, ârîgü. Daporare Cristo irî dorerîre iripoegu ejadîge âârîmî marî ñerî irîdea wajare taubu. ¹⁸ Igüsâ musârê doreduarâ: “Gajerâ nemorô âârâ”, ârî gûñakererê, masaka pëuogûe: “Gajerâ nemorô âârîbea”, ârî weregorenama. Marîpure wereboerârê buremurâ, igüsârê: “Iritamuka guare!” ârî sêrêma. “Kêrô irirosü Marîpu guare ñmudeare iâbu”, ârîmoâmarâ: “Masîtarînuğârâ âârâ”, ârî gûñadîma. Igüsâ basi gûñarîrê yâma. Irasîrîrâ musârê: “Gaa irirosü irîbirîmakü, dayemârê irîbea”, ârî werewuamakü irasü pëkôaka! ¹⁹ Igüsâ Cristore buremubema. Marî gapu igürê buremurîrê bumarâ, igüyarâ âârîsîâ, igüya dupu irirosü âârâ. Igüta marîrê doregu, marî dipuru âârîmî. Irasîrigu, Marîpu gâamerôsûta marîrê igüya dupu irirosü âârîrârê gâme iritamu, igürê buremunemomakü yâmi.

²⁰ Musâ, Cristo boaderosûta igü merâ boanerâ irirosü waanerâ âârîsîâ, musârê doreduarâ i ñummarê igüsâ gûñarîrê buerîre buremubîrikôaka! Musâ ñerî irîrîre pirîkererâ, Cristoya buerîre buremukererâ, gñasîrîrâ igüsâ dorerîre iriduari dapa? ²¹ Igüsâ gâamerôsü âsü ârî buema: “Irinorê baabîrikôaka! Irînorê ñeabîrikôaka!” ârîma. Igüsâ irîre irasü ârîmakü, gñasîrîrâ igüsâ dorerîre yujuri? ²² Igüsâ dorerî: i ñumma pereburî, masaka igüsâ gûñarî merâ buerî âârâ. Irasîrîro wajamâa. ²³ Igüsâ dorerîre irîrâ: “Marîpuhare ôârô masîrî merâ igürê buremurâ yâa”, ârî gûñadîma. Igüsâ dupure ñerî tarîmakü irîrâ, “Goepeyari merâ Marîpure buremurâ yâa”, ârî gûñadîma. Igüsâ dorerîre irîrâ, masaka pëuogûe: “Gajerâ nemorô âârîbea”, ârî weregorenakererâ, dayemârê irîrî irirosü irîadîma. Igüsâ dorerîre irîkererâ, igüsâ ñerî uarîbejarîre pirîbema. Irasîrîro igüsâ dorerî wajamâa.

3

¹Marĩpu Cristore boadiguere masũderosũta musãdere ĩgũ merã masũnerã irirosũ aãrimakũ iridi aãrimĩ òãrĩ gapure iriburo, ãrigũ. Irasirirã musã iro dupuyuro ñerĩ irideare piri, ãmugasimarẽ Cristoyare gãamekal Irogue Cristo ĩgũ Pagu diaye gapu doagu aãrĩpererãre doregu aãrimĩ. ²Õmugasimarẽ gũñanĩka! I ãmumarẽ gũñanĩbirikõaka! ³Musã Cristoyarã aãrisiã, ĩgũ boaderosũta musãde ĩgũ merã boanerã irirosũ waanerã aãribũ. Irasirirã boanerã ñerĩre neõ inemomasĩmerã irirosũ musã iripoegue ñerĩ iriunadeare pirĩbu. Daporare Cristo merã Marĩpu pũrogue masaka ĩãberogue perebiri okari opamurã aãrã. ⁴Irasirirã, Cristo marĩre okari sĩgũ i ãmũgue dupaturi aarimakũ, ãmugasigũ ĩgũ gosewasiri aãrĩrõgue ĩgũ merã waarãkoa.

Iro dupuyuro ñerĩ irideare pirika! ãrĩ gojadea

⁵Irasirirã i ãmuma ñerĩ irĩrĩre pirikõaka! Neõ sugũ mojõsiabirikeregu, nomeõ merã aãribirikõaka! Neõ sugo mojõsiabirikerego, ãmũũ merã aãribirikõaka! Nerã seyaro ñerõ irirã irirosũ iribirikõaka! Nerĩ haribejarire iribirikõaka! Gajinorẽ opaduarã, buro gãamebirikõaka! Masaka Marĩpure gãamerõ memorõ gajĩno gapure gãamerã, keori weadeare buremurã irirosũ yãma. ⁶Iri ñerĩrẽ irirã, Marĩpu dorerire tarinũgãrã aãrimã. Irasirigu ĩgũsãrẽ buro wajamoãgukumi. ⁷Iripoegue ire ñerĩrẽ irirã irirosũ musã aãriunanerã aãribũ. ⁸Dapora aãrĩpereri i ñerĩrẽ pirika! Guarire, sītĩrĩrẽ, gajerãrẽ ñerõ gũñarĩrẽ, gajerãrẽ ñerõ kere werenĩrĩrẽ, ñerĩ guyasiĩrĩ werenĩrĩrẽ pirikõaka! ⁹Gãme ãrigatobirikõaka! Musã Cristoyarã aãrisiã, musã ĩgũyarã aãriburi dupuyurogue aãrĩrikuunaderosũ neõ aãrĩbea. Musã ñerĩ irirĩkuunadeare pirinerã aãrã. ¹⁰Musã Cristoyarã ñajãmakũ, Marĩpu musãrẽ maama aãrĩrikurire opamakũ iridi aãrimĩ. Irasirigu musãrẽ ĩgũ òãgũ aãrĩrõsũ aãrimakũ yãmi. Musãrẽ ĩgũrẽ òãrõ masĩnemoburo, ãrigũ, irasũ yãmi. ¹¹Irasirirã marĩ Cristoyarã aãrĩrã: judĩo masaka, judĩo masaka aãrĩmerãde, dupuma gasirogãrẽ wiirisũnerã, wiirisũbirinerãde, gajĩ nikũ marã, masĩmerãde, moãboerimasã, moãboerimasã aãrĩmerãde, Marĩpu ĩũrõrẽ surosũ aãrã. Cristo marĩ aãrĩpererã Opu aãrimĩ. Irasirigu aãrĩpererã ĩgũyarã merã aãrimĩ.

¹²Irasirirã musã Marĩpu beyenerã, òãrã, ĩgũ maĩrã aãrĩrã ãsũ aãrĩrikuka! Gajerãrẽ bopoñarĩ merã ĩãkal ĩgũsãrẽ òãrõ usũyari merã iritamuka! “Gajerã nemorõ aãrã”, ãrĩ gũñabirikõaka! Musãrẽ ñerõ irikerepũrũ, irasũ pẽñakõaka! Gũñaturaka! ¹³Guari marĩrõ gajerãrẽ bopoñarĩ merã ĩãkal! Gajerã merã gãme turianerã, ĩgũsã musãrẽ ñerõ irideare ĩgũsãrẽ kãtika! Marĩ Opu musã ñerĩ irideare kãtĩdi aãrimĩ. ĩgũ kãtĩderosũta musãde musã merãmarã musãrẽ ñerõ irideare kãtika! ¹⁴I doreri nemorõ musãrẽ: “Gajerãrẽ buro maĩ buremuka!” ãrã. Musã irasirirã aãrĩpererã gajerã merã òãrõ aãrĩrãkoa. ¹⁵Marĩpu marĩrẽ siũñajãrĩ merã aãrĩrikumakũ yãmi. Irasirirã musã merãmarã merã òãrõ aãrika! Marĩ ĩgũyarã su bumarãta aãrã. Marĩpu marĩrẽ irasũ aãrimurãrẽ pĩdi aãrimĩ. Irasirirã ĩgũrẽ: “Òãã”, ãrĩ, usũyari sĩnĩkõaka!

¹⁶Cristoya kerere gũñanĩkõaka, irire masĩnemomurã! Òãrõ pẽmasĩrĩ merã ĩgũyare gajerãrẽ bueka! Goepeyari merã wereka, ĩgũsãde ĩgũyare òãrõ iriburo, ãrĩrã! Irasirirã Salmos wãikuri gojadea pũgue Marĩpũya bayarire, gajĩ ĩgũrẽ buremurĩ bayarire ĩgũrẽ bayapeoka! Òãrõ gũña buremurĩ merã bayapeoka! Irasirirã Marĩpure: “Òãã”, ãrĩ, usũyari sika! ¹⁷Marĩ Opu Jesũ usũyaburosũta aãrĩpereri musã irĩrĩre, aãrĩpereri musã werenĩrĩrẽ òãrõ yũjupũrãkuri merã irika! Irasirirã, Jesũs iritamurĩ merã Marĩpure: “Òãã”, ãrĩ, usũyari sika!

Pablo Jesũre buremurãrẽ: “Ãsũ irika!” ãrĩ gojadea

¹⁸Musã marãpũkurã nome, Cristo marĩ Opuyarã nome aãrisiã, musã marãpusãmarãrẽ òãrõ yujuka! ¹⁹Musã marãpokurã, musã marãposã nomerẽ maĩ buremuka! ĩgũsãrẽ turibirikõaka! ²⁰Musã ĩgũsã pũrãde aãrĩpereri musã pagusãmarã dorerire tarinũgãbirikõaka! Musã irasirimakũ, marĩ Opu òãrõ usũyagukumi. ²¹Musã ĩgũsã pagusãmarãde musã pũrãrẽ turi, ĩgũsãrẽ guamakũ iribirikõaka, bujawereri merã yũjupũrãkuri, ãrĩrã! ²²Moãboerimasã, aãrĩpereri musã oparã i ãmũ marã dorerire yujuka! ĩgũsã ĩũrõrẽ, ĩgũsã ĩãberoguedere òãrõ moãka! ĩgũsã musãrẽ òãrõ gũñaburire ĩgũsã ĩũrõ direta òãrõ moãmakũ òãbea. Musã, marĩ Opu goepeyari merã buremurã aãrisiã, musã oparãdere òãrõ merã yujuka! ²³Aãrĩpereri musã irĩrĩre, òãrõ yũjupũrãkuri merã irika! Masakare moãboekererã, diayeta marĩ Opu Cristore moãboerã aãrã. Irasirirã musã oparãrẽ òãrõ moãboeka! Irasũ moãboerã, Cristore moãboerã irirosũ yãa. ²⁴Musã irasirimakũ, Cristo musãrẽ wajarigukumi. ĩgũyarãrẽ: “Ãsũ sũgura”, ãrĩdeare musãrẽ sũgukumi. Musã irire masĩa. Musã marĩ Opu Cristore moãboerã aãrã. ĩgũta musã Opugora aãrimĩ. ²⁵Marĩpu ñerõ irirãrẽ ĩgũsã ñerõ irideare waja wajamoãgukumi. ĩgũsãrẽ aãrĩpererãrẽ surosũ ĩãgũ, keoro wajamoãgukumi. Neõ sugũ tariwerebirikumi.

4

¹Musã oparã, musãrẽ moãboerimasãrẽ diayemarẽ irika! ĩgũsãrẽ òãrõ opaka! Ire musã masĩa. Musãde Opu opãa. Musã Opu ãmugasigũ aãrĩgũ Marĩpu aãrimĩ.

²Õmurĩku òãrõ gũña pẽmasĩ, Marĩpure sërẽnĩkõaka! ĩgũrẽ: “Òãã”, ãrĩ, usũyari sika! ³Marĩpure guaya aãriburidere sërẽbosaka! Gua Cristoya kerere iripoegue marã masĩbirideare gajerãrẽ bueduakoa. Irasirirã Marĩpure gua ĩgũsãrẽ iri kerere òãrõ bueburire sërẽbosaka! Yu iri kerere wereri waja daporare peresugue aãrã. ⁴Irasirigu Marĩpure yaa aãriburire musã sërẽbosamakũ gãamea. Marĩpure ĩgũ dorederosũta Cristoya kerere gajerãrẽ pẽmasĩma òãrõ yũ wereburire sërẽbosamakũ gãamea.

⁵Jesũre buremumerãrẽ pẽmasĩrĩ merã òãrõ irika! ĩgũsãrẽ ĩgũyare wereka! ĩgũsã merã musã aãrĩrõpã ĩgũsãrẽ òãrõ irika, ĩgũsãde Jesũre buremuburo, ãrĩrã! ⁶Gajerã merã weretamurã, òãrõ merã weretamuka! Òãrĩ direta werenĩka! Musã irasirirã gajerã ĩgũsã Jesũyamarã musãrẽ sërẽñamakũ, òãrõ masĩrĩ merã yũjurãkoa ĩgũsãrẽ.

Pablo òãdoretùnudea

⁷ Tíquico, maríyagu marí maígü, Jesúre òremugü áárimí. Ígü yu áárikurire musārē weregukumi. Marí Opúyare buegu, yu merā moāgü áárimí. Neō iri moārírē piribemi. ⁸ Musā púroque ígürē iriua, gua áárikurire masí, musārē gūñatura, usuyamakü iriburo, árigü. ⁹ Onésimo merā ígürē iriua. Ígüde Jesúyare neō piribemi. Musāya makāmu, maríyagu marí maígü áárimí. Ígüsā pērā gua naásü waadeare ááripereirere wererākuma musārē.

¹⁰ Aristarco yu merāmu, yu merā peresugue áárigü musārē òãdoremi. Marcode òãdoremi. Ígü Bernabé pagumü áárimí. Musā púroque ígü ejamakü, òārō merā ígürē bokatíríñeāka, yu musārē werederosüta! ¹¹ Jesús wáikugu, gajerā “Justo” wáiyedi musārē òãdoremi. Ígü, Marcos, Bernabé merā yure moātamura áárimí. Íisā urerāta gajerā judío masaka Jesúre òremurā watopeguere yure moātamura, masaka Marípu ígüyarārē doreri kerere péburo, árirā. Ígüsā yure iritamurí merā gūñatura, usuyáa. ¹² Epafras musāya makāmude musārē òãdoremi. Ígü Cristoyagu ígürē moāboegu áárimí. Marípure sērēgü, turaro musāya ááriburire sērēbosaníkōāmi. Marípure òārō gūñaturaní, ígü gāāmerōsü iriburo, árigü, irasü sērēbosami. ¹³ Ígü Marípure musāya ááriburire turaro sērēbosamakü íāa. Laodicea marāya ááriburire, Hierápolis marāya ááriburidere turaro sērēbosami. Ígü irasirimakü íāgü, musārē irire diaye werea. ¹⁴ Duturu Lucas, marí maígü musārē òãdoremi. Demade òãdoremi.

¹⁵ Òāburo maríyarā Laodicea marā. Nínfa wáikugode òāburo. Jesúre òremurā igoya wiigue nerērāde òāburo. ¹⁶ I pūrē yu gojadea pūrē musā nerērōgue bue ímu odo, Laodicea marādere iriuka, ígüsāde ígüsā nerērōgue bue ímuburo, árirā! Irasirirā ígüsārē gaji yu gojadea pūrē ñeārā, musāde iri pūrē bue ímuka! ¹⁷ Ásü árika Arquipore: “Marí Opú Jesúyagu mu áárimakü, murē ígü moárírē pídi áárimí. Irasirigu irire òārō moāyuwarikuka!” árika ígürē!

¹⁸ Yu Pablo, yaa mojō merā ire gojáa: “Musārē òãdorea”. Peresugue yu áárirírē gūña, Marípure yaa ááriburire sērēbosaka! Òārō árika musā! Marípu musārē òārō iritamuburo.

Iropāta áārā.
Pablo

1 TESALONICENSES

Pablosā Tesalónica marārē ōādoredea

¹Yu Pablo, yu merāmarā Silvano, Timoteo merā musā Tesalónica marārē Jesúre buremurārē ōādoredea. Musā Marīpuyarā, marī Opu Jesucristoyarā āārā. Irasirigu musārē i papera pūrē gojāa. Marīpu āārīnīgū, marī Opu Jesucristo musārē ōārō iritamū, siuñajārī merā āārīrikumakū iriburo.

Pablo, Tesalónica marā Jesúre buremurārē gojadea

²Gua Marīpure musāya āārīburire sērēbosarā, musā ōārō iririre gūñāa. Irasirirā īgūrē: “Mu iritamurī merā ōārō yāma”, ārī, usuyari sīnīkōāa. ³Īgūrē sērērā, āsū ārī sērēa: “Guapu, Tesalónica marā mu magū Jesucristore buremusiā, īgūyare ōārō irirā yāma. Maīrī merā gajerārē ōārō iritamuma. Marī Opu Jesucristo dupaturi aariburire usuyari merā yūsiā, ñerō tarikererā gūñaturama. Irasirigu īgūsārē irire iriduūbirimakū irika!” ārī sērēa. ⁴Guayarā, Marīpu musārē maīmi. Īgūta musārē beyedi āārīmī, īgūyarā āārīburo, ārīgū. Gua irire masiā. ⁵Musārē Jesūs masakare tauri kerere wererā, gua masirī merā werebiribu. Ōāgū deyomarīgū turari merā gapu musārē iri kerere werebu. Gua musārē ōārō iritamudeare masīsī, gua iri kerere weremakū pérā: “Diayeta āārā”, ārī masību.

⁶Irasirirā, gua irideare īānerā āārīsīā, gua iriderosū, irasū āārīmakū Jesucristo iriderosū irirā dujabu. Ñerō tarikererā, Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Jesūya kerere usuyari merā pé, buremunugābu. ⁷Musā irasirideare pérā, āārīpererā Jesúre buremurā, Macedonia nikū marā, ōō Acaya nikū marā: “Marīdere īgūsā irirosūta āārīkuro gāāmea”, ārīma. ⁸Musā merāta āārīpererogue marā marī Opu Jesūya kerere péperekōāñurā. Macedonia marā, Acaya marā dita iri kerere pérā meta iriñurā. āārīpererogue marā musā Marīpure buremurārē masīsīñurā. Irasirirā gua īgūsārē irire werenemobirikoa. ⁹Īgūsā gapu gua musā puro ejamakū, musā guare ōārō bokatīrīñēadeare gajerāguere werema. Gaji musā keori weadeare buremurārē pirikōā, Marīpu gapure buremu, īgū gāāmerī direta irinugādeare werema. Īgū diayeta Marīpu okanīgū āārīmī. ¹⁰Musā, īgū magū Jesūs ūmugasigue āārīgū i ūmugue dupaturi aariburire ōārō usuyari merā yūrā iriayuro. Marīpu Jesúre boadiguerē masūdī āārīmī. Jesūta marīrē peamegue buro wajamoāsūbonerārē tauğu āārīmī.

2

Pablo Tesalónicaque īgū buedeare gojadea

¹Guayarā, musā ire ōārō masiā. Gua musā puro āārīrā, ubu āārīrīrē irirā meta iribu. Gua buerire pérā, wārā musā Jesúre buremunugābu. ²Gua musā puro waaburi dupuyuro Filipogue āārībū. Gua irogue āārīmakū, iro marā guare ñerō iri, ñerō ārī buridama. Musā irire masiā. Musāya makā marāde guare ñerō iriduakerepuru, Marīpu guare iritamūmi. Irasirirā gūiuro marīrō gūñaturari merā īgū masakare tauri kerere musārē werebu. ³Gua musārē: “Iri kerere buremuka!” ārī wererā, diayema āārīrīrē buremumakū gāāmebu. Musārē ñerō iriduārā, ārīgatori merā buerire buremumakū iriduārā meta iribu. ⁴Marīpu īgū gāāmederosūta guare īgū masakare tauri kerere weremurārē beyepīdi āārīmī. Irasirirā, masaka gua merā usuyaburo, ārīrā meta iri kerere werea. Marīpu gāāmerī gapure iriduārā, irire werea. Īgūta āārīpereri marī gūñarirē īāmasīgū āārīmī. ⁵Musā masiā. Gua musā puro āārīrā, musārē ōārō werenīgatori merā gua gāāmerirē irimakū iriduārā meta iribu. Musārē niyerure āiduārā ārīgatori merā wererā meta iribu. Marīpude irire masīmī. ⁶Gua Marīpuya kerere wererā, musā guare: “Ōārō buema”, ārīmakū iriduārā meta yāa. Gajerāde guare irasū ārīmakū neō gāāmebea. ⁷Gua, Cristo buedoregu beyepīnerā āārīsīā, musārē: “Guare iritamuka!” ārībonerā āārīkererā, neō irasū ārībiribu. Sugo pago igo pūrārē maīrī merā ōārō korerosūta musārē maīrī merā ōārō korebu. ⁸Musārē buro maīsīā, Marīpuya kerere ōārō iriduari merā buebu. āārīpereri gua irimasirī merā musārē iritamubu. Musārē maīsīā, irasiribu. ⁹Musā guayarā, gua musā merā āārīrā buro moādeare gūñakoa. Musārē Marīpuya kerere buerā: “Guare iritamuka!” ārīduabirīsīā, gua baaburire wajarimurā ūmurī, ñamirī moābu.

¹⁰Gua iririkurire musā masiā. Marīpude masīmī. Gua, musā Jesúre buremurā merā āārīrā, gua musārē ōārō irirā, diayema iribu. Irasirirā gajerā guare: “Ñerō yāma, waja oparā āārīma”, neō ārīmasībiriima.

¹¹Idere musā masiā. Sugu pagu īgū pūrārē ōārō wereri merā īgūsārē gūñaturamakū irirosūta gua musādere āārīpererārē irasiribu. ¹²Marīpu musārē īgūyarārē dorerogue īgū ōārō gosewasirirogue musā āārīmurārē beyedi āārīmī. Irasirirā musārē īgūyarārē: “Īgūyare ōārō irinīkōāka!” ārī werebu.

¹³Gua musārē Marīpuya kerere weremakū pérā, musā: “I Marīpuya werenīrīgora āārā”, ārī buremubu. “Masakaya werenīrī meta āārā”, ārību. Gua, musā irasirideare gūñarā, Marīpure usuyari sīnīkōāa. Īgū musārē īgūya kerere buremurārē iri merā musā gūñarirē, musā iririre ōārī gapure gorawayumakū yāmi.

¹⁴Guayarā, musā Jesucristore buremurā āārīmakū īārā, musāya nikū marā musārē ñerō tarimakū iriñurā. Musārē waarósūta Judea nikū marādere Marīpuyarādere waarō iriayuro. Īgūsā Jesucristore buremurā āārīmakū īārā, īgūsāya nikū marā judío masaka īgūsārē ñerō tarimakū iriñurā. Judío masaka Jesúre gāāmemerā āārīsīā, īgūrē buremurārē ñerō tarimakū iriñurā. ¹⁵Īgūsā ñekusāmarā Marīpuya kerere weredupuyunerārē wejēderosū, marī Opu Jesúdere wejēnerā āārīmā. Guadere gua musāya makāgue āārīmakū, ñerō iri, beōwiuma. Marīpu, īgūsā irasirideare neō gāāmebemi. Īgūsā āārīpererārē gāāmebema.

¹⁶Judío masaka āārīmerārē peamegue waabirikōāburo, ārīrā, gua īgūsārē Jesūyare bueduamakū, judío

masaka Jesúre gāamemerā guare kāmudaduaadima. Guare igūyare weredorebirima. Irasirirā igūsā nierō iririre nemorō irisīā, wáro waja opama. Igūsā daporata Marīpu buro wajamoāsūmurā dujasiasima.

Pablo Tesalónica marārē igū dupaturi iāgū waaduarire gojadea

¹⁷Guayarā, gua musā purogue āārānerā wiridero puru mērogā tarikerepuru, musārē gūñanīkōā, dupaturi buro iārā waaduadibu. ¹⁸Wári gua musārē iārā waaduadibu. Yu Pablo wári: “Irogue waagura”, ārinadibu. Gua waaduariku, wātī gapu gua waaduarire kāmutanami. ¹⁹⁻²⁰Musāta guare usuyamakū irirā, guare musā ōārō iriburimarē gūñaturamakū irirā āārā. Irasirirā musārē iārā waaduadibu. Marī Opu Jesucristo i ūmugue dupaturi aarimakū, musā ōārō irideare gūñarā, gua igūrē: “Igūsāta āārīma, guare buro usuyamakū irinerā. Gua mūyare buemakū pérā, murē buremunugāma. Mūyare ōārō irituyanīkōāma”, āri wererākoa. Irasirirā musā merā buro usuyāa.

3

¹⁻²Musāya kerere péduarā bokatiūbirikubu. Irasirirā, Timoteore: “Igūsārē iāgū waaka!” āri iriubu. “Gua gapu Atenague dujarākoa”, āribu. Timoteo marīyagu, Marīpure moāboegu, gua merā Jesucristoya kerere buegu āārīmi. “Igū Jesūyare buemakū pérā, gūñaturari merā igūrē buremunemorākuma”, ārīrā, igūrē iriubu. ³Musā Jesucristore buremurī waja gajerā musārē nierō iriañurā. Irasirirā, musā Jesūyare neō piribirikōāburo, ārīrā, Timoteore musā purogue iriubu. Marī Jesúre buremurī waja gajerā marīrē nierō irirākuma. Irire masīa musā. ⁴Iro dupuyuro gua irogue musā merā āārīrā, irire āsū āri weresiabu: “Marī Jesúre buremurī waja nierō tarirākoa”, āribu. Gua ārīderosūta gajerā marīrē nierō irirā yāma. Musā irire masīsiāa. ⁵Irasirigu, musārē: “Jesúre gūñaturari merā buremunīkōākuri?” āri sērēña, musāya kerere péduagu bokatiūbirisīā, Timoteore iriubu. “Gūñaturanerāre gajipoe irigu wātī igūsārē Jesūya buerire buremuduūmakū irikumi, gua irire ubugora bueyo”, āri gūñarikubu. Irasirigu Timoteore musā purogue iriubu.

⁶Daporare, Timoteo, musārē iāgū ejadi ōogure goejasiami. Igū ōārī musāyare kereku goejami. Musā piriro marīrō Jesúre ōārō gūñaturari merā buremurīrē, musā gāme maīrīrē, guare were goejami. Guare maīrī merā gūñanīkōāyuro. Gua musārē iāduarosūta, musāde guare buro iāduayuro. ⁷Irasirirā, musā Jesúre buremurīrē pérā, gua nierō tarikererā, ōārō yujupūrākuri merā usuyāa. ⁸Marī Opu Jesúre musā buremunīmakū pérā, dapageta siñajārī opāa. ⁹Irasirirā musārē gūñarā, Marīpure buro usuyari sīa. Nasirī usuyari sībokatiūmasīña máa. ¹⁰Ūmurī, ñamirī Marīpure: “Gua igūsārē iārā waaburire āmbosoka!” āri, buro sērēa. Musārē Jesūya kerere wereyuarikurā waaduakoa, igūrē ōārō buremunemoburo, ārīrā.

¹¹Marīpu āārīnīgū, marī Opu Jesucristo guare iritamuburo. Guare musārē iārā waaburire āmu, iriuburo.

¹²Marī Opu musārē nemorō gāme maīwāgānīmakū iriuburo. Gua musārē maīrōsūta musāde gajerā āārīpererārē gāme maīnemomakū iriuburo. ¹³Musārē igūrē piriro marīrō ōārō gūñaturari merā buremunīmakū iriuburo. Irasirirā, marī Opu Jesús āārīpererā igūyarā merā i ūmugue dupaturi aarimakū, Marīpu āārīnīgū iūrōgue igū iritamurī merā nierī marīrā, waja opamerā āārīrākoa.

4

Pablo Jesúre buremurārē: “Marīpu gāamerī direta irika!” āri gojadea

¹Daporare marī Opu Jesús doreri merā musārē āsū āri werea: “Gua musārē: ‘Āsū iriro gāamea’, āri buederosūta irika, Marīpu gāamerī direta irimurā! Daporare musā igū gāamerīrē irirā iriayuro. Irasirirā: ‘Irire nemorō irinemoka!’ ” āri werea. ²Gua buedare musā masīa. Irire buerā, marī Opu Jesús doreri merā musārē bueba.

³Marīpu musārē nierī marīrā āārīmakū gāāmemi. Irasirirā: marāpo marīrā, marāpokurā, marāpu marīrā, marāpokurā gāmebirabirikōāka! ⁴Musāku nierō iri ūmurō marīrō goepeyari merā musā marāposā nomerē opaka! Gajerā musā irasirimakū iārā: “Ōārō yāma”, āri iārākuma. ⁵Marīpure masīmerā irirosū, nomerē nierō iriduari merā uaribejabirikōāka! ⁶Muyagu marāpore gāmebirarā, igo marāpudere nierō irikoa. Irinorē iribirikōāka! Marīpu irasirirānorē buro wajamoāgukumi. Gua musārē irire weresiabu. ⁷Marīpu marīrē nierē iriuburo, ārīgū meta beyepidī āārīmī. Igū gāamerī direta iridoregu, marīrē beyepidī āārīmī. ⁸I buerire gāamemerā, gua direta gāamemerā meta yāma. Marīpudere gāamebema. Marīpu marīrē igū gāamerī direta iridoregu, ōāgū deyomarīgūrē iriudi āārīmī. Ōāgū deyomarīgū nierī opabi āārīmī.

⁹Musā sugu pūrā irirosū gāme maīrī tamerārē gojabea. Marīpu igū basi musārē gāme maīdoreyadi āārīmī. ¹⁰Musā irasūta iriayuro. Marīpu musārē dorederosūta āārīperero Macedoniague āārīpererā Jesúre buremurārē maīayuro. Musā gāme maīrī merā āārīkerepuru: “Nemorō gāme maīnemoka!” āri werea. ¹¹Gāme iāturiro marīrō ōārō āārīrikuka! Gajerāya āārīrīnorē gūñariku, igūsārē werewuabirikōāka! Musāyama āārīburi gapure gūña, ōārō moārīku, āārīkōāka! Gua musā purogue āārīrā, ire musārē weresiabu.

¹²Musā ōārō moārā, gajerārē baari sērēbirikoa. Musā moārī merā musā baaburire oparākoa. Musā irasirimakū iārā, Jesúre buremumerā goepeyari merā musārē iārākuma.

Pablo marī Opu dupaturi i ūmugue aariburire gojadea

¹³Guayarā, musārē boanerā waaburire wereduakoa, irire masīburo, ārīgū. Jesúre buremurā boarā, igū merā āārīnīrā waarākuma. Musā irire masīrā, musāyarā Jesúre buremurā boamakū, buro bujawerebirikoa. Jesúre buremumerā gapu, igūsāyarā boamakū, buro bujawererākuma. Igūsā irirosū buro bujawerebirikoa.

¹⁴ Marí ire buremua. Jesúš boadigue masádi áarímí. Ígũ dupaturi i ùmũgue aarimakũ, ígũrẽ buremurã boanerã Marĩpu ígũrẽ masũderosũta ígũsãrẽ masũgukumi. Masũ odo, ígũ áarĩrõgue áĩmurĩagukumi.

¹⁵ Marí Opu Jesúš weredeare musãrẽ werea. Jesúš dupaturi i ùmũgue aarimakũ, ígũrẽ buremurã boanerã masã, áĩmurĩásũrãkuma. Ígũsã puru, marí Jesúre buremurã okarãde áĩmurĩásũrãkoa. ¹⁶ Ásũ waarokoa. Marí Opu Jesúš ígũ basita ùmũgasigue áarĩdi buro turaro werenĩrĩ merã aarigukumi. Ígũ aarimakũ, Marĩpure wereboerã opude werenĩgukumi. Marĩpũyaru puridirude busũrokoa. Irasũ waamakũ, Jesúre buremurã boanerã masãpurorĩrãkuma. ¹⁷ Ígũsã puru, marí okarãde Jesúre buremurã, ígũsã merã mikãyeborigue murĩa, irogue Jesúre bokatĩrĩrãkoa. Ùmũgasigue ígũ merã áarĩnkõarãkoa. ¹⁸ Musã basi irire gãme werenĩkal Irasirirã gãme gũñaturamakũ irirãkoa.

5

¹ Irĩnu, iropã áarĩmakũ, Jesúš dupaturi aarigukumi, áĩrĩrĩ tamerã masĩña máa. Irasirĩgu iri tamerãrẽ gojabea. ² Musã masĩsĩa. Sugu yajarimasũ ñami merã gũñaña marĩrõ yajagu ejarosũ, Jesúde marí gũñabiriripoe ejagukumi. ³ Jesúre buremumerã ígũ dupaturi aariburi dupuyurogãrẽ: “Gua gũiro marĩrõ õarõ áarĩkõã”, ári gũñarãkuma. Ígũsã irasũ gũñaripoe ire ígũsãrẽ wãri ñerĩ waarokoa. Sugo nomeõ nijĩpo áarĩgõ, majĩgũ nijĩwãgũgõ purĩsũrõsũ, Jesúre buremumerã irasũta gũñaña marĩrõ buro ñerõ tarirãkuma. Neõ sugu taribirikumi. ⁴ Masaka Jesúre buremumerã, naĩtĩarõgue áarĩrã irirosũ áarĩma. Musã gapu ígũsã irirosũ áarĩbea. Irasirirã Jesúš dupaturi i ùmũgue aarimakũ, yajarimasũrẽ íagukarã irirosũ waabirĩkoa. ⁵ Musã áarĩpererã Jesúyarã áarã. Irasirirã ùmu boyorogue áarĩrã tãmasĩrõsũ Jesúš aariburire masĩa. Jesúre buremumerã gapu naĩtĩarõgue áarĩrã irirosũ áarĩma. Irasirirã ñami merã tãmasĩberosũ Jesúš aariburire masĩbema. ⁶ Irasirirã ñami merã kãrĩrã irirosũ áarĩbirĩkõãrã marí! Jesúš dupaturi aariburire gũñamerã, kãrĩrã irirosũ áarĩma. Marí gapu ígũ aariburire pẽmasĩrĩ merã gũñanĩkõãrã! Mejãrã irirosũ iribirikõãrã! Dayema gapure irirã! ⁷ Masaka ñamirẽ kãrĩkuma. Mejãrĩmasã ñamirẽ mejãkuma. ⁸ Marí Jesúyarã gapu ùmu boyorogue áarĩrã irirosũ áarã. Irasirirã õarõ pẽmasĩrĩ merã dayemãrẽ irĩnkõãrã!

Sugu surara gãmewẽjẽrõgue waabu, ígũya koretibire kãmutagũ, kõme surĩrore sãñakumi. Ígũ irirosũta marĩde Jesúre buremurĩ merã, marí gãme maĩrĩ merã, wãtĩrẽ ígũ marĩrẽ irire pirĩmakũ irĩduarire kãmutarã! Surara ígũya dipurure kãmutagũ, kõme perore peyakumi. Ígũ irirosũta marĩde, Jesúš marĩrẽ taugu aariburire: “Dayeta aarigukumi”, ári masĩrĩ merã wãtĩrẽ ígũ marĩrẽ: “Irasũ waabirĩkoa”, árigatorire kãmutarã! ⁹ Marĩpu marĩrẽ wajamoãbu meta beyepĩdi áarĩmĩ. Marí ñerõ iridea wajare marí Opu Jesucristo merã taubu, marĩrẽ beyepĩdi áarĩmĩ. ¹⁰ Jesúš ígũ merã áarĩnkõãburo, árigũ, marĩrẽ boabosadi áarĩmĩ, marí ñerõ iridea wajare wajarigu. Irasirirã ígũ dupaturi aarimakũ, ígũrẽ buremurã boanerã, marí okarãde ígũ merã áarĩnkõãrãkoa. ¹¹ Irire gũñarã, musã irĩnrĩrõsũ nemorõ gãme iritamũ, gũñaturamakũ irikal Irasirirã Jesúre buremunemorãkoa.

Pablo Jesúre buremurãrẽ weretũnudea

¹² Guayarã, musãrẽ turaro merã ásũ ári wereduakoa. Marí Opuya kerere musãrẽ wererãrẽ goepeyari merã tãka! Marí Opu ígũsãrẽ musãrẽ õarõ doreburo, árigũ, beyepĩdi áarĩmĩ, musãrẽ õarõ áarĩrikuburire, õarõ irĩrikuburire buedoregu. ¹³ Ígũsã musãrẽ irire buerã, marí Opuyarẽ õarõ irirã yãma. Ígũsã irasirĩmakũ tãrã, ígũsãrẽ buro buremurĩ merã, buro maĩrĩ merã tãka! Gãme turiro marĩrõ õarõ áarĩrikuka!

¹⁴ Guayarã, gajĩ musãrẽ ásũ ári wereduakoa doja. Moãduamerãrẽ moãdoreka! Gũñaturamerãrẽ gũñaturamakũ irikal Jesúre buremutoramerãrẽ iritamuka, ígũrẽ buremunemoburo, áarĩrã! Áarĩpererã merã guaro marĩrõ bopõnarĩ merã õarõ irikal!

¹⁵ Musãrẽ gajerã ñerõ irimakũ, ígũsãrẽ gãmibirĩkoaka! Óarĩ gapure musãyarãrẽ, áarĩpererã gajerãdere õarõ irĩnkõãka!

¹⁶ Musã Jesúyarã áarĩsĩa, usũyari merã áarĩnkõãka! ¹⁷ Musã noó waaró, musã noó áarĩrõ, Marĩpure gũña, ígũrẽ musãya áarĩburire sãrẽnkõãka! ¹⁸ Musãrẽ gajĩnu ñerõ waamakũ, õarõ waamakũdere Marĩpure usũyari sĩnkõãka! Marĩpu, marí Jesucristore buremurãrẽ irire irimakũ gããmeme.

¹⁹ Óãgũ deyomarĩgũ, musã gũñarĩgue ígũ weremakũ, irire kãmutabirĩkõka! Ígũ dorerire õarõ yujuka! ²⁰ Sugu Jesúre buremugũ Óãgũ deyomarĩgũ masĩrĩ sĩrĩ merã, Marĩpu weredoredeare weremakũ pẽrã, irire doo burĩdabirĩkõka! ²¹ Ubu gapu ígũsã weremakũ, õarõ pẽkũnũ, gũñaka! “¿Dayeta wererĩ?” ári masĩduarã, irasirikal! Óarĩ buerĩ áarĩmakũ, iri gapure irikal! ²² Noó ñerĩ áarĩmakũ, irire iribirikõãka!

²³ Marĩpu siũñajãrĩ merã áarĩrikumakũ irigu musãrẽ õarõ, ñerĩ marĩrõ, ígũ gããmerĩ direta iririkumakũ iriburo. Musã ñerĩ opabirĩmakũ, musãya gũñarĩgue óarĩ direta opamakũ, musãya dupurĩ merã ñerõ iribirĩmakũ iriburo. Musãrẽ waja opamerã áarĩmakũ iriburo. Ígũ irasirĩmakũ, marí Opu Jesucristo dupaturi aarigũ, musãrẽ waja opamerã áarĩmakũ bokajagukumi. ²⁴ Marĩpu musãrẽ ígũyarã áarĩburo, árigũ, beyepĩdi, i áarĩpererĩ ígũ musãrẽ: “Ásũ irigura”, árdĩdeare dayeta irigukumi.

Pablo õãdoretũnudea

²⁵ Guayarã, musãde Marĩpure guaya áarĩburire sãrẽbosaka!

²⁶ Áarĩpererã iro marã Jesúre buremurãrẽ, ígũ marĩrẽ maĩrõsũta maĩrĩ merã õãdoreka!

²⁷ Marí Opu Jesucristo dorerĩ merã i purẽ áarĩpererã ígũrẽ buremurãrẽ siũu neõ, bue ñmuka!

²⁸ Marí Opu Jesucristo musãrẽ õarõ iritamuburo.

Iropãta áarã.

Pablo

2 TESALONICENSES

Pablo Tesalónica marârê ôadoredea

¹Yu Pablo, yu merâmarâ Silvano, Timoteo merâ musâ Tesalónica marârê Jesúre buremurârê ôadoredea. Musâ Marîpuyarâ, marî Opu Jesucristoyarâ âârâ. Irasirigu musârê i papera pûrê gojâa. ²Marîpu âârîngû, marî Opu Jesucristo musârê ôârô iritamu, siuñajârî merâ âârîrikumakû iriburo.

Pablo, Jesucristo ñerô irirârê wajamoâgû aariburire gojadea

³Guayarâ, musâ Jesucristore buremudero nemorô ïgûrê buremunemo, gâme maînemo iriayuro. Irasirirâ gua musârê gûñarâ, diayema irirâ Marîpure usuyari sînkôârô gâamea. Gua irasirimakû ôârokoka. ⁴Gua noó waarô, musâyamarê gajerârê Marîpuyarârê ïgûsâ nerêrôgue usuyari merâ werea. Musâ Jesúre buremurî waja masaka musârê ñerô irikerepuru, neô ïgûrê buremuduúbea. Musârê ñerô waamakûdere gûñaturakôâa. Irire ïgûsârê werea. ⁵I merâta marî masîa. Musâ Marîpuyarâ âârîrî waja gajerâ musârê ñerô irikerepuru, gûñaturankôâa. Irasirigu Marîpu diayema irigu musârê: “Yaarârê dorerogue aarika! Yaarâ, ôârâ âârâ”, ârigukumi.

⁶Marîpu diayema irigu âârîsîâ, musârê ñerô tarimakû ininerârê ñerô tarimakû irigukumi. ⁷⁻⁸Musârê ñerô tarinerârê, guadere ôârô siuñajârî bokamakû irigukumi. Marî Opu Jesús aarîrînu âârîmakû irasirigukumi. Jesús ûmugasigie merâ aarigû, ïgûrê wereboerâ turarâ merâ, peame ûjârî pûrâ watopegue dijarigukumi. ïgûya kerere pèduamerârê, Marîpure gâamemerârê buro wajamoâgû aarigukumi. ⁹Ïgûsâ ñerô iridea waja perebiri peamegue bêosûrâkuma. Irasirirâ, marî Opu turagu âârîrôgue neô waabirikuma. ïgû gosewasiririre neô ïârô marîrôgue bêodijusûrâkuma. ¹⁰Ïgû aarîrînurê ïgûyarâ ïgûrê buremurâ âârîpererâ ïgûrê ïârâkuma. ïgûrê ïârâ: “Diayeta ôâtarigu, turatarigu, âârîpererâ oparâ nemorô Opu âârîmî”, ârî, ïâguka, buro usuyarâkuma. Musâde, gua musârê ïgûyare buedeare buremusîâ, ïgûsâ merâ usuyarâkoka.

¹¹Gua irire gûñarâ, Marîpure musâya âârîburire âsû ârî sêrêbosaníâ: “Guapu, mu ïgûsâ yu gâamerî direta irirâ âârîburo, ârigû, ïgûsârê beyepidî âârîbû. Irasirigu ïgûsârê mu gâamerôsûta âârîrikumakû irika! ïgûsâ âârîpereri murê buremurî merâ ôârô iriduare iriyuwarikuburo. ïgûsârê mu turari merâ irasirimakû irika!” ârî sêrêbosaníâ. ¹²Musâ irire irimakû ïârâ, gajerâ, marî Opu Jesúre goepeyari merâ ïârâkuma. ïgû musârê: “Yaarâ âârîma, ôârô yâma”, ârî ïâgukumi. Marîpu, marî Opu Jesucristo musârê iritamu, buro maîmakû, irasû waarokoa.

2

Pablo, ñegû aariburire gojadea

¹Guayarâ, daporare marî Opu Jesucristo aariburire, ïgû marîrê neeônû, ïgû pûrogue âîmurîaburire weregura. ²Gajerâ musârê: “Marî Opu i ûmugue dupaturi aarîrînu ejasîâ”, ârîmakû gûñarikubirikôâka! Irire pèwisibirikôâka! Gajerâ: “Irire Ôâgû deyomarîgû yure irasû ârî wereami”, gajerâ: “Sugu guare irasû ârî wereami”, gajerâ: “Pablosâ irasû ârî gojanerâ âârîmâ”, ârîbokuma. Irire pèrâ, gûñarikubirikôâka! ³Ârigatosûbirikôâka! Marî Opu Jesús aariburînu dupuyuro âsû waarokoa. Wârâ masaka Marîpu dorerire tarîngûârâkuma. Irasiriripoe sugu ñerô iri, tarîngûâgûgûgora deyoagukumi. ïgûta perebiri peamegue bêosûbu âârîgukumi. ⁴Ïgû Marîpure ïâturigu, âârîpereri masaka Marîpuyare buremurîrê ñerô ârî werenîgukumi. ïgû direta buremumakû gâamegukumi. Irasirigu ïgûrê buremudoregu: “Yuta âârâ, ûmugasigiemu musâ Opu”, ârigû, Marîpuya wiigue ñajâa, doanagukumi.

⁵Yu, musâ pûrogue âârîgû, irire musârê werebu. ¿Musâ irire gûñaberi? ⁶Musâ ïgû ñegû aariburire kâmutagure masîa. ïgû aariburire kâmutanemobirimakû aarigukumi. ⁷⁻⁸Ïgû wârî ñerî iriburire marî masîbirikerepuru, ñerî ïgû iririno âârîsîâa. ïgû aariburire kâmutagu gajerogue âîasûgukumi. ïgûrê âîadero puru, ñegû gapu aarigukumi. ïgû ñerô iriri masîsûrokoka. Puru marî Opu Jesucristo dupaturi i ûmugue aarigû, puriri merâ, ïgû turari merâ ñegûrê wêjêgukumi. ïgû gosewasiriri merâ aarigû, ïgûrê bêodediugukumi. ⁹Ñegû aarigû, wâtêa opu Satanás iritamurî merâ ejagukumi. Irasirigu wâtî turari merâ wârî iri ïmugukumi. “Ûmugasigiemu turari merâ iri ïmugû yâa”, ârigatogukumi. ¹⁰Wârî ïgû ñerô iriri merâ perebiri peamegue waamurârê ïgû ârigatorire buremumakû irigukumi. ïgûsâ Marîpuya diayema âârîrîrê buremubirisîâ, iri ârigatorire buremurâkuma. Irasirirâ tausûbirikuma. ¹¹Ïgûsâ diayema âârîrîrê buremuduabiri waja, Marîpu ïgûsârê irire masîbirimakû irigukumi, ârigatori gapure buremuburo, ârigû. ¹²Irasirirâ âârîpererâ ïgûsâ Marîpuya diayema âârîrîrê buremuduamerâ âârîsîâ, ñerô iririre buro iriduwanemorâkuma. Irasirigu Marîpu ïgûsârê wajamoâdediugukumi.

Pablo, Marîpu ïgû beyenerârê tauburire gojadea

¹³Guayarâ, musâ marî Opu Jesús maîrâ, Marîpu beyenerâ âârâ. Irasirirâ gua musârê gûñarâ, Marîpure usuyari sînkôârô gâamea. Neôgoraguetâ musârê beyedi âârîmî peamegue waabonerârê taugu. Ôâgû deyomarîgû turari merâ musârê ïgûyarâ âârîmakû iribu, musâ diayema âârîrîrê buremuburo, ârigû, beyedi âârîmî. Irasirirâ tausûmurâ âârâ. ¹⁴Marîpu ïgû tauri kerere gua musârê buedea merâ musârê siuidî âârîmî, marî Opu Jesucristo ôârî oparire ïgû merâ opaburo, ârigû.

¹⁵Irasirirâ piriro marîrô gûñaturaka! Gua musâ pûrogue âârîrâ buedeare, irasû âârîmakû gua musârê gojadeare gûña, irire irityuka! ¹⁶⁻¹⁷Marî Opu Jesucristo basita, irasû âârîmakû Marîpu âârîngû musârê

ääripereri musā werenírí, musā iririkurire gūñaturari merā òārō āārírikumakū iriburo. Marĩpu marĩrē bopoñari merā maĩgū, perebiri gūñaturari opamakū irigu, ĩgū òārĩ siburire: “Oparākoa”, ārĩ masĩmakū irigu āārĩmi.

3

Pablo: “Guaya āārĩburire Marĩpure sērēbosaka!” ārĩ gojadea

¹Guayarā, musārē āsū ārĩ gojatũnuu. Guaya āārĩburire Marĩpure sērēbosaka! Musā, gua marĩ Opuya kerere buedeare pé buremubu. Irasirirā, wārā masaka musā iriderosũta gua buerire pé buremuburire, ĩgūsā guare òārō bokatĩrĩneāburire Marĩpure sērēbosaka! ²Surāyeri masaka Jesũya kerere buremubema. Irasirirā masaka diayema irimerā ñerā guare ñerō iribirikōāburo, ārĩrā, Marĩpure serebosaka! ³Marĩ Opu: “Āsū irigura”, āriderosũta musārē gūñaturamakū irigukumi. Ñegūrē, musārē ĩgū ñerō iriduarire kāmutagukumi. ⁴Gua musārē iridorederosũta irirā irikoa. “Irire marĩ Opu iritamurĩ merā òārō irinĩkōārākuma”, ārĩ buremuu. ⁵Marĩ Opu Jesucristo, Marĩpu musārē maĩrĩrē masĩnemomakū iriburo. ĩgū ñerō tarigu gūñaturaderosũta musādere gūñaturamakū iriburo.

Pablo moādoxeda

⁶Guayarā, Jesucristo marĩ Opu wāĩ merā ĩgū dorero merā musārē werea. Gajerā Jesũre buremurā moāduamerārē, gua musārē buedeare irituyamerārē wapikunemobirikōāka! ⁷Musā masā. Musādere gua iriderosũta iriro gāamea. Gua musā merā āārĩrā, gajino iriro marĩrō āārĩbiribũ. ⁸Neō sugure wajamarĩrō sērē, baabiribũ. Musārē gariboduamerā, ũmurĩ, ñamirĩ gua baaburire moā wajatabũ. ⁹Gua musārē bueri waja: “Guare baari ejoka!” āribonerā āārĩkererā, neō irasũ ārĩbiribũ. Musārē: “Āsū iriro gāamea”, ārĩ ĩmuduarā gua basi moā wajata baabu. ¹⁰Gua musā merā āārĩrā, musārē āsū ārĩbũ: “Baaburi moā wajataduabino baabirikōāburo”, ārĩbũ. ¹¹Gajerā musā iriri kerere guare āsū ārĩ werema: “Surāyeri ĩgūsā merā moāmerā āārĩma. Moābirikererā, wārĩ irimoāmarĩ merā gajerārē garibogorenarā yāma”, ārĩma. ¹²Gua marĩ Opu Jesucristo wāĩ merā ĩgū dorero merā irasirirānorē: “Irimoāmarĩrē iropāta irika! Musā baaburire, musā gāāmerĩnorē moā wajataka!” ārĩ werea.

¹³Guayarā, gariborero marĩrō òārĩrē irinĩkōāka! ¹⁴Gua dorerire i pũgue gojarire tarinugāgũnorē ĩamasĩ, ĩgūrē guyasĩrō tariburo, ārĩrā, wapikubirikōāka! ¹⁵ĩgūrē wapikubirikererā, musārē ĩaturĩgure irirosũ ĩābirikōāka! Musā pagumurē wererosũ ĩgūrē wereka, òārĩrē iriburo, ārĩrā!

Pablo òādooretũnudea

¹⁶Marĩ Opu ĩgū basi marĩrē siuñajārĩ merā òārō āārĩrikumakū irigu musārē āsū iriburo. Musā noó waaró, musārē gajerosũ waamakū, siuñajārĩ sĩnĩkōāburo. Musā āārĩpererā merā āārĩburo.

¹⁷Yu Pablo, yu basita i òādorerire gojāa. Yu musārē gojanarōsũta gojāa. Irasirirā musā: “ĩgũta gojañumi”, ārĩ ĩāmasĩrākoa. ¹⁸Marĩ Opu Jesucristo musā āārĩpererārē òārō iritamuburo. Irasũta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

1 TIMOTEO

Pablo Timoteore ôådoredea

¹Yu Pablo murê ôådoreea. Jesucristo, Marîpu marîrê peamegue waabonerârê taugu dorederosûta yure pîdi âârîmî îgûyare buedoregu. Îgûrêta, îgû marîrê ôârô iriburire yûrâ yâa. ²Mu diayeta yu magû irirosû âârîgû âârâ. Irasirigu murê ire gojâa. Marîpu âârînîgû, marî Opu Jesucristo murê iritamu, bopoñarî merâ îa, siunajârî merâ âârîrikumakû iriburo.

Pablo ârîgatori merâ buerire pèdorebiridea

³Yu Macedonia nikûgue waagû, murê Efesogue dujadorebu, irore surâyeri ârîgatori merâ buerârê: “Iropâta bueka!” ârî weredoregu. ⁴Îgûsârê: “Iripoegue marâ îgûsâ basi îgûsâ gûñarî merâ kere wereunadeare, musâ ñekûsâmarâ iririkuunadeare gûñanîbirikôaka!” ârî wereka! Marî irire gûñanîrâ, iri merâ gâme guaseo, Marîpu marîrê iridorerire iribea. “Marîpu yure iritamugukumi”, ârî buremurî merâta îgû marîrê dorerire irimasîa.

⁵Marîpu marîrê: ñerîrê opamerâ, îgû îûrô waja opamerâ âârâ, ârî gûñarâ, diaye Jesucristore buremurâ âârîmakû gâamemi. Irasirigu ôârîrê doremi. Marî irasû âârîrâ, îgûrê, gajerâdere ôârô maîrâkoa. ⁶Surâyeri irire tûyanemobema. Irasirîrâ gajî ubu âârîrîrê gâme guaseoma. ⁷Marîpu Moisére doreri pîdeare gajerârê buerimasâ âârîduakerê: “Î âsû ârîduaro yâa”, ârî buekerêrâ, îgûsâ buerire pémasîbema.

⁸Marî masîa. Marîpu Moisére doreri pîdeare diaye buemakû ôâgorâa. Marîpu, masakare iri dorerire tarinugârîrê masidoregu, irire pîdi âârîmî. ⁹Iri dorerire buerâ, ire masîrô gâamea. Marîpu iri dorerire pîgu, diayema irîrârê diayema iridoregu meta pîdi âârîmî. Iri dorerire irimerâ gapure irire pîdi âârîmî, diayema gapure masîburo, ârîgû. Iri dorerire tarinugârârê, ñerârê, ñerô iririkurârê, îgûrê buremumerârê, îgûya buerire gâamemerârê, îgûsâ pagusâmarârê wêjêrârê, masakare wêjêbêorârê, ¹⁰nome merâ ñerô irîrârê, ûma merâ ñerô irîrâ nomerê, ûma seyaro ñerô irîrârê, nome seyaro ñerô irîrârê, masakare ñeâ gajerâguere duarârê, ârîgatorikurârê, ârîgatori merâ: “Âsû irîrâkoa”, ârîdeare irimerânorê, âârîpererâ ôârî buerire kâmutaduarârê iri dorerire pîdi âârîmî. ¹¹Î ôârî bueri, Marîpu masakare tauri kerere wererî âârâ. Marîpu ôatarîgu yure i kerere masakare weredoregu pîdi âârîmî.

Pablo, Marîpu îgûrê bopoñarî merâ îârîrê gojadea

¹²Yu marî Opu Jesucristore usuyarî sîa. Îgû yure: “Ôârô buegukumi”, ârî gûñagû îgûyarârê iritamudoregu beyepîdi âârîmî. Irasirigu îgû turarîre yure sîdi âârîmî. ¹³Iro dupuyurogue yu Jesucristore ñerô werenî, îgûrê buremurârê ñerô iri: “Îgû ôâbemi”, ârinabu. Yu îgûrê buremubirisîa, yu ñerô iririre: “Ñerô irîgu irîkoa”, ârî gûñabirisîa, irasirîbu. Irasirikerepuru, Marîpu yure bopoñarî merâ îâgû, beyedi âârîmî. ¹⁴Marî Opu yure buro maîgû ôârô irimi. Îgû yure Jesucristore buremumakû, gajerâdere maîmakû irimi. Marîrê Jesucristo merâ îgûrê buremumakû, gajerâdere maîmakû irimi.

¹⁵I yu wereburi diayeta âârâ. âârîpererâ irire buremurô gâamea. Jesucristo ñerô irîrârê îgûsâ ñerî iridea wajare taugu, i ûmûguere aarîdi âârîmî. Yuta âârîpererâ nemorô ñerô iritarinugâdi âârâ. ¹⁶Yu irasû âârîkerepuru, Marîpu yure bopoñarî merâ îâmi. Irasirigu, Jesucristo yure neô perebîri bopoñarîrê masîmakû irimi. Gajerârê Jesucristore buremurîrê îgû yure bopoñarôsûta îgûsâdere bopoñarîrê masîmakû irigukumi. ¹⁷Puru îgûsârê îgû puro perebîri okari opamakû irigukumi. ¹⁸Irasirîrâ Marîpure: “Ôatarîgu, turatarîgu âârâ”, ârî, usuyarî sinfîkôarâ! Îgûta marî Opu âârînfîkôâgukumi. Îgû neô boabirikumi. Îgû suguta Marîpu âârîmi. Deyomarîgû, masîtarîgu âârîmi. Irasûta âârîmi.

¹⁸⁻¹⁹Timoteo, mu yu magû irirosû âârâ. Irasirigu yu murê: “Âsû irika!” ârî werea. Iro dupuyuro Marîpu marîyarârê mu iriburire murê weredoredî âârîmî. Irasirigu, îgûsâ murê: “Marîpuyare îgû turaro merâ âsû irîgukoa”, ârî werederosûta îgûrê buremurîrê pîriro marîrô gûñaturarî merâ irika! “Marîpu îûrô ñerô iridea waja opabea”, ârî, ôârô gûñagû âârîka! Surâyeri: “Ñerîrê irîbirikôârô gâamea”, ârî gûñakerêrâ, ñerô irima. Irasirîrâ Jesûyare buremurîrê poyanorêma. ²⁰I, Himeneorê, Alejandore irasûta waabu. Irasirigu îgûsâ pèrârê wâtêa opu Satanâs îgû gâamerô iriburo, ârîgû, Jesûre buremurâ merâ âârînemodorebirîbu. Marîpure ñerô ârî werenînemobirikôâburo, ârîgû, irasirîbu.

2

Marîpure sêrêrâ âsû iriro gâamea, ârî gojadea

¹Musârê âsû iridorepuroria. âârîpererâya âârîburire Marîpure sêrêbosaka! Îgûsârê ôârô iritamu, bopoñarî merâ îâburo, ârîrâ, îgûsârê sêrêbosaka! Îgûrê: “Mu merâ usuyâa”, ârika! ²Oparâya âârîburire, masakare dorerâ âârîpererâya âârîburidere Marîpure sêrêbosaka, ôârô doreburo, ârîrâ! Îgûsâ ôârô doremakû, goepeyari merâ Marîpure buremu, îgû gâamerî direta iri, ôârô siunajârî merâ âârîrikurâkoa. ³Marî gajerâya âârîburire Marîpure sêrêbosamakû ôâgorâa. Irire marî irimakû îâgû, Marîpu marîrê taugu usuyari merâ marîrê îâmi. ⁴Îgûta âârîpererâ masakare perebîri peamegue waabîrimakû gâamemi. Diayema âârîrîdere masîmakû gâamemi. ⁵Îgû suguta Marîpu âârîmi. Jesucristo, Marîpu merâ marî masakare ôârô âârîmakû âmbosagu suguta âârîmi. Îgû marî irirosû dupukûgu âârîmi. ⁶Îgû curusague boari merâ âârîpererâ masakare îgûsâ ñerî iridea wajare wajarîbosadi âârîmî îgûsârê taugu. Irasirigu Marîpu îgû masakare irire masîmakû irîripoe ejamakû, iri kerere wererârê weredoremi âârîpererâ masîburo, ârîgû.

⁷ Jesucristo judío masaka aarimerare iri kerere weredoregu, igusare igure buremurire, iguyama diaye aaririre yure buedoregu pimi. Irire diayeta mere werea. Arigatogu meta yaa.

⁸ Yu aariperero mara umare guaro mariro, game guaseoro mariro Maripuyare oaro irirare mojori soemu, Maripure seremaku gaamea. ⁹ Nomeré, uma merá ñeró irirá nome sanarósüpero sanabirimakú gaamea. Oaro keoro igusare ejari surire sanaburo. Gajerá igusare: “Oaro deyoma”, ari gunamakú iriduara, igusaya poanapure wuapuwea nome aariduari direta gunarikubirikoauro. Igusaya dupuridere oro merá, perla wakuri yeri wajapari yeri merá iridea merá mamubirikoauro. Wajapari suridere sanabirikoauro.

¹⁰ Masaka igusare: “Oara aarima”, ari gunaburo, arira, asu gapu iriburo. Gajerá nome: “Maripure buremua”, arira nome irirosuta oarire iriburo. ¹¹ Jesure buremura nererogue nererare Maripuyare buerimasá bueripoere nome wereniro mariro buremuri merá pëburo. ¹² Musá nererogue neremakú, nome umare buebirikoauro. Igusare dorebirikoauro. Wereniro mariro buerimasá buerire pëburo. ¹³ Asú aara. Maripu Adaré iripuroridi aarimi. Puru Evare iridi aarimi. ¹⁴ Adán, wati arigatosudi meta aaridi aarimi. Eva gapu wati arigatorire buremusiá, Maripu dorerire tarinugadeo aarimo. ¹⁵ Irasú aarikerepuru, igo purakudea merá* Jesure buremu, gajerare mai, ñeró iribiri, diayema gapure irirano tausarakuma.

3

Jesure buremura oparayamaré gojadea

¹ I yu wereburi diayeta aara. Sugu Jesure buremura opu aariduagu, oari moarire iriduagu aarimi. ² Irasiriduaguno asu aariburo. Masaka: “Ñeró irigu aarimi”, arisuna marigu, sugoreta marapokugu, pemasiri merá iririkugu, diayemaré irigu, masaka buremusigu, iguya wii gameñajara ejarare oaro bokatirineagu, gajerare oaro buegu aariburo. ³ Neó mejabi, gamekëaduabi, gajerá merá guaseobi, ñeró iriri merá niyeru wajataduabi aariburo. Irasirirone irigu: masakare bopoñari merá iritamugu, niyerure uaribebabi aariburo. ⁴ Iguya wii marare oaro doremasigu, igu purare buremuri merá igure oaro yujumakú irigu aariburo. ⁵ Iguya wii marare doremasibi, Maripure buremuri bumarare irota nemoro koremasibirikumi. ⁶ Sugu Jesure buremura opu aariduagu maama buremunugagu aaribirikoauro. Maama buremunugagu gajipoe irigu igu: “Gajerá nemoro aara yu”, ari gunabokumi. Irasú ari gunagu, wati gunaderosú gunabokumi. Irasirigu Maripu watiire wajaoaderosú igure iribokumi. ⁷ Irasirigu Jesure buremura opu aaribu Jesure buremura: “Oagu aarimi”, arisugu aariburo. Igu oarire iribirimakú iara, igure ñeró werenibokuma. Wati igure ñeri iridorerire iribokumi.

Jesure buremura oparare iritamurayamaré gojadea

⁸ Jesure buremura oparare iritamurade masaka buremusura aariburo. Arigatori mariro werera, mejamera, ñeró iriri merá niyerure wajataduamara aariburo. ⁹ Jesuya diayema aaririre Maripu marire imudeare piro mariro buremura: “Maripu iuro waja opabea”, ari gunara aariburo. ¹⁰ Igusare sooburi dupuyuro igusa aaririkurire oaro iaburo. Puru igusa oaro aaririkurire ia odo: “Waja opabema”, ari, igusare sooburo. ¹¹ Jesure buremura oparare iritamura nomede irasuta masaka buremusura aariburo. Gajerare ñeró kere ari weremare nome, pemasiri merá irirá nome, oarire irinira nome aariburo. ¹² Sugu Jesure buremura oparare iritamugu sugoreta marapokugu, igu purare, gajerare iguya wii marare oaro doremasigu aariburo. ¹³ Jesure buremura oparare iritamura oaro iritamumakú iara, gajerá igusare: “Oaro yama”, arirakuma. Irasirira guiro mariro guyasiriri mariro gunaturari merá igusa Jesucristore buremurire gajerare werarakuma.

Jesuyamaré gojadea

¹⁴⁻¹⁵ Mata yu mu purogue waaduadaa. Waaduakeregu, gajipoe irigu waamasibiribokoa. Irasirigu i pu merá mure: “Maripu pura asu iriburo”, ari were goja. Maripu pura Jesure buremuri bumará Maripu okaniguyara aarima. Igusata Maripuya diayemaré buremura, gajerare irire buera aarima. ¹⁶ Mari: “I diayeta aara”, ari masia. Maripuya diayema, mari dupuyuro masibiridea, igu marire imudea oataria. I asu aara:

Maripu magu mari irirosu dupukugu deyoadi aarimi. Oagu deyomarigu: “Igu diayema irigu aarimi”, aririre marire masimakú iridi aarimi.

Maripure wereboera igure ianera aarima. Iguyara iguya kerere aariperero marare werenera aarima. Irasirira i umugue masaka igure buremunera aarima. Puru Maripu umugasigue igure aimuriadi aarimi.

4

Pablo Timoteore Jesure buremudinerá igure buremuduayamaré gojadea

¹ Oagu deyomarigu ire pemasima oaro marire weremi. I umu pereburi dupuyuro surayeri masaka Jesure buremudinerá igure buremuduarakuma. Watea arigatorire, wateya buerire petuyarakuma. ² Irigatorikura irire buemakú pera: “Oari bueri aara”, ari gunarakuma. Arigatori merá buekerera, igusa basi: “Ñeró irirá

* 2:15 Génesis 3:15: Eva Maripu dorerire tarinugadero puru, Maripu aarinigu pirure asu aridi aarimi: “Igo nomeó mure iaduabirikumo. Dapaga merá igo paramera aarituriarade mu paramera aarituriarare iaduabirikuma. Mu, sugu igo paramera aarituriaigua gubure kûrimakú, igu gapu maya dipurure kuramutugukumi”, aridi aarimi. Irasirigu Jesús, Eva purakudi paramera aarituriaiguta, mari igure buremurare taugu aarimi.

yáa”, neŋ ári gũñabirikuma. ³ Masakare: “Marâpokubirikôaka! I baarire baabirikôaka!” ârîma. Marîpu âârîpereri marî baaburire iridi âârîmî. Irasirirâ marî Jesûre buremurâ diayemarê masirâ, igûrê: “Ôaa”, ârî, usuyari sî odo, baarire baamasîa. ⁴ Âârîpereri Marîpu iridee ôârî âârâ. Irasirirâ igû irideare: “Gâamebea”, ârîbirikôara! Igûrê: “Ôaa”, ârî, usuyari sî odo, baaro gâamea. ⁵ Marîpu igû irideare: “Ôaa”, ârî weresiadi âârîmî. Irasirirâ marî baaburi dupuyuro igûrê: “Ôaa”, ârî, usuyari sîmakû, marî baarire ôârî waamakû yâmi.

Pablo Jesûre moâboeguyamarê weredea

⁶ Mu, i yu weredeare Jesûre buremurâre buegu, Jesucristore ôârô moâboegu âârîgukoa. Irasirigu Marîpuya werenîrî marî buremurîrê, igûyare ôârî buerire mu ôârô irituyarire gũñaturarî merâ buremunemogukoa. ⁷ Masaka i ûmumarê igûsâ basi igûsâ gũñarî merâ kere wererire pêbirikôaka! Iri Marîpuya âârîbea. Marîpu gâamerî direta irituyawâgânika! ⁸ Marî ôârô moâpaumakû ôagorâa. I nemorô Marîpu gâamerîrê ôârô irimakû ôataria. Igû gâamerîrê iripaurâ, i ûmuguere marî igû merâ ôârô âârâ. Puru ûmugasiguedere igû merâ âârîrâkoa. ⁹ Iri yu wererî diayeta âârâ. Âârîpererâ irire: “Diayeta âârâ”, ârî buremurô gâamea. ¹⁰ Irasirirâ marî gajerârê Marîpuyare buerâ, ñerô tari, buro moâa. Marîpu okanîgû marîrê ôârô iriburire usuyari merâ yûsîa, irasû yâa. Igû âârîpererârê taugu âârîmî. Jesûre buremurâ direta taugukumi igû puro âârîburo, ârîgû.

¹¹ Jesûre buremurârê iri âârîpereri yu ârîrîrê iridore, bueka! ¹² Gajerâ, mu maamu âârîmakû iârâ, murê péduabiribokuma. Irasirigu, Jesûre buremurârê murê péburo, ârîgû, ôârîrê werenîka! Ôârô irinîka! Gajerârê maîka! Jesûre buremutuyanîkôaka! Marîpu iûrô ñerî marîgû âârîka! Murê iâkûiburo, ârîgû, irasirîka! ¹³ Yu, mu purogue ejaburo dupuyuro Jesûre buremurâ nerêrârê Marîpuyare gojadea pûrê bue îmuka! Igûsârê: “Âsû âârîrikukû” ârî wereka! Marîpuyare ôârô bueka, igûsâ irire masînemoburo, ârîgû! ¹⁴ Iro dupuyuro Marîpu Jesûre buremurâ oparâ murârê murê weredoredi âârîmî. Irasirigu, igûsâya mojóri merâ murê ñapeomakû, igû turarire sîdi âârîmî, igû weredorederosûta mu igûyare irimasîburo, ârîgû. Irasirigu, igû murê irimasîrî sîrîrê kâtibirikôaka!

¹⁵ Irire gũña, irinîka, âârîpererâ mu Marîpuyare irimasînemowâgârire iâburo, ârîgû! ¹⁶ “¿Ôârô irigu yârî?” ârî gũñagû, mu iririkurire, gajerârê mu buerire gũñaka! Ôârî direta irinîka! Irasirirâ mu, murê pénerâde tausûrâkoa.

5

Pablo Timoteore: “Jesûre buremurârê âsû irika!” ârî gojadea

¹ Murârê turibirikôaka! Mupure mu ôârô irososûta murâdere ôârô buremurî merâ wereka! Mu pagupûrârê mu ôârô irososûta maamarâdere buremurî merâ wereka! ² Mupore mu ôârô irososûta murâ nomedere ôârô buremurî merâ wereka! Mu pagupûrâ nomerê mu ôârô irososûta nôomedere ñerô waribejaro marîrô ôârô buremurî merâ wereka!

³ Wapiweyâ nome iritamusûña marîrârê iritamuka! ⁴ Wapiweyo pûrâkudeo âârîmakû, parâmerâkudeo âârîmakûdere igûsâ igore iritamuburo, igo igûsârê masûdea waja. Irasû iritamurâ, Marîpu igûsâyârê iritamudorederosûta irirâ yâma. Igûsâ irasiriri merâ Marîpure usuyari merâ iâmakû yâma. ⁵ Bopogo wapiweyo igoyarâ marîgô: “Marîpu yure iritamugukumi”, ârî gũñamo. Irasirigo ûmurî, ñamirî Marîpure: “Iritamuka yure!” ârî sêrênîkôamo. ⁶ Gajego wapiweyo igo gâamerî direta irimoâmâgô, okago âârîkerego, boadeo irososû Marîpu gâamerîrê irimasîbeo âârîmo. ⁷ Iri âârîpereri wapiweyâ nomerê iritamurîmarê yu murê gojarire Jesûre buremurârê wereka, gajerâ igûsârê: “Ñerô yâma, igûsâyârê iritamubema”, ârî werewuabirikôaburo, ârîgû! ⁸ Sugu igûyârêrê, igûya wîi marâdere ôârô korebi: “Jesûre buremubea”, ârîgû irososû yâmi. Jesûre buremumerâ nemorô ñerô irigu âârîmî.

⁹ Wapiweyâ nomerê iritamuburî dupuyuro, papera pûgue âsû âârîrâ nomerê gojatúka! Búro, sesenta bojori nemorô opago, sugureta marâpukudeo âârîburo. ¹⁰ Masaka: “Igo ôârîrê irigo âârîmo”, ârîsîgô, igo pûrârê ôârô masûdeo, igoya wiire gâmeñajârâ ejarârê ôârô bokatîrîñeâgô, moâboego irososû Jesûre buremurârê iritamugô, ñerô tarîrârê iritamugô, âârîpererârê bopoñarî merâ iâgô, gajino ôârîrê irinîgô âârîburo.

¹¹ Wapiweyâ nome, nôomeweya nome âârîmakû, i papera pûgue gojatúbirikôaka! Igûsâ Cristoyare iriduaro nemorô ûma merâ âârîduarâ, dupaturi marâpukuduabokuma. ¹² Irasû igûsâ dupaturi marâpukurâ, igûsâ: “Marâpu marîgô, Cristoya direta irigokoa”, ârîdeare iribiribokuma. Irire iribiridee waja, waja opabokuma. ¹³ Igûsâ dupaturi marâpukumerâ, térikurâ, gajerâya wiirigue gâmeñajâgorenarâ, gajerârê ñerî kerere werenîrâ, gajerârê igûsâyamarê sêrênîrikurâ, gajerâ igûsârê weredorebirideareta masakare weregorenarâ dujabokuma. ¹⁴ Irasirigu: “Igûsârê, gajerâ wapiweyâ nome murârê iritamurosû iritamubirikôârô gâamea”, ârî werea. Dupaturi marâpuku, pûrâkuburo doja. Igûsâya wîi marârê ôârô koreburo. Igûsâ irasirirâkû, ñegû marîrê iâturigu masakare igûsârê: “Ñerîrê irirâ yâma”, ârî werewuamakû iribiribokumi. ¹⁵ Surâyeri wapiweyâ nome Cristoyare pirikôa, wâtêa opu Satanâya gapure irituyasiama.

¹⁶ Jesûre buremurâ, igûsâyârâ wapiweyâ nome âârîmakû igûsârê iritamuburo. Jesûre buremurî bumarâguere igûsârê iritamudorebirikôaburo. Irasirirâ Jesûre buremurî bumarâ gajerâ wapiweyâ nome iritamuna marîrâ gapure iritumamasîma.

¹⁷ Jesûre buremurâ oparâ murâ igûsâyârêrê ôârô dorerârê gajerârê buremurô nemorô buremurô gâamea. Igûsâ ôârô moârî waja ôârô wajariburo. Surâyeri Marîpuyare wererâ, igûsâyârêrê buerâ âârîma. ¹⁸ Marîpuya werenîrî gojadea pûgue, sugu moâgûrê marî wajariburire âsû ârî gojasûdero âârîbû: “Weku trigo yeri

gasirire ĩgũya guburi merā kura koro, trigore baaduagu baaburo. ĩgũya disi túsārĩ berore túsābirikōāka!'' āri gojasũdero āārĩbũ. Gajero āsũ āri gojasũdero āārĩbũ: ''Moāgũrē ĩgũ moārĩ wajare wajariro gāamea''.

¹⁹ Suguta Jesũre buremurā opure: ''Nērĩrē iriami'', āri werewuamakũ pēbirikōāka! Pērā o urerē ĩgũ irideare iānerā ĩgũrē werewuairē péka! ²⁰ Jesũre buremurā nererōgue āārĩpererā pēurogue nērō irigure: ''Irire neō irinemobirikōāka!'' āri wereka, gajerā gũirā, ĩgũ irirosũ iribirikōāburo, ārĩgũ!

²¹ Yu, Marĩpu ĩũrō, Jesucristo ĩũrō, irasũ āārĩmakũ Marĩpure wereboerā ĩgũ beyenerā ĩũrōguedere murē āsũ āri weregura. Yu murē dorerire irigu, āārĩpererā Jesũre buremurārē buremurĩ merā sũrosũ iāka! Musā surāyeri ĩgũsārē ōārō irirosũ, gajerā ĩgũsā watope marādere sũrosũ ōārō irika! ²² Gajerārē Jesũre buremurā oparā āārĩmurārē muya mojōrĩ merā ñapeo, ĩgũsārē sōoburi dupuyuro ĩgũsā āārĩrikurire ōārō ĩapũorika! Nērĩrē irirārē sōogu, ĩgũsā irirosũta mude nērō irigu āārĩbokoa. āārĩpereri nērĩrē iribita āārĩrikuka!

²³ Mu paru pũrĩrĩ opagu āārā. Irasirigu irire kũkũgu, deko direta ĩiribirikōāka! Mērōgā ĩgui deko pāmudeare ĩirĩka!

²⁴ Mu Jesũre buremurā oparā āārĩmurārē ĩgũsā āārĩrikurire iāgũ, ire ōārō masĩka! Marĩpu nērārē wajamoāburi dupuyuro surāyeri masaka ĩgũsā nērĩrē iririre marĩ iāmasĩa. Gajerā gapure ĩgũsā nērĩ iririre iāmasĩbea. Marĩpu āārĩpererā nērārē wajamoārĩnu āārĩmakũ, ĩgũsā nērĩ irideare masĩrākoa. ²⁵ Irasũta masaka ĩgũsā ōārĩ iririre iāmasĩsũa. Gajerā ĩgũsā ōārĩrē iririre daporare iāmasĩbirikererā, purũgue masĩrākoa.

6

¹ Moārĩmasā Jesũre buremurā ĩgũsā oparā dorerire goepeyari merā iriburo. ĩgũsā irasĩrimakũ iārā, gajerā Marĩpure, marĩ bueridere nērō āri werenĩbirikuma. ² ĩgũsā oparā Jesũre buremurā āārĩmakũ: ''ĩgũsā guare dorebirikōārō gāamea'', āri gũñabirikōāburo. Irasũ gũñarōno irirā ĩgũsā dorerire buremurĩ merā iriburo. ''Marĩ oparā Jesũre buremurā āārĩmakũ, ĩgũsārē maĩa, irasĩrirā ĩgũsārē ōārō moāboerākoa'', āri gũñaburo. I yu were gojarire Jesũre buremurārē bueka!

Marĩpure buremurĩmarē, ōārō āārĩrikurimadere gojadea

³ Masakare ārĩgatori merā buerā marĩ Opu Jesucristoya diayema āārĩrĩrē buedeare buremubema. Marĩpureyare marĩ buremurĩrē gāamemerā āārĩma. ⁴ ''Gajerā nemorō masĩa'', āri gũñakererā, diayemarē neō masĩbema. Pemasĩmerā irirosũ masaka werenĩrĩrē gāme guaseoduarā āārĩma. Irasĩrirā gajerārē gāme iāturi, gāme iāduabiri, nērō kere gāme āri were, nērō gāme gũñamakũ yāma. ⁵ Diaye gũñamerārē gāme guasonĩmakũ yāma. ĩgũsā diayema āārĩrĩrē masĩmerā āārĩmakũ, ĩgũsārē: ''Marĩpureyare irityarā, wāro niyerure wajatarākoa'', āri gũñamakũ yāma. ĩgũsānōrē wapikubirikōāka! ⁶ Marĩ, Marĩpureyare buremurĩrē ōārō irityarā, wāri ōārĩ oparā irirosũ āārā. I merā usũyāa. ⁷ Marĩ i ũmũguere deyoarā, neō gajino merā deyoabirĩbũ. Boarāde neō gajinorē āĩabirĩkoa. ⁸ Irasĩrirā surĩ, baari marĩ dapora opari merāta usũyaro gāamea. ⁹ Gajerā gapu wāri opaduasĩ, ĩgũsā nērĩ iriduarire pirimerā, pēmasĩrĩ marĩrō nērĩrē uaribejarā dujama. Irasĩrirā iri merā ĩgũsā basita poyanorēsĩā, peamegue bēosũrākuma. ¹⁰ Niyeru maĩrĩ, masakare āārĩpereri nērĩrē irinũgāmakũ iriri āārā. Surāyeri niyerure buro gāamerā, Jesũyare buremuadideare piri, ĩgũsā basita buro bujawereri bokama.

Pablo Timoteore: ''Mu Jesũre buremurĩrē neō pĩbirikōāka!'' āri gojadea

¹¹ Mu tamerā Marĩpureyagu i āārĩpereri nērĩrē uaribejabirikōāka! Diayema irigu, Marĩpu gāamerĩrē irigu, ĩgũyare: ''Diaye āārā'', āri buremugũ, gajerārē maĩgũ, nērō tarikeregu gũñaturari merā Marĩpureyare irigu, ''Gajerā nemorō āārā'', āri gũñarō marĩrō ĩgũsārē iritamugũ āārĩka! ¹² Marĩpu murē siudi āārĩmĩ, ĩgũ puro perebiri okari opaburo, ārĩgũ. Irasirigu Jesucristore mu buremurĩrē wārā masaka pēurogue werebũ. Iri okarire opabu, nērō tarikeregu, ĩgũrē buremurĩrē pĩbirikōāka! ¹³ Yu, Marĩpu āārĩpererārē okari sĩgũ ĩũrō, Jesucristo ĩgũyamarē Poncio Pilatore diaye weredi ĩũrō ire murē iridorea. ¹⁴ Jesucristo i ũmũguere dupaturi aarĩmakũguedere nērĩ marĩgũ, masaka werewuasũña marĩgũ ĩgũ doredeare gorawayuro marĩrō irĩnikōāka! ¹⁵ Marĩpu ĩgũ: ''Āsũ irigura'', ārideare irĩĩnu ejamakũ, Jesucristore dupaturi iriugukumi. ĩgũ suguta ōatarigu, turagu, āārĩpererā oparā nemorō Opu, āārĩpererā dorerā nemorō Doregu āārĩmĩ. ¹⁶ ĩgũ suguta neō boabi āārĩmĩ. Boyorogue neō sugũ masaku ejamasĩberogue āārĩmĩ. Neō sugũ masaku ĩgũrē iādi, ĩgũrē iāgũde māmĩ. Irasĩrirā neō pĩrĩro marĩrō āārĩpererĩnuri ĩgũrē: ''Turataria mu'', āri buremurā! Irasũta irĩrā!

¹⁷ I ũmũmarē wāri oparārē āsũ āri wereka: ''Gajerā nemorō āārā'', neō āri gũñabirikōāka! Musā opari pereakōārokoa. Irasĩrirā: ''Yu wāri opari merā ōārō āārĩgukoa'', āri gũñabirikōāka! Marĩpu yure sĩrĩ merā ōārō āārĩgukoa'', āri gũñaka!'' ārika ĩgũsārē! Marĩpu marĩrē āārĩpereri marĩ oparire sĩmĩ, iri merā usũyaburo, ārĩgũ. ¹⁸ Wāri oparā ōārĩrē iriburo. ĩgũsā wāri opari merā opamerārē iritamuburo. ĩgũsārē iritamurā, ĩgũsā oparire ōārō merā sĩburo. ¹⁹ ĩgũsā irasĩrirā, wāri ũmũgasĩmarē opasĩrākuma. Iroque āārĩrĩ neō perebirĩkoa. Irasĩrirā iroque Marĩpu merā perebiri okari opanĩkōārākuma.

Pablo Timoteore doretũnudea

²⁰ Timoteo, Marĩpu murē weredoregu pĩdeare pĩbirikōāka! Marĩpure gāamemerā i ũmũma ubu āārĩrĩ werenĩrĩrē, ĩgũsā noō gāamerō werenĩmoāmarĩdere pētũyabirikōāka! ''Marĩ werenĩrĩ, masĩrĩmasā werenĩrĩ āārā'', ārikererā, Marĩpureyare masĩrā irirosũ werenĩrā meta yāma. ²¹ Surāyeri ĩgũsā werenĩrĩrē pētũyarā, Marĩpureyare ĩgũsā buremuadideare pĩrinokōāma.

Marĩpu murē ōārō iritamuburo. Irasũta iriburo.

Iropāta āārā.
Pablo

2 TIMOTEO

Pablo Timoteore ôådoredea

¹Yu Pablo murê ôådoredea. Marîpu gâamederosûta Jesucristo yure beyepîdi âârîmî. Marîpu: “Jesucristore buremurâ yu merâ ôârô âârîrâkuma”, ârideare yure masakare buedoregu beyepîdi âârîmî. ²Mu diayeta yu magû irirosû âârîgû âârâ. Irasirigu murê ire gojâa. Marîpu âârîngû, marî Opu Jesucristo murê iritamu, bopoñarî merâ îa, siuñajârî merâ âârîrikumakû iriburo.

Pablo Timoteore: “Masakare Cristoyare wereka!” ârî gojadea

³Yu Marîpure sêrêrikû, murê gûñâa. Ûmurikû, ñamirîkû îgûrê: “Ôâa”, ârî, usuyari sî, muya âârîburire sêrêbosanîkôâa. Yu ñekûsâmarâ îgûrê buremuderosûta: “Yu, îgû îûrô waja opabi âârâ”, ârî masîrî merâ yude îgûrê buremua. ⁴Yu, mu purogue âârâdi waamakû mu oredeare gûñanîsîâ, murê îaduakoa doja, mu merâ burô asuyaduagu. ⁵Mu Jesûre diayeta buremurîrê gûñâa. Mu îgûrê buremuburi dupuyuro mu ñekô Loida, mupo Eunicede Jesûre buremupûrîrima. Daporare yu ôârô masîa. Îgûsâ îgûrê buremurî oparosûta mude opâa.

⁶Irasirigu ire murê gûñamakû iriduâa. Iro dupuyuro yaa mojôrî merâ murê yu ñapeomakû, Marîpu îgû turarire murê sîmî, îgûyare irimasîburo, ârîgû. Daporare îgû murê iridorederosûta îgû turarî merâ îgûyare iriwâgânîka! ⁷Marîpu marîrê Ôâgû deyomarîgû murîrê gûimîmakû irigu meta âârîmî. Marîpuyare îgû turarî merâ irîrâ, masakare maîrâ, pémasîrî merâ irîrâ âârîmakû irigu âârîmî. ⁸Irasirigu marî Opuhare gajerârê weregu, guyasîrîbirîkôâka! Îgûyare gajerârê yu weredea waja peresugue âârîmakû, yure guyasîrîsâbirîkôâka! Mu Marîpu masakare taurî kerere wererî waja yu irirosû ñerô tarigu: “Ôârokoa”, ârî gûñaka! Marîpu murê turaro sîrôpâ irasîrika! ⁹Marîpu marîrê perebîrî peamegue waabonerârê taudi âârîmî. Ôârâ îgûyarâ âârîburo, ârîgû, marîrê sîiudi âârîmî. “Ôârîrê yâma, irasirigu îgûsârê sîiuba”, ârî gûñagû meta sîiudi âârîmî. Îgû marîrê Jesucristoyarârê maîgû i ñmu iriburi dupuyuro: “Îgûsârê taugûra”, ârî gûñâ, marîrê beyedi âârîmî. ¹⁰Irasirigu Jesucristore marîrê taugûre irîgu, îgû marîrê diayeta maîrîrê masîmakû iridi âârîmî. Jesucristo marîrê îgûrê buremurârê perebîrî peamegue waamurâ âârîmakû neô irîbiridi âârîmî. Îgû marîrê taurî kerere weredeare buremurî merâ marîrê Marîpu puro îgû merâ âârînîburire masîmakû iridi âârîmî.

¹¹Marîpu yure irî kerere weredoregu beyedi âârîmî judîo masaka âârîmerârê Jesucristoyare buedoregu. ¹²Irîre buerî waja yu burô ñerô taria. Nerô tarikeregu, Jesûre yu gûñaturarî merâ buremugûrê masîa. Irasirigu peresugue âârîkeregu, guyasîrîrô marîrô âârîkôâa. Jesûta turagu, yure îgûyare buedoregu pîdi, yure ôârô koregu âârîmî. Irasirigu dupaturî aarîgû, îgû yure buedoredea merâ: “Âsû irigûra”, ârîdeare irîyuwarîkugukumi. Irîre masîa.

¹³Yu murê diayema buedeare: “Âsû irîro gâamea yure”, ârî, Jesûre buremurî merâ, gajerârê maîrî merâ irînîkôâka! Marî Jesûyarâ âârîsîâ, irasîrimasîa. ¹⁴Ôâgû deyomarîgû marîguere âârîgû iritamurî merâ Marîpu murê îgûyare kerere weredoredeare gorawayuro marîrô wereka!

¹⁵Mu masîsîâa. Yu peresugue âârîmakû îârâ, âârîpererâ Asia nikû marâ Jesûre buremurâ yure bêowâgâpereakôâma. Îgûsâ watope âârînerâde Figelo, Hermôgenesâde bêowâgâkôâma. ¹⁶Onesîforo gapû irasîrîbirîmî. Marî Opu îgûyâ wîi marârê bopoñarî merâ îâburo. Wârî Onesîforo yure gûñaturamakû irîmî. Yu peresugue âârîmakû îâgû, yure guyasîrîsâbirîmî. ¹⁷Irasirigu Romague ejagu, yure âmanîkôâdi âârîmî. Yure bokagugue âmuduûmî. ¹⁸Marî Opu dupaturî aarîgû, îgûrê bopoñarî merâ îâburo. Efesoguedere îgû marîrê iritamudeare mu ôârô masîsîâa.

2

Pablo Timoteore ôârô iridorerîmarê gojadea

¹Mu, Jesucristoyagu diayeta yu magû irirosû âârîgû âârâ. Irasirigu Jesucristo iritamurî merâ îgûrê gûñaturarî merâ buremunîkôâka! ²Yu wârâ masaka péurogue buemakû mu pédeare Jesucristoyare gûñaturarârê bueturiaka! Irasîrîâ irîre gajerârê keoro buemasîrîkuma.

³Surara ñerô tarikeregu gûñaturakumi. Îgû irirosû mu Jesucristoyagu gajerâ îgûyarâ merâ ñerô tarikeregu gûñaturakû! ⁴Surara îgû opu gâamerôsû dorerî direta irîkumi. Surara âârîbî moârôsû irîbirîkumi. Irasirigu mu îgû irirosû marî Opu dorerî direta irîka! ⁵I irirosû ûma birîmasîûde gajerâ nemorô ûmakeregu, oparâ dorerîre keoro irîbî, îgûsâ îgûrê sîboadeare wajatabîrikumi. Irasirigu marî Opu dorerîre ôârô irîka, îgû ôârî sîburîre wajatabû! ⁶Pooere ôârô moâgû îgû moâdea waja irî pooema oterî dukare opapûrîrikumi. Irasirigu îgû irirosû marî Opuhare ôârô moâgû, gajerârê îgûyare buerî waja îgû murê sîrîrê opagukoa. ⁷Yu wererîre ôârô gûñaka! Mu irasîrimakû, marî Opu i âârîpererîre masîmakû irîgukumi.

⁸Jesucristore gûñaka! Îgû, opu David parâmi âârîturiagu âârîmî. Îgûta boadîgue masâdi âârîmî marîrê peamegue waabonerârê taugu. Irî marîrê taurî kerereta yu werea. ⁹Irî kerere wererî waja ñerô taria. Masaka yure ñerô irîgu irirosû kôme dari merâ sia, peresugue biadoboma. Îgûsâ yure peresu irîkerepuru, Marîpuya kerere âârîpererogue pêsûrokoa. ¹⁰Irasirigu yu ñerô tarikeregu, gûñaturanîkôâa, Marîpu beyenerâ îgû merâ ôârô âârîburo, ârîgû. Îgûsâde marî irirosûta Jesucristoyarâ âârîma. Irasirigu, îgûsâde peamegue waabîrîkôâburo, ârîgû, irasû yâa. ¹¹I diayeta âârâ:

Marî Jesucristore buremurî waja gajerâ marîrê wêjêmakû, ûmugasîgue îgû merâ âârînîkôârâkoa.

¹² Marī ñerō tarikererā gūñaturari merā marī ĩgūrē buremurirē pirimerā, ĩgūyarārē dorerogue ĩgū merā dorerā āārīrākoa. Marī Jesūre masikererā gajerārē: “ĩgūrē masibeā”, ārimakū, ĩgūde marirē: “Musārē masibeā”, āriġukumi.

¹³ Marī, ĩgū: “Āsū irigura”, ārideare buremubirikerepuru, ĩgū ārideare diayeta iriġukumi. Āārīpereri ĩgū āriri, diayeta āārā. Neō āriġatomasiġirikumi.

Pablo Timoteore keoro buerimarē gojadea

¹⁴ I yu were gojarire mu buerārē gūñanīmakū irika! Marī Opū iūrōrē ĩgūsārē turaro merā āsū āri wereka! Masaka werenīrīrē musā gāme guaseori wajamāa. Irire pérārē diaye gūñamerā dujamakū yāa. ¹⁵ Mu ġapū Marīpū iūrō ĩgūya direta buro iriduagu āārīka! ĩgūya diayema kerere pémasirī merā gajerārē keoro bueka! ĩgū murē: “Ōārō yāmi”, āri iāburo, āriġū, ōārō moāġū ĩgū moādeare ġuyasiriberosū āārību, irisirika! ¹⁶ Masaka i ūmuma ubu āārīrē werenīrīrē pébirikōāka! Irire irasū werenīrā nemorō ñerirē iriwāġānemorākuma. ¹⁷ ĩgūsā bueri, dupure kāmīrō boawāġārō irirosū gajerārē poyanorēa. ĩgūsā watopere Himeneo, Fileto āārīma. ¹⁸ ĩgūsā Marīpūya diayemarē buebema. “Jesūre buremurā boanerā ĩgūsā dupu merā masā, murāsianerā āārīma, irisirirā i ūmu peremakū, ĩgūsā dupaturi masābirikuma”, āri buema. Irasū ārīrā, surāyeri Jesūre buremurārē ĩgūya diayema buerire buremuduūmakū yāma. ¹⁹ Marīpūya werenīrī, ĩgū marirē pīdea neō gorawayubea. Wīi neō boabiriburi borari merā ōārō nūdea wīi irirosū āārā. Neō perebirikōa. Āsū āri gojasūdero āārībū: “Marī Opū ĩgūyarārē masīmi. Āārīpererā: ‘ĩgūyarā āārā’, ārīrā ñerī iririre pirikōāburo”.

²⁰ I keori merā āsū āri weregura. Sugu wāri opaguya wiiguere wāri soropari āārīkoa. Bosenu āārīmakū oro merā irideapari, plata merā irideapari baarogue peokuma. Dīari merā irideapirire, o kooāre ubu āārīrīrīrē peokuma. ²¹ Marī ōārī pari irirosū āārīduarā, āārīpereri ñerirē opamerā āārīnīkōārō gāāmea. Irasirirā, marī Opūyarā ĩgū irisunerā āārīsīā, āārīpereri ĩgū iridorerire ōārō irirā āārīrākoa.

²² Irasirigu, maamarā ñerī uaribejarire iribirikōāka! Diayemarē irinīka! Jesūre buremunīka! Masakadere maika! Gajerā merā ōārō āārīrikuka! Irasūtā āārīpererā ñerī opamerā marī Opure sērēnirā merā āārīka!

²³ Pémasimerā ubu āārīrīrē gāme guaseorire pébirikōāka! Mu masīa. ĩgūsā irasū gāme guaseo, puru gāme turirākuma. ²⁴ Mu, marī Opure moāboegu āārā. Irasirigu gajerā merā gāme turibirikōāka! Āsū ġapū āārīka! Āārīpererā merā ōārō āārīġū, ĩgūsārē ōārō buegu, bopoñarirē opagu āārīka! ²⁵ Gajerā mu buerire gāāmebirimakū, ĩgūsārē buremurī merā ōārō wereka! Marīpū ĩgūsārē ĩgūsā ñerī iririre bujawere, ōārī ġapure gorawayumakū iriġukumi, āriġū, irisirika! Irasirirā diayema āārīrīrē masīnūġārākuma. ²⁶ Irire masīrā, pémasīrākuma. Wātī ĩgūsārē ĩgū gāāmerirē iridorerire pirirākuma.

3

Pablo Timoteore i ūmu pereburi dupuyuro ñerō waaburire gojadea

¹ Ire masika! I ūmu pereburi dupuyuro wāri ñerī āarīrōkoa. ² Masaka āsū āārīrākuma. ĩgūsāya āārīburi direta gūñarā, niyerure uaribejarā: “Gajerā nemorō āārā”, āri werenīrā, gajerārē ñerō turirā, Marīpūre ñerō āri werenīrā, pagusāmarārē tarinūġārā, gajerā ĩgūsārē sikerepuru: “ĩgūsā guare ōārō iriabu”, neō āri, usuyari sīmerā, gopeyari merā Marīpūyare buremunerā āārīrākuma. ³ Gajerārē maīrī merā iritamumerā, bopoñari merā iāmerā, ñerī kere wererā, ñerī uaribejarire pirimasīmerā, gajerārē ñerō tarimakū irirā, āārīpereri ōārīrē doorā āārīrākuma. ⁴ ĩgūsā merāmarārē ĩgūsārē ñerō iriduārāguere wīarā, pémasirī marirō ĩgūsā noō gāāmerō irirā, “Masīpeorā āārā”, āri gūñarā āārīrākuma. Marīpūre gāāmerōnorē irirā, ĩgūsā gāāmerō uaribejarire iri, usuyarā āārīrākuma. ⁵ Masaka iūrō Marīpūre buremurā irirosū irikererā: “Marīpū gāāmerirē ĩgū turari merāta irimasīa”, āri gūñamerā āārīrākuma. “Yu basi irire irimasīa”, āri gūñarākuma.

ĩgūsānorē neō wapikubirikōāka! ⁶ ĩgūsāno āsū yāma. Masakaya wiirigue ōārō werenīgato, ñajāa, pémasīmerā nomerē ĩgūsā āriġatorire pé buremumakū yāma. ĩgūsā nome buro ñerirē irirā nome āārīsīā, āārīpereri ñerī uaribejarire iriduārā āārīma. ⁷ Ģajino buerire buenikererā, Marīpūya diayema ġapure neō pémasībema. ⁸ Irīpoeue marā Janes, Jambres yēa āārīnerā Moisés weredeare péduabiriderosū, ĩgūsā āriġatori merā buerā diayemarē neō péduabema. Ñerī direta gūñapausīā, Jesūre buremunerā āārīma. ⁹ Irasū āārīkererā, wārā masakare ĩgūsā āriġatori merā buerire pé buremumakū irimasībirikuma. Moisésē péduabirinerā Janes, Jambere waaderosū ĩgūsādere waarokoa. Irasirirā, ĩgūsārē āriġatorikurā, pémasīmerā āārīrīrē āārīpererā iāmasīrākuma.

Pablo Timoteore doretūnudea

¹⁰ Mu ġapū yu buedeare ōārō irinīkōāa. Yu āārīrikurire, yu: “Āsū irigura”, āri gūñarirē, Jesūre yu buremurirē, masakare bopoñari merā yu iritamurirē, ĩgūsārē yu maīrīrē, ñerō tarikeregu yu gūñaturarire mu masīa. ¹¹ Jesucristoyare yu iridea waja masaka yure ñerō irima. Buro ñerō taribu. Yu Antioquiague, Iconiogue, Listrague āārīmakū, āārīpereri yure waadeare, iri makārī marā yure ñerō tarimakū irideare mu masīa. Yu ñerō taririkū, marī Opū ġapū yure iritamumi. ¹² I diayeta āārā. Āārīpererā Jesucristoyarā Marīpū gāāmerirē irinīduarānorē gajerā ĩgūsārē ñerō tarimakū irirākuma. ¹³ Nerā, āriġatorikurā, ĩgūsā ñerō iridero nemorō ñerō irinemonīrākuma. Gajerārē ĩgūsā āriġatorire pé buremumakū irirā, ĩgūsāde gajerā āriġatorire pé buremurā āārīma.

¹⁴ Mu ġapū yu murē buedeare irinīkōāka! Mu Marīpūyare: “Diayeta āārā”, āri buremudeare piriro marirō buremunīkōāka! Mu masīa murē buenerārē. ¹⁵ Mu majīġūġueta, Marīpūya werenīrī gojadeare masīnūġayuro. Irasirigu ĩgūyare masīġū: “Marīpū Jesucristore buremurārē taumi, perebiri peamegue

waabirikōāburo, ārigū", āri masia. ¹⁶ Āārīpereri Marīpuya werenirī gojadea, īgū masirī sirī merā gojadea āārā. Iri gojadeare buerā, diayemarē marī masia. Marī ñerō irideare: "Negorabu", āri, "Ōārī gapure iriro gāamea", āri masia. Irasirirā iri pūgue gojadeare buerā, diayemarē irimasia. ¹⁷ Marīpu īgūyarārē īgūyare ōārō masidoregu, īgūya werenirī gojadeare marirē pidi āārimī, āārīpereri ōārīrē irimasiburo, ārigū.

4

¹ Jesucristo āārīpererā Opu i ūmugure dupaturi aarigukumi. Irasū aarigū, masaka okarārē, boanerādere: "¿Nisā waja oparā, nisā gapu waja opamerā āārīrī?" āri beyegukumi, waja oparārē wajamoābu. Irasirigu īgū iūrō, Marīpu iūrōdere turaro merā murē dorea. ² Marīpuya kerere masakare īgūsā pēduamakū, pēduabirimakūdere wereka! Īgūsārē īgūsā ñerī irideare masī, piridoregu, iri kerere wereka, ōārī gapure iriburo, ārigū! Buro bopoñarī merā pēmasīma ōārō īgūsārē irire bueka! ³ Parugue masaka Marīpuya ōārī buerire pēduabirikuma. Irasirirā īgūsā gāāmerirē irirā, īgūsā pēduari direta buemurārē wārā āmarākuma.

⁴ Marīpuya diayema āārīrīrē bēo, masaka īgūsā basi īgūsā gūñarī merā wererire pētuyarākuma. ⁵ Mu gapu pēmasirī merā diayemarē irinikōāka! Nerō tarikeregu, gūñaturaka! Ōārō iriduari merā Jesús masakare tauri kerere bueka, peamegue waabirikōāburo, ārigū! Marīpu murē moādoredeare ōārō iri odonūkōāka!

⁶ Yu Marīpuyare iridea waja okanemosūbirikoa, yu boaburo mērō duyāa, āri pēñāa. ⁷ Yu Jesucristo yure buedoregu pideare ōārō bueyuwarikubu. Īgū yure iridorerire ōārō iri odonūbu. Nerō tarikeregu, īgūrē buemurirē neō piribiribu. ⁸ Irasirigu dapora yu diayema iridea waja marī Opu yure yu wajatadeare siburire usuyari merā yúa. Īgūta diayemarē irigu masakare: "¿Nisā waja oparā, nisā gapu waja opamerā āārīrī?" āri beyerinu āārīmakū, yu wajatadeare sigukumi*. Yu direta sibirikumi. Āārīpererā īgū aariburire buro iāduari merā, īgūrē maīrī merā yūrārē irire sigukumi.

Pablo Timoteore iridorenemodea

⁹ Mu aarirō bokatiūrō yure īāgū aarika! ¹⁰ Demas i ūmumarē gāāmesīā, yure bēo, Tesalónicague waakōāmi. Crescente Galacia nikūgue, Titode Dalmaciague marī Opuare buerā waama. ¹¹ Lucas dita yu merā āārīmi. Irasirigu Marcere āma, īgūrē āirika! Īgū yure iritamugukumi, marī Opuare ōārō moāburo, ārigū. ¹² Yu Tíquicore Efesogue iriubu. ¹³ Mu ōogue aarigū, yu weka sāñarī surifore, Troas wāikuri makā Carpoya wiigüe yu pīdeañerē āirika! Yaa papera tūrūrīrē āirika! Waimurāya gasiri merā iridea tūrūrīdere buro gāāmea. Irasirigu iridere āirika!

¹⁴ Alejandro kōme merā moārīmasū yure ñetariro irimi. Īgū yure irasiridea waja marī Opu īgūrē wajamoāgukumi. ¹⁵ Īgū marī buerire neō gāāmebirigorami. Irasirigu īgūrē pēmasīka!

¹⁶ Oparā yure peresugue biadoborā yu irideare sērēñapūrorimakū, neō sugu yure iritamubirimi. Āārīpererā yure bēowāgāperekōāma. Marīpu īgūsā yure irasirideare kātiburo. ¹⁷ Īgūsā yure bēowāgākererū, marī Opu yure iritamumi. Yure turari sīmi, īgū masakare tauri kerere ōārō wereburo, ārigū. Āārīpererā judío masaka āārīmerā iri kerere pēburo, ārigū, irasirimi. Ēōkaye yure baabēobodire tariweremakū irirosū ñegū yure wējēbēobodire tariweremakū irimi. ¹⁸ Irasū āārīmakū, āārīpereri ñerā yure ñerō iriburire yure tariweremakū irigukumi. Ūmugasigüe īgūyarārē dorerogue waaburo, ārigū, yure ōārō koregukumi. Marī Opu: "Ōatarigu, turatarigu āārā", āri, usuyari sīnīkōārā! Irasūta irirā!

Pablo ōādoretūnudea

¹⁹ Priscila, igo marāpu Aquila, Onesiforoya wii marāde ōāburo. ²⁰ Erasto Corintogue dujami. Tróximo pūrīrikuakōāmi. Irasirigu Miletogue īgūrē pību. ²¹ Mu puiūbu dupuyuro aaripurumuka! Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, āārīpererā mariyarā murē ōādorema.

²² Marī Opu Jesucristo mu merā āārīburo. Marīpu āārīpererārē musārē ōārō iritamuburo. Irasūta irinīkōāburo.

Iropāta āārā.

Pablo

* 4:8 Sugū ūma birarimasū gajirā nemorō ōārō ūmagū, olivo wāikūdima pūrī merā iridea berore wataakumi. Masaka iri berore īgūya dipurugue peokuma, gajerārē īgū wajatadeare īmumūrā. I irirosū, sugū Jesús buremuḡ īgū diayema iridea waja ūmugasigüe perebirī okari wajatagukumi. Iri ūmugasigüe perebirī okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā.

TITO

Pablo Titore òàdoredea

¹Yü Pablo, murê òàdorea. Yü Marîpure moâboegu âârâ. Jesucristo yure îgüya kerere buedoregu pími. Marîpu beyenerârê îgürê òârô buremumakû gâamegû, îgüsârê îgüyare òârô irimakû gâamegû, yure iriumi, îgüya diayema kerere masîburo, ârigû. ²Irasirirâ iri kerere masîrâ, îgüsâ ùmugasigüe perebiri okari opaburire masîma. Marîpu i ùmurê iriburo dupuyuro: “Perebiri okari sigura”, âridi âârimî. Îgû ârigatobi âârisiâ, îgû âriderosûta marîrê sigukumi. ³Daporare Marîpu: “Âsû irigura”, îgû ârideare iriripoe ejasiâa. Irasirigu îgüya kerere wererârê weredoremi marîrê irire masîburo, ârigû. Îgû marîrê taugu, yudere iri kerere weredoregu pími.

⁴Tito, yu murê gojáa. Yü Jesúyare weremakû pégu, mü îgürê buremunugâbu. Irasirigu yu magû irirosû âârâ. Daporare marî pêràgueta Jesúre buremurâ âârâ. Marîpu âârinîgû, Jesucristo marîrê taugu murê òârô iritamu, siuñaîarî merâ âârikumakû iriburo.

Pablo Titore Creta marârê buedoredea

⁵Yü murê Creta wâikuri nugûrôgue píwâgâribu, murê Jesúre buremurârê yu iripeobirideare òârô âmupeokôâburo, ârigû. Irasirigu iri nugûrôma makârîrê waagorenagû, iri makârîku yu murê dorederosûta Jesúre buremurârê îgüsâ oparâ âârimurârê sóoka! ⁶Sugu îgüsâ opu ââribure sóogu, âsûpero âârigûrê sóoka! Masaka: “Ñerô irigu âârimî”, âri werewuasûña marîgûrê, sugoreta marâpokudire sóoka! Îgû pûràde Jesúre buremurâta ââriburo. Masaka îgû pûràrê: “Ñegorama, îgüsâ pagusâmarârê tarinugâgorama”, âri werewuasûña marîrâ ââriburo. ⁷Sugu Jesúre buremurâ opu Marîpure moâboegu âârimî. Irasirigu masaka werewuasûña marîgû ââriburo. Îgû gâamerî direta gajerârê iridorebino, mata gajerâ merâ guarikubi, mejâbi, gâmekêâduabi, ñerô iriri merâ niyeru wajataduabi ââriburo. ⁸Âsû gapu irigu ââriburo. Îgüya wiigüe gâmeñajârâ ejarârê òârô bokatîrîñeâgû, ôârî gapure gâamegû, pémasîrî merâ iririkugu, diayemarê irigu, Marîpuyagu, noó gâamerô iriduare iribi ââriburo. ⁹Marîpuya diayema kerere, marî îgürê buedea buremurîrê piribi ââriburo. Irasirigu, îgûde gajerâ Jesúre buremurârê ôârî bueri merâ îgüsârê Marîpuyare gûñatura, òârô âârikumakû irigukumi. Irire buegu, diayema buerire werewuarârê òârô yujumasigukumi, îgûsâde diaye gûñanugâburo, ârigû.

¹⁰Wârâ ââríma Marîpu dorerire tarinugârâ. Îgüsâ noó gâamerô werenímoâmarî merâ masakare îgüsâ ârigatorire buremumakû yâma. Judío masaka surâyari irasûgora yâma. ¹¹Niyeru direta wajataduâ, îgüsâ gâamerô buemoâmakôâma. Irasirirâ wiiri marârê poyanorêma. Irasirigu mü îgüsârê kâmutakôâka! “Irire iropâta buenemokal!” ârika îgüsârê!

¹²Iripoegue sugu iro Creta nugûrômu òârô wererimasû âsû ârî wereyupu iro marârê:

I nugûrô marâ burô ârigatorikuma. Makânûu marâ waimurâ burô goerâ irirosû ââríma. Baaparâ, baari direta gûñarikurâ, moâduamerâ, burô térikurâ ââríma, âriyupu.

¹³Îgû irasû ârigû, diayeta ârî werenîdi âârimî. Daporare Creta marâ iripoegue iriderosûta yâma. Irasirigu Tito, turaro merâ îgüsârê wereka, Marîpuya diayema buerire òârô gûñaturari merâ buremuburo, ârigû!

¹⁴Îgüsârê òârô bueka, judío masaka noó gâamerô gûñaboka, weremoâmadea kerere, Marîpuya diayema kerere gâamemerâ dorerire pênemobirikôâburo, ârigû!

¹⁵Marîpuyare buremurârê ôârî gûñarî oparârê, ââripereri gajino îgüsârê ñerîrê gûñamakû iribirikoa. Marîpuyare buremurâ gapure ñerî gûñarî direta oparârê, ââripereri gajino îgüsârê ñerîrê gûñamakû yâa. Irasirirâ ñerîrê irirâ: “Ñerô iriakubu yu”, neó ârî bujawerebema. ¹⁶“Marîpure masîa gua”, ârikererâ, îgürê masîbema. Îgüsâ ñerô iriri merâ îgürê masîbema, ârî masîsûa. Gajerârê iâturi dooma. Marîpu dorerire tarinugâgorama. Ââripereri ôârîrê neó irimasîmerâ, ñerâgora ââríma.

2

Keoro buedorerimarê gojadesa

¹Irasirigu Marîpuya diayema âârinîrê masakare keoro bueka!

²Âsû ârî wereka, murâ ûmarê: “Musâ pémasîrî merâ iririkurâ, masaka buremusûrâ, diayemarê irirâ, Marîpure gûñaturari merâ buremurâ, gajerârê maîrâ âârika! Musârê ñerô waamakû, gûñaturanîkôâka!” ârî wereka îgüsârê!

³Murâ nomedere: “Musâ Marîpure goepeyari merâ buremuka! Gajerârê ñerô ârî werewuamerâta, wâro mejârînorê iirîmerâta âârika! Maamarâ nomerê ôârîrê bueka, îgüsârê irire irimasîburo, ârîrâ! Musâ irasû buemakû pédurîpirâ, îgüsâ marâpusâmarârê, îgüsâ pûràdere òârô maîrâkuma. ⁴Diayemarê irirâ, ôârî gûñarî oparâ, îgüsâya wiirigüe âârinîrê òârô korerâ, gajerârê iritamurâ, îgüsâ marâpusâmarârê tarinugâmerâ âârikukuma. Irasirirâ îgüsâ maamarâ nome irire òârô irimakû îârâ, gajerâ Marîpuya kerere ñerô werenîmasîbirikuma. ‘Iri kerere buremurâ ñerô yâma’, ârî masîbirikuma”, ârî wereka îgüsârê!

⁵Maamarâ ûmadere: “Masâde diayemarê irika!” ârî wereka! ⁶Mu ôârî direta irika! Mu irasirimakû îârâ, gajerâde ôârîrê irirâkuma. Masakare goepeyari merâ diayema âârinîrê keoro bueka! ⁷Ôârô pémasîrî merâ werenîka, gajerâ murê werewuabirikôâburo, ârigû. Mu werenîrîrê pérâ, murê gâamemerâ: “I diaye

āārībea", āārimasībirikuma. Irasirirā marirē werewuanerā guyasirirākuma. Marirē ñerī werenirī merā werewuamasībirikuma.

⁹Moāboerimasādere: "Musā oparā dorerire tarinugābirikōāka! Igūsā doremakū, āārīpereri igūsā dorerire irika! Igūsārē musā merā usuyamakū irika! Igūsā musārē doremakū: 'Iribea', āābirikōāka! ¹⁰Igūsā oparire neō yajabirikōāka! Igūsā oparire musā ōārō koremakū tāra: 'Ōārō yāma', āārirākuma. Gajerāde musā ōārō iririre iārā, marirē taugu Marīpuyare buerire: 'Ōārī āārā', āāri gūñarākuma", āāri wereka igūsārē!

¹¹Marīpu marirē maigū āārīpererā i ūmu marā igūsā ñerō iridea wajare tauduagu, Jesucristore iriudi āārimī. ¹²Marirē igū gāamebirinorē, i ūmuma ñerō uaribejarire piriburo, ārigū, irasiridi āārimī. Marī i ūmugue āārīrāde ōārō pēmasirī merā diayemarē irirā, Marīpu gāamerirē irirā āārīrō gāamea. ¹³Marī Opu turatarigu marirē taugu Jesucristo dupaturi aariburire usuyari merā yūrā yāa. Igū āāriderosūta aarigukumi marirē ōārīrē irigu aarigū. Ire marī masīsīā, igū gāamerirē iriro gāamea. ¹⁴Marī ñerō iridea wajare wajaribosabu, igūrē wējērārē kāmutarō marirō boadi āārimī. Irasirigu āārīpereri marī ñerō iridea wajare taudi āārimī, marirē neō ñerirē opabirikōāburo, ārigū. Marirē igūyārā āāriburo, ōārīrē ōārō iriburo, ārigū, irasiridi āārimī.

¹⁵Mu Jesúre buremurārē irire ōārō bueka, ōārīrē usuyari merā iriburo, ārigū! Marīpu murē irire weredoredi āārimī. Irasirigu igū dorero merā irire iriduamerārē: "Āsū irika!" āāri wereka! Neō sugū masaku, mu weremakū, murē irasū iābéobirikōāburo.

3

Pablo Jesúre buremurārē: "Āsū irika!" āāri gojadea

¹Iroque marā Jesúre buremurārē āsū āāri wereka: "Musā oparārē, musārē dorerārē tarinugābirikōāka! Igūsā dorerire ōārō pēka! Ōārō iririre irirā āārika! ²Neō sugū masakure ñerō āāri werewuabirikōāka! Masaka merā gāme turimerāta, igūsā merā ōārō usuyari merā āāririkuka! Gajerārē maīrī merā iritamuka! Āārīpererārē buremurī merā gūña maika!" āāri wereka igūsārē!

³Iripoeque marī Jesúre buremubirisiā, Marīpuyare pēmasibiri, igū dorerire tarinugā, āārigatorire buremu, dedirinerā āāribū. Āārīpereri noō gāamerō uaribejarire, ñerī iriduare pirimasibirinerā āāribū. Gajerārē uburikurā, igūsārē ñerō irirā āārinērā āāribū. Gajerā marirē iāturi doonerā āārimā. Marī baside gāme iāturi doonerā āāribū. ⁴Marī irasū āārikerepuru, Marīpu marirē taugu gapu igū marirē maīrīrē, igū marirē iritamuduare marirē masīmakū iridi āārimī. ⁵Irasirigu marirē taudi āārimī. Marī ōārīrē neō iribirikerepuru, marirē buro bopoñarī merā iāsīā, marirē taudi āārimī, perebiri peamegue waabirikōāburo, ārigū. Marī ñerī oparire koedi āārimī, Ōāgū deyomarīgū merā marirē majirā maama deyoarā irirosū āāriburo, ārigū. Irasirigu marirē maama okarire sidi āārimī igū pūrā āāriburo, ārigū. ⁶Ōāgū deyomarīgūrē Jesucristo marī ñerō iridea wajare taugu merā marirē iriudi āārimī igū turarire opatarikōāburo, ārigū. ⁷Irasirigu marirē maigū: "Ōārā, waja opamerā āārīma", āāri iādi āārimī. Irasirirā gūñaturari merā: "Igū marirē igū pūrārē: 'Ūmugasigue perebiri okarire sīgura', āārideare oparākoa", āāri masīa.

⁸Iri yu murē wereri, diayema kere āārā. Irasirigu Marīpure buremurārē irire ōārō gūñaturari merā bueka, piriro marirō ōārīrē irinikōāburo, ārigū! I bueri ōāgorāa. Irire pēduripirānorē ōārō āāririkumakū iriri āārā. ⁹Gajerā merā ubu āārīrīrē, gua ñekūsamarā iriunadea kerere, Marīpu Moisére doreri pīdeare: "¿Naásū āāriduaro yāri?" āāri sērēñarirē gāme guaseobirikōāka! Irire gāme guaseori ñegorāa. Masakare ōārō āāririkumakū iriri āārībea.

¹⁰Sugū masaku Jesúre buremurī bumarārē gāme guaseo, dukawarimakū irigunorē: "Irire iribirikōāka!" āāri wereka! Mu suñarō o péa igūrē wereadero puru igū pēbirimakū iāgū, Jesúre buremurā nerērōgue igūsā merā āārigūrē béowiuka! ¹¹Igūsārē gāme guaseo, dukawarimakū iriri merā: "Ñegū, waja opagu āārimī", āāri masīsīa.

Pablo iritamudoredea

¹²Yu Artemarē o Tíquicore mu pūroque iriugukoa. Mu pūro ejamakū, Nicópolis wāikuri makāgue yure bokatirīgū waapurumuka! Yu: "Iroque puibu tamugukoa", āāri gūñāa. ¹³Mu iritamurō bokatīūrō Zenas masakare werenibosarimasārē, Apolodere iritamuka! Igūsā gajerogue waaburi dupuyuro igūsā gāamerirē sīka, iri āārīpererire opaburo, āārīrā! ¹⁴Mu irasū iritamumakū iārā, marīyarāde ōārī iri, igūsā basi gāme iritamurākuma igūsā gāamerirē opamurā. Irasirirā irimoāmamerāta āārirākuma.

Pablo ōādoretūnudea

¹⁵Āārīpererā yu merā āārīrā murē ōādorema. Marīyarā Jesúre buremurārē marirē maīrārē mu pūro āārīrārē ōādoreka! Marīpu musārē āārīpererārē ōārō iritamuburo.

Iropāta āārā.

Pablo

FILEMÓN

Pablo Filemórē ōādoxeda

¹Yū Pablo, Jesucristoya kerere weredea waja peresugue āārā. Marīyagu Timoteo merā murē ōādoxeda. Filemón, mu gua maīgū, gua merā moāgū āārā. ²Yū gajerā Jesúre buremurā muya wiigue nerērārē, marīyago Apia wāikugore, irasū āārimakū Arquipodere ōādoxeda. Arquipo gua merā moāmi, gajerā Jesucristoya kerere pēburo, āriḡū. ³Marīpu āārīnīḡū, marī Opū Jesucristo musārē ōārō iritamū, siuñājāṛī merā āārīrikumakū iriburo.

Filemón gajerārē maīgū Jesúre buremugū āārīmi, āri gojadea

^{4,5}Yū Marīpure sērērīku muya āārīburire sērēbosāa. Marī Opū Jesúre mu maīrīrē, īḡūrē mu buremurīrē, gajerā Marīpuyārārē mu maīrīrē pēbu. Irasirigu Marīpure: “Ōāa”, āri, usuyari sīa. ⁶Mu Jesúre buremusiā, īḡūrē buremurīrē gajerārē werea, īḡūsāde īḡūrē buremuburo, āriḡū. Irasirigu yū Marīpure: “Īḡūsārē weregu, āārīpereri Jesucristo marīrē ōārō iririre masīpeogu waaburo”, āri sērēa. ⁷Yaagu, mu Marīpuyārārē ōārō yujupūrākumakū iribu. Mu īḡūsārē maīrīrē pēgu, yū mu merā ōārō yujupūrākū, usuyāa.

Pablo Filemórē: “Onésimo murē moāboegure ōārō bokatīrīñeāka!” āri sērēdea

⁸Irasirigu yū Jesucristo buedoregu pīdi āārīsīā, murē doremasīkeregu: “Āsū iriro gāāmea, irasirigu irire irika!” āribirīkoa. ⁹Maīrī merā gapu murē sērēduakoa. Yū Pablo buguro āārā. Jesucristoya kerere weredea waja peresugue āārā. ¹⁰Irasirigu Onésimōyamarē murē sērēduakoa. Īḡū, yū peresugue āārīḡū puro eja, yū Jesúyare weremakū pēgu, īḡūrē buremunugāmi. Irasirigu yū magū irirosū āārīmi.

¹¹Jesúre buremuburi dupuyuro Onésimo murē ōārō moāboebirisīā, béowāgādi āārīmī. Dapora tamerārē marī pērāguereta iritamumi. Yure ōārō iritamugū yāmi. Mudere ōārō iritamugukumi. ¹²Irasirigu daporare mu purogue īḡūrē yū buro maīgūrē iriua. Īḡūrē ōārō bokatīrīñeāka! ¹³Yū Jesucristoya kerere weredea waja peresū āārīpoe mu yure iritamuboadere iritamudoregu, ōōgue īḡūrē yū merā dujamakū gāāmeadāa. ¹⁴Īḡū, yū merā dujamakū gāāmekeregu, mu gāāmerī direta iriduakoa. Irasirigu mu yure: “Jáu”, ārimakū tamerārē yū doreri meta āārīrokoa. Mu gāāmerōsū waarokoa. ¹⁵“Gajipoe irigu Onésimo murē béowāgāgū yoaripoe āārību meta waakumi. Dupaturi mu merā ōārō āārīnīkōābu irasirikumi”, āri ḡūñāa. Irasirigu īḡūrē yū merā dujadorebirīkoa. ¹⁶Īḡū murē moāboegu āārīkeregu, daporare Jesúre buremumi. Muya weregu irirosū āārīmī. Yū īḡūrē buro maīa. Mu gapu yū nemorō īḡūrē maīrō gāāmea. “Yure moāboegu āārīkeregu, Jesúre buremusiā, yaa weregu irirosū āārīmī, irasirigu īḡūrē buro maīa”, āri ḡūñarō gāāmea.

¹⁷Irasirigu mu yure: “Yū merā moāgū āārīmī gajerā Jesúyare pēburo, āriḡū”, āri ḡūñagū, yure bokatīrīñeārōsūta Onésimorē ōārō bokatīrīñeāka! ¹⁸Īḡū gajino muyare poyanorēdi, o murē wajamomakū, yure wereka! Yū murē wajarigukoa. ¹⁹Yū Pablo, yū basi ire murē āri gojāa: “Yū wajarigura”. Irire irasū āri gojakeregu, murē gajī ḡūñamakū irimasīa. Jesúyare yū murē weremakū pēgu, īḡūrē buremunugābu. Irasirigu, yū murē weredea waja yure wāro wajamogū irirosū āārā. ²⁰Irasirigu murē yaagure āsū āri sērēa: “Mu marī Opū Jesucristore buremugū āārīsīā, Onésimorē ōārō bokatīrīñeāka!” Marī Cristoyarā āārā. Irasirigu yure ōārō yujupūrākumakū irika!

²¹I yū murē sērērīrē: “Irigukumi”, āri masīa. Irasirigu ire murē gojāa. Idere masīa. Yū sērērīrē nemorō mu ōārō irigukoa. ²²Murē gojagu, gajidere sērēa. Yure wiuadero puru, musā purogue waaduakoa. Irasirigu yū iroque ejaburi dupuyuro yū kāriburi taribure āmuyuka! Marīpu musā īḡūrē sērērīrē: “Jáu”, ārimakū, musā purogue waagukoa.

Pablo Filemórē gojatīnudea

²³Epafras murē ōādoxemi. Īḡū Jesucristoya kerere weredea waja yū merā peresugue āārīmī. ²⁴Yū merā moārā Marcos, Aristarco, Demas, irasū āārīmakū Lucas murē ōādoxeda.

²⁵Marī Opū Jesucristo musārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo.

Iropāta āārā.

Pablo

HEBREOS

Marĩpu ĩgũ magũ Jesucristo merã weredeamarẽ gojadea

¹Iripoegue Marĩpu ĩgũya kerere weredupiyunerã merã marĩ ñekũsamarãrẽ werenugãdi aarĩmĩ. Yoaripoe wãri ĩgũ turari merã iri ĩmurĩ, ĩgũ weredoreri, kërõgue ĩmurĩ merã ĩgũsãrẽ ĩgũyare masĩmakũ iridi aarĩmĩ. ²Dapagorare i ãmu pereburi dupiyuro ĩgũ magũ Jesucristo merã marĩrẽ ĩgũyare weremi. Neõgoraguere Marĩpu ĩgũ magũ merã i ãmurẽ iridi aarĩmĩ, aarĩpereri ĩgũ gãamerõsũta aarĩburo, aarĩgũ. Irire iriburo dupiyuro ĩgũ magũrẽ pídi aarĩmĩ, iri aarĩpererire opabure. ³Jesucristo, Marĩpu gosesiririre opagu, turatarigu, õatarigu, Marĩpu aarĩrikurire opagu aarĩmĩ. ĩgũ turaro doreri merã aarĩpereri i ãmumarẽ aarĩnĩkõamakũ yãmi. Marĩ ñerõ iridea wajare tau odo, puru ãmugasigue Marĩpu turatarigu diaye gapu eja doadi aarĩmĩ, aarĩpererãrẽ doregu aarĩbu.

Marĩpu magũ, Marĩpure wereboerã nemorõ turagu aarĩmĩ, aarĩ gojadea

⁴Irasirigu Marĩpu magũ Jesucristo, Marĩpure wereboerã nemorõ turagu aarĩmĩ. Marĩpu ĩgũrẽ: “Maku, mu yu magũ aarã”, aarĩdi aarĩmĩ. Angeles gapure: “Yure wereboerã aarã”, aarĩdi aarĩmĩ. ⁵ĩgũ magũrẽ ãsũ aarĩdi aarĩmĩ:

Yu magũ aarã mu. Dapagã merã mu, yu magũ aarĩrĩrẽ masakare masĩmakũ yãa, aarĩdi aarĩmĩ.✠

Neõ sugu ĩgũrẽ wereboegure irasũ aarĩbiridi aarĩmĩ. ĩgũ magũyamarẽ ãsũ aarĩdi aarĩmĩ doja:

Yu, ĩgũ pagu aarã. ĩgũ, yu magũ aarĩmĩ, aarĩdi aarĩmĩ.✠

Neõ sugu ĩgũrẽ wereboegure irasũ aarĩbiridi aarĩmĩ. ⁶ĩgũ magũrẽ sugu aarĩgũrẽ i ãmugue iriugu, ãsũ gapu aarĩdi aarĩmĩ:

Aarĩpererã yure wereboerã, yu magũrẽ ejamejã, buremuburo, aarĩdi aarĩmĩ.✠

⁷ĩgũrẽ wereboerãyamarẽ ãsũ aarĩdi aarĩmĩ:

Yure wereboerãrẽ mirũ wejãpu taurosũ, peame ãjũrĩ pũrã irirosũ waamakũ yãa, aarĩdi aarĩmĩ.✠

⁸ĩgũ magũ gapure ãsũ aarĩdi aarĩmĩ:

Mu aarĩpererã Opu aarĩnĩgũ aarã. Muiyarẽ diayeta dorea.

⁹Diayema iririre gãamea. Nerõ iririre dooa. Irasirimakũ ĩagũ, yu mupu murẽ aarĩpererã Opu aarĩbure beyebu.

Irasirigu murẽ aarĩpererã mu merãmarã nemorõ usuyari merã aarĩmakũ iribu, aarĩdi aarĩmĩ.✠

¹⁰Idere aarĩdi aarĩmĩ Marĩpu ĩgũ magũrẽ:

Mu aarĩpererã Opu, neõgoragueta i nikũ, ãmugasidere iribu.

¹¹Gajipoe i ãmu mu iridea pereakõãrokoo. Mu gapu aarĩnĩkõãgukoo. Aarĩpereri mu iridea gapu surĩro boarosũ, boapereakõãrokoo.

¹²Irasirigu surĩro bugũnerẽ tũwea bẽo, gajiĩne maamaĩne gorawayurosũ, aarĩpereri õarĩ ditare gorawayugukoo. Mu gapu neõ gorawayubirikoo. Murãrõta aarĩnĩkõãgukoo, aarĩdi aarĩmĩ.✠

¹³Irasirigu ĩgũ magũrẽ ãsũ aarĩdi aarĩmĩ doja:

Yu diaye gapu doaka! Mu doaripoe murẽ ĩaturĩrãrẽ mu dorerire neõ tarinugãnemobirimakũ irigura, aarĩdi aarĩmĩ.✠

ĩgũrẽ wereboerã gapure neõ irasũ aarĩbiridi aarĩmĩ. ¹⁴Aarĩpererã Marĩpure wereboerã deyomarĩrã, ĩgũrẽ moãboerã aarĩma. Marĩpu Jesucristo taurãrẽ iritamudoregu ĩgũsãrẽ iriumi.

2

Marĩpu ĩgũ masakare tauri kerere õãrõ pẽmakũ gããmemi, aarĩ gojadea

¹Irasirĩrã Marĩpu magũ Jesucristoya kerere marĩ pẽdeare irasũ gũñanĩkõãrõ gããmea, ĩgũrẽ buremurĩrẽ piriri, aarĩrã. ²Iripoegue Marĩpu ĩgũrẽ wereboerãrẽ ĩgũya kerere weredoredi aarĩmĩ. Irasirigu: “Nerõ irirãnorẽ, yu dorerire tarinugãrãrẽ wajamoãgura”, aarĩderosũta ĩgũsãrẽ diayeta wajamoãdi aarĩmĩ. ³Marĩpu masakare tauri kere õataria. Marĩ gapu irire pẽmerã, ĩgũ wajamoãrĩrẽ tausũbirikoo. Marĩ Opu Jesucristo iri kerere wererũrĩrĩdi aarĩmĩ. ĩgũ weredeare pẽrã: “Diayeta aarã”, aarĩ masĩnerã aarĩmã. Irasirĩrã marĩdere wereturiama, irire masĩburo, aarĩrã. ⁴Marĩpu gaji irinemodi aarĩmĩ. Iri kerere wererãrẽ ĩgũ turari merã wãri iri ĩmurĩrẽ irimakũ iridi aarĩmĩ. Irasũ aarĩmakũ ĩgũ gããmederosũta ĩgũsãrẽ wãri Õãgũ deyomarĩgũ iritamurĩ merã irimasĩrĩrẽ sĩdi aarĩmĩ, iri kerere weremakũ pẽrã: “Diayeta aarã”, aarĩ masĩburo, aarĩgũ.

Jesucristo, marĩ irirosũ dupukugu deyoadi aarĩmĩ, aarĩ gojadea

⁵Marĩpu ĩgũrẽ wereboerãrẽ: “I ãmu peredero purũguere oparã aarĩrãkoo musã”, aarĩ, neõ pĩbiridi aarĩmĩ.

⁶ĩgũyare weredupiyudi ãsũ gapu aarĩ gojadi aarĩmĩ:

Gua Opu, nasaka ubu aarĩrã aarĩkeremakũ, ĩnasirigu ĩgũsãrẽ gũñarĩ mu? ĩgũsã boamurã dita aarĩkeremakũ, ĩnasirigu ĩgũsãrẽ iritamurĩ mu?

⁷⁻⁸Yoabĩripoegãta ĩgũsãrẽ murẽ wereboerã doka aarĩmakũ iridi aarĩbũ. Irasirikeregu, purũguere ĩgũsãrẽ oparã sóogu, mu turarire sĩbu, ĩgũsãrẽ aarĩpereri opaburo, aarĩgũ, aarĩ gojadi aarĩmĩ.✠

✠ 1:5 Sal 2.7

✠ 1:5 2 S 7.14; 1 Cr 17.13

✠ 1:6 Dt 32.43

✠ 1:7 Sal 104.4

✠ 1:9 Sal 45.6-7

✠ 1:12 Sal 102.25-27

✠ 1:13

Marĩpu masakare irasũ sĩgũ: “Āārĩpererire dorerākuma”, āri pĩdĩ āārĩmĩ. Īgũsārē irire pĩkeremakũ, āārĩpererire dorebema dapa. * Marĩ Jesũyama gapure: “Āārĩpererā Opu āārĩmĩ”, āri masĩa. Yoabiripoegāta ĩgũdere Marĩpu ĩgũrē wereboerā doka pĩdĩ āārĩmĩ, āārĩpererāya āārĩburire boabosabure. Jesũ marĩrē boabosamakũ, Marĩpu ĩgũrē maĩgũ, ōārō iritamudi āārĩmĩ. Irasirĩgu ĩgũ boadigue masādero puru, Marĩpu ĩgũrē turarire sĩ, Opu sŏodĩ āārĩmĩ, āārĩpererā ĩgũrē buremuburo, āĩgũ.

¹⁰ Marĩpu ĩgũ gāamederosũta āārĩpereri i ĩmumarē iridĩ āārĩmĩ. Āārĩpereri ĩgũya dita āārā. ĩgũ purā āārĩpererā ĩmugasigue ĩgũ āārĩrŏgue ĩgũ merā āārĩmakũ gāamemi. Irasirĩgu ĩgũ magũ Jesũe iriudi āārĩmĩ, marĩrē ĩgũ ñerō tariri merā taubure. ĩgũrē iriudi āārĩmĩ, marĩ Opu āārĩbure, marĩrē ĩmugasigue āĩmurĩabure. ¹¹ Jesũ marĩrē taugu, Marĩpuyarā āārĩmakũ iridĩ āārĩmĩ. Irasirirā marĩ ĩgũyarā āārĩsĩā, sugu purā irirosũ, Jesũ marĩ tĩgũ merā Marĩpu purā āārā. Irasirĩgu Jesũ marĩrē: “Yũ pagupurā āārĩma”, āĩgũ, neŏ guyasĩribemi. ¹² Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue Jesũ ĩgũ Pagure weredeare gojasũdero āārĩbũ. Āsũ ārĩdĩ āārĩmĩ ĩgũrē:

Mũ āārĩrikurire, muyamarē weregũkoa yũ pagupũrāguere. ĩgũsā nerēnarŏgue nerēmakũ, ĩgũsā merā:

“Ōātaria mũ”, āri bayapeogũkoa murē, ārĩdĩ āārĩmĩ.*

¹³ Gajĩ ārĩdĩ āārĩmĩ doja:

Yũde murē yũ Opure buremunĩkŏāgura.*

Idere ārĩdĩ āārĩmĩ doja:

Ōŏta āārā Yũpu purā ĩgũ yure pĩnerā merā, ārĩdĩ āārĩmĩ.*

¹⁴ Marĩ, Marĩpu purā, dupukurā āārā. Irasirĩgu Jesũde marĩ irirosũta dupukugu aaridĩ āārĩmĩ. ĩgũ curusague boari merā wātĩrē, boarire gũirā opure tarinugā bŏodĩ āārĩmĩ. ¹⁵ Jesũ ĩgũrē irasũ tarinugāgũ, marĩ boaburire gũĩnkŏanerārē taudi āārĩmĩ. ¹⁶ Āsũ āārā. Jesucristo Marĩpure wereboerā ĩritamugũ meta aaridĩ āārĩmĩ. Marĩ, Abraham parāmerā gapure ĩgũ Marĩpure buremuderosũta buremurārē ĩritamugũ aaridĩ āārĩmĩ. ¹⁷ Irasirĩgu marĩ irirosũta dupukugu aaridĩ āārĩmĩ, ĩgũ boari merā marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosabu. I merā Marĩpure: “Waja opamerā āārĩma”, āri ĩāmakũ iridĩ āārĩmĩ. Paĩa opu marĩya āārĩburire Marĩpure sērēbosarosũ, ĩgũde marĩrē ōārō sērēbosami. Irasirĩgu marĩrē bopoñarĩ merā ĩāgũ marĩrē ōārō ĩritamunĩkŏāmi. ¹⁸ Wātĩ ĩgũrē ñerō iridoremakũ, Jesũ burō ñerō tarikeregu, ĩgũ dorerire iribiridĩ āārĩmĩ. Irasirĩgu wātĩ marĩdere ñerĩ iridoremakũ ĩāgũ, Jesũ marĩrē ĩritamumasĩmi, ñerĩ iribirikŏāburo, āĩgũ.

3

Jesũs, Moĩsēs nemorŏ āārĩmi, āri gojadea

¹ Yaarā, musā Marĩpu beyenerā, ĩgũyarā āārā. Irasirirā Jesucristore: “Buremua murē”, ārĩnerā āārĩsĩā, ĩgũrē ōārō gũñanĩkŏāka! Marĩpu ĩgũrē iriudi āārĩmĩ, ĩgũya kerere werebure, paĩa opu irirosũ marĩya āārĩburire sērēbosabure. ² Marĩpu ĩgũrē beyepĩdĩ āārĩmĩ irire iribure. Irasirĩgu Moĩsēs, Marĩpu ĩgũrē: “Āsũ iridoreka yaarā!” āri pĩdere ōārō iriderosũta Jesũde Marĩpu ĩgũrē pĩdea āārĩpererire ōārō iridĩ āārĩmĩ. ³ Irasirirā Moĩsere buremudero nemorŏ Jesũ gapure buremurŏ gāamea marĩrē. Iri āsũ āārā. Wiire: “Ōārĩ wii āārā”, āri ĩārŏ nemorŏ iri wiire iridĩ gapure: “Ōātariimi”, āri buremurŏ gāamea marĩrē. *Masaka gapu wiiri irirā āārĩma. Marĩpu gapu āārĩpereri i ĩmumarē iridĩ āārĩmĩ. ⁵ Moĩsēs gapu Marĩpuyarārē doregu, ĩgũsārē ōārŏ ĩritamudi āārĩmĩ. “Āsũ irika, Marĩpure buremurā!” āri weredĩ āārĩmĩ, purugue marā Marĩpuya kerere pēmasĩburo, āĩgũ. ⁶ Cristo, Marĩpu magũ gapu Moĩsēs nemorŏ Marĩpuyarārē ōārŏ doregu āārĩmĩ. Irasirirā marĩ Marĩpuyarā, gũñaturarire piriŏ marĩrŏ ĩgũ tauburire usũyari merā yũnĩrā, ĩgũya wii marā āārā.

Marĩpu ĩgũyarārē ĩgũ merā ōārŏ siñājamakũ gāamemi, āri gojadea

⁷ Irasirĩgu Ōāgũ deyomarĩgũ ire āsũ āri weredĩ āārĩmĩ, Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue:

Dapagārē musā Opu musārē weremakũ, pēduamerā irirosũ āārĩbirikŏāka!

⁸ Ōārŏ pēka ĩgũrē! Iripoegue Israel bumarārē masaka marĩrŏgue āārĩrārē ĩgũ werekeremakũ, ĩgũ dorerire tarinugāma. “Marĩrē ĩritamumasĩbirikumi”, ārĩrā, ĩgũrē buremubirima.

⁹ Irasirĩgu āsũ ārĩmi: “Iroguere cuarenta bojorigora yũ turaro merā iririre iri ĩmuadibũ ĩgũsārē ĩritamugũ. Yũ irasirikeremakũ: ‘ĩgũ marĩrē ĩritamumasĩbirikumi’, āri gũñanama yũre.

¹⁰ Irasirĩgu ĩgũsā merā gua, āsũ ārĩbu: “Yaa gapure neŏ gũñatũyabema. Yũ dorerire iriduabema”, ārĩbu.

¹¹ Irasirĩgu ĩgũsā merā guagu, goepeyaro merā āsũ āri werebu: “Yũ merā ōārŏ siñājārĩ bokabirikŏa musā yure buremubiri waja”, ārĩmi.*

¹² Irasirirā yaarā, ōārŏ pēmasĩka! Neŏ sugu musā watopemu ñerŏ gũña, buremubi āārĩbirikŏāburo. Irasũ āārĩgũno, Marĩpu āārĩnĩgũrē bŏogu iribukumi. ¹³ Āsũ gapu iriro gāamea. ĩmurĩku musā basi Marĩpuyare gāme werenĩka, ñerĩrē iriri, ārĩrā! Dapagā merā Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue dorederosũta gāme werenĩka! “Ñerĩ gapure irirā, usũyāa gua”, āri gũñarā, musā basita ārĩkatorā yāa. Ñerĩrē irirā, Marĩpu dorerire tarinugārākoa. ¹⁴ Cristore buremunugāderosũta marĩ okaro bokatĩũrŏ buremunĩkŏārā, ĩgũ āārĩrŏgue ĩgũ merā āārĩrākoa.

¹⁵ Yũ wererosũta Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pũgue āsũ āri gojasũdero āārĩbũ:

Dapagārē Marĩpu musārē weremakũ, ĩgũrē ōārŏ pēka! Iripoegue Israel bumarā ĩgũ dorerire tarinugāderosũ iribirikŏāka! āri gojasũdero āārĩbũ.*

¹⁶ Igūsā Marīpuya werenirīrē pékererā, igū dorerire tarinugānerā āārīmā. Āārīpererā Egiptogue āārīrārē Moisés āāsūnerā āārīkererā, Marīpu dorerire tarinugānerā āārīmā. ¹⁷ Igūsā tarinugādea waja cuarenta bojorigora Marīpu igūsā merā guadi āārīmī. Masaka marīrōgue igūsārē āārīdoredi āārīmī. Irogueta boanerā āārīmā. ¹⁸ Igū dorerire tarinugāmākū iāgu, goepeyaro merā igūsārē āsū ārī weredi āārīmī: “Yu merā ōārō siñajārī bokabirimākū irigura”, ārīdi āārīmī. ¹⁹ Irasirirā ire masīa marī. Igūsā Marīpure buremubiridea waja igū merā ōārō siñajārī bokabirinerā āārīmā.

4

¹ Marīpu iripoegue marārē: “Yu merā siñajārī bokarākoa”, ārī pīderosūta marīdere pīdi āārīmī. Irasirirā marīde goepeyaro merā Marīpure yujuro gāamea, igū merā ōārō siñajārī bokamurā. ² Marīpu masakare tauri kerere iripoegue marā pēderosūta marīde pébu. Igūsā gapu iri kerere pékererā, buremurī merā pēbirinerā āārīmā. Irasirirā irire ubugorata péunanerā āārīmā. ³ Marī gapu Marīpure buremurā igū merā ōārō siñajārī bokarākoa. Igūrē buremumerā gapure āsū ārīdi āārīmī:

Yure buremubiri waja igūsā merā guabu. Irasirigu igūsārē goepeyaro merā āsū ārī werebu: “Yu merā ōārō siñajārī bokabirikuma”, ārīdi āārīmī.[☆]

I ūmurē iri odo, siñajādi āārīmī. Irasirigu masakadere igū merā siñajāburire pīdi āārīmī. ⁴ Gaji āsū ārī gojasūdero āārībū, igūya werenirī gojadea pūgue:

I ūmuma āārīpererire iripo odo, su mojóma pere gaji mojō peru pērebejarinurī waarō merā igū moārīrē piri, siñajādi āārīmī.[☆]

⁵ Igūrē buremumerā gapure āsū ārīdi āārīmī doja igūya werenirī gojadea pūgue:

Yu merā ōārō siñajārī bokabirikuma, ārīdi āārīmī.[☆]

⁶ Iripoegue marā, igū masakare tauri kerere pépurorinerā, igū dorerire tarinugādea waja igū merā ōārō siñajārī bokabirinerā āārīmā. Gajirā gapu igūrē buremurā igū merā ōārō siñajārī bokarākuma. ⁷ Irasirigu Marīpu masakare igū merā siñajāburire pūgu: “Dapagorare yure ōārō péka!” ārīdi āārīmī. Israel bumarā igū dorerire tarinugādero puru, yoaripoe puru irire Davire gojadedi āārīmī. Irasirigu musārē dupaturi irire weregura doja. Āsū ārī gojadi āārīmī David:

Dapagorare Marīpu musārē weremākū, ōārō péka! Igūrē péduamerā irirosū āārībirikōāka! ārī gojadi āārīmī.[☆]

⁸ Iripoegue David irire gojaburi dupiyuro Josué Israel bumarārē Marīpu igūsārē sīdea nikūgue āījadi āārīmī. Iro gapure siñajārī bokabirinerā āārīmā. Irasirigu Marīpu igūyarārē gaji siñajārī sīburire weredi āārīmī.

⁹ Irasirirā, Marīpu i ūmurē iri odo, igū siñajāderosūta marī igūyarāde igū merā ōārō siñajārī bokarākoa.

¹⁰ Marīpu merā siñajārā, marī gāamerō moārīrē piri, igū gāamerī gapure iripurorirā, igū merā ōārō siñajānikōārākoa, igū i ūmumarē iri odo siñajāderosūta. ¹¹ Irasirirā igūrē ōārō buremurō gāamea, igū merā siñajārī bokamurā. Iripoegue marā igūrē buremubiridea waja igū merā neō siñajārī bokabirinerā āārīmā. Igūsā iriderosū iribirikōārō gāamea marīrē.

¹² Marīpuya werenirīrē pérā, igū merā ōārō āārīnkōāa. Sarerī majī pe gapu usirī majī sareñajārō nemorō Marīpuya werenirī marīya yujupūrārīgue, marī gūñarīgue ñajārokoa. Irasirirā igūya werenirīrē pérā, marīya yujupūrārīmarē marī gūñarīdere: “I gapu ōāgorāa, o i gapu ñegorāa”, ārī masīrākoa. ¹³ Marī masaka āārīpererā Marīpu irinerā dita āārā. Igū iāberogue neō āārībea. Āārīpererī marī āārīrikurire marī irirīkurire masīmī. Irasirirā ōārī gūñarī oparā ōārō irirā, igū iūrō marī irideare, marī gūñadeare weredoremākū, guyasīrīrō marīrō weremasīrākoa.

Jesús paía opu nemorō āārīmī, ārī gojadea

¹⁴ Jesús, Marīpu magū, paía opu nemorō marīya āārīburire Marīpure sērēbosagu āārīmī. Igū Marīpu purogue āārīmī. Irasirirā neō piriro marīrō igūrē buremunīkōārā! ¹⁵ Jesús paía opu nemorō, marī turamerārē bopoñarī merā iāgu marīrē iritamugū āārīmī. Wātī marīrē ñerīrē iriderosūta Jesúdere āārīpererī ñerīrē iridoredi āārīmī. Jesús gapu ñerīrē neō iribirīdi āārīmī. ¹⁶ Igū marīya āārīburire sērēbosagu āārīmākū iārā, Marīpure gūirī marīrō marī sērēmasīa. Igū āārīrōgue igū merā āārīrā irirosū sērēmasīa. Igū marīrē maīgū, marīrē bopoñarī merā iāsīa, marī ñerō tariripoere diayeta iritamugukumī.

5

¹ Marī ire masīa. Sugu paía opu, masaka watope Marīpu beyepīsūdi āārīmī. Masakaya āārīburi āārīpererire Marīpure sērēbosagu āārīmī. Irasirigu Marīpure igūsā sīduarire sībosagu āārīmī. “Igūsā ñerī iridea waja igūsārē wajamoābirikōāka!” ārī sērēgū, Marīpu iūrō waibure wējē soepeobosagu āārīmī. ² Paía opu marī irirosūta igū turarī merā igū ñerī iriduarire tau kāmutamāsībemī. Irasirigu pēmasīmerārē, ñerō irirārē bopoñarī merā iāmasīmī. ³ Turabī āārīsīā, gajirārē iribosarosūta igū basī ñerō iridea waja Marīpu iūrō waibure wējē soepeomī.

⁴ Neō sugu igū gāamerō paía opu ñajāmasībemī. Marīpu gapu igūrē beyepīmī, iripoeguemu Aarórē igū beyepīderosūta. ⁵ Cristode igū gāamerō paía opu ñajābirīdi āārīmī. Marīpu igūrē Opu pīdi āārīmī. Āsū ārīdi āārīmī igūrē:

Yu magū āārā mu. Dapagā merā mu, yu magū āārīrīrē masakare masīmākū yāa, ārīdi āārīmī.[☆]

⁶Gajirogue igüya werenirí gojadea pügue igü magürë äsü äridi äärími:

Melquisedec paí äariderosüta mu äärínkôägukoa, äridi äärími.[✠]

⁷Cristo i ñmugue äärígü, buro oreri gaguiníri merä Marípure igü turari merä igü boaburire taumasigürë sërëdi äärími. Igü, Marípu gäämerí ditare iriduamakü äägü, igü sërërirë pé, igürë gūñaturamakü iridi äärími.

⁸Cristo, Marípu magü ääríkeregu, buro ñerö taridi äärími. Ñerö tarikeregu, Marípu dorerire tarinugärö maríro igürë öärö yujuri merä irire iritariweredi äärími. ⁹Igü curusague boagu, äärípereri Marípu igürë iridoredeare iripeodi äärími. Irasirigu äärípererä marirë igürë yujurärë taudi äärími, igü puro perebiri okari opaburo, ärigü. ¹⁰Irasirigu Marípu igürë: “Melquisedec paí äariderosüta mu äärínkôägukoa”, äri pídi äärími, mariya ääríburire sërëbosabure.

Jesucristore buremurirë piriri, ärirä, igürë gūñaturaníköärö gäämea, äri gojadea

¹¹Cristo paía opu nemorö äärírirë wári werenemoduadäa. Musä pémásiturabirimakü, irire were-masíbirikoa. ¹²Musä yoaripoe Cristore buremubu. Irasirirä dagapogaguere gajirärë Marípuhare buerimasä ääríbukoa. Musä irasü ääríbonerä, dagapogaguedere neö buepurorirä irirosüta ääríkôäa. Öpikü mirirä, baari baagamasímerä, majirägä irirosüta ääríkôäa. Irasirirä gajirä buerimasä musärë buepurorideare dupaturi buero gäämea. ¹³Öpikü mirirä majirägä irirosü ääríráno, “I ñeri, i gapu öärí äärä”, äri beyemasíbema.

¹⁴Baari buriri gapu murä baari äärä. Murä ääríráno, öärö buenerä, öärirë, ñerirë beyemasírague ääríra.

6

¹Irasirirä murä pémásirä irirosü Cristoyamarë öärö pémásirä dujarä, irire buenemorö gäämea. Neö-gorague igühare buepurorirä, marí ñerö irideare bujawere, gūñarí gorawayurire buebu, Marípu marirë perebiri peamegue béori, ärirä. Marí ñerö iririkudeare piri, Marípure öärö buremuridere buebu. ²Gajidere, deko merä, Öögü deyomarigü merä wäyerire buebu. Marí oparä igüsäya mojóri merä marirë: “Marípu murë iritamuburo”, äri ñapeoridere buebu. Boanerä masäburire, Marípu Cristore buremumerärë perebiri peamegue wujamoäburidere buebu. ³Irasirirä marí Cristore buremurä igühare buenemowägánkôäräkoa, Marípu gäämemakü igü iritamurí merä masínemorä.

⁴Äsü äärä. Masaka Jesucristoya kerere pémásikererä, Marípu igüyarärë öärí síburire masíkererä, Öögü deyomarigürë opakrerä, ⁵Marípu öärí werenírirë pékererä, i ñmu peredero puru igü turari merä iriburire masíkererä, ⁶iri gapure gäämemerä, neö dupaturi igüsä ñerö irideare bujawereri merä pírimasíbirikuma. Neö dupaturi igüsä gūñarirë öärí gapu gorawayumasíbirikuma. Irasirirä Marípuhare gäämebiri waja, Marípu magü Cristore buremumerä, igürë dupaturi curusague pábiatü wējērä irirosü äärírákuma. Gajirärë igürë masaka türögue buridakakü irirákuma. ⁷Äsü äärä. Marí, su pooema nikü irirosü äärä. Öärí nikürë ñmuriku deko merëmakü, sibi ñajánakoa. Irasiriro iri pooe opu otedea öärö puri dukakukoa. Irasirigu iri pooe opu dukare opakumi igü baaburire. Gajirä iri yebare öärí dukakumakü iärä: “Marípu öärö dukakumakü irikumi”, ärikuma. Irasüta yámi Marípu igühare pérärë. Gajirä igüsä igühare öärö irimakü iärä: “Marípu igüsärë öärö iritamumi, irasirirä öärö yáma”, ärirákuma. ⁸Iri pooeere pora, ñerí tá dita puri dukakumakü, béoköärö gäämea. Irasüta yámi Marípu igühare pékererä irimerärë. Perebiri peamegue béogukumi igüsärë wajamoägü.

Jesucristore buremurirë piriro maríro marí ñmugasigue waaburire yúro gäämea, äri gojadea

⁹Yu, Marípu igüsärë béoburire weregu, musärë yu mairärë: “Igü béosümurä äärä”, ärigü meta yáa. Marípu musärë Cristo merä taudi äärími, igüyarä ääríburo, ärigü. Irasirirä musä öärí yebague otedea öärö dukakurosüta öärirë yáa. Irire yu masía. ¹⁰Marípu diyama irigu äärími. Irasirigu igühare musä öärö iririre kätibirikumi. Musä igürë maísia, gajirä igüyarärë iritamuridere kätibirikumi. ¹¹Yu, musä okaropa usuyari merä gajirärë iritamunímakü gäämea. Irasirirä Marípu igüyarärë: “Öärirë sígura”, ärideare musä yúrire, purugue diyaya oparäkoa. ¹²Irasirigu musä Marípuhare téri merä iritayamakü gäämebea. Gajirä Marípu Jesucristo merä tauri kerere buremurä ñerö tarikrerä, Marípure: “Diyeta yure iritamugukumi”, äri buremuníköäma. Igüsä irasirimakü ärigü, Marípu igüyarärë: “Öärirë sígura”, ärideare igüsärë sígukumi. Irasirirä musäde igüsärë iäkuü, igüsä irirosüta iriníköäkal

¹³⁻¹⁴Iripoegue Marípu Abrahärë äsü äri pídi äärími: “Diyeta murë öärirë irigura yu äriderosüta. Mu parämerä ääríturiarärë wärä äärímakü irigura”, äri pídi äärími. Irasü äri pígu, igü wäí merä wäípeodi äärími. Gajigu igü nemorö äärígü neö marímakü, igü wäí merä wäípeodi äärími. ¹⁵Abraham, Marípu igürë äri pídeare öärö buremurí merä yúdi äärími. Irasirigu Marípu igü äriderosüta igürë öärö iridi äärími. ¹⁶Sugu masaku gajirä péuro: “Diyeta ärigü yáa”, ärigü, igü nemorö äärígüya wäí merä wäípeokumi. Igü irasü äri wäípeomakü pérä: “Diyeta werekumi”, äri, igü merä neö guaseomasíbirikuma. ¹⁷Irasirigu Marípu Abrahärë: “Diyeta murë öärirë irigura”, äri pígu, igü wäí merä wäípeodi äärími. Marí igü irasü wäípeo weredeare pérä: “Igü äriderosüta diyeta irigukumi”, äri masía. “Igü ärideare neö gorawayubirikumi”, äri masía. Irasirigu irire marirë öärö masíburo, ärigü, Abrahärë äri pídeare weregu, igü wäí merä wäípeodi äärími. ¹⁸Marípu neö ärikatobi äärími. Irasirigu igü äri pídea merä, igü wäípeodea merä, igü äridea neö gorawayubiriburire marirë masímakü iridi äärími. Marí irasirigure masíra, marí ñerö irideare piri, igü marirë tauburire gūñaturari merä yúa. “Irasüta irigukumi”, äri masía. ¹⁹Irasirigu Marípu marirë igü öärö iriburire yúrarë ñmugasigue igü merä äärímakü irigukumi. Igü turatarigu äärísia, irire diyeta irigukumi. Irire öärö masía marí.

Āsū āārē. Sugu paia opu Marīpu āārīrī taribu poekague űājāgū, iri taribu makāpuro kāmutori gasiro tarinājamī. Irasū űājāgū, masakaya āārīburire sērēbosamī Marīpure. ²⁰ Marīpu āārīrī taribugorague űājārōsū Jesūs űmugasigue Marīpu āārīrōgue űājādi āārīmī. Marī irogue űājāburi dupiyuro űājāsīadi āārīmī, paia opu nemorō Marīpure marīya āārīburire sērēbosanīkōābu. Melquisedec paī āārīderosūta āārīnīkōāgukumī.

7

Melquisedec paī āārīderosūta Jesūs āārīmī, ārī gojadea

¹Iripoegue Melquisedec wāikugu Salem* wāikuri makā marā opu āārīdi āārīmī. Īgū paī āārīgū, masakaya āārīburire Marīpure āārīpererārē doregure sērēbosagu āārīdi āārīmī. Abraham gajirā oparārē wējē tarinugāgū ejadi goedujāmakū, Melquisedec ĩgūrē bokatīrīgū waadi āārīmī. Īgūrē bokatīrīgū, Marīpure: “Guapu, tūrē ōārō irikal” ārī sērēbosadi āārīmī. ² Abraham gajirā oparārē wējē tarinugāsīā, ĩgūsāya āārīdeare āīadi āārīmī. Irasirigu ĩgū āīdeare pe mojōma buri dukawa pī, subu sīdi āārīmī Melquisedere. “Melquisedec”, āārīrō: “Opu diayeta irigu”, ārīduaro yāa. Īgū Salem marārē doregu āārīdi āārīmī. Īgūyarārē ōārō sīñājārī merā āārīmakū irīdi āārīmī. Irasiriro: “Salem”, āārīrō: “Sīñājārī”, ārīduaro yāa. ³Melquisedec pagusāmarārē, ĩgū űekūsāmarārē ĩgūsā were gojatūdea neō maa. ĩgū deyoadeare, ĩgū boadeare, ĩgūrē gorawayubure were gojatūdea neō maa. Irasirigu ĩgū, Marīpu magū Jesucristo paī āārīnīkōāgū irirosū āārīdi āārīmī.

⁴Irasirirā Melquisedere gūñaka! Ubu āārīgū meta āārīdi āārīmī. Marī űekū Abraham marīya bumū āārīpurorīdi āārīkeremakū, Melquisedec, Abraham nemorō āārīdi āārīmī. Irasirigu Abraham Melquisedere, gajirā oparārē wējē tarinugāsīā, ĩgūsāya āārīdeare āīadeare pe mojōma buri dukawa pī, subu sīdi āārīmī. ⁵Āsū āārā. Moisés dorederosūta āārīpererā gajirā Israel bumarā ĩgūsāyare, Levī parāmerā āārīturiarārē paia āārīrārē keoro sīma. Abraham Levīya bumarā űekū āārīdi āārīmī. Īgū āārīpererā gajirā Israel bumarā űekū āārīdi āārīmī. Īgū, ĩgūsā űekū āārīdi āārīkeremakū, ĩgūsā gapu Moisés dorederosūta irirā, Levī parāmerā āārīturiarā ditare sīma. ⁶Melquisedec gapu Levī parāmi āārīturiagu āārībīrīdi āārīmī. Abraham gapu Marīpu: “Ōārō irigura”, ārī pīsūdi āārīkeregu, Melquisedere sīdi āārīmī. Irasirigu Melquisedec Abrahārē: “Marīpu murē ōārō iriburo”, ārīdi āārīmī. ⁷Irasirirā marī ire masīa. Melquisedec Abrahārē: “Marīpu murē ōārō iriburo”, ārīgū, Abraham nemorō āārīdi āārīmī. ⁸Gajire masīa. Paia, marī watope āārīrā, marī irirosūta masaka āārīma. Irasirirā boamurāta āārīma. Moisés dorederosūta irirāno, ĩgūsāyare pe mojōma buri oparīre subu sīma paīare. Abraham Melquisedere sīgū, āārīnīgū irirosū āārīgūrē sīdi āārīmī. Marīpuya werenīrī gojadea pūgue Melquisedere: “Boakōādi āārīmī”, ārī gojadea neō maa. ⁹⁻¹⁰Masaka Moisés dorederosūta irirā, ĩgūsāyare pe mojōma buri oparīre subu sīma, Levī parāmerā āārīturiarārē paīare. Iripoegue Levī deyoaburi dupiyuro Melquisedec Abrahārē bokatīrīgū waadi āārīmī. Īgū bokatīrimakū, Abraham ĩgū āīdeare pe mojōma buri dukawa pī, subu sīdi āārīmī Melquisedere. Levī, Abraham parāmi āārīdi āārīmī. Īgū parāmerā āārīturiarāde Abraham parāmerāta āārīnerā āārīmā. Irasirirā, Abraham Melquisedere sīde merā ĩgūsāde ĩgūrē sīnerā irirosū āārīnerā āārīmā. Irasirigu Melquisedec ĩgūsā nemorō āārīdi āārīmī.

¹¹Marīpu Israel bumarārē ĩgū dorerire pīgu, Aarōn parāmerā āārīturiarā Levīya bumarārē: “Paia āārīma”, ārī pīdi āārīmī. Irasirirā ĩgū dorederosūta paia waimurārē wējē soepee, Marīpure masakaya āārīburire sērēbosanerā āārīmā. Īgūsā irasirīdeare gapu masakare Marīpu ĩūrō ōārā waamakū irimasībea. Irasirigu Marīpu ĩgūsārē gorawayubure Cristore iriudi āārīmī, paī āārībure, marīrē ōārā āārīmakū iribure. Cristo gapu Levīya bumū, Aarōn parāmi āārīturiagu āārībemi. Melquisedec āārīderosūta paī āārīmī. ¹²Irasirigu Marīpu Cristore paīare gorawayubure iriugu, ĩgū iripoegue dorededere gorawayudi āārīmī. ¹³⁻¹⁴Marīpu ĩgū iripoegue dorederosūta Levīya bumarā ditare paia sōounadi āārīmī. Marī Opu Jesucristo gapu Israel bumū āārīkeregu, Levīya bumū meta āārīmī. Judāya bumū āārīmī. Marīpu Moisére ĩgū dorerire pīgu, neō Judāya bumarārē: “Paia āārīrākuma”, ārībīrīdi āārīmī. Irīre masīa marī.

¹⁵Irīre masīrā, idere ōārō pēmasīa. Cristo, Marīpu paī sōodi, gajirā paīare gorawayugu, Melquisedec irirosū āārīgū āārīmī. ¹⁶Marīpu iripoegue dorederosūta Levīya bumarā dita paia űājāunanerā āārīmā. Jesucristo gapu Marīpu pīdi gajirā paia irirosū paī űājābīrīdi āārīmī. Marīpu turari merā āārīnīgū āārīsīā, paī űājādi āārīmī. ¹⁷Marīpu ĩgū werenīrī gojadea pūgue ĩgū magūrē irīre āsū ārīdi āārīmī: Melquisedec paī āārīderosūta mu āārīnīkōāgukoa, ārīdi āārīmī.✠

¹⁸Marīpu Moisére doreri pīpūrōīdeare marīrē Marīpu merā ōārō āārīmakū irimasībea. Irasirigu Marīpu iri dorerire bojepīkōādi āārīmī. ¹⁹Marīpu Moisére doreri pīdeare merā marī ĩgū ĩūrō ōārā neō āārīmasībea. Irasirigu Marīpu Jesucristo merā marīrē ōārā āārīmakū irīburire pīdi āārīmī. Irasirirā marī Cristore būremurā, Marīpu pūroge űājārā irirosū ĩgūrē diayeta sērēmasīa.

²⁰Marīpu Cristore paī sōogu: “Yu wāi merā murē wāīpeo pīa”, ārīdi āārīmī. ²¹Gajirā paia gapure ĩgū wāi merā wāīpeo pībīrīdi āārīmī. Cristo gapure wāīpeo, paī pīdi āārīmī. Āsū ārī werēdi āārīmī Marīpu Cristore: Yu, mu Opu āārā. Irasirigu yu wāi merā murē wāīpeogu, diayeta weregura. Irasirigu neō gorawayuro marīrō murē āsū ārī werea: “Melquisedec paī āārīderosūta mu āārīnīkōāgukoa”, ārīdi āārīmī Marīpu ĩgū magūrē.✠

* 7:1 Salem wāikuri makā, Jerusall'ēta āārīyuro. ✠ 7:17 Sal 110.4 ✠ 7:21 Sal 110.4

²² Marĩpu irasũ arĩ weregu, ĩgũ Jesucristo merã marĩrẽ õarã ãarĩmakũ iriburire pídi ãarĩmĩ. Iri ĩgũ Moisére doreri pípurorideade nemorõ, marĩ õarõ ãarĩburire pídea ãarã. ²³ ãarĩpurorinerã paia boamakũ, gajirã gorawayu ñajãnerã ãarĩmã doja. Irasirirã wãrã paia ñajãnerã ãarĩmã. ²⁴ Jesús gapu irasũ ãarĩnĩkõami. Irasirirã ĩgũrẽ gorawayurã paia neõ mãma. ²⁵ Irasirigu Marĩpure mariya ãarĩburire sërẽbosanĩkõami. Marĩpure masĩrãno, Jesũre buremurã ãarĩmã. Irasirigu ãarĩpererã marĩrẽ ĩgũrẽ buremurãrẽ taumasĩmi, Marĩpu merã õarõ ãarĩnĩkõaburo, arĩgũ.

²⁶ Irasirigu Jesús paia opu nemorõ, ãarĩpereri mariya ãarĩburire keoro iritamugũ ãarĩmi. ĩgũrẽta marĩ buro gãamea. ĩgũ õatarigu, neõ ñerĩrẽ iribi, ñerĩ opabi ãarĩmi. Irasirigu Marĩpu ĩgũrẽ ñerã watope ãarĩdire aĩ, umugasigue ãarĩpererã gajirã nemorõ Opu pídi ãarĩmĩ. ²⁷ Gajirã paia oparã irirosũ ãarĩbemi. ĩgũsã gapu umuriku waimurãrẽ wẽjẽ soepeo sërẽbosama, Marĩpure masaka ñerĩ iridea waja ĩgũsãrẽ wajamoãbirikõaburo, arĩrã. Paia ĩgũsã ñerĩ iridea waja Marĩpu ĩurõ ĩgũsã basi waimurãrẽ wẽjẽ soepeopurorima. Puru gajirã ñerĩ ĩgũsã iridea waja waimurãrẽ wẽjẽ soepeobosama. Umuriku irasirinama. Jesús gapu paia opu nemorõ ãarĩgũ, marĩ ñerĩ iridea waja waimurãrẽ wẽjẽ soepeobiridi ãarĩmĩ. Suñarõta marĩ ãarĩpererãrẽ boabosadi ãarĩmĩ, marĩ ñerĩ iridea wajare tangu. ²⁸ Marĩpu Moisére doreri pídea merã paia oparã sóosũma. ĩgũsã irasũ sóosũkererã, õarĩ ditare irimerã ãarĩma. Iri dorerire pídero puru, Marĩpu ĩgũ magũ gapure ĩgũ wã merã wãipeo, paia opu nemorõ sóodi ãarĩmĩ. Irasirigu ĩgũrẽ sóogu, ĩgũ gãamerõsũta õarĩ iripeogu ãarĩnĩmakũ iridi ãarĩmĩ.

8

Jesús mariya ãarĩburire Marĩpure sërẽbosagu ãarĩmi, arĩ gojadea

¹ ãarĩpereri yu musãrẽ wererire pérã, ire õarõ pẽmasĩka! Jesucristo paia opu nemorõ ãarĩgũ umugasigue Marĩpu turatarigu diaye gapu doami ĩgũrẽ mariya ãarĩburire sërẽbosabu. ² Umugasigue marĩ Opu iridea wii ĩgũya wiigora ãarã. Iri wii, masaka iridea wii meta ãarã. Irasirigu Jesucristo iroque mariya ãarĩburire Marĩpure sërẽbosagu, iri wiigeta sërẽbosami. ³ Marĩpu i nikũ marã paia oparãrẽ sóogu, ĩgũ ĩurõ waimurãrẽ wẽjẽ soepeomurãrẽ, gajino ĩgũrẽ simurãrẽ sóomi. Irasirigu Jesucristode ĩgũsã Marĩpure gajino sirã irirosũ irigu, ĩgũ basi marĩrẽ boabosadi ãarĩmĩ. ⁴ Jesucristo i nikũgũ ãarĩgũ, paĩ ãarĩbiribukumi. Gajirã paia Moisés dorederosũta Marĩpu ĩurõ ĩgũrẽ gajinorẽ sirã ãarĩsĩama. ⁵ I nikũ marã paia Marĩpuya wiigũ ĩgũ ĩurõ moãma. Iri wii i nikũma wii ãarã. Marĩpuya wiigora umugasigue ãarã. Irasiriro Marĩpuya wii i nikũma wii, umugasima wii keori ãarã. Moisés i nikũma wiire iriburo dupiyuro Marĩpu ãsũ arĩdi ãarĩmĩ ĩgũrẽ: “Yu murẽ ãarĩgũrẽ imuderosũta yaa wiire irigukoa. Yu dorederosũta yaa wiire keoro irika!” arĩdi ãarĩmĩ. ⁶ Jesús gapure: “Paia opu nemorõ ãarã mu”, arĩ pídi ãarĩmĩ. Irasiriro Jesús umugasigue paĩ moãrĩ, i nikũ marã paia moãrĩ nemorõ õarĩ ãarã. Iripoegue Marĩpu masakare: “Moisére yu doreri pídeare iripeorãrẽ õarõ irigura”, arĩ werepĩdi ãarĩmĩ. Puru Jesucristore iriugu: “ĩgũrẽ buremurãrẽ yu merã õarã ãarĩmakũ irigura”, arĩ werepĩdi ãarĩmĩ. Irasiriro ĩgũ iripoegue werẽpĩdea nemorõ õarĩ ãarã. Irasirigu Jesucristo Marĩpu merã marĩ õarõ ãarĩburire amubosagu ãarĩsĩã, paia opu nemorõ ãarĩmi.

⁷ Moisére Marĩpu doreri pídea, marĩrẽ Marĩpu merã õarõ ãarĩmakũ iribiridero ãarĩbũ. Iri doreri marĩrẽ õarõ irimãkũ tamerãrẽ Marĩpu duputari gajĩ werẽpĩbiribodi ãarĩmĩ. ⁸ ĩgũyarã, Israel bumarã ĩgũ doredeare iribiri waja ĩgũsãrẽ ãsũ arĩdi ãarĩmĩ ĩgũya werenĩrĩ gojadea pũgue: Yu musã Opu, ãsũ arã: “Õarõ péka! Musã Israel bumarãrẽ, Judãya bumarãdere purũguere gajĩ maama werẽpĩgukoa.

⁹ Iri, yu musã ñekũsãmarãrẽ iripoegue werẽpĩdea irirosũ neõ ãarĩbirikoa. Yu basi ĩgũsãrẽ Egipto nikũgũ ãarĩrãrẽ õarõ koreri merã wiubu. Wiu: ‘Yu dorerire irimãkũ, musãrẽ õarõ irigura’, arĩ werẽpĩbu. Yu irasũ arĩdeare ĩgũsã gapu tarinũgãma. ĩgũsã tarinũgãrĩ waja ĩgũsãrẽ bẽobu, ĩgũsã gãamerõ iriburo, arĩgũ.

¹⁰ Irasirigu purũguere Israel bumarãrẽ ãsũ arĩ weregura: Yu dorerire ĩgũsãrẽ gũña pẽmasĩmakũ irigukoa. Yu dorerire ĩgũsãrẽ iriduamakũ irigukoa. Irasirigu yu, ĩgũsã Opu ãarĩgukoa. ĩgũsã, yaarã yu ditare buremurã ãarĩrãkuma.

¹¹ Neõ sugũ ĩgũyarãrẽ ĩgũ merãmarãrẽ, ĩgũ pagupũrãrẽ: ‘Marĩ Opure masĩka musã!’ arĩ buebirikuma. ãarĩpererã yure masĩrãkuma. Majĩrã, irasũ ãarĩmakũ murã yure masĩrã dita ãarĩrãkuma.

¹² Irasirigu ĩgũsã ñerĩ irideare kãtigukoa. ĩgũsã ñerĩ irideare neõ gũñanemobirikoa. ĩgũsãrẽ wajamoãbirikoa”, arĩdi ãarĩmĩ Marĩpu Israel bumarãrẽ.✠

¹³ Irasũ arĩ weregu, maama werẽpĩrĩ merã iripoegue ĩgũ masakare werẽpĩpurorideare peremãkũ iridi ãarĩmĩ. Gajino bugure bẽo gorawayurosũ, maama merã ĩgũ werẽpĩpurorideare gorawayudi ãarĩmĩ.

9

Marĩpure buremurĩ wiimarẽ gojadea

¹ Iripoegue Marĩpu Moisére ĩgũ dorerire pípurorigu, masaka ĩgũrẽ buremuburidere pídi ãarĩmĩ. Irasirigu ĩgũsãrẽ ĩgũrẽ buremuburi wii i nikũma wiire iridoredi ãarĩmĩ. ² Iri wii waimurã gasiri merã ĩgũsã iridea wii, pe taribu opari wii ãarĩdero ãarĩbũ. Ñajãnũgãpuroriri taribu Marĩpuya taribu wãkudero ãarĩbũ. Iri taribure siãgori yuku peodi, irasũ ãarĩmakũ baari peyaro ãarĩdero ãarĩbũ. Iri peyaro weka Marĩpu ĩurõ pã duparu peyadero ãarĩbũ. ³ Iri taribu korema taribu surĩro gasiro merã kãmutadea taribu ãarĩdero ãarĩbũ.

Iri taribu Marípu aarírí taribugora wáikudero aaríbú. ¹Iri taribugue ñajáro puro sūrōrí soemurō oro merā iridero aaridero aaríbú. Iri taribu poekague oro merā ōmabiadea kúma, Marípu igū doreri gojadea ūtā majírí opari kúma aaridero aaríbú. Gaji soro oro merā iridea soro Marípu masakare ejodea maná wáikuri poga oparisoro, irasú aarimakú Aaróyagu tuadi ñasātuadi iri kúmague aaridero aaríbú. ²Marípu iri kúma buuari mají weka pērā igūrē wereboerā kēdupurikurā keori weadea merā igū iri taribugue aaríríre imudi aarímí. Igūsāya kēdupari merā iri kúma buuari majírē sēē kāmudadero aaríbú. Iri buuari mají, Marípu masakare: “Igūsā ñerō iridea waja wajamoābirikoa”, árideare keori aaridero aaríbú. Dapagorare aarípereri iri wiimarē werenemomasibirikoa.

³Iri wiimarē ámu ododero puru, ūmuriku paía aarípuroriri taribure ñajāunanerā aarímá Marípu iūrō igūsā moarírē irirā. ⁴Paía opu dita gaji taribugue ñajāunadi aarímí. Bojoriku iri taribugue suñarōta waimurā díre āi ñajāunadi aarímí. Dí marirō neō ñajābiridi aarímí. Igū basi ñerí iridea waja, irasú aarimakú masaka igūsā masíña marirō ñerō iridea waja iri díre āi ñajādi aarímí, Marípure: “Wajamoābirikōāka guare! Gua ñerō árideare kátika!” ári sērēgū. ⁵1 aarípereri merā Ōgū deyomarigū marirē ire pēmasimakú yámi. Iri wii aarideapoe masaka Marípure buremurā, igū aarírí taribugue ñajābirinerā aarímá. ⁶1 aarípereri Marípu igūrē buremurí wiimarē pídeare marí buesiā: “Dapagoragure marí igūrē buremurí ásu áriduaro yáa”, ári pēmasía. Iro dupiyuro paía gajino Marípure sirí, waimurārē wējē soepeori, masakare: “Marípu iūrō waja opamerā aarā gua”, neō ári masimakú iribiridero aaríbú. ⁷Asú aarā. Marípu Moisére doreri pídea igū masakare baadoreri, iiridoreri, igū iūrō koedoreri dita aarā. Igūsāya yujupūrārima aaríbea. Irasiriro iri doreri marirē ōarā waamakú iríbea. Marípu iri dorerire masaka igūsā iriburire pídi aarímí. Iríre Jesucristo merā gorawayuburo dupiyuro pídi aarímí.

⁸Cristo gapu paía opu nemorō aarígú aarisíadi aarímí. Irasirigu igū boadea merā marirē ōarō iridi aarímí. Marípu iūrō marí ñerí iridea wajare peredoregu, Marípu aarírógue ūmugasima wiigue ñajādi aarímí. I nikúma wiire ñajābiridi aarímí. Ūmugasima wii, i nikúma wii nemorō ōatariri wii, masaka iridea wii meta aarā. ⁹12 Irasirigu Cristo, Marípu aarírógue ūmugasima wiigue suñarōta ñajādi aarímí. Irogue ñajāgū, paía oparā i nikúma wiigue Marípu aarírí taribugue cabraya díre, wekua majírāya díre āi ñajāderosú āi ñajābiridi aarímí. Igū basi marí ñerí iridea waja boagu, igūya dí merā Marípu aarírógue ñajādi aarímí, marirē Marípu merā ōarō aarínikōaburo, árigū. ¹⁰Paía oparā cabraya, wekuaya dí merā, wekugo majígōrē igūsā soedea nití merā masakare igūsā ñerí iridea waja Marípuya wiigue ñajāmasimerārē wēasiripeoma. Igūsārē wēasiripeomakú, Marípu iūrō ñerirē opamerā duja, Marípuya wiigue dupatiri ñajāmasíma doja. ¹¹Paía oparā wekuaya dí merā, cabraya dí merā masakare iritamuma. Cristo gapu igūsā nemorō igūya dí merā marirē ōarō iritamutirigu yámi. Igū ñerí marigū, Ōgū deyomarigū aarínigū iritamurí merā igū basi Marípure wiadi aarímí curusague boabu. Paía waimurā Marípure wia, igū iūrōrē soepeorosú igū basi irasú wiadi aarímí. Irasirigu marirē Marípu merā neō ōarō aaríbonerārē taudi aarímí, Marípu okanígú dorerire ōarō irimasíburo, árigū. Irasirigu marí gūñarígue: “Marípu guare wajamoāgukumi gua ñerō iridea waja”, ári gūñarikunemobirimakú iridi aarímí.

¹²Irasirigu Jesucristo, Marípu igū beyenerārē maama werepíderosúta iridi aarímí marirē taubu. Marirē taugu, Marípuyarā igū merā ōarō aarínimakú iridi aarímí. Irasirirā Marípu igūyarārē siburire oparākoa. Moisés doreri dita aarimakú, marí ñerí iridea waja, waja oparā dita aaríbukoa dapa. Cristo marirē curusague boabosadi aarímí, marí ñerí iridea waja, waja opabonerārē taubu. ¹³⁻¹⁷Asú aarā. Sugu masaku igū boaburo dupiyuro igūyarārē: “Yu opari musārē dujarokoa”, árikumi. Irasirigu igū boaburo dupiyuro sibirikumi dapa. Igū boadero puru, igūyarārē: “Musārē dujarokoa”, áriderosúta igū opadeare áikuma.

¹⁸Irasiriro Marípu masakare: “Asú irigura”, ári werepípuroridea, waimurārē wējē, igūsāya dí béoro marirō wajamaridero aaríbú. Waimurārē wējē, igūsāya díre béodero puru, Marípu dorerire diayeta irinerā aarímá. ¹⁹Irasirigu Moisés, Marípu igū doreri pídeare masakare werepídi aarímí. Puru cabraya díre, wekua majírāya díre deko merā morēdi aarímí. Morē odo, hisopo wáikudi dupi merā oveja poarire diari merā ñimudea merā tūrādi aarímí. Iri dupi merā díre yosa, Marípu dorerire igū gojadea pū weka, aarípererā masaka wekadere wēasiripeodi aarímí. ²⁰Puru igūsārē ásu áridi aarímí: “Marípu marirē igū doreri pídea, i dí merā diaye aarimakú masía. I díre íārā, diayeta igū áriderosúta igū marirē iriburire masía. Irasirigu Marípu: “Yu dorerire ōarō irikal” árimí”, áridi aarímí Moisés. ²¹Puru masakare igū iriderosúta Marípure buremurí wii wiamurā gasiri merā igūsā iridea wiire, aarípereri iri wiigue aarírídere wēasiripeodi aarímí. ²²Asú aarā. Igū dorederosúta Marípure buremurí wiimarē dí merā wēasirimakú, Marípu irire: “Yu iūrō ōarí aarā”, ári íādi aarímí. Irasú wēasiribirimakú: “Ōarí aarā”, ári íābiribodi aarímí. Irasirigu dí béoro marirō, marí ñerí iridea wajare marirē kátimasibirikumi.

Jesucristo, igū boari merā marí ñerō iridea wajare taudi aarímí, ári gojadea

²³Irasirirā i nikúma wiire, iri wiigue aarírídere paía: “Marípu iūrō ōarí aarā”, árirā, waimurā dí merā wēasiripeonerā aarímá. I nikúma wii, ūmugasima wii keori dita aaridero aaríbú. Irasiriro ūmugasima wiire, iri wiigue aarírídere: “Marípu iūrō ōarí dita aarā”, ári, waimurā dí nemorō Cristoya dí merā wēasiripeoro gāamea. ²⁴Irasirigu Cristo maríya aaríburire Marípure sērēbosagu, Marípure buremurí wii masaka iridea wiire ñajābiridi aarímí. Iri wii, ūmugasima wii keori aaridero aaríbú. Marípuya wiigora ūmugasigie aarā. Irasirigu Cristo ūmugasima wiigue ñajādi aarímí, Marípu iūrō maríya aaríburire sērēbosabu.

²⁵Bojoriku sugu paía opu i nikúma wiigue, Marípu aarírí taribugue waimurā dí merā ñajānadi aarímí. Cristo gapu marirē boabosagu, suñarōta ūmugasima wiigue, Marípu aarírógue igūya dí merā ñajādi aarímí.

²⁶ Paía opu dí merä ñajänaderosü irigu, i ümu äärinugädeapoeguetä boa, masädi tamerä irasüta boa, masäniköäbodi äärímí. Suñaröta i ümu pererinu ejaburi dupiyuro i niküguere deyoadi äärímí, igü suñaröta boari merä marí äärípererä ñerí iridea wajare béobu. ²⁷ Äärípererä maríde suñaröta boaräkoa. Marí boadero puru, Marípu igü iürörë marirë nídoregukumi igürë buremuräre öärö iri, igürë buremubirineräre wajamoäbu. ²⁸ Marí suñaröta boarosü, Cristode suñaröta boadi äärímí. Irasirigu igü boari merä wárä masaka ñerö iridea wajare béobosadi äärímí. Irasiri ödo, ümugasigue marí, puru i nikügu dupaturi aarigukumi doja. Irasü aarigü, masaka ñerö iridea wajare béogu aarigü meta irigukumi. Igürë usuyari merä yürärë taugu aarigukumi, ümugasigue igü merä ääríburo, ärigü.

10

¹ Marípu Moisére igü doreri pídea, purugue igü Cristo merä masakare öärö iriburi keori dita äärídero ääríbú. Cristo masaka ñerí iridea wajare béodi äärímí. Marípu Moisére doreri pídea gapu igüsä ñerí iridea wajare béomakü irimasíbiridero ääríbú. Irasiriro iri dorederosüta paía bojoriku Marípu iürö waimurärë wējë soepeerire irinakeremakü, masaka ñerí iridea wajare béomakü irimasíbiridero ääríbú. Igüsärë Marípu iürö öärä äärímakü irimasíbiridero ääríbú. ² Iri doreri masakare öärä äärímakü irimasímakü, suñaröta waimurä wējë soepeeri meräta igüsä ñerí iridea wajare béosübonerä äärímä. “Waja opamerä äärä”, äri gūñabonerä äärímä. Irasirirä, Marípu iürö igüsä waimurä wējë soepeerire piriköäbonerä äärímä. ³ Äsü gapu äärídero ääríbú. Marípu, bojoriku igüsä waimurärë wējë soepeeride merä igüsä ñerö irideare gūñamakü iridi äärímí. ⁴ Irasirirä wekuaya dí, cabraya dí merä marí ñerí iridea wajare neö béomasíbea.

⁵ Irasirigu Cristo i niküguere aaríburo dupiyuro igü Pagure äsü ärdi äärímí:

Mu iürö igüsä waimurärë wējë soepeerire, gajino igüsä murë siríderë gäämebea. Irasirigu yure dupukugu deyoamakü irigukoa, igüsä ñerö iridea waja igüsärë boabosadoregu.

⁶ Masaka igüsä ñerö irideare kätidoreduarä, mu iürö igüsä waimurärë wējë soepeerire, gajino igüsä murë siríderë usuyari merä íabea.

⁷ Irasirigu yu äsü äribu: “Mu, yu Opu äärä. Irasirigu muya wereníri gojadea pügu gojaderosüta mu gäämerirë irigu waagura”, ärdi äärímí Cristo igü Pagure.✠

⁸ Irire ärigü, ire äripuroridi äärímí Marípure: “Mu iürö igüsä waimurärë wējë soepeerire, gajino igüsä murë siríderë gäämebea. Igüsä irasü iririre usuyari merä íabea”, ärdi äärímí Marípu dorederosü igüsä irikeremakü. ⁹ Puru äsü ärinemodi äärímí: “Mu, yu Opu äärä. Irasirigu mu gäämerirë irigu waagura”, ärdi äärímí. Irasirigu Marípu igü masakare waimurärë wējë soepeeridoredeare béodi äärímí. Irire béogu: “Cristo boari merä gapu masakare igüsä ñerí iridea wajare taugura”, äri werepídi äärímí. ¹⁰ Jesucristo, Marípu gäämederosüta igü basita Marípure wiadi äärímí, marí äärípererärë suñaröta boabosagu. Irasirigu igü boari merä Marípu marirë igüyará öärä, waja opamerä äärímakü iridi äärímí.

¹¹ Äärípererininurí Marípu iürö judío masaka paía waimurärë wējë soepeeriniköäma. Irasirikeremakü, marí ñerí iridea wajare neö béomakü irimasíbea. ¹² Jesucristo gapu suñaröta marirë boabosadi äärímí, marí ñerí iridea wajare béobu. Irire irasiri ödo, ümugasigue Marípu diaye gapu doadi äärímí marí Opu äärigü.

¹³ Iroguere doagu, igürë iäturirärë Marípu tarinugäbosaburire yügu yámi. ¹⁴ Igüta suñaröta boari merä igüyarárë öärä, waja opamerä äärínímakü iridi äärímí. ¹⁵ Jesucristo irasü irideare Öägu deyomarigü marirë: “Irasüta äärä”, äri masímakü yámi. Äsü äri weredi äärímí:

¹⁶ Musä Opu äsü ärimi: “Purugue yaarärë äsü äri weregura: ‘Yu dorerire igüsärë iriduamakü irigukoa. Yu dorerire gūñá pémasímakü irigukoa’”.✠

¹⁷ Idere ärinemomi: “Igüsä ñerö irideare dupaturi neö gūñanemobirikoa”, ärimi, äri weredi äärímí Öägu deyomarigü.✠

¹⁸ Irasirirä marí ñerí irideare Marípu kätisünerä äärä. Dupaturi marí ñerí iridea wajare waimurä wējë soepeerire gäämenemobea.

Marípu äärírógue ñajärä irirosü mariya ääríburire igürë sërërö gäämea, äri gojadea

¹⁹ Irasirirä dapagorare marí ümugasigue Marípuya wiigue igü ääríri taribugorague ñajärä irirosü güiro marirö igürë diaye sërëmasía. Jesucristo marirë boabosagu dí béodea merä irasirimasía. ²⁰ Jesucristo boaburi dupiyuro Marípu ääríri taribugoraguere paía opu dita iri taribu makäpuro kämutari gasirore tariñajädi äärímí, masakaya ääríburire Marípure sërëbosabu. Jesucristo gapu igü boadea merä Marípu merä marí öärö äärírirë kämutadeare béodi äärímí. Irasirirä dapagorare marí Jesucristo marirë boabosadea merä Marípu ääríróguere ñajärä irirosü mariya ääríburire Marípure diaye sërëmasía. ²¹ Jesucristo paía opu nemorö paí äärigü Marípu äärírógue maríya ääríburire sërëbosagu äärími. Iroguere igü marirë Marípuyarärë öärö doregu äärími. ²² Irasirirä diaye gūñarí merä, buremurirë neö piriro marirö merä Marípu äärírógue ñajärä irirosü marí igürë diaye sërërö gäämea. Cristo igü boadea merä marirë waja opamerä äärímakü iridi äärímí: “Ñerí iridea waja, waja oparä äärä gua”, äri neö gūñarikunemobiriköäburo, ärigü. Irasirirä gurari marirí deko merä mariya dupure túkoenerä irirosü Marípu iürö öärä äärä. ²³ Marípu marirë: “Taugura”, äriderosüta irigukumi. Irasirirä marirë igü ärideare buremupuroriderosüta piriro marirö öärö usuyari merä buremuwägäniköärä! ²⁴ Gajirä Jesúre buremurädere gūñarä! Irasirirä gäme iritamurä! Gäme maíri merä öärö irirä! ²⁵ Piriro marirö merä Marípuayare nerë buerä! Surayeri marí merä nerë buemerä irirosü

iribirikōārā! Marī Opu i nikūguere dupaturi aariburo mērō duyāa. Irasirirā irire masīrā, gāme iritamurō gāamea ĩgūrē buremunemomurā.

²⁶ Marīpu marirē Jesúya kerere: “Diayeta āārā”, āri masīmakū iridero puru, marī ñerī iriduare piri ro marirō iriwāgānkōārā, marī ñerō iridea waja Jesucristo ĩgū boadea merā marirē taudeare béobukoa. Irire béomakū, dupaturi ĩgū marirē boabosari neō máa. ²⁷ Marī ĩgū taudeare béomakū ĩāgū, Marīpu āārīpererā ĩgūrē ĩaturirārē buro wajamoāgū, maridere ĩgūsā merā perebiri peamegue béogukumi. Irasirirā marirē gajirā ĩgūyare béonerā merā ĩgū wajamoāburire buro gūiri merā āārībukoa. ²⁸ Iripoegue marā Moisés dorerire tarinugāgūrē wajamoānerā āārīmā. ĩgū ñerō irideare pērā, o ũrerā ĩā, ĩgūrē weresādero puru, Marīpu dorederosūta neō bopoñari merā ĩārō marirō ĩgūrē wējēnerā āārīmā. ²⁹ ¿Naasū gūñari musā? ĩgūrē wajamoādero nemorō Marīpu magūrē ĩaturigunorē buro wajamoāgukumi. ĩgū magūya dí béodea merā Marīpu marirē: “Ōārā, waja opamerā āārīmā”, āri ĩadi āārīmī. Iripoegue irire werepídī āārīmī. Irasirigu Jesucristoya dí béodeare: “Wajamāa”, ārirārē, Ōāgū deyomarīgūrē Marīpu marirē maīrērē masīmakū irigure ñerō werenírārē buro wajamoāgukumi. ³⁰ Marī Opu ārideare masīa marī. Āsū ārīdi āārīmī: “Yū āārā, waja oparārē wajamoābu. ĩgūsā ñerī iridea waja ĩgūsārē wajamoāgura”, ārīdi āārīmī. Āsū ārinemodi āārīmī doja: “Yaarā iririre ĩāgū, ĩgūsārē diayemarē irigura”, ārīdi āārīmī. ³¹ Marīpu okanīgū masakare wajamoāri buro goeri āārā.

³² Musā iripoegue āarideare gūñaka! Marīpu musārē Jesucristoya kerere masīnugāmakū iridero puru, gajirā musārē ñerō tarimakū irinerā āārīmā. Irasirikeremakū, musā gapu ĩgūrē buremurirē neō piri birinerā āārībú. ³³ Masaka ĩūrō gajirā surāyeri musārē ñerō wereni, ñerō iribiranerā āārīmā. Gajipoe musā merāmarārē gajirā ñerō iribirimakū ĩārā, ĩgūsārē béobiri, musāde ĩgūsā merā ñerō iribirasūnerā āārībú. ³⁴ Surāyeri musā merāmarā peresugue āārīmakū ĩārā, bopoñari merā ĩā, ĩgūsārē iritamunerā āārībú. Gajirā musāyare ēmakeremakū, usuyari merā: “Ōārokoa”, ārinerā āārībú. I nikūma nemorō ōari perebiriburire ũmagasigure musā opaburire masīnerā āārībú. Irasirirā musā oparire ĩgūsā ēmamakū, bujawarebirinerā āārībú. ³⁵ Irasirirā Jesucristore gūñaturankōāka! ĩgūrē buremurirē neō piri birikōāka! ĩgūrē buremurā, wari ōārērē watarākōa. ³⁶ Musārē ōārō gūñaturari merā Marīpu gāamerērē irinīkōārō gāamea. Irasirirā, ĩgū: “Ōārērē sīgura”, ārideare oparākōa. ³⁷ Marīpu āsū ārīdi āārīmī ĩgūya werenirī gojadea pūgue: Mērō duyāa yu iriudi i ũmugueere dupaturi aariburo. Yooboro marirō ejagukumi.

³⁸ ĩgūrē buremurārē: “Ōārō irirā, yaarā āārīmā”, āri ĩāa. Yū merā āārīnkōārākuma. ĩgūrē buremurirē piri rā gapure suyubirikoa, ārīdi āārīmī Marīpu.✠

³⁹ Marī gapu ĩgūrē buremurirē piri rā irirosū āaribea. Irasirirā perebiri peamegue waamurā āaribea. Marī Jesucristore buremua. Irasirirā ĩgū taunerā, ĩgū puro waamurā āārā.

11

Marīpure buremurimarē gojadea

¹ Marīpure buremurā: “ĩgū marirē: ‘Ōārērē sīgura’, ārideare diayeta sīgukumi”, āri buremua. Irire ĩabirikererā, ĩārā irirosū: “Diayeta āārā, ĩgū ārideare oparākōa”, āri buremua. ² Iripoeguere marī ñekūsāmarā ĩgūrē buremumakū, ĩgūsārē: “Ōārā āārīmā”, āri ĩadi āārīmī.

³ Marīpure buremurī merā: “ĩgū werenirī merā i ũmuma āārīpereri āārīmakū iridi āārīmī. Irasirigu iro dupiyuro neō marideare i ũmumarē āārīpereri marī dapagora ĩārērē iridi āārīmī”, āri masīa.

⁴ Iripoeguemu Abel Marīpure buremusiā, ĩgū ĩūrō oveja majīgūrē wējē soepeogu, ĩgū tīgū Caín sīdea nemorō sidi āārīmī. Marīpu, Abel ĩgūrē buremurirē ĩāgū, ĩgū sīdeare: “Ōāgorāa”, ārīdi āārīmī. Irasirigu ĩgūrē: “Ōāgū āārīmī”, āri ĩadi āārīmī. Abel iripoegue boadi āarikeremakū, ĩgū Marīpure buremurī merā irideare maride gūñāa. Irasirirā ĩgū buremuderosūta maridere Marīpure buremurō gāamea.

⁵ Enoc Marīpure buremusiā, boabiridi āārīmī. ĩgū boabirikeremakū, Marīpu ĩgūrē āimurīākōadi āārīmī. Masaka ĩgūrē āmakererā, neō bokabirinerā āārīmā. Marīpuya werenirī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú: “Marīpu Enorē āimurīaburi dupiyuro usuyari merā ĩadi āārīmī”. ⁶ Marīpure marī buremumerā ĩgūrē usuyamakū irimasībea. ĩgūrē sērēgūno: “Diayeta ĩgū Marīpugora āārīmī”, āri gūñarō gāamea. “Marī ĩgūrē buremurī merā sērērērē ōārō pémi”, āri gūñarō gāamea. Marī irire gūñamerā ĩgūrē sērēmasībea.

⁷ Noé Marīpure buremusiā, Marīpu ĩgūrē: “Mu neō ĩabiridea merā i nikū marārē ĩgūsā yure buremubiri waja buro wajamoāgura”, ārideare buremudi āārīmī. Irasirigu, Marīpu dorederosūta wádiru doódiru iridi āārīmī, ĩgūyarā merā dia miriburire taribu. Marīpure buremusiā, i nikū marārē ĩgūsā ĩgūrē buremubirire masīmakū iridi āārīmī. Marīpu, ĩgūrē buremumakū: “Ōāgū āārīmī”, āri ĩadi āārīmī.

⁸ Abraham Marīpure buremusiā: “Gaji nikū yu murē sīburi nikūgue waaka!” ārīmakū pégu, ĩgūrē yujudi āārīmī. “Iroque waagū irikoa”, ārimasībirikeregu, ĩgūya nikūrē iriwāgādi āārīmī. ⁹ Marīpu ĩgūrē: “Iri nikūrē sīgura”, ārideare buremugū, iri nikūgue eja, āarimejājadi āārīmī. Iro āarimejājakeregu, gaji nikūmu irirosū surī gasiri merā iridea wiiri merā naaunadi āārīmī murārō āaribirisīā. Marīpu ĩgū magū Isaare, ĩgū parāmi Jacore: “Iri nikūrē sīgura musādere”, ārīmakū, ĩgūsāde Abraham irirosūta iri nikūgue naaunanerā āārīmā. ¹⁰ Abraham iri nikūrē naagū, makārī iribiridi āārīmī. Gaji makāgue Marīpu āārīrī makāgue ũmugasigie ĩgū waaburire yūgu iridi āārīmī. Iri makā Marīpu iridea makā neō perebiri makā āārā.

¹¹ Abraham marāpo Sara pūrā marīdeo Marīpure buremusiā, búrogora āārikerego: “Marīpu ārīderosūta yure irigukumi”, āri buremurī merā pūrākudeo āārimó. ¹² Irasirīgu Abraham bugurogora āārikeregu, Sara merā majīgūrē pūrākudi āārimí. Igū parāmerā āārīturiarā wārā āārīnerā āārimā. Neñukārē, ĩmipa yerire keo bokatiũña marīrō irosū ĩgūsārē keo bokatiũmasiña maa.

¹³ Āārīpererā, Marīpu ĩgūsārē: “Sigura”, ārīdeare neō opamerāgue boanerā āārimā. Irire opabirikererā, gūñaturari merā: “Marīpu ĩgū ārīderosūta purugue sigukumi guare”, āri, ĩgūrē buremunikōānerā āārimā. Irasirirā gajirārē: “Gaji nikū marā irosū i nikūgue naarā dita āārā”, āri werenerā āārimā. ¹⁴ ĩgūsā irosūta irire ārīrāno, gaji nikū, ĩgūsāya nikū āārīburiare āmarā yāma. Irire ōārō masiā marī. ¹⁵ Marī ñekūsāmarā: “Gaji nikū marā āārā”, ārīrā, ĩgūsā bēowāgādea nikūrē gūñabirinerā āārimā. Irasū āri gūñarā, goedujākōābonerā āārimā. ¹⁶ I nikū nemorō ũmugasigūe ōārī nikū gapure: “Buro waaduakoa”, āri gūñanerā āārimā. Irasirigu Marīpu ĩgūsā ĩgūrē: “Gua Opu āārimí”, ārimakū pēgu, guyasirīri marīrō: “Īgūsā Opu āārā”, āridi āārimí. Igū puro ĩgūsāya makā āārīburore āmubosasiadi āārimí.

¹⁷ Marīpu Abrahārē: “¿Diayeta yure buremugū yārī?” āri gūñagū, ĩgūrē: “Yū ĩūrō mu magū Isaare wējē soepeoka!” āridi āārimí. Abraham gapu Marīpure buremusiā: “Neō yu magū sugu āārīgūrē wējē soepeobirikoā”, āribiridi āārimí. ¹⁸ Iro dupiyurogue Marīpu ĩgūrē: “Mu magū Isaac merā mu parāmerā āārīturiarārē opagukoa”, ārisūdi āārikeregu, Abraham Marīpure: “Yū magūrē neō wējē soepeobirikoā”, āribiridi āārimí. ¹⁹ Abraham: “Marīpu ĩgū turari merā boanerārē masūmasiā, yu magūrē wējekeremakū, masūgukumi”, āri gūñadi āārimí. Irasirigu, Marīpu Abrahārē kāmutagu: “Mu magūrē wējēbirikōāka!” āridi āārimí. Irasirirā ire masiā. Abraham ĩgū magūrē boadigūe masādi irosū dupaturi opadi āārimí.

²⁰ Isaac Marīpure buremusiā, ĩgū pūrā Jacore, Esaúre: “Purugue Marīpu musārē ōārō irigukumi”, āridi āārimí.

²¹ Jacob Marīpure buremusiā, ĩgū boaburo dupiyurogā ĩgū tuadi merā tuawāgāñgāja, Marīpure sērē buremundi āārimí. Irasirigu ĩgū magū José pūrārē: “Marīpu musārē ōārō iritamburo”, āridi āārimí.

²² José Marīpure buremusiā, ĩgū boaburo dupiyurogā ĩgū pūrārē āsū āri weredi āārimí: “Marī parāmerā āārīturiarā Egiptogue āārīrā puru wirirākuma”, āridi āārimí. “Irore wirirā, yaa gōārīrē āiaburo, ĩgūsā ejari nikūgue yāamurā”, āridi āārimí.

²³ Moisés pagusāmarā Marīpure buremusiā, Moisés deyoadero puru, ĩgū ōāgū āārimakū ĩārā, ũrerā abegora ĩgūrē duripīnerā āārimā. Egipto marā opu: “Israel bumarā majirā ũmarē wējēburo”, āri doregu āāridi āārimí. Moisés pagusāmarā gapu: “Marīpu marīrē iritamugukumi”, āri gūñarā, iri dorerire gūiri marīrō tarinūgānerā āārimā. ²⁴ Puru Moisés Egipto marā opu magō masūdi āārikeregu, Marīpure buremusiā: “Īgo magū āārimí”, ĩgūsā ārimakū pēduabiridi āārimí. ²⁵ Āsū gapu iriduadi āārimí. Marīpuyarā Israel bumarā merā ñerō tariduadi āārimí. Egipto marā merā wārī opakeregu, ĩgūsā merā āāriduabiridi āārimí. ĩgūsā ñerī iriri gapu iriduabiridi āārimí. ²⁶ Irasirigu ñerō tarikeregu, Egipto marā opari nemorō Cristo Marīpu iriubuyarā merā ñerō tariburire suyudi āārimí. Purugue Marīpu ĩgūrē ōārīrē sīburiare masigū, ĩgūsā merā ñerō tariduadi āārimí. ²⁷ Moisés Marīpure buremusiā, Egipto marā opu ĩgū merā guamakū ĩāgū: “Marīpu yure iritamugukumi”, āri, irore āāridi gūiri marīrō wiridi āārimí. Irasirigu Marīpu deymorīgūrē ĩāgū irosū ĩgū: “Marīpu iritamurī merā āsū irigura”, ārīrīrē neō gorawayuro marīrō iridi āārimí.

²⁸ Moisés Marīpure buremusiā, Israel bumarārē Egiptogue āārīrārē āwiuburi dupiyuro pascua wāikuri bosenu iripuroridi āārimí. Irasirigu Marīpu dorederosūta Moisés Israel bumarārē oveja majirārē wējēdore, ĩgūsāya dí merā makāpurorire wūkādoredi āārimí. Irire ĩāgū, Marīpure wereboegu Egipto marā masā tīrā ũmarē wējēgū, Israel bumarā masā tīrā gapure wējēbiridi āārimí. ²⁹ Israel bumarā Marīpure buremusiā, dia wādiya deko diiadiya deko dukawanūgādea maa bojoñajārī maarē taribujanerā āārimā. ĩgūsā irasū taribujamakū ĩārā, Egipto marā gapu ĩgūsārē tuya taribujanerā, mirī boakōānerā āārimā.

³⁰ Israel bumarā Marīpure buremusiā, Jericō turoma sārīrōrē ũtā majirī merā iridea sārīrōrē su mojóma pere gaji mojó peru pērebearinurī iri makārē ĩgūsā gāmegoroderō puro, iri sārīrō meēmejāderō āārībū.

³¹ Iro dupiyuro iri makāmo ũma merā ñerō irideo, Rahab wāikugo Marīpure buremusiā, Israel bumarā iri makārē ĩādurirā ejārārē iritamudeo āārimó. Irasirigo iri makā marā Marīpu dorerire tarinūgārā merā boabirideo āārimó.

³² ¿Neñorē werenemogukuri yu? Gajirā Marīpure buremurā: Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel irideare, irasū āārimakū Marīpuya kerere weredupiyunerā irideare weregu, werepeobiribukoa.

³³ ĩgūsā Marīpure buremusiā, gaji nikūgue āārīrī makārī marārē gāmewējē, tarinūgānerā āārimā. ĩgūsāyarā masakare daye dorenerā āārimā. Marīpu: “Musārē ōārō iritamugura”, ārīderosūta ĩgūsārē ōārō iritamudi āārimí. Ėokāyea ĩgūsārē baabonerārē disirire biamakū irinerā āārimā. ³⁴ Surāyeri peame buro asirogue bēosūkeregā, ĩjūbirinerā āārimā. Gajirā, sareri majirī merā sare wējēduamakū, tarinerā āārimā. Turamerā āārikeregā, Marīpure buremusiā, turarā waanerā āārimā. Irasirirā gaji nikū marā ĩgūsārē ĩāturirārē gāmewējē tarinūgānerā āārimā. ³⁵ Surāyeri nome ĩgūsāyarā boanerāgue dupaturi okamakū ĩānerā āārimā.

Gajirā Marīpure ĩgūsā buremurīrē piriduabiri waja peresugue buro ñerō iribirari merā boanerā āārimā. ĩgūsā purugue masā, Marīpu merā ũmugasigūe ōārō āārīburiare gāāmesīā, ĩgūrē buremurīrē piriduabirinerā āārimā. ³⁶ Gajirā Marīpure buremurā, buridari merā buro tārāsūnerā āārimā. Gajirā ĩgūsāya guburi, mojórīrē kōme dari merā sua, peresugue biadobosūnerā āārimā. ³⁷ Gajirā ũtāyeri merā dea wējēsūnerā āārimā. Gajirā ĩgūsāya dūpure wiiriro merā wiritā wējēsūnerā āārimā. Gajirā sareri majirī merā wējēsūnerā āārimā. Gajirā surī marīrē, oveja gasiri, cabra gasiri merā surīkurā waagorenanerā āārimā. Buro boporo tarinerā āārimā. ³⁸ I nikūgue āārikeregā, i nikū marā ñerā irosū neō āārībirinerā āārimā. Ōārā āārīnerā

äärimá. Suráyeri wiiri marirá, masaka marirôgue, ütáyukugue waagorenanerá áarimá. Ütáyukugue áariri goberigue, yebague áariri goberiguedere kárigorenanerá áarimá. ³⁹Marípu ígüré buremuráre áaripereráre: “Ôaró yáma”, ári íadi áarimí. Ígüré ôaró buremukerérá, ígü áaripereri ígüsáre: “Ásü irigura”, árideare ígüsá boaburi dupiyuro bokabirinerá áarimá dapa. ⁴⁰Marípu ásü ári gūñasiadi áarimí: “Ígüsáre, púrugue mará yure buremurádere suro merá yu merá ôaró áarimakú irigura”, áridi áarimí. Ígü áriderosüta irigukumi. Irasiriro ígü iro dupiyuro iridero nemoró, ígü Jesucristo merá iridea ígüsáre, marídere ôatariro áarírokoa.

12

Jesúre iáküi gūñanídorerimaré gojadea

¹Iripoegue mará wára yu werená ígüsá iridea merá ígüsá Marípure buremuríre ímunerá áarimá. Irasirirá marí, ígüsá iánígmegorosúrá irirosú sugu úma birarimasú ôaró úmaduagu áaripereri nukúiré pirirosú, ôaró iriduárá áaripereri ñeró iririre pirirosú gáamea. Iririre pirirá, Marípu gáamederosüta ôari gapure gūñaturari merá iriwáñnikôaró gáamea. ²Irasirirá Jesúre iáküi gūñanikôará! Ígüta maríre Marípure buremunugámakú iridi, maríre pirirosú mariró ígüré buremunugánikôamakú irigu áarimí. Buro poyari merá ñegü irirosú curusague boagu, guyasiríbodi áarikeregu, ígü purugue usuyaburire masisía, guyasiríbiridi áarimí. Masá muríadero puru, dorebu Marípu diaye gapu doadi áarimí.

³Irasirirá Jesús waadeare gūñaka! Ñerá ígüré buro ñeró tarimakú irinerá áarimá. Irasirirá musáde ñeró tarirá, ôaró yujupúráku, pirirosú mariró ígüré gūñaturanikôaka! ⁴Ñerá ñeríre iridorerire musá tarinugaduamakú iará, musáre wējēñabema dapa. ⁵¿Marípu musáre ígü púräre weredeare kátiakôari? Ígüya wereníri gojadea pūgue ásü áridi áarimí:

Yu magú, yu mu Opu, muré ôaró iriburo, árigü, wajamoáiré pémasika! Muré: “Ñeríre iropata irika!” árimakú pégu, bujawerebirikôaka!

“Ásü áará. Yu maíräre: “Ñeríre irimeráta!” ári, púriró páro irirosú werea. Yu púra áaripereráre wajamoáa ôaró iridoregu, áridi áarimí.”

⁷Marípu musáre wajamoámakú iará, ígüré ôaró yujuka! Sugu pagu ígü magú ñeró irimakú iägü, ígüré wajamoákumi. Irasüta Marípu, marí ñeró irimakú iägü, maríre ígü púräre púriró páro irirosú weregukumi ôaró iriburo, árigü. ⁸Marípu áaripererá ígü púräre ígüsá ñeró iridea waja púriró páro irirosú weremi. Ígü werebirimakú, musá ígü púra áaribiribukoa. Pagu marirá, ñeró irisía bokastúnerá irirosú áaribukoa. ⁹Marí majirá áarimakú, marí pagusámará marí ñeró iriri waja púriró páro irirosú weremakú, ígüsáre buremubu. Irasirirá marí pagusámaráre buremurí merá yujuro nemoró, Marípu úmugasigue áarígüré buremurí merá ôaró yujuro gáamea. Ígüré buremurá, ígü merá ôaró áarírokoa. ¹⁰Marí ñeró irimakú, marí pagusámará ígüsá gáamerósü yoabiripoe wajamoáma. Marípu gapu diayema merá wajamoámi, maríre ígü irirosú ôará áarimakú irigu. ¹¹Diayeta áará. Marípu maríre wajamoámakú, usuyabea. Marí bujawerekererá, ígü maríre wajamoádero puru, marí ígüré ôaró yujurá, diayema iririre iri, ígü merá sinájari oparákoa.

Marípu wereníriré péduabirimakú gogoráa maríre, ári gojadea

¹²Irasirirá musá Marípure buremuturamerá áaribirikôaka! Ígüré ôaró gūñaturanemoka! Ígüyare pirirosú mariró ôaró irituyaka! ¹³Ôaró diayema irika! Gajirá Marípure gūñaturamerá, musá irasirimakú iáküirá, gūñaturari merá ígüyare irituyarákuma.

¹⁴Áaripererá masaka merá gámekéaró mariró ôaró áaririkuka! Ñeró iriro mariró áarika! Ñerí marirá dita marí Opu Jesucristore iarákuma. ¹⁵Ôaró pémasika! Marípu musáre iritamuríre: “Gáamebirikoa”, áribirikôaka! Ñerí tá puri masá, ôari oteri gapure poyanorérokoa. Musáde ñeríre irirá, gajiráre poyanorérokoa. Irasirirá ñeríre iribirikôaka! ¹⁶Sugu ígü marápo áaribeo merá, neó sugo igo marápu áaribi merá ñeró iribirikôáburo. Marípuayadere gáamemerá irirosú neó áaribirikôaka! Iripoeguemu Esaú Marípuayare gáamebiridi áarimí. Ígü masá tígü áarísia, ígü paguyare ígü boadero puru opabu áarikeregu, sunu buro uaboa, baari merá ígü pagumuré ígü opabodeare gorawayudi áarimí. ¹⁷Ígü irasiridero puru waadeare masía musá. Esaú, ígü pagu ígüré: “Yu síburi merá ôaró áarígukoa”, áriburire péduakeremakú, ígü pagu gapu ígüré: “Mu pagumuré sisiabu irire”, áridi áarimí. Ígü irasú árimakú pégu, Esaú buro oreri merá ígü pagure: “Sika yure!” ári sérékeregu, ígü pagu ígüré símakú neó irimasibiridi áarimí.

¹⁸Marípu ígü dorerire Moisére pímakúguere marí ñekúsámará Israel bumará Marípu áarirôgue ejanugámakú gogoraderó áaribú. Dapagorare musá gapure irasú áaríbea. Marípu ígü dorerire Moisére pígu, Sináí wáikudi ütáugue áaridi áarimí. Irasiriro iroque ígüsá ejanugáburipoe iri ütáugue peame buro újüró, naítíaró, íimikáyebori, mirú buro wējápuro áarídero áaribú. ¹⁹⁻²⁰Iroque puriduru buro busumakú pénerá áarimá. Puru Marípu ígüsáre werenímakú pénerá áarimá. Marípu goero merá ásü áridi áarimí ígüsáre: “Iri ütáuré ñapeoránoré ütáyeri merá dea wējeka, o sari marí merá sare wējeka!” áridi áarimí. “Waimurádere irasüta irika!” áridi áarimí. Ígü irasú ári werenímakú péra, güiri merá Moisére: “Iropata guare wereburo”, ári, buro sérēnerá áarimá. ²¹Moisés áaripererire ütáugue goero áariríre iägü: “Buro güiri merá naradagu yáa”, áridi áarimí.

²²Musá gapu iripoegue mará Sináí wáikudi ütáugue ejanugánerá irirosú áaríbea. Úmugasigue Marípu áarirôgue Sináí wáikudi ütáugue muríjarosú diaye ígü merá werenímasía. Iroque Marípu okanígüya maká, Jerusalén wáikuri maká áará. Iroguere Marípure wereboerá wárágora áarimá. ²³Ígüsá usuyari merá nerérá, Marípure: “Ôataria mu”, ári buremuma. Iroque Marípu púrāde úmugasima gojadea pūgueta ígüsá wáire

gojatúsünerä nerëma. Marîpu âârîpererä iririre: “I gapu ôâa, i gapu ôâbea”, ârî weregu âârîmi. Marîde îgû merä ôârô âârä. Irasirirä iroge marä merä nerëräsüta âârä. Marîpu îgûsârëta ñerî opamerä âârîmakû irisiadi âârîmî. ²⁴ Marî Jesûre buremurä âârä. Iripoegue Marîpu marîrë: “Ôârô irigura”, ârî werepîdi âârîmî. Îgû irasû ârî werepîderosüta Jesûs iridi âârîmî. Îgûya díre béo boadea merä marîrë taudi âârîmî. Iripoeguemu Abel îgûya dí béodeare îagû, Marîpu îgûrë wêjêdire wajamoâdi âârîmî. Jesucristoya dí béodea gapure îagû, marîrë waja opamerä âârîmakû iridi âârîmî. Irasiriro Cristo dí béodea, Abel dí béodea nemorô wajakua.

²⁵ Irasirirä ôârô pémasîka! Marîpuyare weregure péduamerä irirosû âârîbirikôâka! Iripoegue i nikûmu Moisés Marîpuyare weremakû pérä, wárä irire péduabirinerä âârîmâ. Îgûsâ irire péduabirideja waja Marîpu îgûsârë wajamoâdi âârîmî. Îgûsâ nemorô Cristore péduamerä gapure buro wajamoâgukumi. Cristo ãmugasiguemu Marîpuyare weregu âârîmî. ²⁶ Iripoegue Marîpu îgû dorerire Moisére pígu, îgû werenîrî merä nikû ñomemakû iridi âârîmî. Dapagorare âsû ârîmi: “Sunu i nikû ñomemakû irigu, suñarôta gajino irinemogura. I nikû dita ñomemakû iribi meta âarîgukoa. ãmugasiguedere ñomemakû irigura”, ârîmi. ²⁷ “Sunu i nikû ñomemakû irigu, suñarôta gajino irinemogura”, ârigû: “Âârîpereri yu irideare béogukoa”, ârigû yâmi. Îgûyarârë doregu âârîrî gapure béobirikumi. Irasiriro îgû irideare béomakû, îgûyarârë doregu âârîrî dita dujarokoa. ²⁸ Marîpu îgûyarârë dorerogue marîrë îgû merä âârîmakû irigukumi. Irasirirä îgûyarârë doregu âârîrîrë béosûbirimakû îârä, Marîpure: “Mu merä usuyâa”, ârîrô gâamea. Irasirirä buremurî, gopeyaro merä îgûyare irituyaro gâamea. Irasû irirä, marî îgûrë usuyamakû irirâkoa. ²⁹ Peame ãjûrô goerosû Marîpu goero wajamoâgû âârîmî. Irasirirä îgûrë gopeyaro merä buremurä!

13

Marîpu suyuri ditare iriro gâamea, ârî gojadea

¹ Marî Jesucristore buremurä sugu pûrâ irirosû âârä. Irasirirä gâme maîrîrë neô piribirikôâka! ² Musâ puro ejarârë ôârô merä musâya wiirigue ñajâridoreka! Irire kâtibirikôâka! Iripoegue gajirä irasirirä, Marîpure wereboerârë îgûsâya wiigue ñajâdorenerä âârîmâ. “Marîpure wereboerä âârîma”, ârimasîbirinerä âârîmâ.

³ Peresugue âârîrârë bopoñarî merä gûñaka! Îgûsâ merä peresugue âârîrâ irirosû péñaka! Gajirä ñerô tarirâdere bopoñarî merä gûñaka! Îgûsâ merä musâde ñerô tarirä irirosû péñaka! Iritamuka îgûsârë!

⁴ Âârîpererä marâpokurâ, marâpukurâ gâme gopeyari merä îâburo. ãma îgûsâ marâposâ nome merä ôârô âârîrikûburo. Nomedê îgûsâ marâpusâmarä merä ôârô âârîrikûburo. Marâpu marîrâ, marâpukurâde gajirä ãma merä ñerô irimakû îagû, marâpo marîrâ, marâpokurâde gajirä nome merä ñerô irimakû îagû, Marîpu îgûsârë wajamoâgukumi.

⁵ Niyerure maîbirikôâka! Musâ opari merä usuyaka! Marîpu âsû âridi âârîmî: “Musârë neô béobirikoa. Musâ merä âârînîgukoa musârë iritamubu”, âridi âârîmî. “Irasirirä gûñaturari merä âsû ârî masîa: Marî Opû yure iritamugû âârîmî. Neô sugu masaku yure ñerô iriduarire gûibeja, ârî masîa.”[☆]

⁷ Musârë ôârô siiu, Marîpuya kerere werenerârë gûñaka! Îgûsâ okaro bokatiûrô ôârô âârîrikudeare gûñaka! Irasû gûñarâ, Jesucristore îgûsâ buremuderosüta musâde buremuka!

⁸ Jesucristo marîrë iritamugû, neô gorawayubirikumi. Iripoegue, dapagoradere, puruguedere îgû ââriderosüta âârînîkôâgukumi. ⁹ Gajirä gajirosû buerire pénemobirikôâka, Marîpuya diayema buerire béori, ârîrâ! Îgûsâ marîrë: “Ire baaka! I gapure baabirikôâka!” ârî buemoâmakôâma. Iri buerire tuyamakû marîrë iritamubea. Marîpuyare marîrë gûñaturamakû iribeja. Marîpu dita îgû marîrë maîrî merä marîrë gûñaturamakû yâmi.

¹⁰ Iripoegue Marîpuya wiigue paía waimurârë wêjê soepeonerä âârîmâ. Irasirikererä, iri merä masakare îgûsâ ñerô iridea wajare neô taumasîbirinerä âârîmâ. Jesucristo gapu îgû boari merä marî ñerô iridea wajare taudi âârîmî. ¹¹ Paía opu waimurâ wêjê, Marîpu âârîrî taribugorague îgûsâya díre âi ñajâdi âârîmî. Iroge Marîpure masaka îgûsâ ñerô iridea wajare: “Béoka!” ârî sêrêbosadi âârîmî. Îgû wêjênerä waimurâya dupuri gapure makâ turoge soebéokôadi âârîmî. ¹² Irire iriderosüta Jesûdere makâ turoge wêjêbéonerä âârîmâ. Irasirikeremakû, îgûya dí béori merä marîrë waja opamerä âârîmakû iridi âârîmî. ¹³ Jesûs makâ turoge curusague boari: “Guyasîgûgorâa”, ârisûdero âârîbû. Îgû boamakû, masaka îgûrë turi, buridanerä âârîmâ. Îgûrë irasiriderosüta masaka marîdere turi, buridakeremakû, piriyo marîrô îgûrë tuyaro gâamea. ¹⁴ I nikûtuge marî âârîburi makâ máa. Gaji makâ, marî purugue âârîburi makârë ãmugasima makârë yûrâ yâa. ¹⁵ Irasirirä Jesucristo iritamurî merä Marîpure buremurä, iro dupiyuro îgûrë gajino sinaderosû, dapagorague îgûrë usuyari sînikôârâ! Îgûrë: “Guapu, ôatarigu âârä”, ârî buremurä! ¹⁶ Gajirârë ôârô irika! Musâ oparire opamerârë guereka! Irire kâtibirikôâka! Musâ irasirirä, Marîpure sîrâ irirosû irirâkoa. Îgûrë usuyamakû irirâkoa.

¹⁷ Musâ oparârë ôârô péka! Îgûsâ dorerire buremurî merä irituyaka! Marîpu pídi âârîmî, îgûsârë musârë ôârô koredoregu. Irasirirä musârë îgûyare ôârô buenîkôâma, îgûrë buremurîrë piribirikôâburo, ârîrâ. Purugue Marîpu îgûsârë: “Wereka yure! ¿Naásû bueri?” ârî sêrêñamakû, îgûrë yujurakuma. Irire masîsîä, ôârô bueduma. Irasirirä îgûsâ buerire musâ ôârô pémakû, usuyari merä moârâkuma. Musâ pébirimakû gapu bujawererakuma. Musâ îgûsârë tarinugârä, ôârô âârîrikubirikoa.

[☆] 13:6 Sal 56:3-4, 9-11; 118:6

¹⁸ Musā Marīpure sērērā, guaya āārīburire sērēbosanīka! Gua ōārī ditare iriduāa. Marīpu iūrō: “Ōārīrē irirā, waja opamerā āārā”, āri péñāa. ¹⁹ Yure Marīpure sērēbosarā, āsū āri sērēka: “Mérōgā puruta īgū gua purogue dupaturi aariburire āmuka!” āri sērēka!

Ōādoretūnudea

²⁰ Marīpu marīrē īgū merā ōārō siñajārī sīgū marī Opu Jesucristo boadiguere masūdi āārīmī. Jesucristo ovejare korerimasū iirosū marīrē ōārō koregu āārīmī. Iripoegue Marīpu marīrē: “Ōārō irigura”, āri werepīdi āārīmī. Īgū werepīdeare Jesús boagu īgūya dí béodea merā marīrē iriyuwarikudi āārīmī. Irire neō béobirikumi. ²¹ Irasirigu Marīpu musārē iritamunīkōāburo. Iri iritamunīrī merā āārīpererē ōārīrē, īgū gāāmerī ditare irimakū iriburo. Īgū gāāmerōsūta Jesucristo merā marī āārīpererē irasiriburo. Irasirirā Cristore: “Ōātaria mu”, āri būremunīkōārā! Irasūta irirā!

²² Yaarā, i pūgue yu musārē: “Āsū irika!” āri gojarire ōārō merā péka! Yu musārē wárigora gojabodi āārīkeregu, mérīgā were gojabū. Irasirirā irire ōārō bueka! ²³ Idere musārē weregura. Marīyagu Timoteore peresugue āārādire wiuañurā. Dapagorare īgū aarimakū, yu īgū merā musārē iāgū waagura.

²⁴ Musā oparārē, gajirā Jesucristore būremurārē āārīpererā iro āārīrārē ōādorea gua. Gua merāmarā Italia marā musārē ōādorema.

²⁵ Marīpu musā āārīpererārē ōārō iritamuburo. Irasūta iriburo.
Iropata āārā.

SANTIAGO

Santiago Marĩpuyarã ããripererogue waasirinerarẽ gojadea

¹Yu Santiago i pũ merã musãrẽ õãdorea. Yu Marĩpure, irasũ ããrimakũ marĩ Opu Jesucristore moãboegua ããrã. Musãrẽ Israel bumarãrẽ pe mojóma pere su gubu peru pẽrẽbejari buri marãrẽ ããripererogue waasirinerarẽ gojãa.

Marĩpu masĩrĩ sĩrĩmarẽ gojadea

²Yaarã, musãrẽ wãri gajirosũperi ñerĩ waamakũ, gajipoe gũñaña marĩrõ ñerõ tarirã, õãrõ usuyari merã ããrĩnikõaka! ³Musã ire masĩa. Ñerõ tarirã: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurirẽ pirimerã, gũñaturari merã igũrẽ buremunemorãkoa. ⁴Musãrẽ Marĩpure buremurirẽ neõ piriro marĩrõ gũñaturanikõãrõ gãamea. Gũñaturanĩrã, õãrõ pẽmasĩrã, Marĩpu igũ masĩrĩ sĩrĩrẽ oparã ããrĩrãkoa.

⁵Musã masĩrĩrẽ opamerã, Marĩpure sërẽka! Musã sërẽmakũ pẽgu, musãrẽ sīgukumi. Neõ turiro marĩrõ merã ããripererã igũrẽ sërẽrãrẽ wãri masĩrĩ sīgukumi. ⁶Irasirirã irire sërẽrã: “¿Yure sīgukuri?” ãrĩ gũñamerãta buremurĩ merã sërẽka! Sugu: “¿Yure sīgukuri, o sibirikuri?” ãrĩ gũñarikuga, dia wãdiyama makũrĩ gorawayuro irirosũ igũ gũñarirẽ gorawayunakumi. ⁷Irasirigu: “¿Yure sīgukuri, o sibirikuri?” ãrĩ gũñagũ: “Marĩ Opure sërẽrĩrẽ opagukoa”, neõ ãrĩ gũñabirikõãburo. ⁸Sunurẽ gajirosũ, gajinurẽ gajirosũ gũñami. Irasirigu: “Ãsũ irigura”, ãrĩ gũñabisĩã, keoro neõ irimasĩbemi.

⁹Sugu ubu ããrigũ ããrikeregu, Jesũre buremusiã, Marĩpu iũrõrẽ ubu ããrigũ meta ããrĩmi. Igũyagu ããrĩmi. Irasirigu usuyaburo. ¹⁰Gajigu wãri doebirĩ opagu, igũya doebirĩ peremakũ iãkeregu, Jesũre buremusiã, usuyaburo. Marĩpu iũrõrẽ igũya doebirĩ ubu ããrĩrĩ ããrã. Tá goorĩ irirosũ pererokoa. ¹¹Abe murĩja, bũro asimakũ, tá ñaia, iri gooride ñãidijakoa. Iri goorĩ õãrĩ ããrĩkerero, pereakõãkoa. Ãsũta waakoa doebirĩ opagure. Igũ moãrĩ merãta boakumi.

Ñerõ taririre, irasũ ããrimakũ ñerõ iriduare gojadea

¹²Jesũre buremugũ ñerõ tarikeregu: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurirẽ piribi, usuyami. Igũ gũñaturari merã tariwerero puru, Marĩpu igũrẽ: “Õãrõ irimi”, ãrigukumi. Irasirigu igũrẽ ãmugasigue perebiri okari sīgukumi*. ããripererã igũrẽ maĩrãrẽ: “Iri okarire sīgura”, ãrĩdi ããrĩmĩ. ¹³Sugu ñerĩrẽ iriduagu: “Marĩpu yure ñerõ iriduamakũ yãmi”, ãrĩ gũñabirikõãburo. Marĩpu neõ ñerĩrẽ iriduabemi. Irasũ ããrimakũ, neõ marĩrẽ ñerõ iriduamakũ iribemi. ¹⁴Ãsũ gapu ããrã. Masaka igũsã ñerĩ ñaribejari gũñarirẽ piribirimakũ, iri gũñarĩ igũsãrẽ ñerõ iriduamakũ yãa. ¹⁵Irasirirã igũsã ñerĩ ñaribejari gũñarirẽ pirimerã, puru iri ñerĩ ñaribejarire irirãkuma. Iri ñerĩ iririre pirimerã, puru perebiri peamegue waarãkuma.

¹⁶Yaarã yu maĩrã, diayeta gũñaka! “Marĩpu yure ñerõ iriduamakũ yãmi”, neõ ãrĩ gũñabirikõãka! ¹⁷Marĩpu ãmugasigue ããrigũ marĩrẽ õãrĩ, diayema ditare sĩmi. Igũ abe ãmumurẽ, ñamimurẽ, neñukãdere iridi ããrĩmi. Neõ gorawayubemi. Irasirigu igũ ããriderosũta ããrĩnikõãgukumi. ¹⁸Igũ gããmederosũta igũya kere diayema ããrĩrĩ merã marĩrẽ igũyarã ããrimakũ iridi ããrĩmĩ, igũ pũrã ããripuroriburo, ãrigũ.

Marĩpuya kerere pẽrã, igũ dorerosũta irika! ãrĩ gojadea

¹⁹Yaarã yu maĩrã, ire masika! Musã ããripererãrẽ Marĩpuya kerere õãrõ pẽro gãamea. Gajirã musãrẽ weremakũ pẽrã, õãrõ gũña odorãgue igũsãrẽ wereka! Mata guabirikõãka! ²⁰Sugu noõ gããmerõ guagu, Marĩpu gããmerirẽ iribemi. ²¹Irasirirã ããripereri musã ñerõ gũñarirẽ, ñerĩ iririre pirikõãka! Marĩpuya kerere musã pẽdeare buremurĩ merã õãrõ irika! Igũya kerere pẽmakũ, igũ turari merã musãrẽ peamegue waabonerãrẽ taugukumi.

²²Igũya kere pẽdeare õãrõ irika! Iri kerere pẽkererã, irire irimerã, musã basi ãrĩkatori merã: “Õãrõ yãa”, ãrĩ gũñarãkoa. ²³Musã Marĩpuya kerere pẽkererã, irire irimerã, sugu masakũ igũya diapure diuru merã ãĩnagũ irirosũ ããrã. ²⁴Igũya diapure ãĩnadero puru, gajirogue waa, igũ deyorire mata kãtiakõãkumi. Irasirirã, igũ kãtiderosũta Marĩpuya kerere pẽadero puru, mata kãtikõãa. ²⁵Gajigu gapu Marĩpuya kere pẽdeare gũñanigũ, kãtibirikumi. Irasirirã, igũ irirosũ irirã, marĩ pẽdeare kãtibirikoa. Marĩpu dorerire irinirãkoa. Irasirigu Marĩpu marĩrẽ marĩ iriri merã usuyamakũ irigukumi. Igũ doreri keoro ããrã. Irire marĩrẽ pidi ããrĩmĩ, iri merã igũ gããmerirẽ irimasĩburo, ãrigũ.

²⁶Sugu: “Marĩpure buremua”, ãrĩ gũñakeregu, gajirãrẽ werewuarire, igũsãrẽ ñerõ werenĩrĩrẽ piribirimakũ, igũ: “Marĩpure buremua”, ãrĩrĩ wajamãa. Igũ basita ãrĩkatogu yãmi. ²⁷Marĩ diayeta Marĩpu ããrĩnigũrẽ buremurã, ãsũ iriro gãamea. Pagusãmarã marĩrãrẽ, wapiweyarãdere igũsã ñerõ tarimakũ iãrã, igũsãrẽ iritamurõ gãamea. I ãmu marã ñerĩ irirã irirosũ iribirikõãrõ gãamea.

2

Masakare surosũ iãka! ãrĩ gojadea

* ^{1:12} Sugu ãma birarimasũ gajirã nemorõ õãrõ ãmagũ, olivo wãĩkudima pũrĩ merã iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore igũya dipurugue peokuma, gajirãrẽ igũ wajatadeare ãmurã. I irirosũ, sugu Jesũre buremugũ ñerõ tarikeregu: “Marĩpu yure iritamugukumi”, ãrĩ buremurirẽ piribi, ãmugasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri ãmugasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosũ ããrã.

¹ Yaarā, musārē Jesucristo marī Opu ōātarigure buremurā masakare surosū īārō gāāmea. Surāyeri masakare ōārō irirā, gajirādere ōārō irika! ^{2,3} Musārē i keori merā weregura. Wāri doebiri opagu oro merā iridea mojosūrī tūsārī berorīre opagu ōārī surī sānagū, musā Jesūre buremurā nerērōgue aarimakū īārā, īgūrē ōārō merā: “Ōō, i ōārī doaripērōgue doaka!” āribukoa. Gajigu bopogu boaro daro surīro sānagū aarimakū īārā, īgū gapure ōārō bokatīrīñēābiribukoa. Gajipoe irirā īgūrē: “Irota dujaka!” o “Ōō yebague doaka!” āribukoa. ⁴ Musā īgūsārē surosū īāmerā, ñerō gūñārī merā: “Wāri doebiri opagu, bopogu nemorō āārīmi”, ārirā yāa.

⁵ Yaarā yu maīrā, yure péka! Marīpu i ūmugue: “Boporā āārīma”, masaka ārirārē beyedi āārīmi, īgūrē wāro buremurī opamurārē. īgūrē maīrārē: “Sīgura”, ārideare īgūyarārē dorerogue opaburo, ārigū, īgūsārē beyedi āārīmi. ⁶ Marīpu boporārē beyekeremakū, musā gapu īgūsārē buremubea. Doebiri oparā gapu musārē buro poyari merā moādorenama. īgūsāta musārē weresārīrē beyerimasā pūroguere weresāmūrā āīwāgānama. ⁷ Musā: “Jesús ōāgūyarā āārīma”, ārisūrā āārā. Doebiri oparā gapu īgūyamarē ñerō werenírā āārīma.

⁸ Marīpu marīrē doregu īgū dorerire gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmi: “Mu basi maīrōsūta mu pūro āārīrādere maīka!” Musā i dorerire irirā, ōārīrē irirā yāa. ⁹ Musā gajirārē surosū īāmerā ñerō irirā yāa. Marīpu doreri gojadea pūgue irasirirārē āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpu dorerire tarinugārā āārīma”. ¹⁰ Sugu āārīpereri Marīpu dorerire irikeregu, su wāirē tarinugāgū, ñerō iridea wajare opami. Irasirigu āārīpereri Marīpu dorerire tarinugāgū irirosū āārīmi. ¹¹ Marīpu āsū ārīdi āārīmi: “Gajigu marāpo merā ñerō iribirikōaka!” Gajidere ārīdi āārīmi: “Masakare wējēbirikōaka!” Irasirigu sugu, gajigu marāpo merā ñerō iribirikeregu, masakure wējēgū, Marīpu dorerire tarinugāgū āārīmi. Ñerō iridea waja, waja opami. ¹² Marīpu īgū dorerire marīrē pīdi āārīmi, iri merā īgū gāāmerīrē irimasīburo, ārigū. īgū masakare īgūsā ñerō iridea waja, wajamoāgū āārīmi. īgū dorerire marī irideare: “Ōāgorabu”, marī iribirideare: “Ñēgorabu”, āri beyegukumi. Irasirirā īgū dorerire irika! īgū gāāmerōsūta wereníka! ¹³ Marīpu īgū āārīpererā ñerārē peamegue wajamoārīnu ejamakū, masakare bopoñarī merā īāmerārē bopoñarī merā īābirikumi. Gajirārē bopoñarī merā īārā gapure bopoñarī merā īāgukumi. īgūsārē wajamoābirikumi.

Jesúre buremurīrē, irasū āārīmakū ōārī iririre gojadea

¹⁴ Yaarā, ire péka! Sugu ōārīrē iribi: “Jesúre buremua”, ārīrī wajamāa. Irire ārīrī merā dita tausūbirikumi. Peamegue waagukumi. ¹⁵ Jesúre buremugū, o Jesúre buremugō, surī gorawayumerā, baari merōgā opamakū īārā, ¿nasirirākuri musā? ¹⁶ īgūsārē: “Ōārō waaburo musārē. Ōārī surī bokarā, baayapirā waaka!” ārirā, īgūsā gāāmerī gapure sībirimakū, musā ārīrī neō wajamāa. ¹⁷ I irirosū āārā. Sugu: “Jesúre buremua”, ārigū, ōārī gapure iribirimakū, īgū: “Jesúre buremua”, ārīrī neō wajamāa.

¹⁸ Gajipoe irigu yu wererire péduabi gapu yure āsū āribukumi: “Sugu Jesúre buremurī opami. Gajigu gapu Jesúre buremubirikeregu, ōārīrē yāmi”, āribukumi. īgū irasū ārīmakū pégu, yu īgūrē āsū āribukoa: “Masaka sugu ōārī iririre neō īābirikererā, īgūrē: ‘Jesúre buremugū āārīmi’, ārimasībirikuma. Gajigu gapu īgū ōārī iriri merā gajirārē īgū Jesúre buremugū āārīrē masimakū yāmi”, āribukoa. ¹⁹ Musā: “Marīpu suguta āārīmi”, āri buremua. Musā irasū āri buremumakū ōāgorāa. Wātea ōārīrē neō irimerāde irire buremuma. īgūsā Marīpu āārīrikurire masīma. Irasirirā īgūrē gūirā, naradama. ²⁰ Musā pémasīmerā āārā. Irasirigu ire musārē werenemogura, pémasīdoregu. Sugu: “Jesúre buremua”, ārigū ōārī gapure iribirimakū, īgū: “Jesúre buremua”, ārīrī neō wajamāa. Jesúre buremugū meta āārīmi.

²¹ Iripoeguemu marī ñekū Abraham irideare gūñaka! “¿Diayeta īgū yure buremurī?” ārigū, Marīpu īgū magū Isaare ūtāyeri merā iridea soepeorogue wējē soepeodoredi āārīmi. Irasirigu Abraham Marīpu dorederosūta īgū magūrē āi wējēbu iridi āārādīmi. Marīpu īgū dorerire Abraham tarinugābirimakū īāgū, īgūrē: “Mu magūrē wējēbirikōaka!” ārīdi āārīmi. Irasirigu īgūrē: “Diayeta yure buremumi, ōāgū āārīmi”, āri īādi āārīmi. ²² Irasirirā musā ire masīa. Abraham Marīpure buremusīā, īgū doredeare iridi āārīmi. Irasū āārīmakū īgū doredeare irisīā, Marīpure buremurī opatarigu dujadi āārīmi. ²³ Irasiriro Marīpuya werenírī gojadea pūgue Abraham irideare gojaderosūta waadero āārībū. Āsū āri gojasūdero āārībū: “Abraham Marīpure buremudi āārīmi. īgū buremumakū īāgū: Marīpu īgūrē: ‘Ōāgū āārīmi’, āri īādi āārīmi”, āri gojasūdero āārībū. Irasū āārīmakū, Marīpu īgūrē: “Abraham, yu merāmu āārīmi”, ārīdi āārīmi.

²⁴ Irasirirā Abrahāyamarē gūñarā, musā ire masīa. Sugu: “Marīpure buremua”, ārigū, ōārī gapure iribirimakū īāgū, Marīpu īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, āri īābemi. Gajigu gapu diayeta Marīpure buremugū ōārīrē yāmi. Irasirimakū īāgū, Marīpu īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, āri īāmi. ²⁵ Gaji iripoeguemo ūma merā ñerō irideo Rahab wāikugo irideare gūñaka! Josué iriunerā igoya makāgue īādurirā ejamakū, īgūsārē iritamudeo āārīmó. Igoya makā marā īgūsārē boka wējērī, ārigō, igoya wīgue īgūsārē duúdeo āārīmó. Pūru īgūsā duri dujariri maarē īmudeo āārīmó. Igo Marīpuyarārē iritamurī merā Marīpure igo buremurīrē īmudeo āārīmó. Irasirimakū īāgū, Marīpu igore: “Ōāgō āārīmó”, āri īādi āārīmi. ²⁶ Āsū āārā. Masaku yujupūrā marīmakū, īgūya dupu okabirikoa. Sugu: “Marīpure buremua”, ārigū, ōārī gapure iribi, diayeta Marīpure burembemi. Irasiriro īgū: “Marīpure buremua”, ārīrī neō wajamāa. Yujupūrā marīrī dupu, boari dupu irirosū āārā.

¹Yaarā, ire musā masīa. Marīpu gua īgūyare buerimasā buerire, gajirā moārīmasā iriri nemorō tā beyegukumi. Īgūyare keoro buebirimakū īāgū, gajirā nemorō guare wajamoāgukumi. Irasirirā musā watopegue āārīrā mērāgā dita gajirārē buerimasā āārīburo. ²Marī āārīpererā wāri ōārō iribirire yāa. Sugu űerī neō werenībi: ōāgū Marīpu gāāmerī ditare irigu āārīmi. Gaji űerō iriridere neō iribemi. Īgū űerī werenīrī īgūya disi wiririre kāmutasasīgū, āārīpereri īgūya dupugue āārīrī merā gaji űerō iriridere kāmutasasīmi.

³Marī werenīrīmarē keori merā weremakū i irosū āārā. Marī kōme berore caballuya disire tūsākoa. Irasirirā i berogā merā, īgū wāgu waibu āārīkeremakū, tūāgāmenū, marī waaduo waamakū irikoa. ⁴Doōdirude irasūta āārā. Iriru wādiru āārīkeremakū, mirū buro wējāpukeremakū, wejatugu mēri majīgā merā dita iriru waarōre wejatukumi. ⁵Marī werenīrī irasūta āārā. Marīya nediru mēdirugā āārīkeremakū, marīya disi wāri: “Masītaria”, āri werenīrī wiria. Āsū āārā. Peame marī mērimēgā diikeremakū, wāri makānūwē űjūmakū irikoa. ⁶Irasiriro marīya disi nediru merā űerī werenīrī, i peame irosū āārā. Marīya dupugue, marīya nediru su wāgā āārīkeremakū, marī űerī werenīrī marīrē āārīpereri gajirosūperi űerīrē irimakū irikoa. Irasiriro peame gajinorē űjūwāgā, poyanorēō irosū, marī űerī werenīrī, marī i űmugue okarinūrīrē ōārō āārīrīrē poyanorēmakū yāa. Marī űerī werenīrī, wāti űerī iridorerire irirā yāa. ⁷Masaka īgūsāyarā ejorārē kāmutorosē āārīpererā makānū marā waimurārē, wūrārē, pīrūrārē, dia marārē kāmutasasīma. Neōgoraguedere īgūsānorē kāmutasasīanerā āārīmā. ⁸Īgūsārē kāmutasasīkeregu, neō sugu masakū īgū basi īgū werenīrīrē kāmutasasībemi. Irasirirā marī űerīrē werenīduabirikererā, űerī werenīa. Āña kūrīmakū īgūya nima merā masakare wējērō irosū, marī űerī werenīrī merā gajirārē űetariro yāa.

⁹Marī werenīrī merā Marīpu marī Opure: “Ōātaria”, āri, űűyari sīa. Marī werenīrī merāta masakare: “űerō waaburo īgūsārē”, āri werenīa. Marīpu marī masaka āārīpererārē īgū irosū āārīmakū irikere-makū, marī gāme űerō werenīa. ¹⁰Su disita ōārī werenīrī, irasū āārīmakū űerī werenīrī wiria. Yaarā, irasiribirikōārō gāāma. ¹¹Deko wirirī gobere ōārī wiriro, űerī wiribirikoa. ¹²Yaarā, musā ire masīa. Hīguera, īguī dukakubirikoa. Īguīgu, hīguera dukakubirikoa. Misōrī deko wirirī gobere moākuri dekode wiribirikoa. Marīde i irosū ōārī ditare werenīrō gāāma.

Diayema masīrī āsū āārā, āri gojadea

¹³Musā watopegue sugu ōārō masīgū āārīgāno, ōārīrē irinīkōāburo. “Gajirā nemorō masītarinugāa”, āribi, īgū masīrī merā ōārīrē iriburo. Irasirimakū īārā, gajirā īgūrē: “Ōārō masīmi”, ārīrākuma. ¹⁴Musā gajinorē oparārē buro ubu īāturiā, īgūsā nemorō āārīduarā, musāya āārīburi ditare iriduarā: “Masītarinugāa”, āri gūnābirikōāka! Musā irasū āri gūnārā, ārikatorikurā, diayema āārīrīrē keoro werenīrā meta yāa. ¹⁵Musā: “Masītarinugāa”, āri gūnārī, Marīpu gūnārī sīrī āārībea. I űmu marā gūnārī, wātiya āārā. ¹⁶Masaka gajirārē ubu īāturi, īgūsāya āārīburi ditare iriduarā, gāme guaseonīrā āārīma. āārīpereri gajirosūperi űerīrē yāma. ¹⁷Marīpu masīrī sīrī oparā gapu ōārā āārīma. Gāme guaseoduamerā, gajirārē iritamurā, gajirā wererire būremurī merā pērā, boponārī merā īārā, ōārīrē irirā, masakare surosū īārā, irikatoro werenīrī irinīrā āārīma. ¹⁸Gajirā merā ōārō āārīduarā, gāmekēārō marīrō ōārō sīnājārī merā āārīmakū iriduarā, diayema iririre irinīrā āārīma.

4

I űmumarē gāāmerā, Marīpure gāānebema, āri gojadea

¹ĴNasirirā gāme guaseo, gāmekēārī musā? Āsū āārā. Musā gūnārīgue musā űerīrē iriduari, ōārīrē iriduari merā gāmekēārī irosū āārā. ²Gajinorē musā gāāma. Irasirirā irire opabisirīā, masakare wējēa, īgūsāyare ēmaduarā. Gajigu gajinorē opamakū īārā, īgūrē ubu īāturia. Irasirirā īgūyare opabisirīā, gāme guaseo, gāmekēāa. Musā Marīpure sērēbirisīā, musā gāāmerīrē opabea. ³Gajipoere gajinorē sērēkererā, űerō gūnārī merā sērēa. Musā basi musā űerī űaribejari ditare iriduarā sērēa. Irasirigu Marīpu musā sērērīrē sībemi. ⁴Musā sugo nomeō marāpukugo āārīkerego gajigure gāāmegō irosū āārā. ĴMusā ire masīberī? Sugu i űmu marā űerīrē irirā irosū iriduagu, Marīpure gāānebemi. I űmu marā űerīrē irimakū īāgū: “Īgūsā irosū irigura”, āri gūnāgū, Marīpure īāturiugu dujami.

⁵Marīpuya werenīrī gojadea pūgue irire āsū āri gojasūdero āārībū: “Marīpu Ōāgū deyomarīgūrē marīrē pīdī āārīmī marī merā āārībure. Ōāgū deyomarīgū marīrē maīgū, marī űerīrē iriduamakū gāānebemi”, āri gojasūdero āārībū. Īri gojadea ubu āārīrī meta āārā. āārīrōma āārā. ⁶Irasirigu Marīpu marī űerīrē irinemobirīkōāburo, ārīgū, marīrē boponārī irirā, ōārō iritamumi. Irasiriro īgūya werenīrī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū: “‘Gajirā nemorō āārā’, āri gūnāgūrē Marīpu iritamubemi. ‘Yū ubu āārīgū āārā, yure iritamukal’ ārīgū gapure ōārō iritamumi”, āri gojasūdero āārībū. ⁷Irasirirā Marīpu dorerire būremurī merā irika! Wāti dorerire iribirikōāka! Musā īgūrē pēbirimakū īāgū, musārē piri, duriwāgākōāgukumi. ⁸Marīpu pūroque īgūrē: “Yū merā āārīkal” āri ejanugārā irosū irika, īgūrē masīnemoduarā! Irasirimakū īāgū, musā pūroque ejanugāgū irosū irigukumi musārē iritamunemobu. Musā űerō irirā āārā. Irasirirā űerō iririre pirika! Musā Marīpuyare irirā, o i űmu marā irosū irirā: “Ōāgorāa”, āri gūnādāa. Ire irasū āri gūnābirikōāka! I űmu marā irosūto űerīrē irimakū, űegorāa. Marīpuya ditare irimakū, ōāa. ⁹Musā űerō iririre gūnārā, űűyari merā būrisiro merā oreaka! Musā űerō iririre guyasirīrī merā, būjawerekal! ¹⁰Marī Opure: “Mu tūrōrē yu űegū, ubu āārīgū āārā, irasirigu yure iritamukal” āri sērēka! Musā irasū āri sērēmakū: “Murē iritamugura, yaagu, ōāgū āārā”, āri īāgukumi.

Musā Jesúre buremurā musā basi gāme werewuabirikōāka! āri gojadea

¹¹ Yaarā, musā Jesúre buremurā musā basi gāme werewuabirikōāka! Gajirārē ñerī werenírā, o ĩgūsārē werewuarā, Marĩpu marĩrē gāme maĩdoredeare tarinugārā yāa. Irire tarinugārā: “Irĩ doreri oābea”, ārirā irirosū yāa. Irasirirā Marĩpu dorerire: “Oābea”, āri werewuarā: “Yu Marĩpu nemorō doremāsia”, ārirā irirosū yāa. ¹² Marĩpu suguta masakare ĩgū dorerire pídi āarĩmĩ. ĩgū suguta ĩgūsā iririre iā beyemasĩmi. Masakare taumasĩmi, o peamegue bēomasĩmi. Irasirirā musā gapu: “Gajirā masakare werewuamasĩa”, āri gūñabirikōāka!

Ñamigāgue marĩ iriburire masĩbirimarē gojadea

¹³ Dapagorare gajire weremakū, oārō péka! Musā surāyeri: “Dapagā, o ñamigā gajĩ makāgue su bojori moā, wāro niyeru watarārākoa”, āri werenía. Irasū āri werenírārē āsū āri weregura. ¹⁴ Musārē ñamigāgue waaburire neō masĩbea. Marĩ i ĩmugue okari, ĩmĩkā boyoripoe duji, mērōgā puru perero irirosū āārā. Marĩ i ĩmugue āārĩ, mērōgā puru boakōārākoa. ¹⁵ Irasirirā musārē āsū āri werenírō gāāmea: “Marĩpu gāāmemakū, okarākoa ire, o gajire irimurā”. ¹⁶ Musā gapu: “Marĩ masĩa, irasirirā marĩ gāāmerō āsū irirākoa”, āri werenía. Irĩ āarĩpereri musā irasū āri werenírē, ñegorāa. ¹⁷ Irasirirā: “Marĩ āsū irirā, oārĩrē irirākoa”, āri masĩkererā, irire irimerā, ñerĩrē irirā yāa.

5

Wārĩ doebiri oparārē waaburire gojadea

¹ Musā wārĩ doebiri oparā yure péka! Musā ñerō tarirākoa. Irasirirā ire gūña, buro bujawereri merā gaguĩnĩ oreka! ² Musāya doebiri boakōārōkoa. Musāya surĩre burua baarākuma. ³ Musā niyeru koeri, oro, plata merā iridea koeri musā duripĩdea gurawijiakōārōkoa. Irasū waamakū, musā niyerure maĩsĩā, duripĩdeare masĩsũrokoa. I niyeru musā maĩrĩ, peame gajinorē soebéorosū musārē poyanorēmākū irirokoa. Dapagorare musā, i ĩmu pererĩnũ ejaburo dupiyuro, wāro niyerure duripĩrā yāa. Irire duripĩrĩ waja buro wajamoāsũrākoa. ⁴ Musāya pooerire moānerārē wajaribea. Irasirirā musārē: “Guare musā ārāderosũta wajarika!” āri gaguĩnĩma. ĩgūsā irasū āri gaguĩnĩrē marĩ Opu ĩgūrē wereboerārē doregu pēmi. ⁵ Musā i ĩmugue okarā, wārĩ doebiri opāa. Musā opari merā musā gāāmerĩ ditare yāa. Musā irasiriri waja wajamoāsũrākoa. Wekure ĩgūsā wējēburi dupiyuro oārō bua, dũkgu irirosū āārā. ⁶ Musā ñerō irimerārē: “Ñerō yāma”, āri, peresugue āiwāgā: “Wējēka!” ārā, musā ĩgūsārē iririre kāmutamasiña marĩrō.

Jesucristo i ĩmugue dupaturi aariburire marĩrē oārō yúro gāāmea, āri gojadea

⁷ Irasirirā yaarā, marĩ Opu Jesucristo i ĩmugue dupaturi aariburire gūñaturari merā oārō yúka! Pooe opu ĩgū otedea dukakuburire oārō yúkumi. ĩgūya pooere otedero puru, deko merēburire, irasū āarĩmakū ĩgū otedea puri, masāburire oārō yúkumi. ⁸ Musāde ĩgū irirosũta oārō yúka! Marĩ Opu dupaturi aariburo mērō duyāa. Irasirirā gūñaturari merā ĩgūrē buremurirē neō piriro marĩrō merā ĩgū aariburire oārō yúnĩkōāka!

⁹ Yaarā, Marĩpu musārē wajamoārĩ, ārirā, gāme turibirikōāka! ĩgū āarĩpererā ñerārē wajamoāgū aariburo mērō duyāa. ¹⁰ Yaarā, iripoegue marārē marĩ Opuya kerere weredupiyunerārē gūñaka! Marĩ Opuyare werede waja gajirā ĩgūsārē ñerō irinerā āarĩmā. ĩgūya kerere weredupiyunerā gapu ñerō tarikererā, ĩgūyare wereduĩbirinerā āarĩmā. ĩgūsārē ñerō irirārē ñerō iribirinerā āarĩmā. Irasirirā musāde ĩgūsā iriderosũta irika! ¹¹ Ñerō tarikererā marĩ Opure buremurirē neō piribirinerārē gūñarā: “Marĩ Opu oārō iritamunerā, usuyari bokanerā āarĩma”, āri gūñāa. Iripoeguemu Job wāikugu ñerō taridea kerere musā pēbu. ĩgū buro ñerō tarikeregu, marĩ Opure buremurirē piribiridi āarĩmĩ. Irasirigu ĩgū ñerō taridero puru, marĩ Opu ĩgūrē maĩgū ĩgūrē bopoñari merā ĩsĩā, wārĩ oārĩrē iridi āarĩmĩ. Irasirirā, ĩgū marĩdere maĩrĩrē, ĩgū marĩdere bopoñari merā ĩarĩrē musā masĩa.

¹² Yaarā, gajĩ yu wererire goepeyari merā oārō péka! Musā gajirārē wererā, āsū āri werebirikōāka: “Īmugasima merā āsū irigura”, o “I nikũma merā āsū irigura”, āribirikōāka! Musā gajirārē wererā, ārikatori marĩrō su diayeta wereka! Gajinorē irianerā: “Iriabu”, ārika! “Āsū irirāra”, ārirā, irika! “Āsū iribirikoa”, ārirā, iribirikōāka! Marĩpu wajamoābirikōāburo, ārirā, irasirika!

¹³ Musā ñerō tarirā, Marĩpure: “Iritamuka yure!” āri sērēka! Usuyari merā āarĩrā, bayapeori merā ĩgūrē: “Oātaria mu”, āri, usuyari sika! ¹⁴ Sugu pũrĩrikugu, Jesúre buremurā oparārē siiburo. ĩgūsā ĩgūrē uye merā piupoe, marĩ Opure: “Jesús, ĩ murē buremugūrē tauka!” āri sērēbosarākuma. ¹⁵ ĩgūsā marĩ Opure buremurĩ merā sērēmākū, marĩ Opu ĩgūrē taugukumi. Irasirigu ĩgūrē pũrĩrĩ marĩgū dujamakū irigukumi. Pũrĩrikuadi ñerō iridi āarĩmakū, Marĩpu ĩgū ñerō irideare kátigukumi. ¹⁶ Irasirirā musā ñerō irideare gāme weretarika! Irasū āarĩmakū, Marĩpure musāya āarĩburire gāme sērēbosaka! Irasirika, Marĩpu musārē pũrĩrĩ marĩrā āarĩburo, ārirā! Oārĩrē iririkugu buro buremurĩ merā gajirāya āarĩburire Marĩpure sērēbosamakū, Marĩpu ĩgū sērērosũta irigukumi. ¹⁷ Iripoeguemu Marĩpuya kerere weredupiyudi Elías wāikugu marĩsũta masaku āarĩdi āarĩmĩ. ĩgū āarideapoegue marā ñerō irimakū ĩagū, Marĩpure: “Deko merēbirimakū irika!” āri, buro buremurĩ merā sērēdi āarĩmĩ. Marĩpu ĩgū sērērĩrē pé, ure bojori gajĩ bojori dekogora, ĩgūsāya nikūrē deko merēbirimakū iridi āarĩmĩ. ¹⁸ Puru Marĩpure: “Deko merēmākū irika doja!” āri sērēdi āarĩmĩ. ĩgū sērēmākū, deko merēdero āarĩbũ. Irasū waamakū, ĩgūsāya nikūrē dupaturi oterĩ puri dukakudero āarĩbũ.

¹⁹ Yaarā, sugu musā merāmu diayema āarĩrĩrē irinemobirimakū ĩārā, dupaturi Marĩpuyare irimakū irirā, ĩgūrē oārō irirā irikoa. ²⁰ Ire masika! Musā sugu ñerō irigure ĩgū ñerō iririre pirimakū irirā, ĩgūrē oārō irirā irikoa. Marĩpu ĩgūrē peamegue waabodire taugukumi. ĩgū wārĩ ñerĩ irideare kátigukumi.

1 SAN PEDRO

Pedro Jesúre buremurá waasirinerārē gojadea

¹Yú Pedro musārē ōadore. Jesucristo yure igüyare buedoregu beyemi. Irasirigu musārē, musäya nikürē wiri, gajirogue Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia wäikuri nikügue waasirinerārē i pürē gojáa. ²Marĩpu äärinĩgü dupiyurogue musārē: “Yaara äärĩma”, äriderosüta beyedi äärĩmĩ. Öägü deyomarĩgü merä musārē igüyarä äärĩmakü iridi äärĩmĩ, Jesucristo gäämerirē iriburo, ärigü. Jesucristo dí béori merä ñerirē koesünerä ääriburo, ärigü, irasiridi äärĩmĩ. Musārē öärö iritamu, siñajärĩ merä ääridero nemorö äärĩrikumakü iriburo.

Jesúre buremurá Marĩpu merä öärö äärĩnĩburire gojadea

³Marĩpure, marĩ Opu Jesucristo Pagure: “Öätaria mu”, äri, usuyari sirä! Igü marirē buro bopoñasia, Jesucristore boadigukerero masürĩ merä marirē dupaturi deyoarä irirosü igü pürä ñajamäkä iridi äärĩmĩ. Irasirigu igü merä marĩ öärö äärĩnĩköäburire masĩmakü yämi. ⁴Irasirirä, igüyarärē: “Öärirē sigura”, ärideare marĩ opaburire usuyari merä yürä yäa. Igü marirē siburi: igü ümugasigüe öäri opari, neö pereburi, boaburi meta äärä. ⁵Marĩpu marirē igürē buremurärē igü turari merä koremi. Irasirigu, i ümu peremakü, igü marirē peamegüe waabonerärē: “Taugura, yu merä äärĩnĩköäräkuma”, ärideare iriyuwarikurire masĩmakü irigukumĩ.

⁶Marĩ mérögä i ümugüe äärĩrópa wäri gajirosüperi ñerö tarikererä, ümugasigüe Marĩpu marirē siburire güñarä, buro usuyari merä äärä. ⁷Ñerö tarikererä, marĩ diayeta Marĩpure öärö buremunirĩ, oro nemorö wajakua. Oro wajakukerero, pereburi äärä. Masaka irire peamegüe soekuma öäri oro dita dujaburo, ärirä. Irasüta marĩ ñerö tariri merä diayeta Marĩpure öärö buremunirä dujaräkoa. Irasirigu, Jesucristo dupaturi aarĩmakü, Marĩpu marirē: “Öärö iribu, irasirirä yu puro yu merä äärĩnĩköäräkoa”, ärigukumĩ.

⁸⁻⁹Musä Jesucristore igü i ümugüe äärĩmakü iäbirinerä äärĩkererä, igürē maia. Dapagoradere igürē iäbirikererä, güñaturari merä igürē buremu. Musä igürē irasü buremunĩmakü, Marĩpu musärē peamegüe waabonerärē tarĩmakü irigukumĩ. Irasirirä musä Marĩpu purogue waaburire güñarä, iroque eja, usuyarosü buro usuyäa. I usuyari oparire werenĩrĩ merä weremasĩña mäa.

¹⁰Iripoegue Marĩpuya kerere weredupiyunerä igü musārē öärö iritamugü tauburire werenärä äärĩmā. Irire werekererä, pémasĩbirinerä äärĩmā. Irasirirä irire masiduarä, bue, güñamanerä äärĩmā. ¹¹Öägü deyomarĩgü Cristo igüsärē iriudi iritamurĩ merä Cristo ñerö tari, boadigüe masä, ümugasigüe murĩa, puru äärĩpererä Opu äärĩburire weredupiyunerä äärĩmā. Irasirirä: “¿Noä irasü waagukuri, ñasü äärĩmakü irasü waarokuri?” äri masiduarä, irire bue, güñamanerä äärĩmā. ¹²Marĩpu igüsä masĩmakü gäämegü, igüsärē äsü äridi äärĩmĩ: “Musä äärĩripoe i irasü waabirikoa dapa. Puru marä gapu irire iäräkuma”, äridi äärĩmĩ. Dapagorare Marĩpu marirē tauri kerere wererä igüsä iripoegue wereadeareta musärē werema. Öägü deyomarĩgü Marĩpu ümugasigüe merä iriudi iritamurĩ merä musārē irire werema. Marĩpu Jesucristo iridea merä marirē taurire Marĩpure wereboeräde buro masiduaama.

Marĩpu marirē ñerĩ marirä ääridoremi, äri gojadea

¹³Irasirirä musä iriburire öärö pémasĩrĩ merä güñaka! Jesucristo i ümugüe dupaturi aarĩmakü, Marĩpu musārē öärö iritamugü musä peamegüe waabonerärē tauburire güñanĩköäka! Irire güñarä, buro usuyari merä yüka! ¹⁴Iripoegue musä Marĩpure masĩburi dupiyuro ñerö waribejarire iriunaderosüta dapagorare neö irinemobiriköäka! Majirä igüsä pagusämarä dorerire tarinugämerä irirosü Marĩpu dorerire tarinugäbiriköäka! ¹⁵Marĩpu musārē igüyarä ääridoregu siudi, ñerĩ marĩgü äärĩmĩ. Irasirirä, igü irirosü musäde ñerĩ mariräta öäri ditare irika! ¹⁶Marĩpuya werenĩrĩ gojadea pügüe irasüta äri gojasüdero äärĩbü. Äsü äridi äärĩmĩ: “Yu öägü, ñerĩ marĩgü äärä. Irasirirä musäde ñerĩ marirä äärika!” äridi äärĩmĩ.

¹⁷Marĩpu äärĩpererärē surosü iägü, igüsä irideare: “Iri öäbu, iri öäbiribu”, äri weregu äärĩmĩ. Irasirirä igürē: “Guapu”, ärirä, i ümugüe musä äärĩrópa goepeyari merä igüyare irika! ¹⁸Musä ñeküsämarä Marĩpuyare iribirinerä äärĩmā. Musä igüsä iriderosü iriri wajamäa. Irasirigu Marĩpu musārē igüsä iriderosü iriunanerä taudi äärĩmĩ igüyare iriburo, ärigü. Musä ire masia. Marĩpu marirē taugu, marĩ ñerö iridea wajare wajaribosadi äärĩmĩ. Irasü wajaribosagu, niyeru, oro merä wajaribosabiridi äärĩmĩ. Niyeru, oro pereburi äärä. ¹⁹Irasirigu iri wajakuro nemorö marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadi äärĩmĩ. Igü magü Cristo boagu dí béodea merä gapu marĩ ñerĩ iridea wajare wajaribosadi äärĩmĩ. Oveja majĩgü masaka Marĩpure buremurä wējē soepeobu öägü ääriderosüta Cristo öägü ñerĩ marĩgü äärĩmĩ. ²⁰Marĩpu i ümurē igü iriburo dupiyurogueta Cristo igü boagu dí béoburire masĩsiadi äärĩmĩ. Ipapoere i ümu pereburi dupiyuro Cristore i ümugüe iriudi äärĩmĩ, igüya dí béori merä musārē iritamuburo, ärigü. ²¹Irasirirä Cristo iritamurĩ merä Marĩpure buremu. Marĩpu Cristore boadiguerre masü, ümugasigüe äimurĩa, äärĩpererä Opu sóodi äärĩmĩ. Irasirirä Marĩpure: “Guare öärö irigu äärĩmĩ”, äri buremu, igü merä öärö äärĩnĩburire öärö masä.

²²Cristoya diayema kerere pé buremusia, musä ñerĩ iririkurire pirinerä äärĩbü. Dapagorare diayeta musäyarärē mämasia. Irasirirä musäya yujupüräri, äärĩpereri musä turari merä gäme maika! ²³Musä Marĩpuya werenĩrĩ buremurä, dupaturi deyoarä irirosü waabu. Irasirirä igü pürä waabu. Marĩ pagusämarä merä deyoa, puru boaköäräkoa. Iri irirosü äärĩbea Marĩpu pürä waamakü. Igüya werenĩrĩ, pereburi werenĩrĩ äärä. Irasirirä iri werenĩrĩ merä igü puro igü merä äärĩnĩköäräkoa. ²⁴Igüya werenĩrĩ gojadea pügüe äsü äri gojasüdero äärĩbü:

Āārīpererā masaka tá iirosū āārīma. Īgūsā ōārī oparide tá goori iirosū āārā. Tá masā, boakōāa. Gooride boakōāa. Iri iirosūta marī masakade boarākoa.

²⁵Marī Opu werenírī gapu neō perebirikoa. Īgū āriderosūta waarokoa. Āārīpereri īgū: “Āsū irigura”, ārideare iriyuwarikugukumi, āri gojasūdero āārībú.[☆]

Iri ōārī buerī, musārē īgūsā weredea, Jesucristo marīrē tauri kerere buerī āārā.

2

¹Irasirirā āārīpereri gajirosūperi űērī iririre: ārikatorire, irikatorire, gajirā gajino opamakū īaturirire, gajirārē űērō āri werewuarire pirika! ²³Musā, marī Opu musārē ōārō iririre sirū masīsīāa. Irasirirā neō deyoarāgā ōpīkūrē gāāmerōsū musāde marī Opuhare diayemārē buro gāāmekā! Irire gāāmerā, īgūrē buremunemorākoa. Musā irasirimakū, musārē taugukumi.

Cristo masakare okari sīgū űtāye iirosū āārīmi, āri gojadea

⁴Cristo marīrē okari sīgū suye űtāye masaka īgūsā bēoadeaye iirosū āārīgū āārīmi. Īgūsā īgūrē gāāmebirikeremakū, Marīpu īgū Pagu gapu īgūrē: “Ōātarigu, āārīpererā Opu āārīmi”, āri beyedi āārīmi. Irasirirā īgūrē: “Ōāgū āārīmi”, āri buremua. ⁵Marīde Cristo merā okari oparā űtāyeri iirosū āārā. Marīpu, sugu űtāyeri merā wii irigu iirosū marī merā irigu yāmi. Irasirigu marīrē īgūyarārē īgūya wiima iirosū āārīmakū yāmi. Īgūyarā paía īgūrē buremurā, īgū dorederosūta gajino sīma. Marīrē īgūsā iirosū āārīmakū yāmi, Jesucristo iritamurī merā īgūrē usuyari sīburo, ārigū. Irasirirā īgūyare irirā, īgūrē usuyamakū irirākoa. ⁶Marīpu īgūya werenírī gojadea pūgue āsū ārīdi āārīmi:

Yū beyedire yaa wiima weanūpurorideā űtāye iirosū āārīgūrē Jerusalégue pīgura. Īgū, yū beyedi ōātarigu, āārīpererā Opu āārīmi. Īgūrē buremurāno, buro usuyārākuma. “Ubugorata īgūrē buremukuba”, āri gūñabirikuma, ārīdi āārīmi.[☆]

⁷Musāde īgūrē buremurā: “Ōātarigu āārīmi”, āri īāa. Īgūrē buremumerā gapure Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú:

Marīpu beyedi suye űtāye wii iririmasā bēoadeaye iirosū āārīkeremakū, Marīpu gapu īgūrē iri wiima weanūpurorideā űtāye iirosū āārīmakū iridi āārīmi. Irasirigu īgūrē āārīpererā Opu pīdi āārīmi, āri gojasūdero āārībú.[☆]

⁸Gaji Marīpuya werenírī gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībú:

Marīpu beyedire buremumerā, iri űtāyegue gubutuameēmejānerā iirosū āārīma. Irasirirā Marīpu pūroque neō waabirikuma, āri gojasūdero āārībú.[☆]

Īgūya kerere buremubiri waja űtāyegue gubutuameēmejānerā iirosū āārīma. Marīpu pūroque ejabirikuma. Īgūsārē irasū waaburire Marīpu iripoqueta: “Irasū waarokoa”, ārisiadi āārīmi.

Marīpuyarā āsū āārīma, āri gojadea

⁹Musā gapu Marīpu pūrā īgū beyenerā āārā. Marī Opuyarā paía iirosū īgūyare moārā, Marīpuya bumarā īgū īūrō űērī marīrā īgūyarā āārā. Musārē naītīārō āārīrā iirosū īgūyare neō masībirinerārē masīdoregu siudi āārīmi. Irasirigu musārē boyorogue āārīrā iirosū irire ōārō masīrā āārīmakū iridi āārīmi. Musārē īgū ōārō irideare gajirārē weredoregu, irasiridi āārīmi. ¹⁰Musā iro dupiyurogue Marīpu pūrā āārībiri. Dapagorare Marīpu pūrā āārā pama. Musā iro dupiyurogue bopoñarī merā īāsūña marību. Dapagorare musārē Marīpu bopoñarī merā īāmi.

Marīpuyare irirā āārīka! āri gojadea

¹¹Yaarā yū maīrā, musā i űmurē naagorenarīmasā musāya makāgue āārīmerā iirosū, Marīpu pūro waamurāta āārā. Irasirigu musārē ire turaro werea. Musā űērī uaribejarire iribirikōāka! Musārē űērō irimakū iriduārā iirosū musā űērī uaribejari musārē űērō irimakū iriduarō yāa. ¹²Marīpure masīmerā watopegue āārīrā ōārō irirā āārīka, musārē werewuari, ārīrā! Musā irasirimakū musārē werewuaduakererā, Marīpu īgūsārē īgūyare masīmakū iriripoce musā ōārō iririre īānerā āārisiā, īgūrē: “Ōāgū, turagu āārīmi”, āri buremurākuma.

¹³Marī Opuhare buremusiā, āārīpererā i nikū marā oparārē ōārō merā yujuka! I nikū marā oparā opu āārīgūdere yujuka! ¹⁴Īgū dokamarā oparādere yujuka! Īgūsārē īgū doreri tarinugārārē wajamoāmūrārē pīdi āārīmi. Īgū dorerire irirārē: “Ōārō iriabu musā”, āridoregu pīdi āārīmi. Irasirirā īgūsārē yujuka!

¹⁵Marīpu, musā ōārō irimakū gāāmēmi. Musā irasirimakū īārā, pēmasīmerā musārē werewuaduakererā, werewuamasībema.

¹⁶Musā, Marīpu tausūnerā āārisiā, gajirārē moāboerimasāgora āārībea. Marīpu tausūnerā āārīkererā, “Guare doreri maa. Irasirirā gua gāāmerō űērīrē irirākoa”, āri gūñabirikōāka! Āsū gapu irika! “Marīpure moāboerā āārā gua”, āri gūñaka! Irasū āri gūñarā, īgū dorerire irika! ¹⁷Āārīpererā masakare buremurī merā īāka! Marīyarārē Jesule buremurārē maika! Marīpure goepeyari merā buremuka! I nikū marā opudere buremurī merā īāka!

Cristo űērō tarigu īgū bokatiūderosū musāde bokatiūka! āri gojadea

¹⁸ Moãboerimasã, ôârô buremurî merã musã oparârê yujuka! Musârê ôârô irirã ditare yujubirikôaka! Musârê turaro merã dorerãdere yujuka! ¹⁹ Musã ñerô iribirikeremakû, musã oparã musârê wajamoãbukuma. Musã, Marîpu îûrô diayemarê iriduamakû, îgûsã wajamoãrîrê bokatiûmakû, Marîpu musârê: “Ôârô yãma”, ârî îagukumi. ²⁰ Musã ñerô iriri waja gapu îgûsã musârê wajamoãmakû, irire musã bokatiûkeremakû, Marîpu musârê: “Ôârô yãma”, ârî îabirikumi. Musã ôârô irikeremakû îgûsã musârê wajamoãmakû, musã ôârô merã guaro marîrô bokatiûmakû, Marîpu musârê: “Ôârô yãma”, ârî îagukumi. ²¹ Irasirîburo, ârigû, Marîpu musârê îgûyarã âârîdoregu siudi âârîmî. Cristode musãya âârîburire ñerô tarimi, musãde îgû iriderosû irituyaburo, ârigû. ²² Îgû neô suñarô ñerô iribirimi. Gajirârê ârîkatori merã neô werenîbirimi. ²³ Masaka îgûrê turimakû, îgûsârê neô turi gãmîbirimi. Îgûrê îgûsã ñerô irikeremakû: “Musârê ñerô irigura”, neô ârîbirimi. Îgû Pagu gapure: “Yupu diayemarê irigu, yure ñerô irirârê diayeta wajamoãgukumi. Îgûgue âmugukumi”, ârî gûnadi âârîmî. Irasirirã marîdere îgû ârîderosû ârîrô gãamea. ²⁴ Cristo, marî irirosû dupukugu îgû basi marî ñerî iridea wajare wajaribosagu curusague boami. Marî okaropa ñerî iririre piri, Marîpuya diayema gapure iriburo, ârigû, boami. Îgû marîrê peamegue waabonerârê taugu, buro kãmikû, buro ñerô tarimi. ²⁵ Oveja dederinêrã irirosû musãde peamegue dederibonerã âârîbû. Dapagorare Cristore buremusiã, îgûyarã âârã. Irasirigu ovejare koregu irirosû Cristo musârê koremi. Musã ôârô âârîrikuburo, ârigû, musârê ôârô koremi.

3

Mojsuanerã âsû irika! ârî gojadea

¹⁻² Moãboerimasârê yu werederosûta musã marãposã nomerê weregura. Musã marãpusãmarârê ôârô merã yujuka! Îgûsã dorerosû irika! Surãyeri musã marãpusãmarã Marîpuya kerere buremumerã âârîma. Irasirirã îgûyare musã îgûsârê werebirikererã, îgûyare ôârô iririkuka! Ôârî ditare irika! Musã marãpusãmarã musârê dorerire buremurî merã yujuka! Musã irasirimakû îârã, îgûsãde Marîpuya kerere buremubukuma. ³ Musãya dupure wãri mamarikubirikôaka! Musãya dupure gajirârê îasuyumakû iribiririkôaka! Musârê: “Ôârô deyoma”, ârî îamakû iribiririkôaka! Irasirirã musãya poañapure wuuarpuwea mamuanerã nome, oro merã iridea dari buyanerã nome, wajaparî surî sãñanerã nome âârîduarî ditare gûnarikubirikôaka! ⁴ Âsû gapu âârîka, ôârã, ôârô deyorã nome âârîduarã! Ôârî gûnarî oparã nome, gajirârê turîro marîrô gopeyaro merã weretamurã nome, siñajãrî merã âârîrikurã nome âârîka! Ôârô âârîrikurî, dupure mamarî ôârô deyori pereburosû neô perebirikoa. Musã ôârô âârîrikurî, Marîpu îûrôrê ôatariri âârã. ⁵ Iripoequere Marîpuyarã nome âsûta âârîuanerã âârîmã. Îgûsã nome: “Marîpu ârîderosûta yure ôârô irigukumi”, ârî buremurã, îgûsã marãpusãmarã dorerire ôârô yujunerã âârîmã. ⁶ Âsûta Sara igo marãpure Abrahârê ôârô merã yujudeo âârîmô. Irasirigo îgûrê: “Yu opu”, ârîuanadeo âârîmô. Irasirirã musã ôârô irirã, gûiro marîrô âârîrikurã, Sara ârîderosû âârîrãkoa.

⁷ Âsûta musã marãpokurãde musã marãposã nomerê pẽmasirî merã ôârô irika! Nome, marî ûma irirosû turarã âârîbema. Irasirirã îgûsârê buremurî merã iritamuka! Marîpu musârê bopoña, îgû puro perebiri okari siburosûta nomedere bopoña, perebiri okari sîgukumi. Irasirirã musã marãposã nomerê ôârô koreka! Marîpu musã sêrêrîrê yujuburosûta îgûsã nomerê ôârô irika!

Ôârô îgûsã irikeremakû, gajirã îgûsârê ñerô iririre weredea

⁸ I merã musã âârîpererêrê weretînungura. Suro merã ôârô âârîrikuka! Musã merãmarârê bopoñarî merã îaka! Sugû pûrã irirosû gãme maîrikuka! Ôârô merã gãme iritamuka! “Gua, gajirã nemorô âârîrbea”, ârî gûnakã! ⁹ Gajirã musârê ñerô irimakû, îgûsârê gãmîbiririkôaka! Musârê îgûsã ñerô ârî werenîmakû, îgûsârê ñerô ârî gãmîbiririkôaka! Âsû gapu irika! Îgûsãya âârîburire Marîpure sêrebosaka! Marîpu musârê ôârô iribu, irire irimurârê pîdi âârîmî. ¹⁰ Marîpuya werenîrî gojadea pûguere âsûta ârî gojasûdero âârîbû: Musã okaropa ôârô usuyari merã âârîduarã, neô ñerô werenîbiririkôaka! Neô ârîkatoribirikôaka!

¹¹ Âârîpereri ñerî iririre pirikôaka! Ôârî gapure irika! Gãme îâturîro marîrô siñajãrî merã âârîrikuka! Irire buro gãameka!

¹² Diayemarê irirârê marî Opu irasû korenîkôãmi. Îgûsã îgûrê sêrêrîrê irasû penîkôãmi. Ñerô irirã gapure gãamebemi, ârî gojasûdero âârîbû.☆

¹³ Ôârî ditare iriduamakû, ¿noã musârê poyanorêbukuri? ¹⁴ Diayemarê musã irikeremakû, gajirã musârê ñerô irimakû, Marîpu gapu musârê ôârô yãmi. Irasirirã usuyãa. Musârê ñerô iriduârêrê gûibiririkôaka! Îgûsã musârê iriburire gûnarikubirikôaka! ¹⁵ Âsû gapu irika! Cristore: “Gua opu âârîmî”, ârî buremuka! Musârê: “¿Nasirirã Cristore buremurî?” ârî sêrêñarãnorê pẽmasirî merã ôârô yujuka! Îgûsã musârê sêrêñaburo dupuyuro îgûsârê yujuburire ôârô gûñayuka! Irasirirã îgûsârê Cristo musârê tauburire ôârô yujurãkoa. ¹⁶ Turîro marîrô ôârô buremurî merã îgûsârê yujuka! Ôârô irika! Irasirirã: “Marîpu îûrô waja opabea”, ârî gûñarãkoa. Cristore musã buremurã îgûyare ôârô irirã âârîmakû gajirã musârê: “Ñerô yãma”, ârî werewuanerã îgûsã musârê werewuadea diaye âârîbirimakû îârã, guyasirîrãkuma. ¹⁷ Marî ñerô iriri waja gajirã marîrê ñerô tarimakû iribukuma. Marîpu gãamemakû, marî ôârô iriri waja gajirã marîrê ñerô tarimakû iriri gapu ôãgorãa.

¹⁸ Irasûta Cristo ôãgû âârîkeregu, ñerô tarimi. Suñarôta âârîpererã ñerî iridea wajare boa, wajaribosadi âârîmî. Marî ñerã âârîmakû, marîya âârîburire ñerô tarimi, marîrê Marîpuyarã waamakû iribu. Îgû, marî irirosû dupukugu âârîsîã, îgûya dupugora tamerã boakôãmi. Îgû boakeremakû, îgûya yujupûrã merã okakôadi âârîmî. ¹⁹ Irasirigu îgûya yujupûrã merã boanerã îgûsã peresu irisûnerã âârîrôgue waa, îgûsãya yujupûrãrîrê Marîpuyare weredi âârîmî. ²⁰ Îgûsã iripoequere Marîpu dorerire tarinugãuanerã

äärimá. Noé áärídeapoeguere igü wádiru doódirure dooripoe Marípu igüré buremumakü gäämedi áarädimi. Irasirigu: “Gajipoe irirä yure buremubukuma”, ári, igüsäre yoiripoe yúdi áarädimi. Igüsá gapu neó buremubiriunanerä áarimá. Irasirigu Marípu igüsäre wajamoádi áarimí. Noé igüya wii marä merä dita: su mojoma pere gaji mojó ureru pèrèbejarä dia miririré tariweredi áarimí. ²¹ Marípu i niküré miügü igüsäre taudea, mariré deko merä wäyeri irirosü áarä. Irasiriro marí peamegue waaboneräre tauburire imua. Deko merä mariré wäyemakü, mariya dupure gurarire koerosü áaríbea. Marí wäyesürä, Marípure: “Guare mu tūrō ñerí marirä áarimakü irikal!” ári sērēa. Irasirirä, Jesucristo masádea merä marí peamegue waabonerä tarimurä áarä. ²² Jesucristo masádero puru, umugasigüe mariadi áarimí. Irasirigu Marípu diaye gapu doami igü merä dorebu. Igü Marípure wereboerä nemorö, umarö marä oparä nemorö, áärípererä dorerä nemorö doregu áarimí.

4

Marípu iritamurí merä igüyare irimasiräkoa, ári weredea

¹ Jesucristo, marí irirosü dupukugu ñerö tarimi. Irasirirä: “Igü ñerö tarikeregu Marípu gäämeriré iriderosü maride ñerö tarikererä Marípu gäämeriré iriräkoa”, ári gūnarö gäämea. Maride, igü ñerö tariderosü ñerö tarirä, ñerö iririre piriköäa. ² Irasü pirirä, i umu marí áäriröpa dupaturi ñerí waribejarire iribirikoa. Marípu gäämeriré iriniräkoa. ³ Iripoegue, Marípure masímerä ñeriré iriduarire iriderosüta musáde ñeriré iriunanerä áaribú. Irasirirä guyasirirö marirö ñeriré iririkurä, ñerí waribejarire iririkurä, mejárikurä, bosenurí irirä mejä, gaguíniríkurä áärínerä áaribú. Marípu dorerire tarinugärä keori weadeare buremunerä áaribú. Irasirirä iropata iri ñeriré irikal! ⁴ Dapagore ire muräröta irirä gapu musä iri ñeriré igüsä merä iribirimakü iärä, iägukaköäma. Irasirirä musäre iäturi, ñerö wereníma. ⁵ Marípu igüsäre: “Musä irasü ñerí irideare werepeokal!” árigukumi. Igüta okaräre, boanerädere: “Ire irimakü öägorabu, iri gapure irimakü öäbiribu”, ári beyebu áarimí. ⁶ I umuré áärípererä masaka boamurä dita áäríkeremakü, Marípu igüya kerere wereräre igüsäre irire weredoredi áarimí, boadero puru igü irirosü igü puro okaniköäburo, árigü.

⁷ Áärípereri i umuma pereburo mérö duyanugäwägärisiáa. Irasirirä öärö pémasirí merä diayemaré iriniköäka! Irasirirä Marípure buremurí merä sērēräkoa. ⁸ Áärípereri gajino iriri nemorö diayeta gäme maika! Neó gäme maíduúbiriköäka! Marí gajiräre maíra, mariré igüsä ñerö irikeremakü, mata igüsä ñerö iriadeare katiaköäkoa. ⁹ Musä merämarä musäya wiirigüe ejamákü, öärö usuyari merä igüsäre bokatiríneaka! ¹⁰ Marípu igüyaräkure igüyare irimasiburire pídi áarimí. Irasirirä iri merä öärö gäme iritamuka! Marípu musäkure musä igüyare irimasiburire pídea merä igü gäämerösü gäme iritamurä, öärö gäme iritamurä yáa. ¹¹ Irasirirä Marípure wererä, igü weredoredosüta wereka! Gajiräre iritamuräde igü turari sirö bokatitürö iritamuka! Áärípereri musä iririre Marípure masaka usuyari siburosü irikal! Jesucristo iritamurí merä irasirika! Marípure áärípererinurí buremuka! Marí áärípererä igüré: “Öatarigu, turatarigu áarä”, ári, usuyari sirä! Irasüta irirä!

Jesúre buremurí waja ñerö taririre gojadea

¹² Yaarä yu maíra, musä Jesúre buremurí waja ñetariro tarirä, diayeta igüré buremuriré masísüa. Irasirirä: “¿Nasiriro yure irasü waari? Gajirosü waakoa”, ári gukabiriköäka! ¹³ Äsü gapu irika! Ñerö tarirä: “Cristo ñerö tariderosü guade ñerö taria”, ári usuyaka! Irasirirä Cristo dupaturi i umugue igü gosesiriri merä, igü turari merä aarimakü iärä, buro usuyaräkoa. ¹⁴ Cristoyarä musä áärirí waja gajirä musäre ñerö ári buridamakü, musäre ñerö werenímaküdere ire masika! Marípureyagu Öägü deyomarigü musä merä áarimí. Igü turatarigu musäre iritamumi. Irasirirä usuyáa. ¹⁵ Masakare wējébeorimasä, yajarimasä, noó waarö ñerö iririmasä, gajiräre igüsäyamaré sērēnaríkurä ñerö tariräkuma. Igüsä irirosü iribiriköäka! Öari iridea waja merä gapu ñerö tarimakü öägoráa. ¹⁶ Cristoyarä musä áärirí waja gajirä musäre ñerö tarimakü irirä yáma. Igüsä irasirimakü, guyasiríbiriköäka! Ubu gapu Marípure: “Mu guare Jesucristoyarä áarimakü iridi áarä, irasirirä muré usuyari sía”, árika!

¹⁷ Marípu mariré igüyaräre marí irideare: “I gapure irimakü öägorabu, i gapure irimakü öäbiribu”, ári beyeripoe ejasiáa. Áärípereräre mariré igüyaräre marí irideare irasü ári beyepurorigukumi. Igüyaräre irasü beyepurorigu, ¿nasirigukuri igüyarä áarímerä gapure? Igüya kerere gäämebiri waja igüsäre buro wajamoägukumi. ¹⁸ Marípureyarenirí gojadea pügüe äsü ári gojasüdero áaribú: “Öärä Marípureyaru buro ñerö taridero puru, Marípu igüsäre tau, igü puro áägukoma. Ñerä igüré gäämemerä gapu ñetariro tariräkuma. Peamegue waadederiräkuma”, ári gojasüdero áaribú. ¹⁹ Irasirirä Marípu gäämerösü marí ñerö tarirä, öari iririre iriniköärö gäämea. Mariya áariburire Marípure mariré iridire wiaro gäämea. Áärípereri igü: “Musäre öärö irigura”, árideare diayeta irigukumi. Irasirirä igüré: “Mu gäämerö yure irikal!” árirö gäämea.

5

Pedro, Jesúre buremurä iriburire gojadea

¹ Dapagore musäre Jesúre buremurä oparä muräre weregura. Yude Jesúre buremuräre doregu áarä. Cristo ñerö tarimakü iäbu. Igü gosesiri merä, igü turari merä dupaturi i umugue aarimakü, yude áärípererä igüré buremurä merä iägukoa. ² Marípureyaru oveja irirosü áaríma. Musä igüyaräre dorerä ovejare korerä irirosü áarä. Irasirirä Marípu musäre igü pínéräre igüyaräre öärö koreka! Marípu gäämerösü öärö

yujupūrākuri merā ĩgūsārē koreka! ĩgūsārē korerā: “Niyerure wajatarākoa”, āri gūñabirikōāka! ³ ĩgūsārē korerā, pūrūrō merā dorebirikōāka! Ōārō iririkuka! Irasirirā musā iririkurire ĩākūirā, ĩgūsāde ōārō iririkurākuma. ⁴ Musā irasū ōārō iririkurā, Cristo marirē āārīpererā korerā Opū dupaturi i ũmugue aarigū, musārē: “Ōārō iribu”, ārigukumi. Irasirirā, ĩgū puro gosesirirogue ĩgū ōatariri sīburi* wajatarākoa. Iri neō perebirikoa.

⁵ Yū musā oparārē wererosū musā maamarādere weregura. “Murārē buremurī merā yujuka!” āri werea. Irasirirā musā Jesūre buremurā āārīpererā: “Gajirā nemorō āārā”, āri gūñarō marirō gāme iritamuka! Marīpūya werenīri gojadea pūgue āsū āri gojasūdero āārībū:

“Gajirā nemorō āārā”, āri gūñagūrē Marīpū iritamubemi. “Yū ubu āārīgū āārā, yure iritamuka!” ārigū gapure ōārō iritamumi, āri gojasūdero āārībū.[☆]

⁶ Irasirirā: “Gajirā nemorō āārā”, āri gūñabirikōāka! Marīpū turagu musārē doremakū, yujuka! Musā irasirimakū, Marīpū ĩgū: “Āsū irigura”, ārirīnu ejamakū, masaka ĩūrō musārē: “Yū maīrā, yū iritamurā āārīma”, āri ĩmugukumi. ⁷ Marīpū buro maīrī merā musārē koremi. Irasirirā āārīpereri musā gūñarikurire ĩgūrē wereka! ĩgū musārē iritamugukumi.

⁸ Ōārō pēmasirī merā diaye gūñaka! Wātī musārē ĩaturigū musārē ñerī irimakū iriduagu ēōkaye guagu waibure baaduagu āmagorenagū irirosū musārē poyanorēduagu āmagorenami. ⁹ Ire masīa. Musā ñerō tarirosūta āārīpererogue gajirā Jesūre buremurā ñerō tarirā yāma. Irasirirā ñerō tarikererā, wātirē neō yujubirikōāka! Jesūs gapure gūñaturanīkōāka! ĩgūrē buremurirē neō pīribirikōāka! ¹⁰ Musā i ũmugue āārīrōpa dita ñerō tarirākoa. Puru Marīpū musārē gūñaturarā, ōārā, turarā āārīmakū irigukumi. Marīputa neō pīriro marirō marirē iritamunīgū Jesucristore buremunūgādogegu siiudi āārīmī, marirē ĩgū merā ĩgū gosesirirogue āārīnīkōāburo, ārigū. ¹¹ Irasirirā ĩgūrē: “Mu turatarigu, āārīpererā Opū āārā”, āri, usuyari sīnīrāl Irasūta irirāl!

Pedro ōādotētūnudea

¹² Silvano iritamurī merā i pūguere yū musārē mērīgā gojāa. ĩgū, yū ĩāmakū, Jesūre buremugū marīyagu diayemarē irigu āārīmī. Irasirigu ĩgū iritamurī merā musārē gūñatura, usuyamakū irigu, Marīpū marirē diayeta maīgū āārīmī, ārigū, i pūrē musārē gojāa. Marīpū marirē maīrīrē masirā ĩgūrē irasū buremunīkōāka!

¹³ Babilonia marā Jesūre buremurā musārē ōādorema. ĩgūsāde, musā irirosūta Marīpū beyenerā āārīma. Marcos yū magū irirosū āārīgūde musārē ōādorema. ¹⁴ Musā merāmarārē bokatīrīrā, maīrī merā, ōārō usuyari merā mojó ñeaka!

Marīpū āārīpererā musārē Jesucristoyārē ōārō siñajārī merā āārīrikumakū iriburo. Irasūta iriburo.

Iropata āārā.

Pedro

* ^{5:4} Sugu ũma birarimasū gajirā nemorō ōārō ũmagū, olivo wāīkūdima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka iri berore ĩgūya dipurugue peokuma, gajirārē ĩgū wajatadeare ĩmurā. I irirosū, sugu Jesūre buremugū ñerō tarikeregu: “Marīpū yure iritamugukumi”, āri buremurirē pīribi, ũmugasigwe perebiri okari wajatagukumi. Iri ũmugasigwe perebiri okari wajatari, i berore wajatari irirosū āārā. ☆ 5:5 Pr 3.34

2 SAN PEDRO

Pedro Jesúre buremurärë gojadea

¹Yu Simón Pedro, Jesucristore moáboegu, ìgü buedoregu pídi, musärë i pürë gojáa. Marí Opu Jesucristo marirë taugu diayemarë irigu äärími. Irasirigu Marípu Jesucristo merä guare iriderosüta musädere ìgürë buremumakü iridi äärími. Marí Jesucristore buremurí opamakü ôataria. ²Musä Marípure, irasü äärímakü marí Opu Jesúre masía. Irasirigu Marípu ìgü musärë ôarö iritamurirë, ìgü musärë siñajärí sirirë masínemomakü iriburo.

Jesucristoyarä äsü ääríma, äri gojadea

³Marípu marirë ìgürë masímakü iridi äärími. Irasirigu ìgü turari merä marirë äärípereri ôärirë sídi äärími ìgü merä ôarö ääri, ìgü gäämerirë iriburo, ärigü. ìgü ôatarigu, äärípereri ôarö irigu marirë siudi äärími, ìgüyarä äärímoregu. ⁴Ìgü ôägu, ôarö irigu äärísia, marirë: “Yu turari merä musärë wári ôataririre irigura”, äridi äärími. Irasirigu ìgü äriderosüta marirë yámi, ìgü irirosü ôärirë iriburo, ärigü. Marirë i ümuma ñerirë waribejarire piriburo, ärigü, irasirimi. ⁵Ìgü marirë irasirimakü iärä, musä Jesúre buremurä äärípereri musä turari merä ire irinemoka! Ôäri irika! Ôäri irirä, ôarö pémasirí merä irika! ⁶Pémasirí merä irirä, musä ñerö iriduare iribiriköäka! Ñerö iriduare irimerä ñerö tarikererä, Marípure güñaturaníköäka! Irasü güñaturanírá, Marípure buremurí merä ìgü gäämerirë iririkuka! ⁷Ìgü gäämerirë iririkurä, sugu pürä irirosü musä basi gäme iritamuka! Gäme iritamurä äärípererä gajirädere mai buremuka!

⁸Musä irasiriwägärä, ôarö iriräkoa. Irasirirä marí Opu Jesucristore masirä, ìgü gäämerirë ôarö iriniräkoa. Ubu äärírirë iribirikoa. ⁹Sugu ôarö iriwägäbi gapu koye iäbi, o koye ôarö iäjabí ìgü waaburire masibi irirosü äärími. Marípure masibi: “Ìgüyarë iriro gäämea”, äri güñabemi. ìgü ñerö iridea wajare Marípu koebéodeare güñabemi. ¹⁰Yaará, ire péka! Marípu musärë siui, beyedi äärími, ìgüyarä ääríburö, ärigü. Irasirirä ìgüyarä äärísia, ìgü gäämerirë neö piri marirö merä iriduärä ääríka! Irasiriduärä, ìgüyarä äärímerä ñerirë iririkurä irirosü neö ääríbirikoa. ¹¹Marípu ìgü gäämerirë marí irimakü iägu, marí Opu marirë taugu Jesucristo ìgüyarärë perebiri dorerogue marirë ôarö bokatiríñeä: “Ôö, yu merä ôarö ääríníköäka!” äri ñajädoregukumi.

¹²Musä yu wererire masísia. Irasü äärímakü, diayema äärírirë musä pédeare piri marirö ôarö yáa. Musä irire masíkeremakü, yu wererire kätiri, ärigü, güñanímakü irigura. ¹³⁻¹⁴Marí Opu Jesucristo yure: “Mérögä duyáa mü boaburo”, äri weresiami. Irasirigu yu okaro ejaturo musärë: “Äsü irika!” äri weredeare musärë güñamákü irigura. “Irasiro gäämekoa yure”, äri güñáa. ¹⁵Irasirigu yu boadero puru, yu weredeare neö kätibiriköäburo, ärigü, äärípereri yu iriduaro merä musärë irire gojapígura.

Gua Jesucristo ìgü turagu äärírirë iäbu, äri gojadea

¹⁶Gua marí Opu Jesucristo turarire, irasü äärímakü ìgü dupaturi i ümugue aariburire musärë weresiabu. Irire wererä, sugu masaku ìgü gäämerö güñaboka weredeare wererä meta iribu. Gua basi ìgü turagu äärírirë iäbu. Irasirirä ire musärë werebu. ¹⁷Marípu äärínígü Jesucristo turatarigu, gosesirigu äärírirë guare imumakü iäbu. Irire imugü, ümugasigüe merä äsü äri wereními: “Íi yu magü, yu maígü äärími. ìgü merä buro usuyáa”, ärimí. ¹⁸Ümugasigüe merä irasü äri werenírirë pérä, ütäü wegagüe marí Opu Jesús merä ääríbü. Irigugue äärígüta ümugasigüema gosesiriri merä ìgü deyomákü iäbu.

¹⁹Gua irire iänerä äärísia: “Marípuya kerere weredupiyunerä gojadea diayeta äärä”, äri masía. Irasirirä musä ìgüsä gojadeare ôarö péka! ìgüsä gojadea musärë siägodiru irirosü äärä. Naítirärogüe siägodiru merä marí waaröre siägowägärä irirosü ìgüsä gojadea merä Marípure masía. Irasirirä Jesucristo dupaturi aarimakügedere irire bueníköäka! ìgü neñukämu boyodiru ôarö boyoro irirosü äärígü, marirë maama ümurë píbu äärími. Irasirigu aarígü, marirë Marípure masíbirideare ôarö masímakü irigukumi. ²⁰I gapure masípurorika! Marípuya kerere weredupiyunerä ìgüya wereníri gojadea pügüe ìgüyarë gojarä, ìgüsä masirí merä ìgüsä basi güñarí merä gojarä meta inirerä äärímä. ²¹Ìgüsä Marípuya kerere weredupiyudea, ìgüsä gäämerö ìgüsä güñarí merä weredea meta äärä. I ìgüsä weredupiyudea, Marípu ìgüsärë weredoredea äärä. Irasirirä ìgüsä Marípureyarä, Ôägu deyomarígü iritamurí merä Marípure were, irire gojanerä äärímä.

2

Ärikatori merä buerimasäyamarë gojadea
(Jud 4-13)

¹Iripoegue Israel bumarä suräyeri: “Marípuya kerere weredupiyurimasä äärä”, ärikatonerä äärímä. ìgüsä iriderosüta dapagoradere ärikatori merä buerimasä musä puro aariräkuma. Musärë masíña marirö diayema ääríbirire bueräkuma. Marí Opu Jesucristore ìgüsä ñerö iridea waja ìgü boari merä wajaribosadire: “Gua Opu ääríbemi”, äriräkuma. ìgüsä irasiriri waja güñaña marirö Marípu ìgüsärë peamegue bëogukumi.

²Ìgüsä ärikatori merä buerire pérä, ìgüsä ñerí waribejari iririre iärä, wärä musä watopegue äärírá ìgüsärë iäküiräkuma. ìgüsärë iäküimákü iärä, gajirä musä Jesúre buremurä watopegue äärímerä Jesüyamarë ñerö äri werenírákuma. ³Ärikatori merä buerimasä niyerure buro gäämesia, musärë ärikatori bueri merä musä ìgüsärë niyeru símakü iriräkuma. Iripoegue Marípu gapu: “Ìgüsä irasiriri waja ìgüsärë wajamoägura”, ärisiadi äärími. Irasirigu ìgü äriderosüta ìgüsärë peamegue bëogukumi.

⁴ Irasirigu yu musā masideare dupaturi guñamakū iriduāa. Iripoeque Marīpu īgūrē wereboerā āārādinerā īgūsā ñerō irimakū peamegue peresu iribēodi āārīmī. Naītiārōgue kōmedari merā siadobobēodi āārīmī. Āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, īgūsā ñerō iridea waja īgūsārē wajamoāgoragukumi. ⁵ Noē āārīdeapoeque marārē īgūsā ñerō iridea waja īgūsārē wajamoādi āārīmī. Irasirigu i nikū āārīperero miūgū, īgūsārē mirīboaperemakū iridi āārīmī. Noē ditare, marāpo, īgū pūrā ūma urerā, īgūsā marāposā nomerē taudi āārīmī. Noē masakare: “Diayemarē irika!” ārī weregu āārīdi āārīmī.

⁶ Marīpu Sodoma, Gomorra wāikuri makārī marādere wajamoādi āārīmī. īgūsā ñetarīro iriri waja īgūsāya makārīrē peame merā soebēogu, niti poga dita dujamakū iridi āārīmī. Purugue gajirā ñerārē wajamoāburire masiburo, ārīgū irasirīdi āārīmī. ⁷ Iri makārī marārē wajamoāgū, Lot diayema irigu ditare taudi āārīmī. Lot Sodomamū, gajirā īgūya makā marā Marīpu dorerire irimerā ñerī iririkumakū īāgū, buro gariboredi āārīmī. ⁸ īgū ōāgū, īgūsā watope āārīgū, ūmuriku īgūsā ñerō iririre īāgū, īgūsā ñerō werenīrīrē pēgu, īgūya yūjupūrāgue buro bujawereri merā poyadi āārīmī. ⁹ Irasirirā, iripoeque marā waadeare marī masīsīā, idere masīā. Marī Opu īgūrē gāāmerārē ñerō tarimakū taumasīmi. Ñerā gapure: “Wajamoāgura”, ārīdeare pīdi āārīmī. Irasirigu āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, īgūsārē wajamoāgukumi.

¹⁰ Gajirā ñerā nemorō ñerī ūaribejari iririkurārē, īgū Opu āārīrīrē gāāmemerārē wajamoāgukumi. īgūsā musārē ārīkatori merā buerā noō gāāmerō yāma. “Gajirā nemorō ōārō masīā”, ārī guñama. Güiri marīrō turari oparārē ñerō ārī buridama. ¹¹ Marīpure wereboerā gapu ārīkatori merā buerimasā nemorō turarā āārīkererā, Marīpu iūrō neō ñerō ārī buridari merā turari oparārē: “Ñerā āārīma”, ārī weresābema.

¹² Ārīkatori merā buerimasā gapu waimurā pēmasīmerā iririkurosū noō gāāmerō iriduārī ditare yāma. īgūsā pēmasībirideare ñerō werenīma. Masaka waimurārē ñeā, wējekuma. Ārīkatori merā buerimasā, waimurā irirosū boamurā dita āārīma. Boadero puru peamegue bēosūrākuma. ¹³ Irasirirā gajirārē ñerō tarimakū iriri waja, ñerō tarirākuma. Ūmurī, masaka iūrōgue noō gāāmerō īgūsā ñerī ūaribejarire iri, ūshyama. Musā merā bosebaarā, ñerō guyasīūrī iririkurā āārīma.

¹⁴ Nomerē īārā, īgūsā merā ñerō iriduama. īgūsā merā ñerō iririre neō pīribema. Marīpuyare guñaturamerārē īgūsā irirosū ñerō iriduamakū yāma. īgūsā buro opaduarire: “Āsū irirāra opamurā”, ārī guñarā āārīma. Irasirirā Marīpu wajamoāšūmurā āārīma. ¹⁵ Diayemarē piri, iripoequemū Balaam iriderosū ñerō yāma. Balaam, Beor wāikugu magū āārīdi āārīmī. īgū ñerī iriri merā niyerure wajataduagu āārīdi āārīmī. ¹⁶ īgū irasiribu maague waamakū, īgūyago burra īgūrē turideo āārīmō. Marīpu igore masako irirosū werenīmakū iridi āārīmī. Igo werenīmakū pēgu, Balaam īgū pēmasībi irirosū iriboadideare pīrikōādi āārīmī.

¹⁷ Masaka deko āārīrī gobegue deko bokarākoa, ārī guñama. Ārīkatori merā buerimasā gapu deko āārīrī gobegue deko marīrō irirosū āārīma. Īmikāyebori mirū wējāpuri merā eja, otederogue deko merērō marīrō tariaro irirosū neō masakare iritamubema. Irasirigu Marīpu: “īgūsārē āsū wajamoāgura”, ārīderosūta gajiro nemorō naītiārōgue āārīnimakū irigukumi. ¹⁸ Ārīkatori merā buerimasā werenīrī, īgūsā: “Masītarīnugāa”, ārīrī neō wajamāa. Jesūre būremunugārārē ñerō iririkurā iririre piriwāgārārē: “Marī noō gāāmerō irimakū ōāgorāā”, ārī buema. Irīre irasū ārī buerā, Jesūre būremunugārārē ñerō ūaribejarire dupaturi iriduamakū yāma. ¹⁹ īgūsārē: “Marī noō gāāmerō irimasā”, ārī buema. Irasū āārīkeremakū, īgūsā ñerō ūaribejari, īgūsārē ñerō irimakū yāa. Ñerō iririre neō pīrimasībema. Irasirirā ñerō iridoregure moāboerā, īgū doreri ditare irirā irirosū āārīma. ²⁰ Marī Opu Jesucristore marīrē taugure masīnugārā i ūmuma ñerīrē pīrikōāma. Iri ñerīrē pīridero puru, dupaturi pīriro marīrō irīnemomakū, ñegorakoa. īgūsā Jesucristore masiburo dupuyoro īgūsā āārīpuroridero nemorō ñerō dujama. ²¹ Ñerīrē irasiririkurārē diayeta Jesucristoyare diayema iririre masībirimakū ōābukuyo. Marīpu doreri īgūsārē īgū pīdeare masīdero puru irire gāāmemerā, ñetarīro dujama. ²² Irasirirā dupaturi ñerīrē pīriro marīrō irīnemorā, masaka ārīnarōsū irirā yāma. Āsū ārīnama: “Diayēe doka, puru īgū dokadeareta baakumi doja. Irasū āārīmakū yesede guua, puru ñerī sōoberogue oyakumi doja”, ārīma.

3

Marī Opu Jesucristo dupaturi i ūmugue aariburire gojadea

¹ Yaarā yu mairā, musārē su pū gojasiabū. Yu iri dupuyorogue gojadea pū, irasū āārīmakū i pū merā musārē: “Āsū irika!” ārīrīrē ōārō guñamakū iriduagu yāa. ² Iripoeque marā ōārā Marīpuya kerere weredupuyinerā gojadeare, irasū āārīmakū marī Opu marīrē taugu dorerire guñaka! Iri dorerire gua īgū buedoregu pīnerā musārē buebu.

³ Ire guñapurorika! I ūmu pereburī dupuyoro masaka Marīpuyare būridarākuma. Ñerō ūaribejarire iririkurākuma. ‘Būridari merā: “Cristo: ‘Dupaturi aarigura’, īgū ārīdea, ¿naāsū waari? Marī ñekūsāmārā boanerā āārīmā. Neōgorague i ūmu āārīnugādero puru, āārīpereri murārōta āārīnīkōāa. Irasirigu Cristo neō aarībīrikumi”, ārīrākuma. ⁴ I gapure neō guñaduabema. Iripoequere Marīpu i nikū, ūmugasire āārīmakū iridi āārīmī. īgū werenīrī merā dorederosūta deko āārīrōgue nikū deyoamakū iridi āārīmī. Irasū āārīmakū deko merā i nikū āārīmakū iridi āārīmī. ⁵ Puru deko merāta i nikūrē miūdī āārīmī. Irīre miūgū, i nikūma āārīdeare peremakū iridi āārīmī. ⁶ Dapagorare īgū werenīrī merā dorerosūta ūmugasi, i nikū āārīnimakū yāmi. Purugue āārīpererā ñerārē wajamoārīnu ejamakū, i āārīpererire peame merā peremakū irigukumi. Irīnu āārīmakū, ñerārē peamegue bēogukumi īgūsārē wajamoāgū.

⁸ Yaarā yu mairā, i gapure guñaka! Marī: “Mil bojori tariri yoataria”, ārī guñāa. Marī Opu gapu guñamakū, mil bojori tariri, sunu tarīro irirosū āārā. Sunu tarīride mil bojori tariri irirosū āārā īgūrē. ⁹ Surāyeri masaka marī Opu īgū: “Dupaturi aarigukoa”, ārīdeare guñarā: “Yoobotarimi, aarībīribukumi”,

ārī gūñama. Īgūsā irasū gūñarī diaye āārībea. Masakare bopoñarī merā īāsā, mata aaribirikumi. Neō sugu masakare peamegue waamakū gāamebemi. Āārīpererā īgūsā ñerō iririre bujawere, gūñarīre gorawayumakū gāamemi. Irasirigū aaribemi dapa.

¹⁰Marī Opu dupaturi i ūmugue aarirīnu āārīmakū, yajarimasū gūñaña marīrō yajagu aarigū irirosū gūñaña marīrō aarigukumi. Īgū aarīmakū, buro busuro merā ūmugasi pereakōārokoa. I ūmuma ūjūpereakōārokoa. Nikū, irasū āārīmakū āārīpereri i nikūgue āārīrī ūjūpereakōārokoa.

¹¹Marīpu i āārīpereri peremakū iriburire pérā, marī ñerō iririre piri, Marīpu gāāmerī gapure iriro gāāmea marīrē. ¹²Marī Opu dupaturi i ūmugue aarirīnurē yūrāta Marīpu gāāmerīrē iriri merā īgū aarīmakū iriyuwarikupurumurā! Irinurē ūmugasima ūjūpereakōārokoa. I ūmugue āārīrī ūjū sebebepereakōārokoa.

¹³Marī gapu Marīpu īgū: “Maama ūmugasi, maama nikūrē irigura”, ārīderosūta īgū iriburire yúa. Īgū maama dita iriadero purugure ōārā diayema irirā dita āārīrākuma.

¹⁴Irasirirā musā yu maīrā, marī Opu aariburire yūrāta, buro iriduari merā ōārī ditare irika! Irasirimakū, īgū aarigū, musārē īgū merā ōārō siñajārī oparā, Marīpu iūrō ñerī marīrā, waja opamerārē bokajagukumi.

¹⁵Musā ire masīka! Marī Opu masakare bopoñarī merā īāgū, īgūsā peamegue waabirimakū gāāmegū, mata aaribirikumi. Īgūsā ñerō iririre bujawereri merā gūña, īgūrē buremunūgāmakū yāmi. Marīyagu Pablo marī maīgū, Marīpu masīrī sīrī merā āsūta musārē gojadi āārīmī. ¹⁶Āārīpereri īgū gojadea pūgue marī Opu dupaturi aariburimarē gojadi āārīmī. Irire marī pēmasīduamakū diasagorāa marīrē. Marīpuyare masīmerā, irasū āārīmakū īgūyare gūñaturamerā: “Pablo gojadea āsū ārīduaro yāa”, ārī buerā, keoro buebema. Ārīkatori merā buema. Gaji Marīpuya werenīrī gojadea pūgue gojadeare buerāde irasūta yāma. Irasiriri waja peamegue bēosūrākuma.

¹⁷Yaarā yu maīrā, yu musārē ārīkatori merā buerimasā iririre weresiabu. Irasirirā ñerā musārē ārīkatori merā buerire pēmasīka! Īgūsā Marīpu dorerire irimerā irirosū āārībirikōāka! Irasū āārīmakū, musā īgūyare gūñaturari merā buremurīrē neō pirībirikōāka! ¹⁸Marī Opu Jesucristo marīrē taugu gapure, irasū āārīmakū īgū marīrē maīrī gapure masīnemoka! Dapagorare, puruguedere neō piriro marīrō marī īgūrē buremunīkōārā! “Ōātaria mu”, ārīrā īgūrē! Irasūta ārīrā!

Iropata āārā.

Pedro

1 SAN JUAN

Juan Jesucristoyamarë gojadea

¹Gua musârë Jesucristoyamarë gojâa. Neôgoragueta i ùmu aarîburi dupiyuro aarîsiadi aarîmî. I ùmugue deyoadero puru, îgûrë guaya koye merâ îâ, îgû werenîrîrë pébu. Îgû aarîrîrë îâmasî, guaya mojôri merâ îgûrë moânâbu. Îgû marîrë Marîpu merâ aarînîmakû irigu Marîpuya werenîrîrë weregu aarîmî. ²Îgû, Marîpu merâ aarînîgû, i ùmugue deyoadi aarîmî, marîrë Marîpu merâ aarînîmakû iribu. Îgû deyoadero puru, guare îgû Pagu merâ perebiri okarire sîgû aarîrîrë masîmakû irimi. Gua îgûrë îâsîâ, gua îadeare musârë werea. ³Gua Marîpu merâ, irasû aarîmakû îgû magû Jesucristo merâ ôârô aarâ. Irasîrîrâ gua îâ, pédeare musârë werea, musâde gua irirosûta Marîpu merâ, Jesucristo merâ ôârô aarî, gua merâdere ôârô aarîburo, ârîrâ. ⁴Irîreta gua musârë gojâa, buro usuyari opaburo, ârîrâ.

Marîpu aarîrî, boyorigora aarâ, ârî gojadea

⁵Jesucristo guare îgûya kere buedeare musârë werea. Âsû ârîmî: “Marîpu aarîrî, boyorigora aarâ. Îgûguere naîtîârî neô maa. Irasîrigu ôârî ditare opagu, ñerîrë neô opabi aarîmî”. “Ñerîrë irîrâ naîtîârôgue aarîrâ irirosû aarîma. Marî, îgûsâ irirosû ñerîrë irîrikukerêrâ, “Marîpu merâ ôârô aarî, ôârô yâa”, ârîrâ, ârîkatorâ yâa. Dayemârë iribe. ⁷Marîpu ôârî ditare irigu irirosû marî ôârîrë irîrikurâ, boyorogue aarîrâ irirosû aarâ. Irasîrîrâ, Marîpu merâ ôârô aarîrâ, marî baside ôârô aarîrâ yâa. Jesucristo, Marîpu magû curusague boagu îgûya dí béodea merâ marî ñerî opari aarîpererîrë koenîkôami.

⁸Marî ñerîrë irîrâ: “Ñerîrë irîrâ meta aarâ”, ârîrâ, marî basita ârîkatorâ yâa. Dayema aarîrîrë masîbea. ⁹Marî ñerô irideare Marîpure weretarîpeomakû, îgû ârîderosûta dayemârë irigu aarîsîâ, marî ñerô irideare kâtîpeokôâgukumi. Aarîpererî marî ñerî oparîre koepeokôâgukumi. ¹⁰Marîpu: “Aarîpererâ masaka ñerîrë irîrâ aarîma”, ârîdî aarîmî. Irasîrîrâ marî: “Neô ñerîrë iribe”, ârîrâ: “Marîpu ârîkatogu aarîmî”, ârîrâ irirosû aarâ. Îgû werenîrîrë gâamemerâ irirosû aarâ.

2

Juan: “Cristo îgû Pagure marîya aarîburîrë sêrêbosami”, ârî gojadea

¹Yarâ, musâ yu pûrâ irirosû aarâ. Yu musârë ire gojâa, ñerîrë irîbirîkôaburo, ârîgû. Marî ñerô irîmakû, Jesucristo dayemârë irigu îgû Pagure marîya aarîburîrë âsû ârî sêrêbosami: “Îgûsâ ñerô irideare kâtîka, îgûsârë wajamoâbirîkôâkal” ârîmî. ²Jesucristo îgû boari merâ marî ñerô irîdea wajare marîrë wajarîbosadi aarîmî. Marî ñerô irîdea waja ditare wajarîbosabîrîdî aarîmî. Aarîpererâ i ùmu marârë îgûsâ ñerô irîdea wajare wajarîbosadi aarîmî.

³Marîpu dorerîre marî irîrâ: “Marîpure dayeta masîa”, ârî masîa. ⁴Sugu Marîpu dorerîre irîbî: “Yûde Marîpure masîa”, ârîgû, ârîkatogu yâmi. Dayema aarîrîrë masîbemi. ⁵Marîpu dorerîre irigu gapu Marîpure buro maîmî. Irasîrigu: “Yu Marîpu merâ ôârô aarâ”, ârî masîmî. ⁶Irasîrîrâ marî: “Marîpu merâ ôârô aarâ”, ârîrâ, Jesucristo îgû irîrikuderosûta irîro gâamea.

Juan, Marîpu dorerîmarë gojadea

⁷Yarâ, yu musârë dapagora gojarî, maama dorerî meta aarâ. I dorerî, musâ Jesûya kerere buremu-nugâdeapoeque pédeata aarâ. Irasîrîrâ musâ irî dorerîre pésiabu. ⁸Iri dorerî: “Gâme maîkal” ârâ. Irasîrîro irî dorerî, irîpoeque ma dorerî aarîkerero, maama dorerî irirosû aarâ. Iri dorerîre irîmerâ naîtîârôgue aarîrâ irirosû aarîma. Iro dupiyuro musâ irî dorerîre irîbirînerâ aarîbû. Dapagorare Cristo irirosû musâde irîre irîrâ yâa. Irasîrîrâ naîtîârôgue aarîrâ irirosû aarîbea. Boyorogue aarîrîngârâ irirosû irîrâ yâa.

⁹Sugu gajîgu îgûyagure îâturi dookeregu: “Marîpu dorerîre irigu aarâ”, ârîgû, naîtîârôgue aarîrîgû irirosû aarîmî dapa. ¹⁰Gajîrârë îgûyarârë maîgû gapu boyorogue aarîrîgû irirosû aarîmî. Îgûguere neô ñerî opari îgûrë ñerô irîmakû irîrî maa. ¹¹Gajîrârë îgûyarârë îâturi doorîkugu gapu naîtîârôgue waagorenagû irirosû ñerîrë irîrikugu aarîmî. Îgû ñerîrë irîrikuri waja, koye îâbî îgû waaburore masîbî irirosû Marîpu dorerîre neô masîbî aarîmî.

¹²Yu musârë yu pûrâ irirosû aarîrîrêrë gojâa. Marîpu, Jesucristo îgû boari merâ musâ ñerô irîdea wajare wajarîbosarî merâ musâ ñerî irideare kâtîdî aarîmî. Irasîrigu musârë gojâa. ¹³Musâ pagusâmarâ, musâ Cristore neôgoragueta aarîdîre masîa. Irasîrigu musâdere gojâa. Musâ maamarâ, wâtîrë tarînugânerâ aarâ. Irasîrigu musârë gojâa.

¹⁴Musâ Marîpure masîa. Irasîrigu musârë yu pûrâ irirosû aarîrîrêrë gojâa. Musâ pagusâmarâ, musâ Cristore neôgoragueta aarîdîre masîa. Irasîrigu musârë gojâa. Musâ maamarâ, Marîpure gûñaturarâ îgû werenîrîrë gâamerâ, wâtîrë tarînugânerâ aarâ. Irasîrigu musârë gojâa.

¹⁵I ùmurë, i ùmuma ñerîrë maîbirîkôâka! Sugu i ùmumarë maîgûno, Marîpure maîbemi. ¹⁶I ùmuma âsû aarâ. Masaka noô gâamerô ñerî warîbejarî, gajînorë îâ buro gâamerî, gajîrâ nemorô opari merâ usuyari aarâ. Iri Marîpuyama aarîbea. I aarîpererî i ùmuma dîta aarâ. ¹⁷I ùmu pereburo yâa. Aarîpererî masaka îgûsâ i ùmuma ñerî warîbejarîde pereakôârokoka. Marîpuya gapu neô perebirîkoka. Irasîrîrâ, Marîpu gâamerîrë irîrâ îgû merâ aarînîkôârâkuma.

Juan: “Diayema āārīrī, diayema āārībiri āārā”, āri gojadea

¹⁸ Musā yu pūrā irirosū āārīrā, i ūmu pereburo dupiyuro Cristore iāturiḡu aarigukumi. Musā irire pésiabu. Dapagoradere gajirā Cristore iāturiḡu wārā āārīsiama. Irasirirā marī i ūmu pereburo mērō dūyarire masia. ¹⁹ Īḡūsā Cristore iāturiḡu marī merā āārīnerā āārīkererā, marīyarā diaye āārībema. Irasirirā āārīpererā marirē bēo wiriama. Īḡūsā irasirimakū iārā, masia. Īḡūsā marīyarā āārīnerā, marī merā dujabonerā āārīmā.

²⁰ Cristo musārē Ōḡū deyomarīḡūrē sīsidi āārīmī masirī opadoreḡu. Irasirirā musā āārīpererā Ōḡū deyomarīḡū merā Jesucristoya kere diayema āārīrīrē masia. ²¹ Irasirigū yu musārē gojagu: “Diayema āārīrīrē masībea musā”, āri gojagu meta yāa. Musā diayema āārīrīrē masīsīā: “Jesucristoya kere, diayema āārīrī, neō ārikatori kere meta āārā”, āri masia. Irasirigū musārē gojāa.

²² Ārikatorikurā gapu āsū ārīma: “Jesús, Marīpu iriudi Cristo āārībemi”, ārīma. Irire irasū ārīrā Cristore iāturiḡu āārīma. Īḡūrē Marīpu magū āārīrīrē buremubirisīā, Īḡū Pagūdere buremubema. ²³ Noō: “Jesús, Marīpu magū āārībemi”, ārīrāno Īḡū Pagu merādere ōārō āārībema. “Jesús, Marīpu magū Īḡū iriudi Cristo āārīmī”, ārīrā gapu Īḡū Pagu merādere ōārō āārīma.

²⁴ Irasirirā, Jesucristoya kerere musā buremunugādeapoegue pédeare ōārō ḡūnaduripka! Irire ḡūnaduriprā, Jesucristo merā, Īḡū Pagu merādere neō piriro marirō ōārō āārīnīkōārākoa. ²⁵ Jesucristo marirē āsū āri weresiami: “Yupu merā perebiri okari sīḡukoa musārē”, ārīmī.

²⁶ Gajirā musārē ārikatori merā bueduama. Irasirigū musārē irire gojāa, Īḡūsā ārikatorire pēri, ārīḡū.

²⁷ Īḡūsā musārē irasū ārikatokeremakū, Jesucristo gapu musārē Ōḡū deyomarīḡūrē sīsidi āārīmī masirī opadoreḡu. Irasirigū Ōḡū deyomarīḡū musā merā āārīnīsīā, neō ārikatori marirō āārīpereri diayema āārīrīrē musārē masīmakū yāmi. Irasirimakū iārā: “Gajirā guare diayema āārīrīrē buemakū gāamea”, āribirikōādoorea. Irasirirā, Ōḡū deyomarīḡū musārē buerosūta Cristo merā ōārō āārīnīkōāka!

²⁸ Irasirigū yu musārē yu pūrā irirosū āārīrārē: “Cristo merā ōārō āārīnīkōāka!” āri werea. Marī irasirirā, Cristo i ūmugue dupaturi aarimakū, neō ḡūiri marirō Īḡū iūrōrē ḡuyasirirī marirō ḡūnaturari merā Īḡūrē ōārō bokatirīñeārākoa. ²⁹ Jesucristo Marīpu magū diayemarē irigū āārīrīrē musā masia. Irasirirā, āārīpererā diayemarē irirāno Marīpu pūrā āārīma. Idere musā masia.

3

Musā Marīpu pūrā āārā, āri gojadea

¹ Marīpu marirē maītarimi. Irasirigū marirē: “Yu pūrā āārīma”, ārīmī. Irasirirā Īḡū pūrā āārā marī. I ūmu marā ñerā Marīpure masībema. Irasirirā maridere Īḡū pūrādere masībema. ² Yaarā yu maīrā, yu musārē werea. Marīpu pūrā āārā marī. Puḡue marī āārīburiḡu marī ōārō masībea dapa. Cristo dupaturi aarimakūgue diayeta irire masīrākoa. Īḡū aarimakū iārā: “Āsūta āārīmī”, āri masīrākoa. Irasirirā, Cristo aarimakūgue, marī Īḡū irirosū āārīrākoa. ³ Īḡū irirosū āārīburiḡu ḡūnarāno: “Īḡū irirosūta ōārīrē iriro gāamea marirē”, ārīrā, ñerī iririre piri, ōārī gapure irirā yāma.

⁴ Āārīpererā ñerirē irirā, Marīpu dorerire tarinugārā āārīma. Ñerō iriri, Marīpu dorerire tarinugārī āārā.

⁵ Jesucristo marī ñerō iridea wajare peremakū iribu i ūmugue aaridi āārīmī. Īḡūrē ñerī opari neō maa. Musā irire masia. ⁶ Irasirirā āārīpererā Īḡū merā ōārō āārīnīrā, ñerirē irinīrā meta āārīma. Ñerirē irinīrā gapu Īḡūrē neō masībiri, Īḡū āārīrikuridere masībema. ⁷ Yaarā, yu pūrā irirosū āārīrā, ōārō pémasika! Gajirā musārē ārikatomakū, Īḡūsārē pébirikōāka! Sugu diayemarē irigūno, Jesucristo irirosū ōḡū āārīmī. ⁸ Ñerirē irinīḡū wātīyagu āārīmī. Wātī neōgoragueta ñerirē irinugādi āārīmī. Irasirigū Marīpu magū Jesucristo wātī ñerī iririre bēogu i ūmugue aaridi āārīmī.

⁹ Marīpu Īḡū pūrārē Īḡū irirosū āārīrikumakū iridi āārīmī. Irasirirā ñerirē irinībema. Marīpu pūrā āārīsīā, ñerī ditare irinīmasībema. ¹⁰ Marīpu pūrārē, wātī pūrādere āsū iāmasia. Wātī pūrā, Marīpu pūrā irirosū āārībema. Diayemarē irinīmerā, gajirā Īḡūsāyarārē maīmerā, Marīpu pūrā āārībema.

Gāme maīdoredea

¹¹ “Marirē gāme maīrō gāamea”, āri bueri, musā Jesúya kerere buremunugādeapoegue pédeata āārā.

¹² Irasirirā marī Caīn iripoeguemu iriderosū iribirikōārā! Caīn wātīyagu āārīsīā, Īḡū pagumūrē wējebéokōādi āārīmī. ¿Nasirigū Īḡūrē wējeyuri? Īḡū ñerirē irinīdi āārīmī. Īḡū pagumu gapu diayemarē irinīdi āārīmī. Īḡū irasū iriri waja, Caīn Īḡūrē iāturi doo, wējebéokōādi āārīmī.

¹³ Yaarā, i ūmu marā ñerō iririkurā marī ōārīrē iriri waja marirē iāturi doomakū iārā: “¿Nasiriro irasū waāari yure?” āri ḡūnabirikōāka! ¹⁴ Iripoeguere marī peamegue waamurā dita āārīnerā āārādibu. Dapagora gapure marīyarārē maīsīā: “Marīpu marirē Īḡū āārīrōḡue waamurā āārīmakū iridi āārīmī”, āri masia. Sugu gajigū Īḡūyagure maībino, peamegue waabu āārīmī dapa. ¹⁵ Īḡūsāyarārē iāturi doorāno Marīpu iūrōrē masakare wējebéorā irirosū āārīma. Masakare wējebéorā Marīpu merā perebiri okari opamerā āārīma. Irire musā masia. ¹⁶ Jesucristo marīya āārīburiḡu marirē boabosadeare ḡūnarā, Īḡū marirē buro maīrīrē masia. Irasirirā maride marīyarārē maīrā, Īḡūsāya āārīburiḡu boamurā āārīkererā, Īḡūsārē iritamurō gāamea. ¹⁷ Sugu wāri Īḡū āārīburiḡu opagu gapu Īḡūyagure bopogure iākereḡu, Īḡūrē bopoña sibi, Marīpu maīrōsū maībemi. ¹⁸ Yaarā yu maīrā: “Marī gajirārē maīa”, āri werenīrā, Īḡūsārē iritamurō gāamea. Īḡūsārē iritamurā, marī Īḡūsārē diaye maīrīrē masīmakū yāa.

Maripu iūrō giūiro marirō āārīrīrē gojadea

¹⁹ Gajirārē maīrā: “Marī diayeta Maripu pūrā āārā”, āri masīa. Irasirirā, īgū iūrō giūiro marirō āārīmasīa. ²⁰ Marī basi: “Nērō iriakubu, irasirigu waja opakoa”, āri gūñarikukeremakū, Maripu āārīpererire masīgū, marī nemorō marī āārīrikurire masīmi. Irasirigu marirē ōārō āārīrikumakū imasīmi. ²¹ Yaarā yu maīrā: “Maripu iūrō marī ñeri iridea wajare opabea”, āri gūñarā, īgū iūrō giūiro marirō gūñaturari merā āārīmasīa. ²² Irasū āārīmakū īgū dorerire īgū gāamerirē marī irimākū īāgū, īgūrē marī sērērīrē sīgukumi. ²³ Īgū marirē doregū, āsū ārīmi: “Yu magū Jesucristore buremuka! Irasū āārīmakū, īgū musārē dorederosūta gāme maīka!” ārīmi. ²⁴ Marī īgū dorerire irirā, īgū merā ōārō āārīnīkōāa. Īgūde marīguere āārīnīkōāmi. Īgū marirē Ōāgū deyomarīgūrē sīsīami. Irasirigu īgū marīguere āārīnīrīrē Ōāgū deyomarīgū merā marirē masīmakū yāmi.

4

“Maripu weredorederosūta wererā āārā”, ārīrāyamarē masīdorea, āri gojadea

¹ Yaarā yu maīrā, musārē werea. Dapagorare i ūmurē wārā: “Maripu weredorederosūta wererā āārā”, ārīkererā, ārīkatorā āārīma. Irasirirā, āārīpererā musā masīmerā musā purogue buerā ejamakū, mata īgūsā buerire buremubirikōāka! Īgūsā buerire pērā: “ĪDiayeta Maripu buedoreri āārīrī? ĪŌāgū deyomarīgūrē oparā āārīrī irasū āri wererā?” āri gūñaka! ² Ōāgū deyomarīgūrē oparāno, āsū ārīma: “Jesucristo marī irosū dupukugu i ūmuguere aaridi āārīmi”. Musā, īgūsā irire irasū ārīmakū pērā: “Ōāgū deyomarīgūrē oparā, Maripu dorederosūta werema”, āri masīrākoa. ³ “Jesús marī irosū dupukugu i ūmuguere aaridi āārīmi”, ārīrīrē buremumerā gapu Ōāgū deyomarīgūrē opabema. Cristore iaturigure doreguta īgūsādere doremi. Musā, Cristore iaturigu aariburire pēsīabu. Dapagoradere īgūrē doreguta i ūmuguere āārīsīami.

⁴ Musā yu pūrā irosū āārīrā, Marīpuyarā āārā. Ōāgū deyomarīgū musāguere āārīmi. Wātī īgūyarārē i ūmugue āārīrārē doregū āārīmi. Ōāgū deyomarīgū gapu, wātī nemorō turagu āārīmi. Irasirirā, ārīkatori merā wererā wererire buremubiri, īgūsārē tarinugāsīabu. ⁵ Ārīkatori merā wererā i ūmu marā āārīma. I ūmuma ditare werema. Gajirā i ūmu marā īgūsā irosū āārīrāta īgūsā wererire pēma. ⁶ Marī gapu Marīpuyarā āārā. Marīpure masīrāno, marī wererire pēma. Gajirā īgūyarā āārīmerā gapu, marī wererire pēbema. Irasirirā marī āsū āri masīa: “Marīpuyarā āārīrāno, Ōāgū deyomarīgū dorederosūta diayema āārīrīrē wererārē pēma. Marīpuyarā āārīmerā gapu, wātī dorederosūta ārīkatori merā wererārē pēma”, āri masīa.

Maripu diayeta āārīpererārē maīgū āārīmi, āri gojadea

⁷ Yaarā yu maīrā, musārē werea. Marī gāme maīmakū, Marīputa irasirimākū yāmi. Irasirirā marī gāme maīrā! Gajirārē maīrāno, Maripu pūrā, īgūrē masīrā āārīma. ⁸ Maripu diayeta āārīpererārē maīgū āārīmi. Irasirirā gajirārē maīmerāno īgūrē masībema. ⁹ Maripu īgū magū āārīgūrē i ūmugue iriudi āārīmi, marirē īgū merā perebiri okarire opaburo, ārīgū. Īgūrē iriugu, īgū marirē maīrīrē masīmakū iridi āārīmi. ¹⁰ Īgū marirē maīrī, marī īgūrē maīrī irosū meta āārā. Īgū gapu marirē diayeta maīsīa, īgū magūrē iriudi āārīmi, īgū boarī merā marī ñerō iridea wajare wajaribosadoregu. Irasirigu iri merā marī ñerō irideare kātīmi.

¹¹ Yaarā yu maīrā, musārē werea. Maripu marirē maīmakū iārā, marīde gāme maīrō gāamea. ¹² Neō sugū masaku Marīpure iādi māmi. Īgūrē iābirikeremakū, marī gāme maīmakū, marī merā āārīnīkōāmi. Irasirigu, īgū maīrōsūta marirē gajirārē ōārō maīmakū yāmi. ¹³ Maripu Ōāgū deyomarīgūrē marirē sīdi āārīmi. Irasirirā, Ōāgū deyomarīgū yērā Maripu marī merā āārīnīrīrē, marīde īgū merā āārīnīrīrē sīdi āārīmi. ¹⁴ Gua, Maripu magūrē iānerā āārīsīā, gajirārē: “Maripu īgū magūrē iriudi āārīmi, i ūmu marārē īgūsā ñerō iridea wajare taudoregu”, āri werea. ¹⁵ “Jesús, Maripu magū āārīmi”, ārīrāno, Maripu merā āārīnīma. Īgūde īgūsā merā āārīnīkōāmi.

¹⁶ Irasirirā: “Maripu marirē maīmi”, āri masīa. “Īgūta marirē maīmi”, āri buremua. Īgū diayeta āārīpererārē maīgū āārīmi. Sugū gajirārē maīgūno, Maripu merā āārīnīmi. Marīpude īgū merā āārīnīkōāmi. ¹⁷ Irasirigu īgū marī merā āārīnīsīa, īgū maīrōsūta marirē gajirārē ōārō maīmakū yāmi. Īgū āārīpererā ñerārē peamegue wajamoārīnu ejamakū, marirē giūiri marirō āārīburo, ārīgū, irasū yāmi. Marī giūiri marirō āārīrā, Jesucristo i ūmugue āārīgū Maripu merā ōārō āārīderosūta marīde īgū merā ōārō āārā. ¹⁸ Marīpure maīrā, īgū marirē maīrīrē masīrā, giūiri marirō āārā. Irita marirē neō giūibirimākū yāa. Sugū: “Maripu yure wajamoāgukumi”, āri gūñagūno, giūmi. Īgūrē ōārō maībi, īgū īgūrē buro maīrē masī maīrī āārīmi.

¹⁹ Maripu, marī īgūrē maīburi dupiyuro marirē maīpuroridi āārīmi. Irasirirā marīde īgūrē maīa. ²⁰ Sugū masaku gajigure īgūyagure iaturi doogu: “Yude Marīpure maīa”, ārīgū, ārīkatogu āārīmi. Gajigure īgū iāgūrē maībi, Marīpure īgū iābire maīmasībemi. ²¹ Jesucristo i doreri marirē pīmi: “Marīpure maīrā, gajirādere maīrō gāamea”, ārīmi.

5

Maripu pūrā āārīrā ñeri iririre piri, ōārī gapure yāma, āri gojadea

¹ “Jesús, Maripu magū īgū iriudi Cristo āārīmi”, āri buremurāno, Maripu pūrā āārīma. Marīpure maīrāno, īgū pūrādere maīma. ² Marī, Marīpure maīrā, īgū dorerire irirā, īgū pūrādere maīa. Irire marī masīa.

³ Marīpure maīrā, īgū dorerire irirā yāa. Īgū dorerire irimākū diasābea. Nukūrīrē ūumarō irosū āārībea. ⁴ Irasirirā āārīpererā Maripu pūrā i ūmuma ñeri iririre piri, irire irinībema. Marī Jesucristore buremurī merā

i ùmuma ñerí iririre piri, òarí gapure irimasía. ⁵ “Jesús, Marípu magù áarími”, ári buremurá dita i ùmuma ñerí iririre piri, òarí gapure irimasía.

Marípu magúyamaré gojadea

⁶ Jesucristo i ùmugue áarígú, deko merá wáyesúmi. Puru boagu, ígüya dí béomi. Irasirirá marí, ígü deko merá wáyesúdeare, ígüya dí béodeadere masíra: “Jesús, Marípu magù áarími”, ári masía. Ígü deko merá wáyesúdeare ditare masíri merá irire masíbea. Óágü deyomarígü mariré i Jesucristoyamaré masímakú yámi. Ígüta mariré diayema áarírírí masímakú irigu áarími. ⁷ Ùmugasiguedere: “Jesús, Marípu magù áarími”, ári wererá, urerá áaríma. Marípu, ígü magù, Óágü deyomarígü áaríma. Ígüsá urerá áarikererá, suguta áarími. ⁸ I nikúguedere Óágü deyomarígü mariré Jesús, Marípu magù áarírírí masímakú yámi. Irasú áarímakú, marí Jesús deko merá wáyesúdeare, ígüya dí béodeadere masíri merá: “Jesús, Marípu magù áarími”, ári masía. Iri merá marí óaró masía. ⁹ Masaka mariré ígüsá íadeare weremakú pérá, ígüsá wererire buremua. Marípu mariré wereri gapure, masaka wereri nemoró buremuró gáamea. Irasirirá, ígü magúyamaré wererire buremuró gáamea. ¹⁰ Marípu magùré buremuráno, ígúyamaré wererire: “Diayeta áará”, ári gúñama. Ígü magúyamaré wererire: “Diaye áaríbea”, ári gúñará gapu: “Marípu árikatogu áarími”, árirá irirosú áaríma. ¹¹ Marípu ígü magúyamaré ásu ári weredi áarími: “Yu magùré buremuráre yu puro perebiri okarire opamurá áarímakú iribu”, áridi áarími. ¹² Ígü magùré buremurí oparáno, ígü puro i perebiri okarire oparákuma. Ígùré buremurí opamerá gapu iri okarire opabirikuma.

Juan gojatúnudea

¹³ Yu musaré Marípu magùré buremuráre irire gojáa, Marípu puro perebiri okari opaburire masíburo, áarígü.

¹⁴ Marípure ígü gáamerósuta marí sérémakú, ígü mariré pémi. Irasirirá irire masíra, güiro mariró gúñaturari merá ígùré sérémasía. ¹⁵ Irasú sérerá, ígü mariré péríre, marí sérerósuta ígü síburidere masía.

¹⁶ Musá, sugu musáyagure ñerí irimákú íará, ígüya áaríburire Marípure sérébosaka! “Ígü ñeró iridea, ígùré peamegue béomakú iriri áaríbea”, ári masíra, ígüya áaríburire sérébosaka! Irasirigu Marípu ígùré ígü puro perebiri okari opabu áarímakú irigukumi. Gaji ñeró iriri gapu, masakare peamegue béomakú iriri áará. Sugu masaku irireta irimákú íará: “Ígüya áaríburire Marípure sérébosaro gáamea”, áribea yu musaré.

¹⁷ Áarípereri ñeró iriri, Marípu dorerire tarínugári áará. Irasú áarikerero, áarípereri ñerí iriri, masakare peamegue béomakú iribe. Marípu áarípereri ñerí iririre: “Neó kátibirikoa”, áribemi.

¹⁸ Ire marí masía. Marípu magù mariré ígü Pagu púra áaríráré óaró koreri merá iritamumi. Irasirirá marí ñeriré iriníbea. Wátí mariré ñeró iriduakeregu, mariré poyanorémasíbemi.

¹⁹ Marí, Marípu púra áará. Wátí áarípererá i ùmu mará ñeraré doregu áarími. Irire masía marí.

²⁰ Gajidere masía. Marípu magù mariré pémasíri sígü, i ùmugue aaridi áarími: “Marípu diayeta áarínígü áarími”, ári masíburo, áarígü. Jesucristo merá óaró áarínísíá, ígü Pagu merádere óaró áaríníkóará yáa. Jesucristo diayeta Marípu áarími. Ígüta mariré ígü puro perebiri okari sígü áarími.

²¹ Irasirigu musaré yu púra irirosú áaríráré werea. Gajirá masaka buremurá keori weadeare buremuríbirikóaka! Marípu ditare buremuka! Irasúta iriro gáamea.

Iropata áará.

Juan

2 SAN JUAN

Juan gāme maĩrĩmarē gojadea

¹Yũ buguro, murē Marĩpu beyedeore mũ pūrādere i pūrē gojáa. Yũ musārē diayeta maĩa. Yũ dita musārē maĩbea. Āārĩpererā musā puro āārĩrā Jesúya diayema āārĩrĩrē masĩrā musārē maĩma. ²Marĩ ĩgũya diayema āārĩrĩrē marĩya yũjupūrĩrĩgue masĩa. ĩgũ neõ piriro marĩrō marĩ merā āārĩnĩsĩa, marĩrē irire masĩmakũ yámi. Irasĩrĩrā gua musārē maĩa. ³Marĩpu āārĩnĩgũ, ĩgũ magũ Jesucristo marĩ Opu merā musārē òārō iritamũ, bopoñarĩ merā ĩā, siñajārĩ merā āārĩrikumakũ iriburo. Irire irigu, diayema āārĩrĩ, maĩrĩ merā irasĩriburo.

⁴Surāyeri mũ pūrā Marĩpu marĩrē dorederosũta Jesúyare irirā āārĩma, āārĩrĩ kerere pégũ, buro usuyabu. ⁵Dapagora murē ire gojagura. Marĩ gāme maĩrō gāamea. I yũ gojari, maama doreri āārĩbea. I doreri, marĩ Jesúre buremunũgādeapoegue masĩdeata āārā. ⁶Marĩ gāme maĩrā, Marĩpu dorederosũta yāa. I doreri, musā Jesúre buremunũgādeapoegue pédeata āārā. Āsũ ārā. Gajĩrārē maĩnĩkōāka!

Wārā ārikatorĩkurā āārĩma, ārĩ gojadea

⁷I ũmũguere wārā ārikatorĩkurā waagorenama. “Jesucristo marĩ irirosũ dupukũgu i ũmũguere aaridi āārĩmĩ, ārĩrĩ, diaye āārĩbea”, ārĩma. ĩgũsāta ārikatorĩkurā, Cristore ĩātũrĩrā āārĩma. ⁸Irasĩrĩrā òārō pémasĩka musā! ĩgũsā ārikatorire buremubĩrĩkōāka! ĩgũsā ārikatorire buremurā, musā Marĩpuyare iridea waja ĩgũ musārē wajarĩburire dedebukoa. ĩgũsā ārikatorire buremubĩrimakũ, musā ĩgũyare iridea waja musārē wajarĩburire sĩpeogukumi.

⁹Sugu Cristo buedeare bėo, ĩgũ gāāmerō gajire bueguno, Marĩpu merā òārō āārĩbemi. Cristo buedeare buremũgũ ĩgũyare iritũyagu gapũ Marĩpu merā òārō āārĩmi. Irasũ āārĩmakũ, ĩgũ magũ Cristo merā òārō āārĩmi. ¹⁰Irasĩrĩrā, sugu Cristo buedeare buebi, gajĩ buerire bueguno musā puro ejamakũ, ĩgũrē bokatĩrĩsērē, musāya wiigue ñajādobĩrĩkōāka! ¹¹Musā ĩgũrē bokatĩrĩñeārā, ĩgũrē iritamubukoa. Irasĩrĩrā ĩgũrē iritamurā ĩgũ irirosũ ñerō irirā āārĩbukoa.

Juan gojatũnudea

¹²Yũ gajĩ wārĩ musārē wereduakeregu, i pũguere gojabĩrĩkoa. Yũ basita musā pũroguē musā merā werenĩgũ waagukoa. Marĩ basi weretamurā, òārō usuyari merā āārĩrākoa.

¹³Mũ pagũmo pūrā murē òāadorema. Igode Marĩpu beyedeota āārĩmo.

Iropata āārā.

Juan

3 SAN JUAN

Juan, Gayo wāikuguyamarē gojadea

¹Yū buguro, murē Gayore diayeta yū maigūrē i pūrē gojáa.

²Ire gojáa murē yū maigūrē. Yū muya āārīburire Marīpure sērēbosáa. Mū Marīpu merā ōārō āārīrōsūta āārīpereri muyare ōārō waaburire, pūrīrī marīrō merā mū āārīburire sērēbosáa. ³Gajirā Jesúre buremurā yū puro ejarā, mū āārīrikurire yure werema. “Jesúyare irinīgū, i diayema āārīrīrē iriwāgāgū yāmi”, ārī werema. Īgūsā irire weremakū pégu, buro usuyáa. ⁴Jesúre buremurā yū buerā Īgūya diayema āārīrīrē irinirā yāma, ārīrī kerere pégu, usuyataria. Yū i kerere péri, āārīpereri gaji nemorō yure usuyamakū yāa.

⁵Mū Jesúre buremurārē ōārō iritamunīgū iriayuro. Gajiro marā mū ĩamasīmerā āārīkeremakū, ĩgūsārē ōārō iritamugū iriayuro. ⁶Īgūsā guare, Jesúre buremurā nerēnarōgue gajirārē mū maīrīrē werema. Irasirīgu, ĩgūsā mū pūroque ejarārē ĩgūsā gajiroque ōārō waaburire iritamuka! Mū ĩgūsārē iritamugū, ōārō irigukoa. Marīpu marīrē irasirimakūta gāamemi. ⁷Īgūsā Jesucristoya kerere werewāgārā, Jesúre buremumerārē: “Guare iritamuka!” neō ārī sērēbema. ⁸Irasirirā marī Jesúre buremurā ĩgūsārē iritamurō gāamea. Īgūsārē iritamurā, marī ĩgūsā merā moārā yāa, gajirā Jesúya diayema āārīrīrē pēburo, ārīrā.

Diótfes ĩerō irideare gojadea

⁹Yū musārē Jesúre buremurā iroque āārīrārē su pū gojabu. Diótfes gapu musārē doreduagu āārīsīā, gua musārē: “Āsū irika!” ārī weredeare péduabirayupu. ¹⁰Yū musā pūroque waagū, ĩgūrē musā péuroque ĩgū irideare: ĩgū guare ĩerō kere ārīdeare, ĩgū ārikatodeare weregura. ĩgū i ditare iribirayupu. Jesúya kerere wererā waagorenarārē bokatīrīneābirayupu. Gajirā musā merāmarā ĩgūsārē bokatīrīneāduamakū ĩāgū: “Bokatīrīneābirikōāka!” ārayupu. ĩgūsārē bokatīrīneārārē Jesúre buremurā nerēnarōgue ĩājādorebi-rayupu.

¹¹Mū, yū maīgū, ĩerō irirārē ĩākūībirikōāka! Ōārō irirā gapure ĩākūika! Ōārīrē irirā Marīpuyarā āārīma. ĩerīrē irirā gapu Marīpure masibema.

Demetrio ōārō irideare gojadea

¹²Āārīpererā: “Demetrio ōāgū āārīmi”, ārīma. Irasirirā masaka ĩgū iririre ĩārā: “Marīpu dorederosūta Jesúyare yāmi”, ārīma. Guade: “Īgū ōārō irigū āārīmi”, ārā. Musā masīa. Gua diayeta werea.

Juan Gayore gojatūnudea

¹³Yū gaji wāri murē wereduakeregu, i pūguere gojabirikoa. ¹⁴Mérōgā puru murē ĩāgū waaduakoa. Irasirīgu mū pūroque waagū, mū merā werenīgukoa.

¹⁵Ōārō siñajārī opaka! Ōō marā marī merāmarā Jesúre buremurā murē ōādorema. Āārīpererā iroque āārīrā marī merāmarā ōāburo.

Iropata āārā.

Juan

SAN JUDAS

Judas Jesúre buremurärë gojadea

¹ Yu Judas^{*}, Santiago pagumu Jesucristore moãboegu musärë i pürë gojáa. Marípu musärë maigü beyedi aarími, ígüyarä aaríburo, ariğü. Jesucristo musärë koremi, ígürë buremurirë piribiriköáburo, ariğü.

² Marípu musärë buro bopoña, mañi merä iáburo. Musärë siñajari siburo.

Árikatori merä buerimasáymarë gojadea

(2 Pe 2.1-17)

³ Marípu marirë peamegue waabonerärë taurire musärë, yu mañirä buro gojaduadibu. Irire gojaduakeregu, dapagorare gají gapure gojaro gäamea, ari gñña. Marípu aarípererä ígüyarärë Jesucristoya kerere: “Ásü aarä, irire neö gorawayubiriköäka!” ari pídi aarími. Marí ígüyarä iri kerere buremua. Gajirä árikatori merä buerimasä gapu iri kerere gorawayuduama. Irasirigu yu musärë: “Ígüsä árikatori merä buerie pébiriköäka!” ari gojáa. Ígüsärë: “Marípu guare pídea diayeta aarä, musä bueri gapu árikatori merä bueri aarä”, árika! “Ígüsä ñerä, masña marirö musä puro ejanerä musä merä aaríma. Ígüsä árikatori merä: “Marípu marí ñerö irideare kátimi, irasirirä noö gäämerö irimasía”, ari buema musä, ígüsä ñeri iririkurire: “Ööa”, ari gññaburo, árirä. “Jesucristo marirë doregu, marí Opu sugu aarígu aaríbemi”, ari buema. Iripoegue Marípu ígüya wereníri gojadea pügu ígüsä irirosü árikatori merä buerärë: “Wajamoögura”, áridi aarími.

⁵ Irasirigu yu musä masídeare dupaturi gññamakü iriduáa. Iripoegue Marípu gua ñeküsamarä Israel bumarärë Egiptogue aarírärë wiudi aarími. Ígüsärë wiukeregu, ígürë burenumerä gapure wējēdi aarími.

⁶ Marípure wereboerä aarädinerädere gññaka! Ígüsä Marípu doreri pídeare tarinugänerä aaríma. Ígüsärë ígü aaríderoderore aaríduabirinerä aaríma. Irasirigu Marípu ígüsärë kómedari merä nañtiarögue swapiköädi aarími. Ígü aarípererä ñeräre wajamoärinu ejamakü, ígüsärë buro wajamoägukumi. ⁷ Iripoegue Sodoma, Gomorra wáikuri makári marä, irasü aarímakü iri makári puro aarírí makári maräde, Marípure wereboerä aarädinerä irirosü ñerö irinerä aaríma. Ūma, nome merä ñerö irinerä aaríma. Irasü aarímakü ūma seyyaro ñerö irinerä aaríma. Nomedo irasüta irinerä aaríma. Irasirigu, ígüsä ñerö iridea waja Marípu ígüsärë soebéodi aarími. Aarípererä ígüsä iriderosü ígü dorerire tarinugärä perebirí peamegue wajamoäburire masiburo, ariğü, irasiridi aarími.

⁸ Ígüsä Marípu dorerire tarinugäderosü, árikatori merä buerimasä musä watope aarírä ñerö yáma. Ígüsä kërögue iari merä ígüsä ñerö iriduare: “Ööa”, ari gññama. Irasirirä ígüsä ñerö iriri merä ígüsäya dupure poyanorëma. Marí Opu dorerire tarinugäma. Turari oparärë ñerö wereníma. ⁹ Marípure wereboerä opu Miguel wáikugu iriderosü iribema. Miguel Moiséya dupu darore áñaduagu, wáti merä gáme guaseodi aarími. Irasirikeremakü, Miguel gapu neö suñarö ñerö wereníri merä wátirë: “Iropata irika! Peamegue waaka!” ari turibiridi aarími. Ásü gapu áridi aarími: “Yu Opu murë: ‘Iropata irika!’ áriburo”, áridi aarími. ¹⁰ Árikatori merä buerimasä musä watope aarírä gapu ígüsä masíbirideare ñerö wereníri merä werema. Waimurä pémasimerä iririkurosü ígüsä noö gäämerö iriduari ditare yáma. Irasirirä peamegue beósürákuma.

¹¹ Ígüsäta neö usuyari bokabirikuma. Caín wáikugu Marípuware buremubi, ígü pagumurë iaturi, wējēderosü ñerö yáma. Balaam wáikugu ígü niyeru wajataburire, Marípuwaräya aaríburi nemorö gññasä, ígüsärë árikatori merä buederosü ñerö yáma. Gajigu Coré wáikugu ígüya bumarä oparä Marípu pínerärë tarinugädi aarími. Ígü tarinugärí waja Marípu ígürë wajamoägü, boamakü iridi aarími. Árikatori merä buerimasä, Coré iriderosü ñerö yáma. Irasirigu Marípu ígürë wajamoäderosü ígüsädere wajamoägukumi.

¹² Musärë árikatori merä buerimasä, musä Jesúre buremurä nerë, bosebaarípoe buremurí marirö noö gäämerö yáma. Musä merä baa, iirirä, ígüsäyama ditare gññama. Nerä oveja korerimasä ovejare baari ejomerä irirosü yáma. Íimikäyebori mirü wējāpuri merä otederogue deko mererö marirö tariaro irirosü neö musärë iritamubema. Yuku dukakurípoe bugu yuku dukamarí yuku irirosü yáma. Masaka irigure nugürigue meräta duuadero puru ñaipereaköäkoa. Irigu irirosü aaríma. Öarö iririre neö irimasibema.

¹³ Ígüsä ñerö guyasürí iririkuri, sümü gurarikurire makürí pámuñpídea irirosü aarä. Neñukä ígüsä keoro waanarögue merä yuridjanerä irirosü aarírä, gajirärë diaye buerie tşyamakü neö iribema. Irasirigu Marípu: “Ígüsärë ásü wajamoögura”, áriderosüta gajiro nemorö nañtiarögue aarínímakü irigukumi.

¹⁴ Iripoeguemu Enoc wáikugu Adán parämerä aaríturiagu áridi aarími. Adán merä marí keopurori, Enoguere keotünomakü, aarípererä Adán parämerä aaríturiarä su mojóma pere gají mojó peru pērēbejari burigora masñapowegänerä aaríma. Marípu árikatori merä buerimasä ígü wajamoäburire Enorë weredoredi aarími. Irasirigu Enoc ási ari weredupiyudi aarími: “Péka yure! Marí Opu wárä ígüyarä merä aarigukumi. ¹⁵ Aarípererä masaka ígüsä irideare iä beyegu aarigukumi. Aarípererä ñerärë aarípereri ígüsä ñeri iridea waja, irasü aarímakü aarípereri ígürë ñerö werenídea waja ígüsärë wajamoägü aarigukumi”, áridi aarími Enoc iripoeguere. ¹⁶ Irasirirä árikatori merä buerimasä wajamoäsürákuma. Aarípererärë werewuarikurä, gajirä iririre: “Ööbea”, ari gññarä aaríma. Ígüsä ñeri waribejari ditare yáma. “Masitarinugäa”, ari weregorenama. Ígüsäya ditare gäämesärä, gajirärë öarö wereníkatoma.

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3: I pü gojadi Judas Iscariote meta aaríyupü. Ígü tígü Santiago wáikuyupü. Peamasäya merä gajirä Santiagore “Jacobo” wáiyenerä aaríma.

Judas Jesúre buremurārē gojanemodea

¹⁷ Musā yu mairā, marī Opu Jesucristo buedoregu pínērā musārē buedeare gūñaka! ¹⁸ Īgūsā musārē āsū ārīnerā āārīmá: “I ūmu pereburi dupiyuro masaka noó gāāmerō Marīpuyare buridarākuma. Marīpure gāāmemerā, ñerī uaribejarire irirākuma”. ¹⁹ Irire irasirirā Jesúre buremurārē gāme dukawarimakū yāma. Īgūsā iriduarire irirā Ōāgū deyomarīgūrē neō opabema.

²⁰ Musā yu mairā gapu, ōārī Jesúyare buremurirē neō piribirikōāka! Gūñaturaníkōāka! Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā Marīpure sērēka! ²¹ Marīpu musārē maīgūrē piribirikōāka! Marī Opu Jesucristo marirē bopoñarī merā īāgū ūmugasigue perebiri okari sigukumi. Irasirirā Īgū siburire: “Oparākoa”, āri gūñaturari merā yúka!

²² Gajirā Jesúyare: “¿Diayeta āārírī?” āri buremuturamerārē bopoñarī merā īāka! Īgūsārē Jesúyare: “Diayeta āārā”, āri wereka! ²³ Wii ūjūrī wii poekague āārīrārē taurā irirosū Īgūsārē iritamuka, peamegue waabonerārē waabirikōāburo, ārīrā! Gajirārē ñerō irimakū, bopoñarī merā īāka! Īgūsā ñerī iriri gapure dooka, Īgūsārē īākūirī, ārīrā! Suríro gurarikurore gāāmemerā irirosū Īgūsā ñerī iririre gāāmebirikōāka, irire pērērī, ārīrā!

Judas Marīpure buremurīmarē gojadea

²⁴⁻²⁵ Marīpu sugu āārīgū, marī Opu Jesucristo merā marī peamegue waabonerārē taugu āārīmī. Īgū turari merā marirē koremasīmi, ñerirē iribirikōāburo, ārīgū. Irasū āārīmakū Īgū puroguere marī ñerī opamerā ōārō usuyari merā āārīmakū irimasīmi. Irasirirā āārīpererā Īgūrē: “Mu ōatarigu, turatarigu, āārīpererārē doregu, gua Opu āārā”, āriburo. “Neōgoragueta āārīnīkōādi āārīmī. Dapagoradere āārīnīkōāmi. Puruguedere irasūta āārīnīkōāgukumi”, āriburo. Marīde irasūta ārīrā!

Iropata āārā.

Judas

EL APOCALIPSIS

Jesucristo Juārē i ūmu waaburire weredea

¹I papera pū Marīpu īgū mērōgā puru iriburire Jesucristore wereri pū āārā. Jesucristoyārē irire masidoregu īgūrē weredi āārimī. Jesucristo sugu Marīpure wereboegure iriudi āārimī yure irire weredoregu. Yū Juan, Jesucristore moāboegu āārā. ²Irasirigu i pūguere āārīpereri yū īādeare, yū pēdeare, Marīpuya kerere, Jesucristo yure wereadeare gojāa.

³I pūgue gojaderosū waaburo, mērō dūyāa. I pūrē gajirārē buerāno usuyari bokarākuma. Marīpuya kerere i pūgue gojadeare buemakū pēduripīrānode usuyari bokarākuma.

Juan su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore buremurārē gojāea

⁴Yū, musā Asiague āārīrārē su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari makārī marārē Jesucristore buremurārē gojāa. Marīpu musārē ōārō iritamuburo. Musārē īgū siñajārī sīrīrē opaka! Marīpu neōgoragueta āārīsiadi āārimī. Dapagoradere āārīnikōāmi. Pūruguedere irasūta āārīnikōāgukumi. Opū doarogue doami. īgū diaye, ōāgū deyomarīgū su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari turarī* opagu āārīmi. īgūde musārē ōārō iritamuburo. ⁵Jesucristode musārē ōārō iritamuburo. īgū Marīpuya kerere diayeta weregu āārīmi. īgū āārīpererā boanerā masāburi dupiyuro boadigue masāpūroridi, neō dupaturi boabi āārīmi. Irasirigu, i ūmūgue āārīrā āārīpererā masaka oparārē doregu āārīmi. Marīrē maīgū īgūya dī beōri merā marī űērī iridea wajare taudi āārīmi. ⁶Irasirigu marīrē oparā āārīmakū iridi āārīmi. Irasū āārīmakū marīrē paīa masakaya āārīburire Marīpure sērēbosarā āārīmakū iridi āārīmi, īgū Paguyare iriburo, ārīgū. Irasirirā īgūrē: “Ōatarigu, āārīpererā nemorō turagu āārā mū”, ārī buremurā! Irasūta āārīburo.

⁷Musā ōārō pēmasīka! Jesucristo ūmikāyeborigue dijarigukumi. īgū dijarimakū, āārīpererā īārākuma. īgūrē curusague pābiatū wējēnerāde īārākuma. I ūmu marā āārīpereri buri marā, īgū aarimakū īārā, īgū īgūsārē wajamoāburire gūñārā, orerākuma. Irasūta waarokoa.

⁸Marīpu marī Opū āārīpererā nemorō turagu āsū ārīmi: “Yū neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē iridi, pūruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā”, ārīmi. “I ūmu āārīburo dupiyuro āārīsiabu. Dapagoradere irasūta āārīnikōāa. Pūruguedere irasūta āārīnikōāgukoa”, ārīmi.

Juan kērō irirosū Jesucristore īādea

⁹Yū Juan, musāyagu Jesucristore buremugū āārīsīā, musā irirosūta yude űērō taria. Marīpu, marī Opū āārīmi. Marī űērō tarimakū, Jesucristo marīrē gūñaturamakū yāmi. Yū Patmos wāikuri nūgūrōgue peresu āārībū. Marīpuya kerere Jesucristo wereadeare gajirārē yū buedea waja irogue āārībū. ¹⁰Irinū siñajārīnū āārīmakū, ōāgū deyomarīgū īgū turaro merā kērō irirosū yure imumi. Irasū waarīpoe yū pūrupū gapū turaro werenīrī, suru puridīru turaro busuro irirosū busumakū pēbu. ¹¹Turaro werenīgū yure āsū ārīmi:

—Yū neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi āārā. Yuta pūruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. Dapagora āārīpereri mū īārīrē, papera pūgue gojatūka! Pūru iri pūrē Asiague āārīrārē yure buremurārē iriuka! īgūsā su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari makārī marā āārīma. Efeso marā, Esmirna marā, Pērgamo marā, Tiatira marā, Sardis marā, Filadelfia marā, Laodicea marā āārīma, ārīmi.

¹²īgū werenīrī busumakū pēgu, gāmenugābu īgūrē īābu. Irasū gāmenugā īāgū, su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari siāgori yukure oro merā iridea yukure īābu. ¹³Iri yuku watopegue sugu masakure īābu. īgū yoaro surīro īgūya guburigue āārīdijimejārīnērē sānami. īgūya koretibire oro merā iridea yūjuwēnarīdare suatūadi āārīmi. ¹⁴īgūya poari ōārō boreri āārībū. īgūya koye peame űjūrī pūrā irirosū gosesiribu. ¹⁵īgūya guburi bronze wāikuri kōme tīmudea irirosū gosesiribu. īgū werenīrī wāri űtādūpabu irirosū busubu. ¹⁶īgūya mojo diayema mojo gapū su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejarāgora neñukā opamī. īgūya disire sareri majī pe gapū ōārō usiri majī wiribu. īgūya diapu abe ūmumu kūmījūrōsū gosesiribu.

¹⁷Irasirigu yū īgūrē īāguka, kōmogū irirosū īgūya guburi pūro meēmejābu. Yū meēmejāmakū īāgū, īgūya mojo diayema mojo merā yure űapeo, āsū ārīmi:

—Gūibirikōāka! Yū neōgoragueta āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, pūruguedere i āārīpererire peremakū iribu āārā. ¹⁸Okanīgū āārā. Iripoegue boabu. Dapagorare okanīkōāa. Masakare boadoregu, īgūsārē boanerā āārīrōgue waadoregu āārā. ¹⁹Dapagora āārīrī, pūrugue waaburidere mū īārīrē gojatūka! ²⁰Yū masakare neō dupiyuro werebirideare, mū īārīrē weregura. īgūsā su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejarā neñukā, yaa mojo diayema mojo gapū yū oparā, yure buremurārē yaare wererā keori irirosū āārā. Iri su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari siāgori yuku oro merā iridea yuku, yure buremurā buri marā keori irirosū āārā, ārīmi yure.

2

Jesucristo Juārē Efeso marārē gojadoredea

¹Jesucristo irire ārī ōdo, āsū ārīnemomi:

* ^{1:4} “ōāgū deyomarīgū su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari turarī opagu āārīmi”, ārīrō: “ōāgū deyomarīgū āārīpereri turarī opagu āārīmi”, ārīduaro yāa. Iri pūgue “su mojomā pere gajī mojo peru pērēbejari”, ārīrō: “āārīpereri”, ārīduaro yāa.

—Efeso marā yure buremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu, yaa mojō diayema mojō gapu su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarā neñukārē opagu, su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarī sīāgori yuku watope waagorenagū āārā. ²Yu, āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā buro moārīrē, ñerō tarikererā musā yure gūñaturire, ñerārē musā ĩaduabirire masīa. Gajirā ĩgūsā basi: “Jesús buedoregu beyenerā āārā”, ārikererā, keoro buebema. Musā ĩgūsā iririre ĩārā: “Ārikatori merā buema”, āri masīa. ³Yaare musā moārī waja ñerō tarikererā, yure neō piribea. Irire gariborero marīrō yāa.

⁴Musā ōārō irikeremakū, gajire musārē āsū āri weregura. Musā yure neōgorague mañugāderosū iribea. ⁵Irasirirā dapagore musā ñerō waadeare gūñaka! Musā ñerī iririre bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka! Ōārī gapure irika doja, musā iripuroriderosūta! Musā ñerī iririre piribirimakū ĩāgū, musāyagu sīāgodire āikōāgura. ⁶Musā yure neōgorague mañugāderosū iribirikererā, i ōārī gapure iribu. Nicolaita wāikuri bumarā ñerō iririre musā neō gāamebea. Yude irire neō gāamebea.

⁷Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire ōārō péka! Āsū ārimi Ōāgū deyomarīgū yure buremurārē: “Āārīpererā Jesúre buremurirē pirimerāre ũmugasigue paraíso wāikurogue Marīpuya poeomu dukare baadoregura”, ārimi. Irigu perebiri okari sīdī* āārā. I āārīpererire gojaka, yaarā Efesogue āārīrārē! ārimi yure Jesucristo.

Juan Esmirna marārē gojadea

⁸Jesucristo irire āri ōdo, āsū ārinemomi:

—Esmirna marā yure buremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu neōgorague āārīpereri i ũmumarē āārimakū iridi, purugue i āārīpererire peremakū iribu āārā. Yu boa, dupaturi masāgū āārā. ⁹Yu, āārīpereri musā ñerō taririre, boporā āārīrīrē masīpeokōāa. Irasū boporā āārīkererā, Marīpuyare masīsīā, wāri ũmugasima ōārīrē opāa. Gajire yu masīa. Gajirā musārē ĩaturirā musārē ñerī kere ārīma. ĩgūsā: “Gua judío masaka āārīsīā, Marīpuyarā āārā”, ārīma. Irasū ārikererā, ĩgūyarā āārībema. Wātēa opu Satanārē buremurī bumarā āārīma. ¹⁰Musā ñerō tariburire gūibirikōāka! Wātī musārē yure buremurirē pirimakū iriduagu surāyeri musārē peresugue biadobomakū irigukumi. Pe mojōma nurīta ñerō tarirākoa. ĩgūrē buremurā musārē wējēkeremakū, yure buremurirē neō piribirikōāka! Puru yu purogue musārē yu merā perebiri okarire sīgukoa.

¹¹Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire ōārō péka! Āsū ārimi Ōāgū deyomarīgū yure buremurārē: “Āārīpererā yure buremurirē pirimerā, perebiri peamegue neō waabirikuma”, ārimi. Irasirigu iri āārīpererire gojaka, yaarā Esmirnague āārīrārē! ārimi yure.

Juan Pérgamo marārē gojadea

¹²Jesucristo irire āri ōdo, āsū ārinemomi doja:

—Pérgamo marā yure buremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu sareri majī, pe gapu usiri majirē opagu āārā. ¹³Musā āārīrōrē masīpeokōāa. Satanás musāya makā marā opu āārīmi. ĩgūsā Satanārē buremukeremakū, musā gapu yure buremua. ĩgūsā musā merāmu Antipare Marīpuya kerere ōārō weredire wējēma. ĩgūrē wējēmakū ĩakererā, musā yure buremurirē neō piribea.

¹⁴Musā yure buremurirē piribirikeremakū, gajino musārē āsū āri weregura. Surāyeri musā merāmarā Balaāya buedeare irityama. Iripogue Balaam āsū āridi āārīmi, Israel bumarārē ĩaturirā opu Balac wāikugure: “Israel bumarārē tarinugāduagu, ĩgūsārē musā merā gāmesurimakū irika, musā irinarirē irityaburo, ārigū!” āridi āārīmi. Irasirirā Israel bumarā ĩgūsā merā gāmesurirā, keori weadea puro baari pīdeare baanerā āārīmā. ñerō gāmebiranerā āārīmā. ¹⁵ĩgūsā ĩirosūta gajirā musā merāmarā Nicolaita wāikuri bumarā buerire irityama. Iri buerire neō piriduabema. Yu gapu irire neō gāamebea. ¹⁶Irasirirā musā ñerī iririre bujawereka! Musā gūñarīrē gorawayuka! Musā gorawayubirimakū ĩāgū, gūñaña marīrō musā purogue waa, yaa disigue sareri majī opari majī merā musārē wajamoāgura.

¹⁷Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire ōārō péka! Āsū ārimi Ōāgū deyomarīgū yure buremurārē: “Ñerō iridorerānorē tarinugāgūrē manā wāikuri ũmugasima baarire sīgura. Ũtāye boreriyedere sīgura ĩgūrē. I ũtāye maama wāirē yu gojatúdeaye āārīrokoa. Gajirā iri wāirē neō masibirikuma. Iri ũtāyere āīgū dita masīgukumi”, ārimi. Irasirigu iri āārīpererire gojaka, yaarā Pérgamogue āārīrārē! ārimi yure.

Juan Tiatira marārē gojadea

¹⁸Jesucristo irire āri ōdo, āsū ārinemomi doja:

—Tiatira marā yure buremurārē, ĩgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu, Marīpu magū āārā. Yaa koye peame ũjūrī pūrā ĩirosū gosea. Yaa guburi bronce wāikuri kōme timudea ĩirosū gosea. ¹⁹Yu āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā yure maīrī, yure buremurī, gajirārē iritamurī, ñerō tarikererā musā yure gūñaturire masīa. Neōgorague musā ōārō iridero nemorō dapagore ōārō irirā yāa.

* 2:7 Sugū ũma birarimasū gajirā nemorō ũmagū, olivo wāikudima pūrī merā iridea berore wajatakumi. Masaka ĩri berore ĩgūya dipurugue peokuma, gajirārē ĩgū wajataadeare ĩumumūrā. I ĩirosū, sugū Jesúre buremurīgū masaka ĩgūrē wējēkeremakū, Jesúre buremurirē neō piribi, ũmugasigue perebiri okari wajatagukumi. Iri ũmugasigue perebiri okari wajatari, i berore wajatari ĩirosū āārā.

²⁰ Musā òārō irikeremakū, gajino musārē āsū āri weregura. Jezabel wāikugo: “Marīpuyare werego āārā”, ārikatogo musā watopegue āārīmo. Musārē igo ñerō buemakū pékererā, igo: “Gua merā āāribirikōāka!” neō āribea. Igo ārikatori merā buego, yure moāboerārē ñerō gāmebiramakū yāmo. Keori weadea puro baari pīdeare īgūsārē baamakū yāmo. ²¹ Irinugue igo, igo ñerō iririre bujawere, gorawayudoreadibu. Igo gapu neō gorawayuduabemo. Igo ñerō gāmebirarire neō piriđuabemo. ²² Irasirigu igo, igo merā ñerō irinerādere pūrīrikumakū irigura. Igo merā ñerō irideare īgūsā bujawere, piribirimakū, īgūsārē buro ñerō tarimakū irigukoa. ²³ Igo pūrādere wējēgura. Yu irasū irimakū iārā, āārīpererā yure buremurā: “īgū marī gūñarirē, marī uaribejaridere masīpeokōāmi”, āārīrakuma. “Āārīpereri marī iririkurire iā, keoro irigukumi. Ñerō irirārē wajamoāgukumi. Ōārō irirā gapure òārō irigukumi”, āri masīrākuma. ²⁴ Surāyeri musā Tiatiira marā igo ya buerire, wātēa opu Satanāyama yayeridere gāāmebea. Irasirigu yu musārē gajino dorenemobirikoa. ²⁵ I ditare dorea musārē. Yu buerire musā masīdeare neō mērōgā piribirikōāka! Yu musā puro aarimakūguedere òārō irinīkōāka!

²⁶ Yu musā purogue aarigū, òārīrē irirārē, yu dorerire irinīrārē i ūmu marārē dorerā āārīmakū irigura. ²⁷ Yurpu yure, opu sódorosūta, yude musārē, oparā sōogura. Irasirirā kōmegū merā, sorori diiri merā weadea sororire pāmūtūrōsū i ūmu marārē turaro merā dorerākoa. Irasirirā musā dorerire neō tarinūgābirikuma. ²⁸ Yu gajidere āsū irigura. Neñukāmū boyodiru òārō boyoro irirosū āarigū, musārē maama perebiri ūmu pīgukoa. ²⁹ Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire òārō péka! āri gojaka, yaarā Tiatiirague āārīrārē! ārīmi yure.

3

Juan Sardis marārē gojadea

¹ Jesucristo irire āri òdo, āsū ārīnemomi doja:

—Sardis marā yure buremurārē, īgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu, Ōāgū deyomarīgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari turari* opāa. Irasū āārīmakū, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā neñukādere opāa. Āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā: “Marīpuyare òārō yāma”, ārisūrā āārā. Irasū āārīkererā, boanerā irirosū, īgūyare neō koero iribea. ² Irasirirā òārō pēmasika! Musā òārī iriri duyarīgārē piri ro marīrō òārō irika! Irire iribirimakū, musā òārī iriri pereakōārokoa. Yu, musā iririre iāa. Yurpu iūrōguere òārō iripeobea. ³ Yurpuyare gajirā musārē buedeare gūñaka! Irireta dupaturi irituyaka doja! Musā ñerī iririre pīrika! Irasū iribirimakū, gūñaña marīrō yajarimasū aarirōsū, gūñaña marīrō musārē wajamoāgū aarigukoa.

⁴ Irasū āārīkeremakū, surāyeri musā watopere ñerō irirārē iākūibema. Marīpuyare irituyarā āārīsīā, īgūsāya surī gurarītūmerā irirosū āārīma. Irasirirā ñerō iridea wajare opamerā, boreri surī sāñarā yu merā waagorenarākuma. ⁵ Āārīpererā piri ro marīrō Marīpuyare irirā irasūta surī òārō boreri sāñarā yu puro āārīrakuma. Yu merā perebiri okari opamurā wārē gojatūrī pūgue īgūsā wārē gojatūdeare neō koebirikoa. Koeronorē irigu, Yurpu, īgūrē wereboerā iūrōguere: “Yaarā āārīma”, ārīgukoa. ⁶ Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire òārō péka! āri gojaka, yaarā Sardigue āārīrārē! ārīmi yure.

Juan Filadelfia marārē gojadea

⁷ Jesucristo irire āri òdo, āsū ārīnemomi doja:

—Filadelfia marā yure buremurārē, īgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yu ñerī opabi, diayeta weregu āārā. Yu, iripoeguemu opu David dorederosū turari merā doregukoa. Iri turaro merā doreri, sawire opari irirosū āārā. Irasirigu, yu tūpāmakū neō gajigu biamasīberosū, yu iridoremakū kāmutamasi bemi. Yu biamakūdere neō gajigu tūpāmasīberosū, yu iridorebirimakū irimasībemi. ⁸ Yu āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā mērōgā turari opakererā, yaa buerire òārō irituyāa. Gajirā, musā yaarā āārīrī waja musārē ñerō iriduakeremakū: “Jesúre masībea”, neō āribea. Irasirigu yu musārē su makāpuro tūpānūmakū, neō sugu biamasīberosū, yu musārē yaamarē iridoremakū, musārē kāmutamasi bemi. ⁹ Gajirā musā puro āārīrā: “Gua judío masaka āārīsīā, Marīpuyarā āārā”, ārīkererā, īgūyarā āārībema. Ārikatorimasā, wātēa opu Satanārē buremurī bumarā āārīma. Irasirigu īgūsārē musāya guburi puro buremurī merā ejamejājamakū irigura. Yu irasirimakū iārā, yu musārē maīrīrē iāmasīrākuma. ¹⁰ Yu musārē: “Neō piri ro marīrō yaare irika!” ārideare òārō irirā yāa. Irasirigu, āārīpererā i ūmugue āārīrā iririkurire iābu, īgūsārē ñerō tarimakū irigu, musārē òārō koregura.

¹¹ Mērō duyāa, yu i ūmugue dupaturi aariburo. Irasirirā yaare musā masīdeare neō kātibirikōāka! Piri ro marīrō irire irinīkōāka, musā wajataburire ēmarī, ārīrā! ¹² Ōārō yaare iritariwere, irire piri merānorē Yurpu purogue āārīmakū irigura. īgūsā īgūya wiima borari āārīrōsū īgū puro āārīnīkōārākuma. Yurpu wārē īgūsāguere gojagukoa, īgūyarā āārīrīrē imubu. īgūya makā wāidere gojagukoa. īgūya makā, maama makā Jerusalén wāikua. Iri makā ūmugasigie merā dijariri makā āārīrokoa. Yude īgūsārē yu wāi, maama wārē gojagukoa. ¹³ Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire òārō péka! āri gojaka, yaarā Filadelfiague āārīrārē! ārīmi yure.

* 3:1 “ōāgū deyomarīgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari turari opagū āārīmi”, ārīrō: “ōāgū deyomarīgū āārīpereri turari opagū āārīmi”, ārīduaro yāa. Iri pūgue “su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari”, ārīrō: “āārīpereri”, ārīduaro yāa.

Juan Laodicea marārē gojadea

¹⁴Jesucristo irire āri odo, āsū ārinemomi doja:

—Laodicea marārē yure buremurārē, ĭgūsārē yaare weregudere āsū āri gojaka!

Yū ārīrōsūta irigu āārā. Irasirigu diayeta weregu, Yūpuyā kerere keoro weregu āārā. Yūpū, yū merā āārīpereri i ūmumarē iridi āārīmī. ¹⁵Yū āārīpereri musā iririre masīpeokōāa. Musā yure buremumerā, ōārō buremurā āārībea. Mērōgā yure buremurī opāa. Irasirigu yū musārē irasū āārīnemobirimakū gāamea. ¹⁶Yū, musā mērōgā buremurī oparire doogorāa. Irasirigu gajino ĩerīrē dokabēoduagu irirosū musārē bēoduagu āārā. ¹⁷Yū musārē irasū iriduakeremakū, musā gapū āsū āri werenīa: “Wāri opāa”, āārā. “Āārīpereri ōārō waāa, āārīpereri gua gāāmerīrē opakōāa”, āārā. Irasū ārīkererā, yū ĩūrō neō gajino opamerā, boporā, surī marīrā, koye ĩāmerā irirosū āārā. Musā buremurī opamerā āārīrīrē masībea. ¹⁸Irasirigu musārē: “Wāri oparā āārā”, āri pēnarārē āsū āri weregura. Oro peamegue soe āmuadea yū oparire wajarika, wāri opamurā! Iri ōārī oro oparā irirosū āārīrā, yure ōārō buremurī oparākoa. Surī boreri yū oparidere wajarika, surī marīrō āārībukoa, ārīrā! Musā irire sānarā irirosū āārīrā, musā ĩeri irideare pīrīrā, guyasīrīrō marīrō āārīrākoa. Irasū āārīmakū, koye piuri kūdere wajarika, ōārō ĩāmurā. Musā irire piuanerā irirosū āārīrā, Marīpuyare ōārō ĩāmasīrākoa.

¹⁹Musārē āārīpererā yū mairārē ĩerīrē ĩrinemobirikōāburo, ārīgū, pūrīrō páro irirosū werea. Irasirirā yaare buro gāameka! Musā ĩeri irideare bujawere, irire pirika! ²⁰Ōārō péka! Yū musā merā āārīduagu, sugū makāpuro ejanugā oenīgū irirosū āārā. Sugū yure pégu, ōārō merā makāpuro tūpāsōogu irirosū āārīmī. Irasirigu yū ĭgū merā ōārō usuyanīkōāgukoa. ĭgūde yū merā usuyanīgukumi. ²¹Ōārīrē ĩritariwerērānorē yū doaro turogue doamakū irigura, yū merā doreburo, ārīgū. Yū ōārīrē ĩritariwere, Yūpū merā Opū doarogue doarosū, yude ōārīrē ĩrīrārē irogue doamakū irigura. ²²Musā gāmpūrī oparā, Ōāgū deyomarīgū yure buremurī buri marārē wererire ōārō péka! āri gojaka, yaarā Laodiceague āārīrārē! ārīmī Jesucristo yure.

4

Juan ūmugasigū Marīpure buremurārē ĩādea

¹Pūru ūmugasigū ĩāmu, tūpādea makāpurore ĩābu. Puridiru turaro busuro irirosū werenīpuroridi dupaturi turaro werenīrī busurore pébu. Āsū yure ārīmī:

—Ōōgue murīrika! Pūrugue yū waamakū ĩriburire murē ĩmugura. Yū ārīderosūta waarokoa, ārīmī.

²ĭgū irasū āri wereadero pūru, mata Ōāgū deyomarīgū ĭgū turari merā yure ūmugasigū āmuriāmi. Irogue murījagu, sugū Opū doarogue doagure ĩābu. ³ĭgū, jaspe, cornalina wāikuri yerī ūtāyeri goserosū ōārō gosesirigu āārīmī. Ōārō gosesiriri bero, esmeralda wāikuriye irirosū gosesiri bero dekgue doami. ⁴ĭgū doaro turore su bero veinticuatro oparā doari āārīrī berore ĩābu. Iri doariguere veinticuatro gora oparā murā doama. Boreri surī sānama. ĭgūsā peyari berorīde oro berorī āārībū. ⁵Opū doarogue merā bupu miā, buro pāmi. Iro doaro diaye su mojōma pere gajī mojō peru pērebejari sīāgori yuku āārībū. Iri yukukūta, Ōāgū deyomarīgū turari keorī āārībū. ⁶Gajī iro doaro diaye dia wādiya diumajī gosesirirosū āārībū. Ōārō deko suridiya irirosū āārībū.

Iro doaro puro gajirā wapikurā okarā āārīmā. ĭgūsāya diapure, ĭgūsāya purupurire wāri koye opama. ⁷Yū ĩāpuroridi, ēōkaye irirosū deyogu āārīmī. ĭgū pūrumu, wekū irirosū deyogu āārīmī. ĭgū pūrumu, masaku irirosū diapukugu āārīmī. ĭgūsā ūrerā pūrumu, gapāu ĭgū kēdupuri sēēgū irirosū deyomi. ⁸ĭgūsā wapikurāgueta su mojōma pere gajī mojō suru pērebejari kēdupuri oparā āārīmā. ĭgūsāya kēdupuri pe gapugeta wāri koye opabu. Ūmuriku, űnamiriku bayama. Āsū āri bayama:

“Ōāgū, ōāgū, ōāgū Marīpū āārīpererā nemorō turagu, marī Opū āārīmī. ✧

ĭgū neōgoragueta āārīsiadi āārīmī.

Dapagoradere irasūta āārīnīkōāgumi.”

Pūruguedere irasūta āārīnīkōāgukumi”, āri bayanama.

⁹Irasū bayarā, Marīpū turarire bayarā ĩrima. ĭgūrē āārīpererinurī āārīnīgūrē: “Buro usuyāa mu merā”, āri buremurā ĩrima. ¹⁰ĭgūsā irasū baya buremumakū ĩārā, veinticuatro oparā murā, ĭgū doarogue doagu diaye ĩadukupuri merā ejamejā, ĭgūrē buremuma. ĭgū āārīpererinurī āārīnīgū āārīmī. Irasū buremurā, ĭgūsā peyari berorīde ĭgū diaye meēpeo, āsū ārīma:

¹¹“Mu, gua Opū turatarigu, ōatarigu āārā. Gua buremugū āārīkōāgūta yāa. Murē irasūta buremunīkōārō gāamea. Āārīpererire iridi āārā. Mu gāāmerōsūta i āārīpererire ĩribu”, ārīma Marīpure.

5

Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū su papera tūrūrē kuraburi

¹Marīpure Opū doarogue doagure ĭgūya diayema mojō gapū papera tūrūrē opagure ĩābu. Iri tūrū, pe gapū gojadea tūrū, su mojōma pere gajī mojō peru pērebejarigora ōārō wītābiadea tūrū āārībū. ²Marīpure wereboegu turagudere ĩābu. ĭgū buro busuro merā āsū āri sērēñāmi:

—ĭNoā āārīrī, gajirā nemorō ōāgū i papera tūrū wītābiadeare kurabu? ārīmī.

³ Ūmugasigue, i nikūgue, i nikū poeka boanerā āārīrōguedere neō sugu iri tūrūrē kura, iri tūrūma gojadeare iāgū māmī. ⁴ Irasirigu iri tūrūrē kurabure iğūsā bokabirimakū iāgū, yu buro orebu. ⁵ Yu irasū oremakū iāgū, sugu, oparā murā watopemu āsū ārīmi yure:

—Iropata oreka! Iripoeguemu opu David parāmi āārīturiagu iri tūrūrē su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarigora wītābiadeare kuramasīmi. Iğū Judāya bumu, ēōkaye irirosū turatarigu āārīmi. Iğūrē iāturiarē tarinugādi āārīmi, ārī weremi yure.

⁶ Iğū irasū ārīmakū pēgu, Opu doarogue doagu diaye Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū nīmakū iābu. Iğū wapikurā okarā, oparā murā watopegue nīmi. Oveja majīgū wējēsūdi dupaturi okagu irirosū deyogu āārīmī. Su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejari kūsari, irikuta koyedere opami. Iri kūsari, koye: Ōāgū deyomarīgū turari, iğū masīpeori keori āārā. Marīpu, Ōāgū deyomarīgūrē āārīperero i nikūguere iriudi āārīmi. ⁷ Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū, Opu doarō pūroge ejagu, iro doagure iğūya diayema mojō gapu opadea tūrūrē āīmi. ⁸ Iğū irire āīmakū iārā, wapikurā okarā, veinticuatro oparā murāde iğū oveja majīgū irirosū āārīgū diaye iğūsāya iadukupuri merā ejamejā, iğūrē būremuma. Iğūsāku arpa wāikuri buaputērīre, oro merā iridea paridere opama. Iri pari sūrōrī uturirīpari dita āārībū. Iri sūrōrī Marīpuyarā iğūrē sērēdea āārībū. ⁹ Irasū iğūrē būremurā, maama bayarire āsū ārī bayapeoma:

Mu wējēsūdi āārā. Boagu, muya dí bēori merā masaka iērī iridea wajare wajaribosabu, iğūsā Marīpuyarā āārīburo, ārīgū. āārīpereri buri marārē, iğūsā ya werenīrārē, āārīpererogue āārīpereri nikū marārē iğūsā iērō iridea wajare wajaribosabu. Irasirigu iri tūrūrē āī, wītābiadeare kuramasīa.

¹⁰ Marīpuyarārē: oparā, paia masakaya āārīburi iğūrē sērēbosarā āārīmakū iribu, iğū dorerire iriburo, ārīgū. Irasirirā i ūmu āārīpererogue āārīrārē dorerākuma, ārīma.[☆]

¹¹ Puru ūmugasigue iāmu, Marīpure wereboerā wārā werenīmakū pēbu. Opu doarō, irasū āārīmakū wapikurā okarā, veinticuatro oparā murā turo nīgoroama. Iğūsārē keo bokatiūna marībū. ¹² Turaro merā āsū ārī bayapeoma:

Oveja majīgū, iğūsā wējēdi, dupaturi okagu, ōatarigu āārīmi. Irasirirā iğūrē: “Āārīpererārē doregu, āārīpererire opagu, masīpeogu, turatarigu, marī goepeyari merā būremugū, gosesiriri merā deyogu, ōatarigu āārīmi”, ārī, usuyari sīburo, ārīma.[☆]

¹³ Puru gajirā bayapeomakū pēbu. Iğūsā āārīpererā Marīpu irinerā āārīmā: Ūmugasigue āārīrā, i nikūgue āārīrā, i nikū poeka boanerā āārīrōgue āārīrā, dia wādiyague āārīrā āārīmā. āārīperero i ūmuguere āārīrā āārīmā. āsū ārī bayapeoma:

Opu doarogue doagure: “Ōatarigu, marī goepeyari merā būremugū, gosesiriri merā deyogu, turatarigu āārīmi”, ārī būremuburo.

Irasū āārīmakū, oveja majīgū irirosū āārīgūdere irasūta piriro marīrō āārīpererirurī būremuburo, ārīma.

¹⁴ Iğūsā irasū ārīmakū pērā, wapikurā okarā: “Irasūta ārīburo”, ārīma. Irasirirā veinticuatro oparā murā iadukupuri merā ejamejā, iğūrē āārīnīgūrē āārīpererirurī usuyari sīma.

6

Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū papera tūrū wītābiadeare kurawāgādea

¹ Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū papera tūrū iğū āidea tūrū wītābiapūroriderore kuramakū iābu. Iğū kuradero puru, sugu, wapikurā okarā watopemu yure: “Iāgū aarika!” ārīmakū pēbu. Irasū ārīgū, bupu buro busurosū werenīmi.

² Iğū irasū ārādero puru, caballu boregure iābu. Iğū weka peyagu sīrīturore opami. Marīpu iğūrē opu peyari berore sīmi. Irasirigu iğūrē iāturiarē gāmekēā tarinugāgū āārīsīā, dupaturi gāmekēā tarinugāgū waami doja.

³ Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gajiro wītābiaderore kurami doja. Iğū kuradero puru, gajigu wapikurā okarā watopemu yure: “Iāgū aarika!” ārīmakū pēbu. ⁴ Iğū irasū ārādero puru, gajigu caballu diiagu wirimi. Marīpu iğū weka peyagure turarire sīmi. Iri turari merā i ūmugue āārīrārē iğūsā basi sīnājārī opanemobirimakū irimi. Wāri majī sareri majirē iğūrē sīmi. Irasirigu iğūsārē gāmewējēmakū irimi.

⁵ Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gajiro wītābiaderore kurami doja. Iğū kuradero puru, gajigu wapikurā okarā watopemu yure: “Iāgū aarika!” ārīmakū pēbu doja. Iğū irasū ārādero puru, gajigu caballu nīgūrē iābu. Iğū weka peyagu nukūrī keorore opami. ⁶ Puru wapikurā okarā watopegue sugu āsū ārī werenīmakū pēbu:

—Baari perekōārokoa. Irasirirā masaka trigo yerire su kilota, sunu moārī waja merā wajarirākuma. Sunu moārī waja merā cebada yeridere ure kilota wajarirākuma. Ūye, iğui deko^{*} gapure peremakū iribirikōāburo, ārīmi.

⁷ Puru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū gajiro wītābiaderore kurami. Iğū kuradero puru, gajigu wapikurā okarā watopemu yure: “Iāgū aarika!” ārīmakū pēbu. ⁸ Iğū irasū ārīmakū pēgu, diiaweya borewījigu caballure iābu. Iğū weka peyagu masakare boamakū irigu āārīsīā: “Boari” wāikumi. Iğū puru

☆ 5:10 Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6

☆ 5:12 Jn 1.29; 1 Co 5.7

* 6:6 Masaka olivo wāikūdima duka aceitunas wāikuri dukare bipirā, ūye opakuma iğūsā baaburire. Iguida dukare kurabipirā, iğui deko opakuma iğūsā iiriburire. Irasirigu sugu wapikurā okarā watopeguemu: “Ūye, iğui deko gapure peremakū iribirikōāburo”, ārīgū: “Olivo wāikuri yuku, iguidarire poyanorēbirikōāburo”, ārī werenīmi.

gajigu “Boanerā āārīró” wāikugu aarimí. Jesucristo oveja majīgū irosoū āārīgū īgūsā pērārē āārīperero i nikūguere surāyeri masakare wējēdoremi. Gāmewējērī merā, ūaboari merā, pūrīrikuri merā, waimurā makānūu marā guarā merā, surāyeri masakare wējēburire pīmi. Āārīpererā masaka wapikuri buri dukawa, keomakū, su bumarā keoropa āārīrārē wējēdoremi.

⁹ Puru Jesucristo oveja majīgū irosoū āārīgū gajiro wītābiaderore kurami doja. Īgū kuradero puru, Marīpure sīdea soepeoro doka, Jesucristore buremurā wējēsūnerāya yujupūrārīrē iābu. Īgūsā īgūya kerere weredeā waja, irasū āārīmakū īgūyare piribirīdea waja wējēsūnerā āārīmā. ¹⁰ Īgūsā turaro merā Marīpure āsū ārīma:

—Gua Opu, mu ōātarīgu, űērī marīgū āārā. Mu: “Āsū irīgura”, ārīdeare diayeta irigu āārā. ĿNaāsū āārīmakū i űmu marārē wajamoāgukuri, īgūsā guare wējēdea waja? ārīma.

¹¹ Puru īgūsārē boreri surī, yoarīre sīmi. Āsū ārīmi:

—Siñajāka dapa! Gajirā musāyarā Jesucristore buremurā īgūya kere wereri waja musā irosoū wējēsūrākuma. Īgūsārē wējēpeoburo mērō dūyāa, ārīmi.

¹² Puru Jesucristo oveja majīgū irosoū āārīgū gajiro wītābiaderore kuramakū iābu doja. Irore kuramakū, nikū buro űomebu. Abe űumumu goero űīgū waami. Kó surīro űīrō sānārō irosoū deyogu waami. Abe űamimu goero diagu, dí irosoū deyogu waami. ¹³ Neñukāde űmugasīgue āārānerā, nikūgue yuridījakōāma. Yūkūbu dukare mirū buro wējāpu bura dijurosū yuridījama. ¹⁴ Irasīroo papera pūrē tūrābéo dedeurosū, űmugasī dederiakōābu. Āārīpereri űtāyuku, űgūrīde gajirogue waabu. ¹⁵ Irasū waamakū iārā, i űmu marā oparā űtāyukuma goberīgue, űtāyeri watopegue durirā waama. Gajirā: surara oparā, wārī doebiri oparā, turari merā dorerā, āārīpererā moārīmasā, moārīmasā āārīmerāde irogueta duriadima. ¹⁶ Irasū durirā, űtāyukure, űtāyeridere āsū ārādima:

—Gua weka yuridījarīkōāka! Kāmataka, Opu doarogue doagu guare bokabirīkōāburo. Kāmataka, oveja majīgū irosoū āārīgū guare buro wajamoābirīkōāburo. ¹⁷ Īgū guare wajamoārīnu ejasīāa. ĿNoā bokatīūbukuri ire? ārī gaguīnīma.

7

Israel bumarāya diapuserorire Marīpu wāi tuusūnerāyare weredeā

¹ Puru wapikurā Marīpure wereboerārē iābu. Sugu norte gapu, gajigu sur gapu, gajigu abe murīriro gapu, gajigu abe űājārō gapu nīma, mirū wējāpubirīmakū irimurā. Irasīroo i nikūgue, dia wādīyaguedere neō mirū wējāpubirību. Neō sugu yukure mirū wējāpubirību. ² Īgūsā i nikūrē, dia wādīyadere poyanorēdoresūnerā āārīmā. Puru gajigu Marīpure wereboegure iābu doja. Īgū abe murīriro gapu aarimí. Marīpu okanīgūya wāi tuuyarīñerē opami. Gajirā Marīpure wereboerā wapikurārē turaro merā āsū ārī werenīmí:

³ —I nikū, dia wādīya, yukure poyanorēbirīkōāka dapa! Marī Opure moāboerārē īgūsāya diapuserorire īgū wāi tuuadero puru, irire poyanorēka! ārīmi.

⁴ Puru īgū werenīmakū pébu. Āsū ārīmi: “Ciento cuarenta y cuatro mil masaka Israel parāmerā āārīturiari buri marā īgūsāya diapuserorire Marīpu wāi tuusūnerā āārīmā”, ārīmi. ⁵ Īgūsā āārīnerā āārīmā:

Judāya bumarā doce mil, Rubēya bumarā doce mil,

Gadya bumarā doce mil, ⁶ Aserya bumarā doce mil,

Neftalīya bumarā doce mil, Manasēya bumarā doce mil,

⁷ Simeōya bumarā doce mil, Leviya bumarā doce mil,

Isacarya bumarā doce mil, ⁸ Zabulōya bumarā doce mil,

Josēya bumarā doce mil, Benjamīya bumarā doce mil

āārīnerā āārīmā.

Wārā surī boreri sānārāyare weredeā

⁹ Puru wārā masakare iābu. Surāyeri āārīpereri buri marā, īgūsā ya werenīrā, āārīpererogue āārīpereri nikū marā āārīmā. Īgūsā, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye, Jesucristo oveja majīgū irosoū āārīgū diaye nīma. Īgūsārē keo bokatīūna marību. Surī borerire sānāma. Muji pūrīrē opama. ¹⁰ Īgūsā āārīpererā turaro merā āsū ārī gaguīnīma:

Marīpu marīrē taugu āārīmi. Īgū, Opu doarogue doagu āārīmi. Jesucristo oveja majīgū irosoū āārīgūde marīrē taugu āārīmi, ārīma.

¹¹ Āārīpererā Marīpure wereboerā Opu doaro turo, irasū āārīmakū oparā murā, wapikurā okarā turo nīgoroama. Marīpure iroguē doagure buremurā, īgū diaye űadukupuri merā ejamejā, īgūsāya diapuriye yebague moomejāma. ¹² Āsū ārīma:

Marī Opure: “Ōātarīgu, gosesīriri merā deyogu, masīpeogu āārā, gua mu merā űsuyāa”, ārī, űsuyari sīrāl

“Mu, gua goepeyari merā buremugū, turatarīgu, āārīpererārē doregu āārā”, ārīrā īgūrē!

Āārīpererīnūrī irasū ārīnīrāl Irasīrīrā: “Irasūta ārīburo”, ārī buremuma īgūrē.

¹³ Puru sugu, oparā murā watopemu yure sērēñami:

—ĿNeēmarāno āārīrī űīsā surī boreri sānārā? ĿNoógue aarayuri? ārīmi.

¹⁴ Īgū irasū ārīmakū pégu, yu gapu īgūrē yujubu:

—Yu opu, mu masīkoa, ārību.

Yu irasū ārīmakū pégu, āsū ārīmi:

—I ūmu marā buro ñerō tariripoere ĩgūsāde ñerō tarima. ĩgūsā Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya dí beóri merā ĩgūsāya suríre koe, boreri surí waamakū irinerā irirosū āārīma. Irasū āārírā, Jesucristore ĩgūsārē boabosa, ĩgūya dí beódire buremusiā, Marīpu tūrōrē ñerírē opamerā āārīma. ¹³ Irasirirā, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye nīma, ĩgū gāamerōsū imurā. Ūmuriku, ñamiriku ĩgūya wii ūmugasima wiigue ĩgūrē buremuma. ĩgū, ĩgūsā merā irasū āārīnīkōāmi ĩgūsārē koregu. ¹⁴ Irasirirā neō dupaturi uaboanemobirikuma. Neō ñemesibusunemobirikuma. Neō abe ūmumu ĩgūsārē buro asinemobirikumi. Gaji asiri ĩgūsārē neō ñerō tarimakū irinobobirikoa. ¹⁵ Oveja majīgū irirosū āārīgū, ĩgū doarogue doagu diaye nīgū, ovejare korerimasū irirosū ĩgūsārē koregukumi. Perebiri okari sīrī deko* wiriri gobegue āiagukumi. Irasirirā usuyari merā āārīnīkōārākuma. Marīpu āārīpereri ĩgūsā kódeko wiririre niügukumi. Irasirirā neō dupaturi bujawereri merā āārībirikuma.

8

Papera tūrūrē wītābiatūnudea, sūrōrī soemudiru oro merā irideare weredea

¹ Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū, su mojóma pere gaji mojó suru pērebejari papera tūrūrē wītābiadeare kura odoadero puru, iri tūrūrē wītābiatūnuderore kurami. Irore kuramakū, āārīperero ūmugasigie gajino neō busubiriakōābu. Su hora deko irasū waabu. ² Puru su mojóma pere gaji mojó peru pērebejarā Marīpure wereboerē ĩgū puro nīmakū iābu. ĩgūsākure puririduparure sīmi. ³ Puru gajigu Marīpure wereboegu sūrōrī soemudiru oro merā iridirure opagu, Marīpure sīdea soepeoro purogue waa ejanugājami. ĩgū irogu nīmakū, wāro sūrōrīrē sīma. Iri sūrōrī, āārīpererā Marīpurā ĩgūrē sērēdea merā morē soemuburi āārībū. Irasirigu, Marīpu, Opu doarogue doagu diaye, oro merā irideae soepeorogue irire soemumi. ⁴ Iri sūrōrī, soepeoro weka poosiri peo soemumakū, Marīpu purogue iīmīkā, ĩgūyārā ĩgūrē sērēdea merā murīākōābu. ⁵ Puru Marīpure wereboegu i soepeoroma peamerē ĩgū soemudirugue āi poosā odo, i nikūgue pooméedijukōāmi. ĩgū irasū pooméedijumakūta, bupu miā, buro pāmi. Irasū āārīmakū, nikūde ñomebu.

Marīpure wereboerā puririduparure puridea

⁶ Puru su mojóma pere gaji mojó peru pērebejarā Marīpure wereboerā ĩgūsāya puririduparure āmurā irima.

⁷ Āārīpurorigu Marīpure wereboegu ĩgūyarure purimi. ĩgū puriadero puru, deko yeri yusari yeri peame merā, dí merā morērī yeri nikūgue yuribu. Iri yeri yurimakūta, i nikū ūjūākōābu. I nikū deko ejaburogora ūjūtūnubu. Yukude, tá yasari iropata ūjūbu.

⁸ Puru gajigu Marīpure wereboegu ĩgūyarure purimi doja. ĩgū purimakū, wādi ūtāu irirosū deyodi, peame merā ūjūnīdi, dia wādiyague mirūa dijabu. Irasiriro i nikū ūjūderopata wādiyama deko, dí poyakōābu. ⁹ Irasirirā āārīpererā wādiya marā ure bu dukawamakū, su bumarā boakōāma. Doōriduparu wādiyague āārīrīde, iropata ūjūbu.

¹⁰ Pērā Marīpure wereboerā ĩgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgūyarure purimi doja. ĩgū purimakū, neñukāmu sīāgori turu ūjūrī irirosū deyogu ūjū, mutādi nikūguere dijijami. ĩgū diariuguere, deko wiriri goboriguere deko ejaburogora meemejāmi. ¹¹ ĩgū: “Sūīgū” wāikūmi. Deko ĩgū meemejādero ejatuaro sūrīrī deko waabu. Irasū waadero puru, iri dekore iirirā, wārā masaka boama.

¹² Ūrerā Marīpure wereboerā ĩgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgūyarure purimi doja. ĩgū purimakū, abe ūmumu, ñamimude deko ejaburogora poyanorēma. Neñukāde iropata poyanorēma. Irasirigu abe, ūmurē wapikuri horagora neō boyobirimi. Namidere wapikuri horagora abe ñamimu, neñukā neō boyobirima.

¹³ Puru ūmarōgue iāmugū, gapāu wūwāgāgūrē iābu. ĩgū turaro merā āsū ārī werenīmakū pēbu:

—Ayó! Ayó! Ayó! Gajirā urerā Marīpure wereboerā ĩgūsāya puririduparure puribema dapa. ĩgūsā irire puriadero puru, ñetariro waarokoa i nikūgue āārīrārē, ārīmi.

9

¹ Puru wapikurā Marīpure wereboerā ĩgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marīpure wereboegu ĩgūyarure purimi doja. ĩgū purimakū, neñukāmu irirosū deyogu ūmugasigie āārādi i nikūgue yuriadire iābu. Buro ūkārī gobema sawire ĩgūrē sīma. ² ĩgū iri gobere tūpāmakū, wāri peamema iīmīkā wiribu. Iri iīmīkā abe ūmumūrē tuūbiatobu. Irasiriro ūmarōgue nāitīārō waabu. ³ Porerōa, iīmīkā watopegue āārānerā, i nikūgue wūdjarima. Korebaba irirosū toarā āārīmā. ⁴ Marīpu ĩgūsārē tāre, yukure, gaji otedearu poyanorēdorebirimi. “ĩgūsāya diapuserorire yu wāi tuūña marīrāno ditare ñerō tarimakū irirākōa”, ārīmi. ⁵ ĩgūsārē toawējēdorebirimi. Su mojómarā abegora ĩgūsārē buro pūrīmakū iridoremi. Irasirirā korebaba toari pūrīrōsū ĩgūsārē pūrīmakū irima.

⁶ ĩgūsārē pūrīripoere masaka buro boaduadima. ĩgūsā boaduakeremakū, boamasīña marību.

* 7:17 San Juan 11:25: Jesús ārīmi: —Yu boanerārē masāmakū irigu, ĩgūsārē okari sīgū āārā. Yure buremugū boadigie āārīkeregū, okagukumi, ārīmi. San Juan 14:6: Jesús ārīmi doja: —Yu dita Yuru purogue waarī maa irirosū āārā. Yu diayema āārīrīrē masakare masīmakū irigu, ĩgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yuru purogue waarākuma, ārīmi. Irasirigu Jesús deko wiriri gobema perebiri okarire sīrī deko irirosū āārīmi. ĩgū merā ĩgūrē buremurā ĩgū Pagu puro i perebiri okarire opamurā āārīma.

⁷ Poreroa, caballua gāmekēāburi dupiyuro āmu odoanerā irirosū deyoma. Īgūsāya dipure oparā peyari berori, oro merā iridea berori irirosū deyorire peyama. Īgūsāya diapuri masakaya diapu irirosū deyobu. ⁸ Īgūsāya poari, nomeya poañapu irirosū āārībū. Īgūsāya guika, ēōkayea guika irirosū āārībū. ⁹ Īgūsāya koretibirire kōme merā iridea kāmutori surīro sāñanerā irirosū āārimā. Īgūsā wūmakū, Īgūsāya kēdupuri buro busubu. Wārā caballua tūrūrīduparure Īgūsā gāmwējērōgue mumurō merā tūāwāgārā irirosū busubu. ¹⁰ Korebaba irirosū Īgūsāya pore merā toarā, masakare su mojōmarā abegora pūrīmakū irima. ¹¹ Poreroa opu, buro ūkūārī gobe opu āārīmi. Īgū Marīpure wereboegu āārīdi āārādīmi. Hebreo ya merā “Abadón” wāikumi. Griego ya merā “Apoliōn” wāikumi. “Apoliōn”, āirīrō: “Nērō poyanorērīmasū”, ārīduaro yāa.

¹² Poreroa masakare nērō pūrīmakū iriadero puru, nērō taripuroridea pereakōābu. Iri puru, pero nērō tariri duyāa dapa.

¹³ Puru su mojōmarā Marīpure wereboerā Īgūsāya puririduparu puriadero puru, gajigu Marīpure wereboegu Īgūyarupe purimi doja. Īgū purimakū, sugu werenīmakū pēbu. Marīpu tūrō Īgūsā Īgūrē sīdea soepeoro, oro merā iridea soepeorogue Īgū werenīri busubu. Iri soepeoroma wapikuri kūsari watopegue Īgū werenīri busubu. ¹⁴ Irasū werenīgū, puridiru puriadiere āsū ārīmi:

—Wapikurā Marīpure wereboerā āārādinerārē wiuka! Īgūsā dia wādiya Eufates wāikudiyaue suado-bosūnerā āārīma, ārīmi.

¹⁵ Irasū ārīmakū pēgu, Marīpure wereboegu Īgūsā wapikurārē wiumi, wārā masakare wējēmūrārē. Irasirigu Marīpu Īgūsārē: “I hora, inu, īi abe, i bojori āārīmakū, wiusūrākuma”, ārīderosūta keoro waabu. Irasirirā āārīpererā i nikūgue masakare ure bu dukawamakū, su bumarārē wējērā waama. ¹⁶ Īgūsā merā wārā surara caballua weka peyarā āārīmā. “Īgūsā āārīpererā doscientos millones surara āārīma”, ārīrīrē pēbu.

¹⁷ Yu kērosūgue caballuare, Īgūsā weka peyarādere tābu. Āsū deyoma: Īgūsāya koretibirire kōme merā iridea kāmutori surīro sāñanerā āārīmā. Iri kāmutori surī, diari, yasari, boreri suri deyobu. Irasiriro peame ūjūrī, ūtāye jacinto wāikuriye, azufre wāikuri poga irirosū deyori āārībū. Caballuaya dipu ēōkayea dipu irirosū deyobu. Īgūsāya disirigue peame, īimikā, azufre wāikuri poga ūjūrī īimikāde wiribu. ¹⁸ Irasirirā caballua Īgūsāya disi wiriri: peame, īimikā, azufre ūjūrī merā āārīpererā masakare ure bu dukawamakū su bumarārē wējēma. ¹⁹ Īgūsāya disi wiriri merā, Īgūsāya pore merā wējēma. Īgūsāya pore yuwari, āña dipu irirosū deyobu. Iri merā masakare kāmītūma.

²⁰ Gajirā masaka peame, īimikā, azufre ūjūrī merā boamerā gapu irire waamakū īākererā, Īgūsā nērō iririre neō piribirima. Wātēārē buremurirē neō piribirima. Īgūsā buremurā keori weadea: oro, plata, bronce, ūtāyeri, yuku merā irideare buremurirē neō piribirima. Iri keori weadea neō īābiri, neō pēbiri, neō naabiri āārīkeremakū, Īgūsā irire soebuima. ²¹ Irasū āārīmakū, Īgūsā masakare wējēdeare, Īgūsā yēa āārīrā irideare, Īgūsā kōābiradeare, Īgūsā yajadeare neō bujawerebirima. Iri āārīpererire neō piribirima.

10

Marīpure wereboegu papera tūrūgārē opadea

¹ Puru gajigu turagu Marīpure wereboegu ūmugasigū merā īimikāyebō dekogūe dijarimakū tābu. Īgūya dipuru wekare buida āārībū. Īgūya diapu abe ūmumu irirosū gosesiribu. Īgūya nīgārī peame irirosū gosebu. ² Īgūya mojōgue papera pū kuradea tūrūgārē opami. Īgūya diayema gubu merā dia wādiyaue tāpīmi, kūgapūma gubu merā nikūgue tāpīmi. ³ Irogue nīgū, turaro ēōkayē gaguinīrōsū gaguinīmi. Īgū irasū gaguinīmakū, su mojōma pere gajī mojō peru pērēbejarā bupua werenīma. “Īgūsā werenīadero puru, Īgūsā werenīadeare gojanugābu. Yu gojanugāmakū, sugu ūmugasigū āārīgū yure āsū ārī weremi:

—Bupua werenīadeare gajirārē werebirikōāka! Irire gojabirikōāka! ārīmi.

⁴ Puru yu wādiyaue, nikūgue nīmakū īadi, Īgūya diayema mojōrē ūmugasigū soemumi. ⁵ Irasū soemugū, Marīpu okanīgū, ūmugasī, i nikū, dia wādiya āārīpererā irogue āārīrārē iridi wāi merā wāipeco, āsū ārīmi:

—I ūmu pereakōā. Iropata āārā. ⁶ Su mojōma pere gajī mojō suru pērēbejarā Marīpure wereboerā Īgūsāya puririduparure purisiama. Gajigu Īgūyarupe purimakū, Marīpu Īgū: “Āsū irīgura”, ārīdeare, iripoegue marā masībīrīdeare iriyuwarikugukumi. Irasiriro iri, Īgūrē moāboerārē, Īgūya kerere weredupiyunerārē Īgū: “Āsū irīgura”, ārīdeare keoro waarokoa, ārīmi.

⁸ Īgū irasū ārādero puru, ūmugasigū āārīgū yure werenīdi, dupaturi āsū ārī werenīmi:

—Sū Marīpure wereboegu, wādiyaue, nikūgue nīgū purogue waaka! Īgūya mojōgue papera pū kuradea tūrūgārē opami. Iri pūgārē āika! ārīmi. ⁹ Īgū irasū ārīmakū pēgu, Īgū purogue waabu. Īgūrē yu papera pūgārē sērēmakū pēgu, āsū ārī yujūmi yure:

—Āi, baaka! Mu baamakū, mume irirosū ōārō misōrokoa. Muya paru gapu, puru buro sūirokoa, ārīmi.

¹⁰ Īgū irasū ārīmakū pēgu, iri pūgārē Īgūrē āi, baabu. Yu baamakū, mume irirosū misōbu. Baa odoadero puru, yaa paruguere sūirō pēñābu. ¹¹ Puru āsū ārīmi yure:

—Dupaturi wāri buri marārē, wāri nikū marārē, Īgūsā ya werenīrārē, Īgūsā oparādere Marīpu Īgūsārē: “Āsū irīgura”, ārīdeare weregu waaka! ārīmi.

11

Pērā Marīpūyare wererimasā weredea

¹ Puru Marīpu yure keodi, tuadi irirosū deyodire sīmi. Sī odo, yure āsū ārīmi:

—Igu merā yaa wiire keogu waaka! Iri wiimarē yu iūrō īgūsā yure sīdea soepeorodere keoka! Iri wiiguere masakare yure buremurādere: “¿Niisāku āārīrī?” āri keoka! ²Iri wii turoma gapure keobirikōāka! Iri gajiro marā masakare wiadea nikū āārā. ³Īgūsā cuarenta y dos abegora yaa makārē* poyanorēgorenarākuma. ⁴Irasirigu yaare weremurārē pērā iriugura. Yoaripoe mil doscientos sesenta nurīgōra yaare wererākuma. ⁵Īgūsā bujawereri imurā, kō surī sānanerā āārīrākuma, ārimī.

⁶Īgūsā pērā Marīpuhare weremurā, pegu olivo wāikuri yuku, irasū āārīmakū pegu siāgori yuku irirosū āārīma. Marīpu i nikū Opū iūrō nīma. ⁷Īgūsārē iaturirā īgūsārē nērō iriduamakū, īgūsāya disigue peame ūjūrī pūrā wiriri merā īgūsārē soe wējēpeokōārākuma. Irasirirā āārīpererā īgūsārē nērō iriduārē iri merā boamakū irirākuma. ⁸Īgūsā Marīpuhare wererīnurirē deko merēdorebirimakū merēbirikoa. Irasū āārīmakū dekore dī poyadoremakū dī poyarokoa. I nikū āārīpererogue āārīrārē āārīpereri gajirosūperi nērō taridorerākuma. Īgūsā iriduaro pa nērō tarimakū irirākuma.

⁹Marīpuhare were odomakū, buro ūkūārī gobegue āārīgū, nēgū gajirosū deyogu wirigukumi, īgūsā pērā merā gāmekēābu. Īgūsārē gāmekēā, īgūsārē tarinugā, wējēkōāgukumi. ¹⁰Īgūsārē wējēadero puru, īgūsāya dupuri dari wāri makāma maague oyarokoa. Iri makā, marī Opure Jesucristore īgūsā curusague pābiatū wējēdea makā āārā. Iri makā marā nērā āārīrā, Sodoma marā, Egipto marā nērā āārīnerā irirosū āārīma. ¹¹Ūrenu gajinu dekgora īgūsāya dupuri dari iri maarē oyarokoa. āārīpereri nikū marā, āārīpereri buri marā, īgūsā ya werenirā īgūsāya dupuri dari īārākuma. Gajirārē iri dupuri dari yāadorebirikuma. ¹²Īgūsā pērā okarā, i ūmu marā masakare buro nērō tarimakū irinerā āārīma. Īgūsā boamakū iārā, usuyarākuma. Bosenu iri, gajinorē gāme sirākuma.

¹³Īgūsā boadero puru, ūrenu gajinu deko puru, Marīpu īgūsārē masū, dupaturi okamakū irimi doja. Īgūsā wāgānugāmakū iārā, āārīpererā buro gūima. ¹⁴Puru sugu ūmugasigue āārīgū Īgūsā pērārē turaro merā āsū āri werenīmakū pēma:

—Ōōgue murīrika musā! ārimī.

Īgū irasū ārīmakū pērā, īmīkāyēbo merā murīākōāma. Īgūsā murīāmakū, īgūsārē iaturirā iāma. ¹⁵Īgūsā murīaripoe nikū buro nōmebu. Iri makāma wiiri wāri mirūadijabu. Wārā siete mil masaka boama. Gajirā duyārā gapu buro gūima. “Marīpu ūmugasigue āārīgū turatarigu āārīmi”, ārima.

¹⁶I āārīpereri irasū waadero puru, pero nērō tariri waasiabu. Irasū waakeremakū, mērōgā puru masaka dupaturi nērō tarirākuma doja.

Marīpure wereboegu puridiru puritūnudea

¹⁷Puru su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarā Marīpure wereboerā īgūsāya puririduparure puriadero puru, gajigu īgūrē wereboegu īgūyarure purimi. Īgū purīmakū, ūmugasigue āārīrā turaro merā āsū āri werenīma:

Dapagorare Marīpu, īgū iriudi Cristo merā āārīpererā i ūmu marārē doregu nājāmi. Īgū doreri nēō perebirikoa, ārima.✠

¹⁸Irasū ārīmakū pērā, Marīpu diaye oparā doarigue doarā veinticuatro oparā murā Marīpu iūrō nādūkupuri merā ejamejāja, īgūsāya diapure yebague moomejā, īgūrē buremu, ¹⁹āsū ārima:

Gua Opū, āārīpererā nemorō turagu āārā. Mu merā usuyāa. I ūmurē iriburo dupiyuro āārīsiabu. Dapagoradere āārīnīkōāa. Pūruguedere irasūta āārīnīkōāgukoa. Mu turari merā masakare dorenugāa. Irasirirā murē usuyari sīa.

²⁰I ūmu marā murē gāāmemerā, mu merā guatarīma. Mu īgūsārē wajamoārīnu, irasū āārīmakū boanerādere mu wajamoārīpoe ejasīāa. āārīpererā mūyarā gapure dārīrē sīgukoa.✠

Mūya kerere weredupiyurimasārē, murē dārō goepeyari merā buremurārē, oparārē, ubu āārīrādere dārīrē sīgukoa. I ūmu marārē poyanorērā gapure bēoripoe ejasīāa, ārima.✠

²¹Īgūsā irasū ārādero puru, Marīpu yaa wii ūmugasigue āārīrī wii makāpuro tūpāsūbu. Iri wii poekague su kūmarē iābu. Iri kūma, Marīpu masakare werepīri gojādea opari kūma āārībū. Iri kūmarē iāmakūta, bupu miā, buro pāmi. Irasū āārīmakū, i nikū nōmebu. Wāri deko yeri yusari yeri nikūgue yuribu.

12

Nomeōya, irasū āārīmakū pīrū irirosū deyoguya kerere werede

¹Puru ūmugasigue gajirosūperi buro goeri deyoamakū iābu. Irasū waaripoe sugu nomeōrē iābu. Igoya surīro abe ūmumu irirosū gosesiribu. Abe nāmimu weka nīmo. Opū peyari berore, pe mojōma pere su gubu peru pērēbejarā neñukā opari berore peyamo. ²Igo pūrākuburo mērōgā dayabu. Irasirigo igo niñiwāgūgō pūrīrō merā gaguinīmo. ³Puru gaji ūmugasigue deyoamakū iābu. Wāgu pīrū diagu diakēā irirosū deyogure iābu. Īgū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipu opagu āārīmī. Dipuku, oparā peyari berorire peyami. Pe mojōma kūsari opagu āārīmī. ⁴Ūmugasigue āārīrā neñukārē ure bu dukawamakū, su bumarārē īgūya pore merā wējāsiri meēdijumi. Īgū, nomeō pūrākubo puro nīmi, majīgū deyoamakū baabu. ⁵Mērōgā puru, majīgūrē pūrākumo. Īi majīgūta āārīpereri nikū marā Opū āārību āārīmī. Wāri turari merā, opū kōme merā irīdea yuku opagu masakare dorebu āārīmī. Puru Marīpu īgū doaro purogue īgūrē āimurīāmi. ✠ Nomeō

* 11:2 Marīpuhya makā, Jerusal'ēta āārā. ✠

11:15 Ex 15:18; Dn 2:44; 7:14, 27

✠ 11:18 Sal 2:5; 110:5

✠ 11:18 Sal 115:13

masaka marirō Marīpu āmuyuderogue duriwāgākōāmo. Iroque igore mil doscientos sesenta nurigora baari sīmi.

⁷ Puru ūmugasigwe gāmewējērī waabu. Marīpure wereboerā opu Miguel wāikugu, ĩgūyarā Marīpure wereboerā, pīrū merā gāmekēāma. Pīrū, ĩgūyarā merā Miguesā merā gāmekēāmi. ⁸ Miguesā pīrūrē tarinugāma. Irasirigu pīrū, ĩgūyarā merā ūmugasigwe ĩgūsā āārīrō neō bokanemobirimi. ⁹ Irasirigu Marīpu pīrūrē bēokōāmi. ĩgū wāgu pīrū, neōgoraguere deyoadi, Satanās wāikugu, wātī āārīmi. ĩgū āārīpererā i ūmu marā masakare ārikatorikugu āārīmi. Marīpu ĩgūrē, ĩgūyarā merā i nikūgwe bēodijumi.

¹⁰ Puru sugu ūmugasigwe āārīgū turaro merā āsū āri werenimākū pēbu:

—Marīpu marirē tauri, ĩgū turari merā marī opu āārīrī, ĩgū iriudi Cristo marirē doreri ejasiāa. Irasirigu Marīpu wātīrē ūmugasigwe āārīdire i nikūgwe bēodijumi. Ūmuriku, űamiriku wātī Marīpure, marīyarā Jesūre buremurārē: “Nerō irirā āārīma”, āri weresāgū iriadi. ¹¹ Marīyarā wātīrē tarinugāma. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūrē, ĩgū dī bēori merā ĩgūsārē taurire buremusiā, irasirima. Jesūya kerere weredea waja gajirā ĩgūsārē wējēduakeremākū, ĩgūsā okarire maibirima. Neō piri ro marirō ĩgūya kerere weresiā, wātīrē tarinugāma. ¹² Irasirirā musā ūmugasigwe āārīrā āārīpererā usuyaka! Wātī nikūgwe bēodijusiādi āārīmi. Musā i nikū āārīrārē, dia wādiyagwe āārīrārē wātī dijamamakū, musārē űetararo waanugābu. ĩgūrē wajamoāburo mērō duyāa. Irire masīmi. Irasirigu guatarikōāmi, āri weremi.

¹³ Irasirigu pīrū, nikūgwe bēodijumākū ĩgū, majīgū pagore nurūtywāgāmi. ¹⁴ Marīpu gapu igore gapāu kēdupurire sīmi. Iri merā igo, pīrūrē masaka marirōgwe wū duriwāgāmo. Iroque ure bojori gaji bojori dekogora Marīpu igore baari sīmi. ¹⁵ Igo iroque āārīmakū ĩgū, pīrū igore miūduagu, wāro dekore dokabēomi. ¹⁶ Irasirikeremākū, i nikū gapu igore iritamubu. Pīrūya disi wiriri dekore yeteoma, uju āipeokōābu. ¹⁷ Irasū waamakū ĩgū, pīrū igo merā guatarimi. Irasirigu igo parāmerā āārīturirā merā gāmewējēgū waami. ĩgūsā, Marīpu dorerire irirā, Jesucristoya diayema buerire neō pirimerā āārīma. ¹⁸ Pīrū dia wādiya taro eja, iroque yūmi.

13

Pērā gajirosū deyorāyare gojadea

¹ Puru gajirosū deyogu dia wādiyagwe āārādi wāgāpamakū ĩābu. ĩgū su mojōma pere gaji mojō peru pērebejari dipu, pe mojōma kūsari opagu āārīmi. ĩgūya kūsarigwe oparā peyari berorīre peyami. ĩgūya dipure Marīpure űērō doori wāi gojatūdea āārībū. ² ĩgū, yē dorogu guagu irirosū deyomi. Buguya guburi irirosū opagu āārīmi. Eōkaye irirosū disikugu āārīmi. Pīrū ĩgū turarire sīmi ĩgūrē. Irasū sīgū, ĩgūrē opu doarogwe dobomi, ĩgū irirosūta masaka wārārē doreburo, ārīgū. ³ Gajirosū deyogu dipuru su dipuru kāmīrōkuri dipurusū deyobu. Iri kāmīrō ĩgūrē wējēboyadea kāmīrō, yaridea kāmīrōgwe āārībū. Irire ĩārā, i ūmu marā āārīpererā ĩagukakōāma. Irasirirā ĩgūrē: “Turagu āārīmi”, āri, ĩgūyare iritayama. ⁴ Pīrū ĩgū turarire gajirosū deyogure sīmakū ĩārā, masaka pīrūrē: “Ōatarigu āārīmi”, āri buremuma. Gajirosū deyogudere āsū āri buremuma:

—Neō gajigu mu irirosū turagu māmi. Gajigu murē neō tarinugāmasībemi, ārīma.

⁵ Pīrū dorederosūta gajirosū deyogu: “Yu, gajirā nemorō āārītarinugāgū āārā”, āri weregorenami. Marīpure űērō āri doogorenami. Masakare cuarenta y dos abegora doremi. Marīpu ĩgūrē: “Iropata irikal!” ārīmakūgwe duūmi. ⁶ Irasirigu masakare doregu, āsū irimi. Marīpure, ĩgū wārē, ĩgū āārīrōrē, āārīpererā ĩgū puro āārīrādere űērō āri doomi. ⁷ Marīpyarā merā gāmewējē, ĩgūsārē tarinugāmi. āārīpererogwe āārīpereri buri marārē, ĩgūsā ya werenīrārē, āārīpereri nikū marārē doremi. Marīpu ĩgūrē: “Iropata irikal!” āribirimi dapa. Irasirigu űerirē irimi. ⁸ āārīpererā i nikū marā Marīpyarā āārīmerā gajirosū deyogure buremuma. Marīpu ĩgū i ūmurē iriburo dupiyuro ĩgūyarā āārīmurā ĩgū merā perebiri okari opamurā wārē su papera pūgwe gojatūsiādi āārīmi. Iri pū Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū wējēsūdiya pū āārā.

⁹ Gāmpūrī oparā, ire pēka! ¹⁰ Peresugwe waarō gāamea, ārisūnerā iroque waarākuma. Sarei maji merā gajirārē wējērā, sarei maji merā wējēsūrākuma. Iri irasū waaripoe Marīpyarā āārīrā gūñaturari merā ĩgūrē buremurirē neō piribirikōārō gāamea.

¹¹ Puru gajigu gajirosū deyogure ĩābu doja. Nikū poekague āārādi wiri murīrīmi. ĩgū oveja majīgū irirosū pe kūsā opagu āārīmi. Irasū āārīkeregū, pīrū irirosū werenīmi. ¹² Gajirosū deyogu āārīpuroriadiya turarire opami. Iri turari merā āārīpererā i nikū marārē gajirosū deyogu āārīpuroriadi wējēsūboyadi kāmīrō yarisūadi buremumākū irimi. ¹³ Wāri deyorumūrē iri űumū. Masaka ĩūrō peame ūmugasigwe āārādeare nikūgwe dijarimakū irimi. ¹⁴ ĩgū, gajirosū deyogu āārīpuroriadiya turari ĩgūrē siri merā wāri deyorumūrē iri űumū. Iri merā masakare ārikatomi: “űi musā buremugū āārīmi”, ārīgū. Irasirigu ĩgūsārē gajirosū deyogu āārīpuroriadi keorire weadoremi. Gajirosū deyogu āārīpuroriadi sarei maji merā saresūadi āārīkeregū okami. ¹⁵ Gajirosū deyogu puro aradi, gajirosū deyogu āārīpuroriadiya turari merā ĩgū keori weadeare okamakū irimi. Irasirigu iri keori weadeare masaku irirosū werenīmakū, āārīpererā irire buremumerārē wējēmakū irimi. ¹⁶ āārīpererārē ĩgūsāya diayema mojō gapure, o ĩgūsāya diapuserorire gajino gojatūdoremi. Ubu āārīrārē, oparārē, wāri doebiri oparārē, boporārē, moāboerimasārē, moāboerimasā āārīmerārē, āārīpererārē irasū gojatūdoremi. ¹⁷ Gojatūsūna marirā neō wajarimasībiri, neō duamasībiri. Iri gojatūdea, gajirosū deyogu āārīpuroriadi wāi, o ĩgū wāi keori āārā.

¹⁸ Irire òārō pémāsīrō gāāmea. Pémāsīrā, gajirosū deyogu wāi keorire masīburo. Īgū wāi keori, masaku wāi keori, seiscientos sesenta y seis āārā.

14

Marīpu taunerā ciento cuarenta y cuatro mil masaka Īgūrē bayadea

¹ Pūru Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūrē ūtāu Sión* wāikudigue nīgūrē iābu. Īgū merā ciento cuarenta y cuatro mil masaka āārimā. Īgūsā, Īgū wāirē, Īgū Pagu wāidere Īgūsāya diapuserorire gojatūsūnerā āārimā. ² Pūru ūmugasigue merā buro busudijaririre pēbu. Wādibu ūtāmu irirosū, buro bupu páro irirosū busubu. Wārā arpa wāikuri buaputērō irirosū busubu. ³ Īgūsā ciento cuarenta y cuatro mil masaka, Marīpu, Opū doarogue doagu diaye, irasū āārimakū wapikurā okarā, oparā murā iūrō bayama. Maama bayarire bayama. Īgūsā dita iri bayarire masīma. Īgūsā i nikū marā watopegue āārīrā, Marīpu tausūnerā āārimā. ⁴ Neō Īgūsā suñarō nome merā űērō iribirīnerā, neō sugo nomeōrē marāpokubirīnerā āārimā. Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūyare irituyama. I nikū marā masaka watopeguere Marīpu tausūnerā āārimā. Īgūsā Marīpuyarā, irasū āārimakū Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūyarā āārīpurorirā āārīnerā āārimā. ⁵ Īgūsā watopere neō sugu ārīkatogu māmī. Marīpu iūrōrē űērīrē opamerā āārīma.

Ŭrerā Marīpure wereboerā weredea

⁶ Pūru gajigu Marīpure wereboegu ūmarōgue wūgure iābu. Īgū āārīpererā i nikūgue āārīrārē Marīpu masakare tauri kerere wererimasū āārimā. Āārīpererogue āārīpereri nikū marārē, āārīpereri burī marārē, Īgūsā ya werenīrārē iri kerere weregu āārimā. Iri kere, neō gorawayubiri, perebiri kere āārā. ⁷ Turaro merā ārīmi:

—Marīpure goepeyari merā āsū ārī buremuka: “Turatarigu, ōatarigu āārīmi”, ārīka! Īgū āārīpererā űērārē peamegue bēoripoe ejasiāa. Īgū ūmugasire, i nikūrē, dia wādiyare, āārīpereri deko wiriri goberidere iridi āārīmi. Irasirirā Īgūrē buremuka! ārīmi.

⁸ Īgū purumu, gajigu Marīpure wereboegu āsū ārīmi doja:

—Wārī makā Babilonia wāikuri makā pereakōābu. Iri makā marā āārīnerā āārīpereri nikū marārē űērō irimakū irima. Masaka Īgūsārē iākūūrā, mejārikurā igui deko pāmudeare turaro uaribejarosūta Īgūsā űērī iriridere turaro uaribejama, ārīmi.

⁹⁻¹⁰ Pērā Marīpure wereboerā irasū ārādero pūru, gajigu Marīpure wereboegu turaro merā āsū ārīnemomi doja:

—Āārīpererā gajirosū deyogure, Īgū keori weadeare ejamejā buremurārē Īgūsāya diapuserorire, o Īgūsāya mojōrīrē Īgū wāi gojatūsūnerārē Marīpu buro wajamoāgukumi. Īgūsā merā buro guagu, turaro wajamoānīgukumi. Azufre wāikuri poga buro asiri ūjūrī, peame merā űērō tarimakū irigukumi. Īgūrē wereboerā, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū iūrō, Īgūsārē wajamoāgukumi. ¹¹ Iri peame irasū űīmīkanīkōārokoa. Neō yarībirīkoa. Īgūsārē irasū pūrīnīmakū irirokoa. Āārīpererā gajirosū deyogure, Īgū keori weadeare ejamejā buremurārē, Īgū wāi gojatūsūnerārē irasū pūrīnīrokoa. Ŭmurī, űamirī pūrīnīkōārokoa, ārīmi.

¹² Irasirirā musā Marīpuyarā, Īgū dorerire irirā, Jesúre buremurārē neō pirimerā āārīrā, gūñaturaka!

¹³ Pūru sugu ūmugasigue āārīgū werenīmakū pēbu doja. Yure āsū ārīmi:

—Ire gojaka: “Marī Opure buremurā boadero pūruguedere usuyari bokarākuma”, ārīmi. Ōāgū deyomarīgūde: “Irasūta āārā”, ārīmi. “Īgūsā turaro moārīrē pirīkōā, siñajārākuma. Ŭmugasigue Īgūsā waamakū, Marīpu Īgūsā òārō irideare gūñagukumi. Irasirigu Īgūsārē òārō irigukumi”, ārīmi Ōāgū deyomarīgū.

I nikūma otedea dukakurimarē weredea

¹⁴ Pūru űīmīkāyēbo boreri yēbore iābu. Iri yēbo weka sugu masaku doami. Īgūya dipurugue oro merā iridea berore peyami. Duka diti ārī usiri berore opami. ¹⁵ Pūru gajigu Marīpure wereboegu Marīpuya wiigue āārādi wirijami. űīmīkāyēbo weka doagure turaro merā āsū ārī gaguīnīmi:

—Mūya usiri bero merā i nikūma otedea dukare diti āīkōāka! Irire diti āārīpoe ejasiāa. Duka boresiabu, ārīmi.

¹⁶ Irasū ārīmakū pēgu, űīmīkāyēbo weka doadi Īgūya usiri bero merā i nikūma otedea dukare wājī āīmi.

¹⁷ Pūru gajigu Marīpure wereboegu ūmugasigue āārīrī wii Marīpuya wiigue āārādi wirijami. Īgūde duka diti ārī usiri berore opami. ¹⁸ Pūru gajigu Marīpure wereboegu Marīpure sīdea soepero purogue āārādi wirijami. Īgū peame opū āārīmi. Irasū wirijagu, duka diti ārī usiri bero opagure turaro merā āsū ārīmi:

—Mūya usiri bero merā i nikūma igui tōrīrē diti āīka! Iri igui űīsiabu, ārīmi.

¹⁹ Īgū irasū ārīmakū pēgu, Īgūya usiri bero merā i nikūma igui tōrīrē wiiritā āīmi. Irire āī, igui kurabipiri gobe miēgue sāmi. Iri gobegue kurabipiri, Marīpu Īgūrē gāāmemerārē buro wajamoārō irirosū āārā. ²⁰ Makā turogue iri igui kurabipisūbu. Igui kurabipisāripoere iri gobegure wáro dí wiribu. Iri dí merā wādiya, caballuya disire tūsārī berogue miritūnūjābu. Trescientos kilómetros yoadiya waabū.

15

Marīpure wereboerā masakare űērō tarimakū iritūnubirire weredea

* 14:1 Jerusalén, Sión wāikudigue āārīyuro.

¹ Puru ūmugasigwe gajirosūperi buro goeri deyoamakū īābu doja. Su mojomā pere gaji mojō peru pērebejarā Marīpure wereboerārē īābu. Marīpu īgūsārē masakare wajamoātūnudoregukumi. Irasirirā, īgū wajamoādogegu pīnerā āārimā. Iri wajamoārī merā Marīpu i ūmu marā merā guari pererokoa.

² Puru dia wādiyare ōārō deko suridiya peame merā morēadiya irirosū āārīdiyare īābu. Iriya turo nīrārē, gajirosū deyogu dorerire iribiri, īgū keori weadeare buremubirinerārē īābu. īgūsā gajirosū deyoguya wāirē gojatūdogebirinerā āārimā. Iroge nīrā, arpa wāikuri buaputērīrē opama. Iri buaputērī Marīpu sīdea āāribū. ³ īgūsā Marīpure moāboegu Moiséya bayarire, Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgūya bayaridere bayapeoma. Āsū āri bayama:

Gua Opu, mu āārīpererā nemorō turagu āārā. Āārīpereri mu irīdea ōātaria. Irīre īārā, īāgukakōāa. Mu āārīpererā i nikū marā Opu āārā. Ārikatori marīrō, diayemarē ōārō yāa.

“Āārīpererā murē giirākuma. Āārīpererā murē: “Turatarigu āārīmi”, āirākuma. Mu dita nērī marīgū āārā. Āārīpereri nikū marā mu puroge eja, mu iūrō īnadukupuri merā ejamejā, murē buremurākuma. Mu diayema irīdeare īānerā āārisiā, irīre irasū irirākuma, āri bayama.

³ Puru Marīpuya wii, ūmugasigwe āārīrī wii tūpāmakū īābu. Iri wii poekague Marīpu āārīrī taribu īgū doreri gojādea majīrī ūtā majīrī āāribū. ⁴ Iri wii poekague āārānerā, su mojomā pere gaji mojō peru pērebejarā Marīpure wereboerā wirijama. īgūsā Marīpu wajamoādogegu pīnerā āārimā. īgūsāku masakare nērō tarimakū iriburire opama. īgūsā boreri, gurari marīrī surī, buro gosesiriri surī sānarā āārimā. īgūsāya koretibirire oro merā irīdea yujuwēnarīdarire suatānerā āārimā. ⁷ īgūsā wirijamakū, wapikurā okarā merāmu īgūsāku Marīpure wereboerārē oro merā irīdeaparire sīmi. Iripari Marīpu āārīnīgū buro wajamoāburi ōārō ūturibu. ⁸ īgū irīparire īgūsārē sīmakū, Marīpuya wii poekague īgū gosesiriri merā, īgū turari merā īimikākuseyakōābu. Irasū īimikākuseyamakū, iri wiire neō suguno nājāmasībirimi. Marīpure wereboerā īgū wajamoādogegu pīderosūta īgūsā masakare wajamoātūnadero purgwe dupaturi iri wiire nājāmasīrākuma doja. īgū wajamoāburo dupiyuro nājāmasīna maa dapa.

16

Juan Marīpu masakare wajamoāburire gojādea

¹ Puru Marīpuya wii ūmugasigwe āārīrī wiigwe āārīgū turaro merā werenīmakū pēbu. Su mojomā pere gaji mojō peru pērebejarā Marīpure wereboerārē āsū ārīmi:

—Marīpu wajamoādogedeare irirā waaka! Irasirirā musāya parimarē nikūgwe pīsiridijurā waaka! ārīmi.

² Irasū ārīmakū pēgu, āārīpurorigu Marīpure wereboegu īgū oparipamarē nikūgwe pīsiridijumi. īgū irasirimakū, gajirosū deyogu wāi gojatūsūnerā, īgū keori weadeare buremurā nērō kāmiku, buro pūrisūma.

³ īgū irasū pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu īgū oparipamarē dia wādiyague pīsiridijumi. īgū irasirimakū, deko, dī poyabu. Boadiya dī irirosū āāribū. Irasū waamakū, wādiyague āārīrā boaperekōāma.

⁴ Pērā pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu īgū oparipamarē diarigwe, deko wiriri goberigwe pīsiridijumi. īgū irasirimakū, diari, wiriri goberima deko, dī poyabu. ⁵ Puru gajigu Marīpure wereboegu āārīpererogwe dekore dogegu āsū ārīmakū pēbu:

—Gua Opu, mu nērī marīgū āārā. Dapagoradere irasūta āārīnīkōāa. Iripoegedere irasūta āārīnīkōābu. Irasirigu wajamoāgū, diayeta irigu yāa. ⁶ Gajirosū deyoguyarā, mūyarārē, mūya kerere weredupiyunerārē wējērā dī bēomakū irima. īgūsā dī bēomakū irīdea waja, deko dī poyamakū iribu īgūsārē īirīdogegu, ārīmi.

⁷ īgū irasū ārādero puru, Marīpure sīdea soepeoro puroge sugu werenīmakū pēbu doja:

—Irasūta āārā. Gua Opu, mu āārīpererā nemorō turagu āārā. īgūsārē keoro wajamoādogegu, diayeta irigu yāa, ārīmi.

⁸ Ūrerā Marīpure wereboerā īgūsā oparipamarē pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu īgū oparipamarē pīsiridijumi doja. Abe ūmumu weka pīsiridijumi. īgū irasirimakū, abe buro asimi. īgū asiri merā masakare soemi. ⁹ īgūsā buro ūjūrī merā wajamoāsūkererā, īgūsā nērō iririre bujawerebirima. īgūsā gūnarirē neō gawayubirima. Irasirirā, Marīpure īgūsārē wajamoāgūrē nērō doo werenīma. “Ōāgū āārīmi”, neō āri buremubirima.

¹⁰ Wapikurā Marīpure wereboerā īgūsā oparipamarē pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu īgū oparipamarē pīsiridijumi doja. Gajirosū deyogu, opu doarogue pīsiridijumi. īgū irasirīdero puru, gajirosū deyoguyarā āārīrōgwe naitiārō waabu. Irasirirā īgūyarā masaka nērō pūrīmakū, īgūsāya nedearē buro sīrītu kūrīdiuma. ¹¹ īgūsārē nērō pūrīkeremakū, nērō kāmīkukerērā, Marīpure ūmugasigwe āārīgūrē nērō doo werenīma. īgūsā nērō iriri gapure bujawerebirima. Irasirirā nērīrē neō pīribirima.

¹² Su mojomārā Marīpure wereboerā īgūsā oparipamarē pīsiridijuadero puru, gajigu Marīpure wereboegu īgū oparipamarē Eufates wāikūdiya wādiyague pīsiridijumi. īgū irasirimakū, iriya bojomejākōābu. Abe murīro marā oparā īgūsāyarā surara gāmewējērā waarā taribujaburore irasū irimi.

¹³ Puru urerā wātēārē tārūa irirosū deyorārē īābu. Sugu tārū, pīrūya disigwe wirimi. Gajigu, gajirosū deyoguya disigwe wirimi. Gajigu: “Ūmugasigwe marā Opuware werege āārā”, ārikatoguya disigwe wirimi.

¹⁴ īgūsā urerā wātēa, tārūa irirosū deyorā deyorumūrē iri īmuma. Irasirirā āārīperero marā oparārē

neeōma, Marīpu merā gāmewējedorera. Īgūsā gāmewējērīnu, Marīpu āārīpererā nemorō turaguyan* āārīrokoa.

¹⁵⁻¹⁶ Ʋrerā wātēa āārīperero marā oparārē hebreo ya merā Armagedón wāikurogue siu neeōma. Iro dupiyuro Jesūs āsū ārīdi āārīmī: “Ire ōārō pēmasika musā! Yajarimasū gūñāna marīrō aarirōsū yude gūñāna marīrō aarigukoa. Sugu yū aariburore ōārō yūguno, yaare irityayagu, Marīpu iūrō waja opabi usuyagukumi. Ōārō yobeguno surro sāñadi iirosū āārīgukumi. Masaka iūrō surīro marīgū guyasirīgū iirosū āārībirikumi”, ārīdi āārīmī.

¹⁷ Su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejarā Marīpure wereboerā īgūsā opariparimarē pīsiridijadero puru, gajiḡu Marīpure wereboegu īgū oparipamarē īmikāyebori wekague pīsiridijumi doja. Īgū irasiradero puru, Marīpuya wii ūmugasigue āārīrī wii poekague īgū Opu doarogue doagu turaro merā āsū ārī werenīmi: —Iropata āārā. Āārīpereri iri odosiabu, ārīmi.

¹⁸ Īgū irasū ārīmakū, bupu miā, buro busuro, páro, goero nikū ñomebū. I nikūgue masaka īgūsā āārīnugadero puru, i nikū iropa neō ñomebiribu. ¹⁹ Irasū ñomemakū, wári makā Babilonia wāikuri makārē urema yeteomakōābu. Paga makārī i nikū āārīrī makārī dijakōābu. Marīpu Babilonia wāikuri makā marārē gūñami īgūsārē wajamoābu. Īgūsā ñērīrē iriri waja īgūsā merā buro guami. Irasirigu īgūsārē buro wajamoāmi. ²⁰ Āārīpereri nugūrī, ūtāyukude dederidijakōābu. ²¹ Irasū āārīmakū, masaka weka deko yusari yeripa dijaribu. Surāyeri deko yeri cuarenta kilo nukūrī yeri āārībū. Īgūsā weka irasū dujirimakū, Marīpu īgūsārē buro wajamoāmakū iārā, īgūrē ñērō doo werenīma masaka.

17

Ūma merā kōābirimasōrē wajamoādea

¹ Puru su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari parire oparā Marīpure wereboerā merāmu yu purogue eja, āsū ārīmi:

—Īgū aarika! Paga diari weka doagore ūma merā kōābirarikugore Marīpu wajamoāburire murē īmugukoa. ² I ūmu marā oparā igo merā ñērō gāmebirarikuma. Irasū āārīmakū, i nikū marā, mejārikurā īgui deko pāmudeare buro uaribejarosūta īgūsā igo merā ñērō gāmebirarire buro uaribejama, ārīmi.

³ Īgū irasū ārādero puru, Ōāḡū deyomarīgū yure kērogue iirosū gajinorē iāmākū irimi. Irasirigu Marīpure wereboegu masaka marīrōgue yure āāimi. Irogue igo nomeōrē iābu. Igo gajirosū deyogu diagu weka peyamo. Īgūya dupugue wári wāi gojatūsūdero āārībū. Iri wāi, Marīpure doo werenīrī āārībū. Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipukugu, pe mojōmagora kūsarikugu āārīmī. ⁴ Nomeō diāñiweyari surīrore sāñamo. Igoya surīro oro, wáro wajapari ūtāyeri, perla wāikuri yeri merā mamudeañe āārībū. Igoya mojōgue iirīripa oro merā irideapare opamo. Iripa igo ñetariro iridea uturiripa, igo ūma merā ñērō kōābirari oparipa āārībū. ⁵ Igoya diapuserore igo wāi gojatūsūbu. Marī iri wāirē ōārō pēmasibea. Āsū ārī gojatūsūbu: “Wári makā Babiloniamo, āārīpererā ūma merā kōābirarikurā, irasū āārīmakū āārīpereri ñetariro iririkurā pago āārīmo”, ārī gojatūsūbu. ⁶ Puru igo mejāmakū iābu. Wārā Marīpuyarā Jesūya kerere wererā wējēsūnerāya dī merā irasū waamo. Mejārā usuyarosū igo iīsā wējēsūnerārē iāḡō, usuyamo. Yu igore iāḡū, iāḡukakōābu. ⁷ Irasirigu Marīpure wereboegu yure ārīmi:

—¿Nasirigu iāḡukari? Mu masībirideare murē masīmakū irigura. Igo nomeōrē, igo peyagudere weregura. Igo peyagu, gajirosū deyogu āārīmī. Su mojō pere gaji mojō peru pērēbejari dipukugu, pe mojōma kūsarikugu āārīmī. ⁸ Īḡū gajirosū deyogu mu iādi, dupiyurogue āārīdi āārīmī. Dapagorare māmi. Puru buro ūkūārī gobegue āārādi wiri, dupaturi deyoagukumi doja. Īḡū wiriadero puru, peamegue beosūgukumi. I ūmu marā īḡū deyoamakū iāḡukakōā, īḡūrē buremurākuma. I ūmu āārīburo dupiyuro Marīpu su papera pūgue īḡū merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūdi āārīmī. Īḡū gojatūbirinerā gajirosū deyogure buremurā āārīma. Gajirosū deyogu dupiyurogue āārīdi, dapagorare māmi. Puru dupaturi deyoagukumi doja. Irasirirā masaka īḡū deyoamakū iārā, iāḡukakōārākuma.

⁹ Dapagorare yu wererire ōārō masiduarā, ōārō pēmasirī merā gūñarō gāamea. Gajirosū deyoguya dipu, su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari dipu, ūtāyuku iirosū āārā. Iri ūtāyuku weka peyamo, ūma merā kōābirarikugo. ¹⁰ Iri diputa, oparā iirosū āārā. Su mojōmarā oparā beosūsīama. Gajigu īgūsā puru āārīgū opu āārīmi dapagorare. Īḡū puru gajigu gapu opu ñājāgukumi. Īḡū yoaweyaripoeta opu āārīgukumi. ¹¹ Irasirirā gajirosū deyogu dupiyuro āārīdi, dapagorare marīgū, īgūsā su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejarā oparā puru opu āārīgukumi. Īḡūsā oparā merāmu āārīmī. Puru peamegue beosūgukumi.

¹² Gajirosū deyoguya kūsari, mu iādea, pe mojōmarā oparā iirosū āārā. Īḡūsā oparā ñājābema dapa. Puru oparā ñājārā, yoaweyaripoe oparā āārīrākuma. Irasirirā gajirosū deyogu merā dorerākuma. ¹³ Īḡūsā pe mojōmarā oparā surosū gūñarā āārīrākuma. Irasirirā gajirosū deyogure: “Guare doregu āārīka!” ārī, īḡūsā opu pīrākuma. ¹⁴ Irasirirā Jesucristo oveja majīgū iirosū āārīgū merā gāmewējērā waarākuma. Jesucristo oveja majīgū iirosū āārīgū gapu īḡūsārē tarinugāgukumi. Īḡū āārīpererā oparā nemorō Opu, āārīpererā dorerā nemorō Doregu āārīmī. Īḡūrē neō beōbirinerā Marīpu siu, beyenerā īḡū merā āārīrākuma, ārīmi Marīpure wereboegu yure.

¹⁵ Puru Marīpure wereboegu ire yure werenemomi doja:

* 16:14 “īḡūsā gāmewējērīnu, Marīpuyan”, ārīrō: “Marīpu īḡūsārē tarinugārīnu, āārīpererā ñērārē wajamoārīnu āārīrokoa”, ārīduaro yāa.

—Igo kōābirarikugo paga diari weka doamo. Iri diari mu iādea: wári makārī marā, wári buri marā, ĩgūsā ya werenirā, wári nikū marā irirosū āārā. Igo, ĩgūsā wekamo, ĩgūsārē dorego āārīmo. ¹⁶Gajirosū deyogu, irasū āārīmakū pe mojomarā oparā, ūma merā kōābirarikugore doo, igoyare ēmapeo, surī marīgō bēorākuma. Irasirirā, igoya difre baa, puru dūyarire soebēokōārākuma. ¹⁷Puru ĩgūsā pe mojomarā oparā surosū gūñarā, gajirosū deyogure ĩgūsā opu pīrākuma. Marīpu ĩgū gāāmerōsūta ĩgūsārē irasirīmakū irīgukumi. Irasirīgu gajirosū deyogu ĩgūsā opu āārīgukumi. Marīpu āārīpereri ĩgū iripoegue āriderosūta iriyuwarikudero puru, gajirosū deyogure bēogukumi. ¹⁸Igo, mu iādeo, wári makā Babilonia wāikuri makā irirosū āārīmō. Iri makāta āārīpererā i ūmu marā oparārē doreri makā āārā, ārīmi Marīpure wereboegu yure.

18

Babilonia marārē wajamoādea

¹Puru gajīgu Marīpure wereboegure ūmugasigwe merā dijarīmakū tābu. Wári turari opami. ĩgū gosesiriri āārīpereri i nikūguere ōārō boyoro waabu. ²Turaro merā āsū ārī gaguīnīmi:

—Babilonia wári makā pereakōāa. Dapagorare wātēa iri makā darore āārīma. Gajirā nērā deyomerāde, irasū āārīmakū āārīpererā mirā masaka doo, baaya marīrā iri makā darore biadobosūanerā āārīma. ³Iri makā pereburi dupiyuro āārīpereri nikū marā, mejārīkurā igui deko pāmudeare buro uaribejarosū i makā marā merā nērō gāmebirarire buro uaribejanerā āārīmā. I ūmu marā oparā, i makā marā merā nērō gāmebirarikunerā āārīmā. I makā marā wári gajīnorē wajapari wajarīnerā āārīmā. Irasirirā i ūmu marā duarimasā ĩgūsārē dua, wári wajatanerā āārīmā, ārīmi.

⁴Puru gajīgu ūmugasigwe āārīgū āsū ārī werenīmakū pēbu:

—Yaarā, iri makā marā merā āārībirikōāka! ĩgūsā nērō iririre tākūbirikōāka! Musā, ĩgūsā merā gāmesurirā, musāde ĩgūsā merā wajamoāsūrākōa. ⁵ĩgūsā wári nērō yāma. Marīpu ūmugasigwe āārīgū, ĩgūsā wári nērī iririre masīmi. ⁶Gajirārē ĩgūsā nērō iridero nemorō ĩgūsārē nērō iriburo. Gajirārē ĩgūsā nērō tarīmakū iridero nemorō ĩgūsārē nērō tarīmakū iriburo. ⁷ĩgūsā gajino wajarīre gāāmerā, wajarīma. “Gajirā nemorō āārā”, ārī gūnadīma. ĩgūsā irasirīropa ĩgūsārē wári nērō tari, buro nērō waamakū iriburo. ĩgūsā basi: “Gua i ūmu marā oparā āārā. Boporā āārībea. Irasirirā neō nērō tarībirikōa”, ārī gūnadīma. ⁸Irasirīro sunu ĩgūsārē gūñāña marīrō wajamoāburīnu āārīrōkōa. Boari, pūrīrikuri, kō oreri, uaboari āārīrōkōa. Iri makā soebēosūroko. Marīpu āārīpererā opu iri makā marārē wajamoāgū turatarīgu āārīmi.

⁹Iri makā ūjū īmīkakumakū tārā, i ūmu marā oparā buro bujawereri merā orerākuma. ĩgūsā iri makā marā wajarīre opari merā usuya, ĩgūsā merā nērō gāmebirarā āārīnerā āārīmā. ¹⁰Iri makā ūjūmakū tārā, buro gūiri merā yorogue iū nīrā, āsū ārīrākuma:

—Ayō, bopori makā āārā Babilonia. Wári makā, turari makā āārādabu. Gūñāña marīrō merā iro marā wajamoāsūma, ārīrākuma.

¹¹I ūmu marā doebiri duarimasā iri makā ūjūmakū tārā, buro bujawereri merā orerākuma. Iri makā peremakū tārā, ĩgūsāya doebirire wajarīrā marīmakū tārā, dūjaritua orerākuma. ¹²ĩgūsā āīwāgā duaduarire: orore, platare, wajarīri ūtāyerire, perla wāikuri yeridere wajarīrā marīrākuma. Gajī ĩgūsā āīwāgā duaduarire: wāro wajarīri surīre, oparā sāñārī diīāñīweyari surīre, seda wāikuri dari merā suadea surīre, diīari surīdere wajarīrā marīrākuma. Gajī ĩgūsā āīwāgā duaduarire: yuku sūrōrī yukure, marīl wāikuri merā irideare, wajarīri yuku merā irideare, bronce merā irideare, hierro merā irideare, mārīmol merā irideare wajarīrā marīrākuma. ¹³Gajī ĩgūsā āīwāgā duaduarire: canela wāikuri, gajī baari usurīmakū iririre, incienso, mirra wāikuri sūrōrīrē, gajī sūrōrīdere wajarīrā marīrākuma. Gajī: igui deko pāmudeare, ūyere, trigo pogare, trigo yerire, wekuare, ovejare, caballuare, ĩgūsā tūārīdiparure, moāboerimasā opamurārē wajarīrā marīrākuma. Irasirirā doebiri duarimasā buro bujawerērākuma. ¹⁴Irasirirā, iri makā ūjūadero puru, āsū ārīrākuma:

—Netarīro waabu ĩgūsārē. āārīpereri ĩgūsā māidea, ĩgūsā ōārī wajarīri opadea pereakōābu. I āārīpereri dupaturi neō marīrōkōa, ārīrākuma.

¹⁵ĩgūsā iri makā marārē doebiri duarimasā wāro wajataunanerā āārīmā. Irasirirā, iri makā marā wajamoāsūmakū tārā, buro gūiri merā yorogue iū nīrākuma. Dūjaritua ore, ¹⁶āsū ārīrākuma:

—Ayō, netarīro waabu i makā wāri makā. Iri makā marā ōārīre opaudadīma. Nomeō ōārī surīro, wajarīri diīāñīweyariñērē sāñadeo irirosū āārādīma. Oro, wajarīri ūtāyeri, perla wāikuri yeri mamudea surīrore sāñadeo irirosū āārādīma. ¹⁷Gūñāña marīrō wāri doebirikuri opadea makā pereakōābu, ārīrākuma.

āārīpererā doōrīdiparu merā naarā, iri duparu oparā, ĩgūsāyarā ūma, gajirā dia wādiyague moā watarādē iri makārē yorogue iū nīrākuma. ¹⁸Iri makā ūjū īmīkakumakū tārā, āsū ārī gaguīnīrākuma:

—I makā irirosū āārīrī makā, neō gajī makā maa, ārīrākuma. ¹⁹Irasū bujawererā, ĩgūsāya dipu weka nikūwera māpeorākuma. Dūjaritua ore, āsū ārīrākuma:

—Ayō, netarīro waabu i makā daro. Ōārī makā āārādību. āārīpererā marī doōrīdiparu oparā dia wādiyague naarā iri makāma doebiri merā ōārō wataradību. Gūñāña marīrō iri makā pereakōābu, ārīrākuma.

²⁰Musā ūmugasigwe āārīrā gapu, iri makā bēosūmakū tārā, usuyaka! Musā Marīpyarā, Jesús buedoregu beyenerā, ĩgūyare weredupiyunerā āārīpererā usuyaka! Iri makā marā musārē nērō tarīmakū irima. ĩgūsā irasirīdea waja, Marīpu ĩgūsārē wajamoāmi.

²¹Puru turagu Marīpure wereboegu wāriye trigo yeri ĩgūsā oeri ūtāyeri āīwāgū, iri wādiyague meēyo, āsū ārīmi:

—I ye ütāye meébiaderosüta wári makā Babilonia wāikuri makā béodijüsürokoa. Musā iri makārē neō dupaturi iābirikoa. ²² Iri makā béodijüsüdero puru, neō bayarire péña marírokoa. Arpa wāikuri buaputērīrē, tērē duparure, puririduparudere neō dupaturi péña marírokoa. Irore moānerā dupaturi neō moānemobirikuma. Trigo yeri ütāyeri merā ĩgūsā oedeade neō péña marírokoa. ²³ Iri makārē neō suru sīgōdiru boyobirikoa. Mojosuarā bosenu irirā usuyari merā ĩgūsā werenířirē neō dupaturi péña marírokoa. Iri makā marā doebiri duarimasā, gajirā i ũmu marā nemorō oparā āāřimā. Iri makā marā yéa iriri merā āārīperero marārē ĩgūsā āřikatorire buremumakū irima.

²⁴ Marīpuya kerere weredupiyunerārē, gajirā ĩgūyārādere, irasū āārīmakū i ũmugue āārīpererā masaka wējēsunerārē i makā marā wējēnerā āārīmā, āřimi yure turagu Marīpure wereboegu.

19

¹ Babilonia béodijüsüdero puru, ũmugasigwe wārā turaro merā āsū āři werenímakū pébu:

Aleluya, Marīpure usuyari sīrāl ĩgū marīrē taugu āārīmi. ĩgūrē buremurā! Turatarigu āārīmi.

² Masakare keoro wajamoāgū, diayeta irigu āārīmi. Iri makā Babilonia, nomeō ũma merā kōābirarikugō irirosū āārībū. Iri makā marārē iākūirā, i ũmu marā ñerō irima.

Irasirigu Marīpu, ĩgūrē moāboerārē ĩgūsā wējēdea waja iri makā marārē wajamoāmi, āřima.✠

³ Dupaturi āsū āřima doja:

Aleluya, Marīpure usuyari sīrāl Iri makā neō piri ro marīrō ĩjū ĩmīkākunīkōārokoa, āřima.✠

⁴ Veinticuatro oparā murā, wapikurā okarā merā ejamejāja, ĩgūsāya diapuserorire yebague moomejā, Marīpure Opu doarogue doagure āsū āři buremuma:

—Irasūta āārā. Aleluya, Marīpure usuyari sīrāl āřima.

⁵ Puru Opu doarō puro āārīgū āsū āřimi:

Marī Opuere usuyari sīkal! Āārīpererā ĩgūrē moāboerā goepeyari merā ĩgūrē buremurā: oparā, ubu āārīrā irasū irikal! āřimi.✠

Jesucristore buremurā mojosuari bosenuřē usuyārākuma, āři weredea

⁶ Puru yu wārā masaka werenímakū pébu. ĩgūsā wádibu ütāmu irirosū, buro bupu páro irirosū busuma. Āsū āřima:

Aleluya, Marīpure usuyari sīrāl ĩgū marī Opu, turatarigu, dapagorare āārīpererārē doregu ñajāsiami.✠

⁷ Usuyarāl! Yujupūrāřigwe wári usuyari merā āārīrāl! Marīpure: “Ōātaria mu”, āři, usuyari sīrāl! Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū ĩgūrē buremurā merā āārīnugārīnu, ĩgū mojosuari bosenu ejasíaa. ĩgūrē buremurā, ĩgū merā mojosuabo, iri bosenuřē ōārō āmuyudeo irirosū āārīma.✠

⁸ ĩgūsā ōārī surī, gurari marīrī, buro gosesiriri surī Marīpu ĩgūsārē sídea sāñarā āārīma. Iri surī, Marīpuyarā ōārīrē iridea irirosū āārā, āřima.✠

⁹ Puru Marīpure wereboegu yure āřimi:

—Ire gojaka: “Jesucristo oveja majīgū irirosū āārīgū mojosuari bosenuřē ĩgū siunerā usuyarā āārīma”, āři gojaka! āřimi.

Yure āřinemomi doja:

—Diayeta āārā yu wereri. I Marīpuya werenířirē āārā, āřimi.

¹⁰ Irasū āřīmakū pégu, ñadukupuri merā ejamejā, ĩgūrē buremubu iriadibu. Yu ejamejāmakū iāgū, āsū āřimi:

—Iřire irasiribirikōāka! Mu, muyarā Jesure buremurā ĩgū diaye weredeare irituyarā irirosūta yude Marīpure moāboegu āārā. Irasirigu Marīpu gapure ejamejā, buremuka!

Jesús diaye weredeare wereturiarā Ōāgū deyomarīgū iritamurī merā wererosūta, Marīpu weredoredeare wereturiarā werema.

Juan, caballu boregu weka peyaguyare weredea

¹¹ Puru ũmugasī tūpāmakū iābu. Iro caballu boregu āārīmī. ĩgū weka peyagu* āsū wāikumi: “ĩgū āřirosūta keoro irigu, diaye irigu āārīmi”. ĩgū masakare ĩgūsā ñerō iriri waja wajamoāgū, ĩgūrē iāturirā merā gāmewējēgū, diayeta yāmi. ¹² ĩgūya koye peame ĩjūřī pūrā irirosū gosebu. ĩgūya dipurure wāri oparā peyari berorī peyami. ĩgū wāřē ĩgūrē gojatúsüdero āārībū. Iri wāřē ĩgū dita masimi. ¹³ ĩgū sāñarīne yoarīne dí merā dibuadeañe āārībū. ĩgū āsū wāikumi. “Marīpuya werenířirē weregu” wāikumi. ¹⁴ ĩgūyarā surara ũmugasigwe marā ĩgūrē tuyama. Caballu borerā weka peyama. Ōārī surī boreri, gurari marīrī surīre sāñarā āārīmā. ¹⁵ ĩgūya disigwe sareri majī usiri majī wiribu. Iri majī merā i nikū marārē tarinugāgukumi. ĩgū turari merā, kōme merā iridea yuku merā ĩgūsārē doremakū, neō sugu ĩgūrē tarinugāgūno bokatiūbirikumi. Marīpu āārīpererā nemorō turagu i ũmu marā ñerā merā guatarimi. Irasirigu caballu boregu weka peyagu, sugu ĩgū turari merā igui kurabipisārösū ĩgūsārē ĩgū turari merā wajamoāgukumi. ¹⁶ ĩgūya surīro, ĩgūya ñugādere i wāřē gojatúsüdero āārībū: “ĩgū āārīpererā oparā nemorō Opu, āārīpererā dorerā nemorō Doregu āārīmi”, āři gojatúsüdero āārībū.

¹⁷ Puru Marīpure wereboegu abe ũmugue nīgūrē iābu. Āārīpererā mimua ũmarōgue wūrārē turaro merā āsū āřimi:

✠ 19:2 Dt 32.43; 2 R 9.7 ✠ 19:3 Is 34.10 ✠ 19:5 Sal 115.13 ✠ 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 ✠ 19:7 Ef 5.23-32 ✠ 19:8 Ap 7.14

* 19:11 Caballu boregu weka peyagu, Jesucristota āārīmi.

—Nerērā aarika! Marīpu baari āmurirē baarā aarika! ¹⁸ Wāri nikū marā oparāya diīre baarākoa. Surara oparā, surara turarā, caballua, īgūsā weka peyarāya diīre baarākoa. Āārīpererāya diīre: moāboerā, moāboerā āārīmerā, oparā, ubu āārīrāya diīre baarā aarika! ārīmi.

¹⁹ Pūru gajirosū deyogure, i ūmu marā oparā īgūsāyarā surara merā nerēnerārē iābu. īgūsā nerēnerā āārīmā, caballu boregu weka peyagu merā, īgūyarā surara merā gāmewējēmurā. ²⁰ Caballu boregu weka peyagu gapu gajirosū deyogure peresu irimi. Gajigu: “Ūmugasigie marā Opuyare weregu āārā”, āri ārikatodidere peresu irimi. īgū ārikatodi gapu gajirosū deyogu iūrō deyoromurirē iridi āārīmī. īgū deyoromurirē irideā merā gajirosū deyogu wāi gojatūsūnerārē, īgū keori weadeare būremurārē īgū ārikatorire pēmākū iridi āārīmī. “Yū wereri ūmugasigie marā Opuya āārā”, āri ārikatodi āārīmī. Caballu boregu weka peyagu īgūsā pērārē peresu iriadero pūru, īgūsārē okārārēta peamegue bēomi. Iri peame dia wādiya irirosū wāri peame azufre wāikuri poga merā ūjūrīme āārībū. ²¹ Pūru īgūsāyarā surara dūyarārē sareri majī īgūya disigie wiriri majī merā wējēmi. Irasū īgū wējēadero pūru, mimua īgūsāya dūpūrima diīre baayapitariakōāma.

20

Mil bojorigora Cristo īgūyarā merā masakare doregukumi, āri gojadea

¹ Pūru gajigu Marīpure wereboegu ūmugasigie merā dijarimakū iābu. Būro ūkūārī gobema sawire, wārīda kōmedadere opami. ² Irasū dijarigu, pīrūrē űēāmi. īgū pīrū neōgoraguere deyoadi, Satanās wāikugu, wātī āārīmī. īgūrē űēā, kōmeda merā suami, mil bojorigora peresu iribu. ³ Saa odo, būro ūkūārī gobegue bēodijumi, i ūmu marārē mil bojorigora ārikatobirikōāburo, ārigū. Irasū bēodiju odo, iri gobema makāpūrore sawi merā bia, wītābiatokōāmi. Irasirigu mil bojori tiriadero pūru, dupaturi īgūrē mērīnurīgāta wiugukumi dapa.

⁴ Pūru oparā doarigie doarārē iābu. Marīpu īgūsārē masaka irideare: “I gapu ōābu, i gapu ōābiribu”, āri weremurārē pīdi āārīmī. Gajirādere iābu. īgūsā Jesūya kerere, Marīpuyare weredeā waja īgūsāya dipure diti bēosūnerā āārīmā. Gajirosū deyogure, īgū keori weadeare neō būremubirinerā āārīmā. īgūsāya diapuserorire, o mojōrīrē īgū wāirē gojatūdorebirinerā āārīmā. Irasirirā gajirā īgūsārē wējēnerā āārīmā. īgūsārē wējēdero pūru masā, dupaturi okarā āārīnerā āārīmā. Mil bojorigora Cristo merā dorenerā āārīmā. ⁵ Iri masārī, āārīpuroriri masārī āārā. Āārīpererā masāpūrorirā, Marīpuyarā būro usuyarā āārīrākuma. Neō dupaturi boabiri, perebiri peamegue waabirikuma. Marīpu, irasū āārīmakū Cristo iūrō paia āārīrākuma. Mil bojorigora Cristo merā masakare dorerā āārīrākuma. Iri mil bojori tiriadero pūru, gajirā boanerā masārākuma.

Wātēa opu bēosūgukumi, āri gojadea

¹ Iri mil bojori tiriadero pūru, wātēa opu peresugue āārīgū wiusūgukumi. ² īgū wiriadero pūru, āārīperero i ūmu marārē ārikatogu waagukumi. “Nāka, gāmewējēra”, ārigū, Gog wāikuro marārē, Magog wāikuro marādere ārikatogu waagukumi. Irasirirā, īgū ārikatorire pērā, īgūsāyarā surarare siu neeōrākuma gāmewējēmurā. Dia wādiyama īmipa yerire keo bokatīūña marīrō irirosū, īgūsāyarā surarare keo bokatīūña marīrokoa. Wārāgora āārīrākuma.

³ Irasirirā i nikū āārīpereroguerē āārīseyanugā, Marīpuyarā āārīrī makā īgū māirī makārē kāmūtābianugā-jarākuma. īgūsā irasū kāmūtābianugājadero pūru, Marīpu īgūsārē ūmugasima peame merā soepeogukumi. ⁴ Irasū waaderō pūru, wātīrē īgūsārē ārikatodire perebiri peamegue bēogukumi. Iri peame, dia wādiya irirosū āārīrī peame azufre merā ūjūrīme āārā. Irogue gajirosū deyogure, gajigu: “Ūmugasigie marā Opuyare weregu āārā”, ārikatodire bēosiami. Irogue āārīrā, ūmurī, űamirī neō perero marīrō būro pūirīkurākuma.

Masakare wajamoātūnurīmarē gojadea

¹¹ Pūru wāro Opu doarō borerore iābu. Iro doarogue doagudere iābu. īgū iūrōrē i nikū, ūmugaside dederipereakōābu. Neō deyobiribu. ¹² Pūru boanerā iro doarogue doagu iūrō nīmakū iābu. Ubu āārīrā, oparāde āārīmā. Irogue īgūsā nīripōeta Marīpu īgū gojadea pūrīrē tūpāmi. Iri pūrīgue masaka irideare gojatūdeā āārībū. Gaji pū īgū merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūdeā pū āārībū. Irasirigu iri pūrīgue gojatūdeare iā odo, boanerārē īgūsā irideare keoro wajarimi. ¹³ Dia wādiyague mirīnerā, boanerā āārīrōgue āārīnerāde īgū iūrō āārīmā. Irasirigu Marīpu, Opu doarogue doagu āārīpererārē īgūsā irideare keoro wajarimi. ¹⁴ Pūru boarire, boanerā āārīrōdere perebiri peamegue bēokōāmi. Iri peame, wādiya irirosū āārīrī peame āārībū. Irasirirā irogue bēosūranō dupaturi boarā irirosū dūjama. Marīpu merā neō āārībirikuma. ¹⁵ Irasirirā āārīpererā Marīpu merā perebiri okari opamurā wāirē gojatūdeā pūgue gojatūsūña marīnerā perebiri peamegue bēosūma.

21

Ūmugasī, i nikūde maama dita gorawayurimarē gojadea

¹ Pūru yu Juan, ūmugasī, i nikūde maama āārīrīrē iābu. Āārīpurorideā dari ūmugasī, i nikū dederidi-japereakōābu. Dia wādiya marību pama. ² Neō űērī marīrī makā, ūmugasī Marīpu purogue āārīrī makā dijarimakū iābu. Iri makā, maama makā, Jerusalén wāikuri makā āārībū. Ōārō deyori makā, mojōsuabo igo

marāpu suyuburo, āriḡō, suriro ōārō sãnadeo irirosū āārībū. Marīpu āsūta i makārē āmuyudi āārīmī. ³Puru Opu doaro puro āārīgū, turaro merā āsū āri werenīmākū pébu:

—Ōārō pékal! Dapagora Marīpu masaka watope āārīmī. Īḡūsā merā āārīgukumi. Īḡūsā ĭḡūyarā āārīrākuma. Īḡūta ĭḡūsā merā āārī, ĭḡūsā Opu āārīgukumi. ⁴Āārīpereri ĭḡūsāya kódeko wiririre niḡukumi. Boari, bujawereri, kó oreri, pūrīrikuride neō marīrokoa. I ūmuma āārādea āārīpereri pereakōābu, ārimi.

⁵Puru Marīpu, Opu doarogue doagu āsū ārīmī:

—Āārīpererire maama dita gorawayumakū yāa, ārimi.

Puru āsū ārīmī doja:

—Yu ārīrīrē gojaka! Yu ārīrīrē diayeta āārā. Irasiro yu ārīrīsūta waarokoa, ārimi.

⁶Puru yure āsū ārīmī doja:

—Iropata āārā. Yu neōgoraguere āārīpereri i ūmumarē āārīmākū iridi, i āārīpererire peremakū iribu āārā. Yure gāāmerā, nemesiburā buro iiriduārā irirosū āārīma. Irasirigu ĭḡūsārē perebiri okari sīrī deko*, ūmawiuroma dekore tiḡukoa. Wajamarirō iri dekore iirīrākuma. ⁷Āārīpererā nērō tarikererā yure buremuduūmerārē āārīpereri yu: “Sigura”, ārideare sigukoa. Īḡūsā Opu āārīgukoa. Īḡūsā, yu pūrā āārīrākuma. ⁸Gajirā gapu masakare ḡiūsīd, yaare pirirā, yure buremumerā, nētariro irirā, wējērīmasā, ūma, nome merā, nome ūma merā nērō kōābirīkurā, yē āārīrā irirīkurā, keori weadeare buremurā, āārīpererā ārikatorīkurā peamegue waarākuma. Iro dia wādiya irirosū āārīrīrē peame azufre merā ūjūrīme āārā. Irogue waarā, yu merā neō āārībirikuma. Irasirirā dupaturi boarā irirosū dujarākuma, ārimi.

Maama makā Jerusalemarē weredea

⁹Puru sugu Marīpure wereboegu yu purogue ejami. Īḡū su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari pari opanerā merāmu, Marīpu masakare wajamoādooregu pīnerā merāmu āārīmī. Āsū ārīmī yure:

—Īḡū aarika! Jesucristo oveja majīḡū irirosū āārīgū mojōsuabore† ĩmugukoa murē, ārimi. ¹⁰Irasirigu Ōḡū deyomarīgū, kērō irirosūḡue yure Marīpuya makārē ĩamākū irimi. Ūmadi ūtāu wekague yure āimurā, irogue Marīpuya makārē Jerusalelērē neō nērī marīrī makārē, Marīpu purogue ūmugasigue merā dijariri makārē ĩmumi. ¹¹Marīpu gosesiriri merā, jaspe wāikuriye, wajapariye, ōārō deko suririye irirosū deyoriye gosesirirosū gosesiribu. ¹²Iri makā turo wāri sārīrō ūmarī sārīrō āārībū. Iri sārīrōrē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejariḡa makāpurori āārībū. Iri makāpuroriku sugu Marīpure wereboegu koremi. Iri makā makāpurorīguere Israelē bumarā pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari buri marā wāirē gojatūsūbu. ¹³Iri sārīrōrē abe marīro gapu ure makāpuro āārībū. Sur gapu ure makāpuro, nortē gapu ure makāpuro, abe nājārō gapu ure makāpuro āārībū. ¹⁴Iri sārīrōrē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari paga ūtā majīrī weka peyabu. Iri ūtā majīrīku Jesucristo oveja majīḡū irirosū āārīgū buedoregu beyenerā wāirē gojatūsūbu.

¹⁵Marīpure wereboegu yure weregu keodi oro merā iridire opami. Iri makārē, iri makāma makāpurorīdere, iri sārīrōdere keobu irimi. ¹⁶Īḡū keodi merā iri makārē keo odomakū, dos mil doscientos kilómetros yoari makā, iropata eyari makā, iropata ūmarōde āārībū. ¹⁷Puru iri makāma sārīrōrē keomi. “Sesenta y cinco metros āārā”, ārimi. Marī masaka keorosūta keomi.

¹⁸Iri sārīrōrē jaspe wāikuri ūtāye merā iridea sārīrō āārībū. Iri makā oro merā iridea makā āārībū. Iri oro gajino morēña marīrī, ōārō deko suriri irirosū deyobu. ¹⁹Iri sārīrōrē doka āārīrīrē ūtā majīrīrē āārīpereri wajapariyeri merā mamudea āārībū. Āārīpuroriri majī jaspe wāikuriye āārībū. Iriye puruma majī zafiro wāikuriye āārībū. Peye puruma majī āḡata wāikuriye, ureye puruma majī esmeralda wāikuriye āārībū. ²⁰Wapikuriyeri puruma majī ōnice wāikuriye āārībū. Su mojōma puruma majī cornalina wāikuriye, su mojōma pere gaji mojō suru pērēbejari puruma majī crisólito wāikuriye āārībū. Su mojōma pere gaji mojō peru pērēbejari puruma majī berilo wāikuriye āārībū. Su mojōma pere gaji mojō ūreru pērēbejari puruma majī topacio wāikuriye āārībū. Su mojōma pere gaji mojō wapikudiri pērēbejari puruma majī crisoprasa wāikuriye āārībū. Pe mojōma puruma majī acinto wāikuriye āārībū. Pe mojōma pere su gubu suru pērēbejari puruma majī amatista wāikuriye āārībū. ²¹Iri sārīrōrē pe mojōma pere su gubu peru pērēbejari makāpurori, perla merā iridea seri āārībū. Iri seriku suye perlaye merā iridea dita āārībū. Iri makā deko waarī maa, oro gajino morēña marīrī merā iridea maa, ōārō deko suriri irirosū deyori maa āārībū.

²²Iri makārē Marīpuya wiire ĩābiribu. Iri makā āārīpererogue Marīpu turatarīgu, irasū āārīmākū Jesucristo oveja majīḡū irirosū āārīgūde āārīrō āārībū. Irasiro iri makā āārīperero Marīpuya wii irirosū āārībū. ²³Iri makā abe ūmumu, nāmimude boyoro gāāmebea. Marīpu gosesiriri merā ōārō boyoa. Jesucristo oveja majīḡū irirosū āārīgūde iri makārē sīḡodiru irirosū boyomi. ²⁴Irasirirā i ūmu marā Marīpu taunerā iri makāma boyori merā āārīrākuma. I ūmu marā oparā iri makāḡue ĭḡūsā ōārī oparire sīrā āārīrosū Marīpure: “Ōātaria mu”, ārī, ūsyari sīrākuma. ²⁵Ūmurē iri makāma makāpurori tūpādea āārīrokoa. Irogue neō nāmi marīrokoa. ²⁶Wāri nikū marā ĭḡūsā ōārī oparire iri makāḡue sīrā āārīrosū Marīpure buremurā ejarākuma. ²⁷Nērī āārīrī gapure iri makāḡue neō āārīnājābirikuma. Nērō irirīkurā, ārikatorīkurāde neō iri

* 21:6 San Juan 11:25: Jesús ārīmī: —Yu boanerārē masāmākū irigu, ĭḡūsārē okari sīḡū āārā. Yure buremugū boadigue āārīkeregu, okagukumi, ārimi. San Juan 14:6: Jesús ārīmī doja: —Yu dita Yupu purogue waarī maa irirosū āārā. Yu diayema āārīrīrē masakare masīmākū irigu, ĭḡūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yupu purogue waarākuma, ārimi. Irasirigu Jesús perebiri okarire sīrī deko irirosū āārīmī. ĭḡūrē buremurā ĭḡū Pagu puro i perebiri okarire opamurā āārīma. † 21:9 Jesucristo oveja majīḡū irirosū āārīgūde buremurā maama makā Jerusalelērē marā āārīmurā ĭḡū mojōsuabo irirosū āārīma.

makāguere ñajābirikuma. Jesucristo oveja majīgū irososū āārīgū merā perebiri okari opamurā īgūya gojadea pūgue īgūsā wāi gojatūsūnerā āārīma. īgūsā dita iri makāguere ñajārākuma.

22

¹Puru Marīpure wereboegu diare yure īmumi. Iriyama deko perebiri okari sīrī deko* āārībū. Ōārō deko suridiya, diumaji irososū āārībū. Marīpu, Jesucristo oveja majīgū irososū āārīgūya doaro doka wiribu. ²Iri makā dekoma maa, wāri maague ūmayobu. Iriya pe gapu tūrorire perebiri okari sīrī yuku nību. Iri yuku aberiku dukakua. Su bojorire, pe mojōma pere su gubu peru pērebejarīgōra dukakua. Iriguma pūrī i ūmu marā masaka pūrīrikurire tauri pūrī āārā. ³Irasiriro neō pūrīrī marīrokoa. Iri makāgue Marīpu, Jesucristo oveja majīgū irososū āārīgūya doaro āārīrokoa. īgūyarā īgūrē buremurākuma. ⁴īgūya diapure īārākuma. īgūsāya diapuserorire īgū wāirē tuuyasūrā āārīrākuma. ⁵Iroguere ñami neō marīrokoa. Irasirirā iro āārīrā sīāgoriduparure, abe boyoridire gāamebirikuma. Marīpu boyori merā āārīrākuma. īgū merā neō piriro marirō dorenīrākuma.

Jesucristo i ūmugue dupaturi aariburo mērō dūyāa, ārī gojadea

⁶Puru Marīpure wereboegu yure ārīmi:

—Yu wereri diaye ārīrī āārā. Irasiriro yu ārīrōsūta waarokoa. Marīpu īgūya kerere weredupiyurārē īgūyare masīmakū irigu āārīmi. īgūrē wereboegure iriumi īgūrē moāboerārē mērōgā puru waaburire masīdoregu, ārīmi.

⁷Irasirigu Jesús āsū ārīmi:

—Mērōgā puru aarīgukoa. Irasirirā, Yūpūya kere i papera pūgue gojadeare irituyarā usuyārākuma, ārīmi.

⁸Yu Juan, i āārīpererire pé, īābu. Irasirigu irire pé, īādero puru, yure īmuadi Marīpure wereboeguya guburi puro ñadukupuri merā ejamejājabu īgūrē buremubu. ⁹Yure īgū gapu ārīmi:

—Irire irasiribirikōāka! Mu, mūyarā Marīpūya kerere weredupiyurā, āārīpererā i papera pūma dorerire irirā irososūta yude Marīpure moāboegu āārā. Irasirigu Marīpu gapure ñadukupuri merā ejamejā, buremuka! ārīmi.

¹⁰Puru yure ārīnemomi:

—I pūgue: “Āsū waarokoa”, ārī gojadea keoro waaburo, mērō dūyāa. Irasirigu, Marīpūya kere i pūgue gojadeare duūroge opābirikōāka! Yayeri āārībea. ¹¹Irasirirā ñērā i kerere pēduamerā murārōta īgūsā gāamerō irinīkōāburo. Ñērīrē iririkurāde murārōta ñērīrē irinīkōāburo. Ōārō irirā gapu murārōta ōārō irinīkōāburo. Marīpu gāamerīrē iririkurāde murārōta irire irinīkōāburo, ārīmi.

¹²Puru Jesús āsū ārīmi:

—Āsūta āārā. Gūñaña marirō aarīgura. Masakakure yu sīburi opāa. īgūsā iriderosūta īgūsārē keoro sīgura. ¹³Yu neōgoraguere āārīpereri i ūmumarē āārīmakū iridi, i āārīpererire peremakū iribu āārā. Yu i ūmurē iriburo dupiyuro āārīsīabu. Iri pereadero puru, āārīnīkōāgukoa, ārīmi.

¹⁴Āārīpererā īgūsā ñērī irideare pirirā usuyārākuma. Surī koe odo, gurari marīrī sāñanerā irososū āārīma. Irasirirā iri makāma makāpurorire tariñajārākuma. Iri makāma yuku perebiri okari sīrī yuku dukare baarākuma. ¹⁵Gajirā ñērō iririmasā gapu iri makāgue ñajābirikuma. īgūsā yēa āārīrā iririkurā, ūma, nome merā, nome ūma merā ñērō kōābirarikurā, wējērīmasā, keori weadeare buremurā, ārikatorikurā āārīma.

¹⁶Yu Jesús, yure wereboegure iriubu, musā yure buremurārē i papera pūmarē werebure. Opu David parāmī āārīturiyagu āārā. Neñukāmu boyodiru ōārō boyoro irososū āārīgū, maama perebiri ūmurē pīgu āārā, ārīmi.

¹⁷Ōāgū deyomarīgū, irasū āārīmakū Jesucristo oveja majīgū irososū āārīgūyarāde īgū mojōsuabo irososū āārīrā īgūrē āsū ārīma: “Aarika!” ārīma. Āārīpererā irire ārīmakū pērāde: “Aarika!” ārīburo. Nemesiburā iirīduarā, perebiri okari sīrī dekore iirīrā aarīburo. Wajamarirō iri dekore iirīrākuma.

¹⁸Yu Juan, āārīpererā Marīpūya kere i pūgue gojadeare pērārē gopeyari merā āsū ārī weregura: “I pūgue gojadeare gajī bueri merā morēsōo werenemorārē Marīpu wajamoāgukumi. I pūgue wajamoāburire gojaderosūta īgūsārē wajamoāgukumi. ¹⁹Gajirā Marīpūya kere i pūgue gojadeare gorawayurārē āsū irigukumi. īgūsārē perebiri okari sīrī yuku dukare sībodeare sībīrikumi. Irasirirā Marīpu merā neō ñērī marīrī makāgue āārīnīkōābirikuma. Irire i pūgue gojasūa”, ārīmi.

²⁰Jesús irire weregu, āsū ārīmi:

—Irasūta āārā. Mērō dūyāa yu aarīburo, ārīmi.

Irasūta waaburo. Gūa Opu Jesús aarika!

²¹Marī Opu Jesús musā āārīpererārē ōārō iritamuburo. Irasūta āārīburo.

* 22:1 San Juan 11.25: Jesús ārīmi: —Yu boanerārē masāmakū irigu, īgūsārē okari sīgū āārā. Yure buremugū boadigue āārīkeregu, okagukumi, ārīmi. San Juan 14.6: Jesús ārīmi doja: —Yu dita Yūpu pūroge waarī maa irososū āārā. Yu diayemarē masakare masīmākū irigu, īgūsārē okamakū irigu āārā. Yu merāta Yūpu pūroge waarākuma, ārīmi. Irasirigu Jesús perebiri okarire sīrī deko, perebiri okarire sīrī yuku irososū āārīmi. īgū merā īgūrē buremurā īgū Pagu puro i perebiri okarire opamurā āārīma.